

Holy Bible

Aionian Edition®

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

AionianBible.org

Перша в світі Біблія перекладається зворотним шляхом
100% безкоштовне копіювання та друк
також відомий як “ Фіолетова Біблія ”

Holy Bible Aionian Edition ©
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 6/26/2023
Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Український at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Зміст

Старий заповіт

Буття	11
Вихід	51
Левит	84
Числа	108
Повторення Закону	141
Ісус Навин	170
Книга Суддів	189
Рут	209
1 Самуїлова	212
2 Самуїлова	238
1 царів	259
2 царів	284
1 хроніки	308
2 хроніки	330
Ездра	357
Неемія	365
Естер	376
Йов	382
Псалми	401
Приповісті	448
Екклезіяст	464
Пісня над піснями	470
Ісая	474
Єремія	512
Плач Єремії	555
Єзекіїль	559
Даниїл	598
Осія	611
Йоїл	617
Амос	620
Овдій	625
Йона	626
Михей	628
Наум	632
Авакум	634
Софонія	636
Огій	638
Захарія	640
Малахії	647

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	651
Від Марка	676
Від Луки	692
Від Івана	719
Дії	739
До римлян	765
1 до коринтян	775
2 до коринтян	785
До галатів	792
До ефесян	796
До филип'ян	800
До колоссян	803
1 до солунян	806
2 до солунян	808
1 Тимофію	810
2 Тимофію	813
До Тита	815
До Филимона	817
До євреїв	818
Якова	826
1 Петра	829
2 Петра	832
1 Івана	834
2 Івана	837
3 Івана	838
Юда	839
Об'явлення	840

Додаток

Керівництво для Читачів

Глосарій

Карти

Доля

Ілюстрації, Doré

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертáвся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На початку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** І сказав Бог: „Хай станеться світло!“ І сталося світло. **4** І побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від темряви. **5** І Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. І був вечір, і був ранок, — день перший. **6** І сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так. **8** І назвав Бог твердь: „Небо“. І був вечір, і був ранок — день другий. **9** І сказав Бог: „Нехай збереться вода з-під неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. І сталося так. **10** І назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. І Бог побачив, що добре воно. **11** І сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. І сталося так. **12** І земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно. **13** І був вечір, і був ранок, — день третій. **14** І сказав Бог: „Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею“. І сталося так. **16** І вчинив Бог обидва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре. **19** І був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** І сказав Бог: „Нехай вода вироїть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода вироїла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно. **22** І поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповняйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“

23 І був вечір, і був ранок, — день п'ятий. **24** І сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і зёмну звірину за родом її“. І сталося так. **25** І вчинив Бог зёмну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно. **26** І сказав Бог: „Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі“. **27** І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. **28** І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповняйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!“ **29** І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! **30** І зёмній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плазує по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ І сталося так. **31** І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 І були скінчені небо й земля, і все воїнство їхнє. **2** І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. **3** І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. **4** Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. **5** І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. **6** І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. **7** І створив Господь Бог людину з пороку зёмного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душею. **8** І насадив Господь Бог рай у Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. **9** І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І

звідти розділюється і стає чотирма́ початками. 11 Імення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. 12 А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. 13 Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує весь край Етіопії. 14 А ім'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашшуру. А річка четверта — вона Ефрат. 15 І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. 16 І наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раю ти можеш їсти. 17 Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помреш!“ 18 І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“. 19 І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому. 20 І назвав Адам імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові помочі Він не знайшов, щоб подібна до нього була. 21 І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрив його місце. 22 І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. 23 І промовив Адам: „Оце тепер вона — кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. 24 Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. 25 І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромились.

3 Але змії був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?“ 2 І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти, 3 але з плодів дерева, що в середині раю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. 4 І сказав змії до жінки: „Умерти — не вмрете! 5 Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“. 6 І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові

своєму, — і він з'їв. 7 І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І зшили вони фігові листя, і зробили опаски собі. 8 І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. 9 І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ 10 А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагій я, — і сховався“. 11 І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти нагій? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв?“ 12 А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і я їв“. 13 Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Щоб це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змії спокусив мене, — і я їла“. 14 І до змія сказав Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя. 15 І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яту“. 16 До жінки промовив: „Пмножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твое, — а він буде панувати над тобою“. 17 І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорячи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. 18 Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. 19 У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороху вернешся“. 20 І назвав Адам ім'я своїй жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. 21 І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одягу шкуряну — і зодягнув їх. 22 І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. 23 І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. 24 І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертався навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. **2** А далі вона породила брата йому Авеля. І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник. **3** І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. **4** А Авель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього локу. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, **5** а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. **6** І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? **7** Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. **8** І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його. **9** І сказав Господь Каїнові: „Де Авель, твій брат?“ А той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ **10** І сказав Господь: „Що ти зробив? Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. **11** А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі“. **13** І сказав Каїн до Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. **14** Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лица Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене“. **15** І промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений“. І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. **16** І вийшов Каїн з-перед лица Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену. **17** І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. **18** І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мегуяїла, а Мегуяїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. **19** І взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення другій Цїлла. **20** І породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. **21** А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у руках гусли й сопілку. **22** А Цїлла також породила

Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкаїнова Ноєма. **23** І промовив Ламех до жінок своїх: „Адо й Цїлло, послухайте ви мого голосу, жони Ламехові, почуйте ви слова мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою, **24** і як буде усємеро пімщений Каїн, то Ламех — у сімдесятеро й семеро!“ **25** І пізнав Адам ще свою жінку, — і сина вона породила. І назвала ймення йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його Каїн“. **26** А Сифові теж народився був син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати Ймення Господне.

5 Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє ймення: Людіна. **3** І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** І було Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **5** А всіх Адамових днів було, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І породив він синів і дочок. **8** А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** І жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. **10** І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **11** А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. **13** І жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів та дочок. **14** А всіх Кенанових днів було дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** І жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** І жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **17** А були всі дні Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. **18** І жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів та дочок. **20** А були всі Яредові дні дев'ять

сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. 21 І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. 22 І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. 23 А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. 24 І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. 25 І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. 26 І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. 27 А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. 28 І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, 29 ім'я йому назвав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв“. 30 І жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. 31 А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. 32 І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людина розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. 2 І побачили Божі сини людських дочок, що вродливі вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали. 3 І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людині навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“. 4 За тих днів на землі були велетні, а також по тому, як стали приходити Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку. 5 І бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і ввесь нахил думки серця її — тільки зло повсякденно. 6 І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. 7 І промовив Господь: „Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинив“. 8 Але Ной знайшов милість у Господніх очах. 9 Це ось оповість про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. 10 І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, 11 І зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля

насильством. 12 І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. 13 І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо наповнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. 14 Зроби собі ковчега з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчега, і смолою осмолиш його ізсередини та ізнадвору. 15 І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчега, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. 16 Отвір учиниш в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхи долішні, другорядні й третьорядні. 17 А Я ось наведу потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! 18 І складу Я заповіта Свогого з тобою, і ввійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінки твоїх синів із тобою. 19 І впровадиш до ковчегу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. 20 Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плазунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. 21 А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе й для них на проживу.“ 22 І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноеві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед лицем Своїм в оцім роді. 2 Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої — двоє: самця та самицю її. 3 Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. 4 Ось бо по семи днях Я литиму на землю дощ сорок день і сорок ночей, — і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ 5 І зробив Ной усе, як звелів був Господь. 6 А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, — вода на землі. 7 І ввійшов Ной, і сини його, і жінка його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. 8 Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плазує на землі, 9 по двоє увійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як

Бог Ноеві був ізвелів. 10 І сталося по семи днях, — і води потопу лину́ли на землю. 11 Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, — цього дня відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. 12 І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. 13 Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, 14 вони та всяка звірина за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плазуюче, що плазує по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. 15 І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. 16 А те, що ввійшло, — самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчег. 17 І був потоп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понёсла ковчег. І він високо став над землею. 18 І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, — і пливав ковчег на поверхні води. 19 І дуже-дуже вода на землі прибула́, і покрились усі гори високі, що під небом усім. 20 На п'ятнадцять ліктів угору вода прибула, — і покрились гори. 21 І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна людина. 22 Усе, що в ніздрях його дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було. 23 І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазуна́, і аж до птаства небесного, — вони стерлись з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. 24 І прибувала вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожную звірину́ та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокоїлась. 2 І закрились джерела безодні та небесні розтвори, — і дощ з неба спинівся. 3 І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадати по ста й п'ятидесяти днях. 4 А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських. 5 І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. 6 І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу, що його він зробив. 7 І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-

над землі. 8 І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. 9 Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. 10 І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. 11 І голубка вернулась до нього вечірнього часу, — і ось у неї в дзюбку́ лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. 12 І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась. 13 І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі! 14 А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — висохла земля. 15 І промовив Ноеві Господь, кажучи: 16 „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. 17 Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, повиводь із собою. І хай роються вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. 18 І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. 19 Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони. 20 І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопалення. 21 І почув Господь пахощі любі, і в серці Своему промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. 22 Надалі, по всі дні землі, сімба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч — не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтеся, та наповняйте землю! 2 І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роється земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. 3 Усе, що плазує, що живе воно, —

буде вам на їжу. Як зелéну яринú — Я віддав вам усе. 4 Тільки м'яса з душею його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати. 5 А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кожного брата його Я буду жадати душу людську. 6 Хто вилле кров людську з людини, то виллята буде його кров, бо Він учинив людину за образом Божим. 7 Ви ж плодіться й розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній!“ 8 І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: 9 „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потóмством по вас. 10 І з кожною живою душею, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї зéмної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. 11 І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не бóде вже знищене водою потóпу, і бiльш не буде потóпу, щоб землю нищити“. 12 І Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душею, що з вами, на вічні покоління: 13 Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. 14 І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. 15 І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душею в кожному тілі. І бiльш не буде вода для потóпу, щоб вигубляти кожне тіло. 16 І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душею в кожному тілі, що воно на землі“. 17 І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі“. 18 І були сини Ноеві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфét. А Хам — він був батько Ханаанів. 19 Оці трое були сини Ноеві, і від них залóднилася вся земля. 20 І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. 21 І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. 22 І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом браттям своїм надвóрі. 23 Узяти тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і позадува́ли, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили нагоди батька свого. 24 А Ной вiтверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. 25 І сказав він:

„Прóклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм браттям!“ 26 І сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому! 27 Нехай Бог розпростóрить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“ 28 А Ной жив по потóпі триста літ і п'ятдесят літ. 29 А всіх Ноевих днів бу́ло дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноевих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: 2 Сини Яфетові: Гомер, і Магог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас. 3 А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тогарма. 4 А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і китти, і додани. 5 Від них відділилися острові народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у наро́дах своїх. 6 А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. 7 А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. 8 Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі вéлетнів. 9 Він був дужий мисли́вець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисли́вець перед Господнім лицем“. 10 А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар. 11 З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, 12 і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. 13 А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів, 14 і патрусів, і каслухів, що звідси пішли филистимляни, і кафторів. 15 А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, 16 і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, 17 і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, 18 і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматеянина. А потім розпорошилися роди Ханаанеянина. 19 І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. 20 Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх наро́дах. 21 А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів. 22 Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. 23 А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш. 24 А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. 25 А Еверові народилося двоє синів: ім'я

першому Пелеґ, бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата — Йоктан. 26 А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Єраха, 27 і Гадорама, і Узала, і Диклу, 28 і Увала, і Авімаїла, і Шеву, 29 і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. 30 А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східної. 31 Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. 32 Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потопі.

11 І була вся земля — одна мова та слова одні. 2 І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шиневському краї рівнину знайшли, і оселилися там. 3 І сказали вони один одному: „Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо!“ І сталася цегла для них замість каменя, а смола земляна була їм за вапно. 4 І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпорішилися по поверхні всієї землі“. 5 І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. 6 І промовив Господь: „Один це народ, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. 7 Тож зійдімо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один одного“. 8 І розпорішив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, — і вони перестали будувати те місто. 9 І тому то названо ймення йому: Вавилон, бо там помішав Господь мову всієї землі. І розпорішив їх звідти Господь по поверхні всієї землі. 10 Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі. 11 І жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і дочок. 12 А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха. 13 І жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І породив він синів та дочок. 14 Шелах же жив тридцять літ, та й породив він Евера. 15 І жив Шелах по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І породив він синів та дочок. 16 Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелеґа. 17 І жив Евер по тому, як породив він Пелеґа, чотири сотні літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. 18

Пелеґ же жив тридцять літ, та й породив Реу. 19 І жив Пелеґ по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І породив він синів та дочок. 20 А Реу жив тридцять і два роки, та й породив Серуга. 21 І жив Реу по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І породив він синів та дочок. 22 А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора. 23 І жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів та дочок. 24 А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха. 25 І жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. 26 Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. 27 А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. 28 Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. 29 І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамівій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчиного батька і батька Їски. 30 А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. 31 І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. 32 І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди зо своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажучу. 2 І народом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твое, — і будеш ти благословенням. 3 І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!“ 4 І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. 5 І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і весь маєток, який набулі, і людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули. 6 І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамре. А ханаанецинин тоді проживав у цім Краї. 7 І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоему“. І він збудував там жертівника

Господеві, що явився йому. 8 А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу, і намета свого розп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикликав Господне Ймення. 9 І подавався Аврам усе далі на південь. 10 І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став. 11 І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. 12 І станеться, як побачать тебе єгиптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою. 13 Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“ 14 І сталось, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгиптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. 15 І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. 16 І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, і верблюди. 17 І вдарив Господь фараона та дім його великими порážами через Сару, Аврамову жінку. 18 І прикликав фараон Аврама й сказав: „Що ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка? 19 Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ 20 І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Неґеву. 2 А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. 3 І пішов він в мандрівки свої від Неґеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, 4 до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там прикликав Господне Ймення. 5 Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. 6 І не вмщала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. 7 І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанецьнин та періздеянин сиділи тоді в Краю. 8 І промовив до Лота Аврам:

„Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. 9 Хіба не весь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, — то я піду праворуч, а як ти праворуч, — то підю я ліворуч“. 10 І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край! 11 І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. 12 Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. 13 А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. 14 І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, 15 бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму. 16 І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох земний, то теж і потомство твоє перелічене буде. 17 Устань, пройдиш по Краю вздовж його та вширшки його, — бо тобі його дам!“ 18 І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господеві.

14 І сталось за днів Амрафела, царя Шинеару, Арійоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, — 2 вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевею, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар тепер. 3 Усі ці зібрались були до долини Сіддїм, — вона тепер море Солоне. 4 Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. 5 А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі, 6 і Хорянина в горах Сеїру аж до Ел-Парану, що він при пустині. 7 І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звоювали всю землю Амалїка, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі. 8 І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адми, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувались з ними на бій

у долині Сіддїм, — 9 із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Арїохом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. 10 А долина Сіддїм була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. 11 І взяли вони весь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. 12 І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. 13 І прийшов був недобиток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. 14 І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. 15 І він поділився на гурті вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. 16 І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. 17 Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. 18 А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він був священик Бога Всевишнього. 19 І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. 20 І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. 21 І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. 22 Аврам же сказав цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, — 23 що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. 24 Я не хочу нічого, — даси тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господне Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика“. 2 А Аврам відізвався: „Господи, Господи, — що даси Ти мені, коли я бездітний ходжу, а керівник мого

господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. 3 І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник — спадкоємець мені“. 4 І ось слово Господне до нього таке: „Він не буде спадкоємець тобі, але той, хто вийде з твого нутра, — він буде спадкоємець тобі“. 5 І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“ 6 І ввірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність. 7 І промовив до нього: „Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. 8 І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаюся, що буду спадкоємець її?“ 9 Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“. 10 І взяв він для Нього все те, і розсік його пополювину, і дав кожну частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. 11 І зліталось хиже птаство на трупи, та Аврам відганяв його. 12 Коли ж сонце схилилось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. 13 І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твоє буде прихоськом в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. 14 Але нарід, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. 15 А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похований будеш. 16 А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. 17 І сталося, коли зайшло сонце й була темрява, то ось появилася мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. 18 І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата: 19 хенеянина, і кенізеянина, і кадмонейянина, 20 і хіттеянина, і перізеянина, і рефаеянина, 21 і амореянина, і ханаанейянина, і гіргашеянина, і евусеянина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї булa єгїптянка невільниця, а ймення їй Агар. 2 І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невільниці, — може від неї одержу я сина“. І

послухався Аврам голосу Сари. 3 І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Аґар, свою невілницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. 4 І він увійшов до Аґари, — і вона зачала. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. 5 І сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невілницю до лоня твого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ 6 І промовив Аврам до Сари: „Таж невілниця твоя в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. І Сара гнобила її. І втекла Аґар від обличчя її. 7 І знайшов її Ангол Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, 8 і сказав: „Аґаро, Сарина невілнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала: „Я втіаю від обличчя Сари, пані моєї“. 9 А Ангол Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“ 10 І Ангол Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченне“. 11 Ангол Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породити, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухавсь Господь до твоєї недолі. 12 А він буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. І буде він жити при всіх своїх браттях“. 13 І назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Бо сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ 14 Тому джерелом було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом. 15 І вродила Аґар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Аґар: Ізмаїл. 16 А Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Аґар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17 І був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! 2 І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“. 3 І впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: 4 „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів. 5 І не буде вже клікатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авраам, бо вчинив

Я тебе батьком багатьох народів. 6 І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. 7 І Я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. 8 І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду їм Богом“. 9 І сказав Аврамові Бог: „А ти заповіта Мого стеретимеш, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях. 10 То Мій заповіт, що його ви виконувати будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас. 11 І будете ви обрізані на тілі крайньої плоті вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. 12 А кожен чоловічої статі восьмиденний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потімства твого. 13 Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним. 14 А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоті, то стята буде душа та з народу свого, — він зірвав заповіта Мого!“ 15 І сказав Аврамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я її: Сарра. 16 І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з неї народи, і царі народів будуть із неї“. 17 І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“ 18 А до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ 19 Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісак. І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по нім. 20 А щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим народом учиню Я його. 21 А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“. 22 І він перестав говорити з ним. І Бог вознісся від Авраама. 23 І взяв Авраам Ізмаїла,

сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої стáті з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоти їх того самого дня, як Бог говорив з ним. 24 А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти літ, як обрізано було тіло крайньої плоти його. 25 А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоти його. 26 Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. 27 І всі мужі дому його, — нарóджені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінних, — були обрізані з ним.

18 І явився до нього Господь між дубами Мамр́е, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. 2 І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, 3 та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не прохóдь повз Свої́ого раба! 4 Принесуть трохи води, — і ноги Свої́ помийте, і спочиньте під деревом. 5 І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свої́ого раба“. І сказали вони: „Зроби так, як сказав“. 6 І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, замісі, і зроби коржі“. 7 І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слугі, а той швидко його приготóвив. 8 І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. І їли Вони. 9 І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“. 10 І сказав один з Них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї...“ А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним. 11 Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. 12 І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Таж пан мій старий!“ 13 І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостáрілась? 14 Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“. 15 А Сарра відріклася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — таки сміялася ти!“ 16 І повставали

звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити. 17 А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? 18 Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! 19 Бо ви́брав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“. 20 І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, 21 зйду́ ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загибіль, а як ні — то побачу“. 22 І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще сто́яв перед Господнім лицем. 23 І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? 24 Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? 25 Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“ 26 І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайду́ п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“. 27 І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілився був говорити до Господа свого, а я порох та попіл. 28 Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“ І промовив Господь: „Не знищу, коли там знайду сорок і п'ять!“ 29 І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там зна́йдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорока!“ 30 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Гóспода, і нехай я скажу: „Може тридцять там зна́йдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю, коли й тридцять знайду там!“ 31 І сказав Авраам: „Оце я осмілився був говорити до Господа мого: Може двадцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“ 32 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Гóспода, і нехай я скажу тільки ра́зу цього: Може хоч десять там зна́йдеться?“ А Господь відказав: „Не знищу й ради десятиох!“ 33 І

пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 І прибули обидва Анголі до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі, 2 та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої, а рано встанете й підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“. 3 А він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. І вчинив він для них прийняття, і напик прісного — і їли вони. 4 Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь нарід звідусюди оточили той дім. 5 І вони закричали до Лота, і сказали йому: „Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам їх пізнати!“ 6 І Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, 7 і сказав: „Браття мої, — не чиніть лихого! 8 Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а ви їм робіть, що вам до вподоби. Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху мого“. 9 А вони закричали: „Іди собі геть!“ І сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм!“ І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. 10 Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. 11 А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, — від малого аж до великого. І ті попомучилися, шукаючи входу. 12 І сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, 13 бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“. 14 І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. 15 А коли зійшла світова зірниця, то Анголі принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. 16 А що

він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза містом. 17 І сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся позад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути“. 18 А Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи! 19 Ось Твій раб знайшов милість в очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гору, щоб була не спіткало мене зло, і я помру. 20 Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюся я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. 21 І відказав Він до нього: „Ось Я прихилився до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. 22 Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому й назвав ім'я тому місту: Цоар. 23 Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. 24 І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огню, від Господа з неба. 25 І поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. 26 А жінка його, Лотова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! 27 І встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. 28 І він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. І побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... 29 І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. 30 І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочкі його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочки його. 31 І промовила старша молодшій: „Наш батько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі. 32 Ходи, — напіймо свого батька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащадків від нашого батька“. 33 І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 34 І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклалася була з своїм батьком.

Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, — і оживимо нащадків від нашого батька“. 35 І також ночі цієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 36 І завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. 37 І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. 38 А молодша — вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 І вирушив звідти Авраам до краю Неgev поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. 2 І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. І послав Авімелех, цар Герару, і взяв Сарру. 3 І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічним, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. 4 А Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний? 5 Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук своїх“. 6 І промовив до нього Бог у сні: „І Я знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. 7 А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. 8 І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. 9 І закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Що́ ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство моє великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!“ 10 І сказав Авімелех Авраамові: „Що́ ти мав на увазі, що вчинив таку річ?“ 11 І сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. 12 І притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. 13 І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, —

говори ти на мене: він мій брат“. 14 І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невільниць, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його. 15 І сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби“. 16 А Саррі сказав: „Ось тисячу сékлів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана“. 17 І помолився Авраам Богові, — і vzdорóвив Бог Авімелеха, і жінку його, і невільниць його, — і почали вони знову роджати. 18 Бо справді стримав був Господь кожну утрóбу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. 2 І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. 3 І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісак. 4 І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. 5 А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісак, син його. 6 І промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене“. 7 І промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його“. 8 І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. 9 І побачила Сарра сина Агари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. 10 І сказала вона Авраамові: „Прожени ту невільницю та сина її, бо не буде наслідувати син цієї невільниці разом із сином моїм, із Ісаком“. 11 Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. 12 І промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. 13 І також сина невільниці цієї — учиню його наро́дом, бо він — твоє насіння“. 14 І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка́ води, і дав до Агари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. 15 І скінчилася вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. 16 І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стрілити луком, бо сказала: „Нехай

я не бачу смерти цієї дитини!“ І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. 17 І почув Бог голос того хлопця. І کلیکнув до Аґари Божий Ангол із неба, і сказав їй: „Що тобі, Аґаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. 18 Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим нарідом зроблю Я його“. 19 І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. 20 І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. 21 І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського країу. 22 І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що ти робиш! 23 А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваєш“. 24 І сказав Авраам: „Я присягаю!“ 25 І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. 26 І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, й ані я не чув, хібащо сьогодні“. 27 І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову. 28 І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. 29 І сказав Авімелех до Авраама: „Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?“ 30 А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю“. 31 Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. 32 І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського. 33 А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там ім'я Господа, Бога Вічного. 34 І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

22 І сталося після цих випадків, що Бог випробовував Авраама. І сказав Він до нього: „Аврааме!“ А той відказав: „Ось я!“ 2 І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в цілопалення на одній

із тих гір, що про неї скажу тобі“. 3 І встав Авраам рано вранці, і свого осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог. 4 А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. 5 І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклінемся, і повернемося до вас“. 6 І взяв Авраам дроба для цілопалення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обое. 7 І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я, сину мій!“ І промовив Ісак: „Ось огонь та дроба, а де ж ягня на цілопалення?“ 8 І відказав Авраам: „Бог наглядить ягня Собі на цілопалення, сину мій!“ І пішли вони разом обое. 9 І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами. 10 І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... 11 Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“ А той відізвся: „Ось я!“ 12 І Ангол промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинака свого“. 13 А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гушавині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв барана, і приніс його на цілопалення замість сина свого. 14 І назвав Авраам ім'я місця того: „Господь наглядить“, що й сьогодні говорить: „На горі Господь з'явиться“. 15 А Ангол Господній із неба озвався до Авраама подруге, 16 і сказав: „Клянусь Собою, — це слово Господне, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака свого, 17 то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. І потомство твоє внаслідує брами твоїх ворогів. 18 І всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послушався ти Мого голосу“. 19 І вернувсь Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеві. І осів Авраам у Беер-Шеві. 20 І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також

Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: 21 Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, 22 І Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Їдлафа, і Бетуїла. 23 А Бетуїл породив Реваку. Цих восьмеро́х породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. 24 А наложниця його — а їй на ймення Реума — вродила й вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23 І було життя Саррино́го сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Саррино́го. 2 І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. 3 І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: 4 „Я прихóдько й захо́жий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я похово́ю свою небіжку з-перед обличчя свого“. 5 І відповіли сини Хетові Авраамові, та й сказали йому: 6 Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. 7 І встав Авраам, і вклонився наро́ду тієї землі, синам Хетовим, 8 та й промовив до них і сказав: „Коли ви згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послушайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового, 9 і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу“. 10 А Ефрон пробува́в серед Хетових синів. І відповів хіттяєнин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: 11 „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на нім, віддав я тобі, — на очах синів народу мого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“. 12 І вклонивсь Авраам перед народом тієї землі, 13 та й сказав до Ефрона, так що чув був наро́д тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай похово́ю небіжку свою“. 14 А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому: 15 „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“ 16 І послухав Авраам Ефрона. І відважив Авраам Ефроніві срібло, про

яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. 17 І стало поле Ефроне, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій границі його навколо, 18 купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. 19 І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпели, перед Мамре, — це Хеврон у землі ханаанській. 20 І стало поле й печера, що на нім, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім. 2 І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегно́ моє, 3 і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, серед якого я пробуваю. 4 Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого наро́дження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака“. 5 І сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“ 6 І промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув мого сина туди! 7 Господь, що взяв мене з дому батька мого й з краю мого наро́дження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангола перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого! 8 А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай“. 9 І раб поклав свою руку під стегно́ Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю спра́ву. 10 І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. 11 І поставив верблюди навколішки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, 12 та й промовив: „Господи, Боже пана мого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! 13 Ось я стою над водним джерелом, а дочка мешканців міста виходять воду брати. 14 І станеться, що

дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“. 15 І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї. 16 А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівиця, і чоловік не пізнав ще її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла. 17 І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“ 18 А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його. 19 А коли закінчила поїти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“. 20 І метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. 21 А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? 22 І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага їй, — і два на́ручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — 23 та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого є місце для нас ночувати?“ 24 Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“. 25 І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“. 26 І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, 27 та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана“. 28 І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. 29 А в Ребеки був брат, на ймення йому Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. 30 І сталося, як він побачив сережку та на́ручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ребеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — 31 і сказав: „Увійди, благословенний Господи! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце

для верблюдів“. 32 І ввійшов той чоловік до дому. А Лаван порозсідлував верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. 33 І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“ 34 І той став говорити: „Я раб Авраамів. 35 А Господь щедро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невільниць, і верблюди, й осли. 36 А Сарра, жінка пана мого, будши старію, уродила панові моему сина. А він йому все дав, що мав. 37 І заприсяг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанянина, що я пробуваю в його краю. 38 Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого“. 39 І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ 40 І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангола з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого. 41 Тоді будеш очищений ти від закліття мого, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закліття мого. 42 І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогу мою, що нею ходжу я! 43 Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я їй скажу: Дай но мені напитися трохи води з свого глека, 44 вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана мого.“ 45 І поки скінчив я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! 46 І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди. 47 А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І сережку надів я до носа її, і на́ручні на руки її. 48 І я нахилився, і вклонився до землі Господеві, і поблагословив Господа, Бога пана мого Авраама, що Він провадив мене дорогою визначеною, щоб узяти дочку брата пана мого для

сина його. **49** А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся праворуч або ліворуч“. **50** І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можемо сказати тобі нічого злого чи доброго. **51** Ось перед тобою Ревека, — візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“. **52** І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві. **53** І вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. **54** І їли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відішліть мене до пана мого“. **55** І сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. **56** І сказав він до них: „Не спізнуйте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я підю до пана свого“. **57** А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ **58** І покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з цим чоловіком?“ А вона відказала: „Підю“. **59** І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. **60** І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. **61** І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюдів, і поїхали за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відійшов. **62** А Ісак був вернувся з подорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. **63** І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблюди йдуть. **64** І Ревека звелá свої очі, та й Ісака побачила, — і злізла з верблюда. **65** І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривáло взяла, та й накрилась. **66** І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. **67** І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25 А Авраам іще взяв жінку, а ймення її Кетура. **2** А вона породила йому Зімрана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. **3** А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. **4** А сини Мідіянові: Ефа,

і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури. **5** І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. **6** А синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східнього. **7** А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. **8** І спочів та й умер Авраам у старощах добрих, старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні. **9** І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттєянина, що навпроти Мамрє, — **10** поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. **11** І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. **12** А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Агар, невільниця Саррина. **13** І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **14** І Мішма, і Дума, і Масса, **15** Хадад, і Тема, Етур, Нафіш, і Кедма. **16** Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні ймення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен. **17** А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. І спочів та й умер він, і був узятий до своєї рідні. **18** І розложилися вони від Хавіли аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як їти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. **19** А оце óповідь про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. **20** І був Ісак віку сорока літ, як він узяв собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана. **21** І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був ублаганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його. **22** І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого я це переношу!“ І пішла запитатися Господа. **23** І промовив до неї Господь: „Два племéна в утробі твоїй, і два наро́ди з твого нутра́ будуть виділені, і стане сильніший наро́д від наро́ду, і старший молодшому буде служити“. **24** І сповнились дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. **25** І вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосяний. І назвали ймення йому: Ісав. **26** А потім вийшов його брат, а рука його трималася

п'яти Ісава. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народились вони. 27 І виросли хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. 28 І полюбив Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. 29 І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. 30 І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом. 31 А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. 32 І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“ 33 А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. 34 І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

26 І настав був голод у Краю, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя филистимського, до Герару. 2 І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в землі, про яку Я скажу тобі. 3 Оселися хвилево в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. 4 І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі народи землі, 5 через те, що Авраам послухав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. 6 І осів Ісак у Герарі. 7 І питалися люди тієї місцевости про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевости через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. 8 І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар филистимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю. 9 І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?“ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ 10 І сказав Авімелех: „Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і

ти гріх би спровадив на нас!“ 11 І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. 12 І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь поблагословив був його. 13 І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. 14 І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І заздрили йому филистимляни. 15 І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. 16 І сказав Авімелех Ісакові: „Йди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ 17 І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. 18 І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав їм імення, як імення, що батько його був їм назвав. 19 І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. 20 І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. 21 І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. 22 І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварились за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Краю ми розмножимося“. 23 А звідти піднявся він до Беер-Шеви. 24 І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Могого раба“. 25 І він збудував там жертівника, і покликав Господне Ймення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. 26 І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його. 27 І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненавиділи мене, і вислали мене від себе“. 28 А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою, 29 що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром.

Ти тепер благословенний від Господа!“ 30 І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. 31 А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром. 32 І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ 33 І він назвав її: Шів'а, чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. 34 І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттянина Беері, і Босмату, дочку хіттянина Елона. 35 І вони стали гіркою духа для Ісака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісак, і затемнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відказав йому: „Ось я!“ 2 І промовив до нього Ісак: „Оце я зостарівся, не знаю дня смерті своєї... 3 А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. 4 І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. 5 А Ревека чула, як говорив Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. 6 А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи: 7 „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. 8 А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажу тобі. 9 Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить. 10 І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. 11 І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Таж брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! 12 Може обмацає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“. 13 І сказала йому його мати: „На мені прокляття твое, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“. 14 І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. 15 І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина

Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. 16 А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його. 17 І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. 18 І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ 19 А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. 20 І сказав Ісак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відказав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. 21 І промовив Ісак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“. 22 І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісавові“. 23 І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. 24 І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відказав: „Я“. 25 І промовив Ісак: „Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. 26 І промовив до нього Ісак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“ 27 І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив! 28 І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! 29 Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для браттів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклятий, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ 30 І сталося, як закінчив був Ісак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісака, батька свого, аж Ісав, його брат, прийшов з полювання свого. 31 І також він приготував наїдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ 32 І озвався до нього Ісак, його батько: „Хто ти?“ А той відказав: „Я син твій, — твій перворідний Ісав“. 33 І Ісак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж

тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний!”

34 Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!”

35 А той відказав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твоє!”

36 І промовив Ісав: „Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманив два рази мене: забрав перворідство моє, а це тепер забрав благословення моє”. І сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?”

37 А Ісак відповів і промовив до Ісава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?”

38 І сказав Ісав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!” І підніс Ісав голос свій, та й заплакав...

39 І відповів Ісак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садіба твоя без ситости землі, і без роси небесної згори. **40** І зо свого меча будеш жити, і будеш служити ти брату своєму. Та однак коли постарєєшся, то зламаєш ярмо його з шиї своєї...”

41 І зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. І сказав Ісав у серці своєму: „Нехай наближаться дні жалоби по батьку моему, — і я вб'ю Якова, брата свого”.

42 І розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. І послала, і покликкала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісав, брат твій, тишиться тим, що уб'є тебе. **43** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата мого, до Харану. **44** І посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лютість твого брата, **45** аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?”

46 І сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?”

28 І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану

арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** І дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твого тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові”.

5 І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ревеки, матері Якова й Ісава.

6 І побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських”, **7** і що послухався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського.

8 І побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його, **9** і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. **10** І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. **11** І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці. **12** І снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Анголі Божі виходили й сходили по ній. **13** І ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. **14** І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племєна землі. **15** І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі”.

16 І прокинувся Яків зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!”

17 І злякався він і сказав: „Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна”.

18 І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. **19** І назвав він ім'я тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. **20** І склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене

пильнувати на цій дорозі, якою ходжу́, і дасть мені хліба їсти та одержу вдягнутись, 21 і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, 22 і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 І зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему. 2 І побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. А на отворі криниці лежав великий камінь. 3 І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. 4 І сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“. 5 І сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“ І відказали: „Знаємо“. 6 І сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. 7 І сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть“. 8 А вони відказали: „Не можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді понапуваємо отару“. 9 Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. 10 І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. 11 І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... 12 І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ребеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... 13 І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. 14 І промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ І сидів він із ним місяць часу. 15 І сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені даремно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ 16 А в Лавана було дві дочкі: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. 17 Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. 18 І покохав Яків

Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. 19 І промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“ 20 І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. 21 І сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“ 22 І зібрав Лаван усіх людей тієї місцевости, і справив гостину. 23 І сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зійшовся. 24 А Лаван дав їй Зілпу, невільницю свою, дав Лії, дочці своїй, за невільницю. 25 А вранці виявилось, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: „Що це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Навщо ж обманив ти мене?“ 26 А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. 27 Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також та, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других“. 28 І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. 29 І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невільницю свою, дав їй за невільницю. 30 І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. 31 І побачив Господь, що зненавиджена Лія, і відкрив її утробу, а Рахіль була неплодна. 32 І завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на долю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ 33 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненавиджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. 34 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій. 35 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим разом я буду хвалити Господа!“ Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала роджати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ 2 І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід

утроби?“ 3 І сказала вона: „Ось невільниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. 4 І вона дала йому Білгу, невільницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. 5 І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. 6 І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“ Тому назвала ймення йому: Дан. 7 І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невільниця Рахіліна, другого сина Якову. 8 І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. 9 І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невільницю, і дала її Якову за жінку. 10 І вродила Зілпа, невільниця Леїна, Якову сина. 11 І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад. 12 І вродила Зілпа, невільниця Ліїна, другого сина Якову. 13 І промовила Лія: „То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асір. 14 І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорів яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені з мандрагорових яблучок сина твого!“ 15 А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорів яблучка сина мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорів яблучка сина твого!“ 16 І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорів яблучка сина мого“. І лежав він із нею ночі тієї. 17 І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. 18 І промовила Лія: „Дав Бог заплату мені, що дала я невільницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Иссахар. 19 І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. 20 І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулбн. 21 А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. 22 І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. 23 І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ 24 І назвала ймення йому: Йбсип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ 25 І сталося, коли

Рахіль породила Йбсипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я піду до свого місця й до Краю свого. 26 Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я піду, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“. 27 І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе“. 28 І далі казав: „Признач собі заплату від мене, — і я дам“. 29 А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною. 30 Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відкблонила нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ 31 І сказав Лаван: „Що ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. 32 Я сьогодні перейду через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполасу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасу й крапчасте з-поміж кіз, — і це буде заплата мені. 33 І справедливість моя посвідчить за мене в завтрішнім дні, коли прийдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“. 34 А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ 35 І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле було в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. 36 І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. 37 І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. 38 І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходять пити. І вони злучувалися, як приходили пити. 39 І злучувалася отара при киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими. 40 І відділяв Яків тих овець, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. 41 І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кий перед очі

отари, щоб вона злучувалася при тих киях. 42 А як отара слаба була, то не клав. І ставалось, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. 43 І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. 2 І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. 3 І промовив Господь до Якова: „Вернися до краю батьків своїх, і до місця твого народження. А Я буду з тобою“. 4 І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, 5 та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною. 6 А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому батькові. 7 І батько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. 8 Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. 9 І відняв Бог худобу вашого батька, та й дав мені. 10 І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. 11 І сказав мені Ангол у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ 12 Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. 13 Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. 14 І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? 15 Таж він нас полчив за чужинців, бо продав нас, і справді пожёр наше срібло. 16 Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. 17 І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди. 18 І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобути худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до

Ісака, батька свого, до землі ханаанської. 19 А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. 20 І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. 21 І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. 22 А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. 23 І взяв він з собою братів своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській. 24 І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічному сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 25 І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. 26 І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! 27 Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гулами. 28 І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! 29 Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Алé Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 30 А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів?“ 31 А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби но він не забрав від мене своїх дочок! 32 При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала. 33 І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невільниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиного. 34 А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов. 35 А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. 36 І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, 37 що ти обмацав усі мої речі? Що ти знайшов зо всіх речей свого

дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. **38** Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв. **39** Розшарпаного диким звірем я не приніс до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, що було вкрадене вдень, і що було вкрадене вночі. **40** Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі пáморозь, а мій сон мандрував від моїх очей. **41** Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз змінював мені свою заплату! **42** Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі". **43** І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дóчки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, що ти бачиш — то моє. А дочкам моїм, що зробилю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх? **44** А тепер ходи, — я й ти вчинімо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою". **45** І взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника. **46** І сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння". І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. **47** І назвав її Лаван: Еґар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. **48** І промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні", тому то й названо ймення її: Гал-Ед **49** і Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. **50** Коли ти будеш кривдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!" **51** А Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. **52** Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. **53** Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька". І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. **54** І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі. **55** І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків

своїх, і дочок своїх, — і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Анголі. **2** І Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ І він назвав ім'я тому місцю: Маханаїм. **3** І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. **4** І наказав їм, говорячи: „Скажіть так моему панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задёржався аж дотепер. **5** І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. І я послав розказати панові моему, щоб знайти милість в очах твоїх“. **6** І вернулися послы до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ **7** І Яків сильно злякався, і був затурбований. І він поділив нарód, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. **8** І сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то вціліє позосталий табір“. **9** І Яків промовив: „Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зробилю тобі добре“. **10** Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірности, яку Ти чинив був Своему рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. **11** Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. **12** А Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч“. **13** І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: **14** кіз двісті, і козлів двадцяттеро, овець двісті, і баранів двадцяттеро, **15** верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцяттеро, корів сорок, а биків десятеро, ослиць двадцяттеро, а ослят десятеро. **16** І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: „Діть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“. **17** І він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чие те, що перед тобою? **18** то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моему Ісавові. А ото й він сам за нами“. **19**

І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, 20 і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя моє.“ 21 І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. 22 І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та одинадцятьоро дітей своїх, і перейшов брід Яббок. 23 І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. 24 І зостався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. 25 І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглбю стегна його. І звихнувся суглб стегна Якова, як він боровся з Ним. 26 І промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря“. А той відказав: „Не пущу Тебе, коли не поблагословіш мене“. 27 І промовив до нього: „Як твоє ймення!“ Той відказав: „Яків“. 28 І сказав „Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і подужав“. 29 І запитав Яків і сказав: „Скажи ж ім'я Своє“. А Той відказав: „Пощо питаєш про Ймення Моє!“ І Він поблагословив його там. 30 І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа моя“. 31 І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кульгав на своє стегно. 32 Тому не ідять Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглбі стегна, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна Якового, жили стегна.

33 І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на об'ох невільниць своїх. 2 І поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Йосипа останніми. 3 А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. 4 І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали. 5 І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?“ А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. 6 І підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. 7 І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йосип і Рахіль, та й вклонилися.

8 І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах мого пана“. 9 А Ісав сказав: „Я маю багато, мій брате, — твоє нехай буде тобі“. 10 А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. 11 Візьми ж благословення моє, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благов він його, — і той узяв. 12 І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я підую обік тебе“. 13 А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. 14 Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я підую поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сеїру“. 15 І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Пощо знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ 16 І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру. 17 А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я тому місцю: Суккот. 18 І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. 19 І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. 20 І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краю. 2 І побачив її Сихем, син Гамора хівейнина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. 3 І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. 4 І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівча за жінку для мене!“ 5 А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибули вони. 6 І вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. 7 І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не

робиться. 8 А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрогла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку! 9 І посвоячтеся з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьміть собі. 10 І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім“. 11 І промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. 12 Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ 13 І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх. 14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас. 15 Ми тільки за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. 16 І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо собі, й осядемо із вами, і станемо одним нарідом. 17 А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. 18 І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. 19 І не загаївся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший у всім домі батька свого. 20 І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: 21 „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочок їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочок даймо їм. 22 Тільки за це прихиляться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. 23 Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилимося до них, і нехай вони осядуть із нами. 24 І послушали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. 25 І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дінині, взяли кожен меч свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. 26 Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну

з дому Сихемового, та й вийшли. 27 Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. 28 Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, 29 і ввесь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було. 30 І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханаанянина й периззаянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. 31 А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядся, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм“. 2 І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж. 3 І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я“. 4 І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом. 5 І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. 6 І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і ввесь нарід, що був з ним. 7 І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли він утікав перед своїм братом. 8 І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. 9 І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. 10 І сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“. І назвав ім'я йому: Ізраїль. 11 І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, — нарід і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стéгон твоїх. 12 А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край“. 13 І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. 14 І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника

кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою. 15 І назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. 16 І він рушив із Бет-Елу. І була ще ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. 17 І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: „Не бійся, бо й це тобі син“. 18 І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Онї, а його батько назвав його: Веніамїн. 19 І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеєм. 20 І поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. 21 І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едери. 22 І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. 23 Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулон. 24 Сини Рахіліні: Йосип і Веніамїн. 25 А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталім. 26 А сини Зілпи, невільниці Ліїної: Гад і Асір. Оце сини Якова, що йому народжено в Паданї арамейському. 27 І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамрє, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. 28 І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. 29 І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 А оце нащадки Ісава, цебто Едома. 2 Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівеянина, (questioned) 3 та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. 4 І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, 5 а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. 6 І взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, 7 бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу. 8 І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. 9 А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі

Сеїр. 10 Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. 11 А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефб, і Ґатам, і Кеназ. 12 А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амаліка. Оце синї Ади, Ісавової жінки. 13 А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки. 14 А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Суша, і Ялама, і Корея. 15 А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, 16 провідник Корея, провідник Ґатам, провідник Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади. 17 А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. 18 А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Ялам, провідник Корея, — оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. 19 Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники. 20 Оце сини Сеїра, хорейянина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, 21 і Дішон, і Ецев, і Дішан, — оце провідники хорейянина, сини Сеїру, краю едомського. 22 А сини Лотана були: Хорї й Гемам, а Лотанова сестра — Тимна. 23 А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. 24 А ото сини Ців'онові: і Аїя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. 25 А оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. 26 А оце сини Дішонови: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. 27 Ото сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. 28 Оце сини Дішана: Уц і Аран. 29 Оце провідники хорейянина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана, 30 провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хорейянина за їхніми провідниками в краї Сеїр. 31 А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. 32 І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава. 33 І вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. 34 І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. 35 І вмер Хушам, і зацарював замість

нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт. 36 І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. 37 І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. 38 І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. 39 І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. 40 А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, 41 провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, 42 провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, 43 провідник Магділ, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37 І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. 2 Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. І Йосип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. 3 А Ізраїль любив Йосипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання. 4 І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. 5 І снився був Йосипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. 6 І сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снився мені. 7 А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. І ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моему“. 8 І сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ І вони збільшили ненависть до нього через сни його та через слова його. 9 І снився йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снився мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. 10 І він розповів це батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Що то за сон, що снився тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб

уклонитися тобі до землі?“ 11 І заздрили йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова. 12 І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. 13 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“ 14 І сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. 15 І знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ 16 А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“ 17 І сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотаїну“. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотаїні. 18 А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовлялися на нього, щоб убити його. 19 І сказали вони один одному: „Ось іде той сновидець! 20 А тепер давайте вбиймо його, і вкиньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами“. 21 І почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ 22 І сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на нього“, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. 23 І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. 24 І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. 25 І сіли вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблюди їхні несуть пахоші, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. 26 І сказав Юда до своїх братів: „Яка користь, що вб'ємо нашого брата, і затаїмо його кров? 27 Давайте продамо його Ізмаїльтянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. І послухалися брати його. 28 І коли проходили мідіянїти, купці, то витягли й підняли Йосипа з ями. І продали Йосипа ізмаїльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. 29 А Рувім вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одягу свою... 30 І вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлопця! А я, —

куди я піду?" 31 А вони взяли Йосипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. 32 І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?" 33 А він пізнав його та й сказав: „Вбрання мого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йосип!" 34 І роздер Яків одіж свою, і зодягнув веретіще на стегна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своєму... 35 І зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалобі зйду я до сина мого до шеолу". І плакав за ним його батько. (Sheol h7585) 36 А мідіяніти продали Йосипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царської сторожі.

38 Сталося того часу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. 2 І побачив там Юда дочку одного ханаанейнина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся. 3 І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. 4 І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. 5 І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. 6 І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я її: Тамара. 7 І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив. 8 І сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого". 9 А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. 10 І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. 11 І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій". Бо він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати його". І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. 12 І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижіїв отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. 13 А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось твій іде до Тімни стригти отару свою". 14 І зняла вона з себе

одежу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. І сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. 15 І побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. 16 І він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну но я ввійду до тебе!" Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що даси мені, коли прийдеш до мене?" 17 А він відказав: „Я пошлю козлятко з отари". І сказала вона: „Якщо даси заставу, аж поки пришлеш". 18 А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?" Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй". І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього. 19 І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одежу вдівства свого. 20 А Юда послав козлятко через приятеля свого адулламітянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її. 21 І запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі?" Вони відказали: „Не була тут блудниця". 22 І вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця". 23 І сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти". 24 І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд". А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена". 25 Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому". І сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця?" 26 І пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав її Шелі, синові своєму". І вже більше не знав він її. 27 І сталося в часі, як родила вона, — а ось близнята в утробі її. 28 І сталося, як родила вона, показалася рука одного; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше". 29 І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: „Нашо ти роздер для себе перепону?" І назвала ім'я йому Перец. 30 А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зерах.

39 А Йосип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфάρ, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгиптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди. 2 І був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробував він у домі свого пана єгиптянина. 3 І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його. 4 І Йосип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призначив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. 5 І сталося, — відкільки він призначив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім єгиптянина через Йосипа. І було благословення Господнє в усьому, що він мав, — у домі й на полі. 6 І він позоставив усе, що мав, у руці Йосиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йосип був гарного стану та вродливого вигляду. 7 І сталося по тих пригодах, і звелá свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“ 8 А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож пан мій не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. 9 Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібащо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ 10 І сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. 11 І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. 12 І схопіла вона його за одєжу його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ А він позоставив свою одєжу в її руці, та й утік, і вибіг надвір. 13 І сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одєжу в її руці та й утік надвір, 14 то покликала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якогось єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. 15 І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одєжу свою в мене, та й утік, і вибіг надвір. 16 І я поклала його одєжу при собі аж до приходу пана його до свого дому“. 17 І вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єврей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. 18 І сталося, як підняла

я свій голос і закричала, то він позоставив свою одєжу при мені, та й утік надвір“. 19 І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його. 20 І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім. 21 А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. 22 І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. 23 Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. 2 І розгнівався фараон на двох своїх євнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. 3 І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. 4 А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм usługовував. І були вони деякий час під вартою. 5 І снився їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за знáченням його сна, чашникові й пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. 6 І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. 7 І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ 8 А вони сказали йому: „Снився нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte но мені“. 9 І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні своїм, — ось виноградний кущ передо мною. 10 А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. 11 А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“. 12 І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. 13 Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє

становище, і ти дасі чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. 14 Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випроведиш мене з цього дому. 15 Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене кинути до цієї ями“. 16 І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші п'єчива на голові моїй. 17 А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови“. 18 І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. 19 Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твоє з тебе.“ 20 І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. 21 І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову. 22 А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. 23 Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

41 І сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. 2 І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і п'яслися на лузі. 3 А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. 4 І корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих. І прокинувся фараон. 5 І знову заснув він. І снилося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. 6 А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. 7 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то був сон. 8 І сталося рано, — і занепокі́вся дух його. І послав він, і покликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. 9 І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої. 10 Розгнівався був фараон на рабів

своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. 11 І однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням. 12 А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сни, кожному за сном його відгадав. 13 І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив“. 14 І послав фараон, і покликав Йосипа, — і його сквапно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одягу свою, — і він прибув до фараона. 15 І промовив фараон до Йосипа: „Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухуєш сон, щоб відгадати його“. 16 А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“. 17 І сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. 18 І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони п'яслися на лузі. 19 А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридкі́х, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. 20 І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. 21 І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. 22 І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. 23 А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. 24 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“. 25 І сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щоб Бог робить, те Він звістив фараонові. 26 Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон — один він. 27 А сім корів худих і бридкі́х, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то будуть сім літ голодних. 28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щоб Бог робить, те Він показав фараонові. 29 Ось приходять сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетським. 30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. 31 І не

буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. 32 А що сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. 33 А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. 34 Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. 35 І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. 36 І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом“. 37 І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. 38 І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ 39 І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. 40 Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде слухатися весь народ мій. Тільки тронем я буду вищий від тебе“. 41 І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. 42 І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одержу віссонну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. 43 І зробив, що він їздив його другим повозом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтеся!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. 44 І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетським“. 45 І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. 46 А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лица фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. 47 А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. 48 І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетській краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. 49 І зібрав Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок, аж перестав рахувати, бо не було вже числа. 50 А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому

Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. 51 І назвав Йосип ім'я перворідному: Манасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та весь дім мого батька“. 52 А ймення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у краї неволі моєї“. 53 І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетській краї. 54 І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетським краї був хліб. 55 Але виголоднів увесь єгипетський край, а народ став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптові: „Ідіть до Йосипа. Щоб він вам скаже, те робіть“. 56 І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптові. А голод зміцнявся в єгипетській краї. 57 І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“ 2 І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зійдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не помремо“. 3 І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. 4 А Веніяміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастя!“ 5 І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що приходили, бо був голод у Краї ханаанським. 6 А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибули Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. 7 І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибули ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. 8 І пізнав Йосип братів своїх, а вони не впізнали його. 9 І згадав Йосип сни, що про них йому снились були. І сказав він до них: „Ви шпигуні! Ви прибули підглянути слабі місця цієї землі“. 10 А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а раби твої прибули купити їжі. 11 Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були шпигунами!“ 12 Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі!“ 13 А вони відказали: „Дванадцятро твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а

одного нема“. 14 І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. 15 Оцим ви будете випробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! 16 Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддані пробі, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ 17 І він забрав їх під варту на три дні. 18 А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, 19 якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варту, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. 20 А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потвержені ваші слова, а ви не повмираєте“. І вони зробили так. 21 І говорили вони один одному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили недолю душі його, коли він благав нас, а ми не послушали. Тому то прийшло це нещастя на нас!“ 22 І відповів їм Рувім, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлѡпця, та ви не послушали. А оце й кров його жадається“ 23 А вони не знали, що Йосип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. 24 А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й зв'язав його на їхніх очах. 25 А Йосип наказав, щоб напѡвнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. 26 І понесли вони хліб свій на ослах своїх, і пішли звідти. 27 І відкрив один мішка свого, щоб ослові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його! 28 І сказав він братам своїм: „Повернене срібло моє, — і ось воно в мішку моїм!“ І завмерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до одного: „Щѡ це Бог нам зробив?“ 29 І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповіли йому все, щѡ їх спіткало було, говорячи: 30 „Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. 31 А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! 32 Ми дванадцяттеро братів, сини нашого батька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим батьком у ханаанському Краї“. 33 І сказав до нас муж той,

пан того краю: „З того пізнаю, що правдиві ви, — зоставте зо мною одного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й ідіть. 34 І приведіть до мене брата вашого найменшого, і буду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете переходити цей край для купівлі.“ 35 І сталося, — вони випорѡжнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і полякались. 36 І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дітей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніямина забере? Усе те на мене!“ 37 І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе“. 38 А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеблу!“ (Sheol h7585)

43 А голод став тяжкий у тім краї. 2 І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них бѡтько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ 3 І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами!“ 4 Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. 5 А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами“. 6 І промовив Ізраїль: „Нащо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ 7 А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи бѡтько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ 8 І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші діти. 9 Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! 10 А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази“. 11 І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть

із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бальзаму, і трохи меду, пахошців, і ладану, дактилів, і мигдалів. 12 А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. 13 А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. 14 А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніяміна. А я, — певно стратив сина свого!“ 15 І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем Йосиповим. 16 І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упродавь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“. 17 І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. 18 І полякалися ті люди, що були впроваджені до Йосипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“. 19 І приступили вони до чоловіка, що над домом Йосиповим, та й говорили до нього при вході в дім. 20 І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. 21 І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! 22 А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. 23 А той відказав: „Мир вам! Не бійтеся! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона. 24 І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. 25 І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почули, що там вони їстимуть хліб. 26 І ввійшов Йосип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. 27 А він запитав їх про мир і сказав: „Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ 28 А вони відказали: „Гаразд рабові

твоєму, батькові нашому. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі. 29 І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину!“ 30 І Йосип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... 31 І вмив він лице своє, і вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“ 32 І поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту. 33 І вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед одним. 34 І він посилав дари страви від себе до них. А дар Веніяминів був більший від дару всіх їх у п'ятеро. І пили вони, і повпивалися з ним.

44 І наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповній мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його. 2 А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. І зробив той за словом Йосиповим, яке він сказав був. 3 Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. 4 Вони вийшли з міста, ще не віддалилися, а Йосип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожені їх, та й скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро? 5 Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили таке“. 6 І той їх догнав, і сказав їм ті слова. 7 А вони відказали йому: „Нащо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ. 8 Таж сріблб, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? 9 У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моему панові“. 10 А той відказав: „Тож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. 11 І поспішно попускали вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого. 12 І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а

скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминовім! 13 І пороздирали вони свою одіж! І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. 14 І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. І попадали вони перед лицем його на землю. 15 І сказав до них Йосип: „Що це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ 16 А Юда промовив: „Що ми скажемо панові моему? Що будемо говорити? Чим виправдаємось? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моему, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. 17 А Йосип відказав: „Даліе мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдіть із миром до вашого батька“. 18 І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. 19 Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ 20 І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався він сам у своєї матері, а батько його любить. 21 А ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. 22 І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той“. 23 А ти сказав своїм рабам: „Коли не зійде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лица мого“. 24 І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. 25 А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. 26 А ми відказали: „Не можемо зійти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зійдемо ми, бо не можемо бачити лица того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. 27 І сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох буля породила мені жінка моя. 28 Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він. І я не бачив його аж дотепер. 29 А забере те також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведете ви сивину мою цим злом до шеолу“. (Sheol h7585) 30 А тепер, коли я прийду до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душею тією, — 31 То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої

раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до шеолу. (Sheol h7585) 32 Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу його до тебе, то згіршу перед батьком своїм на всі дні! 33 А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моему. А юнак нехай іде з своїми братами! 34 Бо як я прийду до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

45 І не міг Йосип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ І не було з ним нікого, коли Йосип відкрився братам своїм. 2 І він голосно заплакав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів. 3 І Йосип промовив до братів своїх: „Я Йосип... Чи живий ще мій батько?“ І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякались його. 4 А Йосип промовив до братів своїх: „Підійдіть же до мене!“ І вони підійшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту. 5 А тепер не сумуйте, і нехай не буде жалу в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. 6 Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив. 7 І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позоставились на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. 8 І виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. 9 Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. 10 І осядь у землі Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. 11 І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє. 12 І ось очі ваші й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас. 13 І оповістє батькові моему про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди“. 14 І впав він на шию Веніямину, братові своєму, та й заплакав, і Веніямін плакав на шиї його... 15 І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потому говорили брати його

з ним. 16 І розголошено в домі фараоновім чутку, говорючи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. 17 І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючуйте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. 18 І заберіть вашого батька й доми ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам добра єгипетського краю. І споживайте ситість землі. 19 А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. 20 А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю — ваше воно“. 21 І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу. 22 І дав усім їм кожному переміни одежі, а Веняминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одежі. 23 А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. 24 І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ 25 І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. 26 І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім єгипетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... 27 І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він вози, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька. 28 І промовив Ізраїль: „Досить! Ще живий Йосип, мій син! Підуж та побачу його, поки помру!“

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Веер-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. 2 І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“ 3 І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. 4 Я зійду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закріє рукою своєю очі твої“. 5 І встав Яків з Беер-Шеви. І повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. 6 І взяли вони стада свої, і маєток свій, що набули в землі ханаанській, і прибули до Єгипту Яків та весь рід його з ним. 7 Він привів із

собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і весь рід свій. 8 А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувім. 9 І сини Рувимові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. 10 І сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанеянки. 11 І сини Левієві: Гершон, Кегат і Мерарі. 12 І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. 13 І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. 14 І сини Завулонові: Серед, і Елон, і Яхлеїл. 15 Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейським, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. 16 І сини Гадові: Ціфйон, і Хаггі, Шуні, і Ецбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. 17 І сини Асірові: Імна, і Ішва, і Ішві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл. 18 Оце сини Зілли, що Лаван був дав її своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. 19 Сини Рахілі, жінки Якова: Йосип і Венямін. 20 І вродилися Йосипові в єгипетським краї Манасія та Єфрём, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. 21 І сини Веняминіві: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппім, і Хуппім, і Ард. 22 Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. 23 І сини Данові: Хушім. 24 І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Ецер, і Шіллем. 25 Оце сини Білги, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім. 26 Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стегон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. 27 А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. 28 І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорогу до Гошену. І прибули вони до краю Гошен. 29 І запері Йосип свою колесницю, і вирушив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шиї його. 30 І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обличчя твое, що ти ще живий!“ 31 А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Підуж й розкажу фараонові, та й повім йому: Брати мої й дім батька мого, що були в Краї ханаанським, прибули до мене.

32 А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхнє булѳ. 33 І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття? 34 то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепер, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огида“.

47 І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибулі з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“. 2 І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. 3 І сказав фараон до братів його: „Яке ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“. 4 І сказали вони фараонові: „Ми прибулі, щоб мешкати в країні цій, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“. 5 І промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибулі до тебе. 6 Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшім місці цього краю осадити батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. 7 І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона. 8 І промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“ 9 А Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“. 10 І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. 11 І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращім місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. 12 І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. 13 А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І віснажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод. 14 І зібрав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетськiм краї та в Краї ханаанськiм, за

поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому. 15 І вичерпалося срібло в краї єгипетськiм та в Краї ханаанськiм. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліба! Нащо нам умирати перед тобою, тому що вичерпалося срібло?“ 16 А Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. 17 І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. 18 І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а череди здобутку в нашого пана. Нічого не зосталося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! 19 Нащо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремѳ, а земля не опустіє“. 20 І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спрѳдували кожен поле своє, посилювався бо був голод між ними. І стала земля фараоною. 21 А народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. 22 Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі. 23 І сказав Йосип до нарѳду: „Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю. 24 А настануть жнивѳ, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частині будуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. 25 А вони відказали: „Ти нас удержав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. 26 А Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоною. 27 І осів Ізраїль в єгипетськiм краї в країні Гошен, і набули в нiм володіння. І вони розродилися й сильно розмножилися. 28 І жив Яків в єгипетськiм краї сімнадцять літ. І були дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. 29 І наблизилися дні Ізраїля до смерті. І кликнув він до сина свого

до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно моє, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті! 30 І ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і похоронеш мене в їхньому гробі“. А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“. 31 А Яків сказав: „Присягни ж мені!“ І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє“. І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема. 2 І промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій син Йосип!“ І зміцнівся Ізраїль, та й сів на постелі. 3 І сказав Яків до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. 4 І сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки“. 5 А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетським краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувім і Симеон, будуть мої. 6 А нащадки твої, що породив по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм. 7 А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанським на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. І я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, — це Віфлеєм“. 8 А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“ 9 І сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“. А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“. 10 А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. 11 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє“. 12 І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. 13 І Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правицею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. 14 І простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія — перворідний. 15 І він

поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісаак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, 16 Ангол, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагословіть цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісаака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі“. 17 А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну. 18 І сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“ 19 А батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! І він буде народом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею народів“. 20 І він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ І поставив Єфрема перед Манасією. 21 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! 22 А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

49 І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, що вас спіткає наприкінці днів. 2 Зійдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтесь до Ізраїля, вашого батька! з Рувіме, — ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутності! 4 Ти півнився був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збездичив його, на постелю мою ти піднявся! 5 Симеон і Левій — то брати, їхня зброя — знаряддя насильства. 6 Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копїт позбавили... 7 Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютьсть, тяжка бо вона! Поділю їх я в Якові, і їх розпорощу в Ізраїлі! 8 О Юдо, — похвалять тебе твої браття! Рука твоя — на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклоняться. 9 Юда — лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здобичі: прихилився

він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? 10 Не відійметься бёрло від Юди, ані в його стéгон законодавець, аж прийде Примиритель, що Йому буде по́слух наро́дів. 11 Він прив'язує до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одержує свою прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! 12 Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. 13 Завулон буде мешкати над берегом морським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. 14 Иссахар — то костистий осел, що лежить між кошарами. 15 І побачив він спокій, що добрий, та землю, що стала приємна, і він нахилив свої плечі, щоб нести, і став працювати на податок. 16 Дан буде судити свій народ, як один із Ізраїльських родів. 17 Дан буде вужем при дорозі, змією отруйливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівіць позад себе впаде. 18 Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! 19 Гад — на нього юрба нападатиме, та він нападе на їх п'яти. 20 Асір — його хліб буде ситий, і він буде давати присмаки царські. 21 Нефталім — вільна ланя, він прекрасні слова видає. 22 Йосип — вітка родюча, вітка родюча над джерелом, її віття по муру спиняється. 23 І огірчили його та з луку стріляли, і зненавиділи були стрільці його. 24 Та зостався міцним його лук, і стали пружні рамена його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пастир, Твердиня синів Ізраїлевих. 25 Прости ти від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і прости Всемогутнього — і Він благословить тебе благословенням небес, що на висоті, благословенням безодні, що доли лежить, благословеннями перс та утробі. 26 Благословення батька твого стали сильніші від благословення батьків твоїх, — аж до пожаданих висот віковичних. Нехай вони будуть на голову Йосипову, на маківку вибраного з-поміж братів твоїх! 27 Веніамін — хижий вовк: вранці їсть він лавитву, а на вечір розділює здобич". 28 Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, що говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, — кожного за благословенням його поблагословив їх. 29 І він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефрона хіттеянина, 30 у тій печері, що на полі Махпели, що навпроти Мамре

в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефрона хіттеянина на володіння для гробу. 31 Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Ліу. 32 Поле й печера, що на нім, то добуток від синів Хета". 33 І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочив. І він прилучився до своєї рідні.

50 І впав Йосип на лице батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. 2 І звелів Йосип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. І забальзамували ці лікарі Ізраїля. 3 І сповнилося йому сорок день, бо так сповняються дні забальмування. І оплакував його Єгипет сімдесят день. 4 А як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: 5 „Батько мій заприсяг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, — там поховаш мене“. А тепер нехай я підую, і поховую батька свого, та й вернуся“. 6 І сказав фараон: „Піди, і поховай свого батька, як заприсяг він тебе“. 7 І пішов Йосип поховати батька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського краю, 8 і весь дім Йосипів, і браття його, і дім батька його. Тільки дітей своїх та дрібну й велику худобу свою вони позоставили в країні Гошен. 9 І вирушили з ним також колесниці та комонники. І був табір їх дуже великий. 10 І прийшли вони до Горен-Атаду, що по другім боці Йордану, і плакали там великим та дуже ревним плачем... І він учинив батькові своєму семиденну жалобу. 11 І побачили мешканці того Краю, ханааняни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалоба для Єгипту!“ Тому то кликнули ім'я його Авел-Міцраїм, що на тім боці Йордану. 12 І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. 13 І понесли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттеянина Ефрона, навпроти Мамре. 14 А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив з ним ховати батька його. 15 І побачили Йосипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали:

„А щó як зненáвидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були́ заподіяли?“ 16 І переказали вони Йосипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: 17 Отак скажіть Йосипові: Прощу́, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були́ заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ І заплакав Йóсип, як вони говорили до нього... 18 І пішли також бра́ття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ 19 А Йóсип промовив до них: „Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога? 20 Ви задумували були́ на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий наро́д! 21 А тепер не лякайтеся, — я б́уду утримувати вас та дітей ваших!“ І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. 22 І осівся Йóсип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. 23 І побачив Йóсип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасіїного, були народилися на Йосипові коліна. 24 І сказав Йóсип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“. 25 І Йóсип заприсяг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви вінесете звідси кості мої!“ 26 І впоко́ївся Йóсип у віці ста й десяти літ. І забальзамувáли його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце ймення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із домом своїм прибули: **2** Рувім, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Венямін, **4** Дан і Нефталім, Гад і Асир. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегна Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі браття його, та весь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувались, та й стали вони надзвичайно сильні. І наповнився ними той край. **8** І став над Єгиптом новий цар, що не знав Йосипа. **9** І сказав він до народу свого: „Ось народ Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас! **10** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не множився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **11** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарями. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **12** Але що більше його гнобили, то більше він множився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **13** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **14** І вони огірчували їхнє життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **15** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **16** і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на порід: коли буде син, то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“. **17** Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. **18** І покликав єгипетський цар баб-сповитух, та й сказав їм: „Нащо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ **19** І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо єврейки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“. **20** І Бог чинив добро бабам-сповитухам, а народ розмножувався, і сильно міцнів. **21** І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм дома. **22** І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого

єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожну дочку — зоставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левієву. **2** І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці. **3** Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на березі Річки. **4** А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. **5** І зійшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку серед очерету, — і послала невірлицю свою, щоб узяла її. **6** І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилисёрдилася над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ **7** І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і вона годуватиме тобі дитину?“ **8** І сказала їй дочка фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і покликала матір дитини. **9** А дочка фараонова сказала до неї: „На тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її. **10** І підростло те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому ймення Мойсей, і сказала: „бо з води я витягла його“. **11** І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь. І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів його. **12** І озирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок. **13** І вийшов він другого дня, — аж ось свáряться двоє євреїв. І сказав він несправедливому: „Нащо ти б'єш свого ближнього?“ **14** А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти вбив єгиптянина?“ І злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відома!“ **15** І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лица, й оселився в країні Мідіян. **16** А в мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони, і витягали воду, і наповнили корита, щоб напоїти отáру свого

батька. 17 І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню отару. 18 І прибули вони до Реуїла, свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ 19 А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“. 20 І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“. 21 І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. 22 І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став приходьком у чужому краї“. 23 І сталося по довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. 24 І почув Бог їхній стогін. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом. 25 І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого Їтра, жерця Мідіянського. І провадив він цю отару за пустинню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. 2 І явився йому Ангел Господній у пólум'ї огняному з-посеред терного куща. І побачив він, що та терніна горить огнем, але не згоряє кущ. 3 І сказав Мойсей: „Зійду но, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та терніна?“ 4 І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ 5 І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здійми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“ 6 І сказав: „Я Бог батька твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! 7 І промовив Господь: „Я справді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болі його. 8 І Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанейнина, і хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. 9 А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. 10 А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту нарód Мій, синів

Ізраїлевих!“ 11 І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ 12 А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі“. 13 І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке ім'я його?“ Що я скажу їм?“ 14 І сказав Бог Мойсеєві: „Я Той, що є“. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сущий послав мене до вас“. 15 І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце ім'я Моє навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. 16 Іди, збери старших Ізраїлевих та й скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заповідане вам ув Єгипті“. 17 І сказав Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. 18 І вони послухають слóва твого, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог євреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господєві, Богові нашому! 19 І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушений рукою сильною. 20 І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. 21 І Я дам милість цьому наро́дові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви впорожні! 22 Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого пóсуд срібний і пóсуд золотий та одержу, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту“.

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Таж вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ 2 І промовив до нього Господь: „Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. 3 І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього. 4 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за

хвоста!“І він простяг свою руку й узяв його, — і той став палицею в долоні його. 5 „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова“. 6 І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою!“ І засунув він руку свою за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг! 7 А він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвину свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, — і ось вона стала знову, як тіло його. 8 „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. 9 І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. 10 Та Мойсей сказав до Господа: „О Господи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикий“. 11 І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? 12 А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, щоб ти маеш говорити“. 13 А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маеш послати“. 14 І запалав гнів Господній на Мойсея, і він сказав: „Чи ж не Аарон твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. 15 І ти будеш говорити до нього, і вкладеш слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, щоб маєте робити. 16 І він буде говорити за тебе до народу. І станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. 17 І ти візьмеш у руку свою оцю палицю, якою ознаки чинитимеш“. 18 І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого Їтра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А Їтро сказав до Мойсея: „Іди в мирі!“ 19 І сказав Господь до Мойсея в Мідіані: „Іди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. 20 І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. 21 І сказав

Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорсточу серце його, — і він не відпустить народу. 22 І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. 23 І кажь Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“. 24 І сталося в дорозі на нічлігу, — стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. 25 Та Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ 26 І пустив він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“. 27 І сказав Господь до Аарона: „Іди назустріч Мойсею в пустиню!“ І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. 28 І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що він наказав був йому. 29 І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. 30 І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсеєві. А той ті ознаки чинив на очах народу. 31 І повірив народ той. І почули вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти народ Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ 2 А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаюсь слів його, щоб відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпущу!“ 3 І сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господеві, Богові нашому, щоб не доторкнувся він до нас мором або мечем“. 4 І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“ 5 І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолюду, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. 6 І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: 7 „Не давайте більше народіві соломи, щоб робити цеглу, як учора й позавчора. Нехай ідуть самі, та збирають собі соломи. 8 А призначене число цегли, що вони

робили вчора й позавчора, накладете на них, — не зменшуйте з нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашому Богові!“ 9 Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“. 10 І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломи. 11 Самі йдіть, наберіть собі соломи, де знайдете, бо нічого не зменшене з вашої роботи!“ 12 І розпорішився народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерню на солому. 13 А погоничі наставляли, говорячи: „Скінчіть вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“. 14 І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчили свого приділу для виробу цегли й учора й сьогодні, як було дотепер?“ 15 І прибули писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? 16 Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! І ось раби твої биті, — і грішиш ти перед народом своїм!“ 17 А він відказав: „Нероби ви, нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господеві. 18 А тепер ідіть, працюйте, а соломи не дадуть вам! Але призначене число цегли ви дасте!“ 19 І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“ 20 І стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли наспроти них, як вони виходили від фараона, 21 та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненависним дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меч в їхню руку повбивати нас!“ 22 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому народові? Чому Ти послав мені це? 23 Бо відколі прийшов я до фараона, щоб говорити Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиню Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпустить, і, змушений рукою сильною, вижене їх із краю свого“. 2 І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! 3 І являвся Я Авраамові, Ісакові та Яковові Богом

Всемогутнім, але Йменням Своїм „Господь“ Я не дався їм пізнати. 4 А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. 5 І почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. 6 Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим раменом та великими присудами. 7 І візьму вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! 8 І введу вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісакові та Якову. І Я дам його вам на спадщину. Я — Господь!“ 9 І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не слухали Мойсея через легкодухість та тяжку роботу. 10 І казав Господь до Мойсея, говорячи: 11 „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого краю“. 12 І казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий! 13 І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського краю. 14 Оце голови батьківських домів їхніх. Сини Рувіма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це родини Рувімові. 15 А сини Симеонові: Емуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанеянки, — це родини Симеонові. 16 А оце імена синів Левієвих за їхніми родинами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літа життя Левієвого — сто і тридцять і сім літ. 17 Сини Гершонови: Лівні, і Шім'ї за їхніми родинами. 18 А сини Кегатові: Амрам, і Їцгар, і Хеврон, і Уззіл. А літа життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. 19 А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родини Левієві за їхніми родами. 20 І взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. 21 А сини Їцгарові: Корах, і Нефег, і Зіхрі. 22 А сини Уззілової: Мішаїл, і Елцафан, і Сітрі. 23 І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елезара, і Ітамара. 24 А сини Корахові: Ассир,

і Елкана, і Аваасаф, — це родини Корахові. 25 А Елеазар, син Ааронів, узяв собі з дочок Путіїлових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце го́лови ба́тьківських до́мів Левітів за їхніми ро́динами. 26 Оце Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського країю за їхніми військовими відділами“. 27 Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон. 28 І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетськiм краї, 29 то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі“. 30 І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необризановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивись, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. 2 Ти будеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого країю. 3 А Я вчиню запеклим фараонове серце, і помножу ознаки мої та чуда мої в єгипетськiм краї. 4 І не послухає вас фараон, а Я покладу Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої, народ Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського країю великими присудами. 5 І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів“. 6 І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. 7 А Мойсей був віку восьмидесята літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. 8 І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: 9 „Коли буде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! 10 І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! 11 І покликав фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівники єгипетські, своїми чарами. 12 І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. 13 Та

затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити народ! 15 Піди до фараона рано вранці. Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. 16 І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тебе, кажучи: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послухався ти дотепер“. 17 Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдарю палицею, що в руці моїй, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров! 18 А риба, що в Річці, погине. І засмердиться Річка, і попомучаться єгиптяни, щоб пити воду з Річки!“ 19 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і простягни свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'янім, і в каміннім.“ 20 І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив воду, що в Річці, на очач фараона й на очач його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров! 21 А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетськiм краї. 22 І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 23 І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклав він свого серця також до цього. 24 І всі єгиптяни копали біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. 25 І минуло сім день по тому, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій народ, — і нехай вони служать Мені. 2 А коли ти відмовишся відпустити, то ось Я вдарю весь край твій жабами. 3 І стане річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжко твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх. 4 І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“. 5 І сказав

Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою руку з палицею своєю на річки, на потоки, і на ставки, і повиводь жаб на єгипетський край“. 6 І простяг Аарон руку свою на єгипетські води, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю. 7 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і вивели жаб на єгипетську землю. 8 І покликав фараон Мойсея й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу мого, а я відпущу народ той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ 9 І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понизити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в річці вони позостануться“. 10 А той відказав: „На завтра“. І сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знав, що нема Такого, як Господь, Бог наш! 11 І відійдуть жаби від тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 І вийшов Мойсей та Аарон від фараона. І клікав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 І зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 І збирали їх цілими кúпами, — і засмерділась земля! 15 І побачив фараон, що сталась полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою палицю, та й удар зёмний порох, — і нехай він стане вошами в усьому єгипетському краї!“ 17 І зробили вони так. І простяг Аарон руку свою з палицею своєю, та й ударив зёмний порох, — і він стався вошами на людині й на скотині. Увесь зёмний порох стався вошами в усьому єгипетському краї! 18 І так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. І була вошва на людині й на скотині. 19 І сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 20 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 21 Бо коли ти не відпустиш народу Мого, то ось Я пошлю на тебе, і на слуг твоїх, і на народ твій, і на домі твої рої мух. І єгипетські дома будуть

повні мушні, а також земля, на якій вони живуть. 22 І відділю того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не було там роїв мух, щоб ти знав, що Я — Господь посеред землі! 23 І зроблю Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узавтра буде це знамено!“ 24 І зробив Господь так. І найшла численна мушня на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. І нищилась земля через ті рої мух! 25 І кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесіть жертви вашому Богові в цьому краї!“ 26 А Мойсей відказав: „Не годиться чинити так, бо то огиду для Єгипту ми принесли б у жертву Господу, Богові нашому. Тож будемо приносити в жертву огиду для єгиптян на їхніх очах, і вони не вкаменують нас? 27 Триденною дорогою ми підемо на пустиню, і принесемо жертву Господеві, Богові нашому, як скаже Він нам“. 28 І сказав фараон: „Я відпущу вас, і ви принесете жертву Господеві, Богові вашому на пустині: Тільки даліко не віддаляйтесь, ідучи. Моліться за мене!“ 29 І сказав Мойсей: „Ось я виходжу від тебе, і буду благати Господа, — і відступить той рій мух від фараона, і від рабів його, і від народу його завтра. Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господеві“. 30 І вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 І зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. І не зосталося ані однієї. 32 А фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 2 Бо коли ти відмовишся відпустити, і будеш держати їх ще, 3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблюдах, на худобі великій і дрібній, — моровиця дуже тяжка. 4 І відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 І призначив Господь усталений час, кажучи: „Узавтра Господь зробить цю річ у цім краї“. 6 І зробив Господь ту річ назавтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згинуло ані одне. 7 І послав фараон довідатись, —

а ось не згнуло з худоби Ізраїлевої ані одне! І стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! 8 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші жмені сажі з п'єчі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. 9 І стане вона кúрявою над усією єгипетською землею, а на людині й скотині стане гноякáми, що кинуться прищáми в усьóму єгипетському краї“.

10 І набрали вони сажі з п'єчі, та й стали перед фараоновим лицем. І кинув її Мойсей до неба, і стали прищувáті гноякі, що кинулися на людині й на скотині. 11 А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гноякі, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгíптянах. 12 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. 13 І сказав Господь до Мойсея: „У стань рано врáнци, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій нарóд, і нехай вони служать Мені! 14 Бо цим рáзом Я пошлю всі урази Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на нарóд твій, щоб ти знав, що немає на всій землі Такого, як Я! 15 Бо тепер, коли б Я простягнув Свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вігублений із землі. 16 Але Я для тóго залишив тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідáли про Йм'єння Моє по всій землі. 17 Ти ще опираєшся проти нарóду Мого, щоб їх не відпустити. 18 Ось Я взавтра, цього сáме чáсу, зішлю дощем тяж'єнний град, що такого, як він, не було в Єгíпті від дня його заложення аж до сьогóдні. 19 А тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твоє в полі. Кожна людина й худоба, що буде застукана в полі, і не бúде зáбрана додому, — то зійде на них град, і вони повмирають!“ 20 Хто з фараонових рабів боявся Господнього слóва, той зігнав своїх рабів та свою худобу до домів. 21 А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалишáв рабів своїх та худобу свою на полі. 22 І сказав Господь до Мойсея: „Простягні свою руку до неба, — і нехай буде град у всьóму єгипетському краї на людину, і на худобу, і на всю польову траву в єгипетській землі!“ 23 І простяг Мойсей пáлицю свою до неба, — і Господь дав грóми та град. І зійшов на землю огонь, і Господь дощів градом на єгипетську землю. 24 І був град, і огонь горів посеред тяж'єнного граду, що не

бувало такого, як він, у всім єгипетськíм краї, відкóли він став був нарóдом. 25 І повибивав той град у всім єгипетськíм краї все, що на полі, — від людини аж до худоби! І всю польову рослíнність побив той град, а кожне польовé дерево поламав! 26 Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було грáду. 27 І послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрíшив я тим рáзом! Господь — справедливий, а я та народ мій — несправедливі! 28 Благайте Господа, і дóсить бути Божим громáм та грáдові! А я відпущу вас, і ви бiльше не залишитесь“. 29 І сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — грóми перестануть, а грáду вже не буде, — щоб ти знав, що Господня ця земля! 30 А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не боїт'єся перед лицем Господа Бога!“ 31 А льон та ячмíнь був побитий, бо ячмíнь дозрívав, а льон цвív. 32 А пшениця та жито не були вiбиті, бо пiзні вони. 33 І вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали грóми та град, а дощ не лив на землю. 34 І побачив фараон, що перестав дощ, і град та грóми, — та й далі грíшив. І чинив він запеклим своє серце, він та раби його. 35 І стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

10 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед нього, 2 і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, щó зробив Я в Єгíпті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. І ви бúдете знати, що Я — Господь!“ 3 І ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти бúдеш відмовлáтися впокорíтися передо Мною? Відпусти Мій нарóд, — і нехай вони служать Мені! 4 Бо коли ти відмóвишся відпустити народ Мій, то ось Я взавтра спроваджу сарану на твій край. 5 І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцiлiлого, позосталого вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі. 6 І перепóвняться нею домi вашi, і домi всiх рабiв ваших, і домi всього Єгíпту, чо́го не бачили бат'я́ки вашi та бат'я́ки бат'я́ків твоїх від

дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ І він відвернувся, і вийшов від фараона. 7 І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господеві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ 8 І повернуто Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідіть, служіть Господеві, Богові вашому. Хто та хто піде?“ 9 І відповів Мойсей: „Ми підемо з молоддю нашою та з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господнє“. 10 А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпущу вас і дітей ваших! Та глядіть, бо щось лихе перед вами. 11 Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служіть Господеві, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх від лица фараонового. 12 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараною, і нехай вона найде на єгипетський край, і нехай поїсть усю зємну траву, усе, що град позалишав“. 13 І простяг Мойсей свою палицю на єгипетську землю, — і Господь навів східній вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав ранок, — і східній вітер наніс сарані! 14 І найшла саранá на всю єгипетську землю, і залягла в усім єгипетськím краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по ній не буде такої! 15 І покрила вона поверхню всієї землі, і потёмніла земля! І поїла вона всю зємну траву та весь плід дерева, що град позоставив. І не зосталося ніякої зелені ані на дереві, ані на польовій рослінності в усім єгипетськím краї! 16 І поспішив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрішив я Господеві, Богові вашому, та вам! 17 А тепер пробач же мій гріх тільки цього разу, і помоліться до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відверне від мене цю смерть!“ 18 І він вийшов від фараона й молився до Господа. 19 І повернуv Господь західній дуже сильній вітер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позосталась жодна саранá в усім єгипетськím краї. 20 Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не відпустив Ізраїлевих синів. 21 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і станеться тёмрява на єгипетській землі, і нехай буде тёмрява, щоб відчули її.“ 22 І

простяг Мойсей свою руку до неба, — і стáлася густа тёмрява по всій єгипетській землі три дні. 23 Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам було світло в їхніх садїбах. 24 І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідіть, служіть Господеві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дїтвора ваша нехай іде з вами!“ 25 Та Мойсей відказав: „Дай в наші руки також жертви та цілопáлення, і ми спорядимó жертву Господеві, Богові нашому. 26 І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копита, бо з нього ми візьмемо на служення Господеві, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господеві“. 27 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, і він не хотів відпустити їх. 28 І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лица мого, бо того дня, коли побачиш лице моє, ти помреш!“ 29 А Мойсей відказав: „Так сказав ти... Я більш уже не побачу лица твого!“

11 І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну порáзу наведу Я на фараона й на Єгипет. Потому він відпустить вас ізвідси. А коли він буде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! 2 Скажи ж у вуха народу, і нехай позичить кожен від свого ближнього, а кожна від своєї ближньої посуд срібний та посуд золотий“, 3 І дав Господь милість тому народові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, був дуже великий в єгипетськím краї в очах фараонових рабів та в очах того народу. 4 І промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло півночі Я вийду посеред Єгипту. 5 І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, до перворідного невільниці, що за жорнами, і все перворідне з худоби. 6 І здійметься великий зойк по всій єгипетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. 7 А в усіх синів Ізраїлевих — від людини й аж до худоби — навіть пес не висуне язика свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем. 8 І зїйдуть усі оці раби твої до мене, і поклóняться мені, кажучи: Вийди ти та весь народ, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпáлений гнівом. 9 І сказав

Господь до Мойсея: „Не послухав вас фараон, — щоб могли помножитись чуда Мої в єгипетським краї“. 10 А Мойсей та Аарон учинили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетським краї, говорячи: 2 „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року. 3 Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятий день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дім. 4 А коли буде той дім замалий, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічить на те ягня. 5 Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть його з овечок та з кіз. 6 І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканні. 7 І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них. 8 І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечене на огні, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких травах. 9 Не їжте з нього сирового та вареного, зв'яженого в воді, бо до їди тільки спечене на огні, голова його з голінками його та з нутром його. 10 І не лишайте з нього нічого до ранку, а полишене з нього до ранку спалить на огні. 11 А їсти його будете так: стегна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пасха це для Господа! 12 І перейду Я тієї ночі в єгипетським краї, і повбиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людини аж до скотини. А над усіма єгипетськими богами вчиню Я суд. Я — Господь! 13 І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. І не буде між вами згубної порáзи, коли Я вбиватиму в єгипетським краї. 14 І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його! 15 Сім днів будете їсти опрісноки. Алé першого дня зробите, щоб не було квашеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, — від дня першого аж

до дня сьомого, — то буде вітята душа та з Ізраїля. 16 А першого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щоб їсти кожній душі, те єдине робітимете ви. 17 І ви будете додérжувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додérжувати того дня в ваших родах, як постанови вічної. 18 Першого місяця, чотирнадцятого дня місяця будете їсти опрісноки аж до вечора дня двадцять першого того ж місяця. 19 Сім день квашене не буде знаходитися в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде вітята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед приходьків, чи то тих, хто народився у краї. 20 Жодного квашеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опрісноки!“ 21 покликав Мойсей усіх старших Ізраїлевих, та й промовив до них: „Спровадьте й візьміть собі дрібну худобину за родинами вашими, і заколіть пасху. 22 І візьміть в'язку ісбпу й умочіть у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірків бічних кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку! 23 І перейде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічних, — і обминé Господь ті двері, і не дасть згубникові ввійти до ваших домів, щоб ударити. 24 А ви будете дотримувати цю річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки. 25 І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дасть вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додérжувати цієї служби. 26 І станеться, коли запитають вас ваші сини: „Що то за служба ваша?“ 27 то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був дома Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а дома наші зберіг“. І схилився нарód, — і вклонивсь до землі. 28 І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. 29 І сталося в половині ночі, і вдарив Господь в єгипетським краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полоненого, що у в'язничному домі, і кожного перворідного худоби. 30 І встав фараон уночі, він та всі раби його, та весь Єгипет. І знявся великий зойк в Єгипті, бо не було дому, щоб не було там померлого!... 31 І покликав фараон

Мойсея та Аарона вночі, та й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господеві, як ви казали! 32 І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І поблагословіть і мене!“ 33 І квапили єгиптяни народ той, щоб спішно відпустити їх із краю, бо казали: „Усі ми помремо!“ 34 І поніс той народ тісто своє, поки воно вкисло, діжки свої, зав'язані в їхні одежі, на плечах своїх. 35 І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеевим, і позичили від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати. 36 А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. 37 І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, 38 а також багато різного люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. 39 І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли барітися, а поживи на дорогу не приготували собі. 40 А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років. 41 І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського краю. 42 Це ніч сторожі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського краю. Ця сама ніч — сторожа для Господа всім синам Ізраїля на їхні покоління. 43 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужинець не буде їсти її. 44 А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її. 45 Приходько та наймит не буде їсти її. 46 В самому домі буде вона їстися, не винесеш із дому назовні того м'яса, а костей його не зламаєш. 47 Уся громада Ізраїлева буде справляти її. 48 А коли буде мешкати з тобою приходько, і схоче справляти Пасху Господеві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічої статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як народжений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. 49 Один закон буде для тубільця й для приходька, що мешкає серед вас“. 50 І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учинили вони. 51 І сталося того

саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми відділами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утробу серед Ізраїлевих синів, серед людини й серед худоби, — для Мене воно!“ 3 І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому рабства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвдти; і не будете їсти квашеного. 4 Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. 5 І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і хіввеянина, й евусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця. 6 Сім день будеш їсти опрісноки, а дня сьомого — свято для Господа! 7 Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! 8 І оповіси синові своєму того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. 9 І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. 10 І будеш додержуватися цієї постанови в означенім часі її з року в рік. 11 І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанейнина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі, 12 то відділиш усе, що розкриває утробу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! 13 А кожного віслюка, що розкриває утробу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш. 14 І станеться, коли взавтра запитає тебе син твій, говорячи: Що то? то відповіси йому: Силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. 15 І сталося, коли фараон учинив запеклим своє серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетськім краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому то я принішу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утробу, а кожного перворідного синів своїх викупляю. 16 І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо

силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. 17 І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той нарід, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. 18 І повів Бог той народ окружною дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узброні. 19 А Мойсей забрав із собою кості Йібсипа, бо присягою той закляв був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. 20 І вони рúшили з Суккоту, і розтаборилися в Етам, на границі пустині. 21 А Господь ішов перед ними вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огню, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. 22 Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи: 2 „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отаборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отаборитесь над морем. 3 І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнуто пустиню для них. 4 І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгиптяни, що Я — Господь!“ І вони вчинили так. 5 І повідомлено царя єгипетського, що втік той нарід. І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Що це ми зробили, що відпустили Ізраїля від роботи нам?“ 6 І запряг він свою колесницю, і забрав нарід свій з собою. 7 І взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усіма ними. 8 І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! 9 І гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комонники його та військо його, — і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гахіротом, перед Баал-Цефоном. 10 А фараон наближався. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! І дуже злякались вони... І кликали Ізраїлеві сини до

Господа, 11 а Мойсеєві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Що це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? 12 Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ 13 І сказав Мойсей до народу: „Не бійтеся! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки! 14 Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“ 15 І промовив Господь до Мойсея: „Шб́ти до Мене клічеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! 16 А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розітни його, — і нехай увійдуть Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл. 17 А Я, — ось Я вчиню запеклим серце єгиптянам, і вони ввійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комонників його. 18 І пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комонників його!“ 19 І рушив Ангол Божий, що йшов перед Ізраїльським табором, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними, 20 і ввійшов він у середину між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. І була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітлив він для Ізраїля. І не зближався один до одного цілу ніч. 21 І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. 22 І ввійшли Ізраїлеві сини в середину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правіці їхньої та з лівіці їхньої. 23 А єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесниці його, та його комонники до середини моря. 24 І сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський табір у стовпі огня й хмари, та й привів у замішання єгипетський табір. 25 І поскидав колеса з колесниць його, і вчинив, що йому було тяжко ходити. І єгиптяни сказали: „Утікаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ 26 І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вернеться вода на єгиптян, на їхні колесниці й на комонників їхніх“. 27 І простяг Мойсей руку

свою на море, — і море вернулося, коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. І кинув Господь єгиптян у середину моря! **28** І вернулась вода, і позакривала колесниці та комбонників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не зостався! **29** А Ізраїлеві сини йшли суходолом у середині моря, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої. **30** І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря. **31** І побачив Ізраїль сильну руку, яку виявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І вірував він у Господа, та в Мойсея, раба Його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господеві, та й проказали, говорячи: „Я буду співать Господеві, бо дійсно звеличився Він, — коня й верхівця Його кинув до моря! **2** Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославлю Його, Він Бог батька мого, — і звеличу Його! **3** Господь — Муж війни, Єгова — Йому Ймення! **4** Колесниці фараонові й військо його вкинув у море, а вибір його трійкових у Червоному морі затоплений. **5** Безодні їх позакривали, зійшли до глибін, як той камінь! **6** Права рука Твоя, Господи, вслávлена силою, правиця Твоя трóщить ворога, Господи! **7** А Своєю безмірною вéличчю Ти розбиваєш Своїх заколóтників, посилаєш палючий Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту солону! **8** А подумом нíздер Твоїх вода скóпчилась, вир спинився, немов та стіна, потоки загóсли були в серці моря! **9** Нахвалявся був ворог: „Поженусь — дожену! Попаблю здобичу, — душа моя спóвниться ними! Меча свого віхоплю я, — і понищить рука моя їх!“ **10** Та дмухну́в Ти був духом Своім — і закрило їх море: вони потопілись в бурхливій воді, немов óливо! **11** Хто подібний Тобі серед бóгів, о Господи? Хто подібний Тобі, Препрославлений святістю? Ти в славі грізний, Чудотворче! **12** Простягнув Ти правицю Свою — і земля їх поглинула! **13** Милосердя́м Своім вів наро́д, якого Ти визволив, Своєю Ти силою ввів у мешкання Своєї святині! **14** Почули наро́ди — і тремтіли, обгорнула тривога мешканців землі филистíмської! **15** Старшіни едо́мські тоді побентéжились, моáвських вельмож обгорнуло тремтíння, розпливлися усі хана́нці!

16 Напали на них страх та жах, через вéлич раме́на Твої́го замовкли, як камінь, аж поки пере́йде наро́д Твій, о Господи, аж поки пере́йде народ, що його Ти набув! **17** Ти їх уведеш, і їх посадиш на гóру спа́дку Твого, на місці, яке вчинив, Господи, житлом Своім, до Святині Господньої, що поставили руки Твої, **18** і Господь зацарює навіки віків!“ **19** Бо коли ввійшов був до моря кінь фараона з колесницею його та з його комбонниками, то Господь повернув на них води мо́рські, а Ізраїлеві сини пішли суходолом у середині моря. **20** І взяла бубна пророчиця Марі́ям, сестра Ааронова, а за нею повиходили всі жінкі з бубнами та з танцями. **21** І відповіла їм Марі́ям: Співайте для Господа, бо дійсно звеличився Він, — коня й верхівця Його кинув до моря!“ **22** І повів Мойсей Ізраїля від Червоного моря, і вийшли вони до пустині Шур. І йшли вони три дні в пустині, — і не знаходили води. **23** І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Мари́, бо гірка вона. Тому названо ймення їй: Марá. **24** І став наро́д ре́мствувати на Мойсея, говорячи: „Щó ми бóдемо пити?“ **25** І він кликав до Господа! І показав йому Господь дерево, і він кинув його до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав йому постанову та право, і там його ви́пробував. **26** І сказав Він: „Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, і будеш робити слушне в очах Його, і будеш слухатися за́повідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!“ **27** І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять во́дних джерéл та сімдесят пальм. І вони отáборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула до пустині Сін, що між Єлімом та між Сина́єм, п'ятнадцятого дня другого місяця по віході їх з єгипетського краю. **2** І стала ре́мствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині. **3** І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирили від Господньої руки в єгипетськім краї, як ми сиділи над горшком м'яса, як ми їли хліба до́сить! Бо ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“. **4** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спускатиму вам дощем хліб із

неба, а нарід виходитиме й щоденно збиратиме, скільки треба на день, щоб випробувати його, чи буде він ходити в Моєму Законі, чи ні. 5 А настане шостий день, то приготують, що принесуть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день“. 6 І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „Настане вечір — і ви довідаєтеся, що Господь вивів вас із єгипетського краю. 7 А настане ранок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рѣмствування на Господа. А ми щѳ, що ви рѣмствуете на нас?“ 8 І сказав Мойсей: „Довідається, як увечорі Господь дасть вам м'яса на їжу, а рано хліба на насичення, бо почув Господь рѣмствування ваші, що ви рѣмствуете на Нього. А мій що? Не на нас рѣмствування ваше, а на Господа!“ 9 І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всій громаді Ізраїлевих синів: Наблизьтеся перед лице Господа, бо Він почув ваші рѣмствування!“ 10 І сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показалася в хмарі! 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Я почув рѣмствування Ізраїлевих синів. Промовляй до них, кажучи: Під вечір будете їсти м'ясо, а рано насититесь хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“ 13 І сталося увечорі, і зняли́ся перепелиці, і покрили та́бір. А рано була верствá роси навколо табору. 14 І підняла́ся верствá тієї роси, — аж ось на повірхні пустині щось дрібне, вузькувате, дрібне, немов пáморозь на землі. 15 І побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“, бо не знали, щѳ то. А Мойсей відказав їм: „Це той хліб, що дав вам Господь на їжу. 16 Це те, що про нього Господь наказав: Збирайте з нього кожен у міру їді своєї, гóмер на голову, за числом ваших душ: візьміть кожен для того, хто в наметі його. 17 І зробили так Ізраїлеві сини, і назбирали хто більше, а хто менше. 18 І зміряли вони гóмером, — і не мав зайвого той, хто зібрав більше, а хто зібрав менше, не мав нестачі, — збрали кожен у міру своєї їді! 19 І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ранку!“ 20 Та не послухали вони Мойсея, і дехто позоставля́ли з нього до ранку, а воно зачервївило, і стало смердюче. І розгнівався на них Мойсей! 21 І збирали його щоранку, кожен у міру своєї їди. А розгрівалося сонце — і воно розтавало. 22 І

сталося шостого дня, — поназбїрували вони хліба подвійно, два гóмери на одного. І посхóдилися всі начальники громади, і розповіли Мойсеєві. 23 А він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа зватра. Щѳ будете пекти — печіть, а що будете варити — варіть, а все позостале покладіть собі на схóвок до ранку“. 24 І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і червї не було в нім. 25 І сказав Мойсей: „Їжте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не знайдете його на полі. 26 Шість день будете збирати його, а дня сьомого — субота: не буде в ній того“. 27 І сталося сьомого дня, повихóдили були з наро́ду збирати, та не знайшли. 28 І сказав Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та закони Мої? 29 Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“ 30 І сьомого дня нарід відпочивав. 31 І назвав Ізраїлів дїм ім'я́ тому: мánна. Вона була, як коріяндрове насіння, біла, а смак її, — як тісто в меду. 32 І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Напóвни нею гóмер на схóвок для ваших поколінь, щѳб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського краю“. 33 І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посúдину, і поклади туди повний гóмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на схóвок для ваших поколінь“. 34 І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідѳцтва на схóвок. 35 А Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибуття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського краю. 36 А гóмер — він десята частина ефи.

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на похóди свої з на́казу Господнього, і отáборилася в Рефідімі. І не було води пити наро́дові. 2 І сварився нарід із Мойсеєм, і казали вони: „Дайте нам води, і ми будемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритесь зо мною? Нащо випробóвуете Господа?“ 3 І нарід був там спраглий води. І рѣмствував нарід на Мойсея й говорив: „Нащо це ти віпровадив нас із Єгипту? Щѳб повбивати спраглого мене та синів

моїх, та отари мої?“ 4 І клікав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цьому наро́дові? Ще трохи, — і вони вкаменюють мене!“ 5 І сказав Господь до Мойсея: „Перейдися перед наро́дом, і візьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а палицю, що нею ти вдарив був Річку, візьми в свою руку, та й іди! 6 Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариш у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити наро́д!“ І зробив Мойсей так на очах старших Ізраїлевих. 7 І назвав він ім'я того місця: Массá та Мері́ва через колотнечу Ізраїлевих синів і через випробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ 8 І прибув Амали́к, і воював з Ізраїлем у Рефідімі. 9 І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибери нам людей, і вийди, воюй з Амали́ком. Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божа палиця буде в моїй руці“. 10 І зробив Ісус, як сказав йому́ Мойсей, щоб воювати з Амали́ком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. 11 І сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемагав Ізраї́ль, а коли руки його опускались, то перемагав Амали́к. 12 А ру́ки Мойсееві стали тяжкі. І взяли вони ка́меня, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували ру́ки йому, один із цього боку, а один із того. І були його руки ста́лі аж до за́ходу сонця. 13 І переміг Ісус Амали́ка й народ його вістря́м мечá. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докра́ю зітру Я пам'ять Амали́кову з-під неба.“ 15 І збудував Мойсей жертьвника, і назвав ім'я йому: Єгова-Ніссі. 16 І проказав він: „Бо рука на Господньому пра́порі: Господе́ві війна з Амали́ком із роду в рід!“

18 І почув Їтро́, жрець мідіянський, Мойсеїв тесть, усе, що зробив був Бог для Мойсея та для Свого наро́ду Ізраї́левого, що вивів Господь Ізраї́ля з Єгипту. 2 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, жінку Мойсееву Ціппору, по відісла́нні її, з та обох синів її, що ймення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихóдьком у чужому краї“, 4 а ймення другому Еліезер, бо „Бог мого батька був мені помі́ччю, і визволив мене від фараонового мечá“. 5 І прибув Їтро, тесть Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він ота́борився там біля Божої гори. 6 І сказав він до Мойсея: „Я, тесть

твій Їтро, прихóджу до тебе, і жінка твоя, і обидва сини її з нею“. 7 І вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І питали вони один óдного про мир, і ввійшли до намету. 8 І оповів Мойсей своєму т́естеві про все, що зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраї́ля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх. 9 І тішився Їтро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраї́ля, що визволив його з єгипетської руки. 10 І промовив Їтро: „Благословенний Господь, що візволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки єгипетської. 11 Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгиптяни вихваля́лись над ними“. 12 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, цілопáлення та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраї́леві їсти хлі́б з Мойсеевим тестем перед Божим обличчям. 13 І сталося назавтра, і сів Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до в́ечора. 14 І побачив тесть Мойсеїв усе, що він робить наро́дові, та й сказав: „Що́ це за річ, що ти робиш наро́дові? Для чо́го ти сидиш сам один, а весь народ стоїть навколо від ранку аж до в́ечора?“ 15 А Мойсей відказав своєму т́естеві: „Бо народ приходить до мене питатися с́уду Бога. 16 Бо як мають вони справу, то приходять до мене, і я суджу́ поміж тим і тим, та оголошую постанови Божі та закони́ Його“. 17 І сказав тесть Мойсеїв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш. 18 Справді сто́мишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потра́пиш ти чинити її сам один! 19 Тепер послухай мого слова, пора́джу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і принось справи до Бога. 20 І ти остережеш їх за постанови та за закони́, і об'явиш їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять. 21 А ти на́здриш зо всього народу́ мужів здібних, богобоязливих, мужів справедливих, що нена́видять зиск, і настанóвиш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 22 І будуть вони судити народ кожного ча́су. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегші́ собі, і нехай вони несуть тягар із тобою. 23 Коли ти зробиш цю річ, а Бог тобі накаже, то ти втримаєшся, а також

увесь народ цей прийде на своє місце в мирі“.

24 І послухався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, що той був сказав.

25 І вибрав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настановив їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками.

26 І судили вони народ кожного часу. Справу трудну приносили Мойсееві, а кожну малу справу — судили самі.

27 І відпустив Мойсей тестя свого, і він пішов собі до краю свого.

19 Третього місяця по виході Ізраїлевих синів із єгипетського краю, того дня прибули вони на Сінайську пустиню.

2 І рушили вони з Рефідіму, і ввійшли до Сінайської пустині, та й отаборилися в пустині. І отаборився там Ізраїль навпроти гори.

3 А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля: **4** Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на крилах орлиних, і привів вас до Себе. **5** А тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо вся земля — то Моя! **6** А ви станете Мені царством священиків та народом святим. Оце ті речі, що про них будеш казати Ізраїлевим синам“.

7 І прибув Мойсей, і покликав і старших народніх, та й виложив перед ними всі ті слова, що Господь наказав був йому.

8 І відповів увесь народ разом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зрóbимо!“

9 А Мойсей доніс слова народу до Господа.

9 І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе прийду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навіки!“

10 І переповів Мойсей слова народу до Господа.

10 І промовив Господь до Мойсея: „Иди до людéй, і освяти їх сьогодні та завтра, і нехай вони віперуть одіж свою. **11** І нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на гóру Сінай на очáх усього народу. **12** І обведеш границею народ довкола, говорячи: Стережіться схóдити на гóру й доторкуватися до краю її. Кожен, хто доторкнётся до горі, буде кóнче забитий! **13** Нехай не доторкнётся до неї рука, бо буде кóнче вкаменований, або буде справді застрілений, чи то худóбина, чи то людина, — не буде жити вона.

Як сурма засурмить протяжливо, вони вийдуть на гóру“.

14 І зійшов Мойсей з гори до народу, і освятив народ, а вони віпрали одіж свою.

15 І він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не входьте до жінóк“.

16 І сталося третього дня, коли рáнок настав, — і знялися грóми та блискавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! І затремтів увесь народ, що був у табóрі... **17** І вивів Мойсей нарóд із табóру назустріч Богові, і вони стали під горою.

18 А гора Сінай — уся вона димувала через те, що Господь зійшов на неї в огні! І піднявся дим її, немов дим вапнярки, і сильно затремтіла вся гора.

19 І розлігся голос сурми, і він сильно все могутнів: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно.

20 І зійшов Господь на гóру Сінай, на верхів'я гори. І покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. І вийшов Мойсей.

21 І промовив Господь до Мойсея: „Зійди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. **22** А також священики, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятяться, щоб Господь їх не повбивав“.

23 І сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гóру Сінай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границею цю гóру, і освяти її“.

24 І промовив до нього Господь: „Иди, зійди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священики й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх. **25** І зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 І Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: **2** „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства. **3** Хай не буде тобі інших богів передо Мною! **4** Не роби собі різьби і всякої подóби з того, що на небі вгорі, і що на землі дóлі, і що в воді під землею. **5** Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, **6** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. **7** Не призывай Імéння Господа, Бога твого, надарéмно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Імéння надарéмно. **8** Пам'ятай день суботній, щоб святити його! **9** Шість день працєю і роби всю працю свою, **10** а день сьомий — субóта для Господа, Бога твого:

не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх. 11 Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословів Господь день суботній і освятив його. 12 Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! 13 Не вбивай! 14 Не чини перелюбу! 15 Не краді! 16 Не свідкуй неправдиво на свого ближнього! 17 Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!“ 18 І ввесь народ бачив та чув грóми та полум'я, і голос сурмі, і гóру димлячу. І побачив народ, — і всі тремтіли та й поставали здалека. 19 І сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не помиралі“. 20 І промовив Мойсей до народу: „Не бійтеся, бо Бог прибув для випробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили“. 21 І став народ здалека, а Мойсей підійшов до мóроку, де був Бог. 22 І промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небес. 23 Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. 24 Ти зробиш для Мене жéртівника з землі, і будеш принóсити на ньому свої цілопáлення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я згадаю Ймення Своє, Я до тебе прийду́ й поблагословлю тебе. 25 А коли зробиш Мені жéртівника з каменів, то не будеш будувати його з обтесаних, бо ти підносив би над ним знаряддя своє, і занечистив би його. 26 І не будеш вхóдити до Мого жéртівника ступенями, щоб не була відкрита при ньому твоя наготá“.

21 А оце закóни, що ти викладеш перед ними: 2 Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дармо на волю. 3 Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його. 4 Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочóк, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. 5 А якщо раб той широко скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою

та дітей своїх, — не вийду на волю“, 6 то нехай його пан приведе́ його до суддів, і підведе його до дверей або до бичних одвірків, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повки! 7 А коли хто продасть дочку свою на невільницю, — не вийде вона, як виходять раби. 8 Якщо вона невгодна в очáх свого пана, який призначив був її собі, то нехай дозволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. 9 А якщо призначить її для сина свого, то зробить її за правом дочóк. 10 Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи їй, одежі їй і подружнього пожиття їй. 11 А коли він цих трьох речей не робитиме їй, то вона вийде дармо, без óкupu. 12 Хто вдарить людину, і вона вмере, той конче буде забитий. 13 А хто не чатував, а Бог підвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. 14 А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрiстю, — візьмеш його від жéртівника Мого на смерть. 15 А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. 16 А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий. 17 І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. 18 А коли будуть сваритися люди, і вдарить один óдного каменем або кулаком, і той не вмере, а зляже на постелю, 19 якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогаєння часу його та справді вилікує. 20 А коли хто вдарить раба свого або невільницю свою києм, а той помре під рукою його, то конче буде покараний той. 21 Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. 22 А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. 23 А якщо станеться нещастя, то даси дóшу за дóшу, 24 око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу, 25 опáрення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. 26 А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невільниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. 27 А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невільниці своєї, той на волю відпустить того за зуба його. 28 А

коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменований той віл, і м'ясо його не буде їджене, а власник того вола невинний. **29** А якщо віл був битливим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменований, а також власник буде забитий. **30** Якщо на нього буде накладений викуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене. **31** Або вдарить віл сина, або вдарить дочку, — буде зроблено йому за цим законом. **33** А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закриє її, і впаде туди віл або осел, **34** власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому. **35** А коли чийсь віл ударить вола його ближнього, і згине той, то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополовіні, і також загинулого поділять пополовіні. **36** А коли буде відоме, що віл був битливим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку. **2** Коли злодій буде зловлений в підкопі, і буде побитий так, що помре, то нема провіни крові на тому, хто побив. **3** Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провіна крові. Злодій конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде проданий за свою крадіжку. **4** Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла, до ягняти, то нехай відшкодує удвоє. **5** Коли хто випасе поле або виноградина, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника. **6** Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу. **7** Коли хто дасть своєму ближньому срібло або посуд на збереження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує вдвоє. **8** Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки

на працю свого ближнього. **9** У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує вдвоє своєму ближньому. **10** Коли хто дасть своєму ближньому на збереження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — **11** присяга Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї руки на власність свого ближнього, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодовувати. **12** А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникові її. **13** Якщо дійсно буде розшарпана вона, нехай принесе її як свідцтво, а за розшарпане він не відшкодує. **14** А коли хто позичить від свого ближнього худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує; **15** якщо ж її власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її. **16** А коли хто підмовить дівчину, яка не заручена, і ляже з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку. **17** Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим. **18** Чарівниці не залишиш при житті. **19** Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий. **20** Кожен, хто приносить жертву богам, крім Бога Одного, підпадає заклаттю. **21** А прихоська не будеш утискати та гнобити його, бо й ви були прихоськами в єгипетському краї. **22** Жодної вдови та сироти не будеш гнобити; **23** якщо ж ти справді гнобитимеш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк, **24** і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінки ваші вдовами, а діти ваші сиротами. **25** Якщо позичиш гроші народіві Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичальник, — не покладеш на нього лихви. **26** Якщо дійсно візьмеш у заставу одяжу ближнього свого, то вернеш її йому до заходу сонця, **27** бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний. **28** Бога не будеш лихослівити, а начальника в народі твоїм не

будеш проклинати. 29 Не будеш спізнюватися, щодо жертв, із щедрістю збіжжя та з плінами твоїми. Перворідного з синів своїх дасі Мені. 30 Так зробиш волові своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня даси її Мені. 31 І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок. Не покладеш руки своєї з несправедливим, щоб бути свідком неправди. 2 Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихилившись до більшости, щоб перегнути правду. 3 І не будеш потурати вбогому в його позові. 4 Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. 5 Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загійся допомогти йому, — конче поможеш разом із ним. 6 Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. 7 Від неправдивої справи віддалийся, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливу несправедливого. 8 А хабар не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих. 9 А прихóдька не будеш тиснути, бож ви познали душу прихóдька, бо самі були прихóдьками в єгипетськім краї. 10 І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, 11 а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твого, а позоставе по них буде їсти польова звірина. Так само зробиш для виноградинка твого, і для оливки твоєї. 12 Шість день будеш робити діла свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив вил твій, і осел твій, і щоб відідхнув син невірниць твоєї й прихóдько. 13 І все, що Я сказав вам, будете виконувати. А ймєння інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. 14 Три рази на рік будеш святкувати Мені. 15 Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіва, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. 16 І свято жнив первоплоду праці твоєї, що сіеш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. 17 Три рази на рік буде являтися весь чоловічий рід твій перед лицем Владики

Господа. 18 Не будеш принести крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святкової жертви не буде ночувати аж до ранку. 19 Початки первоплоду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. 20 Ось Я посилаю Ангола перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготівив. 21 Стережися перед лицем його, і слухайся його голосу! Не протився йому, бо Він не пробачить вашого гріха, — бо ім'я Моє в ньому. 22 Коли ж справді послухаєш ти його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобителів. 23 Бо Мій Ангол ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореянина, і хіттеянина, і перізеянина, і ханаанейнина, хіввеянина, і свусеянина, — а Я знищу його. 24 Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваєш і конче поламаєш їхні стовпи для богів. 25 І будеш служити ти Господеві, Богові своєму, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. 26 У твоїм краї не буде такої, що скидає плода, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. 27 Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в замішання весь цей народ, що ти ввійдеш між нього. І всіх ворогів твоїх оберну до тебе потилицею. 28 І пошлю шершня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввеянина, ханаанейнина та хіттеянина. 29 Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звірина. 30 Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розродишся, і посядеш цей край. 31 І покладу границю твою від моря Червоного й аж до моря Філістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мешканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. 32 Не складай умови з ними та з їхніми богами. 33 Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пастка тобі!“

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоніться здалека. 2 А Мойсей нехай підійде до Господа сам, а вони не підійдуть. А народ з ним не вийде“. 3 І прибув

Мойсей, та й оповів наро́дові всі Господні слова та всі за́кони. І увесь народ відповів одногосно, та й сказали: „Усе, про що говорив Господь, зрóbимо!“ 4 І написав Мойсей всі Господні слова. І встав він рано вранці, та й збудува́в жéртвника під горою, та дванадцять кам'яних стовпів для дванадцяти Ізраїлевих племéн. 5 І послав він юнаків, синів Ізраїлевих, і вони зложили цілопáлення, і принéсли жертви, мирні жертви для Господа, бички. 6 І взяв Мойсей половину крови, і влив до мідниць, а другу половину тієї крови вилив на жéртвника. 7 І взяв він книгу заповіту, та й відчитав вголос народові. А вони сказали: „Усе, що говорив Господь, зрóbимо й послухаемо!“ 8 І взяв Мойсей тієї крóви, і покропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що Господь уклав із вами про всі оці речі!“ 9 І вийшов Мойсей й Аарóн, Надав та Авігу, та сімдесят Ізраїлевих старших, 10 і вони спогляда́ли на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зрóbлене з сапфірової плити́, і немов саме небо, щодо ясности. 11 І він не простяг Своєї руки на достойних із синів Ізраїля. І вони споглядали на Бога, — і їли й пили. 12 І промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на го́ру, і будь там. І дам тобі кам'яні таблиці, і за́кона та за́повідь, що Я написав для навча́ння їх“. 13 І встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу го́ру. 14 А до старших сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вернемо́сь до вас! А ось Аарон та Хур будуть із вами. Хто матиме справу, нехай прийде до них“. 15 І вийшов Мойсей на го́ру, а хма́ра закрила го́ру. 16 І слава Господня спочива́ла на горі Сіна́й, а хма́ра закривала її шість день. А сьомого дня Він кликнув до Мойсея з се́редини хмари. 17 А вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхі́в'ї гори, на оча́х Ізраїлевих синів. 18 І ввійшов Мойсей у се́редину хмари, і вийшов на го́ру. І Мойсей пробува́в на горі со́рок день та со́рок ночей.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьму́ть для Мене прино́шення. Від кожного мужа, що дасть добровільно його́ серце, візьмете прино́шення для Мене. 3 А оце те прино́шення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь, 4 і блакіть, і пурпур, і че́рвень, і віссóн, і кози́на вовна,

5 і шкуркі барáнячі, начервоно пофарбо́вані, і шкурки тахаше́ві, і дерево ака́цій, 6 олива на освітлення, пахо́щі до оливи нама́щення, і пахо́щі для каді́ла, 7 і ка́міння оніксове, і ка́міння на опра́ву до ефо́ду й до нагру́дника. 8 І нехай збудую́ть Мені святи́ну, — і перебува́тиму серед них. 9 Як усе, що Я покажу́ тобі — будо́ву скині́ї та будову речей її, — і так зрóbите. 10 І зрóbлять вони ковче́га з ака́ційного дерева, — два лі́кті й пів довжинá його, і лі́коть і пів шири́на його, і лі́коть і пів ви́шина його. 11 І пообкладаеш його́ щирим золотом зсе́редини та іззо́вні. І зробиш вінця́ золотого навко́ло над ним. 12 І виллеш для нього́ чотири золоті каблúчки, і даси на чотирьох кутах його́, — дві каблúчки на одному боці його́, і дві каблúчки на другому боці його́. 13 І поробиш держа́кі з ака́ційного дерева, і пообкладаеш їх золотом. 14 І повсо́внеш ці держа́кі в каблúчки на боках ковче́гу, щоб ними носити ковче́га. 15 В ковче́гових каблúчках будуть ці держа́кі; не відступлять вони від нього́. 16 І покладеш до ковче́гу те свідóцтво, що Я тобі дам. 17 І зробиш ві́ко зо щирого золота, — два лі́кті й пів довжинá його, і лі́коть і пів шири́на його. 18 І зробиш два золоті херуві́ми, — робо́тою ку́тою зробиш їх з обох кінці́в ві́ка. 19 І зроби одного херувима з кінця́ зві́дси, а одного херувима з кінця́ зві́дти. Від того́ ві́ка поробите тих херувимів на обох кінцях його́. 20 І будуть ті херувими простягати кри́ла догорі́, і заті́нювати свої́ми кри́льми над ві́ком, а їхні обличчя — одне до óдного; до ві́ка будуть обличчя тих херувимів. 21 І покладеш те ві́ко згорі́ на ковче́га, а до цього́ ковче́га покладеш свідóцтво, яке Я тобі дам. 22 І Я буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над ві́ка з-посеред обох херувимів, що над ковче́гом свідóцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих. 23 І зробиш стола з ака́ційного дерева, — два лі́кті довжинá його, і лі́коть шири́на його, і лі́коть і пів ви́шина його. 24 І пообкладаеш його́ щирим золотом, і зробиш вінця́ золотого для нього́ навко́ло. 25 І ли́штву зробиш для нього́ в долоню навко́ло, і зробиш вінця́ золотого навко́ло, — для ли́штви його́. 26 І зробиш для нього́ чотири каблúчки із золота, та й даси ці каблúчки на чотирьох кінцях, що при його́ чотирьох ніжка́х. 27 Навпроти ли́штви будуть ці каблúчки, на вкла́дання для держа́ків,

щоб носити стола. 28 І поробиш ті держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них будуть носити стола. 29 І поробиш мискі його, і кадильниці його, і чаші його та кухлі його, щоб ними лити, — зо щирого золота їх ти поробиш. 30 А на столі покладеш хліб показній, що завжди перед Моїм лицем. 31 І зробиш свічник з щирого золота, — роботою кутю нехай буде зроблено цього свічника. Стовп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіткі його — будуть із нього. 32 І шість рамен виходитимуть із боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його. 33 Три келихи мигдалоподібні в одному рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника. 34 А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квіткі його. 35 І гудзь під двома раменами з нього, і гудзь під іншими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. 36 Їхні гудзі та їхні рамена нехай будуть із нього. Увесь він — одне куття щирого золота. 37 І зробиш сім лямпадок до нього, і нехай засвітять його лямпадки, і нехай він світить на передню сторону його. 38 А його щіпчики та його лопатки на вугіль — щире золото. 39 З таланту щирого золота зробиш його та весь цей посуд. 40 І дивись, і зроби за тим зразком, що тобі показувано на горі.

26 А скінію зробиш із десяти покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою зробиш ти їх. 2 Довжина одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна. 3 П'ять покривал буде поспінаних одне до одного, і п'ять покривал інших буде поспінаних одне до одного. 4 І поробиш блакитні петельки на краю одного покривала з кінця в спинанні. І так само зробиш на краю кінцевого покривала в спинанні другім. 5 П'ятдесят петельок поробиш у покривалі одним, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. 6 І зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспинаєш ті покривала одне до

одного тими гачками, — і буде одна скінія. 7 І поробиш покривала з волни козиної на намета над внутрішньою скінією, — зробиш їх одинадцять покривал. 8 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. 9 І поспинаєш п'ять покривал осібно, і шість покривал осібно, а шосте покривало складеш удвоє напереді намету. 10 І поробиш п'ятдесят петельок на краю одного покривала, кінцевого в спинанні, і п'ятдесят петельок на краю покривала другого спинання. 11 І зробиш п'ятдесят мідяних гачків, і повсовуєш ті гачкі в петельки і поспинаєш намета, — і буде він один. 12 А те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скінії. 13 І лікоть із цього, і лікоть із того боку в залишку в довжині наметового покривала буде звшений на боки скінії з цього й з того боку на покриття її. 14 І зробиш накриття для скінії, — баранячі начервно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкур. 15 І поробиш для скінії стоячі дошки з акаційного дерева. 16 Десять ліктів довжина дошки, і лікоть і півліктя ширина однієї дошки. 17 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам скінійним. 18 І поробиш дошки для скінії, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. 19 І сорок срібних підстав поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. 20 А для другого боку скінії, в сторону півночі — двадцять дощок. 21 І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу. 22 А для заднього боку скінії на захід зробиш шість дощок. 23 І дві дошки зробиш для кутів скінії на заднього бока. 24 І нехай вони будуть поєднані здолу, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обох кутів. 25 І буде вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шістнадцять підстав: дві підстави під одну дошку, і дві під дошку другу. 26 І зробиш засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скінії, 27 і п'ять засувів для дощок другого боку скінії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. 28 А середній засув посередині

дощок буде засувати від кінця до кінця. 29 А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробиш із золота; і ці засуви пообкладаєш золотом. 30 І поставиш шкіну згідно з приписами, як тобі показано на горі. 31 І зробиш завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробити її з херувимами. 32 І повісь її на чотирьох акаційних стовпах, пообкладаних золотом, — гаки їх золоті, — на чотирьох срібних підставах. 33 І повісь ту завісу під гачками, і внесеш туди за завісу ковчєга свідцтва. І ця завіса буде відділяти вам між святинею й між Святее Святїх! 34 І покладеш те віко на ковчєга свідцтва в Святому Святїх. 35 І поставиш стола назовні завіси, а свічник — навпроти столу на боці шкіні на південь, а стола поставиш на боці півночі. 36 І зробиш заслону входу шкіні з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 37 І зробиш для заслони п'ять акаційних стовпів, і пообкладаєш їх золотом; гаки їх — золото; і вилеш для них п'ять мідяних підстав.

27 І зробиш жєртвника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжині, і п'ять ліктів ширині; квадратівий нехай буде той жєртвник, а вишині його — три лікті. 2 І поробиш роги його на чотирьох кутах його, — із нього нехай будуть роги його. І пообкладаєш його міддю. 3 І поробиш горшки на зсїпування попелу з нього, і лопатки його, і кропильниці його, і видельця його, і його лопатки на вугіль. Для всього посуду його будеш уживати міді. 4 І зробиш для нього мідяну мерєжу роботою сітки, а над мережею зробиш чотири мідяні каблучки на чотирьох кінцях його. 5 І покладеш її здолу під ліштву жєртвника, і буде та мерєжа аж до половини жєртвника. 6 І поробиш держакї для жєртвника, держакї з акаційного дерева, і пообкладаєш їх міддю. 7 І буде всунено держакї його в каблучки; і будуть ті держакї на двох боках жєртвника при ношенні його. 8 Порожнївим усередині зробиш його з дощок. Як показано було тобі на горі, так нехай зроблять. 9 І зробиш шкінійне подвір'я. На південну сторону, на полудень запони для подвір'я, — суканий віссон; довжина першїй стороні сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із

міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 І так само на сторону півночі вдвожину запони: довжині — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А ширині подвір'я в сторону заходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстав — десять. 13 А ширина подвір'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстав для них — три. 16 А для брами подвір'я — заслона на двадцять ліктів із блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. Для них стовпів — чотири, і підстав їхніх — чотири. 17 Усі стовпи подвір'я поспїнані навколо сріблом; їхні гаки — срібло, а підстави їхні — мідь. 18 Довжина подвір'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону, а підстави стовпів — мідь. 19 Усі речі шкіні — для всякої І служби в нїй, усі кілки її й усі кілки подвір'я — мідь. І 20 І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони приносять тобі оливу з оливок, чисту, товчену, для освїтлення, щоб завжди горїла лампада. 21 У шкіні заповіту назовні завіси, що на свідцтві, приготує її на запалення Аарон та сини його від вечора аж до ранку перед лицем Господнім. Це вічна постанова їхнім родам від Ізраїлевих синів!

28 А ти візьми до себе брата свого Аарона та синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів, щоб він був священником для Мене, Аарона, Надава, і Авїгу, Елеазара та Ітамара, синів Ааронових. 2 І зробиш священні шати для брата свого Аарона на славу й красу. 3 І ти скажеш усім мудросердим, що Я наповнив їх духом мудрости, і вони зроблять Ааронові шати для посвячення його, щоб був священником для Мене. 4 А оце ті шати, що вони зроблять: нагрудник, і ефод, і верхню шату, і хїтон плетений, завий і пояс. І зробиш священні шати для брата свого Аарона та для синів його, щоб він був священником для Мене. 5 І візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпуру, і червені та віссону, — 6 і зроблять ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з віссону суканого, — робота мистця.

7 Два злучені нарамённики будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений. 8 А пояс мистецький його ефоду, що на нім, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. 9 І візьмеш два білі камені, та й вирізьбиш на них імена Ізраїлевих синів, — 10 шість із їхніх імен на камені однім, а ймення шости позostalих на камені другім, за їхнім народженням. 11 Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. 12 І положиш обидва камені на нарамённиках ефоду, — камені пам'яті для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечях своїх на пам'ять. 13 А гнізда поробиш із золота. 14 І два ланцюги зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюги на гнізда. 15 І зробиш нагрудника судного, роботою мистця, як робота ефоду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпуру, і червені та зі віссону суканого зробиш його. 16 Квадратний нехай буде він, зложений удвоє, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його. 17 І посадиш на ньому каменево насадження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топаз і смарагд — ряд перший. 18 А ряд другий: карбункул, сафір і яспіс. 19 А ряд третій: опаль, агат і і аметист. 20 А четвертий ряд: хризоліт, і білі, і берил, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. 21 А камені нехай будуть на ймення дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів. 22 І поробиш на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. 23 І зробиш на нагруднику дві золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника. 24 І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. 25 А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і даси на нарамённики ефоду спереду його. 26 І зробиш дві золоті каблучки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всередину. 27 І зробиш дві золоті каблучки, та й даси їх на обидва нарамённики ефоду здолу, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. 28 І прив'яжуть нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду

блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник із-над ефоду. 29 І буде носити Аарон імена Ізраїлевих синів в суднім нагруднику на серці своїм, як буде входить до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем. 30 І даси до судного нагрудника урім та туммім, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господне лице. І буде завжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. 31 І зробиш верхню шату для ефоду, усю блакитну. 32 І нехай буде в середині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися. 33 І поробиш на подолку її гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навколо, і золоті дзвінки поміж ними навколо, — 34 золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шати навколо. 35 І нехай вона буде на Аароні для служення, і нехай буде чутий голос його при вході його до святині перед Господне обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти. 36 І зробиш квітку зо щирого золота, і вирізьбиш на ній, як різьба печатки: „Святина для Господа“. 37 І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завії, — на переді завою нехай буде вона. 38 І нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвящать її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде завжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. 39 І витчеш хітона з віссону, і зробиш завою з віссону, і зробиш пояса роботою гаптяря. 40 І для синів Ааронових поробиш хітони, і поробиш їм пояси, і поробиш їм покриття голови на славу й красу. 41 І понадагаш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священниками Мені. 42 І пороби їм льняну спідню одіж, щоб закрити тілесну наготу, — від стегон аж до голінок нехай будуть вони. 43 І нехай будуть вони на Аароні та на синах його при вході їх до скинії заповіту, або при приході їх до жертівника на служення в святині, — і не понесуть вони гріха, і не помруть. Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священниками Мені. Візьми одного бичка молодого та два безвадні барані, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коржі, помазані оливою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. 3 І покладеш їх до одного коша́, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барані. 4 А Аарона та синів його приведи до входу скинії умовлення, і обмиєш їх водою. 5 І візьмеш шати та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шату, і в ефода, і в нагрудника, і опережеш його мистецьким поясом ефоду. 6 І наложиш завобя на його голову, а на завій даси вінця святости. 7 І візьмеш оливу помазання, і виллеш йому на голову, — та й помажеш його. 8 І приведеш синів його, та й повбираєш їх у хітони. 9 І поподперізуєш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покриття́ голови, — і буде для них священство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його. 10 І приведеш бичка до скинії заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. 11 І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинії заповіту. 12 І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жертівника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жертівника. 13 І візьмеш увесь лій, що покриває нутро́, і сальника́ на печінці, і обидві нірки та лій, що на них, та й спалиш на жертівнику. 14 А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистоти́ його спалиш в огні поза табором, — це жертва за гріх. 15 І візьмеш одного барана, і нехай покладуть Аарон та сини його свої руки на голову того барана. 16 І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покріпиш жертівника навколо. 17 А того барана порозтинáš на куски його, і віполоєш нутроші́ його та голінки його, і покладеш на куски його та на голову його. 18 І спалиш усього барана́ на жертівнику, — це цілопáлення для Господа, пахоші́ любі, огня́ жертва, — для Господа вона. 19 І візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 20 І заріжеш того барана, і візьмеш крові його, та й даси на пипку Ааронового вуха, і на пипку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. І покріпиш ту кров на жертівника навколо. 21 І візьмеш із крові, що на

жертівнику, і з оливи помазання, та й покріпиш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! 22 І візьмеш із того барана лій та курдюка́, і лій, що покриває нутроші́, і сальника́ на печінці, й обидві нірки, і лій, що на них, і праве стегно́, бо це баран посвячення. 23 І один буханець хліба, і один хлібний оливний калач, і один коржик із коша́ з прісним, що перед лицем Господнім. 24 І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколихáš його, як колихання́ перед Господнім лицем. 25 І візьмеш його з їхньої руки, та й спалиш на жертівнику на цілопáлення, на пахоші́ любі перед Господнім лицем, — це огня́ жертва для Господа. 26 І візьмеш грудину́ з барана посвячення, що Ааронів, і поколихáš її, як колихання́ перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. 27 І посвятиш грудину́ колихання́ та стегно́ приношення, що були́ колихані́, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. 28 І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це приношення. І буде воно приношенням від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертв, — їхнє приношення для Господа. 29 А священні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помазання в них і на рукоположення їх. 30 Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священником замість нього, що ввійде до скинії заповіту на служення в святині. 31 І візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святім місці. 32 І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіту. 33 І поїдять вони те, чим окуплено́ їх на рукоположення́ їх, на посвячення́ їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно! 34 А якщо позостанеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те їджене, бо святість воно! 35 І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. 36 А бичка, жертву за гріх, будеш споряджати щоденно для окуплення. І будеш очищати жертівника, коли будеш чинити окуплений його. І помажеш його на його посвячення. 37 Сім день будеш складати окупа на жертівнику — й освятиш його,

і стане той жертівник найсвятішим. Усе, що доторкнеться до жертівника, освятиться. **38** А оце те, що будеш споряджати на жертівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — завжди. **39** Одне ягня спорядиш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір. **40** І десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гіну, і на лиття чверть гіну вина на одне ягня. **41** А ягня друге спорядиш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плінну її спорядиш йому, — на пахощі любі, огняна жертва для Господа, — **42** стале цілопалення для ваших поколінь при вході до скинії заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. **43** І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моєю славою. **44** І освячу скинію заповіту, і жертівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священниками Мені. **45** І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. **46** І пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського краю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 І зробиш жертівника на кадіння кадила, — з акаційного дерева зробиш його. **2** Лікоть довжині його, і лікоть ширині його, — квадратівий нехай буде він, а два лікті вишині його. **3** І виходитимуть роги його. **3** І пообкладаєш його щирим золотом, — дах його та стіни його навколо, та роги його. І зробиш йому вінця золотого навколо. **4** І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. **5** І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. **6** І поставиш його перед завісою, що над ковчегом свідчення, перед віком, що на свідчтіві, яким Я буду тобі об'являтися там. **7** І буде Аарон кадити на ньому кадило пахощів щоранку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. **8** І при запаленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління! **9** Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопалення, ані жертви хлібної, і жертви рідинної не будете лити на ньому. **10** І складіє Аарон окупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році

дня Окуплення складіє він окупа на нього на ваші покоління. Це найсвятіше для Господа!" **11** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **12** „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господеві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх. **13** Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шекля, на міру шеклем святині, — двадцять гер той шекель; половина цього шекля — приношення для Господа. **14** Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть приношення для Господа. **15** Багатий не побільшить, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господеві для складання окупу за ваші душі. **16** І візьмеш гроші окупу від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу скинії заповіту. І буде воно Ізраїлевим синам на пам'ять перед Господнім обличчям для окуплення за ваші душі“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. І поставиш її між скинією заповіту й між жертівником, і налеш туди води. **19** І будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. **20** Коли вони вхідитимуть до скинії заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жертівника на служення, щоб спалити огню жертву для Господа. **21** І будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде це для них вічна постанова, — для нього й для нащадків його на їхні покоління!“ **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „А ти візьми собі найкращих пахощів: самотечної мірри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, **24** і касії п'ять сотень шеклів на міру шеклем святині, та гін олівкової оливи. **25** І зробиш її миром святого помазання, масть складену, робота робітника масти. Це буде миром святого помазання. **26** І намастиш ним скинію заповіту, і ковчега свідчення, **27** і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертівника кадила, **28** і жертівника цілопалення та всі речі його, і умивальницю та підставу її. **29** І освятиш їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнеться до них, освятиться! **30** І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослуження Мені.

31 А до синів Ізраїлевих будеш говорити, ка́жучи: Це буде Мені миро святого помáзання на ваші покоління. **32** На лю́дське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас! **33** Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витятий із наро́ду свого“. **34** І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахо́щів: бальза́му, і ониху, і желбану, пахо́щів, та чистого ла́дану, — кожне буде в рівній частині. **35** І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолене, чисте, святе. **36** І зітреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідо́цтва в шкіні заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас! **37** А кадило, що зробіте, за постановою про нього це зробіте собі, — воно буде тобі святість для Господа! **38** Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витятий із наро́ду свого!“

31 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Дивися, — Я покликав на ім'я́ Беца́л'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племені, **3** і наповнив його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знання́м, і здібністю до всякої роботи, **4** на обмі́слення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, **5** і в обрб́ленні каменя, щоб вса́джувати, і в обрб́ленні дерева, щоб робити в усякій роботі. **6** І Я ото дав із ним Оголя́ва, Ахісамахового сина, Данового племені. А в серце кожного мудросердо́го Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі: **7** шкінію заповіту, і ковче́га для свідо́цтва, і ві́ко, що на ньому, і всі шкіні́їні речі, **8** і стола та речі його, і чистого сві́чника та всі речі його, і жертівника кадила, **9** і жертівника цілопа́лення та всі речі його, і вмивальни́цю та підставу її, **10** і ша́ти служе́бні, і ша́ти свяще́нні для священника Аарона, і ша́ти синів його на священнослу́ження, **11** і оливу помáзання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“. **12** І промовив Господь до Мойсея, гово́рячи: **13** „А ти промовля́й Ізраїлевим синам, говорячи: Тільки суботи Мої́ бу́дете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Госпо́дь, що освячує вас! **14** І буде пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Хто опога́нить її, той конче буде забитий, бо кожен,

хто робить у ній роботу, то буде стята душа та з-посеред наро́дів її! **15** Шість день буде робитися пра́ця, а дня сьомого — субота відпочинку від пра́ці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за субо́тнього дня, той конче буде забитий! **16** І будуть Ізраїлеві сини доде́ржувати суботу, щоб зробити суботу ві́чним заповітом для своїх поколінь. **17** Це знак наві́ки поміж Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав пра́цю та спочив“. **18** І дав Він Мойсе́єві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві таблиці свідо́цтва, таблиці кам'яні, писані Божим пальцем.

32 І побачив наро́д, що за́гаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався наро́д проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що бу́дуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів був нас із египетського кра́ю, — ми не знаємо, що сталось йому“. **2** І сказав їм Аарон „Поздїймайте золоті сере́жки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочо́к ваших, і поприносьте до мене“. **3** І ввесь наро́д поздїймав з себе золоті сережки, що в їхніх ушах, та й позно́сили до Аарона. **4** І взяв він це з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з египетського кра́ю!“ **5** І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“ **6** І повставали вони ззавтра ра́но вранці, і принесли цілопа́лення, і привели́ мирну жертву. І засів наро́д до їди та до пиття́, і встали ба́витися. **7** А Господь промовля́в до Мойсея: „Иди, зійди, бо зіпсу́вся наро́д твій, якого ти вивів із египетського краю. **8** Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому́ жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з египетського краю!“ **9** І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив наро́д той, і ось наро́д — твердоши́й він! **10** А тепер залиши Мене, — і розпа́литься гнів Мій на них, і Я віни́шу їх, а тебе зроблю́ великим наро́дом“. **11** І Мойсей став благати лице́ Господа, Бога свого, та й сказав: „На́що, Господи, розпа́люється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з египетського кра́ю силою великою та міцно́ю рукою? **12** На́що

будуть казати єгиптяни, говорячи: На зле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з поверхні землі?. Вернися з розпалу гніву Свого, та й відверні зло від Свого народу! 13 Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помножу ваших нащадків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащадкам, — і вони посядуть навки“. 14 І відвернув Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своему народові. 15 І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві таблиці свідочтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси й звідти вони були писані. 16 А таблиці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вірисьблене на таблицях. 17 І почув Ісус голос народу, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик бою в таборі!“ 18 А той відказав: „Це не крик сили переможців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“ 19 І сталося, коли він наблизився до табору, то побачив теля те та танці... І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув таблиці із рук своїх, — та й розторочив їх під горою!. 20 І схопив він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолов, аж став порох І розсіпав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. 21 І сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі народ цей, що ти гріх великий навів на нього?“ 22 А Аарон відказав: „Нехай не запалиться гнів мого пана! Ти знаєш народ цей, що він у злому. 23 І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталось йому. 24 І сказав я до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля“. 25 І побачив Мойсей народ, що незагнүзданий він, бо Аарон розгнуздав його на ганьбу поміж їхніми ворогами. 26 І став Мойсей у брамі табору й сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини. 27 І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашіть кожен меча свого на стегно своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в таборі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен ближнього свого“. 28 І зробили Левіїні сини за словом Мойсеєвим. І впало з народу того дня близько трьох тисяч чоловіка. 29 І сказав

Мойсей: „Освятить сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благословення“. 30 І сталося назавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зйду я до Господа, — може складу окуплення за ваш гріх“. 31 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей народ великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів! 32 А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри мене з книги Своєї, яку Ти написав“. 33 І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витру із книги Своєї. 34 А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангол піде перед лицем твоїм. А в день кари Моєї — покараю їх за їхній гріх! 35 І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Иди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нашадкам твоїм дам його, 2 і пошлю перед лицем твоїм Ангола, і попроганяю ханаанянина, амореянина, і хіттеянина, і перізеянина, хіввеянина, і свусеянина, — 3 до краю, що тече молоком та медом, бо Я не підуд серед тебе, — бо ти народ твердоший, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“. 4 І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздобы. 5 Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердоший, — якщо одну хвилину підуд серед тебе, то вигублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиню тобі“. 6 І поздіймали Ізраїлеві сини свої оздобы під горою Хорів. 7 А Мойсей узяв намета, та й нап'яв його поза табором, далеко від табору, і назвав його: скинія заповіту. І бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що поза табором. 8 І бувало, коли виходив Мойсей до скинії, то підводився весь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися за Мойсеєм, аж поки він не входив до скинії. 9 І бувало, коли входив Мойсей до скинії, то сходив стовп хмари, і ставав при вході скинії, та й говорив Бог із Мойсеєм. 10 І весь народ бачив стовпа хмари, що стояв при вході скинії. І весь

народ підводився, та й вклонялися, кожен при виході намету свого. 11 І говорив Господь до Мойсея лице в лице, як говорить хто до друга свого. І вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини шині. 12 І сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей народ, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. А Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. 13 Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорóгу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. І побач, бо цей люд — то народ Твій“. 14 А Він відказав: „Сам Я підú, — і введу тебе до відпочинку“. 15 І сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не підеш, то не виводь нас ізвідси. 16 Бож чим тоді пізнається, що знайшов милість в очах Твоїх я та народ Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? І будемо вірізнені я та народ Твій від кожного народу, що на поверхні землі“. 17 І промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. 18 А він відказав: „Покажи мені славу Свою!“ 19 І Він промовив: „Я переведу все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім Ім'ям перед тобою. І Я помилую, до кого милостівий, і змилосерджуся, до кого милосердний“. 20 І Він промовив: „Ти не зможеш побачити лица Мого, — бо людина не може побачити Мене — і жити“. 21 І промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. 22 І станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу Тебе в щіліні скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейду. 23 А здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Моє не буде видíме“.

34 І промовив Господь до Мойсея: „Витеші собі дві кам'яні таблиці, як перші, і я напишу на цих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти розбив. 2 І приготися на рано. І вийдеш рано вранці на гóру Сина́й, і станеш Мені там на верхів'ї горі. 3 А з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не бóде видно. І також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“. 4 І витесав він дві кам'яні таблиці, як перші. І встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гóру Сина́й, як Господь звелів був йому. І взяв

він у руку свою дві таблиці кам'яні. 5 А Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав Ім'ям Господа. 6 І перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і милостівий, довготерпелівий, і многомилостівий та правдивий, 7 що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітєй, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. 8 І Мойсей покvapно вклонився до землі, і впав, 9 та й сказав: „Якщо я знайшов милість в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо народ цей твердошій. І Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зробиш нас спадком Своім“. 10 А Він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім народом твоїм. Я чинитиму чóда, які не були творені на всій землі і в жодного народу. І побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшний! 11 Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанеянина, і хіттеянина, і періздеянина, і хіввеянина, і євусеянина. 12 Стережися, щоб не склав ти умóви з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став пástкою серед тебе. 13 Бо ви їхні жертівники поруйнуєте, а їхні камінні стовпи для богів поторощите, а їхні дерева святі повирубуєте. 14 Бо не будеш ти клáнятись богóвi іншому, бо Господь — ревнивий ім'я Його, Бог ревнивий Він! 15 Щоб не склав ти умóви з мешканцем кра́ю, як будуть вони любодіяти вслéd за богóми своїми, і будуть богóм своїм жертви принóсити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. 16 І не візьмеш із дочóк його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслéd за богóми своїми, і вчинять розпúсниками синів твоїх вслéd за богóми своїми. 17 Литих богів не зробиш собі. 18 Будеш викóнувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав був тобі на умóвлений час місяця авіва, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту. 19 Усе, що відкриває утрóбу — то Моє, як і всяка твоя худоба, що є sameць, відкриття утроби вола та вівці. 20 А відкриття утроби осла викупиш ягн'ям. А якщо його не викупиш, то заб'еш його, зламáвши шию. Кожного перворідного з синів твоїх викупиш. І не

будуть являтися перед обличчя Моє з порожньою рукою. 21 Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочинеш від праці; в брці й у жнив'я спочинеш від праці. 22 І свято тижнів зробиш собі, і первоплóду жнив пшениці, і свято збору врожаю під кінець року. 23 Тричі в році вся чоловіча стать буде являтися перед лице Владики Господа, Бога Ізраїлевого. 24 Бо Я вижену людей перед лицем твоїм, і розширю границю твою, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лице Господа, Бога твого, тричі в році. 25 Не будеш принóсити на квáшенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святкóва жертва Пасхи. 26 Почáток первоплóдів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері“. 27 І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі словá, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем“. 28 І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на табліцях слова Заповіту, — Десять Заповідей. 29 І сталося, коли схóдив Мойсей з гори Сінáй, — а обидві табліці свідóцтва в Мойсеєвій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним. 30 І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, — аж ось лице його променіло, і вони боялися підійти до нього! 31 І кликнув до них Мойсей, і звернулися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. 32 А потім попідходили всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Сінáй. 33 І скінчив Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривáло. 34 А коли Мойсей вхóдив перед Господнє лице на розмову з Ним, то здіймав покривáло аж до свого вихóду. І він вихóдив, і говорив до Ізраїлевих синів, щó було наказано йому. 35 І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсеєве, — що променіло лице Мойсеєве. І Мойсей знов накладав покривáло на лице своє аж до відходу свого, щóб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. 2 Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен,

хто робитиме працю в нím, буде забитий! 3 Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших осáдах“. 4 І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, кáжучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: 5 Візьміть від себе принóшення для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, принóшення Господéві: золото, і срібло, і мідь, 6 і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовну козину, 7 і начервоно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дерéва, 8 і оливу на освiтлення, і пахощі на оливу помáзання, та пахощів на кадило, 9 і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефóду й до нагрудника. 10 А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, щó наказав був і Господь: 11 шкінію внутрішню та її намета зовнішнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; 12 ковчега, і держаків його, віко й завісу заслони; 13 стола, і держаків його, і всі речі його, і хліб показний; 14 і свiчника освiтлення, і речі його, і лямпадки його, і оливу освiтлення; І 15 і жертівника кадила, і держаків його, і оливу помáзання, і кадило пахощів та заслону входу і при вході; 16 жертівника цілопáлення, і мідяну його сiтку, держаків його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; 17 запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; 18 кiлки шкінії, і кiлки подвір'я та шнури їхні; 19 і шáти служебні на слóуження в святині, священні шати для священника Аарона, та шати синів його, на священнослóуження“. 20 І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. 21 І приходили кожен чоловік, кого велó серце його, і кожен, кого дух його чинив щедрим, і принóсили принóшення Господéві для роботи шкінії заповіту, і на кожну працю його, і на священні шати. 22 І приходили ті чоловіки з жiнками, кожен щедросердий, і принóсили гачка, і носову сережку, і пiрсня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина принóсила, як золото принóшення для Господа. 23 І кожна людина принéсла, щó хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. 24 Кожен, хто жертвував срібне та мідяне принóшення, принóсив Господнє принóшення, і кожен, хто мав, попринóсили акаційне дерево, на всяке зайняття коло тієї роботи. 25 І кожна мудросерда жiнка

пря́ла руками своїми, і прино́сила пряжу: блакить, і пурпур, і червень, і віссон. 26 І всі жінкі, кого вело їхнє серце, прями козину вовну. 27 А начальники попринесли каміння оніксу, і каміння встáвлення для ефóду та для нагрудника, 28 і пахощі, і оливу на освітлення, і для оливи помáзання, і для запашно́го кадила. 29 Кожен чоловік та жінка, кого їхнє серце схияло принести для кожної праці, яку Господь наказав робити рукою Мойсея, — Ізраїлеві сини принесли добровільний дар для Господа. 30 І сказав Мойсей до Ізраїлевих синів: „Дивіться, — Господь назвав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного роду. 31 І наповнив його Духом Божим, мудрістю, розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи 32 на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, 33 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дере́ва, щоб робити в усякій мистецькій роботі. 34 І вклав в його серце, щоб навчав, він і Оголіяв, син Ахісамаха, Дáнового племені. 35 Він наповнив їх мудрістю серця, щоб робили вони всяку роботу обрі́бника, і мистця, і гаптівника в блакиті, і в пурпурі, і в червені, і в віссоні, і ткача, що роблять усяку роботу й задумують мистецькі речі.

36 І зробить Бецал'їл та Оголіяв, та кожен мудросердий чоловік, кому Господь дав мудрости та розсудку, щоб уміти зробити кожную працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. 2 І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тієї праці, щоб зробити її. 3 І взяли вони від Мойсея все прино́шення, що позно́сили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принесли до нього щоранку добровільного дара. 4 І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, 5 і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно було́ для праці, яку Господь звелів був зробити“. 6 І Мойсей наказав проголосити в таборі, говорячи: „Ні чоловік, ні жінка нехай не роблять уже нічого на прино́шення для святині“. І був стриманий народ від прино́сів. 7 А наготóвленого було до́сить для кожної праці, щоб зробити її, і ще

зоставалось. 8 І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скинійну працю: десять покривáл із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. 9 Довжинá одного покривáла — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривáла — чотири лікті. Усім покривáлам міра одна. 10 І поспина́в він п'ять покривáл одне до óдного, і п'ять інших покривал поспина́в одне до óдного. 11 І поробив він блакитні петельки на кра́ю одно́го покривáла з кінця в спинáнні. Так само зробив на кра́ю кінцевого покривáла в спинáнні другім. 12 П'ятдеся́т петельок зробив він у покривалі одним, і п'ятдеся́т петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинáнні. Ті петельки проти́леглі одна до однієї. 13 І зробив він п'ятдеся́т золотих гачків, і поспина́в ті покривáла одне до óдного тими гачками, — і стала одна скинія. 14 І зробив він покривáла з вовни козино́ї до намета над внутрішньою скинією, — одина́дцять покривáл зробив таких. 15 Довжинá одного покривáла — тридцять ліктів, а ширинá одного покривала — чотири лікті. Одина́дцятьо́м покривáлам міра одна. 16 І поспина́в він п'ять покривал о́сбно, а шість тих покривал о́сбно. 17 І поробив він п'ятдеся́т петельок на кра́ю кінцевого покривала в спинáнні, і п'ятдеся́т петельок поробив на кра́ю покривала другого спинáння. 18 І зробив він п'ятдеся́т мідяних гачків на спинáння скинії, щоб стала вона одна. 19 І зробив він накриття для скинії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 20 І поробив він для скинії стоячі дошки з акаці́йного дерева. 21 Десять ліктів довжинá до́шки, і лікоть і півліктя ширинá однієї до́шки. 22 В одній до́шці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так він поробив усі дошки скинії. 23 І поробив він дошки для скинії, — двадцять дошо́к на бік південний, на по́лудень. 24 І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма́ дошками, — дві підстави під однією дошкою для ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. 25 А для другого бо́ку скинії, у бік півночі — зробив він двадцять дошо́к. 26 І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну до́шку, і дві підстави під до́шку другу. 27 А для заднього бо́ку скинії на за́хід зробив він шість дошо́к. 28 І дві до́шки зробив він для

скинйних кутів на заднього бока. 29 І були вони поєднані здолу, і різом були вони поєднані на верху її до однієї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. 30 І було вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шіснадцять підстав: по дві підстави під одну дошку. 31 І зробив він засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку шкіні, 32 і п'ять засувів для дощок другого боку шкіні, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. 33 І зробив він середнього засува, щоб засувати по середині дощок від кінця до кінця. 34 А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. 35 І зробив він завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. 36 І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібних підставі. 37 І зробив він заслону для входу шкіні з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 38 А стовпі її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.

37 І зробив Бецал'їл ковчега з акаційного дерева, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його, і лікоть і пів вишина його. 2 І пообкладав він його щирим золотом зсередини та іззовні. І вінця золотого зробив навколо над ним. 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. 4 І він поробив держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом. 5 І він повсонував ці держакі в каблучки на боках ковчегу, щоб носити ковчега. 6 І віко зробив зо щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його. 7 І зробив два золоті херувіми, — роботою куютою зробив їх з обох кінців віка. 8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. 9 І були ті херувими з простягненими догорі крилами, і затінювали своїми крилами над віком, а їхні лица — одне до одного; до віка були схйлені лица тих херувимів. 10 І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і

лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його. 11 І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо. 12 І ліштву зробив він для нього в долоню навколо, і зробив вінця золотого навколо для ліштви його. 13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 14 При лишті були ті каблучки, вкладання для держаків, щоб носити стола. 15 І поробив він ті держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб носити стола. 16 І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильниці його, і кухлі його та чаші його, що ними лито, — золото щире. 17 І зробив він свічника зо щирого золота, — роботою куютою зробив він того свічника. Стовп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіти його — виходили з нього. 18 І шість рамен виходило з боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його. 19 Три келихи мигдалоподібні в одному рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другим, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника. 20 А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його. 21 І гудзь під двомі раменами з нього, і гудзь під другими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. 22 Їхні гудзі та їхні рамена виходили з нього. Увесь він — одне куття щирого золота. 23 І зробив він сім лямпадок до нього; а його щіпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. 24 З таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. 25 І зробив він кадильного жертівника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратний, а два лікті вишина його. З нього були його роги. 26 І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. 27 І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 28 І держакі поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. 29 І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахоців, — робота робітників масти.

38 І зробив він жéртівника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратівий, а вишина його — три лікті. 2 І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міддю. 3 І він поробив усі речі жéртівника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. 4 І мерéжу зробив він із міді для жéртівника роботою сітки, під лиштву його здолу до половини його. 5 І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків. 6 І поробив він держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю. 7 І повсовував він ті держакі в каблучки на боках жéртівника, щоб ними носити його. Порожнявим усередіні зробив його з дощóк. 8 І зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході скінії заповіту. 9 І зробив він подвір'я. На півдénну стóрону, на полудень запони того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 А в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — двадцять і підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А в сторону заходу, — запони, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 13 А в сторону пéреду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 Запони до боку — п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 А для другого боку з цієї й з тієї сторони брами подвір'я — запони на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 16 Всі запони подвір'я навколо — віссон суканий. 17 А підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів їхніх — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стовпи подвір'я — поспінані сріблом. 18 А заслона брами подвір'я — робота гаптівника: блакить, і пурпур, і червень та суканий віссон; і двадцять ліктів довжина, а вишина в ширині — п'ять ліктів, відповідно запонам подвір'я. 19 А стовпів для них — чотири, і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та їхніх обручів — срібло. 20 А всі кілки для скінії й для подвір'я навколо — мідь. 21 Оце перелік

скінії, скінії свідоцтва, що був обрахований на приказ Мойсея, — за допомогою Левитів під рукою Ітамара, сина Аарона, священника. 22 А Бецал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві. 23 А з ним Оголяв, син Ахісамахів, Данового племені, обрóблювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червенню, і віссоном. 24 Усе золото, вжите для праці в усій роботі святині, то було золото колихання, — двадцять і дев'ять талантів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святині. 25 А срібло полічених у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святині, 26 на голову бека, цебто половина шекля на міру шеклем святині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятидесяти. 27 І було сто талантів срібла на відлиття підстав святині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу. 28 А з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхі та поспінав їх. 29 А міді колихання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотиріста шеклів. 30 І поробив він із неї підстави входу скінії заповіту, і жéртівника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жéртівника, 31 і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і скінійні кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

39 А з блакиті й пурпуру та червені поробили вони службові шати для служення в святині. І поробили священні шати, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсеєві. 2 І зробив він ефóда з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. 3 І повибивали вони золоті бляхи, та й настригли нитóк на роботу серед блакиті, і серед пурпуру, і серед червені, і серед віссону, — робота мистця. 4 Вони зробили для нього злучені нарамники, на обох кінцях його він був сполучений. 5 А пояс мистецький для накладання ефóду, що з ним з'єднаний і однакового з ним виробу, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсеєві. 6 І поробили вони камені оніксові, оточені золотими гніздами, вірізьблені різьбою печатки, з іменами

Ізраїлевих синів. 7 І він їх поклав на ефодові нараменники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. 8 І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон. 9 Квадратівий він був, складеним удвоє зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвоє. 10 І понаса́джували на ньому чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топа́з і смара́гд — ряд перший. 11 А ряд другий: карбу́нкул, сапфі́р і я́спіс. 12 А ряд третій: опа́ль, ага́т і аме́тїст. 13 А четвертий ряд: хризолі́т, о́нікс і бері́л, — вони вставлені золотими наса́дами в свої́х гніздах. 14 А камені ті — на ймення дванадцятьо́х Ізраїлевих синів вони, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ім'я́ його для дванадцяті́ племен. 15 І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. 16 І зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. 17 І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. 18 А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нараменники ефоду спереду його. 19 І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всере́дину. 20 І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нараменники ефоду здолу, спере́ду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. 21 І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде ру́хатись нагрудник ізнад ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 І зробив він ша́ту для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. 23 А о́твір ша́ти в сере́дині її, як отвір па́нцера; край отво́ру її обрамований навколо, — щоб не де́ртися її. 24 І поробили вони на подолку шати гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з суканої червені. 25 І поробили дзві́нкі зо щирого золота, і дали ті дзві́нки помі́ж гранатові яблука на подолку ша́ти навколо, помі́ж ті гранатові яблука, — 26 дзві́нок і гранатове яблуко, дзві́нок і гранатове яблуко на подолку шати тієї навколо, на служення, як Господь наказав був Мойсеєві. 27 І поробили вони хіто́ни з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, 28 і заво́я з віссону, і шапки́ накриття з віссону, і льняна́

спідня о́дїж із суканого віссону, і пояса з суканого віссону, 29 і блакиті, і пурпура та з червені, робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 І зробили квітку, вінця святости, зо щирого золота, і написали на нім письмом різьби печатки: „Святість для Господа“. 31 І дали́ на нім блакитну нитку, щоб була́ на заво́ї згори, як Господь наказав був Мойсеєві. 32 І скінчи́лася вся робота скинії, скинії заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили вони. 33 І поно́сили вони до Мойсея скинію внутрі́шню, намета зовні́шнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та підстави її, 34 і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони, 35 ковчега свідо́цтва, і держаки його, і ві́ко, 36 стола, усі речі його, і хлі́б показні́й, 37 чистого свічника та ля́мпадки його, ля́мпадки розста́влені, та всі речі його й оливу осві́тлення, 38 і золотого жертівника, миро пома́зання, і запа́шне кадило, і завісу при вході скинії, 39 мідяного жертівника, і його мідяну мере́жку, держаки його, і всі речі його, умивальни́цю та підставу її, 40 запони подві́р'я, стовпи його, і підстави його, і заслону для брами подві́р'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скинії, у скинії заповіту, 41 службо́ві шати для служення в святині, священні шати священника Аарона, і шати синів його для священнослуження. 42 Усе так, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. 43 І побачив Мойсей усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсей!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скинії заповіту. 3 І поставиш там ковчега свідо́цтва, і закриєш ковчега завісою. 4 І внесеш стола, і порозкладаєш належне йому; і внесеш свічника, і запалиш його ля́мпадки. 5 І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідо́цтва; і повісиш заслону входу скинії. 6 І поставиш жертівника цілопа́лення перед входом скинії, скинії заповіту. 7 І поставиш умивальни́цю між скинією заповіту та між жертівником, і даси туди води. 8 І поставиш подві́р'я навколо, і даси заслону брами подві́р'я. 9 І візьмеш миро пома́зання, та й пома́жеш скинію та все, що в ній,

і освятиш її та всі речі її, — і стане вона святістю. 10 І помажеш жертівника цілопáлення та всі речі його, і освятиш жертівника, — і стане жертівник Найсвятішим. 11 І помажеш умивальницю та підставу її, — і освятиш її. 12 І приведеш Аарона та синів його до входу скинії заповіту, та й обмиєш їх водою. 13 І зодягнеш Аарона в священні шати, і помажеш його, і освятиш його, — і він буде священнослужити Мені. 14 І приведеш синів його, і позодягеш їх у хітони. 15 І помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помáзання їх буде на них на вічне священство, на їхні покоління!“ 16 І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. 17 І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скинія! 18 І поставив Мойсей скинію, і дав підстави її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. 19 І розтягнув намета над внутрішньою скинією, і поклав скинійне накриття на неї згорі, як Господь наказав був Мойсеєві. 20 І взяв він і поклав свідоцтво до ковчега, а на ковчега поклав держакі, і дав на ковчега віко згори. 21 І вніс він ковчега до скинії, і повісив завісу заслони, і закрив ковчег свідоцтва, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 І дав він стола в скинію заповіту, на стороні скинії на північ, поза завісою. 23 І порозкладáв на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. 24 І поставив свічника в скинії заповіту навпроти стола, на стороні скинії на південь. 25 І позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. 26 І поставив золотого жертівника в скинії заповіту перед завісою. 27 І кадив він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсеєві. 28 І повісив входóву заслону до скинії. 29 А жертівника цілопáлення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопáлення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття. 31 І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. 32 Коли вони входили до скинії заповіту, і коли зближáлися до жéртівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві. 33 І поставив подвір'я навколо скинії та жертівника, і повісив

заслону брами подвір'я. 34 А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня напóвнила скинію. 35 І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня напóвнила скинію. 36 А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушáли в усі свої пóдорожі. 37 А якщо хмара не підіймалася, то не рушáли вони аж до дня, коли вона підіймáлася, 38 бо над скинією вдень була хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очáх усього Ізраїлевого дому в усіх його пóдорожах!

Левит

1 І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з шкіни заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої й худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопалення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безвадного; нехай приведе його до шкіни заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на голову цілопалення, — і буде йому дано вподобання на очищення від гріхів його. **5** І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священники, принесуть кров, і покріплять тією кров'ю на жертовника навколо, що при вході до шкіни заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопалення, і розітне його на куски його. **7** І дадуть сини священника Аарона огню на жертовника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладають Ааронові сини, священники, ті куски, голову та товщ, на дробах, що на огні, який на жертовнику. **9** А його нутрощі та голінки його обмие водою. І священник усе те спалить на жертовнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібної худобини, — з овець або з кіз на цілопалення, то нехай приведе його, безвадного самця, **11** і заріже його на боці жертовника на північ, перед Господнім лицем. І покріплять сини Ааронові, священники, кров'ю його на жертовника навколо. **12** І розітне його на куски його, і голову його, і товщ його, а священник порозкладає їх на дробах, що на огні, який на жертовнику. **13** А нутрощі та голінки обмие водою. І священник принесе все це, та й спалить на жертовнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **14** А якщо цілопалення його — жертва для Господа з птаства, то нехай з горлиць або з голубенят принесе жертву свою. **15** І принесе її священник до жертовника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертовнику, а кров його буде вилита при стіні жертовника. **16** І здіме його воло в пір'ї його, і кине його при жертовнику на схід на місце попелу. **17** І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священник спалить його на жертовнику на дробах,

що на огні, — воно цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесе жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він полле на неї оливи, і дасть на неї ладану. **2** І принесе її до Ааронових синів, священників, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її зо всім її ладаном, та й спалить священник на жертовнику за пригáдувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **3** А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жéртов! **4** А коли принесеш жертву, жертву хлібну випеченого в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні коржики, помазані оливою. **5** А якщо твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливи, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смаження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священника, а він принесе її до жертовника. **9** І принесе священник із хлібної жертви за пригáдувальну частину її, та й спалить на жертовнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жéртки — для Аарона та для синів його: це Найсвятіше з Господніх жéртов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господéві, не буде зроблена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесіть її для Господа, а на жертовника вона не приноситься на любі пахощі. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш соли заповіту Бога твого, — на кожній жертві твоїй принесеш соли. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплодів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зérно принесеш хлібну жертву своїх первоплодів. **15** І полий на неї оливи, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священник за пригáдувальну частину її з потовченого зérна, із оливи її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — мирна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи самицю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице, 2 і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до скинії заповіту. А Ааронові сини, священники, покроплять тією кров'ю на жертівника навколо. 3 І принесе він із мирної жертви огню жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, 4 і обидві нирки, і лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. 5 І сплять те сини Ааронові на жертівнику на цілопáлення, що на дрóвах, яке на огні, — це огня́на жертва, пахощі любі для Господа. 6 А якщо з дрібно́ї худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самець чи самиця, то безвадну принесе її. 7 Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, 8 і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покрóплять кров'ю її на жертівника навколо. 9 І він принесе з мирної жертви огню жертву для Господа, — цілого курдюка, якого здіме при хребті, і лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, 10 і обидві нирки та лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. 11 І священник спалить те на жертівнику, — хліб огняно́ї жертви для Господа. 12 А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лице Господнє, 13 і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сині покрóплять кров'ю її на жертівника навколо. 14 І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, 15 і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. 16 І священник спалить їх на жертівнику, — це пожива, огня́на жертва на любі пахощі; увесь лій — для Господа. 17 Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осáдах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти“.

4 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішить проти якої зо всіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — 3 якщо помáзаний священник

згрішить на провину нарóду, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичка́, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. 4 І приведе́ він того бичка до входу скинії заповіту перед Господнє лице, і покладé свою́ руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. 5 А помазаний священник візьме крóви того бичка, та й внесе її до скинії заповіту. 6 І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покрóпить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем пе́ред завіси святині. 7 І дасть священник з тієї крові на ро́ги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході скинії заповіту. 8 А весь лій бичка́ жертви за гріх — принесе з нього лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, 9 і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками, 10 як приноситься з вола мирної жертви, — і священник спалить те на жертівнику цілопáлення. 11 А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутрощі його, і нечистість їх, — 12 і всо́го бичка винесе поза та́бір до чистого місця, до місця висипáння по́пелу, і спалить його на дрóвах в огні, — на висипáнні по́пелу буде спáлений він. 13 А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і діло́ буде за́таєне з очей зборів, і зроблять що проти якої зо всіх Господніх за́повідей, чого не можна робити, і завиня́ть, 14 а гріх буде пізнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведу́ть його перед скинію заповіту. 15 А старші громади покладу́ть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. 16 А помазаний священник внесе крові бичка до скинії заповіту. 17 І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покрóпить сім раз перед Господнім лицем пе́ред завіси. 18 І дасть він із тієї крові на ро́ги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю ту кров вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході скинії заповіту. 19 А весь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. 20 І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само

зробить із ним. І так священник дасть очищення за них, — і буде прощено їм. 21 І винесе бичка поза табір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. 22 Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої зо всіх заповідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить, 23 і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, 24 і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться ціл опалення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. 25 А священник візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а кров його вилле до підстави жертівника цілопалення. 26 А весь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священник його з гріха його, — і буде прощений йому. 27 А коли яка душа з народу землі невмисне згрішить, коли зробить що проти якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить, 28 і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, 29 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопалення. 30 А священник візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю її кров вилле до підстави жертівника. 31 А весь її лій він здійме, як знятий був лій із мирної жертви, і священник спалить на жертівнику на пахощі любі для Господа. І так священник очистить його, — і буде прощено йому. 32 А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну самицю, 33 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де ріже він жертву цілопалення. 34 І візьме священник із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю кров її вилле до підстави жертівника. 35 А весь лій її здійме, як здійсмається лій вівці з мирної жертви, та й спалить священник його на жертівнику на огняні жертви Господні. І так очистить його священник за гріх його, що згрішив був, — і буде прощено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе свою провину; 2 або особа, що

доторкнеться якої нечистої речі, або падла звірини нечистої, або падла худоби нечистої, або падла нечистого плазуючого, і буде це незнане їй, то вона — нечиста й завинить; 3 або коли доторкнеться нечистоти людині, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незнане їй, а вона довідається, то завинить; 4 або коли хто присягне, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє людина в присязі, і буде це незнане йому, а він довідається, що завинив одним із цих, — 5 то станеться, що завинить одним із цих, і візнає, чим він згрішив у тому. 6 І приведе він Господеві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю з дрібної худоби, — вівцю або козу — на жертву за гріх, а священник очистить його від гріха його. 7 А якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двоє голубенят Господеві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення. 8 І принесе їх до священника, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділить. 9 І покріпить із крові жертви за гріх на стіну жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. 10 А другого зробить цілопаленням за уставом. І очистить його священник від гріха його, що згрішив той, — і буде прощено йому. 11 А якщо він не спроможний на дві горлиці або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десятю частину ефи пшеничної муки на жертву за гріх, не докладе до неї оливи й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. 12 І принесе її до священника, а священник візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огняні жертви Господеві, — вона жертва за гріх. 13 І очистить його священник від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прощений; і буде вона для священника, як жертва хлібна“. 14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 15 „Коли хто переступом спроневериться, і невмисне згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана з дрібної худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за провину.

16 А те, що згрішив проти святощів, поверне, і додасть до нього п'яту частину його священникові, а священник очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. 17 А якщо згрішить коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, 18 то він приведе до священника безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоєї на жертву за провину. І очистить його священник за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. 19 Це жертва за провину: він справді завинив Господеві“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Коли хто згрішить і переступом спроневіряться проти Господа, і скаже неправду на ближнього свого щодо даного на сховок, щодо даного в заклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у ближнього свого, 3 або знайде якусь згубу та й скаже неправду про неї, і присягне неправдиво на одне зо всього, що робить людина, і згрішить тим, 4 то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай поверне грабунок, що заграбував, або вимушення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложено в нього, або згубу, що знайшов, 5 або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чие воно, дасть його в день, коли виявиться провина його. 6 І він приведе Господеві до священника жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою на жертву за провину. 7 І священник очистить його перед Господнім лицем, і буде йому прощено все до одного, що і він зробив на провину“. 8 І Господь промовляв до Мойсея, кажучи: 9 „Накажи Ааронові та синам його, повідаючи: Оце закон цілопалення: Воно приноситься на вогнищі своїм на жертвнику цілу ніч аж до ранку, а огонь жертвника горітиме на ньому. 10 І надіне священник лняну свою шату, і льяне спідне зодягне на тіло своє, і збере попіл, що на нього огонь спалить цілопалення на жертвнику, та й покладе його при жертвнику. 11 І здіме він шати свої, і зодягне одіж іншу, та й винесе попіл поза табір до чистого місця. 12 А огонь на жертвнику горітиме на ньому, не погасне, а священник палитиме на ньому дрова

щоранку, і кластиме на нього цілопалення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. 13 Огонь завжди горітиме на жертвнику, не погасне. 14 А оце закон про хлібну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лице Господнє до переду жертвника. 15 І візьме він із неї жменею своєю з пшеничної муки хлібної жертви, та з оливи її, та ввесь ладан, що на хлібній жертві, та й спалить на жертвнику, — любі пахощі, це частина її, як пригадувальна для Господа. 16 А позостале з неї їстимуть Аарон та сини його, — прісне буде їджене воно в святім місці, на подвір'ї скинії заповіту будуть їсти її. 17 Не буде печена вона квашеною. Їхню частину — Я дав це з огняних Моїх жертв; вона — Найсвятіше, як жертва за гріх та жертва за провину. 18 Кожен нащадок чоловічої статі поміж Ааронових дітей буде її їсти, — вічна постанова для ваших поколінь, — з огняних жертв Господніх. Усе, що доторкнеться до них, освятиться“. 19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 20 „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господеві в дні помазання його: десята частина ефі пшеничної муки, це постійна хлібна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечорі. 21 На лопатці в оливі буде вона зрблена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлібну в кусках принесеш, — любі пахощі для Господа. 22 А помазаний священник зробить її — замість нього зробить її котрийсь із синів його, — це вічна Господня постанова. Уся вона буде спалена. 23 А кожна священникова хлібна жертва буде ціла, — не буде їджена“. 24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 25 „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Оце закон про жертву за гріх: На місці, де зарізується цілопалення, буде зарізувана жертва за гріх перед лицем Господнім, — Найсвятіше вона! 26 Священник, що складає її як жертву за гріх, буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, на подвір'ї скинії заповіту. 27 Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові покріпить на одіжу, — що покріпиться нею, те випереш на місці святому. 28 А глиняний посуд, що в ньому вона варена, буде розбитий. А якщо в мідянім посуді була вона варена, то буде вичищений до блиску й виполосканий водою. 29 Кожен чоловічої статі із священників буде їсти її, — Найсвятіше вона. 30 А кожна жертва за гріх,

що з крові її буде внесено до шкіни заповіту на окуплення в святині, не буде їджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закón жертви за провину, — Найсвятіше вона. **2** На місці, де ріжуть цілопалення, заріжуть жертву за провину, а кров її священник покропить на жертівника навколо. **3** А ввесь її лій із неї він принесе, — курдюка, і лій, що покриває нутроші, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці здіме з нирками, **5** та й спалить те священник на жертівнику, — це огняна жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічої статі серед священників буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, Найсвятіше вона. **7** Як про жертву за гріх, так само про жертву за провину — закón їм один: священникові, що очистить нею, йому вона буде. **8** А священник, що приносить чиесь цілопалення, — шука цілопалення, яке приніс він, священникові, йому вона буде. **9** І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготівлена в горшку та на лопатці, — священникові, що приносить її, йому вона буде. **10** А кожна хлібна жертва, мішана в оливі й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закón про мирну жертву, що хтось принесе її Господеві. **12** Якщо принесе її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оливі. **13** Разом із калачами квашеного хліба принесе він жертву свою, при мирній жертві подяки його. **14** І принесе він щось одне з кожної жертви, — приношення для Господа; це буде священникові, що кропить кров мирної жертви, — буде йому. **15** А м'ясо мирної жертви подяки його буде їжене в дні його жертви, — не позоставить із нього нічого до ранку. **16** А якщо жертва його приношення — обітниця, або добровільний дар, то вона буде їджена в день принесення ним його жертви, а позостале з неї й назавтра буде їжене. **17** А позостале з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене. **18** А якщо справді буде їжене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде вподобаний той, хто приносить її, — це не буде залічене йому, буде нечисть; а хто їстиме з неї,

понесе свій гріх. **19** А те м'ясо, що доторкнеться до чогось нечистого, не буде їжене, — на огні буде спалене. А м'ясо чисте — кожен чистий буде їсти м'ясо. **20** А душа, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нечисть його на ньому, то буде вона винищена з народу свого. **21** А коли хто доторкнеться до чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плазуючого, та проте буде їсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той винищений із народу свого“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Кажі до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного лою волового, ані овечого, ані козиного не будете їсти. **24** А лій із падла й лій пошматованого буде вживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти його. **25** Бо кожен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огняну жертву для Господа, то душа та, що їсть, буде винищена з народу свого. **26** І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших оселях. **27** Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого“. **28** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **29** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви. **30** Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудину, щоб колихати її, як колихання перед Господнім лицем. **31** І священник спалить той лій на жертівнику. А та грудина буде Ааронові та синам його. **32** А праве стегно з мирних жертв ваших дасте священникові, як приношення. **33** Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертв та лій, — йому буде на пайку праве стегно. **34** Бо Я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихання й стегно приношення з мирних жертв їхніх, та й дав їх священникові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. **35** Оце частка з помазання Аарона та частка з помазання синів його з огняних жертв Господніх у день приношення їх на священнослуження Господеві, **36** що наказав Господь давати їм у день їхнього помазання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! **37** Оце закón про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провину, і про посвячення,

та про жертву мирну, **38** що Господь наказав був Мойсеєві на Сінайській горі в день наказу Його Ізраїлевим синам приносити жертви свої Господеві в Сінайській пустині“.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Взьми Аарона та синів його з ним, і шати, і оливу помазання, і бичка жертви за гріх, і два барани, і коша з опрісноками. **3** І збери всю громаду до входу скинії заповіту“. **4** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І збиралась громада до входу скинії заповіту. **5** І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити“. **6** І привів Мойсей Аарона й синів його, та й умив їх водою. **7** І дав він на нього хітона, й оперезав його поясом, і зодягнув його шатою, і дав на нього ефода, і оперезав його поясом ефода, і прикріпив ним ефода на ньому. **8** І поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та туммім. **9** І поклав завоя на голову його, і поклав на завоя спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсеєві. **10** І взяв Мойсей оливу помазання, і намастив скинію, і все, що в ній, та й освятив їх. **11** І покрпив він із неї сім раз на жертівника, і намастив жертівника та весь п'юсуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. **12** І вилив з оливи помазання на Ааронову голову, та й помазав його, щоб його посвятити. **13** І привів Мойсей Ааронових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсеєві. **14** І підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх. **15** І зарізав, і взяв Мойсей крові і дав своїм пальцем на роги навколо жертівника, — і очистив жертівника. А кров вилив до підстави жертівника, і освятив його для очищення на ньому. **16** І взяв він увесь лій, що на нутрощах, і сальника на печінці, і обидві нирки та їхній лій, — і Мойсей спалив на жертівнику. **17** А бичка, і шкуру його, і м'ясо його, і нечистість його спалив в огні поза табіром, як Господь наказав був Мойсеєві. **18** І привів він барана цілопалення, — і поклали Аарон та сини його руки свої на голову барана. **19** І зарізав, і покрпив Мойсей кров'ю навколо жертівника. **20** А барана розсік на куски його, — і Мойсей спалив

голову, і куски, і товщ. **21** А нутрощі та голінки пообмивав водою. І Мойсей спалив цілого барана на жертівнику, — це цілопалення на пахощі любі, це огняна жертва для Господа, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І привів барана другого, барана посвячення. І поклали Аарон та сини його руки свої на голову того барана. **23** І зарізав, і взяв Мойсей із крові його та й дав на піпку правого вуха Ааронового й на великого пальця правої руки його, і на великого пальця правої ноги його. **24** І привів Ааронових синів, і дав Мойсей із крові тієї на піпку правого їхнього вуха, і на великого пальця правої руки їх, і на великого пальця правої ноги їх. І покрпив Мойсей тією кров'ю жертівника навколо. **25** І взяв він лій, і курдюка, і весь лій, що на нутрощах, і сальника на печінці, і обидві нирки й їх лій, і стегно правиці. **26** А з коша з опрісноками, що перед лицем Господнім, узяв одного прісного калача та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на лої й на правім стегні. **27** І дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколихав це, як колихання перед Господнім лицем. **28** І взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертівнику на цілопалення, — воно жертва посвячення, на пахощі любі, воно огняна жертва для Господа. **29** І взяв Мойсей грудину та й заколихав її, як колихання перед Господнім лицем, із барана посвячення. Вона була для Мойсея на пайку, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І взяв Мойсей оливи помазання та крові, що на жертівнику, і покрпив на Аарона, на шати його, і на синів його, і на шати синів його з ним. І посвятив Аарона, шати його, і синів його, і шати синів його з ним. **31** І сказав Мойсей до Аарона й до синів його: „Варіть м'ясо при вході скинії заповіту, і там будете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. **32** А позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. **33** А із входу скинії заповіту не вийдете сім день, аж до дня вїповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас. **34** Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. **35** А при вході скинії заповіту будете сидіти день і ніч сім день, і будете виконувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“. **36** І

зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 І сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих, **2** та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і барана на цілопалення, безвадних, і принеси перед Господнє лице. **3** А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на цілопалення, **4** і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господь“. **5** І вони взяли, що наказав був Мойсей, перед скинню заповіту. І прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. **6** І сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіть, і об'явиться вам слава Господня“. **7** І сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертівника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопалення, і очисти себе та нарід, і вчини жертву за нарід, і очисти їх, як наказав був Господь“. **8** І підійшов Аарон до жертівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. **9** А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жертовника, а кров вилив до підстави жертовника. **10** А лій і нирки та сальника на печинці з жертви за гріх спалив на жертовнику, як Господь наказав був Мойсеєві, **11** а м'ясо та шкуру спалив в огні поза табір. **12** І зарізав він жертву цілопалення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покropив на жертовника навколо. **13** А цілопалення — доставали йому його частинами, і голову, а він палив на жертовнику. **14** І обмив він нутрощі та голінки, і спалив на цілопаленні на жертовнику. **15** І приніс він жертву за нарід, і взяв козла жертви за гріх народу, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого. **16** І він приніс цілопалення, і вчинив його за постановою. **17** І він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертовнику, крім цілопалення ранкового. **18** І зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить народові, а сини Ааронові принесли йому кров, і він покropив нею жертовника навколо, **19** і принесли лій з вола та з барана, курдюка, і лій, що покриває нутрощі, і нирки, і сальника на печинці. **20** І поклали вони

лій на грудину, а він спалив лій на жертовнику. **21** А грудину та праве стегно Аарон колихав, як колихання перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. **22** І підняв Аарон свої руки до народу, та й поблагословив його, і зійшов від принищення жертви за гріх і цілопалення та мирної жертви. **23** І вийшов Мойсей та Аарон до скинії заповіту; і вийшли вони, і поблагословили нарід, — і слава Господня показалася всьому народові. **24** І вийшов огонь від лица Господнього, і спалив на жертовнику цілопалення та товщ. А весь нарід бачив це, — і закричали вони з радості, та й попадали на обличчя свої.

10 І взяли Ааронові сини, Надав та Авігу, кожен кадильницю свою, і дали в них огню, і поклали на ньому кадило, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був принести їм. **2** І вийшов огонь від лица Господнього, та й спалив їх, — і вони повмирили перед Господнім лицем. **3** І сказав Мойсей до Аарона: „Це те, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім народом буду прославлений“. І замовк Аарон. **4** І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззіїла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза табір“. **5** І вони підійшли, та й винесли їх в їхніх хітонах поза табір, як наказав був Мойсей. **6** І сказав Мойсей до Аарона, та до Елезара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одіж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, — увесь дім Ізраїлів будуть оплакувати те спалення, що спалив Господь. **7** А зо входу скинії заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олива Господнього помазання“. І зробили вони за Мойсеевим словом. **8** А Господь промовляв до Аарона, говорячи: **9** „Вина та п'янокбо напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до скинії заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь, **10** і щоб розрізнити між святістю й між несвятістю, і між нечистим та між чистим, **11** і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про що говорив до них Господь через Мойсея“. **12** І Мойсей промовляв до Аарона та до Елезара

й до Ітамара, позосталих синів його: „Візьміть хлібну жертву, полишену з огняніх Господніх жёртов, та й їжте її прісну при жертівнику, бо це — Найсвятіше. 13 І будете їсти її в місці святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огняніх жёртов Господніх, бо так мені наказано. 14 А грудину колихання та стегно́ прино́шення будете їсти в місці чистому, ти й сини твої, та твої дочкі з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жёртов Ізраїлевих синів. 15 Стегно́ прино́шення й грудіну колихання на огняніх жертвах лоу принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. 16 А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгнівався на Елеазара й на Ітамара, позосталих Ааронових синів, кажучи: 17 „Чому ви не з'їли жертви за гріх у місці святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб унева́жнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. 18 Тож не внесено крови її до святині всере́дину. Будете конче їсти її в святині, як я наказав“. 19 І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жертву за гріх і цілопалення своє перед Господнє лице, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жертву за гріх сьогодні, — чи буде це добре в Господніх оча́х?“ 20 І почув Мойсей, — і було́ це добре в його оча́х.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, гово́рячи їм: 2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів, ка́жучи: Оце та звірина́, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі: 3 Кожну з худоби, що має розділені ко́пита, і що має копита роздво́нені розривом, що жує жу́йку, — її будете їсти. 4 Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жу́йку, і з тих, що мають розділені ко́пита: верблю́да, бо він жує жу́йку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас. 5 І тушка́нчика, бо він жує жу́йку, та не має розділених ко́пит, — нечистий він для вас. 6 І зайця, бо він жує жу́йку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. 7 І свині, бо вона має розділені ра́тиці, і має ра́тиці роздво́нені розривом, та жу́йки не жує, — нечиста вона для вас. 8 Їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього па́дла не будете доторкатися, — нечисте

воно для вас. 9 Оце будете їсти зо всього, що в воді: усе, що має плавці́ та луску́ в воді, у морях та в річка́х, — їх будете їсти. 10 А все, що не має плавців та лускі́ в морях і в річка́х, зо всього, що ро́ється в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гідота вони для вас! 11 І вони будуть гідота для вас, — їхнього м'яса не будете їсти, а їхнього па́дла будете брідитися. 12 Усе, що не має плавців та лускі́ в воді, — гідота воно для вас. 13 А з пта́ства будете брідитися оцього, — не будете їх їсти, гідота вони: орла, грифа й морського орла, 14 і коршака, і сокола за родом його, 15 усякого крука за родом його, 16 і струся, і сови, і яструба за родом його, 17 і пугача, і рибалки, та ї́биса, 18 і лебедя, і пелікана, і сича, 19 і бусла, чаплі за родом її, і одуда, і нетопира. 20 Уся комашні́я, що ходить на чотирьох, — гідота вона для вас. 21 Тільки те будете їсти зо всієї комашні́, що ходить на чотирьох, що має голінки вище своїх ніг, щоб ними скакати на землі. 22 Оці серед них будете їсти: сарану́ за родом її, і сол'ам за родом його, і харгол за родом його, і ха́гав за родом його. 23 А вся га́дина летюча, що має чотири ноги, — гідота вона для вас. 24 І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. 25 А кожен, хто понесе що з їхнього па́дла, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. 26 Щодо всякої худоби, що має розділене ко́пито, і що не має роздво́неного розривом ко́пита, і жу́йки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий. 27 А кожне серед усякої звірини́, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. 28 А хто носить їхнє па́дло, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. 29 А оце вам нечисте серед плазуні́в, що плазу́ють по землі: кріт, і миша, і ящірка за родом її, 30 і ховрах, і шур, і слимак, і ї́жак, і тхір. 31 Оці нечисті для вас серед усього плазуючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. 32 І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одежі, або зо шкури, або з грубої тканини, кожна річ, що вживається до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті

аж до вечора, а потому стануть чистими. **33** А всякий глиняний посуд, що з них упаде що до його середини, — усе, що в середині його, стане нечисте, а його розіб'єте. **34** Кожна їжа, що їсться, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожному таким посуді стане нечистим. **35** І все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. **36** Тільки джерелю та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. **37** А коли що впаде з їхнього падла на всяке насіння сівби, що сіється, — чисте воно. **38** А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. **39** А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. **40** А хто їсть із падла її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. І хто носить падло її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. **41** А все плазуюче, що плазує по землі, гидота воно, — не буде їстися. **42** Усе, що повзає на животі, і все, що повзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плазуюче, що плазує по землі, — не будете їх їсти, бо гидота вони. **43** Не занечишуйте душ своїх усім плазуючим, що плазує, — і не зробітете нечисті ними, і не станете нечисті ними. **44** Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитесь, і будьте святі, бо святий Я, і не занечишуйте душ своїх всяким плазуючим, що плазує по землі. **45** Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути для вас Богом. І будьте святі, бо святий Я. **46** Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу звірину, що рухається в воді, і про всяку душу, що плазує по землі, **47** щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що їсться, та між звіриною, що не їсться“.

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли жінка зачне, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячної її, буде нечиста вона. **3** А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоті його. **4** І буде вона сидіти в крові очищення тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися,

а до святині не ввійде аж до виповнення днів очищення її. **5** А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистоти її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістьдесят день і шість день. **6** А по виповненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопалення, та голубеня або горлицю на жертву за гріх, до входу шкіни заповіту до священника. **7** І він принесе це перед Господне лице, і очистить її, і вона очиститься від джерел своєї крові. Це закон про породіллю дитини чоловічої або жіночої статі. **8** А коли рука її не спроможеться на ягня, то візьме вона дві горлиці або двоє голубенят, — одне на цілопалення й одне на жертву за гріх, й очистить її священник, — і вона стане чиста“.

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: **2** „Чоловік, коли буде на шкірі тіла його напухлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкірі тіла його ніби болячка прокази, то буде спроваджений він до священника Аарона або одного з синів його, священників. **3** І огляне священник ту болячку на шкірі тіла, а волосься на болячці перемінилося на біле, і вигляд болячки глибший від шкіри тіла його, — болячка прокази воно. І огляне її священник, і визнає його за нечистого. **4** А якщо болячка — біла вона на шкірі тіла його, а вигляд її не глибший від шкіри, і волосся її не перемінилося на біле, то замкне священник хворого на сім день. **5** І огляне її священник сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поширилася та болячка по шкірі, то замкне його священник удруге на сім день. **6** І огляне його священник сьомого дня вдруге, а ось — болячка поблідла, не поширилася та болячка по шкірі, то священник визнає його за чистого, — лишай вона. І випере він одягу свою та й стане чистий. **7** А якщо справді поширяться лишай той по шкірі по явленні священнику на очищення його, то явиться він удруге до священника. **8** І огляне священник, а ось — лишай той поширився по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — прокази воно. **9** Коли буде на людині болячка прокази, то буде приведена до священника. **10** І огляне священник, а ось на шкірі біла напухлина, і вона перемінила волосся на біле, і на напухлині ріст живого м'яса, **11**

то це стара проказа на шкірі тіла його. І священник визнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно він нечистий. 12 А якщо справді кинеться та проказа по шкірі, і покріє та проказа всю шкіру хворого від голови його аж до ніг його, куди лиш глянуть очі священників, 13 і огляне священник, а ось — проказа та покрила все тіло його, то він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. 14 А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. 15 І огляне священник живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно. 16 Або коли живе м'ясо знову переміниться на біле, то він прийде до священника. 17 І огляне його священник, а ось — перемінилася болячка на білу, то священник визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. 18 А тіло, коли буде на ньому на шкірі його гнояк, і він вілікуваний, 19 а на місці гнояка буде біла напухлина, або біла, червонява пляма, то покажеться священникові. 20 І огляне священник, а ось — вигляд її нижчий від шкіри, а волосся її перемінилося на біле, то священник визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояку. 21 А якщо огляне її священник, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то замкне його священник на сім день. 22 А якщо справді поширяться по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — болячка прокази вона. 23 А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка, і священник визнає його за чистого. 24 Або тіло, коли буде на шкірі його опалення від огню, і буде заріст того опалення плямкою білою червонявою або білою, 25 то огляне її священник, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкіри, — проказа вона, в опаленні кинулась. І визнає священник його за нечистого, — болячка прокази вона. 26 А якщо священник огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то священник замкне його на сім день. 27 І огляне його священник восьмого дня. Якщо справді поширяться по шкірі, то священник визнає його за нечистого — болячка проркази вона. 28 А якщо пляма спиниться на своїм місці, не поширилася по шкірі, і вона бліда, — вона напухлина опалення. І священник визнає його за

чистого, бо струп опалення вона. 29 А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, 30 то священник огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкіри, а в ній жовтий, тонкий волос, то священник визнає його за нечисту, — парші вона, вона проказа голови або бороди. 31 А коли священник огляне болячку паршів, а ось — вид її не глибший від шкіри, і в ній нема чорного волосу, то священник замкне хворого на парші на сім день. 32 І огляне священник ту болячку сьомого дня, а ось — не поширилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкіри, 33 то він погблється, а паршів не поголить. І замкне священник хворого на парші вдруге на сім день. 34 І огляне священник парші сьомого дня, а ось — парші не поширилися по шкірі, і їхній вид не глибший від шкіри, то священник визнає його за чистого, — і він випере одержу свою, і стане чистий. 35 А якщо справді поширяться парші по шкірі по його очищенні, 36 то священник огляне його, а ось — поширилися парші по шкірі, то священник не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. 37 А якщо, на його погляд, парші спинилися, і в них вирросло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. І священник визнає його за чистого. 38 А чоловік або жінка, коли на шкірі їхнього тіла буде багато білих плям, 39 то огляне священник, а ось — на шкірі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкірі, чистий він. 40 А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. 41 А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий. 42 А коли на лисині ззаду або на лисині спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині задній його або в лисині передній його. 43 І огляне його священник, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкірі тіла, 44 то це чоловік проказжений, — нечистий він. Конче визнає священник його за нечистого, — на голові його болячка його. 45 А проказжений, що проказа на ньому, — одержу його буде роздёрта, а голова його буде відкрита, і по уста закріє, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ 46 По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза таббором оселя його. 47 А одержу, коли буде

на ній зараза прокази, на одязі вовняній або на одязі льняній, 48 або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкурі, або на всякім шкурянім віробі, 49 і буде та зараза зеленява або червонява на одязі, або на шкурі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкуряній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священикові. 50 І огляне священик ту заразу, та й замкне заразливє на сім день. 51 А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одязі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, на всьому, що зрбленє зо шкури, — та зараза злослива проказа, нечиста вона. 52 І він спалить ту одязу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всяку річ шкуряню, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спалєна. 53 А якщо священик побачить, а ось — не поширилася зараза на одязі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, 54 то священик накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкне те вдруге на сім день. 55 І огляне священик заразу по віпранні, і ось, — зараза не перемінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона заглиблення на стороні його передній або на стороні його задній. 56 А якщо священик побачив, а ось — зараза та зблідла по віпранні її, то він відірве її від одязі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземої. 57 А якщо вона покажеться ще на одязі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це шириться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. 58 А одязь, або нитка прямовісна, або нитка позема, або яка шкуряна річ, що випереш і зійде від них та зараза, то буде випрана вдруге, — і буде чиста. 59 Оце закн про хворобу прокази на одязі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очищення її або на признання її за нечисту“.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Оце буде закн про прокаженого в дні очищення його: І буде він приведений до священика. 3 І вийде священик поза табір, і огляне священик, а ось — вілікувана хвороба прокази

в прокаженого, 4 то священик накаже, і візьме для очищаного двох живих чистих птахів, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу. 5 І накаже священик, і заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою. 6 Птаха живого — він візьме його, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу, і вмочить їх та живого птаха в крові птаха, зарізаного над живою водою. 7 І покропить на очищаного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птаха пустить у поле. 8 А очищуваний випере одязу свою й поголить усе волосся своє, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до табору, і буде жити поза наметом своїм сім день. 9 І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся своє, свою голову, і бороду свою, і брови очей своїх, і все волосся своє оголить, і випере одязу свою, і вимие тіло своє в воді, — і стане він чистий. 10 А восьмого дня візьме він двоє баранців безвдних, і одну однорічну безвядну вівцю і три десятих пшеничної муки, — жертва хлібна, мішана в оливі, і одного лога оливи. 11 І поставить священик, що очищує, чоловіка очищаного з ними перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. 12 І візьме священик одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та лога оливи, та й буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. 13 І він заріже того баранця в місці, де ріже жертву за гріх і цілопалєння, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священика, найсвятіше вона. 14 І візьме священик крові жертви за провину, та й дасть священик на піпку правого вуха очищаного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. 15 І візьме священик з логу оливи, та й вилє на ліву долоню свою. 16 І вмочить священик правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покропить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. 17 А з решти оливи, що на долоні його, священик дасть на піпку правого вуха очищаного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. 18 А позостале з оливи, що на долоні священиковій, дасть на голову очищаного. І священик очистить його перед Господнім лицем. 19 І вчинить священик жертву за гріх, і очистить очищаного з нечистоті його,

а потім заріже цілопалення. 20 І зложить священник те цілопалення та ту хлібну жертву на жертівнику, і священник очистить його, — і стане він чистий. 21 А якщо він бідний, і рука його неспроможна, то візьме одного баранця на жертву за провину на колихання, щоб очистити його, і одну десятю ефі пшеничної муки, мішану в оливі, і лога оливи, 22 та дві горлиці або двоє голубенят, на що спроможна рука його, і буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення. 23 І він принесе їх восьмого дня на своє очищення до священника, до входу скинії заповіту перед Господнє лице. 24 І візьме священник ягня жертви за провину й лога оливи, та й буде колихати їх священник, як колихання перед Господнім лицем. 25 І заріже ягня жертви за провину, і візьме священник крові жертви за провину, та й дасть на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. 26 А з оливи вилле священник на ліву долоню своєю. 27 І покропить священник своїм правим пальцем з оливи, що на лівій долоні його, сім раз перед Господнім лицем. 28 І дасть священник із оливи, що на долоні його, на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його, на місце крові жертви за провину. 29 А позостале з оливи, що на священниковій долоні, дасть на голову очищуваного на очищення його перед Господнім лицем. 30 І він спорядить одну з горлиць або з голубенят із того, на що спроможна рука його, 31 на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення понад жертву хлібну. І очистить священник очищуваного перед Господнім лицем. 32 Оце закон про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспроможна при очищенні його“. 33 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 34 „Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на доми Краю вашого володіння, 35 то прийде той, що його той дім, та й скаже священникові, говорячи: „Ніби зараза показалася мені в домі“. 36 І накаже священник, і опорожнять той дім, поки прийде священник, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потому ввійде священник, щоб оглянути той дім. 37 І він огляне заразу, і ось — у стінах дому

заглиблення зеленяві або червоняві, а їхній вид нижчий від стіни. 38 І вийде священник із того дому до виходу дому того, і замкне той дім на сім день. 39 І вернеться священник сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому. 40 І накаже священник, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. 41 А дім той він вишкребе зсередини кругом, а глину, що вишкребли, висиплуть поза містом, до нечистого місця. 42 І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дім. 43 А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по витягненні того каміння й по вишкребанні того дому й по обтинкуванні, 44 то ввійде священник і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злослива вона в тім домі, нечистий він. 45 І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і весь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. 46 А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. 47 А хто лежить у тім домі, той випере одягу свою, і хто їсть у тім домі, той випере одягу свою. 48 А якщо знову ввійде священник і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священник візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. 49 І візьме він на очищення того дому два птахи, і кедрового дєрева, і чєрвені, та ісопу. 50 І заріже одного птаха до гліняного посуду над живою водою. 51 І візьме він кедрового дерева, та ісопу, і чєрвені, і живого птаха, та й умочить їх у крові зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз покропить на той дім. 52 І очистить він той дім пташиною кров'ю, і живою водою, і птахом живим, і кедровим деревом, і ісопом, і чєрвенню. 53 І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. 54 Оце закон для всякої хвороби прокази та для пєршів, 55 і для прокази одєжі, і для дому, 56 і для напұхлини, і для лишаю, і для білої плями, — 57 для навчання на день занечіщення й на день відчїщення. Оце закон про проказу“.

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів і скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектїме тєча його, — нечистий він. 3 А це буде про нечистість його в течі його: коли тіло

його випускає течу свою, або коли в тілі його задёржалась тэча його, — воно нечистість його. 4 Кожне лóже, що течівий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на ній, буде нечиста. 5 І кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одержу й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 6 А хто сяде на річ, що на ній сидів течівий, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 7 А хто доторкнеться до тіла течивого, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 8 А коли течівий плюне на чистого, то випере той одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 9 І кожен пóвиз, що на нім конно їде течивий, буде нечистий. 10 І кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 11 І кожен, кого доторкнеться течивий, — а рук своїх він не обілляв водою, — то випере він одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 12 А глиняний пóсуд, що його доторкнеться течівий, буде розбитий, а кожен пóсуд дерев'яний буде обмитий водою. 13 А коли течивий стане чистий від течі своєї, то він відлічить сім день на своє очищення, — і випере одержу свою, і обмиє тіло своє в живій воді, — і стане чистий. 14 А восьмого дня він візьме собі дві горлиці або двоє голубенят, та й прийде перед лице Господне до входу скинії заповіту, і дасть їх священникові. 15 І спорядить їх священник: одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник його перед Господнім лицем від течі його. 16 А чоловік, коли вийде з нього насіння парування, то обмиє в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. 17 А всяка одержу й всяка шкура, що на ній буде насіння парування, то вона буде віпрана в воді, і буде нечиста аж до вечора. 18 І жінка, що чоловік лежатиме з нею на парування, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. 19 А жінка, коли буде течіва, — кров буде тэчею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. 20 І все, на чому вона лежатиме в нечистості своїй, буде нечисте; і все, на чому вона сяде, буде нечисте. 21 А кожен, хто доторкнеться до місця

лежання її, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 22 А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 23 А якщо було б щось на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. 24 А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. 25 А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистоти її, або коли буде текти понад нечистості її, то всі дні течі нечистоти її буде вона, як за днів нечистоти її, — нечиста вона. 26 Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистоти. І кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її. 27 І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одержу свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 28 А якщо вона очиститься від течі своєї, то відлічить собі сім день, а потóму стане чиста. 29 А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двоє голубенят, та й принесе їх до священника до входу скинії заповіту. 30 І спорядить священник одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник її перед Господнім лицем від течі нечистоти її. 31 І відділите Ізраїлевих синів від їхньої нечистоти, — щоб не помиралі вони в своїй нечистості через занечіщення їхнє Моєї скинії, яка серед них. 32 Оце закóн про течивого та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним занечищується, 33 і про хвору в місячнім очищенні її, і про течивого на тэчу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 І Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Аарóнових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли. 2 І сказав Господь до Мойсея: „Промовляй до Аарóна, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком. 3 З оцим увійде Аарóн до святині, — з телям на жертву за гріх та з бараном на цілопалення. 4 Він зодягне священного льянобого хітона, і льянана спідня одіж буде на тілі його, і підперэжеться

льняним поясом, і обвинється льняним завоєм, — вони священні шати. І обмие в воді своє тіло, та й зодягне він їх. 5 А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козла на жертву за гріх та одного барана на цілопалення. 6 І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. 7 І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при вході шкіни заповіту. 8 І кине Аарон на обох тих козлів жеребки, — один жеребок для Господа, і один жеребок для Азазеля. 9 І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. 10 А козел, що на нього випав жеребок для Азазеля, буде поставлений живим перед Господнє лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. 11 І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка жертви за гріх, що належить йому. 12 І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертівника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко тóвченого запашного кадила, та й внесе за завісу. 13 І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закриє віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. 14 І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на переді віка на схід, а перед віком покропить з крові сім раз своїм пальцем. 15 І заріже козла жертви за гріх, що належить наро́дові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. 16 І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для шкіни заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. 17 І жоден чоловік не буде в шкіні заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву. 18 І вийде він до жертівника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на ро́ги жертівника навколо. 19 І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти Ізраїлевих синів. 20 А коли він скінчить очищення святині й шкіни заповіту та жертівника, то приведе живого

козла. 21 І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і візнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеного чоловіка на пустиню. 22 І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краю неврожайного, і пустить того козла в пустиню. 23 І ввійде Аарон до шкіни заповіту, і здійме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там. 24 І обмие він тіло своє в воді в місці святім, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за наро́д, і очистить себе та наро́д. 25 А лій жертви за гріх спалить на жертівнику. 26 А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одержу свою й обмие тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. 27 А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внісено на очищення в святині, випроводять поза табір, та й спалять в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. 28 А той, хто їх палить, випере одержу свою й обмие своє тіло в воді, а потому ввійде до табору. 29 І це стане для вас на вічну постанову, — сьомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихóдько, що мешкає серед вас, 30 бо того дня буде окуп ваш на очищення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. 31 Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. 32 А очистить той священник, що помазали його, і що посвятили його бути священником замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, 33 та й очистить Святеє Святих, і шкіню заповіту, і жертівника очистить, і очистить священників та весь наро́д громади. 34 І буде це для вас на вічну постанову на очищення Ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році“. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: 3 Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або козу в таборі, або щось заріже поза табором, 4 а до входу шкіни заповіту не приведе того на

принісання жертви для Господа перед скинію Господню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде віничений чоловік той з-посеред наро́ду свого, **5** щоб приводили Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваждали для Господа до входу скинії заповіту до священика, і різали їх, як мирні жертви для Господа. **6** І покропить священик тією кров'ю на Господнього жертівника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа. **7** І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. **8** А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопáлення або жертву, **9** а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред наро́ду свого! **10** А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що їсть вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, **11** бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертівника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. **12** Тому́ сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихóдько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. **13** А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає серед них, що вполі́е здобич звірини або пта́ства, що їджене, то він вилле кров того й закрие її піском. **14** Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крові кожного тіла ви не б́удете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понищені. **15** А всяка душа, що їстиме па́дло та розша́рпане серед тубі́льця і серед прихóдька, нехай випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. **16** А якщо він не випере, а тіла свого не обмие, то понесе свою провину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! **3** За чином єгипетського кра́ю, що сиділи ви в нім, не робіть, і за чином Кра́ю ханаанського, що Я впроваджую вас туди,

не зробите, і звичаями їхніми не підете. **4** Ви викóнуватимете уста́ви Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! **5** І будете додержувати постанов Моїх та уста́вів Моїх, що лю́дина їх викóнує й ними живе. Я — Господь! **6** Жоден чоловік не наблізиться до жодної однокрово́ної своєї, щоб відкрити наготу́. Я — Господь! **7** Наготі́ батька свого й наготі́ матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі́ її! **8** Наготі́ жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! **9** Наготі́ сестри своєї, дочки батька свого або дочки́ матері своєї, що народі́лися в домі або народилися назóвні, — не відкриєш їхньої нагоди! **10** Наготу́ дочки сина свого або дочки́ дочки своєї, — не відкриєш наготі́ їхньої, бо вони — нагота твоя! **11** Наготі́ дочки жінки батька свого, наро́джені́ від батька твого, — вона сестра твоя, не відкриєш нагоди́ її! **12** Наготі́ сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна ба́тька твого! **13** Наготі́ сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. **14** Нагоди́ брата ба́тька свого не відкриєш, до жінки його не наблізи́шся, — вона тітка твоя! **15** Наготі́ невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш нагоди́ її! **16** Нагоди́ жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! **17** Нагоди́ жінки й дочки́ її не відкриєш; дочки сина її й дочки дочки її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні́ її, це кровозмішання! **18** І жінки з сестрою її не візьмеш на супе́рництво, щоб відкрити наготу́ її при ній за життя її. **19** А до жінки в час відді́лення нечистоти її не наблізи́шся, щоб відкрити наготу́ її. **20** А з жінкою свого ближнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. **21** А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і не знева́жиш Імени Бога свого. Я — Господь! **22** А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гідота воно! **23** І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паску́дство! **24** Не занечі́шуйтеся тим усім, бо всім тим занечі́щені ті люди, яких Я виганяю перед вами. **25** І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля віригнула мешканців своїх! **26** І ви будете доде́ржувати постанов Моїх та уста́вів Моїх, і не зробите жодної зо всіх тих гидот, як і тубі́лець чи прихóдько, що

мешкає серед вас. 27 Бо всі ті гидоти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. 28 І щоб та земля не віригнула вас через ваше занечищення її, як вона виригнула нарід, який перед вами. 29 Бо кожен, хто зробить одну зо всіх тих гидот, то душі, що роблять, будуть винищені з-посеред їхнього народу. 30 І ви будете додержувати наказів Моїх, щоб не чинити чого з тих гидотних постановів, що роблені перед вами, — і не споганитесь ними. Я — Господь, Бог ваш!“

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Господь, Бог ваш! 3 Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додержувати. Я — Господь, Бог ваш! 4 Не звертайтеся до ідолів, і не робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш! 5 А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподобання вас принесете її. 6 Ви будете їсти її в день принесення вашого та взавтра, а позостале до дня третього — огнем буде спалене. 7 А якщо справді буде їджене воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподобане. 8 А хто те їсть, понесе він свій гріх, бо споганів він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! 9 А коли ти будеш жати жнівно своєї землі, не докінчуй жати до краю свого поля, а попадалих колосків твого жніва не будеш збирати; 10 а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! 11 Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на óдного! 12 І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь! 13 Не будеш гнобити ближнього свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. 14 Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! 15 Не зробите кривди в суді: не будеш потурати особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого ближнього! 16 Не будеш ходити пліткарем серед народу свого. Не будеш наставати на життя свого ближнього. Я — Господь!

17 Не будеш ненавидіти брата свого в серці своєму. Конче вияви неправду свого ближнього, — і не понесеш гріха за нього. 18 Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів свого народу. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я — Господь! 19 Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто. Поля свого не будеш обсівати двоїсто. А одяжа двоїста, мішаніна ниток, не ввійде на тебе. 20 А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невілниця, заручена чоловікові, а справді не була вона вікуплена, або візволоння не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть вони забиті, бо не увільнена вона. 21 І спровадить він жертву за провину свою Господеві до входу скинії заповіту, — барана жертви за провину. 22 І очистить його священник бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І прóститься йому гріх його, що він був згрішив. 23 А коли ви ввійдете до краю цього, і понасаджуєте всяке їстивне дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджене. 24 А року четвертого весь плід його присвятиться для Господа. 25 А року п'ятого будете їсти плід його, щоб помножився для вас урожай його. Я — Господь, Бог ваш. 26 Не будете їсти з кров'ю. Не будете ворожити, і не будете чарувати! 27 Не будете стригти волосся довкола голови вашої, і не будеш ніщити краю бороди своєї. 28 І не зробите на тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі наколеного напису. Я — Господь! 29 Не безчесьть своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не напóвнилась земля розпустою. 30 Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! 31 Не звертайтеся до дóхів померлих та до ворожбитів, і не доводьте себе до опоганення ними. Я — Господь, Бог ваш! 32 Перед лицем сивизні встань, і вшануй лице старóго, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! 33 А коли мешкатиме з тобою прихóдько в вашім краї, то не будете гнобити його. 34 Як тубілець із вас буде для вас прихóдько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого себе, бо прихóдьки були ви в єгипетськiм краї. Я — Господь, Бог ваш! 35 Не будете чинити кривди в суді, у мірі, у вазі та

в мірі рідини. 36 Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю! 37 І ви будете держати всі постанови Мої та всі устави Мої, і виконуватимете їх. Я — Господь!“

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає в Ізраїлі, який дасть із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — народ краю закидає його камінням. 3 А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінищу його з-поміж народу його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занечістити святиню Мою, збезчестити Моє святе Ймення. 4 А якщо справді люди того краю сховають свої очі від того чоловіка, коли він дасть із насіння свого Молохові, щоб не забити його, 5 то Я зверну Своє лице проти того чоловіка та проти родини його, — і вінищу його й усіх, що блúдять за ним, блúдючи за Молохом, з-посеред народу його. 6 А душа, що звертається до померлих дúхів та до чарівників, щоб блудити за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і вінищу того з-посеред народу його. 7 І ви будете освячуватися, і будьте святі, бо Я — Господь, Бог ваш! 8 І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! 9 Бо кожен чоловік, що прокляне свого батька чи матір свою, буде конче забитий, — батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому! 10 А кожен, хто буде чинити перелюб із чиєю жінкою, хто буде чинити перелюб із жінкою свого ближнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбниця. 11 І А хто буде лежати із жінкою ба́тька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті обоє вони, кров їхня на них! 12 А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті обоє вони, гидóту вчинили вони, кров їхня на них! 13 А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гидоту вчинили обоє вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них! 14 А хто візьме жінку й матір її, — гидóта це, в огні спалять його та її, і не буде кровозмішання серед вас! 15 А хто паруватиметься з скотіною, — буде конче забитий, і скотіну ту заб'єте. 16 А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'єш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня

на них! 17 А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очáх синів їхнього народу, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! 18 А хто буде лежати із жінкою, чáсу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерелó її обнажив, а вона відкрила джерелó своєї крові, — то будуть вони обоє знищені з-посеред народу свого! 19 І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесу́ть провину свою. 20 А хто буде лежати з тіткою своєю, — він відкрив наготу́ дядька свого, гріх свій вони понесуть, — бездітні помруть! 21 А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездітні будуть. 22 І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі уста́ви Мої, і будете виконувати їх, — і не віригне вас земля та, куди Я впроваджую вас, щоб сиділи ви в ній. 23 І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обрідив. 24 І сказав Я до вас: ви вспадкуєте їхню зéмлю, а Я дам її вам на спáдщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих наро́дів! 25 І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між пта́ством нечистим та чистим, і не занечищуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що ро́ється на землі, що Я відділив для вас, як нечисте. 26 І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих наро́дів, щоб ви були Мої. 27 А чоловік або жінка, коли будуть вони виклика́ти духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!“

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священників, Аарóнових синів, і скажеш їм: Ніхто з вас нехай не занечіститься через доторкнення до померлого серед свого наро́ду. 2 Бо тільки через доторкнення до близькі́х однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, 3 і через сестру свою, дівчину близьку́ йому, що не була́ замужем, — через тих він може занечиститися доторкненням. 4 Бувши одру́жений, нехай не занечіститься серед рідні

своєї, щоб не збезчестити себе. **5** Не зроблять вони лісини на голові своїй, і країю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів. **6** Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. **7** Жінки блудливої та збезчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. **8** І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! **9** А священикова дочка, коли зачне робити блуд, вона безчестить батька свого, — ув огні буде спалена. **10** А священик, найбільший від братів своїх, що на голову його буде вилята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своїх не роздере, **11** і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечиститися. **12** І він не відійде від святині, і не занечистить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь! **13** І він візьме жінку в дівочтві її. **14** Удові, і розв'єденої, і збезчещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівицю з-поміж рідні своєї він візьме за жінку. **15** І не збезчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принести хліб свого Бога. **18** Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпатий або довготелесий, **19** або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, **20** або горбатий, або вісохлий, або більмо на оці його, або коробстий, або паршивий, або з розчавленими ядрами, — **21** кожен чоловік із насіння священика Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принести Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принести хліб свого Бога. **22** Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та зо святощів. **23** Та до завеси не підійде він, і до жертівника не приступить, бо вада в нім, — і не збезчестить святині Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх“. **24** І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поведуться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! **3** Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться зо всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвящать Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лица Мого. Я — Господь! **4** Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він прокажений або течівий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, **5** або хто доторкнеться до всякого плазунá, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, — **6** особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмиє свого тіла в воді. **7** А коли зайде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. **8** Пáдла та розшáрпаного не буде він їсти, щоб не занечиститись ним. Я — Господь! **9** І будуть вони стерегти Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б збезчестили їх. Я — Господь, що освячує їх! **10** А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священика й наймит не будуть їсти святощів. **11** А коли священик купить чоловіка, — купівля срібла його це, — той буде їсти їх, також урòдження дому його, — вони будуть їсти його хліб. **12** А священикова дочка, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. **13** А священикова дочка, коли буде вдова, або розв'єдена, а дітей не має, і вёрнеться до дому свого батька, — як за мóлодости своєї, буде їсти з хліба бáтька свого. А кожен чужий не буде їсти його. **14** А чоловік, коли з'їсть святощі через пóмилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священикові ті святощі, **15** і священики не збезчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, **16** і не стягнуть на себе вини за провину їдження своїх святощів. Бо Я — Господь, що освячує їх“. **17** І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм:

Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихóдька між Ізраїлем, що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господеві на цілопáлення, **19** то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподобання вас. **21** А чоловік, коли принесе Господеві мирну жертву на виразно висловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподобання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або зламана, або скалічена, або шолудіва, або корóстява, або паршива, — не принесете тих Господеві, і жертви огняної не дасте з них на жертівника для Господа. **23** А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відірвані, чи відрізані, — не піднесете Господеві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога зо всіх таких, бо в них зіпсуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня вóсьмого й далі буде вгодне на жертву огняну для Господа. **28** А корови та вівці, — їй малія їй не заріжете одного дня. **29** А коли будете принóсити вдячну жертву для Господа, то приносьте так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з'їджена, — не залишите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Ймення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського краї, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них склика́тимете святі збори, оце вони, свята Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Оце свята Господні, святі збори,

що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першим, чотирна́дцятого дня місяця під вечір — Пáсха для Господа. **6** А п'ятна́дцятого дня того місяця — свято Опрі́сноків для Господа, сім день будете їсти опрі́сноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайняття не будете робити. **8** І будете принóсити для Господа жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайняття не будете робити“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жни́во його, то снопа первопло́ду ваших жнив принесете до священника, **11** а він буде колиха́ти снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священник буде колихати його. **12** І ви приря́дите в дні вашого колиха́ння снопа однорічне безвадне ягня на цілопáлення для Господа. **13** А хлі́бна його жертва — дві десяти ефи пшеничної муки, мішаної в оливі, огня́на жертва для Господа, пахо́щі любі; а жертва лита його — вино, чверть гіна. **14** А хлі́ба, і пря́женого зёрна, і свіжих зёрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принéсення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** Відлічите ви собі першого дня по святі, від дня вашого принéсення снопа колиха́ння, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомім тижні відлічите п'ятдеся́т днів, та й принесете хлі́бну нову́ жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хлі́би колиха́ння, — дві десяти ефі́ пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квáшені, первопло́ди для Господа. **18** І принесете понад той хлі́б сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопáлення для Господа, і жертва хлі́бна, і жертви литі для них, огня́на жертва, пахо́щі любі для Господа. **19** І споряди́те одного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священник буде колихати їх разом із хлі́бом первопло́дів, як колиха́ння перед Господнім лицем, над двома́ ягнятами. Вони будуть свято́щі для Господа, для священника. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь

по всіх ваших оселях! 22 А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай країю поля твого, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позоставиш їх. Я — Господь, Бог ваш!“ 23 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 24 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори. 25 Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огняну жертву для Господа“. 26 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 27 „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі будуть для вас, і будете впокоряти душі ваші, і принесете огняну жертву для Господа. 28 І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. 29 Бо кожна душа, що не буде впокорюватись того самого дня, то буде вона викинена з своєї рідні. 30 А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я вігублю ту душу з-посеред наро́ду тї. 31 Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! 32 Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. 33 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 34 „Промовляй до Ізраїлевих синів, кажучи: П'ятнадцятого дня того сьомого місяця, — свято Кучок, сім день для Господа. 35 Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. 36 Сім день будете принóсити огняну жертву для Господа; вóсьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огняну жертву для Господа; це відданія свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. 37 Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб принóсити огняну жертву для Господа, цілопáлення, хлїбну жертву й за́колену жертву, і жертви литі, — належне днєві в його дні, 38 окрім Господніх субіт, і окрім дáрів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарува́нь, що дасте Господєві. 39 А п'ятнадцятого дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкувати свято Господне сім день; першого дня повний спочинок, і вóсьмого повний спочинок. 40

І візьмете собі першого дня плóду гарного дерева, пáльмові віття, і галóзку многолистоного дерева та припотóчних топóль, — і будете веселітиса перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. 41 І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкувати його. 42 У кóчках будете сидіти сім день, — кожен тубілець в Ізраїлі сидітиме в кóчках, 43 щоб ваші покоління пізнали, що Я в кóчках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського країю. Я — Господь, Бог ваш!“ 44 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вічавленої оливи з олівкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпа́ду. 3 Поза завісою свідóцтва в скинії заповіту прирядить її Аарóн від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назáвжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! 4 На чистім свічнику прирядить він ті лямпади перед Господнім лицем назáвжди. 5 І візьмеш пшеничної муки, і випечеш із неї дванадцять калачів, — по дві десяті ефі́ буде один калáч. 6 І покладеш їх у два ряди, шість у ряд, на чистому столі перед Господнім лицем, 7 і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хлїба за пригáдувальну частину, — огняна жертва для Господа. 8 Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем зáвжди, від Ізраїлевих синів, вічний заповіт. 9 І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці, бо він найсвятіше з огняних жертв Господніх. Це вічна постанова“. 10 І вийшов син ізраїльтянки, — а він був син єгиптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в таборі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином. 11 І син тієї ізраїльтянки богозневажив Ім'я Господне, і проклинав. І привелий його до Мойсея. А ймення матері його — Шеломіт, дочка Діври, з Данового племені. 12 І посадили його під сторожу аж до вїяснення через уста Господні. 13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 14 „Виведи того, що проклинав, поза табір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням уся громада. 15 А до Ізраїлевих синів

будеш промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли прокляне Бога свого, то понесе він свій гріх. 16 А той, хто богозневажив Господне Ймення, — буде конче забитий, конче укаменує його вся громада; чи прихóдько, чи тубілець, коли богозневажатиме Ймення Господне, буде забитий. 17 І кожен, хто заб'є людину, — буде конче забитий. 18 А хто заб'є яку скотину, той відшкодує її, — життя за життя. 19 І кожен, коли зробить ваду своєму ближньому, — як хто зробив, так буде зроблено йому: 20 зламання за зламання, око за око, зуб за зуба, — яку ваду зробить хто кому, така буде зроблена йому. 21 А хто заб'є скотину, той відшкодує її, а хто заб'є людину, той буде забитий. 22 Суд один буде для вас, — прихóдько буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ 23 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели того, хто проклинав, поза табір, та й закидали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Синайській горі, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви ввійдете до землі, що Я даю вам, то святкуватиме земля та суботу для Господа. 3 Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обтинатимеш свого виноградника, і збиратимеш урожай його, 4 а сьомого року — субота повного відпочинку буде для землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградника свого не будеш обтинати. 5 Саморóсло го́лосу жнив твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виногра́дин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. 6 І те, що саме вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невільниці твоєї, і для наемника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, 7 і для скотини твоєї, і для звірини, що в краї твоїм, — буде весь урожай його́ на їжу. 8 І відлічиш собі сім субóтніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи субóтніх років сорок літ і дев'ять. 9 І засóрмите у сóрми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очищення засóрмите в сóрми по цілому краю. 10 І освятите рік п'ятдесяти́ччя, і оголосите волю в краю для всіх мешканців його́, — ювіле́й він буде для вас: і вернеться кожен до своєї посілости, і кожен до родини своєї вернеться. 11 Ювіле́й

цей рік п'ятдесяти́ччя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати саморóслі колóсся її, і не будете збирати грон з необрізаних виногра́дин їх, 12 бо це ювілей, святоці будуть для вас, — з поля будете їсти врожай його́. 13 У році того ювілею вернетесь кожен до своєї посілости. 14 А коли продасте́ що своєму ближньому, або купите з руки свого ближнього, не обманюйте один óдного. 15 За числом років по ювіле́й купиш від ближнього свого, за числом років урожаю він продасть тобі. 16 За мно́гістю літ побільшиш ціну́ тієї купівлі, а за малістю літ зменшиш ціну́ тієї купівлі, бо він продає тобі число літ урожаю. 17 І не обманите один óдного, і будеш боятися Бога свого, бо Я — Господь, Бог ваш! 18 І ви виконаєте постанови Мої, а уста́ви Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпечно сидітимете на землі. 19 І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досита, і безпечно сидітимете на ній. 20 А коли ви скажете: Щó будемо їсти сьомого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожа́й свої? 21 І зошлю Я благослове́ння Своє на вас шóстого року, — і зродить врожай на три роки. 22 І будете сіяти вóсьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до віросту врожаю його́ будете їсти старе. 23 А земля не буде продаватися на́завжди, бо Моя та земля, бо ви прихóдьки та осілі в Мене. 24 А ви в усій землі вашої посілости дозволяйте ви́куп землі. 25 Коли збідніє твій брат, і продасть із своєї посілости, то прийде ви́купник його, близький йому, — і викупить про́даж брата свого. 26 А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його́ стане спроможна, і зна́йде потрібне на ви́куп його, 27 то облічить він літа́ про́дажу свого, і верне позостале чоловікові, що продав йому, та й вернеться до своєї посілости. 28 А якщо рука його́ не зна́йде потрібного на за́плату йому, то буде про́даж його́ в руці покупця́ його́ аж до ювілейного року, — і вийде він в ювіле́й, та й вернеться до посілости своєї. 29 А коли хто продасть мешкальний дім в обмурóваному місті, то ви́куп його́ буде до кінця року від часу про́дажу його́, — рік буде на ви́куп його́. 30 А якщо він не буде ви́куплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, на́завжди для покупця́ його́ на покоління його́, — не вийде він в ювіле́й. 31 А доми́ в оселях, що не мають муру

навколо, до поля землі буде те прираховане, — і буде йому викуп, і в ювілеї він вийде. **32** А міста Левитів, домів в містах їх посілості — викуп для Левитів завжди буде можливий. **33** А хто викупить від Левитів, то продаж дому й міста посілості його вийде в ювілеї, бо то домів міст Левитів, їхня посілість серед Ізраїлевих синів. **34** А пасовісько навколо їхніх міст не буде продане, бо це вічна посілість для них. **35** А коли збідніє твій брат, а його рука неспроможною стане, то підтримаєш його, прихосько він чи осілий, — і житиме він із тобою. **36** Не візьмеш від нього ліхви та прибутку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. **37** Срібла свого не даси йому на ліхву, і на прибуток не даси їжі своєї. **38** Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського країу, щоб дати вам ханаанську землю, щоб бути вашим Богом. **39** А коли збідніє брат твій при тобі, і буде проданий тобі, то не будеш робити ним праці раба, — **40** як наймит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. **41** І вийде від тебе він та сини його з ним, і вернеться він до родини своєї, і до посілості батьків своїх вернеться він: **42** бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського країу, не будуть вони продані продажем раба. **43** Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога свого. **44** А раб твій та невольниця твоя, що будуть твої, будуть із народів, що навколо вас, — із них купите раба й невольницю. **45** А також із синів осілих, що мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посілість. **46** І передасте їх, як спадщину, вашим синам по вас на спадок посілості навки, ними будете робити, а братами вашими, синами Ізраїлевими, один одним, не будете володіти жорстоко. **47** А коли рука прихоська чи осілого при тобі спроможна, а брат твій збідніє при ньому, і буде проданий прихоськові чи осілому в тебе, або нащадкові племені прихоська, **48** то потім, як буде проданий, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спроможна рука його, — і буде викуплений. **50** І облічить він із тим, хто набув його, від року продажу його аж до ювілейного року, — і буде ціна продажу його

за числом літ; як за дні наймита буде полічено йому. **51** Якщо ще багато літ, то згідно з ними він верне свій викуп із срібла його купівлі. **52** А якщо позостало мало літ до ювілейного року, то облічить йому, — згідно з роками його верне свого викупу. **53** Як щорічний наймит він буде при ньому, — він не буде жорстко панувати над ним на твоїх очах. **54** А якщо він не буде викуплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони, що Я вивів їх із єгипетського країу. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробіте собі божків та ідола, і кам'яного стовпі не поставите собі, і каменя з фігурами не покладете в вашім краї, щоб кланятися перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш! **2** Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згідно з постановами Моїми, а заповідей Моїх будете додержувати й будете виконувати їх, **4** то дам ваші дощі в їхнім часі, і земля дасть свій урожай, а польове дерево дасть плід свій. **5** І молочення досягне вам виноградобрання, а виноградобрання досягне сіяння, і ви будете їсти хліб свій досіта, і будете сидіти безпечно в вашому краї. **6** І дам мир у краї, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу звірині винищу з землі, а меч не перейде через край ваш. **7** І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попадають перед вами від меча. **8** І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — і попадають вороги ваші перед вами від меча. **9** І обернись Я до вас, і розплоджу вас, і розмножу вас, і виконаю Свого заповіта з вами. **10** І ви будете їсти старе-перестаріле, і покидаєте старе перед новім. **11** І поставлю місце перебування Свого серед вас, — і душа Моя не обрідить вами. **12** І Я буду ходити серед вас, і буду вам Богом, а ви будете Мені народом. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країу, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занози вашого ярма, — і вивів вас із піднесеною головою. **14** А коли ви не будете слухняні Мені, і не виконуватиме всіх тих заповідей, **15** і якщо постановами Моїми будете погорджувати, і якщо душа ваша брідитиметься законами Моїми, щоб

не виконувати всіх заповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого, — 16 то й Я зроблю вам оце: поставлю над вами перестрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилюють душу. І ви надаремно сіятимете насіння своє, — бо поїдять його вороги ваші. 17 І зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. І будуть панувати над вами ненависники ваші, — і ви будете втікати, хоч ніхто вас не гнатиме. 18 А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикратно побільшу кару на вас за ваші гріхи. 19 І зломлю пиху вашої сили, і зроблю ваше небо як залізо, а землю вашу як мідь! 20 І надаремно буде вичерпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плоду. 21 А якщо й тоді підете проти Мене, і не схочете бути слухняними Мені, то Я семикратно збільшу над вами удара Свого згідно з вашими гріхами. 22 І пошлю на вас пільну звірину, а вона винищить вам дітей, і вигубить вашу худобу, і зменшить кількість вашу, і попустошить ваші дороги. 23 А якщо цими карами не будете навчені, і будете ходити проти Мене, 24 то й Я підую проти вас, і вдарю вас і Я семикратно за ваші гріхи. 25 І приведу на вас меча, що помстить пімсту за заповіта, — і ви будете зібрані до ваших міст, і Я пошлю моровицю на вас, і ви будете віддані в руку ворога. 26 Коли Я знищу вам хліб, підпору вашу, то десять жінók будуть пекти хліб вам в одній печі, і вернуть хліб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насититесь. 27 А якщо й тим не станете слухняні Мені, і будете ходити проти Мене, 28 то й Я з лютістю підую проти вас, і також Я семикратно покараю вас за ваші гріхи, — 29 і ви тіло своїх синів будете їсти, і тіло дочок своїх будете поїдати... 30 І поруїную ваші висоти, і повитинаю ваші стовпі сонця, і поскладаю трупи ваші на трупах божків ваших, — і обрідить душа Моя вас! 31 І вчиню міста ваші руїною, і попустошую ваші святині, — і не прийму ваших пахощів любих. 32 І спустошу Я край той, — і будуть дивуватися з того ваші вороги, що мешкають у ньому. 33 А вас порозпоробую поміж нарóдів, і вийму за вами меча, — і стане край ваш спустошенням, а міста ваші будуть руїною... 34 Тоді земля та надолужить собі за суботні роки по всі дні спустошення її. Коли будете в краї ваших

ворогів, тоді ваша земля святкуватиме відпочинок, і надолужить собі за свої суботні роки. 35 По всі дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на ній. 36 А щодо позostalих серед вас, то впроваджу в їхні серця полохливість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шелест подмухненого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попадають, хоч ніхто не женеться... 37 І будуть вони спотикатися один об одного, ніби від меча, хоч ніхто не женеться за ними. І ви не зможете стати проти ваших ворогів. 38 І погинете серед поганів, і пожерé вас земля ваших ворогів. 39 А позostalі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. 40 І визнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили проти Мене. 41 Також і Я підую проти них, і впроваджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокориться їхнє необрізане серце, то тоді понесуть кару за свої гріхи. 42 І Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. 43 А край той буде позбавлений їх, і надолужить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для того, що законами Моїми погóрджували, а постанови Мої огідила була їхня душа. 44 А проте, коли вони пробували в край своїх ворогів, то Я не погóрджував ними, і не збрідив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Бо Я — Господь, Бог їх! 45 І Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!“ 46 Оце постанови, і устави та закони, що дав Господь між Собою та між Ізраїлевими синами на Синайській горі через Мойсея.

27 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складає обітницю Богові за твоєю оцінкою душ для Господа, 3 то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяти літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шеклів срібла на міру шеклем святині; 4 а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів.

5 А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. 6 А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шеклі срібла. 7 А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. 8 А якщо він обідній проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінує його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцінує його священик. 9 А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дається із неї для Господа, буде святощами. 10 Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступить худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами. 11 А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертв для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, 12 і священик оцінує її чи то добре, чи недобре. Як оцінує священик, так нехай буде. 13 А якщо він справді викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою. 14 А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцінує його чи то добре, чи недобре. Як оцінує його священик, так стане. 15 А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то додасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. 16 А якщо хтось посвятить Господеві з поля своєї посілоти, то буде оцінка твоя посівом його, — посів хомера ячменю за п'ятдесят шеклів срібла. 17 Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю. 18 А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священик облічить йому те срібло за роками, позostalими до ювілейного року, і те буде відняте від оцінки твоєї. 19 А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то додасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. 20 А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле комусь іншому, то вже не буде воно викуплене. 21 І буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священика буде посілість ним. 22 А якщо він посвятить Господеві поле купівлі своєї, що не з поля посілоти його, 23 то священик

облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. 24 В ювілейному році вернеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. 25 А вся оцінка твоя буде шеклем святині, — двадцять гер буде шекель. 26 Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господеві воно! 27 А якщо в худобі нечистій, то викупить за твоєю оцінкою, і додасть п'яту частину над нього. А якщо не буде викуплене, то буде продане за оцінкою твоєю. 28 Тільки кожне закляття, що людина заклане Господеві зо всього, що його, — від людини, і худоби, і від поля його посілоти, не буде продане й не буде викуплене, — воно найсвятіше для Господа. 29 Кожне закляття, що буде оголошене за закляття з-посеред людей, не буде викуплене, — буде конче забите. 30 А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плόδу дерева, — Господеві воно, святощі для Господа! 31 А якщо дійсно викупить хтось свою десятину, — той додасть п'яту частину її над неї. 32 А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перейде під палицею, — десяте буде святість для Господа. 33 Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та заступство його, — буде святість, не буде викуплене“.

Числа

1 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині в skinії заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського країю, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх головами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племені; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце ймення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Еліщур, син Шедеурів; **6** для Симеона — Шелумііл, син Цурішаддаїв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссахара — Натанаїл, син Цуарів; **9** для Завулона — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від Єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамалііл, син Педацурів; **11** для Веніяміна — Авідан, син Гід'оніїв; **12** для Дана — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **13** для Асіра — Паг'ііл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясаф, син Деуїлів; **15** для Нефталіма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце покликані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** І взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були названі поименно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. І вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за головами їх, **19** як Господь наказав був Мойсеєві. І він перелічив їх у Сінайській пустині. **20** І було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усі чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто

здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племені — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27** перелічені їхні від Юдового племені — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахарових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахарового племені — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завулонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулонового племені — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йосипових синів: у Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від Єфремового племені — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племені Манасіного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Веніяминових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Веніяминового племені — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Данових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племені — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асірових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асірового племені, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталімових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племені Нефталімового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, дванадцятєро мужа, —

вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. 45 І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяті літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, 46 і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. 47 А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. 48 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 49 „Тільки Левієвого племені не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих синів. 50 А ти постав Левітів наглядачами над скинією свідoctва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отáборяться навколо скинії. 51 А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. 52 І отáборяться Ізраїлеві сини кожен у табóрі своїм, і кожен при своїм пра́порі за своїми військовими відділами. 53 А Левити отáборяться навколо скинії свідoctва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. І будуть Левити виконувати сторожу скинії свідoctва“. 54 І зробили Ізраїлеві сини, — згідно зo всім, як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: 2 „Отáборяться Ізраїлеві сини кожен при пра́порі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скинії заповіту навколо отáборяться. 3 Напереді на схід отáборяться: пра́пор Юдиного табóру за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; 4 а його військо та його перелік — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. 5 А при ньому отáбориться Іссаха́рове плém'я, а начальник Іссахарових синів — Натанаїл, син Цуарів; 6 а його військо та його перелік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. 7 Плém'я Завулонове, а начальник Завулонових синів — Еляв, син Хелонів; 8 а його військо та його перелік — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. 9 Усіх перелічених Юдиного табóру — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотириста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше. 10 Пра́пор Рувимового табóру — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син

Шедеурів; 11 а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот. 12 А при ньому отáбориться Симеонове плém'я, а начальник Симеонових синів — Шелумііл, син Цуришаддаїв; 13 а його військо та його пере; лік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. 14 І Гадове плém'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; 15 а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. 16 Усіх перелічених Рувимового табóру — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотириста й п'ятдесят за своїми військовими відділами. Вони рушать другі. 17 І як рушить скинія заповіту, то табір Левітів буде серед табóрів. Як вони отáборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за своїми прапора́ми. 18 Пра́пор Єфре́мового табóру за військовими відділами своїми — на захід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; 19 а його військо та їхній перелік — сорок тисяч і п'ятсот. 20 А при ньому плém'я Манасієне, а начальник синів Манасієних — Гамалііл, син Педацурів; 21 а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті. 22 І Веніяминове плém'я, а начальник Веніяминових синів — Авідан, син Гід'оніїв; 23 а його військо та їхній перелік — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. 24 Усіх перелічених Єфремового табóру — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими відділами. Вони рушать треті. 25 Пра́пор Дáнового табóру — північ, за своїми військовими відділами, а начальник Данових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв; 26 а його військо та їхній перелік — шістдесят і дві тисячі й сімсот. 27 А при ньому отáбориться Асирове плém'я, а начальник Асирових синів — Паг'ііл, син Охранів; 28 а його військо та їхній перелік — сорок і одна тисяча й п'ятсот. 29 І плém'я Нефталі́мове, а начальник синів Нефталі́мових — Ахіра, син Енанів; 30 а його військо та їхній перелік — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. 31 Усіх перелічених Дáнового табóру — сто тисяч і п'ятдесят і сім тисяч і шістсот. Вони рушать наостáнку за прапора́ми своїми“. 32 Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих табóрів за своїми військовими відділами — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. 33 А Левити не перелічені серед Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві.

34 І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце нащадки Ааронові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі. **2** І оце іменá Ааронових синів: перворідний Надав, і Авігу, Елеазар та Ітамар. **3** Оце іменá Ааронових синів, помáзаних священиків, що він посвятив їх бути священиками. **4** Та помер Надав та Авігу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. І були священиками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Аарона. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Приведи Левієве плém'я, і постав його перед священиком Аароном, — і вони будуть usługóвувати йому. **7** І будуть вони виконувати сторожу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу скинійну. **8** І будуть вони стерегти всі речі скинії заповіту та сторожу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинійну. **9** І даси Левитів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „А Я оце взяв Левитів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають утробу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетськiм краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людiни аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домáми їхніх батьків, за рóдами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічи їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за йменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце іменá Гершонóвих синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегáтові за їхніми родами: Амрам і Їцгар, Хеврон і Уззіл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами:

Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершóна: рід Лівнієвих та рід Шім'їєвих. Оце вони, роди Гершононих. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсóт. **23** Роди Гершононих будуть таборувати за наметом на záхід. **24** А начальник бáтьківського дому Гершононих — Ел'ясаф, син Лаїлів. **25** А догляд Гершононих синів у скинії заповіту: скинія внутрішня і намет зовнішній, і покриття його, і завіса входу скинії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслóна входу подвір'я, що на скинії та на жéртвнику навкóло, і шнури її — до всієї служби його. **27** А від Кегата: рід Амрамових, і рід Їцхарових, і рід Хеврононих, і рід Оззілоних, — оце вони, роди Кегатових. **28** Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістсóт, що пильнували сторожу святині. **29** Роди Кегатових синів отáборяться на подовжньому боці скинії на південь. **30** А начальник бáтькового дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззілів. **31** А їхній догляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жéртвники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому. **32** А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священика Аарона, що мав догляд над тими, хто пильнує сторожу святині. **33** Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві. **34** А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. **35** А начальник бáтьківського дому Мерарієвих родів — Цуріл, син Авіхаїлів. Вони отáборяться на подовжнім боці скинії на північ. **36** А догляд сторожі Мерарієвих синів: дошки скинії, і засóви її, і стовпí її, і підста́ви її, і всі речі її, — і вся служба її, **37** і стовпí подвір'я навкóло, і їхні підстави, і кілкі їхні, і їхні шнури. **38** А ті, що таборують спéреду перед скинією, перед скинією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторожу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблизиться, — буде забитий. **39** Усі перелічені Левітів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній наказ за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. **40** І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. **41** І візьми

для Мене Левітів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. 42 І перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів. 43 І було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. 44 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 45 „Візьми Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левіти Мої. Я — Господь! 46 А на окуп тих двохсот і семидесяти і трьох, що позостали понад Левітами з перворідного Ізраїлевих синів, 47 то візьми по п'яти шеклів на голову, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять гер шекель, 48 і даси ті гроші Ааронові та синам його, як окуп за позосталих серед них“. 49 І взяв Мойсей гроші окупу від позосталих понад вікуплених Левітами, 50 від перворідного Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістьдесят і п'ять на міру шеклем святині. 51 І дав Мойсей гроші окупу Ааронові та синам його за Господнім наказом, як Господь наказав був Мойсеєві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 2 „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків 3 від віку тридцяти літ і вище й аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі скинії заповіту. 4 Оце служба Кегатових синів у скинії заповіту: носити Святеє Святих. 5 Коли табір рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покриють нею ковчега свідощтва. 6 І дадуть на нього шкуряне тахашеве накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакиті, і накладуть держакі його. 7 А на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього миски, і ложки, і чаші, і кухлі на лиття, і хліб повсякчасний буде на ньому. 8 І розкладуть на них шату з червені, і покриють її шкуряним тахашевим покриттям, і накладуть держакі його. 9 І візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лямпадки його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оливи

його, якими служать при ньому, 10 і покриють його і весь посуд його шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. 11 А на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкуряним тахашевим покриттям, і вклядуть його держакі. 12 І візьмуть увесь посуд служення, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. 13 І заберуть попіл із жертівника, і розкладуть на ньому шату пурпурову, 14 і покладуть на нього увесь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропильниці, — увесь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкуряне тахашеве покриття, і вклядуть держакі його. 15 І скінчить Аарон та сини покривати святиню та увесь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнуться до святого, щоб не повмирати. 16 А догляд Елеазара, сина священника Аарона, — олива освітлення, і кадило пахощів, і повсякчасна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї скинії та всього, що в ній, у святині та в речах її“. 17 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 18 „Не винищуйте племени Кегатових родів з-посеред Левітів. 19 І оце зробіть їм, і будуть жити й не повмирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на ношенні його. 20 А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не повмирати“. 21 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 22 „Перелічи також Гершоновоїх синів, — вони за домами своїх батьків, за родами своїми, 23 від віку тридцяти літ і вище аж до віку п'ятидесяти літ перелічиш їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. 24 Оце служба Гершоновоїх родів, — на службу й на ношення: 25 вони будуть носити покривало скинії, і скинію заповіту, покриття її й покриття тахашеве, що на ній згори, і завісу входу скинії заповіту, 26 і запони подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при скинії та при жертівнику навколо, і шнури їхні, і увесь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. 27 На наказ Аарона та синів його буде вся служба Гершоновоїх синів щодо всього ношення їхнього та щодо всієї служби

їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. **28** Оце служба родів Гершонових синів у шкіні заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священника Ааронового. **29** Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиш їх **30** від віку тридцяті літ і вище, й аж до віку п'ятидесяти літ, перелічиш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в шкіні заповіту. **31** А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в шкіні заповіту: дошки шкіні, і засуви її, і стовпи її, і підстави її, **32** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнури, — зо всіма їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і поименно перелічиш речі, що вони дбають про їхнє ношення. **33** Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в шкіні заповіту під рукою Ітамара, сина священника Аарона“. **34** І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків **35** від віку тридцяті літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в шкіні заповіту. **36** І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. **37** Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в шкіні заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **38** А перелічені Гершонових синів за своїми родами та за домами своїх батьків **39** від віку тридцяті літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в шкіні заповіту, — **40** і було їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістсот і тридцять. **41** Оце перелічені родів Гершонових синів, кожен, хто працює в шкіні заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. **42** А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків **43** від віку тридцяті літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в шкіні заповіту, — **44** і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. **45** Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **46** Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами своїми, за домами своїх батьків **47** від віку тридцяті

літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю ношення в шкіні заповіту, — **48** і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. **49** За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на ношенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсеєві.

5 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного течівого, і кожного нечистого через доторкнення до мертвого тіла. **3** І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете висилати їх, і вони не занечистять таборів своїх, що Я серед них пробуваю“. **4** І зробили так Ізраїлеві сини, і повисилали їх поза табір, — як Господь промовляв був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який людський гріх, чинячи тим спроневірення проти Господа, і завинить душа та, **7** то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і додасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він. **8** А якщо в того чоловіка нема викупника, щоб йому звернути ту ціну провини, то провина та буде звернена Господеві, і буде це священникові, oprіч барана очищення, що ним очистити його. **9** А кожне приношення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесуть священникові, буде йому. **10** І що хто посвятить, буде йому. Що хто дасть священникові, буде йому“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневерить його, **13** і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схоплена, **14** та на ньому перейде дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, що вона занечистена; або перейде на ньому дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, а вона не була занечистена, **15** то приведе той чоловік свою жінку до священника, і принесе за неї жертву її, — десяту частину ефі ячної муки, оливи на неї вилле, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревнощів, жертва пригáдувальна, що пригáдує

провину. 16 І священник приведе її, і поставить перед Господнім лицем. 17 І візьме священник святої води в гліняну посудину, і пороху, що буде на долівці шкіни, візьме священник, та й дасть до води. 18 І поставить священник ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє го́лову тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригадувальну, — це хлібна жертва ревнощів. А в руці священника буде гірка вода, що наводить прокляття. 19 І заклає її священник та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очисться від гіркої води, що наводить прокляття! 20 А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечістилась, і хтось злігся з тобою, крім твого чоловіка“, — 21 і заклає священник ту жінку клятвою прокляття, і скаже священник тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокляття та клятву серед наро́ду твого тим, що Господь зробить стегно́ твоє опалим, а живіт твій напухлим, 22 і ввійде ця вода, що наводить прокляття, до нутра́ твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегно́ опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь! 23 І напише священник ті прокляття на звої, й обмие гіркою водою, 24 і напоїть ту жінку гіркою водою, що наводить прокляття; і ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гіркий біль. 25 І візьме священник із руки тієї жінки ту хлібну жертву ревнощів, і буде колиха́ти ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. 26 І візьме священник жменю з хлібної жертви, як пригадувальну частину, та й спалить на жертівнику. А по́тім напоїть ту жінку водою. 27 І напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занецишена й спроневірила своєму чоловікові, то ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гіркий біль, — і опухне живіт її, і западе стегно́ її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого. 28 А якщо та жінка не була занецишена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей. 29 Оце зако́н про ревнощі, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься, 30 або коли на чоловіка найде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставить ту жінку перед Господнім лицем, а священник виконає над нею весь цей зако́н. 31 І буде очищений той чоловік від гріха́, а жінка та понесе свій гріх“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коди вирішиться скласти обітницю назі́ра, щоб посвятити себе Господеві, 3 то він стримається від вина та п'янокóго напою, не буде пити о́цту винного та о́цту з п'янокóго напою, і жодного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сухого винограду. 4 Усі дні посвячення свого не буде він їсти нічого, що зрблене з винограду, від зёрнат аж до лущі́ння. 5 Усі дні його посвячення на назі́ра бритва не торкнеться голови його; аж до виповнення днів, що посвятить Господеві, він буде святий, — мусить запусити волóсса голови своєї! 6 Усі дні посвячення його Господеві не підійде він до мертвого тіла, 7 навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечіститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. 8 Усі дні посвячення його — святий він для Господа. 9 А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечістить цим голову свого посвячення, то оголить голову свою в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. 10 А вóсьмого дня він принесе дві горлиці або двоє голубенят до священника до входу шкіни́ заповіту. 11 І священник принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопáлення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і посвятить його го́лову того дня. 12 І почне він зно́ву дні посвячення свого Господеві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. 13 І оце зако́н про назі́ра: того дня, коли випóвнюються дні його посвячення, священник приведе́ його до входу шкіни́ заповіту. 14 І принесе він Господеві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопáлення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву мирну, 15 і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, пома́зані оливою, і хлібну їхню жертву, і їхні литі жертви. 16 І принесе священник перед Господне лице, і принесе його жертву за гріх та його цілопáлення. 17 А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священник принесе його хлібну

жертву та його жертву литу. 18 І оголити той назір голову свого посвячення у входа шкіни заповіту, і візьме волосся голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. 19 І візьме священник варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення. 20 І священник буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це святош для священника, понад грудіну колихання й понад стегно приношення. А по цьому той назір може пити вино. 21 Оце закн про назіра, що обіцяє свою жертву Господеві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцяє, так він зробить за законом про посвячення його“. 22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: 24 Нехай Господь поблагословіть тебе, і нехай Він тебе стереже! 25 Нехай Господь засяє на тебе лицем Своім, і нехай буде милостивий до тебе! 26 Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир! 27 Вони будуть кликати Ймення Мое на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!“

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити шкіни, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і жертівника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, 2 то попринесли Ізраїлеві начальники, гóлови домів своїх батьків, — вони начальники племён, вони ті, що стояли над переліком, — 3 і принесли свою жертву перед Господне лице: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одного, і поставили їх перед шкіни. 4 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 5 „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу шкіни заповіту, і даси їх Левитам, кожному за службою його“. 6 І взяв Мойсей вози та воли, та й дав їх Левитам: 7 два вози та чотири воли дав Гершономим синам, за їхньою службою, 8 а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священника Аарона. 9 А Кегатовим синам не дав, бо на них лежить служба святині, — на плéчах повинні носити. 10 І попринесли начальники жертву на понóву жертівника в день

його помазання, і попринесли начальники свою жертву перед жертівника. 11 А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє приношення на понóву жертівника“. 12 І був той, хто першого дня приніс своє приношення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного плéмени. 13 А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 14 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 15 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 16 один козел на жертву за гріх, 17 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце приношення Нахсона, Аммінадавого сина. 18 Другого дня приніс Натанаїл, син Цуарів, начальник Іссахарів. 19 Приніс він своє приношення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву. 20 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 21 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 22 один козел на жертву за гріх, 23 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натанаїла, Цуарового сина. 24 Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. 25 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 26 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 27 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 28 один козел на жертву за гріх, 29 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина. 30 Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліщур, син Шедуурів. 31 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 32 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна

кадила, 33 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 34 один козел на жертву за гріх, 35 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Педуурового сина. 36 П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумііл, син Цуришаддаів. 37 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 38 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 39 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 40 один козел на жертву за гріх, 41 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелумііла, Цуришаддаєвого сина. 42 Шóстого дня — начальник Гадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. 43 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 44 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 45 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 46 один козел на жертву за гріх, 47 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. 48 Сьомого дня — начальник Єфремових синів Елішама, син Аммігудів. 49 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 50 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 51 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 52 один козел на жертву за гріх, 53 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина. 54 Вóсьмого дня — начальник синів Манасії, Гамалііл, син Педуурів. 55 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 56 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 57 одне теля, один баран, одне однорічне ягня

на цілопáлення, 58 один козел на жертву за гріх, 59 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамалііла, Педуурового сина. 60 Дев'ятого дня — начальник Веняминових синів Авідан, син Гід'оніів. 61 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 62 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 63 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 64 один козел на жертву за гріх, 65 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина. 66 Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаів. 67 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, 68 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 69 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 70 один козел на жертву за гріх, 71 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіезера, Аммішаддаєвого сина. 72 Одинáдцятого дня — начальник Асирових синів Паг'ііл, син Охранів. 73 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 74 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 75 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 76 один козел на жертву за гріх, 77 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Паг'ііла, Охранового сина. 78 Дванадцятого дня — начальник Нефталимових синів Ахіра, син Енанів. 79 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, 80 одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, 81 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, 82 один козел на жертву за гріх,

83 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіри, Енанового сина. **84** Оце обряд освячення жертівника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропильниць дванадцять, золотих кадильниць дванадцять, **85** сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропильниця. Усе срібло посу́дин — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святині. **86** Кадильниць золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадильниця на міру шеклем святині; усе золото кадильниць — сто й двадцять шеклів. **87** Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят однорічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. **88** А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят однорічних шістдесят. Оце обряд освячення жертівника по помазанні його. **89** А коли Мойсей входив до скинії заповіту, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідощтва, — з-поміж обох херувимів говорив Він до нього.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпадки, то з п'єреду свічника будуть світити сім лямпадок“. **3** І Аарон зробив так, — з п'єреду свічника засвітив його лямпадки, як Господь наказав був Мойсеєві. **4** А оце робота свічника: він куття золоте аж до підстави його, аж до квіток його куття він. За взірцєм, що Господь показав був Мойсеєві, так він зробив свічника. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Візьми Левитів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисти їх. **7** І так зробиш їм, щоб очистити їх: покропі на них водою жертви за гріх, і нехай обголять бритвою все тіло своє, і нехай віперуть одєжу свою, — і стануть чисті. **8** І вони візьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, і друге теля візьмеш на жертву за гріх. **9** І приведеш Левитів до скинії заповіту, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. **10** І приведеш Левитів перед Господнє лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левитів. **11** І буде Аарон посвячувати Левитів, як посвячення перед Господнім лицем

від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. **12** А Левити покладуть свої руки на го́лову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопаленням для Господа, щоб очистити Левитів. **13** І поставиш Левитів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посвячувати їх, як посвячення для Господа. **14** І відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і будуть Левити Мої. **15** А по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення, **16** бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утрóбу, узяв Я їх Собі, **17** бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед лю́дини й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив їх Собі. **18** І взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. **19** І дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не було поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині“. **20** І зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини. **21** І очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. **22** А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так їм зробили вони. **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіту. **25** А від віку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити. **26** І будуть вони обслуговувати братів своїх у скинії заповіту, щоб виконувати сторо́жу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі“.

9 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині другого року по виході з єгипетського краю, першого місяця, говорячи: **2** „І нехай справлять Ізраїлеві сини П'асху в означений час. **3** Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір

справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма устáвами її спорядите її“.

4 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пáсху. 5 І справили вони Пасху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця нáдвечір у Сінайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. 6 Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої людини, і не могли справити Пасху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, 7 та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої людини. Чому ми будемо позбавлені ласки принéсти жертву Господню означеного часу серед Ізраїлевих синів?“

8 І сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“.

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащáдків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пáсху для Господа. 11 Місяця другого, чотирнадцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гіркім зіллям будуть їсти її. 12 Не позоставлять із неї до рáнку, а костей не зламають у ній, — за повною постановою Пасхи справлять її. 13 А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджáти Пасху, то буде винищена душа та з нарóду її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік! 14 А коли перебуватиме з вами прихóдько, то справить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за устáвом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихóдька, і для тубільця землі. 15 А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрила скинію над ковчéгом свідóцтва. А ввечорі бу́ло над скинією, як подоба огню, аж до ранку. 16 Так зáвжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подóба огню. 17 І коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушáли Ізраїлеві сини, а на томú місці, на якому хмара ставала, там таборувáли Ізраїлеві сини. 18 На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній наказ таборувáли. Усі ті дні, коли хмара перебувала над скинією, вони таборувáли. 19 А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторо́жу, — і не рушáли.

20 І бувало, що хмара бу́ла над скинією полічені дні, то вони на Господній наказ таборувáли, і на Господній наказ рушáли. 21 І бувало, що хмара була від вечора аж до рáнку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч була, і підіймалася хмара, то рушали вони. 22 Або два дні, або місяць, або рік хмара бу́ла над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини таборувáли, і не рушали, а коли вона підіймалась, — рушали вони. 23 На Господній наказ таборувáли вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторо́жу на Господній наказ через Мойсея.

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Зроби собі дві срібні сурмі, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на скликання громади та на рушáння таборів. 3 І засурмля́ть у них, — і збереться до тебе громада при вході скинії зборів. 4 А якщо засурмля́ть в одну, то зберуться до тебе начальники, гóлови Ізраїлевих тисяч. 5 А засурмля́ть на сполóх, то рушáть табори, що таборую́ть на сході. 6 А засурмитé на сполóх удру́ге, то рушáть табори, що таборую́ть на півдні, — будуть сурмити на сполóх, щоб рушáли вони. 7 А на скликання зборів засурмите, але без сполоху. 8 А сурмити в сурми будуть Ааронові сини, священники. І ці сурмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь. 9 А коли пйдете війною в вашому Кра́бу на ворога, що гно́бить вас, і засурмитé на сполох, то ви будете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. 10 А в день вашої радості, і в ваші свята та першого дня ваших місяців засурмитé в ті сурми на ваших цілопáленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на пригад перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!“ 11 І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця підня́лася хмара з-над скинії свідóцтва. 12 І рушили Ізраїлеві сини з Сінайської пустині на походи свої, і хмара спинилася в пустині Паран. 13 І рушили вони вперше за Господнім наказом через Мойсея. 14 І найперш рушив пра́пор табору синів Юдиних за своїми військовими відділами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів. 15 А над військом плéмени синів Іссахара — Натанаїл, син Цуарів. 16 А над військом плéмени

Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. 17 І була розібрана скинія, і рушили Гершонови сини та сини Мерарієві, носії скинії. 18 І рушив пра́пор табору Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедеурів. 19 А над військом племені Симеонових синів — Шелумііл, син Цурішаддаїв. 20 А над військом племені Гадових синів — Ел'ясаф, син Деуїлів. 21 І рушили сини Кегатові, носії святині, та й поставили скинію до приходу їх, усіх інших. 22 І рушив пра́пор табору синів Ефремових за своїми військовими відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. 23 А над військом племені синів Манасієвих — Гамалііл, син Педацурів. 24 А над військом племені Веніяминових синів — Авідан, син Гідеонів. 25 І рушив пра́пор табору синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахіезер, син Аммішаддаїв. 26 А над військом племені Асирових синів — Пар'ііл, син Охрана. 27 А над військом племені синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів. 28 Оце походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони. 29 І сказав Мойсей до Ховава, сина мідіянітянина Реуїла, Мойсеевого тестя: „Ми рушаємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добро́, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. 30 Та той відказав йому: „Не піду́, але піду́ до краю свого та до місця своєї батьківщини“. 31 А Мойсей відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше таборування в пустині, то будеш нам очима. 32 І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчинимо тобі“. 33 І рушили вони від Господньої гори триденною дорóгою. А ковчег заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вивідати для них місце спинітися. 34 А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табору. 35 І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпоршаться Твої ворогі, і хай повтікають Твої ненавісники з-перед Твоїого лица“. 36 А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десятитисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табору. 2 І народ став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. 3 І він назвав ім'я того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. 4 А збираніна, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом? 5 Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині, і пір, і цибулю, і часник. 6 А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки манна нам перед очима“. 7 А манна — як корія́ндрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталу. 8 Люди розхóдилися, і збирали її та мололи жорнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржя́. 9 А коли роса спадала на та́бір, спадала й та манна на нього. 10 І почув Мойсей, що народ плаче в родинах своїх, кожен при вході намету свого. І сильно запалав гнів Господній, і в очах Мойсеевих то було зле. 11 І сказав Мойсей до Господа: „Нащо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому́ я не знайшов милости в очах Твоїх, що Ти поклав тягара́ всього народу на мене? 12 Чи я був вагітний усім тим наро́дом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця́, до землі, яку Ти присягну́в батька́м його? 13 Звідки мені взяти м'яса, щоб дати всьому цьому наро́дові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми будемо їсти! 14 Не подолаю́ я сам носити всього цього народу, — бо він тяжчий за мене! 15 А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ 16 І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятеро люда зо старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші народу та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіту, і стануть вони там із тобою. 17 І Я зійду́, і буду розмовляти там із тобою, і візьму́ від Духа, що на тобі, і покладу на них, — і вони носитимуть із тобою тягара́ того народу, і не будеш носити ти сам. 18 А до народу скажи: Освятіться наза́втра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорячи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дасть Господь вам м'яса, і ви

будете їсти. **19** Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не десять день, і не двадцять день, **20** але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздів, і стане вам на огиду, бо ви знéхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?" **21** І сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той наро́д, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць ча́су. **22** Чи худоба дрібна та худоба велика заріжуться для них, — і вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?" **23** А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи спóвниться тобі Моє слово, чи ні“. **24** І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібрав він сімдесятеро чоловіка зо старших народу, і поставив їх навколо скинії. **25** І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старших. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. **26** І зосталося двоє людей в таборі, ім'я одному Елдад, а ймення дру́гому Медад. І спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли до скинії, і пророкували в таборі. **27** І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ **28** І відповів Ісус, син Навинів, Мойсеїв слуга від своєї мо́лодости, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборонни їм!“ **29** І сказав йому Мойсей: „Чи ти за́здрісний за мене? О, якби то весь Господній наро́д став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ **30** І вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві. **31** І знявся вітер від Господа, і навів перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. **32** І встав наро́д, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день назавтра збирали перепелицю. Хто збирав мало, той зібрав десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. **33** Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на народ! І вдарив Господь дуже великою порáзкою в народ... **34** І названо ймення того місця: Ківрот-Гаттаава, бо там поховали народ пожадли́вий. **35** З

Ківрот-Гаттаава рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 І нарікали Марі́ям та Ааро́н на Мойсея за жінку куші́тянку, що взяв, бо він узяв був жінку куші́тянку. **2** І казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув це Господь. **3** А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку люди́ну, що на поверхні землі. **4** І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Марі́ям: „Вийдіть ви троє до скинії заповіту“. І вони троє вийшли. **5** І зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході скинії, та й покликав Аарона й Марі́ям. І вийшли оббе вони. **6** І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо буде між вами пророк, то Я, Господь, дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним бу́ду. **7** Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! **8** Говорю Я з ним у́ста до уст, а не видінням і не зага́дками, і Образ Господа він оглядає. І чому́ не боялися ви нарікати на Мойсея, Мойого раба?“ **9** І запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, **10** а хмара відступила з-над скинії. А ось Марі́ям — прокаже́на, збілівши, як сніг! І обернувся Аарон до Марі́ям, аж ось вона прокажена! **11** І сказав Ааро́н до Мойсея: „Будь ла́скав, мій пане, — не поклади ж на нас гріха́, що були ми нерозумні та що прогріші́лись! **12** Нехай же не буде вона, як та мертва дитина, що, як виходить з утроби матері своєї, то зітліла половина тіла її“. **13** І Мойсей клі́кав до Господа, говорячи: „Боже, ви́ликуй же її!“ **14** І сказав Господь до Мойсея: „А коли б її ба́тько справді плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засоро́млена? Вона буде за́мкнена сім день поза табором, а потім пове́рнеться“. **15** І була за́мкнена Марі́ям поза табором сім день, а наро́д не ру́шив аж до повернення Марі́ям. **16** А потім рушив народ із Гацероту, і таборувáв у пустині Пара́н.

13 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Пошли людей, і вони розвідають ханаа́нський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по одні́му чоловікові́ від плéмени своїх ба́тьків, кожного начальника в них“. **3** І послав їх Мойсей з пустині Пара́н за Господнім на́казом. Усі вони мужі достойні, — вони го́лови Ізраїлевих синів. **4** А оце ймення їх: для Рувимового плéмени

— Шаммуа, син Заккурів; 5 для Симеонового племені — Шафат, син Хоріїв; 6 для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв; 7 для Іссахарового племені — Їг'ал, син Йосипів; 8 для Єфрёмового племені — Осія, син Навинів; 9 для Венямінового племені — Палгі, син Рафуїв; 10 для Завулонового племені — Гадділ, син Содіїв; 11 для Йосипового племені, для племені Манасіного — Гадді, син Сусіїв; 12 для Дáнового племені — Амміл, син Гемалліїв; 13 для Асірового племені — Сетур, син Михаїлів; 14 для Нефталімового племені — Нахбі, син Вофсіїв; 15 для Га́дового племені — Геуїл, син Махіїв. 16 Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той край. І назвав Мойсей Осію, Навиногового сина: Ісус. 17 І послав їх Мойсей розвідати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на південь, і ввійдете на гóру, 18 та й побачите той край — який він, і наро́д, що сидить у ньому, — чи сильний він, чи слабій, чи малий він, чи числєнний? 19 І який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в таборах, чи в твердінях? 20 І яка та земля, — чи масна вона, чи пісна? Чи є на ній дерево, чи ні? І будьте відважні, і візьміть з плóду землі; а дні ці — дні виноградного первоплóду“. 21 І знялися вони, і розвідали той Край від пустині Цін аж до Рехова, у напрямі до Хамоту. 22 І пішли вони на південь, і прибули аж до Хеврону, а там були Ахіман, Шешай та Талмай, нащадки вєлетня. А Хеврон був збудований за сім літ перед Цоаном єгипетським. 23 І прибули вони аж до долини Ешколу, і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понєсли його на жердіні; також узяли із гранатів та з фіг. 24 Те місце назвали: Нахал-Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. 25 І вернулися вони з рóзвідки того країю по сорока́ днях. 26 І пішли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всієї громади Ізраїлевих синів, до пустині Паран, до Кадешу, і здали справу їм та всій тій громаді, і показали плід того країю. 27 І вони розповіли йому та й сказали: „Прибули ми до країю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плід його! 28 Та наро́д той, що сидить у тім краї, міцній, а міста укріплені, дуже великі. А також бачили ми там нащадків вєлетня... 29 Амалік сидить у краї південнім, а

хїттєянин, і євусєянин, і аморєянин сидять на горі, а ханаанєянин сидить над морем та при Йордани“. 30 А Калев утихомирював наро́д перед Мойсеєм та й сказав: „Конче ввійдемо ми й заволодіємо ним, бо ми справді переможем його!“ 31 Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввійти до того наро́ду, бо він сильніший за нас“. 32 І пустили вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвідали його, говорячи: „Той край, що ми перейшли по ньому, щоб розвідати його, це край, який поїдає своїх мешканців. А весь той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зріст. 33 І там ми бачили вєлетнів, синів Енака, з роду велетнів, і були ми в своїх очах немов та сарана́, і такими були ми і в їхніх очах“.

14 І зняла зойк уся та громада, та й заголосила. І плакав народ той тієї ночі. 2 І нарікали на Мойсея та на Аарона всі Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були в єгипетськїм краї, або щоб ми померли були в цій пустині! 3 І нащо Господь провадить нас до того країю, щоб нам попа́дати від меча? Жінки наші та діти наші стануть здробиччю... Чи не краще нам вернутися до Єгипту?“ 4 І сказали вони один до одного: „Оберімо собі гóлову, та й вертаймось до Єгипту!“ 5 І впали Мойсей та Аарон на обличчя свої перед усім збором громади Ізраїлевих синів. 6 А Ісус, син Навинів, та Калев, син Єфуннеїв, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одєжу свою, 7 та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшли ми по ньому, щоб розвідати його, край той дуже-дуже хороший! 8 Якщо Господь уподобає Собі нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. 9 Тільки не бунтуйтеся проти Господа, — і не бійтеся наро́ду того країю, бо вони — хліб для нас! Їхня тїнь відійшла від них, а з нами Господь, — не бійтеся їх! 10 І сказала була вся громада, щоб камінням закидати їх, та слава Господня появилася в skinї заповіту всім Ізраїлевим синам... 11 І промовив Господь до Мойсея: „Аж доки буде цей наро́д зневажати Мене, і аж доки не будуть вони вірувати в Мене, у всі ті ознаки, що Я учинив був серед нього? 12 Ударю його поразою, і позбавлю його насліддя, а тебе зроблю народом більшим і сильнішим від нього“.

13 І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Своєю силою народ цей, 14 та й скаже до мешканців цього краю, які чули, що Ти Господь серед цього народу, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — 15 якщо заб'єш Ти цей народ, як одну людину, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: 16 Через неспроможність Господа впровадити той народ до краю, якого Він записяг був їм, вигубив їх у пустині. 17 А тепер нехай же звелічиться сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: 18 „Господь довготерпеливий, і багатомилостивий, Він прощає провину та переступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на третій і на четвертих поколіннях“. 19 Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощав Ти цьому народові від Єгипту й аж сюди!“ 20 А Господь сказав: „Я прости́в за словом твоїм. 21 Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей край. 22 Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, 23 поправді кажу, — не побачать вони того краю, що Я записяг був їхнім батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його! 24 Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потімство його оволодіє ним. 25 А амалікітянин та ханааніянин сидить у долині. Узавтра оберніться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!“ 26 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: 27 „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. 28 Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам. 29 У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяти літ і вище, що нарікали на Мене. 30 Поправді кажу, — ви не ввійдете до того краю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в ній, — окрім Калева, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навінового. 31 А діти ваші, що про них казали ви: станете здобиччю ворогові, то впроваджу Я їх, і

пізнають вони цей край, яким ви обридали. 32 І ваші власні трупи попадають у цій пустині! 33 А ваші сини будуть блукати на пустині сорок літ, і відповідатимуть за зраду вашу, аж поки вигинуть ваші трупи на пустині. 34 Числом тих днів, що розвідували ви той край, сорок день, будете ви нести ваші гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною! 35 Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблю всім цій злій громаді, що змовляється проти Мене: у цій пустині вигинуть, і тут повмирають“. 36 А ті люди, яких Мойсей послав був розвідати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, 37 то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, повмирали від поразі перед Господнім лицем. 38 А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, жили з тих людей, що ходили розвідати той край. 39 І говорив Мойсей ці слова до всіх Ізраїлевих синів, — і народ був у тяжкій жалобі! 40 І повставали вони рано вранці, та й повиходили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми підемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. 41 А Мойсей сказав: „Чому ж ви переступаєте наказ Господній? Таж це не вдасться! 42 Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то будете побиті своїми ворогами. 43 Бо там перед вами амалікітянин і ханааніянин, і ви попадаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. 44 Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчег свідцтва Господнього та Мойсей не рúшилися з-посеред табору. 45 І зійшов амалікітянин та ханааніянин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до краю ваших осель, що Я даю вам, 3 і принесете огню́ жертву для Господа, цілопалення, або криваву жертву на спóвнення обітници, або в дáрі, або в означених часах при спорядженні любих пахощів для Господа з худоби великої або з худоби дрібної, 4 то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десятю частину ефи пшеничної муки, мішаної в чверті гіна оливи, 5 і вина для литої жертви принесеш чверть гіна на

цілопáлення або для жертви для кожного ягняти. **6** Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі третьої частини гіна. **7** І вина для литої жертви третю частину гіна, — принесеш пахощі любі для Господа. **8** А коли принесеш молодого бичка як цілопáлення, або як жертву на спóвнення обітницї, або як мирну жертву для Господа, **9** то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десяти частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі половини гіна. **10** І принесеш на литу жертву пів гіна вина, — жертва огняна, пахощі любі для Господа. **11** Так буде робитися для одного вола, або для одного барана, або для ягняти з-поміж овець, або з-поміж кіз. **12** За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної, за числом їх. **13** Кожен тубілець так принесе це, щоб принести огняну жертву, пахощі любі для Господа. **14** А коли з вами буде тимчасово мешкати прихóдько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огняну жертву, пахощі любі для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. **15** Збори, — постанова одна для вас та для прихóдька, що мешкає тимчасово, — постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихóдько буде перед Господнім лицем! **16** Один закóн і одна постанова буде вам і прихóдькові, що мешкає тимчасово з вами“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до краї, що Я впроваджую вас туди, **19** то станеться, коли ви їстимете хліб того краї, — ви принесете принóшення для Господа. **20** Як початок діж ваших, калачá принесете на принóшення, — як принóшення току, принесете його. **21** Від почáтку діж ваших дасте Господеві принóшення, — постанова для ваших поколінь! **22** А коли ви помилитеся, і не виконаєте всіх тих заповідей, що Господь говорив до Мойсея, **23** усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі для ваших поколінь, **24** то станеться, коли зроблено помилку через недóгляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка, молоде з великої худоби, на цілопáлення, на пахощі любі для Господа, а хлібна його жертва та лита жертва його за постановою, і козла на жертву за гріх. **25** І очистить священник всю громаду синів Ізраїлевих,

і буде прóщено їм, бо то помилка, а вони принесли жертву свою, жертву огняну для Господа та жертву свою за гріх перед лице Господнє за свою помилку. **26** І буде прóщено всій громаді Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилковий гріх усього наро́ду. **27** А якщо згрішить помилково́ одна душа, то вона принесе однорічну козу на жертву за гріх. **28** І очистить священник ту душу, що помилілась, що згрішила помилково перед Господнім лицем, на очищення її, — і буде прóщено їй. **29** Тубільцеві серед Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, — закóн один буде вам для того, хто зробить гріх помилково. **30** А та душа, що зробить зухва́лою рукою, — чи з тубільця, чи з прихóдька, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред наро́ду її. **31** Бо він знéхтував слово Господа, і зламав Його за́повідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“. **32** І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрóва суботнього дня. **33** І привели його ті, хто знайшов його, як збирав дрóва, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. **34** І взяли його під сторо́жу, бо не було вирішене, що зробити йому. **35** І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усій громаді поза табóром!“ **36** І віпровадила його вся громада поза табір, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. **37** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **38** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутáси на краях своїх одєж, вони й їхні покоління, і дадуть на кутáса полі блакитну нитку. **39** І буде вона вам за кутáса, — і будете бачити його, і пам'ятатимете всі Господні за́повіді, і виконаєте їх, і не будете оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучи, ви зраджуєте, **40** щоб згадували ви та виконували всі Мої за́повіді, — і будьте святі для вашого Бога! **41** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краї, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корей, син Їцгара, сина Кегата, сина Левієвого, і Датán, і Авірóн, сини Еліявові, та Он, син Пелета, сини Рувімові, **2** та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники

громади, закликувані на збори, люди вельможні. 3 І зібралися вони на Мойсея та на Аарона, та й сказали до них: „Дбсить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому ви несетеся понад зборами Господніми?“ 4 І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє. 5 І промовив він до Корéя та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дасть знати, хто́ його та хто́ святий, щоб наблизити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе. 6 Зробіть ви оце: візьміть собі кадильніці, Корéю та вся громадо тво́я, 7 і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господне лице взавтра. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Дбсить вам, Левієві сини!“ 8 І сказав Мойсей до Корея: „Слухайте ж, Левієві сини, — 9 чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Себе, і щоб ви виконували службу Господньої скинії, і стояли перед громадою, щоб служити їй? 10 І Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? 11 Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарон, — що́ він, що ви ремствуєте проти нього?“ 12 І послав Мойсей та Аарон закликати Датана й Авірона, синів Еліявових, та сказали вони: „Не вийдемо! 13 Чи мало того, що ти вивів нас із краї, який тече молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельможею? 14 Ти не впровадив нас ані до краї, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власність поля та виноградники. Чи ти вибереш очі цим лю́дям? Не вийдемо!“ 15 А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього прино́шення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ 16 І сказав Мойсей до Корéя: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарон узавтра. 17 І візьміть кожен свою кадильницю, і покладіть на неї кадила та й принесете перед Господне лице кожен кадильницю свою, двісті й п'ятдесят кадильниць, і ти та Аарон, кожен кадильницю свою“. 18 І взяли кожен кадильницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скинії заповіту, а також Мойсей та Аарон. 19 І Корéй зібрав на них усю громаду до входу скинії заповіту. І показала

слава Господня всій громаді! 20 І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи: 21 „Відділіться від цієї громади, — Я винищу їх умити!“ 22 А вони попадали на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“ 23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 24 „Скажи до громади, говорячи: Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корéя, Датана й Авірона!“ 25 І встав Мойсей, і пішов до Датана та Авірона, і пішли за ним старші Ізраїлеві. 26 І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих людей, і не доторкніться до всього, що їхне, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ 27 І вони відступилися від місця мешкання Корея, Датана й Авірона зо всіх боків; а Датан та Авірон вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні. 28 І сказав Мойсей: „Оцим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з моєї вигадки. 29 Якщо вони повмирають, як умирає кожна людина, і їх спіткає доля кожної людини, то не Господь послав мене! 30 А коли Господь створить щось нове, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхне, і вони зійдуть живі до шеблу, то пізнаєте, що люди обра́зили Господа“. (Sheol h7585) 31 І сталося, як скінчив він говорити всі ці слова, то розступилася та земля, що під ними! 32 А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домів їхні, і кожную людину, що Кореєва, та весь їх маєток. 33 І зійшли вони та все, що їхне, живі до шеблу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору! (Sheol h7585) 34 А весь Ізраїль, що був навколо них, повтікав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“ 35 І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принесли кадила! 36 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 37 „Скажи до Елеазара, сина священника Аарона, і нехай він позбирає ті кадильніці з-посеред погорілища, а огонь повикидає геть, бо вони освятилися, 38 кадильніці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті бляхи на покриття для жертівника, бо принесли їх перед Господне лице, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“. 39 І взяв священник Елеазар мідяні кадильніці, що принесли їх ті, що спалені,

і переку́вали їх на покриття для жертівника, 40 пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наближався кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореєм та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. 41 А назавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній нарід!“ 42 І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скинії заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показала́ся слава Господня! 43 І ввійшли Мойсей та Аарон до пєреду скинії заповіту. 44 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 45 „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я вінищу їх умить!“ І вони попадали на обличчя свої. 46 І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і поклади на неї огню від жєртівника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисти її, бо вийшов гнів від Господнього лица, і розпочалася поразка“. 47 І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до середини зборів, аж ось — розпочалася поразка наро́ду! І він поклав кадила, і очистив нарід. 48 І став він поміж умєрлими та поміж живими, — і затрималась та поразка. 49 І було померлих поразкою чотирна́дцять тисяч і сімсо́т, окрім померлих у справі Корея. 50 І вернувся Аарон до Мойсея до входу скинії заповіту, а поразка припинилася.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми від них по одній па́лиці для ба́тьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. 3 А Ааронове ймення напишеш на Левієві па́лиці, бо одна па́лиця для голови дому батьків їх. 4 І покладеш їх у скинії заповіту перед ковчегом свідоцтва, де Я, за умовою, буду являтися вам. 5 І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилю́ від Себе наріка́ння Ізраїлевих синів, що вони наріка́ють на вас“. 6 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і дали йому всі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять па́лиць. А па́лиця Ааронова — серед їхніх палиць. 7 І поклав Мойсей ті палиці перед Господнім лицем

у скинії заповіту. 8 І сталося назавтра, — і ввійшов Мойсей до скинії заповіту, аж ось зацвіла́ Ааронова палиця для Левієвого дому, — і пустила пуп'янки, і зацвіла́ квіткою, і випустила дозрілі мигда́лі! 9 І виніс Мойсей усі ті палиці з-перед Господнього лица до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли кожен свою палицю. 10 І сказав Господь до Мойсея: „Верни Ааронову палицю до ковчєгу свідоцтва, щоб берегти́ на ознаку для неслухня́них синів, і спїниши їхні наріка́ння проти Мене, щоб не повмирили вони“. 11 І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. 12 І сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми повмираємо, погинемо, усі ми погинемо! 13 Кожен, хто наблізиться до Господньої скинії, помре. Чи ж ми дорешти вімремо?“

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дїм батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святині; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого священства. 2 А також ти наблізиш до себе братів своїх, плєм'я Левіїне, плєм'я батька свого, і вони злучаться з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скинією свідоцтва. 3 І будуть вони виконувати твою сторо́жу та сторо́жу всієї скинії, — тільки до речей святині та до жєртівника не приступлять, щоб не повмирили як вони, так і ви. 4 І злучаться вони з тобою, і будуть виконувати сторо́жу скинії заповіту, для всякої служби в скинії, а чужий не присту́пить до вас. 5 І будете ви виконувати сторо́жу святині та сторо́жу жертівника, щоб не було вже гніву на Ізраїлевих синів. 6 А Я оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господєві, щоб виконувати службу скинії заповіту. 7 А ти та сини твої з тобою будете допильнювати́ ваше священство для всякої речі жертівника та для того, що поза завісою, і будете робити. Як службу да́ру даю Я священство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий“. 8 І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за прино́шеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанову. 9 Оце буде тобі з найсвятіших жертов, без огню: кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за гріх, і

кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів! 10 На найсвятішому місці будеш ти їсти оце. Кожен чоловічої статі буде їсти, — це буде святість для тебе. 11 А це тобі приношення їхнього дару всіх колихань Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це їсти. 12 Усе найкраще зо свіжої оливи, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплоди, що вони дадуть Господеві, — Я віддав їх тобі. 13 Первoplоди усього, що в їхньому краї, що вони принесуть Господеві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те їсти. 14 Усе закляте між Ізраїлем буде тобі. 15 Усе, що розкриває утробу кожного тіла, що принесуть Господеві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворідного людини, і перворідне з нечистої худобини викупиш. 16 А викуп його: від місячного віку викупиш за твоєю оцінкою, — п'ять шеклів срібла на міру шеклем святині, двадцять гер він. 17 Тільки перворідного з волів, або перворідного з овечок, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жертовника, а їхній лій спалиш, як огню жертву на любі пахоці для Господа. 18 А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колиханья, і як стегно правиці буде для тебе. 19 Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“. 20 І сказав Господь до Аарона: „У їхньому краї ти не будеш мати власности, і не буде тобі частки між ними, — Я частка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! 21 А Левієвим синам Я дав ось кожду десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скинії заповіту. 22 І Ізраїлеві сини не приступлять уже до скинії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти. 23 І буде Левіт сам виконувати службу скинії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину, 24 бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левітам за

спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину“. 25 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 26 „А до Левітів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесете з неї Господне приношення, — десятину з десятини. 27 І буде пораховане ваше приношення як збіжжя з току, і як повня з кадки чавіла. 28 Так принесете й ви Господне приношення зо всіх ваших десятин, що візьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господне приношення священникові Ааронові. 29 Зо всіх ваших дарів принесе кожен Господне приношення, зо всього найкращого посвячення з нього. 30 І скажи їм: коли ви будете приносити найкраще з нього, то це порахується Левітам, як урожай току, і як урожай кадки чавіла. 31 І будете їсти це на кожному місці ви та дім ваш, бо це нагорода для вас взамін за вашу службу в скинії заповіту. 32 І ви не понесете через це гріха, коли будете приносити найкраще з нього, а святощів Ізраїлевих синів не збездітете, і не повмираєте“.

19 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в ній нема вади, що на неї не накладали ярма. 3 І дасте її до священника Елеазара, а він виведе її поза табір. І заріжуть її перед ним. 4 І візьме Елеазар пальцем своїм її крові, та й покropить кров'ю її перед скинії заповіту сім раз. 5 І спалиться та ялівка на його очах, — шкура її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спалиться. 6 І візьме священник кедрове дерево, і ісоп та червень, та й кине до середини погорілища тієї ялівки. 7 І випере той священник шати свої та обмие тіло своє в воді, а потім увійде до табору. І буде той священник нечистий аж до вечора. 8 А той, хто палить її, випере одержу свою в воді й обмие тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора. 9 І збере чистий чоловік попіл тієї ялівки, і покладе поза табором в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сховок для очищальної води, — це жертва за гріх. 10 А той, хто збирає попіл тієї ялівки, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. І це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихóдька,

що мешкає серед них тимчасово. **11** А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людини, то буде нечистий сім день. **12** Він очиститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. **13** Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людини, що померла, і не очиститься, — він занечистив Господню скинію, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покроплена на нього, — нечистий він буде, нечистість його в ньому. **14** Оце той закон: коли в наметі помре людина, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. **15** І кожна відкрита посудина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. **16** А кожен, хто доторкнеться на поверхні поля до трупа від мечя, або до померлого, або до костей людини, або до гробу, — буде нечистий сім день. **17** І візьмуть для того нечистого — пороку з погорілища жертви за гріх, і наллють на нього живої води до посуду. **18** А чистий чоловік візьме ісопу, і вмочить у ту воду, та й покропить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до гробу. **19** І покропить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одержу свою й обмие в воді, — і стане чистий увечері. **20** А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечистив Господню святиню, — очищальна вода не була кроплена на нього, нечистий він. **21** І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одержу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора“.

20 І ввійшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів нарід у Кадеші. І померла там Маріям, і була там похована. **2** І не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона. **3** І сварився той нарід із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми помиралі були, коли наші брати

вмирили перед Господнім лицем! **4** І нащо ви привели Господню громаду на цю пустиню, щоб помиралі тут ми та худоба наша? **5** І нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фіги, ані виноград, ані гранатове яблуко, і навіть немає напитись води!“ **6** І ввійшли Мойсей та Аарон від громади до входу скинії заповіту, та й попадали на обличчя свої. І слава Господня появилася їм! **7** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **8** „Візьми жезло, та збери громаду ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх очах, — і вона дасть свою воду. І виведеш для них воду з тієї скелі, та й напієш ту громаду та їхню худобу“. **9** І взяв Мойсей те жезло з-перед Господнього лица, як Він наказав був йому. **10** І збрали Мойсей та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: „Послухайте ж, неслухняні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?“ **11** І підніс Мойсей руку свою, та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і вийшло багато води! І пила громада та їхня худоба! **12** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що ви не вірували в Мене, щоб явилася святість Моя на очах Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до краю, що Я дав їм.“ **13** Це вода Меріви, де сварилися Ізраїлеві сини з Господом, і святість Його явилася їм. **14** І послав Мойсей послів із Кадешу до царя едомського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти знаєш усю тяготу, що впала на нас. **15** І зійшли були наші батькі до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато часу, а Єгипет чинив зло нам та батькам нашим. **16** І голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в Кадеші, що при самім кінці твоєї границі. **17** Нехай же ми перейдемо через твій край! Ми не підемо полем та виноградником, і не будемо пити води з криниці, — ми підемо дорогою царською, не збчимо ні праворуч, ні ліворуч, аж поки не перейдемо границі твоєї“. **18** І сказав до нього Едом: „Ти не перейдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тебе!“ **19** І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо будемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай перейду я своїми ногами!“ **20** А той відказав: „Не перейдеш!“ І вийшов Едом навпроти

нього з численним народом та з сильною рукою. **21** І відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його границі, і Ізраїль збóчив від нього. **22** І рушили з Кадéшу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. **23** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едóмського кра́ю, говорячи: **24** „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні, бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухняні наказу Моему при воді Меріви. **25** Візьми Аарона та сина його Елеза́ра, та й виведи їх на Гор-го́ру. **26** І нехай Аарóн здйме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарóн буде за́браний, та й помре там“. **27** І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-го́ру на оча́х усієї громади. **28** І зняв Мойсей з Аарона шати його, і зодягнув у них сина його Елеза́ра, — і Аарóн помер там на верхів'ї гори. І зійшов Мойсей та Елеза́р із гори. **29** І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарóна весь Ізраїлів дім тридцять день.

21 І почув ханаанéянин, цар Ара́ду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонéних. **2** І склав Ізраїль обітницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти наро́д той у мою руку, то я вчиню́ їхні міста заклéттям“. **3** І вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханаанéянина, і він учинив заклéттям їх та їхні міста, і назвав ім'я́ тому містові: Хорма. **4** І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едóмський край. І підупала душа того наро́ду в тій дорозі. **5** І промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми повмирили в пустині? Бож нема тут хліба й нема води, а душі нашій обридла ця непридатна їжа“. **6** І послав Господь на той наро́д зміїв сара́фів, і вони кусали наро́д. І померло багато народу з Ізраїля. **7** І прийшов народ до Мойсея та й сказав: „Згрішили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. І молився Мойсей за народ. **8** І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сара́фа, і вистав його на жерд́ині. І станеться, — кожен покúсаний, як погляне на нього, то буде жити“. **9** І зробив Мойсей

мідяно́го змія, і виставив його на жерд́ині. І сталося, якщо змій покусав кого, то той дивився на мідяно́го змія — і жив! **10** І рушили Ізраїлеві сини, і таборувáли в Овоті. **11** І рушили вони з Овоту, і таборувáли в Йіе-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від схóду сонця. **12** Звідти вони рушили, і таборувáли в долині Зереду. **13** Звідти рушили й таборували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської границі, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та аморéянином. **14** Тому розповідається в „Книжці воєн Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнону, **15** і спад потоків, що збóчив на місце Ару, і на моавську границю опертий“. **16** А звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Збери наро́д, і нехай Я дам їм воду“. **17** Тоді заспíвав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, крини́це, співайте про неї! **18** Крини́ця, — вельмо́жі копали її, її викопали наро́дні достойники бéрлом, жезла́ми своїми“. А з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахалі́їлу, а з Нахалі́їлу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісгі, що звéрнена до пустині. **21** І послав Ізраїль послів до Сигона аморéйського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейду́ в твоїм краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з крини́ці, — ми підемо царсько́ю дорогою, аж поки пере́йдемо землю твою“. **23** І не дав Сигóн Ізраїлеві перейти в границі його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** І вдарив його Ізраїль вістря́м меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону. **25** І позабирав Ізраїль усі ті міста. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Бо Хешбóн — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону. **27** Тому й розповідають кобзарі: „Підіть до Хешбóну, — нехай він збуду́ється, і хай міцно поставиться місто Сигóнове. **28** Бо вийшов огонь із Хешбóну, а пóлум'я з міста Сигонового, — він місто моавське пожер, волода́рів арнонських висот. **29** Горе тобі, о Моаве, ти згинув, наро́де Кемóшів! Він зробив був синів своїх утікача́ми, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. **30** І розбили ми їх,

— згинув Хешбон до Дівону, і ми попустошили аж до Нофаху, що аж до Медві“. 31 І Ізраїль осів в аморейському краї. 32 І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи аморейянином, що жив там. 33 І повернулись вони, і пішли доробого Башану. І вийшов Ог, цар башанський, насупроти них, він та весь його народ, на війну до Едреї. 34 І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. 35 І вони побили його й синів його та весь народ його, так що нікого не зосталося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці приєрихонського Йордану. 2 І побачив Балак, син Ціппорів, усе, що зробив Ізраїль аморейянинові. 3 І дуже злякався Моав того народу, бо він був великий. І настрашився Моав Ізраїлевих синів. 4 І сказав Моав до мідіянських старших: Тепер повискубує оця громада всі наші околиці, як вискубує віл польову зеленину“. А Балак, син Ціппорів, був того часу моавським царем. 5 І послав він послів до Валаама, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до краю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов народ із Єгипту, ось покрив він поверхню землі, і сидить навпроти мене. 6 А тепер ходи ж, прокляни мені цей народ, бо він міцніший за мене. Може я потраплю вдарити його, і вижену його з краю, бо знаю, що кого ти поблагословиш, той благословенний, а кого проклянеш, — проклятий“. 7 І пішли моавські старші та старші Мідіяну, — а дарунки за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова. 8 А він їм сказав: „Ночуйте тут і цієї ночі, і я перекажу вам слово, як Господь промовлятиме до мене“. І zostались моавські вельможі в Валаама. 9 І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ 10 І сказав Валаам до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати: 11 Ось народ виходить з Єгипту, і закрав поверхню землі; тепер іди ж, прокляни мені його, — може я потраплю воювати з ним, і вижену його“. 12

І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не проклянеш того народу, бо благословенний він!“ 13 І встав Валаам уранці та й сказав до Валакових вельмож: „Вертайтеся до свого краю, бо відмовив Господь дозволити мені піти з вами“. 14 І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали: „Відмовив Валаам піти з нами“. 15 А Балак знову послав вельмож, більше й поважніших від тих. 16 І прибули вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуйся прийти до мене, 17 бо справді дуже вшаную тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляни мені народ той!“ 18 І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога мого, щоб зробити річ малу чи річ велику. 19 А тепер посидьте й ви тут цієї ночі, а я пізнаю, що ще Господь буде говорити мені“. 20 І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, іди з ними. Але тільки те, що Я промовлятиму до тебе, — те ти зробиш“. 21 І встав Валаам уранці, і осідлав свою ослицю, та й пішов із моавськими вельможами. 22 І запалився гнів Божий, що він іде. І став Ангел Господній на дорозі за перешкоду йому, а він іде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. 23 І побачила та ослиця Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збочила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збочила на доробгу. 24 І став Ангел Господній на стежці виноградників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. 25 І побачила та ослиця Господнього Ангола, і притиснулася до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив. 26 І Ангел Господній знов перейшов, і став у тісному місці, де нема дороги збочити ні праворуч, ні ліворуч. 27 І побачила та ослиця Господнього Ангола — і лягла під Валаамом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю кием. 28 І відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Що я зробила тобі, то ти оце тричі вдарив мене?“ 29 І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ 30 І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти їздив на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи

ж справді звикла я робити тобі так?“ І він відказав: „Ні!“ 31 І відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а його вітягнений меч у руці його. І схилився він, і впав на обличчя своє. 32 І сказав до нього Ангол Господній: „Нащо ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. 33 І побачила мене ця ослиця, і збóчила перед лицем моїм ось власне тричі. І коли б вона не збóчила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. 34 І сказав Валаам до Господнього Ангола: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мене. А тепер, якщо це зло в очах твоїх, то я вернуся собі“. 35 І сказав Ангол Господній до Валаама: „Іди з цими людьми, і те слово, що скажу тобі, — його тільки будеш говорити“. І пішов Валаам з Балаковими вельмóжами. 36 І почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Їр-Моаву, що на границі Арнону, що на краю границі. 37 І сказав Балак до Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб покликати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потра́плю вшанувати тебе?“ 38 І сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потра́плю я сказати щось? Те слово, що Бог вкладає в уста мої, його тільки я буду промовляти“. 39 І пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту. 40 І приніс Балак на жертву худóбу велику та худобу дрібну́, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. 41 І сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 І сказав Валаам до Бала́ка: „Збудуй мені тут сім жер́твників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 2 І зробив Балак, як Валаам говорив. І приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жер́твнику. 3 І сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм цілопа́ленням, а я піду́, — може стріну Господа навпроти себе, і що́ Він об'явить мені, я перекажу́ тобі“. І він пішов на лису го́ру. 4 І стрівся Валаамові Бог, і сказав він йому: „Сім жер́твників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жер́твнику“. 5 І вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. 6 І вернувся він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопа́ленням, він

та всі вельможі моавські. 7 І він виголосив свою приповідку прорóчу й сказав: „Із Араму мене припровáдив Валак, цар моавський, з гір сходу: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи зло на Ізраїля! 8 Що ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його? І що ж буду казати зло на того, що гніву на нього не має Господь? 9 Бо я бачу його з вершка скель, і з пагірків його оглядаю, — тож наро́д пробуває са́мітно, а серед людей не рахується. 10 Хто ж перелічив порох Яковів, і хто зрахував пил Ізраїлів? Хай душа моя вмре смертю праведних, і кінець мій хай буде такий, як його!“ 11 І сказав Балак до Валаама: „Що́ ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословів їх!“ 12 А той відповів та й сказав: „Чи ж не те, що́ Господь вкладає в мої уста, я буду пильнувати, щоб те́ говорити?“ 13 І сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. І прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ 14 І він узяв його на Седе-Цофім, на верхів'я Пісгі, і збудував сім жер́твників, і приніс бичка та барана на кожному жер́твнику. 15 І сказав він до Балака: „Стань тут над своїм цілопа́ленням, а я стріну там Господа“. 16 І стрів Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. 17 І прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопа́ленням, а з ним вельможі моавські. І сказав йому Балак: „Що́ ж говорив Господь?“ 18 І він виголосив свою приповідку прорóчу й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили своє ухо до мене, о сину Ціппóрів! 19 Бог не чоловік, щоб неправду казати, і Він не син людський, щоб йому жалкува́ти. Чи ж Він був сказав — і не зробить, чи ж Він говорив — та й не виконає? 20 Оце — я одер́жав наказа — поблагослови́ти, і поблагословів Він, і я того не відверну́! 21 Не видно страждáння між Яковом, і не запримітно нещастя в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! 22 Бог, що вивів був їх із Єгипту, Він для нього, — як міць однорóжця! 23 Бо нема ворожби́ поміж Яковом, і чарів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, що́ Бог учинив. 24 Тож устане наро́д, як левиця, і підійметься він, немов лев! Він не ляже, аж поки не буде

він жерти здобичу, і аж поки не буде він пить кров забитих!“ 25 І сказав Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ 26 І сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, що буде промовляти Господь, те зроблю?“ 27 І сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьму тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Божих очах, і ти звідти проклянеш мені його“. 28 І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звёрнений до пустині. 29 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 30 І зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертвнику.

24 І побачив Валаам, що Господеві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбú, і звернув лице своє до пустині. 2 І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробував за своїми племенáми. І на ньому був Дух Божий! 3 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 4 це мова того, хто слухається Божих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 5 Які, Якове, гарні намети твої, місця перебування твого, Ізраїлю! 6 Вони розтяглися, немов ті долини, немов ті садки понад річкою, вони як дерева албїни, що Господь насадив, як кедри над вóдами! 7 Вода потече з його відер, а насіння його — над великими вóдами. Його цар стане вищий за Агага, і царство його піднесеться. 8 Із Єгипту Бог вивів його, Він для нього — як міць однорожця! Поїсть він людей, що ворожі йому, і їхні кості потрощить, а стріли його поламає. 9 Нахилився він, лїг, немов лев, і як левиця, — хто підїме його? Хто благословляє тебе — той благословенний, а хто проклинає тебе — той проклятий!“ 10 І запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув він у долоні свої! І сказав Балак до Валаама: „Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце тричі! 11 А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: конче пошаную тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани“. 12 І сказав Валаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи:

13 Якщо Балак дасть мені повний свій дїм срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господнього, щоб зробити добре чи зле з власної волі, — що казатиме Господь, те я буду говорити! 14 А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звичу тобі, що і зробить той народ твоєму народові на кінці днів“. 15 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 16 мова того, хто слухається Божих слів, і знає думку Всевишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 17 Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зоря он від Якова, і підїмається бérло з Ізраїля, — ламає він скроні Моава та чéрепа всіх синів Сифа! 18 І стане Едом за спáдщину, і стане Сеїр за посілість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи великі! 19 І той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста“. 20 І побачив він Амалїка, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Початок нарóдів — Амалїк, та загине наприкінці й він!“ 21 І побачив він кенейнина, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Міцна ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздó своє! 22 Але вігублений буде Каїн, незабаром Ашшур поневолить тебе!“ 23 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? 24 І кораблі припливуть від кїттеїв, і Ашшура впокóрять, і Евера впокóрять. Та загине наприкінці й він!“ 25 І встав Валаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 І осївся Ізраїль у Шїтїмі, і нарóд зачав ходити на розпусту до моавських дочóк, 2 а вони закликали народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклонявся богам їхнім. 3 І Ізраїль приліпився був до пеорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля. 4 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів нарóду, та й повішай їх для Господа навпроти сонця. І відвёрнеться палючий Господній гнів від Ізраїля“. 5 І сказав Мойсей до Ізраїлевих сáддів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала“. 6 Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідїянітянку на очах Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скїнії заповіту. 7 І побачив це Пінхас,

син Елеазара, сина священика Аарона. І встав він з-посеред громади, і взяв списа в свою руку. 8 І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до середини мешкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її череву. І була стримана поразка Ізраїлевих синів. 9 І померло в поразці двадцять і чотири тисячі. 10 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 11 „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відвернув Мою лють від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моєю серед них. І Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горливості. 12 Тому скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. 13 І буде йому та насінню його по нім заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. 14 А ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіянітянкою, — Зімпі, син Салу, начальник батькового дому Симеона. 15 І ім'я тієї забитої мідіянітської жінки — Козбі, дочка Цура, що був головою племен батькового дому в Мідіяні. 16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 17 „Ненавидіти мідіянітів, і будете їх забивати! 18 Бож вони ненавидять вас у своїх підступах, що зводили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідіянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. І сталося по поразці,

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи: 2 „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі. 3 І говорив до них Мойсей та священик Елеазар у моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: 4 „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсеєві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського краю“. 5 Рувім, перворідний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв, 6 від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. 7 Оце Рувимові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. 8 А сини Паллуєві: Еліяв. 9 А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датан та Авірон, покликани громади, що підбурювали проти Мойсея та проти Аарона в Кореевій громаді, коли вони підбурювали на Господа. 10 І відкрила земля свої уста, та й

поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожер був двісті і п'ятдесят люда, і стали вони за ознаку. 11 А Корееві сини не померли. 12 Сини Симеонові за їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, 13 від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. 14 Оце Симеонові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті. 15 Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Хаггі — рід Хаггіїв, від Шуні — рід Шуніїв, 16 від Озні — рід Озніїв, від Ері — рід Еріїв, 17 від Арода рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. 18 Оце роди Гадових синів, за їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. 19 Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанським Краї. 20 І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. 21 А Пэрецеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. 22 Оце Юдині роди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот. 23 Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввин, 24 від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів. 25 Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. 26 Сини Завулонові за їхніми родами: від Середи — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлеїла — рід Яхлеїлів. 27 Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. 28 Сини Йбсипа за їхніми родами: Манасія та Ефрэм. 29 Сини Манасіїні: від Махіра — рід Махірів, а Махір породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів. 30 Оце Гілеадові сині: Езер — рід Езерів, від Хелека — рід Хелеків, 31 і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів, 32 і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід Хеферів. 33 А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. 34 Оце роди Манасіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. 35 Оце Ефрэмові сині за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутелахів, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. 36 А оце Шутелахові сині: від Ерана — рід Еранів. 37 Оце роди Ефремових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йбсипові сині за їхніми родами. 38 Сині Веніамінові за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, 39 від

Шефуфама — рід Шефуфамів, від Хуфама — рід Хуфамів. 40 А синіи Белини були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. 41 Оце Веніямінові синіи за їхніми родами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістсот. 42 Оце Данові сини за їхніми родами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові роди за їхніми родами. 43 Всі Шухамові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста. 44 Асірові синіи за їхніми родами: від Їмни — рід Їмнин, від Їшві рід Їшвіїв, від Берії — рід Беріїв. 45 Сини Берії: від Хевера — рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів, 46 а ймення Асірової дочкі Сарах. 47 Оце роди Асірових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста. 48 Сини Нефталімові за їхніми родами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гуніїв, 49 від Єцера — рід Єцерів, від Шіллама — рід Шіллемів. 50 Оце роди Нефталімові за їхніми родами й за їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста. 51 Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. 52 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 53 Для цих буде поділений край у спадок за числом імен. 54 Численному примножиш спадщину його, — а малому зменшиш спадок його, кожному за переліченням його буде дана спадщина його. 55 Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племін їхніх батьків. 56 За жеребком буде поділена спадщина його поміж численним та малим. 57 А оце перелічені Левити за їхніми родами: від Гершона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв. 58 Оце роди Левієві: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Кореїв, а Кегат породив Амрама. 59 А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левієва, що вродила її Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям. 60 І вродилися Ааронові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Ітамар. 61 А Надав та Авігу померли, коли вони принесли чужий огонь перед Господнє лице. 62 І були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дана бо їм спадщина серед Ізраїлевих синів. 63 Оце перелічені Мойсея та священника Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських

степях над приєрихонським Йорданом. 64 А серед тих не було вже нікого з перелічених Мойсея та священника Аарона, що перелічували Ізраїлевих синів на Сінайській пустині, 65 бо Господь був сказав їм: „Конче помираєте ви на пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калєва, сина Ефуннеєвого, та Ісуса, сина Навіинового.

27 І прийшли дочки Целофхада, сина Хеферового, сина Гілеадового, сина Махірового, сина Манасіного, з родів Манасії, сина Йосипового, а оце ймення дочок його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца. 2 І стали вони перед Мойсеєм і перед священником Елеазаром та перед начальниками, і всією громадою при вході скинії заповіту, говорячи: 3 „Наш батько помер у пустині, і він не був серед громади збівників на Господа в Кореевій громаді, бо він помер за свій гріх, а синів він не мав. 4 Чому ймення нашого батька буде відняте з-посеред його роду, що немає в нього сина? Дай же нам володіння серед братів нашого батька!“ 5 І приніс Мойсей їхню справу перед Господнє лице. 6 І сказав Господь до Мойсея, говорячи: 7 „Целофхадові дочки слушно говорять. Конче даси їм володіння спадкове серед братів їхнього батька, і зробиш, щоб перейшла їм спадщина їхнього батька. 8 А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробіте, щоб спадок його перейшов дочці його. 9 А якщо в нього немає дочкі, то дасте спадщину його братам його. 10 А якщо в нього немає братів, то дасте спадок його братам батька його. 11 А якщо в його батька немає братів, то дасте спадщину його родичеві, близькому йому з його роду, і він посяде його. А це стане для Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсеєві“. 12 І сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам 13 І побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарон, 14 бо ви були неслухняні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очах“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін. 15 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 16 „Нехай призначить Господь, Бог духів і кожного тіла,

чоловіка над громадою, 17 що вийде перед ними, і що ввійде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отара, що не має пастуха“. 18 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навінового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою руку на нього. 19 І поставиш його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очах. 20 І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. 21 І стане він перед священиком Елеазаром, і він запитає для нього віроку уриму перед Господнім лицем. І за наказом його вийдуть, і за наказом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. 22 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. 23 І поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огняних Моїх жертов, пахощі любі Мої, щоб приносити Мені означеного часу. 3 І скажи їм: Оце огняна жертва, що принесете Господеві: безвадні однорічні ягнята, — двоє на день, цілопалення завжди. 4 Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш надвечір. 5 І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в товченій оливі чверть гіна. 6 Це стале цілопалення, принесене на Сінайській горі на пахощі любі, огняна жертва для Господа. 7 А лита жертва його — чверть гіна для одного ягняти. У святині принесеш литу жертву вина для Господа. 8 А друге ягня принесеш надвечір, принесеш як хлібну жертву ранку й як жертву литу його, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. 9 А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. 10 Це суботнє цілопалення щосуботи його, — окрім цілопалення стального та його литої жертви. 11 А першого дня ваших місяців принесете цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнята — сім безвадних, 12 і три десяти ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану

в оливі, для одного барана, 13 і по десятій частині ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного ягняти. Це цілопалення, пахощі любі, огняна жертва для Господа. 14 А їхні литі жертви: пів гіна вина буде для бичка, а третина гіна для барана, а четвертина гіна для ягняти. Це новомісячне цілопалення кожного молодика, для всіх молодиків року. 15 І буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа, крім сталого цілопалення, і лита жертва його. 16 А першого місяця, чотирнадцятого дня місяця — Пасха для Господа. 17 А п'ятнадцятого дня того місяця — свято, сім день опрісноки їсти. 18 Першого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. 19 І принесете огняну жертву, цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорічних ягнят, — безвадні вони будуть у вас. 20 А їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, принесете три десяти ефи для бичка й дві десяти для барана. 21 По десятій частині ефи принесеш для одного ягняти, так для семи ягнят. 22 І одного козла жертви за гріх на очищення вас, 23 окрім цілопалення ранку, що належить до сталого цілопалення, принесете оце. 24 Як оце, будете приносити щоденно сім день хліб огняної жертви, любі пахощі для Господа; окрім сталого цілопалення буде це принесене, і лита жертва його. 25 А сьомого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. 26 А дня первоплідів, коли приносите нову хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. 27 І принесете цілопалення на любі пахощі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят однорічних. 28 А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяти ефи для одного бичка, дві десяти для одного барана, 29 по десятій частині ефи для одного ягняти, так для семи ягнят. 30 Козел один, — на очищення вас, 31 окрім сталого цілопалення та хлібної його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день

сúрмлення. 2 І спорядитє цілопáлення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягнята, — семеро безвадних. 3 А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для барана, 4 і одна десята для одного ягняти, так для семи ягнят, 5 і один козел, жертва за гріх, на очищення вас, 6 окрім новомісячного цілопáлення й хлібної його жертви та цілопáлення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жёртов за їхньою постановою, на любі пахощі, огняна жертва для Господа. 7 А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоряти свої душі, жодного зайняття не будете робити. 8 І принесете цілопáлення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні будуть у вас. 9 А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для одного барана, 10 по десятій для одного ягняти, так для семи ягнят. 11 Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопáлення, і його жертви хлібної та їхніх литих жертов. 12 А п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не будете робити, і будете святкувати сім день для Господа. 13 І принесете цілопáлення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — тринадцятеро, барани — два, однорічних ягнят — чотирнадцятеро, безвадні будуть вони. 14 А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для кожного з тринадцяти бичків, дві десяті для одного барана, для двох баранів, 15 і по десятій для кожного з чотирнадцяти ягнят, 16 і один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення, його хлібної жертви та його жертви литої. 17 А другого дня: бичкі, молоде з великої худоби, — дванадцятеро, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. 18 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. 19 І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення й хлібної його жертви та їхніх литих жёртов. 20 А третього дня: бички — одинадцятеро, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. 21 А хлібна їхня жертва та їхні литі

жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. 22 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення й його хлібної жертви та його литої жертви. 23 А четвертого дня: бичкі — десятеро, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. 24 Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. 25 І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення їхньої хлібної жертви та їхньої литої жертви. 26 А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. 27 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. 28 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібної жертви та його литої жертви. 29 А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. 30 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою. 31 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібної жертви та його литих жертов. 32 А сьомого дня: бичкі — семеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. 33 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. 34 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібної жертви та його литої жертви. 35 А восьмого дня буде для вас віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. 36 І принесете цілопáлення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бичка — одного, барана — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні. 37 Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою. 38 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібної жертви та його литої жертви. 39 Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дарів, для ваших цілопáлень, і для ваших хлібних жёртов, і для ваших литих жертов, і для ваших жертов мирних“. 40 І Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 І Промовляв Мойсей до голів племён Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що Господь наказав: 2 Коли хто складає обітницю для Господа або присягне присягу заректі зарόка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. 3 А жінка, коли складає обітницю для Господа, і заречé зарόка в домі свого батька в своїй мόлодості, 4 і почуе її батько обітницю її та зарόка, що зареклá на свою душу, та буде мовчати їй бáтько її, то будуть важні всі обітници її, і буде важний кожен зарік її, що вона зареклá на дúшу свою. 5 А якщо батько її заборонить їй того дня, коли був почув, усі обітници її та зарόки її, що зареклá на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить їй, бо її бáтько заборонив їй. 6 А якщо буде вона замíжня, а обітници її на ній або мова уст її, що зареклá на душу свою, 7 і почуе її чоловік, і буде мовчати їй того дня, коли почуе, то будуть важні обітници її, і зарόки її, що зареклá на свою душу, будуть важні. 8 А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневáжнить обітници її, що на ній, і мову уст її, що зареклá на свою душу, то Господь пробачить їй. 9 А обітниця вдови та розвéденої, усе, що зареклá на свою душу, буде важне́ на ній. 10 А якщо вона обітувала в домі свого чоловіка, або зареклá зарόка на свою душу присягою, 11 а чоловік її чув та змóвчав їй, не заборонив їй, то будуть важні всі обітници її, і кожен зарік, що зареклá на свою душу, буде важний. 12 А якщо справді уневáжнить їх чоловік її того дня, коли він почуе, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зарόків душі її, не буде важне́, — її чоловік уневáжнив їх, і Господь прόбстить їй. 13 Кожна обітниця й кожна присяга зарόку впокоряти свою душу, — чоловік її зробить важно́ю, абó чоловік її уневáжнить її. 14 А якщо чоловік її, замóвчуючи, буде мовчати їй з дня на день, то зробить важними всі її обітници, або всі її зарόки, що на ній; зробив їх важними, бо він мовчав їй того дня, коли був почув. 15 А якщо справді уневáжнить він їх по тóму, як був почув, то понесе він гріх її. 16 Оце постанови, що Господь наказав був Мойсееві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між бáтьком та його дочкою в її мόлодості в домі батька свого“.

31 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Пімсти́ мідіянітам за кривду Ізраїлевих синів, пóтім будеш прилучений до своєї рідні“. 3 І промовив Мойсей до наро́ду, говорячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідіян, щоб дати Господню́ пімсту на мідіян. 4 По тисячі з плéмені зо всіх Ізраїлевих племён пошлéте до війська“. 5 І були призначені з Ізраїлевих тисяч — тисяча з плéмені — дванадцять тисяч узброєних для війська. 6 І послав їх Мойсей — тисячу з кожного плéмени — до їх війська, і Пінхаса, сина священика Елеазара, на війну, і святий пóсуд, і сурми для сурмлення в його руці. 7 І рушили війною па Мідіяна, як наказав був Господь Мойсееві, і позабивáли кожного чоловічої статі. 8 І крім тих забитих, позабивали мідіяньських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — п'ять мідіяньських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем. 9 І полоніли Ізраїлеві сини мідіяньських жінок і їхніх дитéй, і всю їхню худобу, і всі їхні стада́ та ввесь їх маéток пограбува́ли. 10 А всі їхні міста́ по їхніх осáдах та всі їхні оселі попалили огнем. 11 І позабирали вони все захо́плене й усю здóбич, людей та худобу. 12 І вони привели до Мойсея й до священика Елеазáра та до громади Ізраїлевих синів полонéних і здóбич, і захо́плене до табору, до моавських степів, що над приєрихóнським Йорда́ном. 13 І вийшли Мойсей і священик Елеазáр та всі начальники громади назустріч їм поза та́бір. 14 І розгнівався Мойсей на військóвих провідників, тисячників та сотників, що верталися з війська тієї війни. 15 І сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жінок? 16 Тож вони були́ для Ізраїлевих синів — за радою Валаама — причиною на відстúплення від Господа через Пеора! І була порáзка в Господній громаді. 17 А тепер позабивайте кожного хлопця між дítьми, і кожду жінку, що познала чоловіка на мужеськім лóжі, повбивайте. 18 А всіх молодих жінок, що не познали мужеського лóжа, зоставте живими для себе. 19 А ви пробудьте поза та́бором сім день. Кожен, хто забив когó, і кожен, хто доторкався трупа, очистьтеся́ дня третього́ й дня сьомого́ ви та ваші брáнци. 20 І ви очистите кожду одежу, і кожду шкуряну́ річ, і все зроблене з козіної вовни, і кожду дерев'яну́ річ“. 21 І сказав священик Елеазáр во́їнам, що ходили на війну:

„Оце постанова закону, що Господь наказав був Мойсеєві: **22** Тільки золото й срібло, мідь, залізо, цїну та олово, **23** кожну річ, що видержить в огні, перепровадите через огонь, — і стане чиста, тільки перше очищальною водою очіститься; а все, що не видержує огню, перепровадите через воду. **24** І виперете одержу свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввійдете до табору“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „Перелічи здобич бранців між людми́ й між худобою ти й священник Елеазар та голови батьківських домів громади. **27** І поділиш ту здобич пополовині між учасниками війни, що входять до війська, і між усією громадою. **28** І принесеш данїну для Господа від військових, що входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людини́ й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібної. **29** З їхньої половини візьми, і даси священникові Елеазарові як Господне приношення. **30** А з половини Ізраїлевих синів візьмеш одного виїнятого з п'ятидесяти — з людини́, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібної, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої шкіни“. **31** І зробив Мойсей та священник Елеазар, як Господь наказав був Мойсеєві. **32** І була здобич, позостале грабунку, що захопили були військові: дрібної худоби — шістьсот тисяч і сімдесят тисяч і п'ять тисяч. **33** А худоба велика — сімдесят і дві тисячі. **34** І осли — шістьдесят і одна тисяча. **35** А душ людських із жінок, що не пізнали мужеського лѡжа, усіх душ — тридцять і дві тисячі. **36** І була половина, частка тих, що входили до війська, число худоби дрібної — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. **37** І була данїна для Господа з худоби дрібної, — шість сотень сімдесят і п'ять. **38** А худоба велика: тридцять і шість тисяч, а їхня данїна для Господа — сімдесят і двоє. **39** А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня данїна для Господа — шістьдесят і один. **40** А душ людських: шістнадцять тисяч, а їхня данина для Господа — тридцять і дві души. **41** І дав Мойсей данїну Господнього приношення священникові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсеєві. **42** І з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відділив, від людей, що вирушали на війну, — **43** і була громадська половина з дрібної худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень.

44 А худоба велика — тридцять і шість тисяч. **45** А осли — тридцять тисяч і п'ять сотень. **46** А людських душ — шістнадцять тисяч, — **47** і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів виїнятого одного з п'ятидесяти з людини́ та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторожу Господньої шкіни, як Господь наказав був Мойсеєві. **49** та й сказали Мойсеєві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракувало. **50** І ми принесли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарамєнник, перстень, серєжки та нашійника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. **51** І взяв Мойсей та священник Елеазар від них те золото, кожну зроблену річ. **52** І було всього золота приношення, що принесли для Господа, — шістнадцять тисяч сімсот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. **53** Військові грабували кожен для себе. **54** І взяв Мойсей та священник Елеазар те золото від тисячників та сотників, і внесли його до шкіни заповіту, — пам'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувимових синів та в синів Гадових були великі стада́, дуже численні. І побачили вони край Язерський та край Гілеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. **2** І прийшли Гадові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священника Елеазара та до громадських начальників, говорячи: **3** „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешбон, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — **4** та земля, що Господь побив був перед Ізраїлевою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худоба“. **5** І сказали вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай дано буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йордан!“ **6** І сказав Мойсей до Гадових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну́, а ви будете тут сидіти? **7** І для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від переходу до того краю, що дав їм Господь? **8** Так зробили були ваші батькі́, коли я послав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. **9** І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не вхѡдити до того краю, що дав їм Господь. **10** І запалився Господній гнів

того дня, і присягнув Він, говорячи: **11** „ Поправді кажу, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцяти літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, **12** окрім Калева, Єфуннеєвого сина, кеніздеянина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом. **13** І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчилося все те покоління, що робило зло в Господніх очах“. **14** А оце стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільшити ще палючий гнів Господній на Ізраїля. **15** Бо як ви відвернетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому народові“. **16** А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошари для нашої худоби та міста для наших дітей, **17** а ми самі узброїмося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наші осядуть по твердинних містах, охороняючи себе перед мешканцями цієї землі. **18** Ми не вернемось до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спадком своїм. **19** Бо ми не будемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спадщина з цього боку Йордану на схід“. **20** І сказав їм Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узброїтесь на війну перед Господнім лицем, **21** і перейде кожен ваш озброєний Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою, **22** то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вернетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. **23** А якщо не зробите так, то ви згрішили Господеві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! **24** Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошари для ваших отар. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“. **25** І сказали Гадові сини та сини Рувимові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зробилять, як пан наш приказує. **26** Діти наші, жінки наші, стадо наше та вся наша худоба будуть там, у гілеадських містах. **27** А раби твої перейдуть, кожен військовий озброєний, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“. **28** І Мойсей наказав про них священникові Елеазарові й Ісусові,

синові Навіновому, та головам батьківських домів племен Ізраїлевих синів. **29** І сказав Мойсей до них: „Якщо Гадові сини та сини Рувимові перейдуть із вами Йордан, кожен озброєний на війну перед лицем Господнім, і буде здобутий край перед вами, то дасте їм гілеадський край на володіння. **30** А якщо вони не перейдуть з вами озброєні, то отримають володіння серед вас в ханаанському краї“. **31** І відповіли Гадові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зробимо. **32** Ми перейдемо озброєні перед Господнім лицем до ханаанського краю, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану“. **33** І Мойсей дав їм, Гадовим синам і синам Рувимовим та половині племени Манасії, Йосипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того краю навколо. **34** І збудували Гадові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, **35** і Атарот Шофан, і Язер, і Йорбегу, **36** і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердинні міста та кошари для отари. **37** А Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятаїм, **38** і Нево, і Баал-Меон, зміненоіменні, і Сивму, і назвали йменнями міста, що вони збудували. **39** І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Гілеаду, та й здобули його і позбавили спадщини амореянина, що в ньому. **40** І дав Мойсей Гілеад Махірові, синові Манасії, і той осів у ньому. **41** А Яір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Яірові села. **42** А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського краю за своїми військовими відділами під рукою Мойсея та Аарона. **2** А Мойсей написав їхні виходи з їхніми походами за Господнім наказом, і оце їхні походи за їхніми виходами. **3** І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очах усього Єгипту. **4** А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь суди. **5** І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і таборували в Суккоті. **6** І рушили з Суккоти й таборували в Етамі, що на краю пустині. **7** І рушили з Етаму, а вернулися до Пі-Хироту, що перед Баал-Цефоном,

і таборували перед Мігдолом. 8 І рушили з-перед Хіроту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли тридénною дорогою в Етамській пустині, і таборували в Марі. 9 І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерел води та сімдесят пальм, — і таборували там. 10 І рушили з Еліму й таборували над Червоним морем. 11 І рушили з-над Червоного моря й таборували в пустині Сін. 12 І рушили з пустині Сін і таборували в Дофці. 13 І рушили з Дофки й таборували в Алуші. 14 І рушили з Алушу й таборували в Ріфідімі, — і не було там води на пиття для народу. 15 І рушили з Ріфідіму й таборували в пустині Сінай. 16 І рушили з пустині Сінай і таборували в Ківрот-Гаттааві. 17 І рушили з Ківрот-Гаттааві й таборували в Хацероті. 18 І рушили з Хацероту й таборували в Рітмі. 19 І рушили з Рітми й таборували в Ріммоні Переца. 20 І рушили з Ріммону Переца й таборували в Лівні. 21 І рушили з Лівни й таборували в Ріссі. 22 І рушили з Рісси й таборували в Кегелаті. 23 І рушили з Кегелати й таборували на горі Шефер. 24 І рушили з гори Шефер і таборували в Хараді. 25 І рушили з Харади й таборували в Макгелоті. 26 І рушили з Макгелоту й таборували в Тахаті. 27 І рушили з Тахату й таборували в Тераху. 28 І рушили з Тераху й таборували в Мітці. 29 І рушили з Мітки й таборували в Хашмоні. 30 І рушили з Хашмони й таборували в Мосероті. 31 І рушили з Мосероту й таборували в Бене-Яакані. 32 І рушили з Бене-Яакану й таборували в Хорі Гідгаду. 33 І рушили з Хору Гідгаду й таборували в Йотваті. 34 І рушили з Йотвати й таборували в Авроні. 35 І рушили з Аврони й таборували в Еційон-Гевері. 36 І рушили з Еційон-Геверу й таборували в пустині Цін, це — Кадеш. 37 І рушили з Кадешу й таборували на Гор-горі, на краї едомської землі. 38 І зійшов священник Аарон на Гор-гору з Господнього наказу, та й помер там сорокового року виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю, п'ятого місяця, першого дня місяця. 39 А Аарон був віку ста й двадцяти й трьох літ, коли помер він на Гор-горі. 40 І почув ханаанеянин, цар Араду, — а він сидів на півдні в краї ханаанській, — що йдуть Ізраїлеві сини. 41 І рушили від Гор-гори й таборували в Цалмоні. 42 І рушили з Цалмони й таборували в Пуноні. 43 І рушили з Пунону й таборували в Овоті. 44 І рушили з Овоту й таборували в Йіе-Гааварімі,

на моавській границі. 45 І рушили з Йіму й таборували в Дівоні Гаду. 46 І рушили з Дівону Гаду й таборували в Алмон-Дівлатаймі. 47 І рушили з Алмон-Дівлатайми й таборували в горах Аварім перед Нево. 48 І рушили з гір Аварім, і таборували в моавських степах. 49 І таборували вони над Йорданом від Бет-Єшмоту аж до Авел-Шіттіму в Моавських степах. 50 І Господь промовляв до Мойсея в моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: 51 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краю, 52 то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте. 53 І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. 54 І ви заволодієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому зменшите власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків будете володіти собі. 55 А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колчюками в ваших очах та тернями в ваших боклах. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. 56 І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиню те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви ввійдете до ханаанського краю, — це буде той край, що припадє вам у спадщині, ханаанський край по границях його. 3 І буде вам південна сторона від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. 4 І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перейде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перейде до Ацмону. 5 І скерується границя з Ацмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря. 6 А границя західня, — буде для вас море Велике, це буде для вас західня границя. 7 А оце буде для вас північна границя: від Великого моря визначите собі за границю Гор-гору. 8 Від Гор-гори визначите в напрямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду. 9 І вийде границя до Зіфрону, і будуть

її виходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. 10 І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. 11 І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аїну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського моря на схід. 12 І зійде границя до Йордану, і будуть її виходи — море Солоне. Це буде для вас край по його границях навколо“. 13 І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені. 14 Бо взяли плем'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плем'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина племени Манасіїного взяли спадщину свою, 15 два племени й половина племені взяли вже свою спадщину з того боку приєрихонського Йордану на схід та на південь.“ 16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 17 „Оце іменá тих мужів, що поділять для вас той край на спадок: священик Елеазар та Ісус, син Навинів, 18 та візьмете по одному князеві з племені, щоб поділити той край на власність. 19 А оце ймення тих мужів: для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв; 20 а для племені Симеонових синів — Шемуїл, син Аммігудів; 21 а для племені Веніямінового — Елідад, син Кіслонів; 22 для племені Данових синів — князь Буккі, син Йогліїв. 23 для Йосипових синів, для племені синів Манасіїних — князь Ханніїл, син Ефодів; 24 а для племені Єфремових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів; 25 а для племені Завулонових синів — князь Еліцафан, син Парнахів; 26 а для племені Іссахарових синів — князь Палтіїл, син Аззана; 27 а для племені Асірових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв; 28 а для племені синів Нефталімових — князь Педаїл, син Аммігудів. 29 Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спадщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спадку свого володіння міста на сидіння; і пасовіська для міст навколо них дасте ви Левитам. 3 І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасовіська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої

звірини. 4 А пасовіська тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від міської стіни й назóвні — тисяча локтів навколо. 5 І відміряєте поза містом на східню сторону — дві тисячі ліктів, і на півдennу сторону — дві тисячі ліктів, і на західню сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усередині. Це будуть для вас міські пасовіська. 6 А з міст, що дасте Левитам, буде шість міст на сховища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дасте сорок і два міста. 7 Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовіська. 8 А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спадком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“. 9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краї, 11 то виберіть собі міста, — вони будуть на сховища для вас, і втече туди убійник, що заб'є душу невмисне. 12 І будуть для вас ті міста на сховища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. 13 А ті міста, що дасте, — шість міст на сховища буде для вас. 14 Три місті дасте по той бік Йордану, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на сховища. 15 Ці шість міст будуть на сховища для Ізраїлевих синів, і для прихóдка та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невмисне. 16 А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 17 А якщо вдарив його каменем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 18 Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 19 Месник за кров — він заб'є убійника; як спіткає його, він заб'є його. 20 А якщо пхне його з ненависти, або кине на нього чим навмисне, а той помре, 21 або з ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер, — буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник; месник за кров заб'є убійника, як спіткає його. 22 А як хто випадково, без ненависти пхнув кого або кинув на нього невмисне якимбудь знаряддям, 23 або якимбудь каменем, що від нього

можна померти, кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був ворог йому й не шукав йому зла, **24** то розсудить громада між убійником та між мѣсником за кров за цими постановами. **25** І громада візволить убійника з руки месника за кров, і громада верне його до міста сховища його, що втік був туди. І ося́де він у ньому аж до смерти найвищого священика, помáзаного святою оливою. **26** А якщо убійник, виходячи, вийде з границі міста сховища його, куди втік був, **27** і знайде його месник за кров поза границями міста сховища його, і замордує месник за кров убійника, — нема йому вини крѳви! **28** Бо він повинен сидіти в місті сховища свого аж до смерти найвищого священика. А по смерті найвищого священика вернеться убійник до землі володіння свого. **29** І буде це для вас на правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **30** Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не дѳсить проти кого, щоб осудити на смерть. **31** І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. **32** І не візьмете окупу від змушеного втікати до міста сховища його, щоб вернувся сидіти в країю до смерти священика. **33** І не безчѳстите того країю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчѳстить край, а краєві не прощається за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. **34** І не занечістиш того країю, що ви сидите в ньому, що Я пробуваю серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!“

36 І поприхѳдили гѳлови бáтьківських домів родів синів Гілеада, сина Махіра, сина Манасіїного з родів Йѳсипових синів, і промовили перед Мойсеєм та перед князьями, гѳловами бáтьківських домів Ізраїлевих синів, **2** і сказали: „Господь наказав моему панові дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього наkáза дати спáдок нашого брата Целофхада його дѳчкам. **3** І якщо вони будуть за жінок ко́му з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спáдщина зо спáдку наших бáтьків, і буде дѳдане над спáдок тому плѳмені, що вони стануть їм за жінок, а з жеребка́ нашого спáдку буде відняте. **4** А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спáдщина дѳдана до

спáдку племені, що стануть їм за жінок, і їхня спáдщина буде віднята від спáдку племені наших бáтьків“. **5** І наказав Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім наkáзом, говорячи: „Слушно говорить плѳм'я Йѳсипових синів. **6** Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дѳчѳк, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подѳбається, тільки родові племені їхнього бáтька вони стануть за жінок. **7** І не буде переходити спáдщина Ізраїлевих синів від племені до племені, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спáдщини племені своїх бáтьків. **8** А кожна дѳчѳка, що пося́де спáдщину від племені Ізраїлевих синів, стане за жінку однѳму з роду племені бáтька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спáдком бáтьків своїх. **9** І не буде переходити спáдок від племені до іншого племені, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спáдку свого“. **10** Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дѳчки. **11** І стали Целофхадові дѳчки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх. **12** Тим, що з родів синів Манасіїних, сина Йѳсипового, стали вони за жінок, а їхня спáдщина залишилася за плѳменем роду їхнього бáтька. **13** Оце за́повіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степáх над приєрихѳнським Йордáном.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей вияснити Закбна, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Досить вам сидіти на цій горі! **7** Оберніться й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його їм та їхньому насінню по них“. **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не міжу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численности, як зорі небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягар ваш, і ваші суперечки? **13** Візьміть собі мужів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповіли мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити“. **15** І взяв я голів ваших племён, мужів мудрих та знаних, і поставив їх головами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племён. **16** І наказав я того часу вашим суддям, говорячи: „Вислуховуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між прихоськом його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малюго, так і великого вислухаєте, не будете боятися обличчя людини, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка для вас,

принесете мені, і я вислухаю її“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І сказав я до вас: „Прийшли ви до Аморейської гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, віддає тобі цей край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлимо мужів перед собою, і нехай вони віслідять нам той край, та нехай принесуть нам відомість про дорогу, що нею підемо, та про міста, куди ввійдемо“. **23** І була та річ добра в моїх очах, і взяв я у вас дванадцять мужа, — муж один для племени. **24** І вони відійшли, і зішли на гору, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. **25** І взяли вони в свою руку з плбду того краю, і принесли до нас, і здали нам справу, і сказали: „Добрий той край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ **26** Та ви не хотіли йти, і були неслухняні наказам Господа, Бога вашого. **27** І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З ненависти до нас Господь вивів нас з єгипетського краю, щоб дати нас у руку амореянина на вигублення нас. **28** Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Нард той більший та вищий від нас, міста великі й уміцнені аж до неба, і навіть велетнів ми бачили там“. **29** І сказав я до вас: „Не лякайтеся й не бійтеся їх! **30** Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очах, **31** і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого приходу до цього місця. **32** Та все таки ви не віруете в Господа, вашого Бога, **33** що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше таборівання, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що будете нею ходити, а хмарою вдень“. **34** І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи: **35** Поправді кажу, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, **36** окрім Калева, Єфуннеєвого сина, — він побачить його, і йому Я дам той край, по якому ступав він, та синам його,

через те, що він виповняв наказа Господнього. **37** Також на мене розгнівався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди! **38** Ісус, син Навінів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здобич будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“. **41** А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господеві! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І приперезали ви кожен військову зброю свою, і відважилися вийти на гору. **42** Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. **43** І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухняні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зійшли на гору. **44** І вийшов навперейми вас амореянин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять то бджоли, і товкли вас в Сеїрі аж до Горми. **45** І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. **46** І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до мене. І кружляли ми навколо горі Сеїр багато днів. **2** І сказав Господь до мене, говорячи: **3** „Дбайте вам кружляти навколо цієї горі, — оберніться на північ! **4** А наро́дові наказуй, говорячи: Ви переходите границі ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться! **5** Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього краю місця ані на стопу ноги, бо гору Сеїр Я дав Ісавові, як спадщину. **6** Їжу купите від них за срібло — і будете їсти, а також воду будете купувати в них за срібло — і будете пити. **7** Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе в кожному чині твоєї руки, знає Він ходу твою в цій великій пустині. Оце сорок літ Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні в чому“. **8** І перейшли ми від наших братів, Ісавових синів, що сидять у Сеїрі, від дороги степу, від Елату, і від

Еційон-Ґеверу. І обернулися ми, та й перейшли дорогою моавської пустині. **9** І сказав Господь мені: „Не ворогуй з Моавом, і не драгуй їх війною, бо Я не дам тобі з його краю спадщини, — бо Лотовим синам дав Я Ар на спадок“. **10** Перед тим сиділи в ньому еми, народ великий, і численний, і високий, як вєлетні. **11** Рефаями вважалися й вони, як вєлетні, а моавітяни кличуть їх: еми. **12** А в Сеїрі перед тим сиділи були гореї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль країви спадку свого, що дав їм Господь. **13** „Тепер устаньте, і перейдіть потік Зеред“. І перейшли ми потік Зеред. **14** А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа, аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із табору, як Господь присягнув був їм. **15** Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. **16** І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред наро́ду, **17** то Господь промовляв до мене, говорячи: **18** „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. **19** І прийдеш близько до Аммонових синів, — не ненавидь їх і не драгуй їх, бо не дам тобі спадку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“. **20** За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітяни кликали їх: замзуми, **21** наро́д великий, і численний, і високий, як вєлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, **22** як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хорейянами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні. **23** А аввеїв, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. **24** „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореянина, а край його зачни забирати, та й воюй з ним. **25** Того дня Я зачну наводити страх та жах перед тобою на наро́ди під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жакнуться перед тобою“. **26** І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: **27** „Нехай же я перейду в твоїм краї в дорозі, — я піду дорогою, не збочу ні праворуч, ні ліворуч. **28** Їжу за срібло продаси мені, — і я

їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейду́ я ногами, **29** як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моави, що сидять у в Арі, аж перейду́ я Йордан до того краю, що його нам дає Господь, Бог наш“. **30** Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорстóчив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. **31** І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни заволодіва́ти, щоб успадкува́ти його край.“ **32** І вийшов Сигон навпроти нас, він та весь народ його, на війну до Ягацу. **33** І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та весь його народ. **34** І того часу ми здобули всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. **35** Тільки худобу забрали ми собі на здобич, та захо́плене в містах, що ми їх здобули. **36** Від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддавав нам Господь, Бог наш. **37** Тільки до краю Аммонових синів не наблізився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. І вийшов напереді́ми нас Ог, цар башанський, він та весь його наро́д, на війну до Едреї. **2** І сказав Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і весь наро́д його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“. **3** І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та весь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позостало́ся в нього. **4** І здобули ми всі міста його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — ші́стдесят міст, усю арговську околицю, ца́рство Ога в Башані. **5** Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворóта й засув, окрім дуже багатьох відкритих міст. **6** І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей. **7** А всю худобу й захо́плене з міст забрали ми собі на здобич. **8** І взяли ми того часу той край з руки обох царів амореянина, що по

другому боці Йорда́ну, від Арнонського пото́ку аж до гори Гермóн, — **9** сидо́няни кличуть на Гермóн Сі́рійо́н, а амореяни кличуть на нього Сені́р, — **10** усі міста на рівніні, і весь Гілеад, і весь Баша́н аж до Салхи й Едреї, міст ца́рства Ога в Башані. **11** Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його ло́же, ложе залізне; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять лі́ктів довжинá його, і чотири лі́кті шири́на його, на міру лі́ктем чоловіка. **12** А край той того часу посла́ли ми. Від Ароеру, що над Арнонським пото́ком, і половину гори Гілеад, і міста́ його я дав Руві́мовим та Га́довим. **13** А решту Гілеаду та весь Башан, ца́рство Ога, віддав я половині племе́нн Манасі́їного, усю околицю арговську, — на весь той Башан кличеться: край рефаїв. **14** Яїр, син Манасі́їн, узяв всю Аргову околицю аж до границі гешурів та маахатів, і він назвав їх свої́м іменем: Баша́н, се́ла Яїра, і так їх клі́чуть аж до цього дня. **15** А Махі́рові дав я Гілеад. **16** А Руві́мовим та Га́довим дав я від Гілеаду й аж до Арнонського пото́ку, се́ре́дину потоку та границю, і аж до потоку Яббоку, границі Аммонових синів, **17** і степ, і Йорда́н, і границю його від Кіннерету аж до моря сте́пу, моря Солоного, у узбіччя Пісі́ї на схід. **18** І часу то́го наказав я вам, говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам це́й край, щоб ви посла́ли його; узброєні пере́йдете перед вашими братами, Ізраїлевими синами, усі військóві. **19** Тільки ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що худоба ваша велика! — будуть сиді́ти по ваших міста́х, що я дав вам, **20** аж Господь дасть спочи́нок братам вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йорда́ну, — і вернетесь кожен до спа́дку свого, що я дав вам“. **21** А Ісусові наказав я того часу, говорячи: „Ото твої́ очі бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим царям, — так зробить Господь усі́м ца́рствам, куди ти переходи́ш. **22** Не будеш бо́ятися їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** І благов я того часу Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти зачав показувати рабові Своєму ве́лич Свою та мі́цну Свою руку! Бо хто інший Бог на не́бі та на землі, що зробить, як чі́ни Твої, як великі діла́ Твої? **25** Нехай перейду́ ж я та побачу той хоро́ший край, що по ті́м боці Йорда́ну, ту гарну

гірську землю та Ливан!“ 26 Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послухав мене. І сказав Господь до мене: „Досить тобі, — не говори більше до Мене в цій справі! 27 Вийди на верхів'я Пісгі, і зведи свої очі на захід, і на північ, і на південь, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перейдеш цього Йордану! 28 І напоумі Ісуса, і зміцни його, й укріпи його, бо він перейде перед цим наро́дом, і він зробить, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. 29 І осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та законів, що я навчаю вас чинити, щоб жили ви, і ввійшли, й посіли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. 2 Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам. 3 Очі ваші бачили те, що Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з-посеред тебе. 4 А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні. 5 Дивіться, — навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його. 6 Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах народів, що віслухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний наро́д, цей великий люд! 7 Бо хто інший такий великий народ, що мав би богів, таких йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличемо до Нього? 8 І хто інший такий великий народ, що має постанови й закони такі справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні? 9 Тільки стережися, і дуже пильнуй свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не повиходили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома си́нам твоїм та си́нам твоїх синів, 10 про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той народ, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчатися бояться Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчать“. 11 І поприходили ви, та й поставали під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява,

хмара та мряка. 12 І промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. 13 І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях. 14 А мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у краю, куди ви переходите володіти ним. 15 І будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хориві з середини огню, 16 щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввана, зображення самця чи самиці, 17 зображення всякої худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, 18 зображення всякого плазуючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею, 19 і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не був ти зведений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім наро́дам під усім небом. 20 А вас Господь узяв та й вивів вас із залізної гутнічої печі, — з Єгипту, щоб ви стали для Нього наро́дом наділу, як сьогодні це відко. 21 А Господь був розгнівався на мене за ваші діла, і поклявся, що не перейду́ я Йордану, і не ввійду́ до того хорошого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадщину. 22 Бо я умру в цьому краї, я не перейду́ Йордану, а ви перейдете й посядете той хороший край. 23 Стережіться, щоб не забули ви заповіту Господа, вашого Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви собі боввана на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. 24 Бо Господь, Бог твій, — Він палючий огонь, Бог заздрісний. 25 Коли ти породити синів, і синів твоїх синів, і постарієте ви в краю, і зіпсуєтеся, і зробите боввана на подобу чогось, і зробите зло в очах Господа, Бога свого, та Його розгнівите, 26 то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й землю, що незабаром конче погинете в краю, на успадкування якого ви переходите туди Йордан. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете вигублені. 27 І розпорозить вас Господь посеред народів, і будете ви нечисленні поміж людьми, куди попровадить вас Господь. 28 І будете служити там богам, ділу рук людських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і

не нюхають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душею своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, то вернешся ти до Господа, Бога свого, і послушаєш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостивий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким їм присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людину на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуло було щось таке, як вона: **33** чи чув народ голос Бога, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з-посеред іншого народу пробами, ознаками, і чудами, і війною, і сильною рукою, і раменом витягненим, і страхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і слова Його чув ти з середини огню. **37** І тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхнє насіння по них, і Сам Він вивів тебе Своєю великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спадок, як сьогодні це відко. **39** І пізнаєш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** І будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продóвжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні". **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йордану на схід сонця, **42** щоб утікав туди убійник, що замордує свого ближнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. І втече він до одного з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї рівнинній, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасіному. **44** І оце Закон, що Мойсей поклав перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідóцтва, і постанови, і закони, що Мойсей говорив їх до

Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бік Йордану в долині навпроти Бет-Пеору в краї Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йордану на схід сонця, **48** від Ароеру, що над берегом арноньського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон, **49** і весь степ по тім боці Йордану на схід і аж до моря стéпу під узб́іччям Пісгі.

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закони, які я говорю сьогодні в ваші уші, і навчіться їх, і будете пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хориві. **3** Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з середини огню. **5** Я того часу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гóру, коли Він говорив: **6** „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краї, з дому рабства. **7** Хай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. **9** Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненавидять Мене, **10** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надарémно, бо не помилує Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарémно. **12** Пильний дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день сьóмий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій та дочка́ твоя, і раб твій та невільниця твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невільниця твоя, як і ти. **15** І будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменом, тому наказав тобі Господь,

Бог твій, святкувати суботній день. **16** Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **17** Не вбивай! **18** Не чини перелюбу! **19** Не краді! **20** Не свідчи неправдиво проти ближнього свого! **21** І не бажай жони ближнього свого, і не бажай дому ближнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в ближнього твого! **22** Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних таблицях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред темряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі гóлови ваших племён та ваші старші, **24** та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та вéлич Свою, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалить нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помремо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, щó скаже Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й виконаємо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього народу, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажи їм: Вертайтеся собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожну заповідь, і постанови, і закони, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спадщину його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні правóруч, ні лівóруч. **33** Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодієте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закони, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посісти його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твого сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильнуй виконувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сільно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. **7** І пильно навчиш цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходітимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні міста, яких ти не будував, **11** та доли, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й наситишся, — **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих народів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнивий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі. **17** Будете конче пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідóцтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою, як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідóцтва й постанови

та закони, що вам наказав Господь, Бог наш?“ 21 то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. 22 І дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та весь дім його на наших очах. 23 А нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. 24 І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб було добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дня цього. 25 І буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краю, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттеянина, і гіргашеянина, і амореянина, і ханаанеянина, і перізеянина, і хіввеянина, і евусеянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. 2 І коли дасть їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: конче учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. 3 І не споріднюйся з ними: дочкі своєї не даси його синові, а його дочкі не візьмеш для сина свого, 4 бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. 5 Але тільки так будете їм робити: жертвіники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи поламаєте, святі їхні дерева постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні, 6 бо ти святий народ для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. 7 Не через численність вашу понад усі народи Господь уподобав вас та вибрав вас, бож ви найменші зо всіх народів, 8 але з Господньої любови до вас, і через додержання Його присяги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому рабства, з руки фараона, царя єгипетського. 9 І ти пізнаєш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто додержує Його заповіді на тисячу поколінь, 10 і що надолужить ненависникам Своїм, їм самим, щоб вигубити їх; не загаїться Він щодо

Свого ненависника, — відплатить йому самому. 11 А ти будеш виконувати заповіді й постанови та закони, що Я сьогодні наказую виконувати їх. 12 І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих законів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм. 13 І буде Він любити тебе, і поблагословить тебе, і розмножить тебе, і поблагословить плід твоєї утроби та плід твоєї землі, — збіжжя твоє, і сік твій виноградний, і сік твоїх оливок, порід биків твоїх і котіння отари твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі. 14 Ти будеш благословенний поміж усіма народами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю. 15 І Господь відхилить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведе їх на тебе, а дасть їх на всіх твоїх ворогів. 16 І ти винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змилосердиться око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пастка для тебе. 17 Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — 18 не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, — 19 ті великі випробовування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та витягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим народам, що ти їх боїшся. 20 Також і шершнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позostalі та ті, що поховалися перед тобою. 21 Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. 22 І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звірина. 23 І дасть їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентежить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вигублені. 24 І віддасть їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вигубиш їх. 25 Бовванів їхніх богів попалите в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його собі, щоб тим не впасти до пастки, бо то огіда для Господа, Бога твого. 26 І не внесеш цієї огіди до дому свого, і не станеш

закляттям, як вона. Конче зогідиш її, і конче будеш брідитися нею, бо закляття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той край, що Господь присягнув вашим батькам. **2** І будеш пам'ятати всю ту доробу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб випробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. **3** І впокóрював Він тебе, і морив тебе голодом, і годував тебе мánною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. **4** Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. **5** І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. **6** І будеш викóнувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, **7** бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потóків, джерéл та безóдень, що виходять у долині й на горі, **8** до краю пшениці, й ячмéну, і винограду, і фігі, і гранáту, до краю олівкового дéрева та меду, **9** до краю, де подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь. **10** І будеш ти їсти й наситишся, і поблагослòбиш Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. **11** Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і закóнів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, **12** щоб, коли ти будеш їсти й наситишся, і добрі дома будуватимеш, і осядеш у них, **13** а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножиться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твоє, розмножиться, **14** то щоб не загорділося серце твоє, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства, **15** що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сара́ф, і скорпіо́н, і вихохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі, **16** що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокоряти тебе, і щоб випробóвувати тебе, щоб чинити тобі

добро наостáнку, **17** щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та мідь моєї руки здобули мені цей добробут“. **18** І будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потóгу, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. **19** І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то врочисто свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете! **20** Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йорда́н, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, **2** народом великим та високим, вéлетнями, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед вéлетнями?“ **3** І пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він поніжуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вигубиш їх незаба́ром, як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через пра́ведність мою ввів мене Господь посісти цей Край, і через непра́ведність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“. **5** Не через пра́ведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через непра́ведність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. **6** І пізнаєш, що не через пра́ведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердоший. **7** Пам'ятай, не забудь, що ти гнівів Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухняні були ви проти Господа. **8** І на Хоріві розгнівали були ви Господа, — і Господь був розгнівався на вас, щоб вигубити вас. **9** Коли я східив на гóру взяти кам'яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами, то сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив. **10** І Господь дав мені обидві кам'яні таблиці, писані Божим пальцем, а на них усі ті

слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів. **11** І сталося, на кінці сорока день і сорока ночей дав мені Господь дві кам'яні таблиці, таблиці заповіту. **12** І сказав мені Господь: „Устань, швидко зійди звідси, бо зіпсувся наро́д твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро зб́чили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого бовва́на“. **13** І сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той наро́д, — і ось він наро́д твердоший. **14** Позостав Мене, і Я вігублю їх, і зітру́ їхне ймення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“. **15** І я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обидві таблиці заповіту в обох руках моїх. **16** І побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого бовва́на, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! **17** І схопив я за обидві таблиці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторо́жив їх на ваших оча́х!... **18** І впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за весь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в оча́х Господа, щоб Його розгнівити, **19** бо боявся я гніву та люті, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вігубити вас, — та вислухав Господь мене й цього ра́зу. **20** А на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. І молився я того ча́су також за Аарона. **21** А гріх ваш, що вчинили ви, теля́ те я взяв та й спалив його в огні, і розторо́жив його, добре змолів, аж стало воно дрібнім, немов порошок. І кинув я порошок його до пото́ку, що сходить з гори. **22** І в Тав'ері, і в Массі, і в Ківрот-Гаттааві гнів́или ви Господа. **23** А коли Господь посилав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухня́ні на́казу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послухалися Його голосу. **24** Неслухня́ні були ви Господе́ві від дня, як я вас пізнав. **25** І впав я перед Господнім лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що вігубить вас. **26** І молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупив Своєю величністю, що Ти вивів його́ з Єгипту сильною рукою! **27** Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього наро́ду й на несправедливість та гріх його, **28** щоб не сказав

той кра́й, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того кра́ю, що Ти говорив їм, та з Своєї не́нависти до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. **29** А вони народ Твій та насліддя Твое, що Ти вивів Своєю великою силою та Своїм вітягненим раме́ном“.

10 Того ча́су сказав був до мене Господь: „Вітеші собі дві камі́нні таблиці, як перші, та й ви́йди до Мене на го́ру, і зроби собі дерев'яного ковче́га. **2** А Я напишу на тих таблицях слова́, що були на перших таблицях, які ти побив, і покладеш їх у ковче́зі.“ **3** І зробив я ковче́га з акаці́йного дерева, і витесав я дві камі́нні таблиці, як перші, та й зійшов на го́ру, а обидві таблиці в руці мо́йї. **4** І Він написав на тих таблицях, як перше письмо́, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з середини огню в день зборів. І Господь дав їх мені. **5** І обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті таблиці, що зробив, до ковче́гу. І були вони там, як наказав був Господь. **6** А Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яаканових синів до Мосери. Там помер Ааро́н, і був там похований, а священником став замість нього його́ син Елеазар. **7** А звідти рушили до Гудгоди, а з Гудгоди до Йотвати, до кра́ю водних потоків. **8** Того ча́су Господь відділив був Леві́еве плем'я, щоб носило ковче́га Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословля́ло Його йменням аж до цього дня. **9** Тому́ не було Леві́єві частки та спа́дку з братами. Господь — Він спа́дщина його́, як промовляв був Господь, Бог твій, йому. **10** А я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночей. І вислухав Господь мене також цього ра́зу, — не захотів Господь погубити тебе. **11** І сказав був до мене Господь: „Устань, іди в по́хід перед народом. І вві́йдуть вони, і посядуть той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм“ **12** А тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твій? Тільки того, щоб боятися Господа, Бога твого, ходити всіма́ Його доро́гами, і любити Його, і служити Господе́ві, Богу твоєму, усім серцем своїм і всією душею своєю, **13** виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було тобі добре. **14** Тож належить Господе́ві, Богу твоєму, небо, і небо небес, земля й усе, що на ній. **15** Тільки батьків твоїх уподо́бав

Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зо всіх народів, як бачиш цього дня. **16** І ви обріжете крайню плоть свого серця, а шиї своєї не зробите більше твердою, **17** бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихóдька, щоб дати йому хліба й одержу. **19** І будете ви любити прихóдька, бо прихóдьками були ви самі в єгипетському краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горну́тись, а Йменням Його будеш присягати. **21** Він хвалá твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні діла, які бачили очі твої. **22** Сімдесятьма душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численности, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зóри на небі!

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додérжувати постанови Його, і звичаї Його, і закони Його, і заповіді Його по всі дні. **2** І ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили карáння Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й раме́но Його вітягнене, **3** і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, єгипетському цареві та всьому його кра́еві, **4** і що́ Він зробив був війську Єгипта, ко́ням його та колесніцям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і що́ Він зробив був для вас у пустині аж до вашого прихóду до цього місця, **6** і що́ Він зробив був Датáнові й Авірóнові, синам Еля́ва, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домі, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваші — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** І будете ви викóнувати всі заповіді Його́, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим кра́єм, куди переходите ви, щоб посісти його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягну́в був вашим батька́м дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти заволодіти ним, він не такий, як єгипетський край,

звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й поливає́ш працею ніг своїх, як горóд варивний. **11** А цей край, куди ви переходите посісти його, то край гір та долин, — із небесного дощу він напóюється. **12** Край, що про нього дбає Господь, Бог твій, зáвжди на ньому очі Господа, Бога твого, від почáтку року аж до кінця року. **13** І станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душею, **14** то Я дам вам дощ вашого кра́ю своєча́сно, дощ ра́нній і дощ пізній, і збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й насити́шся. **16** Стережіться, щоб не було зведене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим бо́гам, і не вклонялися їм. **17** А то запалиться гнів Господній на вас, і замкне́ небо, і не буде дощу́, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** І покладете ви ці слова́ Мої на свої серця́ та на свої ду́ші, і прив'яжете їх на зна́ка на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** І ти понапи́суєш їх на бічні́х одві́рках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, яку́ Господь присягну́в був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Бо якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма́ дорóгами Його, і щоб горну́тись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи більші й міцніші від вас. **24** Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустині й Ливану, від Річки, річки Ефрáту й аж до моря Остáнного буде ваша границя. **25** Не всто́їть ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословення́ й прокля́ття: **27** благословення́, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і прокля́ття, якщо не будете слухатися заповідей Господа,

Бога свого, і збóчите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богáми, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до краю, куди ти входиш посісти його, то даси благословénня на горі Гарізім, а прокля́ття на горі Евáл. **30** От вони на тóму боці Йордáну за дорогою зáходу сонця, у крáю ханаанейнина, що сидить у степу навпроти Гілгалу при діброві Морé. **31** Бо ви переходите Йордán, щоб увійти посісти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете додérжувати, щоб виконувати всі постанови й закóни Його, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та закóни, які ви пильнуватимете виконувати в крáї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які житимете на цій землі. **2** Конче внищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горáх і на пагірках, та під кожним зеленим дéревом. **3** І розвалите їхні жертівники, і поламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дéрева попáлите в огні, а боввáнів їхніх богів порубаєте, і вігубите їхнє ймення з того місця. **4** Не робитимете так Господéві, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, зо всіх ваших племén, щоб покласти там Ім'я Своє, на місці перебувáння Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесете туди свої цілопáлення, і свої жертви, і свої десятини та принóшення рук своїх, і обітницé свої, і дáри свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібно́ї. **7** І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та домí ваші, якими поблагословів тебе Господь, Бог твій. **8** Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, щó йому здається справедливим в очáх тільки його, **9** бо ви дотепér не ввійшли до місця відпочинку й до спáдщини, що Господь, Бог твій, дає тобі. **10** А коли ви перéйдете Йордán і осядете в крáї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спáдщину, і Він заспоко́ить вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно, **11** то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувáло там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопáлення, і свої

жертви, десятини свої та принóшення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господéві. **12** І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дóчки ваші, і раби ваші, і невільницé ваші, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спáдку з вами. **13** Стережися, щоб не принóсив ти своїх цілопáлень на кожному місці, яке побачиш, **14** бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в однóму з племén твоїх, там принесеш свої цілопáлення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. **15** Але скільки запрагне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословénням Господа, Бога твого, що його́ дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сáрну й як óленья. **16** Тільки крóви не їстимеш, — на землю виллеш її, як вóду. **17** Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини збїжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібно́ї, і всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дáрів своїх, і принóшення своєї руки, **18** бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочкá твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх. І будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнеться рука твоя. **19** Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй. **20** Коли Господь, Бог твій, поширить границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жадáнням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. **21** Коли буде далеко від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Його, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібно́ї, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жадáнням своєї душі. **22** Тільки як їсться сáрну й óленья, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. **23** Тільки будь обережним, щоб не їсти крóви, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі рáзом з м'ясом. **24** Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як вóду. **25** Не будеш їсти її, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, коли робитимеш справедливе в Господніх очáх. **26** Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обітницé свої понесеш,

і прийдеш до місця, яке вибере Господь. **27** І принесеш своє цілопалення, м'ясо та кров, на жéртвнику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жéртв буде вилита на жéртвнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. **28** Виконуй і слухай усі ті слова, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навіки, коли будеш робити добре та справедливе в очах Господа, Бога свого. **29** Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посядеш їх, і осядеш у їхньому краї, **30** то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вигублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. **31** Не зробиш так Господéві, Богу своєму; бо всяку гидóту, яку Господь зненáвидів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочок своїх вони палять в огні для богів своїх. **32** Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або сновідець, і дасть тобі ознаку або чудо, **2** і збúдеться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими богами, яких ти не знав, і бúдемо їм служити“, **3** то не слухайся слів того пророка або того сновідця, бо цим Господь, Бог ваш, випробóвує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею. **4** За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете линути. **5** А пророк той або той сновідець нехай буде забитий, бо намовляв на відстúпство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського краї й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиш зло з-посеред себе. **6** Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої, **7** з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця

землі, **8** то не будеш згóджуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосéрдитися око твоє над ним, і не змиласéрдишся й не сховаєш його, **9** бо конче заб'єш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостáнку. **10** І закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського краї, з дому рабства. **11** А весь Ізраїль буде слухати і буде боятися, і більше не буде робити такої злої речі серед тебе. **12** Коли почувеш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій, дає тобі, щоб сидіти там, що про нього кажуть: **13** вийшли люди, сини велійáлові, з-поміж тебе, і звели з правдивої дороги мешканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богам“, яких ви не знали, **14** то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна та річ, була зроблена та гидóта посеред тебе, **15** то конче вибий мешканців того міста вістря меча, — віддай на заклáття його й усе, що в ньому, та худобу його вибий вістря меча. **16** А всю здóбич його збереш до середини майдáну його, і спалиш огнем те місто та всю здóбич його цілковито для Господа, Бога твого. І стане воно купою руїн навіки, не буде вже воно відбудóване. **17** І нічого з заклáття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого й дав тобі милосердя, і змиласéрдився над тобою, і розмóжив тебе, як присягнув був батькам твоїм, **18** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очах Господа, Бога твого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів, і не вистригайте волосся над вашими очима за помёрлого, **2** бо ти святий нарóд для Господа, Бога твого, і Господь тебе вибрав, щоб був ти Йому вибраним нарóдом зо всіх народів, що на поверхні землі. **3** Не будеш їсти жодної гидóти. **4** Оце та худоба, що ви будете їсти: вил, кожне з овець і кожне з кіз, **5** óлень, і сáрна, і буйвél, і лáня, і зубр, і антилопа, і жирафа. **6** Кожну з худоби, що має розділені копита та що має копита, роздвоєні розрívом, що жує жу́йку між худобою, — те будете їсти. **7** Тільки цього не

будете їсти з тих, що жують жуйку й що мають розділені копита, розщиплені: верблюда, і зайця, і тушкánчика, бо вони жують жуйку, та копит не розділили, — нечисті вони для вас. **8** І свині, бо має розділені рáтиці, а жуйки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього пáдла не доторкнeтeся. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді, — усе, що має плавці та луску, будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. **11** Кожного чистого птаха будете їсти. **12** А оце, чого з них ви не будете їсти: орла, і грифа, і морського орла, **13** і кóршака, і со́кола за родом його, **14** і всякого крúка за родом його, **15** і стру́са, і сови, і яструба за родом його, **16** пугача, й íбиса, і лéбеда, **17** і пелікана, і сичá, і рибáлки, **18** і бусла, і ча́пли за родом її, і óдуда, і кажанá. **19** І кожне плазуюче з пта́ства — нечисте воно для вас, не будете їсти. **20** Кожного чистого птаха будете їсти. **21** Не будете їсти жодного пáдла, — даси його прихóдьковí, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужинцевí, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняти в молоці матерí його. **22** Конче даси десятину з усього врожа́ю насіння твого, що рік-річно на полі зростé. **23** І будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб Ім'я́ Його перебува́ло там, десятину збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібно́ї, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. **24** А коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понéсти тогó, бо буде занадто далеко від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб покласти Ім'я́ Своє там, коли поблагослóвить тебе Господь, Бог твій, **25** то даси в сріблi, і зав'яжеш те срібло в руці своїй, і підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. **26** І витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкий напíй, і на все, чого зажадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тішитися ти та дiм твій. **27** А Левит, що живé по брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спáдку з тобою. **28** На кінці трьох років віддiлиш усю десятину свого врожа́ю в тiм році, і покладеш у брамах своїх. **29** І прийде Левит, бо

нема йому частки й спáдку з тобою, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й наситяться, щоб поблагословíв тебе Господь, Бог твій, у кожному чинi твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи лiт зробиш відпúщення. **2** А оце те відпúщення: кожен позикодавець, що позичає своєму ближньому, не буде натискáти на свого ближнього та на брата свого, бо оголошено відпúщення ради Господа. **3** На чужинця будеш натискати, а що буде твоє в брата твого, те відпустить йому рука твоя, **4** та тільки не буде серед тебе вбогого, бо конче поблагослóвить тебе Господь у краї, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок, щоб ти посiв його, **5** якщо тільки конче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожну ту заповідь, що я наказую тобі сьогóднi. **6** Бо Господь, Бог твій, поблагословíв тебе, як говорив був тобі, і ти зробиш, що багато людей даватимуть тобі пóзичку, а ти не даватимеш пóзички. І будеш ти панувати над багатьма народами, а над тобою не будуть панувати. **7** Коли буде серед тебе вбогий, один iз братiв твоiх ув одній iз брам твоiх у краї твоiм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиш запéклим свого серця, і не замкнeш своєї руки від убогого брата свого, **8** бо конче відкриєш свою руку йому, і конче позичиш йому за його потребу, що буде бракувати йому. **9** Стережися, щоб у серці твоiм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблизився сьомий рік, рік відпúщення“, і буде зле твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде клікати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх. **10** Конче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту річ поблагослóвить тебе Господь, Бог твій у кожному чинi твоiм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя. **11** Бо не переведеться убогий з-посеред краї, тому я наказую тобі, говорячи: „Конче відкривай руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для неможливого свогó в краї своїм“. **12** Коли буде прóданий тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі шість лiт, а сьóмого року відпустиш його вільним від себе. **13** А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його пóрожньо, — **14** конче надiлі́ його з худоби своєї дрібно́ї, і з тóку свого, і з кадки

чавіла свого, — чим поблагословів тебе Господь, Бог твій, те даси йому. 15 І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетським краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. 16 І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, 17 то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невільниці своїй зробиш так само. 18 Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наёмницьку платню він відробив тобі вдвоє за шість літ, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім, щó ти робитимеш. 19 Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отари своєї. 20 Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. 21 А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесеш його в жертву для Господа, Бога свого, — 22 у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сарну й як оленя. 23 Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержуй місяця авіва, і справіш Пасху для Господа, Бога свого, бо в місяці авіві вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. 2 І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. 3 Не будеш їсти при тому квашеного, сім день будеш їсти при тому опрісноки, хліб бідівання, — бо в поспіху вийшов ти з єгипетського краю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого виходу з єгипетського краю. 4 І не буде бачене в тебе квашене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщó не буде ночувати до ранку. 5 Не будеш закліювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. 6 Але тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при заході сонця, у час твого виходу з Єгипту. 7 І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обернешся, і підеш до

наметів своїх. 8 Шість день будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — віддання свята для Господа, Бога твого, іе будеш робити зайняття. 9 Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпа на дозрілому збіжжі зачнеш лічити сім тижнів. 10 І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дару своєї руки, що нею даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій. 11 І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і прихóдько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. 12 І будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. 13 Свято Кучок будеш справляти собі сім день, коли збереш з току свого та з кáдки чавіла свого. 14 І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Левит, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. 15 Сім день будеш святкувати Господеві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, бо поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. 16 Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лице Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, — 17 кожен принесе дар руки своєї, за благословенням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. 18 Суддів та урядників настановиш собі в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенах твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. 19 Не викривиш закону, — не будеш дивитися на особу, і не візьмеш підкупу, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих. 20 За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. 21 Не посадиш собі святого дєрева, усякого дєрева при жертівнику Господа, Бога твого, що зробиш собі, 22 і не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш принóсити в жертву Господеві, Богові своєму вола або одне з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гидота

для Господа, Бога твого. 2 Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зле в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіту, 3 що пішов би й служив би іншим богам, і вклонявся б їм та сонцеві або місяцеві, або всім зор'ям небесним, чого я не наказав, 4 і буде розказано тобі, і ти почуєш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дійсна та річ, була зроблена ота гидота серед Ізраїля, 5 то випроведиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменуєш їх камінням, і вони погинуть. 6 На слова двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий. 7 Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити його, а рука всього народу — наостанку. І вигубиш зло з-посеред себе. 8 Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. 9 І прийдеш до священників-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово присуду. 10 І ти поступиш за тим словом, що подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як навчать тебе. 11 Ти поступиш за законом, що навчать тебе, і за віроком, що скажуть тобі, — не відступиш ні праворуч ні ліворуч від слова, що подадуть тобі. 12 А коли хто через зухвалість не послухається священника, що стоїть там на служенні Господеві, Богові твоєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. 13 А весь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвало. 14 Коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посядеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх околицях“, 15 то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій. 16 Тільки щоб він не примножував собі коней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити коней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтеся вже більше

тією дорогою“. 17 І хай не примножить він собі жінок, щоб не відступило його серце, і сріблота золота хай він не примножить собі дуже. 18 І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відписа цього Закону з книги, що перед лицем священників-Левитів. 19 І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додержувати всіх слів цього Закону та тих постанов, щоб виконувати їх, 20 щоб не гордувало серце його своїми братами, і щоб не зблудував він ні праворуч, ні ліворуч від цієї заповіді, щоб продовжив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священникам-Левитам, усьому Левієвому племіні не буде частки та спадку разом з Ізраїлем, — огням жертви Господа та частки його будуть ім. 2 А спадку не буде йому серед братів його: Господь — Він спадок його, як Він говорив був йому. 3 А оце буде належати священникам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священникові плечé, і щóки, і шлúнок. 4 Початок від збіжжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стріження отари своєї даси ти йому. 5 Бо його вибрав Господь, Бог твій, зо всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господне Ім'я, він та сини його по всі дні. 6 А коли прийде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жаданням своєї душі до місця, яке вибере Господь, 7 і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, 8 то по рівній частці будуть вони їсти, oprіч маєтку, прóданого по батьках. 9 Коли будеш вхóдити до краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидота цих народів. 10 Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбу, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахах, і хто чарівник, 11 і хто чорнокніжник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питає померлих. 12 Бо гидота для Господа кожен, хто чинить таке, і через ті гидоти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. 13 Бездоганий будеш ти перед Господом, Богом своїм, 14 бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають

тих, хто ворожить по хмарах та ворожб'ітів, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій. 15 Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставить тобі Господь, Бог твій, — Його будете слухати, 16 згідно з усім, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. 17 І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. 18 Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу. 19 І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покараю того. 20 А той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям слова, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. 21 А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пізнаємо те слово, якого Господь не говорив? 22 Щоб буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвалості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тобі їхній край, і ти повиганяєш їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, 2 то три місті відділиш собі в середині свого краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. 3 Приготуєш собі дорогу, і поділиш натрое землю твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і це буде на втікання туди кожного убійника. 4 А оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого ближнього ненарком, а він не був ворогом його від учора й позавчора; 5 або хто ввійде з своїм ближнім до лісу рубати дерева, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дерево, а залізо спаде з топорища й попаде в його ближнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, 6 щоб не гнався месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довга та дорога, і не вбив його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. 7 Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. 8 А якщо Господь, Бог

твій, розширить границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, 9 коли ти будеш додérжувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, 10 щоб не була пролита неповинна кров серед твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. 11 А коли хто буде ненавидіти свого ближнього, і буде чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, 12 то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крови, і він помре. 13 Не змилюсь око твоє над ним, і ти усунеш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. 14 Не пересунеш межі свого ближнього, яку розмежували предки в наддлі твоїм, яке посядеш ти в краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. 15 Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха, — у кожному гріху, що згрішить, на слова двох свідків або на слова трьох свідків відбудеться справа. 16 Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, 17 то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господнім, перед священиками та суддями, що будуть у тих днях. 18 І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, 19 то зробіть йому так, як він замишляв був зробити своєму братові, — і вигубиш зло з-посеред себе. 20 А позосталі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. 21 І не змилюсь око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю. 2 І станеться, коли ви приступите до бою, то підійде священик і буде промовляти до народу, 3 та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтеся, і не страшіться, і не лякайтеся

їх, 4 бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ 5 А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новий дім, та не справив обряду понівин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду понівин. 6 І хто є тут такий, що засадив виноградина та не користався ним? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним. 7 А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. 8 І далі промовлятимуть урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що лякливий та м'якосердий? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не розслабив він серця братів своїх, як є серце його“. 9 І станеться, коли урядники закінчать промовляти до народу, то призначать зверхників для військових відділів на чолі народу. 10 Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонує йому перше мир. 11 І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то весь той народ, що знаходиться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. 12 А якщо воно не замірить з тобою, і буде провадити з тобою війну, то обложиш його. 13 І Господь, Бог твій, дасть його в руку твою, а ти повбиваєш усю чоловічу стать його вістрям меча. 14 Тільки жінок, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім місті, всю здобич його забереш собі, і будеш ти їсти здобич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. 15 Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. 16 Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиш при житті жодної душі, 17 бо конче вчиниш їх закляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанеянина, і Перізеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, 18 щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гідоти, що робили вони богам своїм, бо тоді згрішиті ви перед Господом, Богом своїм. 19 Коли будеш облягати місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищиш його дёрева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти їстимеш, і його не будеш

стинати, бо чи ж пільне дёрево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? 20 Тільки дёрево, що про нього ти знаєш, що воно не дёрево на їжу, його знищиш та зітнієш, і будеш будувати з нього речі облягання проти того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його, 2 то повиходять старші твої та судді твої, та й виміряють до тих міст, що навколо забитого. 3 І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. 4 І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не орано, і що він не засіюваний, і там у долині висихаючого потоку переріжуть шию тій телиці. 5 І підійдуть священники, Левієві сини, — бо їх вибрав Господь, Бог твій, щоб служили Йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям, і за їхніми словами буде рішатися всяка суперечка та всяка поразка. 6 І всі старші того міста, найближчі до забитого, умиють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия. 7 І освідчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наші не бачили. 8 Прости народові своєму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“, і буде прощена їм та кров. 9 А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. 10 Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасть їх у твою руку, і ти пополониш із них полонених, 11 і побачиш серед полонених гарновиду жінку, і вподобаєш її собі, і візьмеш собі за жінку, 12 то впровадиш її до середини свого дому, а вона оголить свою голову й обітне свої нігті. 13 І здійме вона з себе одіж полоні свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць часу, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш їй чоловіком, і вона стане тобі за жінку. 14 І станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волею, а продати — не продаєш її за срібло, і не будеш поводитися з нею як з невільницею, бо ти жив із

нею. **15** Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненáвиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненáвиджена, і буде перворідний син від зненáвидженої, **16** то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, щó буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненáвидженої, **17** але за перворідного визнає сина зненáвидженої, щóб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. **18** Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде їх слухатися, **19** то бáтько його та мати його схóплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того місця. **20** І скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухняний та непокірний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яниця“. **21** І всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. І вигубиш те зло з-посеред себе, а весь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. **22** А коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дереві, **23** то труп його не буде ночувати на дереві, але конче поховаєш його того дня, бо повішений — Боже прокляття, і ти не занечистиш своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отáри, що заблудили, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. **2** А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і повернеш його йому. **3** І так зробиш ослові його, і так зробиш одержі його, і так зробиш усякій згубі брата свого, що згублена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її. **4** Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче підіймеш їх рáзом із ним. **5** Не буде чоловіча річ на жінці, а мужчи́на не зодягне жіночої одержі, бо кожен, хто чинить це, — огида він для Господа, Бога свого. **6** Коли спіткається на дорозі пташине кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї

матері з дітьми, — **7** конче відпустиш ту матір, а дітей візьмеш собі, щóб було добре тобі, і щóб ти продовжив свої дні. **8** Коли збудуєш новий дим, то зробиш порúччя для дáху свого, і не напровадиш крові на дим свій, коли спаде з нього хтось. **9** Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щóб не зробити заклятим усе насіння: і щó засієш, і врожай виноградинка. **10** Не будеш орати волон і ослом рáзом. **11** Не одягнеш одержі з двійного матеріялу, — з вовни й льону рáзом. **12** Порóбиш собі кутáси на чотирьох краях свого покриття, що ним покриваєшся. **13** Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але потім зненáвидить її, **14** і зводитиме на неї ганьбліві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблизився з нею, та не знайшов у неї дівóцтва“, **15** то візьме батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть доказа дівóцтва тієї дівчини до старших міста, до брами. **16** І скаже батько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку свою за жінку, та він зненáвидів її. **17** І ось він зводить на неї ганьбліві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочкі дівóцтва“, а оце знаки дівóцтва моєї дочки“. І розтягнуть одержу перед старшими міста. **18** А старші того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його, **19** і накладуть на нього пеню, сто шеклів срібла, — і дадуть батькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. **20** А якщо правдою було це слово, — не знайдене було дівóцтво в тієї дівчини, — **21** то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневірення дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. **22** Коли буде знайдений хто, що лежить із заміжною жінкою, то помруть вони оббе, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. **23** Коли дівчина буде зарúчена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею, **24** то виведете їх обох до брами того міста, і вкаменують їх камінням, і вони помруть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що збезчестив жінку свого ближнього, і вигубиш зло серед себе. **25** А як хто на полі спіткає зарúчену дівчину, і схóпить її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із

нею, він сам, **26** а тій дівчині не зробиш нічого, — нема тій дівчині смертельного гріха, бо це таке, як повстане хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ. **27** Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її. **28** Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, **29** то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збезчестив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні. **30** Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подолка одежі ба́тька свого́.

23 Не ввійде на збори Господні раненій розчавленням я́тер та з відрізанним членом. **2** Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. **3** Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, **4** за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найнялі були на тебе Валаама, Беорового сина з Петору Араму двох річо́к, щоб проклясти тебе. **5** Та не хотів Господь, Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій. **6** Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки. **7** Не обри́диш собі Ідумянина, бо він твій брат; не обри́диш собі Єгиптянина, бо був ти прихóдьком у краї́ його. **8** Сини, що народяться їм, покоління третє ввійде з них на збори Господні. **9** Коли та́бір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі. **10** Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригóди, то він вийде поза та́бір, — до середини та́бору не ввійде. **11** А коли наступатиме вечір, обмиється в воді, а по заході сонця ввійде до середини та́бору. **12** А місце на потребу буде тобі поза та́бором, щоб виходити тобі туди назóвні. **13** А лопатка буде в тебе на пояс твоїм; і станеться, коли ти сидітимеш назóвні, то будеш копати нею, і зно́ву закриєш свою нечистість, **14** бо Господь, Бог твій, ходить у середині та́бору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде та́бір твій святий, і Він не побачить у тебе соромітної

речі, і не відвернеться. **15** Не видавай панові раба його, який сховається до тебе від пана свого. **16** З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гнобити його. **17** Блудниця не буде з Ізраїлевих дочо́к, і блудодій не буде з Ізраїлевих синів. **18** Не принесеш дару розпусниці й ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обітницю, бо тож вони обоє — гидо́та перед Господом, Богом твоїм. **19** Не будеш позичати братові своєму на відсо́ток срібла, на відсоток їжі та всякої речі, що позичається на відсо́ток. **20** Чужому позичиш на відсо́ток, а братові своєму не позичиш на відсоток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чо́го доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти входиш на володіння її. **21** Коли ти складеш обітницю Господєві, Богові твоєму, не загаюйся виконати її, бо конче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. **22** А коли ти не складав обітниці, не буде на тобі гріха. **23** Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господєві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами. **24** Коли ввійдеш до виноградника свого ближнього, то будеш їсти виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до по́суду свого не візьмеш. **25** Коли ти ввійдеш на дозріле збіжжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого ближнього.

24 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшо́в у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводо́вого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. **2** І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка, **3** і коли знена́видить її той останній чоловік, то напише їй листа розводо́вого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, **4** не може перший її муж, що відпустив її, вернути й узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечіщена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішно́ю тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спа́док. **5** Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа

не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порадіє свою жінку, що взяв. **6** Ніхто не візьме в заставу долішнього каменя жорен або горішнього каменя жорен, бо він душу взяв би в заставу. **7** Коли буде хто знайдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде поводитися з ним як із невільником, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе. **8** Стережися в хворобі прокази, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчать вас священники-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, **9** Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Маріямі в дорозі, коли ви виходили з Єгипту. **10** Коли ти позичиш своєму ближньому позичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти заставу його, — **11** назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе заставу назовні. **12** А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи заставу його, — **13** конче вернеш йому ту заставу при заході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. **14** Не будеш утискати наймита, убогого й неможного з братів своїх та з прихóдька свого, що в краї твоїм у брамах твоїх. **15** Того ж дня даси йому заплату, і не зійде над нею незаплатченою сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не буде гріха на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю покараний буде. **17** Не скривиш суду на прихóдька, на сироту, і не будеш брати в заставу вдовіної одежі. **18** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ. **19** Коли будеш жати жніво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вернешся взяти його, — він буде прихóдькові, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чині твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галúзках за собою: воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати полішеного за собою, — воно буде прихóдькові, сироті та вдові. **22**

І будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськiм краї, тому я наказую тобі робити цю річ.

25 Коли буде суперечка між людьми, і вони прийдуть до суду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** І станеться, якщо вартий биття той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорока ударами буде його бити, не більше; щоб не бити його більше над те великим биттям, і щоб не був злегковажений брат твій на очах твоїх. **4** Не зав'яжеш рота волів, коли він молотить. **5** Коли браття сидітимуть разом, і один із них помре, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде заміж назовні за чужого, — дівер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подіверує її. **6** І буде перворідний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братової, то братова його вийде до брами до старших та й скаже: „Дівер мій відмовився відновити своєму братові ім'я в Ізраїлі, не хотів подіверувати мене“. **8** І покличуть його старші його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то підійде його братова до нього на очах старших, і здіме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не буде дому свого брата“. **10** І буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дім роззутого. **11** Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підійде жінка одного, щоб оберекти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схопить за сором його, **12** то відрубаєш руку її, — нехай не змилосоєрдить око твое! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного каменя до ваги, великого й малого, **14** не буде тобі в твоїм домі подвійної ефі, великої й малі. **15** Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефа буде в тебе повна й справедлива, щоб продóвжилися дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Бо огида перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість. **17** Пам'ятайте, що зробив був тобі Амалік у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спіткав тебе в дорозі, і

повбивав між тобою всіх задніх ослаблених, коли ти був змучений та струджений, а він не боявся Бога. 19 І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, щоб посісти його, то зітреш пам'ять Амаліка з-під неба. Не забудь!

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, і посядеш його, і осядеш у ньому, 2 то візьмеш із початків усякого плоду землі, що збереш із Краю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало Ім'я Його. 3 І прийдеш ти до священника, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчую це сьогодні Господеві, Богові твоєму, що я ввійшов до краю, що Господь заприсягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. 4 І візьме священник того коша з твоєї руки, і покладе його перед жертовником Господа, Бога твого. 5 А ти відповиси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамеянин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма людьми, та й став там народом великим, сильним та численим. 6 І чинили нам зло єгиптяни, і гнобили нас, і давали нас на роботу тяжку. 7 І голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь голос наш, і побачив нашу біду, і труд наш, і утиск наш. 8 І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раменом витягненим, і страхом великим, і ознаками та чудами. 9 І привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. 10 А тепер оце приніс я початок плоду тієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклонишся перед лицем Господа, Бога свого. 11 І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та домові твоєму, ти, і Левит, і прихосько, що посеред тебе. 12 А коли ти скінчиш десятинити всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихоськові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і наситяться, 13 то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихоськові, сироті та вдові, за всіма Твоїми заповідями, що

Ти наказав був мені, — я не переступив котроїсь із заповідей Твоїх і не забув. 14 Не їв я з нього в жалобі своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. 15 Споглянь же з святого мешкання Свого, із небес, і поблагослови народ Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. 16 Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та закони, а ти будеш додержувати, та будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душею своєю. 17 Ти сьогодні засвідчив Господеві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити дорігами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і закони Його, і що будеш слухатися голосу Його. 18 А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому народом вибраним, як Він наказав був тобі, і що ти виконуватимеш усі заповіді Його, 19 і що Він ставить тебе найвищим понад усі народи, яких Господь учинив, на хвалу, і на ім'я, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, народом святим, як Він говорив вам.

27 І наказав Мойсей та Ізраїлеві старші народові, говорячи: „Додержуйте всіх заповідей, що я сьогодні наказую вам! 2 І станеться того дня, коли ви перейдете Йордан до того краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике каміння, і пов'япниш їх вапном. 3 І понаписуєш на них усі слова цього Закону, коли перейдеш, щоб увійшов ти до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. 4 І станеться, коли ви перейдете Йордан, поставите те каміння, що я наказую вам сьогодні, на горі Евал, і пов'япните їх вапном. 5 І збудуєш там жертовника для Господа, Бога свого, жертовника з каміння, — не піднесеш над ними заліза. 6 З нетесаного каміння збудуєш жертовника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопалення Господеві, Богові своєму. 7 І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. 8 І напишеш на тих каміннях усі слова цього Закону дуже виразно“. 9 І промовляв Мойсей та всі священники-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став народом Господа,

Бога свого. **10** І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні“. **11** І наказав Мойсей того дня народеві, говорячи: **12** „Оці стануть на горі Гарізім, щоб благословляти народ, коли ви перейдете Йордан: Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Йосип, і Веніямін. **13** А оці стануть для клятви на горі Евал: Рувім, Гад, і Асір, і Завулон, Дан і Нефталім. **14** І відповідять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом: **15** „Проклята людина, що зробить боввана різаного або литого, гідоту для Господа, чин різьбярських рук, і поставить таємно! І відповість увесь народ, та й скаже: амінь! **16** Проклятий той, хто легковажить свого батька та свою матір! А весь народ скаже: амінь! **17** Проклятий, хто пересуває межі свого ближнього! А весь народ скаже: амінь! **18** Проклятий, хто робить блудячим сліпого в дорозі! А весь народ скаже: амінь! **19** Проклятий, хто перекручує право прихосьця, сироти та вдови! А весь народ скаже: амінь! **20** Проклятий, хто лягає з жінкою батька свого, бо відкрив він подолка одежі свого батька! А весь народ скаже: амінь! **21** Проклятий, хто лягає з усяким скотом! А весь народ скаже: амінь! **22** Проклятий, хто лягає з сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї матері! А весь народ скаже: амінь! **23** Проклятий, хто лягає з тещею своєю! А весь народ скаже: амінь! **24** Проклятий, хто вбиває свого ближнього потаємно! А весь народ скаже: амінь! **25** Проклятий, хто бере підкупа, щоб забити кого, пролляти кров неповінну! А весь народ скаже: амінь! **26** Проклятий, хто не дотримає слів цього Закону, щоб виконувати їх! А весь народ скаже: амінь!“

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей, що я наказую тобі сьогодні, то поставить тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі народи землі. **2** І прийдуть на тебе всі оці благословення, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. **3** Благословенний ти в місті, і благословенний ти на полі! **4** Благословенний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, порід биків твоїх і котіння отари твоєї! **5** Благословенний

твій кіш та діжа твоя! **6** Благословенний ти у вході своїм, і благословенний ти в виході своїм! **7** Господь учинить, що ворогі твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорогою вийдуть навперейми тебе, а сімома дорогами втікатимуть перед тобою. **8** Господь накаже Своєму благословенню бути з тобою в коморах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краю, що Господь, Бог твій, дає тобі. **9** Господь поставить тебе Собі за святий народ, як присягнув був тобі, коли ти будеш додержуватися заповідей Господа, Бога твого, і підеш дорогами Його. **10** І побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе. **11** І Господь дасть тобі добрий приріст у плоді утроби твоєї, і в плоді худоби твоєї, і в плоді поля твого на тій землі, що Господь записягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. **12** Господь відчинить для тебе свою добру скарбницю, небеса, щоб дати дощ для краю твого в часі його, і щоб поблагословити всякий чин твоєї руки. І ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. **13** І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки верхом, а не будеш долом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, **14** і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані праворуч, ані ліворуч, щоб ходити за іншими богами й служити їм. **15** Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці прокляття, і досягнуть тебе: **16** Проклятий ти в місті, і проклятий ти в полі! **17** Проклятий кіш твій та діжа твоя! **18** Проклятий плід утроби твоєї та плід твоєї землі, порід биків твоїх та котіння отари твоєї! **19** Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм! **20** Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий почин твоєї руки, що ти зробиш, аж поки ти не будеш вигублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чинів, що опустив ти Мене. **21** Приліпить Господь до тебе моровіцю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі, куди ти входиш посісти її. **22** Ударить Господь тебе сухотами, і

пропáсницею, і запáленням, і гарячкою, і мечём, і посухою, і іржею, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. 23 І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, залізом. 24 Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму кúряву, а порох із неба буде схóдити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. 25 Віддасть тебе Господь на порáзку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш навперейми його, а сімомá дорогами втікатимеш перед ним, і будеш розпоршений по всіх царствах землі. 26 І буде твій труп на їжу для всякого пта́ства небесного та для худоби зéмної, і не буде нікого, хто б їх пополо́шив. 27 Ударить тебе Господь єгипетським гнояко́м, гúдзами, лишая́ми, стру́пами такими, що не зможеш їх ви́лікувати. 28 Ударить тебе Господь божевільям, і сліпото́ю, і туподумством. 29 І будеш ти ма́цати в південь, як ма́цає сліпий у те́мряві, і не матимеш повóдження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утіскуваний та граббований, та не буде кому боронити. 30 Одрúжишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в ній не сидітимеш. Засадиш виноградника, та не будеш користатися ним. 31 Заколений буде віл твій на оча́х твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграббований перед тобою, і не вернеться до тебе. Отáра твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. 32 Сини твої та дóчки твої будуть віддані іншому наро́дові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили. 33 Плід твоєї землі та весь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утіскуваний та гно́блений по всі дні. 34 І ти збожевóлієш від того, що бачитимуть очі твої. 35 Ударить тебе Господь злим гнояко́м на коліна́х і на стéгнах, від якого не зможеш ви́лікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до че́репа твого. 36 Відведе́ Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батькі твої, і ти будеш служити там іншим бога́м, — дэ́реву та ка́меневі. 37 І станеш ти страхíттям, поговóром та посміховищем серед усіх наро́дів, куди відведе́ тебе Господь. 38 Багато насіння ви́несеш на поле, та мало збереш, — бо поже́ре його сарана́. 39 Позасадуєш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо поже́ре його черва́. 40 Будуть

у тебе оливки по всім краї́ твоїм, та оливою не будеш маститися, — бо поспада́є оливка твоя. 41 Ти порóдиш синів і дочóк, та не будуть для тебе вони, — бо пíдуть у неволю. 42 Усяке твоє дэ́рево та плід твоєї землі обсяде черва́. 43 Прихóдько, що серед тебе, піднесеться понад тебе ви́соко-ви́соко, а ти зйідеш низько-низько. 44 Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. 45 І прийдуть на тебе всі оці прокля́ття, і будуть гнати тебе, і доженуть тебе, аж поки ти будеш ви́гублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі. 46 І будуть вони на тобі на озна́ку та на до́каз, та на насінні твоєму аж навіки. 47 За те, що не служив ти Господéві, Богові своєму, у радості та в добрі серця, із рясно́ти всього, 48 то будеш служити во́рогові своєму, якого Господь пошле на тебе, у голоді, і в пра́гненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть залізне ярмо́ на твою шию, аж поки вигубить тебе. 49 Господь нанесе на тебе народ іздале́ка, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, 50 народ жорсто́кий, що не зважатиме на старóго, а для юнака́ не буде милості́вий. 51 І він буде жерти плід твоєї худоби та плід твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збіжжя, ані виноградного со́ку, ані оливи, ані поро́ду биків твоїх, ані котíння отáри твоєї, аж поки вигубить тебе. 52 І він буде облягати тебе в усіх твоїх бра́мах, аж поки порозвалює по всім твоїм краї́ твої міцні і укрі́плені му́ри, на які ти наді́явся, і буде гно́бити тебе в усіх твоїх брамах по всім твоїм краї́, що дав тобі Господь, Бог твій. 53 І будеш ти їсти плід утроби своєї, тіло синів своїх та дочóк своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в облóзі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог. 54 Кожен найлагі́дніший серед тебе й найбільше ви́пещений, — буде око його лихе на брата свого, і на жінку лóня свого, і на решту синів своїх, що позоставить їх ворог, 55 щоб не дати ані óдному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позостáнеться нічого в облóзі та в у́тискові, яким буде утискáти тебе твій ворог по всіх твоїх брамах. 56 Найлагі́дніша між тобою й найбільше ви́пещена, що через пéщення та ніжність не пробувала ставити на землю стопі́

своїєї ноги, — зле буде око її на мужа лоня свого, і на сина свого, і на дочку свою, **57** і на по́слід, що виходить з-поміж ніг її при породі, і на дітей своїх, що породить, — бо поїсть їх таємно через недостаток усього в облóзі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог у брамах твоїх. **58** Якщо ти не будеш доде́ржувати, щоб виконувати всі слова́ цього Зако́ну, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного́ Ймення Господа, Бога твого, **59** то Господь наведе́ надзвичайні порази на тебе, та порази на насіння твоє, порази великі та певні, і хвороби злі та постійні. **60** І наведе́ Він на тебе всякий єгипетський біль, якого боявся ти, а він пристане до тебе. **61** Також усяку хворобу та всяку поразу, що не написана в книзі цього Зако́ну, — наведе́ їх Господь на тебе, аж поки будеш ти вигублений. **62** І позостане вас мало, — замість того, що були ви, щодо числénности, як зóрі небесні, — бо ти не слухався голосу Господа, Бога свого. **63** І станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розмно́жував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигубля́тиме вас та коли вини́щуватиме вас, — і ви будете вірвані з-над цієї землі, куди ти входиш посісти її. **64** І розпорóшить тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служитимеш там іншим богáм, яких не знав ані ти, ані батьки твої, — дэ́реву та ка́меневі. **65** І поміж цими народами не будеш ти спокійний, і не буде місця спочі́нку для стопі твоїх ніг. І Господь дасть тобі там серце тремтáче, і осла́блення очей, і омліва́ння душі. **66** І буде життя твоє вісіти на волоску перед тобою і ти боятимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя. **67** Уранці ти скажеш: „О, якби вечір!“ а ввечері скажеш: „О, якби ра́нок!“ зо стра́ху серця свого, що будеш боятися, та з виді́ння очей своїх, що будеш бачити. **68** І верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватиметеся ворогам своїм за рабів та за невільниць, — та не буде покупця́“.

29 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсеєві скласти з Ізраїлевими синами в моавському краї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хоріві. **2** І скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що зробив

був Господь на ваших оча́х в єгипетському краї́ фараонові, і всім рабам його та всьому його краї́, — **3** ті великі випробування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чу́да, **4** та не дав вам Господь серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього. **5** І провадив я вас сорок літ пустинею, — не зужи́лися одежі ваші на вас, а чо́бт твій не зужився на твоїй нозі. **6** Не їли ви хліба, і вина та п'янокго́ напою не пили ви, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш. **7** А коли ви прийшли до цього місця, то вийшов був навперейми вас на війну Сигóн, цар хешбóнський, та Ог, цар баша́нський, — і побили ми їх, **8** і забрали ми їхній край, та й дали його на спáдок Руві́мовим та Га́довим та половині племені Манасі́їного. **9** Додержуй же слів цього́ заповіту, і виконуй їх, щоб мали ви повóдження в усьому, що́ будете робити. **10** Ви стої́те сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого: го́лови ваші, пле́мена ваші, старші́ ваші та урядники ваші, усякий Ізраї́лів муж, **11** діти ваші, ваші жінкі та твій прихóдько, що посеред табóрів твоїх від ко́лія дров твоїх аж до черпача́ твоєї води, **12** щоб ти ввійшов у запові́т Господа, Бога свого, та в клятву Йо́го, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з тобою, **13** щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і як присягнув був батька́м твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. **14** І не з вами самими я складаю цього́ заповіта та цю клятву, **15** але теж і з тим, хто тут з нами сьогодні стої́ть перед лицем Господа, Бога нашого, так і з тим, хто сьогодні не з нами тут. **16** Бо ви знаєте, що ми сиділи були в єгипетському краї́, і що ми прохóдили серед тих народів, які ви перейшли́, **17** І ви бачили їхні огиди та їхніх бовва́нів, дерево та ка́мінь, срібло та золото, що з ними. **18** Стережі́ться, щоб не був серед вас чоловік або жінка, або рід, або плéм'я, що серце його́ сьогодні відверта́ється від Господа, Бога нашого, щоб піти служити богам цих народів, щоб не був серед вас корінь, що вирóщує ї́дь та полі́н, **19** щоб не було, що коли він почує слова́ цього́ прокля́ття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця. Тоді загине і напóнений, і спра́гнений. **20** Не захоче Господь простити йому́, бо тоді запáлиться Господній гнів та лю́тість

Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написано в цій книзі, і Господь витре ім'я його з-під неба. **21** І відділить його Господь на зло від усіх Ізраїлевих племён, згідно з усіма прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону. **22** І скаже останнє покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекої країни, і побачить порази цього Краю та його хвороби, які пошлє Господь на нього: **23** сірка та сіль, погорілище — уся земля його, не буде вона засіювана, і не пустить рослін, і не зійде на ній жодна трава, як по знищенні Содому та Гоморі, Адми та Цевоїму, що поруйнував був Господь у гніві Своім та в люті Своій. **24** І скажуть усі ті народи: „Для чого Господь зробив так цьому країєві? Що то за горіння цього великого гніву?“ **25** І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли виводив їх з єгипетського краю. **26** І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм. **27** І запалився Господній гнів на цей край, щоб навести на нього все прокляття, написано в цій книзі. **28** І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великим обуренні, та й кинув їх до іншого краю, як цього дня. **29** Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрийте — наше та наших синів аж навіки, щоб виконувати всі слова цього Закону“.

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благословення та прокляття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця серед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій, **2** і ти навёрнешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, ти та сини твої, усім своїм серцем та всією своєю душею, **3** то поверне з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змилюється над тобою, і знову позбирає тебе зо всіх народів, куди розпоробив тебе Господь, Бог твій. **4** Якщо буде твій вигнанець на кінці неба, то й звідти позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе. **5** І введє тебе Господь, Бог твій, до краю, що посіли батьки твої, і ти посядеш його, і Він учинить добро тобі, і розмножить тебе більше за батьків твоїх. **6** І обріже Господь, Бог твій, серце твоє та серце

насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм серцем та всією душею своєю, щоб жити тобі. **7** І дасть Господь, Бог твій, усі ці прокляття на ворогів твоїх, та на тих, хто ненавидить тебе, хто гнав тебе. **8** А ти вернешся, і будеш слухатися Господнього голосу, і будеш виконувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі. **9** І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати надмір у кожному чині своєї руки, у плоді утроби своєї, і в плоді худоби своєї, і в плоді своєї землі на добре, бо Господь знову буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батьками, **10** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закону, коли навёрнешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душею своєю, **11** бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжка вона для тебе, і не далека вона. **12** Не на небі вона, щоб сказати: Хто зійде на небо для нас, та нам її візьме і нам оголосить, а ми будемо виконувати її? **13** І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто піде для нас на той бік моря, і візьме її нам, і оголосить її нам, а ми будемо виконувати її? **14** Бож дуже близька до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її. **15** Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. **16** Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закбна Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на насліддя. **17** А якщо серце твоє відвёрнеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звести, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, **18** я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її. **19** Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя, щоб жив ти та насіння твоє, **20** щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лінути до Нього, бож Він життя твоє, і довготá днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку запрягнув Господь батькам твоїм Авраамові, Ісакові та Якову, дати їм“.

31 І пішов Мойсѣй, і промовляв до всього Ізраїля оці слова, 2 та й сказав їм: „Я сьогодні віку ста й двадцяті літ. Не можу вже виходити та входити, і Господь сказав мені: Не переїдеш ти цього Йордану. 3 Господь, Бог твій, — Він піде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодієш ними. Ісус переїде перед тобою, як говорив був Господь. 4 І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому країєві, яких вигубив Він. 5 І дасть їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією заповіддю, що я вам наказав був. 6 Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе“. 7 І покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очах усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим народом до того краю, якого Господь присягнув їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спадок. 8 А Господь, Він Той, що піде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бійся й не лякайся“. 9 І написав Мойсей цього Закону, та й дав його до священників, Левієвих синів, що носять ковчега Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старших. 10 І наказав їм Мойсей, говорячи: „У кінці семи літ, окресленого часу року відпущення, у свято Кучок, 11 коли прийде увесь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закону перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. 12 Збери той народ, — чоловіків, і жінок, і дітей, і прихóдка свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога вашого, і додérжували виконувати всі слова цього Закону. 13 А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви житимете на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її“. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблізилися дні твої до смерти. Поклич Ісуса, і станьте в шкіні заповіту, а Я йому накажу“. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в шкіні заповіту. 15 І появився Господь у шкіні в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля шкіниного входу. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш з батьками своїми, а цей народ устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увіходить,

щоб бути в середині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. 17 І того дня запалиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдуть його численні нещастя та ұтиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещастя?“ 18 А Я того дня конче сховаю лице Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернувся до інших богів. 19 А тепер запишіть собі оцю пісню, і навчи її Ізраїлевих синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів. 20 Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насититься, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з образою, і зламає він заповіта Мого, 21 то станеться, коли знайдуть його численні нещастя та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того краю, що Я присягнув“. 22 І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. 23 І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впроводиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. 24 І сталося, як Мойсей скінчив писати слова цього Закону до книги аж до кінця їх, 25 то Мойсей наказав Левітам, що носять ковчега Господнього заповіту, говорячи: 26 „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковчега заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. 27 Бо я знаю неслухняність твою та тверду твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухняні Господєві, а тим більш будете по смерті моїй! 28 Зберіть до мене всіх старших ваших племєн та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення проти них. 29 Бо я знаю, що по смерті моїй, псуєтесь ви, і відхилитесь з тієї дороги, яку я наказав вам, і в кінці днів спіткає вас нещастя, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук“. 30 І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади слова оцієї пісні аж до закінчення їх:

32 „Слухай, небо, а я говорітиму, і хай почує земля мову уст моїх! **2** Нехай летється наука моя, мов той дощ, хай тече, як роса, моя мова, як краплі дощу на траву, та як злива на зелень. **3** Як буду я клікати Ймення Господне, то славу віддайте ви нашому Богові! **4** Він Скеля, а діло Його досконале, всі бо дороги Його справедливі, — Бог вірний, і кривди немає в Ньому, справедливий і праведний Він. **5** Зіпсулись вони, — не Його то сині, покоління невірне й покручене. **6** Чи тим віддастé Господéві, народе нікчёмний й немудрий? Чи ж не Він — Батько твій, твій Творець? Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе. **7** Пам'ятай про дні давні, розважайте про роки усіх поколінь, — запитай свого батька, і покаже тобі твоїх тих старших, а вони тобі скажуть. **8** Як Всевишній народам спадок давав, коли Він розділяв синів людських, Він поставив границі народам за числом Ізраїлевих синів. **9** Бо частка Господня — наро́д Його, Яків — відміряний уділ спадщини Його. **10** Знайшов Він його на пустинній землі та в степу завивання пустельних гієн, та й його оточив, уважав Він за ним, зберігав Він його, як зиницю оту свого ока. **11** Як гніздо́ своє будить орел, як ширяє він понад своїми малятами, крила свої простягає, бере їх, та носить їх він на рамені крилатім своїм, — **12** так Господь Сам прова́див його, а бога чужого при нім не було. **13** Він його садовів на висотах землі, і він їв польові врожаї, Він медом із скелі його годував, і оливою з скельного кременя, **14** маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібно́ї, разом із лоем ягнят та баранів з Башану й козлів, разом з такою пшеницею, як лій на нирках, і кров виноградної ягоди пив ти вином. **15** І потовствів Ешурун та й брикátися став. І ти потовствів, погрубів, став гладкий. І покинув він Бога, що його створив, і Скелю спасіння свого злегковажив. **16** Чужими богами Його роздражніли, Його розгнівіли своїми гидотами. **17** Вони дэмонам жертви складали, не Богу, складали богам, що не відали їх, новім, що недавно прийшли, — не лякалися їх батьки ваші! **18** Забуваєш ти Скелю, Яка породила тебе, і забуваєш ти Бога, що тебе народив. **19** І побачив Господь, та й зненавидів їх, через гнів на синів Своїх і на дочок Своїх, **20** та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінець, бо вони

покоління розбещене, діти, що в них нема віри. **21** Роздражніли Мене вони тим, хто не Бог, Мене розгнівіли своїми марнотами, тому роздражню́ Я їх тим, хто не наро́д, — нерозумним наро́дом розгніваю́ їх. **22** Бо був загорівся огонь Мого гніву, і палився він аж до шеблу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підвалини гір. (Sheol h7585) **23** Я на них нагромáджу нещастя, зуживу́ Свої стріли на них. **24** Будуть віснажені вони голодом, і поїджені будуть огнем та заразою лютою, і зуба звірини нашлю́ Я на них, з отрутою плазунів по землі. **25** Надворі забивátиме меч, а в кімнатах — страхіття, як юнака́, так і дівчину, грудне немовля́ з чоловіком посівілим. **26** Я сказав: Повигублюю́ їх, відірву́ від людей їхню пам'ять, **27** та це Я відклав з-за ворожого гніву, щоб противники їх не згорділися, щоб вони не сказали: Піднеслася наша рука, і не Господь учинив усе це. **28** Бо вони — люд безрадний, і нема в них розумування. **29** Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б булі про кінець свій. **30** Як може один гнати тисячу, а два — проганять десять тисяч, коли то не те, що їх продала́ їхня Скеля, і Господь видав їх? **31** Не така бо їх скеля, як наша та Скеля, хай судять самі вороги. **32** Бо їх виноград — з винограду содо́мського та з піль тих гоморських, винні ягоди їхні — отруйні то ягоди, вони грона́ гіркоти для них. **33** вино їхне — зміїна отрута і гадю́ча погібельна їд! **34** Чи за́мкнене в Мене не це, у скарбніцях Моїх запечатане? **35** Моя пімста й відплáта на час, коли їхня нога посковзнéться, бо близький день погібелі їх, поспішає майбутнє для них. **36** Бо розсудить Господь Свій наро́д, і змило́сэрдиться Він над Своїми рабами, як побачить, що їхня рука ослабіла, і нема ні невільного, ані вільного. **37** І Він скаже тоді: Де їх бóги, де скеля, що в ній поховались вони, **38** що їли вони лій кривавих їх жéртв, пили вино жéртв їх литих? Нехай встануть і вам допоможуть, і хай будуть покровом для вас. **39** Побачте тепер, що Я — Я є Той, і Бога немає крім Мене. Побиваю́ й оживлюю́ Я, і не врятує ніхто від Моєї руки. **40** Бо до неба підношу́ Я руку Свою та й кажу́: Я навіки Живий! **41** Поправді кажу вам: Я вістря́ Свого меча нагострю́, і рука Моя схопиться суду, тоді відімщу́ Я Своїм ворогам, і Своїм ненавiсникам Я відплачу́. **42** Я стріли Свої

понапо́ю кров'ю, — а Мій меч поїда́тиме м'ясо, кров'ю забитого й бранця, головами кучма́тими ворога. **43** Раді́йте, погани, з наро́дом Йо́го, бо Він віді́мститься за кров Сво́їх всіх рабів, і пі́мсту поверне Сво́їм ворогам, і ви́купить землю Свою, Сво́й наро́д“. **44** І прийшов Мойсей, і промовляв всі слова́ цієї пі́сні до ушей наро́ду, він та Ісус, син Нави́нів. **45** А коли Мойсей скінчи́в промовляти всі ці слова́ до всього Ізраї́ля, **46** то сказав він до них: „Приложі́ть свої серця́ до всіх тих слів, які я сьогодні́ чинив свідками проти вас, що ви накажете їх свої́м синам, щоб додержували виконувати всі слова́ цього Зако́ну. **47** Бо це для вас не слово порожне, — воно життя́ ваше, і цим словом ви продо́вжите дні на цій землі, куди ви перехо́дите Йо́рдан, щоб посісти її“. **48** І Госпо́дь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: **49** „Вийди на ту го́ру Аварі́м, на гору Невб, що в моавському краї́, що навпроти Єрихону, і побач ханаанський край, що Я даю Ізраї́левим синам на володі́ння. **50** І вмири на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї́ рідні, як помер був твій брат Ааро́н на Гор-горі, і долучився до своєї́ рідні, **51** за те, що ви спроневі́рилися були Мені́ серед Ізраї́левих синів при воді́ Меріви в Кадешу на пустині́ Цін, за те, що ви не освятили Мене́ серед Ізраї́левих синів. **52** Бо знавпроти побачиш ти той край, та не ввійдеш туди, до того краю́, що Я даю Ізраї́левим синам“.

33 А оце благослове́ння, яким поблагословив Ізраї́левих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю́ смертю, **2** та й сказав: „Госпо́дь від Сінаю́ прибув, і зійшов від Се́тру до них, появилс́я у світли́ з Парану́ гори, і прийшов із Меріви́ Кадешу. По прави́ці Йо́го — огонь Зако́ну для них. **3** Теж наро́ди Він любить. Всі́ святі́ї його́ — у руці́ Твої́, і вони припада́ють до ніг Твої́х, слухають мови Твоєї́. **4** Дав Мойсей нам Зако́на, спадщину зборові́ Якова. **5** І був Він царем в Єшуру́ні, як наро́дні́ї голови́ разо́м збирались, племе́на Ізраї́леві. **6** Руві́м хай живе, і нехай не помре, і число́ люду його́ нехай буде велике“. **7** А це про Юду. І він сказав: „Почуй, Госпо́ди, голосу́ Юди, і до наро́ду його́ Ти впрова́диш його. Йому́ воюва́тимуть ру́ки його́, а Ти будеш помі́ч йому́ на його́ ворогів“. **8** А про Леві́я сказав: „Твій туммі́м і твій урі́м — для

чоловіка́ святого Тво́го, що його́ Ти був ви́пробував у Массі́, що суперечку́ з ним мав над водою́ Меріви, **9** що каже про батька́ свого́ та про маті́р свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пізна́є, і не зна́є синів своїх, — бо доде́ржують слова́ Твого́, і вони запо́віту Твого́ стережу́ть. **10** Навчаю́ть вони про права́ Твої́ Якова, а про Зако́на Твого́го — Ізраї́ля, принося́ть кади́ло Тобі́ та на же́ртвник Твій цілопа́лення. **11** Поблагослови́ його́ силу, о Госпо́ди, а чин його́ рук уподо́бай Собі́. Полама́й стегна́ тим, що стаю́ть проти нього́, та не́навість маю́ть на нього́, — щоб біль́ше не повстали вони!“ **12** Про Веніа́міна сказав: „Він Госпо́дній улю́бленець, перебува́є безпечно́ при Ньо́му, а Він окрива́є його́ цілий день і в раме́нах Йо́го спочива́є“. **13** А про Йо́сипа він сказав: „Благословенний від Господа́ край Йо́го дара́ми з неба, з роси́ та з безодні́, що доли́ лежить, **14** із да́ру врожа́їв від сонця, і з да́ру рослини́ від міся́ців, **15** із верхі́в'я гір сходу, і з да́ру відві́чних пагі́рків, **16** із да́ру землі́ та її́ повноти́. А милі́сть Того́, що в терно́вім ку́щі пробува́в, нехай при́йде на голову́ Йо́сипа та на ті́м'я ві́різного́ між брата́ми свої́ми. **17** Вели́чність його́ — як вола́ його́ перворі́дного, а ро́ги його́ — ро́ги буйвола, — ними́ буде колоти́ наро́ди всі́ разо́м, аж до кінці́в землі́, а вони́ — мі́ріяди Єфре́мові, а вони́ — Мана́сіїні́ тисячі“. **18** А про Завуло́на сказав: „Раді́й, Завуло́не, як будеш вихо́дити, і ти, Іссаха́ре, у намета́х своїх! **19** Вони́ кличу́ть наро́ди на го́ри, прино́сять там праведні́ жертви, бо будуть вони́ споживати́ доста́ток морський та скарби́, зариті́ в піску́“. **20** А про Га́да сказав: „Благословенний, хто Га́да розши́рює! Він лі́г, як леви́ця, і жере́ рама́'я й че́реп. **21** Забезпечив він ча́стку для себе, бо там ча́стка прихо́вана від Правода́вця, і прийшов із головами́ наро́ду, викона́в правду́ Госпо́дню і Йо́го постано́ви з Ізраї́лем“. **22** А на Да́на сказав: „Дан леві́в левчу́к, що з Баша́ну виска́кує“. **23** А на Нефта́ліма́ сказав: „Нефта́лім сити́й милі́стю, і повен Госпо́дного́ благослове́ння, — захі́д та півде́нь пося́дь!“ **24** А про Аси́ра сказав: „Аси́р благословенний найбі́льше з синів, уподо́баний серед братів своїх, і в оли́ву вмоча́є він но́гу свою. **25** Зали́зо та мідь — то запора́ твоя, а сила́ твоя — як усі́ твої́ дні. **26** Нема́є тако́го, як Бог, Єшуру́не, що і́де по небу́ на помі́ч тобі́, а своєю́ вели́чністю і́де на хмара́х. **27** Покро́ва твоя́ — Бог Пре́двічний і ти

в вічних ра́ме́нах Йо́го. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинищуй його! **28** І перебуває Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерелó в краї збіжжя й вина, а небо його сипле кра́плями рóсу. **29** Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший наро́д, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. І будуть твої вороги при тобі упоко́рюватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 І вийшов Мойсей із моавських степів на гóру Невó, на верхів'я Пісці, що навпроти Єрихóну, а Господь дав йому побачити весь край: Гілеа́д аж до Да́ну, **2** і весь Нефталі́м, і край Єфрема та Манасії, і весь край Юди аж до Остáнного моря, **3** і південь, і рівнину долини Єрихóну, пальмового міста аж до Цоару. **4** І сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я чинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не пере́йдеш“. **5** І впоко́ївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї́ на при́каз Господа. **6** І поховáний він у долині в моавському краї́ навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає грóбу його аж до цього дня. **7** А Мойсей був віку ста й двадцяті літ, коли він помер, та не затёмнилось око його, і волóгість його не зменшилась. **8** І оплакували Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степáх тридцять день, та й покінчілися дні опла́кування жалóби за Мойсеєм. **9** А Ісус, син Наві́нів, був повний духа мудрости, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. **10** І не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя, **11** щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетськім краї́ фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, **12** і щодо всієї тієї сильної руки, і щодо всього того стра́ху великого, що Мойсей чинив на очáх усього Ізраїля.

Ісус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навінового, Мойсеевого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, перейди цей Йордан ти та весь народ цей до того краю, що Я даю їм, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопá ноги вашої ступить на ньому, Я дав вам, як Я говорив був Мойсеєві. **4** Від пустині й цього Ливáну й аж до Великої Річки, річки Ефра́ту, увесь край хіттéян, і аж до Великого моря на за́хід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою, — не залишу тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відва́жний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був їхнім батька́м дати їм. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб доде́ржувати чинити за всім тим Зако́ном, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхіли́ся від нього ні правору́ч, ні лівору́ч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Зако́ну не відійде від твоїх уст, але будеш роздму́вувати про неї вдень та вночі, щоб доде́ржувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими доро́ги свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відва́жний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити“. **10** І наказав Ісус урядникам наро́ду, говорячи: **11** „Перейдіть посеред табо́ру, і накажіть наро́дові, говорячи: Приготуйте собі поживу на дорогу, бо по трьох днях ви переходите цей Йордан, щоб увійти посісти той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Рувімовому й Гадовому та половині плéмени Манасі́ного Ісус сказав, говорячи: **13** „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочінок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінки, діти ваші та ваша худоба зостануться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йорда́ну, а ви пере́йдете озбро́нені перед вашими братами, усі сильні військові, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дасть відпочінку вашим братам, як вам, і посядуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вернетесь до краю вашого спа́дку, і посядете його, що дав вам Мойсей, раб Господній,

по той бік Йо́рдáну на схід сонця“. **16** А вони відповіли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе́, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеєм. **18** Кожен, хто буде неслухняний на́казам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Ісус, син Навінів, із Ситтіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідіть, розгляньте цей край та Єрихон“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудниці, а ім'я їй Раха́в. І переночували вони там. **2** І було донесено ерихонському царéві, говорячи: „Ось цієї но́чі прийшли сюди якісь люди з Ізраїлевих синів, щоб вивідати цей край“. **3** І послав ерихонський цар до Раха́ви, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб вивідати весь цей край“. **4** А та жінка взяла́ двох тих людей, та й сховала їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. **5** А коли замика́лася брама зо сме́рком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви дожене́те їх“. **6** А вона відвелá їх на дах, та й сховала їх у жмутáх льо́ну, що були зложені в неї на даху́. **7** А ті люди погна́лися за ними йорда́нською дорогою аж до брóдів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. **8** І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, **9** і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього краю умлівають зо страху перед вами. **10** Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і що зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йо́рдáну, Сигонові та Огові, яких ви вчинили заклéттям. **11** І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в лю́дини зо стра́ху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небеса́х угорі й на землі долі! **12** А тепер присягніть мені Го́сподом, що як я вчинила з вами милі́сть, так зробіть й ви милі́сть з домом батька мого, і дасте

мені правдивого знака. 13 І залиште при житті батька свого, і матір свою, і братів своїх, і сестер своїх, і все, що їхнє, і врятуєте наше життя від смерті“. 14 І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкриєте цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милість та правду“. 15 І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дім її був у стіні міського мурі, і в мурі вона жила. 16 І сказала вона їм: „Ідіть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтеся там три дні, аж поки не вернеться погоня, а потім підете своєю дорогою“. 17 І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від цієї присяги тобі, що ти заприсягла нас, якщо ти не вчиниш так. 18 Оце, як ми будемо входити до краю, то ти прив'яжеш шнурка з цієї нитки червені в вікні, що ти нам спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і весь дім свого батька збереш до себе до дому. 19 І буде, — усі, хто вийде а дверей твого дому назовні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому. 20 А коли ти відкриєш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“. 21 А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного суканого шнурка. 22 І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погоня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх. 23 І повернулися ті два мужі, і зійшли з гори, і перейшли Йордан, і прийшли до Ісуса, сина Навінового, та й розповіли йому все, що їх спіткало. 24 І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього краю оmlіли зо страху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтіму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві сині. І переночували вони там перше, ніж перейшли. 2 І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між таббором, 3 і наказали наро́дові, говорячи: „Коли ви побачите ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, та священників-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним. 4 Тільки віддаль між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч

ліктів. Не наближайтеся до нього, щоб ви знали ту дорóгу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. 5 І сказав Ісус до наро́ду: „Освятіться, бо Господь узавтра чинитиме чуда поміж вами“. 6 І сказав Ісус до священників, говорячи: „Понесіть ковчега заповіту, і перейдіть Йордан перед народом“. І понесли вони ковчега заповіту, і пішли перед народом. 7 І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпичну́ Я звеличувати тебе на очах усього Ізраїля, який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою. 8 А ти накажеш священникам, що носять ковчега заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до краю води Йордану, станете в Йордані“. 9 І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Підійдіть сюди, і послушайте слів Господа, Бога вашого“. 10 І Ісус сказав: „По цьому пізнаєте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед вами ханааніянина, і хіттеянина, і хіввеянина, і перізеянина, і гіргашеянина, і євусеянина. 11 Оце ковчег заповіту Владики всієї землі переходить перед вами через Йордан. 12 А тепер візьміть собі дванадцять мужів з Ізраїлевих племін, по одному мужеві на плем'я. 13 І станеться, коли спиняться сто́пи ніг священників, що носять ковчега Господа, Владики всієї землі, у воді Йордану, буде спінена вода, що тече зверху, і стане одним валом“. 14 І сталося, коли рушив наро́д зо своїх наметів, щоб перейти Йордан, а священники, що несли ковчега заповіту перед народом, 15 і коли носії ковчегу прийшли до Йордану, а ноги священників, що несли ковчега, занурилися в воду скраю, а Йордан був повний по всі береги свої всі дні жнив, 16 то спинилась вода, що зверху текла, стала одним валом, дуже далеко від міста Адама, що збоку Цортану, а та, що текла до степу, до Солоного моря, стекла зовсім, і була відділена, а народ перейшов навпроти Єрихону. 17 А священники, що несли ковчега заповіту Господнього, стали міцно на сухому посередині Йордану, і весь Ізраїль переходив по сухому, аж поки не скінчив переходити Йордан увесь народ.

4 І сталося, як увесь народ закінчив переходити Йордан, то сказав Господь до Ісуса, говорячи: 2 „Візьміть собі з народу дванадцять мужів, по одному мужеві з племени. 3 І накажете їм, говорячи: Винесіть звідси, із середини Йордану,

із місця, де міцно стояли ноги священників, дванадцять каменів, і перенесете їх із собою, і покладете їх на нічлігу, що в ньому будете ночувати цієї ночі“. 4 І покликав Ісус тих дванадцятьох мужів, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному м'ужеві з племени, 5 та й сказав їм Ісус: „Підіть перед ковчегом Господа, Бога вашого, до середини Йордану, і підійміть собі кожен на плечі своє одного каменя за числом племін Ізраїлевих синів, 6 щоб то було знаком між вами, коли взавтра запитають ваші сини, говорячи: Що це в вас за каміння? 7 то скажете їм, що була відділена йорданська вода перед ковчегом Господнього заповіту, — коли він переходив в Йордані, була відділена йорданська вода. І будуть ті каміння за пам'ятку для Ізраїлевих синів аж навіки“. 8 І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і понесли вони дванадцять каменів із середини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племен Ізраїлевих синів. І перенесли їх із собою до нічлігу, та й поклали їх там. 9 А інших дванадцять каменів поставив Ісус в середині Йордану на місці, де стояли ноги священників, що несли ковчега заповіту, — і вони там аж до дня цього. 10 А священники, що несли ковчега, стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати народові, згідно з усім тим, що наказав був Мойсей Ісусові. А народ квіпався і переходив. 11 І сталося, як увесь народ скінчив переходити, то перейшов Господній ковчег та священники перед народом. 12 І перейшли Рувімові сини й сини Гадові та половина племени Манасіного, озбронені до бою, перед Ізраїлевими синами, як Мойсей говорив був до них. 13 Коло сорока тисяч озбронених вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до ерихонських степів. 14 Того дня звелічив Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя. 15 І сказав Господь до Ісуса, говорячи: 16 „Накажи священникам, що носять ковчега заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“. 17 І наказав Ісус священникам, говорячи: „Вийдіть з Йордану!“ 18 І сталося, коли священники, що несли ковчега Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а стіпи ніг священників відірвалися від нього, щоб стати на сухому, то вода Йордану вернулася на своє місце, і пішла,

як учора-позавчора, по всіх його берегах. 19 А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й таборував у Гілгалі, на східньому боці Єрихону. 20 А дванадцять тих каменів, що взяли з Йордану, Ісус поставив у Гілгалі. 21 І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли взавтра запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за каміння? 22 то познайомте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, 23 бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшли, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшли, 24 щоб усі народи землі пізнали руку Господню, що сильна вона, щоб боялися ви Господа, Бога вашого, по всі дні“.

5 І сталося, як усі аморейські царі, що по той бік Йордану на захід, і всі ханаанські царі, що над морем, почули, що Господь висушив був воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхнє серце, і не було вже в них духу зо страху перед Ізраїлевими синами. 2 Того часу сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі камінних ножів, і пообрізуй Ізраїлевих синів знову, другий раз“. 3 І наробив собі Ісус камінних ножів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті. 4 А оце та причина, чому Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічої статі, усі воякі, повмирили в пустині в дорозі, коли вийшли з Єгипту. 5 Бо був обрізаний увесь народ, що виходив, а всього народу, що народився в пустині в дорозі по виході з Єгипту, не обрізували. 6 Бо сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті воякі, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь запрягнув був їм не показати їм того краю, що Господь запрягнув був їхнім батькам дати їм край, який тече молоком та медом. 7 А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі. 8 І сталося, як увесь народ закінчив обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до відужання. 9 І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську ганьбу“. І назвав те місце ім'ям: Гілгал, і так є аж до

цього дня. 10 І таборували Ізраїлеві сини в Гілгалі, і справили Пасху ввечорі чотирнадцятого дня місяця на ерихонських степах. 11 А наавтра по Пасці їли вони того самого дня з урожаєм того краю, опрісноки та пражене. 12 І перестала падати мінна з другого дня, як вони їли з урожаєм того краю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожаєм ханаанського краю. 13 І сталося, коли Ісус був при Ерихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а витягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ 14 А Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав Йому: „Що говорить мій Пан своєму рабові?“ 15 І сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

6 А Ерихон замкнувся, і був замкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не виходив і не входив. 2 І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою руку Ерихон та царя його, сильних вояків. 3 І обійдете навколо це місто, всі воякі, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день. 4 А сім священників будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед ковчегом. А сьомого дня обійдете навколо те місто сім раз, а священники засурмлять у роги. 5 І станеться, коли засурмить баранячий рог, коли ви почуєте голос тієї сурми, а весь народ крикне гучним криком, то мур цього міста впаде на своєму місці, а народ увійде кожен перед себе“. 6 І покликав Ісус, син Навинів, священників, та й сказав до них: „Несіть ковчег заповіту, а сім священників будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом“. 7 А до народу сказав: „Підіть, обійдіть навколо це місто, а озбронений піде перед Господнім ковчегом“. 8 І сталося, як Ісус сказав це народові, то сім священників, що несли сім сурем із баранячих рогів, ішли та сурмили в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. 9 А озбронені йшли перед священниками, що сурмили в роги, а військо задне йшло за ковчегом. І все сурмили в сурми. 10 А народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте чути вашого голосу, і не вийде слово з ваших

уст аж до дня, коли я скажу вам: Закричіть! І ви крикнете“. 11 І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табору, та й ночували в таборі. 12 І встав Ісус рано вранці, і понесли священники Господнього ковчуга. 13 А сім священників, що несли сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом, ішли та все сурмили в сурми, а озбронені йшли перед ними, а військо задне йшло за Господнім ковчегом. І все сурмили в сурми. 14 І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день. 15 І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходила рання зоря, і обійшли навколо міста за тим приписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. 16 І сталося, коли сьомого разу засурмили священники в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддав вам це місто! 17 І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахав буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посилали. 18 Та тільки стережіться заклятого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з заклятого, і щоб тим не завели Ізраїлевого табору під закляття, і не довели його до нещастя. 19 А все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. 20 І закричав народ, і засурмили в сурми. І сталося, як народ почув голос сурми, і закричав народ гучним криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед себе. І здобули вони те місто. 21 І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — усе знищили вістрям мечів. 22 А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли були їй“. 23 І ввійшли юнаки, вивідувачі, і вивели Рахав, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі роди її вивели й умістили поза Ізраїлевим табором. 24 А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. 25 А блудницю Рахав, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла вона серед Ізраїля, і так є аж до цього

дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вивідати Єрихон. 26 І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшім своїм поставить брами його“. 27 І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї.

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в залятому, — Ахай, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узяв із залятого. І запалився Господній гнів на Ізраїлевих синів. 2 І послав Ісус мужів з Єрихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вивідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай. 3 І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь народ, — коло двох тисяч люда або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні“. 4 І пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людьми. 5 І айські люди повибивали з них коло тридцяти й шости чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. І охляло серце народу, та й стало як вода. 6 І роздер Ісус одержу свою, та й упав на обличчя своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посипали порохом свою голову. 7 І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей народ через Йордан, щоб дати нас у руку аморіянина, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану! 8 О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворогами? 9 І почують ханаанянин та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І що Ти зробиш Своєму великому Йменню?“ 10 І сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пощо то ти падаєш на обличчя своє? 11 Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з залятого, а також крали, і обманювали, і клали поміж свої речі. 12 І не зможуть Ізраїлеві сини встояти перед своїми ворогами, — вони обернуть спіну перед ворогами своїми, бо стали заляттям. Не буду

більше з вами, якщо не вігубите залятого з-поміж себе! 13 Устань, освяти народ та й скажеш: Освятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Заляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устояти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того залятого. 14 І підходьте рано вранці за вашими племенами. І станеться, те плем'я, що його виявить Господь, нехай підходить за родами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домами, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчинами. 15 І станеться, хто буде виявлений у залятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. 16 І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенами, — і було виявлене Юдине плем'я. 17 І привів він Юдині роди, і був виявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родинами, і був виявлений Завдій. 18 І привів він його дім за мужчинами, і був виявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племені. 19 І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, що ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ 20 І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господеві, Богові Ізраїля, і зробив так та так. 21 І побачив я в здобичі одного доброго шін'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого зливка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. І ось вони сховані в землі в середині намету мого, а срібло під ним“. 22 І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним. 23 І забрали його з середини намету, і принесли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем. 24 І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого зливка, і синів його, і дочок його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повіводили їх до долини Ахор. 25 І сказав Ісус: „Нашо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведе це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменували його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. 26 І поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього

дня. І спинив Господь лютість гніву Свого, тому назвав ім'я того місця: Ахор, аж до цього дня.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою весь військóвий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і нарóд його, і місто його, і край його. **2** І зробиш Аєві, і цареві його, як ти зробив Єрихонові та цареві його, — тільки здóбич його та худобу його забере́те собі. Постав собі за́сідку на місто позад нього“. **3** І встав Ісус та весь військóвий люд, щоб іти на Ай. І ви́брав Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних вояків, та й послав їх уночі. **4** І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтеся дуже від міста, і будьте всі готові. **5** А я та весь народ, що зо мною, приїдемо до міста. І станеться, коли вийдуть навперейми нам, як перше, то ми втечемо перед ними. **6** І вийдуть вони за нами, а ми відтягнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втечемо перед ними. **7** А ви встанете з за́сідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку. **8** І станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробіте за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. **9** І послав їх Ісус, і пішли вони на за́сідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аєм, із за́ходу від Аю. А Ісус ночував тієї ночі серед нарóду. **10** І встав Ісус рано вранці, і переглянув нарóд, і пішов він та Ізраїлеві старші́ перед нарóдом до Аю. **11** А всі воякі́, що були з ним, пішли під гóру, і підійшли, і прийшли навпроти того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аєм була долина. **12** І взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як за́сідку між Бет-Елом та між Аєм з за́ходу міста. **13** І розклав народ, увесь та́бір, що з півночі міста, а задню частину його з за́ходу міста. І прийшов Ісус тієї ночі на середину долини. **14** І сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли навперейми Ізраїля на бій, він та весь його нарóд, на означений час перед стен. А він не знав, що є за́сідка на нього з-позад міста. **15** А Ісус та весь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. **16** А ті скликали весь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і

віддалилися від міста. **17** І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позоставили вони місто відч́иненим, та й гналися за Ізраїлем. **18** І сказав Господь до Ісуса: „Простягни́ списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягну́в Ісус списа́, що в руці його, до міста. **19** А за́сідка швидко встала зо свого місця, та й побігли, як він простягну́в свою руку. І ввійшли вони до міста, і здобули його, і поква́пилися та й підпалили те місто огнем. **20** І оберну́лися айські люди позад себе, та й побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... А народ, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався за ним. **21** А Ісус та весь Ізраїль, як побачили, що за́сідка здобула́ те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та й повбивали айських людей. **22** А ті повихóдили з міста навперейми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. І повбивали їх, так що не позостало́ся з них нікого, хто врятувався б чи втік. **23** А айського царя вони схопи́ли живого, і привели́ його до Ісуса. **24** І сталося, як покінчи́в Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попада́ли вони від ві́стря меча аж до останнього, то вернувся весь Ізраїль до Аю, і перебили його ві́стря́м меча. **25** І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці. **26** А Ісус не опуска́в своєї руки, що витягну́в зо списом, аж поки не вчинив за́кляття́м усіх айських мешканців. **27** Тільки худобу та здóбич того міста позаби́рав собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. **28** І спалив Ісус Ай, і поклав його вічно́ю руїно́ю, пусто́ю, і так є аж до цього дня. **29** А айського царя повісив на дереві аж до вечі́рного ча́су. А коли сонце за́ходило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накідали над ним велику ка́мінну моги́лу, що стоїть аж до цього дня. **30** Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Ева́л, **31** як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Зако́ну, — жер́тівника з цілого ка́міння, що над ними не підіймали заліза. І принесли на ньому цілопа́лення для Господа, і принесли мирні жер́тви. **32** І він написав там на тих ка́міннях

відписа Мойсеєвого Закону, що той написав перед Ізраїлевими синами. 33 А весь Ізраїль, і старші його, і урядники, і судді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священників-Левитів, що носять ковчег Господнього заповіту, як прихóдько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евáл, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів народ найперше. 34 А потім він читав усі слова того Закону, благословення та прокляття, усе так, як написано в Законі. 35 Не було слова зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жінок, і дітей, і прихóдька, що ходить серед них.

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йордану, на горі та на поділлі, та на всім б́ерезі Великого моря навпроти Ливáну: хитт́еянин, і амор́еянин, ханаан́еянин, перізз́еянин, хівв́еянин і евус́еянин, 2 то вони зібралися разом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. 3 А мешканці Гів'ону почули, що Ісус зробив Єрихóнові та Аеві, 4 то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпечились живністю на дорогу, — і взяли повитірані мішки для ослів своїх, і бурдюкі для вина повитірані, і потріскані, і пов'язані, 5 і взуття повитиране та полáтане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а весь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, запліснілий. 6 І пішли вони до Ісуса, до табóру в Гілгалі, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого кра́ю, а ви тепер складіть з нами умову“. 7 І сказали Ізраїлеві мужі до хівв́еян: „Може ви сидіте поблизу нас, то як ми складемо з вами умову?“ 8 І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хтó ви та звідки приходите?“ 9 І вони сказали йому: „З дуже далекого кра́ю прийшли твої раби до ймення Господа, Бога твого, бо ми чули чутку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті, 10 і все, що Він зробив двом аморейським царям, що по той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. 11 І сказали до нас наші старші та всі мешканці нашого кра́ю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складіть із нами умову. 12 Оце наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у

поживу на дорогу з наших домів у день нашого виходу, щоб іти до вас, а тепер ось він висох і став запліснілий. 13 А ці бурдюкі вина, що понапóвнювали ми нові, ось под́ерлися! А ось одежа наша та взуття наше повити́ралося від цієї дуже далекої дороги“. 14 І взяли люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали. 15 І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб zostавити їх при житті, і присягнули їм начальники громади. 16 І сталося по трьох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними. 17 І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибулі до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беерот, і Кір'ят-Єарім. 18 І не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо начальники громади присягли були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників. 19 І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. 20 Оце зробимо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“. 21 І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрóва та носіти воду для всієї громади, як говорили їм начальники. 22 І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому ви обманіли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидіте серед нас? 23 А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачі дров, і носії води для дому Бога мого“. 24 А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді виявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсеєві, Своему рабові, дати вам увесь цей край, і вігубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя зо страху перед вами, і зробили оцю річ. 25 А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очáх твоїх учинити нам, учини“. 26 І він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх. 27 І дав їм Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього ж́ертівника, і так є аж до цього дня, до місця, яке він вибере.

10 І сталося, як почув ерусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закл́яттям, і що як зробив Єрихóнові й цареві його,

так зробив Аеві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, 2 то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. 3 І послав ерусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахиського царя Яфії, і до еглонського царя Девіра, говорячи: 4 „Прийдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'ємо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та з Ізраїлевими синами“. 5 І вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар ерусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахиський, цар еглонський, вони та всі табіри їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них. 6 І послали гів'онські люди до Ісуса та до табіру в Гілгал, говорячи: „Не стримуй своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“. 7 І рушив Ісус із Гілгалу, він та з ним усі вояки й військові лицарі. 8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. 9 І прибув до них Ісус зненáцька, — цілу ніч шов із Гілгалу. 10 І Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою порážкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. 11 І сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і були на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике каміння аж до Азеки, і вони вмирили. Тих, що повмирили від градобóго каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечém. 12 Тоді Ісус говорив Господéві того дня, коли Господь дав аморéянина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очáх Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув айялонській долині! 13 І сонце затрímалося, а місяць спинився, аж поки народ відімстився своїм ворогам“. Чи це не написане в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. 14 І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. 15 І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табіру в Гілгал. 16 А ті п'ять царів повтікали, та й сховáлися в печері в Маккеді. 17 І було донéсено Ісусові й сказано: „Знайдени

ті п'ять царів, схóвані в печері в Маккеді“. 18 А Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на óтвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти. 19 А ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і пониште їхні зáдні стéжі, і не давайте їм вхóдити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. 20 І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику порážку, так, що прийшов їм кінець, а врятовані повтікали від них, і повхóдили до твердінних міст, 21 то увесь народ у спокóї вернувся до табіру до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! 22 І сказав Ісус: „Відчиніть óтвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьóх царів“. 23 І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьóх царів: царя ерусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахиського, царя еглонського. 24 І сталося, як привелі тих царів до Ісуса, то Ісус заклікав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підійдіть, — постáвте свої ноги на шиї цих царів“. І вони попідхóдили, і постáвили свої ноги на їхні шиї. 25 І сказав до них Ісус: „Не бійтеся й не лякайтеся, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“. 26 А по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повисив їх на п'ятьóх деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора. 27 І сталося на час зáходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерéв, і повкидали їх до печери, де вони були поховалися, і понакладали велике каміння на óтвір печери, де воно аж до цього дня. 28 А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістря́м меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, хто був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському. 29 А Ісус та увесь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. 30 І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістря́м меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. 31 І перейшов Ісус та увесь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і таборувáв при ньому та воював проти нього. 32 І дав Господь в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістря́м меча його та кожну особу,

що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглону, і таборували при ньому та воювали з ним. **35** І здобули його того дня, і побили його вістря́м меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляття́м, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** І пішов Ісус та весь Ізраїль із ним з Еглону до Хеврону, і воював із ним. **37** І здобув його, і побив вістря́м меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закляття́м його та кожну особу, що в ньому була́. **38** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістря́м меча, та й зробив закляття́м кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** І побив Ісус увесь край: гору, і Негев і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляття́м, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і весь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до табору в Гілгал.

11 І сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімронського, і до царя ахшафського, **2** і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, — **3** ханааніянин зо сходу та з заходу, а аморіянин, і хіттіянин, і перізіянин, і євусіянин, а хіввіянин під Гермоном, у краї Міцпї. **4** І вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на березі моря, і коней та колесниць — дуже багато. **5** І змовилися всі ці царі, і прийшли й таборували разом при озері Мером, щоб воювати з Ізраїлем. **6** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо завтра коло цього часу Я покладу їх усіх трупами перед Ізраїлем; їхнім коням попідрізуєш

жили ніг, а їхні колесниці попалиш в огні“. **7** І вийшов на них зненацька Ісус та всі вояки з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** І дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Маїму, і аж до долини Міцпи на схід, і повбивали їх, так що не зоставили їм жодного врятованого. **9** І зробив їм Ісус, як сказав йому Господь: їхнім коням попідрізував жили, а їхні колесниці попалив ув огні. **10** І вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** І вони повбивали вістря́м меча кожну особу, що в ньому, зробили їх закляття́м, — не позосталася жодна душа, а Хацора спалив огнем. **12** А всі царські міста та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх вістря́м меча, зробив їх закляття́м, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі міста, що стоять на згір'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — одного його́ спалив Ісус. **14** А всю здобич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну людину побили вістря́м меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жодної душі. **15** Як Господь наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занехав ані слова зо всього, що Господь наказав був Мойсеєві. **16** І взяв Ісус увесь той край: гори Юди і весь Негев, і весь гошенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надморську низину́, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в ливанській долині під горою Гермон. А всіх їхніх царів він забрав, і бив їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всіма тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хіввіянина, гівонських мешканців, — усе взяли війською. **20** Бо від Господа було, щоб зробити запеклим їхнє серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх закляття́м, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсеєві. **21** І прийшов Ісус того часу, і вигубив вєлетнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Анаву, і з усіх Юдських гір, і з усіх Ізраїлевих гір, — разом з їхніми містами Ісус зробив їх закляття́м. **22** Не позоставив вєлетня в краї Ізраїлевих синів, — вони позостали тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** І взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був

Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на спадок, за їхнім поділом на їхні племéна. А край заспокоївся від війни.

12 А оце царі того країу, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йордану на схід сонця, від арноньського потоку аж до гори Гермón, та весь степ на схід: **2** Сигбн, цар аморейський, що сидів у Хешбоні, що панував від Ароеру, що над берегом арноньського потоку, і середина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Яббоку, границі синів Аммонових, **3** і степ аж до óзера Кінроту на схід, і аж до степового моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаешімот, і від Теману під узбіччями Пісгі. **4** І границя Ога, царя башанського, із остáтку рефаїв, що сидів в Аштароті, і в Едреї, **5** і що панував на горі Гермón, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спадок Рувимовому та Гадовому та половині плéмени Манасїїного. **7** А оце царі того країу, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бiк Йордану на захід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Сеїру, і Ісус віддав її Ізраїлевим плéменам на спадок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узбіччі, і в пустині, і на півдні, — хіттяянина, амореянина, і ханаанеянина, перізеянина, хівеянина й евусеянина: **9** цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар ерусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахиський один, **12** цар еґлонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар маккедський один, цар бет-елський один, **17** цар тапнуахський один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шімронський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгалі

один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13 А Ісус постарівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постарівся та ввійшов у дні, а країу позостається ще дуже багато, щоб посісти його. **2** Оце позосталий край: усі округи филистїмські, і весь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону на північ, що до ханаанеянина залічений, п'ять филистїмських князів: аzzатський, ашдодський, ашкелонський, гаттїйський і екронський, та аввеї. **4** Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі, **5** і гівлейська земля, і весь Ливан на схід сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Маїму, усіх сидонян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими синами. Тільки поділі її жеребком на спадок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спадок дев'яти плéменам та половині плéмени Манасїїному“. **8** Разом із ним Рувимові та Гадові взяли свій спадок що дав їм Мойсей по той бiк Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароеру, що на березі арноньського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і весь Башан аж до Салхи, **12** усе царство Ога в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефаїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешурейянина, і маахатейянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Левієвому плéмені не дав він спадку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спадок його, „як Я говорив був йому.“ **15** І дав Мойсей плéмені Рувимових синів спадок за їхніми рóдами. **16** І була їм границя від Ароеру, що на березі арноньського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Кір'ятаїм, і Сівма, і Церет-Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбіччя Пісгі, і Бет-Гаешімот,

21 і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краю. 22 А Валаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. 23 І була границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спадок Рувимових синів за їхніми родами, їхні міста та їхні оселі. 24 І дав Мойсей Гадовому племені, синам Гада за їхніми родами, 25 і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, 26 А з Хешбону аж до Рамат Гамміці й Бетоніму, а від Маханаїму аж до границі Девіру, 27 і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німра, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. 28 Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі. 29 І дав Мойсей половині племені Манасїїного, і воно було половині племені Манасїїних синів за їхніми родами. 30 І була їхня границя від Манахаїму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яїру, що в Башані, шістдесят міст. 31 А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасїїного сина, половині синів Махіра за їхніми родами. 32 Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. 33 А Левієвому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14 А оце те, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, що дали їм на спадок священик Елеазар, і Ісус, син Навинів, та голови батьків племен Ізраїлевих синів. 2 Жеребком приділили їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти племінам і половині племени. 3 Бо дав Мойсей насліддя двох племін, та половині племени по той бік Йордану, а Левитам спадку не дав серед них. 4 Бо Йосипових синів було двоє поколінь, Манасія та Ефрём, а Левитам не дали спадку в краю, а тільки міста на оселення та їхні пасовиська для їхньої худоби та для їхнього маєтку. 5 Як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. 6 І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гілгалі, та й сказав

до нього Калев, син Ефуннеїв, кеназзєянин: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. 7 Я був віку сорока літ, коли Мойсей, раб Господній, послав мене з Кадеш-Барнеа вивідати той край. І я доклав йому справу, як було в серці моїм. 8 А мої браття, що ходили зо мною, знеслили були серце народу, а я обставав за Господом, Богом моїм. 9 І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „Поправді кажú, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобі та синам твоїм аж навіки, бо ти обставав за Господом, Богом моїм. 10 А тепер оце Господь позоставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як Господь говорив був це слово Мойсеєві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. 11 Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей послав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й тепер, щоб воювати, і виходити, і приходити. 12 А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там вєлетні та великі укріплені міста. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. 13 І поблагословив його Ісус, і дав Калевові, синові Ефуннеєвому, Хеврон за спадок. 14 Тому став Хеврон Калевові, синові Ефуннеєвому, кеназзєянинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля. 15 А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між вєлетнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

15 І був жеребок для племени Юдиних синів за їхніми родами: до едомської границі пустиня Цін, на південь від теманського краю. 2 І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, звєрненої на південь. 3 І йде вона на південь від Маале-Акраббіму, і переходить до Ціну, і підіймається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хецрону, і підіймається до Аддари й обертається до Кар до Каркаї. 4 І переходить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя. 5 А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану, 6 і підіймається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від

Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. 7 І підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гілгалу, що навпроти Маале-Адумміму, що на південь від потоку. І переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. 8 І підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч євусеянина з півдня, — це Єрусалім. І підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному на захід, що в кінці Емек-Рефаїму на північ. 9 І біжить та границя від верхів'я гори до джерелá Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрону; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Єарім. 10 І обертáється та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плечá гори Єарім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімни. 11 І йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шіккаרוןу, і переходить до гори Баали, і йде до Явнеїлу. І границя закінчується при заході. 12 А західня границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми рóдами. 13 А Калеву, синові Єфуннеєвому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім наказом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вéлетнів, воно — Хеврон. 14 І Калев повиганяв звіди трьох вéлетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урóджених вéлетнів. 15 І пішов він звідти до девірських мéшканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер. 16 І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобúде його, то дам йому дочку мою Ахсу за жінку“. 17 І здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калевів. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. 18 І сталося, коли вона відхóдила, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Щó тобі?“ 19 І вона сказала: „Дай мені дар благословéння! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерелá“. І він дав їй Гуллот горішній та Гуллот дóлішній. 20 Оце спáдок племені Юдиних синів за їхніми рóдами. 21 І були ті міста від краю племені Юдиних синів до едомської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур, 22 і Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (questioned) 23 і Кедеш, і Хацор, і Їтнан, 24 Зіф, і Телем, і Беалот, 25 і Хацор-Хадатта, і Керійот-Хецрон, це Хацор, 26 Амам, і Шема, і Молада, 27 і Хацор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет, 28 і Хацар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізйотея, 29

Баала, і Йїм, і Ецем, 30 і Елтолад, і Хесіл, і Хорма, 31 і Ціклаг, і Мадманна, і Сансанна, 32 і Леваот, і Шілхім, і Аїн, і Ріммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. 33 На Шефалі: Ештаол, і Цор'а, і Ашна, 34 і Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаенам, 35 Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека, 36 і Шаараїм, і Адїтаїм, і Гедера, і Федеротаїм, — чотирна́дцять мість та їхні оселі. 37 Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, 38 і Діл'ан, і Міцпе, і Йоктеїл, 39 Лахіш, і Боцкат, і Еглон, 40 і Каббон, і Лахмас, і Кітліш, 41 і Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — ші́надцять міст та їхні оселі. 42 Лівна, і Етер, і Ашан, 43 і Ївтах, і Ашна, і Неців, 44 і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять міст та їхні оселі. 45 Екрон і підлегли міста його та оселі його. 46 Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. 47 Ашдод, підлегли міста його та оселі його; Азза, підлегли міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. 48 І на горах: Шамір, і Яттїр, і Сохо, 49 і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девір, 50 і Анав, і Ештемо, і Анім, 51 і Гошен, і Холон, і Гіло, — одина́дцять міст та їхні оселі. 52 Арав, і Дума, і Еш'ан, 53 і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, 54 і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Цїор, — дев'ять міст та їхні оселі. 55 Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, 56 Їзреїл, і Йокдеам, і Заноах, 57 Каїн, Гів'а, і Тімна, — десять міст та їхні оселі. 58 Халхул, Бет-Цур, і Гедор, 59 і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість міст та їхні оселі. 60 Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарім, і Рабба, — двоє міст та їхні оселі. 61 На пустині: Бет-Гаарава, Міддін, і Сехаха, 62 і Нівшан, і Ір-Гаммелах, і Ен-Геді, — шість міст та їхні оселі. 63 А євусеян, мéшканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осів Євусеянин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 І вийшов жеребок для Йóсипових синів: від ерихонського Йордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Ерихону по горі до Бет-Елу. 2 І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і переходить до границі Арки до Атароту, 3 і сходить на захід до границі яфлетської, аж до границі Бет-Хорону дóлішнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. 4 І посіле це Йóсипові сини, Манасія та Єфрем. 5 І була границя Єфремових синів за їхніми рóдами, а границя їхнього спáдку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. 6 І виходить та границя до Міхметату з

півночі, і повертається границя на схід до Таанат-Шіло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. 7 І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану. 8 А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племені Єфремових синів за їхніми родами. 9 І міста, відділені для Єфремових синів, були серед спадку Манасієних синів, усі ті міста та їхні оселі. 10 Та не вигнали вони ханааніянина, що сидів у Гезері. І сидів ханааніянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працею.

17 І вийшов жеребок для Манасієного племені, бо він первенець Йосипів, Махірові, Манасієному первенцеві, Гілеадовому батькові, бо він був вояк, то був йому Гілеад та Башан. 2 І було для позоставих Манасієних синів за їхніми родами: синам Авіезера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шеміда. Оце сини Манасії, Йосипового сина, мужі, за їхніми родами. 3 А в Целофхада, сина Хефера, сина Гілеада, сина Махіра, сина Манасієного, не було в нього синів, а тільки дочки. А оце іменá його дочок: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тірца. 4 І прийшли вони до священника Елеазара, і до Ісуса, Навиногого сина, та перед начальників, говорячи: „Господь наказав був Мойсеєві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок серед братів їхнього батька. 5 І випало для Манасії десять наділів, окрім землі Гілеаду та Башану, що по той бік Йордану, 6 бо Манасієні дочки посіли спадок серед синів його, а гілеадський край був для позоставих Манасієних синів. 7 І була Манасієна границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. 8 Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасієній границі — для Єфремових синів. 9 І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці міста Єфремові серед Манасієних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. 10 На південь — Єфремове, а на північ — Манасієне, а границею того було море. А в Асірії вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу. 11 І було для Манасії в Іссахарі та в Асірії: Бет-Шеан та його залежні міста, і

Ївлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Меґіддо та його залежні міста, три верховини. 12 Та Манасієні сини не могли повиганяти мешканців цих міст, і ханааніянин продовжував сидіти в тому краї. 13 І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханааніянина на даніну, а вигнати — не вигнали його. 14 І говорили Йосипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жеребок та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословив мене Господь“. 15 І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та й повикорчовуєш собі там у краї перізєянина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тісна для тебе“. 16 І сказали Йосипові сини: „Не вистачить нам тієї гори, та й залізна колесниця в кожного ханааніянина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреельській“. 17 І сказав Ісус до Йосипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти численний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребок, 18 але буде тобі гористий край; а що там ліс, то викорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханааніянина, хоч у нього колесниці залізни, хоч він сильний“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, і вони помістили там скинію заповіту, а перед ними був здобутий край. 2 І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племін, що не поділили ще спадку свого. 3 І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінуватися піти посісти той край, що дав вам Господь, Бог ваших батьків? 4 Дайте від себе по три мужі на плем'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по краю, і опишуть його за їхнім спадком, та й прийдуть до мене. 5 І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йосипів дім стане на своїй границі з півночі. 6 А ви опишете той край, сім частин, і принесете описи мені сюди, а я кину вам жеребка тут перед лицем Господа, Бога нашого. 7 А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяння Господне — спадщина його. А Гад, і Рувім, та половина Манасієного племени взяли свій спадок по той бік Йордану на

схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“. 8 І встали ті мужі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли описувати край, говорячи: „Ідїть і походїть по краю, і опишіть його, та й вертайтеся до мене. А я кину вам жеребка тут перед Господнім лицем у Шіло“. 9 І пішли ті мужі, і перейшли по краю, та й описали його за містами на сім частин у книжці. І прийшли вони до Ісуса до табору в Шіло. 10 І кинув їм Ісус жеребка в Шіло перед Господнім лицем. І поділив там Ісус край для Ізраїлевих синів за їхніми поділами. 11 І вийшов жеребок для племени Веніямінових синів за їхніми родами, і вийшла границя їхнього жеребка між синами Юдиними та між синами Йосиповими. 12 І була їм границя на північну сторону від Йордану. І підіймається та границя до краю Єрихону з півночі, і підіймається на гору на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. 13 А звідти переходить та границя до Лузу, до краю Лузу на південь, це — Бет-Ел. І сходить та границя до Атрот-Аддару на гору, що з півдня до долішнього Бет-Хорону. 14 І тягнеться та границя, і повертається на західній бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баали, це — Кір'ят-Єарім, місті Юдиних синів. Це західня сторона. 15 А південна сторона — від кінця Кір'ят-Єаріму. І виходить та границя на захід, і виходить до джерела Ме-Нефтоаху. 16 І сходить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. І сходить Ге-Гінном побіч євусеянина на південь, і сходить до Ен-Рогелу, 17 і тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. І сходить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. 18 І переходить побіч навпроти Арави на північ, та й сходить до Арави. 19 І переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затокі Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя південна. 20 А Йордан гранічить його зо східньої сторони. Це спадок Веніямінових синів за границями його навколо, за родами його. 21 І були міста для племени Веніямінових синів за їхніми родами: Єрихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кеціц, 22 і Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, 23 і Аввім, і Пара, і Офра, 24 і Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева, — дванадцять міст та їхні оселі. 25 Гів'он, і Рама, і Беерот, 26 і Міцпе, і Кефіра, і Моца, 27 і Рекем,

і їрпеїл, і Пар'ала, 28 і Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Єарім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спадок Веніямінових синів за їхніми родами.

19 А другий жеребок вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми родами. І був їхній спадок серед спадку Юдиних синів. 2 І був їм у спадку: Беер-Шева, і Молада, 3 і Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, 4 і Елтолад, і Бетул, і Хорма, 5 і Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, 6 і Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. 7 Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. 8 А всі оселі, що навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спадок племені Симеонових синів за їхніми родами. 9 З наділу Юдиних синів — спадок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. І посіли Симеонові сини в середині їхнього спадку. 10 А третій жеребок вийшов Завулоновим синам за їхніми родами, і була границя їхнього спадку аж до Саріду. 11 І підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Даббешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, 12 і вертається з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. 13 А звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. 14 І повертається його границя з півночі Ханнатону, і закінчується при Ге-їфтах-Елі. 15 І Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і їд'ала, і Віфлеем, дванадцять міст та їхні оселі. 16 Це спадок Завулонових синів за їхніми родами, оці міста та їхні оселі. 17 Четвертий жеребок вийшов Іссахарові, — Іссахаровим синам за їхніми родами. 18 І була їхня границя: їзреел, і Кесуллот, і Шунем, 19 і Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, 20 і Раббіт, і Кішйон, і Евес, 21 і Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Паццец. 22 І дотикається та границя до Фавору, і Шахаціми, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордані, — шінадцять міст та їхні оселі. 23 Оце спадок племени Іссахарових синів за їхніми родами, — міста та їхні оселі. 24 А п'ятий жеребок вийшов племені Асирових синів за їхніми родами. 25 І була їхня границя: Хелкат, і Халі, і Беген, і Ахшат, 26 і Алламмелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармелю на захід та Шіхор-

Лівнату, (questioned) 27 і вертається на схід сонця до Бет-Даґону, і дотикається Завулбна та Ге-Їфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. 28 І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. 29 І вертається та границя до Рамі та аж до міста Мівцар-Цору, і вертається границя до Хоси, і закінчується при заході від околиці Ахзіву, 30 і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. 31 Оце сáддок плéмени Асірових синів за їхніми рóдами, ті міста та їхні оселі. 32 Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребóк, — для синів Нефталимових за їхніми рóдами. 33 І була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінчáлася вона при Йордáні. 34 І повертається та границя на зáхід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завулбна з полúдня, а Асира дотикається з зáходу, а Юди при Йордáні на схід сонця. 35 А міста твердинні: Ціддїм, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, 36 і Адама, і Рама, і Хацор, 37 і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, 38 і Їр'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. 39 Оце спáдок плéмени синів Нефталімових за їхніми рóдами, містá та їхні оселі. 40 А плéмені Дáнових синів за їхніми рóдами вийшов сьомий жеребок. 41 І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і Ір-Шемеш, 42 і Шаалаббін, і Айялон, і Їтла, 43 і Елон, і Тімната, і Екрон, 44 і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, 45 і Єгуд, і Бене-Берак, і Гат-Ріммон, 46 і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфи. 47 І вийшла границя Данових синів від них. А Дáнові сини пішли й воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістря́м меча, і посіли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. 48 Оце спáдок плéмени Дáнових синів за їхніми рóдами, ті міста́ та їхні оселі. 49 І скінчили вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спáдок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. 50 На Господній наказ дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. 51 Оце той спáдок, що священник Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали плéменам Ізраїлевих синів жеребком у Шіло́ перед Господнім лицем при

вході до скинії заповіту. І покінчили вони ділити край.

20 І Господь промовляв до Ісуса, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на схóвища, про які Я говорив вам через Мойсея, 3 щоб утікав туди убійник, що заб'є кого ненарóком невмисне, і вони будуть для вас на місце схóвища від мéсника за кров. 4 І втече він до одні́го з тих міст, і стане при вході міськóї брами, та й буде голосно говорити старші́м того міста про свою справу. І вони візьмуть його до міста до себе, і дадуть йому місце, і він осяде з ними. 5 А коли буде гнатися за ним мéсник, то не видадуть убійника в руку його, бо він невмисне забив свого ближнього, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. 6 І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерти найвищого священника, що буде в тих днях. Тоді повернеться убійник, та й увійде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік“. 7 І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталимовій горі, і Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефрон, на горі Юдиній. 8 А по той бік ерихонського Йордáну на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового плéмени, і Рамот у Гілеаді з Гадового плéмени, і Галан у Башані з Манасіїного плéмени. 9 Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає чужинцем серед них, на схóвище туди кожному, хто вб'є кого ненарóком. І не помре він від руки мéсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священника Елеазара й до Ісуса, сина Навинового, та до голів домів батьків плéмен Ізраїлевих синів, 2 та й говорили до них у Шіло́ в ханаанському краї, кажучи: „Господь наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасові́ська для нашої худоби“. 3 І дали Ізраїлеві сини Левитам зо свого наділу на наказ Господній ті міста та їхні пасові́ська. 4 І вийшов жеребóк для родів кегатéянина. І були синам священника Аарона з Левитів від плéмени Юдиного, і від плéмени Симеонового, і від плéмени Веніяминового тринадцять міст. 5 А Кегáтовим синам, що позосталися з рóдів

племени Єфремового й з племені Данового та з половини племені Манасіїного жеребком дісталоса десять міст. 6 А для Гершононих синів від родів Іссахарового племені, і від Асірового племені, і від Нефталімового племені, і від половини Манасіїного племені в Башані жеребком дісталоса тринадцять міст. 7 Мерарієвим синам за їхніми родами дісталоса від племені Рувимового, і від племені Гадового, і від племені Завулоного — дванадцять міст. 8 І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовиська, як наказав був Господь через Мойсея, жеребком. 9 І дали вони з племені синів Юдиних та з племені синів Симеононих ті міста, що будуть нижче названі йменням своїм. 10 І було для Аарононих синів із родів кегатеянина, з Левієвих синів, бо їм був жеребок найперше. 11 І дали їм місто Кір'ят, батька вєлетнів Арби, воно Хеврон, на Юдиних горах, та його пасовиська навколо нього. 12 А мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфуннеєвому, на власність його. 13 А синам священика Аарона дали місто сховища вбійника: Хеврон та його пасовиська, і Лівну та її пасовиська, 14 і Яттїр та його пасовиська, і Ештемоа та її пасовиська, 15 і Холон та його пасовиська, і Девір та його пасовиська, 16 і Аїн та його пасовиська, і Ютту та її пасовиська, Бет-Шемеш та його пасовиська, — дев'ять міст від двох тих племєн. 17 А від Венямінового племені: Гів'он та його пасовиська, Геву та її пасовиська, 18 Анатоль та його пасовиська, і Алмон та його пасовиська, — міст четверо. 19 Усіх міст Аарононих синів, священиків, — тринадцять міст та їхні пасовиська. 20 А родам Кегатових синів, Левитам, що позостали від Кегатових синів, міста їхнього жеребка були від Єфремового племєні. 21 І дали їм місто сховища вбійника: Сихем та його пасовиська, на Єфремовій горі, і Гезер та його пасовиська. 22 І Ківцаїм та його пасовиська, і Бет-Хорон та його пасовиська, міст четверо. 23 А від Данового племені: Елтеке та його пасовиська, Гїббетон та його пасовиська, 24 Айялон та його пасовиська, Гат-Рїммон та його пасовиська, — міст четверо. 25 А від половини Манасіїного племені: Таанах та його пасовиська, і Гат-Рїммон та його пасовиська, — міст двоє. 26 Усіх міст — десять та їхні пасовиська для родів позосталих Кегатових синів. 27 А для Гершононих синів з Левієвих родів від половини Манасіїного

племєні місто сховища вбійника: Голан у Башані та його пасовиська, і Беештера та її пасовиська, — міст двоє. 28 А від Іссахарового племені: Кїш'їон та його пасовиська, Доврат та його пасовиська, 29 Ярмут та його пасовиська, Ен-Ганнім та його пасовиська, міст четверо. 30 А від Асирового племені: Мїш'ал та його пасовиська, Ардон та його пасовиська, 31 Хелкат та його пасовиська, Рехов та його пасовиська, — міст четверо. 32 А від Нефталімового племені місто сховища вбійника: Кедеш у Галїл та його пасовиська, і Хаммот-Дор та його пасовиська, і Картан та його пасовиська, — міст троє. 33 Усіх міст Гершононих за їхніми родами — тринадцять міст та їхні пасовиська. 34 А для родів Мерарієвих синів, Левїтів, позосталих від племені Завулоного: Йокнеам та його пасовиська, Карта та її пасовиська. 35 Дїмна та її пасовиська, Нагалал та його пасовиська, — міст четверо. 36 А від Рувимового племені: Бецар та його пасовиська, і Ягца та її пасовиська, 37 Кедемот та його пасовиська, і Мефаат та його пасовиська, — міст четверо. 38 А від Гадового племені місто сховища вбійника: Рамот у Гїлеадї та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, 39 Хешбон та його пасовиська, Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо. 40 Усіх міст для Мерарієвих синів за їхніми родами, що позосталися з Левієвих родів, було за їхнім жеребком дванадцять міст. 41 Усіх Левієвих міст серед власности Ізраїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська. 42 Будуть ті міста такі: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст. 43 І дав Господь Ізраїлеві ввесь той край, що присягнув був дати його їм батькам, і вони посїли його та й осїлися в ньому. 44 І Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їм батькам. І ніхто зо всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. 45 Нічого не було невиконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, — усе збулось.

22 Тоді покликав Ісус племєно Рувимове та Гадове, та половину Манасіїного племені, 2 та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу мого про все, що я вам наказував. 3 Ви оце не

лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання заповідей Господа, Бога вашого. 4 А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверніться, та й ідіть собі до наметів своїх, до краю вашої власности, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йордану. 5 Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Закону, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душею“. 6 І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наметів своїх. 7 А половині Манасіїного племені Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йордану на захід. І також, коли Ісус відпускав їх до їхніх наметів, то поблагословив їх, 8 та й сказав до них, говорячи: „Верніться до своїх наметів із великими маетками та з дуже численною худобою, зо сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатомою одежами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“. 9 І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені від Ізраїлевих синів, із Шіло, що в ханаанському краї, щоб піти до краю Гілеад, до краю своєї власности, що посіли його на наказ Господній через Мойсея. 10 І прийшли до йорданських могил, що в ханаанському краї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника над Йорданом, жертовника великого на вид. 11 І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника навпроти ханаанського краю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів. 12 І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, щоб піти на них війною. 13 І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасіїного племені гілеадського краю Пінхаса, сина священника Елеазара, 14 та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. 15 І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини

Манасіїного племені до гілеадського краю, та й говорили з ними, кажучи: 16 „Так сказала вся Господня громада: Що це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертовника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. 17 Чи нам мало Пеорового гріха, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була поразка в Господній громаді? 18 А ви відвертаєтесь сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтуєтесь сьогодні проти Господа, а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду. 19 І справді, — якщо край вашої посілости нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посілости, що там пробу ває Господня скинія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертовника, окрім жертовника Господа, Бога нашого. 20 Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у залятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“. 21 І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасіїного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: 22 „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощади нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа ми це зробили, 23 якщо ми збудували собі жертовника на відвернення від Господа; а якщо ми будували на принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, 24 і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? 25 Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Гадові, Йордан, — нема вам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від бязні Господа. 26 Тож сказали ми: Зробім собі, збудуймо жертовника не на цілопалення й не на жертву, 27 але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопаленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини взавтра до наших синів: нема вам наділу в Господі! 28 І сказали ми: І станеться, коли так

скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наші батьки не на цілопалення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. **29** Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертатися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопалення, і на жертву хлібну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. **30** І почув священник Пінхас та начальники громади й голови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті слова, що казали сини Рувимові й сини Гадові та сини Манасіїні, і було це добре в їхніх очах. **31** І сказав Пінхас, син священника Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Гадових та до синів Манасіїних: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господеві тим переступом, — тепер ви визволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. **32** І вернувся Пінхас, син священника Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Гадових з гілеадського краю до Краю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здали їм звіт. **33** І була добра та річ в очах синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Гадові сидять у ньому. **34** І назвали сини Рувимові та сини Гадові ім'я жертівникові: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 І сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постарів, увійшов у літа, **2** то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постарів, увійшов у літа. **3** А ви бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, усім цим людям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! **4** Дивіться, — ось я поділив вам жеребком цих позostalих людей на спадок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце заходу сонця. **5** А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і вижене їх перед вами, і ви посядете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. **6** І ви будете дуже сильні, щоб виконувати й чинити все, написане в книзі Закону Мойсеєвого,

щоб не відхилятися від нього ані праворуч, ані ліворуч, **7** щоб ви не змішувалися з цими людьми, цими позostalими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете заприсягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, **8** бо ви будете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. **9** І вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. **10** Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Воїн для вас, як говорив був Він вам. **11** І будете ви дуже пильнувати про свої душі, щоб любити Господа, Бога вашого. **12** Бо якщо справді будете ви відвертатися й приліпитися до решти цих народів, цих позostalих із вами, і будете свататися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, **13** то дійсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатиме ці народи перед вами, і вони стануть для вас сіткою й пасткою, та батогом на ваші бoki, та терням на ваші очі, аж поки ви не вигинете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. **14** А я оце сьогодні відходжу дорогою всієї землі. А ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душею, що не відпало ані одне слово з усіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збулося вам, не відпало з нього ані одне слово. **15** І станеться, отак, як збулося вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведе Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. **16** Коли ви переступите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і підете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запалиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого краю, що його Він вам дав“.

24 І зібрав Ісус усі Ізраїлеві племена до Сихему, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем. **2** І сказав Ісус до всього народу: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сиділи були ваші батьки від віків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам. **3** І взяв Я вашого батька Авраама з того боку Річки, і вдовив його по всьому ханаанському краї, і розмножив насіння його, і

дав йому Ісака. 4 І дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісавові гору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. 5 І послав Я Мойсея та Аарона, та й ударив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. 6 І вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батьками колесницями та верхівцями до Червоного моря. 7 І клікали вони до Господа, і Він поклав темряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і воно покрило його, — і ваші очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів. 8 І ввів я вас до краю аморéян, що сидять по тім боці Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. 9 І встав був Балак, син Ціппорів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і покликав Валаама, Бебрового сина, щоб проклясти вас. 10 Та не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. 11 І перейшли ви Йордан, і прийшли до Єрихону. І воювали з вами господарі Єрихону: періззеянин, і ханаанеянин, і хіттянин, і гіргашеянин, і хіввеянин, і євусеянин, а Я дав їх у вашу руку. 12 І послав Я перед вами шершня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечем твоїм і не луком твоїм. 13 І дав Я вам край, що над ним ти не трудився, і міста, що їх ви не будували, і ви осіли в них; виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. 14 А тепер бійтеся Господа й служіть Йому в невинності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батькі на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господеві. 15 А якщо зле в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваші батькі, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидіте в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господеві“. 16 І відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! 17 Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших очах ті великі знамена, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них. 18 І повиганяв Господь усі народи та амореянина, мешканця цього краю, перед нами. І ми будемо

служити Господеві, бо Він — Бог наш“. 19 І сказав Ісус до народу: „Ви не здолієте служити Господеві, бо Він — Бог святий, Бог ревнивий Він. Не прости́ть Він вашу провину та ваших гріхів. 20 Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він вернеться, і зробить вам зло, і вигубить вас по тому, як робив був добро вам“. 21 І сказав наро́д до Ісуса: „Ні, таки Господеві будемо служити!“ 22 І сказав Ісус до наро́ду: „Ви свідки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Свідки!“ 23 „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихиліть своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. 24 І сказав народ до Ісуса: „Господеві, Богові нашому, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“ 25 І склав Ісус заповіта з наро́дом того дня, і дав йому постанови та закони в Сихемі. 26 І написав Ісус ті слова в книзі Божого Закону, і взяв великого ка́меня, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. 27 І сказав Ісус до всього наро́ду: „Ось оцей ка́мінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні слова, що Він говорив з нами. І він буде на вас за свідка, щоб ви не віреклися вашого Бога“. 28 І відпустив Ісус народ, кожного до спадку його. 29 І сталося по тих випадках, і вмер Ісус, син Навінів, раб Господній, віку ста й десяти літ. 30 І поховали його в границі спадку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. 31 І служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, що продвжили дні свої по Ісусі, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. 32 А Йосипові кості, які Ізраїлеві сини вніесли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на ділянці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового батька, за сто кеситів. 33 І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке бу́ло йому да́не на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханааніянина, щоб воювати з ним?“ **2** І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. **3** І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жереб'ок, і будемо воювати з ханааніянином, то підуй й я з тобою на твій жереб'ок“. І пішов із ним Симеон. **4** І піднявся Юда, а Господь дав ханааніянина та перізеянина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка. **5** І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханааніянина та перізеянина. **6** І втікав Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг. **7** І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“ **8** І воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістря́м меча́, а місто пустили з огнем. **9** А потому Юдині сини зійшли воювати з ханааніянином, мешканцем гори, і Неге́ву, і Шефелі. **10** І пішов Юда до ханааніянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая. **11** А звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер. **12** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“. **13** І здобув його Отніїл, син Кенезів, брат Калевів, молодший від нього. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. **14** І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ **15** І вона сказала йому: „Дай мені дара благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-долошній. **16** А сини Кеней, Мойсеевого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом. **17** І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханааніянина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма. **18** І здобув Юда Аззу та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його. **19** І був

Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесніці. **20** І дали Калевові Хеврон, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох велетнів. **21** А євусеянина, мешканця Єрусалиму, не вигнали Веніяминові сини, — і осів євусеянин із Веніяминівими синами в Єрусалимі, і сидять тут аж до цього дня. **22** І пішов також дід Йосипів до Бет-Елу, а Господь був з ними. **23** І вивідав Йосипів дід у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз. **24** І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а ми вчинимо тобі милість!“ **25** І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістря́м меча, а того чоловіка та весь його рід відпустили. **26** І пішов той чоловік до краю хіттєян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня. **27** А Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Івлеаму та його залежних міст, і мешканців Мігіддо та його залежних міст, — і ханааніянин волів сидіти в тому краї. **28** І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханааніянина даніну, але вигнати — не вигнав його. **29** І Єфрем не вигнав ханааніянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханааніянин серед нього в Гезері. **30** Завулон не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханааніянин серед нього, і став за даніну. **31** Асір не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелби, і Афіку, і Рехову. **32** І осівся асірець серед ханааніянина, мешканця того краю, бо він не вигнав його. **33** Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед ханааніянина, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за данину. **34** І тиснув амореянин Данових синів на гору, бо не давав йому сходити на долину. **35** І волів амореянин сидіти на горі Херес в Айялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Йосипового дому, — він став за данину. **36** А границя аморейська — від Маале-Акраббїм, і від Сели та вище.

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю,

що присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю Свого заповіту з вами повіки! 2 А ви не складете заповіту з мешканцями цього краю, їхні жертівники порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Щоб це ви зробили? 3 І Я теж сказав: Не прожену їх від вас, і вони стануть вам терням у боки, а їхні боги стануть вам пасткою“. 4 І сталося, як Ангол Господній говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ підніс свій голос, та й заплакав. 5 І назвали ім'я того місця: Бохім, і приносили там жертви Господеві. 6 А Ісус відпустив народ, і Ізраїлеві сини розійшлися кожен до свого спадку, щоб посісти той край. 7 І служив народ Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, які продовжили дні свої по Ісусі, що бачили всякий великий чин Господа, якого зробив Він Ізраїлеві. 8 І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній, віку ста й десяти літ. 9 І поховали його в межах спадщини його, у Тімнат-Хересі, в Єфремових горах, на північ від гори Гааш. 10 І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх, а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих діл, які чинив Він Ізраїлеві. 11 І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам. 12 І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із єгипетського краю, та й пішли за іншими богами, за богами тих народів, що були в їхніх околицях, і вклонялися їм, і гнівili Господа. 13 І покинули вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам. 14 І запалав Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку грабіжників, — і вони їх грабували. І Він передав їх у руку навколишніх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. 15 У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як заприсягнув їм Господь. І Він дуже їх тиснув. 16 І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників. 17 Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхилялися з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх наказів. Вони так не робили! 18 А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній стогін через тих, що їх переслідували та гнобили їх. 19 І

бувало, як умирав той суддя, вони знову псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонитися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги. 20 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люд цей переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, 21 тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умираючи, 22 щоб випробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. 23 І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на випробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських, 2 тільки щоб пізнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війни, тільки таких, що перед тим не знали їх: 3 п'ять володарів филистимських, і всі ханааняни, і сидоняни, і хівв'яни, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до виходу до Гамату. 4 І були вони залишені на випробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися заповідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. 5 А Ізраїлеві сини сиділи серед ханаанянина, хиттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і евусеянина. 6 І вони брали їхніх дочок собі за жінок, а своїх дочок давали їхнім синам, та служили їхнім богам. 7 І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очах, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваалам та Астартам. 8 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атаїма, царя Араму двох річок. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаїмові вісім літ. 9 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівника, і він врятував їх, — Отніїла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. 10 І був на ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війну, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атаїма, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаїмом. 11 І мав край мир сорок літ, і помер Отніїл, син Кеназа. 12 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і Господь зміцнив Еглона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господніх

оча́х. 13 І зібрав він до себе синів Аммонових та Амаликових, та й пішов і підбив Ізраїля. І вони посіли Місто Пальм. 14 І служили Ізраїлеві сини Еглонові, цареві моавському, вісімнадцять літ. 15 І кликали Ізраїлеві сини до Ѓспода, і Господь поставив їм рятівника́, — Егуда, сина Герового, сина емінеянина, чоловіка лівш́у, з безвладною правою рукою. І послали Ізраїлеві сини через нього дару́нка Еглонові, цареві моавському. 16 І зробив собі Егуд меча, а в нього два вістря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убранням на стегні своєї правиці. 17 І приніс він того дару́нка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий. 18 І сталося, коли він скінчив підносити того дару́нка, то відпустив тих, що несли того дару́нка. 19 А він вернувся від бовванів, що при Ѓлгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о царю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньому. 20 І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолóдній гóрниць, що була для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. І той устав із стільця́. 21 І простяг Егуд свою лівицю, і витяг меча з-над стегна́ своєї правиці, — та й загна́в його йому в живіт. 22 І ввійшла також ру́чка за вістря́м, а сало закрило за вістря́м, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло вістря́ до міжкрóччя. 23 І вийшов Егуд до сіней, і зачинив за собою двері тієї гóрниць, та й замкнув. 24 І він вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниць за́мкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолóдному поко́ї“. 25 І чекали вони аж доп́зна, а ото він не відчиняє дверей гóрниць. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! 26 А Егуд утік, поки вони зволіка́лись. І він перейшов ті боввани, і сховався втечу до Се́йру. 27 І сталося, коли він прийшов, то засурми́в у сурму́ на Єфремових гора́х. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з горі, а він перед ними. 28 І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопили йорда́нські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. 29 І побили вони Моава того ча́су, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. 30 І був того дня прибо́рканий Моав під

Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдеся́т літ. 31 А по ньому був Шамга́р, син Аната. І побив він филисти́млян шістсот чоловіка києм на худобу. І він теж урятува́в Ізраїля.

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх оча́х, а Егуд умер. 2 І передав їх Господь у руку Явіна, царя ханаанського, що царював у Гацорі. А зверхником його війська був Сісе́ра, і він сидів у Харошет-Гагго́їмі. 3 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесниць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. 4 А Девора́ пророчиця, жінка Лаппідота, — вона судила Ізраїля того ча́су. 5 І сиділа вона під Деворо́ною Па́льмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфре́мових гора́х, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. 6 І вона послала й покликала Бара́ка, Авіноамового сина, з Кедешу Нефта́лімового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зійдеш на гóру Фаво́р, і візьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефта́лімових та з синів Завуло́нових. 7 А я приведу́ до тебе, до Кішонської долини, Сісе́ру, начальника Явінового війська, і колесни́ці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. 8 І сказав до неї Бара́к: „Якщо ти підеш зо мною, то піду́, а якщо не підеш зо мною, — не піду́“. 9 А вона відказала: „Піти — піду́ з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо в руку жінки Господь передасть Сісе́ру“. І встала Девора́, і пішла з Бара́ком до Кедешу. 10 І скликав Бара́к Завуло́на та Нефта́ліма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девора́. 11 А кенейнин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеєвого те́ста, і розклав намета свого аж до Елону в Цаанані́мі, що при Кедеші. 12 І донесли Сісері, що Бара́к, син Авіноамів, зійшов на гóру Фаво́р. 13 І скликав Сісе́ра всі свої колесни́ці, дев'ятсот залізних колесниць, та весь народ, що з ним, з Харошет-Гагго́їму до кішонської долини. 14 І сказала Девора́ до Бара́ка: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісе́ру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою“. І зійшов Барак з гори Фаво́р, а за ним десять тисяч чоловіка. 15 І Господь привів у замі́шання Сісе́ру, і всі колесни́ці та весь той та́бір вістря́м меча перед Бара́ком. І зійшов Сісе́ра з колесни́ці, і побіг пішки. 16 А

Барак гнався за колесніцями та за таббором аж до Харошет-Гаггоїму. І впав увесь табір Сісерин від вістря меча, — не позосталось ані одного. 17 А Сісера втік пішки до намету Яїли, жінки кенеянина Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенеянина Хевера. 18 І вийшла Яїл навпроти Сісери, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мене, — не бійся!“ І він зайшов до неї до намету, і вона накрила його кілимом. 19 І сказав він до неї: „Напій мене трохи водою, бо я спрагнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрила його. 20 І сказав він до неї: „Стань при вході намету. І якщо хто ввійде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Нема“. 21 І взяла Яїл, жінка Хеверова, наметового кілкі, і взяла в свою руку молотка, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілкі в його скрону, аж у землю. А він спав, змучений, — і він помер. 22 А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Ди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І ввійшов він до неї, а ось Сісера лежить мертвий, а кілок у скроні його! 23 Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. 24 А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І співала Девора й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи: 2 „Що в Ізраїлі закнязювали князі, що народ себе жертвувати став, — поблагословіте ви Господа! 3 Почуйте, царі, уші наставте, князі: я — Господеві я буду співати, виспівувати буду Господа, Бога Ізраїля! 4 Господи, — як Ти йшов із Сеїру, як виходив із поля едомського, то тремтіла земля, також капало небо, і хмари дощили водою. 5 Перед Господнім лицем розпливалися гори, — цей Синай перед Господом, Богом Ізраїля. 6 За днів Шамгара, сина Анатового, спорожніли дорogi, подорожні ж ходили крутими дорogами. 7 Нестало селянства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девора, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. 8 Коли вибрав нових він богів, тоді в брамах війна зачалась. Поправді кажі вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! 9 Серце мое до Ізраїлевих тих начальників, що жертвуються для народу, — поблагословіте ви Господа! 10

Ті, хто їздить на білих ослицях, хто сидить на килимах та дорогою ходить, — оповідайте! 11 Через крик при ділнні здобічі між місцями, де воду беруть, — там виспівують правди Господні, правди селянства Його у Ізраїлі. Тоді то зійшов був до брам Господній народ. 12 Збудися, збудися, Деворо! Збудися, збудися, — і пісню співай! Устань, Барак, і візьми до неволі своїх полонених, сину Авіноамів! 13 Тоді позосталий зійшов до потужних народу, проти хоробрих Господь був до мене зійшов. 14 Від Єфрема прийшли були ті, що в Амаліку їх корень; Веніямин за тобою, серед народів твоїх; від Махіра зійшли були провідники; а від Завулона оті, хто веде пером писаря. 15 І князі Іссахарові разом з Деворою, і Іссахар, як Барак, був відпущений пішки в долину. Великі вивідування у Рувимових відділах! 16 Чого ти усівсь між кошарами, щоб слухати мекання стад? Великі вивідування у Рувимових відділах! 17 Пробиває Гілеад на тім боці Йордану, а Дан — чому на кораблях буде мешкати він? На березі моря осівся Асир, і при потоках своїх пробуває. 18 Завулон — це народ, що прирік свою душу на смерть, а Нефталім — на польових висотах. 19 Царі прибули, воювали, тоді воювали царі ханаанські в Таанах при воді Мегідда, та здобічі срібла не взяли. 20 Із неба войовано, — зорі з доріг своїх битих воювали з Сісерою. 21 Кішонський потік позмітав їх, потік стародавній, Кішонський потік. З силою будеш ступати, о душе моя! 22 Тоді стукотіли копита коня від бігу швидкого, від бігу його скакунів! 23 „Прокляніте Мероза“, каже Ангол Господній, „проклясті — прокляніть його мешканців, бо вони не прийшли Господеві на поміч, Господеві на поміч з хоробрими!“ 24 Нехай буде благословенна між жінками Яїл, жінка кенеянина Хевера, — нехай буде благословенна вона між жінками в наметі. 25 Воді він просив — подала молока, у царській чаші принесла п'янке молоко. 26 Ліву руку свою до кілкі простягає, а правіцю свою — до молотка робітничого. І вгатила Сісеру, і розбила вона йому голову, і скрону розбила й пробила йому. 27 Між ноги її він схилився, упав і лежав, між ноги її він схилився, упав, — де схилився, там забитий упав. 28 Через вікно виглядала та голосила Сісерина мати крізь ґрати: „Чому колесниця його припізнілась вернутись?

Чому припізнались колéса запряжок його?" 29 Мудрі княгині їй дають відповідь їй, та й вона сама відповідає собі: 30 „Ось здóбич знаходять та ділять вони, — брánка, дві брánці на кожного мýжа! А здóбич із шат кольорóвих — Сісері, здобич із шат кольорóвих, різнобарвна тканина, на два боки гаптóвана, — жінці на шию". 31 Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!" І Край мав мир сорок літ.

6 А Ізраїлеві сини чинили зло в очáх Господніх, і Господь дав їм у руку мідіянитян на сім літ. 2 І зміцніла Мідіянова рука над Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідіянітянами прохóди, що в горáх, і печери, і твердіни. 3 І бувало, якщо посіяв Ізраїль, то підіймався Мідія́н і Амалі́к та сини Кедему, і йшли на нього. 4 І вони таборувáли в них, і нищили врожа́й землі аж до підходу до Га́зи. І не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібно́ї худоби, ані вола, ані осла, 5 бо вони й їхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як саранá, а їм та їхнім верблюдáм не було числа. І вони приходили до кра́ю, щоб спустóшити його. 6 І через Мідія́на Ізраїль дуже зуббóжив, і Ізраїлеві сини клікали до Господа. 7 І сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідія́на, 8 то Господь послав до Ізраїлевих синів мýжа пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому ра́бства. 9 І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тіснув. І Я повиганяв їх перед вами, а їхній край віддав вам. 10 І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому кра́ї сидитé ви. Та ви не послухалися Мого голосу!" 11 І прийшов Ангол Господній, і всівся під дубом, що в Офрі, який належить авієзріянину Йоашеві. А син його Гедеóн молотив пшеницу в виноградному чавілі, щоб заховатися перед мідіянітянами. 12 І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий мýжу!" 13 А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нáщо прийшло на нас усе це? І де всі Його чýда, про які оповідали нам наші батькі́, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і

віддав нас у руку Мідія́на". 14 І обернувся до нього Господь і сказав: „Іди з цією своєю силою, і ти спасеш Ізраїля з мідія́нської руки. Оце Я послав тебе". 15 І відказав Йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу́ Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденніша в Манасії, а я наймолодший у домі ба́тька свого́". 16 І сказав йому Господь: „Але Я буду́ з тобою, і ти поб'єш мідіянітян, як одного чоловіка". 17 А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очáх Твоїх, то зроби мені ознаку, що Ти говориш зо мною. 18 Не відходь же звідси, аж поки я не прийду́ до Тебе, і не принесу́ дарунка мого́, і не покладу́ перед лицем Твоїм". А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого повéрнення". 19 І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня́, і опрісноків з ефі́ муки, м'ясо поклав до кошá, а юшку влив до гóрщика. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. 20 І сказав до нього Ангол Божий: „Візьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скéлю, а юшку вилий". І той так зробив. 21 І витягнув Ангол Господній кінець пáлиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. 22 І побачив Гедеóн, що це Ангол Господній. І сказав Гедеóн: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангола обличчя в обличчя". 23 І сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бійся, не помреш!" 24 І Гедеóн збудував там жéртвника для Господа, і назвав ім'я йому: Єгова-Шалом. Він ще є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. 25 І сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Візьми бичка з волів батька свого́, і другого бичка семилітнього, і розбий Ваалового жéртвника батька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. 26 І збудуєш жéртвника Господéві, Богові своєму, на верху́ цієї твердіни, у порядку. І візьмеш другого бичка, і принесеш цілопáлення дрова́ми з святого дерева, яке зрубаєш". 27 І взяв Гедеóн десять людей зо своїх рабів, і зробив, як говорив до нього Господь. І сталося, через те, що боявся дому батька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. 28 І встали люди того міста рано вранці, аж ось жéртвник Ваалів розбитий, а святе дерево, що при ньому, порубане, а другого бичка принéсено в жертву на збудованому жéртвнику. 29 І говорили вони один

одному: „Хто зробив оцю річ?“ І вони вивідували й шукали, та й сказали: „Гедеон, син Йоашів, зробив оцю річ“. 30 І сказали люди того міста до Йоаша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Ваалового жертівника та порубав святе дерево, що при ньому“. 31 І сказав Йоаш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Ваалом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до ранку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жертовника“. 32 І він назвав ім'я йому того дня: Еруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Ваал, бо він розбив його жертовника“. 33 А всі мідіяніти й амалікітяни та сини Кедему були зібрані разом, і перейшли Йордан, і таборували в долині Ізреел. 34 А Дух Господній зійшов на Гедеона, і він засурмів у сурму, і був скликаний Авіезер за ним. 35 І він послав послів по всьому Манасії, і був скликаний за ним і він. І послав він послів до Асіра, і до Завулона, і до Нефталіма, — і вони вийшли навперейми них. 36 І сказав Гедеон до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — 37 то ось я розстелю на тóці вóвняне рунó; якщо росá буде на самім руні, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ 38 І сталося так. І встав він рано взавтра, і розстелів рунó, і вичавив росу́ з рунá, — повне горня́ води. 39 І сказав Гедеон до Бога: „Нехай не запáлиться гнів Твій на мене, нехай я скажу́ тільки цей раз, нехай но я спробую рунóм тільки цей раз: нехай буде сухо на самім руні, а на всій землі нехай буде росá“. 40 І Бог зробив так тієї ночі, — і було сухо на самім руні, а на всій землі була росá.

7 І встав рано вранці Еруббаал, — це Гедеон, — та весь народ, що з ним, і таборували над Ен-Хародом. А мідіянітський табір був із півночі від Гів'ат-Гамморев долині. 2 І сказав Господь до Гедеона: „Числénний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідіянітян в його руку, — щоб не запишáвся надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. 3 А тепер поклич до ушей люду, говорячи: Хто боїться й тремтить, нехай вéрнеться й відійде від гори Гілеáд“. І верну́лося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позостáлось. 4 І сказав Господь до Гедеона: „Ще числénний цей народ.

Звезди їх до води, і Я там переберу́ його тобі. І буде, як Я скажу́ тобі: Цей піде з тобою, — той піде з тобою, а кожен, що скажу́ тобі: Цей не піде з тобою, той не піде“. 5 І привів він народ до води. І сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлéптати воду язиком своїм, як хлéпче пес, поставиш його окремо. А кожен, хто припадé на коліна свої, щоб пити, — поставиш його окремо“. 6 І було число тих, що хлéптали, носячи рукою своєю до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити вóду. 7 І сказав Господь до Гедеона: „Трьома́ сотнями мужів, що хлéптали, спасу тебе, і дам мідіянітян у твою руку, а весь наро́д піде кожен на своє місце“. 8 І взяли вони в свою руку поживу народу та свої сурми, а всіх інших ізраїльтян він відпустив, кожного до намету свого, а три сотні мужа затримав. А мідіянітський табір був під ним у долині. 9 І сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зійди до табору, бо Я дав його в руку твою. 10 А якщо ти боїшся зійти, зійди ти та Пура, твій слуга, до табору. 11 І почувеш, щó вони говорять, а потім зміцняться твої рúки, і ти зійдеш до табору“. І зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєних у таборі. 12 А мідіянітяни й амалікітяни та всі сини Кедему лежали в долині, як саранá, щодо числénности. А верблюдáм їх нема числа, — як пісок на бéрезі моря, щодо числénности. 13 І прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. І він казав: „Оце снівсья мені сон, а ото буханець ячмінного хліба кóтиться в мідіянітському таборі. І докотівсья він аж до намету, та й ударив його, а той упав, і переверну́в його догорі, і намет той бұхнув“. 14 І відповів його друг та й сказав: „Ще ніщо інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа Ізраїльського, — Бог дав у його руку мідіянітян та весь табір“. 15 І сталося, як Гедеон почув оповідáння про той сон та розгáдку його, то вклонивсь, і вернувся до Ізраїлевого табору та й сказав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідіянітський табір!“ 16 І поділив він три сотні тих мужів на три відділи, і дав у руку їх усіх сурми, і порожні глéки, та смолоскіпи до серéдини тих глéків. 17 І сказав він до них: „Щó будете бачити від мене, то й ви так зробіте. А ось я підú до краю табору, і буде, — як я зроблю́, так зробіте й ви. 18 І засурмлю́ в

сурму́ я та всі, що зо мною, то засурмитé в сурми й ви навколо всього табору, та й скажете: меч за Господа та за Гедеона!“ 19 І прийшов Гедеон та сотня мужів, що з ним, до краю табору, на початку середньої сторóжі, коли тільки но поставили сторóжу. І засурмили вони в сурми, і побили глéки, що в їхніх руках. 20 І засурмили три відділи в сурми, і поторóщили глéки, і тримали рукою своéї лівіци смолоскіпа, а рукою своéї правіци — сурми, щоб сурмити. І кричали вони: „Меч за Господа та за Гедеона!“ 21 І стояли кожен на своім місці навкóло табору, а весь та́бір бігав, і вони кричали й утікали. 22 І засурмили три сотні сурем, а Господь обернув меча одного на óдного та на весь та́бір. І та́бір побіг аж до Бет-Гашітта до Церери, аж до Сефат-Авел-Мехоли при Таббаті. 23 І були скликані ізраїльтяни з Нефталіму, і з Асиру, і з усього Манасії, — і вони гналися за мідіянітянами. 24 А по всіх Єфремових горах Гедеон послав послів, говорячи: „Зійдіть навперéйми мідіянітян, і заступіть їм воду аж до Бет-Бари та Йордан“. І скликали всіх Єфремових людей, та й заступили воду аж до Бет-Бари та Йордан. 25 І вони захопили двох мідіянітянських князів: Орева та Зеєва, і вбили Орева в Цур-Ореві, а Зеєва вбили в Екев-Зеєві. І гналися за мідіянітянами, а голови Орева та Зеєва перенéсли до Гедеона на той бік Йордану.

8 І сказали йому мужі Єфремові: „Щó це за річ зробив ти нам, що не покликав нас, коли йшов воювати з Мідіяном?“ І вони сильно сперечáлися з ним. 2 І сказав він до них: „Що я зробив тепер таке, як ви? Чи не ліпше пізнi виноградини Єфремові від авіезерового винобрáння? 3 У вашу руку Бог дав мідіянітянських князів, — Орева та Зеєва, — і щó міг я зробити, як ви?“ Тоді заспокоївся їхній дух проти нього, як він сказав оце слóво. 4 І прийшов Гедеон до Йордану, і перейшов він та три сотні мужів, що з ним, змúчені в погоні. 5 І сказав він до людей Суккóту: „Дайте но буханців хлiба наро́дові, що за мною, бо вони змúчені, а я женуся за Зевахом та Цалмунною, царями мідіянітянськими“. 6 І сказали суккотські князі: „Чи рука Зеваха та Цалмунна вже в твоїй руці, щоб давати хлiб твоєму війську?“ 7 І сказав Гедеон: „Тому́ то, коли Господь дасть у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло

пустинними тёрнями та колючка́ми!“ 8 І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пенуїлу відповіли йому, як відповіли люди Суккóту. 9 І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертáтимусь у мірі, — розіб'ю оцю вéжу“. 10 А Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позосталі з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягáли меча. 11 А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху й Йогбеги. І розбив він та́бора, коли та́бір був безпечний. 12 І втікали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. І він схопив обох мідіянітянських царів, Зеваха та Цалмунну, а на весь та́бір нагнав жаху. 13 І вернувся Гедеон, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу. 14 І захопив він юнака́ з людей Суккоту, та й запитáвся його. І той написав йому ймення князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка. 15 І прийшов він до людей Суккóту та й сказав їм: „Ось Зéвах та Цалмунна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамó хлiба твоїм змученим лю́дям?“ 16 І схопив він старших того міста, і пустинне тёрня та колючкі, і побив ними суккотських людей. 17 А пенуїльську вéжу розбив, і позабивав людей того міста. 18 І сказав він до Зéвах та до Цалмунни: „Які ті люди, що ви повбивали на Фавóрі?“ А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. 19 А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позостáвили їх при житті, не повбивав би я вас!“ 20 І сказав він до Етера, свого пёрвенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юна́к не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малий. 21 І сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зеваха та Цалмунну, і забрав оздóбні мiсяці, що були на шиях їхніх верблúдiв. 22 І сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мідіяна“. 23 І сказав до них Гедеон: „Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, — Господь панувáтиме над вами“. 24 І сказав до них Гедеон: „Попрошу́ від вас прохáння, — і дайте мені кожен носову серéжку зо своéї здóбичи“, — бо в них, мідіянітян, були золоті

носові серéжки, бо змаїльтяни вони. 25 І сказали вони: „Дати — дамó“. І розтягнули одeжу, і кидали туди кожен носову серéжку зо своєї здóбичі. 26 І була вага золотих носових серéжок, що він просив, тисяча й сімсот шеклів золота, крім оздобних місяців, і серéжок, і пúрпурових шат, що були на мідіянітянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблюдів. 27 А Гедеон зробив із того ефóда, і поставив його́ у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перелюб увесь Ізраїль, і це стало па́сткою для Гедеона та для дому його́. 28 І був упокóрений Мідіян перед Ізраїлевими синами, і він більш не підіймав своєї голови́. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів. 29 І пішов Єруббаал, син Йоашів, та й осівся в своїм домі. 30 А в Гедеона було сімдесят синів, що походили зо стéгон його́, бо він мав багато жінóк. 31 А налóжниця його́, що в Сихемі, — породила йому сина й вона, а він назвав ім'я́ йому: Авімелех. 32 І помер Гедеон, син Йоашів, у добрій сивизні, і був похóваний у гробі Йоаша, батька свого, в Офрі авіезеровій. 33 І сталося, як помер Гедеон, то Ізраїлеві сини зно́ву чинили перелюб із Ваа́лами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. 34 І Ізраїлеві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навко́лишніх ворогів. 35 І не зробили вони мило́сти з домом Єруббаала-Гедеона тако́ї, як усє те добро, яке він зробив для Ізраїля.

9 І пішов Авімелех, син Єруббаалів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всьóго роду ба́тьківського дому своєї матері, кажучи: 2 „Говоріть го́лосно до всіх сихемських госпóдарів: Щó ліпше для вас: чи панува́ння над вами семидесяти́ мужів, усіх Єруббаалових синів, чи панува́ння над вами му́жа одно́го? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“. 3 І говорили брати його́ матері про нього́ го́лосно до сихемських госпóдарів усі ті слова́, — і їхнє серце схилилося до Авімелеха, бо вони сказали: „Він наш брат“. 4 І дали йому́ сімдесят шеклів срібла з дому Ваал-Берита, а Авімелех найняв за них пустих та легковáжних людей, — і вони пішли за ним. 5 А він прийшов до дому свого ба́тька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єруббаалових, сімдесят чоловіка на однім камені. І позостався тільки Йотам, син Єруббаалів, наймолодший, бо сховався. 6 І були́ зібрані всі сихемські госпóдарі та весь Бет-Мілло, і вони

пішли та й настановили Авімелеха за царя при Елон-Муццаві, що в Сихемі. 7 І повідомили про це Йотама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Гарізі́м, і підвищив свій го́лос, і закликав та й сказав їм: „Почуйте мене, сихемські госпóдарі, і хай почує вас Бог! 8 Пішли були раз дерева́, щоб помáзати царя над собою, і сказали вони до олі́вки: Царю́ ти над нами! 9 А олі́вка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити підú над дере́вами? 10 І сказали дере́ва до фі́ги: Иди ти, та й над нами царю́й! 11 І сказала їм фі́га: Чи я загубила свої солодо́щі та свій добрий врожа́й, і сторожіти підú над дере́вами? 12 І дере́ва промовили до винограду: Иди ти, та й над нами царю́й! 13 І промовив до них виноград: Чи я загубив свого со́ка, що Бога й людей веселіти, і сторожіти підú над дере́вами? 14 Тоді всі дере́ва сказали терніні: Иди ти, та й над нами царю́й! 15 А терніна сказала дере́вам: якщо справді мене на царя над собою помáзуєте, — підійдіть, поховáйтеся в тіні мої́й! А як ні, — то ось вийде огонь із терніни, та кедрі лива́нські поїсть! 16 А тепер, — якщо напращу́ й у невинно́сті зробили ви, що настанові́ли Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з домом його́, і якщо ви зробили йому́ за заслу́гою рук його́, 17 бо мій ба́тько воював за вас, і кинув був життя своє на небезпе́ку, і врятував вас із руки Мідіяна, 18 а ви сьóгодні повстали на дім ба́тька мого, та й повбивали синів його́, сімдесят люда, на одному камені, і настановили царем Авімелеха, сина його́ невільниці, над сихемськими госпóдарями, бо він брат ваш, 19 і якщо в правді й невинно́сті зробили ви з Єруббаалом та з домом його́ цьо́го дня, — то радійте Авімелехом, і нехай і він радіє вами! 20 А як ні, — вийде огонь з Авімелеха, та й поїсть госпóдарів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із госпóдарів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'їсть Авімелеха“. 21 І втік Йотам і збіг, і пішов до Бееру, і сидів там перед братом своїм. 22 І володів Авімелéх над Ізраїлем три роки. 23 І послав Господь злого духа між Авімелехом та між сихемськими госпóдарями, — і зрадили сихемські госпóдарі Авімелеха, 24 щоб прийшла кривда семидесяти́ Єруббаалових синів, а їхня кров спала на Авімелеха, їхнього брата, що їх повбивав, та на сихемських госпóдарів, що зміцнили його́

руки забити братів своїх. 25 І сихемські господарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабува́ли все, що приходило до них на дорозі. І сказано про це Авімелеху. 26 І прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемські господарі. 27 І виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авімелеха. 28 І говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авімелех і хто Сихем, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалів, а Зевул начальник його? Служіть людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому? 29 А хто дав би цього народа в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. І він скаже до Авімелеха: Помнож своє військo, та й вийди!“ 30 І почув Зевул, голова міста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнів. 31 І послав він послів до Авімелеха з хитрістю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбурюють місто проти тебе. 32 А тепер устань уночі ти та той народ, що з тобою, і чатуй на полі. 33 І буде, — встанеш рано вранці, як сходитиме сонце, і нападеш на місто. І ось, — він та народ той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. 34 І встав уночі Авімелех та увесь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири відділи. 35 І вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. І встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки. 36 А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ сходить із верхів гір“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гірську тінь, немов людей!“ 37 А Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один відділ приходить із дороги Елон-Меоненіму“. 38 І сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми будем служити йому? А оце той народ, що ти погорджував ним. Виходь же тепер, та й воюй з ним!“ 39 І вийшов Гаал перед сихемськими господарями, та й воював з Авімелехом. 40 І Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. І напало багато трупів аж до входу до брами. 41 І осівся Авімелех в Арумї, а Зевул вигнав Гаал а та братів його, щоб не сиділи в Сихемі. 42 І сталося другого дня, і вийшов народ на поле, а Авімелеху донесли про це. 43

І взяв він людей, і поділив їх на три відділи, та й чатував на полі. І побачив він, аж ось народ виходить із міста, — і встав він на них, та й побив їх. 44 А Авімелех та відділи, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два відділи напали на все, що в полі, та й повбивали їх. 45 І Авімелех воював із містом цілий той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабивав. І зруйнував він те місто, та й обсіяв його сілля. 46 І почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині, до дому бога Беріта. 47 І було донесено Авімелехові, що зібралися всі господарі сихемської башти. 48 І вийшов Авімелех на гору Цалмон, він та увесь народ, що з ним. І взяв Авімелех сокири в свою руку, та й настинав галуззя з дерева, і позносив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, що зробив я, — поспішно зробіть, як я“. 49 І настинав також увесь народ кожен галуззя собі, і пішли за Авімелехом, і поскладали над печерою, та й підпалили над ними ту печеру огнем. І помиралі всі люди сихемської вѣжі, близько тисячі чоловіків та жінок. 50 І пішов Авімелех до Тевецу, і таборував при Тевеці, та й здобув його. 51 А в середині міста була міцна башта, і повтікали туди всі чоловіки й жінки та всі господарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тієї башти. 52 І прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. І підійшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. 53 Тоді одна жінка кинула горішнього каменя від жорен на Авімелехову голову, — та й розторбила йому черепа. 54 І він зараз кликнув до юнака, свого зброєноші, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ І його юнак проколов його, — і він помер. 55 І побачили ізраїльтяни, що Авімелех помер, та й порозходилися кожен на своє місце. 56 І Бог віддав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму батькові, що повбивав сімдесят братів своїх. 57 А все зло сихемських людей Бог повернув на їхню голову, — і прийшло на них прокляття Йотама, Єруббаалового сина.

10 І став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. І він сидів у Шамірі в Єфремових горах. 2 І судив

він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похований в Шамірі. 3 І став по ньому Яір гілеадеянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки. 4 І було в нього тридцять синів, що їздили на тридцяти молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Яірові села, що в гілеадському краї. 5 І помер Яір, і був похований в Камоні. 6 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і служили Ваа́лам та Аста́ртам, і богам ара́мським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам филистимським. І покинули вони Господа, і не служили Йому. 7 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в руку филистимлян та в руку синів Аммонових. 8 І вони били й мучили Ізраїлевих синів від того року, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йорда́ну в аморейському краї, що в Гілеаді. 9 І перейшли Аммонові сини Йорда́н, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. І Ізраїлеві було дуже тісно! 10 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваа́лам“. 11 І сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від амореянина, і від Аммонових синів, і від филистимлян? 12 А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви кликали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. 13 А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас. 14 Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого у́тиску“. 15 І сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“ 16 І повикидали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господеві. І знетерпелівилась душа Його через Ізраїлеве страждання. 17 А Аммонові сини були скликані, та й таборували в Гілеаді. І були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі. 18 І сказали той наро́д та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

11 А гілеадеянин Їфта́х був хоробрий вояк. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеа́д породив Їфта́ха. 2 І породила Гілеадова жінка йому

синів. І повіростали сини тієї жінки, та й вигнали Їфта́ха, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ 3 І втік Їфта́х перед своїми братами, і осівся в краї Тов. І зібралися до Їфта́ха гулящі люди, та й виходили з ним. 4 І сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем. 5 І сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Їфта́ха з краю Тов. 6 І сказали вони до Їфта́ха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо воювати з Аммоновими синами“. 7 І сказав Їфта́х до гілеадських старших: „Чи ж не ви зненавидили мене, і вигнали мене з дому мого батька? І чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“ 8 І сказали гілеадські старші до Їфта́ха: „Зате ми тепер вернулись до тебе! І ти піди з нами, і будемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мешканців гілеадських“. 9 І сказав Їфта́х до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дасть їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ 10 І сказали гілеадські старші до Їфта́ха: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зробимо“. 11 І пішов Їфта́х з гілеадськими старшими, і народ настановив його собі за голову та провідника, а Їфта́х промовляв усі свої слова́ перед Господнім лицем у Міцпі. 12 І послав Їфта́х послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм краєм?“ 13 І сказав цар Аммонових синів до Їфтахових послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він виходив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йорда́ну. А тепер верни ж їх у мирі“. 14 А Їфта́х ще послав послів до царя Аммонових синів, 15 і сказав йому: „Так сказав Їфта́х: Не взяв Ізраїль краю Моавого та краю Аммонових синів, 16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадешу. 17 І послав Ізраїль послів до едомського царя, говорячи: Нехай я перейду твоїм краєм, — та не послухав едомський цар. І послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. І осівся Ізраїль у Кадешу. 18 І пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й таборували по тім боці Арно́ну, а в моавській границі не

входили, бо Арнон — границя Моава. 19 І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого“. 20 І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мирно перейшов його границями. І зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. 21 І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та увесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край аморейнина, мешканця того краю. 22 І вони посіли всю аморейську країну від Арнону й аж до Яббону, і від пустині та аж до Йордану. 23 А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Аморейнина перед народом своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? 24 Отож, що дасть тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. 25 А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? 26 Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? 27 А тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. 28 Та цар Аммонових синів не послухався слів Їфтаха, що до нього посилав. 29 І Дух Господній перебував на Їфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов Гілеадську Міцпé, а з Гілеадської Міцпе перейшов до Аммонових синів. 30 І обіцяв Їфтах обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою руку, 31 то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертатимусь з миром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу його в цілопалення“. 32 І прийшов Їфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. 33 І він побив їх дуже великою поразкою від Ароеру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І впокорилися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. 34 І прийшов Їфтах до Міцпí до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка його з бубнами та з танцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього,

окрім неї, ані сина, ані дочок. 35 І сталося, як він побачив її, то роздér одержу свою та й сказав: „Ах, дочко моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещасливілять мене. Бо я дав Господеві обіта, і не можу відмовитися від нього“. 36 А вона відказала йому: „Батьку мій, ти дав обітницю Господеві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пімсту на твоїх ворогів, на Аммонових синів“. 37 І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зроблена оця річ: відпусти мене на два місяці, і нехай я підую й зйду на гору, і нехай оплачу дівування своє я та приятельки мої“. 38 А він сказав: „Йди!“ І послав її на два місяці. І пішла вона та її приятельки, і оплакувала дівування своє. 39 І сталося в кінці двох місяців, і вернулася вона до батька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаєм в Ізраїлі: 40 рік-річно ходять Ізраїлеві дочки плакати за дочкою Гілеадянина Їфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Єфремові люди, і перейшли на північ та й сказали до Їфтаха: „Чому перейшов ти Йордан, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав піти з собою? Ми спалимо огнем твій дім із тобою. 2 І сказав їм Їфтах: „Велику боротьбу мав я та народ мій з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки. 3 І коли я побачив, що ви не спасете, то поклав я душу свою на небезпéку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чогó прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“ 4 І зібрав Їфтах усіх Гілеадських людей, та й воював з Єфремом. І побили Гілеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфремові втікачі, — Гілеад поміж Єфремом та поміж Манасією“. 5 І зайняв Гілеад йорданські переходи до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфремові втікачі: „Нехай я перейду“, то Гілеадські люди йому говорили: „Чи ти єфремівець?“ Той казав: „Ні“. 6 І казали йому: „Скажи но шіббóлет“. А той казав: „Сіббóлет“, бо не міг вимовити так. І хапали його, і різали при йорданським переході. І впало того часу в Єфрема сорок і дві тисячі. 7 І судив Їфтах Ізраїля шість років. І помер Гілеадянин Їфтах, і був похований у місті Гілеаді. 8 А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфлеему. 9 І було в нього тридцять синів,

а тридцять дочок він відпустив заміж назобні, і тридцять дочок впровадив для синів своїх з назобні. І судив він Ізраїля сім літ. 10 І помер Івцан і був похований в Віфлеємі. 11 А по ньому Ізраїля судив завулонівець Елон, і судив Ізраїля десять літ. 12 І помер завулонівець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулоновім краї. 13 А по ньому Ізраїля судив Авдон, син Гіллела, пір'атонянин. 14 І було в нього сорок синів та тридцять онуків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ. 15 І помер Авдон, син Гіллела, пір'атонянин, і був похований в Єфремовім краї, на горі амалікеянина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очах. І Господь віддав їх у руку филистимлян на сорок літ. 2 І був один чоловік з Цар'ї, данівець з роду, а ім'я йому — Маноах. А жінка його була неплодна, і не родила. 3 І явився Ангол Господній до тієї жінки, та й промовив до неї: „Ось ти неплодна, і не роджала, але ти зачнеш і породити сина. 4 А тепер стережись, і не пий вина та п'янокго напою, і не їж нічого нечистого, 5 бо ось ти зачнеш, і сина породити, і брїтва не торкнеться його голови, бо дитя те буде Божим назореем від утроби, — і він зачне спаса́ти Ізраїля з руки филистимлян“. 6 І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік приходив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангола, дуже грізний. І я не питала його, звідки він, а ймення свого він мені не сказав. 7 І сказав він мені: Ось ти зачнеш, і породити сина, а тепер не пий вина та п'янокго напою, і не їж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назореем від утроби аж до дня смерти своєї“. 8 І благав Маноах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його послав Ти, нехай прийде ще до нас, і нехай нас навчить, щоб ми зробимо для дитини, що народиться“. 9 І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангол ще до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Маноаха, чоловіка її, не було з нею. 10 І поспішила та жінка, і побігла та й оповіла чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що приходив був того дня до мене“. 11 І встав, і пішов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до

цієї жінки?“ А той сказав: „Я“. 12 І сказав Маноах: „Тепер нехай сповниться слово твоє. Та як нам виховувати ту дитину, і що чинити з нею? 13 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Усього, що сказав я жінці, нехай вона стережеться. 14 Усього, що виходить із виноградного куща, не буде вона їсти, а вина та напою п'янокго нехай не п'є, і нічого нечистого нехай не їсть. Нехай додержує всього, що я наказав“. 15 І сказав Маноах до Ангола Господнього: „Нехай ми задержимо тебе, і приготівимо для тебе козля“. 16 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задержиш мене, я не буду їсти твого хліба. А якщо приготуєш цілопалення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знав, що це Ангол Господній. 17 І сказав Маноах до Господнього Ангола: „Яке ім'я твоє? Коли сповниться твоє слово, то ми вшануємо тебе“. 18 І сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питаєшся про моє ім'я? Воно дивне“. 19 І взяв Маноах козля та жертву хлібну, і на скелі приніс Господеві. І він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те. 20 І сталося, коли полум'я підіймалося з-над жертвника до неба, то Ангол Господній вознісся в полум'ї жертвника. А Маноах та жінка його бачили це, та й попадали обличчям своїм на землю. 21 І Ангол Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній. 22 І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помремó, бо ми бачили Бога“. 23 І сказала йому жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопалення та хлібно́ї жертви, і не дав би нам побачити всього цього, і не об'явив би нам цього часу речі, як це“. 24 І породила та жінка сина, і назвала ім'я йому: Самсон. І вирóстав той хлопець, і Господь благословляв його. 25 А Дух Господній почав дія́ти в ньому в Дановім таборі між Цор'а та між Ештаолом.

14 І зійшов Самсон до Тімні, і побачив у Тімні жінку з филистимських дочок. 2 І пішов він, і розповів своєму ба́тькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з филистимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“. 3 І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних

филистімлян?“І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“. 4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зачіпки з филистімлянами. А того часу филистімляни панували над Ізраїлем. 5 І зійшов Самсон і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських виноградників, — аж ось навпроти нього ричить левчук. 6 І зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив. 7 І він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах. 8 А по часі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити падло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед. 9 І він вишкріб його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. І він не сказав їм, що той мед він зішкріб із тіла лева. 10 І зійшов його батько до тієї жінки, а Самсон справив там прийняття, бо так роблять юнакі. 11 І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятьо друзів, і були з ним. 12 І сказав їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам загадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі. 13 А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі“. І вони сказали йому: „Загадуй загадку свою, а ми послухаємо її“. 14 І він сказав їм: „З їдячого вийшло їстівне, а з сильного вийшло солодке“. І не могли вони розгадати за три дні. 15 І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту загадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім твого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маєток наш, чи ні?“ 16 І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненавидиш мене й не любиш мене. Ти загадав загадку синам мого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?“ 17 А вона плакала при ньому сім день, коли в них було прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучала йому. А вона розгадала ту загадку синам свого народу. 18 І сказали йому люди того міста сьомого дня,

поки зайшло сонце: „Що солодше від меду, і що сильніше від лева?“ А він їм відказав: „Якби ви не орали мою телицею, то ви загадки не відгадали б моєї“. 19 І зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцятьо чоловіка, і пороздгав їх, і віддав ті зміни одержі тим, що розгадали загадку. І запалівся гнів його, і він пішов до дому батька свого. 20 А Самсонова жінка досталася дружкові його, що приятелював із ним.

15 А по часі сталося в днях жнив пшениці, і відвідав Самсон з козлям свою жінку та й сказав: „Нехай увідю я до моєї жінки, до кімнати“. Та батько її не дав йому ввійти. 2 І сказав її батько: „Я дійсно подумав був, що ти справді зненавидів її, а тому я дав її твоєму дружкові. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“. 3 І сказав їм Самсон: „Цього разу я не буду винний перед филистімлянами, коли я зроблю їм зло“. 4 І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскіпа всередині поміж два хвости. 5 І запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив лисиць в филистимські житá. І попалив він стірти та житá, і олівкові саді. 6 І сказали филистимляни: „Хто це зробив?“ А їм відказали: „Самсон, зять тімнеянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкові його“. І пішли филистимляни, та й спалили огнем її та батька її. 7 І сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пімщуся на вас, і аж тоді перестану“. 8 І він сильно побив їх дошкульною поразкою. І пішов він, і осівся в щілині скелі Етам. 9 І посхóдили филистимляни, і таборували в Юди, і розтяглися до Лехі. 10 І сказали Юдині люди: „Чого ви посхóдили проти нас?“ А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. 11 І пішли три тисячі люда від Юди до щілини скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що над нами панують филистімляни? І що це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“. 12 І сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку филистімлян“. І сказав їм Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“. 13 А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки

зв'яжемо тебе та дамó тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двома новими шnúрами, і звели його зо скелі. 14 Він прийшов аж до Лехі, а филистíмляни зняли крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сýкани шnúри, що на раме́нах його, як лляні, що перегоріли в огні, — і поспада́ли з його рук пúта його. 15 І знайшов він свіжу осля́чу щéлепу, і простяг свою руку й узяв його, та й побив ним тисячу чоловіка. 16 І сказав Самсон: „Осля́чою цією щéлепою дійсно поклав їх на кúпу, — осля́чою цією щéлепою тисячу люда побив я“. 17 І сталося, як скінчив він це говорити, то кинув ту щéлепу зо своєї руки, і назвав ім'я́ тому місцю: Рамат-Лехі. 18 І сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасíння, а тепер я помру́ від пра́гнення, і впаду́ в руку необри́заних“. 19 І пробив Бог джерéло, що в Лехі, і вийшла з ньóго вода, — і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'я́ йому́: Ен-Гаккоре, що в Лехі, і так воно зветься аж до цьо́го дня. 20 І судив він Ізраїля за днів филистимлян двадцять літ.

16 І пішов Самсо́н до Га́зи, і побачив там жінку блудни́цю, і ввійшов до неї. 2 А азезянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ І оточіли вони, і чатували на нього всю ніч у міськíй брамі. І вони тихо поводилися всю ніч, говорячи: „ Будемо чатувати аж до ранішнього світу, — і заб'ємо його“. 3 І лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і схопів за двері міськóї брами та за обидва бічні одвірки, та й вирвав їх ра́зом із за́сувом, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хевро́ну. 4 І сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я́ їй Деліла. 5 І прийшли до неї филистимські воло́дарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, — у чо́му його велика сила, і чим перемажемо його та зв'яжемо його, щоб упокоріти його? А ми кожен дамó тобі тисячу й сто шеклів срібла“. 6 І сказала Деліла до Самсона: „Розкажи мені, у чо́му твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокоріти тебе?“ 7 І сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сімомá мокрими шnúрами, що ще не вісушені, то осла́бну та й стану, як кожен із людей“. 8 І принесли їй филистимські володарі сім мокрих шnúрів, що ще не були вісушені,

а вона зв'язала його ними. 9 А за́сідка сиділа в неї в іншій кімна́ті. І вона сказала до нього: „Филистíмляни на тебе, Самсоне!“ І він розірва́в ті шnúри, як розривається нитка з кльóччя, коли понюхає огню. І не пізнана була його сила. 10 І сказала Деліла до Самсона: „Оце ти обмані́в мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна зв'язати тебе?“ 11 А він їй сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими сýканими шnúрами, якими не робилася робота, то ослабну й стану, як кожен із людей“. 12 І взяла Деліла нові шnúри, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Филистíмляни на тебе, Самсоне!“ А за́сідка сиділа в іншій кімна́ті. І він зірвав їх зо своїх плечéй, немов нитку. 13 І сказала Деліла Самсонові: „Досі ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ А він їй сказав: „Якщо утчеш сім кúчерів моєї голови з основою“. 14 І вона прибила їх ткацьким клинко́м, та й сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка́ тканини та осно́ву. 15 І сказала вона до нього: „Як ти говориш: кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обмані́в ти мене, і не розповів мені, у чо́му твоя велика сила“. 16 І сталося, коли вона докуча́ла йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпелівилася душа його на смерть. 17 І виложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назорéй від утрóби своєї матері. Якщо я буду о́глений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“. 18 І побачила Деліла, що він розповів їй усе своє серце, і послала й покликала филистимських воло́дарів, говорячи: „Прийдіть і цим ра́зом, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї филистимські воло́дарі, і знесли срібло в своїй руці. 19 А вона приспала його на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголіти сім кúчерів його голови. І став він сла́бнути, і відступила від нього сила його. 20 І сказала вона: „Филистíмляни на тебе, Самсоне!“ І збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясу́ся“. А він не знав, що Господь відступився від нього. 21 І взяли його филистíмляни, та й ви́брали очі йому́. І вони звели його до Га́зи, і зв'язали його мідяними ланцюга́ми, і він молів у домі

ув'язнених. 22 А волос голови його зачав рости по тому, як був він огóлений. 23 А филистимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Дагóнові, своєму бóгові, та повеселитися. І сказали вони: „Наш бог передав у нашу рúку Самсо́на, ворога нашого“. 24 І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили: „Наш бог передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя нашого кра́ю, який наші тру́пи намно́жив“. 25 І сталося, коли їхнє серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмі́шить нас“. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він виті́вав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпа́ми. 26 І сказав Самсо́н юнако́ві, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпру́ся на них“. 27 А той дім був повен чоловіків та жіно́к, і туди зібралися всі филистимські володарі, а на даху́ було близько трьох тисяч чоловіків та жіно́к, що приглядалися до жартів Самсона. 28 І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи, згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього ра́зу, Боже, і нехай я пімщу́ филистимлянам одну пімсту за двоє очей своїх!“ 29 І обняв Самсон обидва серединні стовпи, що на них міцно стояв той дім, і обперся на них, — на одного правіцею своєю, а на одного лівіцею своєю. 30 І сказав Самсон: „Нехай помру́ я разом із филистимлянами!“ І він з великою силою сперся на стовпи, — і впав той дім на володарів та на весь той наро́д, що в ньому. І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя. 31 І зійшли його браті та весь дім його батька, і понесли його, і винесли та й поховали його між Цор'а та між Ештаолом у грóбі Манба́ха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Єфремових гір, а ім'я йому Миха́. 2 І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклів срібла, що в тебе взяті, а ти прокля́ла за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благослове́нний син мій у Господа!“ 3 І він вернув ту тисячу й сто шеклів срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господе́ві з своєї руки за сина свого, щоб зробити бовва́на різьбленого та боввана літо́го. А тепер

звертаю його тобі“. 4 Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла́ його мати дві сотні шеклів срібла та й дала його золотаре́ві, а він зробив із нього бовва́на різьбленого та боввана літо́го; і було це в домі Миха́. 5 А цей чоловік Миха́ мав удома божни́цю. І зробив він ефо́да та тера́фи, і висвятив одно́го з синів своїх, і він був йому за священника. 6 Того ча́су не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його оча́х. 7 І був юна́к із Віфле́му Юдиного, з Юдиного ро́ду, а він Левит, і він був там прихо́дько. 8 І пішов той чоловік з того міста, із Віфле́му Юдиного, щоб часо́во пожити, де зна́йде. І прийшов він до Єфремових гір до дому Миха́, щоб далі йти своєю дорогою. 9 І сказав йому Миха́: „Звідкіля ти приходиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфле́му Юдейського, а я йду, щоб часо́во пожити, де знайду́“. 10 І сказав йому Миха: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця́ та за священника, а я дам тобі десять шеклів срібла на рік і потрібну одержу та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, 11 і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юна́к йому, як один із синів його. 12 І Миха висвятив того Левита, і був йому той юна́к за священника, і був у Михиному домі. 13 І сказав Миха́: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священника“.

18 Того ча́су не було царя в Ізраїлі, і того ча́су Данове плем'я шукало собі наді́лу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребка́ на наді́л серед Ізраїлевих племє́н. 2 І Данові сини послали зо свого ро́ду п'ятеро люда з загалу́ людей військóвих, щоб вони вивідали Край та дослідити його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михино́го дому, і переночували там. 3 Коли вони були біля Михино́го дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що ти тут робиш? І що ти тут маєш?“ 4 І сказав він до них: „Так і так зробив мені Миха, — і він найняв мене, і я став йому за священника“. 5 А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо́“. 6 І сказав їм священник: „Ідіть із миром, — перед Господом ваша дорога, якою ви підете“. 7 І пішли ті п'ятеро людей, і

прийшли в Лаїш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краю, посів би владу над ними, і вони далеко від сидонян, і нема їм діла ні до кого. 8 І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали їм брати їх: „Що ви принесли?“ 9 А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лініться, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край. 10 Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу руку, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землі“. 11 І рушили звідти з Данового роду з Цор'и та з Ештаолу шістсот чоловіка, оперезаних зброєю. 12 І пішли вони й таборували в Кір'ят-Єарімі в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю: Махане-Дан, і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Єарімом. 13 І перейшли вони звідти на Єфремові гори, і прийшли аж до Михиноного дому. 14 І відповіли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край до Лаїшу, і сказали своїм братам: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефод та терафи, і бовван різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що зробите“. 15 І вони зайшли туди до дому того юнака Левита, до Михиноного дому, і запитали його про мир. 16 А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперезаних своєю зброєю, стояли при вході до брами. 17 І пішли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край, увійшли туди, узяли різьбленого боввана, і ефода та терафи, і боввана литого. А при вході до брами стояв священник та шістсот мужа, оперезаних зброєю. 18 І ті ввійшли до Михиноного дому, і взяли різьбленого боввана, ефода й терафи та боввана литого. І сказав до них той священник: „Що ви робите?“ 19 А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священника. Чи тобі ліпше бути священником дому одного чоловіка, чи бути тобі священником для племени та для роду Ізраїлевого?“ 20 І стало добре на серці того священника, і він узяв ефода та терафи й різьбленого боввана, і ввійшов поміж народ. 21 І повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тягар пустили перед себе. 22 Коли вони віддалилися від Михиноного дому, то люди,

що в домáх, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів. 23 І кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Що тобі, що ти кричиш?“ 24 І він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священника, та й пішли. І що мені ще? І що то ви говорите мені: що тобі?“ 25 І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злости нападуть на вас, і ти долучиш душу свою до своєї рідні. 26 І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Миха, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому. 27 А вони взяли, що зробив був Миха, та священника, що був у нього, та й пішли на Лаїш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістряем меча, а місто спалили огнем. 28 А рятівника не було, бо далеко воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. 29 І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лаїш. 30 І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатан, син Гершома, Манасіного сина, він та сини його були священниками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краї. 31 І поклали вони в себе Михиноного різьбленого боввана, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шіло.

19 І сталося тими днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихóдько на узбіччях Єфремових гір. І взяв він собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеему. 2 А наложниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до Віфлеему Юдиного, і була там чотири місяці часу. 3 І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. І вона ввелá його до дому батька свого. І побачив його бáтько тієї молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. 4 І тримав його тесть його, бáтько тієї молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. 5 І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. І сказав

батько тієї молодої жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“. 6 І сіли вони, і обоє разом їли та пили. А батько тієї молодої жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ 7 Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там. 8 І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а батько тієї молодої жінки сказав: „Підкріпи ж своє серце!“ І зволікали вони аж до схилку дня, і їли обоє вони. 9 І встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. І сказав йому тесть його, батько тієї молодої жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете взавтра рано, у дорігу свою, та й підеш до намету свого“. 10 Та той чоловік не хотів ночувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним. 11 Вони були, при Євусі, а день дуже схилився. І сказав слуга до пана свого: „Ходім, і зайдімо до цього євусейського міста, та й переночуємо в ньому“. 12 І сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'и“. 13 І сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'ї або в Рамі“. 14 І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'ї, що була Веніяминова. 15 І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'ї. І він увійшов та й сів на майдані того міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. 16 Аж ось старій чоловік іде ввечорі з поля з своєї роботи. А цей чоловік був з Єфремових гір, і він був прихóдько в Гів'ї. А люди того місця — сині Веніяминові. 17 І звів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівника на міському майдані. І сказав той старій чоловік: „Куди ти йдеш та звідки прихóдиш?“ 18 А той до нього сказав: „Ми перехóдимо з Юдиного Віфлеему аж до узбіччя єфремових гір, — звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлесму, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. 19 Є й солома, і паша для наших ослів, є хліб та вино мені й невільниці твоїй та слугі з твоїми рабами, — не бракує жодної речі“. 20 І сказав той старій чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недостáча

твоя на мені, тільки на майдані не ночуй!“ 21 І він увів його до свого дому, і дав ослам кóрму, а самі вони пообмивали ноги свої та й їли й пили. 22 Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той дім та стúкали в двері. І казали вони тому старóму чоловікові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловіка, що ввійшов до дому твого, — і ми пізнаєм його!“ 23 І вийшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тóму, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гидóти! 24 Ось дочка́ моя дівчина, та його наложниця, — я їх віведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробіте цієї огідної речі!“ 25 Та ті люди не хотіли слúхати його. І схопив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назóвні. І вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рáння зоря. 26 І прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході дому того чоловіка, що пан її був там, аж до світу. 27 А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, — аж ось та жінка, його налóжниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. 28 І сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, бо вмерла. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого місця. 29 І ввійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою налóжницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозилав по всій Ізраїлевій країні. 30 І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бáчено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 І повихóдили всі Ізраїлеві сини, і була зібрана громада, як один чоловік, від Дану аж до Беер-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу. 2 І стали проводирі всього того народу, усі Ізраїлеві племéна, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує меча. 3 І почули Веніяминові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося такé зло?“ 4 І відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордóваної жінки, та й сказав: „До Гів'и, що Веніяминова, увійшов я та

наложниця моя, щоб ночувати. 5 І встали на мене госпóдарі Гів'и, і вночі оточили через мене той дiм. Мене замишляли забити, а наложницю мою збезчéстили, — і померла вона. 6 І схопив я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володiння, бо вони вчинили розпúсту та гидóту серед Ізраїля. 7 Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ 8 І встав увесь народ, як одiн муж, говорячи: „Не пiдемо нiхто до намету свого, і не зiйдемо нiхто до дому свого! 9 А тепер оце та рiч, що зрóbимо Гiв'ї: пiдемо на неї за жеребкóм! 10 І вiзьмемо десятеро людей на сотню, щодо всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяти поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гiв'ї Веніямина, згiдно з усiєю гидóтою, що він зробив Ізраїлеві“. 11 І був зiбраний кожен ізраїльтянин до того мiста рiзом, як один чоловік. 12 І послали Ізраїлеві племéна людей по всіх Веніяминових рiдах, говорячи: „Щó це за зло, що сталось між вами? 13 А тепер давайте тих людей, розпусних синiв, що в Гiв'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вигубимо зло з Ізраїля“. Та не хотiли Веніяминовi сини слухати голосу своїх братiв, Ізраїлевих синiв. 14 І Веніяминовi сини були зiбранi з мiст до Гiв'ї, щоб пiти на вiйну з Ізраїлевими синами. 15 І Веніяминовi сини з мiст були перелiчені того дня, — двадцять і шiсть тисяч чоловіка, що витягують меча, окрiм мiшканцiв Гiв'и, — iз них були перелiчені сiм сотень вибраного чоловіка. 16 З усього того нарóду було сiм сотень вибраного чоловіка, iз нечинною рукою правiці своєї, лiвшi, — кожен той кидав каменем iз пращi на волос, і не схiбував. 17 І були перелiчені ізраїльтяни, окрiм Веніямина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягують меча, кожен вiйськóвий. 18 І встали вони, і ввiйшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто пiде нам спiреду на бiй з Веніяминовими синами?“ І сказав Господь: „Юда спiреду“. 19 І встали Ізраїлеві сини рано вранцi, і таборували при Гiв'ї. 20 І вийшов ізраїльтянин на вiйну з Веніямином, і сточiли ізраїльтяни з ними бiй при Гiв'ї. 21 І вийшли Веніяминовi сини з Гiв'и, та й повалили мiж Ізраїлем того дня двадцять і двi тисячi чоловіка на землю. 22 І змiцнився нарóд, Ізраїлеві мужi,

і точили бiй далi в тому мiсцi, де точили бiй першого дня. 23 І ввiйшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнiм лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далi пiду я на бiй з синами Веніямина, мого брата?“ І сказав Господь: „Iдiть на нього!“ 24 І прийшли Ізраїлеві сини до Веніяминових синiв дня другого. 25 А Веніямин вийшов iз Гiв'ї другого дня навпроти них, та й повалив мiж Ізраїлевими синами на землю ще вiсiмнадцять тисяч чоловіка, — усi тi, що витягають меча. 26 І прийшли всi Ізраїлеві сини та весь народ, і ввiйшли до Бет-Елу, та й плакали, і сидiли там перед Господнiм лицем, і пóстили того дня аж до вечора. І принéсли вони цiлопáлення та мирнi жертви перед Господнiм лицем. 27 І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днiв ковчéг Божого заповiту був там. 28 А Пiнхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем), говорячи: „Чи далi пiду ще на бiй з синами Веніямина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Iдiть, бо взавтра Я дам його в твою руку“. 29 І поставив Ізраїль зiсiдку навколо Гiв'ї. 30 І пiшли Ізраїлеві сини на синив Веніяминових третього дня, і сточили бiй проти Гiв'ї, як і ранiш. 31 І вийшли Веніяминовi сини навпроти народу, одiрвалися вiд мiста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гiв'ї, у полi, — коло тридцяти чоловіка мiж Ізраїлем. 32 І сказали Веніяминовi сини: „Битi вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утiкаймо, — і вiдiрвемо їх вiд мiста на дороги“. 33 І кожен муж Ізраїля повстав iз свого мiсця, і сточили бiй у Баал-Тамарi, а Ізраїлева зiсiдка рушила з свого мiсця, з Мааре-Гева. 34 І прийшли перед Гiв'у десять тисяч чоловіка, вiбраного з усього Ізраїля, і бiй став тяжкiй. А вони не знали, що суне на них те зло. 35 І вдарив Господь Веніямина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня мiж Веніямином двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усi тi, що витягають меча. 36 І побачили Веніяминовi сини, що побитi вони, а ізраїльтяни уступили мiсце Веніяминовi, бо вiрили зiсiдцi, яку поставили на Гiв'у. 37 А зiсiдка поспiшила, і напала на Гiв'у. І зiсiдка вступилася, і побила все мiсто вiстряма меча. 38 А ізраїльтянин мав iз зiсiдкою умовленого знака, — щоб iз мiста пiдняла великий дим. 39 І

відступили ізраїльтяни в бою, а Веніямин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятєро люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як за першого бою!“ 40 А з міста став підійматися стовп диму. І обернувся Веніямин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! 41 І обернувся Ізраїльтянин, а Веніямінівець перестрашався, бо побачив, що досягло його те зло. 42 І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині його. 43 Вони оточили Венямина, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. 44 Полягло тоді з Венямина вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. 45 І поверну́лися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірється останній виноград, п'ять тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда. 46 І було всіх, що впали того дня з Венямина, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меча, — усе це люди хоробрі. 47 І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. 48 А ізраїльтяни вернулися до Веняминових синів, та й повбивали їх вістря́м меча, — мужчин із міста, і худобу, і все зна́йдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочкі Веняминові за жінку!“ 2 І посхóдився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднєсли вони гóлос свій, та й плакали плачём великим. 3 І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїля одне плém'я?“ 4 І сталося назавтра, і встав рано народ, та й збудували жéртвника, і принєсли цілопáлення та мирні жертви. 5 І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та прися́га була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“. 6 І жалували Ізраїлеві сини за Венямином, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відрубане з Ізраїля одне плém'я! 7 Щó

ми зробимо їм, позосталим, щодо жіно́к? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочо́к наших за жіно́к“. 8 І сказали вони: „Якé одне з Ізраїлевих племен не прийшло́ до Господа до Міцпи?“ Аж ось виявилось, що з Явешу гілеадського ніхто не прихóдив до та́бору на збори. 9 І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мешканців Явешу гілеадського! 10 І послала громада туди дванадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідїть, і повбиваєте мешканців гілеадського Явешу вістря́м меча, — і жінок і дітей. 11 А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожну ланку, що пізна́ла чоловіка, зробите закляття́м“. 12 І знайшли вони з мешканців гілеадського Явешу чотири сотні дівчат паннів, що не пізна́ли чоловіка, і спровадили їх до та́бору в Шіло́, що в ханаанському Краї́. 13 І послала вся та громада, а ті говорили до Веняминових синів, що в Села-Ріммоні, та й кликнули їм: „Мир!“ 14 І вернувся Веніямин того ча́су, і далі їм тих жінок, яких позоставили при житті, із жінок гілеадського Явешу. Та не знайшли їм до́сить. 15 А народ той жалував за Венямином, бо Господь зробив проло́ба в Ізраїлевих племенах. 16 І сказали старші громади: „Щó ми зробимо позосталим щодо жінок? Бо вигублена жінка з Венямина“. 17 І сказали вони: „Останки насліддя — для Венямина, і не буде витерте плém'я з Ізраїля. 18 А ми не можемо дати їм жінок із наших дочо́к, бо Ізраїлеві сини присягли́, говорячи: „Прокля́тий, хто дає жінку Веняминові!“ 19 І сказали вони: „Ось буває рік-у-рік свято Господне в Шіло́, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з півдня від Левони“. 20 І наказали вони Веняминовим синам, говорячи: „Ідїть, і будете чатува́ти в виноградниках. 21 І побачите, аж ось дочкі Шіла́ вийдуть танцювати та́нці, то ви вийдете з виноградників, та й схóпите собі кожен свою жінку з дочо́к Шіла́, і підете в Веняминів край. 22 І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилуйтеся над ними, бо не взяли ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього ча́су ви винні“. 23 І зробили так Веняминові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулися до надїлу свого, і побудували

міста́, та й осілися в них. 24 І порозхóдилися звідти Ізраїлеві сини того ча́су кожен до племені свого та до роду свого, і пішли звідти кожен до спáдку свого. 25 Того ча́су не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 І сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. І пішов був чоловік з Юдиного Віфлеєму мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його. **2** А ім'я тому чоловікові Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кіліон, ефратяни з Віфлеєму Юдиного. І прийшли вони на моавські поля, та й залишилися. **3** І помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини. **4** І взяли вони собі за жінок моавітянок, — ім'я одній Орпа, а ім'я другій Рут. І сиділи вони там близько десяти літ. **5** І помирали й вони обоє, Махлон та Кіліон. І позосталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму. **6** І встала вона та невістки її, і вернулися з моавських піль, бо почувала на моавському полі, що Господь згадав про народ Свій, даючи їм хліба. **7** І вийшла вона з того місця, де була там, та обидві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** І сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. І нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ І вона поцілувала їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** І вони сказали до неї: „Ні, — з тобою ми вернемось до народу твого!“ **11** А Ноомі сказала: „Вертайтеся, дочки мої, — чого ви підете зо мною? Чи я маю ще в утробі своїй синів, а вони стануть вам за чоловіків? **12** Верніться, дочки мої, ідіть, бо я занадто старá, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути за мужем? Ні, дочки мої, бо мені значно гірше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** І підняли вони голос свій, і заплакали ще. І поцілувала Орпа свою свекруху, а Рут пригорнулася до неї. **15** І сказала Ноомі: „Ось зовіця твоя вернулася до народу свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовіцею своєю!“ **16** А Рут відказала: „Не силою мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди підеш ти, туди піду й я, а де житимеш ти, там житиму й я. Народ твій буде мій народ, а Бог твій

— мій Бог. **17** Де помреш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, і так нехай додасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** І побачила Ноомі, що вона настоює йти за нею, і перестала вговорювати її. **19** І пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеєму. І сталося, коли вони вхідили до Віфлеєму, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** А вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Марá, бо велику гіркоту зробив мені Всемогутній. **21** Я замобжною пішла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“ **22** І вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка її, що верталася з моавських піль. І прийшли вони до Віфлеєму на початку жнив ячмєню.

2 А Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового роду, а ім'я йому Бóаз. **2** І сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Піду но я на поле, і назбираю колосся за тим, у кого в очáх знайду милість“. А та їй сказала: „Іди, моя дóчка!“ **3** І пішла вона, і прийшла та й збирала за женцями. А припáдок навів її на ділянку поля Бóаза, що з Елімелéхового роду. **4** Аж ось прийшов із Віфлеєму Бóаз, та й сказав до женців: „Господь з вами!“ А вони відказали йому: „Нехай поблагослóвить тебе Господь!“ **5** І сказав Бóаз до слуги свого, поставленого над женцями: „Чия це дівчина?“ **6** І відповів той слуга, поставлений над женцями, і сказав: „Дівчина — моавітянка вона, що вернулася з Ноомі з моавських піль. **7** А вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю між снопáми за женцями! І прийшла вона, і стала від самого рáнку й аж дотепér; а вдома вона була мало“. **8** І сказав Бóаз до Рут: „Ото чуєш, дóчка моя, — не ходи збирати на іншому полі, і не йди звідси, і так пристань до моїх дівчáт. **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти підеш за ними. Ось я наказав слúгам не займати тебе. А як спрагнеш, то підеш до náчинь, та й нап'єшся з того, що поначérпують слúги!“ **10** І впала вона на обличчя своє, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я милість в очáх твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужá?“ **11** І відповів Бóаз і сказав їй: „Докладно розповіджено мені

все, що зробила ти з своєю свекрухою по смерті твого чоловіка, — і ти кинула батька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твій, і нехай буде нагорода твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла сховатися під крильми Його! **13** А вона сказала: „Нехай я знайдú милість в очáх твоїх, пане мій, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї невірлиці. А я не є навіть як одна з твоїх невірлиць!“ **14** І сказав їй Бóаз у час їдї: „Підійди сюди, та з'їж хлїба й замочи у квасі шматок свїй“. І сіла вона збоку женців, а він подав їй прáженого зérна. І їла вона й наситилася, і ще й позостáвила. **15** І встала вона збирати. А Бóаз наказав слúгам своїм, говорячи: „І між снопáми нехай збирає, і не крївдьте її. **16** І також конче киньте їй зо снопів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її“. **17** І збирала вона на полі аж до вечора, і вїмолотила те, що назбирала, і було близько ефї ячмéню. **18** І понесла вона, і ввійшла до мїста, і її свекруха побачила, що вона назбирала. А вона вийняла, і дала їй, що позоставила по своїй їжі. **19** І сказала їй свекруха її: „Дé ти збирала сьогóдні, і дé ти робила? Нехай буде благословéнний, хто прийняв тебе!“ І вона розповіла своїй свекрусі, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловіка, що я сьогóдні робила в нього, Бóаз“. **20** І сказала Ноомї до невістки своєї: „Благословéнний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І сказала їй Ноомі: „Близький нам той чоловік, — він із наших рóдичів“. **21** І сказала моавїтянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчáть моїх жнив“. **22** І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дóчка моя, що ти вїйдеш з його служницями, щоб не чїпали тебе на іншому полі“. **23** І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жнив ячмéню та жнив пшениці. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала їй свекруха її Ноомі: „Дóчка моя, ось я пошукаю для тебе мїсця спочїнку, що буде добре тобі. **2** А тепер ось Бóаз, наш рóдич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде вїяти ячмїнь на току. **3** А ти вмийся, і намастїся, і надягни на себе крашу одєжу свою, та й зїйди на

тїк. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчїть їсти та пити. **4** І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те мїсце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриєш принїжжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. **5** А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“. **6** І зїйшла вона на тїк, і зробила все, як наказала їй свекруха її. **7** А Бóаз з'їв та випив, та й стало вéсело йому на серці, і прийшов він покластися біля копїці. А вона тихо прийшла, і відкрила його принїжжя та й лягла. **8** І сталося опівночі, і затремтів той чоловік, та й звївся, — аж ось жїнка лежить у принїжжі його! **9** І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невірниця твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невірницею, бо ти мій родич“. **10** А він сказав: „Благословéнна ти в Господа, дóчка моя! Твоя остання ласка до мене лїпша від першої, — що не пішла ти за юнаками, чи вони бідні, чи вони багаті. **11** А тепер, дóчка моя, не бїйся! Усе, що скажеш, я зроблю тобі, — бо все мїсто народу мого знає, що ти жїнка чеснóтна! **12** А тепер справдї, що я родич, — та є родич ще, ближчий від мене. **13** Ночуй цю нїч, а рáнком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до рáнку“. **14** І лежала вона у принїжжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один бóдного. А він сказав: „Нехай не пїзнають, що жїнка приходила на тїк“. **15** І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відмїряв шість мїр ячмéню, і поклав на неї, та й пішов до мїста. **16** А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як справа, дóчка моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік. **17** І сказала: „Цї шість мїр ячмéню він дав мені, бо сказав: Не приходь пóрожно до своєї свекрухи“. **18** А та сказала: „Почекай, моя дóчка, аж поки довідаєшся, як вїпаде справа, бо той чоловік не заспокоїтьсá, доки не викінчить цієї справи сьогóдні“.

4 А Бóаз прийшов до брами, та й сїв там. Аж ось проходить родич, про якого говорив був Боаз. І він сказав йому: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сїв. **2** А Боаз узяв десять мужа зо старшїх того мїста та й сказав: „Сїдайте тут!“ І

вони посідали. 3 І сказав він до родича: „Ділянку поля, що нашого брата Елімелéха, продала Ноомі, яка вернулася з моавського поля. 4 А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старших мого народу. Якщо викупиш — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. 5 І сказав Бóаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавитянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлому на наділі його“. 6 А родич сказав: „Не можу я викупити собі, щоб не понищити свого наділу. Викупи собі мого викупа, бо я не можу викупити“. 7 А оце було колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здіймав сандáлю свою, і давав своєму ближньому, і це було свідóцтвом серед Ізраїля. 8 І сказав родич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандáлю. 9 І сказав Боаз до старших та до всього народу: „Ви свідки сьогóдні, що я набув усе, що Елімелéхове, і все, що Кіліонове та Махлонове з руки Ноомі. 10 А також моавітянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спáдковi його, — і не буде знищене ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьогóдні свідки на це!“ 11 І сказав увесь народ, що були в брамi, та старші, свідки: „Нехай дасть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахіль та як Лїю, що вони обидвi збудували Ізраїлів дiм. І розбагатiй в Ефратi, і здобуть собі славне ім'я в Вiфлеємі. 12 А з насiння, що Господь дасть тобі від цієї молодої жінки, нехай стане дiм твiй, як дiм Переца, що Тамар породила була Юдi“. 13 І взяв Бóаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увiйшов до неї, а Господь дав їй вагiтнiсть, — і вона породила сина. 14 І сказали жiнкi до Ноомi: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьогóдні родича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля. 15 І він буде тобі потiшителем душі та на виживлення твоєї сивинi, бо породила його твоя невiстка, що любить тебе, що лiпша тобі за сiмóх синiв“. 16 І взяла Ноомі ту дитину, і поклала її на колiна свої, і була їй за няньку. 17 А сусiдки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомi!“ І назвали ім'я йому: Овéd. А він — батько Ессéя, Давiдого

батька. 18 А оце Перецовi нащадки: Перец породив Гецрона, 19 а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава, 20 а Аммінадав породив Нахсона, а Нахшон породив Салмона; 21 а Салмон породив Бóаза, а Бóаз породив Овéда; 22 а Овéd породив Ессéя, а Ессей породив Давида.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматаїм-Цофіму, з Ефремових гір, а ім'я йому Елкана, син Єрохама, сина Ілія, сина Тоху, сина Цуфа, ефрémлянин. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анни дітей не було. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шіло, щоб вклонятися та принoсити жертви Господу Саваoту. А там два Ілїєві сини, — Гофні та Пінхас, були священниками для Господа. **4** І як бував той день, і Елкана приносив жертви, то він давав своїй жінці Пеніні й усім синам її та дoчкам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утробу. **6** А її суперниця розпалювала їй гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утробу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона вхoдила до Господнього дому, а та так гнівїла її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав їй чоловік її Елкана: „Анно, чого ти плачеш і чому не їси? І чого сумне твоє серце? Чи ж я не лїпший тобі за десятьох синів?“ **9** І встала Анна по їді та по питті в Шіло, а священник Ілїй сидів на стїльці при бїчному одвірку Господнього храму. **10** А вона була скoрбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обїтницю, та й сказала: „Господи Саваoте, якщо дійсно споглянеш на бїду Твоєї невїльниці, і згадаеш мене, і не забудеш Своєї невїльниці, і даси Своїй невїльниці нащадка чоловічої статі, то я дам його Господєві на всі дні життя його, а бритва не торкнеться його голови“. **12** І сталося, коли вона довго молилася перед Господнім лицем, то Ілїй пильнував за її устами. **13** А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не був чутий. І вважав її Ілїй за п'яну. **14** І сказав до неї Ілїй: „Аж доки ти будеш п'яною? Вїтверезись зо свого вина!“ **15** А Анна вiдповїла та й сказала: „Нї, пане мїй, — я жінка скорбна духом, а вина та п'янокго напю не пила я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. **16** Не вважай своєї невїльниці за негїдницю, бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з тугї своєї“. **17** І вiдповїв Ілїй та й сказав: „Иди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання твоє, яке ти вiд Нього жадала“. **18** А вона сказала: „Нехай невїльниця твоя знаїде милїсть в очах твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й

їла, а обличчя її не було вже сумне. **19** І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкана пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про неї. **20** І сталося по році, і завагїтїла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл, бо вiд Господа жадала його. **21** І пішов той чоловік Елкана та ввесь дїм його вчинити для Господа річну жертву та обїтницї свої. **22** А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде вiдлучений цей хлопчик, то вiдведу його, — і він з'явиться перед Господнім лицем, і назавжди позостанеться там!“ **23** І сказав їй чоловік її Елкана: „Роби те, що добре в очах твоїх! Залишайся, аж поки вiдлучиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалась та жінка, і годувала свого сина, аж поки вона вiдлучила його. **24** А коли вiдлучила, то повела його з собою та з трьома бичками й одною ефoю муки, і бурдюком вина, і привелá його до Господнього дому до Шіло. А той хлопчик був ще малїй. **25** І зарїзали бичка, і привелї того хлопчика до Ілїя. **26** І вона сказала: „О, пане мїй, як жива душа твоя, мїй пане, — я та жінка, що стояла з тобою тут, щоб молитися Господєві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадання моє, що я просила вiд Нього. **28** А тепер я вiддаю його Господєві на всі дні, скїльки він жаданий для Господа“. І вклонилася там Господєві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселїлося Господом серце моє, мїй рїг став високим у Гoсподї! Розкрїлися уста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твогo! **2** Немає святого, подїбного Господу, немає нікого, крім Тéбе, і скелї немає, як Бог наш! **3** Більше не говорїть зарозумїло, нехай з ваших уст не виходить зухвáльство, бо Господь — Бог знання, і Він упляно́вує вчинки! **4** Лук сильних полáманий, а немічні оперезáлися силою! **5** Наймаються ситї за хлїб, а голодні вiдпочивають, аж неплідна сїмо́х породила, а многoдїтна — знесїлїла. **6** Гoспoдь побиває й оживлює, до шеблу знижає й пїднoсить до неба. (Sheol h7585) **7** Господь зубóжує та збагачує, понижує Він та звеличує. **8** Пїдїймає нуждєнного з поро́ху, пїднoсить убогого зо смїтників, щоб посадити з вельмо́жами й престол слави їм дати на спáдщину, бо Гoспoдні

основи землі, і на них Він поставив вселенну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у темряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламані будуть Його супротивники! У небі Господь заgrimить, і розсудить Він кінці землі! І Він подасть силу Своему цареві, і рога повищить Свого помазанця!“ **11** І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господеві при священникові Ілїї. **12** А сини Ілїя були люди негідні, — вони не знали Господа, **13** ані звичаю священничого з народом. Коли хто приніс жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священник слуга, а в його руці — тризубе видельце. **14** І він із грюкотом стромляв до мідниці, або до кітла, або до горшка, або до горняти, — і все, що витгне видельце, священник собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шіло. **15** Також поки палили лїй, то приходив священник слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печеню для священника, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“ **16** А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше сплять і той лїй, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьму силою!“ **17** І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву **18** А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний лляним ефодом. **19** А малу верхню одежину робила йому його мати, і принісала йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем принісати річну жертву. **20** А Ілїй поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце своє. **21** І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом. **22** А Ілїй був дуже старій. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіту. **23** І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. **24** Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляете Господній нарід від закону! **25** Якщо хто згрішить супроти людини, то

помобляться за неї перед Богом. А якщо людина згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. **26** А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. **27** І прийшов Божий чоловік до Ілїя, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився домові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? **28** Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священника, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефода перед Моїм лицем. І дав Я домові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів. **29** Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене, щоб ви потовстіли від найкращих частин усякого Ізраїлевого дару перед лицем Моїм. **30** Тому то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господне: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені! **31** Ось приходять дні, і Я відітну рамено твоє та рамено дому батька твого, щоб не було старого в домі твоему. **32** І побачиш біду Мого мешкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоїм по всі дні. **33** Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрати очі твої, і щоб зробити біль душі твоєї, — та весь доріст твого дому повмирає в силі віку. **34** А оце тобі ознака, що прийде на обох синів твоїх, на Хофні та Пінхаса, — обидва вони помруть одного дня. **35** А Я поставлю Собі священника вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моєю душею. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помазанцем по всі дні. **36** І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоїм, прийде вклонитися йому за агору срібла та за буханець хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священництв, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А отрок Самуїл служив Господеві при Ілїї. А Господне слово було рідке за тих днів, видіння не було часте. **2** І сталося того дня, коли Ілїй лежав на своєму місці, а очі його стали затемнятися, він не міг бачити, **3** і поки Божий світильник ще

не погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчег, 4 то покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ 5 І побіг він до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. І він пішов і ліг. 6 А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай“. 7 А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово. 8 А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Ілій, що то Господь кличе óтрока. 9 І сказав Ілій до Самуїла: „Йди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на своє місце. 10 І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ 11 І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його. 12 Того дня Я виконаю над Ілїєм все, що Я говорив про дїм його, від початку й до кінця. 13 І розповім йому, що Я суджу дїм його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спиняв їх. 14 Тому присягнув Я домом Ілія, що не очиститься гріх Ілїєвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“. 15 І лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся розповісти Ілїєві про те видіння. 16 І покликав Ілій Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ 17 І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай додасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ 18 І розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ 19 І виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. 20 І ввесь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. 21 А Господь далі показувався в Шіло, бо Господь явився був у Шіло Самуїлові в слові Господньому.

4 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти филистимлян, та й таборував при Евен-Гаезері, а филистимляни таборували в Афеку. 2 І вишикувались филистимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед филистимлянами. І вони побили в боєвому шикові на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. 3 І прийшов нарід до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед филистимлянами? Візьмімо собі з Шіло ковчег Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“. 4 І послав народ до Шіло, і понесли звітти ковчег заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє Ілїєвих синів, Хофні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. 5 І сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то ввесь Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля! 6 А филистимляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. 7 І полякалися филистимляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ І сказали вони: „Біда нам, бо такого, як це, не було ще ніколи! 8 Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою поразкою у пустині! 9 Зміцніться та будьте мужні, филистимляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!“ 10 І воювали филистимляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утікав до свого намету. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. 11 А Божий ковчег був узятий, і два Ілїєві сини, Хофні та Пінхас, полягли. 12 І побіг один венямїнівець із бою, і прибув того дня до Шіло; а одежа його була подерта, і порох на голові його. 13 І прибув він, — аж ось Ілій сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчегу. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто! 14 А Ілій почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілїєві. 15 А Ілій був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його померкли, і він не міг бачити. 16 І сказав той чоловік до

Ліія: „Я той, що прибіг із бою, і я втік сьогодні з бойових лав“. І сказав Ліія: „Що то сталося, мій сину?“ 17 І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед филистимлянами, і сталась велика поразка в народі. І обидва сини твої, Хофні та Пінхас, полягли. А ковчег Божий узятий!“ 18 І сталося, як згадав він про Божого ковчєга, то впав Ліія зо стільця навзпак при брамі, — зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старий та тяжкий. А він судив Ізраїля сорок літ. 19 А невістка його, Пінхасова жінка, була важка, близька до родів. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породила, бо прийшли на неї породільні болі її. 20 А як настав час смерті її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого. 21 І вона назвала ім'я тому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слава!“ Бо почула про взяття Божого ковчєгу, і про тестя свого та про мужа свого, 22 та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчег“.

5 А филистимляни взяли Божого ковчєга, і принесли його з Евен-Гаезеру до Ашдоду. 2 І взяли филистимляни Божого ковчєга, і принесли його до Дагонового дому, і поставили його біля Дагона. 3 А другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Дагон лежить ницьма на землі перед Господнім ковчєгом! І взяли вони Дагона, і поставили його на його місце. 4 А наступного дня повставали вони рано, — аж ось Дагон лежить ницьма на землі перед Господнім ковчєгом! А Дагонова голова та обидві долони рук його лежать відтяти на порозі, — тільки тулуб Дагонів позостав при ньому. 5 Тому то жерці та всі, хто входить до Дагонового дому, не ступають на Дагонів поріг у Ашдоді аж до цього дня. 6 І стала тяжка Господня рука на ашдодян, — і Він їх пустобив та бив їх болячками, Ашдод та довкілля його. 7 І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчег Ізраїлевого Бога, бо стала тяжкою Його рука на нас та на Дагона, бога нашого!“ 8 І послали вони, і зібрали до себе всіх филистимських володарів, та й сказали: „Що ми зробимо з ковчєгом Ізраїлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчег Ізраїлевого Бога перейде

до Гату“. І вони перенесли ковчєга Ізраїлевого Бога. 9 І сталося по тому, як вони перенесли його, то Господня рука була проти міста, — сталося дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від малого й аж до великого, — і появилися на них болячки. 10 І вони вислали Божого ковчєга до Екрону. І сталося, як Божий ковчег прибув до Екрону, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенесли до нас ковчєга Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та народ наш!“ 11 І послали вони, і зібрали всіх филистимських володарів, та й говорили: „Відішліть ковчєга Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та народа нашого“, бо було смертельне замішання в усьому місті. І Божа рука стала там дуже тяжка. 12 А ті люди, хто не повмирав, були вдарені болячками, — і зойк міста піднявся до неба!

6 І був Божий ковчег у филистимській землі сім місяців. 2 І покликали филистимляни жерців та ворожбитів, говорячи: „Що робити з Господнім ковчєгом? Скажіть нам, як відслати його на його місце?“ 3 А ті сказали: „Якщо ви відсилаєте ковчєга Ізраїлевого Бога, то не відсилайте його порожньо, але конче принесіть йому жертву за провину, — тоді будете вілікувані, і ви пізнаєте, чому не відступає його рука від вас“. 4 І ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо йому?“ А ті відказали: „За числом филистимських володарів — п'ять золотих болячок та п'ять золотих мишей. Бо одна поразка для всіх вас та для ваших володарів. 5 І зробіть подобу ваших болячок та подобу ваших мишей, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізраїлевому Богові, — може Він полєгчить Свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого країю. 6 І чого ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли? 7 А тепер візьміть, і зробіть одного нового воза, і візьміть дві дійні корови, що на них не накладалося ярма, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. 8 І візьмете Господнього ковчєга, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесете йому жертвою за провину, покладете в скрині збоку її. І відпустите його, і він піде. 9 І побачите: Якщо він увійде до Бет-

Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випадок то був нам“. 10 І зробили ті люди так. І взяли вони дві дийні короби, і запрягли їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. 11 І поставили вони Господнього ковчега на воза, і скриню, і золоті миші, і подобі їхніх болячок. 12 І короби пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією бітою дорогою та все ревлі, і не відхилялися ні праворуч, ні ліворуч. А филистимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу. 13 А люди Бет-Шемешу жали пшеницю в долині. І звелі вони очі свої та й побачили ковчега, — і зраділи, що побачили! 14 А віз увійшов на поле бет-шемешанина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопаленням для Господа. 15 А Левити зняли Господнього ковчега та скриню, що була з ним, що в нім були золоті речі, та й поставили при великому камені. А люди Бет-Шемешу принесли цілопалення, і приносили того дня жертви для Господа. 16 А п'ять филистимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. 17 А оце ті золоті болячки, що филистимляни звернули Господеві жертвою за провину: одна за Ашдод, одна за Газу, одна за Ашкелон, одна за Гат, одна за Екрон. 18 А золоті миші були за числом усіх филистимських міст п'ятьох володарів, від міста твердинного й аж до безмурного села, і аж до великого каменя, що на ньому поставили Господнього ковчега, і він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шемешанина Ісуса. 19 І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. І вибив Він між нарбодом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою поразкою. 20 І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він піде від нас?“ 21 І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Филистимляни вернули Господнього ковчега. Зйдіть, знесіть його до себе“.

7 І поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчега, і внесли його до Авінадавого дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина його

Елеазара посвятили стерегти Господнього ковчега. 2 І сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єарімі, минуло багато часу, а було його двадцять літ. А весь Ізраїлів дім плакав за Господом. 3 І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертаетесь до Господа, повикідайте з-поміж себе чужих богів та Астарт, і міцно прихиліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасе вас із руки филистимлян“. 4 І повикідали Ізраїлеві сини Ваалів та Астарт, та й служили Господеві, Самому Йому. 5 І сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпї, а я буду молитися за вас до Господа!“ 6 І зібралися до Міцпї, і черпали воду та лили перед Господнім лицем, і постили того дня, та й казали там: „Ми згрішили перед Господом!“ І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпї. 7 І почули филистимляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпї, — і піднялися филистимські володарі на Ізраїля. І почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися филистимлян. 8 І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клікати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасе нас від руки филистимлян“. 9 І взяв Самуїл одне молбчне ягня, і приніс його повним цілопаленням для Господа. І клікав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відповів йому. 10 І приносив Самуїл цілопалення, а филистимляни приступили до бою проти Ізраїля. І заgrimів Господь того дня сильним громом на филистимлян, та й привів їх у замішання, — і були вони побиті перед Ізраїлем. 11 І повиходили Ізраїлеві люди з Міцпї, та й гнали филистимлян, і били їх аж під Бет-Кар. 12 І взяв Самуїл одного каменя, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Езер. І він сказав: „Аж доти допоміг нам Господь“. 13 І були филистимляни переможені, і далі вже не входили в Ізраїлеві границі. І була Господня рука на филистимлянах за всі дні Самуїлові. 14 І вернулися до Ізраїля ті міста, що филистимляни забрали були від Ізраїля, від Екрону й аж до Гау, а їхню границу Ізраїль урятував від руки филистимлян. І був мир між Ізраїлем та між Амореянином. 15 І судив Самуїл Ізраїля всі дні життя свого. 16 І ходив він рік-річно, і обходив Бет-Ел, і Гілгал, і Міцпу, — і судив Ізраїля по всіх тих місцях. 17 І вертався до Рамі, бо там

був дїм його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жертівника для Господа.

8 І сталося, як Самуїл постарівся, то поставив синів своїх за суддів для Ізраїля. **2** І було ім'я перворідного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авійя, судді в Беер-Шеві. **3** А сини його не йшли його дорогою, — і вхилились до зіску, і брали підкупа, і ламали Закбна. **4** І зібралися всі Ізраїлеві старші, і прийшли до Самуїла до Рамі, **5** та й сказали до нього: „Ось ти постарівся, а сини твої не йдуть доробами твоїми. Тепер настанові нам царя, щоб судив нас, як у всіх народів“. **6** І була та річ зла в Самуїлових очах, як вони сказали: „Настанові нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа. **7** І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того народу щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними. **8** Як усі ті діла, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони кїдали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі. **9** А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережеш їх, і розповіси їм право того царя, що буде царювати над ними“. **10** І переказав Самуїл всі Господні слова до народу, що жадав від нього царя, **11** і сказав: „Оце буде право царя, що царюватиме над вами: він візьме синів ваших і поставить собі в колесниці свої та серед їздців своїх, і вони будуть бігати перед колесницею його; **12** і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати орку його, і щоб жати жніво його, і щоб робити зброю військову його та колесничні приладдя його. **13** А дочок ваших забере за мироварниць, і за кухарок, і за пекарок. **14** І він позабирає поля ваші, і виноградники ваші, та кращі ваші олівки, — і пороздає своїм слугам. **15** А з вашого посіву та з ваших виноградників братиме десятину, і даватиме своїм євнухам та своїм слугам. **16** І він забере рабів ваших, і ваших невілниць, і найліпших ваших юнаків, і ваших ослів, — і буде вживати їх на роботу свою. **17** Він братиме десятину з вашої отари, а ви станете йому за рабів. **18** І ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі вибрали, — та не відповість вам Господь того дня!“ **19** Та народ відмовився слухати Самуїлового голосу, та й

сказав: „Ні, — нехай тільки цар буде над нами! **20** І будемо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходитиме перед нами, і провадитиме наші війни“. **21** І вислухав Самуїл усі слова народу, і переказав їх гóлосно Господеві. **22** А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав їм царя!“ І сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідїть кожен до міста свого!“

9 І був чоловік із Венямїнового племені, а ім'я йому Кіш, син Авїїла, сина Церорового, сина Бехоратового, сина Афїяхового, венямїнівець, людина заможна. **2** І був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. І з Ізраїлевих синів не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього народу. **3** І пропали були Кішові, Сауловому батькові, ослиці. І сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай ослиці!“ **4** І він перейшов Єфрємові гóри, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. І перейшли вони край Шеаліму, — та нема. І перейшов він край Веняминів, та не знайшли. **5** Увійшли вони до краю Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімося, щоб не занежав батько ослиць, та не став журитися за нами!“ **6** А той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, конче справджується. Тепер сходімо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б“. **7** І сказав Саул до свого слуги: „Ось ми підемо, — та що ми принесемо цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подарунка нема, щоб принести Божому чоловікові. Що ми маємо?“ **8** А той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знаходиться чверть шекля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу“. **9** Колись в Ізраїлі, коли хто ходив питатися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до провідця“. Бо що сьогодні „пророк“, колись звалося „провідець“. **10** І сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай підемо!“ І пішли вони до того міста, де був чоловік Божий. **11** Коли вони підіймалися по узбіччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. І сказали вони до них: „Чи є тут провідець?“ **12** А ті відповіли їм та й сказали: „Є, — ось перед

тобою! Поспіши тепер, бо сьогодні він прийшов до міста, — бо сьогодні в на́рѳа жертва на па́гірку. **13** Як увійдете до міста, так зна́йдете його, поки він не вийде на па́гірок їсти, — бо народ не їсть аж до його приходу, бо він благословляє жертву, потім їдять покликáні. А тепер увійдѣть, бо зараз ви зна́йдете його“. **14** І підня́лися вони до міста. Як вони вхѳдили до серѳдини того міста, аж ось Самуїл виходить навпрѳти них, щоб їти на па́гірок. **15** А Господь, за день перед Сауловим приходом, виявив був Самуїлові, говорячи: **16** „Цього ча́су взавтра пошлю до тебе чоловіка з Веніамінового кра́ю, і ти помáжеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе на́рѳд Мій від руки филистїмлян. Я бо зглянувся на народ Мій, бо голосіння його дійшло до Мене!“ **17** А коли Самуїл побачив Са́ула, то Господь сказав йому: „Оце той чоловік, що Я казав тобі, — він володітиме на́рѳдом Моїм“. **18** І підійшов Са́ул до Самуїла в серѳдині брами та й сказав: „Скажи мені, де́ тут дім провідця?“ **19** І відповів Самуїл Саулові та й сказав: „Я той провідець. Вийди перед мене на па́гірок, і ви бѳдете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпущу́ тебе, і про все, що в серці твоїм, я розповім тобі. **20** А щодо ослиць, що пропáли тобі, — сьогодні вже три дні, — не журися за них, бо знайшлися вони. Та для кого все пожада́не в Ізраїлі? Хіба ж не для те́бе та для всього дому батька твого?“ **21** І відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не веніамінівець, із найменших Ізраїлевих племен? А рід мій найменший з усіх родів Веніамінового плѳмени. І чого ти говориш мені отаке слово?“ **22** І взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолі покликáних, а тих було близько тридцяті чоловіка. **23** І сказав Самуїл до кѳхаря: „Дай же ту ча́стку, що дав я тобі, що про неї я сказав тобі: Відклади її в себе!“ **24** І подав кѳхар стегно́ та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоста́влене! Поклади перед собою та їж, бо воно схѳване для тебе на умѳвлений час, коли я сказав: Покликав я на́рѳд“. І Саул їв із Самуїлом того дня. **25** І зійшли вони з па́гірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху́ свого дому. **26** І повставали вони рано вранці. І сталося, як зійшла́ ра́ння зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпущу́ тебе!“ І

встав Саул, і вони вийшли обѳе, він та Саул, на вулицю. **27** Коли вони підхѳдили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слугі, і нехай він їде перед нами“. І той пішов. „А ти зараз спини́ся, — я оголошу́ тобі Боже слово!“

10 І взяв Самуїл посѳдинку оливи, та й виляв на його го́лову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не помáзав тебе Господь над спáдком Своїм на володаря? (І будеш ти царкѳвати над народом Господнім, і ти ви́зволиш його від руки ворогів його навкѳло. І ось тобі озна́ка, що Господь помáзав тебе над спáдком Своїм на володаря.) **2** Як підеш ти сьогодні від мене, то при Рахїлінім грѳбі, у Веніаміновій країні в Целцаху, зна́йдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Зна́йдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А оце ба́тько твій занеха́яв справи тих ослиць, та й зажури́вся за вас, говорячи: Щѳ я зроблю́ для свого сина? **3** І перѳйдеш ти звідти й далі, і підеш аж до дїбрѳви Фавѳрської, а там зна́йдуть тебе три чоловіки, що їдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трѳох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюка́ вина. **4** І запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хліби, і ти візьмеш із їхньої руки. **5** Потому вийдеш ти на Божий горбок, де намісники филистимські. І станеться, як ти ввійдеш там до міста, то стрїнеш громаду пророків, що сходять з па́гірка, а перед ними а́рфа, та бѳбон, та сопілка, та цїтра, і вони пророку́ють. **6** І злине на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкувати, і станеш іншою людіною. **7** І станеться, коли збѳдуться тобі ці озна́ки, — роби собі, що зна́йде рука твоя, бо Бог з тобою. **8** І зійдеш ти передо мною до Гїлгáлу, а я зійду́ до тебе, щоб принѳсти цілопáлення, щоб принѳсити мирні жертви. Сїм день будеш чекати, аж поки прийду́ я до тебе, і завідо́млю тебе, щѳ будеш робити“. **9** І сталося, як повернувся він, щоб їти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня. **10** І прийшли вони туди до Гїв'ї, аж ось громада пророків назустріч йому́. І злинув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них. **11** І сталося, — кожен, хто знав його відда́вна, а тепер побачили, — ось він пророкує ра́зом із пророками, то казали один до ѳдного: „Щѳ то сталося Кїшовому синові? Чи й Саул між пророками?“ **12** І відповів чоловік звідти й сказав:

„А хто їхній батько?“Тому то стало за приказку: „Чи й Саул між пророками?“ 13 І перестав він пророкувати, і прийшов на пагірок. 14 І сказав Саулів дядько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“А той відказав: „Шукати ослиць. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. 15 А дядько Саулів сказав: „Скажи ж мені, що сказав вам Самуїл?“ 16 І сказав Саул до дядька свого: „Справді розповів нам, що знайдені ті ослиці“. А про справу царства, що говорив Самуїл, не розповів йому. 17 І скликав Самуїл нарід до Господа, до Міцпії, 18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гнобили вас. 19 А ви сьогодні погордували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещастя ваших та ўтисків ваших. І ви сказали йому: „ Ні, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими племéнами та за вашими тисячами“. 20 І привів Самуїл усі Ізраїлеві племéна, і було виявлене Веніямінове плém'я. 21 І привів він Веніяминове плém'я за рóдами його, і був виявлений рід Матріїв. І привів він рід Матріїв за їхніми мужчінами, і був виявлений Саул, син Кішів. І шукали його, та не знаходили. 22 І питалися Господа ще: „Чи прийде він ще сюди?“А Господь відповів: „Он він заховався між речами!“ 23 І вони побігли, і взяли його звідти. І він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цілу гóлову. 24 І сказав Самуїл до всьогó народу: „Чи бачите, кого вибрав Господь? Бо нема такого, як він, серед усього народу“. І весь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе цар!“ 25 А Самуїл промовляв до народу про правá царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. 26 І також Саул пішов до дому свого до Гів'ї, а з ним пішли ті воякі, що Господь діткнувся їхніх сердець. 27 А негідні сини говорили: „Що, нас спасе отакий?“І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав.

11 І вийшов аммонітянин Нахаш, і таборував при гілеадському Явешу. І сказали всі явеські люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми будемо служити тобі!“ 2 І сказав до них аммонітянин Нахаш: „Про це складу́ з вами умову,

— щоб кожному з вас вибрати праве око, і я вчиню це на гáньбу для всьогó Ізраїля“. 3 І сказали до нього явеські старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемó послів у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе“. 4 І прийшли ті послі до Саулової Гів'ї, і говорили ті слова до ушей народу. І весь народ підніс свій голос, та й заплакав. 5 Аж ось Саул іде за худобою з поля. І сказав Саул: „Щó народові, що плачуть?“І розповілі йому слова явеських людей. 6 І злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті слова, і дуже запалав його гнів! 7 І взяв він пару худобин, і порізав її, і порозсилав по всім Ізраїлевім Краї через послів, говорячи: „Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зроблено худобі його!“І великий страх спав на людей, і вони повиходили, як один чоловік. 8 І він перелічив їх у Безеку, - і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. 9 І сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мешканцям гілеадського Явешу: Узавтра, як пригріє сонце, буде вам порятунок“. І прийшли ті послі, і розповілі явеським людям, — і вони зраділи. 10 І сказали явеські люди: „Узавтра ми вийдемо до вас, а ви зробите нам усе, що добре в очáх ваших“. 11 І сталося наза́втра, і склав Саул із наро́ду три відділи, і вони пройшли в серéдину табору за ранньої сторожі, та й били Аммона аж до спекóти дня. І сталося, — позосталі розбіглися, і не позосталося між ними двох разом. 12 І сказав народ до Самуїла: „Хтó той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!“ 13 Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. 14 А Самуїл сказав до народу: Ходіть, і підемо в Гілгал, та й відновимо там царство!“ 15 І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і принесли мирні жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мўжі!

12 І сказав Самуїл до всьогó Ізраїля: „Ось я послухався вашогó голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. 2 А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постáрів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив

перед вами від своєї молодости аж до цього дня. 3 Ось я! Свідкуйте проти мене перед Господом та перед Його помазанцем: чийого вола я взяв, чи осла чийого взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство? І з чиєї руки взяв я підкупа, і відвернув свої очі від нього? І все це я поверну́ вам“. 4 А вони сказали: „Не гнобив ти нас, і не чинив нам насильства, і ні від ко́го нічо́го не брав“. 5 І він сказав: „Господь свідок на вас, і свідок Його помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ 6 І сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського країу. 7 А тепер станьте, і я буду судитися з вами перед Господнім лицем про всі добродійства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батька́ми. 8 Як Яків прийшов був до Єгипту, і батькі ваші клікали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осаділи їх у цьому місці. 9 Та вони забули Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сісєри, начальника хацорського війська, і в руку филистимлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. 10 І клікали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваалам та Астартам. А тепер урятуй нас із руки наших ворогів, і ми будемо служити Тобі. 11 І послав Господь Єруббаала, і Бедана, і Іфтаха, і Самуїла, — і врятував вас із руки довкוליшніх ваших ворогів, і ви сиділи безпечно. 12 А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А Цар ваш — Господь, Бог ваш. 13 А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого ждали, і ось дав Господь над вами царя. 14 Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом, Богом вашим. 15 А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! 16 І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. 17 Чи ж сьогодні не жнив́а на пшеницю? Я покличу до Господа, і Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що

велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя“. 18 І клікнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І увесь народ сильно злякався Господа та Самуїла! 19 І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхі́ додали ми ще й оце зло, що ждали для себе царя“. 20 І сказав Самуїл до народу: „Не бійтеся! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм! 21 І не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони. 22 Бо Господь не полішить народу Свого ради Свого великого Ймення, бо зволив Господь зробити вас народом Своїм. 23 Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добру та просту. 24 Тільки бійтеся Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла вчинив Він із вами! 25 А якщо справді́ будете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарюва́в, і два роки царював над Ізраїлем. 2 І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча була з Йонатаном у Веніяминовій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. 3 І побив Йонатан филистимського намісника, що в Геві. І почули це филистимляни, а Саул засурмів у сурму́ по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують євреї!“ 4 А увесь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив филистимського намісника, і тим Ізраїль став ненáвисним серед филистимлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу. 5 А филистимляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численности, як піску на морському березі. І вийшли вони, і таборували в Міхмаші, на схід Бет-Авену. 6 А Ізраїльтянин побачив, що скрут́но йому, що наро́д був пригноблений, — і народ ховався по печерах, і по щілинах, і по скелях, і по люхах та по яма́х. 7 А інші євреї перейшли Йордан до країу Гада та до Гілеаду. А Саул був ще у Гілгалі, а увесь народ із тривогою поспішав за ним. 8 І чекав він сім день умóвленого ча́су, що призначив Самуїл, та Самуїл

не прийшов до Гілгалу, — і народ став розбігатися від нього. 9 І сказав Саул: „Приведіть до мене призначене на цілопалення та мирні жертви“. І він приніс цілопалення. 10 І сталося, як скінчив він принісши цілопалення, то ось приходить Самуїл. І вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його. 11 І сказав Самуїл: „Що ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А филистимляни зібралися в Міхмаші. 12 І я сказав: Тепер филистимляни зійдуть до мене до Гілгалу, а Господнього лиця я ще не вблагав. І я вирішив, і приніс цілопалення!“ 13 І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем. 14 А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не виконав, що наказав був тобі Господь“. 15 І встав Самуїл, і зійшов із Гілгалу до Веніяминової Гів'ї. А Саул перелічив народ, що знаходився з ним, — близько шости сотень чоловіка. 16 І Саул і син його Йонатан та народ, що знаходився з ним, сиділи в Веніяминовій Геві, филистимляни ж таборували в Міхмаші. 17 І вийшли руйніки з филистимського табору трьома відділами: один відділ звертається на офрійську дорогу до країу Шуал, 18 і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до границі, що провадить від Ге-Цевоїму до пустині. 19 А ковалі не було по всім Ізраїлевім Краї, бо филистимляни сказали: „Щоб не робили євреї мечі чи списа!“ 20 І сходив увесь Ізраїль до филистимлян гострити кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серпá свого, 21 коли тупілися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусіли сходити, щоб направити вістря рожна. 22 І сталося за днів війни, — і не знайшлося ані меча, ані списа в руці всього народу, що був з Саулом та з Йонатаном, та був знайдений тільки для Саула та для сина його Йонатана. 23 І вийшла филистимська залога до переходу Міхмашу.

14 Одного дня сказав Йонатан, син Саулів, до слуги, свого зброєноші: „Ходім, і перейдімо

до филистимської залоги, що з того боку“. А батькові своєму він цього не розповів. 2 А Саул сидів на кінці згір'я під гранатовим деревом, що в Міґроні. А народу, що з ним, було близько шости сотень чоловіка. 3 А Ахія, син Ахітува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілія, священника в Шіло, носив ефода. А народ не знав, що пішов Йонатан. 4 А між тими переходами, що Йонатан хотів перейти до филистимської залого, була зубчата скеля з цього боку переходу й зубчата скеля з того боку переходу. А ім'я одній Боцец, а ім'я другій Сенне. 5 Один зуб — скеля — стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геві. 6 І сказав Йонатан до слуги, свого зброєноші: „Ходім, і перейдімо до сторожі тих необрізаних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Господеві нема перешкоди спасати через багатых чи через небагатых“. 7 І сказав йому його зброєноша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє“. 8 І сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемо їм. 9 Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підіймемося до них. 10 А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то підіймемося, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде знаком“. 11 І вони обидва показалися филистимській сторожі. І сказали филистимляни: „Ось виходять із щілин євреї, що поховалися там“. 12 І люди залоги відповіли Йонатанові та його зброєноші та й сказали: „Підіймися до нас, — і ми вам щось скажемо!“ І сказав Йонатан зброєноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ 13 І піднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброєноша. І падали филистимляни перед Йонатаном, а його зброєноша добивав за ним. 14 І була перша поразка, що вдарив Йонатан та його зброєноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парю волів поля на день. 15 І стався сполх у таборі, на полі, та в усьому народі. Залога та нищителі — затремтіли й вони. І задрижала земля, і знявся великий сполх! 16 І побачили Саулові вартівники в Веніяминовій Гів'ї, аж ось натовп розпливається, і біжить сюди та туди. 17 І сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хто пішов

від нас?“ І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброєноші. 18 І сказав Саул до Ахійї: „Принеси Божого ковчега!“ Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. 19 І сталося, коли Саул говорив до священника, то замішання в филистимському таборі все більшало та шірилось. І сказав Саул до священника: „Спини свою руку!“ 20 І зібралися Саул та увесь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця б́ою, — аж ось меч кожного на його ближнього, замішання дуже велике! 21 А між филистимлянами, як і давніш, були євреї, що поприходили з ними з табором, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатаном. 22 А всі ізраїльтяни, що ховалися в Єфремових горах, почули, що филистимляни втікають, і погналися за ними й вони до б́ою. 23 І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-Евен. 24 Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав клятву на народ, говорячи: „Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб до вечора, поки я пімщуся на своїх ворогах.“ І увесь той народ не їв хліба. 25 І увесь народ пішов до лісу, а там був мед на гаявині. 26 І ввійшов народ до того лісу, аж ось струмок меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присяги. 27 А Йонатан не чув, коли батько його заприсягнув був народ. І простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стільник меду, та й підніс руку свою до уст своїх. І роз'яснілися очі йому! 28 А на це один із народу промовив і сказав: „Заприсягаючи, заприсяг твій батько народ, говорячи: Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“. 29 І сказав Йонатан: „Знещасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснілися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду. 30 А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б поразка филистимлян?“ 31 І били вони того дня між филистимлянами від Міхмашу аж до Айялону. А народ дуже змучився. 32 І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І їв народ із кров'ю! 33 І розповіли Саулові, кажучи: „Ось народ грішить проти Господа, — їсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого ка́меня“. 34 І сказав

Саул: „Розійдіться між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите проти Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І попривідив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там. 35 І збудував Саул жертівника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертівника для Господа. 36 І сказав Саул: „Зійдімо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, — і не полишімо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священник сказав: „Пристапимо тут до Бога!“ 37 І запитався Саул Бога: „Чи зійти за филистимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він не відповів йому того дня. 38 І сказав Саул: „Зійдіться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. 39 Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то конче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу. 40 І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатан на другий бік“. І сказав той народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“ 41 І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумімі!“ І був виявлений жеребком Йонатан та Саул, а народ повиходив оправданим. 42 І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. І був виявлений Йонатан. 43 І сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштував кінцем кия, що був у руці моїй, трохи меду. Ось я помру за це!“ 44 І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай додасть, що конче помреш, Йонатане!“ 45 А народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадє волосіна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив народ Йонатана, і він не помер. 46 І відійшов Саул від филистимлян, а филистимляни пішли на своє місце. 47 І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Аммона, і з Едомом, і з царями Цови, і з филистимлянами. І скрізь, проти кого він обертався, мав успіх. 48 І склав він військо, та й побив Амаліка, і врятував Ізраїля з руки

грабіжника. 49 І були в Саула сини: Йонатан, і Їшві, і Малкішюя; а ім'я двох дочок його: ім'я старший Мерав, а ім'я молодший Мелхоба. 50 А ім'я Саулової жінки: Ахіноам, дочка Ахімааца. А ім'я провідника його війська: Авнер, син Нера, Саулового дядька. 51 А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авіліл. 52 І була сильна війна на филистимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка хороброго та якого сильного, то брав його до себе.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помазати тебе на царя над народом Його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. 2 Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалик Ізраїлеві, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він виходив із Єгипту. 3 Тепер іди, і поб'єш Амаліка, і вчиниш закляттям усе, що його, і не змилюєшся над ним. І позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до штуки дрібної худобини, від верблюда й аж до осла“. 4 І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаїмі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. 5 І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині. 6 І сказав Саул кенейнам: „Ідіть, відокремтесь, вийдіть з-поміж Амалікітянина, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили з Єгипту“. І відокремився Кенейнин з-поміж Амаліка. 7 А Саул побив Амаліка від Хавіли аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту. 8 І зловив він Агага, амалікського царя, живого, а весь народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. 9 Та змилюєшся Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодованого, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. А все маловарте й худе — його зробили закляттям. 10 І було Господнє слово до Самуїла й казало: 11 „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він клікав до Господа цілу ніч. 12 А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донесли, говорячи: „Саул прийшов до Кармелу, і ось ставить собі пам'ятника, а потому повернувся

й пішов, і зійшов до Гілгалу“. 13 І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословенний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. 14 А Самуїл сказав: „А що це за мекання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ 15 І сказав Саул: „Від Амалікітянина привели їх, бо народ змилюєшся над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позоставе вчинили закляттям“. 16 А Самуїл сказав до Саула: „Покійнь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“. А той сказав йому: „Говори“. 17 І сказав Самуїл: „Хоч ти малий був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племін? Чи ж не помазав тебе Господь на царя над Ізраїлем? 18 І послав тебе Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш закляттям нечестивих амалікітян, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вігубиш їх. 19 І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очах?“ 20 І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агага, царя амалікського, а Амаліка зробив закляттям. 21 А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як початок закляття, щоб приносити в жертву Господеві, Богові твоєму, в Гілгалі“. 22 І сказав Самуїл: „Чи жадання Господа цілопалень та жертв таке, як послух Господньому голосу? Таж послух ліпший від жертви, покірливість — краща від баранячого лоба! 23 Бо непокірливість — як гріх ворожбитства, а свавільство — як провина та служба бовванам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. 24 І сказав Саул до Самуїла: „Проґрішився я, бо переступив накази Господні та слова твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу. 25 А тепер прости ж мій гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господеві“. 26 Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернися з тобою, бо ти погордив Господнім словом, а Господь погордив тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. 27 І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул схопив полу плаща його, та й відірвав. 28 І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму ближньому, ліпшому від тебе! 29 І також Ізраїлева Слава не скаже неправди

та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятись“.

30 А Саул сказав: „Прогрішився я! Але вшануй мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоєму“.

31 І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві.

32 І сказав Самуїл: „Підведіть до мене Аґаґа, царя амаликського“.

І пішов до нього Аґаґ весело.

І сказав Аґаґ: „Справді, — відступилася гіркота смерти!“

33 А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“.

І посік Самуїл Аґаґа перед Господнім лицем у Гілґалі.

34 І пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї.

35 І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерти, та Самуїл сумував за Саулом.

А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Таж Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Наповни рога свого оливою, та й іди, — пошлю тебе до віфлеємлянина Ессея, бо Я наглянув Собі царя між синами його“.

2 І сказав Самуїл: „Як я піду? А почує Саул, то вб'є мене“.

А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб принести жертву для Господа. **3** І закличеш Ессєя на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і помажеш Мені того, кого скажу тобі“.

4 І зробив Самуїл, що Господь говорив. І прийшов він до Віфлеему, а старші міста вийшли йому назустріч із тремтінням. І сказали вони: „Чи твій прїхід — то мир?“

5 А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господеві. Освятїться, і прїйдете зо мною до жертви“.

І освятив він Ессєя та синів його, і покликав їх на жертву.

6 І сталося, як вони попрїходили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помазанець Його!“

7 Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високїсть зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо Бог бачить не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце“.

8 І покликав Ессєй Авїнадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрав Господь!“

9 І привів Ессєй Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрав Господь“.

10 І привів Ессєй сімох своїх синів перед Самуїла. І сказав Самуїл до Ессея: „Цих не вибрав Господь“.

11 І сказав Самуїл до Ессея: „Чи то всі твої діти?“

А той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“.

І сказав Самуїл до Ессея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прїйде сюди“.

12 І послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану.

А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помаж його, — бо це він!“

13 І взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його.

І Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі.

А Самуїл устав, і пішов до Рамі.

14 І Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, посланий від Господа.

15 І сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух від Бога нападає на тебе.“

16 Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукують тобі кого, хто вмїє грати на гуслах. І станеться, коли буде на тебе злий дух від Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“.

17 І сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“.

18 І відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеємлянина Ессєя, що вмїє грати, — лицар та вояка, і розумїється на речах, і чоловік хорошої постаїви. І Господь із ним“.

19 І послав Саул послів до Ессєя й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“.

20 І взяв Ессєй осла, наладованого хлібом, та бурдюка вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула.

21 І прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. І той сильно полюбив його, і він став йому зброєношею.

22 І послав Саул до Ессея, говорячи: „Нехай остається Давид при мені, бо він знайшов ласку в очах моїх“.

23 І бувало, коли злий дух від Бога нападав на Саула, то Давід брав гусла, та й грав своєю рукою. І легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступав від нього той злий дух.

17 І зїбрали филистїмляни свої війська на війну. І зїбралися вони до Сохо, що Юдине, і таборували між Сохо та між Азекою в Ефес-Даммімі.

2 І зїбралися Саул та ізраїльтяни, і таборували в долині Елі, і вставилися до бою проти филистїмлян.

3 І стояли филистїмляни на горі з того боку, а Ізраїль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина.

4 І вийшов із

филистимських таборів одноборець, ім'я йому Голіят із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на голові його — мідяний шолом, і він одягнений був у панцера з луски; а вага того панцера — п'ять тисяч шеклів міді. 6 А на ногах його — мідяні наголінники, а за плечима його — мідяний спис. 7 А держак списа його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитоніша. 8 І став він, і кликнув до Ізраїлевих полків, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бою? Чи ж я не филистимлянин, а ви не раби Саулові? Оберіть собі кого, і нехай він зійде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми станемо вам за рабів. А якщо я переможу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабів, і будете служити нам“. 10 І сказав филистимлянин: „Я цього дня зневажив Ізраїлеві полки. Дайте мені чоловіка, і будемо битися вдвох“. 11 І чув Саул та весь Ізраїль ці слова филистимлянина, — і вони перестрашилися та сильно налякалися. 12 А Давид — син того мужа ефратянина, з Юдиного Віфлеему, а ім'я йому Ессей, що мав восьми синів. І цей чоловік за Саулових днів був старий, увійшов у літа. 13 І пішли троє найстарших Ессеевих синів, пішли за Саулом на війну. А іменá трьох синів його, що пішли на війну: перворідний Еліяв, а другий його — Авінадав, а третій — Шамма. 14 А Давид — він найменший, а три найстарші пішли за Саулом. 15 А Давид ходив до Саула, та вертався пасти отару свого батька в Віфлеемі. 16 А той филистимлянин підходив ранком та ввечорі, і виступав сорок день. 17 І сказав Ессей до сина свого Давида: „Візьми но для братів своїх ефу цього праженого зёрна, і десять цих хлібів, та й віднесі скоренько до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаєш про поводження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з филистимлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полишив отару свою на сторожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Ессей. І увійшов він до обозу, а військо виходило до бойового строю, і підняли вони окрик у бою. 21 І вишикувалися Ізраїль та Филистимлянин лави проти лави. 22 І Давид позоставив свою ношу в сторожа речей,

та й побіг до полку. І увійшов він, і запитав своїх братів про поводження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із филистимських полків одноборець, филистимлянин Голіят ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатить його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним в Ізраїлі“. 26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Що буде зроблене тому, хто вб'є цього филистимлянина й здійме образу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний филистимлянин, що так зневажає полки Живого Бога?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кого ти позоставив трохи тії отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“ 29 А Давид відказав: „Та що я зробив тепер? Чи не на наказ батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почуті слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається нічیه серце через нього. Раб твій піде, і буде битися з отим филистимлянином“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш піти на того филистимлянина битися з ним, бо ти малий, а він вояк від своєї молодости“. 34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і приходив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібної худоби зо стада, 35 а я виходив за ним, і побивав його, і виривав те з пащі його. А як він ставав на мене, то я хапав його за його гриву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмедя побивав твій раб. І цей необрізаний филистимлянин буде, як один із них, бо він зневажив полки Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господь, що врятував мене з лапи лева та з лапи ведмедя, Він урятує мене з руки цього филистимлянина“. І сказав Саул: „Иди, і нехай

Господь буде з тобою!“ 38 І зодягнув Саул Давида в свою одіж, і дав мідяного шолома на його голову, і надів на нього панцера. 39 І прип'яв Давид меча його на одіж свою, та й силкувався йти, бо він не звик був до того. І сказав Давид до Саула: „Не міжу в цьому ходити, бо я не звик!“ І поскидав Давид їх із себе. 40 І взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять вигладжених камінців із потоку, і поклав їх у пастушу торбу, яку мав, та в торбіну, а його праща — у руці його. І він пішов до филистимлянина. 41 А филистимлянин підходив усе ближче до Давида, і чоловік ніс щитá перед ним. 42 І подивився филистимлянин, та й побачив Давида, — і злегковажив його, бо той був ще хлопець, рум'яний юнак стрункої поста́ви. 43 І сказав филистимлянин до Давида: „Чн я пес, що ти вийшов на мене з кієм?“ І филистимлянин прокляв Давида своїми богами. 44 І сказав филистимлянин до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам пта́ству небесному та звірині польовій“. 45 І сказав Давид до филистимлянина: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та ра́тищем, а я йду на тебе в Ім'я Господа Савао́та, Бога військ Ізраїлевих, які ти знева́жив. 46 Сьогодні віддасть тебе Господь у мою ру́ку, — і я поб'ю тебе, і відітну голову твою з тебе, і дня цього я дам па́дло филистимського та́бору пта́ству небесному та земній звірині. І пізнає вся земля, що є Бог Ізраїлів! 47 І пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечем та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. 48 І сталося, коли филистимлянин устав і пішов, і зблизився до Давида, то Давид поспішив і побіг до ла́ви навпроти филистимлянина. 49 І простя́г Давид руку свою до торби, і взяв звідти ка́меня, та й кинув із пращі, — і вдарив филистимлянина в чолó його. І той камінь втявся йому в чолó, — і він упав на обличчя своє на землю. 50 І отак переми́г Давид филистимлянина пра́щею та ка́менем, — і вдарив він филистимлянина, та й убив його, а мечá не було в Давидовій руці. 51 І підбіг Давид, і став на филистимлянина, і ви́хопив його мечá, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому го́лову! І побачили филистимляни, що помер їх силач, — і стали втікати! 52 А люди Ізраїлеві та Юдині схопи́лися, і зняли крик, та й погнали филистимлян аж доти, де йдеться до Га́ю, і аж

до брами Екрóну. І падали трупи филистимлян по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Га́ту, і аж до Екрону. 53 І верну́лися Ізраїлеві сини з погóні за филистимлянами, та й розграбува́ли їхні та́бори. 54 А Давид узяв го́лову того филистимлянина, і приніс її до Єрусалиму, а збро́ю його склав у своєму наме́ті. 55 А як Саул побачив Давида, що виходив напроти филистимлянина, то сказав до Авне́ра, провідника війська: „Чий син оцей хлопець, Авне́ре?“ А Авне́р відказав: „Присягаю життям твоїм, о ца́рю, що не знаю!“ 56 І сказав цар: „Запита́й, чий син цей юна́к?“ 57 А коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то Авне́р узяв його й привів його перед Саула, а голова́ филистимлянина — у руці його. 58 І сказав до нього Саул: „Чий ти син, хло́пче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеємлянина Ессéя“.

18 І сталося, як скінчив він говорити до Саула, то Йонатáнова душа зв'язáлася з душею Давидовою, — і полюбив його Йонатан, як душу свою. 2 І того дня взяв його Саул, і не пустив його вернутися до дому його ба́тька. 3 І склав Йонатан із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. 4 І зняв Йонатан із себе плаща́, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання́ своє, і все аж до меча свого, і аж до лу́ка свого, і аж до по́яса свого. 5 І ходив Давид скрізь, куди посилав його Саул, і робив мудро. І настанови́в його Саул над вояка́ми, і він подóбався усьому наро́дові, а також Сауловим рабам. 6 І сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то повиходили жінки́ зо всіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцюва́ти назустріч царя Саула, із бубна́ми, із радістю, та з цимба́лами. 7 І викрикували ті жінки́, що грали, та й казали: „Саул повбивáв свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 8 І дуже запалився Саулів гнів, і та річ була неприємна йому, і він сказав: „Давидові дали десятки тисяч, а мені дали тисячі, — йому бракує ще тільки царюва́ння!“ 9 І від того дня й далі Саул дивився за́здри́ним оком на Давида. 10 І сталося другого дня, і напад злий дух від Бога на Саула, і він став несамові́тий в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці був спис. 11 І кинув Саул списа, кажучи про себе: „Уда́рю в Давида, і приб'ю його

до стіни! Та Давид два рази ухилився від нього. **12** І боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула він відступив. **13** І віддалив його Саул від себе, і настановив його собі тисячником, і він виходив на війни, і вертався перед народом. **14** І мав Давид поводження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь. **15** І побачив Саул, що той має велике поводження, і налякався його. **16** А ввесь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він виходив на війни, і вертався перед ними. **17** І сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочка Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хоробрим та воюй Господні війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука филистимлян!“ **18** А Давид сказав до Саула: „Хто я, і яке життя моє та рід мого батька в Ізраїлі, що я стану зятем цареві?“ **19** І сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочку, то вона була видана за жінку мехолатитянинові Адріїлові, **20** а Давида покохала Мелхoola, друга Саулова дочка. І розповіли про це Саулові, і ця річ була слухна в очах його. **21** І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за пастку, — і нехай буде на ньому рука филистимлян!“ А до Давида Саул сказав удруге: „Посвоячишся сьогодні зо мною“. **22** І наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида потіху, говорячи: Ось цар уподобав тебе собі, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посвоячишся з царем“. **23** І Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших очах посвоячитися з царем? Таж я людина вбога та маловажна!“ **24** І розповіли це раби Саула йому, говорячи: „Отак говорив Давид“. **25** І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажає цар заплати за молоду, а бажає тільки сто крайніх плотів филистимських, щоб пімститися на неприятелих царя“. А Саул думав тим зробити, щоб Давид попав до руки филистимлян. **26** І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвоячитися з царем. І в недовгому часі **27** встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед филистимлян двісті чоловіка. І Давид приніс їхні крайні плоті, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвоячитися з царем. І Саул дав йому за жінку дочку свою Мелхoolу. **28** І побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхoola, Саулова

дочка, полюбила його. **29** А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул ненавидів Давида по всі дні. **30** І виходили воювати филистимські провідники, і бувало — скільки вони виходили, то Давид мав найбільше поводження від усіх Саулових рабів. І стало ім'я його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **2** І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сховайся. **3** А я вийду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І що побачу, те розповім тобі“. **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе. **5** І наражав він на небезпеку життя своє, і вбив филистимлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної крові, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послухався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті слова. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з филистимлянами, та й завдав їм велику поразку, — і вони повтікали перед ним. **9** А злий дух від Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стіни, та відхилився той перед Саулом, і він увігнав списа в стіну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидові його жінка Мелхoola, говорячи: „Якщо ти не врятуєш свого життя цієї ночі, то взавтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхoola спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхoola домашнього божка, і поклала до ліжка, а подушку з козячого волосу поклала в головах його, та й прикрила плащем. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти

Давида, а вона сказала: „Він хворий!“ 15 І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“ 16 І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головах його — подушка з козячого в'олосу! 17 І сказав Саул до Мелхоли: „Нащо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше в'ю тебе!“ 18 А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. 19 І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі“. 20 І послав Саул посланців, щоб узяли Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. 21 І розповіли про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. 22 І пішов і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А запитаний відказав: „Ось у Найоті в Рамі“. 23 І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. 24 І зняв і він одягу свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагій цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Що я зробив, яка провина моя й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моєї душі?“ 2 А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж батько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому мій батько заховає від мене цю справу? Цього не буде!“ 3 А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше кр'юку!“ 4 І сказав Йонатан до Давида: „Що підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ 5 І сказав

Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджу я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора. 6 Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлеєму, бо там річна жертва для всього роду його. 7 Якщо він скаже так: „Добре!“ то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. 8 І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провина, — убий мене ти, а до батька твого пощо мене вести?“ 9 І відказав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнаю, що в мого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу тобі?“ 10 І сказав Давид до Йонатана: „Хто повідомить мене, якщо батько твій відповідь тобі жорстоке?“ 11 А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обидва на поле. 12 І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що післязавтра цього часу вивідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлю до тебе, і не сповіщу тебе, — 13 так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додасть! А якщо моему батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлю тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком. 14 І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милости? Коли ж я помру, 15 то не відбирай своєї милости від дому мого навіки, а навіть тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. 16 І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Йонатан умову з Давидовим домом. 17 І Йонатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього, бо він покохав його, як свою душу. 18 І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згаданий, бо буде порожнє твоє місце. 19 А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азёл. 20 А я пущу три стріли набік, ніби стріляючи собі до мети. 21 І ось пошлю я слугу: „Іди, знайди ті стріли!“ Якщо, говорячи, скажу я до хлопця: „Он ті стріли тут перед тобою, візьми їх“, то прихोдь, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ 22 А якщо я скажу до того

юнака́ так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. 23 А та річ, що про неї говорили ми, я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ 24 І сховався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі. 25 І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнер сів збоку Саула, а Давидове місце було порожнє. 26 Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“. 27 І сталося другого дня, на другий день новомісяччя, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чому не прийшов на хліб Ессеїв син і вчора, і сьогодні?“ 28 І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. 29 І він говорив: Пустити мене, бо в тому місті для нас родова́ жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очах твоїх, нехай я побіжу́ та побачу братів моїх. Тому не прийшов він до царського столу“. 30 І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухняний сину! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Ессеєвого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері? 31 Бо всі дні, поки Ессеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твоє. А тепер пошли, і приведи його до мене, бо він призначений на смерть“. 32 І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чому він буде забитий? Що він зробив?“ 33 Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. 34 І встав Йонатан від столу, розпалений гнівом, і не їв хліба і другого дня новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його образив його батько. 35 І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умовлений з Давидом час, а з ним був малий хлопець. 36 І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вістріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу поза нього. 37 І прийшов хлопець до місця стріли, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ 38 І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібрав Йонатанів хлопець стріли, та й прийшов до свого пана. 39 А той хлопець нічого не знав, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу. 40 І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й

сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ 41 Той юнак пішов, а Давид устав із південного боку, і впав на обличчя своє на землю, та й поклонився три рази. І поцілували вони один одного, і оплакували один одного, а Давид гірко плакав. 42 І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господнє Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Нова, до священика Ахімелéха. А Ахімелéх із тремтінням стрів Давида й сказав йому: „Чому ти сам, і нікого немає з тобою?“ 2 І сказав Давид до священика Ахімелéха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього, тієї справи, за якою я посилаю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. 3 А тепер, що є в тебе під рукою? П'ять хлібів дай у мою руку, або що знайдеться“. 4 А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайного хліба під рукою, а є тільки хліб святий, якщо твої слуги здержалися від жінки“. 5 І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жінок не було при нас як учора, так і позавчора, відко́ли я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хліб звичайний, особливо коли сьогодні замість цього інший хліб у посудині стане святим“. 6 І дав йому священик святе, бо не було там іншого хліба, крім хлібів показних, що були зняті з-перед Господнього лица, щоб поклáсти теплий хліб того дня, коли його забирають. 7 А там того дня знаходився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доег, ідумéянин, провідник пастухів, яких мав Саул. 8 І сказав Давид до Ахімелéха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або мечá? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої зброї своєї, бо царська справа була на́гла“. 9 А священик сказав: „Є меч филистимлянина Го́ліята, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за е́фодом, заго́рнений одежею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ 10 І встав Давид, і втікав того дня перед Саулом, і прибув до Ахіша, царя гáтського. 11 І сказали до нього Ахішеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Краю? Хіба

ж не про нього співають у танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої“.

12 І заховав Давид ті слова в своєму серці, і сильно боявся Ахіша, царя гатського.

13 І змінив він свій рózзум на їхніх очах, і шалів при них, і бив по двéрях брами, і пускав сліну свою на свою бóроду.

14 І сказав Ахіш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що сходить із розуму. Нáщо привели його до мене? **15** Чи мені бракує безумних, що ви привели його, щоб сходив із розуму передо мною? Чи такий може вхóдити до мого дому?“

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллáм.

А брати його та весь дiм батька його почули про це, та й посхóдилися до нього туди.

2 І позбиралися до нього кожен пригноблений, і кожен, хто був задóвжений, і кожен огiрчений в душі, — і він став над ними провiдником.

3 І було їх із ним близько чотирьох сотень люда.

3 І пішов Давид ізвiдти до Моавської Мiцпi, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мiй та мати моя, і будуть із вами, аж поки я бóду знати, щó зрóбить менi Бог“.

4 І він привiв їх до моавського царя, і вони осiлися з ним на всi днi Давидового перебувáння в твердiнi.

5 А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не бóдеш сидiти в твердiнi, — iди, і перéйдеш собі до Юдиного крáю!“

6 І пішов Давид, і прийшов до лiсу Херет.

6 І почув Саул, що пiзнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидiв у Гiв'ї пiд тамариском на узгiр'ї, а спис його був у руцi його, і всi його раби стояли при ньому.

7 І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при ньому: „Послухайте, венiямiнiвцi! Чи вже ж Ессéїв син дасть усiм вам поля та виноградники? Чи вже ж настанóвить усiх вас тисячниками та сотниками, **8** що всi ви змовилися на мене, і не донéсли до вуха мого, що син мiй склав умову з Ессéєвим сином, і нiхто з вас не змилосо́рдився надо мною, і не відкрив менi, що син мiй поставив мого раба чатувáти на мене, і те дiється і цього дня?“

9 І вiдповiв iдумéянин Доег, — а він стояв при Саулових слóгах, — і сказав: „Я бачив Ессéєвого сина, що приходив до Нова, до Ахімелéха, Ахітувового сина, **10** і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому мечá филистiмлянина Голiята“.

11 І послав цар покликати священника Ахімелéха, сина

Ахітувового, та весь дiм його батька, священникiв, що в Новi. І всi вони прибули до царя.

12 А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітуви!“

А той вiдкавав: „Ось я, мiй пане!“

13 І сказав до нього Саул: „Нáщо ви змóвилися на мене, ти та Ессéїв син, коли ти дав йому хлiба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чигáв, як цього дня?“

14 І вiдповiв Ахімелéх царевi та й сказав: „А хто серед усiх рабiв твоiх вiрний, як Давид, царiв зять, і має прiступ до тайноi ради, і шанований у твоєму доми? **15** Хiба сьогоднi зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на весь дiм батька мого, бо в усьому тому твiй раб не знає нiчого, — ани малóго, ани великого“.

16 А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та весь дiм батька твого!“

17 І сказав цар слóгам, що стояли при ньому: „Пiдiйдiть, і повбивайте Господнiх священникiв, бо й їхня рука рáзом із Давидом, бо вони знали, що втiкає він, та не донéсли до вуха мого“.

Та не хотiли царевi раби простягнути своeї руки, щоб дiткнутися до Господнiх священникiв.

18 Тодi цар сказав до Доега: „Пiдiйди ти, і вдар священникiв!“

І пiдiйшов iдумéянин Доег, та й ударив священникiв, — і вбив того дня вiсiмдесiят і п'ять чоловіка, що носять лляно́го ефóда.

19 А Нов, священиче мiсто, цар побив вiстря́м меча все, — від чоловіка й аж до жiнки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрибну худóбину, — усе побив вiстря́м меча.

20 Та втік один син Ахімелéха, Ахітувового сина, а iм'я йому: Евiятáр. І втік він до Давида.

21 І Евiятáр донiс Давидовi, що Саул повбивав Господнiх священникiв.

22 А Давид сказав до Евiятáра: „Я знав того дня, що там iдумеянин Доег, якiй конче розповiсть Сауловi. Я став причиною загибелi всiх душ дому твого́ батька! **23** Зостанься ж зо мною, не бiйся, бо той, хто шукатиме моeї душі, шукатиме й душі твоeї, та ти бóдеш стерéжений у мене“.

23 І донéсли Давидовi, говорячи: „Ось филистiмляни облягли Кеiлу, і грабують клóунi“.

2 І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи пiду́ й перемóжу тих филистiмлян?“

А Господь сказав до Давида: „Иди, — і поб'еш филистiмлян та спасеш Кеiлу“.

3 А Давидовi люди сказали до нього: „Ось ми боiмóся тут у Юдi, а що ж буде, коли пiдемо в Кеiлу, проти филистимських лав?“

4 А Давид ще далі питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зійди до Кеїли, бо Я даю филистимлян у твою руку“. 5 І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із филистимлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику поразку. І спас Давид мешканців Кеїли. 6 І сталося, коли втікав Евятар, син Ахімелеха, до Давида в Кеїлу, то ефод був у його руці. 7 А Саулові донесено, що Давид увійшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли ввійшов до міста з воробітами та засувом“. 8 І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зійти до Кеїли облягти Давида та людей його. 9 І дізнався Давид, що Саул задумує лихо на нього, і сказав до священника Евятара: „Принеси ефода!“ 10 І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче ввійти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене. 11 Чи відадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зійде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своему рабові!“ І сказав Господь: „Зійде“. 12 І запитався Давид: „Чи видадуть громадяни Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?“ А Господь сказав: „Видадуть“. 13 І встав Давид та його люди, близько шости сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донесено, що Давид утік із Кеїли, і він занехаяв похід. 14 І осівся Давид у пустині в твердінях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденно, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулів син, і пішов до Давида до Хорешу, і зміцнив його на дусі в Бозі, 17 та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука мого батька Саула! І ти будеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі заступником. І це знає й батько мій Саул“. 18 І вони обидва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. 19 А зіфіяни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердінях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Ешішону. 20 А тепер, за всім жаданням своєї душі, о царю, конче зійди, а нам — хіба видати його в цареву руку“. 21 І сказав Саул: „Благословенні ви в Господа, бо змилюсєрдилися надо мною! 22 Ідїть

же, приготуйте ще, і розпізнайте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він! 23 І подивіться, і розізнайте всі схованки, де він ховається, і вернетесь до мене з певною звісткою, — і я підїз вами. І буде, якщо він є в Краю, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“. 24 І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Араві, на південь від Ешімону. 25 А Саул та його люди пішли шукати. І донесли про це Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. 26 І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відїти перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх. 27 І прийшов посланець до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо филистимляни кинулися на Край!“ 28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов наперейми филистимлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлектот. 29 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердінях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за филистимлянами, то донесли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“. 2 І взяв Саул три тисячі війська, вибраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на поверхні газельських скель. 3 І прийшов він до кошар на отари при дорозі, а там печера. І Саул увійшов туди для потреби, а по боків печери сиділи Давид та люди його. 4 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очах“. А Давид устав, і тихо відтяв полу Саулового плаща. 5 І сталося потім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв полу Саулового плаща. 6 І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зробити ту річ моему панові, Господньому помазанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помазанець Господній!“ 7 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. 8 А потому Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о царю!“ А Саул озирнувся назад, а Давид схилився

обличчям до землі та й поклонився. 9 І сказав Давид до Саула: „Нашо ти слухаєш слів того, хто каже: Давид хоче тобі зла? 10 Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змілосёрдився над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помазанець Господній! 11 І подивися, батьку мій, і поглянь на по́лу плаща свого в моїй руці, бо коли я відрізував цю по́лу плаща твого, то я не забив тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чига́єш на душу мою, щоб забрати її! 12 Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай пімститься Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі! 13 Як говорить стародавня приказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! 14 За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією блохою? 15 І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки“. 16 І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ І підняв Саул голос свій, та й заплакав. 17 І сказав він до Давида: „Справедливіший ти від мене, бо ти робив мені добро, а я робив тобі лихо. 18 Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. 19 Як чоловік знайде свого ворога, то хіба відпускає його доброю дорогою? І Господь відплатить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. 20 А тепер я ось пізнав, що дійсно будеш ти царювати, і стане в руці твоїй Ізраїлеве царство. 21 А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння мого по мені, і що не вигубиш імені мого з дому батька мого“. 22 І Давид заприсягнув Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердіні.

25 І вмер Самуїл, і зібрався весь Ізраїль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустиню Паран. 2 І був чоловік у Маоні, а оселя його на Кармелі, і цей чоловік був дуже багатий, і мав три тисячі дрібно́ї худоби та тисячу кіз. І був він на Кармелі, коли стригли отару його́. 3 А ім'я

тому чоловікові Навал, а ім'я жінці його Авігаїл. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловік же той був жорстокий та злочинний, із роду Калева. 4 А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. 5 І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: „Вийдіть на Кармел, і прийдете до Навала й запитаете його в моєму йменні про мир, 6 та й скажете так братові моєму: І тобі мир, і дому твоєму мир, і, всьому, що твоє, мир! 7 А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не кривдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармелі. 8 Запитай своїх слуг, і вони розповідять тобі. І нехай знайдуть в очах твоїх милість мої хлопці, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знайде рука твоя!“ 9 І прийшли Давидові хлопці, і промовили до Навала, в імені Давида, усі ці слова. І спинілися. 10 І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Ессеїв син? Сьогодні намно́жилоса рабів, що вириваються кожен від пана свого! 11 І я візьму хліб свій і воду свою та зарізане, що нарізав я для своїх стрижіїв, та й дам лю́дям, яких не знаю, звідки то вони?“ 12 І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповіли йому всі ці слова. 13 А Давид сказав до людей своїх: „Приперезіть кожен меча свого!“ І припереза́ли кожен меча свого, і припереза́в і Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні осталися при реча́х. 14 А один хлопець із Навалових слуг доніс Авігаїл, Наваловій жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. 15 А ті люди дуже добрі для нас, і не були ми покривджені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були ми на полі. 16 Муром були вони над нами і вночі, і вдень повсякчас, коли ми були з ними, як ми пасли отари. 17 А тепер пізнай та побач, що́ зробиш, бо дозріло зло на нашого пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити“. 18 Тоді Авігаїл поспішно взяла двісті хлібів, і два бурдюки вина, і п'ятеро приготовлених з отари, і п'ять сеїв пряженого зёрна, а сто — родзінок, та двісті — су́шених фіг. І склала це на ослив. 19 І сказала вона до своїх

слуг: „Ідіть передо мною, а я ось підú за вами“.

20 І сталося, як вона їхала на осла і спускалася в гірськóму укритті, аж ось Давид та люди його сходять навперейми їй. І вона стрінула їх. 21 А Давид, сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро! 22 Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до рáнку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“ 23 А Авігаїл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі. 24 І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невільниці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невільниці. 25 Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Навала, бо яке ім'я його, такий він: Навáл ім'я йому́, і глупóта з ним! А я, невільниця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти посилав. 26 А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролиття крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого! 27 А оце дарúнок, якого принéсла твоя невільниця своєму панові, буде дáний хлопцям, що служать моєму панові. 28 Прости ж провину невільниці своєї, бо конче зробить Господь моему панові вірний дiм, бо пан мій провáдить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. 29 І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із пращі! 30 І станеться, коли Господь зробить моему панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем, 31 то це не буде тобі на спотикання та на спокусу серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моему панові, то ти згадаєш про свою невільницю!“ 32 І сказав Давид до Авігаїл: „Благословéнний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! 33 І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на

пролиття крові, і щоб рука моя не відмістила за мене. 34 Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла рáнку Навалові не zostавлено б навіть те, що мочиться до стіни!“ 35 І взяв Давид із руки її те, що вона принéсла йому, а їй сказав: „Іди з миром до свого дому! Бачиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!“ 36 І прийшла Авігаїл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царське! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла рáнку. 37 І сталося, вранці, коли Навал вiтверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. 38 І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер. 39 І почув Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу образи моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, — зло Навала звернув Господь на його гóлову!“ І Давид послав, і говорив про Авігаїл, щоб узяти її собі за жінку. 40 І прийшли Давидові раби до Авігаїл на Кармел, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. 41 А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невільницею, щоб мити нóги рабів пана мого!“ 42 І Авігаїл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при ногáх її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. 43 А Ахіноам узяв Давид з Ізреелу, і вони обидві стали йому за жінок 44 А Саул віддав дочку свою Мелхóлу, Давидову жінку, Палтієві, Лаїшевому синові, що з Галліму.

26 І прийшли зіфéяни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на взгір'ях Гахіли навпроти Ешімону!“ 2 І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. 3 І таборував Саул на згір'ї Гахіли, що навпроти Ешімону, на дорозі. А Давид пробував у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. 4 І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. 5 А Давид устав, і прийшов до

місця, де таборував Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авнер, син Нерів, керівник його війська. А Саул лежав у таборі, а народ таборував навколо нього. 6 І звернувся Давид, і сказав до хіттєянина Ахімелеха та до Авішая, Церуєвого сина, Йоавого брата, говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“ 7 І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спис його встромлений у землю в приголів'ї його, а Авнер та народ лежать навколо нього. 8 І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколів я його списом аж до землі одним ударом, і не повторю йому!“ 9 І сказав Давид до Авішая: „Не губи його, бо хто простягав руку свою на Господнього помазанця, і був невинний?“ 10 І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь уразить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну і загине. 11 Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помазанця! А тепер візьми цього списа, що в приголів'ї його, та горня води, і ходімо собі!“ 12 І взяв Давид списа та горня води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. 13 І перейшов Давид на той бік, і став зда́лека на верховині гори, а між ними — велика пр́осторінь. 14 І крикнув Давид до народу та до Авнера, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповіси, Авнере?“ А Авнер відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ 15 І сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? І хто рівний тобі в Ізраїлі? І чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо приходив один із народу, щоб погубити царя, твого пана. 16 Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помазанця! А тепер побач, де царів спис, та де горня води, що були в приголів'ї його?“ 17 І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, царю!“ 18 І далі сказав: „Нащо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо що я зробив, і яке зло в моїй руці? 19 А тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашною жертвою, а якщо людські

сина, — прокляті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спадку, говорячи: „Иди, служи іншим богам!“ 20 А тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блохи, як женуть куропатву в горах!“ 21 І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давиде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дороге було моє життя в очах твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“. 22 А Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. 23 А Господь відплатить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підіймати своєї руки на Господнього помазанця. 24 І ось, — яке велике було життя твоє цього дня в очах моїх, таке велике нехай буде моє життя в очах Господа, і нехай Він урятує мене від усякого у́тиску!“ 25 І сказав Саул до Давида: „Благословенний ти, сину мій Давиде! І ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ І пішов Давид на свою дорогу, а Саул вернувся на своє місце.

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені ліпшого, як, утікаючи, утечу до филистимського країю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлеві країні, і я втечу від руки його“. 2 І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя. 3 І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінбан та Авігаїл, колишня жінка Навалола, кармелітка. 4 І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його. 5 А Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очах твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. І чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ 6 І дав йому Ахіш того дня Ціклаг, чому належить Ціклаг Юдиним царям аж до цього дня. 7 А число днів, що Давид сидів на филистимській землі, було рік та чотири місяці. 8 І сходив Давид та люди його, і нападáli на Гешуреянина, і на Гірзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мешканці цього країю відвіку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до

египетського краю. 9 І побивав Давид той край, і не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирав худобу дрібну та худобу велику, і осли, і верблюді, і одержу, — і вертався, і приходив до Ахіша. 10 І питався Ахіш: „На ко́го нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Єрахмеелеянина, і на південь Кенеянина“. 11 А Давид не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привести до Гату, говорячи: „Щоб не донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на филистимській землі“. 12 І вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обриднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!“

28 І сталося тими днями, і зібрали филистимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знав, що вийдеш зо мною в таборі, ти та люди твої“. 2 І сказав Давид до Ахіша: „Тому тепер ти пізнаєш, що зробить твій раб“. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні“. 3 А Самуїл тоді помер, і оплакував його весь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбитів та віщунів. 4 І зібралися филистимляни, і прийшли, і таборували в Шунемі. А Саул зібрав усього Ізраїля, і таборували в Гілбоа. 5 І побачив Саул филистимський табір та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. 6 І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані урїмом, ані пророками. 7 І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукайте мені жінку ворожку, і я підіду до неї, і запитаю її“. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в Ен-Дорі“. 8 І перебрався Саул, і надів іншу одержу, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені того, кого скажу тобі“. 9 А та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю він вигубив ворожбитів та віщунів. І нащо ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ 10 І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спїткає тебе вина за цю річ!“ 11 І сказала та жінка: „Кого я викличу тобі?“ А він відказав: „Самуїла виклич мені“. 12 І побачила та жінка Самуїла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманив мене, —

таж ти Саул!“ 13 І сказав їй цар; „Не бійся! Але що ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу ніби богів, що виходять із землі!“ 14 І він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодягнений у довгу одержу“. І Саул пізнав, що то Самуїл, і схилив своє обличчя до землі, та й уклонився. 15 І сказав Самуїл до Саула: „Нащо ти непокоїш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — филистимляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покликав я тебе, щоб ти навчив мене, що я маю робити“. 16 І сказав Самуїл: „І нащо ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом? 17 І Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його твоєму ближньому, — Давидові. 18 Як ти не слухався Господнього голосу, і не виконав полум'яного гніву Його на Амалика, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. 19 І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки филистимлян. А взавтра ти та сини твої будете разом зо мною; також Ізраїлевого табору віддасть Господь до руки филистимлян“. 20 І Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не їв він хліба цілий той день та цілу ту ніч. 21 І підійшла та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невільниця твоя послухалася твого голосу, — і наразила життя своє на безпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. 22 А тепер ти послухай також голосу своєї невільниці, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж і буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. 23 А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І звівся він із землі, і всівся на ліжку. 24 А та жінка мала в домі годіване теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона муки й замісила, і спекла з того прїснє. 25 І принєсла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

29 І зібрали филистимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Ізреелі. 2 А филистимські князі переходили за сотнями та

за тисячами, Давид же та люди його ішли накінці разом з Ахішем. 3 І казали филистимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав филистимським князям: „Таж це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ 4 І гнівалися на нього филистимські князі. І сказали йому филистимські князі: „Заверни тогò чоловіка, і нехай він вёрнеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. І чим він може подòбатися своєму панові? Хіба головами цих людей? 5 Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 6 І покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в табóрі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. 7 А тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах филистимських князів“. 8 А Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? І що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм облїччям, аж до цього дня, що я не вийду й не буду воювати з ворогами мого пана, царя?“ 9 І відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангол Божий. Та филистимські князі сказали: Нехай не йде він із нами на війну! 10 А тепер устань рано вранці ти та раби пана твого, що прийшли з тобою. І повставайте рано вранці, і як вам розсвіне, ідїть!“ 11 І встав рано вранці Давид та люди його, щоб піти ранком і вернутися до филистимського краю. А филистимляни пішли до Ізраїля.

30 І сталося, коли Давид та люди його йшли до Цїклагу, третього дня, то амалікітяни вдерлися до півдня та до Цїклагу, — і побили Цїклаг та спалили його огнем. 2 І позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малòго аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. 3 І прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спалене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дóчки — забрані в неволю. 4 І підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати.

5 І були взяті до неволі обидві Давидові жінки: їзреелїтка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелїтянина Навала. 6 І було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнівся Господом, Богом, своїм. 7 І сказав Давид до священика Евїятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефòда!“ І Евїятар приніс ефòда до Давида. 8 І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ А Він відказав йому: „Женися, бо конче доженеш, і конче візволиш“. 9 І пішов Давид, він та шість сотень люда, що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відсталі спинилися. 10 І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинїлися, бо були слабї, щоб перейти потока Бесор. 11 І знайшли вони в полі егїптянина, і привелї його до Давида, і дали йому хлїба, а він їв, і напоїли його водою. 12 І дали йому половину грудки сушених фіг та двї в'язки родзїнок. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хлїба та не пив води три дні та три ночі. 13 І запитав його Давид: „Чий ти та звідкіля ти?“ А той відказав: „Я египетський юнак, раб амалікітянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворїв три дні тому. 14 Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Цїклаг ми спалили огнем“. 15 І сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'єш мене, і що не видаси мене в руку мого пана, то спровáджу тебе до тієї орди“. 16 І він спровáдив його, аж ось — вони розпорòшені по повёрхні всієї тієї землі, їдять та п'ють та святкують з прїводу всієї тієї великої здóбичі, що вони набрали з филистимського краю та з Краю Юдиного. 17 І бив їх Давид від ранку аж до вечора наступного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсїдали на верблюдів, і повтїкали. 18 І врятував Давид усе, що позабирав був Амалік. І обидві свої жінки Давид урятував. 19 І не пропало їм нічого: усе, від малòго й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здóбичі, і аж до всьòго, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! 20 І взяв Давид усю худобу дрібну та худобу велику, а ті, що йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здóбич!“ 21

Потому прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабі, щоб іти за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходили назустріч Давидові та назустріч народові, що з ним. І підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир. 22 І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здобичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жінок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ 23 А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку. 24 А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бою, то така частина й того, хто сидів при речах, — рівно поділять“. 25 І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звичай для Ізраїля, і він існує аж до цього дня. 26 І прийшов Давид до Ціклáгу, і послав зо здобичі Юдиним старшим, приятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“, — 27 тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті південнім, і тим, що в Яттері, 28 і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, 29 і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Єрахмелеянина, і тим, що в містах Кенянина, 30 і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в Атаху, 31 і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. 2 І догнали филистимляни Саула та його синів. І повбивали филистимляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. 3 І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лучники, — він був дуже поранений тими лучниками. 4 І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не пробили мене, і не знущалися надо мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меча, — та й упав на нього! 5 І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меча, та й помер із ним. 6 І помер того дня Саул і трое синів його та зброєноша, також усі люди разом. 7 А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на

тім боці Йордану, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покидали ті міста й повтікали, а филистимляни поприходили й осілися в них. 8 І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа. 9 І вони стяли йому голову, і поздирали зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах їхніх божків та народів. 10 І вони поклали зброю його в домі Астарті, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. 11 І почули мешканці гілеадського Явешу про те, що филистимляни зробили Саулові, 12 і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там. 13 І взяли вони їхні кості, і поховали під тамаріском в Явешу, та й постили сім день.

2 Самуїлова

1 І сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклáгу два дні. **2** І сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табóру від Саула, — а одежа його роздерта, і поро́х на його голові. І сталося, як прийшов він до Давида, то впав на зéмлю й поклонівся. **3** І сказав йому Давид: „Звідки це ти приходиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табóру“. **4** І сказав до нього Давид: „Що це сталося, — розкажи́ но мені!“ А той відказав: Нарóд утік із бою, а також багато з народу попада́ло й помирало, і теж Саул та син його Йонатáн померли“. **5** А Давид сказав юнакові, що розповідав йому: „Як ти пізна́в, що помер Саул та син його Йонатáн?“ **6** І сказав той юна́к, що розповідав йому: Припа́дком натрапив я на горі́ Гі́лбоа, — аж ось Саул, настрóмлений на списа свого, а колесни́ці та їздці доганяють його́. **7** І він оберну́вся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відпові́в: Ось я! **8** І сказав він до ме́не: Хто ти? А я відказав йому́: Я амалікітянин. **9** І сказав він до мене: Стань́ надо мною, та й убий мене, бо схопи́в мене корч, а вся душа́ ще в мені! **10** І став я при ньому, та й убив його, бо я знав, що він не бу́де живий по упадку свої́м. І взяв я вінця́, що на голові́ його, та наплéчника, що на плечі́ його, і прині́с сюди до пана свогó“. **11** І схопи́вся Давид за одежі́ свої, та й розде́р їх, і теж усі́ люди, що були́ з ним. **12** І голосі́ли вони́ й плакали, та по́стили аж до вéчора за Саулом та за сином його́ Йонатаном, і за нарóдом Господні́м та за Ізраїлевим домо́м, що попада́ли від мечá. **13** І сказав Давид юнакові, що розповідав йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного́ приходька, амалікітянина“. **14** І сказав йому́ Давид: „Як ти не побоя́вся простягті́ руку свою, щоб убити Господнього́ помáзанця?“ **15** І покликав Давид одно́го з слуг своїх і сказав: „Підійди, — убий його́!“ І той уда́рив його, і він помер. **16** І сказав до нього́ Давид: „Кров твоя́ на голові́ тво́й, бо уста тво́ї посвідчили́ проти тебе, говóрячи: Я вбив Господнього́ помáзанця“. **17** І Давид заголосі́в за Саулом та за його́ сином Йонатáном такою жалóбною пісню, **18** та й сказав навчи́ти Юдиних сині́в пісні́ про лу́ка. Ось вона́ напи́сана в кни́зі

Праведного: **19** „О пишно́то Ізраїлева, побита із лука на згі́р'ях своїх, ой попада́ли лицарі! **20** Не розказуйте́ в Га́ті про це, не спові́щайте на ву́лицях Ашкало́ну, щоб не тішили́ся филистимлянські до́чки, щоб не ра́дїли до́чки необрі́заних! **21** Гі́лбоа́вські гори, — щоб на вас не було́ ні роси, ні дощу́, ані по́ля для жертви́ принесе́ння! Бо спля́млений там щит хоробрих, щит Саулі́в, як ніби оливою́ він не помáзаний! **22** Від крові́ забитих, від ло́у хоробрих не відривáвся був лук Йонатані́в, і не верта́вся меч Саулі́в напо́рожньо! **23** Саул та Йонатáн, ці улóблені́ й милі́ за сво́його́ життя́, — і в смерті́ сво́йї нерозлу́чні, прудкі́ші булі́ від орлі́в та сильні́ші від ле́вів! **24** До́чки Ізраїлеві́, — за Саулом заплáчте, що вас зодягав у багряни́цю з прикра́сами, що оздо́блював золотом вашу́ оде́жу! **25** Ой, попада́ли лицарі́ посеред бо́ю! Йонатáн на пагі́рках тво́їх ось забитий! **26** Скорблю́ по тобі́, Йонатáне, мій брате! Ти для мене́ був вéльми улóблений, — коха́ння твоє́ розкі́шніше́ для мене́ було́ від коха́ння жіно́чого! **27** Ой, попада́ли лицарі́, і загі́нула збрóя військóва!“

2 І сталося потóму, і запитáвся Давид Господа́, гово́рячи: „Чи йти́ мені́ в одне́ з Юдиних мі́ст?“ А Господь відказав йому́: „Іди!“ І сказав Давид: „Куди́ я піду́?“ А Він відказав: „У Хевро́н!“ **2** І ввійшов туди́ Давид, а також дві́ жінки́ його: ї́зреелі́тка Ахі́ноам та Авіга́їл, коли́шня жінка́ кармелья́нииа Нава́ла. **3** І людей своїх, що були́ з ним, приві́в Давид кожно́го та ді́м його́, і вони́ осі́лися по хевро́нських мі́стах. **4** І посхо́дили́ся Юдині́ мужі́, і помáзали́ там Давида́ царем над Юдиним домо́м. А Давидові́ розпові́ли, кажучи́: „Люди́ гі́леа́дського́ Явéшу поховáли Саула“. **5** І послав Давид людей до́ гі́леа́дського́ Явéшу, і сказав до них: „Благосло́вénні ви для́ Господа́, що зробили́ цю́ милі́сть із свої́м паном, із Саулом, та поховáли його́! **6** А тепер нехай́ Господь зроби́ть вам милі́сть та правду, і я теж зроби́ю вам те добро́ за те, що ви зроби́ли цю́ річ. **7** А тепер нехай́ зміцні́яться ваші́ руки, і бу́дьте мужні́, бо помер пан ваш Саул, а також Юдин ді́м помáзав мене́ царем над собою́“. **8** А Авне́р, Не́рив син, провідни́к Саулового́ війська́, узяв Іш-Бо́шета, Саулового́ сина, та й приві́в його́ до Маханаї́му. **9** І він настанові́в його́ царем над Гі́леа́дом, і над Ашуре́янином, і над ї́зрееле́м, і над Єфре́мом, і

над Веніямином, і над усім Ізраїлем. 10 Іш-Бóшет, Саулів син, був віку сорока́ літ, коли зацарюва́в над Ізраїлем, і царюва́в два роки, — тільки дїм Юди був за Давидом. 11 А число днів, що Давид був царем у Хевроні над Юдиним домом, — сім літ і шість місяців. 12 І вийшов Авнер, Нерів син, та слуги Іш-Бóшета, Саулового сина, з Маханаїму до Гів'ону. 13 А Йоав, син Церуї, та Давидові слуги вийшли й зустріли їх разом при гів'онському ста́ві. І засіли вони — ті з того бо́ку ставу, а ті з цього боку ста́ву. 14 І сказав Авнер до Йоава: „Нехай встануть ці юнакі, і побавляться перед нами!“ І сказав Йоав: „Нехай встануть“. 15 І встали, і перейшли в числі дванадцяті для Веніямина та для Іш-Бошета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. 16 І схопи́ли один одного за го́лову, та й всадили свого меча́ до бо́ку один одного, — і попадали разом. І назвали ім'я тому місцю: Хелкат-Гаццурім, що в Гів'оні. 17 І знявся того дня дуже жорсто́кий бій, і був побитий Авнер та Ізраїлеві люди Давидовими слугами. 18 І були там три сини Церуї: Йоав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкий в но́гах своїх, як польова́ та газе́ля. 19 І гнався Асаїл за Авнером, і не збочував, ані правору́ч, ані лівору́ч із погоні за Авнером. 20 І оберну́вся Авнер позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаїле?“ А той відказав: „Я“. 21 І сказав йому Авнер: „Збоч собі на правицю свою чи на лівицю свою, і схопі собі одно́го із слуг, і візьмі собі збро́ю його́“. Та не хотів Асаїл спинити погоні за ним. 22 А Авнер знов говорив до Асаїла: „Спині́ся в гонитві за мною! Нащо я вб'ю тебе́? І як зведу́ я обличчя своє́ до брата тво́го Йоа́ва?“ 23 А той відмовився спинитися. І вдарив його́ Авнер заднім кінце́м списа в живіт, — і спис вийшов ізза́ду його́! І впав він там, і помер на місці. І сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся. 24 І гналися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згір'я Амма, що навпроти Га́ху, на дорозі до Гів'онської пустині. 25 І зібралися Веніямінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинилися на верхів'ї одно́го взгір'я. 26 І кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи за́вжди меч буде жерти? Чи ти не знаєш, що гірко́та бу́де наостанку? І аж доки ти не скажеш наро́дові спинитися в гонитві за своїми брата́ми?“ 27 А Йоав відказав: „Як живий Бог, — коли б ти не

сказав був іншого, то ще від ра́нку наро́д був би перестав гнатися за братом своїм“. 28 І засурми́в Йоав у сурму́, і спини́вся весь наро́д, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воюва́ли. 29 А Авнер та люди його́ йшли сте́пом усю ту ніч, і перейшли Йо́рдан, і пройшли весь Бітро́н, і прийшли до Маханаїму. 30 І Йоав вернувся з погоні за Авнером, і зібрав увесь наро́д, і забра́кло з Давидових слуг дев'ятнадцяті чоловіка та Асаїла. 31 А Давидові слуги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й шістдесят чоловіка, що померли. 32 І вінесли Асаїла, і поховали його́ в гробі батька його́, що в Віфлеємі. І йшли цілу ніч Йоав та люди його́, а розсвіло́ їм у Хевроні.

3 І була́ довга та війна́ між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе зміцнювався, а Саулів дїм усе сла́бнув. 2 І в Хевроні народи́лися Давидові сини, — і був його́ первісток Амно́н, від ізреелітки Ахіно́ам; 3 а другий син його́ — Кіла́в від Авігаїл, коли́шньої жінки кармеля́нина Навала; а третій Авесало́м, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; 4 а четвертий — Адоні́йя, син Хаггіт, а п'ятий — Шефатія, син Авітал, 5 а шостий — Їтреам, від Егли, Давидово́ї жінки, — оці народи́лися Давидові в Хевроні. 6 І сталося, коли була́ війна між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авнер тримався Саулового до́му. 7 І мав Саул наложни́цю, а ім'я́ їй Ріцпа, дочка Айї. І сказав Іш-Бошет до Авнера: „Чого ти прийшов до наложни́ці батька мого́?“ 8 І дуже запалився Авнерові гнів на слова Іш-Бошетові, і він сказав: „Чи я псяча юдська голова́? Сьогодні́ я роблю́ ласку домові тво́го батька Саула, його́ брата́м та його́ приятеля́м, і не відда́в тебе́ в Давидову руку, а ти сьогодні́ згадав на мені́ гріх цієї́ жінки? 9 Нехай так зроби́ть Бог Авнерові, і нехай ще дода́сть йому́, якщо́ я не зроблю́ Давидові так, як Госпо́дь присягну́в був йому́, 10 щоб перене́сти ца́рство від Саулового дому́, і щоб поставити Давидів трон над Ізраїлем та над Юдою від Дану́ й аж до Беер-Шеви́“. 11 І той не міг уже́ відпові́дати Авнерові ані сло́ва, бо боявся його́. 12 І послав Авнер замість себе послів до Давида сказати: „Чия це земля́?“ І ще сказати: „Склади́ ж свою́ умову́ зо мною́, і ось рука моя́ буде з тобою́, щоб приверну́ти до тебе́ всього́ Ізраїля“. 13 А Давид відказав: „Добре, я складу́ з тобою́ умову́! Тільки одні́ речі́ я жадаю́

від тебе, а саме: ти не побачиш обличчя мого, якщо ти не приведеш Мелхі, Саулової дочкі, коли ти прийдеш побачити мене“.

14 І послав Давид послів до Іш-Бошета, Саулового сина, говорячи: „Віддай жінку мою Мелху, яку я заручив був собі за сотню крайніх плотів филистимських“.

15 І послав Іш-Бошет, і взяв її від її чоловіка, від Палтіїла, сина Лаїша.

16 І пішов з нею чоловік її, і все плакав за нею аж до Бахуріму. І сказав до нього Авнер: „Иди, вернися!“ І той вернувся.

17 А Авнерове слово з Ізраїлевими старшими було таке: „Ви вже давно бажаєте мати Давида царем над собою.“

18 А тепер зробіть це, бо Господь сказав був до Давида, говорячи: „Рукою Мого раба Давида Я спасу народ Мій, Ізраїля, від руки филистимлян та від руки всіх ворогів його“.

19 І говорив Авнер також до ушей Веніамінових. І також пішов Авнер говорити до ушей Давидових у Хевроні, — усе, що добре в очах Ізраїля та в очах усього дому Веніамінового.

20 І прийшов Авнер до Давида до Хеврону, а з ним двадцяттеро люда. І Давид зробив прийняття Авнерові та людям, що з ним.

21 І сказав Авнер до Давида: „Нехай я встану й піду, і приведу до пана, царя мого, усього Ізраїля, а вони складуть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого буде жадати душа твоя“.

І відпустив Давид Авнера, і він пішов із миром.

22 Аж ось прийшли слуги Давидові та Йоав із походу, і принесли з собою велику здобич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром.

23 А Йоав та все військо, що було з ним, прийшли. І розповіли Йоаву, говорячи: „Приходив Авнер, син Нерів, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“.

24 І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Що ти зробив? Ось приходив до тебе Авнер, — нащо ти відпустив його, і він відійшов?“

25 Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вивідати твій вихід та вхід твій, і щоб вивідати все, що ти робиш“.

26 І вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнером, і вони завернули його з Бор-Гассіри, а Давид про те не знав.

27 І вернувся Авнер до Хеврону, а Йоав відвів його в середину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла.

28 А потім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та царство моє перед Господом аж

навіки в крові Авнера, Нерового сина. **29** Нехай вона спадє на голову Йоава та на весь дїм його батька! І нехай не перестає в Йоавовому домі течївий, і прокажєний, і той, хто опирається на кия, і хто падає від меча, і хто не має хлїба!“

30 А Йоав та брат його Авїшай убили Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гїв'онї в бою.

31 І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одєжу, і опережіться верєтищем, та й голосіть за Авнером!“

А цар Давид ішов за марами.

32 І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнеровим гробом, і плакав увесь народ.

33 І заспївав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав: „Чи Авнер мав загинути смертю негїдного?“

34 Твої рўки були не пов'язані, не забиті були твої нїги в кайдани, — ти впав, як від неправедних падають!“

І весь народ ще більше плакав над ним.

35 І прийшов увесь народ, щоб намовити Давида покрїпитися хлїбом ще того дня, та присягнув Давид, говорячи: „Нехай так зробить менї Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед заходом сонця скуштую хлїба або чогобудь!“

36 А весь народ довідався про це, і це було добре в їхніх очах, як і все, що робив цар, було добре в очах усього народу.

37 І того дня довідалися весь народ та весь Ізраїль, що то не було від царя, щоб забити Авнера, сина Нерового.

38 І сказав цар своїм слугам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня!“

39 А я сьогодні слабїй, хоч помазаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильнїші від мене. Нехай відплатить Господь злочїнцеві за його зло!“

4 І почув Саулів син, що помер Авнер у Хевроні, — і опустилися рўки його, а весь Ізраїль збентєжився.

2 А Саулів син мав двох мўжїв, керївникїв вїддїлїв, — ім'я одньому Баана, а ім'я другому Рехав, сини бееротянина Рїммона, з Веніамінових синїв, бо й Беерот залїчений був на Веніамїна.

3 Та повтікали бееротяни до Гїттаїму, і мєшкали там приходьками, і так є аж до цього дня.

4 А Йонатан, Саулів син, мав кульгавого сина; він був віку п'яти лїт, коли прийшла звїстка про Саула та Йонатана з Ізреелу. А нянька його нєсла його й утікала; і сталося, коли вона поспїшно втікала, то він упав й окривїв. А ім'я його Мєфївїшет.

5 І пішли сини бееротянина Рїммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекїта, до Іш-

Бошетового дому, — а він лежав у південному спочінку. 6 І ото ввійшли вони аж до середини дому, ніби взяти пшениці, та й ударили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекли. 7 Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на ліжку своїм у своїй спальні, — і вони вдарили його, і вбили його, і зняли йому голову. І взяли вони його голову, і йшли степовою дорогою всю ніч. 8 І принесли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврон, та й сказали цареві: „Оце голова Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї душі. І дав Господь цього дня панові моєму, цареві, пімсту над Саулом та над насінням його“. 9 І відповів Давид Рехавові та братові його Баані, синам бееротеянина Ріммона, і сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску, 10 коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очах своїх, як приемний вісник, — я схопив його, і вбив його в Ціклагу, замість дати йому нагороду за звістку, 11 тим більше, коли люди несправедливі вбили справедливого чоловіка в домі його на постелі його! А тепер чи я не пошукаю його криві з вашої руки, і не вігублю вас із Краю?“ 12 І Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні руки та їхні ноги, та й повісили над ставом у Хевроні. А Іш-Бошетову голову взяли й поховали в Авнеровім гробі в Хевроні.

5 І посходилися всі Ізраїлеві племена до Давида в Хеврон та й сказали йому: „Оце ми кість твою та тіло твоє ми! 2 І давніше, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраїля на війну і привів нас назад. І Господь тобі сказав: Ти будеш пасти наро́да Мого́, Ізраїля, і ти будеш володарем над Ізраїлем“. 3 І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а цар Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем. 4 Давид був віку тридцяти літ, коли став царювати, і сорок літ царював він. 5 У Хевроні царював він над Юдою сім літ і шість місяців, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки над усім Ізраїлем та Юдою. 6 І пішов цар та люди його до Єрусалиму на Євусеянина, мешканця того Краю. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не ввійдеш сюди, хіба повиганяєш сліпих та кривих!“ А це значить: Давид ніколи не ввійде сюди! 7 Та Давид здобув твердиню Сіон, — він став Давидовим

Містом. 8 І сказав Давид того дня: „Кожен, хто заб'є євусеянина, нехай скине до каналу, а з ним і кривих та сліпих“, зненавиджених для Давидові душі. Тому говорять: „Сліпий та кривий не ввійде до дому!“ 9 І оівся Давид у твердині, і назвав ім'я їй: Давидове Місто. І будував Давид навколо від Мілло й усередині. 10 І Давид ставав усе більшим, а Господь, Бог Саваот, був із ним. 11 І послав Хірам, цар тирський, послів до Давида, та кедрового дєрева, і тєслів, і каменярів для стін, і вони збудували дім для Давида. 12 І пересвідчився Давид, що Господь поставив його міцно царем над Ізраїлем, і що Він підніс царство його ради наро́ду Свого Ізраїля. 13 А Давид узяв ще наложниць та жінок з Єрусалиму по виході його з Хеврону, — і народилися Давидові ще сини та дочки. 14 А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа, і Шовав, і Натан, і Соломон, 15 і Ївхар, і Елішуа, і Нафег, і Яфіа, 16 і Елішама, і Еліяда, і Еліфалет. 17 І почули филистимляни, що Давида помазали царем над Ізраїлем, і вийшли всі филистимляни, щоб шукати Давида. І Давид почув про це, і зійшов до твердині. 18 А филистимляни прийшли та розташувалися в долині Рефаїм. 19 А Давид запитався Господа, говорячи: „Чи виходити мені проти филистимлян? Чи дася їм у мою руку?“ І Господь відказав до Давида: „Виходь, бо справді дам филистимлян у руку твою!“ 20 І прийшов Давид до Баал-Пераціму. І побив їх там Давид та й сказав: „Господь розірвав ворогів моїх передо мною, як розривають води“. Тому він назвав ім'я тому місцю: Баал-Перацім. 21 І вони полишили там своїх божків, а їх забрав Давид та люди його. 22 А филистимляни знову прийшли та розташувалися в долині Рефаїм. 23 І запитався Давид Господа, а Він сказав: „Не виходь, — оточи їх з-позаду, і прийди до них від бальзамового ліска. 24 І станеться, коли ти почувеш шєлєст кро́ку на верховіттях бальзамового ліска, тоді поспішися, бо то тоді вийшов Господь перед тобою, щоб побити филистимський табір“. 25 І Давид зробив так, як наказав йому Господь, — і він побив филистимлян від Геви аж туди, кудюю йти до Гезера.

6 А Давид знову зібрав вибране військо в Ізраїлі, тридцять тисяч. 2 І встав та й пішов Давид та весь наро́д, що був з ним з Юдиного Баалу,

щоб вінести звідти Божого ковче́га, що над ним кли́четься Ім'я́, — Ім'я́ Господа Савао́та, що замешкує на херувімах. 3 І вони поста́вили Божого ковчега на ново́го во́за, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гі́в'ї. А Узза та Ахїо, сини Авінадавові, прова́дили того ново́го во́за. 4 І несли́ його з Авінадавового дому, що в Гі́в'ї, і йшли з ковчегом Божим, а Ахїо йшов перед ковчегом. 5 А Давид та весь Ізраї́лів дім грали перед Божим лицем усією силою та піснями, і на ці́трах, і на а́рфах, і на бубна́х, на гу́слах, і на цимба́лах. 6 І прийшли вони аж до Го́рен-Нахону, а Узза простяг руку до Божого ковчегу, і схопі́в його́, бо зно́рвілась бу́ла худоба́. 7 І запали́вся Господні́й гнів на Уззу, — і Бог ура́зив його́ там за цю провину. І він помер там при Божому ковчезі. 8 І запали́вся Давиді́в гнів за те, що Госпо́дь покарав Уззу, і він назвав ім'я́ тому місцю: Пере́ц-Узза, і так воно зветься аж до цього́ дня. 9 І Давид зляка́вся Господа́ того́ дня та й сказав: „Як уві́йде до ме́не Господні́й ковче́г?“ 10 І не хоті́в Давид переноси́ти Господнього́ ковчега до себе, до Давидового Міста, а скерува́в його́ Давид до дому ґатянина Овед-Едома. 11 І пробува́в Господні́й ковчег у домі ґатянина Овед-Едома три місяці, і Госпо́дь поблагослови́в Овед-Едома та весь його́ дім. 12 І донесе́но цареві Давидові, говорячи: „Госпо́дь поблагослови́в дім Овед-Едома та все, що його́, ради ковчегу Божого“. І пішов Давид, і вині́с Божого ковчега з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю. 13 І сталося, коли ті, хто ніс Господнього́ ковчега, ступали шість кроків, то він прині́сив у жертву вола та відгодо́вану штуку худоби. 14 А Давид танцюва́в перед Господні́м лицем зо всієї́ сили. І Давид був оперезаний лляни́м ефо́дом. 15 І Давид та весь Ізраї́лів дім несли́ Господнього́ ковчега з о́криком та з сурмлення́м сурмі́. 16 І сталося, коли Господні́й ковчег уві́йшов до Давидового Міста, то Мелхо́ла, Саулова дочка, виглядала через ві́кно, і побачила́ царя Давида, що танцюва́в та скакав перед Господні́м лицем. І вона погорди́ла ним у серці́ своєму. 17 І прині́сли Господнього́ ковчегу, і поставили́ його́ на місці́ його́ серед на́мету, що для нього́ поста́вив Давид. І прині́с Давид цілопа́лення перед Господні́м лицем та жертву мирну. 18 А коли Давид скінчи́в прині́сати цілопа́лення

та мирні́ жертви, то він поблагослови́в народ Іменем Господа Савао́та. 19 І він роздав для всього́ наро́ду, для всього́ Ізраї́левого на́товпу, від чоловіка́ й аж до жінки, для кожного́ по одні́му буханце́ві хлі́ба, по одні́му кавалкві́ печено́го м'яса́ та по одні́му виногра́дному калаче́ві. І пішов увесь наро́д кожен до́ дому сво́го. 20 І верну́вся Давид, щоб поблагослови́ти свій дім. І вийшла́ Мелхо́ла, Саулова дочка, навпроти́ Давида й сказала: „Який сла́вний був сьогодні́ Ізраї́лів цар, що обнажа́вся сьогодні́ на о́чах неві́льниць своїх ра́бів, як обнажується́ який з пусту́нів!“ 21 І сказав Давид до Мелхо́ли: „Перед лицем Господа́, що ви́брав мене́ над тво́го батька́ та над увесь дім його́, і наказав мені́ бути волода́рем над Господні́м наро́дом, над Ізраї́лем, — буду́ веселі́тися перед Господні́м лицем! 22 І коли́ я буду́ погорджений ще́ більш від того́, і буду́ низькі́й у своїх о́чах, то при неві́льницях, що ти говори́ла, — і при них я буду́ шанований!“ 23 І в Мелхо́ли, Саулової́ дочкі́, — по цьо́му не було́ їй дитини́ аж до дня смерті́ її.

7 І сталося, коли́ цар осі́в у своєму́ домі, а Госпо́дь дав йому́ відпочіну́ти від усі́х ворогів його́ навколо, 2 то́ цар сказав до пророка́ Натана́: „Подиви́ся, — я сиджу́ в ке́дровому́ домі, а Божий ковчег знахо́диться під завісо́ю!“ 3 І сказав Натан до́ царя: „Усе, що в серці́ твої́м, іди́ й зроби, бо Госпо́дь з тобою́“. 4 І сталося тієї́ ночі, і було́ Господне́ слово до́ Натана́, кажучи: 5 „Іди́ й скажеш до́ раба́ Мого, до́ Давида: Так сказав Госпо́дь: Чи ти збудує́ш Мені́ дім на Моє́ пробува́ння? 6 Бо Я не пробува́в у домі́ від дня ві́ведення Мого Ізраї́левих синів з Єгипту́ й аж до цього́ дня, але ходив у на́меті та в ша́трі. 7 Скри́зь, де ходив Я помі́ж Ізраї́левими сина́ми, чи промовив Я хоч слово́ з яким із Ізраї́левих племе́н, якому́ наказав Я пасти́ наро́да Мого, Ізраї́ля, говорячи: Чому́ не збудува́ли ви́ Мені́ ке́дрового́ дому? 8 А тепер так скажеш Моє́му рабові́ Давидові: Так сказав Госпо́дь Савао́т: Я взяв тебе́ з пасові́ська, як ходив ти за ота́рою, щоб ти став волода́рем над наро́дом Мої́м, над Ізраї́лем. 9 І був Я з тобою́ в усьому́, де ти ходив, і ві́губив Я всіх ворогів твої́х з-перед тебе́, і зробив то́бі велике́ ім'я́, як ім'я́ великих на землі́. 10 І встановив Я місце́ для наро́ду Мого,

для Ізраїля, і він пробуватиме на своєму місці, і не буде вже непокобений, і кривдники не будуть більше гнобити його, як перед тим. **11** А від того дня, як Я настановив суддів над народом Моїм, Ізраїлем, то Я дав тобі мир від усіх ворогів твоїх. І Господь об'являє тобі, що Господь побудує тобі дім. **12** Коли виповняться твої дні, і ти ляжеш із своїми батьками, то Я поставлю по тобі насіння твоє, що вийде з утроби твоєї, і зміцню його царство. **13** Він збудує дім для Ймення Мого, а Я зміцню престола його царства навіки. **14** Я буду йому за Батька, а він буде Мені за сина. Коли він скривить дорогу свою, то Я покараю його людською палицею та порážаами людських синів. **15** Та милість Моя не відхилиться від нього, як відхилив Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою. **16** І буде певним твій дім та царство твоє аж навіки перед тобою. Престол твій буде міцно стояти аж навіки!“ **17** Як усі ці слова, як усе це видіння, — так говорив Натан до Давида. **18** Тоді прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і що мій дім, що Ти привів мене аж сюди? **19** Та й це ще було мале в очах Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будуччині. А це за законом людським, Господи Боже! **20** І що ще більше говоритиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого раба, Господи Боже! **21** Ради слова Свого та за серцем своїм Ти зробив усю цю величність, звіщаючи це Своєму рабові. **22** Тому Ти великий, Господи Боже, бо немає такого, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе, згідно з усім, що ми чули своїми ушима. **23** А який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за народ, і щоб установити йому Своє Ймення, — і щоб учинити вам цю величність, — та страшні речі для Свого Краю ради народу Свого, якого викупив Собі з Єгипту, від людей та від богів його? **24** І Ти зміцнив Собі народ свій, Ізраїля, — Собі за народ аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога. **25** А тепер, Господи Боже, затверди аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дім його, і вчини, як Ти говориш! **26** Нехай буде великим ім'я Твоє аж навіки, щоб говорити: Господь Саваот — Бог над Ізраїлем! А дім Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем твоїм! **27** Бо Ти, Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, об'явив Своєму рабові, говорячи: Збудую тобі дім, тому раб

Твій здобувся на відвагу помолитися до Тебе цією молитвою! **28** А тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а слова Твої будуть правдою, і Ти говорив Своєму рабові це добро. **29** А тепер зволь поблагословити дім Свого раба, щоб був навіки перед лицем твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив це, і від Твого благословення буде поблагословлений навіки дім раба Твого!“

8 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян, і поконав їх. І взяв Давид керму влади з руки филистимлян. **2** І побив він Моава, і переміряв їх шнуром, поклав їх на землю, — і відміряв два шнурни на побиття, а повен шнур — на позоставлення при житті. І стали моавитяни Давидовими рабами, які приносили йому данину. **3** І побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити владу свою при річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячу й сім сотень їздців та двадцять тисяч чоловіка пішого. А коням усіх тих колесниць Давид попідрізував жили, і позоставив із того сто колесниць. **5** І прийшов Арам дамаський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І настановив Давид заліги в дамаському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що приносили данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, де він ходив. **7** І забрав Давид золоті щити, що були в рабів Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму. **8** А з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. **9** А коли почув Тої, цар Хамоту, що Давид побив усе військо Гадад'езера, **10** то Тої послав свого сина Йорама до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословити його за те, що він завжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тої воював проти Гадад'езера. А в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. **11** Також їх присвятив цар Давид Господеві разом з сріблом та золотом, що він присвятив був із забраного в усіх народів, яких він здобув: **12** з Араму, і з Моаву, і з синів Аммона, і з филистимлян, і з Амаліка, і з здобичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. **13** І здобув Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Беге-Мелах. **14** І він поставив заліги в Едомі,

— в усьому Едомі поставив залюги. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, де він ходив. **15** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього народу свого. **16** А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером. **17** А Садок, син Ахітува, та Ахімелех, син Евіятара, були священники, Серая був писарем. **18** А Беная, син Егояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царського двору.

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатана“. **2** А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“ **3** І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“ І сказав Ціва до царя: „Є ще син Йонатанів, кривий на ноги“. **4** І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Аммілового сина, в Ло-Деварі.“ **5** І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Аммілового сина, із Ло-Девару. **6** І прийшов Мефівошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефівошете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“ **7** І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твого Йонатана, і зверну тобі все поле твого батька Саула. А ти будеш завжди їсти хліб при моєму столі“. **8** А той уклонився й сказав: „Що твій раб, що ти звернувся до такого мертвого пса, як я?“ **9** А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що було Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана. **10** І будеш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. І будеш приносити з урожаю, і буде хліб для сина твого пана, і він буде його їсти. А Мефівошет, син пана твого, буде завжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. **11** І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефівошет — сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“. **12** А Мефівошет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Цівн, були раби для Мефівошета. **13**

А Мефівошет сидів в Єрусалимі, бо він завжди їв при царському столі. І він був кривий на обидві свої ноги.

10 І сталося по тому, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ганун. **2** І сказав Давид: „Зроблю я ласку Гануніві, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його порадувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибули Давидові раби до аммонітського краю. **3** А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителів? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його вивідати, а потім знищити його?“ **4** І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одягу на половину, аж до сидіння їх, та й відпустив їх. **5** І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. **6** І побачили аммонітяни, що вони зненавіджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. **7** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все лицарське військо. **8** І повиходили аммонітяни, і встановилися до бою при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. **9** І побачив Йоав, що бойовий фронт звернений на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх навпроти Арама. **10** А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив навпроти аммонітян, **11** і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я підую допомагати тобі. **12** Будь мужній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ **13** А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним. **14** А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авшаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Йоав від аммонітян і ввійшов до Єрусалиму. **15** А коли побачив Арам,

що він побитий Ізраїлем, то вони позбиралися різом. 16 І послав Гадад'езер, і вивів Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Гелáму. А Шовах, провідник Гадад'езерового війська, був перед ними. 17 І було донéсено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Гелáму. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. 18 І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид повбивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І вбив він Шоваха, зверхника війська його, і той там помер. 19 А коли всі царі, підлégлі Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 І сталося по рóку, у час виходу царів на війну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони ви́губили аммонітян й облягли Раббу́. А Давид сидів в Єрусалимі. 2 І сталося надвечір, і встав Давид із лóжа свого, і прохóджувався на даху царськóго дому. І побачив він із да́ху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива. 3 І послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттéянина Урії!“ 4 І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечистоти своєї, і вернулася до свого дому. 5 І завагітніла та жінка. І послала вона, і донéсла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“ 6 А Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттéянина Урію“. І Йоав послав Урію до Давида. 7 І прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан народу, і про стан війни. 8 І сказав Давид до Урії: „Йди до свого дому та обмий свої нóги“. І вийшов Урія з царськóго дому, а за ним понéсли гостінця царськóго. 9 Та Урія спав при вході до царськóго дому з усіма слóгами пана свогó, а до свого дому не пішов. 10 І донéсли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свогó“. І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти приходиш? Чому́ ти не пішов до свого дому?“ 11 І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатра́х, а пан мій Йоав та раби мого пана таборують на голому полі. А я підú до свого дому, щоб їсти й пити та лежати зо своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі

твоеї, що не зроблю я такої речі!“ 12 І сказав Давид до Урії: „Позостáнься тут і сьогóдні, а взавтра я відпу́чу тебе“. І позоставáвся Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. 13 І покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпоїв його. І вийшов він увечорі, щоб поклáстися на лóжі своїм різом зо слóгами пана свого, а до дому свого не пішов. 14 І сталося рáнком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. 15 А в листі томú він написав так: „Поставте Урію напéреді найтяжчого бóю, і відступіте від нього, щоб він був удáрений, і помер“. 16 І сталося, коли Йоав облóжував місто, то поставив Урію на те місце, про яке знав, що там хоробрі мужі. 17 І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з нарóду, із Давидових слуг, і помиралі, також хіттéянин Урія. 18 І послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того бóю. 19 І наказав він послові, говорячи: „Як покінчи́ш ти оповідáти цареві про всі справи того бóю, 20 і буде, якщо ти розгніваєш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що бóдуть кидати на вас з-над муру? 21 Хто забив був Авимелеха, Єруббешетового сина? Чи не жінка кинула на нього горішнього кáменя від жóрен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви близько підійшли до муру?“ То ти скажеш: Помер також хіттéянин Урія“. 22 І пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. 23 І сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в бра́му. 24 А стрільці стріляли на твоїх рабів з муру, і померли дехто з царéвих рабів, а також помер твій раб хіттéянин Урія“. 25 І сказав Давид до послá: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злоу в очáх твоїх ця річ, бо меч пожирає то цьóго, то тóго. Підси́ль війну свою проти міста, та й розвали його! І підбадьóр його, Йоава!“ 26 І прочула Урієва жінка, що помер її чоловік Урія, і голосіла за своїм чоловіком. 27 А як минула жалóба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породила йому сина. Та в Господніх очáх була злоу та річ, що оце зробив був Давид.

12 І послав Господь Натáна до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два

чоловіки були в одному місті, — один заможний, а один убогий. 2 У заможного було дуже багато худоби дрібної та худоби великої. 3 А вбогий нічого не мав, окрім однієї малі овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келіха його пила, та на лоні його лежала, і була йому як дочка. 4 І прийшов до багатого чоловіка подорожній, та той жалувал узяти з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подорожного, що до нього прийшов, — і він узяв овечку того вбогого чоловіка, і спорядив її для чоловіка, що до нього прийшов. 5 І сильно запалав Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „Як живий Господь, — вартий смерті той чоловік, що чинить такé. 6 А овечку він оплатить чотирикратно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змілосердився“. 7 І сказав Натан до Давида: „Ті той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помазав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саулової руки. 8 І дав тобі дім твого пана, та жінку пана твого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додам тобі ще цього та того. 9 І чому ти зневажив Господне слово, і вчинив це зло в очах Його? Хіттеянина Урію вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. 10 А тепер не відступить меч від твого дому аж навіки за те, що зневажив ти Мене, і взяв дружину хіттеяника Урії, щоб була тобі за жінку. 11 Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твого дому, і заберу жінок твоїх на очах твоїх, і дам ближньому твоєму, а він покладеться з жінками твоїми при світлі цього сонця. 12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем“. 13 І сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!“ А Натан сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш! 14 Та що ти спонукав зневаження Господа цією річчю, то син твій, народжений тобі, конче помре“. 15 І пішов Натан до свого дому, а Господь уразив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захворіло. 16 А Давид молив Бога за дитинку, і по́стив Давид, і входив до кімнати, і ночував, поклавшись на землю. 17 І прийшли старші його дому до нього, щоб підняти його з землі, та він не хотів, і не підкріпився з ними

хлібом. 18 І сталося сьомого дня, — і померло те дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. 19 А Давид побачив, що слуги його шепчуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що померло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не померло те дитя?“ А ті відказали: „Померло“. 20 І звівся Давид із землі, і помився, і намастився, і змінив свою одéжу, і ввійшов до Господнього до́му та й поклонився. Потому ввійшов до свого до́му, і захотів їсти, — і поклали йому хліба, і він їв. 21 І сказали йому слуги його: „Що це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жило, ти по́стив та плакав; а як померло те дитя, ти встав та й їв хліб?“ 22 А він відказав: „Коли те дитя ще жило, я по́стив та плакав, бо казав: Хто знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те? 23 А тепер, — померло воно. Навщо то я б по́стив? Чи зможу ще повернути його? Я підú до нього, а воно не вёрнеться до мене“. 24 І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вродила сина, а він назвав ім'я йому: Соломон. І Господь полюбив його, 25 і послав пророка Натана, і той назвав ім'я йому: Єдид'я, ради Господа. 26 А Йоав воював з Раббою аммонітян, і здобув царське місто. 27 І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббою, і здобув я місто води. 28 А тепер збері решту народу, і таборуй біля міста, та здобудь його, щоб не здобув те місто я, і щоб не було воно назване моім ім'ям“. 29 І зібрав Давид увесь народ, і пішов до Рабби, і воював із нею, та й здобув її. 30 І взяв він корону з голови їхнього царя, а вага її — талánt золота, та дорогий камінь, і Давид поклав її на свою гóлову. І він виніс дуже багато здобичі з того міста. 31 А народ, що був у ньому, він повиводив, і поклав їх під пілку, і під залізни долота та під залізни сокири, і позаганяв їх до цегельняної пéчі. І так робив він усім аммонітським містам. І вернувся Давид та ввесь народ до Єрусалиму.

13 І сталося по тому, — мав Авесалом, син Давидів, уродливу сестру, а ім'я їй Тамара. І покохав її Амно́н, син Давидів. 2 І вболівав Амнон

так, що він аж захворів через свою сестру Тамару, бо вона була дівчина, і Амнонові здавалося трудно щось їй зробити. 3 А Амнон мав товариша, а ім'я йому Йонадав, син Шім'ї, Давидового брата. І Йонадав був чоловік дуже хитрий. 4 І він сказав йому: „Чого ти, царевичу, такий марний щоранку? Чи ж не розповіси мені?“ І сказав йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру брата свого Авесалома“. 5 І сказав йому Йонадав: „Ляж на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай підкріпить мене хлібом, і нехай зробить на моїх очах ту їжу, щоб я бачив та їв із руки її“. 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спечє на моїх очах два млинці, і я попоїм з її руки“. 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Иди до дому твого брата Амнона, і приготів йому їжу“. 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла вона тіста, і замісила, і приготівила на очах його, та й спекла млинці. 9 І взяла вона сковорідку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повиходили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімнати, і я з'їм із твоєї руки“. І взяла Тамара млинці, що приготівила, та й принісла своєму братові Амнонові до кімнати. 11 І вона принісла до нього, щоб їв, а він схопив її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сестро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безчєсть мене, бо не робиться так в Ізраїлі! Не роби цієї гидоти 13 І куди я понесу свою ганьбу? А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговори з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі“. 14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і збезчєстив її, і лежав із нею... 15 І по цьому дуже зненавидів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавидів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ 16 А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вигнати мене?“ Та він не хотів її слухати. 17 І покликав він юнака свого, слугу свого, та й сказав: „Віженить оцю від мене геть, і замкні за нею двері“. 18 А на

ній була квітчаста туніка, бо так завжди вбиралися царські дочки, панні. І його слуга випровадив її назовні, і замкнув за нею двері. 19 А Тамара посіпала попелом свою голову, а квітчасту туніку, що була на ній, роздерла, і поклала руку свою на голову свою, і все ходила та голосіла... 20 І сказав до неї брат її Авесалом: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця свого“... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалома. 21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! 22 І не говорив Авесалом з Амноном ні про добре, ні про зле, бо Авесалом зненавидів Амнона за те, що той збезчєстив сестру його Тамару. 23 І сталося по двох роках, і мав Авесалом стріження овець у Баал-Хацорі, що при Єфремі, — і Авесалом закликав усіх царських синів. 24 І прийшов Авесалом до царя та й сказав: „Ось у раба твого стріження, — нехай піде цар та рабі його з твоїм рабом“. 25 І сказав цар до Авесалома: „Ні, сину мій, не підемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготу“. І той сильно просив його, та він не хотів піти, але поблагословив його. 26 І сказав Авесалом: „А як ні, нехай піде з нами брат мій Амнон!“ І сказав йому цар: „Чого вий піде з тобою?“ 27 Та Авесалом сильно просив його, і він послав з ним Амнона та всіх царських синів. 28 А Авесалом загадав юнакам своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселіє на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'єте його. Не бійтеся, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнакі Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли верхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшла до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них ні одного“. 31 І цар устав, і роздер шати свої, та й упав на землю, і всі слуги його стояли при ньому з роздєртими шатами. 32 І відповів Йонадав, син Шім'ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнон. Бо на наказ Авесалома це було вирішене від дня, як той збезчєстив сестру його Тамару. 33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирили,

— бо помер тільки сам Амнон“. 34 І Авесалом утік. А юнак вартівник звів свої очі й побачив, аж ось численний народ іде дорогою, що була за ним, від боку гори. 35 І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. 36 І сталося, як скінчив він говорити, аж ось поприходили царські сини, і піднесли свій голос та й плакали. А також цар та всі слуги його плакали вельми ревним плачем... 37 А Авесалом утік, і пішов до Талмая, Амміхурового сина, царя гешурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні. 38 А Авесалом утік, і пішов до Гешуру, і пробув там три роки. 39 І перестав цар Давид гніватися на Авесалома, бо він був зчасом потішений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що цареве серце прихилилося до Авесалома. 2 І послав Йоав до Текої, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вберись у жалобні шати, і не намащуйся оливою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за померлим. 3 І прийдеш ти до царя, та й скажеш до нього таке то слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста. 4 І говорила та текоїтянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклонилася та й сказала: „Поможи, царю!“ 5 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер. 6 А в невільниці твоєї двоє синів. І посварілися вони обидва в полі, а рятівника між ними не було, — і вдарив один одного, та й убив його. 7 А ось увесь рід устав на невільницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоємця. І погасять вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишити моєму чоловікові ані ймення, ані нащадків на поверхні землі“. 8 І сказав цар до тієї жінки: „Йди до свого дому, а я накажу про тебе“. 9 І сказала та текоїтянка до царя: „На мене, пане мій царю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“. 10 І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не займе тебе“. 11 Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножити на згубу мєсника за кров та щоб вони не погубили мого сина“. А він відказав: „Як живий Господь, — не впаде на землю

й волосина сина твого!“ 12 І сказала та жінка: „Нехай но невільниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ 13 І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинуватив, бо цар не вертає свого вигнанця. 14 Бо ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Себе відігнаного. 15 І оце тепер прийшла я сказати панові моему цареві оцю справу, бо той народ настрашив мене. І сказала твоя невільниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невільниці. 16 Бо цар вислухає, щоб урятувати свою невільницю з руки того чоловіка, що хоче вигубити мене та мого сина разом із Божого спадку. 17 І сказала твоя невільниця: Нехай станеться слово мого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар як Ангол Божий, і розуміє добре та зле. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“ 18 А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про що я спитаю тебе“. І сказала та жінка: „Нехай же говорить пан мій цар!“ 19 І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані праворуч, ані ліворуч від усього, що говорив мій пан цар, бо твій раб Йоав — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невільниці всі ці слова. 20 Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землі“. 21 І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверни того юнака, Авесалома!“ 22 І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословив царя. І сказав Йоав: „Сьогодні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очях твоїх, пане мій царю, бо цар виконав прохання свого раба“. 23 І встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесалома до Єрусалиму. 24 А цар сказав: „Нехай він вернеться до свого дому, алє обличчя мого не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царського обличчя не бачив. 25 А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвалений, — від стопи ноги його й аж до верху голови його не було в ньому вади. 26 А коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжке було волосся на ньому,

тому голив його — то ва́жив волóсся голови своєї на двісті шеклів царської ваги. 27 І народилися Авесаломові троє синів та одна дочка, а ім'я їй Тамара. Вона була жінка вродлива з вигляду. 28 І сидів Авесалом в Єрусалимі два роки часу, а царського обличчя не бачив. 29 І послав Авесалом до Йоава, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. І послав він ще другий раз, та той не хотів прийти. 30 І сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову ділянку поля, що поруч мого, а в нього там ячмінь, — ідіть і підпаліть його огнем“. І Авесаломові слуги підпалили ту ділянку поля огнем. 31 Тоді Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нащо слуги твої підпалили огнем ту мою ділянку поля?“ 32 І сказав Авесалом до Йоава: „Я ж посилав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлю тебе до царя сказати: Чого я прийшов із Гешуру? Добре було б мені ще лишатися там. А тепер нехай я побачу царське обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“. 33 І прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. І покликав він Авесалома, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалома...

15 І сталося по тому, і завів собі Авесалом по́воза та коні, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед ним. 2 І вставав Авесалом рано, та й ставав при дорозі до брами. І, бувало, кожного чоловіка, що мав суперечку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ І той говорив: „З одного з Ізраїлевих племен твій раб“. 3 І говорив до нього Авесалом: „Дивися, слова твої добрі та слушні, та в царя нема кому тебе вислухати“. 4 І говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краю, то до мене приходив би кожен чоловік, що мав би суперечку чи судову справу, а я виправдував би його“. 5 І, бувало, коли хто підходив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його та цілував його. 6 І робив Авесалом, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто приходив на суд до царя. І крав Авесалом серця Ізраїлевих людей! 7 І сталося в кінці сорока літ, і сказав Авесалом до царя: „Піду я та вівповню обітницю мою, що я обіцяв був Господеві в Хевроні. 8 Бо раб твій, коли осів був у Гешу́рі в Арамї, склав обітницю, говорячи: Якщо Господь справді

поверне мене до Єрусалиму, то я буду служити Господеві“. 9 І сказав йому цар: „Іди з миром!“ І той устав та й пішов до Хеврону. 10 І порозсилав Авесалом вивідувачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуете сурмлення сурми, то скажете: Зацарював Авесалом у Хевроні!“ 11 А з Авесаломом пішли двісті чоловіка з Єрусалиму, що були покликані; а йшли вони в простоті своїй, і нічого не знали. 12 І послав Авесалом покликати гілонянина Ахитофела, Давидового дорадника, з його міста з Гіло, як він мав принести жертви. І був то сильний бунт, і народ все змножувався з Авесаломом. 13 І прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраїльтян стало за Авесаломом“. 14 І сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а то не зможемо втекти перед Авесаломом. Поспішіть відійти, щоб він не послішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістря́м меча“. 15 І сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при тому твої раби!“ 16 І вийшов цар та весь його дім пішки, а цар позоставив десять жінок наложниць, щоб стерегли дім. 17 І вийшов цар та весь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. 18 А всі його слуги йшли перед ним, а також усі керетяни й усі пелетяни та всі гатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Гату, йшли перед царем. 19 А цар сказав до гатянина Ітта́я: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигна́нець зо свого місця. 20 Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди піду, — куди доведеться. Вернися, і забери братів своїх із собою. А Господь учинить тобі милість та правду!“ 21 І відповів Ітта́й до царя та й сказав: „Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в тому місці, в якому буде мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!“ 22 І сказав Давид до Ітта́я: „Іди й перейди!“ І перейшов гатянин Ітта́й та всі його люди, та всі діти, що були з ним. 23 А весь той Край плакав ревним голосом, і весь народ переходив. А цар переходив потік Кедрон, і весь народ переходив дорогою до пустині. 24 А ось йшли й Садок та всі Левити з ним, що несли ковчега Божого заповіту. І вони поставили Божого ковчега, а Евія́тар приніс сив цілопалення, аж поки весь

на́рoд не вийшов із міста. 25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайду милість у Господніх оча́х, і Він поверне мене, то я побачу Його та мешкання Його. 26 А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в оча́х Йо́го“.

27 І сказав цар до священника Садо́ка: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахіма́ац та син Евя́тарів Йо́натан, обидва ваші сини будуть із вами. 28 Глядіть, я буду проволікати в степа́х цієї пустині, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідомити мене“.

29 І повернув Садо́к та Евя́тар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. 30 А Давид сходив узбіччям на го́ру Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов бо́сий. А весь народ, що був із ним, усі позакривали го́лову свою, і все йшли та плакали... 31 А Давидові донесли, говорячи: „Ахіто́фел серед зрадників з Авесало́мом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітофелову раду!“

32 І сталося, коли вийшов Давид на верхі́в'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хуша́й у роздертій ту́ніці, а порох на його голові. 33 І сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарём. 34 А якщо вернешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о ца́рю! Я був віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб“, то зламаєш мені Ахіто́фелеву раду. 35 І чи ж не будуть там із тобою священники Садо́к та Евя́тар? І станеться, — усяку річ, яку ти почувеш із ца́ревого дому, розповіси́ священникам Садо́кові та Евя́тарові. 36 Ось там із ними двоє їхніх синів: Ахіма́ац у Садока та Йо́натан у Евя́тара — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почувете“.

37 І ввійшов Хуша́й, Давидів друг, до міста. А Авесало́м також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхі́в'я, аж ось Ціва́, Мефішо́тетів слуга назустрі́ч йому, та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзінок, і сто літніх плодів, та бурдюк вина. 2 І сказав цар до Ціви: „Що це тобі?“ А Ціва́ відказав: „Ці осли для ца́рського дому на їзду, а хліб та літні плоди́ — на їду юнака́м, а вино — на пиття́ зму́ченому в пустині“.

3 І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Ціва́ відказав ца́реві: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів

дім поверне мені ца́рство мого батька“.

4 І сказав цар до Ціви: „Ось тобі все, що в Мефішо́тета“.

А Ціва́ відказав, уклонившись: „Нехай я знайду ласку в оча́х твоїх, пане мій ца́рю“.

5 І прийшов цар Давид до Баху́рїму, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я йому Ші́м'ї, син Герин. Він ішов і все проклинав. 6 І він кидав ка́мінням на Давида та на всіх рабів ца́ря Давида, хоч увесь народ та всі лицарі були на прави́ці його та на ліві́ці його. 7 І отак говорив Ші́м'ї в прокльо́ні своїм: „Іди, іди геть, кривавий пересту́пнику та чолові́че негі́дний! 8 Госпо́дь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарюва́в ти замість нього. І віддав Госпо́дь ца́рство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“

9 І сказав до ца́ря Авішай, син Церу́ї: „Нащо проклинає цей мертвий пес мого пана ца́ря? Піду́ я, і зітну́ йому голову!“

10 А цар відказав: „Що обходить це мене та вас, сини Церу́їні? Що він проклинає, то це Госпо́дь йому сказав: Прокляни Давида! А хто скаже: Нащо ти так зробив?“

11 І сказав Давид до Авішай та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утробі моєї, шукає моєї душі, а що вже говорити про цього веня́мінця! Дайте йому спо́кій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Госпо́дь! 12 Може зглянеться Госпо́дь над моєю бідою, і поверне мені цього дня добром замість його прокляття“.

13 І йшов Давид та люди його дорогою, а Ші́м'ї йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав ка́мінням на нього, та поробив поро́хом. 14 І прийшов цар та весь народ, що був із ним, зму́чені, і відідхну́ли там. 15 А Авесало́м та весь ізраї́льський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахіто́фел. 16 І сталося, як прийшов аркеянин Хуша́й, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушай до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“

17 І сказав Авесало́м до Хуша́я: „Це така ласка твоя з прія́телем твоїм? Чому не пішов ти з своїм прія́телем?“

18 І сказав Хуша́й до Авесалома: „Ні, бо кого вибрав Госпо́дь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позоста́нуса. 19 А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як служив я ба́тькові твоєму, так буду й тобі“.

20 І сказав Авесало́м до Ахіто́фела: „Дайте пораду, що маємо робити“.

21 І сказав Ахіто́фел до Авесалома: „Прийди до нало́жниць свого батька,

яких він позоставив стерегти дім. І коли почує весь Ізраїль, що став ти зненавиджений у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою“. 22 І розтягли Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля. 23 А Ахітофелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітофелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Вибери я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. 2 І нападуть на нього, а він змучений та слабосилий, і він затремтить, — і повтікає весь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. 3 І наведу я весь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого душити шукаєш, то весь народ буде мати мир“. 4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. 5 І сказав Авесалом: „Поклич теж аркеянина Хушая, та нехай послухаємо, що в устах його, — нехай скаже також він“. 6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітофел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти“. 7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітофел“. 8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лицарі, та розлучені вони, як медведиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій вояк, і не буде почувати з народом. 9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому місці. І коли б сталося, що хтось упаде серед них, нападаючих, напочатку, а хтобудь почує та скаже: Сталася поразка в народі, який за Авесаломом, 10 а хоча б він і хоробрий, якого серце — як серце лев'яче, то справді ослабне, бо весь Ізраїль знає, що батько твій лицар і хоробрі ті, що з ним. 11 Тому раджу я: нехай конче збереться до тебе весь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, многотію як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бою. 12 І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападємо на нього, як падає роса на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьми, що з ним, ані одного. 13 А якщо він збереться до якого міста, то весь Ізраїль занесе на те місто шнурі, та й потягнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика“. 14 І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві

мужі: „Ліпша рада аркеянина Хушая від ради Ахітофелової!“ Бо це Господь наказав зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. 15 І сказав Хушай до священників Садбака та Евїятара: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старшим, а я радив так і так. 16 А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не ночуй цієї ночі в степах пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та весь народ, що з ним“. 17 А Йонатан та Ахімаац стояли в Ен-Рогелі. І пішла невістка й розповіла їм, а вони пішли й донесли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. 18 Та їх побачив один юнак та й доніс Авесаломові. І вони обидвоє швидко пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвір'ї, і спустилися туди. 19 А жінка тая взяла й розтягла заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зёрна, — і нічого не було пізнано. 20 І прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімаац та Йонатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшли через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. 21 І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказали вони до Давида: „Уставайте, і переходьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“. 22 І повставали Давид та весь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордану. 23 А коли Ахітофел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повісився, і помер, і був похований у гробі свого батька... 24 А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. 25 І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амас був син чоловіка, що ім'я йому Їтра, ізрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочкі Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. 26 І таборував Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї. 27 І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Рабби, і Махір, Амміелів син з Ло-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму 28 поприносили постелі, і чаші, і ганчарський посуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і праженого

зёрна, 29 і меду, і масла, і худобу дрібну́, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змучений та спрагнений у пустині“.

18 А Давид переглянув наро́д, що з ним, і настановив над ними тисячників та сотників. 2 І послав Давид народ, — третину під рукою Йо́ава, і третину під рукою Авіша́я, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою гатянина Ітта́я. І сказав цар до народу: „Конче піду́ також і я з вами!“ 3 Та народ сказав: „Ти не пі́деш! Бо якщо ми справді втече́мо, вони не звернуть на нас уваги. І якщо половина нас повмирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. А тепер буде ліпше, як будеш допомага́ти нам із міста“. 4 І сказав до них цар: „Що́ буде добре в оча́х ваших, зроблю́“. І став цар при брамі, а весь наро́д повихо́див за сотнями та за тисячами. 5 А цар наказав Йоавові й Авішае́ві та Іттае́ві, говорячи: „Обере́жно будьте мені з моїм юнако́м Авесаломом!“ А весь народ чув, як цар наказав усім провідника́м про Авесало́ма. 6 І вийшов народ на поле навперейми Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі. 7 І був побитий там Ізраїлів народ Давидовими раба́ми. І була там того дня велика порáзка, — полягло двадцять тисяч! 8 І поши́рився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу пожер ліс, ніж поїв меч. 9 І спіткáвся Авесало́м із Давидовими рабами, а Авесалом їхав на мулі. І підбіг мул під гуща́вину великого дуба, а його волосся заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг. 10 І побачив це один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесало́ма, що ві́сить на дубі“. 11 І сказав Йоав до чоловіка, що донóсив йому: „Ось ти бачив, а чому́ ти не в́разив його там на землі, а я дав би був тобі десять шеклів срібла та одно́го пояса“. 12 І сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я вжив на руці своїй навіть тисячу шеклів срібла, — не простягну́ своєї́ руки на царсько́го сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішае́ві та Іттае́ві, говорячи: Збережіть мені мого юнака́ Авесало́ма! 13 Або коли б я допусті́вся в душі́ своїй неправди, — а всяка річ не затáїться перед царем! — то й ти став би проти мене“. 14 І сказав Йоав: „Не буду отак зволіка́ти з тобою!“ І

він узяв три стрілі в ру́ку свою, і вбив їх у серце Авесало́ма, що ще живий ві́сів на се́редині дуба. 15 І оточили його́ десять юнаків, Йоавові зброєноші, і вдáрили Авесало́ма, та й убили його́. 16 І засурми́в Йоав у сурму́, а народ повернувся з погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав наро́д. 17 І взяли вони Авесало́ма, та й кинули його́ в лісі до великої ями, і накидали над ним дуже велику моги́лу з ка́міння, а весь Ізраїль повтіка́в кожен до намету свого. 18 А Авесалом узяв був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про йме́ння моє“. І він назвав пам'ятникові ім'я на своє ім'я. І звалось його́: Яд-Авесалом, і так зветься він аж до цього́ дня. 19 А Ахіма́ац, Садо́ків син, сказав: „Побіжу́ я й сповіщу́ цареві, що Госпо́дь ви́зволив його́ від руки його́ ворогі́в“. 20 І сказав йому́ Йоав: „Не ти ві́сник цього́ дня, а сповісти́ш іншого́ дня. А цього́ дня не сповісти́ш тому́, що це ж царський син помер“. 21 І сказав Йоав до кушита: „Ди, донеси цареві, що́ ти бачив“. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг. 22 А Ахіма́ац, син Садо́ка, знову сказав до Йоава: „А нехай бу́де, що буде! Побіжу́ й я за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пощо́ ти побіжи́ш, мій сину, коли нема доброї ві́стки?“ 23 „А нехай буде, що́ буде, — побіжу́!“ І той сказав йому́: „Біжи!“ І побіг Ахіма́ац дорогою рівнини, і ві́передив кушита. 24 А Давид сидів між двома брамами. А вартівник пішов на дах брами на мур, і звів свої́ очі та й побачив, — аж ось біжить са́мітний чоловік. 25 І кликнув вартівник, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — ві́стка в устах його́!“ А чоловік усе йшов та зближа́вся. 26 І побачив вартівник іншого́ чоловіка, що біг. І кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить са́мітний чоловік“. А цар сказав: „І цей зо зві́сткою!“ 27 І сказав вартівник: „Я бачу біг першого, як біг Ахіма́аца, Садо́кового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і приходить з доброю зві́сткою“. 28 І кликнув Ахіма́ац, і сказав до царя: „Мир!“ І вклонився він цареві свої́м обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Госпо́дь, Бог твій, що видав люде́й, які підне́сли були руку свою проти мого пана царя!“ 29 А цар сказав: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав Ахіма́ац: „Я бачив велике замі́шання, коли Йоав посилав царсько́го раба та мене, твого́ раба, та я не знаю,

щоб то“. 30 І сказав цар: „Відійди на́бік, стань отут“. І той відійшов на́бік та й став. 31 Аж ось приходить кушит. І сказав кушит: „Нехай прийме звістку мій пан цар, бо сьогодні визволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“. 32 І сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнакові, ворогам мого пана царя та всім, що повстали на тебе на зло!“ 33 І затремтів цар, і вийшов на горішній по́верх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесаломе, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалбу по Авесаломові“. 2 І того дня ця перемо́га обернулася на жалбу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ 3 І прокрада́вся народ того дня, щоб увійти до міста, як прокрадається народ, засоромлений своєю втечею з б́ю. 4 А цар закрит своє обличчя. І голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ 5 І прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогодні ти засоромив обличчя всіх своїх рабів, які сьогодні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочок твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, 6 через те, що ти любиш тих, хто тебе ненавидить, і ненавидиш тих, хто тебе любить, бож сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... 7 А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присягаю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодости твоєї аж дотепер!“ 8 І цар устав та й засів у брамі, а всьому наро́дові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ І посходився весь народ перед царське обличчя, а Ізраїль повтівав кожен до своїх наметів. 9 І сперечався весь народ по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки филистимлян, а тепер утік із кра́ю перед Авесаломом. 10 А Авесалом, якого ми пома́зали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви

зволікаєте щоб вернути царя?“ 11 І цар Давид послав до священників, до Садока та до Евія́тара, говорячи: „Говоріть так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. 12 Ви бра́ття мої, ви кість моя та тіло мое! І чого ви будете останніми, щоб вернути царя? 13 А Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло мое? Нехай так зробіть мені Бог, і нехай ще додасть, якщо ти не будеш у мене вождём війська по всі дні замість Йоава“. 14 І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одно́го чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти та всі твої слуги!“ 15 І вернувся цар, і прийшов аж до Йо́рдану, а Юда прийшов до Гі́лгалу назустріч цареві, щоб перепрова́дити царя через Йо́рдан. 16 А Ші́м'ї, Герин син, Венія́минівець, що з Баху́риму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. 17 І з ним було тисяча чоловіка з Веніямина, та Ці́ва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцятеро його рабів із ним. І вони перейшли Йо́рдан перед царем. 18 І перейшов поро́н, щоб перепрова́дити царський дім та зробити, що було добре в очах його. А Ші́м'ї, Герин син, упав перед царем, як той переходив Йо́рдан, 19 та й цареві сказав: „Нехай пан не порахує мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! 20 Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Йо́сипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя“. 21 А Авіша́й, син Церуї́н, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Ші́м'ї за те, що проклинав Господнього пома́занця?“ 22 А Давид відказав: „Що вам до мене, сини Церуї́ні, що ви сьогодні стаєте мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ 23 А до Ші́м'ї цар сказав: „Не помреш!“ І записягну́в йому цар. 24 І зійшов спітка́ти царя й Мефіво́шет, онук Саулі́в. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одежі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. 25 І сталося, коли прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому ти не пішов зо мною, Мефіво́шете?“ 26 А той відказав: „Пане мій ца́рю,

— раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгавий. 27 Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангол, тому зроби, щоб добре в очах твоїх! 28 Бож хіба весь дім батька мого не був вартий смерти перед моїм паном царем? Та ти вмістив раба свого серед ідців свого стόлу. І яке ж я маю право скáржитися перед царем?“ 29 І сказав йому цар: „Пóщо ти говориш іще оці свої слова? Я сказав: ти та Ціва поділите поле“. 30 І сказав Мефівóшет до царя: „Нехай він візьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром до дому свогó!“ 31 А гілеáдянин Барзіллай зійшов з Рогеліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провéсти його за Йордан. 32 А Барзіллай був дуже старий, віку восьмидесяті літ. І він годував царя, як той сидів був у Маханаїмі, бо він був дуже заможна людина. 33 І сказав цар до Барзіллая: „Перейди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“. 34 І сказав Барзіллай до царя: „Скільки ще часу життя мого, що я піду з царем до Єрусалиму? 35 Я сьогодні віку восьмидесяті літ. Чи можу я розпізнавати між добрим та злим? Чи розкуштує твій раб, щоб буду їсти та щоб буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співачок? І пóщо буде ще раб твій тягарем для свого пана царя? 36 Трохи переїде твій раб із царем за Йордан. І чо́г цар висвiдчує мені оце? 37 Нехай раб твій вернеться, і нехай помре у своєму місті при гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган переїде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, щоб добре в очах твоїх“. 38 І сказав цар: „Кімган переїде зо мною, а я зроблю йому, щоб миле в очах твоїх. І все, щоб вибереш у мене, я зроблю тобі!“ 39 І весь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поцілував Барзіллая, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце. 40 І перейшов цар до Гілгалу, а з ним перейшов Кімган та весь Юдин народ, і вони перепровáдили царя, а також перейшла половина Ізраїлевого народу. 41 Аж ось усі ізраїльтяни прийшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкрали тебе наші браття, люди Юдині, і перепровáдили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним? 42 І відповіли всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чо́го то запалився тобі

гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми що в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“ 43 І відповіли ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова ізраїльтян.

20 І трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Ше́ва, син Біхрі, веніяминівець. І засурмів він у сурму та й сказав: „Немає нам частки в Давиді, і нема нам спáдщини у сина Ессéевого! Ізраїлю, — усі до наметів своїх!“ 2 І пішов кожен ізраїльтянин від Давида за Ше́вою, сином Біхрі, а юдеянин позостався при своєму цареві від Йорда́ну й аж до Єрусалиму. 3 І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жіно́к наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до до́му сторо́жі; і він їх годував, але до них не приходив. І були вони ув'язнені аж до дня своєї смерти, — удівство за життя чоловіка. 4 І сказав цар до Амаси: „Склич мені юдеян у три дні, а ти стань отут!“ 5 І пішов Амасá, щоб скликати Юду, та спізнився від ознáченого часу, про який він умовився. 6 І сказав Давид до Авішая: „Тепер Ше́ва, син Біхрі, зробить нам зло більше від Авесалома. Візьми ти слуг свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі тверди́нних міст, і не щез із наших очей“. 7 І вийшли за ним Йоавові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 8 Вони були при великому камені, що в Гів'оні, а Амасá вийшов проти них. А Йоав був зодя́гнений в ша́ту свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в піхві, з якої лéгко виходив і входив. 9 І сказав Йоав до Амаси: „Чи гаразд тобі, брате мій?“ І Йоав узяв правою рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його. 10 А Амасá не остерігся меча, що був у Йоавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вилив нутрó його на землю, і не повторив йому, а той помер... І Йоав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі. 11 А один з Йоавових слуг став над ним та й говорив: „Хто жадає Йоава, і хто за Давида, — за Йоавом!“ 12 А Амасу валявся в крові на серéдині битої дороги. І побачив той чоловік, що весь народ став, то стягнув Амасу́ з битої дороги на

поле, і накинув на нього одѣжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. 13 Як був він стягнений з битої дороги, пішов кожен чоловік за Йоавом, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 14 А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племѣн до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береаян, — і були вони зібрані, і теж пішли за ним. 15 А Йоавові люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахи, і насіпали при місті вала, що стояв на передмур'ї. А весь нарѣд, що був з Йоавом, заходівся завалити мѣра. 16 І покликала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йоавові: Підійди сюди, й я буду говорити до тебе!“ 17 І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йоав?“ А він відказав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невільниці!“ А він відказав: „Я слухаю“. 18 І сказала вона, говорячи: „Колись треба було переговорювати, а саме, — конче запитатися в Авелі, і так закінчили б справу. 19 Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Піщо ти нищиш спадщину Господню?“ 20 А Йоав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не знищу й не вигублю! 21 Це не так, бо чоловік з Єфремових гір, Шева, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самого, й я піду від міста“. І сказала та жінка до Йоава: „Ось голову його кинуть тобі через мур!“ 22 І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубали голову Шеви, сина Біхрі, та й кинули до Йоава. А той засурмів у сурму, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоав вернувся в Єрусалим до царя. 23 І став Йоав над усім Ізраїлевим військом, а Беная, син Егоядин, над керетянином та над пелетянином; 24 а Адорам — над даниною, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером; 25 а Сева — писарем, а Садок та Евїатар — священниками. 26 А також яїрянин Іра був священником у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лица, а Господь сказав: „Кров на Саула та на його дім за те, що повбивав він гів'онїтян“. 2 І покликав цар гів'онїтян та й сказав їм про це. А гів'онїтяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморѣянина, а Ізраїлеві сини були присягнули їм. Та Саул

шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. 3 І сказав Давид до гів'онїтян: „Що я зроблю вам і чим надолужу, щоб ви поблагословили Господню спадщину?“ 4 І сказали йому гів'онїтяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Що ви скажете, зроблю вам“. 5 І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас вінищити, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій границі, — 6 нехай буде нам дано семеро мужа з синів його, і ми повішаємо їх для Господа в Гів'аті Саула, Господнього вибранця“. А цар сказав: „Я дам“. 7 Та змилосердився цар над Мефівошетом, сином Йонатана, Саулового сина, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаиом, Сауловим сином. 8 І взяв цар двох синів Рїцпи, дочкі Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівошета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочкі, що вона породила Адрїїлові, синові мехолатянина Барзіллая, 9 та й дав їх у руку гів'онїтян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семеро разом, а були вони побиті в перших днях жнив, коли початок жнив ячмѣню. 10 А Рїцпа, дочка Айїна, взяла верѣтище, і простягла його собі на скелі, і була там від початку жнив аж поки не зійшли на них вѣди з неба, і не дала вона спочити на них птаству небесному вдень, а польовій звірині вночі. 11 І було донѣсено Давидові, що зробила Рїцпа, Айїна дочка, Саулова налѣжниця. 12 А Давид пішов, і взяв кості Саула та кості сина його Йонатана від господарів гїлеадського Явешу, що викрали були їх із майдану Бет-Шану що їх повісили там филистїмляни того дня, коли филистїмляни побили Саула в Гїлбоа. 13 І виніс він звідти кості Саула та кості сина його Йонатана, і зібрали кості повішаних. 14 І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веняминовому краї, в Целі, в гробі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потѣму Бог був ублаганий Краєм. 15 І була ще війна филистїмлян з Ізраїлем. І зійшов Давид та з ним слуги його, і воювали з филистїмлянами. І змучився Давид. 16 І був Ішбі в Нові, що з нащадків Рафи, а вага його списа три сотні шеклів міді, і оперезаний він був новою зброєю. І він сказав, щоб забити Давида. 17 Та

поміг йому Авіша́й, син Церуї́н, — і він ударив филистимлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присягли йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погасиш Ізраїлевого світильника!“ 18 І сталося потім, і була ще війна в Нові з филистимлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків Рафи. 19 І була ще війна в Нові з филистимлянами, і віфлеємець Елханан, син Яаре, побив гатянина Голята, — а держак списа його був, як ткацький вал. 20 І була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафі. 21 І зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! 22 Четверо тих були народжені тому Рафі в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 І промовив Давид до Господа слова оцієї пісні того дня, як Господь урятував був його з руки всіх його ворогів та з долони Саулової, 2 та й сказав: „Господь моя скеля й твердіня моя, і для мене Спаситель Він мій! 3 Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій і ріг Він спасіння мого, Він башта моя та мое пристановище! Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насилля! 4 Я клічу: Преславний Господь, і я визволений від своїх ворогів! 5 Бо хвилі смертельні мене оточили, потоки велійяла лякають мене. 6 Тенета шеблу мене оточили, а пастки смертельні мене попередили! (Sheol h7585) 7 В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я волаю, — І Він почує мій голос із храму Свого, і в ушах Його — зойк мій. 8 Захиталась земля й затремтіла, затряслися й хитались небесні підвалини, — бо Він запалився від гніву! 9 Із ніздер Його бұхнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, запалився жар від Нього! 10 Він небо простяг — і спустився, а хмара густа під ногами Його. 11 Усівся Він на херувіма — й летів, і явився на вітряних крилах. 12 А навколо Себе поклав темряву, мов куріні, збір води, густі хмари високі. 13 Від блиску, що був перед Ним, запалилось вугілля горюче. 14 Господь загримів у небесах, і Свій голос Всевишній подав. 15 Він послав Свої стріли та їх розпоробив, послав блискавку й їх побентежив. 16 І показалися річища водні, і відкрились основи вселенної, — від сváру

Твогого, о Господи, від подиху вітру із ніздер Його. 17 Він послав із високости, узяв Він мене, витяг мене з вод великих. 18 Він мене врятував від могого потужного ворога, від моїх ненавистників, — бо сильніші від мене вони. 19 Напали на мене вони в день нещастя мого, — та Господь був моїм опертям. 20 І на місце широке Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподобав мене! 21 Нехай Господь зробить мені по моїй справедливості, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх! 22 Бо беріг я дороги Господні, і від Бога свогого я не відступив, 23 бо всі Його присуди передо мною, постанови ж Його, — не вступлюся від них! 24 І був я Йому непорочним, і стерігся своєї провини. 25 І Господь заплатив був мені по моїй справедливості, за чистотою моєю перед очима Його. 26 З справедливим Ти справедливо поводишся, із чесним — по-чєсному, 27 із чистим — поводишся чисто, а з лукавим — за лукавством йогого! 28 І народ із бід Ти спасаєш, а очі Твої — на зухвалих, яких Ти принижуєш. 29 Бо світильник Ти, Господи, мій, і освітить Господь мою темряву! 30 Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, із Богом своїм проберусь через мур! 31 Бог — непорочна дорога Його, слово Господне очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Ньогого! 32 Бо хто Бог, окрім Господа? І хто скеля, крім нашого Бога? 33 Бог — сильне моє пристановище, і дорогу мою Непорочний вивідував. 34 Він чинить ноги мої, як олєнячі, і ставить мене на висотах моїх, 35 Мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. 36 І дав Ти мені щит спасіння Свого, і чинить великим мене Твоя поміч! 37 Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стопи мої не спіткнуться. 38 Жену я своїх ворогів, і повигублюю їх, і не вернусь, аж поки не вінищу їх! 39 Я їх повигублюю й їх потрошу, — і не встануть вони, і повпадають під ноги мої. 40 Ти ж для бою мене підперізуєш силою, ва́лиш під мене моїх ворохобників. 41 Поверну́в Ти плечима до мене моїх ворогів, моїх ненавистників, — й я їх поніщу! 42 Озирались вони — та немає спасителя, клікали до Господа — і не відповів їм! 43 І я їх зітру, як той поро́х землі, як болото на вулицях — їх розітру́ й розтопчу́ їх! 44 Ти ж від бунту народу мойого мене бережеш, на голову люду мене стережеш, мені будуть служити народи, яких я й не знав! 45

Передо мною чужинці підлещуються, на вістку про мене — слухняні мені. **46** В'януть чужинці, і тремтять у твердинях своїх. **47** Живий Господь, — і благословенна будь, Скеле моя, і нехай піднесеться Бог скелі спасіння мого! **48** Бог, що помсти за мене дає, і що народи під мене понижував, **49** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звеличив мене над повстанців на мене, спасаєш мене від насильника! **50** Тому то хвалю Тебе, Господи, серед народів, Ім'енню Твоєму співаю! **51** Ти башта спасіння Своїого царя, і милість вчиняєш Своему помазанцеві, — Давиду й насінню його аж навіки!“

23 А оце останні Давидові слова: „Слово Давида, сина Ессеевого, і слово мужа високопоставленого, помазаного Богом Яковим, і солодкого піснотворця Ізраїлевого. **2** Дух Господній говорить в мені, а слово Його — на моїм язикі! **3** Сказав Бог Ізраїлів, Скеля Ізраїлева говорила мені: пануючий серед людей, — справедливий панує у Божім страху! **4** І він буде, як світло поранку безхмарного, коли сонце виходить уранці, і як з блиску трава виростає з землі по дощі! **5** Чи мій дім не такий перед Богом? Вічного бо заповіта в усьому мені там укладено — і він стережеться, бо він усе спасіння моє й усе жадання! Хіба Він не дасть, щоб він виріс? **6** А нечестивий, як терен, відкинений, і вони всі, бо рукою його не беруть. **7** А хто хоче до них доторкнутись, нехай запасеться залізом чи держаком списа, і на місці своїм огнем будуть попалені!“ **8** А оце імена Давидових лицарів: Йошев-Башшевет, тахкемонець, голова гвардії, — він вимахував своїм держаком одним разом на вісім сотень побитих. **9** По ньому Елеазар, син Додо, сина Ахохі, був серед трьох лицарів з Давидом. Коли филистимляни зневажали ізраїльтян, що зібралися там на війну, і повтікали всі ізраїльтяни, **10** він устав, та й ударив на филистимлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а народ вертався за ним тільки на грабування. **11** А по ньому Шамма, син Аге, гарарянин. І зібралися филистимляни до Лехи, а там була ділянка поля, повна сочевіці, а народ повтікав перед филистимлянами. **12** І став він посередіні тієї ділянки та й врятував її, а филистимлян побив. І зробив Господь велике

спасіння. **13** І зійшли троє з тридцяти напочатку, і прийшли в жнив'а до Давида, до твердині Адуллам. А громада филистимлян таборува́ла в долині Рефаїм. **14** Давид же тоді був у твердині, а залага филистимська була тоді в Віфлеємі. **15** І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з криниці, що в брамі?“ **16** І про́дерлися ці три лицарі до филистимського табору, і зачерпну́ли води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли, і принесли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, **17** та й сказав: „Борони мене, Господи, чинити таке! Чи я буду пити кров тих мужів, що ходили, наражаючи життям своїм? І не хотів він пити її... Оце зробили три ці лицарі. **18** А Авішаї, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимахував своїм списом над трьома сотнями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. **19** Із тих тридцятьох він був найбільше поважаний, і став він їм за провідника. А до тих трьох не належав. **20** А Беная, син Єгоядин, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцеїлу, побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середіні ями сніжного дня. **21** Також побив він одного єгиптянина, мужа поставного, а в руці цього єгиптянина був спис. І зійшов він до нього з кием, і видер списа з руки того єгиптянина, — та й убив його списом його. **22** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його слава була серед тих трьох лицарів. **23** З тих тридцяти він був поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призначив його до своєї таємної ради. **24** Асаїл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеєму; **25** Шамма хародянин, Еліка хародянин, **26** Хелец палтянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин; **27** Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин, **28** Цалмон ахохянин, Магарай нетофатянин, **29** Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, міг'ів'атянин, сини Веняминові; **30** Беная пір'ятонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, **31** Аві-Лвон арватянин, Азмавет бархум'янин, **32** Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, **33** Шамма гарарянин; Ахіам, син Шарарів, арарянин; **34** Еліфелет, син Ахасбаїв, сина маахатянина; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин; **35** Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, **36** Іг'ал, син Натанів, з Цови; Бані гадянин, **37** Целек аммонянин; Нахарай бееротянин, зброєноша Йоава, сина Церуїного; **38**

Іра їтрянин, Гарев їтрянин, 39 Урія хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І зно́ву запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатана́ Давида проти них, говорячи: „Иди, перелічи Ізраїля та Юду!“ 2 І сказав цар до Йоава, вождя́ війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих пле́мєн від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічи́ть народ, — і я пізнаю́ число цього наро́ду“. 3 І сказав Йоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі мого пана, царя, бачать. Та нащо пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“ 4 Та цареве слово до Йоава та на військóвих провідників перемогло́. І вийшов Йоав та військóві провідникі́ від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ. 5 І перейшли вони Йордан, і таборували в Ароері, з правого бо́ку міста, що лежить в се́редині долини Гаду та при Язері. 6 І прийшли вони до Гілеаду та до кра́ю Тахтім-Ходші. І прийшли́ до Дан-Яану, і навколо́ до Сидону́. 7 І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанеянина, і вийшли до Юдиного Негеву, до Беер-Шеви. 8 І мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці́ дев'яти місяців та двадцяти днів до Єрусалиму. 9 І дав Йоав цареві́ число переліку́ народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витяга́ють меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. 10 І збенте́жилось Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже немудро вчинив!“ 11 І встав Давид рано вранці, а Господне слово було до пророка Гада, Давидового прозорли́вця, говорячи: 12 „Иди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу́ Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю́ її тобі“. 13 І прийшов Га́д до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї́, чи теж три місяці твого́ втікання́ перед ворогами твоїми, а вони тебе гна́тимуть, чи теж буде три дні морови́ця в твоїм Краї́? Подумай тепер та й ріши, яке слово верну́ я Тому, Хто послав мене“. 14 І сказав Давид до Га́да: „Сильно скорблю́ я! Нехай же впаде́мо ми до Господньої́ руки, „бо велике Йо́го милосердя“, а в руку лю́дську нехай я не впаду́!“ 15 І дав

Господь морови́цю в Ізраїлі від ра́нку й аж до ча́су умóвлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сі́мдеся́т тисяч чоловіка... 16 І простя́г той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб ви́губити його́, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забагато тепер, попусти́ свою руку!“ А Ангол Господній був при то́ці євусеянина Аравни. 17 І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав серед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Зако́ну. А ці вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя́ буде на мені та на домі батька мого!“ 18 І прийшов того дня Га́д до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господе́ві жертвника на току́ євусеянина Аравни“. 19 І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь. 20 І виглянув Аравна, і побачив царя та його́ слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві́ обличчям своїм до землі. 21 І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього то́ка, щоб збудувати́ жер́твника для Господа, — і буде стримана зараза від наро́ду“. 22 І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесе́ жертву, що́ добре в оча́х його́. Дивися, — ось худоба на цілопа́лення, а молотілки та я́рма — на дрóва. 23 Усе віддае́ Аравна, о царю́, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твій, нехай уподоба́є Собі тебе!“ 24 І сказав цар до Аравни: „Ні, — бо тільки куплю́ від тебе за ціну, і не принесу́ да́рмо цілопа́лень Господе́ві, Богові моему“. І купив Давид то́ка й худобу за срібло́ п'ятидеся́ти шéклів. 25 І Давид збудува́в там жер́твника для Господа, і приніс цілопа́лення та мирні жертви. І Господь був убла́ганий для Кра́ю, — і була стрі́мана зараза від Ізраїля.

1 царів

1 А Давид постарів, увійшов у літа. І покривали його одежами, та не було йому тепло. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дівчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тепло панові цареві!“ **3** І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій границі, та й знайшли шунаммітку Авішаґ, і привели її до царя. **4** А та дівчина була дуже вродлива. І була вона цареві доглядачкою, і прислугувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адонія, син Хаґгітин, бундочився та говорив: „Я буду царювати!“ І справив він собі повоза та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його ніколи його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та зо священником Евиятаром, — і вони помагали Адонії. **8** А священник Садок, і Беная, син Єгоядин, і пророк Натан, і Шім'ї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Рогелі, і закликав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Беная, і лицарів та брата свого Соломона він не покликав. **11** І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарював Адонія, син Хаґгітин, а пан наш Давид не знає про те? **12** А тепер іди, я тобі пораджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломона! **13** Іди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій царю, присягнув був своїй невільниці, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарював Адонія? **14** Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду за тобою, і потверджу слова твої“. **15** І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату, — а цар був дуже старій, і шунаммітка Авішаґ послугувала цареві. **16** І похилилася Вірсавія, і вклонилося цареві до землі. А цар сказав: „Що тобі?“ **17** І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невільниці Господом, Богом своїм: Соломон, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. **18**

А тепер ось зацарював Адонія, а ти, пане мій царю, не знаєш про те. **19** І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священника Евиятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломона не покликав. **20** А ти, пане мій царю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хто буде сидіти на троні пана мого царя по ньому. **21** Інакше станеться, як спочине пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломон винними“. **22** І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натан. **23** І донесли цареві, говорячи: „Ось пророк Натан!“ І ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. **24** І сказав Натан: „Пане мій царю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм? **25** Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він покликав усіх царських синів, і провідників війська, і священника Евиятара, і ось вони їдять та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія! **26** А мене — я раб твій! — і священника Садок, і Беная, сина Єгоядиного, та раба твого Соломона не покликав. **27** Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ І прийшла вона перед царське обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнув цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“ **31** І вклонилося Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“ **32** І сказав цар Давид: „Покличте мені священника Садок, і пророка Натана та Беная, сина Єгоядиного“. І поприходили вони перед цареве обличчя. **33** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадіть мого сина Соломона на мою мулицю, і зведіть його до Гіхону. **34** А там помаже його священник Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурму та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **35** Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на моєму троні, і він буде царювати

замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“. 36 І відповів Беная, син Егоядин, та й сказав: „Аміль. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя! 37 Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звеличить трон його над трона пана мого царя Давида!“ 38 І пішов священник Садок та пророк Натан, і Беная, син Егоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повелі його до Гіхону. 39 І взяв священник Садок рога оливи із шкіни, та й помазав Соломона. І засурмили в сурму, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ 40 І піднявся за ним увесь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу! 41 І почув це Адонія та всі покликані, що були з ним, а вони тількищо скінчили їсти. І почув Йоав голос сурми та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ 42 Ще він говорив, аж ось приходить Йоанатан, син священника Евіятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“ 43 І відповів Йоанатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановив на царя Соломона! 44 І послав із ним цар священника Садока та пророка Натана, і Бенаю, Егоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони посадили його на царську мулицю. 45 І помазали його в Гіхоні священник Садок та пророк Натан на царя. І повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. 46 І Соломон уже засів на троні царства. 47 І також посхобилися царські слуги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твого імені, і нехай звеличить його трон над трона твого! І вклонився цар на лозі своїм. 48 І сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моїм троні, а мої очі те бачать!“ 49 І затремтіли, і повставали всі покликані, що були з Адонією, і пішли кожен на дорігу свою... 50 А Адонія боявся Соломона. І встав він, і пішов, і схопився за роги жертовника. 51 І донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адонія злякався царя Соломона, й ось він схопився за роги жертовника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягне мені, що не вб'є свого раба мечем!“ 52 І сказав Соломон: „Якщо він

буде мужем чесним, ані волосіна його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. 53 І послав цар Соломон, і відвели його від жертовника. І прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Йди до свого дому!“

2 І наблизилися Давидові дні до смерти, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: 2 „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш мужем. 3 І будеш ти стерегти накази Господа, Бога свого, щоб ходити його дорогами, щоб стерегти постанови його, заповіді його, та устави його й свідчення його, як писано в Мойсеєвім Законі, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь, куди звернешся, 4 щоб виповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душею своєю, то, сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім! 5 А також ти знаєш, що зробив мені Йоав, син Церуїн, що зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Етеровому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і поплямив воєнною кров'ю свого пояса, що на стегнах його, та сандали свої, що на ногах його. 6 І ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знизитися сивині його мирно до шеолу. (Sheol h7585) 7 А синам гілеадянина Барзіллая зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до мене, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. 8 А ось з тобою Шім'ї, Герин син, веніаминівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Та він прийшов до Йордану стрінути мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем! 9 А тепер не прощай йому, бо ти муж мудрий, і знатимеш, що зробити йому, — і ти сивині його зведеш у крові до шеолу“. (Sheol h7585) 10 І спочив Давид з батьками своїми, і був похований у Давидовім Місті. 11 А дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. 12 І сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його царювання було дуже міцне. 13 І прийшов Адонія,

син Гаг'їтин, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи прихід твій — з миром?“ І він відказав: „З миром“. 14 І сказав: „Справа в мене до тебе“. А вона відказала: „Говори!“ 15 І він сказав: „Ти знаєш, що моє було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та відійшло царство, і досталося моєму братові, бо від Господа це сталося йому. 16 А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ А вона сказала йому: „Говори!“ 17 І він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунамїтку Авішаґ за жінку“. 18 І сказала Вірсавія: „Добре, — я скаж́у про тебе цареві“. 19 І прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та й сів на своєму троні. І поставив він трона й для цареві матері, і вона сіла по правіці його. 20 І сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов мені“. І сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмóвлю тобі“. 21 І сказала вона: „Нехай шунамїтка Авішаґ буде да́на братові твоєму Адонії за жінку“. 22 І відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І на́що ти про́сиш шунамїтку Авішаґ для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мій, ста́рший від мене, і для нього, і для священника Евіятара, і для Йоава, Церуїного сина!“ 23 І присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, коли не на душу свою говорив Адонія це слово... 24 А тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадовив мене на троні мого батька Давида, і що зробив мені дім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“ 25 І послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядиного сина, — і він ура́зив його, і той помер... 26 А священникові Евіятарові цар сказав: „Іди до Анатоту на поля свої, бо ти чоловік смерти, а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчега Владики Господа перед обличчям батька мого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мій батько“. 27 І вигнав Соломон Евіятара, щоб не був священником для Господа, щоб віповнилося слово Господнє, яке говорив у Шіло на дім Іліїв. 28 А звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилився до Адонії, а до Авесалома не схилився. І втік Йоав до Господньої скинії, і схопівся за роги

жертівника... 29 І донéсено цареві Соломонові, що Йоав утік до скинії Господньої, і ось він при жертівнику. І послав Соломон Бенаю, Єгоядиного сина, говорячи: „Іди, — ура́зи його!“ 30 І ввійшов Беная до Господньої скинії, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ А той відказав: „Ні, я тут помру!“ І передав Беная цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені“. 31 І сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразі його. І поховаєш його, і здіймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька. 32 І нехай оберне Господь його кров на його голову, що він ура́вив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечём, а батько мій Давид того не знав: Авнера, Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Стеревого, провідника Юдиного війська. 33 І нехай звéрнеться їхня кров на голову Йоава та на голову насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки“. 34 І пішов Беная, Єгоядин син, і вразив його, та й убив його. І був він похований у своїм домі в пустині. 35 А цар, замість нього, настановив над військом Бенаю, Єгоядиного сина, а священника Садока цар настановив замість Евіятара. 36 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди. 37 І буде того дня, як ти вийдеш і пере́йдеш поток Кедрон, то щоб ти добре знав, що конче помреш. Кров твоя буде на голові твоїй!“ 38 І сказав Шім'ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій“. І сидів Шім'ї в Єрусалимі багато днів. 39 І сталося в кінці трьох років, і втекли двоє рабів Шім'ї до Ахіша, Маахіного сина, ґатського царя. І донéсли Шім'ї, говорячи: „Ось рабі твої в Ґаті!“ 40 І встав Шім'ї, й осідлав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. І пішов Шім'ї, і привів своїх рабів з Ґату. 41 А Соломонові донéсено, що Шім'ї пішов з Єрусалиму в Ґат і вернувся. 42 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав до нього: „Чи ж я не заприсяг тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорячи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знав, що конче помреш? І ти сказав мені: Добра це річ, що я чув. 43 І чому ти не додержувався Господньої присяги та наказу, що я наказав був тобі?“ 44 І сказав цар

до Шім'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твоє серце, що зробив ти Давидові, батькові моему. І поверне Господь твоє зло на твою голову. 45 А цар Соломон — благословенний, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“. 46 І цар наказав Бенаї, Єгоядиному синові, і той вийшов і вразив його, — і він номер. І царство зміцніло в Соломоновій руці.

3 І посвоячився Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчив будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму. 2 Та народ приніс жертви на пагірках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імени аж до тих днів. 3 І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він приніс жертви та кадів на пагірках. 4 І пішов був цар до Гів'ону, щоб приністи там жертви, бо то найбільший пагірок. Тисячу цілопалень приніс Соломон на тому жертвників. 5 У Гів'оні з'явився Господь до Соломона в нічному сні. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ 6 А Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом Своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простотою серця з Тобою. І зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня. 7 А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба царем замість батька мого Давида, — а я недоросток, не знаю виходу та входу. 8 А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрав, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. 9 Дай же Своєму рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізняти добре від злого, бо хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?“ 10 І була та річ приємна в Господніх очах, що Соломон попросив оцю річ. 11 І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, 12 то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не було перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. 13 А також те, чого не просив ти, Я

даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твоє. 14 А якщо ти ходитимеш Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продівжу дні твої!“ 15 І прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. І ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс цілопалення та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг. 16 І прийшли до царя дві жінки блудниці, та й стали перед обличчям його. 17 І сказала одна жінка: „Прошу, пане мій, — я та ця жінка сидимо в одному домі. І породила я при ній у цьому домі. 18 І сталося третього дня по породі моїм, і породила теж оця жінка. А ми були разом, нікого чужого в домі з нами не було, тільки двоє нас було в домі. 19 А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього. 20 І встала вона серед ночі, і взяла мого сина від мене, — а невільниця твоя спала, — і поклала його при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні моїм. 21 І встала я рано, щоб погодувати сина свого, аж ось — помер він! І придивилася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила“... 22 А інша жінка відказала: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!“ А та говорила: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!“ І так сперечались вони перед царем. 23 І сказав цар: „Ця говорить: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говорить: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий“. 24 І сказав цар: „Подайте мені меч!“ І принесли меча перед цареве обличчя. 25 І сказав цар: „Розітніть це живе дитя надвоє, і дайте половину одній, а половину другій!“ 26 І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і сказала вона: „Прошу, пане мій, дайте їй немовлятку живим, а забити — не забувайте його!“ А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!“ 27 А цар відповів та й сказав: „Дайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його мати!“ 28 І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божа мудрість, щоб чинити суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем.

2 А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священник. 3 Еліхорей та Ахїя, сини Шіші, писарі. Йосафат, син Ахилудів, канцлер. 4 А Беная, Єгоядин син, — над військом, а Садок та Евїатар — священники. 5 А Азарія, Натанів син, — над намісниками, а Завуд, син Натанів — священник, товариш царів. 6 А Ахїшар — над домом, а Адонїрам, Авдин син — над даниною. 7 А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дїм його, — місяць на рік був на одніого на годування. 8 А оце їхні імена: Бен-Гур — в Єфремових горах, 9 Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. 10 Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та весь край Хеферу. 11 Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку. 12 Баана, Ахилудів син — Таанах і Мегіддо та весь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Їзреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму. 13 Бен-Гевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яїра, сина Манасії, що в Гїлеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мідяним засувом. 14 Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. 15 Ахімаац — в Нефталімі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку, за жінку. 16 Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. 17 Йосафат, Паруахів син, в Іссахарі. 18 Шімї, Елин син, — у Веніяміні. 19 Гевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Ога, царя башанського. А один намісник, що в усьому Краї. 20 Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многоті. Вони їли й пили та тішилися! 21 А Соломон панував над усіма царствами від Річки аж до филистимського краю та аж до границі Єгипту. Вони принесли дари та служили Соломонові по всі дні його життя. 22 І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. 23 Десятеро з великої ситої худоби, і двадцяттеро з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім оленя, і сарни, і антилопи та ситих гусок. 24 Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Азїї над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. 25 І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та

під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона. 26 І було в Соломона сорок тисяч стійлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців. 27 І годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до столу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чому. 28 А ячменю та соломи для коней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. 29 І дав Бог Соломонові дуже багато мудрости та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. 30 І збільшилася Соломонова мудрість над мудрість усіх синів сходу та над усю мудрість Єгипту. 31 І був він мудріший від усякого чоловіка, — від Етана езрахїтського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. 32 І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. 33 І говорив він про дерева, від кедру, що на Ливані, й аж до ісопу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плазуюче та про рибу. 34 І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краю, що чули про мудрість його.

5 І послав Хірам, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помазали на царя на місце батька його, бо Хірам був приятелем Давидовим по всі дні. 2 І послав Соломон до Хірама, говорячи: 3 „Ти знаєш мого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імени Господа, Бога свого, через війни, що оточували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стіпи ніг його. 4 А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випадку. 5 І ото я маю на думці збудувати дїм Імени Господа, Бога мого, як Господь говорив був моему батькові Давидові, кажучи: Син твій, якого дам замість тебе на трон твій, він збудує той дїм для Імєння Мого. 6 А тепер накажи, і нехай зігнуть мені кедри з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидонїани“. 7 І сталося, як почув Хірам Соломонові слова, то дуже зрадив та й сказав: „Благословенний Господь сьогодні, що дав Давидові мудрого сина над цим великим

на́родом!“ 8 І послав Хірам до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що посилав ти до мене. Я вико́наю все бажання́ твоє, щодо дере́ва ке́дрового та дере́ва кипари́сового. 9 Мої раби спу́стять із Ливану до моря, а я їх посклада́ю в плоті́, і відпра́влю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбива́ю їх там, і ти забере́ш. А ти вико́наєш моє бажання́, — дати хлі́ба для мого дому“. 10 І давав Хірам Соломонові дере́ва ке́дрові та дере́ва кипари́сові, — усе за бажання́м його. 11 А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч ко́рів пшениці́, — живни́сть для дому його, та двадцять тисяч ко́рів то́вченої оливи. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. 12 А Госпо́дь дав Соломонові мудрі́сть, як обця́в був йому́. І був мир між Хірамом та між Соломоном, і обидва вони склали умову. 13 А Соломон зібрав да́нину робітників зо всього́ Ізраї́ля, і була та данина — тридцять тисяч чолові́ка. 14 І він послав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, напере́міну: місяць були вони на Лива́ні, два місяці — у до́мі свої́м; а Адоні́рам догляда́в над робітника́ми. 15 І було в Соломона сі́мдесят тисяч тяга́рових носі́їв та ві́сімдесят тисяч лама́чів у гора́х, 16 окрім трьох тисяч і трьох сотень ке́рівників, що настанови́в Соломон над працею, — вони прави́ли над наро́дом, що робили пра́цю. 17 І цар нака́зав, і вони лама́ли вели́ке ка́міння, ка́міння доро́ге, щоб закла́сти ді́м із те́саного ка́міння. 18 І їх оте́сували буди́внічі Соломонові й буди́внічі Хірамові та гівляни, і нагото́вили дере́ва та ка́міння на збуду́вання храму.

6 І сталося, року чо́тирисото́го й ві́сімдесято́го по ви́ході Ізраї́левих сині́в з египетського кра́ю, четверто́го року Соломоново́го царюва́ння над Ізраї́лем, місяця зі́ва, почав він будувати той храм для Госпо́да. 2 А той храм, що цар Соломон збудува́в для Госпо́да, — ші́стдесят лі́ктів довжина́ його, а двадцять — шири́на його, а тридцять лі́ктів — ви́шина його. 3 А притво́р перед храмом цього́ дому — двадцять лі́ктів довжина́ його, відпові́дно шири́кості храму, десять лі́ктів шири́на його перед храмом. 4 І зробив він для храму прозо́рі ві́кна, широ́кі знадво́ру й вузькі всере́дині. 5 А до сті́ни храму збудува́в він прибуді́вку навко́ло, зо сті́нами дому навко́ло храму та найсвяті́шого, і поробив бі́чні кі́мнати навко́ло. 6 До́лішня

прибуді́вка — шири́на її́ п'ять лі́ктів, а середня — ші́сть лі́ктів шири́на її́, а третя — сі́м лі́ктів шири́на її́, бо він дав навко́ло храму знадво́ру ви́ступи, щоб не тримати їх у сті́нах храму. 7 А храм, коли був будо́ваний, будова́вся з ви́кінченого ка́меня з каменоло́мні, а молоткі́ та сокира, вся́ке залі́зне знаря́ддя не було чу́те в храмі, коли його́ будова́ли. 8 Вхі́д до середньо́ї бі́чної кі́мнати́ був з право́го боку храму, а кру́ченими схода́ми входи́ли до середньо́ї, а з середньо́ї — до третьо́ї. 9 І збудува́в він той храм та й покінчи́в його. І покрив він храм дошка́ми та бру́ска́ми ке́дрових дере́в. 10 І збудува́в він прибуді́вку на ввесь храм, — п'ять лі́ктів ви́шина її́, і вона тримала́ся храму ке́дровими дере́вина́ми. 11 І було́ Госпо́дне сло́во до Соломона, говорячи: 12 „Цей храм, що ти буду́єш, — якщо ти ходи́тимеш Мої́ми уста́вами й постано́ви Мої́ будеш вико́нувати, і будеш дотри́мувати всі́ Мої́ за́повіді, щоб ними ходи́ти, то Я ви́повню на то́бі Своє сло́во, яке Я говорив був ба́тькові́ тво́єму Давидові. 13 І пробува́тиму посеред Ізраї́левих сині́в, і не покину́ Свого Ізраї́левого наро́ду“. 14 І збудува́в Соломон той храм та й скінчи́в його. 15 І побудува́в він сті́ни храму зсере́дини з ке́дрових дошо́к, від підлоги храму аж до сті́н стро́пу покрив усере́дині дере́вом, а підлогу храму покрив кипари́совими до́шка́ми. 16 І збудува́в тих двадцять лі́ктів сті́ні з-заду храму з ке́дрових дошо́к, від підлоги аж до сті́н стро́пу, і це збудува́в йому́ зсере́дини за де́ви́ра, за Святе́е Святи́х. 17 А той храм був на сорок лі́ктів, він — той, що перед де́вром. 18 А на кедрі́ні всере́дині храму була́ різьба́ огі́рків та відкритих кві́тів. Усе — кедрі́на, ка́мінь був невидни́й. 19 А найсвяті́ше він пригото́вив усере́дині храму, щоб дати туди́ ковче́га Госпо́дного запові́ту. 20 А сере́дина найсвяті́шого двадцять лі́ктів довжина́, і двадцять лі́ктів шири́на, і двадцять лі́ктів ви́шина́ його, і він покрив його́ щі́рим золо́том, і також покрив ке́дрового же́ртвника. 21 І Соломон покрив той храм зсере́дини щі́рим золо́том, а перед найсвяті́шим перетягну́в золо́тими ланцю́гами, та покрив його́ золо́том. 22 І ввесь храм він покрив золо́том аж до кінця́ всього́ храму і всього́ же́ртвника, що при найсвяті́шому, покрив золо́том. 23 І зробив у найсвяті́шому дво́х херуви́мів з оли́вкового дере́ва, — десять лі́ктів

вишина його. 24 І п'ять ліктів одне крило херувіма, і п'ять ліктів друге крило херувіма; десять ліктів від кінця одного його крила і аж до кінця другого його крила. 25 І десять ліктів був і другий херувим, — одна міра й один вид обом херувімам. 26 Височина одного херувіма — десять ліктів, і так і другого херувіма. 27 І дав він тих херувимів усередині внутрішнього храму. І херувими простягали свої крила, і торкалося крило одного однієї стіни, а крило другого херувіма торкалося другої стіни. А їхні внутрішні крила дотикалися крило до крила. 28 І він покрити херувимів золотом. 29 А всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувимів і пальм та розкритих квітів, зсередини та від зовнішньої частини. 30 А підлогу храму він покрити золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини. 31 А на вхід до найсвятішого зробив двері з оливкового дерева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні. 32 І двоє дверей були з оливкового дерева, і на них були пороблені різьби херувимів і пальм та розкритих квітів, і покрити золотом; і обклав золотом тих херувимів та ті пальми. 33 І так поробив і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні. 34 А двоє дверей були з кипарисового дерева. Дві частини одних дверей та дві частини других дверей були рухомі. 35 І повирізував на них херувимів і пальми та розкриті квіти, і покрити золотом, вікутим по різьбі. 36 І збудував він унутрішній двір, — три ряди тесаного каменя та ряд стятого кедрового брусу. 37 Року четвертого був заложений храм Господній, у місяці зів, 38 а року одинадцятого, у місяці бул, — він місяць восьмий — був закінчений той храм зо всіма речами його та зо всіма планами його. І він будував його сім років.

7 А свій дім Соломон будував тринадцять років, та й скінчив увесь свій дім. 2 І збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширина його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирьох рядах кедрових стовпів, а кедрові бруси — на стовпах. 3 І покритий він був кедріною зверху на бічних кімнатах, що на сорока й п'яти стовпах, по п'ятнадцять на ряд. 4 А лутків було три ряди, вікно до вікна три рази. 5 А всі двері та бічні одвірки — чотирикутні, з поробами,

а навпроти — вікно до вікна три рази. 6 І зробив він сїни зо стовпів, — п'ятдесят ліктів довжина їх та тридцять ліктів ширина їх, і інші сїни перед ними, і стовпи, і причілок даху. 7 І зробив він тронбу залю, де судив, залю судову, і покрити кедріною від підлоги до стелі. 8 А його дім, де жив, на іншому дворі, зсередини сїней, був такий, як та робота. І зробив він дім для фарабової дочкї, яку взяв Соломон, — як ті сїни. 9 Усе це з дорогого каміння, тесаного за мірою, обрізаного пілкою зсередини та іззовні, і від основи аж до стелі, а іззовні аж до великого двора. 10 А заснований він був на дорогих каміннях, каміннях великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, 11 А згори — дорогі каміння, тесані за мірою, та кедріна. 12 А навколо — великий двір, три ряди тесаного каміння та ряд стятого кедрового брусу; те саме й для внутрішнього двору Господнього храму та для сїней храму. 13 І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хірама, — 14 це син однієї вдови, з племени Нефталимового, а батько його — тирянин, що робив на міді. І був він наповнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міді. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. 15 І він відлив два мідяні стовпи, — вісімнадцять ліктів височина одного стовпа, а шнур дванадцяти ліктів оточив би його; такий і стовп другий. 16 І зробив він дві маковиці, щоб дати на верхі тих стовпів, відлив їх із міді; п'ять ліктів височина однієї маковиці, і п'ять ліктів височина маковиці другої. 17 А на тих маковицях, що були на верхях стовпів, було мерезиво плетеної роботи та шнурки роботою ланцюжків, — сім на маковиці одній і сім на маковиці другій. 18 І поробив він ті стовпи так, що два ряди гранатових яблук були навколо на одному мерезиві, щоб покрити маковиці, що на верху; і так зробив і маковиці другій. 19 А маковиці, що на верху тих стовпів, були зроблені як лілї, на чотири лікти, у притворі. 20 І маковиці на обох стовпах також зверху, навпроти випуклини, що з боку мерезива. А тих гранатових яблук — двісті, рядами навколо на маковиці другій. 21 І поставив він ті стовпи до притвору храму. І поставив він правого стовпа, і назвав ім'я йому: Яхин; і поставив стовпа лівого, і назвав ім'я йому: Боаз. 22 А на верху стовпів — зроблено як лілї. І була скінчена

робота стовпів. 23 І зробив він літе море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглясте, і п'ять ліктів височина його. А шнур на тридцять ліктів оточив би його навколо. 24 А здолу на краях його оточували його подоби огірків, по десять у лікті, — вони оточували море навколо. Було два ряди тих огірків, вилитих при литті його. 25 Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звёрху, а весь зад їх — до нутра. 26 А грубина його — долоня, а краї його подібні до краю келиха, як квітки лілєї. Містило воно дві тисячі батів. 27 І зробив він десять мідяних підстав, — чотири лікті довжина однієї підстави, і чотири лікті ширина її, а три лікті вишина її. 28 А оце робота підстави: у них ліштви, а ті ліштви поміж прутами. 29 А на ліштвах, що між прутами, леві, воли та херувими. А на прутах — звёрху підніжки, а під левами та волами — китиці, зроблені розлужистими. 30 І чотири мідяні кола для однієї підстави та мідяні о́си. А на чотирьох рогах — їхні рамена, під мідницею — рамена литі, з кожного боку китиці. 31 А гірло його — з нутра маковиці й вище лікоть; а гірло круглясте, роботи підніжка, лікоть і півліктя; і також на гирлі його різьбі, а рамено їх квадратове, не круглясте. 32 І чотири ті кола були під ліштвами, а о́си колес — у підставі. А вишина одного кола — лікоть і півліктя. 33 А робота тих кіл — як робота кола возового; їхні о́си, і їхні обіддя, і їхні шпіці, і їхні маточини — усе лите. 34 І чотири рамена на чотирьох рогах однієї підстави; з підстави виходили рамена її. 35 А на верху підстави було округле навкілля, півліктя вишини; а на верху підстави ручки її та ліштви її з неї. 36 І він повірізував на таблицях ручки її та на ліштвах її херувимів левів та пальми, на кожнім вільнім місці, та китиці навколо. 37 Як це, він зробив десять підстав, — лиття одне, міра одна, одна робота для них усіх. 38 І зробив він десять мідяних умивальниць, — сорок батів мала кожна умивальниця; чотири лікті кожна умивальниця; одна умивальниця на одній підставі, так для десяти підстав. 39 І дав ті підстави — п'ять на боці храму з правиці, і п'ять на боці храму з лівиці його, а море дав на правому боці храму, наперед, навпроти полудня. 40 І поробив Хірам

умивальниці й лопатки та кропильниці. І покінчив Хірам робити всю ту роботу, що зробив цареві Соломонові для храму Господнього: 41 два стовпи та дві голівки маковиць, що на верху стовпів, і два мерезива на покриття двох голівок маковиць, що на верху стовпів; 42 і чотири сотні гранатових яблук для двох мерезив, — два ряди гранатових яблук для одного мерезива, на покриття обох голівок маковиць, що на верху стовпів; 43 і підстави — десять, і умивальниці — десять; 44 і одне море, і воли — дванадцять під морем; 45 і гóрнята, і лопатки, і кропильниці та всі ті речі, що Хірам поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — усе виполірувана мідь. 46 На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном. 47 І порозставляв Соломон усі ці речі; через дуже велику многоту їх не була справджена вага міді. 48 І поробив Соломон усі речі, що в Господньому храмі: золотого жéртвннка, і золотого столá, що на ньому хліб показний, 49 і свічники, — п'ять з правиці та п'ять з лівиці, перед найсвятішим, зо щирого золота; і квітки, і лямпáди, і щіпчики, — з золота; 50 і мискі, і нóжиці, і кропильниці, і ложки, і лопатки, — золото щире; і чопі для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. 51 І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повно́сив освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

8 Тоді Соломон зібрав усіх Ізраїлевих старших та голів племён, керівників батьківських домів Ізраїлевих синів, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. 2 І були зібрані до царя Соломона всі ізраїльтяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий. 3 І поприходили всі Ізраїлеві старші, а священники понесли ковчега. 4 І понесли вони Господнього ковчега, і скинію заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понесли їх священники та Левити. 5 А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралися при ньому, були з ним перед ковчегом, і принесли в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через мно́гість не була вона ані записувана, ані лічена. 6 І внесли

священики ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крила херувимів. 7 Бо херувими простягали крила над місцем ковчегу, і зацінювали херувими над ковчегом та над його держакіми звёрху. 8 А ті держакі були довгі, і голівки тих держаків були видні з святині перед найсвятішим, а зназівні не були видні. І вони там аж до цього дня. 9 У ковчезі не було нічого, тільки дві камінні таблиці, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського країу. 10 І сталося, як священики виходили з святині, то хмара наповнила Господній храм. 11 І не могли священики стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила Господній храм! 12 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. 13 Будуючи, я збудував оцей храм, на оселю Тобі, місце Твого пробування навіки!“ 14 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. 15 І він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Своєю тепер виконав, говорячи: 16 Від того дня, коли Я вивів Свій народ, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племён, щоб збудувати храм на пробування Мого Ймення там. І вибрав Я Давида, щоб був над Моїм Ізраїлевим народом. 17 І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїля. 18 Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. 19 Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стёгон твоїх, — він збудує цей дім для Ймення Мого! 20 І виконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька мого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. 21 І встановив я там місце для ковчегу, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського країу.“ 22 І став Соломон перед Господнім жёртвником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг руки свої до неба та й сказав: 23 „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небесах угорі та на землі долі. Ти стережеш заповіта та милість

для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. 24 Ти додёржав Своєму рабові, Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня. 25 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе перевёду з-перед лица Мого нікому з тих, що сидітимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої будуть держатися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. 26 А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові, моєму батькові. 27 Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм той, що я збудував? 28 Та Ти зглянешся на молитву Свого раба та на його благання, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій мо́литися перед лицем Твоїм сьогодні, 29 щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймення Моє там, щоб почути молитву, якою буде мо́литися Твій раб на цьому місці! 30 І Ти будеш прислухатися до благання Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почувеш на місці Свого пробування, на небесах, — і почувеш, і простиш. 31 Як згрішіть людина проти свого ближнього, і вимагати́муть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твій жёртвник у цьому храмі, 32 то Ти почувеш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — осудиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і вправедливиш праведного, щоб віддати йому за його справедливістю. 33 Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішив Тобі, і коли вони звёрнуться до Тебе, і будуть славити Ім'я Твоє, і будуть мо́литися, і будуть благати Тебе в цьому храмі, 34 то Ти почувеш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вёрнеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам. 35 Коли замкнётся небо й не буде дощу, бо прогріша́ться Тобі, то коли знову вони помо́ляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і від гріха свого відвёрнуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — 36 то Ти почувеш на небесах, і простиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля,

бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на край Свій, якого Ти дав Своему народові на спадщину. 37 Голод коли буде в краї, моровіця коли буде, посуха, жовтачка, сарана, черва коли буде, коли його ворог стане тіснити його в краї міст його, коли буде яка поразка, яка хвороба, — 38 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен почує рану свого серця, і простягне руки свої до цього храму, 39 то Ти почуєш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і простиш, і зробиш, і даси кожному за всіма його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх людських синів, 40 щоб вони боялися Тебе по всі дні, доки вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим. 41 Також і чужинця, що він не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймення Твого, — 42 бо почують і вони про велике Ім'я Твоє, і про сильну руку Твою та про витягнене рамено Твоє, — і прийде він і помолиться в цьому храмі, 43 Ти почуєш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде клікати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував. 44 Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помобляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, 45 то почуєш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! 46 Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і віддаси їх ворогові, а їхні полонітелі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького, 47 і коли вони прийдуть до розуму в краї, куди взяті в неволю, і навірнуться, і будуть благодати Тебе в краї полонітелів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожне чинили, були ми винні; 48 і коли вони навірнуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краї ворогів своїх, що їх поневолили, і помобляться до Тебе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імени Твого, 49 то Ти почуєш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню

молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд, 50 і пробачиш Своему народові, щоб вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любови полонітелів їхніх, і вони змилосердяться над ними, 51 бо вони — народ Твій та наділ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутнічої печі, — 52 щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб прислухуватися до них, коли вони клікатимуть до Тебе. 53 Бо Ти виділив їх зо всіх народів Собі на наділ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти виводив наших батьків із Єгипту, Владико мій, Господи!“ 54 І сталося, як Соломон скінчив цю молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертовника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба. 55 І встав він, і поблагословив усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом: 56 „Благословенний Господь, що дав мир Своему народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово зо всіх Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. 57 Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, 58 щоб прихилити наше серце до Себе, щоб ми ходили всіма Його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів Його, і уставив Його та постанов Його, як і Він наказав був нашим батькам. 59 І нехай будуть оці слова мої, якими я благов перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, 60 щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого! 61 І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерігати заповіді Його, як цього дня!“ 62 А цар та весь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем. 63 І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що приніс для Господа: двадцять і дві тисячі худоби великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини. 64 Того дня цар освятив середину двору, що перед храмом Господнім, бо приготівив там цілопалення й хлібну жертву та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, що перед Господнім лицем, був малий для прийняття

цілопалення й хлібно́ї жертви та лою мирних жертв. **65** І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирна́дцять день. **66** Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагослови́ли царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своєму рабові Давидові та Своєму наро́дові Ізраїлеві.

9 І сталося, як Соломо́н покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що пра́гнув він зробити, 2 то Господь явився Соломонові другий раз, як явився йому в Гів'оні. 3 І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молітви твої та благання твої, якими благов ти перед лицем Моїм, — Я освятив той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Моє там аж навіки. І будуть там Мої очі та серце Моє по всі дні. 4 А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, 5 то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде перево́ду нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні. 6 Якщо ж справді відвернетесь ви та ваші сині́ від Мене, і не будете дотримувати за́повідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, 7 то Я вінищу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лица Свого. І стане Ізраїль за приповістку та за посміховище серед усіх народів! 8 І храм цей найвищий, — кожен, хто проходитиме біля нього, скам'яніє та висне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому?. 9 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського країу, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихо!“ 10 І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два дома, храм Господній та дім царський, 11 а Хіра́м, цар тирський, доставав Соломонові ке́дрові дере́ва

й дере́ва кипарісові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї́ Галі́л. 12 І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобались йому вони. 13 І він сказав: „Що́ це за міста́, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав ім'я їм: Край Кавулу, і так вони звуться аж до цього дня. 14 І послав Хірам цареві сто й двадцять талантів золота. 15 А оце наказ тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру ерусалимського, і Хацору, і Мері́ддо, і Гезеру. 16 Фарао́н, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханаанянина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочкі, Соломонової жінки. 17 І вибудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дóлішнього, 18 і Баалата, і Тамара в пустині того країу, 19 і всі міста на запási, що були Соломонові, і міста на колесни́ці, і міста на верхівці́в, і інші бажання Соломонові, що бажав збудувати в Єрусалимі та на Ливані, та в усьому Краї́ панування його́. 20 Увесь народ, що позоста́вся з аморе́ян, хіттє́ян та пері́ззе́ян, хівве́ян та євусе́ян, що вони не з Ізраїлевих синів, 21 їхні сині́, що були позоста́влені по них у Краю́, яких Ізраїлеві сини не могли вігубити, — то взяв їх Соломон за поборових працівників, і так є аж до цього дня. 22 А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі, і його раби, і провідники його́, і старші́ над трьома́, і провідники над його́ колесницями та його́ верхівці́. 23 Оце приставлені провідники́, що були над Соломоною роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили наро́дом, який робив на праці. 24 Тільки фараонова дочка́ вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував їй; тоді збудував він Мілло́. 25 І прино́сив Соломон три ра́зи річно цілопалення та мирні жертви на жéртвнику, що збудував Господе́ві, і кадив на тому, що перед Господнім лицем. І вікінчив він той дім. 26 І цар Соломон наробів кораблі́в в Еціон-Гевері́, що при Елоті на березі Червоного моря в едо́мському краї́. 27 І послав Хіра́м корабля́ми своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. 28 І прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привезли до царя Соломона.

10 А цариця Шéви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імени, то прийшла випробувати його загадками. 2 І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблюдами, що несли пахоші, і з дуже численним золотом, і з дорогим камінням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. 3 І Соломон в'яснив їй усі її слова, — не було речі, незнаної цареві, якої не порішив би він їй. 4 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, 5 і їжу стóлу його, і мешкання рабів його, і поста́ву слуг його та їхні одежі, і напóби його, і цілопáлення, що він принóсить у Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти! 6 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї́ про твої діла та про твою мудрість. 7 І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була́ представлена мені й половина: ти перевищив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! 8 Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! 9 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподóбав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до Ізраїля навіки. І Він настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ 10 І далá вона цареві сто й двадцять талáнтів золота, і дуже багато пахошів та дорогого каміння. Більш уже ніколи не приходило так багато, як оці пахоші, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! 11 І також Хірамові кораблі, що довóзили золото з Офіру, спровáджували з Офіру багато алму́гового дерева та дороге каміння. 12 І поробив цар з алмугового дерева порúччя для Господнього храму та для дому царського, і гóсла, і áрфи для співаків. Ніколи не приходило так багато алмугового дéрева, і не бáчено аж до цього дня! 13 А цар Соломон дав цариці Шеви на жадáння її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дару́нок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого краї́, вона та слуги її. 14 І була́ вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талáнтів золота, 15 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краєвих намісників. 16 І зробив цар Соломон

дві сотні великих щитів із кúтого золота, — шість сотень шеклів золота йшло на одного щита, 17 та три сотні щитів менших із кúтого золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 18 І зробив цар великого трóна зо слонóвої кóсти, і покрив його щирим золотом. 19 У трона було шість ступéнів; а голова в трона кругляста позад його та порúччя з того й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при порúччях. 20 І дванадцять левів стояли там на шости ступéнях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зрóбленого! 21 І ввесь пóсуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічóго із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Бо цар мав на морі таршіські кораблі рáзом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довóзили золото, і срібло, і слонóву кість, і мавп, і пав. 23 І став цар Соломон найбільшим від усіх зéмних царів, щодо багатства та щодо мудрости. 24 І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його́ мудрости, що Бог дав у його серце. 25 І вони принóсили кожен свого дáра, — речі срібні та речі золоті, й одежу, і збрóю, і пахоші, коні та мули, — із року в рік. 26 І назбирав Соломон колесни́ць та верхівці́в, і було в нього тисяча й чотири сотні колесни́ць та дванадцять тисяч верхівці́в, і він порозміщував їх по колесни́чних міста́х та з царем в Єрусалимі. 27 І Соломон насклада́в в Єрусалимі срібла, як каміння, а кéдрів насклада́в, щодо численности, як сикомóри, що в Шефелі! 28 А ко́ней, що були в Соломона, привóдили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за встановлені грóші. 29 І входила й вихóдила колесни́ця з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кінь — за сто й п'ятдесят. І так вони вивóзили все це своєю рукою для всіх царів хітійських та царям сирійським.

11 А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: і дочку́ фараонову, моавітянок, аммонітянок, едомітянок, сидонянок, хіттянок, 2 із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввійдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони справді нахилять ваші серця до своїх богів“. До них прихили́вся Соломон кохáнням. 3 І було в нього жінок-княгинь

сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінки його прихилили його серце. 4 І сталося на час Соломонової старости, жінки його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. 5 І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гідотою аммонітською. 6 І робив Соломон зле в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. 7 Тоді Соломон збудував жертовника для Кемоша, моавської гідоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гідоти аммонських синів. 8 І так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та приносили жертви для своїх богів. 9 І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, 10 і наказував йому про цю річ, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. 11 І сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. 12 Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! 13 Та всього царства Я не відберу, — одне племіно Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав“. 14 І поставив Господь Соломонові за противника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі. 15 І сталося, коли Давид був з Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. 16 Бо шість місяців сидів там Йоав та весь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі. 17 І втік Гадад, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим хлопцем. 18 І встали вони з Мідіяну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому землю. 19 І знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. 20 І породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому

домі серед фараонових синів. 21 І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йоав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, й я піду до свого Краю!“ 22 А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені, що ти оце хочеш іти до свого краю?“ Та той сказав: „Ні, таки конче відпусти мене!“ 23 І поставив Бог йому, Соломонові, за противника ще й Резона, сина Ел'яди, що втік від Гадад'езера, царя Цови, свого пана. 24 І зібрав він при собі людей, та й став провідником банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до Дамаску, й осілися в ньому, і панували в Дамаску. 25 І був він противником для Ізраїля за всіх Соломонових днів, а це окрім того лиха, що чинив Гадад. І брідив він Ізраїлем, і запанував над Сирією. 26 А Єровоам, син Неватів, ефремівець, із Цереди, а ім'я його матері — Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. І підняв він руку на царя. 27 А оце та причина, що він підняв руку на царя: Соломон будував Мілло, і поправив пролім у Місті Давида, свого батька. 28 А той муж Єровоам був відважний. І побачив Соломон цього юнака, що він роботящий, і призначив його над усіма носіями Йосипового дому. 29 І сталося того часу, і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на дорозі шілонянин Ах'їя, пророк. Він був одягнений в нову одіж, й обидва вони були самі на полі. 30 І схопив Ах'їя за ту нову одіж, що була на ньому, та й подер її на дванадцять кусків. 31 І сказав він до Єровоама „Візьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог Ізраїля: Оце Я віддираю царство з Соломонової руки, і дам тобі десять племін. 32 А одне племіно буде йому ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста, що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих племін. 33 Це тому, що вони покинули Мене і вклонялися Астарті, сидонській богині, і Кемошеві, богові моавському, та Мілкомові, богові аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид. 34 Та не візьму Я всього царства з руки його, бо оставлю його володарем по всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибрав його, який додержував заповідів Моїх та постанов Моїх. 35 І візьму Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племін. 36 А синові його дам одне племіно, щоб позоставався світильник

рабові Моєму Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Моє Ймення. 37 А тебе Я візьму, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. 38 І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. 39 І буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“. 40 І шукав Соломон, щоб забити Єровоама. І встав Єровоам, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерті. 41 А решта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. 42 А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, було сорок літ. 43 І спочив Соломон зо своїми батьками, і був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

12 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. 2 І сталося, що це почув Єровоам, Неватів син, коли був іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоам ув Єгипті. 3 І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: 4 „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер полегші жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. 5 А він відказав їм: „Ідїть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. 6 І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому наро́дові?“ 7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому наро́дові, і будеш служити їм, і відповіси їм, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодика́ми, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. 9 І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповімо́ цьому наро́дові, який говорив мені,

кажучи: Полегші ярмо, що твій батько наклав був на нас“. 10 І говорили до нього ті молодикі, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому наро́дові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізинець грубший за стегна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я додам до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“ 12 І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорстоко відповів народові, і відкинув пораду старших, що радили йому. 14 І він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а я додам до вашого ярма. Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“ 15 І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб справдилося слово Його, яке говорив був Господь через шілонянина Ахійю до Єровоама, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частина в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессєя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов Ізраїль до наметів своїх. 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — тільки над ними зацарював Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Адонірама, що був над даниною, та весь Ізраїль закидав його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 І збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від нього відпав, і так є аж до цього дня. 20 І сталося, як увесь Ізраїль почув, що вернувся Єровоам, то послали й покликали його на збори, та й настановили його царем над усім Ізраїлем. За домом Давида не було нікого, окрім одного Юдиного племени. 21 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав увесь Юдин дім та Веняминове племєно, сто й вісімдесят тисяч ви́браних військових, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломоновому синові. 22 І було Боже слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: 23 „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й

Веніяминовому, і решті народу, говорячи: 24 Так говорить Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послушалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом. 25 І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горах, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував Пенуїла. 26 І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вернеться царство до Давидового дому! 27 Якщо нарід цей буде ходити до Єрусалиму, щоб принісати жертви в Господньому домі, то вернеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'ють мене, та й вернуться до Рехав'ама, царя Юдиного“. 28 І порадився цар, і зробив два золоті тельці, і сказав до народу: „Дісайте вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, боги твої, що вивели тебе з єгипетського країю“. 29 І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані. 30 І була та річ на гріх, бо народ ходив до одного з них аж до Дану. 31 І зробив він жертвене місце на пагірку, і настановив священників з усього народу, що не були з Левієвих синів. 32 І встановив Єровоам свято в восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і приніс жертву на жертвнику. Так зробив він у Бет-Елі, щоб принісати в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священників пагірків, що поробив. 33 І приніс він жертви на жертвнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого вимислив з свого серця. І вчинив він свято для Ізраїлевих синів, і підійшов до жертовника, щоб покадити.

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при жертовнику, щоб кадити. 2 І кликнув чоловік Божий при жертовнику за словом Господнім і сказав: „Жертовнику, жертовнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі народиться син, Йосія ім'я йому, і він на тобі принесе в жертву священників пагірків, що на тобі кадять, і кості людські сп'яляться на тобі. 3 І дасть він того дня чудо, говорячи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей жертовник розпадеться, і висиплеться попіл, що на ньому!“ 4 І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до жертовника в Бет-Елі, то Єровоам простяг руку

свою від жертовника, говорячи: „Схопіть його!“ І всохла рука йому, яку він простяг до нього, і він не міг вернути її до себе. 5 А жертовник розпався, і попіл висипався з жертовника, за тим чудом, що дав Божий чоловік за словом Господнім... 6 А цар відповів і сказав до Божого чоловіка: „Умилостів лице Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вернеться рука моя до мене!“ І чоловік Божий умилостівив Господне лице, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим... 7 І сказав цар до Божого чоловіка: „Увійди зо мною до дому й попоїж, і я дам тобі дара!“ 8 А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пів дому свого, — не ввійду я з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води в цьому місці! 9 Бо так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не їстимеш хліба, і не питимеш води, і не вернешся дорогою, якою пішов!“ 10 І пішов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. 11 А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповіли йому про весь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповіли їх своєму батькові. 12 І промовив до них їхній батько: „Ді ж та дорога, якою він пішов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пішов Божий чоловік, що прийшов був з Юди. 13 І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“ І вони осіддали йому осла, і він сів на нього. 14 І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відказав: „Я“. 15 І сказав він до нього: „Іди зо мною до дому та з'їж хліба!“ 16 А той відказав: „Не міжу вернутися з тобою та ввійти з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води з тобою в цьому місці! 17 Бо було мені сказано за словом Господнім: Не їстимеш хліба й не питимеш там води, і не вернешся тією дорогою, якою ти йшов!“ 18 А той відказав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він їсть хліб і нехай п'є воду“. Він же говорив йому неправду! 19 І він вернувся з ним, і їв хліб у його домі та пив воду. 20 І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господне слово до пророка, що вернув його. 21 І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди,

говорячи: „Так сказав Господь: Тому́, що був ти неслухняний Господнім наказам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, 22 і ти вернувся, і їв хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — то не ввійде твій, труп до гробу батьків твоїх!“ 23 І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому пророкові, що він вернув його. 24 І той подався, та спіткав його на дорозі лев, та й забив його. І був кінений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трупі. 25 Аж ось приходять люди, і побачили того трупа, кіненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. І вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старій пророк. 26 І почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“. 27 І сказав він до синів своїх, говорячи: „Осідлайте мені осла!“ І осідлали. 28 І поїхав він, і знайшов його трупа, кіненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. 29 І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І ввійшов старій пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. 30 І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ 31 І сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помру́, то поховаєте мене в гробі, що в ньому похований цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кості! 32 Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жертовником, що в Бет-Елі, та над усіма жертовниковими місцями на пагірках, що в містах самарійських.“ 33 По цій пригоді Єровоам не зійшов зо своєї злої дороги, і настановляв священників пагірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священником пагірків. 34 І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вигублення, і на внищення з-над поверхні землі.

14 Того часу заслаб Авійя, Єровоамів син 2 І сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шіло́, — ото там пророк Ахійя, який говорив про мене, що я буду царем над

цим народом. 3 І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбанок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що́ буде хлопцеві“. 4 І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та й пішла до Шіло́, і ввійшла до Ахійєвого дому. А Ахійя не міг бачити, бо очі йому стемніли через його старість. 5 І Господь сказав до Ахійї: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабій. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. 6 І сталося, як Ахійя почув шарудіння ніг її, як вона входила до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому то ти вдаєш чужу? А я по́сланий до тебе з твердюю звісткою. 7 Иди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Тому́, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм наро́дом, Ізраїлем, 8 і відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував за́повідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх, 9 і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовванів, щоб гнівити Мене, а Мене ти відкинув геть, 10 тому́ ось Я наводжу лихо на Єровоамів дім, і вигублю в Єровоама навіть те, що мочить на стіну, невільника й вільного в Ізраїлі, і вімету позостале по Єровоамовім домі, як вимітається сміття, аж не зостанеться нічо́го. 11 Померлого в Єровоама в місті поїдять пси, а померлого на полі поїсть птаство небесне. Так сказав Господь. 12 А ти встань, іди до свого дому. Як но́ги твої входитимуть до міста, то помре той хлопець. 13 І буде його оплакувати весь Ізраїль, і поховать його, бо він — один в Єровоама ввійде до гробу, бо тільки в ньому в Єровоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого. 14 А Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вигубить Єровоамів дім того дня. Та що станеться тепер? 15 І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа. 16 І Він видасть Ізраїля через гріх Єровоама, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля“. 17 І встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірці.

Як вона входила до порога дому, то той хлопець помер. 18 І поховали його, й оплакував його весь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю. 19 А решта Єровоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 20 А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав. 21 А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племін, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я його матері: аммонітка Наама. 22 А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівили Його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили. 23 І також вони будували собі жертовники на пагірках, і стовпї, і Астарті на кожному високому взгір'ї та під кожним зеленим деревом. 24 І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гидоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. 25 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. 26 І позабирав він скарби Господнього дому та скарби дому царєвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щитї, що Соломон поробив був. 27 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. 28 І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, бігунї носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. 29 А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 30 А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні. 31 І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований зо своїми батьками в Давидовому Місті. А ім'я його матері — аммонітянка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям. 2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. 3 І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. 4 Бо Господь,

Бог його, ради Давида дав йому світільника в Єрусалимі, щоб поставити сина його по ньому та укріпити Єрусалим. 5 Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хіттїнина Урїї. 6 А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні життя його. 7 А решта Авійямових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точилася між Авійямом та між Єровоамом. 8 І спочив Авійям зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. 9 А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аса, цар Юдин. 10 І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. 11 І робив Аса добре в Господніх очах, як батько його Давид. 12 І вигнав він блудодіїв із краю, і повикидав усіх божків, яких поробили були їхні батьки. 13 І навіть матір свою Мааху, — і її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була ідола для Астарті. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедрон. 14 А пагірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні. 15 І вніс він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і посуд. 16 А війна точилася між Асою та між Башою по всі їхні дні. 17 І пішов Баша, цар Ізраїлів, на Юду, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та входити. 18 І взяв Аса все срібло та золото, позостале в скарбницях храму Господнього та дому царєвого, та й дав його до руки своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезйонового, сирійського царя, що сидів у Дамаску, говорячи: 19 „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. 20 І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Ійїона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталїмову. 21 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. 22 А цар Аса закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинісли каміння

Рами та її дерево, що з них будував був Баша. І цар Аса збудував з того Веняминоу Геву. 23 А решта діл Аси та вся лицарськість його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старости своєї він ослаб був на свої ноги. 24 І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Йосафат. 25 А над Ізраїлем зацарював Надав, Єровоамів син, у другому році Асі, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки. 26 І робив він зле в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив теж у гріх Ізраїля. 27 І змовився на нього Баша, син Ахійї, з Іссахарового дому, та й побив його Баша в Гіббетоні филистимському. А Надав та весь Ізраїль облягали Гіббетон. 28 І вбив його Баша в третьому році Асі, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. 29 І сталося, як зацарював він, то побив увесь Єровоамів дім, — не позоставив Єровоамові жодної душі, аж поки не вигубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шілонянина Ахійю, 30 за гріх Єровоама, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівів Господа, Бога Ізраїлевого. 31 А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 32 А війна точилася між Асою та між Башею, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. 33 Третього року Асі, царя Юдиного, зацарював Баша, син Ахійїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки. 34 І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Єровоама та в гріху його, що вводив у гріх Ізраїля.

16 І було Господнє слово до Єгуг, Хананієвого сина, про Башу, говорячи: 2 „Тому, що Я підніс тебе з пороку, і настановив тебе володарем над Моїм народом, Ізраїлем, а ти пішов Єровоамовою дорогою та вводив у гріх народ Мій, Ізраїля, щоб гнівити Мене гріхами їх, 3 то ось Я вигублю по Баші та по домі його, — зроблю твій дім, як дім Єровоама, Неватового сина. 4 Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть птаство небесне“. 5 А решта діл Баші, і що він зробив був, і лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 6 І

спочив Баша зо своїми батьками, і був похований в Тірці, а замість нього зацарював син його Ела. 7 І було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через усе те зло, що кїв він у Господніх очах, щоб гнівити його чином своїх рук, щоб бути, як Єровоамів дім, що Він побив його. 8 Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тірці, на два роки. 9 І змовився на нього його раб Зімір, провідник половини колесниць. І коли він, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом у Тірці, 10 то прийшов Зімір й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. 11 І сталося, як він зацарював та сів на його троні, то він вбив увесь Башин дім, — не позоставив навіть того, що мочить на стіну, ані рідних його, ані друзів його. 12 І вигубив Зімір увесь Башин дім, за словом Господа, що промовляв був до Баші через пророка Єгу, 13 за всі гріхи Баші та гріхи Елі, його сина, що грішили самі, і що вводили в гріх Ізраїля, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гідотами. 14 А решта діл Елі та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 15 У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зімір в Тірці на сім день, коли народ облягав филистимський Гіббетон. 16 І прочув народ, що облягав, таке: „Змовився Зімір та й убив царя!“ І увесь Ізраїль настановив царем над Ізраїлем Омрі, провідника війська, того дня в таборі. 17 І піднялися Омрі та увесь Ізраїль із ним із Гіббетону, і облягли Тірцу. 18 І сталося, як побачив Зімір, що місто здобуде, то ввійшов до палацу царєвого дому, та й спалив над собою царський дім огнем, і помер 19 за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Єровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля. 20 А решта діл Зімір та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 21 Тоді Ізраїлів народ поділився по половині: половина народу була за Тівні, Гінатового сина, щоб настановити його царем, а половина — за Омрі. 22 Та був сильніший народ, що стояв за Омрі, від народу, що був за Тівні, Гінатового сина. І помер Тівні, а зацарював Омрі. 23 У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над

Ізраїлем зацарював на дванадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. 24 І купив він від Шемера гóру Шомерон за два таланти срібла, і забудував гóру, і назвав ім'я міста, яке збудував, іменем пана тієї гори: Шомерон. 25 І робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. 26 І ходив він усією дорогою Єровоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїля, гидóтами своїми. 27 А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 28 І спочив Омрі з своїми батька́ми, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Аха́в. 29 Аха́в, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році тридцятому й восьмому Аси, царя Юдиного. І царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. 30 І робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від усіх, хто був перед ним. 31 І було йому мало ходити в гріхах Єровоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Ваа́лові, і вклонявся йому. 32 І він поставив жер́твника для Ваа́ла в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні. 33 І зробив Ахав Астарту. І Ахав далі чинив, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. 34 За його днів Хііл з Бет-Елу відбудува́в Єрихо́на, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшім своїм Сегівові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навінового сина.

17 І сказав тішб'янин Ілля, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ 2 І було до нього слово Господнє, говорячи: 3 „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потóці Керіті, що навпроти Йорда́ну. 4 І станеться, — будеш ти пити з пото́ку, а кру́кам наказав Я годувати тебе там“. 5 І він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, й осівся при потоці Керіті, що навпроти Йорда́ну. 6 А кру́ки принóсили йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечóрі, а з пото́ку він пив. 7 І сталося на кінці днів, і ви́сох поті́к, бо в краю

не було дощу. 8 І було Господнє слово до нього, говорячи: 9 „Устань, іди до Сарéпти сидонської, й осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“. 10 І він устав та й пішов до Сарéпти. І прибу́в він до входу міста, аж ось там збирає дрóва одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посúдини, й я нап'ю́ся“. 11 І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ 12 А та відказала: „Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калача́, а тільки повну при́горшу боро́шна в дзбанку́ та трохи олії в горня́ті. А оце я назбираю дві полі́нці дров, і піду́, і приготóвлю це собі та синові своєму. І з'імо́ ми, — та й помремó“... 13 І сказав до неї Ілля: „Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки споча́тку зроби мені з того малого калача́, і вінесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш по́тім. 14 Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзба́нок муки не скінчи́ться, і не забра́кне в горня́ті олії аж до дня, як Господь дасть дощу на пове́рхню землі“. 15 І пішла вона, і зробила за словом Ілли, і їла вона й він та її дім довгі дні, — 16 „дзба́нок муки не скінчи́вся, і не забра́кло в горня́ті олії“, за словом Господа, що говорив через Ілля. 17 І сталося по тих приго́дах, — заслаб був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжка́, аж духу не позосталося в ньому. 18 І сказала вона до Ілли: „Що́ тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити мого сина!“ 19 І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ І він узяв його з лоня її, і виніс його в го́рницю, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. 20 І клікнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові́, що я в неї мешкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ 21 І витягся він тричі над дитиною, і клікав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вёрнеться душа цієї дитини в неї!“ 22 І вислухав Господь голоса Ілли, і верну́лася душа дитини в неї, — і вона ожилá... 23 І взяв Ілля дитину, і зніс її з го́рниці додо́лу, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ 24 І сказала та жінка до Ілли: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Ілли третього року, говорячи: „Іди, покажися

до Ахава, а Я дам дощ на поверхню землі“. 2 І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. 3 І покликав Ахав Овдій, що був над домом, а Овдій був дуже богобійний. 4 І сталося, коли Єзавель вигублювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й сховав їх по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою. 5 І сказав Ахав до Овдія: „Иди по країю до всіх водних джерел та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позоставимо при житті коня та мула, і не вигубимо худоби“... 6 І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою. 7 І був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане мій Ілле?“ 8 А той відказав йому: „Я. Иди, скажи панові своєму: Ось тут Ілля!“ 9 А він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаєш свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене? 10 Як живий Господь, Бог твій, — немає народу та царства, що туди не посилав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприсягав те царство та той народ, що знайдуть тебе. 11 А тепер ти говориш: Иди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля! 12 І станеться, я підую від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І прийду я, щоб донести Ахаву, а коли він не знайде тебе, то вб'є мене. А раб твій боїться Господа від своєї молодости. 13 Чи ж не було сказано панові моему те, що зробив я, коли Єзавель побивала Господніх пророків, а я сховав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? 14 А тепер ти кажеш: Иди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, — і він мене вб'є!“ 15 Та Ілля відказав: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед Його лицем, — сьогодні я покажусь йому!“ 16 І пішов Овдій назустріч Ахаву, та й доніс йому те. І пішов Ахав навпроти Іллі. 17 І сталося, коли Ахав побачив Іллю, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непокоїш Ізраїля?“ 18 А той відказав: „Не я вщаслівив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька через ваше недотримання Господніх заповідей, та й ти пішов за Ваалами. 19 А тепер пошли, збери до мене на гору Кармел усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що їдять зо столу Єзавелі“. 20 І послав Ахав по всіх

Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на гору Кармел. 21 І підійшов Ілля до всього народу й сказав: „Чи довго ви будете скакати на двох галузках? Якщо Господь — Бог, ідіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!“ Та не відповів йому народ ані слова. 22 І сказав Ілля до народу: „Я сам позостався Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка. 23 І нехай дадуть нам двох бичків, і нехай вони виберуть собі одного бичка, і нехай заріжуть його, і нехай покладуть на дроба, а огню не покладуть. І я приготую одного бичка, і дам на дроба, а огню не покладу. 24 І ви покличете ім'я бога вашого, а я покличу Ім'я Господа. І станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!“ І відповів той народ та й сказав: „Це добре слово!“ 25 І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одного бичка, і приготуйте перші, бо ви численніші, і покличете ім'я свого бога, а огню не покладете“. 26 І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготували й кликали Ваалове ім'я від ранку й аж до полудня, говорячи: „Ваале, почуй нас!“ Та не було ані голосу, ані відповіді. І скакали вони біля жертовника, що зробили. 27 І сталося опівдні, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильнішим, бо він бог! Може він роздумує, або відлучився, або в дорозі! Може він спить, то прокинеться!“ 28 І стали вони кликати голосом сильнішим, і колілися, за своїм звичаєм, мечами та ратищами, аж лилася з них кров. 29 І сталося, як минувся південь, то вони пророкували аж до часу принесення хлібної жертви, — та не було ані голосу, ані відповіді, ані слуху... 30 І сказав Ілля до всього народу: „Підійдіть до мене!“ І підійшов увесь народ до нього, а він поправив розбитого Господнього жертовника. 31 І взяв Ілля дванадцятро каміння, за числом племен синів Якова, до якого було слово Господнє, говорячи: „Ізраїль буде ім'я твоє!“ 32 і збудував із того каміння жертовника в Ім'я Господнє, і зробив рова, площею на дві сати насіння, навколо жертовника. 33 І наклав дров, і зарізав бичка та й поклав на дробах. 34 І він сказав: „Напівніть чотири відри води, і нехай виллють на цілопалення та на дроба“. І сказав: „Повторіть!“ І повторили. І сказав: „Зробіть утрете!“ І зробили втрете. 35 І потекла вода навколо жертовника, а також рів напівнився водою. 36 І сталося в час принесення

хлібної жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаків та Ізраїлів! Сьогодні пізнають, що Ти Ізраїлів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Твоїм словом. 37 Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізнає цей нарід, що Ти — Господь, Бог, і Ти обернеш їхнє серце наза́д!“ 38 І спав Господній огонь, та й поже́р цілопа́лення, і дрóва, і ка́міння, і поро́х, і ви́лизав воду, що в рові. 39 І побачили це всі люди, та й попада́ли на обличчя свої й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!“ 40 І сказав до них Ілля: „Схопіть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втече з них!“ І похапа́ли їх, а Ілля звів їх до потоку Кішо́н, та й поріза́в їх... 41 І сказав Ілля до Ахава: „Увійди, їж і пий, бо ось чути шум дощу“.

42 І пішов Ахав, щоб їсти та нити, а Ілля зійшов на верхів'я Карме́лу, і нахили́вся до землі, і поклав обличчя своє між свої колі́на. 43 І сказав він до свого хло́пця: „Вийди, подивися в на́прямі моря!“ І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічо́го“. Та він відказав: „Вернися сім раз!“ 44 І сталося сьомого разу, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня лю́дська, підійма́ється з моря“. А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запрягай і зійди, і не затримає тебе дощ“.

45 І сталося по недовгому ча́сі, і потемніло небо від хмар, і зірвався вітер, — і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в Ізреел. 46 А Господня рука була́ на Іллі. І він опереза́в свої стéгна, та й побіг перед Ахавом аж до самого Ізреелу.

19 А Аха́в доніс Єзаве́лі все, що зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мече́м. 2 І послала Єзаве́ль посланця́ до Іллі, говорячи: „Отак нехай зроблять мені бо́ги, і так нехай додадуть, якщо цього ча́су зватра я не зроблю́ душі тво́й, як зрóbлено душі кожного з них!“ 3 І побачив він це, і встав та й пішов, боячи́сь за душу свою́. І прийшов він до Юдиної Беер-Шеви, і позоставив там свого хло́пця. 4 А сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним я́лівце́м, і зажа́дав собі смерти, і сказав: „Дбсить тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батьків своїх!“ 5 І поклався він, і заснув під одним я́лівце́м. Аж ось Ангол діткнувся його та й сказав йому: „Устань та попо́ж!“ 6 І глянув він, аж ось у його голова́х кала́ч, спечений на вугі́ллі, та

дза́нок води. І він їв та пив, і зно́ву поклався. 7 І вернувся Ангол Господній удруге, і діткнувся його та й сказав: „Устань, попо́ж, бо дорога тяжка́ перед тобою“. 8 І він устав, і попо́їв та напився. І він шов, підкрі́плений тією їжею, сорок день та сорок но́чей аж до Божо́ї гори Хорі́в. 9 І прибу́в він туди до печери, і переночува́в там, аж ось Господнє слово до нього. І сказав Він йому: „Чо́г ти тут, Ілле́?“ 10 А той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савао́та, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбива́ли жер́твники Твої, а пророків Твоїх повбивали мече́м, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“.

11 А Він відказав: „Вийди, і станеш на горі́ перед Господнім лицем. Аж ось перехо́дитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та мі́цний, що зриває го́ри та скелі́ лама́є. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі́ Господь. 12 А по трусі́ огонь, — і не в огні́ Господь. А по огні́ — тихий ла́гідний голос“. 13 І сталося, як почув це Ілля, то закрив своє обличчя плаще́м своїм, та й вийшов, і став у входа́ печери. Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чо́г ти тут, Ілле́?“ 14 А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савао́та, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жер́твники тво́ї, а пророків Твоїх повбивали мече́м, — і позоста́вся я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“.

15 І сказав до нього Господь: „Іди, вернися на свою доро́гу на Дамаську пустиню. І прийде́ш, і пома́жеш Хазаї́ла на царя над Сирією. 16 А Єгу, Німші́євого сина, помажеш на царя над Ізраїлем, а Єлісе́я, Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість се́бе. 17 І станеться, — хто втече від Хазаї́лового меча, того вб'є Єгу, а хто втече від меча Єгу, того вб'є Єлісе́й. 18 А в Ізраїлі Я позоста́вив сім тисяч, — усі колі́на, що не схи́лялися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“.

19 І пішов він ізві́дти, і знайшов Єлісе́я, Шафатового сина, а він оре́. Дванадцять за́прягів перед ним, а він при дванадцятому. І підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща́. 20 І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поці́люю я батька сво́го та свою ма́тір, — та й піду́ за тобою!“ А той відказав йому: „Іди, але вернися, бо що́ я зробив тобі?“ 21 І вернувся він від нього, і взяв за́пряга волів та й прині́с його в жертву, а я́рмами волів звари́в його

м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллеу, та й служив йому.

20 А Бен-Гада́д, цар сирійський, зібрав усе своє військо та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесніці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. **2** І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, **3** та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гада́д: Срібло твоє та золото твоє — моє воно, а жінки твої та сини твої, ці найліпші, — мої вони!“ **4** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій царю! Твій я та все, що моє!“ **5** І знову вернулись ті послы та й сказали: „Так сказав Бен-Гада́д, говорячи: Я посилав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло своє, і золото своє, і жінок своїх, і синів своїх. **6** А взавтра цього часу пошлю я своїх рабів до тебе, і вони перешукують дім твій та доми твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається їм, вони накладуть свої руки, та й заберуть“. **7** І скликав Ізраїлів цар усіх старших Краю та й сказав: „Довідайтеся й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жінок моїх, і по синів моїх, і по срібло моє, і по золото моє, — і я йому не відмовив“. **8** І сказали до нього всі старші та весь народ: „Не слухай, і не погбджуйся!“ **9** І сказав він до послів Бен-Гадада: „Скажіть моему панові цареві: Усе, про щб посилав ти до свого раба напочатку, я зроблю, а цієї речі зробити не мбжу“. І пішли послы, і віднесли йому відповідь. **10** І послав до нього Бен-Гада́д та й сказав: „Нехай так зрблять мені ббги, і нехай так додадуть, якщо самарійського пороху вистачить по жмені всьому народові, що стоїть при мені!“ **11** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хваліться той, хто меча припинає, а той, хто розв'язує!“ **12** І сталося, як почув він цю відповідь, — а він пив, він та царі в шатрах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть тарані!“ І вони пустили тарані, на місто. **13** Аж ось один пророк підійшов до Ахава, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти весь оцей великий натовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти пізнаєш, що Я — Господь!“ **14** І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказав: „Так сказав Господь: Слугами начальників округ“. І сказав: „Хто розпичне війну?“ А той відказав: „Ти“. **15** І перелічив він слуг начальників судових округ, і було дві сотні й тридцять два. А по них

перелічив увесь нарбд, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опідні, а Бен-Гадад пив п'яний у шатрах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напочатку слуги начальників округ. І послав Бен-Гадад, і донесли йому, кажучи: „Ось повиходили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схопїть їх живих, а якщо на війну повиходили, — теж живими схопїть їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слуги начальників округ та військо, що йшло за ними. **20** І побивали вони один бдного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесніці, і завдав в Сирії великої поразки. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Иди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, щб ти зробиш, бо, як мине рік, сирійський цар знову піде на тебе“. **23** А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог гїр — їхній Бог, тому вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівніні, — присягаємо, що будемо сильніші від них!“ **24** І зроби цю річ: Поскидай тих царів, кожного з його місця, і понаставляй намїсників замість них. **25** А ти збереш собі військо, як те, що відпало від тебе, і кбней, скільки було кбней, і колесниць, скільки було колесниць, і будемо воювати з ними на рівніні. Присягаємо, що ми будемо сильніші від них!“ І він послухався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гада́д переглянув Сирію, і пішов до Афеку на війну з Ізраїлем. **27** А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпечені живністю, та й вийшли навпроти них. І таборували Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кїз, а сиріяни напбвнили Край. **28** І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Тому, що сказали сиріяни: Господь — Бог гїр, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий натовп у твою руку, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“ **29** І таборували ті навпроти тих сім день. І сталося сьомого дня, і розпалївся бїй, — і побили Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, бдного дня. **30** А позосталі повтікали до Афеку, до міста, та впав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіка. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до внутрішньої кімнати. **31** І сказали до нього його слуги: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому

— вони царі милостіві. Покладім веретіща на стегна свої, а шнури — на свої голови, і вийдін до Ізраїлевого царя, — може він пощадить твою душу“. 32 І підперезали вони веретіщами стегна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відказав: „Чи він ще живий? Він мій брат!“ 33 А ті люди взяли це за натяка, і поспішили скористатися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ І той відказав: „Підіть, приведіть його!“ І вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесницю. 34 І сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що батько мій був забрав від твого батька, я поверну. І ти урядиш собі в Дамаску вулиці, як мій батько урядив був у Самарії“. „А я — сказав Ахав — по умові відпущу тебе“. І він склав з ним умову, та й відпустив його. 35 Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого ближнього за Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. 36 І сказав він йому: „За те, що ти не послухався Господнього голосу, то ось ти підеш від мене — і вб'є тебе лев!“ І пішов той від нього, і спіткав його лев та й забив. 37 І знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ І той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. 38 І пішов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. 39 І сталося, цар проходив, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввійшов у середину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і підвів до мене мужа й сказав: Пильнуй цього мужа! Якщо його не стане, то буде твоє життя замість його життя, або відважиш таланта срібла. 40 І сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. І сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій присуд, — ти сам проказав“. 41 А той спішно зняв хустку з-над очей своїх, — і пізнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. 42 А той йому сказав: „Так сказав Господь: Тому, що ти випустив із руки чоловіка, Мені призначено, то буде життя твоє за його життя, а народ твій — за його народ!“ 43 І пішов Ізраїлів цар до свого дому незадоволений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 І сталося по цих пригодах таке. У ізраеліянина Навота, що в Ізреелі, був виноградник при палаті Ахава, самарійського царя. 2 І говорив Ахав

до Навота, кажучи: „Дай мені свого виноградника, і він буде мені за ярінного города, бо він близький до мого дому. А я дам тобі замість нього виноградника ліпшого від нього. Якщо це добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, ціню його“. 3 І сказав Навот до Ахава: „Заборонено мені від Господа, щоб я дав тобі спадщину моїх батьків“. 4 І ввійшов Ахав до дому свого незадоволений та гнівний через те слово, яке говорив йому ізраеліянин Навот, бо той сказав: „Не дам тобі спадщини батьків моїх!“ І ліг він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба. 5 І прийшла до нього жінка його Єзавель та й сказала йому: „Чого це твій дух сумний, і ти не їси хліба?“ 6 І сказав він до неї: „Бо я говорив до ізраеліянина Навота. І сказав я йому: Дай мені свого виноградника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виноградника ліпшого. Та він відказав: Не дам тобі свого виноградника!“ 7 І сказала до нього його жінка Єзавель: „Отепер ти зробишся царем над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твоє серце. А виноградника ізраеліянина Навота дам тобі я“. 8 І понаписувала вона листи в імені Ахава, і позапечатувала їх його печаткою, та й порозсилала ті листи до старших та до вельможних, що були в його місті, що сиділи з Навотом. 9 А в тих листах вона понаписувала так: „Оголосить піст, і посадить Навота на чолі народу. 10 І посадить двох негідних людей навпроти нього, — нехай свідчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. І виведіть його, і вкаменуйте його, — і нехай він помер“. 11 І зробили мужі його міста, старші та вельможні, що сиділи в його місті, так, як послала до них Єзавель, як було написано в листах, які вона порозсилала до них. 12 Оголосили вони піст, і посадили Навота на чолі народу. 13 І прийшли два чоловіки негідні, і сіли навпроти нього. І ті негідні люди свідчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!“ І вивели його поза місто, та й укаменували його камінням, — і він помер. 14 І послали вони до Єзавелі, говорячи: „Навот укаменований і помер“. 15 І сталося, як почула Єзавель, що Навот укаменований і помер, то сказала Єзавель до Ахава: „Устань, посадь виноградника ізраеліянина Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навот не живий, а помер“. 16 І сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав,

щоб зійти до виноградника їзреелянина Навота, щоб посісти його. 17 І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 18 „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарії, ось він у Навотовому винограднику, куди зійшов, щоб посісти його. 19 І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? І говоритимеш до нього, кажучи: Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!“ 20 І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, вóроже мій!“ А той відказав: „Знайшов, бо ти запродався чинити зло в Господніх очах. 21 Ось Я спроваджую на тебе лихо, і вигублю все за тобою, і вигублю Ахавові навіть те, що мóчить на стіну, і невіЛЬНОГО та вільного в Ізраїлі! 22 І зроблю з твоїм домом, як із домом Єровоама, Неватового сина, й як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівив ти Мене та ввів у гріх Ізраїля“. 23 І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передмур'ї Їзреелу. 24 Померлого в Ахава в місті поїдять пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне. 25 Бо ще не було такого, як Ахав, що запродався чинити зло в Господніх очах, що його намовила жінка його Єзавель. 26 І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили аморéяни, що їх Господь повиганяв перед Ізраїлевими синами“. 27 І сталося, як Ахав почув ці слова, то роздёр він шати свої, і зодягнув на тіло своє верéтище, і по́стив, і лежав у верéтищі, і ходив сумовито... 28 І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 29 „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорівся перед лицем Моїм? За те, що він упокорівся перед Моїм лицем, не наведу Я лиха за його днів, — за днів його сина наведу Я те лихо на його дім“.

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем. 2 І сталося третього року, і зійшов Йосафат, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. 3 І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гілеадський Рамот — наш? А ми мовчимó, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя“. 4 І сказав він до Йосафата: „Чи ти підеш зо мною на війну до гілеадського Рамоту?“ А Йосафат відказав: „Я — як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як

твої коні!“ 5 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!“ 6 І зібрав Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті відказали: „Іди, а Господь дасть його в цареву руку“. 7 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього“. 8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зле. Це Міхей, син Їмлін“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!“ 9 І покликав Ізраїлів цар одного ёвнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Їмлиного сина!“ 10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні своїм, повбїрані в шати при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 11 А Седекія, Кенаанин син, зробив собі залізнi рóги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш побивати сиріян аж до вигублення їх!“ 12 І всі пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гілеадського Рамоту, і пощастить тобі, — і Господь дасть його в цареву руку“. 13 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусто звїщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє, як слово кожного з них, і ти говоритимеш добре“. 14 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже мені Господь, я те говоритиму!“ 15 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхёю, — чи підемо на війну до гілеадського Рамоту, чи занехаємо?“ А той відказав йому: „Вийди, і пощастить тобі, — і Господь дасть у цареву руку“. 16 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічóго, тільки правду в Ім'я Господа?“ 17 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорóшеного по горах, немов овéць, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вёрнуться з миром кожен до дому свого“. 18 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихé?“ 19 А Міхей відказав: „Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне вїйсько стояло при Ньому з правіці Його та з лівіці Його. 20 І сказав Господь: Хтó намовить Ахава, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорив той так,

а той говорив так. 21 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намóвлю його! І сказав йому Господь: Чим? 22 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 23 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихé“... 24 І підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудюю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 25 А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбїжиш до найдаљшої кімнати, щоб сховáтися“. 26 І сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царевого сина, 27 та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язнічного дому, і давайте йому їсти скупо хліба й скупо води, аж поки я не верну́ся з миром“. 28 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте це, всі наро́ди!“ 29 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафáт, цар Юдин, до гілеадського Рамóту. 30 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберу́ся, і піду на бій, а ти вбери свої царські шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішов на бій. 31 А сирійський цар наказав керівникам своїх колесниць, тридцятьом і двом, говорячи: „Не бóдете воювати з малим та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. 32 І сталося, як керівники колесниць побачили Йосафáта, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайшли на нього, щоб воювати, а Йосафáт закричав. 33 І сталося, як керівники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то поверну́ли від нього. 34 А один чоловік знéхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між пánцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з та́бору, бо я ранéний“... 35 І знявся бій того дня, а цар був поставлений на колесниці проти Сирії, і помер увéчорі. І кров із рани текла в колесницю. 36 А як сонце заходило, нісся крик у та́борі такий: „Кожен — до міста сво́го, і кожен — до кра́ю сво́го!“ 37 І помер цар, і був привéзений до Самарії. І поховали царя в Самарії. 38 І полоска́ли колесницю над ставом у Самарії, і пси лизáли його кров, а блудни́ці мили своє тіло, за словом Господнім,

що Він говорив. 39 А решта Ахавових діл, і все, що він зробив був, і дім зо слонóвої кости, що він збудував, і всі міста, які він побудува́в, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 40 І спочив Ахав із батька́ми своїми, а замість нього зацарюва́в син його Ахазія. 41 А Йосафáт, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. 42 Йосафат був віку тридцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я́ його матері — Азува, дочка́ Шілхи. 43 І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не збóчував із неї, щоб чинити добре в Господніх о́чах. Тільки па́гірки не були поні́жені, — народ іще принóсив жертви й кадив на па́гірках. 44 І Йосафат замири́в з Ізраїлевим царем. 45 А решта Йосафатових діл та лицáрськість його, що́ він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 46 А решту блудоді́їв, що позоставáлися за днів його батька Аси, він вигубив із Кра́ю. 47 А царя не було в Едомі, — був намісник царів. 48 А Йосафат наробив був таршіських кораблі́в, щоб піти до Офі́ру по золото, та не пішов, бо порозбивáлися кораблі при Е́ційон-Гевері. 49 Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай п́дуть на корабля́х мої раби з рабами тво́ими“. Та Йосафат не захотів. 50 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похóваний в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Єгорам. 51 Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. 52 І робив він лихé в Господніх о́чах, і ходив дорогою ба́тька сво́го й дорогою сво́єї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 53 І служив він Ваалові, і вклоня́вся йому, та й гнівив Го́спода, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його ба́тько.

2 царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля.
2 А Ахазія випав через ґрати в своїй ґорниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відужаю я з своєї цієї хвороби?“ 3 А Ангол Господній говорив до тішб'янина Іллі: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? 4 Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ І пішов Ілля. 5 І вернулися послі до царя, а він сказав до них: „Що це ви вернулися?“ 6 А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш вивідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому те лже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш“... 7 А він їм сказав: „Якого вигляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ 8 Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкуряний пояс оперезаний на стегнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ 9 І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхів'ї гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зійди ж ізвідти!“ 10 А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та п'ятдесятку твою!“ І зійшов із неба огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... 11 І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зійди ж скоро!“ 12 І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та твою п'ятдесятку!“ І зійшов із неба Божий огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... 13 І знову послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорога душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти, в очах твоїх! 14 Ось

зійшов був огонь із неба, та й пожерé тих двох перших п'ятдесятників та їхні п'ятдесятки; а тепер нехай буде дорога душа моя в очах твоїх!“ 15 А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зійди з ним, не бійся його!“ І він устав, і зійшов з ним до царя, 16 Та й сказав до нього: „Так сказав Господь: Тому, що ти посилав послів, щоб вивідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вивідати слова його, — тому те лже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ 17 І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарював Єгорам, другого року Єгорама, сина Йосафата, Юдиного царя, бо не було в нього сина. 18 А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Іллю в віхрі на небо, то йшов Ілля та Єлісей із Гілгалу. 2 І сказав Ілля до Єлісея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлісей відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І зійшли вони до Бет-Елу. 3 І повиходили бет-ельські пророчі сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ 4 І сказав йому Ілля: „Єлісею, сиди тут, бо Господь послав мене до Єрихону“. Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І прийшли вони до Єрихону. 5 І підійшли ерихонські пророчі сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ 6 І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав мене до Йордану!“ Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І пішли вони об'є. 7 І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпроти здалека, а вони обидва стали над Йорданом. 8 І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона розділилась пополовині туди та сюди... 9 І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлісея: „Проси, що маю зробити тобі, поки я буду взятий від тебе!“ І сказав Єлісей: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ 10 А той відказав: „Тяжкого жадає ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе,

— буде тобі так, а якщо ні — не буде“. 11 І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось появився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. І вознісся Ілля в віхрі на небо... 12 А Єлисей це бачив, і він закричав: „Батьку мій, батьку мій, вбже Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив його... І схопівся він сильно за одержу свою та й роздер її на дві частини. 13 І підняв він Іллёвого плащя, що спав із нього, і вернувся, і став на березі Йордану. 14 І взяв він Іллёвого плащя, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ І також він ударив по воді, — і вона розділилася пополовині туди та сюди!... 15 І побачили його знавпроти ерихонські пророчи сини, та й сказали: „На Єлисеї спочів дух Іллі!“ І пішли вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі, 16 та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони підуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрав його Дух Господній, і кинув його на одну з гір або в одну з долин!“ А той відказав: „Не посилайте!“ 17 Та вони сильно благали його, аж докучили йому, то він сказав: „Посилайте!“ І послали вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли його. 18 І вони вернулись до нього (а він мешкав в Єрихоні). І сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдїть?“ 19 І сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось положення цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплідна“. 20 А він сказав: „Подайте мені нового дзбанка, і покладїть туди солї“. І вони подали йому. 21 І він вийшов до джереля води, і кинув туди солї й сказав: „Так сказав Господь: Уздорівив Я цю воду, — не буде вже звідти смерти, ані непліддя!“ 22 І була вілікувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив. 23 І відійшов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малі хлопці виходили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 І він обернувся назад і побачив їх, та й прокляв їх Іменем Господнім. І вийшли дві ведмедїці з лісу, і розірвали з них сорок і двоє дітей. 25 А він пішов звідти до гори Кармел, а звідти вернувся до Самарїї.

3 А Егорам, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарїї, у вісімнадцятому році Йосафата,

Юдиного царя, і царював дванадцять років. 2 І чинив він лихо в Господніх очях, тільки не так, як батько його та мати його, — він викинув Ваалового боввана, що зробив був батько його. 3 Проте грїхів Єровоама, Неватового сина, що ввбдид в грїх Ізраїля, він тримався, і не відставав від них. 4 А Меша, цар моавський, розвбдид дрібну худобу, і давав Ізраїлевому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рунних баранів. 5 І сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 І вийшов того дня цар Егорам із Самарїї, і перелїчив усього Ізраїля. 7 І пішов він, і послав до Йосафата, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи підеш зо мною на війну до Моаву?“ А той відказав: „Вїйду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“ 8 І сказав: „Котрбю дорогою підемо?“ А той відказав: „Дорогою едомської пустини“. 9 І пішов цар Ізраїлів, і цар Юдин, і цар едомський, і йшли обхїдною дорогою сім день. І не було води табброві та худобі, що була при них. 10 І сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь вїкликав трьох очих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. 11 І сказав Йосафат: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивідати слово Господа?“ І відповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Гут є Єлисей, Шафатів син, що служив Іллі“. 12 І сказав Йосафат: „Слово Господне з ним!“ І зїйшли до нього цар Ізраїлів, і Йосафат, і цар едомський. 13 І сказав Єлисей до Ізраїлевого царя: „Щб тобї до мене? Іди до пророків батька свого та до пророків своєї матерї!“ А Ізраїлів цар відказав йому: „Нї, бо Господь покликав трьох цих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. 14 І сказав Єлисей: „Як живий Господь Савабт, що я стою перед лицем його, — коли б я не зважав на Йосафата, Юдиного царя, не споглянув би на тебе, і не побачив би я тебе. 15 А тепер приведїть мені гусляря“. І сталося, коли грав гусляр, то на Єлисеї була Господня рука, 16 і він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цїй долині яму за ямою! 17 Бо так сказав Господь: Не побачите вітру, і не побачите дощї, а потїк цей буде наповнений водою. І будете пити ви, та череди вашї, та ваша худоба. 18 Та буде цього мало в Господніх очях, — і він видасть і Моава в вашу руку. 19 І ви побїєте всяке укрїлене місто та всяке місто вїбране, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерела

загáтите, і всяку добру полеву ділянку завалите камінням“. 20 І сталося ранком, коли принóситься хлібна жертва, аж ось полилася вода з едомської дороги. І наповнилася земля водою. 21 А ввесь Моав почув, що ті царі вийшли воювати з ними. І вони скликали всіх, хто нóсить пóяса й старше, і поставáли на границі. 22 І повставáли вони рано вранці, і сонце засвітило над водою. І побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров. 23 І казали вони: „Це кров, — рубаючися, порубáлися царі мечáми, і позабивáли один óдного. А тепер на здóбич, Моаве!“ 24 І прийшли вони до Ізраїлевого табору. І встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтікáли перед ними. І вони ввійшли до них, і били моавлян, 25 а міста руйнувáли, і на всяку добру польову ділянку — усі кидали свого кáменя й закидáли її, і всяке джерелó води загáчували, і валіли всяке добре дерево, й аж тільки в Кір-Харешеті позостáвили каміння його. І оточили тарані, та й били його. 26 І побачив моавський цар, що бій перемагає його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечём, щоб продёртися до едомського царя, та не зміг. 27 І він узяв свого перворідного сина, що мав царювáти замість нього, і приніс його цілопáленням на мури. І повстав великий гнів на Ізраїля, — і вони відступили від нього, і верну́лися до свого краю.

4 А одна з жінок пророчих синів кликала до Єлисей, говорячи: „Помер раб твій, мій чоловік! А ти знаєш, що раб твій боявся Господа. А позичáльник прийшов ось, щоб забрати собі двоє дітей моїх за рабів“. 2 І сказав до неї Єлисей: „Щó я зроблю тобі? Розкажи мені, щó є в тебе в домі“. А та відказала: „Нічого нема в домі твоєї невільниці, — є тільки горня оливи“. 3 А він сказав: „Іди, позич собі настороні пóсуд від усіх сусідок твоїх, пóсуд порожній. Не бери мало! 4 І ввійдеш, і замкнеш двері за собою та за синами своїми, і поналивáеш у всі ті посудини, а повні повідставляй“. 5 І пішла вона від нього, і замкнула двері за собою та за синами своїми. Вони подавáли їй пóсуд, а вона наливáла. 6 І сталося, коли понапóвнювано пóсуд, то сказала вона до сина свого: „Подай мені ще пóсуду!“ А він відказав їй: „Нема вже пóсуду“. І спинілася олива. 7 І вона прийшла, і донéсла Божому чоловікові. І він сказав: „Іди, продай ту

оливу, та й заплати своєму позичáльнику. А ти та сини твої будете жити на позостáле“. 8 І сталося певного дня, і прийшов Єлисе́й до Шунáму, а там була багата жінка, — і вона сильно просила його до себе поїсти хліба. І бувало, скільки разів приходив він, заходив туди їсти хліб. 9 І сказала вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який зáвжди приходить до нас, він святий. 10 Зробім же малу муровану гóрницю, і поставимо йому там лїжко, і стола, і стільця, і свічника. І коли він приходитиме до нас, то заходитиме туди“. 11 Одного ráзу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там. 12 І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітанку!“ І той покликав її, і вона стала перед ним. 13 І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувáлася про всі наші потреби. Щó зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відказала: „Ні, — я сиджу серед народу свого!“ 14 І сказав він: „Щó ж зробити їй?“ А Гехазі відказав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“. 15 А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вході. 16 І він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час вернет́ся, ти обіймáтимеш сина!“ А вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невільниці!“ 17 Та зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме часу, про який говорив до неї Єлисей. 18 І росло те дитя. А одного ráзу вийшло воно до свого бáтька до женців. 19 І сказало воно до свого бáтька: „Голова моя, голова моя!“ А той сказав слугі: „Занесі його до його матері!“ 20 І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... 21 І ввійшла вона, і поклала його на лїжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла. 22 І покликала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернуся“. 23 А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. А вона відказала: „Добре!“ 24 І осідлала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в їзді, аж поки не скажу тобі“. 25 І поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармел. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось

та шунамітянка! 26 Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині?“ А та відказала: „Усе гаразд!“ 27 І прийшла вона до Божого чоловіка на гóру, і сильно схопила за нóги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхну́ти її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбо́вана душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені“. 28 А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впрова́джуй мене в обма́ну?“ 29 І він сказав до Гехазі: „Опережи стéгна свої, і візьми мою па́лицю в руку свою та й іди. Коли спітка́еш кого, не повітаєш його, а коли хто повітає тебе, не відповіси йому. І покладеш мою палицю на хлопцеве обличчя“. 30 А мати того хлопця сказала: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишу́ тебе!“ І він устав і пішов за нею. 31 А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палицю на хлопцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття. І вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудівся той хлопець!“ 32 І ввійшов Єлисей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його! 33 І ввійшов він, і замкнув двері за ними обомá, та й молився до Господа. 34 І ввійшов він, і ліг на того хлопця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!... 35 І він зно́ву ходив по дому раз сюди, а раз туди. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. І розплющив той хлопець очі свої. 36 І покликав він Гехазі та й сказав: „Поклич ту шунамітянку!“ І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ 37 І ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонілася до землі. І взяла вона сина свого та й вийшла... 38 І вернувся Єлисей до Гі́лгалу. А в Краю́ був голод, і пророчі сини сиділи перед ним. І сказав він до свого хлопця: „Пристав великого горшка́, і звари їжу для пророчих синів“. 39 І вийшов один на поле, щоб назбирати ярини́, і знайшов там витку́ рослину, і назбирав із неї повну свою одержу диких огі́рків. І він прийшов, і накришив до горшка́ їжі, бо вони не знали тогó. 40 І поналива́ли вони лю́дям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ І не могли вони їсти... 41 А він сказав: „Дайте мукі!“ І він всипав її до

горшка і сказав: „Наливай наро́дові, і нехай їдять!“ І вже не було нічого злого в горшку́. 42 І прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Божому чоловікові хліб первоплóду, — двадцять ячмінних хлібці́в та зéрна в колоска́х у своїй торбі. І сказав Єлисей: „Дай наро́дові, і нехай вони їдять!“ 43 А слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловіка?“ Та він відказав: „Дай наро́дові, і нехай їдять, бо так сказав Господь: Їжте й позоставте!“ 44 І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Наамáн, нача́льник війська си́рійського царя, був муж великий перед своїм паном, вельмиповажа́ний, бо через нього Господь дав перемогу Си́рії. І був це муж дуже хоробрий, але прокаже́ний. 2 А си́рійці вийшли були́ ордами, і взяли до нево́лі з Ізраїлевого краю́ малу́ дівчину, і вона услуго́вувала жінці Наамана. 3 І сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мій побував у того пророка, що в Самарії, то він вилікував би його від прока́зи його!“ 4 А Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дівчина, що з Ізраїлевого краю́“. 5 І сказав си́рійський цар: „Тож піди, а я пошлю́ свого листа до Ізраїлевого царя“. І той пішов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч шеклів золота, і десять змін одéжі. 6 І він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як при́йде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти вилікуєш його від прока́зи його.“ 7 І сталося, як Ізраїлів цар перечита́в цього листа, то роздер свої ша́ти й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті, що той посилає до мене, щоб я вилікував чоловіка від прока́зи його? Тож зна́йте й дивіться — це він шукає проти мене за́чіпки“. 8 І сталося, як почув Єлисей, Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шати свої, то послав до царя, говорячи: „Нащо розде́р ти шати свої? Нехай той при́йде до мене, і пізнає, що є пророк ув Ізраїлі!“ 9 І прибув Нааман зо своїми кі́ньми та з колесницею своєю, і став при вході Єлисеевого дому. 10 І послав Єлисей до нього посла, говорячи: „Иди, і вімиєшся сім раз у Йо́рдані, і вигої́ться тіло твоє тобі, — й очи́стишся“. 11 І розгні́вася Нааман, і пішов і сказав: „Ось я подумав був: він вийде до мене, і стане, і закличе Ім'я́ Господа, Бога свого, і покладé

свою руку на те місце, і вилікує прокаженіого... 12 Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вимитися в них, і стати чистим?" І повернувся він, і пішов у гніві. 13 І підійшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі тільки: Умийся — і будеш чистий!" 14 І зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом Божого чоловіка. І сталося тіло його, як тіло маліого хлопця, — і став він чистий!... 15 І вернувся до Божого чоловіка він та весь табір його. І прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьмі дарунка від свого раба". 16 Та Єлисей відказав: „Як живий Господь, що стою перед лицем Його, — я не візьму!" А той сильно просив його взяти, та він відмовився. 17 І сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде дано твоєму рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твій раб не буде вже принісати цілопалення та жертву іншим богам, а тільки Господеві! 18 Тільки оцю річ нехай прістить Господь твоєму рабові: коли мій пан прийде до Ріммонового дому, щоб там поклонятися, і опиратиметься на мою руку, то й я схилюся в Ріммоновім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоновім домі, то нехай прістить Господь твоєму рабові цю річ!" 19 А той відказав: „Йди з миром!" І відійшов від нього на невелику відстань. 20 І сказав Гехазі, слуга Єлисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан стримав цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіжу за ним і візьму щось від нього!" 21 І погнався Гехазі за Нааманом. І побачив Нааман бігуна за собою, і зіскачав із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?" 22 А той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміні одежі!" 23 А Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!" І він упрішчував його. І зав'язав він два таланти срібла в дві торби, та дві зміні одежі, і дав своїм слугам, а вони понесли перед ним. 24 І прийшов він до зігр'я, і взяв з їхньої руки, і вмістив у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли. 25 А він прийшов та й став перед паном своїм. І сказав до нього Єлисей:

„Звідки ти, Гехазі?" А той відказав: „ Нікуди не ходів твій раб, — ані туди, ані сюди"... 26 І сказав Єлисей до нього: „ Чи моє серце не ходило з тобою, коли обернувся той муж зо свого воза назустріч тобі? Чи час брати срібло та брати одежі, і оливки, і виноградинка, і худобу дрібну та худобу велику, і рабів, і невільниць? 27 Тож Нааманова проказа нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!" І той вийшов від нього прокажений, побілівши, як сніг!

6 І сказали пророчі сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затісне для нас. 2 Ходім аж до Йордану, і візьмімо звідти кожен по одній деревині, і зробимо собі місце, щоб сидіти там". А він сказав: „Ідїть". 3 І сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!" А він сказав: „Я піду". 4 І пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево. 5 І сталося, коли один валів деревину, то впала сокира до води. А той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позичена!" 6 І сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?" А той показав йому те місце. І він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і впливла сокира! 7 І він сказав: „Витягни собі!" А той простяг свою руку і взяв. 8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. І радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде моє таборування". 9 А Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися перехідити оце місце, бо там сходяться сиріяни!" 10 І послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два. 11 І сильно занепокілося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповісте мені, хто з наших зраджує перед Ізраїльським царем?" 12 І сказав один з його слуг: „Ні, пане мій царю, це не наш, а це Єлисей, той пророк, що в Ізраїлі, донісать Ізраїлевому цареві ті слова, що ти говіриш у спальні своїй!"... 13 А він відказав: „Ідїть, і подивіться, дє він, — і я пошлю й візьму його!" І донісено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!" 14 І послав він туди коні, і колесніці та військo. І прийшли вони вночі й оточили те місто. 15 А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військo отічує місто, і коні, і колесніці!

І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, щб будемо робити?“ 16 А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними“. 17 І молився Єлисеї і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“ І відкрив Господь очі того слуги, і він побачив, аж ось горá повна кóней та огняніх колесниць навкóло Єлисея!... 18 І зійшли сирійці до ньóго, а Єлисеї помолвився до Господа й сказав: „Удар цей люд сліпотóю!“ І він ударив їх сліпотóю за Єлисеєвим словом... 19 І сказав до них Єлисеї: „Це не та дорóга й не те місто. Ідїть за мною, й я проведу вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“. І він завів їх у Самарію. 20 І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлисеї сказав: „Господи, відкрий оці очі, і нехай вони побачать!“ І Господь відкрив їхні очі, і вони побачили, — аж ось вони в серéдині Самарії!... 21 І сказав Ізраїлів цар до Єлисея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій бáтьку?“ 22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечém та своїм списóм? Поклади хлїб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“. 23 І справив цар для них велику гостїну, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські óрди вже бїльш не вхóдили до Ізраїлевого Краю. 24 І сталося по тому, і зібрав Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій тáбір, і він зійшов і облїг Самарію. 25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягáли їх, а осячя голова коштувала вісімдесят шеклїв срібла, а чвертка каву голубїного помету п'ять шеклїв срібла. 26 І сталося, прохóдив Ізраїлів цар по мурі, а одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане царю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не допоможе Господь, звідки я поможу тобі? Чи з току, або з чавїла?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмó його сьогодні, а мого сина з'їмó завтра. 29 І зварили ми мого сина та й з'їли його... І сказала я до неї дрóгого дня: Дай сина свого, і ми з'їмó його, та вона сховала свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І нарóд побачив, — аж ось верéтище на тілі його зо спóду! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, якщо позостáнеться голова

Єлисея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“ 32 А Єлисеї сидів у своєму домі, а з ним сидїли старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убивника послав зняти мою гóлову? Глядїть, як прийде цей посол, то замкнїть двері, — і притїснете його в двéрях. Ось і шарудїння нїг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось прихóдить до нього посланець. І він сказав: „Отакє зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлисеї: „Послухайте слово Господне: Так сказав Господь: Цього часу взавтра буде сéя пшеничної муки — за шекля, і двї сеї ячмéню — за шекля в брамі Самарії“. 2 І відповїв Божому чоловікові вельможа царя, що він на його руку спирався, і сказав: „Якби Господь поробив отвóри в небї, чи сталася б ця рїч?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очїма, — та їсти звїдти не будеш“. 3 І були при вхóді до брами чотири прокажéні чоловіки. І сказали вони один до óдного: „Чого ми сидїмó тут, аж поки не помремó? 4 Якщо ми скажемо: Увїйдїмо до міста, а в місті голод, то помремó там; а якщо сидїтимемо тут, то теж помремó. Отож, ходїть, і перейдїмо до сирійського табóру, — якщо там позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помремó“. 5 І встали вони нáдвечір, щоб їти до сирійського табóру. І прибулї вони до краю сирійського табóру, аж ось — нема там нїкого! 6 Бо Господь учинив, що сирійський тáбір почув стукóтняву колесниць і їржання кóней, та гáлас великого вїська. І сказали вони один до óдного: „Ось Ізраїлів цар найняв на нас хїттейських царїв та царїв египетських, щоб пішли на нас!“ 7 І встали вони, і повтікали нáдвечір, і полишили свої намети, й осли свої, і тáбір, як він був, та й повтікали, спасаючи життя своє! 8 І прийшли ті прокажéні аж до краю табóру, і ввійшли до óдного намету, — і їли й пили, і повинóсили звїдти срібло й золото та вбрання, і пішли й заховáли. І вони зно́ву ввійшли до іншого намету, і повинóсили звїдти, і пішли та й сховáли. 9 І сказали вони один до óдного: „Неслушно ми рóбимо. Цей день — він день доброї звїстки, а ми мовчїмó. Як ми будемо чекати аж до ранїшнього свїтла, то впадé

на нас провина. А тепер ходімо, і ввійдімо й донесімо царевому дому!“ 10 І прийшли вони, і покликали міських воратарів, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирійського табору, а там нема ані людіни, ані людського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“ 11 І воратарі покликали, і донесли про це до самого царського дому. 12 І встав цар уночі й сказав своїм слугам: „Розкажі я вам, що нам зробили сирійці. Вони знають, що ми голодні, і повиходили з табору, щоб сховатися на полі, говорячи: „Коли ті повиходять із міста, то ми схопимо їх живих, та й увійдемо до міста!“ 13 І відповів один із його слуг і сказав: „Нехай візьмуть п'ятеро позоставилих коней, що лишилися в ньому, у місті. Ось вони, — (із усього війська Ізраїлевого тільки й лишилися, із усього війська Ізраїля, що згнуло), — і пошлемо, і побачимо“. 14 І взяли вони дві колесниці з кіньми, і цар послав їх услід за сирійським табором, говорячи: „Ідіть і подивіться“. 15 І пішли вони за ними аж до Йордану, аж ось уся дорога повна вбрання та речей, що покидали сирійці, як поспішали! І вернулися ці послі, і донесли цареві. 16 І вийшов нарід, і розграбували сирійський табір. І коштувала сея пшеничної муки по шеклю, і дві сеї ячменю по шеклю за словом Господнім! 17 І цар призначив того вельможу, що на його руку він опирався, доглядати над брамою. Та затоптав його нарід у брамі, і він помер, як казав був Божий чоловік, який говорив, коли приходив до нього цар. 18 І сталося, коли Божий чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві сеї ячменю по шеклю, і сея пшеничної муки по шеклю буде того часу взавтра в брамі Самарії, 19 то цей вельможа відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“. 20 І сталося йому так, і затоптав його нарід у брамі, і він помер.

8 А Єлисей говорив до жінки, що її сина він воскресив, кажучи: „Устань та й іди ти та дім твій, і мешкай дебудь, бо Господь прикликав голод, і він прийшов до краю на сім літ“. 2 І встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. І пішла вона та її дім, і замешкала в филистимському

краї сім літ. 3 І сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з филистимського краю, і пішла до царя благодати за свій дім та за своє поле. 4 А цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що зробив Єлисей“. 5 І сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благає царя за свій дім та за своє поле. 6 І сказав Гехазі: „Пане мій царю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Єлисей!“ 7 І прийшов Єлисей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирійський цар, хворий. І донесено йому, кажучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“ 8 І сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подарунка, та й іди зустріти чоловіка Божого. І запитайся Господа через нього, кажучи: „Чи відужаю я від оцієї хвороби?“ 9 І пішов Газаїл спіткати його, і взяв подарунка в руку свою, та зо всього добра Дамаску тягару на сорок верблюдів. І прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирійський, послав мене до тебе, питаючи: Чи відужаю я з оцієї хвороби?“ 10 І сказав до нього Єлисей: „Іди, скажи йому: Жити — житимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“. 11 І наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збентежився. І заплакав Божий чоловік. 12 А Газаїл сказав: „Чого плаче мій пан?“ А той відказав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердіни пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхне вагітне — посічеш“. 13 А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?“ І сказав Єлисей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ 14 І пішов він від Єлисея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Що говорив тобі Єлисей?“ І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“ 15 І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього. 16 А п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатів, цар Юдин. 17 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. 18 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 19 Та не хотів Господь

погубити Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні. 20 За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 21 І пішов Йорам до Цаїру, а з ним усі колесніці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх. 22 І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна. 23 А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 24 І спочив Йорам із батьками своїми, і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія. 25 У дванадцятому році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 26 Ахазія був віку двадцяти і двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. 27 І ходив він дорогою Ахавого дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавого дому. 28 І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газаїлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама. 29 І вернувся цар Йорам лікуватися в Ізреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавого сина, в Ізреелі, бо той був слабій.

9 А пророк Єлисей покликав одного з пророчих синів і сказав йому: „Підпережи свої стегна, і візьми це горня оливи в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. 2 І прийдеш туди, і побач там Єгу, сина Йосафата, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внутрішньої кімнати. 3 І візьмеш горня цієї оливи, і виллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчиниш двері й утечеш, і не будеш чекати“. 4 І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. 5 І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відказав: „До кого з усіх нас?“ І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ 6 І

він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помазую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! 7 І ти поб'єш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавелі. 8 І згине весь Ахавів дім, і вігублю Ахавові навіть те, що мочиться на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі! 9 І зроблю Ахавів дім, як дім Єровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахійїного. 10 А Єзавелю з'їдять пси в Ізреелевій ділянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинив він двері та й утік... 11 А Єгу вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого приходив той несамовітий до тебе?“ А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його мову“. 12 А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем!“ 13 А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постелили під ним на верху сходів. І засурмили вони в сурму, і сказали: „Зацарював Єгу!“ 14 І змовився Єгу, син Йосафата, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та весь Ізраїль перед Газаїлом, сирійським царем. 15 І вернувся цар Єгорам лікуватися в Ізреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. І сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не вийде жоден утікач із міста, щоб піти донести в Ізреелі“. 16 І сів верхи Єгу, і поїхав до Ізреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. 17 А на башті в Ізреелі стояв вартовий. І побачив він натовп Єгуїв, як він ішов, і сказав: „Я бачу натовп!“ А Єгорам відказав: Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?“ 18 І відправився верхівець назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгу відказав: „Що тобі до того? Повертай за мною!“ І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посол аж до них, та не вернувся“. 19 І послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгу відказав: „Що тобі до гаразду? Повертай за мною!“ 20 І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їзда, як їзда Єгу, Німшієвого сина, бо їде несамовито“. 21 І сказав Єгорам: „Запрягай!“ І

запріг його колесніцю. І відправився Єгорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесніцею, щоб зустріти Єгу, — і спіткали його в ділянці їзреелянина Навота. 22 І сталося, як Єгорам побачив Єгу, то сказав: „Чи все гаразд, Єгу?“ А той відказав: „Який гаразд при перелюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ 23 І обернув Єгорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіє!“ 24 А Єгу взяв лука в руку свою, і вдарив Єгорама між його раменами, — і пробіла стріла його серце, і він похилився на колесніці своїй... 25 І сказав Єгу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділянці поля їзреелянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво: 26 Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тобі на цій же ділянці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділянці за словом Господнім“. 27 А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втікав дорогою на Бет-Гагган, а Єгу погнався за ним і сказав: „Убийте й його на колесніці!“ І поранили його в Маале-Гурі, що при Івлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. 28 А раби його відвезли його верхи до Єрусалиму, та й поховали його в його гробі з батьками його в Давидовому Місті. 29 А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. 30 І прийшов Єгу до їзрееля, а Єзавель почувла про це, і нафарбувала очі свої, і прикрасила голову свою, та й виглянула через вікно. 31 А Єгу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зіпрі, убивце пана свого?“ 32 І підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ І виглянули до нього два-три євнухи. 33 А він сказав: „Скиньте її!“ І викинули її, — і бризнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її... 34 І він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклятої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочка!“ 35 І пішли поховати її, та не знайшли з неї нічого, а тільки черепа, та ноги, та долоні рук. 36 І вони вернулися, і донесли йому про це. А він відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого тішб'янииа Іллю, говорячи: В їзреелевій ділянці пси з'їдять Єзавеліне тіло! 37 І буде Єзавеліна труп, як погній на поверхні поля в їзреелевій ділянці, так що не скажуть: Це Єзавель“.

10 А Ахав мав сімдесят синів у Самарії. І понаписував Єгу листи, і порозсилав до Самарії, до провідників їзреелу, до старших і до виховників Ахавових синів, говорячи: 2 „Як тільки прийде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесніці, і коні, і твердіні, і зброя, — 3 то виберіть найліпшого та найвідповіднішого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дім вашого пана!“ 4 А вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не встояли перед ним, якже встоїмо ми?“ 5 І послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші, і виховники до Єгу, говорячи: „Ми раби твої, і зробимо все, що ти нам скажеш. Та ми не настанівимо царем нікого, — що добре в очях твоїх, те роби!“ 6 А він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухняні моему гóлосові, візьміть гóлови мужів, синів вашого пана, і прийдіть до мене цього часу зватра до їзреелу“ (а царських синів було сімдесят чоловіка, при міських вельможах, що виховали їх). 7 І сталося, як прийшов той лист до них, то побрали вони царських синів, та й позабивали сімдесят чоловіка. І поскладали вони їхні гóлови в кошики, та й послали до нього в їзреел. 8 І прибув посбл, і доніс йому, кажучи: „Принесли гóлови царських синів!“ А він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до ранку“. 9 І сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всього наро́ду: „Ви невинні. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? 10 Знайте ж тепер, що з Господнього слова не проминеться нічого, що́ Господь говорив на Ахавів дім, і Господь зробив те, що говорив був через раба Свого Іллю“. 11 І Єгу повбивав усіх позоставих з Ахавового дому в їзреелі, і всіх вельмож його, і знайомих його, і священників його, так, що не позоставив йому і врятованого! 12 І встав він і відійшов, і пішов до Самарії. А коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароїмі, 13 то спіткав братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“ А ті відказали: „Ми Ахазієві брати, а йдемо запитати про гаразд царевих синів та синів цариці!“ 14 А він сказав: „Схопіть їх живих!“ І схопили їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка, — і він не позоставив ані одного з них! 15 І пішов він ізвідти, і спіткав Єгонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти

нього, і привітав його та й сказав до нього: „Чи твоє серце шире до мене, як моє серце до тебе?“ А Єгонадав відказав: „Так! Дай же свою руку!“ І той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, 16 і сказав: „Иди ж зо мною, і приглянься до моєї запопадливости для Господа!“ І посадили його в колесницю його. 17 І прибув він до Самарії, і повбивав усіх позostalих в Ахава в Самарії, і вибив аж до кінця його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. 18 І зібрав Єгу весь народ і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгу служитиме йому більше! 19 А тепер поклічте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священників. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!“ А Єгу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. 20 І сказав Єгу: „Оголосіть святочні збори для Ваала!“ І вони оголосили. 21 І послав Єгу по всьому Ізраїлю. І походили всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибули вони до Ваалового дому, — і переповнився Ваалів дім від входу до входу. 22 І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одержу для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс їм ту одержу. 23 І ввійшов Єгу та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служителів: „Пошукайте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки самі ті, хто служить Ваалові“. 24 І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопалення. А Єгу поставив собі назбвні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя того!“ 25 І сталося, як скінчив він приряджувати цілопалення, то Єгу сказав до бігунів та до старшин: „Увійдіть, повбивайте їх, — нехай ніхто не вийде!“ І повбивали їх вістря меча, і поскидали їх ті бігуни та старшини. Потому пішли до міста Ваалового дому. 26 І повинісили вони бовванів Ваалового дому, і попалили те. 27 І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. 28 І вигубив Єгу Ваала з Ізраїля. 29 Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, від золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані. 30 І сказав Господь до Єгу: „Тому, що ти добре

зробив угодне в очах Моїх, зробив Ахавовому домові все, що було на серці Моєму, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні аж до четвертого покоління“. 31 Та Єгу не пильнував ходити за Законом Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля. 32 За тих днів розпочав Господь відрубувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні, 33 від Йордану на схід сонця, увесь край Гілеаду, Гадів, Рувимів та Манасіїн, від Ароеру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Башан. 34 А решта діл Єгу, і все, що він зробив, і вся лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 35 І спочив Єгу зо своїми батьками, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз. 36 А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння. 2 А Єгошева, дочка царя Йорама, сестра Ахазії, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбиваних царських синів, його та няньку його, і сховала в спальній кімнаті. І сховали його від Аталії, і він не був забитий. 3 І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. 4 А сьомого року послав Єгояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і записягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. 5 І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробіте. Третина з вас, що приходите в суботу, будете виконувати сторожу царського дому. 6 А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігунами, — і будете виконувати сторожу дому на зміну. 7 А дві частини з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторожу Господнього дому при цареві. 8 І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. 9 І зробили сотники все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священника Єгояди. 10 І дав священник сотникам списи та щити, що належали

цареві Давидові, що були в Господньому домі. 11 І поставали бігуні, кожен зо зброєю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жёртівнику та при домі, навколо біля царя. 12 А він вивів царёвого сина, і поклав на нього корону та нарамённики. І зробили вони його царем, і помázали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ 13 І почула Аталія голос бігунів та нарóду, і прийшла до народу до Господнього дому. 14 І побачила вона, аж ось цар стоїть за звíчаєм на помóсті, а при царі зверхники та сурми, а весь народ кра́ю тишиться та сурми́ть у сурми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ 15 А священик Егояда наказав сотникам, поставленим над вйськом, і сказав до них: „Випровадьте її поза ряді, а хто піде за нею, тогó забийте мечем!“ Бо священик сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ 16 І зробили їй прóхід, і вона прийшла Кінським входом до царськóго дому, і там бу́ла забита. 17 І склав Егояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. 18 І ввійшов увесь нарóд Кра́ю до Ваалового дому, та й прозбивáли його та жёртівники його, і боввáни його зовсім полама́ли, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жёртівниками. А при Господньому домі священик поставив варті. 19 І взяв він сотників і карійців, і бігунів та весь народ кра́ю, і вівели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через браму бігунів до царськóго дому, і той сів на царськóму троні. 20 І тишився весь народ кра́ю, а місто заспоко́илось. А Аталію вбили мечем у царськóму домі. 21 Егоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Егу зацарював Егоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ців'я, з Беер-Шеви. 2 І робив Егоаш угодне в Господніх очáх по всі дні, коли вказував йому священик Егояда. 3 Тільки пагірки не були понижені, — народ ще принóсив жертви та кадив на пагірках. 4 І сказав Егоаш до священика: „Усе посвячене срібло, що буде внéсене до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки лю́дині спаде́ на серце принéсти до Господнього дому, 5

вй́змуть собі священики, кожен від знайóмого свого, і вони зрóbлять напра́ву Господнього дому в усьому, що буде знайдене там на напра́ву. 6 І сталося двадцятого й третього року царя Егоаша, священики не напра́вили ушкодження храму. 7 І покликав цар Егоаш священика Егояду й священиків, та й сказав їм: „Чому ви не напра́вляєте ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайóмих, а на напра́ву ушкодження храму віддасте́ його“. 8 І погоділися священики не брати срібла від народу, і не напра́вляти ушкодження храму. 9 І взяв священик Егояда одну скриньку, і продовбáв дірку на віку її, і поставив її при жёртівнику правóруч, як входить до Господнього дому. І давали туди священики, що стерегли порога, усе срібло, що принóсилось до Господнього дому. 10 І бувало, як вони бачили, що намно́жилось те срібло в скрині, то приходів царськый писар та великий священик, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому домі. 11 І давали те перелічене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його тэслям та будівничим, що робили в Господньому домі. 12 І мулярам, і каменярам, і на зáкуп дэрева та тэсаного каменя, та на напра́ву ушкодження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для напра́ви. 13 Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаші, ножиці, кропильниці, сурми, усяка річ золота та річ срібна з того срібла, що принóсилось до Господнього дому, 14 бо його давали робітникам праці та напра́вляли ним дим Господній. 15 І не облічували тих людей, яким давали те срібло до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно. 16 Срібло ж жертви за провину та жертв за гріх не внóсилось до Господнього дому, — воно було для священиків. 17 Вийшов тоді Газаїл, сирійський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намірився Газаїл іти на Єрусалим. 18 І взяв Егоаш, Юдин цар, усі святі речі, що присвятили були Йосафáт, і Егорам, і Ахазія, батькй́й його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшлося в скарбнй́цях Господнього дому та дому царськóго, та й послав Газаїлові, цареві сирійськóму, — і той відійшов від Єрусалиму... 19 А решта діл Йоаша, і все, щó він зробив, — он вони написані в Книзі Хроніки

Юдиних царів. 20 І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сіллі. 21 Йозахар, Шім'атів син, та Егозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. І поховали його з батька́ми його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Егоахаз, син Егу, на сімнадцять літ. 2 І робив він зло в Господніх оча́х, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилявся від того. 3 І запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав їх у руку Газаїла, царя сирійського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всі ті дні. 4 Та вблагав Егоахаз лице Господне, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирійський цар. 5 І дав Господь Ізраїлеві спасітеля, і вони вийшли з-під руки Сирії. І сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давніш. 6 Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарії. 7 А Сирія не позоставила Егоахазові нарбду, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирійський цар, і зробив їх порохом на топтання. 8 А решта діл Егоахаза, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів. 9 І спочив Егоахаз з батька́ми своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Йоаш. 10 Тридцятого й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Егоахазів син, на шістнадцять літ. 11 І робив він зло в Господніх оча́х, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в тому́ ходив. 12 А решта діл Йоаша, і все, що він робив, і лицарськість його́, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 13 І спочив Йоаш з батька́ми своїми, а Єровоам сів на троні його. І був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями. 14 А Елисей ослаб на недугу, що з неї й помер. І зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Батьку мій, батьку мій, колеснице Ізраїлева та верхівці його!“ 15 І сказав йому Елисей: „Візьми лука та стріли“.

І приніс той до нього лука та стріли. 16 А він сказав Ізраїлевому цареві: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Елисей поклав свої руки на руки цареві. 17 І він сказав: „Відчини вікно на схід!“ І той відчинив. І сказав Елисей: „Стріляй!“ І той вистрілив, а він сказав: „Стріла́ спасіння Господнього, і стріла спасіння проти Сирії. І поб'еш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“ 18 І він сказав: „Візьми стріли!“ І той узяв, а він сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землі!“ І він ударив три рази та й став. 19 І розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'еш ти Сирію“. 20 І спочів Елисей, і поховали його. А моавські орди прийшли до Краю наступного року. 21 І сталося, як ховали одно́го чоловіка, то погребальники побачили ті орди, та й кинули того чоловіка до Елисеєвого гробу. А коли впав і доторкнувся той чоловік до Елисеєвих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... 22 А Газаїл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Егоахаза. 23 Та Господь був милостивий до них, і змилювався над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів вігубити їх, і не відкинув їх від Свого лица аж дотепер. 24 І спочів Газаїл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. 25 І Йоаш, Егоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газаїлового сина, що взяв був із руки Егоахаза, свого батька, у війні. Три ра́зи побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму. 3 І робив він угодне в Господніх оча́х, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. 4 Тільки пагірки не були знищені, — народ приніс жертву та кадив на пагірках. 5 І сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя. 6 А синів убійників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть

забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. 7 Він побив Едома в Солянній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я їй: Йоктеїл, і так вона зветься аж до цього дня. 8 Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди ж, поміряємось!“ 9 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моему синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і вітоптала той терен. 10 Побити — побив ти Едома, і піднесло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо будеш ти дрочитися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ 11 Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помірялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 12 І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. 13 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. 14 І забрав він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Господньому домі та в скарбниціх дому царєвого, та запоручників, і вернувся в Самарію. 15 А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 16 І спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. 17 І жив Амація, Йоашів сии, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 18 А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 19 І вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 20 І повезли його на кónях, і він був похований з батька́ми своїми в Давидовому Місті. 21 І взяв весь Юдин наро́д Азарію, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 22 Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. 23 П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії,

на сорок і один рік. 24 І робив він зло в Господніх оча́х, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 25 Він вернув Ізраїлеву границю відти, де йдеться до Гамату, аж до степового моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Амміттая, що з Гат-Гахеферу, 26 бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку, і не було вже невольного та вільного, і не було помічникá Ізраїлеві. 27 Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. 28 А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 29 І спочив Єровоам із батька́ми своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аза́рія, син Амації, Юдиного царя. 2 Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. 3 І робив він угодне в Господніх оча́х, усе так, як робив його батько Амація. 4 Тільки па́гірки не були знищені, — народ ще приніс жертву та кадив на па́гірках. 5 І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерти, і сидів ув осбному домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. 6 А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 7 І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. 8 Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. 9 І робив він зло в Господніх оча́х, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 10 І вчинив змову на нього Шаллум, Явешів син, і бив його перед наро́дом і вбив його, і зацарював замість нього. 11 А решта діл Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 12 Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть

сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так. **13** Шаллúm, Яवेशів син, зацарював тридцятого й дев'ятого року Уззійї, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії. **14** І пішов Менахém, Гадіїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явешового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього. **15** А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчиніло воно брами. І він вибив його, а все вагітне повитинав. **17** Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадіїв син, на десять літ. **18** І робив він зле в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів **19** прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці. **20** А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. **21** А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **22** І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія. **23** П'ятдесятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. **24** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **25** І вчинив на нього змову Пéках, син Ремалії, старшина його, і забив його в палаті царськóго дому, з Арговом та з Ар'єм, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. І він убив його, і зацарював замість нього. **26** А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **27** П'ятдесятого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років. **28** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **29** За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Ійюна, і Авел-Бет-Мааху, і Йіноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла,

увесь край Нефталимів, та й вигнав їх до Асирії. **30** А Осія, син Елин, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і ударив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззійїного сина. **31** А решта діл Пекаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пекаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззійї, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **34** І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззійя, робив він. **35** Тільки пагірки не були знищені, — нарід іще приніс жертви та кадив на пагірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36** А решта діл Йотама та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посилати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пекаха, сина Ремалії. **38** І спочив Йотам із своїми батьками, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пекаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гидотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** І приніс сина жертву та кадив на пагірках, і на згір'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Рецін, сирійський цар, та Пеках, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І облягли вони Ахаза, та не змогли звоювати. **6** Того часу Рецін, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав юдеїв з Елоту. І едómляни прибули до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня. **7** І послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на мене“. **8** І взяв Ахаз срібло та золото, знайдене в Господньому домі та в скарбницях дому царéвого, і послав дарунка до асирійського царя. **9** І послухав

його асирійський цар. І пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. 10 І пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жéртвника. І послав цар Ахаз до священника Урії подобу жéртвника та взір його всієї його будови. 11 І збудував священник Урія жéртвника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священник Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. 12 І прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жéртвника, і приступив цар до жéртвника, і приніс на ньому жертву. 13 І спалив він своє цілопáлення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жéртвника. 14 А мідяного жéртвника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жéртвника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жéртвника на північ. 15 І наказав цар Ахаз священникові Урії, говорячи: „На великому жéртвнику пали ранішнє цілопáлення та вечірню хлібну жертву, і цілопáлення цареве та хлібну його жертву, і цілопáлення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. І всю кров цілопáлення та всю кров жертви покропиш на нього. А щодо мідяного жéртвника, то я розва́жу“. 16 І зробив священник Урія все так, як наказав був цар Ахаз. 17 А цар Ахаз повідрубував рами підстав, і відсунув із них умивальницю, і зняв море з мідяних волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогу. 18 І закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. 19 А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 20 І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізкійя.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років. 2 І робив він зле в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. 3 На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому даніну. 4 Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він посилав послів до Со, єгипетського царя, та

не приніс асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі. 5 І вийшов асирійський цар на весь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки. 6 Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. 7 І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що випровадив їх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боїлися інших богів, 8 і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили, 9 а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, слова, що не були слушні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердінного міста, 10 і ставили собі стовпи для богів та Астарті на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом, 11 і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівити Господа, 12 і служили бовва́нам, про яких Господь говорив їм: „Не будете робити цієї речі“, 13 то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорлівців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно зо всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. 14 Та не слухали вони, і робили твердою свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. 15 І нéхтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батьками, і свідóцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидóтою й марнóтами, та за наро́дами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. 16 І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого бовва́на, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військові та служили Ваалові. 17 І вони переводили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чарами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його. 18 І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лица, — не позостало нікого, тільки саме Юдине плéм'я. 19 Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога

свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановили. 20 І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насіння, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого, 21 бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. 22 І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровоамових гріхах, які він робив, не відступалися з того, 23 аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх Своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. 24 І спровадив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її. 25 І сталося, на початку пробування їх там не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. 26 І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. 27 І наказав асирійський цар, говорячи: „Відведіть туди одного зо священників, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього краю“. 28 І прибув один із священників, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав їх, як мають боятися Господа. 29 Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи. 30 А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нереґала, а гаматяни зробили Ашіму, 31 а авв'яни зробили Нівхазз та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх ув огні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарваїмським богам. 32 І при тому вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священників пагірків, і вони принесли їм жертви в пагірковому місці. 33 Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх. 34 Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь сином Якова,

якому дав ім'я Ізраїля. 35 І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете принести жертв їм, 36 а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та витягненим раменом, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете принести жертви. 37 І устави, і правá, і Закóна, і заповідь, які написав вам, будете додержувати, щоб виконувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. 38 А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, 39 а тільки Господа, Бога вашого, будете боятися, і Він вирятує вас із руки всіх ваших ворогів“. 40 Та не послушали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаєм. 41 І ті народи все боялися Господа, але служили бовванам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка Захарія. 3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. 4 Він понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і стяв Астарту, і розбив мідяного змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштан. 5 Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. 6 І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсеєві. 7 І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав поводження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому. 8 Він побив филистимлян аж до Аззі та границі її від вартової башти аж до твердинного міста. 9 І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її. 10 І здобув він її по трьох роках: шостого року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. 11 І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над

річку Газан, та до мідійських міст. 12 Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. 13 А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. 14 І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відійди від мене, а що накладеш на мене, понесу.“ І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. 15 І віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царевих скарбницях. 16 Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та зов стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирійському цареві. 17 А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного командувача, і великого євнуха та великого чашника з великим військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотягом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валюшників. 18 І кликнули вони до царя, і до них вийшов Еліяким, син Хілкїї, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. 19 І сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся? 20 Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене? 21 Тепер оце ти надієшся собі опертись на оту полáману очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому й продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. 22 А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понизив пагірки Його та жертівники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жертівником будете вклонятися в Єрусалимі? 23 А тепер піди в заклад із моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі коней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. 24 І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесниць та верхівців! 25 Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищи

його!“ 26 І сказав Еліяким, син Хілкїї, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдейському в слух тих людей, що на мурі“. 27 І сказав до них великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вій кал та пити свою сечу?“ 28 І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирійського: 29 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його! 30 І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. 31 Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, 32 аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливи, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас! 33 Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? 34 Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки? 35 Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то неже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ 36 І мовчав той народ, і не відповів йому ані слова, бо це був наказ царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“ 37 І прийшов Еліяким, син Хілкїї, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

19 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздер свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому. 2 І послав він Еліякіма, начальника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих веретами, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу

утроби, та немає сили породити! **4** Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образу Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за рештку, що ще знаходиться". **5** І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. **6** І сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя! **7** Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї". **8** І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. **9** А коли він почув про Тіраку, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекії, говорячи: **10** „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не збодить тебе Бог твій, що ти надієшся на Нього, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. **11** Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? **12** Чи врятували їх боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? **13** Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ **14** І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. **15** І Єзекія молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувімах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! **16** Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почув слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога! **17** Справді, Господи, асирійські царі попустошили ті народи та їхній край. **18** І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх. **19** А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ **20** І послав Ісаїя, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. **21** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівця,

сіонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! **22** Кого лаяв ти та ображав, і на кого повищив ти голос та вгору підніс свої очі? — На Святого Ізраїлевого! **23** Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на боки Лівану, і позубую кедри високі його, добірні його кипариси, і вийду аж на вершок його на нічліг, — у гущину його саду. **24** Я копаю та п'ю чужу воду, і стопою своєї ноги повисуюю я всі єгипетські ріки! **25** Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплені, на купу румовищ обертаєш їх... **26** А мешканці їхні безсили, настрашені та побентежені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попалене збіжжя, яке не допіло... **27** І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. **28** За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до ушей Моїх, то на нїздрі твої Я сержку привішу, а вудило Моє — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти! **29** А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року — саморосле, а третього року — сійте та жніть, і садить виноградники, та й їжте їх плід. **30** А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плода дасть угору. **31** Бо з Єрусалиму вийде позостале, а рештки — від гори Сіону. Ревність Господа Саваота зробить це! **32** Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста оцього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попередить, і ва́ла на нього не висипле! **33** Якою дорогою прийде, то нею повернеться, у місто ж оце він не ввійде, говорить Господь! **34** І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Могого раба!“ **35** І сталося тієї ночі, і вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали вони рано вранці, аж ось — усі мертві трупи! **36** А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся й осівся в Ніневії. **37** І сталося, коли він молився в домі Нісроха, свого бога, то Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краю Апарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20 Тими днями смертельно захворів був Єзекія.

І прийшов до нього Іса́я, Амósів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмреш, а не відужаєш“. 2 А той відвернув обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, говорячи: 3 „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх“. І заплакав Єзекія ревним плачём. 4 І сталося, Іса́я не вийшов ще з середини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: 5 „Вернися, і скажеш до Єзекії, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу́ твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому! 6 І до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню́ це місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. 7 А Іса́я сказав: „Візьміть грудку фі́г“. І взяли й поклали на того гно́яка, — і він відужав... 8 І сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вілікує, і що я третього дня зійду́ до Господнього дому?“ 9 І сказав Іса́я: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб вернула́ся на десять ступенів?“ 10 І сказав Єзекія: „Легко тині похилітися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вернеться назад на десять ступенів!“ 11 І клікнув пророк Іса́я до Господа, і Він заверну́в тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові, на десять ступенів... 12 Того часу послав Бородах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листá та дару́нка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів. 13 І вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбни́цю свою, — і срібло, і золото, і па́хощі, і добру оливу, і всю зброї́вню свою, і все, що знаходилося в його скарбни́цях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володі́нні своїм. 14 І прийшов пророк Іса́я до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого краю, з Вавилону“. 15 І той сказав: „Що вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбни́цях своїх“, 16 І сказав

Іса́я до Єзекії: „Послухай Господнього слова: 17 Ось прихóдять дні, і все, що́ в домі твоєму, і що́ були зіб́рали батьки твої аж до цього дня, буде ви́несене до Вавилону. Нічого не позоста́неться, говорить Господь! 18 А з синів твоїх, що́ вийду́ть із тебе, яких ти порóдиш, де́кого заберу́ть, — і вони будуть є́внухами в палатах вавилонського царя!“ 19 І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ 20 А решта ді́л Єзекії та вся лицарськи́сть його, і як він зробив ста́ва та водотя́га, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 21 І спочив Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

21 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. А ім'я його матері — Хевці-Ваг. 2 І робив він зло в Господніх очах, за гидото́ю тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. 3 І він зно́ву побудував па́гірки, що́ їх винищив був його батько Єзекія, і понаставля́в жер́твників Ваалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклонявся всім небесним сві́тілам та служив їм. 4 І побудував він жер́твники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу́ Я Ім'я Своє!“ 5 І побудував він жер́твники для всіх небесних сві́тил на обо́х подві́р'ях Господнього дому. 6 І він перепрова́див свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настанови́в викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. 7 І поставив він бовва́на Астарті, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цього́ домі та в Єрусалимі, що́ його Я ви́брав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу́ Я Ім'я Своє навіки! 8 І більше не мандрува́тиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони бу́дуть пильнува́ти робити все так, як наказав Я їм, та весь Зако́н, що́ наказав їм Мій раб Мойсей“. 9 Та не послухалися вони. І Манасія зві́в їх до того, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: 11 „За те, що́ Манасія, цар

Юдин, зробив ці гидоби, учинив гірше від усього, що робили були аморіяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду божками своїми, 12 тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я наведу таке зло на Єрусалим та на Юду, що в кожного, хто почує про це, задзвенить в обох вухах! 13 І протягну Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавого дому, і вітру Єрусалим, як витирають миску: витер і перевернув її догорі дном! 14 І Я покину останок наділу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабіж та на здобич для всіх їхніх ворогів, 15 тому, що вони робили зло в Моїх очах, і все гнівили Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього“... 16 А також Манасія пролив дуже багато невинної криві, аж наповнив нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого гріха, що ввів у гріх Юду, щоб чинити зле в Господніх очах. 17 А решта діл Манасії, та все, що він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 18 І спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку свого дому, в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Амон. 19 Амон був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. А ім'я його матері — Мешуллет, дочка Харуца з Йотви. 20 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. 21 І ходив він усією тією дорогою, якою ходив його батько, і служив тим бовванам, яким служив батько його, і вклонявся їм. 22 І покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. 23 І вчинили змову слуги Амона на нього, і вбили царя в його домі. 24 Та народ Краю перебив усіх змовників на царя Амона. І народ настановив царем Краю замість нього сина його Йосію. 25 А решта діл Амона, усе, що робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 26 І поховали його в його гробі в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Йосія.

22 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А ім'я його матері Єдида, дочка Адаї з Бозкату. 2 І робив він угодне в Господніх очах, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. 3 І

сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: 4 „Піди до Хілкії, первосвященника, і нехай перелічить те срібло, що знесене до Господнього дому, що зібрали від народу сторожі порога. 5 І нехай дадуть його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому домі, щоб направляти ушкодження храму, — 6 теслярів, і будівничим, і мулярів, щоб купувати дерево та тесане каміння на направу храму. 7 Тільки нехай не облічуються з ними про те срібло, що дане на їхню руку, бо чесно вони роблять“. 8 І сказав Хілкія, первосвященик, до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі Книгу Закону!“ І дав Хілкія ту Книгу Шафанові, і той перечитав її. 9 І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої висипали те срібло, що знайдене в домі, і дали його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі“. 10 І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкія дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем. 11 І сталося, як цар почув слова Книги Закону, то роздер свої шати... 12 І наказав цар священикові Хілкії, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхаїному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слугі, говорячи: 13 „Ідіть, зверніться до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. 14 І пішов священик Хілкія, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асая до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікви, сина Хархасового, сторожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Місті, — і говорили до неї. 15 А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: 16 Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар, 17 за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всім ділом своїх рук. І розпалівся Мій гнів на це місце, — і він не погасне! 18 А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова,

які ти чув: **19** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустошенням та прокляттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **20** Тому то Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наводжу на оце місце“. І вони принесли цю вістку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму. **2** І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священники, і пророки, і весь народ від малого й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **3** І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душею, щоб виконати слова того заповіту, що написані в тій книзі. І весь народ пристав до заповіту. **4** І наказав цар Хілкїї, великому священникові, й іншим священникам та сторожам пороба, щоб повинесли з Господнього храму всі речі, зрблені для Ваала та для Астарті, та для всіх небесних світил. І він попалів їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній порошок відніс до Бет-Елу. **5** І він поскидав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і що вони кадили на пагірках по Юдиних містах та в околицях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. **6** І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та й спалив її в кедронській долині, і стер на порошок, а її порошок кинув на гроби звичайних людей. **7** І він порозбивав доми культу блудодійників, що були при Господньому домі, де жінки ткали завісу для Астарті. **8** І він випровадив усіх священників з Юдиних міст, і опоганив пагірки, де священники кадили, від Геви аж до Беер-Шеви, і порозбивав пагірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що ліворуч тому, хто входив до брами міста. **9** Але священники пагірків не входили до Господнього жертовника в Єрусалимі, а тільки їли прісне серед

своїх братів. **10** І він опоганив місце ставлення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не переводив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха. **11** І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесніці сонця попалів ув огні. **12** А жертовники, що були на даху Ахазової гóрниць, що поробили Юдині царі, та жертовники, що поробив Манасія на двох подвір'ях Господнього дому, цар порозбивав. І він звідти побіг, і кинув їхній порошок до кедронського потоку. **13** А пагірки, що навпроти Єрусалиму, праворуч гори Згуби, які побудував був Соломон, Ізраїлів цар, для Астарті, гідоти сидонської, і для Кемота, гідоти моавської, і для Мілкома, гідоти Аммонових синів, цар поопоганював. **14** І він порозбивав стовпи для богів, і постинав посвячені дерева, а їхнє місце наповнив людськими кістками. **15** А також жертовника, що в Бет-Елі, пагірка, що зробив був Єровоам, син Неватів, що ввів у гріх Ізраїля, також жертовника цього та цього пагірка він розбив, і спалив того пагірка та стер на порошок, і Астарту спалив. **16** І обернувся Йосія, та й побачив гроби, що були там на горі. І послав він, і позабирав кості з гробів, і попалів на жертовнику, — і опоганив його, за словом Господнім, яке клікав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. **17** І сказав цар: „Що це за надгробок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгробок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жертовнику в Бет-Елі“. **18** А він сказав: „Дайте йому спокій, — нехай ніхто не рухає костей його“. І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. **19** А також усі домі пагірків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівїти Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. **20** І порізав він усіх священників пагірків, що були там, на жертовниках, і попалив на них людські кості, та й вернувся до Єрусалиму. **21** І наказав цар усьому народові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцій Книзі Заповіту“. **22** Бо не справлялася ця Пасха від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. **23** І тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха

для Господа в Єрусалимі. 24 А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домовіх божків, і бовванів, і всякі гидоти, що появилися в Юдинім краї та в Єрусалимі, повинішував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священник Хілкійя в Господньому домі. 25 А такого царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душею своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеєвим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. 26 Тільки не спинився Господь від ревности Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огірчення, якими гнівів Його Манасія. 27 І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лица Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Мое буде там!“ 28 А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 29 За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Єфрат. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Мегіддо, коли він побачив його... 30 І його раби повезли його мертвого з Мегіддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краю взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помазали його, та й настановили його царем замість його батька. 31 Єгоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії, з Лівни. 32 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки. 33 І фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. 34 А царем настановив фараон Нехо Ел'якіма, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгоякім. А Єгоахаза він узяв, і той прибув до Єгипту та й помер там. 35 І Єгоякім давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло на фараонів наказ, — він стягав те срібло та золото з народу краю за оцінкою землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо. 36 Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка

Педаї, з Руми. 37 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батькі його.

24 За його днів прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, а Єгоякім був йому три роки невілляником, та потому збунтувався на нього. 2 А Господь послав на нього орди халдів, і орди сирійські, і орди моавські, та орди синів Аммона. І він послав їх на Юду, щоб вигубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. 3 Тільки на наказ Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лица Його за гріхи Манасії, за все, що він робив, 4 а також за неповинну кров, яку він пролив, і наповнив Єрусалим неповинною кров'ю; і не хотів Господь простити. 5 А решта Єгоякімових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 6 І спочив Єгоякім зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. 7 І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого краю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Єфрату, усе, що належало єгипетському цареві. 8 Єгояхін був віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму. 9 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько. 10 Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходонсора, царя вавилонського, і місто попало в облогу. 11 І прийшов Навуходонсор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягали його. 12 І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювання. 13 І позабирав він звідти всі скарби Господнього дому та скарби дому царєвого, і повідрубубав всі золоті речі, які поробив був Соломон, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. 14 І повиводив він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лицарів військових, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх тєслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нужденного народу Краю... 15 І він вивів до Вавилону Єгояхіна та царєву матір, і царських жінок, і його євнухів, і видатних у краї, — усіх вівпровадив у неволю з Єрусалиму до Вавилону. 16 І всіх військових,

сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. 17 А царем настановів вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і перемінив ім'я його на Седекію. 18 Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівни. 19 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. 20 Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лица. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. 21 Було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. 3 Дев'ятого дня місяця настав сильний голод у місті, і не було хліба для народу краю. 4 І пробитий був пролім у мурі міста, і всі вояки повтікали вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. 5 А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпоршилося від нього. 6 І схопили царя, і відвели його до вавилонського царя до Рівли, і там його той засудив. 7 А синів Седекії зарізали на його очах, а очі Седекії він вибрав, і скував його двомі мідяними кайданами, та й відвів його до Вавилону... 8 А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонсора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, слуга вавилонського царя. 9 І він спалив дім Господній та дім царівий, і всі домів в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем. 10 І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. 11 А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту простого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. 12 А з бідноті Краю начальник царської сторожі позоставив декого за винарів та

за рільників. 13 А мідяні стовпі, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і віднесли їхню мідь до Вави лону. 14 І гóрнята, і лопатки, і ножі, і ложки, і весь мідяний посуд, що вживається при службі, позабирали. 15 І кадильниці, і чаші, усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. 16 Два стовпі, одне море та ті підстави, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речей! 17 Вісімнадцять ліктів високість одного стовпа й одна мідяна маковиця, а високість маковиці — три лікті, та мерéжка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа з мерéжкою — так само. 18 І начальник царської сторожі взяв Сераю, первосвященника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порога. 19 А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. 20 І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівли. 21 І вдарив їх вавилонський цар, і повбивав їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі. 22 А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходонсор, вавилонський цар, то настановів над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. 23 І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановів Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпи і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, син Кареахів, і Серая, син нетофатянина Танхумета, і Язання, син маахатянина, вони та їхні люди. 24 І присягнув Гедалія їм та їхнім людям, і сказав їм: „Не бійтеся бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ 25 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елішамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і вдарили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдеїв, що були з ними в Міцпі. 26 І знявся весь народ, від малого й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдеїв. 27 І сталося тридцятого

й сьомого року неволі Єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилювався над Єгояхіном, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. 28 І він говорив із ним ласкаво, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. 29 І змінив в'язничну одержу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. 30 А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушелах, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Магог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тірас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Діфат, і Тоґарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттяни й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан. **10** А Куш породив Німрода, — він зачав бути вєлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти филистїмляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і евусеянина, і амореянина, і гіргашеянина, **15** і хіввеянина, і аркеянина, і сінеянина, **16** і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина. **17** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я одному Пелег, бо за його днів була поділена земля, а ім'я брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хацармавета, і Єраха, **21** і Гадорама, і Узала, і Діклу, **22** і Евала, і Авімаїла, і Шеву, **23** і Офіра, і Хавілу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шелах, **25** Пелег, Реу, **26** Серуг, Нахор, Терах, **27** Аврам, він же Авраам. **28** Сини Авраамові: Ісак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема, **31** Єтур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамові наложниці: вона породила Зімрана, і Йокшана, і Медана, і Мідіяна, і Ішбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідіянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури. **34** А Авраам породив Ісака. Ісакові сини: Ісав і Ізраїль. **35** Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл, і Єуш, і Йалам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефі й Гатам, Кеназ і Тімна, і Амалік. **37** Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза. **38** А сини Сеїрові: Лотан, і Шовал, і Ців'он, і Ана, і Дішон, і Ецер, і Дішан. **39** А сини Лотанові: Хорі, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тімна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і

Манахат, і Евал, Шефі, і Онам. А сини Ців'онові: Аїя й Ана. **41** А сини Анині: Дішон. А сини Дішонові: Хамран, і Ешбан, і Їтран, і Керан. **42** Сини Ецерові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дішонові: Уц та Аран. **43** А оце царі, що царювали в Едїмовому краї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дінгава. **44** І помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Боцри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із краю теманянина. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідіяна на Моавському полі, а ім'я місту його Авіт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Меґетав'їл, дочка Матреда, дочки Ме-Загавові. **51** І помер Гадад. І були потому провідники Едому: провідник Тімна, провідник Ал'я, провідник Єтет, **52** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **54** провідник Маґділ, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувім, Симеон, Левій, і Юда, Іссахар, і Завулон, **2** Дан, Йосип, Веніамін, Нефталім, Гад і Асир. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанейки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин первороджений, нечестивий в очах Господа, — і Він забив його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пєреца та Зєваха, — усіх Юдиних синів п'ятеро. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зімірі, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх їх п'ятеро. **7** А Кармієві сини: Ахар, що напровадив біду на Ізраїля, що спроневірився в заклятті. **8** А сини Етанові: Азарія. **9** А сини Хецронові, що народилися йому: Єрахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породив Аммінадава, а Аммінадав породив Нахшона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаза, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Ессєя. **13** А Ессєй породив свого первородженого Еліава, і Авінадава другого, і

Шім'у третього, 14 Натанііла четвертого, Раддая п'ятого, 15 Оцема шостого, Давида сьомого. 16 А їхні сестри: Церуя й Авідаїл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. 17 А Авігаїл породила Амасу, а батько Амасин — ішмеєлянин Егер. 18 А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Еріот дітей. А оце сини її: Ешер, і Шовав, і Ардон. 19 І померла Азува, а Калев узяв собі Ефрату, і вона породила йому Хура. 20 А Хур породив Урі, а Урі породив Бецалііла. 21 А потому прийшов Хецрон до дочкі Махіра, Гілеадового батька, і він узяв її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. 22 А Сегув породив Яіра, і він мав двадцять і три місті в гілеадському краї. 23 Але Гешур та Арам забрали від них Яірові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Махіра, Гілеадового батька. 24 А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Ефрати, і Хецронова жінка Авійя породила йому Ашхура, батька Текої. 25 А сини Ерахмеїла, Хецронового первородженого, були: первороджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахійя. 26 І була в Ерахмеїла інша жінка, а ім'я їй Атара, — вона мати Онама. 27 А сини Рама, Ерахмеїлового первородженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. 28 А сини Онамові були: Шаммай, і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. 29 А ім'я Авішуровій жінці — Авіхаїл, і вона породила йому Ахбана та Моліда. 30 А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. 31 А сини Аппаїмові: Іш'ї, А сини Іш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. 32 А сини Яди, Шаммаєвого брата: Етер і Йонатан. І помер Етер без дітей. 33 А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Ерахмеїлові. 34 А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгиптянин, а ім'я йому Ярха. 35 І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттая. 36 А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, 37 А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. 38 А Овед породив Егу, а Егу породив Азарію, 39 а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. 40 А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмая породив Шаллума. 41 А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. 42 А сини Калева, Ерахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька. 43 А Хевронові

сини: Корах, і Таппуах, і Рекем, і Шама. 44 А Шама породив Рахама, Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая. 45 А сини Шаммаєві: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. 46 А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Газеза. А Харан породив Газеза. 47 А сини Єгдаєві: Регем, і Йотам, і Гешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. 48 Калевова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату. 49 І породила вона Шаафа, батька Мадманни, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'и. А дочка Калевова — Ахса. 50 Оце були сини Калева, сина Гура, первородженого Ефрати: Шовал, батько Кір'ят-Еаріму, 51 Салма, батько Вифлеєма, Гареф, батько Бе-Гадеру. 52 У Шовала, батька Кір'ят-Еаріму, були сини: Гарое, Хаці-Гамменухот. 53 А роди Кір'ят-Еаріма: ітрянни, путяни, шуматяни, мішраїни, — від них пішли цор'атяни та ештауляни. 54 Сини Салміні: Бет-Лехем, і нетофаліяни, Атрот, Бет-Иоав, і хаці-гаммонахтяни, цоряни. 55 А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'атяни, шім'атяни, сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рехавового.

3 А оце були Давідові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амнон, від їзреелітянки Ахіноам; другий — Даниїл, від кармелітянки Авігаїл; 2 третій — Авесалом, син Маахи, дочкі Талмая, царя гешурського; четвертий — Адонійя, син Харгіт; 3 п'ятий — Шефатія, від Авітал; шостий — Ітреам, від жінки його Егли; 4 шестеро народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. 5 А оці народилися йому в Єрусалимі: Шім'а, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавії, Аммілової дочкі, 6 і Ївхар, і Елішама, і Еліфалет, 7 і Ногаг, і Нефег, і Яфія, 8 і Елішама, і Еліяда, і Еліфелет, — дев'ятеро. 9 Усе це Давидові сини, окрім синів наложниць та сестри їх Тамари. 10 А син Соломонів — Рехав'ам, його син Авійя, його син — Аса, його син — Йосафат, 11 його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, 12 його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, 13 його син — Ахаз, його син — Хізкіїя, його син Манасія, 14 його син — Амон, його син — Йосія. 15 А сини Йосії: первороджений — Йоханан, другий — Єгояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. 16 А

сини Єгоякимові: Єхонія — син його, та син його Седекія. 17 А сини Єхонії: Ассір, Шеал'тїїл, син його, 18 і Малкірам, і Педає, і Шен'аццар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. 19 А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломїт, 20 і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. 21 А син и Хананії: Пелатія та Єшая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. 22 А синї Шеханії: Шемає. А синї Шемаї: Хаттиш, і Їг'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шестеро. 23 А син и Неарії: Ел'їоенаї, і Хізкійя, і Азрікам, — троє. 24 А сини Ел'їоенаєві: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — сімєро.

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал. 2 А Реая, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце роди цор'атян. 3 А оці Аві-Етамові: Їзреел, і Їшма, і Їдбаш, а ім'я їхній сестрі — Гаццеллпоні. 4 А Пенуїл — батько Гедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового первородженого, батька Віфлеєму. 5 А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. 6 І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце синї Наарині. 7 А сини Хел'ині: Церет, і Цохар, і Етнан. 8 А Коц породив Анува, і Гаццовеву, і роди Ахархела, сина Гарумового. 9 А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец, говорячи: Я породила його в болісті. 10 І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від ліха, щоб не засмучувати мене!“ І Бог послав, чого він просив. 11 А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько Ештона. 12 А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасаєха, і Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рехи. 13 А сини Кеназа: Отніїл та Серая. А сини Отніїлові: Хатат. 14 А Меонотай породив Офру, а Серая породив Ява, батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісничі. 15 А сини Калева, Єфуннеєвого сина: Іру, Ела та Наам. А Елин син — Кеназ. 16 А сини Єгаллел'їлові: Зіф і Зіфа, Тір'я й Асар'їл. 17 А сини Езри: Етер, і Меред, і Ефер, і Ялон. А оце сини Біг'ї, фараонової дочкї, що взяв Меред; і вона зачала й породила Мір'яма, і Шаммая, і Їшбаха, батька Ештемої. 18 А жінка його юдєянка породила Єреда,

батька Гедору, і Хевера, батька Сохо, і Єкутїїла, батька Заноаха. 19 А сини жінки Годїї, сестри Нахама, батька гарм'янина Кеїли та маахатянина Ештемоа, 20 а сини Симеонові: Амнон, і Рінна, Бен-Ханан, і Тїлон. А сини Їш'ї: Зохет та Бен-Зохет. 21 Сини Шели, Юдиного сина: Ер, батько Лехи, і Лада, батько Мареші, і роди дому робітників віссону, з дому Ашбеа. 22 І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф, що володіли Моавом, і Яшувї-Лехем. Та це справи стародавні. 23 Вони були ганчарі, і замешкували садкї та городи; вони жили там у царя для його роботи. 24 Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, 25 його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син — Мішма. 26 А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його син — Заккур, його син — Шім'ї. 27 А в Шім'ї було шістнадцять синів та шість дочок, а брати його не мали багатьох синів, і не помножили весь свій рід так, як сини Юдині. 28 І осілися вони в Беер-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, 29 і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, 30 і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Цїклагу, 31 і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювання Давидового. 32 А їхні осадї: Етам, і Аїн, Рїммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. 33 А всі їхні осадї, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них. 34 А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амацїї, 35 і Йоїл, і Єгу, син Йошів'ї, сина Сераї, сина Асілового, 36 і Елїоенаї, і Якова, і Шохая, і Асяє, і Адїїл, і Єсіміїл, і Бенає, 37 і Зїза, син Шїф'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шїмрі, сина Шемаї. 38 Це ті, що входять в іменá князів у свої роди, а дїм своїх батьків сильно розмножили. 39 І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східнього боку долини, щоб пошукати пасовїська для своїх отар. 40 І знайшли вони пасовїсько сите та добре, а той край був просторий, і тихий та спокійний, бо від Хама походили ті, що сидїли там колись. 41 І пішли ці, записані іменами за днів Єзекїї, царя Юдиного, і розбіли їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили закляттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовїсько для їхньої дрібної худоби. 42 А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Їш'ї, були на чолї їх. 43 І вони побили

оста́нок уря́тованих Амали́ка, й о́сліся там аж до цього дня.

5 А сини Руві́ма, Ізраїлевого перворо́дженого, — бо він первороджений, та за збезчещення ним ложа свого батька перворідство було дане синам Йо́сипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. **2** Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталоя Йо́сипові. **3** Сини Руві́ма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хе́црон і Кармі. **4** Йоїлові сини: Шема́я — син його, його син Го́г, син його — Ші́м'ї, **5** син його Мі́ха, син його — Ре́ая, син його — Баал, **6** син його Бе́ера, якого вигнав Тілле́гат-Пілне́сер, цар асирійський. Він був начальником Руві́мівців. **7** А браті́ його, за його ро́дами, у приписувані за пото́мством їх, були: голова Єі́їл, і Заха́рій, **8** і Бе́ла, син Аза́за, сина Ше́ми, Йоїлового сина, — він сидів в Аро́ері й аж по Не́во та Баал-Меон. **9** А на схід він сидів аж до ви́ходу на пусти́ню від річки Ефра́т, бо їхні че́реди в гілеадському краї стали численні. **10** А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх наметах на всім просторі на схід від Гілеаду. **11** А Га́дові сини сиділи навпроти них у баша́нському краї аж до Салхи. **12** Йоїл — голова, а Ша́фам — другий, і Янай, і Ша́фат у Башані. **13** А їхні бра́ття за до́мами своїх батьків: Михаїл, і Мешулла́м, і Ше́ва, і Йо́рай, і Якан, і Зі́я, і Евер, — се́меро. **14** Оце сини Авіхаї́ла, сина Ху́рі, сина Яроа́ха, сина Гілеа́да, сина Михаї́ла, сина Е́шішая, сина Е́хдо, сина Бу́за. **15** Ахі́, син Авді́їла, сина Гу́нієвого, голові́ дому батьків їх. **16** І сиділи вони в Гілеа́ді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасові́ських Шарону, на місцях вихо́ду їх. **17** Усі вони були́ переписані в днях Йо́тама, Юдиного царя, та в днях Є́ровоама, царя Ізраїлевого. **18** Сині́в Руві́ма, і га́дян, і половини Манасі́їного пле́мени, люде́й військо́вих, що носять щита й меча та натягують лука, та ви́практикуваних у війні — було сорок і чо́тири тисячі і сім сотень і ші́стдесят, що вихо́дили з військом. **19** І прова́дили вони війну з агарянами, і з Іту́ром, і з Нафі́шем, і з Но́давом. **20** І да́на була їм поміч на них, і віддані були в їхню руку ті агаряни та всі, що з ними, бо

вони кликали до Бога в бою́, і Він був убла́ганий, бо вони надія́лися на Нього. **21** І вони зайняли їхні че́реди: їхніх верблю́дів п'ятдеся́т тисяч, і дрібно́ї худоби двісті й п'ятдеся́т тисяч, і о́слів дві тисячі, а лю́дських душ — сто тисяч. **22** Бо тру́пів попадало ба́гато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на своєму місці аж до нево́лі. **23** А сини полови́ни Манасі́їного пле́мени сиділи в краї́ від Башану аж до Баал-Хермону й Сені́ру та горі́ Гермону. Вони розмно́жилися. **24** А оце го́лови до́мів їхніх батьків: і Ефе́р, і Ї́ш'ї, і Елі́їл, і Азрі́їл, і Ї́рмея, і Го́давія, і Яхді́їл, — мужі́ відважні, мужі́ сла́вні, го́лови до́мів їхніх батьків. **25** Та спроне́вірилися вони Бого́ві своїх батьків, і блуді́ли за бо́гами наро́дів Кра́ю, яких Бог вигубив перед ними. **26** І Бог Ізраї́лів збудив духа Пу́ла, царя асирійського, і духа Тілле́нат-Пі́л'несера, царя асирійського, і він ві́селив їх, Руві́мівців і Га́дівців та полови́ну Манасі́їного пле́мени, і запрова́див їх у Хала́х, і Ха́вор, і Ха́ру, та до річки Го́зан, і вони там аж до цього дня.

6 Леві́єві сини: Ге́ршон, Ке́гат і Ме́рарі. **2** А сини Ке́гатові: Амра́м, Ї́цхар, Хе́врон, і Уззі́їл. **3** А сині́ Амрамові: Ааро́н, і Мойсе́й, і Мі́ріям. А сини Ааро́нові: Нада́в і Аві́гу, Елеа́зар і Ітама́р. **4** Елеа́зар породив Пі́нхаса, Пі́нхас породив Аві́шу, **5** а Аві́шу породив Буккі́, а Буккі́ породив Уззі́. **6** А Уззі́ породив Зе́рахію, а Зе́рахія породив Ме́райота. **7** Ме́райот породив Ама́рію, а Ама́рія породив Ахі́тува. **8** А Ахі́тув породив Са́дока, а Са́док породив Ахі́мааца. **9** А Ахі́маац породив Аза́рію, а Аза́рія породив Йо́ханана. **10** А Йо́ханан породив Аза́рію, — це той, що був священиком у Госпо́дньому до́мі, якого ви́будував Соломо́н в Єру́салимі. **11** І Аза́рія породив Ама́рію, а Ама́рія породив Ахі́тува. **12** А Ахі́тув породив Са́дока, а Са́док породив Ша́ллума. **13** А Ша́ллум породив Хі́лкію, а Хі́лкія породив Аза́рію. **14** А Аза́рія породив Се́раю, а Се́рая породив Є́гоца́дака. **15** А Є́гоца́дак пішов до нево́лі, коли Госпо́дь виві́в Юду та Єру́салим через Навухо́доносо́ра. **16** Сини Леві́єві: Ге́ршом, Ке́гат та Ме́рарі. **17** А оце їме́ння Ге́ршомових сині́в: Лі́вні та Ші́м'ї. **18** А сини Ке́гатові: Амра́м, і Ї́цхар, і Хе́врон, і Уззі́їл. **19** Сини Ме́рарієві: Махлі́ та Муші́. А оце Леві́єві ро́ди за їхні́ми батька́ми: **20** у Ге́ршома: Лі́вні його́ син,

син його Яхат, його син — Зімма, 21 його син — Йоах, його син — Іддо, його син — Зерах, його син — Єатрай. 22 Сини Кегатові: Аммінадав — син його, його син — Корах, син його — Ассір, 23 син його — Елкана, син його — Ев'ясаф, син його — Ассір, 24 син його — Тахат, син його — Уріїл, син його Уззійя та Саул — син його. 25 А сини Елкани: Амасай та Ахімот. 26 Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат — син його, 27 Еліяв — син його, Єрохам — син його, Елкана — син його. 28 А Самуїлові сини: первороджений Йоїл, а другій Авійя. 29 Сини Мерарієві: Махлі, його син — Лівні, його син — Шім'ї, його син Узза, 30 син його — Шім'а, син його — Хаг'їйя, син його — Асяя. 31 А оце ті, яких Давид поставив для співання в Господньому домі, від часу миру ковчега. 32 І вони служили перед скинією, скинією заповіту, піснею, аж поки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. І вони ставали, за уставом своїм, на свою службу. 33 А оце ті, що стояли, та їхні сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла, 34 сина Елкани, сина Єрохама, сина Еліїла, сина Тоаха, 35 сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата, сина Амасяя, 36 сина Алкани, сина Йоїла, сина Азарії, сина Цефанії, 37 сина Тахата, сина Ассіра, сина Ев'ясафа, сина Кораха, 38 сина Іцхара, сина Кегата, сина Леві, сина Ізраїля. 39 А брат його Асаф, що стояв на правиці його: Асаф був сином Берехії, сина Шім'ї, 40 сина Михаїла, сина Баасеї, сина Малкійї, 41 сина Етні, сина Зераха, сина Адаї, 42 сина Етана, сина Зіммі, сина Шім'ї, 43 сина Йахата, сина Гершомо, сина Леві. 44 А сини Мерарі, брати їхні на лівиці: Етам, син Кіші, сина Авді, сина Маллуха, 45 сина Хашав'ї, сина Амації, сина Хілкійї, 46 сина Амці, сина Бані, сина Шамері 47 сина Махті, сина Муші, сина Мерарі, сина Леві. 48 А брати їх Левити дані на всяку роботу скинії Божого дому. 49 А Аарон та сини його палили на жертівнику цілопалення та на кадильному жертівнику, і були на всяку роботу Святого Святих, та на очищення Ізраїля, згідно зо всім тим, що наказав був Мойсей, раб Божий. 50 А оце Ааронові сини: Елезар — син його, його син — Пінхас, його син — Авішуя, 51 його син — Буккі, його син — Уззі, його син — Зерахія, 52 його син — Мерайот, його син — Амарія, його син — Ахітув, 53 його син — Садок, його син —

Ахімаац. 54 А оце місце їхнього сидіння за їхніми осадами, в їхніх границях, синам Аароновим, з роду Кегатівців, бо для них був такий жереб'ок. 55 І далі їм Хевр'он в Юдиному краї, та пасовіська його навколо нього. 56 А міське поле та осаді його дали Калеву, синові Ефунне. 57 А Аароновим синам дали міста сх'овища: Хевр'он, і Лівну та її пасовіська, і Яттїр, і Ештемоа та пасовіська його, 58 і Хілен та пасовіська його, Девір та пасовіська його, 59 і Ашон та пасовіська його, і Бет-Шемеш та пасовіська його. 60 А з племені Веніяминового: Геву та пасовіська її, і Алемет та пасовіська його, і Анатот та пасовіська його, — усіх їхніх міст в їхніх родах — тринадцять міст. 61 А Кегатовим синам, позосталим із роду племені, дано з половини племені, племені Манасїного, жереб'ком десять міст. 62 А Гершомовим синам, за їхніми р'одами, з племені Іссахарового, і з племені Асірового, і з племені Нефталімового, і з племені Манасїного в Башані дано тринадцять міст. 63 Синам Мерарієвим за р'одами їх із племені Рувімового, і з племені Гадового, і з племені Завулонового дано за жереб'ком дванадцять міст. 64 І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська. 65 Вони дали жереб'ком із племені Юдиних синів, і з племені Симеонових синів, і з племені Веніяминових синів ті міста, що їх вони назвали іменами. 66 А щодо тих, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх були від Єфремового племені. 67 І дали їм міста сх'овища: Сихем та пасовіська його, в Єфремових горах, і Гезер та пасовіська його, 68 і Йокмеам та пасовіська його, і Бет-Хорон та пасовіська його, 69 і Айялон та пасовіська його, і Гат-Ріммон та пасовіська його. 70 А з половини Манасїного племені: Анер та пасовіська його, і Біл'ам та пасовіська його, за р'одами позосталих Кегатових синів. 71 Гершомовим синам із роду половини Манасїного племені: Голан у Башані та пасовіська його, і Аштарот та пасовіська його. 72 А з Іссахарового племені: Кедеш та пасовіська його, і Доврат та пасовіська його, 73 і Рамот та пасовіська його, і Анем та пасовіська його. 74 А з Асірового племені: Машал та пасовіська його, і Авдон та пасовіська його, 75 і Хукок та пасовіська його, і Рехов та пасовіська його. 76 А з племені Нефталімового: Кедеш у Галілі та

пасовіська його, і Хаммон та пасовіська його, і Кір'ятаїм та пасовіська його. 77 А позосталим Мерарієвим синам із Завулонового племені: Ріммон та пасовіська його, Фавор та пасовіська його. 78 А з другого боку Йордану при Єрихоні, на схід від Йордану, з Рувимового племені: Бецер на пустині та пасовіська його, і Ягца та пасовіська її, 79 і Кедемот та пасовіська його, і Мефаат та пасовіська його. 80 А з Гадового племені: Рамот у Гілеаді та пасовіська його, і Маханаїм та пасовіська його, 81 і Хешбон та пасовіська його, і Яазір та пасовіська його,

7 А Іссахарові сини: Тола, і Пуа, Яшув і Шімрон, — четверо. 2 А Толіні сини: Уззі, і Рефая, і Єріїл, і Яхмай, і Ївсам, і Самуїл, — гóлови їхніх батьківських домів Толи, хоробрі воякі своїх родів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. 3 А сини Уззі: Їзрахія. А сини Їзрахії: Михаїл, і Овадія, і Йоїл, Їшшійя, — п'ятеро, вони всі гóлови. 4 А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жінок та синів. 5 А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, — усі вони переписані. 6 Веніямін: Бела, і Бекер, і Єдіяїл, — троє. 7 А сини Белині: Ецбон, і Уззі, і Уззіїл, і Єрімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі воякі. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. 8 А сини Бехерові: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Елїоенаї, і Омрі, і Єремот, і Авійя, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехерові сини. 9 А в родоводах їх, за їхніми нащадками, гóловами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і двісті. 10 А сини Єдіяїлові: Білган. А сини Білганові: Єуш, і Веніямин, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. 11 Усіх цих Єдіяїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військовим відділом на війну. 12 І Шуппїм, і Хуппїм, сини Іра, Хушім — син Ахера. 13 Сини Нефталимові: Яхціїл, і Гуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білги. 14 Сини Манасіїні: Асріїл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила й Махіра, Гілеадового батька. 15 А Махір узяв жінку для Хуппїма та Шуппїма, а ім'я його сестрі Мааха, а ім'я другому — Целофхад.

А в Целофхада були тільки дóчки. 16 І породила Мааха, Махірова жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. 17 А Уламові сини: Бедан. Оце сини Гілеада, сина Махіра, сина Манасіїного. 18 А сестра його Молехет породила Їшгода, і Авіезера, і Махлу. 19 А сини Шеміди були: Ахіян, і Шехем, і Лікхі, і Аніям. 20 А сини Єфремові: Шутелак, і Веред, син його, і син його Тахат, і син його Ел'ада, і син його Тахат, 21 і син його Завад, і син його Шутелак, і Езер, і Ел'ад. І повбивали їх люди Гату, народжені в Краю, бо вони зійшли були забрати їхні чéреди. (questioned) 22 І був у жалобі їх бáтько Єфрем числénні дні, а брати його приходили розважати його. 23 І ввійшов він до жінки своєї, і зачала вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло було в домі його. 24 А дочка його — Шеера. І вона збудувала Бет-Хорон дóлішній і горішній та Уззен-Шееру. 25 І син його Рефах, і Решеф, і син його Телах, і син його Тахан, 26 син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама, 27 син його Нон, син його Ісус. 28 А їхня посілість та місця їхнього осéлення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Айї та належних йому міст. 29 А на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Мегіддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Їбсипа, Їзраїлевого сина. 30 Сини Асирові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Берія, та сестра їх Серах. 31 А сини Беріїні: Хевер і Малкіїл, — він батько Бірзайта. 32 А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотама, і сестру їх Шую. 33 А сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. 34 А сини Шемерові: Ахі і Рогарга, Яхебба та Арам. 35 А сини Гелема, його брата: Цофах, і Їмна, і Шелеш, і Амал. 36 Сини Цофухові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Їмра, 37 Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Їтран, і Беера. 38 А сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара. 39 А сини Улли: Арах, і Ханніїл, і Ріція. 40 Усе це Асірові сини, гóлови батьківських домів, вибрані лицарі воякі, гóлови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 А Веніямин породив первородженого свого Белу, друго́го — Ашбелу, і третього — Ахраха, 2 четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. 3 А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, 4 і Авішуя, і Нааман, і Ахоах, 5 і Гера, і Шефуфан, і Хурам. 6 А оце сині Ехудові, — вони були го́лови дому батьків, мешканців Геви, та переселено їх до Манахату: 7 і Нааман, і Ахійя, і Гера, — він їх переселив, і породив Уззу та Ахіхуда. 8 А Шахараїм породив дітей на моавському полі по то́му, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару. 9 І породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і Цівію, і Мешу, і Малкам, 10 і Єуц, і Сохію, і Мірму, — це сини його, го́лови ба́тьківських домів. 11 А від Хушім він породив Авітува та Елпаала. 12 А сини Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував Оно й Лод та належні йому міста. 13 А Берія та Шема — вони го́лови дому батьків, мешканців Айялону; вони вигнали мешканців Гату. 14 А Ахйо, Шашак і Єремот, 15 і Зевадія, і Арад, і Адер, 16 і Михаїл, і Їшна, і Йоха — сини Берії. 17 А Зевадія, і Мешуллам, і Хізкі, і Хевер, 18 і Їшмерай, і Їзлія, і Йовав, — сини Елпаалові. 19 А Яким, і Зіхрі, і Завді, 20 і Еліенай, і Ціллетай, і Еліїл, 21 і Адая, і Берая, і Шімрат, — сини Шімеїєві. 22 А Їшпан, і Евер, і Еліїл, 23 і Авдон, і Зіхрі, і Ханан, 24 і Хананія, і Елам, і Антогійя, 25 і Їфдея, і Пенуїл, — сини Шашакові. 26 А Шамшерай, і Шехарія, і Аталія, 27 і Яарешія, і Елійя, і Зіхрі, — сині Єрохамові. 28 Оце го́лови дому батьків за їхніми нащадками, голови, що вони сиділи в Єрусалимі. 29 А в Гів'оні сиділи: ба́тько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, 30 і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Надав, 31 і Гедор, і Ахйо, і Зехер. 32 А Міклот породив Шім'у. І вони теж сиділи в Єрусалимі, при братах своїх, зо своїми братами. 33 А Нер породив Кіша. А Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. 34 А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. 35 А сини Міхи: Пігон, і Мелех, і Тареа, і Ахаз. 36 А Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемета, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. 37 А Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацел. 38 А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні іменá: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. 39 А сини Ешека, брата його: первороджений його Улам,

другий — Єуш, третій — Еліфелет. 40 А Уламові сини були мужі хоробрі воякі, що натягували лука й що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніяминових синів.

9 А весь Ізраїль був переписаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроневірення. 2 А перші мешканці, що сиділи в своїй посілості, по своїх містах, були: Ізраїль, священники, Левити та слуги храму. 3 А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніяминових синів, і з синів Єфремових та Манасієвих: 4 Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина. 5 А з шілонян: первороджений Асяя та сині його. 6 А з синів Зерахових: Єуїл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. 7 А з синів Веніяминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сенуї, 8 і Ївнея, син Єрохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Ївнійї, 9 і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ять сотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — го́лови батьків, дому батьків своїх. 10 А із священників: Єдая, і Єгоярів, і Яхін. 11 А Азарія, син Хілкійї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — управітель Божого дому; 12 і Адая, син Єрохама, сина Нашхура, сина Малкійї; і Масай, син Адїїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллеміта, сина Іммера; 13 і брати їх, го́лови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому. 14 А з Левитів: Шемая, син Хассува, сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; 15 і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; 16 і Авадія, син Шемаї, сина Галала, сина Єдутуна; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах нетоф'ян. 17 А придвєрні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. 18 І аж дотепер вони в царській брамі на схід, вони придвєрні таборів Левієвих синів. 19 А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, кораківці, на праці служби, стерегли пороги скинії, а їхні батьки були над Господнім табором, стерегли вхід. 20 І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись звєрхником, і Господь був із ним. 21 Захарій, син Мешелемії, був придвєрний

при вході скинії заповіту. 22 Усіх їх, вибраних на придверних при поробах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осадах. Їх поставив Давид та прозорливець Самуїл за їх вірність. 23 І вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скинії, за вартами. 24 На чотири боки були придверні: на схід, на захід, на північ, на південь. 25 А брати їхні були по селах, мусіли приходити на сім день, від часу до часу, щоб бути з ними на службі, 26 бо в службі були чотири перші придверні, вони Левити; вони ж доглядали помешкань та скарбів Божого дому. 27 І вони всю ніч перебували навколо Божого дому, бо на них був обов'язок варту, і вони щоранку відмикали двері. 28 І з них були дехто коло службового посуду, бо за числом його принесли, і за числом його винесли. 29 І з них дехто були призначені до посуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливою, і над ладаном, і над пахощами. 30 А з священничих синів були ті, що мішали запахне на кадило. 31 А Маттітія з Левитів, — він первороджений кораківця Шаллума, — був у службі над справою сковорід. 32 А з синів кегатівців, з їхніх братів, були над хлібом показним, щоб приготувляти щосуботи. 33 А оце співакі, голови батьківських домів Левитів, по кімнатах, були вільні від іншої праці, бо вдень та вночі були вони при своїй роботі. 34 Оце голови батьківських домів Левитів за їхніми нащадками, голови, що сиділи в Єрусалимі. 35 А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону Єїл, а ім'я його жінці Мааха, 36 і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав, 37 і Гедор, і Ахйо, і Захарій, і Міклот. 38 А Міклот породив Шім'ама. І вони теж сиділи в Єрусалимі при братах своїх, зо своїми братами. 39 А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шую, і Авінадава, і Ешбаала. 40 А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. 41 А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрея. 42 А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімпі. А Зімпі породив Моцу. 43 А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. 44 А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. 2 І гналися филистимляни за Саулом та за його синами. І повбивали филистимляни Йонатана, і Авінадава, і Малкі-Шую, Саулових синів. 3 І став бій тяжкий для Саула, і лучники кинулися на нього, — і він злякався тих лучників. 4 І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меч свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не знущалися на до мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч — та й упав на нього. 5 І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на меч, та й помер... 6 І помер Саул і троє синів його, та весь його дім померлі разом. 7 І побачили всі ізраїльтяни, що мешкали в долині, що всі втікають, та що помер Саул та сини його, то покидали свої міста й повтікали, а филистимляни поприходили, й осілися в них... 8 І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа. 9 І вони пообдирали його, і понесли голову його та зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах своїх божків та народів. 10 І вони поклали зброю його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Дагона. 11 І почув увесь глеадський Явеш про все, що филистимляни зробили Саулові, 12 і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тіла синів його, і принесли до Явешу, та й поховали їхні кістки під дубом в Явеші, і постили сім день. 13 І помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також через те, що питався віщого духа, щоб вивідати, 14 а не вивідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давідові, Єссеевому синові.

11 І зібрався весь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє! 2 І давніш, коли Саул був царем, ти вдовив та приводив Ізраїля на війну. І сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасти народа Мого, Ізраїля, і ти будеш князем над народом Моїм, Ізраїлем“. 3 І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем.

І помазали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. **4** І пішов Давид та весь Ізраїль до Єрусалиму, — він Євус, і там були євусіяни, мешканці того краю. **5** І сказали мешканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давид твердиню Сіон, — він Місто Давида. **6** І сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусіянина, той стане за голову та за зверхника“. І ввійшов найперше Йоав, син Церуїн, і став за голову. **7** І осівся Давид у твердині, тому назвав ім'я її: Давидове Місто. **8** І він збудував місто навколо, від Мілло й аж навколо, а Йоав відновив решту міста. **9** І Давид ставав усе більшим, а Господь Саваот був із ним. **10** А оце голови Давидових лицарів, що хоробро трудилися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем. **11** А оце число Давидових лицарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні! **12** А за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лицарів. **13** Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а филистимляни зібралися там на бій. І була там ділянка поля, повна ячменю, а народ утікав перед филистимлянами. **14** Та вони стали посеред ділянки, і врятували її та й побили филистимлян. І Господь подав велику перемогу! **15** І зійшли троє з тих тридцяти наперед на скелю до Давида, до печери Адуллам. А филистимський табір таборував у долині Рефаїм. **16** Давид же був тоді в твердині, а филистимська залюга була тоді в Віфлеємі. **17** І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з віфлеємської криниці, що в брамі?“ **18** І продрьлися ці троє до филистимського табору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли й принесли до Давида, та Давид не схотів її пити, — і вилив її для Господа, **19** та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити так! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи життя своє? Бо життям своїм вони принесли її!“ І не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лицарів. **20** А Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. І він махнув своїм списом — і побив три сотні! І він мав найславніше ім'я серед трьох. **21** З тих трьох серед двох він був найшановніший, і став їм за провідника. А до тих трьох не досяг. **22** Беная, син Єгоядин, син

хороброго мужа, великий у ділах, з Кавцеїлу, — він побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов і забив лева в середині ями сніжного дня. **23** І він побив одного єгиптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці єгиптянина був спис, як ткацький вал. І зійшов він до нього з кием, і вирвав спис з руки того єгиптянина, — та й його забив його списом. **24** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його ім'я було серед тих трьох хоробрих. **25** З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досяг. І Давид призначив його до своєї прибічної сторожі. **26** А хоробрі мужі були ці: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеєму, **27** гарар'янин Шаммот, пелонянин Хелес, **28** Іра, син Іккешів, текоюнин, анотянин Авіезер, **29** хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай, **30** нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, **31** Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веніяминової, пів'атонянин Беная, **32** Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авїїл, **33** бахарум'янин Азмавет, шаалвонянин Ел'яхба, **34** сини гізонянина Гашема, Йонатан, син Шаге, гарар'янин, **35** Ахійям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урив, **36** мехар'янин Хефер, пелонянин Ахійя, **37** кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлаїв, **38** Йоїл, брат Натанів, Мівхар, син Гагрі, **39** аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброєноша Йоава, Церуїного сина, **40** їтрянин Іра, їтрянин Гарев, **41** хіттеянин Урійя, Завад, син Ахляя, **42** Адіна, син Шізін, Рувімівець, голова Рувімівців і над тридцятьма, **43** Ханан, син Маахін, і мітнянин Йосафат, **44** аштерянин Уззійя, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотам, **45** Єдіаїл, син Шімрі, і Йоха, його брат, тіцянин, **46** махав'янин Еліїл, і Єривай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Їтма, **47** Етіїл, і Овед, і Яасїїл із Цови.

12 А це ті, що поприходили до Давида в Ціклаг, коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лицарів, що допомагали в війні, 2 що були озбрєні луком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніямина: 3 голова Ахїезер та Йоаш, сини гів'янина Шемаї, і Єзіїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бераха, і аннетотянин Єгу, 4 і гів'онянин Їшмая, лицар серед тридцятьох та старший над тридцятьма, і Їрмея, і Яхазїїл, і Йоханан, і гедерянин Йозавад, 5 Ел'узай, і Єрімот,

і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, 6 Елкана, і Їшшійя, і Азарейл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, 7 і Йоїла та Зевадія, сини Єрохамові, з Гедору. 8 А з гадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякі, мужі відважні, на війні, озбрóнені великим щитом та списом. А їхні обличчя — то обличчя лев'ячі, а щодо швидкості — вони були, як сáрни на горáх. 9 Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав, 10 четвертий — Мішманна, п'ятий — Їрмея, 11 шóстий — Аттай, сьóмий — Еліїл, 12 вóсьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, 13 десятий — Єремія, одинадцятий — Махбанай. 14 Оці були з Гадових синів, голови військóвих відділів, малий — один на сотню, а великий — на тисячу. 15 Це ті, що перейшли Йордán першого місяця, коли він був перепóвнений понад усі береги свої, і порозганяли всіх мéшканців долин на схід та на záхід. 16 І прийшли з синів Веніяминових та Юдиних аж до твердині до Давида. 17 А Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомагати мені, буде моє серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ 18 І зійшов Дух на Амасая, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Ессéів! Мир тобі, і мир тóму, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ І прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. 19 І з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із филистимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо филистимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ 20 Коли він ішов до Ціклагу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіаїл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, — гóлови Манасієних тисячок. 21 І вони допомагали Давидові проти юрби, бо вони всі — хоробрі воякі, і поставали провідниками військóвих відділів. 22 Бо день-у-день приходили вони до Давида помагати йому, аж став тáбір великий, як тáбір Божий. 23 А оце число головних озбрóнених військóвих відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврón, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом: 24 Юдиних синів, що носили великого щитá та списá, — шість тисяч і вісім сотень озбрóненого війська. 25

З Симеонових синів хоробрих вояків військóвого відділу — сім тисяч і сто. 26 З Левієвих синів — чотири тисячі й шість сотень. 27 І Єгояда, провідір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. 28 І юнак Садóк, хоробрий вояк, та дим його батька, — зверхників двадцять і два. 29 А з Веніяминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепér трималися Саулового дому. 30 А з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків. 31 А з половини Манасієного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазначені за іменем, щоб прийти настановити Давида царем. 32 А з Іссахáрових синів, що мали розуміння часу, щоб знати, щó буде робити Ізраїль, їх голів було двісті, а всі їхні браті робили за їхнім наказом. 33 Із Завулону тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовóму порядку зо всякими військóвими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. 34 А з Нефталіму — тисяча зверхників, а при них зо щитом та списом — тридцять і сім тисяч. 35 А з Данян тих, що ставляться в бойовóму порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень. 36 А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. 37 А з того бóку Йордáну з Рувімівців, і Гáдівців, і з половини Манасії, зо всякими військóвими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. 38 Усі ці люди — військóві, що ставилися в бойовóму порядку, цілим серцем поприходили до Хеврónу, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем. 39 І були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні браті наготóвили їм. 40 А також ті, що були близькі до них, аж до Іссахáра, і Завулóна, і Нефталіма, спровáджували хлб ослами, і верблюдями, і мўлами, і худобою великою, їжу мучну, спресóвані фігі, і родзінки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 І радився Давид із тисячниками та з сотниками, зо всіма значніми. 2 І сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподóбане, пошлімо до наших братів, позосталих по всіх

Ізраїлевих краях, а з ними до священників та Левитів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. 3 І вернімо ковчега нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“. 4 І сказала вся громада, щоб зробити так, бо слухна була та річ в очах усього народу. 5 І зібрав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шіхору й аж туди, де йдється до Хамату, щоб спровадити Божого ковчега з Кір'ят-Єаріму. 6 І пішов Давид та весь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Єарім, щоб вінести звітти ковчега Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його прикликається. 7 І повезли Божого ковчега на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахйо провадили того воза. 8 А Давид та весь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснями, і на цїтрах, і на а́рфах, і на бубнах, і на цимбалах, і на сурмах. 9 І прийшли вони аж до Кідонового току, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчега, бо воли нахилили його. 10 І запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчега. І помер він там перед Господнім лицем... 11 І зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. 12 І того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до себе Божого ковчега?“ 13 І не повіз Давид ковчега до себе, до Давидового Міста, а направив його до дому гаянина Овед-Едома. 14 І пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три місяці. А Господь поблагословив дім Овед-Едома, та все, що було його́.

14 А Хіра́м, цар тирський, послав до Давида послів, і кédрового дерева, каменярів та теслярів, щоб збудувати йому дім. 2 І пізнав Давид, що Господь міцно поставив його́ царем над Ізраїлем, бо царство його́ було піднесене високо ради народу його́, Ізраїля. 3 І взяв Давид іще жіно́к в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочо́к. 4 А оце іменá наро́джених йому́ в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Натан і Соломон, 5 і Ївхар, і Елішуа, і Елпелет, 6 і Ногах, і Нефег, і Яфія, 7 і Елішам, і Ел'яда, і Еліфелет. 8 І почули филистимляни, що Давид був помáзаний на царя над усім Ізраїлем, — і підняліся всі филистимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. 9 А филистимляни

прийшли й стали таббрами в долині Рефаїм. 10 І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на филистимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ І відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. 11 І зійшли вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моєю, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! 12 А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спáлені в огні. 13 А филистимляни ще отáборилися в долині. 14 А Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибу́деш до них з-навпроти бальза́мового ліска́. 15 І станеться, як ти почуєш шелест ніби кроків на верховіттях бальза́мових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити филистимський та́бір“. 16 І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили филистимський та́бір від Гів'ону аж до Гезеру. 17 І не́слся Давідове ім'я́ по всіх краях, а Господь дав, що всі наро́ди боялись його́.

15 І поробив він собі домі́ в Давидовому Місті, і приготівив місце на Божого ковче́га, і розтягнув для нього́ скінію. 2 Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левитів, бо їх вибрав Господь носити ковчега Господа та служити йому́ аж навіки. 3 І Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вінести Господнього ковче́га на його́ місце, яке приготівив йому́ він. 4 І зібрав Давид Ааро́нових синів та Левитів. 5 Від Кегатових синів: зверхник Уріїл, а братів його́ — сотня й двадцять. 6 Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його́ — двісті й двадцять. 7 Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його́ — сотня й тридцять. 8 Від Еліцафанових синів: зверхник Шема́я, а братів його́ — двісті. 9 Від Хевронових синів: зверхник Еліїл, а братів його́ — вісімдесят. 10 Від Уззіїлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його́ — сотня й дванадцять. 11 І покликав Давид священників Садо́ка та Евія́тара, та Левитів: Уріїла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Еліїла, і Аммінадава 12 та й сказав до них: „Ви ѓлови родів Левитів. Освятітьсь ви та ваші брати, і перенесі́те ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготівив я йому́. 13 Бо через те, що спочáтку не ви це робили, то вдарив нас Господь, Бог наш,

бо ми не шукали Його так, як належало“. 14 І освятилися священники та Левити, щоб перенести ковчега Господа, Бога Ізраїлевого. 15 І понесли сини Левитів Божого ковчега, як наказав був Мойсей за Господнім словом, на плéчах своїх, на держакáх, на собі. 16 І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладдях пісні, на цýтрах, áрфах, та тих, що грають на цимбáлах, щоб піднести голос на радість. 17 І поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. 18 А з ними їхніх братів других: Захарія, і Яззіла, і Шемірамота, і Єхіла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, — придвёрних. 19 А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грати на мідяних цимбáлах. 20 А Захарія, і Азіла, і Шемірамота, і Єхіла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цýтрах, на аламот. 21 А Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азасію — на áрфах, на октаві, щоб починати гру. 22 А Кенанію, зверхника Левитів, — над нóшенням; він навчав носити, бо вмів того. 23 А Берехія та Елкана — придвёрні при ковчезі. 24 А Шеванія, І Йосафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Беная, і Еліезер, священники, — сурмили в сурми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Єхія — придвёрні для ковчега. 25 І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. 26 І сталося, коли Бог допомагав Левитам, що несли ковчега Господнього заповіту, то вони принесли в жертву сім биків та сім баранів. 27 А Давид був зодягнений в одєжу з вісону, як і всі Левити, що несли ковчега, і співакі, і Кенанія, зверхник нóшення і співаків, а на Давиді був ще й льняний ефóд. 28 І ввесь Ізраїль ніс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і зо звуком рога, і з сурмами, і з цимбáлами, граючи на цýтрах та на áрфах. 29 І сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через вікно. І побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і зневажила його в своєму серці.

16 І принесли вони Божого ковчега, і поставили його в середині скинії, що розтягнув для нього

Давид, і принесли цілопáлення та мирні жертви перед Божим лицем. 2 І покінчив Давид приносити цілопáлення та мирні жéртви, та й поблагословив народ Ім'ям Господнім. 3 І він поділив для всякого Ізраїлевого мýжа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцéві хлба, і по кавáлкові м'яса та по виноградному калачéві. 4 І він попризначував перед Господнім ковчегом із Левитів слýжачих, щоб вони визнавали, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: 5 Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хїл, і Маттітія, і Еліав, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знярддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбáлах. 6 А священники Беная та Яхазїл — на сурмах, зáвжди перед ковчегом Божого заповіту. 7 Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подяку Господéві через Асафа та братів його: 8 „Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звічайте про вчїнки Його! 9 Співайте Йому́, грайте Йому́, говоріть про всі чýда Його! 10 Хваліться святим Його Імéнням, хай тїшиться серце шукаючих Господа! 11 Пошúкуйте Господа й силу Його́, лице Його́ зáвжди шукайте! 12 Пам'ятайте про чýда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його 13 ви, насіння Ізраїля, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! 14 Він — Господь, Бог наш, по цїлій землі Його присуди! 15 Пам'ятайте навїки Його заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу рóдів, 16 що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака. 17 І Він поставив його за Закóна для Якова, Ізраїлеві — заповітом навїки, 18 говорячи: „Дам тобі край ханаанський, як наділ спна́дщини для вас!“ 19 Тоді їх було невелике число, нечислénні були та прихóдьки на іншій землі, 20 і від народу ходили вони до народу, і від царства до іншого люду. 21 Не дозвóлив нікóму Він крївдити їх, і за них Він царям докоряв: 22 „Не дотóркуйтеся до Моїх помазáнців, а пророкам Моїм не робіте лихóго!“ 23 Господéві співайте, вся зéмле, з дня-на-день сповіщайте спасіння Його! 24 Розповідайте про славу Його між погáнами, про чýда Його — між усіма народами. 25 Бо великий Господь і прослáвлений вéльми, і Він найгрізніший над бóгів усіх! 26 Бо всі бóги народів — божкі, а Господь небесá сотворив! 27 Слава та вéлич — перед лицем Його, сила та радість — на місці Його. 28 Дайте Господу, рóди народів, дайте Господу

славу та силу, **29** дайте Господу славу Ймення Його, приносьте дарунка й приходьте перед лице Його! Кланяйтеся Господеві в величчі святому! **30** Перед лицем Його затремті, уся зёмле, — бо міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! **31** Хай небо радіє, і хай веселиться земля, і хай серед народів говорять: „Царю́е Госпо́дь!“ **32** Нехай гримить море й його повнота, нехай поле радіє та все, що на ньому! **33** Тоді перед Господнім лицем дере́ва лісні заспівають, бо землю судити йде Він. **34** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! **35** І промовте: Спаси нас, о Боже спасіння нашого, і збери нас, і нас урятуй від народів, щоб дякувати Йменню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалитися славою! **36** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й навіки!“ А народ увесь сказав: „Амінь“ і „Хвала́ Госпо́деві!“ **37** І Давид позоставив там перед ковчегом Господнього заповіту Асафа та братів його, щоб завжди служили перед ковчегом, що́ в якій день треба було́, **38** і Овед-Едома та братів його, шістдесят і вісьмо́х; а Овед-Едома, Едутоного сина, та Хоса — за придверних; **39** а священника Садока та братів його священників — перед Господнім наметом на пагірку, що в Гів'оні, **40** щоб приносити цілопалення для Господа на жертовнику цілопалення, завжди ранком та ввечорі, та на все інше, що написано в Законі Господа, що наказав був Ізраїлеві. **41** А з ними Геман та Едутун, та решта вибраних, що були докладно зазначені поіменно, щоб „Дякувати Господеві, бо навіки Його милосердя!“ **42** А з ними сурми та цимбали для тих, що грають, та знаряддя для Божої пісні. А сини Едутонові — сторожі до брами. **43** І порозходився весь народ, кожен до дому свого. А Давид вернувся, щоб поблагословити свій дім.

17 І сталося, як Давид сидів був у домі своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджу́ в кедровому домі, а ковчег Господнього заповіту — під занавісами!“ **2** І сказав Натан до Давида: „Зроби все, що в серці твоему, бо Бог із тобою!“ **3** І сталося тієї ночі, і було́ Боже слово до Натана, говорячи: **4** „Иди, і скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуєш Мені цього храма на перебування. **5** Бо Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього,

і ходив від шатра́ до шатра́, і від намету до намету. **6** Скрізь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котро́му з Ізраїлевих суддів, яким наказав Я па́сти народа Мого: Чо́му ви не збудували Мені кедрового храма? **7** А тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовіська від отари, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем. **8** І був Я з тобою скрізь, де ти ходив, і вінищив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я́, як ім'я́ тих великих, що на землі. **9** І дав Я місце Моєму народові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебуватиме на тому самому місці. І він уже не тремтітиме, а кривдники не будуть нищити його, як перше. **10** А від днів, коли Я настановив суддів над Своїм народом, Ізраїлем, то понизив усіх ворогів твоїх. І звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дім. **11** І станеться, коли виповняться твої дні, щоб піти до батьків своїх, то Я поставлю по тобі твоє насіння, що́ буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство. **12** Він збудує Мені храм, а Я поставлю його тропа міцно аж навіки. **13** Я буду́ йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своєї Я не відійму́ від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою. **14** І поставлю його в храмі Своїм та в царстві Своїм аж навіки, і трон його буде міцно стояти навіки“. **15** За всіма́ цими словами, за всім цим видінням, — так говорив Натан до Давида. **16** І прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хто́ я, Господи, Боже, і що́ таке дім мій, що Ти довів мене аж сюди? **17** Та й це було мале в очах Твоїх, Боже, і Ти говорив про дім Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління людське, і підніс мене, Господи Боже! **18** Що́ Давид додасть ще до Твого навшанування Твого раба? А Ти Свого раба знаєш! **19** Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ти все це велике, щоб завідомити про всі ті великі речі. **20** Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всім тим, що́ ми чули своїми уші́ма. **21** І який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за наро́да, і щоб установити Собі ймення великих та страшних речей, щоб вигнати народи перед народом Своїм, якого Ти викупив із Єгипту? **22** І зробив Ти народ Свій, Ізраїля, Собі за наро́да аж навіки, і Ти, Господи,

став йому за Бога! **23** А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! **24** А Твоє Ім'я нехай буде міцне, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Савабт, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида поставлений міцно перед лицем Твоїм. **25** Бо Ти, Боже мій, об'явив Своему рабові, що Ти збудуєш йому дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. **26** А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. **27** А тепер був Ти ласкавий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!“

18 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян та поконав їх; і взяв він Гат та належні йому міста з руки филистимлян. **2** І побив він Моава, — і стали моавітяни Давидовими рабами, що приносили дари. **3** І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячі колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пішого люду. І попідрізував Давид жили коням усіх колесниць, і позоставив із них тільки сотню для колесниць. **5** І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І поставив Давид у Сирії Дамаській залогу, і сиріяни стали для Давида рабами, що приносили дари. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **7** І позабирав Давид золоті щити, що були на Гадад'езерових рабах, і позносив їх до Єрусалиму. **8** А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломон мідяне море й стовпі, та мідяні річі. **9** І прочув Тоу, цар хамотський, що Давид побив усе військо Гадад'езера, царя цовського. **10** І послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер провадив війну з Тоу, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. **11** І Давид присвятив їх Господеві разом із тим сріблом та золотом, що повинів від усіх народів з Едому, і з Моаву, і від Аммонових синів та від Амаліка. **12** А Авшай, син Церуїн, побив Едома в Солянній долині,

вісімнадцять тисяч. **13** І поставив він в Едомі залогу, і став увесь Едом Давидовими рабами. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **14** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьому своєму народові. **15** А Йоав, син Церуїн, був над військом, а Йосафат, син Ахілудів, — канцлер. **16** А Садок, син Ахітувів, та Авімелех, син Ев'ятарів, були священники, а Шавша — писар. **17** А Беная, син Єгоядин, був над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при царевій руці.

19 І сталося по тому, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун. **2** І сказав Давид: „Зроблю я милість Ханунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був милість мені“. І Давид послав послів, щоб потішити його за його батька. І прибули Давидові раби до аммонітського краю, до Хануна, щоб потішити його. **3** А начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителів? Чи ж раби його прийшли до тебе не на те, щоб вивідати, і щоб зніщити, і щоб вишпигувати край?“ **4** І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрізав їхню одягу в половині аж до сидіння, та й відпустив їх... **5** І пішли й донесли Давидові про тих мужів, а він послав навпроти них, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. **6** І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І послав Ханун та аммонітяни тисячу талантів срібла, щоб винайти собі колесниці та верхівців з Араму двох річок і з Араму Маахи та з Цови. **7** І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесниць, і царя Мааих та народ його, — і прийшли й таборували перед Медевою. Також аммонітяни зібралися зо своїх міст і прийшли до бою. **8** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все військо лицарів. **9** І повиходили аммонітяни, і вставилися до бою при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі були на полі. **10** І побачив Йоав, що бойовий фронт став на нього спереду та позаду, то вибрав зо всього вибраного в Ізраїлі, та й установив їх навпроти сиріян. **11** А решту народу дав під руку свого брата Ав'шая, й їх установили навпроти аммонітян, **12** і сказав: „Якщо сиріяни

будуть сильніші від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобі. 13 Будь мужній, і стіймо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, щó добре в очáх Його!" 14 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бою, то ті повтікали перед ним. 15 А аммонітяни побачили, що повтікали сиріяни, то й вони повтікали перед братом його Ав'шаєм, і ввійшли до міста, а Йоав прибув до Єрусалиму. 16 А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привелі сиріян, що з другого боку Річки, а Шофах, зверхник Гадад'езерового війська, був перед ними. 17 І було донéсено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан та прийшов до них, і вставився проти них. І встановівся Давид на бій проти сиріян, і вони воювали з ним. 18 І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесниць та сорок тисяч пішого люду. І вбив він Шофаха, зверхника війська... 19 А коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її. 2 І зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здóбичі з того міста. 3 А народ, що був у ньому, повивóдив, і перетинав їх пільками, і забивав залізними долóтами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містáм. І вернувся Давид та увесь народ до Єрусалиму. 4 І сталося по тому, і була війна в Гезері з филистимлянами. Тоді хушáнин Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащáдків, і вони були покóнані. 5 І була ще війна з филистимлянами, і Елханан, син Яірів, побив Лакмі, брата гатянина Голіята, — а держák списá його був, як ткацький вал! 6 І була ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зрóсту, що мав по шість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащáдків Рефая. 7 І зневажáv

він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата. 8 Ці також похóдили від Рефая в Гаті, — і попáдали вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатанá на Ізраїля, і намóвив Давида перелічити Ізраїля. 2 І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Беер-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“ 3 І сказав Йоав: „Нехай Господь додасть до народу Свого в сто раз стільки, скільки є! Чи не всі вони, пане мій цáрю, раби мого пана? Нáщо буде шукати цього пан мій, нащо це буде за провину для Ізраїля?“ 4 Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьóму Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. 5 І дав Йоав Давидові число переліку народу. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меча, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка, що витягають меча. 6 А Левія та Венямина він не перерахувáv серед них, бо царське слово було огидою для Йоава... 7 І було зло в Божих очáх на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! 8 І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“... 9 І сказав Господь до Гада, Давидового прозорливця, говорячи: 10 „Иди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі“. 11 І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Господь: Ві бери собі: 12 чи три роки голоду, чи теж три місяці твого втікáння перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровиці в Краю, і Ангол Господній буде нищити по всій Ізраїлевій границі. А тепер розваж, яке слово верну Я Тому, Хто послав мене“... 13 І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике Його милосердя, а в руку людську нехай я не впаду!“ 14 І дав Господь моровицю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловіка! 15 І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це ліхо. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Попусти свою руку!“ А Ангол Господній стояв при тóці євусянина Орнана. 16 І

підняв Давид очі свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був витягнений меч, скерований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретами, на обличчя свої. 17 І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його “. 18 А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертовника для Господа на току євусеянина Орнана. 19 І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. 20 І обернувся Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховалися. А Орнан молотив пшеницю. 21 І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із току, і поклонився Давидові обличчям до землі. 22 І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього току, й я збудую на ньому жертовника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стримана моровиця від народу“. 23 І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на цілопалення, а молотарки — на дроба, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“ 24 І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купуючи, куплю за срібло повної ваги, бо не піднесу твого в жертві для Господа, і не спалю цілопалення дармо!“ 25 І дав Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шеклів. 26 І збудував там Давид жертовника для Господа, і приніс цілопалення та мирні жертви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому огнем із небес на жертовник цілопалення. 27 І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до піхов його. 28 Того часу, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току євусеянина Орнана, то приніс там жертву. 29 А Господня скинія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жертовник цілопалення були того часу на пагірку в Гів'оні. 30 Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настрашався меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жертовник на цілопалення для Ізраїля!“ 2 І

сказав Давид, щоб зібрати прихоськів, що були в Ізраїлевому Краї, і поставив каменярів тесати брили каміння, щоб збудувати Божого дома. 3 І заготовив Давид силу заліза на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, 4 і кедрового дерева без числа, бо сидоняни та тиряни спровадили Давидові силу кедрового дерева. 5 І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юнак та тендітний, — приготую ж йому все на цей храм на збудування для Господа, щоб піднести його високо на славу та на велич для всіх країв. Приготую ж я все для нього!“ 6 І Давид заготовив безліч усього перед своєю смертю. 6 І він покликав сина свого Соломона, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. 7 І сказав Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці вбудувати храм для Ймення Господа, Бога мого. 8 Та було про мене Господнє слово, кажучи: Безліч крові пролив ти та війни великі провадив. Не збудуєш ти храма для Мого Ймення, бо багато крові пролив ти на землю перед лицем Моїм! 9 Ось народиться тобі син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від усіх ворогів його навколо, бо Соломон буде ім'я йому, і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тишу. 10 Він збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навіки! 11 Тепер, сину мій, нехай Господь буде з тобою, і буде щастити тобі, і збудуєш ти дім для Господа, Бога свого, як говорив Він про тебе. 12 Тільки нехай дасть тобі Господь розум та розважність, і нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти будеш стерегти Закон Господа, Бога свого. 13 Тоді буде щастити тобі, якщо будеш додержувати, щоб чинити устами та права, які наказав був Господь Мойсееві про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не страхайся! 14 І ось я в скудоті своїй заготовив для Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема ваги, бо безліч того; і дерева, і каміння заготовив я, а ти до них додаси. 15 А в тебе безліч робітників для праці, — теслярів і каменярів та дереворубів, та всяких здібних на всяку роботу. 16 Золоту, сріблу, і міді та залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь буде з тобою!“ 17 І наказав Давид усім Ізраїлевим князям, щоб допомагали синові

його Соломо́нові: **18** „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і була здобута ця земля перед лицем Господа та перед наро́дом Його. **19** Тепер прихиліть серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перене́сти ковчега Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудованого для Господнього Ймення“.

23 А коли Давид постарів і наситився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. **2** І зібрав він усіх Ізраїлевих князів, і священників та Левитів. **3** І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми го́ловами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. **4** Із них для керува́ння над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, **5** і чотири тисячі придв́ernih, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддях, „які я зробив на сла́влення“. **6** І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Герсона, Кегата та Мерарі. **7** З Гершонівців — Ладан і Шім'ї. **8** Ладанові сини: голова Єгіл, і Зетам, і Йоїл, троє. **9** Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазайл, і Гаран, троє, вони го́лови ба́тьківських до́мів Ладана. **10** А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. **11** І був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один ба́тьківський дім при переліченні. **12** Кегатові сини: Амрам, Іцгар, Хеврон та Уззіл, четверо. **13** Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити Йому та щоб благословляти Ім'ям Його аж навіки. **14** А Мойсей — Божий чоловік, сини його полічені до Левієвого племені. **15** Сини Мойсеєві: Гершом та Еліезер. **16** Сини Гершомові: Шевуїл, голова. **17** А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавії сильно помно́жились. **18** Сини Іцгарові: Шеломіт, голова. **19** Сини Хевронові: Єрійя — голова, Амарія — другий, Яхазїл — третій, і Скам'ам — четвертий. **20** Сини Уззілові: Міхал — голова, а Ішшїя — другий. **21** Сини Мерарієві: Махлі й Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кіш. **22** І помер Елеазар, і не було в нього

синів, бо тільки до́чки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні браті. **23** Сині Мушієві: Махлі, і Едер, і Єремот, — троє. **24** Оце сині Левієві за до́мом ба́тьків їх, голови до́му ба́тьків за перегля́ненням їхнім, числом іме́н за особами їх, що чинили роботу для будо́ви Господнього до́му, від віку двадцяти років і вище. **25** Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своєму наро́дові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. **26** І також Левитам не треба носити шкіни́ та всіх речей ї́й для служби ї́й“, **27** бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище. **28** Бо їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього до́му над подв́ір'ями, і над кімна́тами, і над чистістю усіх святощів та роботи служби Господнього до́му, **29** і при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при скóвородах, і при пра́женні, і при всякій мірі ваги та мірі довжини́. **30** І щоб ставати щора́нку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. **31** І при всякому спа́ленні цілопа́лень для Господа на суботи, на молодикі, і на свята в числі за правом на них, за́вжди перед лицем Господнім. **32** І чиніли вони охорону шкіни́ заповіту, і сторо́жу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього до́му.

24 А в Ааро́нових синів такі їхні че́рги: Ааро́нові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **2** Та повмирили Надав та Авігу за життя їхнього ба́тька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар. **3** І поділив їх Давид і Садо́к, з Елеазарових синів, та Ахіме́лех, з Ітамарових синів, за їхнім уря́дом в їхній службі. **4** І були зна́йдені Елеаза́рові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеаза́рових синів голів до́му ба́тьків було ші́стнадцять, а для Ітамарових синів для до́му ба́тьків їх — вісім. **5** І поділили їх жеребка́ми, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. **6** І записав їх Шемя, син Натанаїлів, писар із Левитів, перед царем, і головніми, і священником Садо́ком, і Ахіме́лехом, сином Евіятаровим, і го́ловами до́му ба́тьків священників та Левитів. Один ба́тьківський дім був узятий для Елеазара, а один був узятий

для Ітамара. 7 І вийшов перший жереб'ок для Єгояріва, другий — для Єдаї, 8 третій — для Харіма, четвертий — для Сеоріма, 9 п'ятий — для Малкійї, шостий — для Мійяміна, 10 сьомий для Гаккоца, восьмий — для Авійї, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханії, 12 одинадцятий — для Ел'яшіва, дванадцятий — для Якіма, 13 тринадцятий — для Хуппи, чотирнадцятий — для Єшев'ава, 14 п'ятнадцятий — для Білги, шістнадцятий — для Іммера, 15 сімнадцятий — для Хезіра, вісімнадцятий — для Гаппіццеца, 16 дев'ятнадцятий — для Петах'ї, двадцятий — для Єхезкела, 17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Гаумула, 18 двадцять і третій — для Делаї, двадцять і четвертий — для Маазії. 19 Оце поря́док їхньої служби, щоб приходити до Господнього дому за їхньою постановою через Аар'она, їхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Ізраїлів. 20 А від позосталих Левієвих синів: від Амрамових синів — Шуваїл, від синів Шуваїлових — Єхедія. 21 Від Рехавії, від синів Рехавії: голова Їшшійя. 22 Від Їцгарівців: Шеломот, від Шеломотових синів: Яхат. 23 А сини Хевронові: Єрійя, другий — Амарія, третій — Яхазііл, четвертий — Єкам'ам. 24 Сини Уззіілові: Міха, сини Міхині: Шамір. 25 Брат Міхи — Їшшійя, сини Їшшійїні — Захарій. 26 Сини Мерарієві: Махлі та Муші, сини Язійї — Бено. 27 Сини Мерарієві, від Язійї: Бено, і Шогам, і Заккур, і Іврі. 28 У Махлі: Елезар, у нього не було синів. 29 Від Кіша, сини Кішові: Єрахмеїл. 30 А сини Мушієві: Махлі, і Едер, і Єрімот. Оце сини Левитів, за домом їхніх батьків. 31 І кидали жеребкі і вони відповідно до братів своїх, Аар'онових синів, перед царем Давидом, і Сад'оком, і Ахімелехом, і го́ловами дому батьків священників та Левитів, го́лови родин нарівні зо своїм меншим братом.

25 І відділів Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гемана, і Єдутуна, що провіщували на цїтрах, і на а́рфах, і на цимба́лах. А число їх, людей праці до служби, було таке: 2 від Асафових синів: Заккур, і Йосип, і Нетанія, і Асар'їла, Асафові сини, при Асафі, що пророкував при царі. 3 Від Єдутуна, Єдутунові сини: Гедалія, і Цері, і Ісая, Хашавія, і Маттігія, — шестеро при своєму батькові Єдутуні, що пророкував на цитрі на дяку та на хвалу Господеві. 4 Від Гемана,

Геманові сини: Буккійя, Маттанія, Уззііл, Шевуїл, і Єрімот, Хананія, Ханані, Еліата, Гіддалті, і Ромамті, Езер, Йошбекаша, Маллоті, Готір, Махазіот. 5 Усі ці — сині Гемана, царського прозорли́вця в Божих слова́х, щоб підвищувати силу. І дав Бог Геманові чотирна́дцять синів та три дочкі. 6 Усі вони були при своєму батькові, на співі Господнього дому, на цимба́лах, на а́рфах та цїтрах для служби в Божому домі; при царі — Асаф, Єдутун та Геман. 7 І було їхне число з їхніми брата́ми, вивченими співу для Господа, усіх розуміючих, — двісті й вісімдеся́т і вісім. 8 І кинули вони жеребкі, черга́ відповідно черзі, як малий, так і великий, учитель з учнем. 9 І вийшов перший жереб'ок від Асафа для Йо́сипа, другий — Гедалія, він і браті його та сині його, дванадцять. 10 Третій Заккур, сини його та брати його, дванадцять. 11 Четвертий — для Їцрі, сини його та брати його, дванадцять. 12 П'ятий — Нетанія, сини його та брати його, дванадцять. 13 Шостий — Буккійя, сини його та брати його, дванадцять. 14 Сьомий — Єсар'їла, сини його та брати його, дванадцять. 15 Восьмий — Іса́я, сини його та брати його, дванадцять. 16 Дев'ятий — Маттанія, сини його та брати його, дванадцять. 17 Десятий — Шім'ї, сини його та брати його, дванадцять. 18 Одинадцятий — Азарііл, сини його та брати його, дванадцять. 19 Дванадцятий — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять. 20 Тринадцятий — для Шуваїла, сини його та брати його, дванадцять. 21 Чотирна́дцятий — для Маттітії, сини його та брати його, дванадцять. 22 П'ятнадцятий — для Єремота, сини його та брати його, дванадцять. 23 Шістнадцятий — для Хананії, сини його брати його, дванадцять. 24 Сімнадцятий — для Йошбекаші, сини його та брати його, дванадцять. 25 Вісімнадцятий — для Ханані, сини його та брати його, дванадцять. 26 Дев'ятнадцятий — для Маллоті, сини його та брати його, дванадцять. 27 Двадцятий — для Елійяти, сини його та брати його, дванадцять. 28 Двадцять і перший — для Готіра, сини його та брати його, дванадцять. 29 Двадцять і другий — для Гіддалті, сини його та брати його, дванадцять. 30 Двадцять і третій — для Махазіота, сини його та брати його, дванадцять. 31 Двадцять і четвертий — для Ромамті-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

26 Чѣрги придвѣрних, від Корáхівців: Мешелемія, син Коре, з Асафових синів. **2** А в Мешелемії сини: перворóджений — Захарій, другий — Єдіаїл, третій — Зевадія, четвертий — Ятніїл, **3** п'ятий — Елам, шостий — Єгоханан, сьомий — Ел'єгоенай. **4** А в Овед-Едома сини: перворóджений — Шемає, другий — Єгозавад, третій — Йоах, четвертий — Сахар, і п'ятий — Натанаїл, **5** шóстий — Амміїл, сьóмий — Иссахар, вóсьмий — Пеуллетай, бо поблагословив його Бог. **6** У сина його Шемаї народілися сини, що панували над домом їхнього батька, бо вони — хоробрі воякі. **7** Сини Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. **8** Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрий муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома. **9** А в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробрих, вісімнадцять. **10** А в Хоси, з синів Мерарі, сини: голова — Шімрі, бо хоч не був він перворóджений, та батько його настановив його за голову: **11** другий — Хілкїя, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хоси — тринадцять. **12** У цих були чѣрги придвѣрних, за головами мужчин, чѣрги відповідно до їхніх братів на слúження в Господньому домі. **13** І кинули вони жеребкі, як малий, так і великий, за домом їхніх батьків, для кожної брами. **14** І впав жеребок на схід для Шелемії. І кинули жеребкі для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, **15** для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комóри. **16** Для Шуппіма та для Хоси — на захід, рáзом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, вáрта навпроти вáрти. **17** На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. **18** Для Парбару на захід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару. **19** Оце чѣрги придвѣрних із синів Корахівців та з синів Мерарі. **20** А Левити: Ахія був над скáрбами Божого дому та до скарбів святині. **21** Сини Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Єхилі. **22** Сини Єхіїлі: Зетам та Йоїл, брат його, над скáрбами Господнього дому. **23** Для Амрамівців, для Їцгарівців, для Хевронівців, для Аззіїлівців: **24** Шевуїл, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скарбами. **25** А брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісає, і

його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. **26** Цей Шеломіт та брати його були над усіма скáрбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники війська, — **27** з вóен та зо здóбичі вони присвячували на підтримання Господнього дому, — **28** і все, що посвятив прозорлівець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. **29** Від Їцгарівців: Кенанія та сини його — на зóвнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на сúддів. **30** Від Хевронівців: Хашавія та брати його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над перéглядом Ізраїля з другого боку Йордáну на захід, для всякої Господньої праці та для роботи царської. **31** Від Хевронівців: Єрїя — голова для Хевронівця, для його нащáдків, за домом батьків. У сороковому році Давидового царювáння вони були досліджені, і серед них знайдено хоробрих мужів в гілеадському Язері. **32** А брати його — мужі хоробрі, дві тисячі й сім сотень, гóлови дому батьків. І цар Давид настановів їх над Рувімівцями і над Гадівцями та над половиною племені Манасїїного для всякої Божої справи та справи царської.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числóм, гóлови бат'ківських родів і тисячники, і сотники та їхні урядники служили цареві щодо всякої справи відділів, що приходив та відходив місяць у місяць для всіх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі. **2** Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїлів, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі. **3** Він був з Перецових синів, голова всіх військових зверхників на перший місяць. **4** А над відділом другого місяця — Ахóхивець Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ шло двадцять і чотири тисячі. **5** Третій зверхник війська на третій місяць — священник Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **6** Цей Беная — лицар із тридцяти й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад. **7** Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньóму син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **8** П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на

його відділ — двадцять і чотири тисячі. 9 Шбстий на місяць шостий — Іра, син текоюнина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 10 Сьбмий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 11 Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 12 Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніямінівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 13 Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 14 Одиннадцятий на одинадцятий місяць — пір'атонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 15 Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отніїла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 16 А над Ізраїлевими племенами були: для Рувімівців — володар Еліезер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи. 17 Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садок. 18 Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михаїлів. 19 Для Завулона — Ішмая, син Овадії, для Нефталима — Єрімот син Азріїлів. 20 Для Єфремових синів — Осія, син Азазії, для половини Манасїїного племені — Йоїл, син Педаї. 21 Для половини Манасїї в Гілеаді — Їддо, син Захарія, для Веняміна — Яасїл, син Авнерів. 22 Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце звєрхникн Ізраїлевих племен. 23 А Давид не перелічив їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі небесні. 24 Йоав, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хроніки царя Давида. 25 А над скάρбами царськими — Азмавет, Адїїлів син, а над скάρбами на полі, у містах, і в сєлах та в баштах — Єгонатан, син Уззїїї. 26 А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. 27 А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запасів вина — шефам'янин Завді. 28 А над оливками та над сикоморами, що в Шефелі, — гедерянин Баал-Ханан; а над скάρбами оливи — Йоаш. 29 А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шїтрай, а над великою худобою в долинах — Шафат, син Адлаїв. 30 А над

верблюдами — їзмаїльтянин Овіл, а над ослицями — меронотянин Єхдея. 31 А над дрібною худобою — гагр'янин Язіз. Усі оці — звєрхники мастку, що мав цар Давид. 32 А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхіїл, син Нахмонїїв, був із царськими синами. 33 А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — приятель царів. 34 А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евїатар, а звєрхник царського війська — Йоав.

28 І зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, звєрхників племен, і звєрхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і звєрхників усякого маєтку та добутку царя та синів його разом з євнухами та лицарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму. 2 І встав цар Давид на ноги свої та й сказав: „Послухайте мене, брати мої та нарбде мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчега Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, й я приготівив потрібне на збудування. 3 А Бог сказав мені: Ти не збудуєш храма для Мого Ймення, бо ти муж вбєн і кров проливав. 4 Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене з усього дому батька мого, щоб бути царем над Ізраїлем навіки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дїм батька мого, а серед синів мого батька — мене уподобав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем. 5 А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина мого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. 6 І Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворї Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я буду йому за Отця. 7 І міцно поставлю Я царство його аж навіки, якщо він буде сильний, щоб виконувати заповіді Мої та постанови Мої, як цього дня. 8 А тепер на очах усього Ізраїля, Господнього збру, та в ушах нашого Бога говорю вам: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посїли цей добрий Край і віддали його в спадщину по собі синам вашим аж навіки. 9 А тепер, сину мій Соломбне, знай Бога, Отця твого, і служи Йому всім серцем та всією душею, бо Господь вивідує всі серця та знає всякий витвір думок. Якщо будеш шукати Його, то ти знайдеш

Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе наза́вжди. **10** Тепер дивися, що Господь вибрав тебе збудувати дім на святиню. Будь міцний та роби!“ **11** І Давид дав своєму синові Соломонові взори Господнього дому: притвору, і домів його, і скарбниці його, і гóрниць його, і кімна́т його внутрішніх, і дому для ковчегу, **12** і взір усього, що було в ду́сі його́ для подві́р'я Господнього дому, і для всіх кімна́т навко́ло, для ска́рбів Божого дому та для ска́рбів святині, **13** і для відділів священників та Левитів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. **14** І дав він золота — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і срібла для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби; **15** і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпáдок, — вагою кожного свічника та лямпáдок його, і для срібних свічників, — вагою для свічка́ та лямпáдок його, за роботою кожного свічка́. **16** І дав золота вагою для столів хлібів показні́х, для кожного стóлу і срібла для срібних столів, **17** і видельця, і кропильниці, і чаркі — чисте золото, і для золотих келіхів — вагою для кожного келіха, і для келіхів срібних, — вагою для кожного келіха. **18** А для кадильного жертівника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувимів, що простягають крила свої й покривають над ковчегом Господнього заповіту. **19** Усе це він зрозумів із письма з Господньої руки, що бу́ла над ним, усі роботи взору. **20** І сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь си́льний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою, — Він не покине тебе й не позоста́вить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому... **21** А оце че́рги священників та Левитів для всякої служби Божого дому. І будуть з тобою в усякій праці ре́вні люди, зді́бні на всяку службу, а начальники та ввесь наро́д, — на всі на́кази твої“.

29 І сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людини ця будова, а для Господа Бога. **2** А я всією своєю силою приготівив для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево

— на дерев'яні, каміння шогáмське та до оправ, каміння нофехське та кольоро́ве, і всякий дорогий камінь та безліч мармуро́вого каміння. **3** І ще, через моє замілування до дому Бога мого, є в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: **4** три тисячі талантів золота, офі́рського золота, і сім тисяч очищеного срібла на покриття́ стін тих домів; **5** на кожну золоту річ та на кожну срібну, і на всяку працю рукою майстрів. І хто ще жéртвує, щоб сьогодні наповнити свою́ рúку пожéртвою для Господа?“ **6** І стали жéртвувати начальники ба́тьківських ро́дів та начальники Ізраїлевих племе́н, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. **7** І дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч талантів та десять тисяч дарейків, і срібла десять тисяч талантів, і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. **8** А в кого знайшло́ся при ньому дорогоці́нне каміння, ті дали його до скарбни́ці Господнього дому, до руки Гершонівця Єхі́ла. **9** І ра́дів народ за їхню жертву, бо вони жéртвували Господе́ві з цілого серця, а також цар Давид ра́дів великою радістю. **10** І поблагословів Давид Господа на оча́х усього збору. І сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! **11** Твоя, Господи, мо́гутність і сила, і ве́лич, і вічність, і слава, і все на небеса́х та на землі! Твої, Господи, ца́рства, і Ти підне́сений над усім за Голову! **12** І ба́гатство та слава — від Тебе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хорóбрість, і в руці Твоїй — побі́льшити та зми́цнити все. **13** А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я́ Твоє́ ве́личі. **14** І хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жéртвувати, як це? Бо все це — від Тебе, і з Твоє́ї руки дали ми Тобі. **15** Бо ми прихóдьки перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші ба́тькі! Наші дні на землі — мов та́тень, і немає трива́лого! **16** Господи, Боже наш, уся ця безліч, яку ми наготівили на збудова́ння Тобі храму для Імення Твоє́ї святости, — із Твоє́ї руки вона, і все це — Твоє! **17** І я знаю, Боже мій, що Ти вивідуєш серце й любиш щирість. У щирості серця свого я пожéртвував це все, а тепер бачу я з радістю наро́д Твій, який знахо́диться тут, що жéртвує себе Тобі. **18** Господи, Боже Авраама, Ісака та Якова,

наших батьків, — збережи ж навіки цей на́прямок думок серця наро́ду Твого, і міцно скеру́й їхнє серце до Себе! 19 А моєму синові Соломонові дай серце ціле, щоб виконува́ти за́повіді Твої, свідо́цтва Твої та уста́ви Твої, і щоб чинити все, і щоб збудува́ти цю тверди́ню, яку я пригото́вив!“ 20 І сказа́в Давид до всього збору: „Поблагослови́ть же Господа, вашого Бога!“ І весь збір поблагословив Господа, Бога своїх батьків, — і нахили́лися, і вклонили́ся всі до землі Господе́ві й царéві! 21 І принéсли вони для Господа жертви, і спалили цілопа́лення для Господа другого дня від того дня, — тисячу бичків, тисячу барані́в, тисячу овéчок, і ливні їхні жертви, і бéзліч жертв за всього Ізраїля. 22 І вони їли й пили́ перед Госпо́дом того дня з великою радістю, і вдру́ге настанови́ли Соломона, Давидового сина, і пома́зали його́ Господе́ві на волода́ря, а Садо́ка на священика. 23 І сів Соломо́н на Господньому трóні за царя на місці свого батька Давида, і щасті́ло йому, і його слухався весь Ізраї́ль. 24 І всі князі́ та лицарі́, а також усі сини́ царя Давида піддали́ся під Соломона. 25 І Господь висо́ко звели́чив Соломона на оча́х усього Ізраїля, і дав на нього вели́чність царства, якої не було перед ним ані на жодному царéві над Ізраї́лем. 26 І Давид, син Ессéїв, царюва́в над усім Ізраї́лем. 27 А дні, що він царюва́в над Ізраї́лем, були сорок літ: у Хевро́ні царюва́в він сім років, а в Єрусали́мі царюва́в тридцять і три. 28 І поме́р він у добрій сивині́, ситий днями, бага́тством та славою, а замість нього зацарюва́в син його Соломо́н. 29 А діла́ царя Давида, перші й останні, ось вони описані в історії прові́дця Самуї́ла, і в історії пророка Ната́на, і в історії прозорли́вця Гада, 30 ра́зом з усім царством його, і лицарськістю його́ та часами, що перейшли над ним і над Ізраї́лем, та над усіма́ царствами тих краі́в.

2 хроніки

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звеличив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та весь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скинія Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Єаріму туди, де приготівив йому місце Давид, бо він поставив йому скинію в Єрусалимі. **5** А мідяного жертівника, що зробив був Веселїл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господнє лице на мідяний жертівник, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Загадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде вїповнене слово Твоє до батька мого Давида, бо Ти настановив мене царем над народом числєнним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій нарід?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрости та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановив тебе царем, **12** то дасться тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрав Соломон колесниць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, щодо числєнности, як сикомор, що в Шефелі. **16** А

кóней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесницю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивóзили все це своєю рукою для всіх царів хітійських та царів сирійських.

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Ймення та дім царський для себе. **2** І відлічив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я будую храм для Ймення Господа, Бога мого, щоб присвятити йому, щоб кадити перед його лицем запашнє кадило, і для постійного покладення хліба та для цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодикі та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! **5** А храм, якого я будую, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! **6** А хто має силу збудувати йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають його? І хто я, що збудую йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем його? **7** А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в червені, і в блакиті, і що вмє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготівив батько мій Давид. **8** І пошли мені з Ливану дєрева кєдрового, кипарісового та сандáлового, бо я знаю, що твої раби вмють рубати дєрева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, **9** щоб наготівити мені бєзліч дєрева, бо цей храм, що я будую, буде великий та пишний! **10** А ось дєвеворубам, що стинають дєрева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч кóрів, та ячменю двадцять тисяч кóрів, і вина двадцять тисяч батів, і оливи двадцять тисяч батів“. **11** І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. **12** І сказав Хірам: „Благословєнний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небеса́ та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на

знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе! 13 А тепер я посилаю мудрого чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, 14 сина жінки з Данових дочок, — а батько його тирянин, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в деревах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червоні, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дана йому з мистцями твоїми та з мистцями пана мого Давида, батька твого. 15 А тепер пшеницю й ячмінь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм рабам. 16 А ми нарубаємо дерев із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму“. 17 І перелічив Соломон усіх людей прихоськів, що в Ізраїлевому Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень. 18 І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той народ до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морійя, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготівив Давид на тоці євусеянина Орнана. 2 І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання. 3 А це основа будови Божого дому: довжина — шістдесят ліктів старою мірою, а ширина — двадцять ліктів. 4 А притвор, щодо довжини, був за шириною храму, двадцять ліктів, а вишина — сто й двадцять. І покрив він його зсерєдини чистим золотом. 5 А великий храм він покрив кипарисовим деревом, і покрив його добрим золотом, і наробив на ньому пальм та ланцюгів. 6 І покрив він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парваїму. 7 І покрив він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повирізував херувимів. 8 І зробив дім Святого Святих: довжина його за шириною храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покрив він його добрим золотом, на таланти — шість сотень. 9 А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і гóрниць покрив золотом. 10 І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьбяною роботою, і

покрив їх золотом. 11 А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило одного — на п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. 12 А крило другого херувима — п'ять ліктів, дотикалося стіні храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. 13 Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на ногах своїх, а їхні обличчя — до храму. 14 І зробив він завісу, — блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і наробив на ній херувимів. 15 І зробив він перед храмом два стовпи, тридцять і п'ять ліктів завдовжки, а макавиці, що на верху його, п'ять ліктів. 16 І поробив ланцюгі, як у девірі, і дав їх на верхі тих стовпів. І зробив сотню гранатових яблук, і дав на ланцюгі. 17 І поставив стовпи перед храмом, — один з правиці, а один з лівиці. І назвав ім'я правому: Яхін, а ім'я лівому — Боаз.

4 І зробив мідяного жéртівника, двадцять ліктів довжині йому і двадцять ліктів ширині йому, і десять ліктів височині йому. 2 І зробив він лите море, десять на міру ліктем від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру ліктем височині йому. А шнур — тридцять на міру ліктем — оточував його навколо. 3 А під ним — постать волів, що зо всіх сторін оточують його, на десять ліктів на міру ліктем оточують море навколо; два ряди волів відлиті при відливанні його. 4 Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них зверху, а всі зади їх — до нутра. 5 А грубині його — долоня, а край його — як робота краю кєліха, квітки лілєї. Містило воно три тисячі батів. 6 І зробив десять умивальниць, і поставив п'ять з правиці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготівлене на цілопалення полбощуть у них, а море — для священників, щоб митися в ньому. 7 І зробив десять золотих свічників, як належалося, і поставив їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. 8 І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропильниць. 9 І зробив священниче подвір'я та подвір'я велике, і двері до подвір'я, і їхні двері покрив міддю. 10 А море поставив з правого боку на південний схід. 11 І поробив Хурам гóрнята, і

лопáтки, і кропильниці. І покінчив Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі: 12 два стовпí, і кулі, і дві маковиці на верху тих стовпів, і дві мерéжки на покриття обидвох куль маковиць, що на верха́х стовпів, 13 і чотири сотні гранáтових яблук для обох мерéжок, два ряди гранáтових яблук для однієї мережки, щоб покрити обидві кулі маковиць, що на перéді тих стовпів. 14 І поробив підста́ви, і поробив умивáльніці на тих підста́вах, 15 одне море, і дванадцять волів під ним, 16 і горня́та, і лопáтки, і видéльця, і всі їхні речі поробив Хурам-Авів цареві Соломонові для Господнього дому з виполіруваної міді. 17 На Йорда́нській рівнині повідлива́в їх цар у глинисті́й землі між Суккотом та між Цередою. 18 І наробив Соломон усіх цих речей дуже багато, бо не дослі́джена була вага міді. 19 І поробив Соломон усі речі, що в Божому домі, та золотого жéртівника й столи, а на них — хліб показні́й, 20 і свічники, і їхні лямпáдки, щоб запалювати їх за постановою перед девіром, — зо щирого золота. 21 А кві́ткі, і лямпáдки, і щі́пчики — із золота, з доскона́лого золота. 22 А но́жиці, і кропильниці, і лóжки, і кади́льніці — зо щирого золота; а вхід до дому, його внутрі́шні двері до Святого Святих та двері до дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повно́сив освячені речі свого батька Давида, і сріблó, і золото, і всі ці речі дав до скарбни́ці Божого дому. 2 Тоді Соломон зібрав до Єрусалиму Ізраїлевих старші́х, і всіх голів пле́мєн, начальників ба́тьківських родів Ізраїлевих синів, щоб перене́сти ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіо́н. 3 І були зібрані до царя всі ізраї́льтяни в свято, воно — сьóмого місяця. 4 І поприхо́дили всі Ізраїлеві старші́, і Левити понéсли ковчега. 5 І понéсли ковчега та скинію заповіту, і всі святи речі, що в скині́ї, — не́сли їх священники та Левити. 6 А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралася при ньому перед ковчегом, принóсили в жертву худобу дрібну́ та худобу велику, що через многоту́ не була ані записувана, ані лічена! 7 І священники внесли ковчега Господнього заповіту до його місця, до девіру дому, до Святого Святих, під кри́ла херувимів. 8 А херувими простяга́ли

кри́ла над місцем ковчега, і заті́нювали херувими над ковчегом та над його держака́ми зvéрху. 9 А ті держаки́ були довгі, і головки тих держаки́в були видні з ковчегу, що перед девіром, а назóвні не були видні. І були вони там аж до цього дня. 10 У ковчезі́ не було нічого, тільки дві таблиці́, що поклав Мойсей на Хорі́ві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході́ їх із Єгипту. 11 І сталося, як священники вихо́дили із святи́ні, — а всі священники, що були там, освятили́ся, без доде́ржання черг, — 12 а Левити співа́кі, — усі вони, аж до Асафа, Гемана, Єдутуна, і синів їхніх та братів їхніх, — убрані в віссóн, з цимба́лами, із а́рфами та з цы́трами, стояли на схід від жéртівника, а з ними сто й двадцять священників, що сурми́ли на сурма́х, 13 і було воно для сурма́чів та співа́ків як одне, щоб подати один голос на хвалу́ та дяку Господе́ві, і як заgrimів голос на сурма́х, і на цимба́лах, і на музичних знаря́ддах, і як хвалили Господа: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосе́рдя!“ — то дим, дим Господній наповни́вся хмарою! 14 І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповни́ла дим Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробува́тиме в мряці. 2 А я збудува́в храм оселі́ Твоєї, і місце Твого пробува́ння навіки!“ 3 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. 4 А він сказав: „Благословенний Госпо́дь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми ви́конав, кажучи: 5 Від того дня, коли Я вивів Свій народ з єгипетського кра́ю, Я не ви́брав Собі міста зо всіх Ізраїлевих пле́мєн, щоб збудувати храм на пробува́ння Мого Імени там. І не ви́брав Я ніко́го, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем. 6 Та ви́брав Я Єрусали́м на пробува́ння Мого Імени там, і ви́брав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем. 7 І було на серці мого батька Давида збудува́ти храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. 8 Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці́ було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці́. 9 Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що ви́йде із стéгон твої́х, — він збудує

цей храм для Ймення Мого! 10 І сповнив Господь Своє слово, що Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. 11 І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синіми“. 12 І став він перед Господнім жертовником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки. 13 А Соломон зробив був мідяне стояло, і поставив його на середину подвір'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікті вишина йому. І став він на ньому, і став на коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, 14 та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. 15 Ти сповнив Своєму рабові Давидові, батькові моему, те, що говорив йому. І говорив Ти йому своїми устами, а рукою Своєю виповнив, як цього дня. 16 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, сповни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведеться з-перед лица Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні, якщо тільки сини твої будуть додержувати своїх доріг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. 17 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові. 18 Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм цей, що я збудував? 19 І Ти звернешся до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почути поклик та молитву, якою раб Твій молиться перед лицем Твоїм, 20 щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці. 21 І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почувеш із місця Свого пробування, із небес — і почувеш, і пробачиш. 22 Якщо згрішить людина проти свого ближнього, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертовником у

цьому храмі, 23 то Ти почувеш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинуватиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, й усправедливиш справедливого, щоб дати йому за його справедливість. 24 А якщо Твій нарід, Ізраїль, буде вдарений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звернуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодати Тебе в цьому храмі, 25 то Ти почувеш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їм та їхнім батькам! 26 Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогрішались Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і з гріха свого навертнуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — 27 то Ти почувеш на небесах, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своєму народові на спадщину! 28 Голод коли буде в Краю, моровиця коли буде, посуха, жовтачка, сарана, черва коли буде, коли його вороги гнобитимуть його в Краї міст його, коли буде яка поразка, яка хвороба, — 29 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен буде знати поразку свою та горе своє, і простягне руки свої до цього храму, 30 то Ти почувеш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і пробачиш, і даси тому чоловікові за всіма його дорогами, бо Ти знаєш серце його, бо Ти один знаєш серце людських синів, 31 щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим! 32 Також і чужинця, який не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймення Твого великого, і руки Твоєї Сильної та рамена Твого витягнутого, і прийде, і помолиться в цьому храмі, 33 то Ти почувеш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, та щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'я Твоє покликане над оцім храмом, що я збудував! 34 Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрав його, та храму,

що я збудував для Ймення Твого, **35** то почувеш Ти з небес їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті до неволі, і навірнуться, і будуть благати Тебе в краю своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навірнуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краю своєї неволі, куди їх поневоліли, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **39** то Ти почувеш із небес, із постійного місця пробування Свого, їхню молитву та їхні благання, і вчиниш їм суд, і простиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої наставлені на слухання молитви цього місця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочинок, Ти й ковчег сили Твоєї! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодігнуться, а побожні Твої хай добром веселяться! **42** Господи Боже, не відвертай лиця від Свого помазанця, згадай же про милість Своєму рабові Давиду!“

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопалення та жертви, а слава Господня наповнила храм той! **2** І священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила дім Господній! **3** А всі Ізраїлеві сини бачили, як сходив огонь та Господня слава на храм той, і вони попадали обличчям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонилися до землі, і дякували Господєві: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **4** А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем. **5** І приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали обряд освячення Божого дому цар та весь народ. **6** А священики стояли на вяртах своїх, а Левити — зо знаряддями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господєві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священики сурмили навпроти

них, а весь Ізраїль стояв. **7** І посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім домом, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібної жертви та лою. **8** І справив Соломон того часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку. **9** А восьмого дня справили віддання свята, бо обряд освячення жертовника справляли сім день, і свято сім день. **10** А дня двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своєму Ізраїлеві. **11** І закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все, що приходило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому домі та в домі своєму, пощастило йому. **12** І явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрав оце місце для Себе на храм жертви. **13** Якщо Я замкну небеса, і не буде дощу, і якщо накажу сарані поїсти землю, і якщо нашлю моровицю на народ Мій, **14** і впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Мое, і помоляться, і будуть шукати Ім'я Моє, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прошу їхній гріх, та й виликую їхній Край! **15** Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої наставлені на слухання молитви цього місця. **16** І тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я Мое було там аж навіки, Мої ж очі та серце Мое будуть там по всі дні. **17** А тепер, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, щоб зробити все, що наказав Я тобі, і якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та прав Моїх, **18** то поставлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе переводу нікому з пануючих в Ізраїлі! **19** А якщо ви відвернетесь та покинете устами Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, **20** то Я повириваю їх з Моєї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лица Свого, і дам його за приповістку та за посміховище серед усіх народів! **21** А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто прохідитиме

біля нього, скам'яніє та й скаже: За що Господь зробив так цьому Краєві та храму цьому?... 22 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце лихо!“

8 І сталося по двадцятьох роках, коли Соломон будував дім Господній та свій дім, 2 то міста, які дав Хурам Соломонові, Соломон розбудував їх, і осадив там Ізраїлевих синів. 3 І пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її. 4 І збудував він Тадмора в пустині, та всі міста для запасів, що побудував у Хаматі. 5 І побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон долішній, твердинні міста, — мури, двері та засуви, 6 і Баалат, і всі міста для запасів, що були в Соломона, і всі міста для колесниць, і міста для верхівців, і всяке пожадання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Ливані, та в усьому Краї його панування. 7 Увесь народ, позосталий з хіттеян, і з амореян, і з перізеян, і з хіввеян, і з євусеян, що вони не з Ізраїля, 8 з їхніх синів, що zostалися по них у Краї, що їх не повигублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на даніну, і це позосталося аж до цього дня. 9 А Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, але вони були військові, і звérхники сторожі його, і звérхники колесниць його та його верхівців. 10 І оце вони були звérхники намісники царя Соломона, — двісті і п'ятдесят, що панували над народом. 11 А фараонову дочку перевів Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо Господній ковчег увійшов у нього“. 12 Тоді Соломон приніс цілопалення для Господа на Господньому жéртвнику, якого він збудував перед притвором, 13 щоб за потребою кожного дня принóсити жертву за Мойсеевим наказом, на суботи, і на молодикі, і на свята три рази в році: в свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок. 14 І поставив він, за розпорядком Давида, батька свого, чérги священників на їхню службу, і Левитів на їхніх вáртах на хвалу та на службу відповідно до священників за потребою кожного дня, і придвérних в їхніх чергах для кожної брами,

бо такий був наказ Давида, Божого чоловіка. 15 І не відступали вони від наказів царя про священників та Левитів, щодо всякої речі й щодо скáрбів. 16 І була зроблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від залóження Господнього дому й аж до закінчення його, коли був закінчений дім Господній. 17 Тоді пішов Соломон до Ейфон-Геверу та до Елоту над морським берегом в едóмському краї. 18 І прислав йому Хурам через своїх рабів кораблі та рабів, що знали море. І прийшли вони з Соломоновими рабами до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят талантів золота, і привéзли до царя Соломона.

9 А цариця Шеви почувла була про славу Соломонову, і прийшла випробувати Соломона загадками в Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим багатством, — із верблюдами, що несли пахощі та безліч золота й дорогого каміння. І прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що було на серці її. 2 І Соломон вияснив їй усі її запити, і не було запиту, незнаного Соломонові, якого не порішив би він їй. 3 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудував, 4 і їжу стóлу його, і мéшкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одежі, і чáшників його, та їхні одежі, і вхід його, яким він ухóдить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти! 5 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. 6 І не повірила я їхнім словам, аж поки самá не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була предстáвлена мені й половина великості твоєї мудрости: ти перевищив славу, про яку я чула! 7 Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слуги, що зáвжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудрість! 8 Нехай буде благословéнний Госпóдь, Бог твій, що вподóбав тебе, щоб посадити тебе на Свого трóна за царя у Гóспода, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраїля, щоб утвердіти його навіки. І Він настановів тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“ 9 І далá вона царéві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахощів та дорогé каміння. І більш уже не було таких пахощів, як ті, що цариця Шеви далá царéві Соломонові! 10 І також Хурамові раби та раби Соломонові,

що довозили золото з Офіру, спроваджували алмугове дерево та дороге каміння. 11 І поробив цар з алмугового дерева сходи для Господнього дому та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. І такі речі, як вони, не бачені перед тим в юдейському Краї! 12 А цар Соломон дав цариці Шevi все бажання її, чого вона бажала, окрім такого, що вона привезла до царя. І пішла вона назад до свого краю, вона та слуги її. 13 І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень і шістдесят і шість талантів золота, 14 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих. І всі царі арабські та намісники Краю довозили золото й срібло Соломонові. 15 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів кутого золота йшло на одного щита, 16 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три сотні шеклів золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 17 І зробив цар великого трона з слонової кости, і покрив його чистим золотом. 18 У трона було шість східців та підніжка з золота позад трону, та поруччя з цього й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 19 І дванадцять левів стояли там на шости ступенях з того й з того боку. По всіх царствах не було так зробленого! 20 І весь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — шире золото, нічого з срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 21 Бо цареві кораблі ходили до Таршішу з Хурамовими рабами. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довозили золото та срібло, слонову кість, і мавп та пав. 22 І став цар Соломон найбільшим від усіх земних царів, щодо багатства та щодо мудрости. 23 І всі земні царі хотіли бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце. 24 І вони принесли кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, зброю та пахощі, коні та мули, — що на рік припадало. 25 І було в Соломона чотири тисячі кінських жолобів та колесниць, і дванадцять тисяч верхівців, і він порозмішував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. 26 І він панував над усіма царями від Річки й аж до краю филистимлян, і аж до єгипетської границі. 27 І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, мов того

каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомори, що в Шефелі! 28 А коней приводили Соломонові з Єгипту та з усіх країв. 29 А решта Соломонових діл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілонянина Ахійї, і в видіннях прозорливіця Єді на Єровоама, Неватового сина. 30 І царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок літ. 31 І спочив Соломон зо своїми батьками, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

10 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. 2 І сталося, як почув це Єровоам, Неватів син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоам з Єгипту. 3 І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та весь Ізраїль, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: 4 „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти полегши жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. 5 А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. 6 І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ 7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього народу, і зробиш за волею їх, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що віросли разом із ним, що стояли перед ним. 9 І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповімо цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегши ярмо, яке твій батько наклав був на нас“. 10 І говорили з ним ті молодики, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам.“Отак скажеш до них: Мій мизинець грубілий за стегна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я добавлю до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я битиму скорпіонами“. 12 І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться

до мене третього дня“. 13 І цар жорстоко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, 14 і говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Батько мій карав вас бичами, а я — скорпіонами!“ 15 І не послухався цар нарбоду, бо це спричинене було від Бога, — щоб справдити Господеві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахійю, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частина в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессєя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх... 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — то над ними зацарював Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніною, та Ізраїлеві сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесят тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. 2 І було Господнє слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: 3 „Скажи Рехав'амові, Соломонову синові, цареві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніяміні, говорячи: 4 Так сказав Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господніх слів, і вернулися з походу на Єровоама. 5 І осівся Рехав'ам в Єрусалимі, і побудував твердинні міста в Юді. 6 І збудував він Віфлеєма, і Етама, і Текою, 7 і Бет-Цура, і Сохо, і Адуллама, 8 і Гата, і Марешу, і Зіфа, 9 і Адораїма, і Лахїша, і Азеку, 10 і Цор'у, і Аїялона, і Хеврона, що в Юді та в Веніяміні, міста твердинні. 11 І зміцнив він ті твердині, і дав у них начальників, і запаси, і оливи, і вина, 12 а до кожного окремого міста — великі щити та ратища, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Веніямин. 13 А священники та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої границі. 14 Бо Левити кидали пасовіська

свої та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священничого служіння Господеві, 15 і понаставляли собі священників для пагірків та демонів, та для тельців, що він понароблював. 16 А за ними, зо всіх Ізраїлевих племін ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму приносити жертви Господеві, Богові батьків своїх. 17 І зміцніли вони Юдине царство, і підсилили Рехав'ама, Соломонового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. 18 І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Єрімота, Давидового сина, та Авіхаїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина. 19 І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. 20 А по ній він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта. 21 І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жінок своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жінок та шістьдцять наложниць, і породив двадцять і вісім синів та шістьдцять дочок. 22 А за голову Рехав'ам поставив Авійю, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановити його царем. 23 І мудро він чинив, і порозсилав усіх синів своїх до всіх країв Юди й Веніямина, до всіх твердинних міст, і дав їм багате утримання, і підшукав їм багато жінок.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сильний, то покинув він, і весь Ізраїль із ним, Господнього Закбна. 2 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, — бо вони спроневірилися Господеві, — 3 з тисячею й двомастами колесниць та з шістьдесятьма тисячами верхівців: і не було числа для нарбоду, що прийшов із ним з Єгипту, — ливіянам, суккійянам та кушанам. 4 І здобув він твердинні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусалиму. 5 А пророк Шемая прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку!“ 6 І впокорилися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ 7 А коли Господь побачив, що вони впокорилися, то було Господнє слово до Шемаї,

говорячи: „Упокорілися вони, — не нищитиму їх, але дам їм трохи людей на порятунок, і не вилетється гнів Мій на Єрусалим через Шішака. **8** Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зёмним“. **9** І вийшов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скърби Господнього дому та скърби дому царёвого, — і все позабирав. І забрав він золоті щити, що Соломон поробив був. **10** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і склав їх на руки зверхника сторожів, що стерегли вхід до царськóго дому. **11** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, приходили бігуни, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. **12** А коли він впокорівся, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигублення. Та й у Юдеї були ще справи добрі. **13** І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племён, щоб покласти там Своє ймення. А ім'я його матері — аммонітка Наама. **14** І робив він лихё, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа. **15** А Рехав'амові діла, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іддо: „Родословні книги“. І точилися війни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. **16** І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарював його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Міхая, дочка Урїїла з Гів'ї. І війна точилася між Авійєю та між Єровоамом. **3** І зачав Авійя війну з військом хоробрих вояків, — чотири сотні тисяч вибраних мужів, а Єровоам приготувався до війни з ним з вісьмомá сотнями тисяч вибраних мужів, хоробрих вояків. **4** І встав Авійя з-над гори Цемараїм, що в Єфремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та весь Ізраїлю! **5** Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому та синам його, соляною умовою? **6** Та встав Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина,

і збунтувався на пана свого. **7** І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломонового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них. **8** А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів. **9** Чи ж ви не повиганяли Господніх священиків, Ааронових синів, та Левитів? І понаставляли ви собі священиків, як ставлять народи цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сімомá баранами, то стає священиком для того, що не є Богом. **10** А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а наші священики, що служать Господёві, це Ааронові сини, а Левити — при службі. **11** І ми приносимо Господёві цілопáлення кожного ранку та кожного вечора, і запашне кадило, і укладання хліба на чистому столі, і золотий свічник та лямпáди його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережемо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його! **12** І ось з нами на чолі Бог, і священики Його, і голосні сурми, щоб сурмити на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведётся!“ **13** А Єровоам вирядив засідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а засідка — позад них. **14** І обернулися юдеї, аж ось у них бій спёреду та зáду! І клікали вони до Господа, а священики сурмили в сурми... **15** І закричали юдеї. І сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою. **16** І повтікали ізраїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. **17** І вдарили в них Авійя та народ його великою поразою, і попадали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вибраних мужів! **18** І впокорилися Ізраїлеві сини того часу, а Юдині сини зміцнили, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків. **19** І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього міста: Бет-Ел та залежні його міста, і Єшану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста. **20** І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. І вдарив його Господь, і він помер. **21** І зміцнився Авійя, і взяв собі чотирна́дцять жінók, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочók. **22** А решта

Авійєвих діл, і дороги його та слова його описані в історії пророка Іддо.

14 І спочив Авійя зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокоївся Край на десять літ. 2 І робив Аса добре та вгодне в очах Господа, Бога свого. 3 І повсував він жертовники чужих богів та пагірки, і порозбивав камінні стовпи для божків, і постинав святі дерева. 4 І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Закона та заповідь. 5 І повсував він зо всіх Юдиних міст пагірки та подоби сонця. І заспокоїлося царство при ньому. 6 І побудував він твердинні міста в Юді, бо заспокоївся край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир. 7 І сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, й оточімо муром та баштами, ворітьми та засувами. Ще він, цей край, наш, бо зверталися ми до Господа, нашого Бога. Зверталися ми, і Він дав нам мир навколо“. І побудували, і їм щастіло. 8 І було в Аси війська: носіїв великих щитів та ратищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніямина таких, що носять малюго щита, та лучників — двісті й вісімдесят тисяч. Усі вони — хоробрі воякі. 9 І вийшов на них кушеяннин Зерах із військом у тисячу тисяч та з трьома сотнями колесниць, і прибув аж до Мареші. 10 І вийшов Аса проти нього, і вони вставилися до бою в долині Цефат при Мареші. 11 І кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Тебе, допомогти численному або безсилу. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опираємося, і в Ім'я Твоє ми прийшли на цю безліч. Господи, Ти Бог наш, нехай людина не має сили проти Тебе!“ 12 І побив Господь кушеян перед Асою та перед Юдою, — і кушеяни повтікали. 13 І гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. І попададо з кушеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторошені перед Господнім лицем та перед табором Його. І понесли вони дуже багато здобичі. 14 І побили вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. І пограбували вони всі ті міста, бо в них було багато здобичі. 15 Порозбивали вони також намети чередників, і

зайняли дуже багато дрібної худоби та верблюдів, та й вернулися до Єрусалиму.

15 А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. 2 І вийшов він перед Асою та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та весь Юдо й Веніяmine! Господь з вами, якщо будете з Ним, і якщо будете Його шукати, дасть вам знайти Себе. А якщо ви полишите Його, — полишить Він вас! 3 У Ізраїля було багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священника-вчителя та без Закону. 4 І вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. 5 А тими часами не було спокію ані тому, хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспокі в усіх мешканців краї. 6 І воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побентежив їх усяким лихом. 7 А ви будьте міцні, і нехай не слабнуть ваші руки, бо є нагорода для вашої чинності!“ 8 А коли Аса почув оці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцнівся, і повикидав поганські гідоти зо всього країю Юдиного та Веніяминового, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього жертовника, що перед Господнім притвором. 9 І зібрав він усього Юдо й Веніямина та тих, що мешкали часово з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперебігали до нього з Ізраїля, коли побачили, що з ним Господь, його Бог. 10 І вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року царювання Аси. 11 І принесли вони того дня в жертву для Господа зо здобичі, яку поприводили: худоби великої — сім сотень, а худоби дрібної — сім тисяч. 12 І ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім своїм серцем та всією своєю душею. 13 А кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраїля, буде забитий від малюго й аж до великого, від чоловіка й аж до жінки. 14 І запряглися вони Господеві голосом сильним, і окликом, і сурмами, і рогами. 15 І тішився весь Юда тією присягою, бо вони запряглися всім серцем своїм, і всією своєю волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. І Господь дав їм мир навколо. 16 І навіть Мааху, матір царя Аси, й її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила

була ідола Астарти. І Аса порубав бовва́на її, і розтер, і спалив у долині Кедрон. 17 Та пагірки не минулися в Ізраїля, але Асине серце було все з Господом по всі його дні. 18 І вніс він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої, — срібло, і золото, і посуд. 19 А війни не було аж до тридцять й п'ятого року царювання Аси.

16 Тридцятого й шостого року царювання Аси пішов Баша, Ізраїлів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та вхідити. 2 І вініс Аса срібло та золото із скарбниць Господнього дому та дому царёвого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „Є умова між мною та між тобою, і між батьком моїм та батьком твоїм. Ось послав я тобі срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. 4 І послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого війська на Ізраїлеві міста, і вони поруйнували Ійюна, і Дана, і Авел-Маїма та всі запаси міст Нефталімових. 5 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. 6 А цар Аса взяв усього Юду, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудував з того Геву та Міцпу. 7 А того часу прийшов прозорливець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спирався на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки військо сирійського царя. 8 Чи ж не були кушеяни та ливіяни військом дуже великим, колесніцями й верхівцями дуже численними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. 9 Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцнити тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепер будуть у тебе війни!“ 10 І розгнівався Аса на прозорливця, і дав його до в'язниці, бо був у гніві на нього за це. І Аса тиснув декого з наро́ду того часу. 11 І оце Асині діла, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. 12 І занедужав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царювання на свої ноги, і хвороба його була тяжка. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів. 13 І спочив Аса з своїми батьками, і помер сорокового й першого року свого царювання.

14 І поховали його в його гробни́цях, які він викопав собі в Давидовому Місті. І поклали його на ложі, що він наповнив па́хощами та різними, по-містецькому зробленими, мастями. І спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафат, та зміцнився над Ізраїлем. 2 І поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав зало́ги в Юдиному краї та в Єфремових містах, які був здобув його батько Аса. 3 І був Господь з Йосафатом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів. 4 Бо він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля. 5 І Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. 6 І підвищилось серце його на Господніх дорогах, і він ще повсовував пагірки та Астарти з Юди. 7 А третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хаїла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натанаїла, і до Міхаї, щоб вони навчали в Юдиних містах. 8 А з ними були Левити: Шема, і Натанія, і Зевадія, і Асаїл, і Шемірамот, і Єгонатан, і Адонія, і Товійя, і Тов-Адонія, Левити, а з ними Елішама та Єгорам, священики. 9 І навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закону Господнього. І ходили вони довкола по всіх Юдиних містах, і навчали серед наро́ду. 10 І був страх Господній на всіх царствах краї, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом. 11 А від филистимлян приносили Йосафатові дари та срібло данини; також араби приводили йому дрібну худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. 12 І Йосафат усе зростав убо́ру. І побудував він в Юді твердіни та міста на запаса́. 13 І мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі. 14 А оце їхній перегляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків. 15 А при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. 16 А при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господеві, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків. 17 А від Веняміна: хоробрий вояк Ел'яда, а з ним двісті тисяч узброєних луком та щитом. 18 А при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узброєного війська. 19 Оці служили цареві, опріч

тих, яких цар умістив по твердінних містах по всьому Юді.

18 І було в Йосафата багато багатства та слави, і він посвоячився з Ахавом. 2 А по кількох роках пішов він до Ахава до Самарії. І Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та наро́дові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот. 3 І сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твій народ, і буду з тобою на війні“. 4 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вівидай зараз слово Господне!“ 5 І зібрав Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занеха́ти?“ А ті сказали: „Іди, і Бог дасть його в цареву руку!“ 6 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і зверні́мось до нього“. 7 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я нена́виджу його, бо він не пророкує на мене добре, а по всі дні свої тільки лихе. Це Міхей, син Їмлин“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить таке!“ 8 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхе́я, їмлиного сина!“ 9 А цар Ізраїлів та Йосафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 10 А Цідкійя, Кенаанин син, зробив собі залізні ро́ги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш бодати сиріян аж до вігублення їх!“ 11 І всі пророки пророкували так, говорячи: „Вихо́дь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дасть його в цареву руку!“ 12 А той послане́ць, що пішов покликати Міхе́я, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одно́усно звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говори́тимеш добре“. 13 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що́ скаже Господь, тільки те говори́тиму!“ 14 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхею, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занеха́ти?“ А той відказав: „Вийдіть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку“. 15 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говори́тимеш мені нічо́го, тільки правду в

Ім'я́ Господа?“ 16 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпоро́шеного по гора́х, немов вівці, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай ве́рнуться з миром кожен до дому свого!“ 17 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ 18 А Міхей відказав: „То́му послушайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своім, а все небесне військo стояло по правиці Його та по лівиці Його. 19 І сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упаде́ в гілеадському Рамоті? І говорили: той говорив так, а той говорив так. 20 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намо́влю його! І сказав йому Господь: Чим? 21 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також пере́можеш; вийди та й зроби так! 22 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь говорив на тебе недобре“. 23 І підійшов Цідкійя, Кенаанин син, і вдарив Міхе́я по щоці та й сказав: „Кудо́ю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 24 А Міхей відказав: „Ось ти побачиш це того дня, коли ввійдеш до внутрішньої кімна́ти, щоб схова́тися“. 25 І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхе́я, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царевого сина, 26 та й скажете: Отак сказав цар: Посади́ть оцього до в'язні́чного дому, і давайте йому їсти скупо хліба й скупо води, аж поки я не верну́ся з миром“. 27 А Міхей відказав: „Якщо справді ве́рнешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. І до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ 28 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. 29 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберу́ся й піду́ на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішли на бій. 30 А сирійський цар наказав зверхникам своїх колесні́ць, говорячи: „Не воюйте ні з мали́м, ні з великим, а тільки з са́мим Ізраїлевим царем!“ 31 І сталося, як зверхники колесні́ць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ І вони оточили його, щоб воювати. І закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. 32 І сталося, як зверхники колесні́ць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. 33 А

один чоловік знэхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Заверни назад, і випровадь мене від війська, бо я ранений“... 34 І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці проти сиріян аж до вечора. І помер він під час заходу сонця...

19 І вернувся Йосафат, цар Юдин, із миром до дому свого до Єрусалиму. 2 І вийшов перед нього прозорливець Егу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи будеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненавидить Господа, будеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лица. 3 Але й добрі речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астарті з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. 4 І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знову виходив між народ від Беер-Шеви аж до Єфремових гір, і наverts їх до Господа, Бога їхніх батьків. 5 І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укріплених Юдиних містах, для кожного міста. 6 І сказав він до суддів: „Дивіться, що ви робите, бо не для людини ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. 7 А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані брання дарунка“. 8 А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперечок. І вернулися вони до Єрусалиму. 9 І він наказав їм, говорячи: „Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем. 10 А щодо всякої суперечки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, устави, чи за правду, то остережете їх, і вони не згрішать Господеві, і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите! 11 А ось священник Амарія — голова над вами до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому, — до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й робіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війну. 2 І прийшли, і донесли

Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила силенна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хацзон-Тамарі, воно — Ен-Геді“. 3 І злякався Йосафат, і постановив звернутися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею. 4 І зібралися юдеяни просити допомоги від Господа, також поприходили зо всіх Юдиних міст просити Господа. 5 І став Йосафат у зборі Юдиному та єрусалимському в Господньому домі, перед новим подвір'ям, 6 та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! 7 Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяв мешканців цього Краю перед народом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насінню, Твоєму приятелеві навіки? 8 І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Ймення Твого, говорячи: 9 Якщо прийде на нас зло, — меч укарання, чи моровиця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо Ім'я Твоє в цьому храмі, і будемо клікати до Тебе з нашого утиску, — і Ти почуєш, і спасеш. 10 А тепер ось сини Аммонові й Моавові та мешканці гори Сеїр, що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони виходили були з єгипетського краю, і вони минули їх, і не вигубили їх, 11 і оце вони відплачують нам навалою, щоб вигнати нас із спадку Твого, який Ти віддав нам. 12 Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою силенною, що приходить на нас, і ми не знаємо, що зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ 13 А всі юдеяни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сини. 14 А Яхазїїл, син Захарія, сина Бенаї, Єїїла, сина Маттанії, Левит із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору, 15 і він сказав: „Послухайте, весь Юдо й мешканці Єрусалиму та царю Йосафате! Так говорить до вас Господь: Не бійтеся та не жайхайтеся перед цією силенною силою, бо не ваша ця війна, але Божа! 16 Узавтра зйдіть на них, — ось вони входять збіччям Ціцу, і ви їх знайдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. 17 Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господне спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бійтеся й не жайхайтеся, — узавтра виходьте перед них, а Господь буде з вами!“ 18 І

вклонився Йосафат обличчям до землі, а весь Юда та мешканці Єрусалиму попадали перед Господнім лицем, щоб уклонитися Господеві. 19 І встали Левити з синів Кегатівців та з синів Кораківців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. 20 І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині Текоя. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, Юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запевнені, — вірте пророкам Його, і пощастіть вам!“ 21 І радився він з народом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили величність святости, коли йшли перед озбробеними, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосердя!“ 22 А того часу, коли зачали вони співати та хвалити, дав Господь засідку на синів Аммонових і Моавових та на мешканців гори Сеїр, що прийшли були проти Юди, — і були вони побиті, 23 бо повстали аммонітяни та моавітяни на мешканців гори Сеїр, щоб учинити їх закляттям, і щоб вигубити. А коли вони покінчили це з мешканцями Сеїру, стали помагати один проти одного, щоб вигубити себе. 24 І коли Юда прийшов на вартівню до пустині, і поглянули вони на натовп, аж ось трупи, що попадали на землю, і не було урятованого! 25 І прийшов Йосафат та народ його, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них душе багато і маєтку, і одежі, і коштовностей, і понабирали собі стільки, що не могли нести. І вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! 26 А четвертого дня зібралися вони до долини Бераха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я тому місцю: долина Бераха, і так воно зветься аж до сьогодні. 27 І вернулися всі юдеяни та єрусалимляни, а Йосафат на чолі їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радістю, бо звеселив їх Господь спасінням від їхніх ворогів. 28 І прибули вони до Єрусалиму з арфами й з цїтрами та сурмами до Господнього дому. 29 І був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з Ізраїлевими ворогами. 30 І заспокоїлося Йосафатове царство, і дав йому його Бог мир навколо. 31 І царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти років, коли зацарював, а двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азука, дочка Шілхи. 32 І ходив він

дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх очах. 33 Тільки пагірки не минулися, і народ іще не вчинив свого серця міцним для Бога своїх батьків. 34 А решта Йосафатових діл, перші й останні, — ото вони описані в записях Єгу, сина Ханані, що внесене до книги Ізраїлевих царів. 35 А по тому поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазією, Ізраїлевим царем, що робив несправедливо. 36 І поєднався він із ним, щоб поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. І поробили вони кораблі в Еційон-Гевері. 37 Та Еліезер, син Додави, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чини твої!“ І порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований із своїми батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. 2 І були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Єхіл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини Йосафата, Ізраїлевого царя. 3 І дав їм їхній батько великі подарунки срібла, і золота, і коштовності з твердінними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він первороджений. 4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мечем, а також декого з Ізраїлевих зверхників. 5 Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. 6 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 7 Та не хотів Господь погубити Давидів дім ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. 8 За його днів відпав був Едом з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесніці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесніць. 10 І відпав Едом з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покинув Господа, Бога своїх батьків. 11 Також він наробив пагірків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів. 12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі

такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, **13** а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дім Ахавів, а також братів своїх, дім свого батька, ліпших від тебе, ти позабивав, **14** то ось ударить Господь великою поразою в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. **15** А ти будеш у великих хворобах, у хворобі нутра́ свого, аж вийдуть нутрощі твої через довгочасну хворобу“. **16** І збудив Господь на Єгорама духа филистимлян та арабів, що при еті́опах. **17** І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього, і позабирали весь маєток, що знаходився в царськóму домі, а також синів його та жіно́к його. І не позостало́ся в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. **18** А по всьому тому вдарив його Господь у нутрощах його невидужною хворобою. **19** І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутрощі від хвороби його, і він помер у тяжких бо́лях. А народ його не зробив для нього спáлення па́хощів, як робили спáлення батькам його. **20** Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жа́лував; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царськíх гробáх.

22 А мешканці Єрусалиму настанові́ли царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позабівала та вата́га, що приходила з арабами на та́бір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. **2** Ахазія був віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А ім'я́ його матері — Аталія, дочка Омрієва. **3** Також він ходив дорогою Аха́вого дому, бо його мати була йому дора́дниця, щоб чинити беззако́ннтя. **4** І чинив він зло в Господні́х о́ча́х, як Аха́вів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погі́биль йому. **5** Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазаїла, сирійського царя, в гілеадський Рамот. І побили сиріяни Йорама. **6** І вернувся він лікува́тися в Їзреелі від тих ран, що завдали́ йому в Рамі, як він воював із Хазаїлом, сирійським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити

Єгорама, Аха́вого сина, в Їзреелі, бо він був сла́бій. **7** І від Бога було на погі́биль Ахазі́ї, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгу, сина Німші, що Господь помáзав його ви́губити Ахавів дім. **8** І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх. **9** І відшукав він Ахазію, і схопи́ли його́, а він ховався в Самарії. І привели́ його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазі́ї нікого, хто мав би силу царювати. **10** А коли Аталія, мати Ахазі́ї, побачила, що помер її син, то встала й ви́губила все цареве насіння Юдиного дому... **11** А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазі́ї, та й викрала його з-поміж вб́иваних царськíх синів, і дала́ його та няньку його до спальної кімна́ти. І сховала́ його Єгосав'ат, дочка царя Єгорама, жінка священника Єгояди, — бо вона була сестра Ахазі́ї, — перед Аталією, і та не забила його. **12** І він був з ними в Божому домі, хова́ючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А сьóмого року зміцнився Єгояда й прийняв сотників: Азарію, Єрохамового сина, і Ізмаїла, сина Єгохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою. **2** І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. **3** І весь збір склав у Божому домі умову з царем. І сказав їм Єгояда: „Оце царськíй син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. **4** Оце та річ, яку зробите: третина з вас, що приходите в суботу, із священників та з Левитів, будете за придв́ernih біля порогів. **5** А третина — при царськóму домі, а третина — при брамі Єсод, а весь наро́д — у подв́ір'ях Господнього дому. **6** І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священників та тих, хто прислугóвує із Левитів, — вони ввійдуть, бо освя́чені вони, а весь народ буде пильнувати Господньої сторо́жі. **7** І оточать Левити царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увійшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. **8** І зробили Левити та весь Юда все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей

своїх, що приходять у суботу та відходять у суботу, бо священник Єгояда не звільнив черг. 9 І дав священник Єгояда сотникам ратища, і малі щити, і інші щити, що належали цареві Давидові, що були в Божому домі. 10 І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртівнику та при домі, навкóло біля царя. 11 І вивели вони царськóго сина, і поклали на нього корону та звої Закóну. І зробили вони його царем, і помázали його Єгояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ 12 І почула Аталія голос нарóду, що бігав та слáвив царя, і прийшла до нарóду до Господнього дому. 13 І побачила вона, аж ось цар стоїть на помóсті своїм при вході, а при царі зверхники та сýрми, а весь народ краю радіє та сурміть у сýрми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знакі на хвалу. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ 14 А священник Єгояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерéги, а хто інший піде за нею, — нехай буде забитий мечéм!“ Бо священник сказав: „Не заб'єте її в Господньому домі!“ 15 І зробили їй прóхід, і вона вийшла входом Кінської брами до царськóго дому, і там забили її. 16 І склав Єгояда умову між собою й між усім нарóдом та між царем, щоб бути народом Господнім. 17 І ввійшов увесь нарóд до Ваалового дому, та й порозбивáли його та жéртівники його, і боввáнів його зóбсім поламáли, а Маттана, Ваалового священника, убили перед жéртівниками. 18 А в Господньому домі Єгояда віддав уряди на руку священників та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом, щоб принóсити Господні цілопáлення, як написано в Мойсеевім Закóні, з радістю та зо співом, за устáвом Давидовим. 19 А при брамах Господнього дому поставив він придвёрних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. 20 І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над нарóдом, та весь нарóд крáю, і відвелі царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царськóго дому, і посадили царя на троні царства. 21 І радів увесь народ крáю, а місто заспокі́лося. А Аталію вбили мечéм.

24 Йоаш був віку семі років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівія, з Беер-Шеви. 2 І робив Йоаш вгодне в Господніх очáх по всі дні священника Єгояди. 3 І взяв йому Єгояда дві жінки, а той породив синів та дочóк. 4 І сталося по тому, булó в Йоашевому серці відновіти Господній дím. 5 І зібрав він священників та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містáх, і збирайте з усього Ізраїля срібло на направу храму вашого Бога рік-річно, і ви бóдете спішіти в цій справі!“ Та не спішілися Левити. 6 І покликав цар Єгояду, голову священників, і сказав до нього: „Чому ти не жадáєш від Левитів, щоб принóсили з Юди та з Єрусалиму дарúnки, за постановою Мойсея, раба Господнього, та Ізраїлевого збору — на скинію свідóцтва? 7 Бо сини нечестивої Аталії вломілися були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“. 8 І сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назóвні. 9 І проголосіли в Юді та в Єрусалимі принóсити для Господа дáток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб. 10 І раділи всі зéрхники та весь нарóд, і принóсили й кїдали до скриньки, аж поки вона наповнилася. 11 І бувало того чáсу, коли Левити принóсили скриньку на царській перегляд, і як вони бачили, що числénне те срібло, то приходив царській писар та призначений від священника-голови, і вони випорóжнювали скриньку. Потім відно́сили її, і повертáли її на її місце. Так робили вони день-у-день, і зібрали дуже багато срібла. 12 А цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та тéслів, щоб відно́влювати дím Господній, а також тим, що обробля́ли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. 13 І працювали робітничі, і чинилася направа працюю їхньої руки. І поставили вони Божий дím на міру його, і зміцнили його. 14 А коли покінчили, вони принéсли перед царя та Єгояду решту срібла. І поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвопринóшення, і ложки, і пóсуд золотий та срібний. І принóсили цілопáлення в Господньому домі зáвжди, по всі дні Єгояди. 15 І постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцяті літ, коли помер. 16 І поховали

його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. 17 А по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послухав. 18 І покинули вони дім Господа, Бога своїх батьків, та й служили Астартам та божкам. І був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. 19 І послав Він між них пророків, щоб привернути їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались. 20 А Дух Господній огорнув Захарія, сина священника Єгояди, і він став перед народом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіді? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ 21 І змовилися вони на нього, і закидали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. 22 І не пам'ятав цар Йоаш тієї милости, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. А як той умирав, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“ 23 І сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибули до Юди та до Єрусалиму, і позабавали всіх зверхників народу, а всю здобич із них послали цареві в Дамаск. 24 Хоч з малюю кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд. 25 А коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких хворобах, змовилися на нього його раби за кров синів священника Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. І поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробіх царських. 26 А оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шімірїт. 27 А сини його, і великість тягару, покладеного на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. 2 І робив він угодне в Господніх очах, тільки не з цілим серцем. 3 І сталося, як зміцнилося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. 4 А синів їх він не позабирав, як

написано в книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помре“. 5 І зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веніямина; і він перелічив їх від віку двадцяти років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вибраного, здатного до війська, хто тримає ратище та великого щита. 6 І найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. 7 І прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема. 8 Але йди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчїнить Бог, що ти спіткнешся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнутися“. 9 І сказав Амація до Божого чоловіка: „А що робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ А Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі більше від цього!“ 10 І відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб ішло на своє місце. І дуже запалівся їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запаленому гніві. 11 А Амація зміцнівся, і попровадив свій народ, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сеїрових синів, 12 а десять тисяч живих узялі Юдині сини до неволі. І привели їх на верхів'я скелі, і поскидали їх з верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабавалися. 13 А люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіпалися по Юдиних містах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і повбивали з них три тисячі, і пограбували велику здобич. 14 І сталося по тому, як прийшов Амація, побивши едомлян, то він приніс богів Сеїрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив. 15 І запалівся Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нащо ти звертався до богів цього народу, богів, що не врятували народу свого від твоєї руки?“ 16 І сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив тебе за царєвого дорадника? Перестань собі, нащо вбивати тебе?“ І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“. 17 І радився Амація, цар Юдин, і послав до

Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди но, поміряємось!“ 18 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до кедрини, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і витоптала ту терніну. 19 Ти сказав: Ось побив ти Едома, і піднісло тебе серце твоє, щоб пишатися. Тепер сиди ж у своєму домі. Нášо будеш дрочітися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“ 20 Та не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати їх у руку ворога, бо зверталися вони до едомських богів. 21 І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрілися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 22 І був побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. 23 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Єгоахаза, у Бет-Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролім в єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до брами Наріжно́ї, чотири сотні ліктів. 24 І забрав він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Божому домі в Овед-Едома, та скърби царевого дому, та закладників, і вернувся в Самарію. 25 І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 26 А решта діл Амації, перші та останні, ото вони написані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 27 А від часу, коли Амація відступив від Господа, то склали на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 28 І повезли його на конях, і поховали його з батьками його в Давидовому Місті.

26 І взяв увесь Юдин народ Уззію, — а він був шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 2 Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. 3 Уззія був віку шістнадцяти літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. 4 І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив батько його Амація. 5 І став він звертатися до Бога за днів Захарія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх. 6 І він вийшов, і

воював із филистимлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував міста в Асдоді та в филистимлян. 7 І допоміг йому Бог над филистимлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами. 8 І давали аммонітяни даніну для Уззії, а ім'я його пронéлося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівся. 9 І збудував Уззія башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікцоа, і позміцнював їх. 10 І побудував він башти в пустині, і повисікував багато ям для води, бо мав великі чéреди і на долині, і на рівніні, рільників, і виноградарів у горах, і садкі, бо він любив хліборобство. 11 І було в Уззії військо, що провадило війну, яке виходило на війну відділом за числом їхнього переліку через писаря Єїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царевих зверхників. 12 Усе число голів батьківських родів, хоробрих вояків, дві тисячі й шість сотень. 13 А при них війська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять війну великою силою, щоб допомагати цареві на ворога. 14 І наготівив для них Уззія для всього війська щити малі й ратища, і шоломи, і пánцери, і луки, і прáщного каміння. 15 І наробив він в Єрусалимі військових машин, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на рогах на стріляння стрілами та великим камінням. І пронéлося ім'я його аж надто далéко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сільним. 16 А як він зміцнів, запишалося його серце аж до зісуття, і він спроневірився Господеві, Богові своєму. І ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадильному жéртівнику. 17 А за ним пішов священник Азарія, а з ним Господні священники, вісімдесят хоробрих мужів. 18 І стали вони проти царя Уззії та й сказали йому: „Не тобі, Уззіє, кадити для Господа, а священникам, сином Аароновим, посвяченим на кадіння... Вийди зо святині, бо ти спроневірився, і не за честь це б́уде тобі від Господа Бога!“ 19 І розгнівався Уззія, — а в руці його була кадильниця на кадіння. А коли він розгнівався на священників, то на чолі його показáлася прокáза, перед священниками в Господньому домі, при кадильному жéртівнику... 20 І глянув на нього первосвященик Азарія та всі священники, аж ось він прокажéний на чолі

своїм! І вони поспішно вигнали його звідти, та й сам він поспішив вийти, бо вразив його Господь! **21** І був цар Уззійя прокажений аж до дня своєї смерти, і сидів в особному домі прокажений, бо був вілучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, — він судив народ Краю. **22** А решту діл Уззійї, перші й останні, описав пророк Ісая, син Амосів. **23** І спочив Уззійя з своїми батьками, і поховали його з батьками його на погребовому царському полі, бо сказали: „Він прокажений“. А замість нього зацарював син його Йотам.

27 Йотам був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **21** робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив був його батько Уззійя. Тільки він не входив до Господнього храму, та народ іще грішив. **3** Він збудував горішню браму Господнього дому, і багато побудував на мурі Офел. **4** І побудував він міста в Юдиних горах, а в лісах побудував твердіни та башти. **5** І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І дали йому аммонітяни того року сотню талантів срібла, і десять тисяч корів пшениці та десять тисяч ячмєну. Це давали йому аммонітяни й року другого та третього. **6** І став сильний Йотам, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових діл, і всі війни його та дорóги його, — ось вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** І спочив Йотам із своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **21** ходив він дорóгами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидóтами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** І він принóсив жéртви та кадив на пагірках і на висóбах, та під кожним зеленим деревом. **5** І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох

полонєних, і спровадили до Дамáску. Крім то́го, він був віданий і в руку Ізраїлевого царя, і той уразив його великою порáзою. **6** І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хорóбрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** А Зіхрі, лицар Єфремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жінóк, синів та дочóк, а також пограбува́ли від них велику здóбич, і спрова́дили ту здобич до Самарії. **9** А там був Господній пророк, Оded ім'я йому. І він вийшов перед військо, що входило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повбива́ли між ними з лютістю, яка досягла аж до небєс. **10** А тепер ви задумуєте здобути собі за рабів та за невільниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послухайте мене тепер, і верніть тих полонєних, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас ре́вність Господнього гніву!“ **12** І встали дехто з голів Єфремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, що приходили з війська, **13** та й сказали до них: „Не приво́дьте цих полонєних сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумуєте додати це до наших гріхів та до нашої провини. Бо велика наша провина та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** І озбрóені покинули тих полонєних та ту здóбич перед зверхниками та всім збором. **15** І встали ті мужі, що були означені іменами, і взяли полонєних, і всіх їхніх нагіх позодяга́ли зо здóбичі, і зодягну́ли їх, і обу́ли їх, і нагодува́ли їх, і напо́или їх, і намасти́ли їх, і кожного слабóго з них повєзли на ослах. І припровáдили їх до Єрихóну, міста пальм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того ча́су послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли́ йому. **17** Прийшли ще й едóмляни, і побили багатьóх між Юдою, і взяли до неволі полонєних. **18** А филистїмляни розсіпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобу́ли Бет-Шемеш, і Айялон, і Гедерот, і Сохо та залєжні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Гімзо та залежні міста його, й осілися там. **19** Бо Господь прині́зив Юду через

Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневірився великим гріхом проти Господа. 20 І прийшов на нього Тіглат Пілнеесер, цар асирійський, й утискав його, і не допоміг йому. 21 Бо Ахаз пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав це асирійському цареві, та не було це на поміч йому. 22 А в часі утиску його, то продовжував спроневірюватися Господеві він, той цар Ахаз. 23 І приніс він жертви дамаським богам, що його побіли, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то буду принісати їм жертви, і вони будуть допомагати мені!“ А вони були йому на те, щоб спотикався він та весь Ізраїль! 24 І Ахаз зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. І позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жертовники в кожному куті в Єрусалимі... 25 І в кожному місті Юдиному поробив він пагірки, щоб кадити іншим богам, — і розгнівав Господа, Бога батьків своїх. 26 А решта його діл та всі доріжки його, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 27 І спочив Ахаз зо своїми батьками, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внесли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

29 Єзекія зацарював у віці двадцяті й п'яти літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Авія, дочка Захарії. 2 І робив він угодне в Господніх очах, як усе, що робив був його батько Давид. 3 Він першого року свого царювання, місяця першого відчинив двері Господнього дому, і поправив їх. 4 І привів він священників та Левитів, і зібрав їх на східню пліщу, 5 та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освятіться тепер, і освятіть дім Господа, Бога ваших батьків, і вінесіть нечисть із святині. 6 Бо наші батьки сироневірилися, і робили лихе в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули своє обличчя від Господньої скинії, й обернулися спіною до неї. 7 Також замкнули вони двері притвору, і погасили лампадки, а кадила не кадили, і цілопалення не принісали в святині для Ізраїлевого Бога. 8 І був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їм на ганьбу, і на спустошення, і на посміховище, як ви бачите своїми очима. 9 І ось попадали наші батьки від меча, а наші сини, і

наші дочки, і жінки наші в неволі за це! 10 Тепер на моєму серці лежить скласти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відверне від нас жар гніву Свого. 11 Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу Йому, та щоб служити Йому й кадити Йому!“ 12 І встали Левити: Махат, син Амасаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдіїв, і Азарія, син Єгаллел'їлів; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммин, і Еден, син Йоахів; 13 а від синів Еліцафанових: Шімірі, і Єїїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. 14 А від Геманових синів: Єхіїл, і Шім'ї; а від синів Едутових: Шемяя та Уззіїл. 15 І збрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за наказом царським у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. 16 І повходили священники до середини Господнього дому на очищення. І повинісили вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб винести назовні до долини Кедрон. 17 І зачали вони першого дня першого місяця освящати, а восьмого дня того місяця ввійшли до Господнього притвору. І освятили вони Господній дім за вісім день, а шістнадцятого дня першого місяця закінчили. 18 І ввійшли вони в середину дому до царя Єзекії та й сказали: „Очистили ми весь Господній дім, і жертовника цілопалення, та всі його речі, і стіл укладання хлібів та всі його речі. 19 А всі ті речі, які цар Ахаз занехав був за свого царювання, коли спроневірився, ми приготували та освятили, і ось вони перед Господнім жертовником“. 20 І встав рано цар Єзекія, і зібрав зверхників міста та й увійшов до Господнього дому. 21 І привели вони сім биків, і сім баранів, і сім овечок, і сім козлів на жертву за гріх: за царство, і за святиню, і за Юду, а він звелів Аароновим синам, священникам, принести це в жертву на Господньому жертовнику. 22 І порізали ту велику худобу, а священники прийняли кров і покропили на жертовника; і порізали баранів, і покропили ту кров на жертовника; і порізали овечок, і покропили ту кров на жертовника. 23 І привели козлів жертви за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої руки на них. 24 І зарізали їх священники, а їхньою кров'ю очістили жертовника, щоб очистити всього

Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар принести це цілопáлення та цю жертву за гріх. 25 І поставив він Левитів Господнього дому з цимбáлами, з áрфами та з цýтрами, за наказом Давида та Гада, царéвого прозорлívця, та пророка Натáна, бо в руці Господа наказ, що йде через пророків Його. 26 І поставáли Левити з Давидовим знарýддям, а священники — із сýрмами. 27 І сказав Єзекія принести цілопáлення на жертвника. А коли розпочáли цілопáлення, зачався спів Господéві та звуки сýрем і музичного знарýддя Давида, Ізраїлевого царя. 28 І весь збір вклонився, і співакí співали, а сýрми сурмили, — це все аж до кінця цілопáлення! 29 А як скінчили принóсити жертву, попáдали навкóлішки цар та всі, що були з ним, і вклонíлися. 30 І сказав цар Єзекія та зверхники до Левитів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорлívця Асафа, — і вони хвалили з великою радістю, і схилялися, і вклоня́лися до землі. 31 І відповів Єзекія й сказав: „Тепер ви освя́чені для Господа. Підійдíte, і приведíte жертви та приноси вдячні для Господнього дому“. І привів збір жертви та приноси вдячні, і кожен, хто мав жертвéнне серце, — принóсив цілопáлення. 32 І було число цілопáлення, що спровáдив збір: худоби великої — сімдеся́т, баранів — сотня, овéчок — двісті, для цілопáлення Господéві все це. 33 А для святости: худоби великої — шість сотень, а худоби дрібної — три тисячі. 34 Тільки священників було мало, і не могли вони обдирáти шкур зо всіх цілопáлень; і допомагáли їм їхні брати Левити аж до скінчення праці, і поки освя́тилися священники, бо Левити були простосерд́іші на освя́чення, аніж священники. 35 І також було багато пáлень серед мирних жертв і серед жертв литих до цілопáлення. І так була відновлена служба Господнього дому. 36 І радів Єзекія та весь народ тим, що́ Бог приготував для народу, бо та річ сталася несподівано!

30 І послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юде́ї, а також написав листі до країв Єфрема та Манасі́ї, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусали́мі, щоб справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога. 2 І радився цар і зверхники його та весь збір в Єрусали́мі, щоб справити Пасху другого місяця. 3 Бо не могли справити її того ча́су, бо священники не освя́тилися в потрі́бному числі, а

наро́д не зібрався до Єрусалиму. 4 І була вгодна та річ в очáх царевих та в очáх усього збору. 5 І вони постановíли оголосíти по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб приходили справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як написано. 6 І пішли бігуні з листáми від царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юде́ї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верні́ться до Господа, Бога Авраамового, Ісакового та Ізраїлевого, — і Він поверне́ться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів. 7 І не будьте такі, як ваші батьки та як ваші брати, що спроневі́рилися Господéві, Богові їхніх батьків, — і Він дав їх на спустошення, як ви бачите. 8 Тепер не будьте твердош́ій, як ваші батьки. Покорі́ться Господéві, і ввійдíte до святині Його, яку Він освя́тив навіки, і служіть Господéві, Богові вашому, і Він відверне від вас жар гніву Свого. 9 Бо як ви наверне́тесь до Господа, то браті́ ваші та ваші сини знайдуть милосердя в своїх поневі́льників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милості́вий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відверне лица від вас, якщо ви наверне́тесь до Нього“. 10 І сторожі́ все перехóдили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасі́їному й аж до Завулóна. Та люди глузува́ли з них, і висміювали їх. 11 Тільки люди з Асира, і Манасі́ї та з Завулóна впокорі́лися, і поприходили до Єрусалиму. 12 Також в Юде́ї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для віконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. 13 І зібрався до Єрусалиму числénний народ, щоб справити свято Опрі́сноків другого місяця, збір дуже числénний. 14 І встали вони, і повикида́ли їдольські́ жéртвники, що були в Єрусали́мі, і повикида́ли всі кадильниці, та й повкидали до долини Кедрóн. 15 І зарі́зали пасхáльне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священники та Левити засорóмилися й освя́тилися, і принесли цілопáлення до Господнього дому. 16 І поставáли вони на сво́єму місці́ за їхнім правом, за Зако́ном Мойсея, чоловіка Божого. Священники кропили кров, беручі́ з руки Левитів. 17 Багато бо було в зборі, що не освя́тилися, тому Левити були для різання пасхáльних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. 18 Бо безліч наро́ду, багато з Єфрема та Манасі́ї, Іссахара та Завулóна

не очістилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Езекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь прбстити кожному, **19** хто все своє серце міцно встановів, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині“. **20** І послухав Господь Езекію, і простів народ. **21** І справляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священники день-у-день славили Господа всією силою. **22** І промовляв Езекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святкову жертву сім день, і приносили мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх. **23** І весь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і справляли сім день в радості. **24** Бо Езекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібної. І освятилося багато священників. **25** І радів увесь Юдин збір, і священники та Левити, і весь збір, що прийшов з Ізраїля, і прихóдьки, що поприхóдили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. **26** І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! **27** І встали священники та Левити, і поблагословили нарóд. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святости Його, — до небес!

31 А коли це все скінчилося, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпи для божків, і постинали посвячені дерева, і порозбивали пагірки та жéртвники в усьому Юді й Веніяміні, і в Єфремі та Манасії аж до кінця. Потóму вернулися всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посілости, до своїх міст. **2** І Езекія поставив чéрги священників та Левитів за їхніми відділами, кожного за його служенням, зо священників та з Левитів, на цілопáлення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх таборів. **3** А царева частка зо здобутку його приділена була на цілопáлення: на цілопáлення ранішні та вечірні, і на цілопáлення на суботи й на молодикі та на свята, як написано в Законі Господньому. **4** І наказав він нарóдові, мешканцям Єрусалиму, давати частку священичу

та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. **5** А як поширився той наказ, поназносили Ізраїлеві сини багато первоплóдів зби́жжя, виноградного соку, і нової оливи, і меду, і всякого полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназносили. **6** А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринесли десятину худоби великої та худоби дрібної, і десятину святих речей, посвячених Господеві, їхньому Богові, і надавали того багато куп. **7** Третього місяця зачали складати ті купи, а місяця сьомого закінчили. **8** І прийшли Езекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагословили Господа та нарóд Його, Ізраїля. **9** І вивідував Езекія священників та Левитів про ті купи. **10** І говорив до нього священник Азарія, голова Садового дому, і сказав: „Відко́ли зачали прино́сити прино́шення до Господнього дому, ми їли й були ситі, і багато позосталося, бо Господь поблагословив нарóд Свій. А з останків склáдено оцю многоту́. **11** Тоді Езекія наказав приготóвити комóри в Господньому домі, — і приготóвили. **12** І вірно перенесли туди прино́шення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його Шім'ї — другим. **13** А Єхіл, і Азазія, і Нахат, і Асагел, і Єрімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядóвцями під рукою Конанії та брата його Шім'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому домі. **14** А Коре, син Їмни, Левит, придвёрний зо східнього боку, був над добровільними жертвами Богові, щоб видавати Господні прино́шення та речі найсвятіші. **15** А при ньому були: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шемая, Амарія, і Шеханія по священничих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чéргами, як великому, так і малóму, **16** окрім їхніх позаписуваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто прихóдив до Господнього дому на щоденне діло, на їхнє служення, за їхніми сторо́жами та за їхніми чéргами, **17** і приписаним священникам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторо́жах їхніх та в чéргах їхніх, **18** і їхнім приписаним з усіма їхніми дітьми, їхніми жінка́ми, і їхніми синами, і їхніми дóчками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвящаються на святість. **19** А синам священника Аарóна, на полях пасовіська

їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі, що зазначені поімэнно, щоб давати частки кожному мужчіні серед священників та всякому приписаному серед Левитів. 20 І зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. 21 І в усякому ділі, яке він зачинав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цій вірності прийшов Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався табором проти укріплених міст, і думав здобути їх собі. 2 І побачив Єзекія, що прийшов Санхерів, і що він задумує війну на Єрусалим, 3 то він нарадився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатика́ти джерельні води, що назовні міста. І вони допомогли йому. 4 І було зібрано багато народу, і вони позатика́ли всі джерела й потік, що плив у Краю, говорячи: „Нащо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“ 5 І він підбадьорився, і будував увесь виломаний мур, і поставив на нього башту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнів Мілло в Давидовому Місті, і наробив багато ра́тищ та щитів. 6 І понаставляв він над народом військових зверхників, і зібрав їх до себе, на майдан біля міської брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: 7 „Будьте міцні та будьте мужні, не бійтеся й не жахайтеся перед асирійським царем та перед усім тим натовпом, що з ним, бо з нами більше, ніж із ним. 8 З ним ра́ме́но тілєсне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воювати наші війни!“ І оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. 9 По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам таборував проти Лакішу, і вся сила його була з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: 10 „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На що ви сподіваєтеся і сидите в облозі в Єрусалимі? 11 Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спра́ги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя. 12 Чи ж не він, Єзекія, поруйнував пагірки його та жертівники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жєртівником будете вклонятися й

на ньому будете кадити? 13 Чи ж ви не знаєте, що зробив я та батьки мої всім наро́дам земель? Чи справді могли бо́ги наро́дів тих країв урятувати свій край від моєї руки? 14 Хт́о з-поміж усіх богів цих наро́дів, яких мої батьки вчинили закляттям, міг урятувати свій народ від моєї руки? Як зможе Бог ваш урятувати вас від моєї руки? 15 А тепер нехай не обманює вас Єзекія, і нехай не зводить вас, як оце. І не вірте йому, бо не зміг жоден бог жодного наро́ду та царства врятувати свого народу від моєї руки та від руки батьків моїх, то тим більше ваші бо́ги не врятують вас від моєї руки!“ 16 І ще говорили його раби на Господа, Бога, та на Його раба Єзекію. 17 І писав він листи́ з ла́йкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього таке: „Як бо́ги наро́дів тих країв не спасли свого народу від моєї руки, так не спасе Єзекіїн Бог народу Свого від моєї руки!“ 18 І кликали вони сильним голосом по-юде́йському до ерусалимського народу, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. 19 І говорили вони на Бога ерусалимського, як на богів землі, чин лю́дських рук. 20 І молився цар Єзекія та пророк Ісая, син Амосів, про це, і кликали до неба. 21 І послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго вояка́, і володаря, і звєрхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з со́ромом обличчя до краю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутра́ його, вбили його там мечєм. 22 І спас Господь Єзекію та ерусалимських мєшканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навколо. 23 І багато-хто принєсли да́ра для Господа до Єрусалиму та дорогоцінні речі для Єзекії, Юдиного царя. І він по цьому піднісся в очах усіх наро́дів! 24 Тими днями занедужав Єзекія смертельно. І він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. 25 Та Єзекія не віддавав так, як було зроблено йому, бо запишнілося серце його. І був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалим. 26 Але впокорівся Єзекія в пишноті серця свого, він та мєшканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. 27 І було в Єзекії дуже багато багатства та слави, і він поробив собі скарбниці на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на па́хощі, і на щити́, і на всякі дорогі речі, 28 і клуні

на врожай збіжжя, і виноградного соку, і свіжої оливи, і жолобі для всякої худоби, і жолобі для черід. 29 І побудував він собі міста, і мав великий набуток худоби дрібної та худоби великої, бо Бог дав йому дуже великий маєток. 30 І він, Єзекія, заткнув вихід води горішнього Гіхону, і вивів її в долину на захід від Давидового Міста. І мав Єзекія успіх в усіх своїх ділах. 31 Тільки при посліх вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Краю, залишив був його Бог, щоб випробувати його, щоб пізнати все в його серці. 32 А решта діл Єзекії та його чесноти, — ото вони описані в видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 33 І спочив Єзекія з батьками своїми, і поховали його на узбіччях гробів Давидових синів, і віддали йому честь по смерті його, — уся Юдея та мешканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. 2 І робив він лихе в Господніх очах, за поганською гидотою тих народів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів. 3 І він знову побудував пагірки, які порозбивав був його батько Єзекія, і понаставляв жертовники для Ваалів, і поробив Астарті, і вклонявся всім небесним силам, і служив їм. 4 І побудував він жертовники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Мое навіки!“ 5 І побудував він жертовники для всіх небесних сил на обох подвір'ях Господнього дому. 6 І він перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановляв викликувачів духів померлих і духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. 7 І поставив він різаного боввана, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! 8 І більше не виступить Ізраїлева нога з цієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устави, і постанови, дані через Мойсея“. 9 Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше

від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. 11 І Господь навів на них зверхників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на повід, і скували його мідяними кайданами та й повелі його до Вавилону. 12 А як був він утіскуваний, благав він лице Господа, Бога свого, і дуже впокорився перед лицем Бога своїх батьків. 13 І молився він до Нього, і Він був ублаганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! 14 По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових зверхників по всіх укріплених містах Юдеї. 15 І повикидав він чужих богів та подобу боввана з Господнього дому, і всі жертовники, що він побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. 16 І збудував він Господнього жертовника, і приніс на ньому жертви приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господеві, Богові Ізраїлеву. 17 Але народ приносив жертви ще на пагірках, тільки вже Господеві, Богові своєму. 18 А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорливців, що говорили до нього Ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. 19 А молитва його, і як Він був ублаганий, і весь його гріх та його спроневір'я, і місця, що побудував на них пагірки й поставив Астарті та боввани перед своїм упокоренням, — ось вони описані в словах його прозорливців. 20 І спочив Манасія з батьками своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амон. 21 Амон був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. 22 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. А всім бовванам, яких наробив його батько Манасія, Амон приносив жертви та служив їм. 23 І не впокорився він перед Господнім лицем, як упокорився був його батько Манасія, і він, Амон, побільшив провину. 24 І змовилися раби його на нього, і забили його в його домі. 25 Та народ Краю перебив усіх змовників на царя Амона. І

настановив народ Краю царем замість нього сина його Йосіу.

34 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. **2** І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І восьмого року царювання свого, будши ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарт, і боввнів різаних та литих. **4** І порозбивали перед ним Ваалові жертовники, а стовпи сонця, що були на них, він повірубубував, а Астарті, і боввани різані та литі поламав і розтер, і розкидав на гроби тих, хто приносив їм жертви. **5** А кості жерців попалив на їхніх жертовниках, і очистив Юдею та Єрусалим. **6** А по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталіма по їхніх руїнах навколо **7** порозбивав жертовники та Астарті, і потовк боввани на порох, а всі ідоли сонця повірубубував в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму. **8** А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасею, зверхника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йохазового, щоб направити дім Господа, Бога його. **9** І прийшли вони до первосвященника Хілкїї, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли пороба, з руки Манасії й Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веняміна та мешканців Єрусалиму. **10** І дали на руку робітників праці, приставлених до Господнього дому, а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддали на відбудову та на направу Божого дому. **11** І дали вони теслям, і будівничим, щоб купувати тесане каміння та дерева на зв'язування та на покриття домів, що їх понищили Юдині царі. **12** А ті люди чесно виконували працю, а над ними були поставлені Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левіти, що розумілися на музичних знаряддях, **13** були над носіями, і керували всіма робітниками на кожну роботу; а з Левитів були писарі й урядники та придверні. **14** А коли вони виймали срібло,

принесене до Господнього дому, священник Хілкїя знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея. **15** І відповів Хілкїя й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкїя ту книгу Діафанові. **16** І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що дано через твоїх рабів, вони роблять. **17** І вони висипали те срібло, що знайдене в Господньому домі, і дали його на руку приставлених та на руку робітників праці“. **18** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священник Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем. **19** І сталося, як цар почув слова книги Закону, то роздёр свої шати... **20** І наказав цар Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: **21** „Ідіть, зверніться до Господа про мене та про позосталих в Ізраїлі та в Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“. **22** І пішов Хілкїя та ті, кому звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина Хасриноного, сторожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новому Місті, — і говорили до неї про це. **23** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **24** Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі ті прокляття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем, **25** за те, що вони покинули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всіма ділами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне. **26** А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про ті слова, які ти чув: **27** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорівся перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мешканців його, і ти впокорівся перед лицем Моїм, і роздёр свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **28** Ось Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у спокбї, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце та на мешканців його!“ І вони

принесли відповідь цареві. 29 А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму. 30 І ввійшов до Господнього дому цар, і кожен муж Юдеї, і мешканці Єрусалиму, і священники, і Левити, і весь народ від великого й аж до малюго, і він прочитав углоб слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. 31 І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устави Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. 32 І наставив він кожного, хто знаходився в Єрусалимі та в Веніяміні, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків. 33 І Йосія повикидав усі поганські гідоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знаходився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. 2 І поставив він священників на їхні становища, і підбадьорував їх на службу Господнього дому. 3 І сказав він Левитам, наставникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудував Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на раменах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві. 4 І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чергами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. 5 І станьте в святині за відділами батьківських рідів ваших братів, синів народу, — а поділ за батьківськими домами в Левитів. 6 І заріжте пасхальне ягня, й освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через Мойсея“. 7 І дав Йосія для людських синів худоби дрібної, овечок та молодих кіз, це все на пасхальне ягня для кожного, хто знаходився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царёвого. 8 А його зверхники дали на жертву для народу, для священників та для Левитів: Хілкїя, і Захарій, і Єхіл, старші в Божому домі, дали священникам

на пасхальні жёртви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. 9 А Конанія, і Шемяя, і брат його Натанаїл, і Хашавія, і Єїл, і Йозавад, зверхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жёртви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. 10 І була міцно встановлена служба, — і стали священники на своїм становищі, а Левити — при своїх чергах, за наказом царя. 11 І різали пасхальне ягня, а священники кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здирали шкуру. 12 І відділили, що було на цілопалення, щоб дати їх за відділами, по батьківських домах синам народу на приношення Господеві, як написано в Мойсеєвій книзі. І так зробили й з худобою великою. 13 І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшках, і в котлах, і в горнях, і швидко несли всім синам народу. 14 А потім наваріли собі та священникам, бо священники, Ааронові сини, були зайняті приношенням цілопалення та лóу аж до ночі, то Левити наготували їжі собі та священникам, Аароновим синам. 15 А співаки, Асафові сини, були на своїх місцях за наказом Давида, і Асафа, і Гемана, і Єдутуна, царёвого прозорливіця, а придверні були при кожній брамі, — їм не треба було відходити від своїх робіт, бо їхні брати Левити наготували їм. 16 І була міцно встановлена вся Господня служба того дня, щоб справити Пасху й принести цілопалення на Господньому жёртвнику, за наказом царя Йосії. 17 І Ізраїлеві сини, що знаходилися там, справляли того часу Пасху та свято Опрісноків сім день. 18 І не справлялася Пасха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не справляли такої, як ця Пасха, що справив Йосія, і священники, і Левити, і весь Юда та Ізраїль, що знаходився там, та мешканці Єрусалиму. 19 Вісімнадцятого року царювання Йосії справлялася ця Пасха. 20 По всьому цьому, коли Йосія приготів дім Божий, прийшов Нехо, цар єгипетський, щоб воювати в Каркеміші над Ефратом, а Йосія вийшов навпроти нього. 21 І послав той до нього послів, говорячи: „Що мені до тебе, царю Юдин? Не проти тебе приходжу я сьогодні, але проти дому, що воює з мною. А Бог наказав мені спішити. Не протився Богові, що з мною, і нехай Він не знищить тебе!“ 22 Та Йосія не відвернувся від нього, але перебрався,

щоб воювати з ним, і не послухався слів Нехо, що були з Божого наказу, і прийшов воювати в долині Мегіддо. 23 І вістрілили стрільці на царя Йосію. І сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сильно рánений“... 24 І перевели його його раби з військової колесниці на його другий пóвз, і відвезли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гробáх своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. 25 І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співакі та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. 26 А решта діл Йосії та його чеснóти, за написаним у Господнім Законі, 27 і дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А нарóд краю взяв Йоахаза, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість ба́тька його. 2 Йоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. 3 І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав ка́ру на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. 4 І єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якіма, і змінив ім'я йому на Єгояким. А брата його Йоахаза узяв Нехо й відвів його до Єгипту. 5 Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одина́дцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в оча́х Господа, Бога свого. 6 На нього пішов Навуходо́сор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдáни, щоб відвести його до Вавилóну. 7 А дещо з пóсуду Господнього дому Навуходо́сор відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. 8 А решта Єгоякимових діл та гидóти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін. 9 Єгояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихе в Господніх оча́х. 10 А по році послав цар Навуходо́сор, і привів його до Вавилону з дорогим пóсудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. 11 Седекія був віку двадцяти й одного

року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одина́дцять років. 12 І робив він зло в оча́х Господа, Бога свого, — не впокорився перед пророком Єремією, що говорив із наказу Господнього. 13 І він також відкинувся від царя Навуходо́сора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердóю свою шию, і став запékлим, щоб не навертáтися до Господа, Бога Ізраїлевого. 14 Також усі звéрхники священників та нарóду ще більше грішили, шануючи гидóти поган, і вони занечістили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. 15 А Господь, Бог їхніх батьків, усе посилав до них через Своїх послів слова остороги, бо Він змило́сёрдився над народом Своїм та над осéлею Своєю. 16 Та вони сорóмили Божих послів, і погóрджували їхніми слова́ми, і насміхáлися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його так, що не було вже ліку. 17 І Він навів на них халдейського царя, і той позабивáв мечéм їхніх ви́браних у домі їхньої святині, і не змило́сёрдився ані над юнако́м, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старéзним, — усе дав в його руку... 18 І всі речі Божого дому, великі та малі, і скáрби дому Господнього та дому царя й його звéрхників, — усе переніс до Вавилону. 19 І спалили вони Божий дім, і порозбивáли мур Єрусалиму, і всі палáти його попалили огнем, а всі дорогі речі його поніщили... 20 І пішло на вигнáння до Вавилону позостáле від мечá, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, 21 щоб вiповнилося Господнє слово, прорéчене Єреміїними устами, аж поки вподо́бає собі земля свої суботи, — по всі дні її спустóшення святкува́ла вона суботи, щоб спóвнилися сімдеся́т літ. 22 А першого року Кіра, царя перського, коли спóвнилось слово Господнє, прорéчене устами Єреміїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству сво́єму, а також на письмі, говорячи: 23 „Так говорить Кір, цар перський: Усі зéмні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усьóго Його нарóду, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб сповнилось слово Господнє, проречене устами Єремїїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосів по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: 2 „Так говорить Кір, цар перський: Усі зємні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. 3 Хто між вами з усього Його наро́ду, — нехай́ буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай буде́ дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. 4 А кожному позоста́лому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маєтком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. 5 І повставали го́лови ба́тьківських родів Юди та Веніямина, і священники, і Левити, аж до всякого, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. 6 А все їхне довкі́лля зміцніло їм руки речами срібними та золотими, маєтком, і худобою, і коштовностями, окрім того, що хто пожертвував був добровільно. 7 А цар Кір повиносив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонóсор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — 8 і повиносив їх Кір, цар перський, рукою скарбника́ Мітредата, а той відрахував їх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. 9 І оце їхне число: мисо́к золотих — тридцять, мисо́к срібних тисяча, ножів — двадцять і дев'ять, 10 келіхів золотих — тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, по́суду іншого — тисяча. 11 Усього золотого й срібного по́суду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбаццар, коли вигнанці верта́лися з Вавило́ну до Єрусалиму.

2 А оце вихо́дки з округи, що прийшли з полóну вигна́ння, яких вигнав був Навуходонóсор, цар вавилóнський, до Вавило́ну, і вони повернулися до Єрусалиму та Юдеї, кожен до міста свого, 2 ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неємїєю, Сераєю, Реелаєю, Мордехаєм, Білшаном, Міспаром, Бігваем, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: 3 синів Пар'ошових — дві тисячі сто сімдеся́т і два, 4 синів Шефатїїних —

три сотні сімдеся́т і два, 5 синів Арахових — сім сотень сімдеся́т і п'ять, 6 синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, 7 синів Еламових — тисяча двісті п'ятдеся́т і чотири, 8 синів Заттуєвих — дев'ять со́тень і сорок і п'ять, 9 синів Заккеєвих — сім сотень і шістдеся́т, 10 синів Банієвих — шість со́тень сорок і два, 11 синів Беваєвих — шість со́тень двадцять і три, 12 синів Азгадових — тисяча двісті двадцять і два, 13 синів Адонікамових — шість со́тень шістдеся́т і шість, 14 синів Бігваєвих — дві тисячі п'ятдеся́т і шість, 15 синів Адінових — чотири сотні п'ятдеся́т і чотири, 16 синів Атерових, від Єзекїї — дев'ятдеся́т і вісім, 17 синів Бецаєвих — три сотні двадцять і три, 18 синів Йориних — сто й дванадцять, 19 синів Хашумових — двісті двадцять і три, 20 синів Гїббарових — дев'ятдеся́т і п'ять, 21 вихо́дків з Віфлеєму — сто двадцять і три, 22 людей з Нетофи — п'ятдеся́т і шість, 23 людей з Анатоту — сто двадцять і вісім, 24 вихо́дків з Азмавету — сорок і два, 25 вихо́дків з Кір'ят-Аріму, Кефіри та Беероту — сім сотень і сорок і три, 26 вихо́дків з Рами та Геви: шість сотень двадцять і один, 27 людей з Міхмасу — сто двадцять і два, 28 людей з Бет-Елу та Аю — двісті двадцять і три, 29 вихо́дків з Нево — п'ятдеся́т і два, 30 вихо́дків з Магбішу — сто п'ятдеся́т і шість, 31 вихо́дків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдеся́т і чотири, 32 вихо́дків з Харіму — три сотні й двадцять, 33 вихо́дків з Лоду, Хадїду та Оно — сім сотень двадцять і п'ять, 34 вихо́дків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, 35 вихо́дків з Сенаї — три тисячі і шість сотень і тридцять. 36 Священиків: синів Єдаєвих з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдеся́т і три, 37 синів Іммерових — тисяча п'ятдеся́т і два, 38 синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, 39 синів Харімових — тисяча й сімнадцять. 40 Левитів: синів Ісусових і Кадміїлових, з синів Гадавії — сімдеся́т і чотири. 41 Співаків: синів Асафових — сто двадцять і вісім. 42 Синів придвє́рних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатїтиних, синів Шоваєвих, — усіх сто тридцять і дев'ять. 43 Храмових підда́нців: синів Цїхіних, синів Хасуфіних, синів Таббаотових, 44 синів Керосових, синів Сїагіних, синів Падонових, 45 синів Леваниних, синів Хагавиних, синів

Аккувових, 46 синів Хаґавових, синів Самлаєвих, синів Хананових, 47 синів Гідделових, синів Гахарових, синів Реаїних, 48 синів Рецінових, синів Некодиних, синів Газзамових, 49 синів Уззиних, синів Пасаєвих, синів Бесаєвих, 50 синів Асниних, синів Меунімових, синів Нефусімових, 51 синів Бакбукових, синів Хакуфінних, синів Хархурових, 52 синів Бацлутових, синів Мехідинних, синів Харшинних, 53 синів Баркосових, синів Сісринних, синів Темахових, 54 синів Незіхових, синів Хатіфінних, 55 синів Соломонових рабів: синів Сотаєвих, синів Соферетових, синів Терудинних, 56 Синів Яялиних, синів Дарконових, синів Гідделових, 57 синів Шефатїїних, синів Хаттілових, синів Похерет-ґаццеваїмових, синів Амієвих, — 58 усього цих храмових підданців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. 59 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддану та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: 60 синів Делаїних, синів Товїїїних, синів Некодиних — шість сотень п'ятдесят і два. 61 І з синів священничих: сини Ховаїїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок ґілеадянина Барзіллая, і звався їхнім ім'ям. 62 Вони шукали свого запису родоводу, та не знайшли, і були вони вилучені зо священства, 63 а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та тумміму. 64 Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят, 65 окрім їхніх рабів та невільниць, — цих було сім тисяч три сотні тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. 66 Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, 67 їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять. 68 А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жертували до Божого дому, щоб поставити його на його становіщі. 69 За своєю спромобністю вони дали до скарбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарейків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священничих убрень — сто. 70 І осілися священники й Левити, та з народу, і співаки, і придверні, і храмові підданці по своїх містах, і весь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав сьомий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібрався народ, як один чоловік, до Єрусалиму. 2 І встав Ісус, син Йоцадаків, та брати його священники, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудували жертовника Бога Ізраїля, щоб принести на ньому цілопалення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка. 3 І поставили міцно жертовника на його основі, бо були вони в страху від народів країв, і принесли на ньому цілопалення для Господа, цілопалення на ранок та на вечір. 4 І справили свято Кучок, як написано, і щоденні цілопалення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, 5 а по тому — цілопалення стало, і на молодикі, і на всі присвячені Господеві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву для Господа. 6 Від першого дня сьомого місяця зачали принести цілопалення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. 7 І дали срібла каменярам та теслям, і їжі, і питва та оливи, сидонянам та тирянам, щоб достачали кедрові дерева з Ливану до Яфського моря за дозволом їм Кіра, царя перського. 8 А другого року по своєму приході до Божого дому до Єрусалиму, другого місяця, почали робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоцадаків, і решта їхніх братів, священники та Левити, і всі, хто поприходив з неволі в Єрусалим, а Левитів від віку двадцяти років і вище поставили керувати над працею Господнього дому. 9 І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на догляд над робітниками праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. 10 А коли клали основу Господнього храму, то поставили облачених священників із сурмами, а Левитів, Асафових синів, із цимбалами, щоб славити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. 11 І відповіли вони хвалою та подякою Господеві, — „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя“ на Ізраїля. А весь народ викликавав гучним покликом, славлючи Господа за основу Господнього дому! 12 А багато-хто зо священників і Левитів та з голів батьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснуванні його, того храму, своїми очима, плакали ревною голосом, а багато-хто покликували піднесеним голосом у радості. 13 І не міг народ розпізнати

голосу по́клику радості від голосу плачу́ народу, бо наро́д сильно виклікував, а голос був чутий аж далеко.

4 І почули Юдині та Веняминові ворогі, що вигнанці будують храма Господеві, Богові Ізраїля. **2** І прийшли вони до Зоровавеля та до голів батьківських родів, та й сказали їм: І ми будемо будувати з вами, бо ми звертаємось, як ви, до вашого Бога, і ми приносимо йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирійського, що привів нас сюди“. **3** І сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів батьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми будемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказав нам цар Кір, цар перський“. **4** І став народ тієї землі ослаблювати руки Юдиного народу та страхати їх при будуванні. **5** І підкуплювали вони проти них дорадників царських, щоб заламати їхній задум, по всі дні Кіра, царя перського, й аж до царювання Дарія, царя перського. **6** А за царя Ахашвероша, на початку його царювання, написали вони оскарження на мешканців Юдеї та Єрусалиму. **7** А за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товейл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. А лист був написаний по-арамейськи, а перекладений по-перськи. **8** Начальник Рехум та писар Шімай написали одного листа проти Єрусалиму до царя Артаксеркса отак. **9** Тоді начальник Рехум та писар Шімшай та решта товаришів його, судді й урядники, писарчуки, писарі, аркев'яни, вавилоняни, шушан'яни, цебто еламіти, **10** та решта народів, яких повиганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Заріччя. **11** Оце відпис листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Заріччя. І ось **12** щоб було відоме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибули до Єрусалиму. Вони будують місто бунтівниче та шкідливе, і вдосконалюють мури, а підвалини поліпшили. **13** А тепер щоб було відоме цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закінчатся, вони не будуть давати ані даніни, ані податку, ані мита, а це буде шкодити царському прибуткові. **14** І ото, беручи на увагу, що сіль царського палацу — сіль наша, а царський сором не випадає нам

бачити, тому ми посилаємо й завіdomляємо царя, **15** щоб пошукали в книзі споминів батьків твоїх, і ти знайдеш у книзі споминів, і знатимеш, що місто це — місто бунтівниче та шкідливе царям та округам, і що в ньому підіймали бунт від правіку, чому місто це було зруйноване. **16** Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде добудоване, а мури закінчатся, то через те не буде тобі частки в Заріччі“. **17** Цар послав відповідь: „Начальникові Рехумові, і писареві Шімшаєві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, — **18** лист, якого ви послали до нас, виразно прочитаний передо мною. **19** І був виданий від мене наказ, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давніх підіймалося на царів, і повстання та бунт робилися в ньому. **20** І могутні царі були над Єрусалимом, і панували в усьому Заріччі, а даніна, податок та мито давалися їм. **21** А тепер видайте наказ, щоб спинилися ці люди, а місто це не будувалося, поки від мене не буде виданий новий наказ. **22** І будьте бережні, щоб через це не зробити помилки. Навщо ростіме зло на шкоду царям?“ **23** Тоді, як тільки був прочитаний відпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшаєм та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спинили роботу їх зброєю та насиллям! **24** Тим спинилася робота Божого дому, що в Єрусалимі, і спинилася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

5 І пророкував пророк Огій та Захарій, син Іддо, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в ім'я Бога Ізраїля, що над ними. **2** Тоді встали Зоровавель, син Шеалтіїлів, та Ісус, син Йоцадаків, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм. **3** Того часу прийшов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хто видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю будову?“ **4** Тоді ми сказали їм іменатих мужів, що будують цього будинка. **5** Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донесення до Дарія, і тоді дадуть писемну відповідь про це. **6** Ось відпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його,

і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — 7 вони послали йому донесення, а в ньому писано так: „Цареві Дарієві — усякого миру! 8 Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської округи, до дому великого Бога, а він будується з великого каменя, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться докладно, і успіх у їхній руці. 9 Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хто видав вам наказу будувати цей храм і кінчати цю святиню? 10 А також питалися ми їх про їхні імена, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них. 11 А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес та землі, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчив його великий Ізраїлів цар. 12 Але згодом, коли наші батькі розгнівіли були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходоносор, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнував його, а народ вигнав до Вавилону. 13 Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав наказу будувати цей дім Божий. 14 А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор був виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я його Шешбаццар, якого він настановив намісником. 15 І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднеси його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будується на своєму місці. 16 Тоді той Шешбаццар прийшов, заклав підвалини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього часу він будується, і не скінчений. 17 І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукається в домі царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра виданий був наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дарій видав наказу, і шукали в домі, де складають скарби книжок у Вавилоні. 2 І був знайдений один звій в замку Ахметі, що в мідійській округі, а в ньому написано так: „На пам'ять. 3 Першого року царя Кіра цар Кір видав наказу: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будується на місці, де приносять жертви, а його підвалини заложені. Вишина його — шістдесят ліктів, ширина його — шістдесят ліктів. 4 Три ряди з великого каменя, й один ряд з дерева,

а видатки будуть дані з царського дому. 5 А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повернуть, і нехай він піде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладеш те в Божому домі“. 6 „Тепер же ти, Таттенау, наміснику Заріччя, ти, Шетор-Бозенау з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддаліться звідти! 7 Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. 8 А від мене даний наказ про те, що ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добра, з данини Заріччя, нехай докладно дається видаток тим людям, щоб не спиняти роботи. 9 А що буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овечок на принесення Небесному Богові, пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священники, які в Єрусалимі, щоб без омани видавалося їм день-удень, 10 щоб вони завжди приносили пахощі в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його. 11 А від мене виданий наказ, що коли який чоловік змінить це моє слово, то буде вірване дерево з дому його, і буде поставлене, а він буде прибитий на ньому, а дім його буде обернений за це в руїну! 12 А Бог, що вчинив, щоб там пробувало ім'я його, знищить кожного царя та народ, що простягне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкодити той Божий дім, що в Єрусалимі! Я, Дарій, видав цього наказу, — нехай він докладно буде виконаний!“ 13 Тоді Таттенау, намісник Заріччя, Шетар-Бозенау та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дарій. 14 А юдейські старші будували, і щастило їм за пророцтвом пророка Огія та Захарія, сина Іддо. І вони збудували й закінчили з наказу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. 15 І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювання царя Дарія. 16 І справили Ізраїлеві сини, священники й Левити та решта вигнанців свято відновлення того Божого дому а радістю. 17 І принесли в жертву на свято відновлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племін. 18 І поставили

священиків за їхніми частинами, а Левитів — за чérгами їхніми на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. **19** А повérненці справили Пáсху чотирнадцятого дня першого місяця, **20** бо очістилися священники та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхáльне ягнá для всіх повérненців, для своїх братів священників та для себе. **21** І Іли Ізраїлеві сини, що верну́лися з вигнáння, і також усі, хто відділився до них від нечистоти народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **22** І справляли вони свято Опр́сноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирійського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих пригóдах, за царюва́ння Артаксеркса, царя перського, Ездра, син Азарії, сина Хійлкії, **2** сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви, **3** сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, **4** сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, **5** сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященника, — **6** цей Ездра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавécь Мойсеєвого Закóну, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як бу́ла на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожада́ння. **7** І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священників, і Левитів, і співаків, і придв́рних, і храмові́х піддáнцив до Єрусалиму сьомого року царя Артаксéрска. **8** І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царюва́ння. **9** Бо першого дня місяця першого був почáток в́иходу з Вавилону, а першого дня п'ятого місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому. **10** Бо Ездра приготóвив своє серце досл́джувати Господнього Закóна, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. **11** А оце відпис писáння, що цар Артаксéрск дав священникові Ездри, учителеві, що пише словá заповéдей Господа та його устави над Ізраїлем: **12** „Артаксéрск, цар над царями, до священника Ездри, досконáлого вчителя Закóну Бога Небесного, і так далі. **13** А ось віданий від мене на́каз, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого наро́ду, і їхніх священників, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, **14** через те, що ти по́сланий від царя та

семи його дора́дників, щоб досл́дити про Юдею та про Єрусалим за правом твого Бога, правом, що в руці твоїй, **15** і щоб відправити срібло та золото, що цар та дорадники його пожéртвували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебува́ння в Єрусалимі, **16** і все срібло та золото, яке ти зна́йдеш у всій вавилонській о́крузі рáзом із пожертвами народу та священників, які жéртвують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. **17** Тому́ ти невідкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хл́бні та їх жертви ливні, і принесеш їх на жéртвнику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. **18** А що тобі та браттям твоїм буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробіть за вподóбанням вашого Бога. **19** А посуд, що даний тобі на сл́уження дому твого Бога, віддай у цілості перед Богом Єрусалиму. **20** А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде тобі дати, буде да́на з дому царських скарбів. **21** А від мене — я цар Артаксеркс — віданий на́каз для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священник Ездра, учитель Закóну Бога Небесного, нехай буде докладно зрóблене: **22** срібла — аж до сотні талáнтів, і пшениці аж до сотні кóрів, і вина аж до сотні батів, і оливи аж до сотні батів, а соли — без за́пису. **23** Усе, що з на́казу Небесного Бога, нехай буде горливо зрóблене для дому Небесного Бога, бо на́що був би гнів на царство царя та на синів його? **24** І вас завідомля́ємо, що всі священники та Левити, співакі, придв́рні, храмові піддáнци та працівники того Божого дому вільні, — даніни, подáтку, чи мита не належить накладати на них! **25** А ти, Ездра, за мудрістю Бога твого, яка в руці твоїй, попризначáй суддів та викона́вців Закóну, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає закóни твого Бога, а хто не знає, тих навчитé. **26** А кожен, хто не буде виконувати Закóна твого Бога та закóна царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигнáння, чи то на кару маєткову, чи то на ув'язнення“. **27** Благословенний Господь, Бог наших батьків, що вклав у царéве серце, щоб оздóбити дім Господній, що в Єрусалимі, **28** а на мене нахили́в милість перед царем та його дора́дниками, та всіма хоробрими царévими звéрхниками! А я зміцни́вся, бо рука Господа,

Бога, була надо мною, і я зібрав провідних людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце голови їхніх батьків та їх родовід, що пішли зо мною, за царювання царя Артаксеркса, з Вавилону: **2** з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Даніїл, з Давидових синів: Хаттуш. **3** З Шеханіїних синів, з Пар'ошових синів: Захарій, а з ним за родоводом — сто й п'ятдесят мужчійн. **4** З Пахат-Моавових синів: Ел'егонаей, син Зерахіїн, а з ним двісті мужчин. **5** З синів Затту: Шеханія, син Яхазіїлів, а з ним три сотні мужчин. **6** А з Адінових синів: Евед, син Йонатанів, а з ним п'ятдесят мужчин. **7** А з Еламових синів: Ешая, син Аталіін, а з ним сімдесят мужчин. **8** А з Шефатіїних синів: Зевадія, син Михаїлів, а з ним вісімдесят мужчин. **9** З Йоавових синів: Овадія, син Єгіїлів, а з ним двісті й вісімнадцять мужчин. **10** А з синів Бані: Шеломіт, син Йосіфійн, а з ним сотня й шістдесят мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарій, син Беваїв, а з ним двадцять і вісім мужчин. **12** А з Азгадових синів: Йоханан, син Катанів, а з ним сотня й десять мужчин. **13** А з Адонікамових синів — останні, а оце їхні іменá: Еліфелет, Єїл, і Шемає, а з ними шістдесят мужчин. **14** А з Бігваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сімдесят мужчин. **15** І зібрав я їх до річки, що впадає до Агави, і ми таборували там три дні. І переглянув я народ та священників, і не знайшов там нікого з Левієвих синів. **16** І послав я по Еліезера, по Аріїла, по Шемаю, по Елнатана, і по Яріва, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарія, і по Мешуллама, голів, і по Йойаріва, і по Елнатана, учителів. **17** І відправив я їх до Іддо, голови в місцевості Касіф'я, і вклав в їхні уста слова, щоб говорити до Іддо та братів його, підданих у місцевості Касіф'я, щоб вони привели нам служителів для дому нашого Бога. **18** І привели вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлі, сина Левія, Ізраїлевого сина, та Шеревею й синів його та братів його, — вісімнадцять, **19** та Хашавію, а з ним Ешаю, з синів Мерарієвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підданців храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левитам, — двісті й двадцять підданців: усі вони були означені поімєнно. **21** І проголосив я там піст, над річкою Агавою, щоб упокорятися нам перед лицєм

нашого Бога, щоб просити від Нього щасливої дороги для нас і для дітей наших та для всього нашого маєтку, **22** бо я соромився просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І постили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам ублагати Себе. **24** І я відділив із священничих зверхників дванадцять до Шеревеї, Хашавії, і до десятибох їхніх братів з ними. **25** І відважив я їм срібло й золото та посуд принесення нашого Божого дому, що принесли цар, і його дорадники, і його зверхники та весь Ізраїль, що знаходився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талантів срібла, а срібних речей — сто талантів, золота — сто талантів, **27** а золотих чаш — двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильнуйте й бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священників і Левитів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“. **30** І прийняли священники та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священника Меремота, сина Урійїного, а з ним був Елеазар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуїн, та Ноадія, син Біннуїв, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли цілопалення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все цілопалення для Господа. **36** І віддали цареві накази царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували народ та Божий дїм.

9 А як скінчилося це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священники та Левити не відділилися від народів цих країв з їхніми гідотами, від хананеян, періздеян, евусеян, аммонееян, моавітян, єгиптян та амореян, **2** бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалось святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроневірні“. **3** А коли я почув це слово, то роздер я одіж свою та плащ свого, і рвав волосься з голови своєї та з бороди своєї, і сидів остовпілий... **4** І зібралися до мене всі тремтячі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневірнення поверненців, а я сидів остовпілий аж до жертви вечірньої. **5** А за вечірньої жертви встав я з упокорення свого, і, роздерши шату свою та плащ свого, упав я на коліна свої, і простягнув руки свої до Господа, Бога мого... **6** І сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидаюся піднести, Боже мій, обличчя своє до Тебе, бо беззаконня наші помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба! **7** Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наші беззаконня були віддані ми, наші царі, наші священники в руку царів цих країв на меч, на полон, і на грабіж, і на посоромлення обличчя, як цього дня. **8** А тепер на малу хвилю сталася нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позоставити нам останок, і дати нам затвердитися на місці святині Його, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі! **9** Бо раби ми, та в нашій неволі не покинув нас Бог наш, і прихилив до нас милість перед перськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувати руїни його, та щоб дати нам захист в Юдеї та в Єрусалимі. **10** А тепер що скажемо, Боже наш, по цьому? Бо ми покинули заповіді Твої, **11** які Ти наказав через Своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посісти, він край нечистий через нечистість народу цих країв, через їхні гідоти, що наповнили його від краю до краю своєю нечистістю. **12** А тепер дочок своїх не давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навіки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддали на спадок вашим синам аж навіки. **13** А по тому всьому, що прийшло на нас за наші злі чини та за нашу

велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від гріха нашого, і дав нам таку рештку, — **14** чи знову ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоячуватися з оцими мерзотними народами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вигублення нас, так що ніхто не позоставси б і не врятуєвся? **15** Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позоставили останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встояти нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповідався, плакав та припадав перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо народ плакав рівним плачем... **2** І відповів Шеханія, Єхіїлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневірилися нашому Богові, бо взяли ми чужинок із народів цього краю за жінок. Але є ще надія для Ізраїля в цьому! **3** А тепер складімо заповіта нашому Богові, що випровадимо від себе всіх жінок та народжене від них, за радою пана нашого, та тих, хто тремтить перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Законом. **4** Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь мужній і дій!“ **5** І встав Ездра, і заприсяг зверхників, священників і Левитів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони заприсягли. **6** І Ездра встав з-перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сина, і ночував там. Хліба він не їв і води не пив, бо був у жалобі за спроневірнення поверненців. **7** І оголосили в Юдеї та в Єрусалимі до всіх поверненців, щоб зібратися до Єрусалиму. **8** А кожен, хто не прийде до трьох день, за порадою зверхників та старших, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде вілучений із громади поверненців. **9** І зібралися всі люди Юди та Венямина до Єрусалиму до трьох день, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячі від цієї справи та від дощу. **10** І встав священник Ездра та й сказав до них: „Ви спроневірилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провину. **11** А тепер повиніться Господеві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю! І віддаліться від народів цього краю та від тих чужих жінок!“ **12** І відповіла вся громада, і сказали гучним голосом:

„Так, за словом твоїм, ми повинні зробити! **13** Але нарід числєнний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. **14** Нехай же стануть наші зверхники за весь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часї, а з ними старші кожного міста та судді його, аж поки не відвернеться від нас жар гніву нашого Бога за цю річ“. **15** Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм. **16** І зробили так поверненні. І відділів собі священник Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поімєнно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. **17** І скінчили до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок. **18** І знайшлися поміж священничими синами, що взяли чужинних жінок, із синів Єшуї, сина Йоцадакового, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярів, і Гедалія. **19** І дали вони руку свою, що повипроваджують жінок своїх, а винні принєсли в жертву баранá з отари за провіну свою. **20** А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. **21** І з синів Харімових: Массея, і Елія, і Шемая, і Єхіл, і Уззія. **22** Із синів Пашхурових: Ел'йоенай, Маасея, Ізмаїл, Натанаїл, Йозавад та Ел'аса. **23** А з Левитів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келїта, Петахія, Юда та Еліезер. **24** А з співаків: Ел'яшів. А з придверних: Шаллум, і Телем, та Урі. **25** А з Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Їззія, і Малкійя, і Мійямін, і Елезар, і Малкійя та Беная. **26** А з синів Еламових: Маттанія, Захарій, і Єхіл, і Авді, і Єремот, і Елія, **27** І з синів Затту: Ел'йоенай, Ел'яшів, Маттанія, і Єремот, і Завад та Азіза. **28** А з синів Беваєвих: Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. **29** І з синів Банієвих: Мешуллам, Маллух, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот. **30** І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная, Маасея, Маттанія, Веселїїл, і Біннуй та Манасія. **31** І з синів Харімових: Еліезер, Їшшія, Малкійя, Шемая, Шїмон, **32** Венїамин, Маллух, Шемарія. **33** З синів Хашумових: Маттенай, Маттатта, Завад, Еліфелет, Єремай, Манасія, Шім'ї. **34** З синів Банаєвих: Маадай, Амрам, і Уїл, **35** Беная, Бедея, Келугу, **36** Ванія, Меремот, Ел'ятів, **37** Маттанія, Маттенай, і Яасай, **38** і Бані, і Бїйнуй, Шім'ї, **39** і Шелемія, і Натан, і Адая, **40** Махнадвай,

Шашай, Шарай, **41** Азарїїл, і Шелемія, Шемарія, **42** Шаллум, Амарія, Йосип. **43** А з синів Нево: Єїїл, Маттітія, Завад, Зевїна, Яддай, і Йоїл, Беная. **44** Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих жінок і дітей породили.

Неемія

1 Слова Неемії, Гахалїїного сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. 2 І прийшов Ханані, один із братів моїх, він та люди з Юдеї. І запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. 3 А вони сказали мені: „Позостали, що лишилися з полону, там в окрузі, живуть у великій біді та в ганьбі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем“... 4 І сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. 5 І сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Свої, — 6 нехай же буде ухо Твоє чутке, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дїм батька мого грішили! 7 Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсееві, рабові Своєму. 8 Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсееві, Своєму рабові, говорячи: як ви спроневіряться, — Я розпоробу вас поміж народами! 9 Та коли навєрнетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнанці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця, яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Моє! 10 А вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. 11 Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чутке до молитви Твого раба та до молитви Твоїх рабів, що прагнуть боятися Ймення Твого! І дай же сьогодні успіху Своєму рабові, і дай знайти милосердя перед оцим мужем!“ А я був чашником царевим.

2 І сталося в місяці нісані, двадцятого року царя Артаксеркса, було раз вино перед ним. І взяв я те вино й дав цареві. І я, здавалося, не був сумний перед ним. 2 Та сказав мені цар: „Чому обличчя твоє сумне, — чи ти не хворий? Це не

інше що, як тільки сум серця“. І я вельми сильно злякався! 3 І сказав я до царя: „Нехай цар живе навіки! Чому не буде сумне обличчя моє, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ 4 І сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“ І я помолвився до Небесного Бога, 5 і сказав цареві: Якщо це цареві вгодне, і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбуду його!“ 6 І сказав мені цар (а цариця сиділа при ньому): „Скільки часу буде дорога твоя, і коли ти повернешся?“ І сподобалось це цареві, і він послав мене, а я призначив йому час. 7 І сказав я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листи до намісників Заріччя, щоб провадили мене, аж поки не прийду до Юдеї, 8 і листа до Асафа, дозобця царевого лісу, щоб дав мені дєрева на брусся для замкових брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійду“. І дав мені цар в міру того, як добра була Божя рука надо мною. 9 І прибув я до намісників Заріччя, і дав їм цареві листи. А цар послав зо мною зверхників війська та верхівців. 10 І почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонїтянин Товія, і було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів. 11 І прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні. 12 І встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. А худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив. 13 І вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерелá Таннін, і до брами Смітникової. І я докладно оглянув мури Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попалені огнем. 14 І перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що була підо мною. 15 І йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мура. Потім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся. 16 А заступники не знали, куди я пішов та щó я роблю, а юдеям, і священникам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідав. 17 І сказав я до них: „Ви бачите біду, що ми в ній, що Єрусалим зруйнований, а брами його попалені огнем. Ідїть, і збудуйте мура Єрусалиму, і вже не будемо ми ганьбою!“ 18 І розповів я їм про

руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“ І зміцнили вони руки свої на добре діло. 19 І почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погорджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“ 20 А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його раби, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

3 І встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священники, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, й аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла. 2 А поруч нього будували ерихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. 3 А браму Рибну збудували сини Сенаїні, і вони покрили її бруссями, і повставляли двері її, замкі її та засуви її. 4 А поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. 5 А поруч них направляли текоюни, але їхні вельможі не схилили своєї шиї в службу свого Господа. 6 А браму Стару направляли Йояда, син Пасаехів, та Мешуллам, син Бесодейн, — вони покривали бруссями, і вставляли двері її, і замкі її та засуви її. 7 А поруч них направляв гів'онянин Мелатія та меронотянин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, що належали до володіння намісника Заріччя. 8 Поруч нього направляв Уззіл, син Хархайн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів, — і вони відновили Єрусалима аж до Широкого муру. 9 А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи. 10 А поруч нього направляв Єдая, син Харумафів, а то навпроти дому свого, а при його руді направляв Хаттуш, син Хашавнеїн. 11 Другу міру направляв Малкійя, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. 12 А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочка його. 13 Браму Долинну направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замкі її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітнік'ової брами.

14 А Смітнік'ову браму направив Малкійя, син Рехавів, зверхник бет-керемської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її. 15 А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрив її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її, і направив мура ставу Шеллах до царського садка, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. 16 За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської округи аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого стау, і аж до дому Лицарів. 17 За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кеїла, для своєї округи. 18 За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини округи Кеїла. 19 І направляв поруч нього Езер, син Ешуїн, зверхник округи, міру другу, від місця навпроти виходу до зброярні наріжника. 20 За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященика Еліяшіва. 21 За ним направляв Меремот, син Урії, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліяшівового дому й аж до кінця Еліяшівового дому. 22 А за ним направляли священники, люди йорданської округи. 23 За ним направляв Венямин, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананїїного, при своєму домі. 24 За ним направляв Біннуй, син Хенададів, міру другу, від Азарїїного дому аж до наріжника й аж до р'огу. 25 Палал, син Узаїв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язничному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. 26 А підданці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. 27 За ним направляли текоюни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського муру. 28 З-над Кінської брами направляли священники, кожен навпроти дому свого. 29 За ним і направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син Шеханїїн, сторож Східної брами. 30 За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, шостий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехїїн, навпроти своєї кімнати.

31 За ним направляв Малкійя, син золотаря, аж до дому храмових підданців та крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної гóрниці. 32 А між наріжною гóрницею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будуюмо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгнівався, і сміявся з юдеїв. 2 І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Що це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи будуть вони приносити жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживлять вони ці каміння з куп пороху, а вони ж — попалені?“ 3 А аммонітянин Товійя був при ньому й сказав: „Та й що вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дірку в їхній камінній стіні!“ 4 „Почуй, Боже наш, що ми стали погóрдою, і поверни їхню гáньбу на голову їхню, і дай їх на здóбич у край поліону! 5 І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лиця Твого, бо вони образили будівничих!“ 6 І збудували ми того мура, і був пов'язаний увесь той мур аж до половини його. А серце народу було, щоб далі робити! 7 І сталося, як почув Санваллат, і Товійя, і араби, і аммонітяни, і ашдодяни, що направляється ерусалимський мур, що віломи в стіні стали затарасóвуватися, то дуже запалилися гнівом. 8 І змóвилися вони всі разом, щоб іти воювати з Єрусалимом, та щоб учинити йому замішання. 9 І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторожу вдень та вночі, перед ними. 10 І сказав Юда: „Ослабла сила носія, а звáлищ багато, — і ми не зможемо далі будувати мура!“ 11 А наші ненáвисники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прийдемо до середини їх, і позабиваємо їх, та їй спінімо працю!“ 12 І сталося, як приходили ті юдеяни, що сиділи при них, то говорили нам про це разів десять, зо всіх місць, де вони пробували. 13 Тоді поставив я сторожу здóлу того місця за муром у печерах. І поставив я народ за їхніми рóдами, з їхніми мечáми, їхніми рáтищами та їхніми лúками. 14 І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхétних, і до заступників, і до решти наро́ду: „Не бійтеся перед ними! Згадайте Господа великого та грізно́го, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочóк ваших, жінóк ваших та за домі ваші!“ 15 І сталося, як почули наші ворогі,

що нам те відоме, то Господь зламав їхній зádум, і всі ми верну́лися до муру, кожен до праці своєї. 16 І було від того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх міцно тримала списи, щити, і луки та пáнцері, а зверхники стояли позад Юдиного дому. 17 Будівнічі працювали на мурі, а носії наладо́вували тяга́р, — вони однією рукою робили працю, а однією міцно тримали списа. 18 А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стéгнах його, і так вони будували, а біля мене був сурма́ч. 19 І сказав я до шляхétних, до заступників та до решти наро́ду: „Праця велика й простóра, а ми повідділювані на мурі, далéко один від óдного. 20 Тому то в місце, де почуєте голос сурми, туди негайно збирайтеся до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ 21 І так ми робили працю, і половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорі аж до поя́влення зір. 22 Також того ча́су сказав я до наро́ду: „Кожен з юнако́м своїм нехай ночують у середині Єрусалиму, і будуть вони для нас уночі — сторожею, а вдень — на працю“. 23 І ні я, ані брати мої, ані юнакі мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здіймали своєї одéжі, — кожен мав свою зброю при своєму стегні.

5 І був великий крик наро́ду та їхніх жінóк на своїх братів юдеїв. 2 І були такі, що говорили: „Ми даемо́ в заста́ву синів своїх та дочóк своїх, і беремо́ збіжжя, і їмо́ й живемо́!“ 3 І були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і виноградники свої, і домі свої, і беремо́ збіжжя в цьому голоді!“ 4 І були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царський за наші поля та наші виноградники. 5 А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тїснено наших синів та наших дочóк за рабів, і є з наших дочóк утїскувані. Ми не в силі робити, а поля наші та виноградники наші належать іншим“. 6 І сильно запала́в у мені гнів, коли я почув їхній крик та ці слова! 7 А моє серце далó мені раду, і я сперечáвся з шляхétними та з заступниками та й сказав їм: „Ви заста́вою тїснете один óдного!“ І скликав я на них великі збори. 8 І сказав я до них: „Ми викупóвуюмо своїх братів юдеїв, прóданих погáнам, за нашою спромогою, а ви будете продавати своїх братів,

і вони продаються нам?“ І мовчали вони, і не знаходили слова... 9 І сказав я: „Не добра це річ, що ви робите! Чи ж не в б'язні нашого Бога ви маєте ходити, через г'аньбу від тих поганів, наших ворогів? 10 Також і я, брати мої та юнакі мої були позикодавцями срібла та збіжжя. Опустімо ж ми оцей борг! 11 Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні олівки, й їхні домї та відс'оток срібла, і збіжжя, виноградний сік та нову оливу, що ви дали їм у заставу за них!“ 12 І вони сказали: „Пов'ернемо, і не будемо жадати від них! Зробимо так, як ти говориш!“ І покликав я священників, і заприсягнув їх зробити за цим словом. 13 Витрусив я й свою п'азуху та й сказав: „Нехай отак вітрусить Бог кожного чоловіка, хто не сп'овнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай буде такий вітрушений та порожній!“ І сказали всі збори: „Амінь!“ І славили вони Господа, і нар'од зробив за цим словом. 14 Також від дня, коли цар наказав мені бути їхнім намісником в Юдиному краї від року двадцятого й аж до року тридцять другого царя Артакс'еркса, — дванадцять літ не їв намісничого хліба ані я, ані брати мої. 15 А намісники попередні, що були передо мною, чинили тяжк'е над нар'одом, і брали від них хлібом та вином одного дня сорок шеклів срібла; також їхні сл'уги панували над нар'одом. А я не робив так через страх Божий. 16 А також у праці того муру я підтримував, і поля не купували ми, а всі мої сл'уги були зібрані там над працею. 17 А за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдесят чоловіка, та й ті, хто приходив до нас із народів, що навколо нас. 18 А що гот'овилося на один день, було: віл один, худоби дрібної — шестеро вибраних, і птиця готув'алася в мене, а за десять день виходило багато всякого вина. А при тому я не жадав намісничого хліба, бо та робота направи мурів була тяжк'а на тому народі. 19 Запам'ятай же мені, Боже мій, на добре все те, що я робив для цього народу!

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товійя, і араб Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мура, і що не позосталося в ньому вілому, — але до цього часу дверей у брамах я не повставляв, — 2 то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимося разом у Кефірїмі в долини

Оно!“ А вони замишляли зробити мені зло. 3 І послав я до них послів, говорячи: „Я роблю велику працю, і не можу прийти. Н'ащо буде перервана ця праця, як кину її та піду до вас?“ 4 І посилали до мене так само чотири рази, а я відповідав їм так само. 5 І так само Санваллат п'ятий раз прислав до мене слугу свого, а в руці його був відкритий лист. 6 А в ньому написано: „Чується серед народів, і Гашму говорить: Ти та юдеї замишляєте відділитися, тому то ти будеш того мура, і хочеш бути їм за царя, за тими словами. 7 Та й пророків ти понаставляв, щоб викрикували про тебе в Єрусалимі, говорячи: Цар в Юді! А тепер цар почує оці речі. Отож, — приходь, і порадьмося разом!“ 8 І послав я до нього, говорячи: „Не було таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повимишляв!“ 9 Бо всі вони лякали нас, говорячи: „Нехай ослабнуть їхні руки з цієї праці, — і не буде вона зр'облена!“ Та тепер, о Боже, зміцні мої руки! 10 І я ввійшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'ілового сина, а він був зад'ержаний. І він сказав: „Умовмося піти до Божого дому, до середини храму, і замкнемо храмові двері, бо прийдуть забити тебе, — власне вночі прийдуть забити тебе“. 11 Та я відказав: „Чи такий чоловік, як я, має втікати? І хто є такий, як я, що ввійде до храму й буде жити? Не ввійду!“ 12 І пізнав я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те пророцтво, а то Товійя та Санваллат підкупили його... 13 Бо він був підкуплений, щоб я боявся, — і зробив так, і згрішив. Це було для них на злий поговір, щоб образити мене. 14 Запам'ятай же, Боже мій, Товійї та Санваллатові за цими вчинками його, а також пророчиці Ноадії та решті пророків, що страхали мене! 15 І був закінчений мур двадцятого й п'ятого дня місяця елула, за п'ятдесят і два дні. 16 І сталося, як почули про це всі наші вороги, та побачили всі народи, що були навколо нас, то вони впали в оч'ах своїх та й пізнали, що ця праця була зр'облена від нашого Бога! 17 Тими днями також шлях'етні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Товійї, а Товійїні приходили до них. 18 Бо багато-хто в Юдеї були заприсяженими приятелями йому, бо він був зять Шеханії, Арахового сина, а син його Єгоханан узяв дочку Мешуллама, Берехїїного сина. 19 І говорили передо мною добре про нього, а слова

мої передавали йому. Товійя посилав листи, щоб настрахати мене.

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і були понаста́влювані придверні, співаки та Левити. **2** І призна́чив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердіні Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. **3** І сказав я до них: „Нехай не відчиняються ерусалимські брами аж до спе́ки сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поста́вити ва́рти з ерусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ **4** А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. **5** І поклав мені Бог мій на серце мое зібрати шляхетних, і заступників та наро́д, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане так: **6** Оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходно́сор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, **7** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаєм, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого наро́ду: **8** синів Пар'ошових — дві тисячі сто й сімдесят і два, **9** синів Шеваті́йних — три сотні і сімдесят і два, **10** синів Арахових — шість сотень п'ятдесят і два, **11** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, **12** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **13** синів Заттуєвих — вісім сотень сорок і п'ять, **14** синів Закаєвих — сім сотень і шістдесят, **15** синів Біннуєвих — шість сотень сорок і вісім, **16** синів Беваєвих — шість сотень двадцять і вісім, **17** синів Азгадових — дві тисячі три сотні двадцять і два, **18** синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і сім, **19** синів Бігваєвих — дві тисячі шістдесят і сім, **20** синів Адінових — шість сотень п'ятдесят і п'ять, **21** синів Атерових, — з синів Хізкійї́йних — дев'ятдесят і вісім, **22** синів Хашумових — три сотні двадцять і вісім, **23** синів Бецаєвих — три сотні двадцять і чотири, **24** синів Харіфових — сто дванадцять, **25** синів Гів'онових — дев'ятдесят і п'ять, **26** людей з

Віфлеєму та Нетофи — сто вісімдесят і вісім, **27** людей з Анототу — сто двадцять і вісім, **28** людей з Бет-Азмавету — сорок і два, **29** людей з Кір'ят-Єаріму, Кефіри та Беероту — сім сотень сорок і три, **30** людей з Рами та Га́ви — шість сотень двадцять і один, **31** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **32** людей з Бет-Елу та Аю — сто двадцять і три, **33** людей з Нево Другого — п'ятдесят і два, **34** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **35** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **36** виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, **37** виходьків з Лоду, Хадіду й Оно — сім сотень і двадцять і один, **38** виходьків з Сенаї — три тисячі дев'ять сотень і тридцять. **39** Священиків: синів Єдаїних з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **40** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **41** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **42** синів Харімових — тисяча сімнадцять. **43** Левитів: синів Ісусових з Кадмілового дому, з Годаєвих синів — сімдесят і чотири. **44** Співаків: синів Асафових — сто сорок і вісім. **45** Придверних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккуєвих, синів Хатітиних, синів Шоваєвих — сто тридцять і вісім, **46** Храмових підданців: сини Ціхіні, сини Хасуфіні, сини Таббаотові, **47** сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові, **48** сини Леваніні, сини Хагавіні, сини Салмаєві, **49** сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові, **50** сини Реаїні, сини Рецінові, сини Некодині, **51** сини Га́ззамові, сини Уззіні, сини Пасаєхові, **52** сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові, **53** сини Бакбутові, сини Хакуфіні, сини Хархурові, **54** сини Бацлітові, сини Мехидині, сини Харшині, **55** сини Баркосові, сини Сісерині, сини Темаєхові, **56** сини Неціяхові, сини Хатіфіні. **57** Синів Соломонових рабів: сини Сотаєві, сини Соферетові, сини Перідині, **58** сини Яяліні, сини Дарконові, сини Гідделові, **59** сини Шефаті́їні, сини Хаттілові, сини Похерет-Гаццеваї́мові, сини Амонові, — **60** усього цих храмових підданців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. **61** А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **62** синів Делаї́йних, синів Товійї́йних, синів Некодиних — шість сотень сорок і два. **63** А з священиків:

сини Ховаїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадянина Барзіллая, і став зватися їхнім ім'ям. **64** Вони шукали запису свого родоводу, але він не знайшовся, — і були вони вилучені зо священства, **65** а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та тумміму. **66** Усього збору разом — сорок дві тисячі триста й шістьдесят, **67** окрім їхніх рабів та їхніх невільниць, — цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок — двісті й сорок і п'ять. **68** Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **69** верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять. **70** А частина голів батьківських родів дали на працю: намісник дав до скарбниці: золота тисячу дарейків, кропильниць — п'ятдесят, священничих шат — п'ятсот і тридцять. **71** А з голів батьківських родів дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. **72** А що дала рѣшта наро́ду: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священничих шат — шістьдесят і сім. **73** І осілися священники, і Левити, і придверні, і співаки, і дехто з наро́ду, і храмові підданці, і весь Ізраїль по своїх містах. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини були по своїх містах.

8 І зібрався весь наро́д, як один чоловік, на майдан, що перед Водною брамою, і сказали учителеві Ездрі принести книги Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь Ізраїлеві. **2** І приніс священник Ездра Закону перед збори з чоловіків та аж до жінок, і всіх, хто розумів чути, першого дня сьомого місяця. **3** І читав він у нім на майдані, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінками та тими, хто розуміє, а уші всього народу були звернені до книги Закону. **4** І стояв учитель Ездра на дерев'яному підвищенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттітія, і Шема, і Аная, і Урійя, і Хілкійя, і Маасея на правіці його, а на лівіці його: Педея, і Мішаїл, і Малкійя, і Хашум, і Хашбаддана, Захарій, Мешуллам. **5** І розгорнув Ездра цю книгу на очах усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь наро́д устав. **6** І поблагословив Ездра Господа,

Бога великого, а весь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднесенням своїх рук. І всі схилилися, і вклонялися Господеві обличчям до землі! **7** А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годійя, Маасея, Келїта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пеляя та Левити пояснювали наро́дові Закону, а народ був на своєму місці. **8** І читали в книзі, у Божому Законі виразно, і вияснювали значення, і робили зрозумілим читане. **9** І сказав намісник Неемія, і священник учитель Ездра й Левити, що вияснювали наро́дові, до всього наро́ду: „День цей — святий він для Господа, Бога вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Бо плакав увесь наро́д, як почув слова Закону. **10** І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте частки тому, в кого нема наготовленого. Бо святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість у Господі — це ваша сила!“ **11** І Левити потішали весь наро́д, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ **12** І пішов увесь наро́д їсти та пити, і посылати частки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповіли йому. **13** А другого дня зібралися голови батьківських родів усього народу, священники та Левити, до вчителя Ездри, щоб він вияснів їм слова Закону. **14** І знайшли написане в Законі, що наказав був Господь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кучках у свято сьомого місяця, **15** і щоб розголосили й оголосили по всіх своїх містах та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гору, і понаносьте галуззя олівкового, і галуззя дерева олівкового, і галуззя мїртового, і галуззя пальмового, і галуззя густолистого дерева, щоб поробити кучки, як написано“. **16** І вийшов народ, і поназношували, і поробили собі кучки кожен на даху своїм, і в подвір'ях своїх, і в подвір'ях Божого дому, і на майдані Водної брами, і на майдані брами Єфремової. **17** І поробила кучки вся громада, що вернулася з полону, і сиділа в кучках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навїнового сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість! **18** І читав и в книзі Божого Закону щоденно, від першого дня аж до дня останнього. І справляли свято сім день; а восьмого дня — віддання, за уставом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібралися Ізраїлеві сини в пісті та в веретіщах, а на них — порох. **2** А Ізраїлеве насіння відділилося від усіх чужинців, і поставали й визнавали гріхи свої та провини своїх батьків. **3** І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закону Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господеві, Богові своєму. **4** І стали на левітському підвищенні Ісус, і Бані, Кадміїл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і клікали сильним голосом до Господа, Бога свого. **5** І сказали Левити: Ісус, і Кадміїл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годійя, Шеванія, Петахія: „Устаньте, поблагословіть Господа, Бога свого, від віку аж до віку! І нехай благословляють Ім'я слави Твоєї, і нехай воно буде звелічене над усяке благословення та славу! **6** Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє військо, землю та все, що на ній, моря та все, що в них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне військо Тобі вклоняється! **7** Ти — то Господь, Бог, що вибрав Авраама, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраам. **8** І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хіттеян, амореян, періздеян, євусеян, гіргасеян, щоб дати насінню його. І Ти виконав слова Свої, бо Ти праведний! **9** І побачив Ти біду наших батьків ув Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. **10** І дав Ти знакі та чуда на фараоні та на всіх його рабах, і на всім народі краю його, бо пізнав Ти, що вони гордо повбидилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня. **11** І море Ти розсік перед ними, і вони перейшли серед моря по суходолу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до глибін, як камінь до бурхливої води. **12** І Ти провадив їх стовпом хмари вдень, а стовпом огню вночі, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти. **13** І Ти зійшов був на гору Сінаї, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі права та правдиві закони, устави та заповіді добрі. **14** І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устави та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. **15** І хліб із небес дав Ти був їм на їхній голод, і воду зо скелі Ти вивів був їм на їхню спрагу. І Ти сказав їм, щоб ішли посісти край, який Ти присягнув дати їм. **16** Та вони й наші батькі були вперті, і робили твердою свою шию, і не слухали Твоїх

заповідей. **17** І відмовлялися вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердошії, і настановили собі голову, щоб вернутися до своєї неволі в непослуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласкавий та милосердний, довготерпеливий та багатомилостивий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили були собі літого тельця та сказали: Оце бог твій, що вивів тебе з Єгипту, і робили великі образи, **19** та Ти в великім Своїм милосерді не залишив їх у пустині, — стовп хмари не відходив від них удень, щоб вести їх дорогою, а стовп огню вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти. **20** І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрими, і мánни Своєї не стримував від їхніх уст, і воду Ти їм давав на їхнє прагнення. **21** І сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недостатку ні в чому, — одержі їхні не дерлися, а нóги їхні не пухли. **22** І дав Ти їм царства та народи, які призначив на поділ, — і вони посіли край Сигона, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помножив, як зорі небесні, і ввів їх до краю, що про нього казав Ти їхнім батькам, щоб ішли посісти. **24** І ввійшли сини, і посіли той край, і Ти впокорив перед ними мешканців того краю ханаанеян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та народи того краю, щоб чинити з ними за своєю волею. **25** І поздобували вони міста укріплені, та землю ситу, і посіли доми, повні всякого добра, повитесувані в скелях водозбори, виноградники, і оливки, і багато овочевих дерев. І вони їли й наситилися, і поставали товсті, і насолоджувалися Твоїм великим добром. **26** І стали вони неслухняні, і побунтувалися проти Тебе, і кинули Закона Твого геть за свою спину, і позабивали пророків Твоїх, що свідчили між ними, щоб повернути їх до Тебе. І чинили вони великі образи. **27** І дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утискали їх. А в часі горя свого вони клікали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосердям давав їм спасителів, і вони спасали їх з руки їхніх ворогів. **28** Та коли був їм мир, вони знову чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у руку їхніх ворогів, і ті панували над ними. І вони знову клікали до Тебе, а Ти з неба їх вислуховував, і спасав їх за милосердям Своїм довгий час. **29** І свідчив Ти проти них, щоб повернути їх до Закону Твого, та вони чинили

лихе, і не слухалися заповідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б людина чинила, то жила б ними, — і ставало рамено їх неслухняне, а шию свою робили твердою, і не слухалися. **30** І зволікав Ти їм довгі роки, і свідчив проти них Своім Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у руку народів цих країв. **31** І через велике Своє милосердя Ти не вигубив і не покинув їх, бо Ти Бог ласкавий та милосердний! **32** А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде малою перед лицем Твоїм уся та мука, що спіткала нас, наших царів, наших зверхників, і священників наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій народ від днів асирійських царів аж до цього дня! **33** А ти справедливий у всьому, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедливі. **34** А наші царі, наші зверхники, наші священники та наші батьки не виконували Закону Твого, і не слухалися заповідей Твоїх та свідцтв Твоїх, що Ти свідчив проти них. **35** І вони в царстві своїм та в великім добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в тому просторому та сітому краї, що Ти дав перед ними, не служили Тобі, і не відвернулися від своїх злих чинів. **36** Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав його нашим батькам, щоб їсти плід його та добро його, — ось ми раби в ньому! **37** І він множить свій урожай для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і вони панують над нашими тілами та над нашою худобою за своїм уподобанням, і ми в великому утискові!“ **38** Через те все ми складаємо певну умову, і підписуємо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священники.

10 А між тих, що поклали печатки, були: намісник Неемія, син Хахаліін, і Цідкійя, 2 Серая, Азарія, Єремія, 3 Пашхур, Амарія, Малкійя, 4 Хаттуш, Шеванія, Маллук, 5 Харім, Меремот, Овадія, 6 Данііл, Гіннетон, Барух, 7 Мешуллам, Авійя, Мійямін, 8 Маазія, Білґай, Шемая, — оце священники. 9 А Левити: Ісус, син Азаніін, Біннуї, з Хенададових синів, Кадміл. 10 А їхні брати: Шеванія, Годійя, Келіта, Пелая, Ханан, 11 Міха, Рехов, Хашавія, 12 Заккур, Шеревія, Шеванія, 13 Годійя, Бані, Беніну. 14 Гóлови народу: Пар'ош,

Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані, 15 Бунні, Аз'дад, Бевай, 16 Адонійя, Біґвай, Адин, 17 Атер, Хізкійя, Аззур, 18 Годійя, Хашум, Бецаї, 19 Харіф, Анатот, Невай, 20 Маґп'яш, Мешуллам, Хезір, 21 Мешезав'іл, Садок, Яддуя, 22 Пелатія, Ханан, Аная, 23 Осія, Хананія, Хашшув, 24 Галлохеш, Пілха, Шовек, 25 Рехум, Хашавна, Маасея, 26 і Ахійя, Ханан, Анан, 27 Маллук, Харім, Баана. 28 І решта народу, священники, Левити, придверні, співаки, храмові підданці, і кожен, відділений від народів краю до Божого Закону, їхні жінки, їхні сини, та їхні дочки, кожен знаючий та розуміючий, 29 зміцнюють присягу при братах своїх, при своїх шляхетних, і вступили в клятву та присягу, щоб ходити в Божому Законі, що був даний через Мойсея, Божого раба, і щоб дотримуватися, і щоб виконувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його, і постанови Його, 30 і що не дамó наших синів народам краю, а їхніх дочок не візьмемо для наших синів. 31 А від народів цього Краю, що спроваджують товари та всяке збіжжя в день суботній на продаж, не візьмемо від них у суботу та в святі дні, і сьомого року понехаємо землю та всякого роду борги. 32 І поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога, 33 на хліб показний, і на постійний дар, і на постійне цілопалення, на суботи, на молодикі, на свята, і на освячені речі, і на жертви за гріх на окуплення за Ізраїля, і на всяку працю дому нашого Бога. 34 І кинули ми жеребки про пожертву дров, священники, Левити та народ, щоб принести до дому нашого Бога, за домом наших батьків, на означені часі рік-річно, щоб палити на жертовнику Господа, нашого Бога, як написано в Законі, 35 і щоб принести первоплоди нашої землі та первоплоди всякого плоду зо всякого дерева рік-річно до Господнього дому, 36 і первороджених синів наших та нашої худоби, як написано в Законі, і первороджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібної, щоб принести до дому нашого Бога до священників, що служать у домі нашого Бога, 37 і первопочаток наших діж, і наші принішення, і плід усякого дерева, молодé вино та оливу спровадимо священникам до кімнат дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи. 38 І буде священник,

син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесуть десятину від десятини до дому нашого Бога до комір, до скарбниці. **39** Бо до комір будуть зносити сини Ізраїлеві та сини Левитів приношення збіжжя, молодого вина та оливи, і там є речі святині, служачі священники, і придверні, і співаки. І ми не опустимо дому нашого Бога!

11 І сиділи зверхники народу в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привести одного з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святому, а дев'ять частин зостаються по інших містах. **2** І поблагословив народ усіх тих людей, що пожертвувалися сидіти в Єрусалимі. **3** А оце голови округи, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних містах сиділи, кожен у своїй посілості, по своїх містах, Ізраїль, священники, і Левити, і храмові підданці, і сини Соломонових рабів. **4** А в Єрусалимі сиділи оці з синів Юдиних та з синів Веніяминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззійї, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліїла, із синів Перецових. **5** І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йоярїва, сина Захарія, сина Шілоні. **6** Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, було чотири сотні шістдесят і вісім хоробрих людей. **7** А оце Веніяминові сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітїїла, сина Ісаї. **8** А по ньому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. **9** А Йоїл, син Зіхрі, був провідником над ними, а Юда, син Сенуїн, другий над містом. **10** Із священників: Едая, син Йоярїв, Яхін, **11** Серая, син Хілкійї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. **12** А їхніх братів, що робили службу для Божого дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Єрохама, сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура, сина Малкійї, **13** а їхніх братів, голів батьківських родів у двісті сорок і два. І Амашсай, син Азарїїла, сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера, **14** а їхніх братів, хоробрих вояків, сто двадцять і вісім, а провідник над ними — Завдіїл, син Гедоліма. **15** А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина Хашавії, сина Бунні. **16** А Шаббетай та Йозавад були над зовнішньою службою для Божого дому, з голів Левитів. **17** А

Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафого, був головою, що починав славословити при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутоногого. **18** Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят і чотири. **19** А придверні: Аккув, Талмон та їхні брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят і два. **20** А решта Ізраїля, священники, Левити були по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм. **21** А храмові підданці сиділи в Офелі, а Ціха та Гішпа були над підданцями. **22** А провідником Левитів в Єрусалимі був Уззі, син Бані, сина Хашавії, сина Маттанії, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому, **23** бо був царів наказ про них та певна оплата на співаків про кожен день. **24** А Петахія, син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиного, був при руці царя для всіх справ народу. **25** А по дворах на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залежних її містах, і в Дівоні та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах, **26** і в Єшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті, **27** і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах, **28** і в Ціклагу, і в Мехоні та в залежних її містах, **29** і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті, **30** Заноаху, Адулламі та дворах її, в Лахішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І таборували вони від Беер-Шеви аж до долини Гінном. **31** А Веніяминові сини, починаючи від Геви, заселили оці міста: Міхмаш, і Аїя, і Бет-Ел та залежні його міста, **32** Анатот, Нов, Ананія, **33** Хацор, Рама, Гіттаїм, **34** Хадід, Цевоїм, Неваллат, **35** Лод і Оно, долина Харашім. **36** А з Левитів Юдині відділи жили в краю Веніямина.

12 А оце священники та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтїїловим, та з Ісусом: Серая, Ірмея, Ездра, **2** Амарія, Маллук, Хаттуш, **3** Шеханія, Рехум, Меремот, **4** Іддо, Гіннетой, Авїя, **5** Мійямін, Маадія, Білґа, **6** Шемая, і Йоярїв, Едая, **7** Саллу, Амок, Хілкійя, Едая. Це голови священників та браті їхні за днів Ісуса. **8** А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослов'ям він та браті його. **9** І Бакбукія та Унні, їхні брати, були навпроти них на сторожі. **10** А Ісус породив Йоякіма, а Йоякім породив Ел'яшїва, а Ел'яшїв породив Йояду, **11** а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. **12** А за Йоякімових днів були

священики, гóлови ба́тьківських родів: з роду Сераїного — Мерая, з Їрмеїного — Хананія, **13** з Езрино́го — Мешуллам, з Амаріїного — Єгоханан, **14** з Меліхового — Йонатан, з Шеваніїного — Їбсип, **15** з Харімового — Адна, з Мерайотового — Хелкай, **16** з Іддового — Захарій, з Гіннетонового — Мешуллам, **17** з Авійїного — Зіхрі, з Мін'ямінового та з Моадеїного — Пілтай, **18** з Білгіного — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан, **19** а з Йоярївового — Маттеная, з Єдаїного — Уззі, **20** з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер, **21** з Хілкійїного — Хашавія, з Єдаїного — Натанаїл. **22** Левити, гóлови ба́тьківських рóдів, були записані за днів Ел'яшїва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священики — за царюва́ння Дарія перського. **23** Сини Левїя, гóлови ба́тьківських родів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшївового. **24** А гóлови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та братї їхні були навпроти них, щоб хвалити та сла́вити за на́казом Давида, Божого чоловіка, черга́ за черго́ю. **25** Матанія, і Баквукія, Овадія, Мешуллам, Талмон, Аккув, придвєрні, сторожа в бра́мних скла́дах. **26** Вони були за днів Йоякіма, сина Ісуса, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неемії та священика вчителя Ездри. **27** А в свято освя́чення єрусалимського муру шукали Левитів по всіх їхніх місця́х, щоб привести їх до Єрусалиму справити свято освя́чення та радости з похвала́ми, із піснею, цимба́лами, а́рфами та з цїтрами. **28** І позбира́лися синї співаків та з о́круги навко́ло Єрусалиму та з осель нетофатян, **29** і з Бет-Гагїлгала, і з піль Геви та Азмавету, бо співакі побудува́ли собі двори́ навко́ло Єрусалиму. **30** І очїстилися священики та Левити, і вони очїстили народ, і брами та мур. **31** І повводів я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славослòвників та походи, з них один пішов правóруч по муру до Смітніко́вої брами. **32** А за ними йшов Гошая та половина Юдиних зверхників, **33** і Азарія, Езра, і Мешуллам, **34** Юда, і Веніамин, Шема́я, і Ірмея. **35** А з священичих синів із сурма́ми: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанії, сина Міхаї, сина Заккура, сина Асафового, **36** а брати його: Шема́я, і Азарїїл, Мілай, Гїлалай, Маай, Натанаїл, і Юда, Ханані з музичними знаряддьями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Езра — перед ними. **37** А при Джерельній брамі, навпроти них, вони

йшли ступе́нями Давидового Міста, входом на стїну́ над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід. **38** А другий збір славослòвників ішов лїво́руч, а за ним я та половина наро́ду, звєрху по муру вище башти Печей та аж до Широкого муру, **39** і від Єфремової брами та до брами Старбї, і до брами Рїбної, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечої, і спинїлися біля брами Ув'язнення. **40** І стали обїдва збори славослòвників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною, **41** і священики: Ел'яким, Маасея, Мін'ямин, Міхая, Елїоенай, Захарій, Хананія з сурма́ми, **42** і Маасея, і Шема́я, і Елеазар, і Уззі, і Єгоханан, і Малкія, і Елам, і Езер. І співакі співали, а Їзрахїя був провідникóм. **43** І вони принóсили того дня великі жертви та раділи, бо Бог порадував їх великою радістю. І раділи також жінкі та діти, і аж далéко чу́та була радість Єрусалиму! **44** І того дня були попризна́чувані люди над коморами для скáрбїв, для принóшень, для первоплòдїв та для десяти́н, щоб знóсити в них з міських піль зако́нні ча́стки священикам та Левитам, бо радість Юдеї була — дивитися на священиків та на Левитів, що стояли! **45** І вони стерегли́ постанови свого Бога, і постанови про очїщення, і були співа́ками та придвє́рними за на́казом Давида та сина його Соломона. **46** Бо відда́вна, за днів Давида та Асафа, були гóлови співаків та піснї хвалї й збори славослòвників для Бога. **47** І ввесь Ізраїль за днів Зоровавеля та за днів Неемії давав ча́стки співа́цькі та придвє́рнічі, щодня належне, і освячував це Левитам, а Левити освячували Аарóновим синам.

13 Того дня читане було з Мойсеєвої книги вголос наро́ду, і було зна́йдене написане в нїй, що Аммонїтянин та Моавїтянин не ввійде до Божої громади, і так бу́де аж навіки, **2** бо вони не стрїли були Ізраїлевих синів хлїбом та водою, і найняли були на нього Валаама прокля́сти його, та Бог наш обернув те прокля́ття на благословє́ння. **3** І сталося, як почули вони Зако́н, то відділили від Ізраїля все чуже. **4** А перед тим священик Ел'яшїв, призначений до комори дому нашого Бога, близький Товїїн, **5** то зробив йому велику комору, а туди давали колись жертву хлїбну, ла́дан, і по́суд, і десятину збіжжя, молоде вино та оливу, призначені за́повіддю для Левитів, і

співаків, і придверних, і священічі принесення. 6 А за весь цей час не був я в Єрусалимі, бо в тридцять другому році Артаксеркса, царя вавилонського, я прийшов був до царя, та по певному часі випросився я від царя. 7 І прийшов я до Єрусалиму, і розглянувся в тому злі, що зробив Ел'яшів Товійї, рблячи йому комору на подвір'ях Божого дому. 8 І було мені дуже зле, й я всі домашні Товійїні речі повикидав геть із комори. 9 І я сказав, і очістили комори, а я вернув туди посуд Божого дому, хлібну жертву та ладан. 10 І довідався я, що левитські частки не давалися, а вони повтікали кожен на поле своє, ті Левити та співакі, що робили свою працю. 11 І докоряв я заступникам та й сказав: „Чого опущений дім Божий?“ І зібрав я їх, і поставив їх на їхніх місцях. 12 І вся Юдея принісила десятину збіжжя, і молодого вина, і оливи до скарбниць. 13 І настановив я над скарбницями священника Шелемію й книжника Садока та Педаю з Левитів, а на їхню руку — Ханана, сина Заккура, сина Маттанііного, бо вони були уважані за вірних. І на них покладено — ділити частки для їхніх братів. 14 Пам'ятай же мене, Боже, за це, і не зітрі моїх добродійств, які я зробив у Божому домі та в сторбжах! 15 Тими днями бачив я в Юдеї таких, що топтали в суботу чавіла, і носили снопі, і нав'ючували на ослив вино, виноград, і фігі, і всілякий тягар, і везли до Єрусалиму суботнього дня. І я при свідках остеріг їх того дня, коли вони продавали живність. 16 А тиряни мешкали в ньому, і постачали рибу й усе на прбдаж, і продавали в суботу Юдиним синам та в Єрусалимі. 17 І докоряв я Юдиним шляхетним та й сказав їм: „Що це за річ, яку ви робите, і безчестите суботній день? 18 Чи ж не так робили ваші батьки, а наш Бог спровадив усе це зло на нас та на це місто? А ви побільшуєте жар гніву на Ізраїля зневажанням суботи“. 19 І бувало, як падала вечерова тінь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були замікувані брами. І звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тягар не входив суботнього дня! 20 І ночували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Єрусалимом. 21 І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуєте навпроти муру? Якщо ви повторите це, я простягну руку на вас!“ Від

того часу вони не приходили в суботу. 22 І сказав я Левитам, щоб вони очістилися й приходили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милости Твої! 23 Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жінок ашдбдянок, аммонітянок, моавітянок. 24 А їхні сини говорили наполовину по-ашдбдському, і не вміли говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того народу. 25 І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, кажучи: „Не давайте ваших дочок їхнім синам, і не беріть їхніх дочок для ваших синів та для вас. 26 Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, — а між багатьма народами не було такого царя, як він, і був уподобаний Богові своєму, і Бог настановив його царем над усім Ізраїлем, — і його ввели в гріх ті чужі жінки? 27 І тому чи ж чуте було таке, щоб чинити все це велике лихо на спроневерення проти нашого Бога, щоб брати чужих жінок?“ 28 А один із синів Йояди, сина Ел'яшіва, великого священника, був зятем хоронянина Санваллата, — і я вигнав його від себе! 29 Запам'ятай же їм, Боже мій, за сплямлення священства та заповіту священічого та левітського! 30 І очистив я їх від усього чужого, і встановив черги для священіків та для Левитів, кожного в службі їх, 31 і для пожертви дров в означених часах, і для переплодів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добрб!“

Естер

1 І сталося за днів Ахашверóша, це той Ахашверóш, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім окрúг, — **2** за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сúзи. **3** Третього року свого царювання справив він гостину для всіх своїх князів та для своїх слуг війська перського та мідійського, старших та правителів округ, **4** показуючи багатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день. **5** А по скінченні цих днів справив цар для всього народу, що знаходився в замку Сúзи, від великого й аж до малого, гостину на сім день на садковому подвір'ї царського палацу. **6** Біла, зелена та блакитна тканина, тримана віссоновими та пурпуровими шнóрами, висіла на срібних стовпцях та мармурових колóнах. Золоті та срібні лóжа стояли на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного мáрмуру. **7** А напої подавали в золотому посуді, в посуді все різному, і царського вина було вельми щедро, за великою спромóжністю царя. **8** А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не примушував, бо цар так установив усім значним свого дому, щоб чинили за вподóбою кожного. **9** Також цариця Вашті справила гостину для жінок в царському домі царя Ахашверóша. **10** Сьóмого дня, коли цареві стало вéсело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Авагті, Зетарові та Каркасові, сімóм ёвнухам, які служили перед обличчям царя Ахашвероша, **11** привести царицю Вашті перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народам та зверхникам її красу, бо була вона вродливого вигляду. **12** Та цариця Вашті відмовилася прийти за царським словом, що було передане їй через ёвнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лóтність! **13** І сказав цар до мудреців, що знають часі (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закóна та право, **14** а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать цареве обличчя й сидять перші в царстві): **15** „Як велить закóн, щоб зробити з царицею Вашті за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, переданого їй через ёвнухів?“ **16** І

сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царём провинилася цариця Вашті, але й перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх окрúгах царя Ахашвероша. **17** Бо царицин учинок дійде до всіх жінок, і спричиниться до погордження їхніх чоловіків в їхніх очáх, бо бóдуть говорити: Цар Ахашверóш сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла! **18** І цього дня казатимуть те саме княгині перські та мідійські, що почують про царицин учинок, до всіх царських князів, — і бóде багато погорди та гнóву! **19** Якщо цареві це добре, нехай вийде царський наkáз від нього й нехай буде записане в закóнах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Вашті більш не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть іншої, лiпшої від неї. **20** А коли почується царський наkáз, який цар зробить відóмим у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінки віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малого“. **21** І була приємна ця рада в очáх царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом. **22** І порозсилав він листи до всіх царських окрúг, до кожної округи — письмом її, і до кожного народу — мовою його, щоб кожен чоловік був пáном у домі своєму, і говорив про це мовою свого народу.

2 По цих подіях, коли затихла лóтність царя Ахашверóша, згадав він про Вашті, і щó вона зробила, і щó було зарáджене про неї. **2** І сказали царські ётроки, його слóги: „Нехай пошукають для царя дівчат, уродливих на вигляд паннів, **3** і нехай цар призначить урядників по всіх окрúгах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паннів уродливого вигляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Гега́я, царського ёвнуха, сто́рожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепóрення. **4** А та дівчина, що бóде найкраща в царських очáх, буде царювати замість Вашті“. І була приємна ця рада у царевих очáх, — і він зробив так. **5** А в замку Сúзи був один юде́янин, а ім'я йому Мордехáй, син Яіра, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Веніямінівець, **6** що був узятий з Єрусалиму з тим поло́ном, який був узятий разóм з Ехонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходоно́сор, цар вавилóнський. **7** І він вихóвував Гадассу, вона ж Естер, дочку свого дядька, бо не мала вона

ні батька, ні матері. А ця дівчина була хорошої поста́ви та вродливого ви́гляду, а коли помер її ба́тько та мати її, Мордеха́й узяв її собі за дочку́. 8 І сталося, коли був оголо́шений царський на́каз та зако́н його́, і коли збирали багато дівча́т до за́мку Су́зи під руку Гега́я, то взята була́ й Есте́р до царського́ дому під руку Гега́я, сто́рожа жіно́к. 9 І була́ та дівчина хороша в його́ оча́х, і мала ласку перед ним, і він приспі́шив видати їй потрі́бне для її причепу́рення й її ча́стки, та дати їй сімо́х відпові́дних дівча́т із царського́ дому. І він пере́містив її та дівча́т її до найкращого місця́ в домі жіно́к. 10 Есте́р не виявила ні про наро́д свій, ні про місце свого наро́дження, бо Мордеха́й на́казав їй, щоб цього вона не виявля́ла. 11 А кожного́ дня Мордеха́й ходив до подві́р'я дому жіно́к, щоб дові́датись, як має́ться Есте́р та що́ вона робить. 12 А коли прихо́дила черга́ для кожної́ дівчини́ вхо́дити до царя́ Ахашверо́ша, коли кінча́лися двана́дцять міся́ців устано́вленого поря́дку для жіно́к, — бо так виповня́лися дні їхнього́ причепу́рювання: шість міся́ців — мирровою оли́вою, а шість міся́ців па́хощами та іншим потрі́бним для причепу́рювання жіно́к, — 13 то з тим дівчина́ прихо́дила до царя́: давало́ся їй усе, що вона скаже, щоб воно йшло́ з нею́ з дому жіно́к до дому царського́. 14 Ввечо́рі вона прихо́дила, а ра́нком вона верта́лася до другого́ дому жіно́к під руку Шаазга́за, царського́ євну́ха, сто́рожа нало́жниць. Вона вже не вхо́дила до царя́, хіба б що́ цар пожа́дав її, і вона була́ поклі́кана за ім'я́м. 15 А коли настала́ черга́ для Есте́ри, — дочкі́ Авіа́я, Мордеха́євого дядька́, що взяв її собі́ за дочку́, — щоб іти до царя́, вона нічого́ не жада́ла, як тільки́ того, що ка́зав Гега́й, царський євну́х, сторож жіно́к. І Есте́р мала ласку в очах усі́х, хто її́ бачив! 16 І була́ взята́ Есте́р до царя́ Ахашверо́ша, до царського́ дому його́, десятого́ міся́ця, він міся́ць тевет, сьомого́ року́ царюва́ння його́. 17 І цар по́кохав Есте́р понад усі́х жіно́к, і вона мала прихі́льність та ласку перед його́ обличчя́м понад усі́х дівча́т, — і він поклав царську́ корону на її́ го́лову, і зробив її́ царцею́ замість Ва́шті. 18 І спра́вив цар велику́ гостину́ для всі́х своїх кня́зів та своїх слуг, гостину́ для Есте́ри, і зробив полегше́ння для о́кру́г, і дав дару́нка за царсько́ю спроможні́стю. 19 А коли збирали дівча́т

другий раз, то Мордеха́й сидів при царській бра́мі. 20 Есте́р же не виявля́ла місця́ свого наро́дження та наро́ду свого, як на́казав був їй Мордеха́й, бо Есте́р ви́конувала Мордеха́єве слово́ так, як коли була́ в нього́ на ви́хованні. 21 Тими́ днями, коли Мордеха́й сидів у царській бра́мі, розгні́валися Бі́гтан та Тереш, два царські́ євну́хи зо сторожі́в поро́гів, — і задуму́вали простягну́ти руку на царя́ Ахашверо́ша. 22 І стала відо́ма ця річ Мордеха́єві, і він доне́с про це цари́ці Есте́р, а Есте́р переказала́ цареві́ в імені́ Мордеха́я. 23 І була́ розві́дана ця справа́, і зна́йдено так, і ті обо́є були́ пові́шені на ши́бениці. І було́ записане́ це в хро́ніці перед обличчя́м царськи́м.

3 По цих поді́ях цар Ахашверо́ш звели́чив Га́мана, сина́ Гаммедатого́, ага́'янина, і пови́щив його́, і поставив його́ крі́сло понад усі́х кня́зів, що́ були́ з ним. 2 А всі́ цареві́ раби́, що́ були́ в царській бра́мі, падали́ на ко́ліна та вкло́нялися Га́манові, бо так про нього́ на́казав цар. А Мордеха́й не падав на ко́ліна й не вкло́нявся. 3 І сказали́ царські́ раби́, що́ були́ в царській бра́мі, до Мордеха́я: „Чого́ ти переступа́єш ца́ревого на́каза?“ 4 І сталося, як вони́ говори́ли до нього́ день-у-день, а він не слухав́ся їх, то вони́ донесли́ Га́манові, щоб побачи́ти, чи втри́мається Мордеха́й у свої́м слові́, бо він виявив ї́м, що́ він юде́янин. 5 І побачив Га́ман, що́ Мордеха́й не падає́ на ко́ліна й не вкло́няється йому́, — і Га́ман перепов́нився лю́тістю... 6 І погор́джував він у своїх́ оча́х простягну́ти руку́ свою́ не тільки́ на Мордеха́я, самого́ його́, бо донесли́ йому́ про Мордеха́їв наро́д, і Га́ман шука́в випадку́ ви́губити всі́х юде́ян, що́ були́ в усьому́ Ахашверо́шевому ца́рстві, наро́д Мордеха́їв. 7 Першого́ міся́ця, він міся́ць нісан, двана́дцятого́ року́ царя́ Ахашверо́ша, кидано́ пу́ра, це́бто жере́бка́, перед Га́маном із дня́ на день та з міся́ця на міся́ць, і жере́б упав на двана́дцятий міся́ць, він міся́ць адар. 8 І сказа́в Га́ман до царя́ Ахашверо́ша: „Є́ один наро́д, розпо́рошений та поді́лений між наро́дами в усі́х о́кру́гах тво́го ца́рства, а зако́ни їх́ різня́ться від зако́нів усі́х наро́дів і зако́нів царських́ вони́ не ви́конують, — і цареві́ не варто́ позоста́вляти́ їх. 9 Якщо́ це́ цареві́ вго́дне, нехай́ бу́де написа́но ви́губити́ їх, а я відва́жудеся́ть тися́ч таланті́в срі́бла на руки́ робі́тників, щоб уне́сли до царських́ ска́рбни́ць!“ 10 І зня́в цар пе́рсня́ свого́ зо своєї́

руки, і дав його Гаманові, синові Гаммедатовому, агаг'янинові, ненависникові юдеїв. 11 І сказав цар до Гамана: „Це срібло віддаю тобі, і дається тобі й той народ, щоб робити з ним, як угодно в очах твоїх!“ 12 І були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гаман до царських сатрапів та до намісників, що були над кожною округою, і до князів кожного народу, до кожної округи письмом його, і до кожного народу мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припечатано було царським перснем. 13 І були послані листи через гінців до всіх царських округ, щоб були повигублювані, побиті та понижені всі юдеї від хлопця й аж до старого, діти та жінки одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здобич по них пограбувати. 14 Відпис із цього листа щоб був виданий як закон, у кожній округі, і оголошений для всіх народів, щоб були готові на цей день. 15 Гінці вийшли, пінгані царевим словом. А закон був виданий в замку Сузи. А цар та Гаман сіли до пиття, а місто Сузи було в замішанні.

4 А Мордехай довідався про все, що було зроблено.

І роздер Мордехай одержу свою, і зодягнув веретиче та посипався попелом, і вийшов на середину міста, та й кричав криком сильним та гірким! 2 І прийшов він аж під царську браму, бо не можна було входити в царську браму в веретичному убранні. 3 А в кожній округі та місці, куди доходило слово царя та його закон, були для юдеїв велика жалоба, і піст, і плач, і голосіння, а веретиче та попіл були ложем для багатьох... 4 І прийшли дівчата Естерині й євнухи її, та й донесли їй про це. І дуже затремтіла цариця, і послала одержу зодягнути Мордехая та зняти з нього його веретиче, та він не прийняв. 5 І покликала Естер Гатаха, одного з євнухів царя, якого він приставив до неї, і наказала йому довідатися про Мордехая, що то з ним, і чого то жалоба? 6 І вийшов Гатах на міську площу, що перед царською брамою. 7 І виявив йому Мордехай усе, що спіткало його, і про суму срібла, яку Гаман сказав відважити до царської скарбниці за юдеїв, щоб вигубити їх. 8 І він дав йому відписа листа закону, що був виданий у Сузах на вигублення їх, щоб показав Естері, та щоб доніс їй, і щоб наказав їй піти до царя

благати його та просити перед його обличчям за її народ. 9 І прийшов Гатах, і доніс Естері Мордехаяєві слова. 10 І сказала Естер до Гатаха, і наказала йому переказати Мордехаяєві: 11 „Усі царські раби та народ царських округ знають, що кожен чоловік та жінка, що прийде до царя до внутрішнього подвір'я непокликаний, один йому закон, — убити його, окрім того, кому цар простягне золоте берло, — і буде він жити. А мене не кличуть входити до царя от уже тридцять день“. 12 І переказали Мордехаяєві Естерині слова. 13 І сказав Мордехай відповісти Естері: „Не думай в душі своїй, що втечеш до царського дому одна з усіх юдеїв... 14 Бо якщо справді будеш ти мовчати цього часу, то полэгшення та врятування прийде для юдеїв з іншого місця, а ти та дім твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства!“ 15 І сказала Естер відповісти Мордехаяєві: 16 „Ди, збери всіх юдеїв, що знаходяться в Сузах, і постіть за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчата мої будемо постити так, і так прийду до царя, хоч це не буде за законом. А якщо я загину, то загину“. 17 І пішов Мордехай, і зробив усе, як звеліла йому Естер.

5 І сталося третього дня, і вбрала Естер царські шати, та й стала на внутрішньому подвір'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидів на троні свого царства в царському домі навпроти входу до дому. 2 І сталося, як цар побачив царицю Естер, що стоїть у брамі, то знайшла вона ласку в очах його. І цар простягнув Естері золоте берло, що в руці його, а Естер підійшла й доторкнулася до кінця берла. 3 І сказав до неї цар: „Що тобі, царице Естер? І яке прохання твоє? Якщо побажаш аж до половини царства, то буде дане тобі!“ 4 А Естер відказала: „Якщо це цареві вгодне, нехай прийде цар та Гаман сьогодні на гостину, яку я вчиню йому!“ 5 І сказав цар: „Скоріше покличте Гамана, щоб виконати Естерині слова!“ І прийшов цар та Гаман у гостину, що вчинила Естер. 6 І сказав цар до Естері при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажаш аж до половини царства, то буде зроблене!“ 7 І відповіла Естер та й сказала: „Моє жадання та моє прохання таке: 8 Якщо знайшла я ласку

в царевих очах, і якщо це цареві вгодне, щоб ввільнити жадання моє й щоб виконати прохання моє, — нехай прийде цар та Гаман на гостину, що зроблю їм, і взавтра я зроблю за царевим словом“. 9 І вийшов Гаман того дня радісний та добросердий. Та коли Гаман побачив Мордехая в царській брамі, і він не встав і не затремтів перед ним, то Гаман переповнився лютістю на Мордехая. 10 Та стримався Гаман, і прийшов до свого дому. І послав він покликати своїх приятелів та жінку свою Зереш. 11 І розповів їм Гаман про славу свого багатства, та про численність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царевих. 12 І сказав Гаман: „А цариця Естер не привелá з царем на гостину, яку зробила, нікого, крім мене. І також на́завтра я покликаний до неї з царем! 13 Та все це нічого не варте мені цього часу, доки я бачу того юдея Мордехая, що сидить у царській брамі!“ 14 І сказала до нього жінка його Зереш та всі його приятелі: „Нехай приготують шибеницю, високу на п'ятдесят ліктів, а ранком скажи цареві, і нехай повісять на ній Мордехая, і підеш з царем радісний на гостину!“ І була приємна та рада для Гамана, і зробив він ту шибеницю.

6 Тєї ночі втік був сон від царя, і він сказав принести Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царським. 2 І знайдене було написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царських євнухів, зо сторожів порóга, що задумували були простягнути руку на царя Ахашверóша. 3 І сказав цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехáеві за це?“ І сказали цареві óтроки, що прислугóвували йому: „Нічого йому не зроблено“... 4 І спитав цар: „Хтó на подвір'ї?“ А Гаман прийшов на зóвнішне подвір'я царського дому, щоб сказати цареві повісити Мордехая на тій шибениці, яку приготóвив для нього. 5 І сказали óтроки царя до нього: „Ось Гаман стоїть на подвір'ї“. І сказав цар: „Нехай увійде!“ 6 І Гаман увійшов, а цар йому сказав: „Щó зробити з чоловіком, якому цар хоче чести?“ І подумав Гаман у серці своїм: „Кому ж цар жадає вчинити честь більше, як мені?“ 7 І відповів Гаман цареві: „Тому чоловікові, якому цар жадає чести, 8 нехай принесуть цареву одержу, яку цар зодягав,

та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була да́на царська корона на його гóлову. 9 І дати цю одержу та цього коня на руку котро́гось із старших князів царевих. І нехай зодягнуть того чоловіка, якому цар жадає чести, і нехай вóзять його на коні на міській площі, і нехай кличуть перед ним: „Так рóбиться мўжеві, якому цар жадає чести!“ 10 І сказав цар до Гамана: „Поспіши, візьми одержу та коня, як казав ти, і зроби так юдеєві Мордехáеві, що сидить у царській брамі. Не пропусти нічого зо всього, щó ти говорив!“ 11 І взяв Гаман одержу та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на міській площі, і кричав перед ним: „Так рóбиться мўжеві, якому цар жадає чести!“ 12 І вернувся Мордехáй до царської брами, а Гаман поспішив до дому свого сумний та закривши гóлову. 13 І розповів Гаман жінці своїй Зереші та всім приятелям своїм усе, що спіткало його. І сказали йому мудреці його та жінка його Зереш: „Якщо з юдейського насіння Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадеш перед ним!“ 14 Ще вони говорили з ним, а євнухи царські прибули й поспішили відвести Гамана на гостину, яку зробила Естер.

7 І прийшов цар та Гаман на гостину цариці Естер. 2 І сказав цар до Естери також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі да́не. І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то б́уде зроблено!“ 3 І відповіла цариця Естер та й сказала: „Якщо знайшла я ласку в очах твоїх, о царю, і якщо це цареві вгодне, нехай б́уде да́не мені життя моє на жадання моє, а нарóд мій — на прохання моє! 4 Бо прóдані ми, я та нарóд мій, на вигублення, на забій та на погібиль... Та коли б ми були прóдані на рабів та на невольниць, мовчала б я, бо цей ўтиск був би не вартий царєвого занепокóення“. 5 Тоді сказав цар Ахашверóш, і повів до цариці Естери: „Хтó то він, і де тóй, що його серце наповнило його відвагою чинити так?“ 6 І сказала Естер: „Нена́висник та ворог — це злий Гаман!“ І Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 А цар у своїй лютості устав від гостини, і вийшов до палацового са́ду. А Гаман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 І цар вернувся з палацового са́ду до дому пиття

вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому була Естёр. І цар сказав: „Чи хочеш також збезчестити царицю в мене в домі?“ Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... 9 І сказав Харвона, один з ёвнухів перед царевим обличчям: „Та ось шібениця, яку зробив Га́ман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів“. І сказав цар: „Повісьте його на ній!“ 10 І повісили Га́мана на шібениці, яку він приготів був для Мордехая, а лютість царёва втихла.

8 Того дня цар Ахашверош віддав цариці Естёрі дім Га́мана, ненáвисника юдеїв, а Мордеха́й став перед цареве обличчя, бо Естёр виявила, хтó він для неї. 2 І зняв цар свого персьня, що забрав від Га́мана, та й дав його Мордеха́єві, а Естёр настановила Мордехая над Гамановим домом. 3 І Естёр далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та благáла його відвернути лихо агаг'янина Гамана та за́думи його, які за́думував був на юдеїв. 4 І простягнув цар до Естёри золоте бе́рло, а Естёр устала й стала перед царёвим обличчям, 5 та й сказала: „Якщо це цареві вгóдне, й якщо знайшла́ я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в очáх його, нехай буде написано, щоб були́ повернені ті листі́ за́думів агаг'янина Гамана, Гаммедатового сина, що написав був пови́гублювати юдеїв, які є в царевих окрúгах. 6 Бо як я могла б дивитися на лихо, що спіткáє наро́д мій, і як я могла б дивитися на загі́біль ро́ду свого?“ 7 І сказав цар Ахашверош до цариці Естёри та до юде́янина Мордеха́я: „Ось я дав Естёрі дім Гамана, а його повісили на шібениці за те, що простя́г був руку свою на юдеїв. 8 А ви пишіть до юдеїв, як добре в ваших очáх, в імені царя́, і припечáтайте царські́м персьнем, бо листá, що був написаний в імені царя та був припечáтаний царські́м персьнем, не можна відмінити“. 9 І були́ поклікані царські́ писарі́ того ча́су, місяця третього, — він місяць сіван, двадцять і третього дня в ньому, і було написане все, як наказав був Мордеха́й, до юдеїв, і до сатра́пів, і намісників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу, — сто й двадцять і сім окрúг, і до кожної окрúги письмо́м її, і до

кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім письмо́м та їхньою мовою. 10 І понапи́сував він листі́ в імені царя́ Ахашвероша, і поприпечáтував персьнем царські́м, і послав через гінці́в на ко́нях, які їздять на держáвних ко́нях, ко́нях баскі́х, 11 що цар дав право юдеям, які живуть у кожному місті, зібратися й стати за своє життя, ви́губити, забити та погубити вся́ке війсь́ко наро́ду та окрúги, що нена́видять їх, ді́тей та жіно́к, а здóбич по них — розграбува́ти, 12 одно́го дня по всіх окрúгах царя́ Ахашвероша, — трина́дцятого дня двана́дцятого міся́ця, — він місяць адáр. 13 Відпис цього листá щоб був віданий, як за́ко́н, у кожній окрузі, по́сланий був відкритий для всіх наро́дів, і щоб юдеї́ були́ готові на той день помсти́тися на своїх ворогах. 14 Гінці́, що поїхали ве́рхи на швидкі́х ко́нях, вийшли, приспі́шені та пі́гнані царські́м словом. А цей на́ка́з був да́ний у за́мку Су́зи. 15 А Мордехай вийшов з-перед царёвого обличчя в царські́й одежі́, блакитній та бі́лій, а на ньому велика золота корона та віссóнний і пурпу́ровий за́вій. І місто Су́зи раділо та ти́шилося! 16 Юдеям було тоді́ сві́тло, і радість, і веселі́сть, і честь! 17 І в кожній окрузі та в кожному місті, куди досяга́є слово царя́ та за́ко́н його, бу́ла́ юдеям раді́сть та веселі́сть, бе́нкет та свято! І багато-хто з наро́дів кра́ю стали юде́ями, бо на них на́пав страх перед юде́ями.

9 А двана́дцятого міся́ця, — він місяць адáр, — трина́дцятого дня в ньому, коли на́ка́з царя́ та за́ко́н його мали бути ви́конані, дня, коли ворогі́ юдеїв споді́валися за́панува́ти над ними, поверну́лося те так, що вони, юдеї́, за́панува́ли над ненáвисниками свої́ми, 2 зібра́лися юдеї́ в своїх міста́х по всіх окрúгах царя́ Ахашвероша, щоб простя́гну́ти руку на тих, що за́думували ї́м лихо, та ніхтó не став перед ними, бо страх перед ними на́пав на всі наро́ди. 3 А всі зверхники округ, і сатрапи, і намісники, і викона́вці царсько́ї праці́ підтримува́ли юдеїв, бо на́пав на них страх перед Мордеха́єм. 4 Бо Мордеха́й став великим у царсько́му домі, а ві́стка про нього покоті́лась по всіх окрúгах, бо той чолові́к, Мордехай, усе рі́с. 5 І били юдеї́ всіх своїх ворогі́в, побива́ючи мече́м, і забива́ючи та вигу́блюючи їх, і робили з свої́ми ворогами за своєю волею. 6 А в за́мку Су́зи юдеї́ позабивали та пови́гублювали п'ять соте́нь

чоловіка, 7 і Паршандату, і Далфона, і Аспату, 8 і Пората, і Адалію, і Арідата, 9 і Пармашту, і Арісаю, і Арідая, і Вайзата, 10 десятьох синів Гамана, Гаммедатового сина, ненáвисника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли своєї руки. 11 Того дня число забитих у замку Сўзи прийшло перед цареве обличчя. 12 І сказав цар до цариці Естєри: „У замку Сўзи юдеї позабивáли та повигублювали п'ять сотень чоловіка та десятьох Гаманових синів. Що вони зробили в решті царевих окрўг? І яке жадáння твоє? І буде тобі ввóлене. І яке ще прохáння твоє? І буде зрòблене“. 13 І відповіла Естєр: „Якщо це цареві вгодне, нехай буде дáне юдеям, що в Сўзах, також узавтра вчинити за закóном цього дня, а десятьох Гаманових синів нехай повісять на шибениці“. 14 І сказав цар, щоб було зрòблено так, — і був дáний закóн у Сузах, а десятьох Гаманових синів повісили. 15 І зібралися юдеї, що в Сўзах, також чотирна́дцятого дня місяця адáр, і вибили в Сўзах три сотні чоловіка, а на грабунок не простигли своєї руки. 16 А решта юдеїв, що жили по царських окрўгах, зібралися та й стали до бою за своє життя, і відпочіли від ворогів своїх. І позабивáли вони між своїми ненáвисниками сімдесят і п'ять тисяч, а на грабунок не простягли своєї руки. 17 Це було трина́дцятого дня місяця адара, а чотирна́дцятого в ньому настав мир, — і зробили його днем гостини та радости. 18 А юдеї, що в Сўзах, збиралися трина́дцятого дня в ньому та чотирна́дцятого в ньому, а мир мали п'ятна́дцятого дня в ньому, — і зробили його днем гостини та радости. 19 Тому́ то юдеї неогорóджених селищ, що сидять по неогорóджених містах, роблять чотирна́дцятий день місяця адара днем радости й гостини та свята, та днем посилáння дарўнків один óдному. 20 А Мордехай описав ці події, і порозсилав листі́ до всіх юдеїв, що по всіх окрўгах царя Ахашвероша, до близьких та далеких, 21 щоб вони постановили святкувати чотирна́дцятий день місяця адáра та п'ятна́дцятий день у ньому кожного року, 22 як ті дні, коли юдеї відпочіли від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум оберну́вся на радість, жалóба — на свято, щоб зробити їх днями гостини та радости, і посилáння дарўнків один óдному та дарўнків убогим. 23 І прийняли́ юдеї це, що зачали робити, і про щó написав їм Мордехáй, 24

що агáг'янин Гáман, син Гаммедатів, ненáвисник усіх юдеїв, замишля́в був на юдеїв, щоб вигубити їх, і кидав пўра, цебто жеребка́, на збенте́ження їх та на згубу їхню. 25 Та коли прийшла вона, Естер, перед обличчя, царя́ він наказав листом: „Нехай обернеться його злий зáдум, якого він задумав був на юдеїв, на його гóлову!“ І повісили його та синів його на шибениці. 26 Тому́ то й назвали ці дні: Пурім, від імени „пур“. Тому́ то згідно з всіма́ словами цього листа, і що вони бачили про це й що тра́пилося з ними, 27 юдеї постановили й прийняли́ на себе й на нащáдків своїх, та на всіх, хто поєдна́ється з ними, і не відступля́ть, алé щоб святкува́ти два ті дні кожного року згідно з написаним про них та згідно з їхнім часом. 28 А дні ці мають споминáтися та святкува́тися в кожному поколінні, у кожному рóді, у кожній окрўзі, у кожному місті. А ці дні, Пурім, не минуться між юдеями, а пам'ять про них не скінч́ється з їхнього насіння. 29 І написала цариця Естєр, дочка Авіхаїлова, та юдеянин Мордехай з сильним домагáнням другий раз про те, щоб викóнувати цього листá про Пурім. 30 І порозсилав він листі́ до всіх юдеїв, до ста й двадцяті́ й семи окрўг Ахашверóшового ца́рства, зо словами миру та правди, 31 щоб вони викóнували ті дні Пурім у їх означених часа́х, як постановів про них юдеянин Мордехáй та цариця Естєр, і як вони самі постановили́ на себе та на нащáдків своїх при́писи постів та їхнього голосіння. 32 А Естєрин наказ ствєрддив ці при́писи про Пурім, і було́ це записане в книгу.

10 І наклав цар Ахашверóш даніну на землю та на морські острові́. 2 А весь чин його сили та його лицáрських діл, і виразний опис велі́чності Мордехáя, що звелі́чив його цар, — ось вони описані в Книзі Хронік царів мідійських та перських. 3 Бо юдеянин Мордехáй був другий по царі Ахашверóші, і великий для юдеїв, і милий для багатьох братів своїх, який шукав добра для наро́ду свого й говорив „мир!“ для всіх нащáдків своїх.

Йов

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я Йому́ Йов. **1** Був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народілися йому се́меро синів та три дочкі. **3** А маєток його був: сім тисяч худоби дрібно́ї, і три тисячі верблюдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. **1** Був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. **1** посилали вони, і кликали трьох своїх сестёр, щоб їсти та пити із ними. **5** **1** бувало, як миналося ко́ло бенкетних днів, то Йов посилав за дітьми й освячував їх, — і вставав він рано вранці, і принісив цілопалення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** **1** сталося одного́ дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. **1** прийшов поміж ними й сатанá. **7** **1** сказав Господь до сатані: „Звідки ти йдеш?“ А сатанá відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **8** **1** сказав Господь до сатані: „Чи звернув ти увагу на раба Мого́ Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** **1** відповів сатанá Господеві й сказав: „Чи ж Йов дармо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословів, а маєток його поширився по кра́ю. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкніся до всього, що його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** **1** сказав Господь до сатані: „Ось усе, що його́, — у твоїй руці, тільки на нього само́го не простягай своєї руки!“ **1** пішов сатанá від лица Господнього. **13** **1** сталося одного́ дня, коли сини його та дочкі його їли та вино пили в домі свого перворóдженого брата, **14** то прибіг до Йова посланець та й сказав: „Худоба велика о́рала, а ослиці па́слися при них. **15** Аж тут напали сабе́ї й позабирали їх, а слуг повбивали вістря́м меча. **1** втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **16** Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „**3** неба спав Божий огонь, і спалив отáру та слуг, та й пожер їх. **1** втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **17** Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже:

„Халде́ї поділилися на три відділи, і напали на верблюдів, та й позабирали їх, а слуг повбивали вістря́м меча. **1** втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **18** Поки він говорив, аж надбігає ще інший та й каже: „Сини твої та дочкі твої їли та вино пили в домі свого перворóдженого брата. **19** Аж рапто́во надійшов великий вітер з боку пустині, та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони повмирали. **1** втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **20** **1** встав Йов, і роздер плаща́ свого, й обстриг свою го́лову, та й упав на землю, і поклонився, **21** та й сказав: „Я вийшов нагі́й із утроби матері своєї, і нагі́й поверну́сь туди, в зéмлю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благослове́нне Господне́ Ім'я!“ **22** При всьому цьому Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 **1** сталося одного́ дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і прийшов також сатанá поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** **1** сказав Господь до сатані: „Звідки ти йдеш?“ А сатанá відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** **1** сказав Господь до сатані: „Чи звернув ти увагу на раба Мого́ Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. **1** він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без приводу його зруйнувати“. **4** **1** відповів сатанá Господеві й сказав: „Шкіра за шкіру, і все, що хто має, віддасть він за душу свою. **5** Але простягни но́ Ти руку Свою, і доторкніся до косте́й його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **6** **1** сказав Господь до сатані: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** **1** вийшов сатанá від лица Господнього, та й ударив Йова злим гнояко́м від стопи но́ги його аж до його че́репа. **8** А той узяв собі черепка́, щоб шкрéбти себе. **1** він сидів серед по́пелу. **9** **1** сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни́ Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відказав: „Ти говориш отак, як говори́ть яка з божевільних! Чи ж ми бу́дем приймати від Бога добре, а злого не приймем?“ **1** При всьому тому Йов не згрішив своїми устами. **11** **1** почули троє пріяте́лів Йо́вових про все те нещастя, що прийшло на нього, і

поприходили кожен з місця свого: теманянин Еліфаз, шух'янин Біддад та нааматянин Цофар. І вмовилися вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. 12 І звелі вони здалека очі свої, — і не пізнали його. І піднесли вони голос свій, та й заголосіли, і роздёрли кожен одягу свою, і кидали порошок над своїми головами аж до неба. 13 І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промовив до нього ні слова, бо вони бачили, що біль його вельми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження. 2 І Йов заговорив та й сказав: 3 „Хай загине той день, що я в ньому родився, і та ніч, що сказала: „Зачавсь чоловік!“ 4 Нехай стане цей день темнотою, нехай Бог з висоти не згадає його, і нехай не являється світло над ним! 5 Бодай темрява й мрок його заступили, бодай хмара над ним пробувала, бодай темнощі денні лякали його! 6 Оця ніч — бодай темність її обгорнула, нехай у днях року не буде названа вона, хай не ввійде вона в число місяців! 7 Тож ця ніч нехай буде самотна, хай не прийде до неї співання! 8 Бодай її ті проклинали, що день проклинають, що левітана готові збудити! 9 Хай потемніють зорі поранку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтячих повік зорі ранньої, — 10 бо вона не замкнула дверей нутра матернього, і не схвала страждання з очей моїх! 11 Чому я не згинув в утробі? Як вийшов, із нутра то чому я не вмер? 12 Чого прийняли ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? 13 Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені відпочинок 14 з царями та з земними радниками, що гробниці будують собі, 15 або із князями, що золото мали, що домі свої сріблом наповнювали! 16 Або чом я не ставсь недоноском прихованим, немов ті немовлята, що світла не бачили? 17 Там же безбожники перестають докучати, і спочивають там змученосілі, 18 разом з тим мають спокій ув'язнені, — вони не почують вже крику гнобителя! 19 Малий та великий — там рівні, а раб вільний від пана свого... 20 І нащо Він струдженому дає світло, і життя — гіркодухим, 21 що вичікують смерті — й немає її, що її відкопали б, як скарби заховані, 22 тим, що радісно тішились б, веселілись, коли б

знайшли гроба, 23 мужчіні, якому дороба закрита, що Бог тінню закрив перед ним? 24 Бо відхання моє випереджує хліб мій, а зойки мої полились, як вода, 25 бо страх, що його я жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло те мені. 26 Не знав я спокою й не був втихомірений, і я не відпочів, — та нещастя прийшло!“

4 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: 2 „Коли спробувать слово до тебе, — чи мука не буде ще більша? Та хто стримати зможе слова? 3 Таж ті багатьох був навчав, а руки ослаблі зміцняв, 4 того, хто спотикавсь, підіймали слова твої, а коліна тремткі ти зміцняв! 5 А тепер, як нещастя на тебе найшло, то ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. 6 Хіба не була бого бійність твоя за надію твою, за твоє сподівання — невинність доріг твоїх? 7 Пригадай но, чи гинув невинний, і де праведні вигублені? 8 Як я бачив таких, що орали були беззаконня, та сіяли кривду, то й жали її: 9 вони гинуть від подиху Божого, і від духу гнівного Його погибають! 10 Левіне ричання й рик лютого лева минає, і левчукам вилуцаються зуби. 11 Гине лев, як немає здобичі, і левенята левиці втікають. 12 І закрадається слово до мене, і моє ухо почуло ось дещо від нього. 13 У роздумуваннях над нічними видіннями, коли міцний сон обіймає людей, 14 спіткав мене жах та тремтіння, і багато костей моїх він струсонув, — 15 і дух перейшов по обличчі моїм, стало дуба волосся на тілі моїм. 16 Він стояв, але я не пізнав його вигляду, — образ навпроти очей моїх був, і тихий голос почув я: 17 „Хіба праведніша людина за Бога, хіба чоловік за свого Творця є чистіший? 18 Таж рабам Своїм Він не йме віри, і накладає вину й на Своїх Анголів! 19 Щоб ж тоді мешканці глиняних хат, що в поросі їхня основа? — Як міль, вион будуть розчавлені! 20 Вони товчені зранку до вечора, — і без помочі гинуть назавжди. 21 Слава їхня минається з ними, — вони помирають не в мудрості!

5 Ану клич, — чи є хто, щоб тобі відповів? І до кого з святих ти вдасіся? 2 Бо гнів побиває безглузлого, а заздрощі смерть завдають нерозумному! 3 Я бачив безумного, як він розсівся, — та зараз оселя його спорохнявила. 4 Від спасіння далекі сини його, вони без рятунку почавлені будуть у брамі! 5 Його жниво голодний поїсть,

і з-між тёрну його забере́, — і спра́гнені ось поковта́ють маєток його! **6** Бо нещастя виходить не з поро́ху, а горе росте не з землі, — **7** бо людина народжується на страждання, як іскри, щоб угору летіти. **8** А я б удава́вся до Бога, і на Бога б поклав свою справу, — **9** Він чинить велике та недослідіме, предивне, якому немає числа, **10** бо Він дає дощ на поверхню землі, і на поля посилає Він воду, **11** щоб поставити низьких на високе, і зміцнити спасіння засмучених. **12** Він розвіює задуми хитрих, і не виконують плану їх руки, **13** Він мудрих лукавством їх лобить, і рада крутійська марно́ю стає, — **14** вдень знаходять вони темноту́, а в полудень мацають, мов уночі! **15** І Він від меча уряту́є бідного, а з міцної́ руки — бідаря́, **16** і стається надія́ нужде́нному, і замкнула уста́ свої кривда! **17** Тож блаженна людина, яку Бог картає, і ти не цурайсь Всемогу́тнього кари: **18** Бо Він рану завда́сть — і перев'яже, Він ламає — й виго́юють руки Його! **19** В шістьох лихах спасає тебе, а в сімох не діткне́ тебе зло: **20** Викупля́є тебе Він від смерти за голоду, а в бою — з рук меча. **21** Як бич язика́ запанує, сховаєшся ти, і не будеш боятись руїни, як при́йде вона. **22** З насилля та з голоду́ будеш сміятись, а земної́ звіріни не бійся. **23** Бо з ка́мінням на полі є в тебе умова, і звір польовий примі́рився з тобою. **24** І довідаєшся, що на́мет твій спокійний, і перегля́неш домі́вку свою́, — і не зна́йдеш у ній недоста́тку. **25** І довідаєшся, що числе́нне насіння твоє, а наща́дки твої — як трава на землі! **26** І в дозрілому віці до гробу ти зійдеш, як збіжжя́ доспі́ле вві́ходить до клуні за ча́су свого! **27** Отож, досліді́ли ми це — й воно так, послухай чо́гоб, — й зрозумі́й собі все!“

6 А Йов відповів та й сказав: **2** „Коли б сму́ток мій вірно був зва́жений, а з ним ра́зом нещастя моє підня́ли на вазі, **3** то тепер воно тяжче було б від морського піску, тому́ нерозва́жне слова́ мої кажуть! **4** Бо в мені Всемогу́тнього стрі́ли, і їхня отру́та п'є духа мого́, страхи Божі шикую́ться в бій проти мене... **5** Чи дикий осел над травою реве́? Хіба реве віл, коли ясла повні? **6** Чи без соли їдять несмачне́, чи є смак у білкові́ яйця́? **7** Чого́ не хотіла торкну́тись душа моя, все те стало мені за поживу в хворобі. **8** О, коли б же збуло́ся проха́ння моє, а моє сподіва́ння дав Бог! **9** О, коли

б зволив Бог розчавіти мене, простягну́в Свою руку — й мене полама́в, — **10** то була б ще потіха мені, і скака́в би я в немилосе́рдному бо́лі, бо я не зріка́вся слів Святого! **11** Яка сила моя, що надію я матиму? І який мій кінець, щоб продо́вжити життя моє це? **12** Чи сила ка́мінна — то сила моя? Чи тіло моє мідяне́? **13** Чи не поміч для мене в мені, чи спасіння від мене відсу́нене? **14** Для то́го, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опустив то́го страх Всемогу́тнього. **15** Браті́ мої зраджую́ть, мов той потік, мов річи́ще пото́ків, минають вони, **16** темні́ші від льо́ду вони, в них ховається́ сніг. **17** Коли сонце їх гре́є, вони висиха́ють, у теплі — гинуть з місця́ свого́. **18** Карава́ни доро́гу свою відхи́ляють, ухо́дять в пустиню — й щезають. **19** Карава́ни з Темі́ поглядають, походи́ з Шеві́ покладають наді́ї на них. **20** І засоро́милися, що вони сподіва́лись; до нього́ прийшли — та й збенте́жились. **21** Так і ви тепер стали ніщо́, побачили страх — і злякали́сь! **22** Чи я говорив коли: „Дайте мені, а з ма́єтку свого дайте підкуп за мене, **23** і вряту́йте мене з руки ворога, і з рук гно́бителевих мене викупіть?“ **24** Навчі́ть ви мене — і я буду мовчати, а в чім я невмі́сне згрішив — розтлума́чте мені. **25** Які гострі слова́ справедливі, та що то дово́дить дога́на від вас? **26** Чи ви ду́маєте докоря́ти слова́ми? Бо на вітер слова́ одчайду́шного, **27** і на сироту́ нападаєте ви, і копаєте яму для друга свого! **28** Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажу́ перед вами неправди. **29** Верні́ться ж, хай кривди не бу́де, і верні́ться, — ще в тім моя правда! **30** Хіба в мене на язичі́ є неправда? чи ж не маю смаку́, щоб розпізнати нещастя?

7 Хіба чоловік на землі — не на службі́ військoвoї? І його́ дні — як дні наймі́та! **2** Як раб, спра́гнений тіні, і як наймит чекає запла́ти за працю́ свою, **3** так місяці́ ма́рности да́но в спа́док мені, та ночі терпі́ння мені відлічили. **4** Коли я кладу́сь, то кажу́: „Коли встану?“ І тя́гнеться́ вечір, і переверта́ння із бо́ку на бік їм до ранку. **5** Зодяглю́сь моє тіло черво́ю та стру́пами в порoсі, шкі́ра моя затверді́ла й бридка́. **6** А дні мої стали швидчі́ші за тка́цького чо́вника, і в марно́тній наді́ї минають вони. **7** Пам'ята́й, що життя моє — вітер, моє око́ вже більш не побачить добра́. **8** Не побачить мене око́

того, хто бачив мене, Твої очі поглянуть на мене — та немає мене. **9** Як хмара зникає й проходить, так хто сходить в шеол, не виходить, (Sheol h7585) **10** не вертається вже той до дому свого, та й його не пізнає вже місце його. **11** Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в ўтіску духа свого, нарікати я буду в гіркоті своєї душі: **12** Чи я море чи морська потвора, що Ти надо мною сторобу поставив? **13** Коли я кажу: „Нехай постіль потішить мене, хай думки мої леже моє забере“, **14** то Ти снами лякаєш мене, і видіннями страшиш мене **15** І душа моя прагне задушення, смерти хочуть мої кості. **16** Я обрідив життям. Не повіки ж я житиму! Відпусти ж Ти мене, бо марнота оці мої дні! **17** Що таке чоловік, що його Ти підносиш, що серце Своє прикладаєш до нього? **18** Ти щоранку за ним назираєш, щохвилі його Ти досліджуєш. **19** Як довго від мене ще Ти не відвернешся, не пусиши мене проковтнути хоч сліну свою? **20** Я згрішив. Що ж я маю робити, о Стороже людський? Чому Ти поклав мене ціллю для Себе, — і я стався собі тягарем? **21** І чому Ти не простиш мого гріха, і не відкинеш провини моєї? А тепер я до пороку ляжу, і Ти будеш шукати мене, — та немає мене“.

8 І заговорив шух'янин Білдад та й сказав: **2** „Аж доки ти будеш таке теревенити? І доки слова твоїх уст будуть вітром бурхливим? **3** Чи Бог скривлює суд, і хіба Всемогутній викривлює правду? **4** Якщо твої діти згрішили Йому, то Він їх віддав в руку їх беззаконня! **5** Якщо ти звертатися будеш до Бога, і будеш благати Всемогутнього, **6** якщо чистий ти та безневинний, — то тепер Він тобі Своєю милістю пробудить, і наповнить оселю твою справедлівістю, **7** і хоч твій початок нужденний, алé твій кінець буде вельми великий! **8** Поспитай в покоління давнішого, і міцно збагні батьків їхніх, — **9** бо ми ж учораšní, й нічого не знаєм, бо тінь — наші дні на землі, — **10** ото ж вони навчають тебе, тобі скажуть, і з серця свого слова подадуть: **11** Чи папірус росте без болота? Чи росте очерет без води? **12** Він іще в доспіванні своїм, не зривається, але сохне раніш за всіляку траву: **13** отакі то дороги всіх тих, хто забуває про Бога! І згине надія безбожного, **14** бо його сподівання — як те павутіння, і як дім павуків — його певність **15** На свій дім опирається, та не встоїть, тримається

міцно за нього, — й не вдержиться він. **16** Він зеленіє на сонці, й галузки його випинаються понад садка його, — **17** на купі каміння сплелось коріння його, воно між каміння вросло: **18** Якщо вирвуть його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачило! **19** Така радість дороги його, а з пороку інші ростуть. **20** Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за руку злочинців, **21** аж наповнить уста твої сміхом, а губи твої — криком радости... **22** Твої ненавісники в сором зодягнуться, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: **2** Справді пізнав я, що так. Та як оправдатись людині земній перед Богом? **3** Якщо вона схоче на прю стати з Ним, — Він відповіді їй не дасть ні на одне із тисячі скаржень. **4** Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього упертий — і цілим zostався? **5** Він гори зриває, й не знають вони, що в гніві своїм Він їх перевернув. **6** Він землю трясє з її місця, і стовпи її трусяться. **7** Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечатує зорі. **8** Розтягує небо Він Сам, і ходить по морських висотах, **9** Він Воба створив, Оріона та Волосожара, та зорі південні. **10** Він чинить велике та недослідіме, предивне, якому немає числа! **11** Ось Він надо мною проходить, та я не побачу, і Він переїде, а я не приглянусь до Нього **12** Ось Він схопить кого, — хто заверне Його, хто скаже Йому: що Ти робиш? **13** Бог гніву Свогого не спинить, під Ним гнутья Рагавові помічники, — **14** що ж тоді відповім я Йому? Які я слова підберу проти Нього, **15** я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю свого Суддю? **16** Коли б я звивав, а Він мені відповідь дав, — не повірю, що вчув би мій голос, **17** Він, що бурю може розтерти мене та помножити рани мої безневинно. **18** Не дає Він мені й звісти духа мого, бо мене насичає гіркотою. **19** Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвідчить мені? **20** Якщо б справедливим я був, то осудять мене мої уста, якщо я безневинний, то вчинять мене винуватим. **21** Я невинний, протé своєї душі я не знаю, і не радий життям своїм я. **22** Це одне, а тому я кажу: невинного як і лукавого Він вигубляє. **23** Якщо нагло бич смерть заподіює, — Він з проби невинних сміється. **24** У

руку безбожного дана земля, та Він лица суддів її закриває. Як не Він, тоді хто? **25** А дні мої стали швидкіші, як той скороход, повтікали, не бачили доброго, **26** проминули, немов ті човні очеретяні, мов орел, що несеться на здобич. **27** Якщо я скажучи: Хай забуду своє нарікання, хай зміну я обличчя своє й підбадьорюся, **28** то боюся всіх смутків своїх, і я знаю, що Ти не очистиш мене. **29** Все одно буду я винуватий, то нащо надармо я мучитися буду? **30** Коли б я умився сніговою водою, і почистив би лугом долоні свої, **31** то й тоді Ти до гробу опустиш мене, і учиниш бридким мене одіж моя. **32** Бо Він не людина, як я, й Йому відповіді я не дам, і не підемо разом на суд, **33** поміж нами нема посередника, що поклав би на нас на обох свою руку. **34** Нехай забере Він від мене Свогого бича, Його ж страх хай мене не жахає, **35** тоді буду казати, й не буду боятись Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя моє стало бридке для моєї душі... Нехай нарікання своє я на себе пушу, нехай говорю я в гіркоті своєї душі! **2** Скажу Богові я: Не осуджуй мене! Повідом же мене, чого став Ти зо мною на прю? **3** Чи це добре Тобі, що Ти гнобиш мене, що погорджуєш творивом рук Своїх, а раду безбожних освітлюєш? **4** Хіба маєш Ти очі тілесні? Чи Ти бачиш так само, як бачить людина людину? **5** Хіба Твої дні — як дні людські, чи літа Твої — як дні мужа, **6** що шукаєш провини моєї й вивідуєш гріх мій, **7** хоч відаєш Ти, що я не беззаконник, та нема, хто б мене врятував від Твоєї руки? **8** Твої руки створили мене і вчинили мене, потім Ти обернувся — і губиш мене. **9** Пам'ятай, що мов глину мене обробив Ти, — і в порошок мене обертаєш. **10** Чи не ллеш мене, мов молоко, і не згустив Ти мене, мов на сир? **11** Ти шкірою й тілом мене зодягаєш, і сплів Ти мене із костей та із жил. **12** Життя й милість подав Ти мені, а опіка Твоя стерегла мого духа. **13** А оце заховав Ти у серці Своєму, — я знаю, що є воно в Тебе: **14** якщо я грішу, Ти мене стережеш, та з провини моєї мене не очищуєш. **15** Якщо я провинюся, то горе мені! А якщо я невинний, не смію підняти свою голову, ситий стидом та напобений горем своїм! **16** А коли піднесеться вона, то Ти ловиш мене, як той лев, і знову предивно зо мною поводишся: **17** понівлюєш свідків Своїх проти мене, помножуєш

гнів Свій на мене, військо за військом на мене Ти шлеш. **18** І нащо з утроби Ти вивів мене? Я був би помер, — і жоднісіньке око мене не побачило б, **19** як нібито не існував був би я, перейшов би з утроби до гробу. **20** Отож, дні мої нечисленні, — перестань же, й від мене вступись, і нехай не турбуюся я бодай тріхи, **21** поки я не підую — й не вернуса! — до краю темноти та смертної тіні, **22** до темного краю, як морок, до тьмяного краю, в якому порядків нема, і де світло, як темрява“.

11 І заговорив нааматянин Цофар та й сказав: **2** „Чи має зостатись без відповіді безліч слів? І хіба язиката людина невинною буде? **3** Чи мужі замовчать твої теревені, й не буде кому засоромити тебе? **4** Ось говориш ти: „Чисте моє міркування, і я чистий в очах Твоїх, Боже!“ **5** О, коли б говорити став Бог, і відкрив Свої уста до тебе, **6** і представив тобі таємниці премудрости, бо вони — як ті чуда роздумування! І знай, — вимагає Бог менше від тебе, ніж провини твоєї того варті! **7** Чи ти Божу глибину дослідив, чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? **8** Вона вища від неба, — що зможеш зробити? І глибша вона за шебл, — як пізнаєш її? (Sheol h7585) **9** її міра — довша за землю, і ширша за море вона! **10** Якщо Він перейде й замкне щось, і згромадить, — то хто заборонить Йому? **11** Бо Він знає нікчемності людські та бачить насилля, — і Він не догляне? **12** Тож людина порожня мудрішає, хоч народжується, як те дике осля! **13** Якщо ти зміцниш своє серце, і свої руки до Нього простягнеш, — **14** якщо є беззаконня в руці твоїй, то прожени ти його, і кривда в наметах твоїх нехай не пробуває, — **15** тож тоді ти підіймеш обличчя невинне своє, і будеш міцний, і не будеш боятись! **16** Бо забудеш страждання, — про них будеш згадувати, як про воду, яка пропливла. **17** Від півдня повстане життя, а темрява буде, як ранок. **18** І будеш ти певний, бо маєш надію, і викопаєш собі яму та й будеш безпечно лежати, — **19** і будеш лежати, й ніхто не сполошить, і багато-хто будуть підлещуватися до обличчя твого. **20** А очі безбожних минуться, і згине притулок у них, а їхня надія — то стогін душі!“

12 А Йов відповів та й сказав: **2** „Справді, — то ж ві тільки люди, і мудрість із вами помре! **3** Таж і я маю розум, як ви, — я не нижчий від вас! І

в ко́го немає тако́го, як це? 4 Посмі́ховищем став я для дру́га сво́го, я, що клі́вав до Бо́га, і Ві́н мені відпові́дав, — посмі́ховищем став спра́ведливий, невинний. 5 Неща́сливцю погорда́, — на думку спо́кійного, — пригото́влена для спотика́ння но́гі! 6 Спо́кійні намети грабі́жників, і безпе́чність у тих, хто Бо́га гні́вить, у то́го, хто ні́би то Бо́га прова́дить руко́ю своєю́. 7 Але запита́й хоч худо́бу — і навчи́ть тебе́, і пта́ство небесе́не — й то́бі розпо́вість. 8 Або говори́ до землі́ — й вона́ вивчи́ть тебе́, і розкажу́ть то́бі риби мо́рські. 9 Хто б із цьо́го всьо́го не пізна́в, що Госпо́дня рука́ це вчини́ла? 10 Що в Ньо́го в руці́ душа́ всьо́го живо́го й дух ко́жного лю́дського ті́ла? 11 Чи ж не ухо́ слова́ розпо́вляє, підне́біння ж смаку́є для себе́ по́живу? 12 Мудрі́сть — у ста́рших, бо до́вгість днів — розум. 13 Мудрі́сть та сила́ — у Ньо́го, Йо́го рада́ та розум. 14 Ось Ві́н зру́йнує — й не буде́ воно́ відбудо́ване, замкне́ чоло́віка — й не буде́ він ви́пущений. 15 Ось Ві́н стрима́є во́ди — і висохну́ть, Ві́н їх пу́стить — то́ землю вони́ переверну́ть. 16 В Ньо́го сила́ та за́дум, у Ньо́го заблу́джений і той, хто призво́дить до блу́ду. 17 Ві́н уводи́ть у по́милку ра́дників, і обезу́млює су́ддів, 18 Ві́н розв'я́зує пу́та ца́рів і припері́зує по́яса на їхні́ сте́гна. 19 Ві́н прова́дить священи́ків босо́, і потужних по́валює, 20 Ві́н наді́йним уста́ віді́ймає й забира́є від ста́рших розумні́сть. 21 На досто́йників лле́ Ві́н погорду́, а по́яса можли́м осла́блює. 22 Відкрива́є Ві́н речі́ глибокі́ із те́мряви, а те́мне прова́дить на сві́тло. 23 Ві́н робить наро́ди поту́жними — й знову́ їх ни́щить, Ві́н наро́ди поши́рює, й по́тім виводи́ть в нево́лю. 24 Віді́ймає Ві́н розум в наро́дніх го́лів на землі́ та блука́ти їх змушу́є по бездо́рожній пу́стелі́, — 25 вони́ ходять на́впома́цки в те́мряві те́мній, і Ві́н упрова́джує їх в блука́ніну, мов п'я́ного!

13 Ось усе́ оце́ бачило́ око́ моє́, чуло́ ухо́ моє́, — та й усе́ заува́жило. 2 Як зна́єте ви́ — знаю́ й я, я не ни́жчий від вас, 3 і я говори́тиму до Все́могутнього́, і переко́нувати́ хочу́ Бо́га! 4 Та непра́вду ку́єте тут ви́, ліка́рі непу́тячі́ ви всі́! 5 О, коли́ б ви наспра́вді́ мовчали́, то вам це́ за мудрі́сть бу́ло б! 6 Послу́хайте́ но́ переко́нань мої́х: і ви́слухайте́ заперече́ння уст мої́х. 7 Чи буде́те ви́ говори́ти непра́вду про Бо́га, чи буде́те ви́ говори́ти ома́ну про Ньо́го? 8 Чи буде́те ви́

ува́жати на Ньо́го? Чи за Бо́га на прю́ поста́єте? 9 Чи до́бре, що вас Ві́н до́слідить? Чи як з лю́дини́ смію́ться, так буде́те ви́ насміха́тися з Ньо́го? 10 Наспра́вді́ Ві́н вас пока́рає, якщо́ бу́дете ви́ потура́ти та́ємно́ особи́! 11 Чи ж ве́лич Йо́го не настра́шує вас, і не напа́дає на вас Йо́го стра́х? 12 Ваші́ нага́дування́ — це прислі́в'я із по́пелу, ваші́ ба́шти — це гли́няні ба́шти! 13 Мовчи́ть передо́ мною́, — а я говори́тиму, і нехай́ щобу́дь при́йде на ме́не! 14 Нащо́ де́ртиму́ я своє́ ті́ло зу́бами сво́їми, а ду́шу сво́ю покла́ду в сво́ю ру́ку? 15 Ось Ві́н мене́ вб'є́, і я наді́ї не матиму́, — але́ перед облі́ччям Йо́го про до́роги сво́ї спере́чатися́ буду́! 16 І це́ мені́ буде́ спаса́нням, бо́ перед облі́ччя Йо́го не піді́йде́ безбо́жний. 17 Напра́вду послу́хайте́ сло́ва мо́го, а моє́ це́ о́свідче́ння — в ваших́ уха́х нехай́ бу́де. 18 Ось я су́д споря́див, — бо́ я спра́ведливий, те́ знаю́! 19 Хто́ той, що́ буде́ зо мно́ю прова́дити́ прю́? Бо́ тепе́р я замовк би́ й помер би́. 20 Ті́льки дво́х цих рече́й не роби́ Ти́ зо мно́ю, тоді́ від облі́ччя Тво́го́ я не́ буду́ ховати́сь: 21 віддали́ Сво́ю руко́ від мене́, а Тві́й стра́х хай́ мене́ не жа́хає! 22 Тоді́ клич, а я відпові́датиму́, або́ я говори́тиму, Ти́ ж мені́ відпові́дь дай! 23 Скільки́ в мене́ про́вин та грі́хів? Пока́жи́ Ти́ мені́ мій́ пере́ступ та грі́х мій́! 24 Чому́ Ти́ хова́єш облі́ччя Своє́́ і вважа́єш мене́ Со́бі во́рогом? 25 Чи́ Ти́ будеш́ стра́хати́ заві́яний ві́тром листо́к? Чи́ Ти́ соло́міну́ су́ху будеш́ гнати́? 26 Бо́ Ти́ пи́шеш на мене́ гі́ркоти́ й про́вини мо́го мо́лоде́чого ві́ку да́єш на спа́док мені́, 27 і в кайда́ни зако́вувеш но́ги мої́, і всі́ до́роги мої́ сте́ре́жеш, на́зирці́ ходи́ш за мно́ю, 28 і він розпа́дається́, мов та́ трухля́вина, немов та́ оде́жа, що́ міль́ її́ з'ї́ла!

14 Лю́дина, що́ від жі́нки наро́джена́, коротко́де́нна та повна́ печа́лями: 2 вона́ виходи́ть, як кві́тка — й зів'я́не, і вті́кає, мов ті́нь, — і не зоста́ється. 3 І на тако́го Ти́ очі́ Свої́ відкрива́єш, і води́ш на су́д із Со́бою Йо́го! 4 Хто́ чистого́ вівести́ може́ з нечи́стого? Ані́ один! 5 Якщо́ ви́значені́ Йо́го дні́, число́ Йо́го міся́ців — в Тебе́, якщо́ Ти́ при́значив для́ нього́ мету́, що́ її́ не пере́йде, — 6 відверни́ся від нього́ — і він заспо́кої́ться, і буде́ він ті́шитися́ сво́ім дне́м, як той най́мит. 7 Бо́ дере́во ма́є наді́ю: якщо́ буде́ стя́те, то́ силу́ отрима́є зно́ву, і па́рост Йо́го не

загіне; **8** якщо постаріє в землі його корінь і в поросі вмре його пень, **9** то від вóдного záпаху знов зацвіте, і пúстить галúззя, немов саджанець! **10** А помре чоловік — і зникає, а сконає людина — то де ж вона є? **11** Як вода витікає із óзера, а рíчка спадає та сохне, **12** так і та людина покладётся — й не встане, — аж до закíнчення неба не збудяться люди та не прокинуться зó сну свого. **13** О, якби Ти в шеблі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж поки минётся Твій гнів, коли б час Ти призна́чив мені, — та й про мене згадав! (Sheol h7585) **14** Як помре чоловік, то чи він оживе? Буду мати надію по всі дні свого життя, аж поки не прийде заміна для мене! **15** Кликав би Ти, — то я відповів би Тобі, за чин Своїх рук сумував би, **16** бо кроки мої рахував би тепер, а могого грíха не стеріг би, — **17** провина моя була б запечáтана в вúзлику, і Ти закрив би моє беззаконня. **18** Алé гора справді впаде, а скéля зсувається з місця свого, **19** каміння стирає вода, її злива сполóщує порох землі, — так надію тогó Ти губиш. **20** Ти силою схóпиш назáвжди його, — і відхóдить, Ти міняєш обличчя його — й відсилаєш його. **21** Чи сини його славні, того він не знає, чи в при́крому стані — того він не відає. **22** Боліє він тільки тоді, коли тіло на ньóму, коли в ньóму душа — тоді тóжить“.

15 І відповів теманянин Еліфáз та й сказав: **2** „Чи відповідатиме мудра людина знанням вітряним, і східнім вітром напóвнить утробу свою? **3** Бúде виправдуватися тим словом, що не надається, чи тими речáми, що пожитку немає від них? **4** Ти страх Божий руйнуєш такóж, і пустóшиш молитву до Бога, **5** бо навчає провина твоя — твої уста, і ти вибираєш собі язика хитрунів. **6** Оскаржáють тебе твої уста, не я, й твої губи свідкують на тебе: **7** Чи ти народився людиною першою, чи раніше, ніж згíр'я, ти створений? **8** Чи ти слухав у Божій таємній нараді, та мудрість для себе забрав? **9** Що ти знаєш, чого б ми не знали? Що ти зрозумів, — і не з нами воно? **10** Поміж нами і сивий, отóй і старий, старший днями від бáтька твого. **11** Чи мало для тебе — потішення Божі та слово, яке Він сховав у тобi? **12** Чого то підно́сить тебе твоє серце, й які то знакі твої очі дають, **13** що на Бога зверта́єш ти духа свого, і з своїх уст випускаєш поді́бні слова? **14** Що таке чоловік,

щоб опра́вданим бути, і щоб був справедливим від жінки наро́джений? **15** Таж Він на́віть святим Своім не довіряє, і не опра́вдани в óчах Його небеса́, — **16** що ж тоді чоловік той бри́дкий та зіпсутий, що п'є кривду, як воду? **17** Я тобі розповім, — ти послухай мене, а що бачив, то те розкажу́, **18** про що мудрі донéсли та від батьків своїх не затаїли того, — **19** їм самим була да́на земля, і не приходив чужий поміж них. **20** Безбожний тремтіть по всі дні, а насильникові мало років заховано. **21** Вереск жа́хів — у нього в уша́х, серед міру приходить на нього грабіжник. **22** Він не вірить, що вёрнеться від темноти́, й він вичікується для мечá. **23** Він мандрує за хлібом, — та де він? Знає він, що для нього встанóвлений день темноти́. **24** Страша́ть його ўтиск та гно́блення, хапають його, немов цар, що готовий до бо́ю, **25** бо руку свою простягав він на Бога, і повставав на Всемогúтного, **26** проти Нього твердо́ю він шиєю бігав, товстíми хребта́ми щитів своїх. **27** Бо закрив він обличчя своє своїм салом, і бóки обклав своїм жиром, **28** і сидів у міста́х поруйно́ваних, у дома́х тих, що в них не сидять, що на купи каміння призна́чені. **29** Він не буде багатий, і не всто́иться сила його, і по землі не поши́ряться їхні маетки. **30** Не всту́питься з те́мности він, по́лум'я висушить па́рост його, й духом уст Його буде він схóплений. **31** Хай не вірить в марно́ту заблúканий, бо марно́тою буде запла́та йому́, — **32** вона віповниться не за днів його, а його верховіття не буде зелене! **33** Поскидає насіллям, немов виноград, недозрілість свою, порóнить він квіття своє, як оливка, — **34** бо збори безбожних спустóшені будуть, а огонь пожерé дiм хабáрника: **35** він злом вагітніє, й породить марно́ту, й ома́ну готує утроба його“.

16 А Йов відповів та й сказав: **2** „Чув я такого багато, — даремні розра́дники всі ви! **3** Чи настане кінець вітряним цим слова́м? Або що зміцніло тебе, що так відповідаєш? **4** І я говорив би, як ви, якби ви на місці мо́єму були́, — я додав би слова́ми на вас, і головою своєю кивáв би на вас, **5** уста́ми своїми зміцня́в би я вас, і не стримав би рух своїх губ на розраду! **6** Якщо я говоритиму, біль мій не стримається, а якщо перестану, що віді́йде від мене? **7** Та тепер ось Він змучив мене: Всю громаду мою Ти спустóшив, **8** і помóрщив мене,

і це стало за свідчення, і змарнілість моя проти мене повсталала, — і очевидьки мені докоряє! 9 Його гнів мене шáрпає та ненавидить мене, скребоче на мене зубами своїми, мій ворог вигóстрює очі свої проти мене... 10 Вони па́ці свої роззявляють на мене, б'ють ганебно по щóках мене, збираються разóм на мене: 11 Бог злочінцеві видав мене, і кинув у руки безбожних менé. 12 Спокійний я був, — та тремтячим мене Він зробив. І за шию вхопів Він мене — й розторбщив мене, та й поставив мене Собі ціллю: 13 Його стрільці мене оточили, розриває ниркі мої Він не жалівши, мою жовч виливає на землю. 14 Він робить пролім на проломі в мені, Він на мене біжить, як силáч. 15 Верету пошив я на шкіру свою та під поро́х знизив свою го́лову. 16 Зашарілось обличчя моє від плачу́, й на повіках моїх залягла смертна тинь, 17 хоч насильства немає в долоньях моїх, і чиста молитва моя! 18 Не прикрій, земле, крові моєї, і хай місця не буде для зойку мого, — 19 бо тепер ось на небі мій Свідок, Самовідець мій на висоті. 20 Глузливці мої, мої друзі, — моє око до Бога сльозить, 21 і нехай Він дозволить людині змагання із Богом, як між сином людським і ближнім його, — 22 бо почислені роки минуть, і піду я дорогою, та й не вернусь.

17 Мій дух залама́всь, мої дні погасають, — zostáлись мені самі гроби! 2 Дійсно, насмішки зо мною, й моє око в розгірченні їхнім ночеє. 3 Поклади, дай заста́ву за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову зо мною заб'є по руках? 4 Бо від розуміння закрив Ти їх серце тому не звеличуєш їх. 5 Він призна́чує ближніх на поділ, а очі синів його те́мніють, 6 Він поставив мене за прислів'я в наро́дів, і став я таким, на якого плюють. 7 З безталання поте́мніло око моє, а всі члени мої — як та тинь... 8 Праведники остовпіють на це, і невинний встає на безбожного. 9 І праведний буде держáтись дороги своєї, а хто чистору́кий — побільшиться в силі. 10 Але всі ви повернетесь, — і приходьте, та я не знаходжу між вами розумного. 11 Мої дні проминули, порвалися думи мої, мого серця маєток, — 12 вони мені ніч обертають на день, наближують світло при те́мряві! 13 Якщо сподіваюсь, то тільки ше́бу, як дому свого, в темноті постелю́ своє ло́же. (Sheol h7585) 14 До грóбу

я кличу: „О батьку ти мій!“ До черві: „Моя мамо та сéстро моя!“ 15 Де ж тоді та надія моя? А надія моя, — хто побачить її? 16 До ше́бових за́сувів зййде вона, коли зййдемо разóм до поро́ху“.

18 І заговорив шух'янин Білдáд та й сказав: 2 „Як довго ви будете па́стками класти слова́? Розміркуйте, а потім собі поговóримо! 3 Чому порабóвані ми, як худоба? Чому в ваших очáх ми безумні? 4 О ти, що розшáрпуєш душу свою в своїм гніві, — чи для тебе земля опустіє, а скеля осу́неться з місця свого? 5 Таж світи́льник безбожних погáсне, і не буде світитися і́скра огню́ його: 6 Його світло стемніє в наметі, і згасне на ньому світи́льник його, 7 стануть тісні кроки сили його́, і вдарить його власна рада! 8 Бо він кінений в па́стку ногами своїми, і на граті він буде ходити: 9 па́стка схóпить за стóпу його́, зміцниться сітка на ньому, — 10 на нього захóваний шнур на землі, а па́стка на нього — на стéжці. 11 Страхіття жахають його звідусіль, і женуться за ним по сліда́х. 12 Його сила голодною буде, а нещастя при боці його приготóвлене. 13 Його шкіра поїджена буде хворобою, поїсть члени його перворóджений смерти. 14 Відірвана буде безпéка його від намету його, а Ти до царя жахів його приведеш... 15 Він перебуває в наметі своєму, який не його, на мешкáння його буде кінена сірка. 16 Здо́бу посóхнуть коріння його, а згорі — його віття зів'яне. 17 Його пам'ять загине з землі, а на вулиці ймéння не буде йому. 18 Заженуть його з світла до те́мряви, і весь світ проганяє його. 19 У нього немає в наро́ді нащáдка, ні внука, і немає остáнку в місцях його мéшкання. 20 На згадку про день його остовпівали останні, за волóсся ж хапáлись давніші... 21 Ось такі то мешкáння неправедного, і це місце того, хто Бога не знає!“

19 А Йов відповів та й сказав: 2 „Аж до́ки смутити ви будете душу мою, та душити словами мене? 3 Десять раз це мене ви сорóмите, гно́бити мене не стидáетесь! 4 Якщо справді зблудів я, то мій гріх при мені позоста́не. 5 Чи ви велича́етесь справді над мною, і виказуєте мою га́ньбу на мене? 6 Знайте тоді, що Бог скривдив мене, і тенéта Свої розточів надо мною! 7 Ось „гвалт!“ я кричу́, та не відповідає ніхто, голошу́, — та немає суду! 8 Він

дорогу мою оточив — і я не перейду, Він поклав на стежки мої темряву! 9 Він стягнув з мене славу мою і вінця зняв мені з голови! 10 Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вивернув Він. 11 І на мене Свій гнів запалив, і зарахував Він мене до Своїх ворогів: 12 полкі Його разом приходять, і торують на мене дорігу свою, і таборують навколо намету мого. 13 Віддалив Він від мене братів моїх, а знайомі мої почужили для мене, 14 мої ближні відстали, і забули про мене знайомі мої. 15 Мешканці дому мого, і служниці мої за чужого вважають мене, — чужаком я став в їхніх очах. 16 Я кличу свого раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устами благаю його. 17 Мій дух став бридкий для моєї дружини, а мій запах — сином моєї утроби. 18 Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене. 19 Мої всі повірники брідяться мною, а кого я кохав — обернулись на мене. 20 До шкіри моєї й до тіла мого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя. 21 Змилюйтеся надо мною, о, змилюйтеся надо мною ви, ближні мої, бо Божа рука доторкнулась мене! 22 Чого ви мене переслідуете, немов Бог, і не насичуетесь моїм тілом? 23 О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазначувані, 24 коли б рільцем залізним та оливою в скелі навки вони були витесані! 25 Та я знаю, що мій Викупитель живий, і останнього дня Він підійме із порохи 26 цю шкіру мою, яка розпадається, і з тіла свого я Бога побачу, 27 сам я побачу Його, й мої очі побачать, а не очі чужі. Тануть нірки мої в моїм нутрі! 28 Коли скажете ви: „Нащо будемо гнати його, коли корень справи знаходиться в ньому!“ 29 то побійтесь меча собі ви, бо гнів за провину — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!“

20 І відповідь нааматянин Цофар та й сказав: 2 „Тому то думки мої відповідати мене наvertають, і тому то в мені цей мій поспіх! 3 Соромливу нагану собі я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. 4 Чи знаєш ти те, що від вічності, відколі людина на землі була поставлена, — 5 то спів несправедливих короткий, а радість безбожного — тільки на хвилю? 6 Якщо піднесеться величність його аж до неба, а його голова аж до хмари досягне, 7 протé він загине

навіки, немов його гній, хто бачив його, запитає: де він? 8 Немов сон улетить — і не знайдуть його, мов видіння нічне, він сполошений буде: 9 його бачило око, та бачити більше не буде, і вже не побачить його його місце... 10 Сини його запобігатимуть ласки в нужденних, а руки його позвертають маєток його. 11 Повні кості його молодечости, — та до порохи з ним вона ляже! 12 Якщо в устах його зло солодке, — його він таїть під своїм язиком, 13 над ним милосердиться та не пускає його, і тримає його в своїх устах, — 14 то цей хліб в його нутрощах зміниться, — стане він жовчу зміною в нутрі його! 15 Він маєток чужого ковтає, але його виблуде: Бог виганяє його із утроби його. 16 Отруту зміїну він ссатиме, гадючий язик його вб'є! 17 Він річкових джерел не побачить, струмків меду та молока. 18 Позвертає він працю чужу, і її не ковтне, як і маєток, набутий з виміни своєї, жувати не буде. 19 Бо він переслідував, кидав убогих, він дим грабував, хоч не ставив його! 20 Бо спокію не знав він у нутрі своїм, і свого наймилішого не збереже. 21 Немає останку з обжирства його, тому нетривале добро його все: 22 за повні достатку його буде тісно йому, рука кожного скривдженого прийде на нього! 23 Хай наповнена буде утроба його, та пошле Він на нього жар гніву Свого, і буде дощити на нього недугами його. 24 Він буде втікати від зброї залізної, — та проніже його мідний лук. 25 Він стане мечá витягати, і вийде він із тіла, та держак його вийде із жовчі його, і перестрах на нього впаде! 26 При скарбах його всі нещастя заховані, його буде жерти огонь не роздмухуваний, позостале в наметі його буде знищене. 27 Небо відкриє його беззаконня, а земля проти нього повстане, — 28 урожай його дому втече, розпливеться в день гніву його. 29 Оце доля від Бога людині безбожній, і спадщина, обіцяна Богом для неї!“

21 А Йов відповів та й сказав: 2 „Уважно послухайте слово моє, і нехай буде мені це розрадою вашою! 3 Перетерпіть мені, а я промовлятиму, — по промові ж моїй насміхатися будеш. 4 Хіба до людини моє нарікання? Чи не мав би чого стати нетерпеливим мій дух? 5 Оберніться до мене — й жахніться, та руку на уста свої покладіть. 6 І якщо я згадаю про це,

то жахаюся, і морозом проймається тіло моє. 7 Чого несправедливі живуть, доживають до віку, й багатством зміцнюються? 8 Насіння їх міцно стоїть перед ними, при них, а їхні нащадки — на їхніх очах. 9 Доми їхні — то спокій від страху, і над ними нема бича Божого. 10 Спинається бик його, і не дарёмно, — зачинає корова його, й не скидає. 11 Вони випускають своїх молодят, як отару, а їх діти вибрикують. 12 Вони голос здійсмають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. 13 Проводять в добрі свої дні, і сходять в спокій в шеол. (Sheol h7585) 14 А до Бога говорять вони: „Уступіся від нас, — ми ж доріг Твоїх знати не хочем! 15 Що таке Всемогутній, що будемо служити Йому? І що скористаєм, як будемо благодати Його?“ 16 Та не в їхній руці добро їхнє, — далєка від мене порада безбожних... 17 Як часто світільник безбожним згасає, і приходить на них їх нещастя? — Він приділює в гніві Своім на них пастки! 18 Вони будуть, немов та солома на вітрі, і немов та полова, що буря схопіла її! 19 „Бог ховає сином його кривду Свою“ — та нехай надолужить самому йому, і він знатиме! 20 Нехай його очі побачать нещастя його, й бодай сам він пив гнів Всемогутнього! 21 Яке бо старання його про родину по ньому, як для нього число його місяців вже перелічене? 22 Чи буде хто Бога навчати знання, Його, що й небесних судитиме? 23 Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мирний, 24 діжки його повні були молока, а мізок костей його свіжий. 25 А цей помирає з душею огірченою, і доброго не споживав він, 26 та порохом будуть лежати обоє вони, і черва їх покриє. 27 Тож я знаю думки ваші й задуми, що хочете кривдити ними мене. 28 Бож питаєте ви: Дє князів дім, і де намет пробування безбожних? 29 Тож спитайтеся тих, що дорогою йдуть, а їхніх ознак не затаюйте: 30 що буває врятований злий в день загибелі, на день гніву відводиться в захист! 31 Хто йому розповість у лице про дорогу його? А коли наробив, хто йому надолужить? 32 І на кладовище буде проваджений він, і про могилу подбають. 33 Скіби долини солодкі йому, і тягнеться кожна людина за ним, а тим, хто поперед нього, — немає числа. 34 І як ви мене потішаєте марністю, коли з ваших відповідей зостається сама тільки фальш?“

22 І заговорив теманянин Еліфаз та й сказав: 2 „Чи для Бога людина корисна? Бо мудрий корисний самому собі! 3 Хіба Всемогутній бажає, щоб ти ніби праведним був? І що за користь Йому, як дороги свої ти вважаєш невинними сам? 4 Чи Він буде карати, тебе боячись, і чи піде з тобою на суд? 5 Хіба твоє зло не велике? Таж твоїм беззаконням немає кінця! 6 Таж з братів своїх брав ти заставу даремно, а з нагого одержу стягав! 7 Не поїв ти водою знеможеного, і від голодного стримував хліб. 8 А сильна людина — то її оцей край, і почесний у ньому сидітиме. 9 Ти напорожньо вдів відсилав, і сирітські рамена гнобилися, — 10 тому пастки тебе оточили, і жахає тебе наглий страх, 11 твоє світло стемніло, нічого не бачиш, і велика вода закриває тебе. 12 Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зорі угору поглянь, які стали високі вони! 13 А ти кажеш: „Що відає Бог? Чи судитиме Він через млу? 14 Хмари — завіса Йому, й Він не бачить, і ходить по крузі небесному“. 15 Чи ти будеш триматись дороги відвічної, що нею ступали безбожні, 16 що невчасно були вони згублені, що річка розлита, підвалина їх, 17 що до Бога казали вони: „Відступися від нас!“ та: „Щоб зробиш для нас Всемогутній?“ 18 А Він доми їхні наповнив добром! Але віддалилась від мене порада безбожних! 19 Справедливі це бачать та тішаться, і насміхається з нього невинний: 20 „Справді вігублений наш противник, а останок їх віжер огонь!“ 21 Заприязнійся із Ним, та й май спокій, — цим прийде на тебе добро. 22 Закона візьми з Його уст, а слова Його в серце своє поклади. 23 Якщо вернешся до Всемогутнього, — будеш збудований, і віддалиш беззаконня з наметів своїх. 24 І викинь до пороку золото, і мов камінь з потоку офірське те золото, — 25 і буде тобі Всемогутній за золото та за срібло блискуче тобі! 26 Бо тоді Всемогутнього ти покохаєш і до Бога підіймеш обличчя своє, — 27 будеш благодати Його — й Він почує тебе, і ти обітниці свої надолужиш. 28 А що postanовиш, то виповниться те тобі, й на дорогах твоїх буде сяяти світло. 29 Бо знижує Він спину пишного, хто ж смиренний, тому помагає. 30 Рятує Він і небезвінного, і той чистотою твоєю рук урятований буде“.

23 А Йов відповів та й сказав: 2 „Моя мова й сьогодні гіркі́, — тяжче страждання́ моє за стогнання́ мої. 3 О, якби то я знав, де Його я знайду́, то прийшов би до місця́ Його пробування́! 4 Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я наповнив би доводами, — 5 розізнав би слова́, що́ мені відповість, і я зрозумів би, що́ скаже мені. 6 Чи зо мною на прю Він з великою силою стане? О ні, — тільки б увагу звернув Він на мене! 7 Справедливий судився б там з Ним, я ж назавжди б звільни́вся від свого́ Судді. 8 Та піду́ я на схід — і немає Його, а на захід удамся — Його не побачу, 9 на півночі шукаю Його — й не вхоплю́, збóчу на південь — і не добачаю. 10 А Він знає дорогу, яка при мені, — хай би випробував Він мене, — мов те золото, вийду! 11 Трималась нога моя коло стопі́ Його, до́роги Його я держався й не збóчив. 12 Я не відступався від за́повідей Його губ, над уста́ву свою я ховав слова уст Його. 13 Але Він при одні́му, — й хто заве́рне Його? Як чого загадає душа́ Його, — те Він учинить: 14 бо Він вико́нає, що́ про мене призна́чив, і в Нього багато такого, як це! 15 Тому перед обличчям Його я тремчу́, розважаю — й жахаю́сь Його. 16 А Бог пом'якши́в моє серце, і Всемогутній мене настраши́в, 17 бо не знищений я від темно́ти, ані від обличчя свого, що́ темни́сть закрила його!

24 Для чо́го часі́ не заховані від Всемогутнього? Ті ж, що знають Його, Його днів не побачать! 2 Пересóвують ме́жі безбожні, стадо грабують вони та пасу́ть, 3 займають осла в сироти́ни, беруть у заста́ву вола від удовиць. 4 вони бідних з дороги спиха́ють, разом мусять ховатися збіджені кра́ю. 5 Тож вони, бідарі́, немов дикі осли на пустині́, вихо́дять на працю́ свою, здобичі́ шукаючи, — степ йому́ хліба́ дає для дітей. 6 На полі́ вночі вони жнуть, і збирають собі́ виноград у безбожного, 7 на́го ночують вони, без одежі́, і не мають вкриття́ собі́ в холоді́, 8 мокнуть від зливи́ гірської́, а засло́ни не маючи, скелю́ вони обіймають. 9 Сироту́ відривають від перс, і в заста́ву беруть від убогого. 10 Ходять на́го вони, без вбрання́, і голодними носять сно́пі. 11 Хоч між му́рами їхніми ро́блять оливу, то́пчуть чаві́ла, — та прагнуть вони! 12 Стогнуть люди́ із міста́, і кричить душа́ вбіваних, а Бог на це зло не зверта́є уваги. 13

Вони проти́ сві́тла бунту́ють, не знають до́риг Його, і на сте́жках Його не сидять. 14 На світа́нку встає душо́губ, замордо́вує бідного та злидаря́, а ніч він провóдить, як злоді́й. 15 А перелю́бника око чекає смерка́ння, говорячи: „Не побачить мене жодне око!“ і засло́ну кладе на обличчя. 16 Підко́пуються під до́мі в темно́ті, замика́ються вдень, сві́тла не знають вони, 17 бо ра́нок для них усіх ра́зом — то те́мрява, і знають вони жахи те́мряви. 18 Такий легкий він на пове́рхні води, на землі́ їхня частка прокля́та, — не ве́рнеться він на дорогу садів-виноградів. 19 Як посу́ха та спе́ка їдять сніжну во́ду, так ше́бл поїсть грішників! (Sheol h7585) 20 Забу́де його лоно́ матері́, буде жерти черва́ його, мов солодо́ці, більше не буде він зга́дуваний, — і безбожник полама́ний буде, мов де́рево! 21 Чинить зло для безді́тної він, щоб вона не родила, і вдови́ці не зробить добра́. 22 А мі́ццю своєю́ він тягне могутні́х, — коли він встає, то ніхто вже не певний сво́його життя́! 23 Бог дає йому́ все на безпе́ку, і на те він спи́рається, та очі́ Його бачать їхні до́роги: 24 підійму́ться трохи — й не має вже їх, бо пони́жені. Як усе, вони гинуть, — і зрі́зуються, немов та колоско́ва голо́вка. 25 Якщо ж ні, то хто зробить мене неправдомóвцем, а слово́ моє на марно́ту о́берне?“

25 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: 2 „Панува́ння та о́страх — у Нього, Який на висóтах Свої́х чинить мир. 3 Чи війську́ Його є́ число? І над ким Його сві́тло не схóдить? 4 І як може лю́дина бути праведно́ю перед Богом, і як може бути чистим, від жінки наро́джений? 5 Таж Йому́ навіть міся́ць не сві́тить, і в очах Його й зóрі не ясні! 6 Що́ ж тоді́ лю́дина ота́, — черв'я́к, чи син лю́дський — хроба́к?“

26 А Йов відповів та й сказав: 2 „Як безсі́лому ти допомі́г, як раме́но підпер ти немо́жному? 3 Що́ ти радив немудро́му, й яку раду́ подав багачо́м? 4 Ко́му ти слова́ говорив, і чий дух вийшов з тебе? 5 Рефаї́ми тремтять під водою́ й всі́ її́ ме́шканці́. 6 Голий ше́бл перед Ним, і нема́ покриття́ Аваддо́ну. (Sheol h7585) 7 Він над поро́жнечею́ північ простяг, на нічо́му Він землю́ повісив. 8 Він зав'я́зує воду́ в Свої́х обла́ках, і не розбива́ється хмара́ під ними. 9 Він поставив престóла Сво́го, розтягну́в над ним хмару́ Свою. 10

На поверхні води Він зазначив межі аж до границі між світлом та темрявою. **11** Стопи неба тремтять та страшать від гніву Його. **12** Він міццю Своєю впокoює море, і Своїм розумом нищить Рагава. **13** Своїм Духом Він небо прикрásив, рука Його в ньому створила втікаючого Скорпіона. **14** Таж це все — самі кінці дороги Його, — бо ми тільки слабкє шепотіння чували про Нього, грим потуги ж Його — хто його зрозуміє?“

27 І Йов далі вів мову свою та й казав: **2** „Як живий Бог, — відкинув Він право мое, і душу мою засмутив Всемогутній, **3** і як довго в мені ще душа моя, і дух Божий у нїздрах моїх, — **4** неправди устá мої не говоритимуть, а язик мій не скаже омáни! **5** Борони мене, Боже, признáти вас за справедливих! Доки я не помру́, своєї невинности я не відкину від себе, — **6** за свою справедливість тримаюся міцно, — й її не пушú, моє серце не буде ганьбити ні óдного з днів моїх, — **7** нехай буде мій ворог — немов той безбожник, а хто повстає проти мене — як кривдник! **8** Яка ж бо надія лукавому, коли відірвє, коли візьме Бог душу його? **9** Чи Бог вислухає його крик, коли прийде на нього нещастя? **10** Чи буде втішатися він Всемогутнім? Буде кликати Бога за кожного чáсу? **11** Я вас буду навчати про Божую руку, що є у Всемогутнього — я не сховаю, — **12** таж самі ви це бачили всі, то чого ж нісенітниця плещете? **13** Така доля людини безбожної, це спáдщина насильників, що отримують від Всемогутнього: **14** Як розмножаться діти його — то хіба для меча, а нащáдки його не наситяться хлібом! **15** Позосталих по нím моровиця сховає, і вдовиці його не заплачуть... **16** Якщо накопичить він срібла, немóв того пороху, і наготує одежі, як глини, **17** то він наготує, а праведний вдягне, а срібло невинний поділить. **18** Він будує свій дім, як та міль, й як той сторож, що ставить собі куреня́, **19** він лягає багатим, та більше не зробить того: свої очі відкриє — й немає його. **20** Страхіття досягнуть його, мов вода, вночі буря украде його, **21** східній вітер його понесє — і минється, і бурею схопить його з його місця... **22** Оце все Він кине на нього, — і не змилосердиться, і від руки Його мусить той спішно втікати! **23** Своїми долбнями сплєсне над ним, і свїсне над ним з свого місця.

28 Отож, має срібло своє джерелó, і є місце для золота, де його чїстять, **2** залізо береться із пороху, з каменя мідь виплавляється. **3** Людина кладе для темнóти кінця́, і докраю досліджує все, і шукає ка́міння у темряві та в смертній тині: **4** ламає в копáльні далеко від мешканця; забуті ногою людини, вісять місця́, віддáлені від чоловіка. **5** Земля — хліб із неї похóдить, а під нею поріто, немов би огнем, **6** місце сапфіру — ка́міння її, й порох золота в ній. **7** Стежка туди — не знає її хижий птах, її око орлине не бачило, **8** не ступала по ній молода звїрина́, не ходив нею лев. **9** Чоловік свою руку по крємїнь витягує, гори від кореня перевертає, **10** пробиває у скелях канали, і все дороге бачить око його! **11** Він загáчує ріки від вїливу, а захóвані речі вивóдить на світло. **12** Та де мудрість знахóдиться, і дє місце розуму? **13** Людина не знає ціни їй, і вона у країні живих не знахóдиться. **14** Безóдня говорить: „Вона не в мені!“ і море звїщає: „Вона не зо мною!“ **15** Щирого золота дати за неї не можна, і не вáжиться срібло цїною за неї. **16** Не вáжать за неї офірського золота, ні дорогого онїксу й сапіру. **17** Золото й скло — не рївняються в вáртості їй, і її не зміняти на посуд із щирого золота. **18** Корáли й криштáль і не згáдуються, а набúток премудрости — лїпший за пєрли! **19** Не рївняється їй егїопський топáз, і не вáжиться золото щире за неї. **20** А мудрість звідки прихóдить, і дє місце розуму? **21** Бо вона від очей усьóго живого захóвана, і від птаства небесного скрита вона. **22** Аваддóн той і смерть промовляють: Уши́ма своїми ми чули про неї лиш чутку! **23** Тільки Бог розуміє дорогу її, й тільки Він знає місце її! **24** Бо Він аж на кінці землі придивляється, бáчить під небом усім. **25** Ко́ли Він чинив вагу вїтрові, а воду утвóрював мірою, **26** коли Він устáву складав для дощу та дороги для блїскавки грому, **27** тоді Він побачив її та про неї повів, міцно поставив її та її дослідив! **28** І сказав Він людині тоді: „Таж страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!“

29 І Йов далі вів мову свою та й сказав: **2** „О, коли б я був той, як за місяців давніх, як за днів тих, коли боронів мене Бог, **3** коли над головою моєю свїтився свїтильник Його, і при свїтлі його я ходив в темноті́, **4** як був я за днів

тих своєї погожої осени, коли Божа милість була над наметом моїм, 5 коли Всемогутній зо мною ще був, а навколо мене — мої діти, 6 коли мої кроки купалися в маслі, а скеля олівні струмки біля мене лила! 7 Коли я виходив до брами при місті, і ставив на площі сидіння своє, 8 як тільки вбачали мене юнаки — то ховались, а старші вставали й стояли, 9 зверхники стримували свою мову та клали долоню на уста свої, — 10 ховався тоді голос володарів, а їхній язик приліпав їм був до піднебіння, 11 Бо яке ухо чуло про мене, то звало блаженним мене, і яке око бачило, то свідкувало за мене, — 12 бо я рятував бідаря, що про поміч кричав, і сироту та безпомічного. 13 Благословення гинучого на мене приходило, а серце вдовиці чинив я співаючим! 14 Зодягався я у праведність, і вона зодягала мене, немов плащ та завій було право моє. 15 Очима я був для сліпого, а кривому — ногами я був. 16 Бідарям я був батьком, суперечку ж, якої не знав, я досліджував. 17 Й я торощив злочинцеві щелепи, і виривав із зубів його схоплене. 18 І я говорив: Умру я в своєму гнізді, і свої дні я помножу, немов той пісок: 19 для води був відкритий мій корень, а роса zostавалась на вітці моїй. 20 Моя слава була при мені все нова, і в руці моїй лук мій відновлював силу. 21 Мене слухалися й дожидали, і мовчали на раду мою. 22 По слові моїм уже не говорили, і падала мова моя на них краплями. 23 І чекали мене, як дощу, і уста свої відкривали, немов на весінній той дощик. 24 Коли я, бувало, сміявся до них, то не вірили, та світла обличчя мого не гасили. 25 Вибирав я дорогу для них і сидів на чолі, і пробував, немов цар той у війську, коли тішить засмучених він!

30 А тепер насміхаються з мене молодші від мене літами, ті, що їхніх батьків я бридився б покласти із псами отари моєї. 2 Та й сила рук їхніх для чого була мені? Повня сил їх минулась! 3 Самотні були в недостатку та голоді, ссали вони суху землю, зруйновану та опустілу! 4 рвали вони лободу на кущах, ялівцеве ж коріння було їхнім хлібом. 5 Вони були вигнані з-поміж людей, кричали на них, немов на злодіїв, 6 так що вони пробували в яругах долин, по ямах під земних та скелях, 7 ревіли вони між кущами, збирались під терням, — 8 сини нерозумного

й діти неславного, вони були вигнані з краю! 9 А тепер я став піснею їм, і зробився для них поговором. 10 Вони обридїли мене, віддалились від мене, і від мойого обличчя не стримали слїни, 11 бо Він розв'язав мого пояса й мучить мене, то й вони ось вуздечку із себе відкинули перед обличчям моїм. 12 По правіці встають жовтодзюби, нїги мені підставляють, і топчуть на мене дороги нещастя свого. 13 Порїли вони мою стїжку, хочуть мати користь із мойого життя, немає кому їх затримати, — 14 немов через вїлім широкий приходять, валяються попід румовищем. 15 Обернулось страхїття на мене, моя слава пронїслась, як вїтер, і, як хмара, минулось щастя моє. 16 А тепер розливається в мене душа моя, хапають мене дні нещастя! 17 Вночі мої кості від мене віддївбуються, а жили мої не вспокоюються. 18 З великої Божої сили змїнилося тїло моє, і недїга мене оперїзує, мов той хїтїн. 19 Він укинув мене до болота, і став я подїбний до порохи й попїлу. 20 Я кличу до Тебе, та Ти мені вїдповїдї не даєш, я перед Тобою стою, Ти ж на мене лише придивляєшся. 21 Ти змїнився мені на жорстокого, мене Ти женеш силою Своєї руки. 22 На вїтер пїдняв Ти мене, на нього мене посадив, і робиш, щоб я розтопївся на спустїщення! 23 Знаю я: Ти до смерти провїдиш мене, і до дому збїрання, якого призначив для всього живого. 24 Хїба не простягає руки потопельник, чи він у нещастї своїм не кричить? 25 Чи ж не плакав я за бідарем? Чи за вбогим душа моя не сумувала? 26 Бо чекав я добра, але лихо прийшло, сподївався я світла, та темнїта прийшла. 27 Киплять мої нїтрощї й не замовкають, зустрїли мене дні нещастя, 28 ходжу почорнїлий без сонця, на зборї встаю та кричу. 29 Я став братом шакалам, а струсятам — товаришем, 30 моя шкїра зчорнїла та й лупитья з мене, вїд спекїти спалилися кості мої. 31 І стала жалїбою арфа моя, а сопїлка моя — зойком плачїливим.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дївчину? 2 І зверху яка доля від Бога, чи спїдщина від Всемогутнього із висот? 3 Хїба не загїбїль для крївдника, і хїба не нещастя злочїнцям? 4 Хїба ж Він не бачить дорогї мої, і не лїчить усї мої кроки? 5 Якщо я ходив у марнїті, і на оману спїшила нога моя, — 6 то нехай на

вазі справедливості зважить мене, — і невинність мою Бог пізнає! 7 Якщо збóчує крок мій з дороги, і за очима моїми пішло моє серце, і до рук моїх нечисть приліпла, — 8 то нехай сю я, а їсть інший, а рослинність моя нехай вірвана буде з корінням! 9 Якщо моє серце зваблялось до жінки чужої, і причаювався я при двéрях могого товариша, 10 то хай мéле для іншого жінка моя, і над нею нехай нахилються інші! 11 Бо гідота оце, й це провина підсудна, 12 бо огонь це, який буде жерти аж до Аваддóну, і вірве з корінням увесь урожай мій! 13 Якщо я понéхтував правом свого раба чи своєї невільниці в їх суперéччі зо мною, 14 то що я зроблю, як підійметься Бог? А коли Він приглянеться, що Йому відповім? 15 Чи ж не Той, Хто мене учинив у нутрі, учинив і його, і Один утворів нас в утрóбі? 16 Чи бажання убогих я стримував, а очі вдовицям засмúчував? 17 Чи я сам поїдав свій шматок, і з нього не їв сиротá? 18 Таж від днів молодéчих моїх виростáв він у мене, як в батька, і від утрóби матері моєї я провáдив його! 19 Якщо бачив я гінучого без одежі, і вбрання не було в сiромáхи, — 20 чи ж не благословляли мене його стéгна, і рúном овечок моїх він не грівся? 21 Якщо на сироту я порúшував руку свою, коли бачив у брамі собі допомогу, — 22 хай рамено моє відпаде від свого плеча, а рука моя від суглóбу свого нехай буде відлáмана! 23 Бо óстрах на мене — нещастя від Бога, а перед величчям Його я не можу встояти. 24 Чи я золото клав за надію собі, чи до щирого золота я говорив: „Ти, безпека моя“? 25 Чи тїшився я, що велике багатство моє, й що рука моя стільки надбала? 26 Коли бачив я сонце, як сяє воно, а місяць велично пливé, 27 то коли б потаéмно повáбилось серце моє, і цілúнки рукою я їм посилав, — 28 це так само провина підсудна була б, бо відкріся б я Бога Всевишнього! 29 Чи я тїшивсь упáдком свойóго ненáвисника, чи порушувався я, коли зло спотикало його? 30 Таки ні, — не давав я на гріх піднебіння свого, щоб прокляттям жадати душі його. 31 Хіба люди намету мого не казали: „Хто покаже такого, хто з м'яса його не наситився?“ 32 Чужийнець на вулиці не ночувáв, — я двері свої відчиняв подорóжньому. 33 Чи ховав свої прóгріхи я, як людина, щоб у своéму нутрі затаїти провину свою? 34 Бо тоді я боявся б великого нáтовпу, і сором від рóдів жахав

би мене, я мовчав би, й з дверей не вихóдив. 35 О, якби мене вислухав хто! Оце підпис моєї руки: Нехай Всемогúтній мені відповість, а ось звій, зо скаргóю, що його написав мій протівник. 36 Чи ж я не носив би його на своєму плечі, не обвинувся б ним, як вінкáми? 37 Число крóків своїх я представляю йому; мов до князя, наближусь до нього. 38 Якщо проти мене голóсить земля моя, й її бóрозни плачуть із нею, 39 якщо без грошéй я їв плóди її, а її власника я стогнáти примушував, — 40 то зámість пшениці хай віросте тéрен, а зámість ячмéну — кукіль!“ Слова Йова скінчилися.

32 І перестáli ті троє мужів відповідати Йову, бо він був справедливий в очáх своїх. 2 І запалився гнів Елігу, сина Барак'їлового, бузянина, з роду Рамового, — на Йова запалився гнів його за те, що той уважав душу свою справедливою за Бога. 3 Також на трьох прійтелів його запалився його гнів за те, що не знайшли вони відповіді, а зробили тільки Йова винним. 4 А Елігу вичікував Йова та їх із словами, бо вони були старші віком за нього. 5 І побачив Елігу, що нема належної відповіді в устах тих трьох людей, — і запалився його гнів! 6 І відповів бузянин Елігу, син Барак'їлів, та й сказав: „Молодий я літáми, ви ж старші, томú то я стрімувався та боявся знання своє висловити вам 7 Я подумав: Хай вік промовляе, і хай розуму вчить многоліття! 8 Справді, дух — він у людині, та Всемогутнього по́дих їх мудрими чинить. 9 Многолітні не зáвжди розумні, і не все розуміються в праві старі. 10 Томú я кажу: Послухай мене, — хай знання своє висловлю й я! 11 Тож слів ваших вичікував я, наставляв свої уші до вашої мудрости, поки справу ви дослідите. 12 І я приглядався до вас, й ось немає між вами, хто б Йóву довів, хто б відповідь дав на слова́ його! 13 Щоб ви не сказали: „Ми мудрість знайшли: не людина, а Бог перемóже його!“ 14 Не на мене слова́ він скерóвував, і я не відповім йому мовою вашою. 15 Полякались вони, вже не відповідають, не мають вже слів, 16 Я чекав, що не будуть вони говорити, що спинились, не відповідають уже. 17 Відповім також я свою частку, і висловлю й я свою думку. 18 Бо я повний слова́ми, — дух мойóго нутра́ докучае мені. 19 Ось утрóба моя, мов вино невідкрите, — вона тріскається, як нові бурдюки!

20 Нехай я скажу — й буде легше мені, нехай уста відкрию свої — й відповім! 21 На особу не буду уваги звертати, не буду підлещуватись до людини, 22 бо не вмю підлещуватись! Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творець!

33 Але слухай но, Йове, промови мої, і візьми до ушей всі слова мої. 2 Ось я уста свої відкриваю, в моїх устах говорить язик мій. 3 Простота мого серця — слова мої, і висловлять ясно знання мої уста. 4 Дух Божий мене учинив, й оживляє мене Всемогутнього подих. 5 Якщо можеш, то дай мені відповідь, вишикуйсь передо мною, постався! 6 Тож Божий і я, як і ти, — з глини витиснений теж і я! 7 Ото страх мій тебе не настрашить, і не буде тяжкою рука моя на тобі. 8 Отож, говорив до моїх ушей ти, і я чув голос слів: 9 „Чистий я, без гріха, я невинний, і немає провини в мені! 10 Оце Сам Він причини на мене знаходить, уважає мене Собі ворогом. 11 У кайдани закув мої ноги, усі стежки мої Він стереже“. 12 Ось у цьому ти не справедливий! Відповім я тобі, бо більший же Бог за людину! 13 Чого Ти із Ним сперечаєшся, що про всі Свої справи Він відповіді не дає? 14 Бо Бог промовляє і раз, і два рази, та людина не бачить того: 15 у сні, у видінні нічному, коли міцний сой на людей нападає, в дрімотах на ложі, — 16 тоді відкриває Він ухо людей, і настрашує їх осторогою, 17 щоб відвести людину від чину її, і Він гордість від мужа ховає, 18 щоб від гробу повстримати душу його, а живая його щоб не впала на ратище. 19 І карається хворістю він на постелі своїй, а в костях його свάρка міцна. 20 І жива його брідиться хлібом, а душа його — стравою влюбленою. 21 Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що перше не видні були. 22 І до гробу душа його зближується, а живая його — до померлих іде. 23 Якщо ж Ангол-заступник при нім, один з тисячі, щоб представити людині її правоту, 24 то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільни ти його, щоб до гробу не йшов він, — Я викуп знайшов“. 25 Тоді відмолодиться тіло його, поверне до днів його юности. 26 Він благатиме Бога, й його Собі Він уподобає, і обличчя його буде бачити з окликом радости, і чоловікові верне його справедливість. 27 Він дивитиметься на людей й говоритиме: „Я грішив був і правду кривив, та мені не відплачено. 28 Він викупив душу мою, щоб до гробу не йшла,

і буде бачити світло живая моя“. 29 Бог робить це все двічі-тричі з людиною, 30 щоб душу її відвернути від гробу, щоб він був освітлений світлом живих. 31 Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовлятиму! 32 Коли маєш слова, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправдання. 33 Якщо ні — ти послухай мене; помовчи, й я навчу тебе мудрости!“

34 І говорив Елігу та й сказав: 2 „Слухайте, мудрі, слова ці мої, ви ж, розважні, почуйте мені! 3 Бо ухо слова випробує, а піднебіння їжу куштує. 4 Виберім право собі, між собою пізнаймо, що добре. 5 Бо Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право моє. 6 Чи буду неправду казати за право своє? Без вини небезпечна стріла моя“. 7 Чи є такий муж, як цей Йов, що п'є глузування, як воду, 8 і товаришує з злочинцями, і ходить з людьми беззаконними? 9 Бо він каже: „Нема людині користи, коли її Бог уподобає“. 10 Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливости, і Всемогутній від кривди! 11 Бо за чином людини Він їй надолужить, і згідно з своєю дорогою знайде людина заплату! 12 Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює права. 13 Хто землю довірив Йому, і хто на Нього вселенну поклав? 14 Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свій дух, і Свій подих до Себе забрав, — 15 всяке тіло погинуло б вмить, а людина повернулася б на порошок! 16 Коли маєш ти розум, послухай же це, почув голос оцих моїх слів: 17 Хіба стримувати може ненависник право? І хіба осудити ти зможеш Всеправедного? 18 Хіба можна сказати цареві: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? 19 Таж Він не звертає уваги на звérхників, і не вирізняє мѳжного перед убогим, бо всі вони — чин Його рук, 20 за хвилину вони помирають, опівночі. Доторкнѳться Він мѳжних — і гинуть вони, сильний усунений буде рукою не людською. 21 Бо очі Його на дорогах людини, і Він бачить всі кроки її, — 22 немає темноти, немає і тѳмряви, де б злочинці сховались. 23 Бо людині Він не признає означений час, щоб ходила до Бога на суд. 24 Він сильних ламає без дослѳду, і ставить на місце їх інших. 25 Бож знає Він їхні діла, — оберне вночі — і почавлені будуть! 26 Як несправедливих

ура́зить Він їх, на видному місці, 27 за те, що вони відступили від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, 28 щоб зойк сіромáхи спрова́дити до Нього, бо Він чує благáння пригнічених. 29 Коли Він заспоко́ить, то хто винувáтити буде? Коли Він закрие́ лице, хто побачить Його? А це робиться і над наро́дом, і над люди́ною рáзом, 30 щоб не панував чоловік нечестівий із тих, що правлять за пáстку народо́ві. 31 Бо Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! 32 Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривду зробив я, то більше не б́уду чинити!“ 33 Чи на думку твою надолу́жить Він це, бо відкинув ти те? Бо вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! 34 Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: 35 „Йов говорить немудро, а слова́ його без розуміння. 36 О, коли б Йов дослі́джений був аж навіки за відповіді, як злі люди, 37 бо він додає до свого́ гріха́ ще провину, — між нами він плéще в долоні та мно́жить на Бога промови свої“.

35 І говорив Елі́гу та й сказав: 2 „Чи це полічив ти за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? 3 Бо ти говориш: „Що́ pomoже тобі? Яку ко́ристь із цього́ я матиму більшу, аніж від свого́ гріха́?“ 4 Я тобі відповім, а з тобою і ближнім твоїм. 5 Подивися на небо й побач, і на хмари споглянь, — вони вищі за тебе. 6 Як ти будеш грішити, що́ зробиш Йому? А стануть численні провини твої, що́ ти вчиниш Йому? 7 Коли праведним станеш, що́ даси ти Йому? Або що́ Він візьме з твоєї руки? 8 Для люди́ни, як ти, беззако́ннтя твоє, і для лю́дського сина твоя справедливість! 9 Від безлічі гно́блення стогнуть вони, кричать від твердо́го плеча багáтьох. 10 Та не скаже ніхто: Де ж той Бог, що мене Він створив, що вночі дає співи, 11 що нас над худобу земну́ Він навчає, і над птаство небесне вчиняє нас мудрими? 12 Вони там кричать, але через бунду́ючність злочинців Він відповіді не дає. 13 Тільки марно́ти не слухає Бог, і Всемо́гутній не бачить її. 14 Що ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Та є суд перед Ним, — і чекай ти його́! 15 А тепер, коли гнів Його не покарав, і не дуже пізнав про глупо́ту, 16 то нама́рно Йов уста свої відкриває та мно́жить слова́ без знання“.

36 І далі Елі́гу казав: 2 „Почекай мені трóхи, й тобі покажу́, бо ще є про Бога слова́. 3 Зачну́ виклада́ти я зда́лека, і Творце́ві своєму́ віддам справедливість. 4 Бо справді слова́ мої не неправдиві, — я з тобою безва́дний в знанні. 5 Таж Бог си́льний, і не відкидає нікого́, Він ми́цний в силі серця. 6 Не лишає безбожного́ Він при житті, але право для бідних дає. 7 Від праведного́ Він очей Своїх не відверта́є, але їх садо́вить з царями на троні наза́вжди, — і вони підвищаються. 8 А як тільки вони ланцюга́ми пов'язані, і тримаються в пу́тах біди́, 9 то Він їм представляє їх вчинок та їхні провини, що багáто їх стало. 10 Відкриває Він ухо́ їх для осторо́ги, та веліть, щоб вернулися від беззако́ннтя. 11 Якщо тільки послу́хаються, та стануть служити Йому́, покінчать вони свої́ дні у добрі, а ро́ки свої́ у приємно́сах. 12 Коли ж не послу́хаються, то наско́чять на ра́тище, і покінчать життя без знання́. 13 А злосерді́ кладуть гнів на себе, не кричать, коли в'яже́ Він їх. 14 У мо́лодості помирає душа́ їх, а їхня живая́ — поміж блудника́ми. 15 Він визволяє убогого́ з горя його́, а в переслідуванні відкриває їм ухо. 16 Також і тебе́ Він би ви́бавив був із тісно́ти на широкі́сть, що в ній нема́ у́тиску, а те, що на сті́л твій поклялося́ б, повне то́вшу було́ б. 17 Та правом безбожного́ ти переповнений, право ж та суд підпирають люди́ну. 18 Отож лю́тість нехай не намо́вить тебе́ до плеска́ння в долоні, а о́куп великий нехай не заве́рне з дороги тебе́. 19 Чи в біді́ допоможе твій зойк та всі зміцнення сили? 20 Не квапся до но́чі тієї, коли ві́рвані будуть народи́ із місця́ свого́. 21 Стережись, не звертайся до зла, яке замість біди́ ти обрав. 22 Отож, Бог найвищий у силі Сво́йй, — хто навчає, як Він? 23 Хто доро́гу Його́ Йому́ вказувати́ б́уде? І хто скаже: „Ти кривду зробив?“ 24 Пам'ятай, щоб звели́чувати Його́ вчинок, про якого́ виспівують люди, 25 що його́ бачить всяка люди́на, чоловік приглядається́ зда́лека. 26 Отож, Бог великий та недовідо́мий, і недослі́дíme число́ Його́ літ! 27 Бо стягає́ Він краплі́ води, і доще́м вони падають з хмари́ Його́, 28 що хмари́ пускають його́, і спадають дощем на багáто людей. 29 Також хто зрозуміє́ розтя́гнення хмари́, грім намету́ Його́? 30 Отож, розтягає́ Він сві́тло Своє́ над Собою́ і мо́рську глиби́нь закриває́, 31 бо ними́ Він судить наро́ди, багáто поживи́ дає. 32 Він тримає́ в руках

Своїх блискавку, і керує її проти цілі. **33** Її гуркіт звіщає про неї, і прихід її відчуває й худоба.

37 Отож, і від цього тремтить моє серце і зрушилось з місця свого. **2** Уважливо слухайте гук Його голосу, і грім, що несеться із уст Його, — з Його Він пускає попід усім небом, а світло Своє — аж на кінці землі. **4** За Ним грім ричить левом, гримить гуком своєї величності, і Його Він не стримує, почувється голос Його. **5** Бог предивно гримить своїм голосом, вчиняє великі діла, яких не розуміємо ми. **6** До снігу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощів та злив: „Будьте сильні!“ **7** Він руку печатає кожній людині, щоб пізнали всі люди про діло Його. **8** І звір входить у сховище, і живе в своїх лігвищах. **9** Із кімнати південної буря приходить, а з вітру північного — холод. **10** Від Божого подиху лід повстає, і водна широкість тужавіє. **11** Також Він обтяжує вільгістю тучу, і світло своє розпоробує хмара, **12** і вона по околицях ходить та блукає за Його проводом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхні вселенної, — **13** він наводить її чи на кару для краю Свого, чи на милість. **14** Бери, Йове, оце до ушей, уставай і розваж Божі чуда! **15** Чи ти знаєш, що Бог накладає на них, і заясняє світло із хмари Своєї? **16** Чи ти знаєш, як носиться хмара в повітрі, про чуда Того, Який має безвадне знання, **17** ти, що шати твої стають теплі, як стішується земля з полудня? **18** Чи ти розтягав із Ним хмару, міцну, немов дзеркало лите? **19** Навчи нас, що скажем Йому? Через темність ми не впорядкуємо слова. **20** Чи Йому оповіється, що буду казати? Чи зміг хто сказати, що Він знищений буде? **21** І тепер ми не бачимо світла, щоб світило у хмарах, та вітер перейде — і вичистить їх. **22** Із півночі приходить воно, немов золото те, та над Богом величність страшна. **23** Всемогутній, — Його не знайшли ми, Він могутній у силі, але Він не мучить нікого судом та великою правдою. **24** Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросердих не дивиться Він“.

38 Тоді відповів Господь Йову із бурі й сказав: **2** „Хто то такий, що затемнює раду словами без розуму? **3** Підпережи но ти стегна свої, як мужчіна, а Я буду питати тебе, — ти ж Мені поясни! **4** Діє ти був, коли землю оснóвував Я?

Розкажи, якщо маєш знання! **5** Хто оснóви її положив, чи ти знаєш? Або хто розтягнув по ній шнура? **6** У що підстави її позапущувані, або хто поклав камінь наріжний її, **7** коли разом співали всі зборі поранні та радісний окрик здіймали всі Божі сини? **8** І хто море воробтами загородив, як воно виступало, немов би з утроби виходило, **9** коли хмари поклав Я за одіж йому, а імлю — за його пелюшки, **10** і призначив йому Я границю Свою та поставив засува й ворота, **11** і сказав: „Аж досі ти дійдеш, не далі, і тут ось межа твоїх хвиль гордовитих?“ **12** Чи за своїх днів ти наказував ранкові? Чи досвітній зорі показав її місце, **13** щоб хапалась за кінці землі та посіпались з неї безбожні? **14** Земля змінюється, мов та глина печатки, і стають, немов одіж, вони! **15** І нехай від безбожних їх світло відійметься, а високе рамено зламается! **16** Чи ти сходив коли аж до морських джерел, і чи ти переходжувався дном безодні? **17** Чи для тебе відкриті були брами смерти, і чи бачив ти брами смертельної тіні? **18** Чи широкість землі ти оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! **19** Діє та дорога, що світло на ній пробуває? А темрява — де її місце, **20** щоб узяти її до границі її, і щоб знати стежки її дому? **21** Знаєш ти, бо тоді народився ж ти був, і велике число твоїх днів! **22** Чи доходив коли ти до схованок снігу, і схованки граду ти бачив, **23** як Я тримаю на час лихоліття, на день бою й війни? **24** Якою дорогою ділиться вітер, розпоробується по землі вітерець? **25** Хто для зливи протоку провів, а для громовиці — дорогу, **26** щоб дощити на землю безлюдну, на пустиню, в якій чоловіка нема, **27** щоб пустиню та пущу насичувати, і щоб забезпечити вихід траві? **28** Чи є батько в доща, чи хто краплі роси породив? **29** Із чиєї утроби лід вийшов, а їній небесний — хто його породив? **30** Як камінь, тужавіють води, а поверхня безодні ховається. **31** Чи зв'яжеш ти зав'язки Волосожару, чи розв'яжеш віжки в Оріона? **32** Чи виведеш часу свого Зодіяка, чи Воба з синами його попроводиш? **33** Чи ти знаєш устави небес? Чи ти покладеш на землі їхню владу? **34** Чи підіймеш свій голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? **35** Чи блискавки ти посилаєш, і підуть вони, й тобі скажуть „Ось ми“? **36** Хто мудрість вкладає людині в нутро? Або — хто дає серцеві розум? **37** Хто мудрістю хмари зрахає, і хто може затримати

небесні посуди, **38** коли порошок зливається в зливки, а кавалки злипаються? **39** Чи здобич левиці ти зловиш, і заспокоїш життя левчуків, **40** як вони по леґовищах туляться, на чатах сидять по кущах? **41** Хто готує для крука поживу його, як до Бога кричать його діти, як без їжі блукають вони?

39 Хіба ти пізнав час народження скельних козиць? Хіба ти пильнував час мук породу лані? **2** Чи на місяці лічиш, що сповнитись мусять, і відаєш час їх народження, **3** коли приклякають вони, випускають дітей своїх, і звільняються від болів породу? **4** Набираються сил їхні діти, на полі зростають, відходять і більше до них не вертаються. **5** Хто пустив осла дикого вільним, і хто розв'язав осла дикому пуга, **6** якому призначив Я степ його домом, а місцем його пробування — солону пустину? **7** Він сміється із галасу міста, не чує він крику погонича. **8** Що знаходить по горах, то паша його, і шукає він усього зеленого. **9** Чи захоче служити тобі одноріг? Чи при яслах твоїх ночуватиме він? **10** Чи ти одноріга прив'яжеш до його борозні повороззям? Чи буде він боронувати за тобою долини? **11** Чи повіриш йому через те, що має він силу велику, — і свою працю на нього попустиш? **12** Чи повіриш йому, що він верне насіння твоє, і збере тобі тік? **13** Крило струсьове радісно б'ється, чи ж крило це й пір'іна лелєки? **14** Бо яйця свої він на землю кладє та в поросі їх вигрівас, **15** і забува, що нога може їх розчавити, а звір польовий може їх розтоптати. **16** Він жорстокий відносно дітей своїх, ніби вони не його, а що праця його може бути надаремна, того не боїться, **17** бо Бог учинив, щоб забув він про мудрість, і не наділив його розумом. **18** А за часу надходу стрільців ударяє він крильми повітря, — і сміється з коня та з його верхівця! **19** Чи ти силу конєві даси, чи шию його ти зодягнеш у гриву? **20** Чи ти зробиш, що буде скакати він, мов сарана? Величне іржання його страшелєзне! **21** Б'є ногою в долині та тішиться силою, іде він насупроти зброї, **22** — сміється з страху й не жахається, і не вертається з-перед меча, **23** хоч дзвонить над ним сагайдак, вістря списове та ратище! **24** Він із шалєністю та лютістю землю ковтає, і не вірить, що чути гук рогу. **25** При кожному розі кричить він: „І-га!“ і виноує здалєка бій, грім гетьманів

та крик. **26** Чи яструб літає твоєю премудрістю, на південь простягує крила свої? **27** Чи з твогого наказу орел підіймається, і мостить кубло своє на висоті? **28** На скелі замєшкує він та ночує, на скельнім вершкуні та твердині, — **29** ізвідти визорює їжу, далєко вдивляються очі його, **30** а його пташенята п'ють кров. Де ж забиті, там він“.

40 І говорив Господь Йову й сказав: **2** „Чи буде ставати на прох з Всемогутнім огудник? Хто сперечається з Богом, хай на це відповість!“ **3** І Йов відповів Господєві й сказав: **4** „Оце я зникчємнів, — що ж маю Тобі відповісти? Я кладу свою руку на уста свої. **5** Я раз говорив був, і вже не скажу, а вдруге — і більш не додам!“ **6** І відповів Господь Йову із бурі й сказав: **7** „Підпережі но ти стєгна свої, як мужчіна: Я буду питати тебе, — ти ж пояснюй Мені! **8** Чи ти хочеш порушити право Моє, винуватити Мене, щоб опрравданим бути? **9** Коли маєш рамено, як Бог, і голосом ти заgrimиш, немов Він, **10** то окрась Ти себе пишнотою й величністю, зодягнися у славу й красу! **11** Розпоробш лютість гнєву свого, і поглянь на все горде — й принизь ти його! **12** Поглянь на все горде — й його впокорі, поспихай нечестивих на їхньому місці, **13** поховай їх у поросі разом, а їхні обличчя обвий в укритті. **14** Тоді й Я тебе славити буду, як правиця твоя допоможе тобі! **15** А ось бегемот, що його Я створив, як тебе, — траву, як худоба велика, він їсть. **16** Ото сила його в його стєгнах, його ж мїцність — у м'язах його животá. **17** Випростовує він, немов кєдра, свойого хвоста, жили стєгон його посплітáлись. **18** Його кості — немов мідяні оті рурі, костюмахи його — як ті пруття залізні. **19** Голова оце Божих доріг; і тільки Творець його може зблийти до нього меча. **20** Бо гори приносять поживу йому, і там грається вся звірина польова. **21** Під лотосами він вилєжується, в укритті очерету й болота. **22** Лотоси тінню своєю вкривають його, тополі поточні його обгортáють. **23** Ось підіймається річка, та він не боїться її, він безпечний, хоча б сам Йордан йому в пашу впливав! **24** Хто може схопити його в його бчач, гакамі нїздру продрáвити?

41 Чи левіятана потягнеш гачком, і йому язика стягнеш шнуром? **2** Чи очеретїну вкладаєш йому в нїздра, чи терніною щокую йому

продіравиш? 3 Чи він буде багато благодати тебе, чи буде тобі говорити лагідне? 4 Чи складе він умову з тобою, і ти візьмеш його за раба собі вічного? 5 Чи ним бавитись будеш, як птахом, і прив'яжеш його для дівчаток своїх? 6 Чи ним спільникі торгуватимуть, чи поділять його між купців -хананейв? 7 Чи шпильками проколиш ти шкіру його, а острогою риб'ячою — його голову? 8 Поклади ж свою руку на нього, й згадай про війну, — і більше того не чини! 9 Тож надія твоя неправдива, — на сам вигляд його упадеш. 10 Нема смільчака, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчям Моїм зможе стати? 11 Хто вийде навпроти Мені — й буде цілий? Що під небом усім — це Моє! 12 Не буду мовчати про члени його, про стан його сили й красу його складу. 13 Хто відкриє поверхню одежі його? Хто підійде коли до двійних його щелепів? 14 Двері обличчя його хто відчинить? Навколо зубів його жаж! 15 Його спіна — канали щитів, поєднання їх — крем'яна печать. 16 Одне до одного доходить, а вітер між ними не пройде. 17 Одне до одного притверджені, сполучені, і не відділяться. 18 Його чхання засвічує світло, а очі його — як повіки зорі світової! 19 Бухає полум'я з пащі його, виринаються іскри огненні! 20 Із ніздер його валить дим, немов з того горшка, що кипить та біжить. 21 Його підих розпалює вугіль, і бухає полум'я з пащі його. 22 Сила ночує на шії його, а страх перед ним утікає. 23 М'ясо нутра його міцно тримається, — воно в ньому тверде, не хитається. 24 Його серце, мов з каменя вилите, і тверде, як те долішне жорно! 25 Як підводиться він, перелякуються силачі, та й ховаються з жаху. 26 Той меч, що досягне його, не встоїть, ані спис, ані ратище й панцер. 27 За соломі залізо вважає, а мідь — за гнилу деревину! 28 Син лука, стріла, не примусит утікати його, каміння із пращі для нього змінюється в сіно. 29 Булаву уважає він за соломінку, і сміється із півсвисту ратища. 30 Під ним гостре череп'я, — лягає на гостре, немов у болото. 31 Чинить він, що кипить глибочінь, мов горня, і обертає море в остріп. 32 Стежка світить за ним, а безодня здається йому сивиною. 33 Немає подоби йому на землі, він безстрашним створений, 34 він бачить усе, що високе, він цар над усім пишним звір'ям!“

42 А Йов відповів Господеві й сказав: 2 „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиняється задум у Тебе! 3 Хто ж то такий, що ховає пораду немудру? Тому я говорив, але не розумів. Це чудніше від мене, й не знаю його: 4 „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясни“. 5 Тільки послухом уха я чув був про Тебе, а тепер моє око ось бачить Тебе. 6 Тому я зрікаюсь говореного, і каюсь у поросі й попелі!“ 7 І сталося по тому, як Господь промовив ці слова до Йова, сказав Господь теманянину Еліфазові: „Запалився Мій гнів на тебе та на двох твоїх приятелів, бо ви не говорили слухного про Мене, як раб Мій Йов. 8 А тепер візьміть собі сім бичків та сім баранів, і йдіть до Мого раба Йова, і принесете цілопалення за себе, а Мій раб Йов помолиться за вас, бо тільки з ним Я буду рахуватися, щоб не вчинити вам злої речі, — бо ви не говорили слухного про Мене, як раб Мій Йов“. 9 І пішли теманянин Еліфаз, і шух'янин Біллад, та нааматянин Цофар, і зробили, як говорив їм Господь. І споглянув Господь на Йова. 10 І Господь привернув Йова до першого стану, коли він помолвся за своїх приятелів. І помножив Господь усе, що Йов мав, удвоє. 11 І поприходили до нього всі брати його, і всі сестри його та всі попередні знайомі його, і їли з ним хліб у його домі. І вони головою хитали над ним, та потішали його за все зле, що Господь був спровадив на нього. І дали вони йому кожен по одній кеситі, і кожен по одній золотій обручці. 12 А Господь поблагословив останок днів Йова більше від початку його, і було в нього чотирнадцять тисяч дрібної худоби, і шість тисяч верблюдів, тисяча пар худоби великої та тисяча ослиць. 13 І було в нього семеро синів та три дочки. 14 І назвав він ім'я першій: Єміма, і ім'я другій: Кеція, а ім'я третій: Керен-Гаппух. 15 І таких вродливих жінок, як Йовові дочки, не знайшлося по всій землі. І дав їм їх батько спадщину поміж їхніми братами. 16 А Йов жив по тому сотню й сорок років, і побачив синів своїх та синів синів своїх, чотири покоління. 17 І впокоївся Йов старим та насиченим днями.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, **2** та в Законі Господнім його насолода, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! **3** І він буде, як дерево, над водним потоком посажене, що рідить свій плід своєдчасно, і що листя не в'яне його, — і всё, що він чинить, — щастіться йому! **4** Не так ті безбожні, — вони як полова, що вітер її розвіває! **5** Ось тому то не встоять безбожні на суді, ані грішники у зборі праведних, — **6** дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то племена бунтують, а народи задумують марне? **2** Земні царі повстають, і князі нараджуються разом на Господа та на Його Помазанця: **3** „Позриваймо ми їхні кайдани, і поскидаймо із себе їхні пуга! **4** Але Той, Хто на небесах пробуває — посміється, Владика їх висміє! **5** Він тоді в Своім гніві промовить до них, і настрашить їх Він у Своім пересерді: **6** „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гору Свою. **7** Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти мій Син, Я сьогодні Тебе породив. **8** Жадай Ти від Мене, — і дам Я народи Тобі, як спадщину Твою, володіння ж Твоє — аж по кінці землі! **9** Ти їх повбиваєш залізним жезлом, потовчеш їх, як посуд ганчарський“. **10** А тепер — помудрійте, царі, навчіться ви, судді землі: **11** Служіть Господеві зо страхом, і радійте з тремтінням! **12** Шануйте Сина, щоб Він не розгнівався, і щоб вам не загинути в дорозі, бо гнів Його незабаром запалиться. Блаженні усі, хто на Нього надіється!

3 Псалом Давидів, як він утік був перед Авесаломом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мене! **2** Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ Села. **3** Але, Господи, — щит Ти для мене та слава моя, і мою голову Ти підіймаєш! **4** Своім голосом кличу до Господа, — і Він озветься зо святої Своєї гори. (Села) **5** Я лягаю і сплю, і пробуджуюся, бо Господь підпирає мене, — **6** і я не побоюсь десяти тисяч люду, які проти мене навколо отаборились! **7** Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти рازیш усіх

ворогів моїх в щюку, зуби грішникам крушиш! **8** Спасіння від Господа, і над народом Твоїм — Твоє благословення! (Села)

4 Для диригента хору. На струнних знаряддях. Псалом Давидів. Коли кличу, — озвися до мене, Боже правди моєї, Ти простиір для мене робив у тісноті ... Помилуй мене, і почуй молитву мою! **2** Людські сини, — доки слава моя буде ганьбитись? Доки будете марне любити, шукати неправди? (Села) **3** І знайте, що святого для Себе Господь відділив, почує Господь, як я кликати буду до Нього! **4** Гнівайтесь, та не грішіть; на ложах своїх розмишляйте у ваших серцях, та й мовчіть! (Села) **5** Жертви правди приносьте, і надійтеся на Господа. **6** Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добро?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лица! **7** Ти даєш більшу радість у серці моїм, ніж у них, як помножилося їхнє збіжжя та їхнє вино молоде. **8** У спокій я ляжу, і засну, бо Ти, Господи, єдиний даєш мені жити безпечно!

5 Для диригента хору. До флейти. Псалом Давидів. Почуй, Господи, мову мою, стогнання мое зрозумій **2** Прислухайсь до голосу зойку мого, о мій Царю та Боже Ти мій, як до Тебе молитися буду! **3** Ти слухаєш, Господи, ранком мій голос, — ранком молитися буду до Тебе та буду чекати, **4** бо Бог Ти не той, що несправедливості хоче, — зло не буде в Тобі пробувати! **5** Перед очима Твоїми не втримаються гультаї, всіх злочинців ненавидиш Ти. **6** Погубиш Ти неправдомовців, кровожерну й підступну людину обридить Господь. **7** А я в ласці великій Твоїй до дому Твого ввійду, до Храму святого Твого вклонюся в страху Твоїм. **8** Провадь мене, Господи, в правді Своєї задля моїх ворогів, і вірівняй передо мною дорогу Свою, — **9** бо в їхніх устах нема правди, нутро їхнє приносьить нещастя, гріб відкритий — їхнє горло, свій язик вони роблять гладеньким! **10** Признай їх за винних, о Боже, через свої заміри хай упадуть, за їхні великі злочинства відкинь їх від Себе, бо вони проти Тебе бунтують! **11** А всі, хто надію на Тебе складають, хай тішатся, — будуть вічно співати вони, і Ти їх охорониш, і будуть радіти Тобою, хто любить Ім'я Твоє! **12** Бо Ти, Господи, благословлятимеш праведного, милістю відкриєш його, як щитом!

6 Для диригента хору. На струнних знаряддях. На октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в гніві Своїм, не завдавай мені кари в Своїм пересерді! **2** Помилуй мене, Господи, я ж бо слабій, уздорів мене, Господи, бо тремтять мої кості, **3** і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? **4** Вернися, о Господи, візволь душу мою, ради ласки Своєї спаси Ти мене! **5** Бож у смерті нема пам'ятання про Тебе, у шеблі ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) **6** Змучився я від стогнання свого, щоночі постелю свою обмиваю слізьми, слъозами своїми окроплюю ложе своє! **7** Моє око зів'яло з печалі, постаріло через усіх ворогів моїх. **8** Відступіться від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос мого плачу! **9** Благання моє Господь віслухає, молитву мою Господь прийме, — **10** усі мої вороги посоромлені будуть, і будуть настрашені дуже: хай вернуться, — і будуть вони посоромлені зраз!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав. Господеві в справі венямінівця Кіша. Господи, Боже мій, — я до Тебе вдаюся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, **2** щоб ворог моєї душі не розшарпав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! **3** Господи, Боже мій, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долонях моїх, **4** коли я доброчинцеві злом відплатив, і без причини ограбував свого противника, — **5** ворог нехай переслідує душу мою, і нехай дожене, і нехай до землі він потопче життя моє, — і хай мою славу оберне на порох! (Села) **6** Устань же, о Господи, в гніві Своїм, понесіся на лютість моїх ворогів, і до мене скеруй постанову Свою, яку Ти заповів! **7** І громада народів оточить Тебе, і над нею вернись на висоту! **8** Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за мою правоту й за мою невинність. **9** Нехай злба безбожних скінчиться, а Ти зміцни праведного, бо вивідуєш Ти серця й нирки, о праведний Боже! **10** Щит мій у Бозі, Який чистих серцем спасає. **11** Бог Суддя справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається, **12** коли хто не навернеться, — буде гострити меча Свого Він, Свого лука натягне й наставить його, **13** і йому приготівив смертельні знаряддя, — Він зробить огнистими стріли Свої. **14** Ото, беззаконня зачне нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить неправду. **15** Він рова копав, і його викопав, і

впав сам до ями, яку приготівив, — **16** обернеться зло його на його голову, і на маківку зйде його беззаконня! **17** Я ж Господа буду хвалити за його правдою, і буду виспівувати Ймення Всевишнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті гатійським. Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення, — Слава Твоя понад небесами! **2** **3** уст дітей й немовлят учинив Ти хвалу ради Своїх ворогів, щоб знищити противника й мєсника. **3** Коли бачу Твої небеса — діло пальців Твоїх, місяця й зорі, що Ти встановив, — **4** то що є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого Ти згадуєш? **5** А однак учинив Ти його мало меншим від Бога, і славою й веліччю Ти коронуєш його! **6** Учинив Ти його володарем творива рук Своїх, все під ноги йому вмістив: **7** худобу дрібну та биків, їх усіх, а також степових звірів диких, **8**птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорóгами ходить! **9** Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“. Псалом Давидів. Хвалитиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чуда Твої! **2** Я буду радіти, і тішитись буду Тобóю, і буду виспівувати Ймення Твоє, о Всевишній! **3** Як будуть назад відступати мої вороги, то спіткнуться і вигинуть перед обличчям Твоїм! **4** Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддєвм сидів, Судде праведний! **5** Докорив Ти народам, безбожного знищив, ім'я їхне Ти витер навчні вікі! **6** О вороже мій, руйнування твої закінчились на вічність, — ти й міста повалив був, і згинула з ними їхня пам'ять! **7** Та буде Господь пробувати навіки, Він для суду поставив престола Свого, **8** і вселенну Він буде судити по правді, справедливістю буде судити народи. **9** І твердінею буде Господь для пригніченого, в час неволі — притулком. **10** І на Тебе надіятись будуть усі, що ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих, хто шукає Тебе! **11** Співайте Господеві, що сидить на Сіоні, між народами розповідайте про чини Його, **12** бо карає Він чинки криваві, про них пам'ятає, і не забуває Він зóйку убогих! **13** Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання моє від моїх ненавісників,

Ти, що мене підймаєш із брам смерти, **14** щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської дони я буду радіти спасінням Твоїм! **15** Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена. **16** Господь знаний, Він суд учинив, — спіткнувся нечестивий у вчинку своєї руки! Гра на струнах. (Села) **17** Попрямують безбожні в шебл, всі народи, що Бога забули, (Sheol h7585) **18** бож не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине назавжди! **19** Устань же, о Господи, — хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть народи! **20** Накинь, Господи, пострах на них, — нехай знають народи, що вони тільки люди! (Села)

10 Для чого стоїш Ти, о Господи, здалека, в час неволі ховаєшся? **2** Безбожний в своїм гордуванні женеться за вбогим, — хай схоплені будуть у підступах, які замишляли вони! **3** Бо жаданням своєї душі нечестивий пишається, а ласун проклинає, зневажає він Господа. **4** У гордошах каже безбожний, що „Він не слідкує“, бо „Бога нема“, — оце всі його помисли! **5** Сильні дороги його повсякчасно, від нього суди Твої високо, — тим то віддмухує він ворогів своїх. **6** Сказав він у серці своєму: „Я не захитаюсь, бо ліха навіки не буде мені“. **7** Уста його повні прокляття й обмани та зради, під його язиком — злочинство й переступ. **8** Причаївшись, сидить на підв'ірях, мордує невинного, його очі сліdkують за вбогим. **9** В укритті він чатує, як лев той у зрості, чатує схопити убогого, хапає убогого й тягне його в свою сітку. **10** Припадає, знижається він, — і попадають убогі в його міцні кігті ... **11** Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув, заховав Він обличчя Своє, не побачить ніколи“. **12** Устань же, о Господи Боже, руку Свою підйми, не забудь про убогих! **13** Чому нечестивий ображує Бога і говорить у серці своїм, що Ти не сліdkуєш? **14** Але Ти все бачиш, бо спостерігаєш злочинство та утиск, щоб віддати Своєю рукою! На Тебе слабій опирається, Ти сироті помічник. **15** Зламай же рамено безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не знайдеш його! **16** Господь — Цар на вічні віки, із землі Його згинуть погани! **17** Бажання понижених чуєш Ти, Господи, серця їх зміцняєш, їх вислуховує ухо Твое, **18** щоб дати суд

сироті та пригнобленому, щоб більш не страшив чоловік із землі!

11 Для диригента хору. Давидів. Я надіюся на Господа, — як же кажете ви до моєї душі: „Відлітай ти на гору свою, немов птах?“ **2** Бо ось нечестиві натягують лука, міцно ставлять стрілу свою на тятиву, щоб у темряві до простосердих стріляти. **3** Як основи зруйновано, — що тоді праведний зробить? **4** Господь у святім Своім храмі, Господь — престол Його на небесах, бачать очі Його, повіки Його випробовують людських синів! **5** Господь випробовує праведного, а безбожного й того, хто любить насилля, — ненавидить душа Його! **6** Він спустих дощем на безбожних горюче вугілля, огонь, і сірку, і вітер гарячий, — це частка їхньої чаші. **7** Бо Господь справедливий, кохає Він правду, — праведний бачить обличчя Його!

12 Для диригента хору. На октаву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема вже побожного, з-поміж людських синів позникали вже вірні! **2** Марноту говорять один до одного, їхні уста облесні, і серцем подвійним говорять. **3** Нехай підтне Господь уста облесливі та язика чванькуватого **4** тим, хто говорить: „Своїм язиком будем сильні, наші уста при нас, — хто ж буде нам пан?“ **5** Через утиск убогих, ради стогону бідних тепер Я повстану, — говорить Господь, — поставлю в безпеці того, на кого розтягують сітку! **6** Господні слова — слова чисті, як срібло, очищене в глинянім горні, сім раз перетоплене! **7** Ти, Господи, їх пильнуватимеш, і будеш навіки нас стеретти перед родом оцим! **8** Безбожні кружляють навколо, бо нікчемність між людських синів підймається.

13 Для диригента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, будеш мене забувати назавжди, доки будеш ховати від мене обличчя Своє? **2** Як довго я буду складати в душі своїй болі, у серці своїм — щодня смуток? Як довго мій ворог підноситись буде над мене? **3** Зглянься, озвися до мене, о Господи, Боже мій! Просвітли мої очі, щоб на смерть не заснув я! **4** Щоб мій неприятель не сказав: „Я його переміг!“ Щоб мої вороги не раділи, як я захитаюсь! **5** Я надіюся на милість Твою покладая, моє серце радіє спасінням Твоїм! **6** Я

буду співати Господеві, бо Він добродійство для мене вчинив.

14 Для диригента хору. Давидів. 2 Господь дивиться з неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. 3 Усе повідступало, разом стали бридкими вони, нема доброчинця, нема ні одного! 4 Чи ж не розуміють всі ті, хто чинить безправ'я, хто мій люд поїдає? Вони хліб Господній їдять, та не кличуть Його, 5 Тоді настрашилися страхом вони, бо Бог в праведнім роді. 6 Раду вбогого ганьбите ви, та Господь охорона йому. 7 Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Своему народу поверне Господь, то радітиме Яків, втішатися буде Ізраїль!

15 Псалом Давидів. 2 Той, хто в невинності ходить, і праведність чинить, і правду говорить у серці своїм, 3 хто не обмовляє своїм язиком, і злого не чинить для друга свого, і свого ближнього не зневажає! 4 Обридливий погорджений в очах його, і він богобійних шанує, присягає, для себе хоча б і на зло, — і дотримує; 5 не дає свого срібла на ліхву, і не бере на невинного підкупу. Хто чинить таке, — ніколи той не захитатється!

16 Золота пісня Давідова. 2 Я сказав Господеві: „Ти Бог мій і — добро моє тільки в Тобі!“ 3 До святих, які на землі, що шляхетні вони, — до них все жадання моє! 4 Нехай множаться смутки для тих, хто набув собі інших богів, — я не буду принісати їм лівної жертви із крові, і їхніх імен не носитиму в устах своїх! 5 Господь — то частина спадку мого та чаші моєї, Ти долю мою підпираєш! 6 Частички припали для мене в хороших місцях, і гарна для мене спадщина моя! 7 Благословляю я Господа, що радить мені, навіть ночами навчають мене мої нірки. 8 Уявляю я Господа перед собою постійно, бо Він по правіці моїй, — й я не буду захитаний! 9 Через те моє серце радіє та дух веселиться, — і тіло моє спочиває безпечно! 10 Бо Ти не опустити моєї душі до шеблу, не попустиш Своему святому побачити тління! (Sheol h7585) 11 Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, завжди блаженство в правіці Твоїй!

17 Молитва Давідова. 2 Від Твого лица нехай вирок мій вийде, а очі Твої нехай бачать мою правоту! 3 Ти випробував моє серце, навістив уночі, перетопив Ти мене, — й не знайшов чогось злого. І роздумував я, щоб лихе з моїх уст не виходило, 4 а в людських ділах, за словом уст Твоїх, я стерігся доріг гнобителя. 5 Зміцняй стіпи мої на дорігах Твоїх, щоб кроки мої не хиталися! 6 Я клічу до Тебе, бо відповіси мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, 7 покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правіці Твоєї. 8 Хорони Ти мене, як зиніцю Свою, дочку ока, у тіні Своїх крил захвай Ти мене 9 від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! 10 Тівцем замкнули вони своє серце, уста їхні говорять бундючно. 11 Вороги оточили тепер наші кроки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. 12 Із них кожен подібний до лева, що шарпати прагне, й як левчук, що сидить у критті. 13 Устань же, о Господи, — його попередь, кинь його на коліна! Мечем Своєю душу мою збережи від безбожного, 14 від людей рукою Своею, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скарбом Своїм наповняєш їхнє черево! Ситі їхні сини, останок же свій для дітей вони лішать. 15 А я в правді побачу обличчя Твоє, і, збудившись, насичусь Твоєю подобою!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа слова цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руки всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: Полюблю Тебе, Господи, сило моя, 2 Господь моя скеля й твердіня моя, і Він мій Спаситель! Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій, і ріг Він спасіння мого, Він башта моя! 3 Я клічу: Преславний Господь, і я візволений від своїх ворогів! 4 Тенета смертельні мене оточили, і потоки веліяла лякають мене! 5 Тенета шеблу мене оточили, і пастки смертельні мене попередили. (Sheol h7585) 6 В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я ззиваю, — Він почує мій голос із храму Свого, і доходить мій зойк до лица Його в уші Йому! 7 Захиталась земля й затремтіла, і затряслись і хитались підвалини

гір, — бо Він запалився від гніву: **8** із ніздер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожиру́щий огонь, і жар запалився від Нього! **9** Він небо простяг — і спустився, а хмара густа́ під ногами Його́. **10** Усівся Він на херувима й летів, і на вітрових кри́лах понісся. **11** Поклав те́мряву Він — як засло́ну Свою, довкілля Його — то те́мрява вод, а мешка́ння Його — густі хмари! **12** Від блиску, що був перед Ним, град і жар огня́ний пройшли хмари Його. **13** І Господь загримів у небеса́х, і Всевишній Свій голос подав, град і жар огня́ний! **14** Він послав Свої стріли, — та їх розпорóшив, і стрілив Він блискавками, — та їх побенте́жив. **15** Показалися річища водні, і відкри́лись осно́ви вселе́нної, — від сварі́ння Твого, о Господи, від по́диху вітру із ніздер Твоїх. **16** Він простя́г з висоти Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих, — **17** він мене врятував від мого потужного ворога, і від моїх ненавісників, — бо сильніші від мене вони! **18** Напали на мене вони в день нещастя мого́, — та Господь був моїм опертя́м, — **19** і на місце розло́ге Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподо́бав мене! **20** Нехай Господь зроби́ть мені за моєю справедливо́стю, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх, **21** бо беріг я дороги Господні, і від Бога свого я не відступив, **22** бо всі Його при́суди передо мною, і не відкидав я від себе Його постаново́в! **23** І був я із Ним непорочний, і стерігся своєї провини, **24** і Господь заплатив був мені за моєю справедливо́стю, згідно з чистістю рук моїх перед очима Його. **25** Із справедливим повóдишся Ти справедливо, із че́сним — по-че́сному, **26** із чистим — повóдишся чисто, а з лукавим — за лукавством його, **27** бо наро́д із біди Ти спасаєш, а очі зухва́лі принижуєш, **28** бо Ти світиш мого світильника, Господь — Бог мій, освітлює Він мою те́мряву! **29** Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, і з Богом своїм проберусь через мур. **30** Бог — непорочна дорога Його, слово Господне очи́рене, щит Він для всіх, хто вда́ється до Нього! **31** Бо хто Бог, окрім Господа? і хто скеля, крім нашого Бога? **32** Цей Бог мене силою опереза́в, і дорогу мою учинив непорочною, **33** Він зробив мої но́ги, мов у ла́ні, і ставить мене на висóтах моїх, **34** мої руки навчає до бо́ю, і на раме́на мої лука мідяного напина́є. **35** І дав Ти мені щит спасі́ння Свого́, а прави́ця Твоя підпирає мене, і чинить

великим мене Твоя поміч. **36** Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і сто́пи мої не спіткну́ться. **37** Женуся я за ворогами своїми, — і їх дожену́, і не верну́ся, аж поки не вінишу їх, — **38** я їх потрошу́, — й вони встати не зможуть, повпадають під ноги мої! **39** Ти ж для бо́ю мене підперізуєш силою, ва́лиш під мене моїх ворохо́бників. **40** Повернув Ти до мене плечима моїх ворогів, — і понищу ненавісників я своїх! **41** Кричали вони, — та немає спасителя, взивали до Господа, — і не відповів їм. **42** І я їх зітру́, як той по́рох на вітрі, як болото на вулицях, їх потопчу́! **43** Ти від бунту народу мене бережеш, Ти робиш мене головою пле́менам, мені будуть служити наро́ди, яких я не знав! **44** На вістку про мене — слухня́ні мені, до мене чужинці підле́щуються, **45** в'януть чужинці і тремтять у тверді́нях своїх. **46** Живий Господь, — і благословенна будь, скеле моя, і нехай Бог спасі́ння могого звели́читься, **47** Бог, що помсти за мене дає, і що наро́ди під мене підбив, **48** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звели́чив мене над повста́нців на мене, спасаєш мене від насі́льника! **49** Тому́ то хвалю Тебе, Господи, серед наро́дів, і Йме́нню Тво́єму співаю! **50** Ти Сво́єму цареві спасі́ння побі́льшуєш, і милість вчиняєш Сво́єму пома́занцеві Давиду й насінню його аж навіки.

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божу славу, а про чин Його рук розказує небозвід. **2** Оповіщує день днєві слово, а ніч ночі показує думку, — **3** без мови й без слів, не чутний їхній голос, **4** та по ці́лій землі пішов відголос їхній, і до краю вселе́нної їхні слова́! Для сонця наме́та поставив у них, — **5** а воно, немов той молодий, що вихо́дить із-під балдахіну свого, — воно ті́шиться, мов той герой, щоб пробігти дорогу! **6** Вихід його́ з краю неба, а обі́г його — аж на кінці його, і від спеки його ніщо не захова́ється. **7** Господній Зако́н досконалий, — він зміцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосвідченого умудряє. **8** Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселяють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює. **9** Страх Господа чистий, — він навіки стоїть. При́суди Господа — правда, вони справедливі всі ра́зом, **10** дорожчі вони понад золото і понад бє́зліч щирого золота, і солодші за мед і за сік щі́льниківий, — **11** і раб Твій у них

бережкий, а в дотриманні їх — нагорода велика. **12** А помилки хто зрозуміє? Від таємних очисти Ти мене, **13** і від свавільців Свого раба заховай, нехай не панують вони надо мною, тоді непорочним я буду, і від провини великої буду очищений. **14** Нехай будуть із волі Твоєї слова моїх уст, а думки мого серця — перед лицем Твоїм, Господи, скеле моя й мій Спасителю!

20 Для диригента хору. Псалом Давидів. В день недоли озветься до тебе Господь, Ім'я Бога Якового зробить сильним тебе! **2** Він пошле тобі поміч із святині, і з Сіону тебе підпріє! **3** Усі жертви твої пам'ятати Він буде, і буде вважати твоє цілопалення ситим. (Села) **4** Він дасть тобі, як твоє серце бажає, і вповнить цілий твій задум! **5** Ми будемо радіти спасінням Твоїм, і підйемо прапор в Ім'я Бога нашого, — нехай Господь виконає всі прохання твої! **6** Тепер я пізнав, що спасає Господь помазанця Свого, дає йому відповідь з неба святого Свого могутніми чинами помічної правіці Своєї. **7** Одні колесніцями хваляться, а інші кіньми, а ми будемо хвалитись Ім'ям Господа, нашого Бога: **8** вони похилились і впали, а ми стоїмо та ростемо на силах! **9** Господи, спаси! Хай озветься нам Цар у день нашого клікання!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів. Господи, силою Твоєю веселиться цар, і спасінням Твоїм — як він сильно радіє! **2** Ти йому дав бажання серця його, і прохання уст його не відмовив. (Села) **3** Бо Ти його випередив благословеннями добра, на голову йому поклав корону зо щирого золота. **4** Життя він у Тебе просив, — і дав Ти йому довголіття на вічні віки! **5** Слава велика його при Твоїй допомозі, хвалу та величність кладеш Ти на нього, **6** бо Ти вчиниш його благословенням вічним, звеселиш його радістю, як буде він разом з Тобою! **7** Цар має надію на Господа, у ласці Всевишнього не захитається він. **8** Знайде рука Твоя всіх ворогів Твоїх, знайде правіця Твоя Твоїх ненавісників. **9** На час гніву Свого Ти їх учиниш огненною піччю, Господь гнівом Своїм їх понизить, і огонь пожерє їх. **10** Ти вигубиш плід їхній із землі, а їхнє насіння з-поміж синів людських. **11** Бо нещастя на Тебе вони простягли, замишляли злу думку, якої здійснити не зможуть, **12** бо Ти їх обернеш плечима до нас, на тятівач

Своїх міцно стріли поставиш на них. **13** Піднесіся ж, о Господи, в силі Своїй, а ми будемо співати й хвалити могутність Твою!

22 Для диригента хору. На спів: „Ланя зорі досвітньої“. Псалом Давидів. Боже мій, Боже мій, — нащо мене Ти покинув? Далекі слова мого зойку від спасіння мого! **2** Мій Боже, взиваю я вдень, — та Ти не озвешся, і клічу вночі, — і спокою немає мені! **3** Та Ти — Святий, пробуваєш на хвалах Ізраїлевих! **4** На Тебе надіялись наші батькі, надіялися — і Ти визволив їх. **5** До Тебе звивали вони — і спасені були, на Тебе надіялися — і не посоромились. **6** А я — червяк, а не чоловік, посміхавище людське й погорда в народі. **7** Всі, хто бачить мене, — насміхаються з мене, розкривають роті, головою хитають! **8** „Покладався на Господа він, — хай же рятує його, нехай Той його визволить, — він бо Його уподобав!“ **9** Бо з утроби Ти вивів мене, Ти безпечним мене учинив був на персах матері моєї! **10** На Тебе з утроби я зданий, від утроби матері моєї — Ти мій Бог! **11** Не віддаляйся від мене, бо горе близьке, бо нема мені помічника! **12** Багато биків оточили мене, башанські бугаї обступили мене, **13** на мене розкрили вони свої пащі, як лев, що шматує й ричить! **14** Я розлитий, немов та вода, і всі кості мої поділились, стало серце моє, немов віск, розтопилось в моєму нутрі. **15** Висохла сила моя, як лушпиння, і приліп мій язик до мого піднебіння, і в порох смертельний поклав Ти мене. **16** Бо пси оточили мене, обліг мене натовп злочинців, проколóли вони мої руки та нóги мої. **17** Я вихох, рахую всі кóсти свої, а вони придивляються й бачать нещастя в мені! **18** Вони ділять для себе одягу мою, а про шату мою жеребка вони кидають. **19** А Ти, Господи, не віддаляйся, — Допомо́го моя, поспіши ж мені на оборóну! **20** Від меча збережи мою душу, одиначку мою з руки пса! **21** Спаси мене від пащі лев'ячої, а вбогу мою — від рогів буйволів. **22** Я звичатиму Ймення Твоє своїм братам, буду хвалити Тебе серед збору! **23** Хто боїться Господа, прославляйте Його, увесь Яковів роде — шануйте Його, страхайтесь Його, все насіння Ізраїлеве, **24** бо Він не погордував і не зневажив страждання убогого, і від нього обличчя Свого не сховав, а почув, як він кликав до Нього! **25** Від Тебе повстане

хвалá моя в зборі великим, — принесу свої жертви в присутності тих, хто боїться Його, — **26** будуть їсти покірні — і сітими стануть, хвалитимуть Господа ті, хто шукає Його, буде жить серце ваше навіки! **27** Усі кінці землі спам'ятають, і до Господа вёрнуться, і вклóняться перед обличчям Його́ всі племена наро́дів, **28** бо царство Господне, — і Він Пан над наро́дами! **29** Будуть їсти й поклóняться всі багачі на землі, перед обличчям Його на коліна попадають всі, хто до поро́ху сходить і не може себе оживити! **30** Бúде потóмство служити Йому́, — й залчене буде навіки у Господа. **31** Прийдуть і будуть звіщати Його правду наро́дові, який буде наро́джений, що Він це вчинив!

23 Псалом Давидів. **2** на пасовіських зелених оселить мене́, на тихую воду мене запрова́дять! **3** Він душу мою відживля́є, прова́дить мене́ ради Йме́ння Свого́ по стежках справедливости. **4** Коли я підú хоча б навіть долиною смертно́й те́мряви, то не буду боятися злого, бо Ти при мені, — Твое жезло й Твій посох — вони мене втíшать! **5** Ти передо мною трапéзу зготóвив при моїх ворогах, мою гóлову Ти намастíв був оливою, моя чаша — то на́дмір пиття́! **6** Тільки добро́ й милосердя мене супровóдити будуть по всі дні мого життя, а я пробува́тиму в домі Господньому довгі часи́!

24 Псалом Давидів. **2** бо заклав Він її на моря́х, і на річка́х її встановíв. **3** Хто зйде на гóру Господню, і хто бúде стояти на місці святому Його? — **4** У когó чисті руки та щирее серце, і хто не нахили́в на марно́ту своєї душі, і хто не присягав на обману, **5** нехай но́сить він благословéння від Господа, а праведність — від Бога спасіння свого! **6** Таке покоління усіх, хто шукає Його́, хто пра́гне обличчя Твого́, Боже Яковів! (Сéла) **7** Піднесіте верхі свої, брами, і будьте відчінені, входи́ відвічні, — і ввійде Цар слави! **8** Хто ж то Цар слави? — Господь сйльний й могóтній, Господь, що потóужний в бою́! **9** Піднесіте верхі свої, брами, і піднесіте, входи́ відвічні, — і ввійде Цар слави! **10** Хто ж то Він, той Цар слави? Господь Савао́т — Він Цар слави! (Сéла)

25 Давидів. **2** Боже мій, я на Тебе надіюсь, — нехай же я не засорóмлюсь, нехай не радіють мої

вороги ради мене! **3** Не будуть також посорóмлені всі, хто на Тебе надіється, та нехай посоромляться ті, хто на Тебе встає надарéмно! **4** Доро́ги Твої дай пізнати мені, Гóсподи, стежками Своїми мене попровáдь, **5** прова́дь мене в правді Сво́й і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння мого́, кожен день я на Тебе надіюсь! **6** Пам'ятай милосердя Своє, о мій Господи, і ласки Сво́ї, бо відвічні вони! **7** Гріхи молодéчого віку мого́ та провини мо́ї не прига́дуй, — пам'ятай мене, Господи, в ласці Сво́й через добрість Свою́! **8** Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, — **9** Він прова́дить покірних у правді, і лагідних навчає дороги Своє́ї! **10** Всі Господні стежки́ — милосердя та правда для тих, хто Його́ заповіта й свідоцтва додёржує. **11** Ради Йме́ння Свого, о Господи, прости мені про́грíх, великий бо він! **12** Хто то́й чоловік, що боїться він Господа? — Він наставить його на доро́гу, котру має ви́брати: **13** душа його житиме в щасті, і насіння його вспа́дкує землю! **14** Приязнь Господня до тих, хто боїться Його́, і Свій заповіт Він звістíть їм. **15** Мої очі постійно до Господа, бо Він з па́стки витягує но́ги мо́ї. **16** Оберні́ся до мене й помилуй мене, — я ж бо са́мітний та бідний! **17** Муки серця мого поширили́ся, — ви́зволь мене з моїх у́тисків! **18** Подивися на горе моє та на му́ку мою, — і прости всі грíхи мо́ї! **19** Подивись на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавистю ненаві́дять мене! **20** Пильнуй же моє́ї душі та мене хороні́, — щоб не бути мені засорóмленим, бо надіюсь на Тебе! **21** Невинність та правда нехай оточáють мене, бо надіюсь на Тебе! **22** Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його́ у́тисків!

26 Давидів. **2** Перевір мене, Господи, і випробуй мене, перетопі мо́ї нírки та серце моє, **3** бо перед очима мо́їми Твое милосердя, і в правді Тво́й я ходив. **4** Не сидів я з людьмі неправдивими, і не бúду ходити з лукавими, **5** я громаду злочінців знена́видів, і з грíшниками я сидіти не буду. **6** Умию в неві́нності руки свої, й обйду́ Твого, Господи, жéртівника, **7** щоб хвалу́ Тобі гóлосно ви́голосити, та звістíти про всі чу́да Твої. **8** Господи, — полюбив я оселю́ дому Твого́, і місце перебува́ння слави Твоє́ї. **9** Не губи Ти моє́ї душі з нечестивими, та мого життя з

кровожэрамі, **10** що в руках їх злодійство, що їхня правіця напóвнена підкупом. **11** А я буду ходити в своїй непорóчності, — визволь мене та помилуй мене! **12** Нога моя стала на рівному місці, — на збóрах я благословля́тиму Господа!

27 Давидів. **2** Коли будуть зближа́тись до мене злочі́нці, щоб жерти їм тіло моє, мої напасники́ та мої вороги, — вони спотикну́ться й попада́ють! **3** коли проти мене розло́житься та́бір, то серце моє не злякається, коли проти мене повста́не війна, — я наді́ятись буду на те, — на по́міч Йо́го! **4** Одно́го прошу́ я від Господа, буду жадати то́го, — щоб я міг пробува́ти в Господньому домі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі Йо́го пробува́ти! **5** бо Він заховає мене дня нещастя в Сво́йї скі́нїї, сховає мене пота́ємно в Своєму на́меті, на скелю мене проведе́! **6** А тепер піднесе́ться моя голова понад ворогами мо́їми навко́ло мене, і я в Йо́го скі́нїї буду прино́сити жертви при відзвучах сурм, і я буду співати та грати Господе́ві! **7** Почуй, Господи, голос мій, коли клічу, і помилуй мене, і озві́йся до мене! **8** За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лица!“ тому, Господи, буду шукати обличчя Тво́го: **9** не ховай же від мене обличчя Сво́го, у гніві Сво́го раба не відкинь! Ти був мені по́міч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасі́ння мого, **10** бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь прийме́ мене! **11** Дорогу Своєю покажи мені, Господи, і провадь мене сте́жкою рівною, ради мо́їх ворогів! **12** Не видай мене на свабóлю мо́їх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облóдні та неправдомóвці, **13** немов би не вірував я, що в країні життя я побачу Господне добро́! **14** Наді́йся на Господа, будь си́льний, і хай буде ми́цне твоє серце, і наді́йся на Господа!

28 Давидів. **2** Почуй голос благáння мого, як я клічу до Тебе, коли руки свої я підно́шу до храму святого Тво́го! **3** Не хапай мене з грішними й тими, хто чинить безпра́вство, хто плетє своїм ближнім про мир, — але зло в їхнім серці! **4** Віддай їм за їхнім учинком, і за злом їхніх учинків, згідно з ділом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслужене ними, **5** бо вони не вдивля́ються в чинність Господню й діла Йо́го рук, — нехай їх поруйнує, й нехай не буде Він їх! **6** Благословéнний Господь,

— бо Він почув голос благáння мого! **7** Господь моя сила та щит мій, на нього наді́ялось серце моє, — й Він мені допоміг, і втішилося моє серце, і співом своїм я прославлю Йо́го! **8** Господь сила наро́ду Сво́го, і за́хист спасі́ння Сво́го пома́занця! **9** Спаси Свій наро́д, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і підно́сь їх навіки!

29 Псалом Давидів. **2** Дайте Господу славу Іме́ння Йо́го, у препи́шній святині впадіть перед Господом! **3** Голос Господній над во́дами, Бог слави гримить, Господь над великими во́дами! **4** Голос Господній із силою, голос Господній з вели́чністю. **5** Голос Господній ламає кедріни, голос Господній торóщить кедріни лива́нські. **6** Він примусить скака́ти Лива́н як теля́, та Сі́ріон, мов молоду антило́пу. **7** Голос Господній викре́шує по́лум'я огня́не, **8** голос Господній пустиню тремті́ти примушує, Господь чинить пустелю Каде́ша тремтячою. **9** Голос Господній примушує ла́ні тремті́ти, й лісі́ обнажає, а в храмі Йо́го все належне Йо́му виголо́шує: „Слава!“ **10** Господь пробува́в в час потóпу, і буде Господь пробува́ти повік віку Царем! **11** Господь подасть силу наро́ду Своєму, Господь поблагосло́вить ми́ром наро́д Свій!

30 Псалом Давидів. Пісня освя́чення дому. Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибини мене ві́тяг, і не потішив мо́їх ворогів ради мене! **2** Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздорові́в Ти. **3** Господи, виві́в Ти душу мою із ше́блу, — Ти мене оживі́в, щоб в могилу не схóдити мені! (Sheol h7585) **4** Співайте Господе́ві, святі́ї Йо́го, й славте пам'ять святині Йо́го! **5** Бо хвилю триває Він у гніві Сво́ім, все життя — в Сво́йї ласці: буває увечорі плач, а радість на ра́нок! **6** А я говорив був у мі́рі своєму: „Я не захита́юсь навіки!“ **7** Господи, в ласці Сво́йї Ти поставив мене на горі мо́їх сил. Як лице Своє Ти заховáв, то збенте́жився я. **8** До Тебе я кличу, о Господи, і блага́ю я Господа: **9** „Яка ко́ристь із крóви моєї, коли́ я до грóбу зйду́? Чи хвалити Тебе буде по́рох? Чи він виявить правду Твою? **10** Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, бу́дь мені помі́чникóм!“ **11** Ти пере́мінив мені плач мій на радість, жалóбу мою розв'язáв, і підперезáв мене радістю, **12** щоб славу співала лю́дина Тобі й

не замóвкла! Господи, Боже мій, — повік славити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На Тебе надіюся я, Господи, хай не буду повік засорóмлений, візволь мене в Своїй правді! **2** Нахили Своє ухо до мене, скоро мене порятуй, стань для мене могутньою скелею, домом твердіни, щоб спас Ти мене! **3** Бо ти скеля моя та твердіня моя, і ради Ймення Свого Ти будеш провадити мене й керувати мені! **4** Ти витягнеш з пástки мене, що на мене таємно поставили, — бо Ти сила моя! **5** У руку Твою доручаю я духа свогó, — і Ти мене візволиш, Господи, Боже правди! **6** Я зненавидив всіх, хто шанує бовванів марних, я ж надіюся на Господа. **7** Я буду радіти та тішитися в Твоїй милості, що побачив Ти горе моє, що приглянувся Ти до скорбóти моєї душі, **8** і мене не віддав в руку ворога, на місці розлóгim поставив Ти ноги мої! **9** Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже віснажилося моє око, душа моя й нутро моє, **10** бо скінчилось життя моє в смúтку, а роки мої — у квилінні, моя сила спіткнулася через мій гріх, і віснажились мої кості! **11** Я в усіх ворогів своїх став посміховищем, надто сусідам своїм, і страхіттям — знайóмим моїм, хто бачить надвóри мене — утікають від мене! **12** Я забутий у серці, немов той небіжчик, став я немов та розбита посúдина. **13** Бо чую багато шептáння, страхáння навкóло, як змовляються рáзом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, **14** а я покладаю надію на Тебе, о Господи, я кажу: „Ти мій Бог!“ **15** В Твою руку кладу свою долю, — Ти ж візволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслiдників! **16** Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, **17** Господи, щоб не бути мені посорóмленим, що кличу до Тебе! Нехай посорóмлені будуть безбожні, хай замóвкнуть та йдуть до шеóлу, (Sheol **h7585**) **18** нехай заніміють облúдні уста, що гидóту говорять на праведного із пихóю й погордою! **19** Яка величезна Твоя доброта, яку заховав Ти для тих, хто боїться Тебе, яку приготóвив для тих, хто на Тебе надіється перед людськими синами! **20** Ти їх у заслóні обличчя Свого захищаєш від людських тенét, Ти їх від лихих язиків у наметі ховаєш! **21** Благословénний Госпóдь, що вчинив

мені милість чудóвну Свою в оборóнному місті! **22** А я говорив у своїм побентéженні: „Я відрізаний з-перед очей Твоїх!“ Та дійсно Ти вислухав голос благáння мого, коли я до Тебе звивáв. **23** Любiть Господа, усі святіі Його, — стережé Госпóдь вірних, а гордому з лишком відплачує. **24** Будьте сильні, і хай буде міцнé ваше серце, усі, хто надію покладає на Господа!

32 Давидів. Пісня навчáльна. **2** Блаженна людина, що Госпóдь їй грiхá не залічить, що нема в її душі лукавства! **3** Коли я мовчав, спорохнiявіли кості мої в цілодénному зóйку моєму, **4** бо рука Твоя вдень та вночі надо мною тяжить, і волóга моя обернулась на літню посуху! (Сéла) **5** Я відкрив Тобі гріх свій, і не сховав був провини своєї. Я сказав був: „Признаюся в простúпках своїх перед Господом!“ і провину мого грiха Ти простив. (Сéла) **6** Тому кожен побожний відповiдного чáсу молитися буде до Тебе, і навіть велика навáла води не досягне до нього! **7** Ти покрóва моя, Ти від úтиску бóдеш мене стерегті, Ти обгóрнеш мене радістю спасіння! (Сéла) **8** „Я зроблю тебе мудрим, і буду навчати тебе у дорóзі, якою ти будеш ходити, Я дам тобі раду, Моє око вважає на тебе! **9** Не будьте, як кiнь, як той мул нерозумні, що їх треба прибóркати оздóбою їхньою — вудiлом і вуздéчкою, як до тебе вони не зближаються“. **10** Багато хворiб — на безбожного, хто ж надію свою покладає на Господа — того милість отóчує! **11** Веселiться у Гóсподi, і тiштеся, праведні, і співайте із радістю, всі щиросердi!

33 Співайте із радістю, праведні в Господi, — бо щiрим лицює хвалá! **2** Хвалiть Господа гúслами, співайте Йому з десятиструнною áрфою, з заспiвайте Йому нову пісню, гарно заграйте Йому з гуком сýрем, **4** бо щире Господнее слово, і кожен чин Його вірний! **5** Правду та суд Він кохáє, і Господньої милости повна земля! **6** Словом Господнім учiнене небо, и подихом уст Його все його вiйсько. **7** Воду мóрську збирає Він, мов би до мiху, безóдні складає в комóрах. **8** Буде боятися Господа ціла земля, всі мéшканці всéсвіту бóдуть лякатись Його, **9** бо сказав Він — і сталось, наказав — і з'явилося. **10** Госпóдь ráду погáнів понiщить, понiвечить мiсли нарóдiв, **11** а зádум Господній навіки стоятиме, думки Його серця — на вiчні

вікі! **12** Блаженний той люд, що Богом у нього Господь, блаженний народ, що Він вибрав його на спадок Собі! **13** Господь споглядає з небес, і бачить усіх синів людських, **14** приглядається з місця оселі Своєї до всіх, хто замешкує землю: **15** Хто створив серце кожного з них, наглядає всі їхні діла! **16** Немає царя, що його многість війська спасає, не врятується велетень великістю сили, **17** для спасіння той кінь ненадійний, і великістю сили своєї він не збереже, — **18** ось око Господне на тих, хто боїться Його, хто надію на милість Його покладає, **19** щоб рятувати життя їхне від смерти, і щоб за час голоду їх оживляти! **20** Душа наша надію складає на Господа, — Він наша поміч і щит наш, **21** бо Ним радується наше серце, бо на Ймення святее Його ми надію кладемо! **22** Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладаємо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авимелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословлятиму Господа кожного часу, хвала Йому завжди в устах моїх! **2** Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухняні, і нехай звеселяться! **3** Зо мною звеличуйте Господа, і підносьте Ім'я Його разом! **4** Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпек мене визволив. **5** Приглядайтесь до Нього — й засяєте, і не посоромляться ваші обличчя! **6** Цей убогий зивав, — і Господь його вислухав, і від усіх його бід його визволив. **7** Ангол Господній табором стає кругом тих, хто боїться його, — і визволює їх. **8** Скуштуйте й побачте, який добрий Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладє! **9** Бійтеся Господа, всі святії Його, бо ті, що бояться Його, недостатку не мають! **10** Левчуки бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чують в усьому добрі. **11** Ходіть, діти, послухайте мене, — страху Господнього я вас навчу! **12** Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро? **13** Свого язика бережи від лихого, а уста свої — від говорений підступу. **14** Відступися від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! **15** Очі Господні на праведних, уші ж Його — на їхній зойк, **16** Господне лице — на злочинців, щоб вінищити їхню пам'ять з землі. **17** Коли праведні клічуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх

визволює їх. **18** Господь зламаносердим близький, і впокорених духом спасає. **19** Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: **20** Він пильнує всі кості його, — із них жодна не зламається! **21** Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненавидить праведного. **22** Господь визволить душу рабів Своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. **2** Візьми малюго й великого щита, — і встань мені на допомогу! **3** Дістань списа, і дорогу замкни моїм напасникам, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє!“ **4** Нехай засоромляться й будуть поганьблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посоромляться ті, хто лихо мені замишляє. **5** Бодай вони стали, немов та полова на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; **6** нехай буде дороба їхня темна й сквозька, і Ангол Господній нехай їх жене, — **7** бо вони безпричинно тенета свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! **8** Нехай нагла загибель, якої не знає, на нього спаде, і сітка його, яку він наставив, хай зловить його у нагле нещастя, — бодай він до нього упав! **9** А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! **10** Скажуть усі мої кості: „Господи, хто подібний до Тебе?“ Ти рятуєш убогого від сильнішого над нього, покірного та бідаря — від його дерія. **11** Свідки встають неправдиві, чого я не знав — питають мене, **12** віддають мені злом за добро, осирочують душу мою! **13** А я, як вони хворували булі, зодягався в верету, душу свою мучив постом, молитва ж моя поверталась на лоно моє. **14** Як приятель, бұцим то брат він для мене, — так я ходив, ніби був я в жалобі по матері, був я засмучений, схилений. **15** А вони, як упав я, радіють та сходяться, напасники проти мене збираються, я ж не знаю про те; кричать, і не вмовкають, **16** з дармоїдами та пересмішниками скрегочуть на мене своїми зубами. **17** Господи, — чи довго Ти будеш дивитись на це? Відверні мою душу від їхніх зубів, від отих левчуків одиначку мою! **18** Я буду Тебе прославляти на зборах великих, буду Тебе вихвалити в численнім народі! **19** Нехай з мене не тішаються ті, хто ворогує на мене безвинно, нехай ті не моргають очима, хто мене без причини ненавидить, **20** бо говорять

вони не про мир, але на спокійних у краї облудні слова вимишляють, 21 свої уста на мене вони розкривають, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ 22 Ти бачив це, Господи, — не помовчи ж, Господи, — не віддаляйся від мене! 23 Устань, і збудися на суд мій, Боже мій і Господи мій, на суперечку мою, 24 розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мій, і нехай через мене не тішаться, 25 нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маємо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтнули“. 26 Нехай посоромляться та застидаються разом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбрались у сором та в ганьбу, хто рота свого розкриває на мене! 27 Хай співають та звеселяються ті, хто бажає мені правоті, і нехай кажуть завжди: „Хай буде великий Господь, що миру бажає Своему рабові!“ 28 А язик мій звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида.

Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, 2 бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб бұцим то гріх свій знайти, щоб зненавидіти. 3 Слова його уст — то марнота й обман, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро. 4 Беззаконство задумує він на постелі своїй, стає на дорозі недобрій, не цурається злого. 5 Господи, — аж до небес милосердя Твое, аж до хмар Твоя вірність, 6 Твоя справедливість — немов гори Божі, Твої суди — безодня велика, людину й худобу спасаєш Ти, Господи! 7 Яка дорога Твоя милість, о Боже, і ховаються людські сини в тіні Твоїх крил: 8 вони з ситости дому Твого напобуються, і Ти їх напуваєш з потоку Своїх солодоців, 9 бо в Тебе джерело життя, в Твоїм світлі побачимо світло! 10 Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиросердих! 11 Нога пішних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! 12 Попадали там беззаконники, повалено їх — і встати не зможуть.

37 Давидів. 2 бо вони, як трава, будуть скоро покóшені, і мов та зелена билина — пов'януть!

3 Надійся на Господа й добре чини, землю замéшкуй та правди дотримуй! 4 Хай Господь буде розкіш твоя, — і Він спóвнить тобі твого серця бажання! 5 На Господа здай дорогу свою, і на Нього

надію клади, і Він зробить, 6 і Він випровадить, немов світло, твою справедливість, а правду твою — немов південь. 7 Жди Господа мовчки й на Нього надійся, не розпалюйся гнівом на того, хто щасливою чинить дорогу свою, на людину, що виконує задуми злі. 8 Повстрймайся від гніву й покинь пересердя, не розпалюйся лютістю, щоб чинити лиш зло, 9 бо витяті будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа — землю впадкуют! 10 А ще трóхи — й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його — і не буде його, 11 а покірні впадкуют землю, — і зарозкошуют міром великим! 12 Лихе замишляє безбожний на праведного, і скрегоче на нього своїми зубами, 13 та Господь посміється із нього, — бачить бо Він, що наближується його день! 14 Безбожні меча добувають та лука свого натягають, щоб звалити нужденного й бідного, щоб порізати людей простої дороги, — 15 та ввійде їхній меч до їхнього власного серця, і полáмані будуть їхні лўки! 16 Краще мале справедливого, ніж велике багатство безбожних, і то багатьох, 17 бо зламани будуть рамена безбожних, а справедливих Господь підпирає! 18 Знає Господь дні невинних, а їхня спадщина пробуде навіки, 19 за лихоліття не будуть вони посоромлені, і за днів голоду ситими будуть. 20 Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як овечий той лій, занікнуть, у димі занікнуть вони! 21 Позичає безбожний — і не віддає, а праведний милість висвідчує та роздає, 22 бо благословенні від Нього впадкуют землю, а прокляті від Нього — понижені будуть! 23 Від Господа кроки людини побожної ставляться міцно, і Він любить дорогу її; 24 коли ж упаде, то не буде покинена, бо руку її підпирає Господь. 25 Я був молодий і постáрився, та не бачив я праведного, щоб опущений був, ні нащадків його, щоб хліба просили. 26 Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потómством його благословення. 27 Ухилийся від злого та добре чини, та й навіки живи! 28 Бо любить Господь справедливість, і Він богобійних Своїх не покине, — вони будуть навіки берéжені, а насіння безбожних загине! 29 Успадкуют праведні землю, і повік будуть жити на ній. 30 Уста праведного кажуть мудрість, язик же його промовляє про право, 31 Закон Бога його — в його серці, кроки його не спіткнуться. 32 А безбожний чатує на

праведного, і пильнує забити його, 33 та Господь не залишить його в руках того, і несправедливим не вчинить його, коли буде судити його. 34 Надійся на Господа, та держися дороги Його, — і піднесе Він тебе, щоб успадкувати землю, ти бачитимеш, як понижені будуть безбожні. 35 Я бачив безбожного, що збуджував пострах, що розкоренився, немов саморосле зелене те дерево, 36 та він проминув, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! 37 Бережи неповинного та дивися на праведного, бо людині спокою належить майбутність, 38 переступники ж разом понижені будуть, — майбутність безбожних загине! 39 А спасіння праведних — від Господа, Він їхня твердіня за час лихоліття, 40 і Господь їм допоможе та їх порятує, визволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вдавались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пам'ятку. Господи, не карай мене в гніві Своім, і не завдавай мені кари в Своім пересерді, 2 бо прошили мене Твої стріли, і рука Твоя тяжко спустилась на мене, 3 Від гніву Твого нема цілого місця на тілі моїм, немає спокою в костях моїх через мій гріх, 4 бо провини мої переросли мою голову, як великий тягар, вони тяжчі над сили мої, 5 смердять та гниють мої рани з глупоти моєї. 6 Скорчений я, і над міру похилений, цілий день я тиняюсь сумний, 7 бо нутро моє повне запалення, і в тілі моїм нема цілого місця. 8 Обезсилений я й перемучений тяжко, ридая від стогону серця свого. 9 Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зідхання ж моє не сховалось від Тебе. 10 Сильно тріпочеться серце моє, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною. 11 Друзі мої й мої приятелі поставали здаля від моєї біди, а ближні мої поставали оподаль. 12 Тенета розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя мені, говорять прокляття, і весь день вимишляють зрадливе! 13 А я, мов глухий, вже не чую, і мов той німий, який уст своїх не відкриває. 14 І я став, мов людина, що нічого не чує і в устах своїх оправдання не має, 15 бо на Тебе надіюся я, Господи, Ти відповіси, Господи, Боже мій! 16 Бо сказав я: „Нехай не потішається з мене, нехай не несуться вони понад мене, коли послизнється нога моя!“ 17 Бо я до

упадку готовий, і передо мною постійно недуга моя, 18 бо провину свою визнаю, журюся гріхом своїм я! 19 А мої вороги проживають, міцніють, і без причини помножилися мої недруги. 20 Ті ж, хто відплачує злом за добро, обчорнюють мене, бо женусь за добром. 21 Не покинь мене, Господи, Боже мій, не віддаляйся від мене, 22 поспіши мені на допомогу, Господи, — Ти спасіння моє!

39 Для диригента хору. Єдугуна. Псалом Давидів. Я сказав: „Пильнувати я буду дороги свої, щоб своїм язиком не грішити, накладу я вуздечку на уста свої, поки передо мною безбожний. 2 Занімів я в мовчанні, замовк про добро, а мій біль був подражненим. 3 Розпалилося серце моє у моєму нутрі, палає огонь від мого роздумування. Я став говорити своїм язиком: 4 „Повідомі мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я помру!“ 5 Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік — як ніщо проти Тебе, і тільки марнота сама — кожна людина жива! (Села) 6 У темноті лиш ходить людина, клопочеться тільки про марне: гromадить вона, — та не знає, хто звозити буде оте! 7 А тепер на що маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! 8 Від усіх моїх прогріхів визволи мене, не чини мене посміхом для нерозумного! 9 Занімів я та уст своїх не відкриваю, бо Ти те вчинив, — 10 забори Ти від мене Свій доторк, від порази Твоїї руки я кінчаюсь. 11 Ти караєш людину докорами за беззаконня, Ти знищив, як міль, привабливість її, — кожна людина — на правду марнота! (Села) 12 Вислухай, Господи, молитву мою, і почув благання моє, не будь мовчазний до моєї сльози, бо приходить до Тебе, мандрівник, як батьки мої всі! 13 Відверни гнів від мене — і я підкріплюся, перше ніж відійду, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів. Непохитно надіюсь на Господа, і Він прихилився до мене, і благання моє Він почув. 2 Витяг мене Він із згубної ями, із багна болотистого, і поставив на скелі ноги мої, і зміцнив мої стіпи, 3 і дав пісню нову в мої уста, для нашого Бога хвалу, — нехай бачать багато-хто й пострах хай мають, і хай вони мають надію на Господа! 4 Блаженна людина, що Бога вчинила своєю твердінею, і не звертала до пішних та тих, що вони до неправди

схилиються! **5** Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої чуда й думки Твої — тільки про нас, нема Тобі рівного! Я хотів би все це показати й про це розказати, та воно численніше, щоб можна його розповісти. **6** Жертви й приношення Ти не схотів, Ти розкрив мені уші, цілопалення й жертви покутної Ти не жадав. **7** Тоді я сказав: „Ось я прийшов із звѐм книжки, про мене написано!“. **8** Твою волю чинити, мій Боже, я хóчу, і Закóн Твій — у мене в серці. **9** Я проповідував правду в великому зборі, — ото, своїх уст не ув'язнюю я, Господи, знаєш Ти, — **10** справедливість Твою не ховав я в середині серця свого, про вірність Твою та спасіння Твоє я звіщав, не таїв я про милість Твою та про правду Твою на великім зібранні. **11** Тому, Господи, не ув'язни милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай завжди мене стережуть, **12** бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не можу, — вони численнішими стали за волóсся на моїй голові, і серце моє опустило мене. **13** Зволь спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — **14** нехай посорóблені будуть, і хай згáньблені будуть усі, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посорóблені будуть, хто бажає для мене лихого! **15** Бодай скам'яніли від sóрому ті, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ **16** Нехай тішаться та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твоє, нехай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **17** А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборóнець — то Ти, Боже мій, — не спізнiйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів. Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! **2** Господь берегти́ме його та його оживля́тиме, буде блаженний такий на землі, і Він не видасть його на поталу його ворогам! **3** На ложі недуги подасть йому сили Господь, — усе ложе йому перемінить в недуги його. **4** Я промовив був: „Господи, май же Ти милість до мене, великуй душу мою, бо я перед Тобою згрішив! **5** Вороги мої кажуть на мене лихе: „Коли вмре та загине імєння його?“ **6** А коли хто приходить відвідати, — мовить марне: його серце збирає для себе лихе, і як вийде надвір, то говорить про те. **7** Всі мої вороги між

собою шепóчуться разóм на мене, на мєне лихе́ замишляють: **8** „Негiдна рiч тисне його, а щó він поклався — то бiльше не встане!“ **9** Навiть прiятель мiй, на якого надiявся я, щó мiй хлiб споживав, — пiдняв проти мене п'ятý! **10** Але, Господи, помилуй мене, i мене пiдiйми, — i я iм вiдплачу́, — **11** iз тóго довидаюся, щó Ти любиш мене, коли надо мною сурмити не буде мiй ворог. **12** А я — через невiннiсть мою Ти пiдси́лиш мене, i перед обличчям Своiм ти поста́виш навiки менє! **13** Благословенний Господь, Бог Iзраiлiв, вiд вiку й до вiку! Амiнь i амiнь!

42 Для диригента хору. Псалом навчальний, синів Кореевих. Як лине той óлень до водних потоків, так лине до Тебе, о Боже, душа моя, **2** душа моя спрагнена Бога, Бога Живого! Коли я прийду́ й появлюсь перед Божим лицем? **3** Зсльозá моя стала для мене поживою вдень та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **4** Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолюдді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом співу й подяки святкóвого нáтовпу. **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чо́го ти в мені непоко́їшся? Май надію на Бога, бо я Йому бóду ще дякувати за спасіння Його! **6** Мій Боже, душа моя тóжить в мені, бо я пам'ятаю про Тебе з країни Йордану й Гермóну, із гори із Ми́ц'áр. **7** Прикликає безóдня безóдно на гóркіт Твоiх водоспа́дiв, усi валi Твоi й хвилi Твоi перейшли надо мною. **8** Удень виявляє Господь Свою милість, уночі ж Його пісня зо мною, молитва до Бога мого життя! **9** Повiм я до Бога: „Ти Скеле моя, чомý Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через úтиск ворожий? **10** Нiби костi ламають менi, коли вороги моi лають мене, коли кажуть менi цілий день: „Де твiй Бог?“ **11** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чо́го ти в мені непоко́їшся? Май надію на Бога, бо я Йому бóду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

43 Розсуді мене, Боже, й справу́йся за справу мою із людьми небогобiйними, визволь мене від людини обмани та кривди! **2** Бож Бог Ти моєї твердiни, чо́го ж Ти покинув мене? Чо́го я блукаю сумний через úтиск ворожий? **3** Пошли Своє свiтло та правду Свою, — вони мене бóдуть прова́дити, вони запрова́дять мене до Твоєї святої гори та до місць пробува́ння Твого. **4** I нехай я дiстанусь

до Божого жéртвннка, до Бога розради п потіхи моєї, — і буду на árфі хваліти Тебе, Боже, Боже Ти мій! 5 Чого, душе́ моя, ти сумуєш, і чо́го ти в мені непоко́бшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом навчальний. Боже, своїми ушима ми чули, наші батькі́ нам оповіда́ли: велике Ти діло вчинив за їхніх днів, за днів старода́вніх: 2 Ти вигнав пога́нів Своєю рукою, а їх осадів, понищив народи, а їх Ти поши́рив! 3 Не мечём бо своїм вони землю посіли, і їхне раме́но їм не допомгло́, — а прави́ця Твоя та раме́но Твоє, та Сві́тло обличчя Твого́, бо Ти їх уподо́бав! 4 Ти Сам — Цар мій, о Боже, звели ж про спасі́ння для Якова: 5 Тобою поб'ємо своїх ворогів, Ім'ям Твоїм будемо топта́ти повсталих на нас, 6 бо я буду наді́ятися не на лу́ка свого́, і мій меч не допоможе мені, 7 але Ти нас спасеш від противників наших, і наших нена́висників засоро́миш! 8 Ми хва́лимоь Богом щодня́, і пові́ки Ім'я́ Твоє сла́вимо, (Се́ла) 9 та однак Ти покинув і нас засоро́мив, і вже не виходи́ш із нашими військами: 10 Ти вчинив, що від ворога ми оберну́лись назад, а наші нена́висники грабува́ли собі наш маєток. 11 Ти віддав нас на по́їд, немов тих овéчок, і нас розпоро́шив посеред наро́дів, 12 Ти за безці́н продав Свій наро́д, і ціни́ Йому не побі́льшив! 13 Ти нас нашим сусі́дам віддав на знева́гу, на нару́гу та по́сміх для наших око́лиць, 14 Ти нас учинив за прислі́в'я пога́нам, і головою хита́ють наро́ди на нас. 15 Передо мною щоденно безче́стя моє, і сором вкриває обличчя моє, — 16 через голос того, хто лає мене й проклинає, через ворога й ме́сника. 17 Прийшло було все це на нас, та ми не забу́ли про Тебе, й заповіту Твого не пору́шили, 18 не вступило́сь назад наше серце, і не відхили́вся наш крок від Твоєї до́роги! 19 Хоч у місце шака́лів Ти ви́пхнув був нас, і прикрив був нас сме́ртною тінню, — 20 чи й тоді ми забули Ім'я́ Бога нашого, і руки свої́ простягну́ли до Бога чужого? 21 Таж про те Бог довідається, бо Він знає та́ємності́ серця, — 22 що нас побива́ють за Тебе щоденно, пораховано нас, як овечок жертво́вних. 23 Прокинься ж, — для чо́го Ти, Господи, спиш? Пробуді́ся, — не кидай наза́вжди! 24 Для чо́го обличчя Своє Ти ховаєш, забуваєш про нашу недолю та нашу тісно́ту? 25 Бо

душа наша зні́жилася аж до по́роху, а живіт наш приліг до землі. 26 Устань же, о По́моче наша, і вікупи нас через милі́сть Свою!

45 Для диригента хору. На „Лілеї“. Синів Корéєвих. Псалом навчальний. Пісня любови. Моє серце брині́ть добрим словом, проказую я: Для Царя мої́ твóри, мій язик — мов перо скоропи́сця! 2 Ти краший від лю́дських синів, в Твоїх устах розлита краса́ та добро́, тому благослови́в Бог навіки Тебе. 3 Прив'яжи до стегна́ Свого, Сильний, Свого меча, красу́ Свою́ та вели́чність Свою́, 4 і в вели́чності́ Сво́їй сідай, та й ве́рхи помчися за справи́ правди, і ла́гідности та справе́дливости, — і на́вчить Тебе страшних чині́в прави́ця Тво́я! 5 Твої́ стрі́ли наго́стрені, — а від них під Тобою наро́ди попада́ють, — у серце Царськи́х ворогів. 6 Престол Твій, о Боже, на ві́чні вікі́, берло правди — берло Царства Твого́. 7 Ти полюбив справе́дливі́сть, а беззако́нна знена́видів, тому́ намасти́в Тебе Бог, Твій Бог, оливою радости́ понад друзі́в Твої́х. 8 Міро, албе́ й кассі́я — всі ша́ти Твої́, а з палат із слонóвої кости́ — струни Тебе звесели́ли. 9 Серед ска́рбів Твої́х — царські́ доч́ки, по прави́ці Тво́їй стала цари́ця в офі́рському щиро́му золоті. 10 Слухай, доч́ко, й побач, і нахили́ своє ухо, — і забудь свій наро́д і дім батька́ свого́! 11 А Цар буде жа́дати твоє́ї краси́, бо Він — твій Госпо́дь, а ти до землі́ Йому кланя́йся. 12 А Ті́рська доч́ка́ прийде́ з да́ром, будуть блага́ти тебе найбага́тші з наро́ду. 13 Вся оздо́ба царсько́ї доч́ки — усере́дині, шата ж її́ погапто́вана золотом. 14 У ша́ти гапто́вані вбрану прова́дять її́ до Царя, за нею́ дівча́та, подрúги її́, до Тебе прова́джені. 15 Провадя́ть їх з ра́дощами та потіхо́ю, — у палату царську́ вони вй́дуть. 16 Замість батькі́в Твої́х бóдуть сині́ Твої́, — їх ці́лій землі́ Ти постави́ш воло́дарями. 17 Я буду Ім'я́ Твоє́ зга́дувати по всіх поколі́ннях, тому́ то наро́ди по ві́чні вікі́ Тебе сла́вити будуть!

46 Для диригента хору. Синів Корéєвих. На спі́в „Аламот“. Пісня. Бог для нас — охоро́на та сила, допо́мога в недо́лях, що часто трапля́ються, 2 тому́ не лякаємо́сь ми, як трясе́ться земля, і коли́ го́ри зсува́ються в серце мо́рів! 3 Шумля́ть і кипля́ть Його́ во́ди, через ве́лич Його́ тремта́ть го́ри. (Се́ла) 4 Річка, — відно́ги її́ веселя́ть місто́ Боже,

найсвятіше із місць пробування Всевишнього. 5 Бог серед нього, — нехай не хитається, Бог поможе йому, коли ранок настане. 6 Шуміли народи, хиталися царства, а Він голос подав Свій — і земля розпливлася. 7 З нами Господь Саваот, наша твердиня — Бог Яковів. (Села) 8 Ідіть, оглядайте Господні діла, — які руйнування вчинив на землі! 9 Аж до краю землі припиняє Він війни, ламає Він лука й торощить списа, палить огнем колесниці! 10 „Вгамуйтеся та знайте, що Бог Я, піднесусь між народами, піднесусь на землі!“ 11 З нами Господь Саваот, наша твердиня — Бог Яковів! (Села)

47 Для диригента хору. Синів Кореевих, Псалом.

Всі народи, — плещіть у долони, покличуйте Богові голосом радості, 2 грізний бо Всевишній Господь, Цар великий всієї землі! 3 Він народи під нас підбиває, а поган — нам під ноги, 4 Він нашу спадщину для нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив. (Села) 5 Бог виступає при радісних окриках, Господь — при голосі рога. 6 Співайте Богові нашому, співайте, співайте Цареві нашому, співайте, 7 бо Бог — Цар усієї землі, співайте навчальний псалом! 8 Бог зацарював над народами, Бог сів на святому Своему престолі! 9 Зібрались владіки народів, народ Бога Авраамового, як Божі щити на землі, — між ними Він сильно звеличений!

48 Пісня. Псалом синів Кореевих. Великий

Господь і прославлений вельми в місті нашого Бога, на святій Своїй горі! 2 Препишна країна, розрада всієї землі, — то Сіонська гора, на північних околицях, місто Царя можновладного! 3 Бог у храмах Своїх, за твердиню Він знаний. 4 Бо царі ось зібрались, ішли вони разом, 5 але, як побачили, то здивувались, полякалися та й розпорішились. 6 Обгорнув їх там страх, немов біль породіллю; 7 Ти східнім вітром розбив кораблі ті Таршіські. 8 Як ми чули, так бачили в місті Господа Саваота, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставити навіки його! (Села) 9 Розмишляли ми, Боже, про милість Твою серед храму Твого. 10 Як Ім'я Твоє, Боже, так слава Твоя — аж по кінці землі, справедливості повна правіця Твоя! 11 Нехай веселиться Сіонська гора, Юдині дочки хай тішаться через Твої правосуддя. 12 Оточіте Сіон й обступіте його, полічіть його бапти, 13 зверніте увагу на валя його, високість палати

його пообмірюйте, щоб розповісти поколінню наступному, 14 бо Цей Бог — то наш Бог на вічні віки, Він буде провадити нас аж до смерти!

49 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом.

Слухайте це, всі народи, візьміть до ушей, усі мешканці всесвіту, 2 і людські сини й сини мужів, разом багатий та вбогий, 3 — мої уста казатимуть мудрість, думка ж серця мого — розумність, 4 нахилю своє ухо до приказки, розв'яжу свою загадку лірою! 5 Чому маю боятись у день лихоліття, як стане круг мене неправда моїх ошуканців, 6 які на багатство своє покладають надію, і своїми достатками хваляться? 7 Але жодна людина не викупить брата, не дасть його викупу Богові, — 8 бо викуп їхніх душ дорогий, і не перестане навіки, — 9 щоб міг він ще жити навіки й не бачити гробу! 10 Та люди побачать, що мудрі вмирають так само, як гинуть невіглас та неук, і лишують для інших багатство своє. 11 Вони думають, ніби домі їхні навіки, місця їхнього замешкання — з роду до роду, іменами своїми звать землі, 12 та не зостається в пошані людина, — подібна худобі, що гине! 13 Така їхня дорога — глупота для них, та за ними йдуть ті, хто кохає їхню думку. (Села) 14 Вони зйдуть в шеол, — і смерть їх пасе, немов вівці, а праведники запанують над ними від рання; подоба їхня знищиться, шеол буде мешканням для них. (Sheol h7585) 15 Та визволить Бог мою душу із влади шеолу, бо Він мене візьме! (Села) (Sheol h7585) 16 Не лякайся, коли багаті людина, коли збільшується слава дому її, — 17 бо, вмираючи, не забере вона всього, її слава не піде за нею! 18 Хоч вона свою душу за життя свого хвалить, і славлять тебе, як для себе ти чиниш добро, — 19 вона прийде до роду батьків своїх, що світла вони не побачать навіки! 20 Людина в пошані, але нерозумна, — подібна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. 2 Із Сіону, корони красі, Бог

явився в промінні! 3 Приходить наш Бог, — і не буде мовчати: палючий огонь перед Ним, а круг Нього все буриться сильно! 4 Він покличе згорі небес, і землю — народ Свій судити: 5 „Позбирайте для Мене побожних Моїх, що над жертвою склали заповіта зо Мною“. 6 І небес, звистять правду Його, що Бог — Він суддя. (Села) 7

„Слухай же ти, Мій народе, бо буду ось Я говорити, Ізраїлеві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог твій Я! 8 Я буду картати тебе не за жертви твої, — бо все передо Мною твої цілопалення, 9 не візьму Я бичка з твого дому, ні козлів із кошар твоїх, 10 бо належить Мені вся лісна звірина та худоба із тисячі гір, 11 Я знаю все птаство гірське, і звір польовий при Мені! 12 Якби був Я голодний, тобі б не сказав, — бо Моя вся вселенна й усе, що на ній! 13 Чи Я м'ясо бичків споживаю, і чи п'ю кров козлів? 14 Принось Богові в жертву подяку, і виконуй свої обітницї Всевишньому, 15 і до Мене поклич в день неволі, — Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене!“ 16 А до грішника Бог промовляє: „Чогó про устаи Мої розповідаєш, і чогó заповіта Мого на устах своїх ноєиш? 17 Ти ж науку зненавидів, і поза себе слова Мої викинув. 18 Як ти злодія бачив, то бігав із ним, і з перелюбниками накладав. 19 Свої уста пускаєш на зло, і язик твій омáну плетé. 20 Ти сидиш, проти брата свого наговóрюєш, поголóски пускаєш про сина своєї матері. 21 Оце ти робив, Я ж мовчав, і ти думав, що Я такий сáмий, як ти. Тому буду картати тебе, і виложу все перед очі твої! 22 Зрозумійте ж це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не схопив, — бо не буде кому рятувати! 23 Хто жертву подяки принóсить, той шанує Мене; а хто на дорогу Свою уважає, Боже спасіння йому покажу!“

51 Для диригента хору. Псалом Давидів, коли до нього прийшов пророк Натán, як Давид увійшов був до Вірсавії Помилуй мене, Боже, з великої милости Твоєї, і з великого милосердя Свого заглядь беззакóння мої! 2 Обмий мене зóвсім з мого беззакóння, й очисти мене від мого гріха, 3 бо свої беззакóння я знаю, а мій гріх передо мною постійно. 4 Тобі, одному Тобі я згрішив, і перед очима Твоїми лукаве вчинив, тому справедливий Ти будеш у мові Своїй, бездогáнний у суді Своім. 5 Отож я в беззакóнні народжений, і в гріху зачала мене мати моя. 6 Ото, полюбив єси правду в глибинах, і в таємних речáх виявляєш премудрість мені. 7 Очисти ісопом мене, — і буду я чистий, обмий Ти мене — і я стану біліший від снігу. 8 Дай почути мені втіху й радість, — і радітимуть кості, що Ти покрушив. 9 Обличчя Своє заховай від гріхів моїх, і всі беззакóння мої позагляджуй. 10 Серце чисте створи мені, Боже, і тривáлого духа в моєму

нутрі віднові. 11 Не відкинь мене від Свого лица, й не бери Свого Духа Святого від мене. 12 Верни мені радість спасіння Твого, і злáгідним духом підтримай мене. 13 Я буду навчати беззакóнцїв доріг Твоїх, — і навérнуться грішні до Тéбе. 14 Визволь мене від перéступу крóвного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай слáвить Твою справедливість! 15 Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, 16 бо Ти жертви не прагнеш, а дам цілопалення, — то не любе воно Тобі буде. 17 Жертва Бóгові — злámаний Дух; серцем злámаним та упокóреним Ти не погордуєш, Боже! 18 Ущаслив Своїм благоволінням Сіон, збудуй мўри для Єрусалиму, — 19 тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопалення та принóшення, тоді покладуть на Твій вівтар тельцїв!

52 Для диригента хору. Псалом навчáльний Давидів, як прийшов був ідумéянин Доег та й Саулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахимéлеха“. Чого хвáлишся злом, о могóтній? Цілий дéнь Божа милість зо мною. 2 Замишляє лукавство язик твій, як та бритва нагóстрена ти, що чиниш обману! 3 Ти зло полюбив над добро, а неправду — більш, як правду казати, (Сéла) 4 ти любиш усякі шкідливі слова, ти язїку обманний! 5 Отож, Бог зруйнує назáвжди тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, й тебе викоренить із країни життя. (Сéла) 6 І побачать це прáведні, й будуть боятись, і будуть сміятись з нього: 7 „Ось муж, що Бога не чинить своєю твердїнею, та на великість багатства свого покладає надію, втікає до злого свого“. 8 А я — як зелена олівка у Божому домі, надіюсь на Божую милість на вічні вікі! 9 Буду слáвити вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про ймéння Твоє буду звїчати побожним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навчáльний псалóm. Давидів. Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога!“ Зіпсулись вони, і несправедливість обрїдливу чинять, нема доброчїнця! 2 Бог зóрить із неба на людських синів, щоб побáчити, чи є там розумний, що Бога шукає. 3 Усі повідступáли, разом стали огїдними, нема доброчїнця, нема ні одного! 4 Чи ж не розуміють оті, хто беззакóння вчиняє, що мій люд поїдають? Вони споживáють хлїб Божий, та не

кличуть Його! 5 Тоді настрашилися страхом вони, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посоромив, бо ними погордував Бог! 6 Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізраїль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалом навчальний Давидів, як зіфєяни прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Імєнням Своїм, і міццю Своєю мене оправдаї! 2 Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, 3 бо чужинці повстали на мене, розбишаки ж шукають моєї душі, — вони Бога не ставили перед собою. (Сєла) 4 Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. 5 Хай повернеться зло на моїх ворогів, Своєю правдою вінищи їх. 6 В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, Ім'я Твоє, Господи, славити буду, що добре воно, 7 бо мене воно визволило від усяких нещастя, і я бачу занєпад моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навчальний Давидів псалом. Вислухай, Боже, молитву мою й від благання мого не ховайся! 2 Прислухайся до мене й подай мені відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стогну, — 3 від крику ворожого, від утисків грішного, бо гріх накидають на мене вони, і в гніві мене переслідують. 4 Тремтить моє серце в мені, і страхи смертельні напали на мене, 5 страх та тремтіння на мене найшли, і тривога мене обгорнула. 6 І сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ 7 Отож, помандрую далєко, пробуватиму я на пустині. (Сєла) 8 Поспішу собі, щоб утекти перед вітром бурхливим та бурею. 9 Вигуби, Господи, та погуби язика їхнього, бо в місті я бачив насильство та свάρку, — 10 вони ходять удень та вночі коло нього на мурях його, а гріх та неправда всерєдині в ньому, 11 нещастя всерєдині в ньому, а з вулиць його не виходять насилья й обмана, 12 бож не ворог злорічить на мене, — це я переніс би, — і не ненависник мій побільшивсь надо мною, я сховався б від нього, — 13 але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайомий мені, 14 з яким солодко щиру розмову провадимо, і ходимо до Божого дому серед бурхливого натовпу. 15

Нехай же впаде на них смерть, нехай зійдуть вони до шеолу живими, — бо зло в їхнім мешканні, у їхній серєдині! (Sheol h7585) 16 Я кличу до Бога, і Господь урятує мене: 17 увєчорі, вранці й опівдні я скаржусь й зідхаю, — і Він вислухає мого голосу! 18 У мирі Він викупить душу мою, щоб до мене вони не зближались, бо багато було їх на мене! 19 Бог вислухає, і їм Той відповідь, Хто відвіку сидить на престолі, (Сєла) бо немає у них перемін, і Бога вони не бояться, — 20 ворог витягнув руки свої проти тих, що в спокї жили з ним, він згнєбив заповіта свого, 21 його уста гладєнькі, як масло, — та свάρка у серці його, від оливи м'якіші слова його, та вони — як мечі ті огбєлені! 22 Свого тягара поклади ти на Господа, — і тебе Він підтримає, Він ніколи не дасть захитатися праведному! 23 А Ти їх, Боже мій, поскидаєш до ями погібєлєлі! Люди чинив кривавих й обмани, — бодай своїх днів вони не дожили навіть до половини, а я покладаю надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалєчині“. Золотий Давидів псалом, коли филистимляни захопили були його в Гати. Помилуй мене, Боже, бо тóпче мене чоловік, — цілий день він воєє та тїсне мене! 2 Чатують мої вороги цілий день, бо багато таких, що воюють завзято на мене! 3 Того дня, коли страх обгортає мене, я надію на Тебе кладу, — 4 я в Бозі хвалитиму слово Його, на Бога надію кладу, й не боюся, — що тіло учинить мені? 5 Цілий день біль приносять слова мої, усі їхні думки проти мене на зло: 6 слідкують, ховаються, пильнують вони мої стóпи... Як чатують на душу мою, 7 так Ти через гріх віджені їх, пониж, Боже, людей в Своїм гніві! 8 Полічив Ти тиняння моє, помісти ж мої сльози перед Собою, чи ж вони не записані в книзі Твоєї? 9 Тоді то мої вороги повтїкають назад, того дня, як я клікати буду. Те я знаю, що Бог при мені, 10 і в Бозі я справу свою докінчу, докінчу я в Господі справу! 11 На Бога надію кладу й не боюся, — шó людина учинить мені? 12 На мені застаються, о Боже, присяги Тобі, та для Тебе я вїповню жертви хвалі. 13 Як Ти спас мою душу від смерти, то хїба ж не спасеш моїх нїг від падіння, щоб у світлі життя я ходив перед Богом?

57 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.

Золотий псалом Давидів, коли він утік від Саула в печеру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вдається душа моя, і в тіні Твоїх крил я сховаюсь, аж поки нещастя мине! **2** Я кличу до Бога Всевишнього, до Бога, що чинить для мене добро. **3** Він пошле з небес — і врятує мене, Він поганьбить того, хто чатує на мене. (Сéла) Бог пошле Свою милість та правду Свою **4** на душу мою. Знаходжуся я серед лéвів, що людських синів пожирають, їхні зуби — як спис той та стріли, а їхній язик — гострий меч. **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всією землею! **6** Вороги приготували пástку для стіп моїх, душу мою нахíлили, вони вікопали вовчу яму для мене, — і попадали в неї самі! (Сéла) **7** Моє серце зміцнілося, Боже, зміцнілося серце моє, — я буду співати та славити Тебе! **8** Збудися ж ти, хвáло моя, пробудися ж ти, áрфо та цíтро, — я буду будити досвітню зорю! **9** Я буду Тебе вихвалити, о Господи, серед наро́дів, я буду співати Тобі між пле́нами, **10** бо Твоє милосердя велике — воно аж до неба, а правда Твоя — аж до змар! **11** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над всією землею!

58 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.

Золотий псалом Давидів. Чи ж то справді ви, можли, говорите правду, чи людських синів слушно судите? **2** Отже, у серці ви чините кривди, дорогу насильства рук ваших торуєте ви на землі. **3** Від лоня ще матернього — вже віддáлені несправедливі, з утрóби ще матерньої заблуділися неправдомóвці, — **4** їхня отрута така, як отрута зміїна, як отрута глухої гадюки, що ухо своє затуляє, **5** що не слухає голосу закліначів, чарівника, в чарах вправного! **6** Поруйнуй, Боже, зуби їхні в їхніх устах, левчука́м розбий, Господи, щéлепи, — **7** нехай розпливуться, немов та вода, що собі розтікається, хай пов'януть вони, як трава по дорозі, **8** бодай стали, немов той слима́к, що в своїй слизоті розпускається, щоб сонця не бачили, як мертвий отой плід у жінки! **9** Поки почують терніну запáлену ваші горшки, — нехай буря її рознесе, чи свіжу, чи спáлену! **10** А праведний тішитись буде, бо помсту побачить, у крóві безбожного сто́пи свої він обміє! **11** І скаже

людина: „Поправді є плід справедливого, справді є Бог, — суддя на землі!“

59 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.

Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, і стерегли його дім, щоб убити його. Визволь мене від моїх ворогів, о мій Боже, від напасників моїх охороні Ти мене! **2** Визволь мене від злочинців, і спаси мене від кровожерних, **3** бо ось причаїлись на душу мою, на мене збираються сильні, — не моя в тім провина, о Господи, і не мій гріх! **4** Без моєї провини вони он збігаються та готуються, — устань же назустріч мені та побач! **5** І Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїлів, збудися, щоб покарати всіх поган, — і не помилуй нікого із зрадників злих! (Сéла) **6** Нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту, **7** й ось слова вивергають устами своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почує. **8** Але посмієшся з них, Господи, і всіх поган засорóмиш! **9** Твердіне моя, я Тебе пильнуватиму, — бо Бог оборо́на моя! **10** Мій Бог, — Його милість мене попередила, Бог учинить мені, що побачу па́діння своїх ворогів! **11** Не вбивай їх, щоб наро́д мій цього не забув, — міццю Своєю розвій їх і зниз їх, о щите наш, Господи! **12** Гріх їхніх уст — слово губ їхніх, і нехай вони схóплені будуть своєю пихо́ю, і за клятву й брехню, яку кажуть! **13** У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царює Бог в Якові, аж до кінців землі! (Сéла) **14** А нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту. **15** Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдяться, то ска́ржитись будуть. **16** А я буду співати про силу Твою, буду радісно вранці хвалити Твою милість, бо для мене Ти був в день недо́лі моєї твердінею й за́хистом! **17** Твердіне моя, — до Тебе співати я буду, бо Бог оборо́на моя, милостивий мій Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лілея свідчення“. Золотий псалом Давидів для навчання, коли він підпалив був Ара́м двох річо́к і Ара́м Цові́, і коли вернувся Йоав і побив Едо́ма в Солянній долині, дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпорóшив Ти нас, Ти нагнівався був, — поверніся ж до нас! **2** Ти землею затряс, і її розірвав, — уздоров же ула́мки її, бо вона захита́лась! **3** Ти вчинив, що наро́д Твій побачив

тяжкѣ, напоїв нас отру́тним вином. 4 Ти дав пра́пора тим, хто боїться Тебе, щоб збирались вони перед правдою. (Сѣла) 5 Щоб любі Твої були ви́зволені, Своєю правицею допоможі, й обізви́ся до нас! 6 У святині Своїй Бог промовив: „Нехай розвеселю́сь, — розділю́ Я Сихѣм і долину Суккóтську поміряю! 7 Належить Мені Гілеа́д, Мені Манасія, а Єфрем — охорóна Моїй голові, Юда — бѣрло Моє. 8 Моа́в — то мідни́ця Мого миття́, на Едо́м узуття́м Своїм кину, филисте́ю, — вигукуй для Мене із радістю!“ 9 Хто мене запрова́дить до міста тверди́нного, хто до Едо́му мене попровáдить? 10 Хіба́ ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? 11 Подай же нам поміч на ворога, лю́дська бо поміч — марно́та! 12 Ми мужність виявимо в Бозі, — і Він потóпче противників наших!

61 Для диригента хору. На струнним інструменті. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благáння моє, почуй же молитву мою, — 2 я клічу до Тебе від краю землі, коли серце моє омліва́є! На скѣлу, що вища від мене, мене попровáдь, 3 бо для мене Ти став пристанóвищем, ба́штою сильною супроти ворога! 4 Хай я оселю́ся навіки в наметі Твоім, в укритті Твоїх крил захова́юся, (Сѣла) 5 бо Ти, Боже, почув обітниці мої, Ти дав спáдщину тим, хто Йме́ння Твого боїться! 6 Царѣві примно́ж дні до днів, продовж ро́ки йому — немов вічні вікі́, 7 нехай він перед Божим лицем пробува́є навіки, хай милість та правда його стережу́ть! 8 Отак буду співати я за́вжди про Ймення Твоє, виконувати буду щодѣнно обіти свої!

62 Для диригента хору. Для Едута́на. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовча́нні, о душе́ моя, від Нього спасі́ння моє! 2 Тільки Він моя скѣла й спасі́ння моє, Він тверди́ня моя, — тому́ не захита́юся дуже! 3 Доки б́удете ви напада́ти на люди́ну? Усі хочете ви розтро́щити її, немов мур той похілений, мов би паркáн той валу́щий! 4 Вони́ тільки й д́умають, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили непра́вду: благословляють своїми уста́ми, в своєму ж нутрі прокли́нають! (Сѣла) 5 Тільки від Бога чекай у мовча́нні, о душе́ моя, бо від Нього надія моя! 6 Тільки Він моя скѣла й спасі́ння моє, Він тверди́ня моя, — тому́ не захитаю́сь! 7 У Бозі спасі́ння моє й моя слава,

скѣла сили моєї, моє пристанóвище в Бозі! 8 Мій наро́де, — кожного ча́су надійте́сь на Нього, серце своє перед Ним вилива́йте, Бог для нас — пристанóвище! (Сѣла) 9 Справді, лю́дські сині́ — як та па́ра, сині́ й вищих му́жів — обма́на: як узяти на вагу́ — вони легші́ від пари всі́ разом! 10 Не надійте́сь на у́тиск, і не пишайте́сь грабу́нком; як багатство росте, — не приклада́йте свого серця до нього! 11 Один раз Бог сказав, а двічі я чув, — що сила — у Бога! 12 І в Тебе, о Господи, милість, бо відплачу́еш кожному згідно з діла́ми його!

63 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській. Боже — Ти Бог мій, я шукаю від ра́ння Тебе, душа моя пра́гне до Тебе, тужить тіло моє за Тобою в країні пустельній і вимученій без води. 2 Я так пригляда́вся до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою й Твою славу, — 3 ліпша бо милість Твоя над життя, й мої уста Тебе прославля́ють! 4 Так я буду в житті своїм благословля́ти Тебе, ради Йме́ння Твого́ буду руки свої́ підіймати! 5 Насичу́ється, ніби лоем і товщем, душа моя, а уста́ мої хвалять губа́ми співніми. 6 Як згадаю Тебе на постѣлі своїй, розмишля́ю про Тебе в сторо́жах нічних: 7 що став Ти на поміч для мене, в тіні ж Твоїх крил я співатиму! 8 Пригорну́лась до Тебе душа моя, прави́ця Твоя підпирає мене. 9 Вороги ж мою душу шукають для згуби, — нехай западу́ться до сплду землі, 10 нехай помордо́вані б́удуть мечѣм, бодай стали шака́лам поживо́ю! 11 А цар звеселі́ться у Бозі, буде хва́лений кожен, хто йому присягає, будуть бо за́мкнені уста лжемóвцям!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, мій голос, як ска́ржуся я, від стра́ху ворожого душу мою хорони! 2 Захова́й мене від пота́ємного збору злочинців, від крику сваві́льців, 3 які нагостри́ли свого язика́, як меча, натягнули стрілу́ своєю словом гіркі́м, 4 щоб таємно стріляти в невинного, — вони нагло стріля́тимуть в нього, і не б́удуть боятись! 5 У злій справі зміцня́ють себе, змовля́ються па́стки таємно розста́вити, кажуть: „Хто б́уде їх бачити?“ 6 Вони кривди ховають. Загинемо, як за́дум їхній спóвниться, бо нутро́ чоловіка та серце — глибоке! 7 Але́ вчинить Бог, що стріла́ на них стрі́лить, — і на́гло порáнені будуть, 8 і вчинить, що їхній язык

допадётся до них, — і будуть хитати головою усі, хто спогляне на них! 9 І всі люди бояться будуть, і будуть розказувати про чин Бога, і діло Його зрозуміють! 10 І праведний Господом буде радіти, і буде вдаватись до Нього, і будуть похвалені всі простосерді!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня.

Тобі, Боже, належить слава в Сіоні, і Тобі має відданий бути обіт! 2 Ти, що молитви вислухуєш, всяке тіло до Тебе приходять! 3 Справи грішні зробились сильніші від нас, — Ти наші гріхи пробачаєш! 4 Блаженний, кого вибираєш Ти та наближаєш, — в оселях Твоїх спочивати той буде! наситимось ми добром дому Твого, найсвятішим із храму Твого! 5 Грізні речі Ти відповідаєш нам правдою, Боже, Спасителю наш, надіє всіх кінців землі та сущих далеко на морі, 6 що гори ставиш Своєю силою, підперезаний міццю, 7 що втихомірюєш гуркіт морів, їхніх хвиль та галас народів. 8 І будуть боятись ознак Твоїх мешканці кінців землі. Ти розвеселяєш країну, де вихід поранку й де вечір. 9 Ти відвідуєш землю та поїш її, Ти збагачуєш щедро її, — півний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготівив її! 10 Ти ріллю її насичуєш вогкістю, вирівнюєш груддя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослинність її! 11 Ти добром Своім рік вкоронуєш, і стежки Твої краплями товщу течуть! 12 Пасовиська пустині спливають краплями, і радістю підперезались узгір'я! 13 Луги зодягнулись отарами, а долини покрились збіжжям, — гукать вони та співають!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. 2

вспівуйте честь Його Йменню, честь для слави Його покладіть! 3 Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги піддадуться Тобі, 4 вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твое!“ Села. 5 Ідіть і погляньте на Божі діла, — Він грізний у ділах проти людських синів! 6 Він на суходіл змінив море, — й переходили річку ногою, — там раділи ми в Ньому! 7 Він царює навіки Своєю могутністю, очі Його між народами зорять, — нехай не несуться відступники! (Села) 8 Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголосуйте, 9 що зберіг при житті

нашу душу, і не дав нозі нашій спіткнутись, 10 бо Ти, Боже, нас випроббував, Ти нас перетопів, як сріблo перетоплюється. 11 Ти нас до в'язниці впровадив, Ти пута поклав нам на стегна, 12 Ти їздити дав був людині по головах наших, ми ввійшли до огню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! 13 Увійду я до дому Твого з цілопаленнями, обіти свої Тобі виплачу ті, 14 що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тісноті моїй! 15 Цілопалення ситих тельців піднесу Тобі з димом кадильним баранячим, приготую биків із козлами. (Села) 16 Ідіть, і послушайте, всі богобійні, а я розкажу, що Він учинив для моєї душі: 17 До Нього я клікав устами своїми, і хвали Йому — під моїм язиком! 18 Коли б беззаконня я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, 19 але Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! 20 Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних зряддах.

Псалом. Пісня. Нехай Бог помилює нас, і хай поблагословить, хай засяє над нами обличчям Своім, (Села) 2 щоб пізнати дорогу Твою на землі, посеред народів усіх — спасіння Твое! 3 Хай Тебе вихваляють народи, о Боже, хай славлять Тебе всі народи! 4 Нехай веселяться й співають племена, бо Ти правдою судиш народи й племена ведеш на землі! (Села) 5 Хай Тебе вихваляють народи, о Боже, хай славлять Тебе всі народи! 6 Земля врожай свій дала, — Бог поблагословив нас, наш Бог! 7 Нехай благословляє нас Бог, і всі кінці землі хай боятись Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня.

Нехай воскресне Бог, — і розпоробатись ворогі Його, і нехай від лица Його повтікають Його ненавісники! 2 Як дим розвівається, так їх розвій, як топиться віск від огню, отак несправедливі загинуть перед Божим лицем! 3 А праведні будуть радіти, і будуть тішитися перед Богом, і веселитися в радості будуть! 4 Співайте Богові, виспівуйте Йменню Його, рівняйте дорогу Тому, Хто їде на хмарах, — Господь Йому Ймення, — та перед Ним веселіться! 5 Сиротам батько й вдовіцям суддя, — то Бог у святому мешканні Своім! 6 Бог самітних уводить до дому, витягує в'язнів з кайданів, — тільки відступники мешкати будуть у спаленій

сонцем землі! 7 Боже, коли перед наро́дом Своїм Ти вихо́див, коли йшов Ти пусти́нею, (Сéла) 8 то тряслáся земля, також кáпало небо було перед Богом, Сина́й затремтíв перед Богом, Богом Ізраїля! 9 Дощ доброді́йний спускаєш Ти кра́плями, Боже, на спáдок Свій перемóчений — мі́цно поставив його́. 10 У ньому сиділо Твоє́ многолю́ддя, у Сво́йй доброті́ все готуєш Ти бідному, Боже! 11 Господь дає слово; прові́сниця велика́ много́та: 12 „Царі́ військ утікають, утікають, па́ні ж до́му розді́лює здо́бич“. 13 Коли ви спочиваєте між обі́йстя́ми — то кри́ла голубки́ покриті́ срі́блом, а пе́ра її́ — зеленка́вістю зо́лота. 14 Коли Всемо́гутній царі́в розпорóшував в Кра́ї, то сні́г Ти спускав на Цалмо́ні. 15 Гора Божа — Баша́нська гора, гора верхогі́р'я — гора та Баша́нська. 16 Верхогі́р'я, — чо́го за́здрісно диві́теся на ту го́ру, що Бог жа́ждав на мешка́ння Своє́, і Госпо́дь буде мешка́ти там за́вжди? 17 Колесни́ць Божих дві́ десяти́тїсячки, тисячі́ багатокра́тні, — Госпо́дь із Сина́ю прибув до святи́ні. 18 Ти підня́вся був на висоту́, полоне́них набрав, узяв дари́ ради лю́дини, — і відсту́пники мешка́ти будуть у Господа́ Бога також. 19 Благослове́нний Госпо́дь, — тяга́рі́ Він щоденно́ нам носить, Бог — наше́ спасіння́! (Сéла) 20 Бог для нас — Бог спасіння́, і в Господа́ Владики́ ви́ходи́ смерті́! 21 Але розторо́щить́ Бог го́лову Свої́х ворогі́в, ма́ківку, вкриту́ волосся́м, того́, хто в грі́хах сво́їх ходи́ть! 22 Промови́в Госпо́дь: „Я спрова́джу з Баша́ну тебе́, з гли́бин моря́ спрова́джу, 23 щоб ти но́гу свою́ мив у кро́ві, щоб язик твої́х псі́в мав частину́ свою́ в ворогі́в!“ 24 Походи́ Твої́, Боже, ба́чено, походи́ Бога́ мого́ у святи́ні мого́ Царя́: 25 Попе́реду йшли́ співа́кі, пото́му грачі́, посеред дівча́т, що бряжча́ли на бубна́х: 26 „Благословля́йте на збора́х Бога́, Господа́, ви, хто від джерел Ізраїля!“ 27 Там Веніа́мін молодий, і́хній воло́дар, князі́ Юди, і́хні полкі́, князі́ Завуло́на, князі́ Нефта́ліма. 28 Твій Бог наказав то́бі силу́, — будь силою́, Боже, то́го, кого́ нам учини́в! 29 Із храму́ Твого́ на Єрусали́мі́ царі́ привезу́ть то́бі дара́. 30 Погрози́ зві́рині́ в очере́ті, чере́ді волі́в разо́м з теля́тами лю́дськими, пони́щ тих, хто кавáлками́ срі́бла мйлує́ться, розпорóш ті наро́ди, що воє́н бажають! 31 При́йдуть з Єгипту́ послі́, і руки́ свої́ Куш простя́гне до Бога́. 32 Царства́ землі́, — співайте́ Бого́ві, виспівуйте́ Господа́, (Сéла) 33 що ї́здить в відві́чному не́бі

небес. Ось Він за́гримить Свої́м голосо́м, голосо́м сильним. 34 Візна́йте Бого́ві силу́, величи́ньт його́ над Ізраї́лем, а в хмара́х поту́га його́! 35 Бог грі́зний у святи́нях Свої́х, Бог Ізраї́лів Він, що наро́дові дає́ силу́ й ми́ць, Бог благо́словенний!

69 Для дири́гента́ хору. На спі́в „Лелі́ї“. Дави́дів.

Спаси́ мене, Боже, бо во́ди вже́ аж до душі́ підійшли́! 2 Я за́груз у гли́бокі́м ба́гні, і нема́ на чім ста́ти, ввійшов я до водних гли́бін, — і мене́ зали́ла́ течія́! 3 Я змучи́вся в крику́ свої́м, ви́сохло го́рло моє́, очі́ мої́ затумáнили́сь від ви́глядáння надії́ від Бога́ мого́! 4 Тих, хто мене́ без причи́ни нена́види́ть, стало́ більш, як волóсса́ на мо́йй голо́ві, набра́лися́ сили́ мої́ вороги́, що безві́нно мене́ переслі́дують, — чо́го не грабува́в, те вертаю́! 5 Боже, Ти знає́ш глупо́ту мою́, а грі́хі́ мої́ перед Тобою́ не схова́ні! 6 Нехáй через мене́ не ма́тимуть сти́ду оті́, хто на Тебе́ наді́ється, Господи́, Господи́ Савао́те; нехай́ через мене́ не ма́тимуть со́рому́ ті, хто шука́є Тебе́, Боже́ Ізраї́лів, — 7 бо я ради́ Тебе́ знева́гу но́шу, га́ньба́ покри́ла обличчя́ моє́! 8 Для брата́в сво́їх став я відчу́жений, і чужий́ для сині́в своєї́ мате́рі, 9 бо ре́вність до́ дому́ Тво́його́ з'їда́є мене́, і знева́ги Тво́їх зневажа́льникі́в спада́ють на мене́, 10 і по́стом я ви́плакав ду́шу свою́, а це стало́сь мені́ на знева́гу. 11 За оде́жу наді́в я вере́ту, — і за при́казку став я для́ них: 12 про мене́ бала́кають ті́, хто в бра́мі сиди́ть, і пі́сні́ тих, хто п'я́нке́ попива́є. 13 А я — мо́литва́ моя́ до Тебе́, Господи́, в часі́ Твоєї́ зичли́вости; в много́ті́ милосе́рдя Тво́його́ подай мені́ відпові́дь про певни́сть спа́сіння Тво́го, 14 визво́ль з боло́та мене́, щоб я не вто́пився, щоб я урято́ваний́ був від сво́їх ненави́сникі́в та від гли́бокости́ вод! 15 Хай мене́ не залле́ водя́на́ течія́, і хай гли́бинь мене́ не проковтне́, і нехай́ сво́їх уст не замкне́ надо́ мною́ безо́дня! 16 Обі́зві́йся до мене́, о Господи́, в мі́ру добро́ї ласки́ Своєї́, в мі́ру вели́кості́ Сво́го милосе́рдя зверни́ся до мене́, 17 і обличчя́ Сво́го не ховай́ від Сво́го раба́, бо ті́сно мені́, — озві́йся ж неба́ром до мене́, 18 наблизі́сь до моєї́ душі́, поряту́й же́ її́, ради́ мої́х ворогі́в відку́пи́ Ти мене́! 19 Ти знає́ш на́ру́гу мою́, і мій́ сором та га́ньбу́ мою́, — перед Тобою́ всі́ мої́ вороги́! 20 Моє́ серце́ зламáла на́ру́га, і неவி́гійний мій́ сором: я чека́в спі́вчуття́ — та немає́ його́, і поті́шителі́в — та не знайшов! 21 І

жівчі поклáli у мій хлiб потiшення, а в спрiзi моїм оцтом мене напувáli. **22** Бодай пástкою стала їм їхня трапéза, а їхнi ўчти — тенéтами, **23** бодай їхнi очi потéмнили, щоб їм не бачити, а їхнi клўби хай зáвжди хитаються! **24** Вилий на них Свою рéвність, а пóлум'я гнiву Твого нехай їх доганяє! **25** Нехай їхнє селó опустóшене буде, хай мешканця в їхнiх наметáх не буде! **26** Бо кого Ти був збив, — вони щé переслiдують, i побiльшують мўки ранéним Тобою. **27** Додай же грiха на їхнiй грiх, щоб вони не ввійшли в справедливiсть Твою, **28** нехай скрéсленi будуть iз книги життя, i хай не будуть записанi з праведними! **29** А я бiдний та хворий, але, Боже, — спасiння Твоє мене чинить могўтнiм, **30** i я пiснею буду хвалити Їм'я Боже, спiвом вдячним Його величатиму! **31** I буде для Господа краща вона вiд волá, вiд бика, що рóги вiн має, що копiта роздвóбенi має. **32** Побачать слухнiяни, — i бўдуть радiти, хто ж Бога шукає — нехай оживé ваше серце, **33** бо до вбогих Господь прислухáється, i в'язнiями Своїми не гордує Вiн! **34** Нехай хвалять Його небесá та земля, море й усе, щó в них рўхається, **35** бо спасé Бог Сiбна, i збудує для Юди мiстá, — i замешкають там, i вспадукують йогó, **36** i нащáдки рабiв Його посядуть його, й ти, хто любить Їм'я Його, житимуть в нiм!

70 Для диригента хору. Давидiв. На пам'ятку. Поквáпся спасти мене, Боже, Господи, поспiшiйся ж на помiч менi! **2** Нехай посорóбленi будуть, i хай застидáються тi, хто шукає моєi душi, щоб схопити тi! Нехай подадўться назад, i нехай посорóбленi будуть усi, хто бажає для мене лихóго! **3** Бодай повернўлися з сóромом тi, хто говорить на мене: „Ага! Ага!“ **4** Нехай тiшаться та веселятьсá Тобою усi, хто шукає Тебе, та хто любить спасiння Твоє, i хай зáвжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **5** А я вбогий та бiдний, — поспiши ж Ти до Мене, о Боже: моя помiч i мiй оборóнець — то Ти, Боже мiй, — не спiзнiйся!

71 До Тéбе вдаюся я. Господи, — хай же не бўду повiк засорóблений! — **2** вiзволь мене через правду Свою, i звiльни мене, нахили Своє ухо до мене, й спасi мене, **3** стань для мене за скелю мешкальну, куди мiг би я зáвжди ховатись! Ти наказав рятувати мене, бо Ти скеля моя та твердiня моя! **4** Бóже мiй, вiзволь мене вiд

руки беззакóнного, вiд рукi того, хто кривдить та гнóбить мене, **5** Ти бо, Владiко, надiя моя, Господи, Ти охорóна моя вiд юнáцького вiку мого! **6** На Тебе опéрся я був вiд народження, вiд утроби моєi матерi — Ти охорóна моя, в Тобi моя слава постiйно! **7** Я став багатóм, як дивóвище, — та Ти сiльна моя охорóна! **8** Устá мої повнi Твоєi хвалi, увесь день — Твоєi величнoсти! **9** Не кидай мене на час стáрости, коли змéншиться сила моя, не лиши Ти мене, **10** бо мої вороги проти мене змовляються, а тi, що чатўють на душу мою — нараджáються рáзом, **11** говорячи: „Бог покинув його, — доганяйте й хапáйте його, бо нема, хто б його врятувáв!“ **12** Не вiддáлюйся, Боже, вiд мене, Боже мiй — поспiшiйся ж на помiч менi! **13** Нехай посорóблятьсá, хай позникáють усi, хто ненавидить душу мою, бодай зодяглися в нарўгу та в сóром усi, хто прáгне для мене лихóго! **14** А я буду постiйно надiятись, i славу Твою над усе я помнóжу! **15** Устá мої оповiдáтимуть правду Твою, про спасiння Твоє — увесь день, бо числá їх не знаю, — **16** буду слáвити вчiнки великi всевлáдного Господа, згадаю про правду Твою, єдино Твою! **17** Боже, навчав Ти мене вiд юнáцтва мого, — i аж дотепér я звiцаю про чўда Твої. **18** А Ти, Боже, не кидай мене аж до стáрости та сивинi, поки я не звiщу про раméно Твоє поколiнню, i кожному, хтó тiльки прийде — про чiни великi Твої! **19** Бо Твоя справедливiсть, о Боже, сягає аж до високóсти, Боже, що речi великi вчинiв, — хто рiвний Тобi? **20** Ти менi показав був великi та лютi нещастя, та знов Ти оживиш мене, i з безодень землi мене знóву Ти витягнеш, **21** Ти збiльшиш величнiсть мою, i знову потiшиш мене! **22** А я буду на árфi хвалити Тебе, Твою правду, мiй Боже, iз гўслами буду спiвати Тобi, Святий Ти Iзраiлiв! **23** Нехай спiвом радiють устá мої, бо буду спiвати Тобi я та душа моя, яку Ти врятувáв! **24** Шепóче про правду Твою мiй язик цiлий день, бо посорóбленi, бо поганьбленi всi, хто шукає лихóго для мене!

72 Соломонiв. **2** хай вiн правдою судить нарóда Твого, а вбогих Твоїх — справедливiстю! **3** Нехай гори приносáть нарóдовi мир, а пáгiрки — правду. **4** Вiн судитиме вбогих нарóду, помагáтиме бiдним, i тiснути буде гнóбителя! **5** Будуть боятись Тебе, поки сонця, i поки мiсяця, — з рóду до рóду!

6 Він зійде, як дощ на покiс, немов крiплi, що зрiшують землю! 7 Праведний буде цвiсти в його днi, а спiкий великий — аж поки свiтитиме мiсяць, — 8 i він запанує вiд моря до моря, i вiд Рiкi аж до кiнцiв землi! 9 Мешканцi пустинь на колiна попiдають перед обличчям його, а його вороги будуть пiрох лизати. 10 Царi Таршiшу та островiв дадуть дари, принесуть царi Шeви та Сeви дарунки! 11 I впадуть перед ним усi царi, i будуть служити йому всi нарiди, 12 бо вiзволить він бiдаря, що голiсить, та вбогого, що немає собi допомоги! 13 Він змилюється над убогим та бiдним, i спасе душу бiдних, 14 вiд кривди й насiлля врятує їхню душу, їхня кров дорогою буде в oчax його! 15 I буде він жити, i дасть йому з золота Шeви, i зiвжди молитися буде за нього, буде благословляти його кожен день! 16 На землi буде збiгжжя багато, на гiрському верху зашумить, як Ливан, його плiд, i нарiд зацвiте по мiстax, як трава на землi! 17 Хай iм'я його буде навіки, хай росте, поки сонця, наймeння його, нехай благословляються ним, — будуть хвалити його всi нарiди! 18 Благословен Господь Бог, Бог Iзраїлів, єдиний, що чуда вчиняє, 19 i благословeнне навіки iм'я Його слави, i хай Його слава всю землю наповнить! Амiнь i амiнь! 20 Скинчилися молитви Давида, сина Ессeя.

73 Псалом Асафiв. 2 А я, — мало не послизнулися нiги мої, мало не посковзнулися стiпи мої, 3 бо лихим я завидував, бачивши спiкий безбожних, — 4 бо не мають страждання до смерти своєї, i здорове їхнє тiло, 5 на людській роботi нема їх, i рiзом iз iншими людьми не зазнають вони вдарiв. 6 Тому то пиха їхню шию оздоблює, зодягає їх шата насiлля, 7 вилазять їм очi вiд жиру, бажання їхнього серця збулися, 8 смiються й злосливо говорять про ўтиск, говорять бундiчно: 9 свої уста до неба пiдносять, — а їхній язик по землi походжає! 10 Тому то туди Його люди звертаються, i щедро беруть собi воду 11 та й кажуть: „Хiба Бог те знає, i чи має Всевишній вiдомiсть, 12 як он тi безбожнi й безпечнi на свiтi збiльшили багатство своє?“ 13 Направду, надармо очiстив я серце своє, i в невiнності вимив рiки свої, 14 i ввесь день я побитий, i щоранку покараний. 15 Коли б я сказав: „Буду так говорить, як вони“, то спроневірився б я поколiнню синiв Твоїх. 16 I

роздумував я, щоб пiзнати оте, — та труднє воно в oчax моїх, 17 аж прийшов я в Божу святиню, — i кiнець їхнiй побачив: 18 на правду, — Ти їх на слизькому поставив, на спустiшення кинув Ти їх! 19 Як вони в одній хвилi спустiшенi, згинули, пощезали вiд стрiхiв! 20 Немов сном по обудженнi, Господи, oбразом їхнім погордиш, мов сном по обудженнi! 21 Бо болить моє серце, i в нутрi моїм коле, 22 а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худiбою став! 23 Та я зiвжди з Тобою, — Ти дeржиш мене за правицю, 24 Ти Своєю порадою вiдиш мене, i потiму до слави Ти вiзьмеш мене! 25 Хто є менi на небесах, окрiм Тебе? А я при Тобi на землi не бажаю нiчого! 26 Гине тiло моє й моє серце, та Бог — скеля серця мого й моя доля навіки, 27 бо погинуть ось тi, хто бокує вiд Тебе, понiщиш Ти кожного, хто вiдступить вiд Тебе! 28 А я, — близькiсть Бога для мене добрi, — на Владику, на Господа свою певнiсть складаю, щоб звiщати про всi Твої чини!

74 Псалом навчальний, Асафiв. 2 Спогадай про громаду Свою, яку Ти вiддавна набув, про племeно спадку Свого, що його Ти був викупив, про ту гору Сiон, що на нiй оселився, — 3 пiдйми ж Свої стiпи до вiчних руїн, бо вiрог усе зруйнував у святинi! 4 Ревiли Твої вороги у святинi Твоїй, уместили знакi за ознаки свої, — 5 виглядало то так, якби хто догорi пiдйiмав був сокири в гушавинi дeрева. 6 А тепер ї рiзьби ураз розбивають вони молотком та сокирами, 7 Святиню Твою на огонь вiддали, осeлю Твого iмeння аж доценту збезчестили. 8 Сказали вони в своїм серцi: „Зруйнуймо їх рiзом!“ i спалили в краю всi мiсця Божих зборiв... 9 Наших ознак ми не бачимо, нема вже пророка, i мiж нами немає такого, хто знає, аж доки це буде ... 10 Аж доки, о Боже, гнобитель знущати́ся буде, зневажатиме ворог навіки iм'я Твое? 11 Для чого притримуєш руку Свою та правицю Свою? 3 серeдини лiона Свого їх понiщ! 12 А Ти, Боже, вiддавна мiй Цар, Ти чиниш спасiння посеред землi! 13 Роздiлив Ти був море Своєю потiгою, побив гiлови змiям на вiдах, 14 Ти левiятановi гiлову був поторiщив, його Ти вiддав був на їжу нарiдовi пустинi, 15 Ти був роздiлив джерелo та потiк, Ти висушив рiки великi! 16 Твiй день, а також Твоя нiч, приготував

Ти світло та сонце, 17 всі границі землі Ти поставив, Ти літо та зиму створив! 18 Пам'ятай же про це: ворог знущається з Господа, а народ нерозумний зневажує Ймення Твоє!“ 19 Не віддай звірині душі Своєї горлиці, живої Твоїх бідарів не забудь же наза́вжди! 20 Споглянь же на Свій заповіт, бо темноти землі повні мешкань насилля! 21 Нехай не відходить пригноблений посоромленим, бідний та вбогий нехай прославляють Імення Твоє! 22 Встань же, о Боже, судися за справу Свою, пам'ятай про щоденну наругу Свою від безумного! 23 Не забудь же про вереск Своїх ворогів, про галас бунтівників проти Тебе, що завжди зростає!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Асафів. Пісня. Прославляємо, Боже, Тебе, прославляєм, бо близьке Твоє Ймення! Оповідать про чуда Твої. 2 „Коли прийде година означена, то Я буду судити справедливо. 3 Розтопілась земля, і всі її мешканці, та стовпі її зміцнюю Я. (Села) 4 Я сказав до лихих: Не шалійте, а безбожним: Не підіймайте ви рога! 5 Не підіймайте ви рога свого догорі, не говоріть твердошию, 6 бо не від сходу, і не від заходу, і не від пустині надійде повищення, 7 але судить Бог: того Він понижує, а того повищує, — 8 бо чаша в Господній руці, а шумливе вино повне мішаного, — і наливає Він з нього, усі ж беззаконні землі висуть та вип'ють лиш дріжджі її! 9 А я буду звіщати навіки, співатиму Богові Якова, 10 відрубаю всі роги безбожних, — роги праведного піднесуться!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом Асафів. Пісня. Бог знаний у Юді, Його Ймення велике в Ізраїлі! 2 У Салімі намет Його, а мешкання Його на Сіоні, — 3 Він там поламав стріли луку, щита та меча, та війну! (Села) 4 Ти осяйний, потужніший за гори відвічні. 5 Обдерто людей сильносердих, задрімали вони своїм сном, — і не знайшли своїх рук усі мужі військові. 6 Від сваріння Твогo, Боже Яковів, оглушується колесниця та кінь: 7 Ти — Ти грізний, і хто перед обличчям Твоїм устоїть часу гніву Твогo? 8 Як звіщаєш Ти суд із небес, то боїться й стихає земля, 9 як встає Бог на суд, щоб спасти всіх покірних землі! (Села) 10 Бо й гнів людський Тебе вихваляє, решту ж гніву Ти по́ясом в'яжеш. 11 Присягайте й виконуйте Господу, Богові вашому, усі, хто Його

оточає, хай приносять дарунка Грізному: 12 Він духа вельмож впокоряє, страшний Він для земних царів!

77 Для диригента хору. Для Єдугуна. Псалом Асафів. Мій голос до Бога, — й я клікати буду, мій голос до Бога, — й почує мене! 2 В день недолі моєї шукаю я Господа, до Нього рука моя витягнена вночі й не зомліє, не хоче душа моя бути потішена: 3 згадаю про Бога й зідхаю, розважам — й мій дух омліває! (Села) 4 Ти дєржиш повіки очей моїх, я побитий і не говорю. 5 Пригадую я про дні давні, про роки відвічні, 6 свою пісню вночі я пригадую, говорю з своїм серцем, а мій дух розважам: 7 Чи навіки покине Господь, і вже більш не вподобає? 8 Чи навіки спинилася милість Його? Чи скінчилося слово Його в рід і рід? 9 Чи Бог милувати позабув? Чи гнівом замкнув Він Своє милосердя? (Села) 10 І промовив був я: „То страждання моє — переміна правіці Всевишнього“. 11 Пригадаю я вчинки Господні, як чудо Твоє я згадаю віддавна, 12 і буду я думати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої оповім! 13 Боже, — святая дорóга Твоя, котрій бог великий, як Бог наш? 14 Ти Той Бог, що чуда вчиняє, Ти виявив силу Свою між народами, 15 Ти визволив люд Свій раменом, — синів Якова й Йосипа! (Села) 16 Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили води — й тремтіли, затряслися й безодні. 17 Лилася струмком вода з хмар, тучі видали грім, також там і сям Твої стріли літали. 18 Гуркіт грому Твогo на небесному колі, й блискавки освітіли вселенну, тремтіла й тряслася земля! 19 Через море дорóга Твоя, а стєжка Твоя — через води великі, і не видно було Твоїх стіп. 20 Ти провадив народ Свій, немов ту отару, рукою Мойсея та Аарона.

78 Пісня навчальна Асафова. 2 нехай я відкрию уста свої приказкою, нехай стародавні прислів'я я висловлю! 3 Що ми чули й пізнали, і що розповідали батькі наші нам, — 4 того не сховаємо від їхніх синів, будемо розповідати про славу Господню аж до покоління останнього, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив! 5 Він поставив засвідчення в Якові, а Закoна поклав ув Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батькам завідомити про них синів

їхніх, **6** щоб знало про це покоління майбутнє, сини, що народжені будуть, — устануть і будуть розповідати своїм дітям. **7** І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегти́муть. **8** І не стануть вони, немов їхні батькі́, поколінням непокірливим та бунтівні́чим, поколінням, що серця свого не поставило міцно, і що дух його Богу невірний. **9** Сини Єфрема, озбрóнені лучники, повернулися взад у день бо́ю: **10** вони не берегли́ заповіту Божого, а ходити в Законі Його відреклися, **11** і забули вони Його чіни та чуда Його, які їм показав. **12** Він чудо вчинив був для їхніх батьків ув єгипетські́м краї́, на полі Цоа́нські́м: **13** Він море розсік, і їх перепрова́див, а воду поставив, як вал; **14** і прова́див їх хмарою вдень, а сійвом огню́ цілу ніч; **15** на пустині́ Він скелі́ розсік, і щедро усіх напоїв, як з безодні́. **16** Він витягнув із скелі́ пото́ки, і во́ди текли, немов рі́ки. **17** Та гріші́ли вони проти Нього ще да́лі, і в пусті́ші гніві́ли Всевишнього, **18** і Бога вони випробовували в свої́м серці́, для душ своїх ї́жі бажаючи. **19** І вони говорили насупроти Бога й казали: „Чи Бог зможе в пустині́ трапéзу зготóвити?“ **20** Тож ударив у скелю́ — і во́ди лину́ли, і полили́ся пото́ки! „Чи Він зможе також дати хлі́ба? Чи Він наготує м'я́сива наро́дові Своє́му?“ **21** Тому́ то почув це Госпо́дь та й розгні́вався, — і огонь запалав проти Якова, і проти Ізраї́ля теж знявся гнів, **22** бо не вірували вони в Бога, і на спасі́ння Його не надіялись. **23** А Він хмарам згори наказав, — і відчинив двері́ неба, **24** і спустив, немов дощ, на них ма́нну для ї́жі, — і збі́жжя небесне ї́м дав: **25** Хлі́б а́нгольський і́ла люди́на, Він послав ї́м поживи до ситости! **26** Крім цього, Він східнього ві́тра пору́шив на небі́, і мі́ццю Своєю́ привів полудне́вого ві́тра, — **27** і дощем на них м'я́со пустив, немов поро́х, а птаство крила́те, як мо́рський пісо́к, **28** і спустив його́ серед табóру його́, коло наметів його́. **29** І і́ли вони та й насі́тились ду́же, — Він ї́м їхнє бажа́ння приніс! **30** Та ще не вдовольні́ли жада́ння свого́, ще їхня ї́жа була в їхніх уста́х, **31** а гнів Божий підня́вся на них, та й побив їхніх ситих, і вибра́нців Ізраї́левих повали́в. **32** Проте́ ще й да́лі грішили вони та не вірили в чуда́ Його, **33** — і Він докінчи́в у марно́ті їхні дні́, а їхні літа́ — у страху. **34** Як Він їх побива́в, то бажали Його,

— і верта́лися, й Бога шукали, **35** і прига́дували, що Бог — їхня скеля, і Бог Всевишній — то їхній Викупите́ль. **36** І свої́ми уста́ми влещували Його, а свої́м язико́м лжу спліта́ли Йо́му, **37** бо їхнє серце не мі́цно стояло при Ні́м, і не були́ вони вірні в Його заповіді́. **38** Та він, Милосердний, гріх проща́в і їх не губив, і часто відвер́тав Свій гнів, і не буди́в усю Свою лю́тьсть, **39** і Він пам'ята́в, що вони тільки ті́ло, ві́тер, який перехо́дить і не поверта́ється! **40** Скільки вони прогні́вля́ли Його на пустині́, зневажа́ли Його на степу́! **41** І все знову та знов випробовували вони Бога, і зневажа́ли Святого Ізраї́левого, — **42** вони не пам'ята́ли руки Його з дня, як Він ви́бавив їх із недо́лі, **43** як в Єгипті́ чинив Він знаме́на Свої́, а на полі Цоа́нському́ чуда́ Свої́, **44** і в кров оберну́в рі́чки їхні та їхні пото́ки, щоб вони не пили́. **45** Він послав був на них ро́ї мух, — і їх же́рли вони, і жа́б — і вони їх губили. **46** А врожа́й їхній віддав був Він гу́сені, а їхню пра́цю — сарані́. **47** Виноград їхній Він гра́дом побив, а при́морозком — їхні шовкóвиці. **48** І Він градо́ві віддав їхній скот, а бли́скавкам — че́реди їхні. **49** Він послав був на них Свій гнів запальний, і лю́тьсть, й обу́рення, й у́тиск, наслáння злих а́нголів. **50** Він доро́гу зрівня́в був для гні́ву Свого, їхні душі́ не стримав від смерти́, життя́ ж їхнє віддав морові́ці. **51** І побив Він усіх перворо́дних в Єгипті́, перві́стків сили в наметах Ха́мових. **52** І пові́в Він, немов ту отару, наро́д Свій, і їх попровáдив, як стадо, в пустині́. **53** І прова́див безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накри́ло бу́ло ворогів їхніх. **54** І Він їх приві́в до грани́ці святині́ Своєї́, до тієї́ гори, що прави́ця Його набула́. **55** І наро́ди Він повиганя́в перед їхнім обличчя́м, і кинув для них жере́бка́ про спа́док, — і в їхніх наметах пле́мена Ізраї́леві осели́в. **56** Та й да́лі вони випробовували та гніві́ли Всевишнього Бога, і Його постаново́в не доде́ржували, **57** і відступали та зраджу́вали, немов їхні батьки́ відверну́лись, як обма́нливий лук. **58** І же́ртівниками свої́ми гніві́ли Його, і дрочи́ли Його свої́ми фігу́рами. **59** Бог почув усе це — і розгні́вався, і сильно обри́дидься Ізраї́лем, **60** і покинув осе́лю в Ши́ло, ски́нію ту, що вмі́стив був посеред люде́й, **61** і віддав до нево́лі Він силу Свою, а вели́чність Свою́ — в руку во́рога. **62** І віддав для меча́ Свій наро́д, і розгні́вався був на

спадщину Свою: **63** його юнаків огонь пожирів, а дівчатам його не співали весільних пісень, **64** його священники від меча полягли, — і не плакали вдови його. **65** Та небавом збудився Господь, немов зó сну, як той вéлет, що ніби вином був підкошений, **66** і вдарив Своїх ворогів по озáдку, — вічну гáньбу їм дав! **67** Та Він погордів намет Йóсипів, і племéна Єфремового не обрав, **68** а вибрав Собі плем'я Юдине, гóру Сіон, що її полюбив! **69** І святиню Свою збудував Він, як місце високе, як землю, що навіки її вґрунтував. **70** І вибрав Давида, Свого раба, і від кошáр його взяв, **71** від кїтних овéчок його Він привів, щоб Якова пас він, народа Свого, та Ізраїля, спáдок Свій, — **72** і він пас їх у ширості серця свого, і провáдив їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Асафів. **2** Рабів Твоїх трупи вони віддали на поживу для птаства небесного, тіло Твоїх богобійних — звірині земній. **3** Вони розливали їхню кров, немов воду, в окóлицях Єрусалиму, — і не було погребáльників! **4** Ми стали за гáньбу для наших сусідів, за наругу та посміх для наших окóлиць. **5** Аж доки, о Господи, гніватись будеш назáвжди, доки буде палáти Твій гнів, як огонь? **6** Вилий Свій гнів на людей, що Тебе не пізнали, і на цáрства, що Ймéння Твого не кличуть, **7** бо вони з'їли Якова, а мешкáння його опустóшили! **8** Не пам'ятáй гріхів прédківських нам, — нехай попередить нас скоро Твоє милосердя, бо ми зóвсім ослаб́ли! **9** Помози нам, Боже нашого спасіння, ради слави Ймéння Твого, і збережи нас, і прости наші гріхи ради Ймення Свого! **10** Чого будуть казати погáни: „Де їхній Бог?“ Нехай в наших очáх між народами стане відомою помста за проліту кров Твоїх рабів, **11** нехай перед лице Твоє дй́де стогін в'язня! За великістю сили раméна Твого збережи на смерть прирокóваних! **12** А нашим сусідам верни семикрáтно на лоно їхне їхню наругу, якою Тебе зневаж́али, о Господи! **13** А ми, Твій наро́д і отара Твого пасові́ська, будем дякувати Тобі вічно, будем опові́дати про славу Твою з роду в рід!

80 Для диригента хору. На „Лілеї“. Свідóцтво. Псалом Асафів. Пáстирю Ізраїлів, — послухай же, Ти, що провáдиш, немов ту отару, Йóсипа, що на Херувимах сидиш, — появи́ся **2** перед обличчям

Єфрéма, і Венія́міна, і Манасі́ї! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спасти нас! **3** Боже, приверни нас, і хай засяє обличчя Твое, — й ми спасемо́сь! **4** Господи, Боже Савао́те, — доки будеш Ти гніватися на молитву наро́ду Свого? **5** Ти вчинив був, що їли вони слізний хліб, і їх напоїв Ти сльозáми великої мiри. **6** Ти нас положів суперéчкою нашим сусідам, і насміхаються з нас неприяте́лі наші. **7** Боже Савао́те, — приверни нас, і хай засяє обличчя Твое, — й ми спасемо́сь! **8** Виногра́дину Ти переніс із Єгипту, Ти вигнав наро́ди — й її посадив, **9** Ти ви́порожнив перед нею, — і закорени́ла коріння своє, й перепóвнила край, **10** гори покрилися тінню її, а віття її — Божі кéдри, **11** аж до моря галúзки її посилаеш, а па́рості її — до ріки! **12** Алé нащо вилім зробив Ти в горóжі її, — і всі нищать її, хто прохóдить дорогою? **13** Грizei її вепр лісовий, і звірина польовá ви́дає її! **14** Боже Савао́те, — вернися ж, споглянь із небéс і побач, і відвідай цьогó виногра́дника, **15** і охорони його, якого насадила прави́ця Твоя, і галúзку, яку Ти для Себе зміцни́в! **16** В огні виногра́дина спалена, відтята, гинуть від свáру обличчя Твого, — **17** нехай буде рука Твоя над мужем Твоєї прави́ці, на лю́дському сині, якого зміцнив Ти Собі! **18** А ми не відступимо від Тебе, Ти нас оживи́ш, і ми будемо Ім'я́ Твоє кликати! **19** Господи, Боже Савао́те, приверни нас, і хай засяє обличчя Твое, — й ми спасемо́сь!

81 Для диригента хору. На гітійськiм знарядді. Асафів. Співайте Богові, нашій твердіні, поклікуйте Богові Якова, **2** заспівайте пісню, і заграйте на бубні, на цїтрі приємній із гúслами, **3** засурміть у сурму́ в новомісяччя, на пóвні в день нашого свята, **4** бо це право Ізраїлеві, Закóн Бога Якова! **5** На свідчення в Йóсипі Він учинив його, як пішов був на землю єгипетську. Почув був там мову, якої не знав: **6** „Раméна його Я звільнив з тягару́, від кошá його рúки звільнились. **7** Ти був кликав у недо́лі, — й я відер тебе, Я відповідаю тобі в укритті громовім, Я ви́пробував був тебе над водою Меріви. (Сéла) **8** Слухай же ти, Мій наро́де, і хай Я засвїдчу тобі, о Ізраїлю, — коли б ти послухав Мене: **9** нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! **10** Я — Господь, Бог твій, що з кра́ю єгипетського тебе вивів, відчини свої уста — і Я їх напо́вню! **11** Алé Мій народ не послухався був Мого голосу, не згодився зо Мною

Ізраїль, — 12 і Я їх пустив ради впёртости їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми порадами! 13 Коли б Мій нарід був послухав Мене, коли б був Ізраїль ходив по дорогах Моїх, 14 ще мало — і Я похилив би був їхніх ворогів, і руку Свою повернув би був Я на противників їхніх! 15 Ненавісники Господа йому б покорілись, — і був би навіки їхній час, 16 і Я жіром пшениці його годував би, і медом із скелі тебе б насищав!“

82 Псалом Асафів. 2 „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки будете ви підіймати обличчя безбожних? (Сéла) 3 Розсудіте нуждénного та сироту́, оправдайте убогого та бідаря́, 4 порятуйте нуждénного та бідакá, збережіть з руки несправедливих!“ 5 Не пізнали та не зрозуміли, у тёмряві ходять вони. Всі основи землі захитáлись. 6 Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всевишнього всі, 7 та однак повмираєте ви, як людина, і попадаєте, як кожен із вельмож“. 8 Устань же, о Боже, та землю суди, бо у владі Твоїй всі народи!

83 Пісня. Псалом Асафів. Боже, не будь мовчазним, не мовчи, і не будь Ти спокійним, о Боже, — 2 бо ось зашуміли Твої вороги́, а Твої ненавісники гóлови попідіймали! 3 Вони проти народу Твого хитрий задум видумують, і нараджуються проти тих, кого Ти бережеш! 4 Вони кажуть: „Ходіть но, та знищимо їх з-між народів, — і згадуватись більш не буде імення Ізраїля!“ 5 Бо вони однодушно нараділися, проти Тебе умови складають, — 6 намети Едо́ма й ізмаїльтя́н, Моав та агаряни, 7 Гевáл і Аммо́н, і Амалік, Филистéя з мешканцями Тіру. 8 І Ашшур поєднався був з ними, — вони синам Лóтовим стали раме́ном. (Сéла) 9 Зроби їм, як Мідія́нові, як Сисéрі, як Яві́нові в долині Кішо́н, — 10 при Ен-Дóрі вони були знищені, стали погно́ем землі! 11 Поклади їх та їхніх вельмож, як Оре́ва, й як Зе́ева, й як Зе́ваха, й як Цалму́нну, усіх їхніх князів, 12 що казали були: „Візьмімо на спáдок для себе помéшкання Боже!“ 13 Боже мій, — бодай стали вони, немов поро́х у вихрі, як солома на вітрі! 14 Як огонь пáлить ліс, й як запалює полум'я гóри, 15 так Ти їх пожени Своїм віхром, і настраш Своєю бурею! 16 Напóвни обличчя їхне со́ромом, і хай шукають вони Твоє Ймення, о Господи! 17 Нехай будуть вони

засорóмлені, й завжди хай будуть настрашені, і хай застидаються, й хай вони згинуть! 18 І нехай вони знають, що Ти, — Твоє Ймення Господь, Сам Ти, Всевишний, на цілій землі!

84 Для диригента хору. На гітійським знарядді. Синів Корéєвих. Псалом. Які любі осéлі Твої, Господи Саваоте! 2 Затужена та омліває душа моя за подвір'ями Господа, моє серце та тіло мое лину́ть до Бога Живого! 3 І пташка знаходить домівку, і кубло́ собі лáстівка, де кладе пташеня́та свої, при жертівниках Твоїх, Господи Саваоте, Цáрю мій і Боже мій! 4 Блаженні, хто мешкає в домі Твоїм, — вони будуть повіки хвалити Тебе! (Сéла) 5 Блаженна людина, що в Тобі має силу свою́, блаженні, що в їхньому серці дороги до Тебе, 6 ті, що через долину Плачу́ переходять, чинять її джерелом, — і дощ ранній дає благословéння! 7 Вони ходять від сили до сили, і показуються перед Богом у Сіоні. 8 Господи, Боже Саваоте, — послухай молитву мою, почуй, Боже Яковів! (Сéла) 9 Щите наш, — поглянь же, о Боже, і придивись до обличчя Свого помазánця! 10 Ліпший бо день на подвір'ях Твоїх, аніж тисяча в іншому місці, — я б вибрав сидіти при порозі дому Бога мого, аніж жити в наметах безбожності! 11 Бо сонце та щит — Господь, Бог! Господь дає мйлість та славу, добра не відмовляє усім, хто в невинності ходить. 12 Господи Саваоте, — блаженна людина, що на Тебе надіється!

85 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом. Ти вподобав Собі Свою землю, о Господи, долю Якову Ти повернув, 2 Ти провину народу Свого простів, увесь гріх їхній покрів! (Сéла) 3 Ти гнів Свій увесь занехав, Ти повстрíмав Свій гнів від палючої лютости! 4 Поверни нас до Себе, о Боже нашого спасіння, а Свій гнів проти нас поторбóц! 5 Чи навіки Ти гніватись будеш на нас, і протягнеш Свій гнів з роду в рід? 6 Отож, Ти оживиш нас зно́ву, — і буде радіти нарід Твій Тобою! 7 Покажи нам, о Господи, милість Свою, і подай нам спасіння Своє, 8 нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ наро́дові Своему й Своїм святим, і нехай до безумства вони не вертаються! 9 Справді, спасіння Його близьке́ тим, хто боїться Його, щоб слава Його́ була в нашій землі. 10 Милість та правда спіткаються,

справедливість та мир поцілюються, **11** правда з землі виростає, а справедливість із небес визирає. **12** І Господь дасть добро, а земля наша дасть урожаєм свій. **13** Справедливість ходитиме перед обличчям Його, і кроки свої на дорогу поставить.

86 Молитва Давидова. 2 Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладé! **3** Змилосердсь до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе весь день, **4** потіш душу Свого раба, бо до Тебе підношу я, Господи, душу мою, **5** бо Ти, Господи, добрий і вибачливий, і многомилостивий для всіх, хто кличе до Тебе! **6** Почуй же, о Господи, молитву мою, і вислухай голос благання мого, — **7** в день не долі своєї я кличу до Тебе, бо Ти обізнаний до мене! **8** Нема, Господи, поміж богами такого, як Ти, і чинів нема, як чини Твої! **9** Всі народи, яких Ти створив, поприходять і попадають перед лицем Твоїм, Господи, та ім'я Твоє славити будуть, **10** великий бо Ти, та чуда вчиняєш, Ти — Бог єдиний! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я буду ходити у правді Твоїй, приєднай моє серце боятися Ім'я Твого! **12** Я буду всім серцем своїм вихвалити Тебе, Господи, Боже Ти мій, і славити буду повіки ім'я Твоє, **13** велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від шеблу глибокого! (Sheol h7585) **14** Боже, злочинці повстали на мене, а натовп гнобителів прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. **15** А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий, і справедливий, — **16** зглянься на мене, й помилуй мене, подай же Своему рабові Свою силу, і спаси сина Своєї невільниці! **17** Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненависники, і хай засоромлені будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене звеселив!

87 Синів Кореевих. Псалом, Пісня. 2 Господь любить брами Сіону понад усі селища Яковові. **3** Славне розповідають про тебе, місто Боже! (Сéла) **4** „Тим, хто знає мене, нагадаю про Рагав та про Вавилон; ось Филістéя та Тир з Кúшем кажуть: Отой народився був там“. **5** І про Сіон говоритимуть: „Той і той народився був у ньому, й Сам Всевишній зміцняє його!“ **6** Господь буде лічити у книзі народів: „Оцей народився був там!“

(Сéла) **7** І співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерела мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Кореевих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навчальна Гéмана езрахéянина. Господи, Боже спасіння мого, вдень я кличу й вночі Я перед Тобою: **2** хай молитва моя дійде перед обличчя Твоє, нахили Своє ухо до зóйку мого, **3** душа бо моя наситилась нещастями, а життя моє зблизилось до шеблу! (Sheol h7585) **4** Я до тих прирахований став, що в могилу відходять, я став, немов муж той безсилий. **5** Я кинений серед померлих, немов оті трупи, що в гробі лежать, що про них Ти не згадуєш більш, і потяті вони від Твоєї руки. **6** Умістив Ти мене в глибочезну могилу, до пítьми в глибинáх. **7** На мене лягла Твоя лють, і Ти всіма Своїми ламáннями мучив мене. (Сéла) **8** Віддалив Ти від мене знайомих моїх, учинив Ти мене за о́гиду для них, Я замкнений і не виходжу, **9** стемніло з бiди моє око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! **10** Чи Ти чудо вчиниш померлим? Чи трупи встануть і будуть хвалити Тебе? (Сéла) **11** Хіба милість Твоя буде в гробі звiщáтись, а вірність Твоя в авадоні? **12** Чи познається в тёмряві чудо Твоє, а в краю забуття — справедливість Твоя? **13** Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе випереджує. **14** Для чо́го, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя Своє? **15** Нуждénний я та помираю відмáлку, перенóшу страхiття Твої, я ослаблений став. **16** Перейшли надо мною Твої пересéрдя, страхiття Твої зруйнували мене, — **17** вони оточáють мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. **18** друга й прiятеля віддалив Ти від мене, знайоми мої — як та тёмрява!

89 Навчальна пісня Етáна езрахéянина. Про милості Господа буду співати повіки, я буду звiщáти устами своїми про вірність Твою з роду в рiд! **2** Бо я був сказав: „Буде навiки збудована милість, а небо — Ти вірність Свою встановляєш на нiм“. **3** „Я склав заповіта з вибрáнцем своїм, присягнув Я Давидові, Моему рабові: **4** Встановлю Я навiки насiння твое, а твiй трон Я збудую на вiчні вiкi!“ (Сéла) **5** І небо хвалитиме, Господи, чудо Твоє, також вірність Твою на зiбрáнні святих, **6** бо хто в небі подiбний до Господа? Хто подiбний до

Господа серед Божих синів? 7 Бог дуже страшний у зібранні святих, і грізний Він на ціле довкілля Своє! 8 Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на довкіллі Твоїм! 9 Ти пануєш над силою моря, коли підіймаються хвилі, Ти їх втихомірюєш. 10 Ти стиснув Рагава, як трупа, і сильним раменом Своім розпорів Своїх ворогів. 11 Твої небеса, Твоя теж земля, вселенна і все, що на ній, — Ти їх заложив! 12 Північ та південе — Ти їх створив, Фавор та Хермон співають про Ймення Твоє. 13 Могутне рамено Твоє, рука Твоя сильна, висока правиця Твоя! 14 Справедливість та право — підстава престолу Твого, милість та правда — обличчя Твоє випереджують! 15 Блаженний народ, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! 16 Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підвищуються Твоєю справедливістю, 17 бо окраса їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичливістю ріг наш підноситься, 18 бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! 19 Тоді богобійним Своім про мовляв Ти в об'явленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я вибранця підніс із народу: 20 знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намастив Своєю святою оливою, 21 щоб із ним була сильна рука Моя, а рамено Моє вміцніло його! 22 Ворог на нього не нападе, а син беззаконня не буде його переслідувати, 23 — його ворогів поб'ю перед обличчям його, і вдарю його ненавистників! 24 Із ним Моя вірність та милість Моя, а Йменням Моїм його ріг піднесеться, — 25 і Я покладу його руку на море, і на ріки — правицю його. 26 Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ 27 Я вчиню його теж перворідним, найвищим над земних царів. 28 Свою милість для нього наввіки сховаю, і Мій заповіт йому вірний, 29 і насіння його покладу Я наввіки, а трона його — як дні неба! 30 Коли ж його діти покинуть Закона Мого, і не будуть держатись наказів Моїх, 31 коли ізневажають Мої постанови, і не будуть держатись наказів Моїх, 32 тоді палицею навіщу їхню провину, та поразами — їхне беззаконня! 33 А ласки Своєї від нього Я не заберу, і не зраджу його в Своїй вірності, 34 не збездічу Свого заповіту, а що було з уст Моїх вийшло, того не зміню! 35 Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повім Я неправди Давидові: 36 повік буде насіння його,

а престол його передо Мною — як сонце, 37 як місяць, він буде стояти повіки, і Свідок на хмарі — правдивий“. (Села) 38 А Ти опустив та обрідив, розгнівався Ти на Свого помазанця, — 39 Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його, 40 всю горобжу його поламав, твердині його обернув на руїну! 41 Всі грабують його, хто проходить дорогою, — він став для сусідів своїх посміховищем. 42 Підніс Ти правицю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти погішив, 43 і Ти відвернув вістря шаблі його, у війні ж не підтримав його. 44 Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, 45 скоротив Ти був дні його молодости, розтягнув над ним сором! (Села) 46 Доки, Господи, будеш ховатись назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? 47 Пам'ятай же про мене, — яка довгота життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщо? 48 Котрий чоловік буде жити, а смерти не бачитиме, збереже свою душу від сили шеблу? (Села) (Sheol h7585) 49 Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? 50 Згадай, Господи, про ганьбу рабів Своїх, яку я ношу в своїм лоні від усіх великих народів, 51 якою Твої вороги зневажають, о Господи, і кроки Твого помазанця безславлять! 52 Благословенний наввіки Господь! Амїнь і амїнь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. 2 Перше ніж гори народжені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! 3 Ти людину вертаєш до пороку, і кажеш: „Верніться, людські сини!“ 4 Бо в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчорашній, який проминув, й як сторожа нічна. 5 Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що минає: 6 уранці вона розцвітає й росте, — а на вечір зів'яне та сохне! 7 Бо від гніву Твого ми гинемо, і пересердям Твоїм перестрашені, — 8 Ти наші провини поклав перед Себе, гріхи ж нашої молодости — на світло Свого лица! 9 Бо всі наші дні промайнули у гніві Твоїм, скінчили літа ми свої, як зідхання. 10 Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гордощі їхні — страждання й марнота, бо все швидко минає, і ми відлітаємо. 11 Хто відає силу гніву Твого? А Твоє пересердя — як страх перед Тобою! 12 Навчи нас лічити

отак наші дні, щоб ми набулі серце мудре! **13** Привернися ж, о Господи, — доки терпітимемо? — і пожалій Своїх рабів! **14** Насити нас уранці Своім милосердям, і ми будемо співати й радіти по всі наші дні! **15** Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоряв нас, за ті роки, що в них ми зазнали лихого! **16** Нехай виявиться Твоє діло рабам Твоїм, а величність Твоя — їхнім синам, **17** і хай буде над нами благовоління Господа, Бога нашого, і діло рук наших утверді нам, і діло рук наших — утверді його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тині Всемогутнього мешкає, **2** той скаже до Господа: „Охоробо моя та твердіне моя, Боже мій“, — я надіюсь на Нього! **3** Бо Він тебе вирве з тенет птахолова, з моровиці згубної, **4** Він пером Своім вкриє тебе, і під крильми Його захираєшся ти! Щит та лук — Його правда. **5** Не будеш боятися страху нічного, ані стріли, що вдень пролітає, **6** ані зарази, що в темряві ходить, ані моровиці, що нищить опівдні, — **7** впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч праворуч від тебе, до тебе ж не дійде! **8** Тільки своїми очима подивишся, — і заплату безбожним попобачиш, **9** бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинив за своє пристановище! **10** Тебе зло не спіткає, і до намету твого удар не наблизиться, **11** бо Своім Анголам Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — **12** на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги! **13** На лева й вужа ти наступиш, левчука й крокодила ти будеш топтати! **14** „Що бажав він Мене, то його збережу, зроблю його сильним, — бо знає Ім'я Мое він; **15** як він Мене клікатиме, то йому відповім, Я з ним буду в недолі, врятую його та прославлю його, **16** і довгістю днів Я насичу його, і він бачити буде спасіння Мое!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господеві й виспівувати Ймення Твоє, о Всевишній, **2** вранці розповідати про милість Твою, а ночами — про правду Твою — **3** на десятиструнній й на арфі, на лютні та гуслах, **4** бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своім, — про діла Твоїх рук я співаю! **5** Які то величні діла Твої, Господи, дуже глибокі думки Твої, **6** — нерозумна людина не знає, а недобуток не зрозуміє того! **7**

Коли несправедливі ростуть, як трава, і цвітуть всі злочинці, то на те, щоб навіки були вони знищені, — **8** а Ти, Господи, на висоті повік-віку! **9** Бо ось вороги Твої, Господи, бо ось вороги Твої згинуть, розпоробатся всі беззаконники! **10** І Ти рога мого підніс немов в однорожця, мене намастив Ти оливою свіжою. **11** І дивилося око моє на занепад моїх ворогів, тих злочинців, що на мене встануть, — почують про це мої уші! **12** Зацвіте справедливий, як пальма, і виженеться, немов кедр на Лівані, — **13** посаджені в домі Господнім цвітуть на подвір'ях нашого Бога, **14** іще в сивині вони будуть цвісти, будуть ситі та свіжі, **15** щоб розповідати, що щирий Господь, моя скеля, і в Ньому неправди нема!

93 Царює Господь, — зодягнувся у велич, зодягнувся Господь, оперезався Він силою, — і міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! **2** Престол Твій поставлений міцно спрадавна, від вічності Ти! **3** Ріки піднесли, о Господи, ріки піднесли свій гуркіт, ріки будуть підносити шум від удару їхніх хвиль, — **4** та над гуркіт великих тих вод, над морські потужні хвилі, — могутніший Господь у висоті! **5** Свідобства Твої дуже певні, а дому Твоєму належить святість, о Господи, на довгі дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — **2** піднесіся, о Судде землі, бундючним заплату віддай! **3** Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішатися будуть? **4** Доки будуть верзти, говорити бундючно, доки будуть пишатися злочинці? **5** Вони тиснуть народ Твій, о Господи, а спадок Твій вони мучать. **6** Вдову та чужинця вбивають вони, і мордують сиріт **7** та й говорять: „Не бачить Господь, і не завважить Бог Яковів“. **8** Зрозумійте це ви, нерозумні в народі, а ви, убогі на розум, коли наберетеся глузду? **9** Хіба Той, що ухо щепив, — чи Він не почує? Хіба Той, що око створив, — чи Він не побачить? **10** Хіба Той, що карає народи, — чи Він не скартає, Він, що навчає людину знання? **11** Господь знає всі людські думки, що марнота вони! **12** Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закону Свого навчаєш його, **13** щоб його заспокоїти від лиходення, аж поки не викопана буде яма безбожному, **14** бо Господь не опустить народу Свого, а спадку Свого не полишить, **15** бо до праведности суд

повернеться, а за ним — всі невинного серця!
16 Хто встане зо мною навпроти злостівих, хто встане зо мною навпроти злочинців? **17** Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя трόхи була б не лягла в царство смерти! **18** Коли я кажу: „Похитнулася нога моя“, то, Господи, милість Твоя підпирає мене! **19** Коли мої думки болючі в нутрі моїм множаться, то розради Твої веселять мою душу! **20** Чи престол беззаконія з Тобою з'єднається, той, що гріх учиняє над право? **21** Збираються проти душі справедливого, і чисту кров винуватять. **22** І Господь став для мене твердінею, і мій Бог став за скелю притулку мого, **23** і Він їхню силу на них повернув, і злом їхнім їх нищить, їх нищить Господь, Бог наш!

95 Ходіть, заспіваймо Господеві, покликуймо радісно скелі спасіння нашого, **2** хвалою обличчя Його випереджуймо, співаймо для Нього пісні, **3** бо Господь — Бог великий, і великий Він Цар над богами всіма, **4** що в Нього в руці глибини землі, і Його верхогір'я гірські, **5** що море Його, і вчинив Він його, і руки Його суходіл уформували! **6** Прийдіть, поклонімося, і припадім, на коліна впадім перед Господом, що нас учинив! **7** Він наш Бог, а ми люди Його пасовіська й отара руки Його. Сьогодні, коли Його голос почуєте, **8** „не робіте твердим серця вашого, мов при Меріві, немов на пустині в день спроби, **9** коли ваші батькі Мене брали на спробу, Мене випробовували, також бачили діло Мое. **10** Сорок літ був огідним мені оцей рід, й Я сказав: Цей нарід — блудосерді вони, й не пізнали доріг Моїх, **11** тому запрягся Я в гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову, уся зємле, — співайте для Господа! **2** Співайте для Господа, благословляйте Ім'я Його, з дня на день сповіщайте спасіння Його! **3** Розповідайте про славу Його між поганами, про чуда Його — між усіми народами, **4** бо великий Господь і прославлений вельми, Він грізний понад богів усіх! **5** Бо всі боги народів — божкі, а Господь створив небеса, — **6** перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у святині Його! **7** Дайте Господу, рόди народів, дайте Господу славу та силу, **8** дайте Господу славу ймення Його, жертви приносьте і вхόдьте в

подвір'я Його! **9** Додолу впадіть ув оздоби святій перед Господом, тремтять перед обличчям Його, уся зємле, **10** сповістять між народами: „Царює Господь! Він вселєнну зміцнів, щоб не захиталась, Він буде судити людей справедливо!“ **11** Хай небо радіє, і хай веселиться земля, нехай гримить море й усе, що у нїм, **12** нехай поле радіє та все, що на ньому! Нехай заспівають тоді всі дерева лісні, — **13** перед Господнім лицем, бо грядє Він, бо зємлю судити грядє, є — Він за справедливістю буде судити вселєнну, і народи — по правді Своїй!

97 Царює Господь: хай радіє земля, нехай веселяться числєнні острові! **2** Хмара та мόрок круг Нього, справедливість та право — підстава престолу Його. **3** Огонь їде перед лицем Його, і ворогів Його палить навколо. **4** Освітили вселєнну Його блискавиці, — те бачить земля та тремтять! **5** Гори, як віск, розтопилися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. **6** Небо розповідає про правду Його, й бачать славу Його всі народи. **7** Нехай посорόмлені будуть усі, хто їдолам служить, хто божками вихвалюється! Додолу впадіть перед Ним, усі бόги! **8** Почув і звеселився Сїон, і потїшилися Юдині дόчки через Твої присуди, Господи, **9** бо над усією землею Найвищий Ти, Господи, над богами всіма Ти піднесєний сильно! **10** Хто Господа любить, — ненавидьте зло! Хто рятує душі святих Своїх, Той вїзволить їх із руки несправдливих. **11** Світло сїється для справедливого, а для простосердих — розрада. **12** Радїйте, праведні, Господом, і славете Його святу пам'ять!

98 Псалом. **2** Спасіння Своє Господь вїявив, перед очима народів відкрив Свою правду. **3** Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вїрність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. **4** Уся зємле, викликуйте Господу, покликуйте радісно, і співайте та грайте! **5** Грайте Господеві на гуслах, на гуслах і піснопінням, **6** на сурмах і голосом рогу викликуйте перед обличчям Царя Цього й Господа! Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселєнна й мешканці її, **8** ріки хай плещуть в долоні, разом радіють хай гόри **9** перед обличчям Господнім, бо Він землю судити грядє: Він за

справедливістю буде судити вселенну, і народи по правді!

99 Царює Господь, — і народи тремтять, сидить на Херувімах, і трясеться земля! **2** Великий Господь на Сіоні, і піднесений Він над усіма народами! **3** Хай Ім'я Твоє славлять, — велике й грізне воно! **4** А сила Царя любить право, справедливість Ти міцно поставив, Ти Якову право та правду вчинив! **5** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, — Він бо Святий! **6** Мойсей й Аарон — серед священників Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Ім'ення Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, **7** у стовпі хмари до них говорив. Вони зберігали свідчення Його й постанови, що Він дав був для них. **8** Господи, Боже наш, — Ти вислуховував їх, Ти був для них Богом вибачливим, але мстився за їхні діла. **9** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100 Вдячний псалом. **2** Служіть Господеві із радістю, перед обличчя Його підійдіте зо співом! **3** Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинив, і Його ми, — Його ми народ та отара Його пасовиська. **4** Увійдіть в Його брами з подякуванням, на подвір'я Його з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, **5** бо добрий Господь, Його милість навіки, а вірність Його — з роду в рід!

101 Псалом Давидів. **2** Придивлятимуся до дорogi невинного. Коли прийдеш до мене? Я буду ходити в невинності серця свого серед дому мого, **3** не поставлю я перед очима своїми речі нікчемної, діло відступства ненавиджу, — не приляже до мене воно, **4** перекірливе серце відходить від мене, лихого не знаю! **5** Хто таємно обчорнює ближнього свого, — я знищу того, високобкого й гордосердного, — його не стерплю! **6** Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи зо мною. Хто ходить дорогою невинного, той буде служити мені. **7** Обманець не сяде в середині дому мого, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомовець! **8** Всіх безбожних землі буду нищити кожного ранку, щоб з міста Господнього вігубити всіх злочинців!

102 Молитва вбогого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою.

Господи, вислухай молитву мою, і благання моє нехай дійде до Тебе! **2** Не ховай від мене обличчя Свого, в день недоли моєї — схили Своє ухо до мене, в день благання озвися небавом до мене! **3** Бо минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов висохли в огнищі. **4** Як трава та — побіте та висохло серце моє, так що я забував їсти хліб свій. **5** Від зойку стогнання мого приліпли до тіла мого мої кості. **6** Уподобився я пеликанові пустині, я став, як той пугач руїн! **7** Я безсонний, і став, немов пташка самотня на дасі. **8** Увесь день ображають мене ворогі мої, ті, хто з мене кепкує, заприсяглись проти мене! **9** І попіл я їм, немов хліб, а напої свої із плачем перемішую, — **10** через гнів Твій та лютість Твою, бо підняв був мене Ти та й кинув мене. **11** Мої дні — як похілена тіль, а я сохну, немов та трава! **12** А Ти, Господи, будеш повік пробувати, а пам'ять Твоя — з роду в рід. **13** Ти встанеш та змилуєшся над Сіоном, бо час учинити йому милосердя, бо прийшов реченець, **14** бо раби Твої покохали й каміння його, і порох його полюбили! **15** І будуть боятись народи Господнього Ім'ення, а всі земні царі — слави Твоїєї. **16** Бо Господь побудує Сіона, появиться в славі Своїй. **17** До молитви забутих звернеться Він, і молитви їхньої не осоромить. **18** Запишеться це поколінню майбутньому, і народ, який створений буде, хвалитиме Господа, **19** бо споглянув Він із високости святої Своєї, Господь зорив на землю з небес, **20** щоб почути зідхання ув'язненого, щоб на смерть прирокованих визволити, **21** щоб розповідати про Ім'ення Господнє в Сіоні, а в Єрусалимі — про славу Його, **22** коли разом зберуться народи й держави служити Господеві. **23** Мою силу в дорозі Він виснажив, дні мої скоротів. **24** Я кажу: „Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх! Твої роки — на вічні віки. **25** Колись землю Ти був заклів, а небо — то чин Твоїх рук, — **26** позникають вони, а Ти будеш стояти. І всі вони, як одєжа, загинуть, Ти їх зміниш, немов те вбрання, — і минуться вони. **27** Ти ж — Той Самий, а роки Твої не закінчатся! **28** Сини Твоїх рабів будуть жити, а їхне насіння стоятиме міцно перед обличчям Твоїм!“

103 Давидів. 2 Благослови, душе моя, Господа, і не забувай за всі добродійства Його! 3 Всі провини Твої Він прощає, всі недуги твої вздоровляє. 4 Від могили життя твоє Він визволяє, Він милістю та милосердям тебе коронує. 5 Він бажання твоє насичає добром, — відновиться, мов той орел, твоя юність! 6 Господь чинить правду та суд для всіх переслідуваних. 7 Він дороги Свої об'явив був Мойсееві, діла Свої — дітям Ізраїлевим. 8 Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і многомилостивий. 9 Не завжди на нас ворогує, і не навіки захоче гнів. 10 Не за нашими прогріхами Він поводиться з нами, і відплачує нам не за провинами нашими. 11 Бо як високо небо стоїть над землею, — велика така Його милість до тих, хто боїться Його, 12 як далекий від заходу схід, так Він віддалив від нас наші провини! 13 Як жує батько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, 14 бо знає Він створення наше, пам'ятає, що ми — порох: 15 чоловік — як трава дні його, немов цвіт польовий — так цвіте він, 16 та вітер переїде над ним — і немає його, і вже місце його не пізнає його. 17 А милість Господня від віку й до віку на тих, хто боїться Його, і правда Його — над синами синів, 18 що Його заповіта додержують, і що пам'ятають накази Його, щоб виконувати їх! 19 Господь міцно поставив на Небі престόла Свого, а Царство Його над усім володіє. 20 Благословіть Господа, Його Анголі, вєлетні сильні, що виконують Його слово, щоб слухати голосу слів Його! 21 Благословіть Господа, усі сили небесні Його, слуги Його, що чините волю Його! 22 Благословіть Господа, всі діла Його, на всіх місцях царювання Його! Благослови, душе моя, Господа!

104 Благослови, душе моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вельми великий, зодягнувся Ти в вєлич та в славу! 2 Зодягає Він світло, як шати, небеса простягає, немов би завісу. 3 Він ставить на водах пала́ти Свої, хма́ри кладе за Свої колесни́ці, ходить на крилах вітрових! 4 Він чинить вітри за Своїх посланців, палючий огонь — за Своїх слуг. 5 Землю Ти вгрунтував на основах її, щоб на вічні віки вона не захиталась, 6 безоднею вкрив Ти її, немов шатою. Стала вода над горами, — 7 від погрози Твоїї вона втекла, від

гуркоту грому Твого побігла вона, — 8 виходить на гóри та сходить в долини, на місце, що Ти встановив був для неї. 9 Ти границю поклав, щоб її вона не перейшла, щоб вона не вернулася землю покрити. 10 Він джерела пускає в потоки, що пливають між горами, 11 напувають вони всю пільну звірину, ними дикі осли гасять спрагу свою. 12 Птаство небесне над ними живе, видає воно голос з-посеред галузок. 13 Він напоє горн з палаців Своїх, із плоду чинів Твоїх земля сититься. 14 Траву для худоби вирощує, та зеленіну для праці людині, щоб хліб добувати з землі, 15 і вино, що серце людині воно звеселяє, щоб більш від оливи блищало обличчя, і хліб, що серце людині зміцняє. 16 Насичуються Господні дерева, ті ке́дри ливанські, що Ти насадив, 17 що там кубляться птахи, бузько́, — кипариси мешкання його. 18 Го́ри високі — для диких козиць, скелі — сховище скельним звіринам. 19 і місяця Він учинив для означення часу, сонце знає свій захід. 20 Темноту Ти наводиш — і ніч настає, в ній порушується вся звірина лісна, — 21 ричать левчуки за здобичею та шукають від Бога своєї поживи. 22 Сонце ж засвітить — вони повтікають, та й кладуться по норах своїх. 23 Людина виходить на працю свою, й на роботу свою аж до вєчора. 24 Які то численні діла Твої, Господи, — Ти мудро вчинив їх усіх, Твого творива повна земля! 25 Ось море велике й розлого-широ́ке, — там повзю́че, й числа їм немає, звірина малá та велика! 26 Ходять там кораблі, там той левіятан, якого створив Ти, щоб бавитися йому в морі. 27 Вони всі чекають Тебе, — щоб Ти часу свого поживу їм дав. 28 Даєш їм — збирають вони, руку Свою розкриваєш — добром насичаються. 29 Ховаєш обличчя Своє — то вони перелякані, забираєш їм духа — вмирають вони, та й вертаються до свого поро́ху. 30 Посилаєш Ти духа Свого — вони творяться, і Ти відновляєш обличчя землі. 31 Нехай буде слава Господня навіки, хай ділами Своїми радіє Господь! 32 Він погляне на землю — й вона затремтіть, доторкнється до гір — і димуюти вони! 33 Я буду співати Господєві в своєму житті, буду грати для Бога мого, аж поки живу! 34 Буде приємна йому моя мова, — я Господом буду радіти! 35 Нехай згинуть грішні з землі, а безбожні — немає вже їх! Благослови, душе моя, Господа! Алілу́я!

105 Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про чини Його! 2 Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! 3 Хваліться святим Його Ім'енням, хай тішитесь серце шукаючих Господа! 4 Пошукуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! 5 Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його, 6 ви, насіння Авраама, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! 7 Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! 8 Він пам'ятає нав'іки Свого заповіта, те слово, яке наказав був на тисячу родів, 9 що склав Він його з Авраамом, і присягу Свою — для Ісака. 10 Він поставив її за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом нав'іки, 11 говорячи: „Я дам тобі Край ханаанський, частину спадщини для вас!“ 12 Тоді їх було невелике число, нечисленні були та прихóдьки на ній, 13 і ходили вони від народу до народу, від царства до іншого люду. 14 Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: 15 „Не дотóркуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не робіте лихого!“ 16 І покликав Він голод на землю, всяке хлібне стебло поламав. 17 Перед їхнім обличчям Він мужа послав, — за раба Йосип проданий був. 18 Кайданами мучили нóги його, залізо пройшло в його тіло, 19 аж до часу випóвнення слова Його, — слово Господнє його було виявило. 20 Цар послав — і його розв'язав, володар народів — і його був звільнив. 21 Він настановив його паном над домом своїм, і володарем над усім маєтком своїм, 22 щоб в'язнів він його можновладців по волі своїй, а старших його умудрив. 23 І Ізраїль прибув до Єгипту, і Яків замешкав у Хамовім краї. 24 А народ Свій Він сильно розмножив, і зробив був ряснішим його від його ворогів. 25 Він переминив їхнє серце, щоб народа Його ненавиділи, щоб брались на хитрощі проти рабів Його. 26 Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, 27 — вони положили були серед них Його речі знаменні, та чуда у Хамовім краї. 28 Він темнóту наслав — і потемніло, і вони не протівились слову Його. 29 Він переминив їхню воду на кров, і вморив їхню рибу. 30 Їхній край зарóївся був жабами, навіть в покóях царів їхніх. 31 Він сказав — й прибулі рої мух, воші в цілому óбширі їхньому. 32 Він градом зробив їхній дощ, палючий огонь

— на їхню землю. 33 І Він повибивав виноград їхній та фігове дерево їхнє, і деревину на óбширі їхньому повилóмлював. 34 Він сказав — і найшла сарана́ та гуси́нь без ліку, — 35 усю яри́ну в їхнім краї́ пожéрла, і плід землі їхньої з'їла. 36 І Він повбивав усіх пéрвістків в їхньому краї, почáток усякої їхньої сили. 37 І Він вівпровадив їх у сріблі та в золоті, і серед їхніх племéн не було, хто б спіткнувся. 38 Єгипет радів, коли вийшли вони, бо страх перед ними напáв був на них. 39 Він хмару простяг на заслону, а огонь — на освітлення ночі. 40 Зажадав був Ізраїль — і Він перепелиці наслав, і хлібом небесним Він їх годував. 41 Відчинив був Він скелю — й линула вода, потеклі були ріки в пустинях, 42 бо Він пам'ятав за святе Своє слово, за Авраама, Свого раба. 43 І Він з радістю вивів народ Свій, зо співом — вибранців Своїх, 44 І їм землю народів роздав, і посіли вони працю лю́дів, 45 щоб викóнували Його заповіді, та закони Його берегли! Алілу́я!

106 Алілу́я! 2 Хто розкаже про велич Господню, розповість усю славу Його? 3 Блаженні, хто дéржиться права, хто чинить правду кожного часу! 4 Згадай мене, Господи, в ласці Сво́йй до народу Свого́, відвідай мене спасінням Своїм, 5 щоб побачити добре вибранців Твоїх, щоб я тішився радощами Твого народу, і хвалився зо спадком Твоїм! 6 Ми згрішили з батьками своїми, скривіли, неправдівé чинили. 7 Не зважали на чуда Твої батьки наші в Єгипті, многоті Твоїх ласк не пригадували й бунтувались над морем, над морем Червóним. 8 Та Він ради Імення Свого їх спас, щоб виявити Свою силу. 9 Він клікнув на море Червоне — і вислохло, і Він їх повів через мóрські глибини, немов по пустині! 10 І Він спас їх з руки неприятеля, визволив їх з руки ворога, — 11 і закрила вода супротівників їхніх, жоден з них не зоста́вся! 12 Тоді то в слова́ Його ввірували, виспівували Йому славу. 13 Та скоро забули вони Його чин, не чекали порáди Його́, 14 і пала́ли в пустині жадáнням, і Бога в пустині ізнов випробóвували, 15 і Він їхнє жадáння їм дав, але худість послав в їхню душу. 16 Та Мойсею позáздрили в таборі, й Ааронові, святому Господньому. 17 Розкрилась земля — і Датáна поглинула, Авіро́нові збори накрила, 18 і огонь

запалав на їхніх збрах, — і пólум'я те попало́ло безбожних. 19 Зробили тельця́ на Хорі́ві, і били поклони бовва́нові ви́литому, — 20 і змінили вони свою славу на образ вола́, що траву пожирає, 21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив, 22 у землі Ха́мовій чу́да, страшні речі над морем Червоним. 23 І сказав Він пони́щити їх, коли б не Мойсей, ви́бра́нець Йо́го, що став був у ви́ломі перед обличчям Йо́го — відверну́ти Йо́го гнів, щоб не шкодив! 24 Погордили землею жада́ною, не повірили сло́ву Йо́го, 25 і ре́мствували по на́метах своїх, неслухня́ні були́ до Госпо́днього голосу. 26 І Він підійняв Свою ру́ку на них, щоб їх повалі́ти в пустині́, 27 і щоб повалити їхне по́тómство посеред наро́дів, та щоб розпорóшити їх по краї́нах! 28 І служили Ваа́лові пео́рському, й їли вони жертви мертвих, 29 і діла́ми своїми розгні́вали Бога, — тому вдерлась за́раза між них! 30 І встав тоді́ Пінхас та й розсуді́в, — і за́раза затрі́малась, 31 і йому́ порахо́вано в праведність це, з роду в рід аж наві́ки. 32 І розгні́вали Бога вони над водою Ме́риви, і через них стало зле для Мойсея, 33 бо духа йо́го засму́тили, і він говорив нерозва́жно уста́ми своїми. 34 Вони не позни́щували тих наро́дів, що Госпо́дь говорив їм про них, — 35 і поміша́лись з пога́нами, та їхніх учинків навчі́лись. 36 І бо́жищам їхнім служили, а ті па́сткою стали для них. 37 І прино́сили в жертву сині́в своїх, а дочо́к своїх — де́монам, 38 — і кров чисту ли́ли, кров сині́в своїх і дочо́к своїх, що їх у жертву прино́сили бо́жищам хана́анським. І через кривавий пе́реступ земля́ поскверні́лась, 39 і стали нечисті́ вони через учі́нки свої́, і пере́люб чинили діла́ми своїми. 40 І проти наро́ду Свого запалав гнів Госпо́дній, і спа́док Йо́го Йо́му став огі́дним, 41 і віддав їх у руку наро́дів, — і їхні нена́висники панували над ними, 42 і їхні вороги їх гно́били, і вони впокорі́лися під їхню руку. 43 Багато разі́в Він визво́лював їх, але вони вперті́ були́ свої́м за́думом, — і пригно́блено їх через їхню прові́ну! 44 Та побачив Він їхню ті́снóту, коли почув їхні блага́ння, 45 і Він пригадав їм Свого запові́та, і пожа́лував був за Своєю великою милі́стю, 46 і збудив милосердя́ до них між усі́ма, що їх полони́ли! 47 Спасі́ нас, о Госпо́ди, Боже наш, і нас позбирай з-мі́ж наро́дів, щоб дякувати Йо́мэнню свя́тому Твоє́му, щоб Твоє́ю хвалі́тися

славою! 48 Благословенний Госпо́дь, Бог Ізраї́лів зві́ку й наві́ки! І ввесь наро́д нехай скаже: Амі́нь! Алі́лу́я!

107 „Дякуйте Госпо́ду, добрий бо Він, бо наві́ки Йо́го милосердя́!“ 2 хай так скажу́ть ті всі́, що Госпо́дь урятував їх, що ви́зволив їх з руки ворога, 3 і з краі́в їх зібрав, — від сходу́ й за́ходу, від півночі́ й моря! 4 Блудили вони по пустині́ дорого́ю голою, осі́лого мі́ста не знахо́дили, 5 голодні́ та спра́гнені, і в них їхня душа́ омлі́вала. 6 І в недо́лі свої́й вони Го́спода клі́кали, і Він визволя́в їх від у́тискі́в їхніх! 7 І Він їх попрова́див доро́гою прóстою, щоб до мі́ста осі́лого йшли. 8 Нехай же подя́ку складу́ть Госпо́деві за милі́сть Йо́го, та за чу́да Йо́го сина́м лю́дським, 9 бо на́сатив Він спра́гнену Душу́, а душу́ голодну на́повнив добром! 10 Ті́, хто перебував був у те́мряві́ та в сме́ртній ті́ні, то в'язні́ біди́ та залі́за, 11 бо вони спротивля́лися Бо́жим сло́ва́м, і відкі́нули раду́ Всеви́шнього. 12 Та Він упокори́в їхне се́рце терпіння́м, спі́ткну́лись вони — і ні́хто не помі́г, 13 і в недо́лі свої́й вони Го́спода клі́кали, і Він визволя́в їх від у́тискі́в їхніх! 14 І Він виві́в їх з те́мряви́ й мо́року, їхні́ ж кайдана́ сторо́щив. 15 Нехай же подя́ку складу́ть Госпо́деві за милі́сть Йо́го, та за чу́да Йо́го сина́м лю́дським, 16 бо Він полама́в мідні́ двері́, і засу́ви залі́зні зрубав! 17 Нерозумні́ страждали́ за грі́шну доро́гу свою́ й за свої́ беззаконня́. 18 Душа́ їхня від уся́кої ї́жі відве́рталася, — і дійшли́ вони аж до бра́м сме́рти, 19 і в недо́лі свої́й вони Го́спода клі́кали, і Він визволя́в їх від у́тискі́в їхніх, — 20 Він послав Своє́ сло́во та їх уздо́рбив, і їх урятував з їхньої́ хвороби́! 21 Нехай же подя́ку складу́ть Госпо́деві за милі́сть Йо́го та за чу́да Йо́го сина́м лю́дським, 22 і хай жертви́ подя́ки прино́сять, і хай розпо́відаю́ть зо спі́вом про чі́ни Йо́го! 23 Ті́, хто по морю́ пливе́ корабля́ми, хто чини́ть зайня́ття́ своє́ на вели́кій воді́, — 24 вони бачи́ли чі́ни Го́сподні́ та чу́да Йо́го в гли́бині! 25 Він скаже́ — і бу́ря зрива́ється, і підно́сяться хвилі́ Йо́го, 26 до неба́ вони підійма́ються, до безодні́ спада́ють, — у небезпе́ці душа́ їхня хвилю́ється! 27 Вони кру́тяться́ й ходять́ вперед та назад, як п'я́ний, і вся́ їхня му́дрість бенте́житься! 28 Та в недо́лі свої́й вони Го́спода кли́кали, і Він визволя́в їх від у́тискі́в їхніх! 29 Він зміню́є бу́рю на ти́шу, — і

стихають їхні хвили, 30 і раділи, що втіхли вони, і Він їх привів до бажаної пристані. 31 Нехай же подяку складуть Господеві за милість, та за чуда Його сином людським! 32 Нехай величають Його на народньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! 33 Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, 34 плідючу землю — на солончак через злобу мешканців її. 35 Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерело, 36 і голодних садівить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, 37 і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! 38 І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! 39 Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. 40 Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, 41 а вбогого Він підіймає з убозтва, і розмножує роди, немов ту отару. 42 Це бачать правдиві й радіють, і закриває уста свої всяке безправ'я. 43 Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони милосердя Господне!

108 Пісня. Псалом Давидів. Моє серце зміцнілося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалою! 2 Збудися ж ти, арфо та цитро, — я буду будити досвітню зорю! 3 Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед народів, і буду співати Тобі між племенами, 4 бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до змар! 5 Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! 6 Щоб любі Твої були визволені, своєю правцею допоможи й обізвіся до нас! 7 У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселюся, — розділю Я Сихем, і долину Суккотську поміряю. 8 Належить Мені Гілеад, і Мені Манасія, а Ефрем — охорона Моєї голови, Юда — берло Моє. 9 Моав — то мідниця Мого миття, на Едом узуттям Своїм кину, над Филістеєю буду погукувати!“ 10 Хто мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому мене приведе? 11 Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? 12 Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнота! 13 Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 бо мої ворогі порозкривали на мене уста

нечестиві та пельки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! 3 І вони оточили мене словами ненависти, і без причини на мене воюють, 4 обмовляють мене за любов мою, а я — молюся за них, 5 вони віддають мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! 6 Постав же над ним нечестивого, і по правиці його сатана нехай стане! 7 Як буде судитись — нехай вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! 8 Нехай дні його будуть короткі, хай інший маєток його забере! 9 Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! 10 І хай діти його все мандрують та жebraють, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! 11 Бодай їм тенета розставив лихвар на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! 12 Щоб до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сиротам милости! 13 Щоб на знищення стали нащадки його, бодай було скреслене в другому роді ім'я їхнє! 14 Беззаконня батьків його хай пам'ятається в Господа, і хай не стирається гріх його матері! 15 Нехай будуть вони перед Господом завжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — 16 ворог бо не пам'ятав милосердя чинити, і напастував був людину убогу та бідну, та серцем засмучену, щоб убивати її! 17 Полюбив він прокляття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благословення, — щоб воно віддалилось від нього! 18 Зодягнув він прокляття, немов свою одіж, просякло воно, як вода, в його нутро, та в кості його, мов олива! 19 Бодай воно стало йому за одіж, в яку зодягнеться, і за пояс, що завжди він ним підпереться! 20 Це заплата від Господа тим, хто мене обмовляє, на душу мою наговорює зло! 21 А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Ймення Свого, що добре Твоє милосердя, — мене порятуй, 22 бо я вбогий та бідний, і зранене серце моє в моїм нутрі! 23 Я ходжу, мов та тіль, коли хилиться день, немов саран — я відкинений! 24 Коліна мої знесилилися з посту, і вихудло тіло моє з недостачі оливи, 25 і я став для них за посміховище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. 26 Помози мені, Господи, Боже мій, за Своїм милосердям спаси Ти мене! 27 І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчинив! 28 Нехай проклинають вони, Ти ж поблагослові! Вони повстають, та нехай засоромлені будуть, а раб Твій радітиме! 29

Хай зодягнуться ганьбою ті, хто мене обмовляє, і хай вони сором свій вдягнуть, як шату! 30 Я устами своїми хвалитиму голосно Господа, і між багатьма Його славити буду, 31 бо стоїть на правиці убогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. 2 Господь із Сіону пошле бёрло сили Своєї, — пануй Ти поміж ворогами Своїми! 3 Нарód Твій готовий у день військoвoгo побóру Твого, — в оздóбах святині із лoня зірніці прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молодість. 4 Поклявся Господь, — і не буде жаліти: „Ти священник навіки за чином Мелхиседековим“. 5 По правиці Твоїй розторóжить Владика царів у день гніву Свогo, 6 Він буде судити між народами, землю вiповнить трупамі, розторóжить Він голову в краї великім. 7 Буде пити з струмкá на дорозі, томú то підійме Він гóлову!“

111 Алілуя! 2 Великі Господні ділá, — вони пожадáні для всіх, хто їх любить! 3 Його діло — красá та велічність, а правда Його пробуває навіки! 4 Він пам'ятку чудам Своім учинив, — милостівий та щедрий Господь! 5 Поживу дає Він для тих, хто боїться Його, заповіта Свогo пам'ятає повік! 6 Силу чинів Своїх об'явив Він наро́дові Своєму, щоб спáдщину наро́дів їм дати. 7 Діла́ рук Його — правда та право, всі на́кази Його справедливі, — 8 вони кріпкі на вічні вікі, вони зрóблені вірністю і правотою! 9 Послав Він Своєму наро́дові визвóлення, заповіта Свогo поставив навіки, святе та грізнé Його ймéння! 10 Почáток премудрости — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто викóнує це, Його слава навіки стоїть!

112 Алілуя! 2 Буде сiльним насiння його на землі, буде поблагослóвлений рiд безневiнних! 3 Багатство й достаток у домi його, а правда його пробуває навіки! 4 Світло схóдить у тёмряві для справедливих, — Він ласка́вий, і милостівий, і праведний! 5 Добрий муж милостівий та позичає, уде́ржує справи свої справедливо́стю, 6 і навіки він не захита́ється, — у вічній пам'яті праведний бóде! 7 Не боїться він звiстки лихої, його серце міцне, надію складає на Господа! 8 Уміцнене серце його не боїться, бо

він бачить нещастя поміж ворогами своїми! 9 Він щедро убогим дає, його правда навіки стоїть, його рiг підіймається в славі! 10 Це бачить безбожний та гнiвається, скрегóче зубами своїми та тáне. Бажáння безбожних загине!

113 Алілуя! 2 Нехай буде благословенне Господне Ім'я відтепér і навіки! 3 Від сходу сонця аж до заходу його — прославляйте Господне Ім'я! 4 Господь підіймається над усі наро́ди, Його слава понад небесá! 5 Хто подібний до Господа, нашого Бога, що мешкає на висоті, 6 та знижується, щоб побачити те, що на небеса́х і на землі? 7 Бідаря́ Він підвóдить із поро́ху, зо смiття́ підіймає нужде́нного, 8 щоб його поса́дити з вельмóжними, з вельмóжними люду́ Йогó! 9 Він неплiдну в домi садóвить за радiсну матiр дiтей! Алілуя!

114 Як виходив Ізраїль з Єгипту, від наро́ду чужого дiм Яковiв, — 2 Юда став за святину́ Йому, а Ізраїль — Його панува́нням! 3 Побачило море все це — і побiгло, Йорда́н повернувся наза́д! 4 Го́ри скака́ли, немов баранці, а пагірки — немов ті ягня́та! 5 Щó тобі, море, що ти втикаєш? Йорда́не, що ти поверну́вся наза́д? 6 Чого ска́чете, гори, немов баранці, а пагірки — мов ті ягня́та? 7 Тремти, зéмле, перед Господнім лицем, перед лицем Бога Якова, 8 що скелю обертає в озеро водне, а кремiнь — на водне джерéло!

115 Не нам, Господи, не нам, але йменню Своєму дай славу за милість Твою, за правду Твою! 2 Пощо мають казати наро́ди: „Де ж то їхній Бог?“ 3 А Бог наш на небі, — усе, що хотiв, учинив 4 їхні божки́ — срібло й золото, діло рук людських: 5 вони мають уста́ — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, 6 мають уши́ — й не чують, мають носа́ — й без ню́ху, 7 мають руки́ — та не дотика́ються, мають ноги́ — й не ходять, своїм гóрлом вони не говорять! 8 Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробля́є, усі, хто надію на них поклада́є! 9 Ізраїлю, — надію складай лиш на Господа: Він їм поміч та щит їм! 10 Аарóновий доме, — надійтеся на Господа: Він їм поміч та щит їм! 11 Ті, що Господа бої́ться, — надійтеся на Господа: Він їм поміч та щит їм! 12 Господь пам'ятає про нас, — нехай поблагослóвить! Нехай поблагослóвить Ізраїлів дiм, нехай поблагослóвить Він дiм Аарóнів! 13 Нехай поблагослóвить Він тих, хто має до Господа

страх, малих та великих! **14** Нехай вас розмножить Господь, — вас і ваших дітей! **15** Благословенні ви в Господа, що вчинив небо й землю! **16** Небо, — небо для Господа, а землю віддав синам людським! **17** Не мертві хвалитимуть Господа, ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, — **18** а ми благословлятимемо Господа — відтепер й аж навіки! Алілуя!

116 **2** бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я клікатиму в свої дні! **3** Болі смерти мене оточили і знайшли мене муки шеблу, нещастя та смуток знайшов я! (Sheol h7585) **4** А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, візволи ж душу мою!“ **5** Господь милостивий та справедливий, і наш Бог милосердний! **6** Пильнує Господь недосвідчених, — став я нужденний, та Він допоможе мені! **7** Вернися, о душе моя, до свого відпочинку, бо Господь робить добре тобі, **8** бо від смерти Ти візволив душу мою, від сльози — моє око, ногу мою від спотикання. **9** Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! **10** Я вірив, коли говорив: „Я сильно пригнічений!“ **11** Я сказав був у поспіху: Кожна людина говорить неправду!“ **12** Чим я відплачу Господеві за всі добродійства Його на мені? **13** Я чашу спасіння прийму, і прикличу Господнє Ім'я! **14** Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його! **15** Дорога в очах Господа смерть богобійних Його! **16** О Господи, я бо Твій раб, я Твій раб, син Твоєї невілниць, — Ти кайдани мої розв'язав! **17** Я жертву подяки Тобі принесу, і Господнім Ім'ям буду клікати! **18** Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його, **19** на подвір'ях Господнього Дому, посеред тебе, о Єрусалиме! Алілуя!

117 Хвалить Господа, всі племена, прославляйте Його, всі народи, **2** бо зміцнілось Його милосердя над нами, а правда Господня навіки! Алілуя!

118 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! **2** Нехай скаже Ізраїль, бо навіки Його милосердя! **3** Нехай скаже дім Ааронів, бо навіки Його милосердя! **4** Нехай скажуть ті, хто боїться Господа, бо навіки Його милосердя! **5** У тісноті я клікав до Господа, — і простором озвався до мене Господь! **6** Зо мною Господь — не боюся нікого, що зробить людина мені? **7** Господь

серед тих, що мені помагають, — і побачу загибель своїх ненавісників. **8** Краще вдаватись до Господа, ніж надіятися на людину, **9** краще вдаватись до Господа, ніж надіятися на вельможних! **10** Всі народи мене оточили, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! **11** Оточили мене й обступили мене, — я ж Господнім Ім'ям їх понищив! **12** Оточили мене немов бджоли, та погасли вони, як терновий огонь, — я бо Господнім Ім'ям їх понищив! **13** Дошкульно попхнув ти мене на падіння, — та Господь спас мене! **14** Господь моя сила та пісня, і став Він спасінням мені! **15** Голос співу й спасіння в наметах між праведників: „Господня правниця виконує чуда! **16** Правниця Господня підноситься, правниця Господня виконує чуда!“ **17** Не помру, але житиму, і буду звіщати про чини Господні! **18** Покарати мене — покарав був Господь, та смерти мені не завдав. **19** Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду, буду славити Господа! **20** „Це брама Господня, — праведники в неї входять“. **21** Я буду хвалити Тебе, бо озвався до мене, і став Ти спасінням мені! **22** Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем, — **23** від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших! **24** Це день, що його створив Господь, — радіймо та тішмося в нім! **25** Прóbсимо, Господи, — спаси! Прóbсимо, Господи, — пощасті! **26** Благословен, хто гряде у Господнє Ім'я! Благословляємо вас із Господнього дому! **27** Господь — Бог, і засяяв Він нам. Прив'яжіте святкову жертву шнурами аж до наріжників жертівника! **28** Ти мій Бог, і я буду Тебе прославляти, мій Боже, я буду Тебе величати! **29** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!

119 Блаженні непорóчні в дорóзі, що ходять Законом Господнім! **2** Блаженні, хто держить свідóцтва Його, хто шукає Його всім серцем, **3** і хто кривди не робить, хто ходить путями Його! **4** Ти видав накази Свої, щоб виконувати пильно. **5** Коли б же дорóги мої були півні, щоб держатися Твоїх постанов, — **6** не буду тоді засорóмлений я, як буду дивитись на всі Твої заповіді! **7** Щирим серцем я буду Тебе прославляти, як навчуся законів Твоїх справедливих. **8** Я буду держатись Твоїх постанов, — не кидай же зóвсім мене! **9** Чим додержить юнак у чистоті свою

стежку? — Як держатиметься Твоїх слів! **10** Цілим серцем своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблудитися від Твоїх заповідей! **11** Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе. **12** Благословен еси, Господи, навчи мене постановів Своїх! **13** Устами своїми я розповідаю про всі присуди уст Твоїх. **14** З дороги свідочств Твоїх радію я, як маєтком великим. **15** Про накази Твої розмовлятиму я, і на стежки Твої буду дивитись. **16** Я буду радіти Твоїми постановами, слова Твого не забуду! **17** Своєму рабові пощасті, щоб я жив, — і я буду держатися слова Твого! **18** Відкрий мої очі, і хай чуда Закону Твого я побачу! **19** На землі я прихосько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! **20** Омлівает душа моя з туги за Твоїми законами кожного часу. **21** Насварив Ти проклятих отих гордунів, що вхилиються від Твоїх заповідей. **22** Відверни Ти від мене зневагу та сором, бо держуюсь свідочств Твоїх я! **23** Теж вельможі сидять та на мене змовляються, та Твій раб про постанови Твої розмовляє, **24** і свідочства Твої — то потіха моя, то для мене дорадники! **25** Душа моя гнеться до пороку, — за словом своїм оживи Ти мене! **26** Про дороги свої я казав, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постановів Своїх! **27** Дай мені розуміти дорогу наказів Твоїх, — і про чуда Твої я звічатиму. **28** Розпливает зо смутку душа моя, постав мене згідно зо словом своїм! **29** Дорогу неправди від мене відсунь, і дай мені з ласки Своєї Закону! **30** Я вибрав путь правди, закони Твої біля себе поставив. **31** До свідочств Твоїх я приєднався, — Господи, не посором же мене! **32** Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце моє. **33** Путь Своїх постановів покажи мені, Господи, — і я буду держатись її до кінця! **34** Дай мені зрозуміти, і нехай я держуюсь Закону Твого, і всім серцем я буду триматись його! **35** Провадь мене стежкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов уподобу. **36** Серце моє прихили до свідочств Твоїх, а не до користи. **37** Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі своїй оживи Ти мене! **38** Для свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно. **39** Відверни Ти від мене зневагу, якої боюся, бо добрі закони Твої. **40** Ось я прагну наказів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю! **41** І хай зійде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твоє, згідно з словом твоїм, **42** і нехай відповім

я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюсь на слово Твоє! **43** І не відіймай з моїх уст слова правди ніколи, бо я жду Твоїх присудів! **44** А я буду держатися завжди Закону Твого, на вічні вікі! **45** І буду ходити в широкості, бо наказів Твоїх я шукаю. **46** І буду я перед царями звічати про свідочства Твої, — й не зазнаю я сорому! **47** І буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив, **48** і я руки свої простягну до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздумувати про Твої постанови! **49** Пам'ятай про те слово своєму рабові, що його наказав Ти чекати мені. **50** Це розрада моя в моїм горі, як слово Твоє оживляє мене. **51** Гордуні насміхалися з мене занадто, та я не відступив від Закону Твого! **52** Твої присуди я пам'ятаю відвіку, о Господи, — і радію! **53** Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закону Твого опускають! **54** Співи для мене — Твої постанови у домі моєї мандрівки. **55** Я вночі пам'ятаю ім'я Твоє, Господи, і держуюсь Закону Твого! **56** Оце сталося мені, бо наказів Твоїх я держуюсь. **57** Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатись мені Твоїх слів“. **58** Я благаю Тебе цілим серцем: Учини мені милість за словом своїм! **59** Я розважив дороги свої, й до свідочств Твоїх ноги свої звернув. **60** Я спішу й не барюся виконувати Твої заповіді. **61** Тенета безбожних мене оточили, та я не забув про Закону Твого. **62** Опівночі встаю я, щоб скласти подяку Тобі за присуди правди Твої. **63** Я приятель всім, хто боїться Тебе, й хто накази Твої береже! **64** Милосердя Твого, о Господи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх постановів! **65** Ти з рабом своїм добре зробив, Господи, за словом своїм. **66** Навчи мене доброго розуму та пізнання, бо в заповіді Твої вірую я! **67** Доки я не страждав, блудив був, та тепер я держуюсь Твого слова. **68** Ти добрий, і чиниш добро, — навчи Ти мене Своїх постановів! **69** Гордуні вимисляють на мене неправду, — а я цілим серцем держуюсь наказів Твоїх. **70** Зробилось нечуле, як лій, їхнє серце, — а я розкошую з Закону Твого. **71** Добре мені, що я змучений був, — щоб навчитися Твоїх постановів! **72** Ліпший для мене Закон Твоїх уст, аніж тисячі золота й срібла. **73** Руки Твої створили мене й збудували мене, — подай мені розуму, й хай я навчусь Твоїх заповідей! **74** Хто боїться Тебе, ті побачать мене та й зрадіють, бо я Твого слова чекаю! **75** Знаю я, Господи, що справедливі були

Твої присуди, і справедливо мене понижа́в Ти. 76 Нехай буде милість Твоя на розра́ду мені, — за словом Твоїм до Свого раба. 77 Нехай зйде на мене Твоє милосердя, — й я житиму, бо Зако́н Твій — розра́да моя. 78 Нехай горду́ні посоро́млені будуть, бо робили нечесно, а я буду розду́мувати про нака́зи Твої. 79 До ме́не поверну́ться ті, хто бої́ться Тебе, — і пізна́ють свідо́цтва Твої. 80 Нехай серце моє буде чисте в Твоїх постано́вах, щоб я не посоро́мився! 81 Душа моя слабне від ту́ги за спасі́нням Твоїм, — чекаю я слова Твого! 82 За словом Твоїм гасну́ть очі мої та питають: „Коли Ти потішиш мене?“ 83 Хоч я став, як той міх у диму́, та Твоїх постано́в не забув. 84 Скільки днів для Твого раба? Коли присуда зробиш моїм переслі́дникам? 85 Горду́ні покопа́ли були мені я́ми, що не за Зако́ном Твоїм. 86 Усі Твої за́повіді справедливі; неправдиво мене переслі́дують, — допоможі Ти мені! 87 Ма́лощо не погуби́ли мене на землі, — та я не покинув нака́зів Івої́х! 88 Оживі́ Ти мене за Своїм милосердя́м, — і я буду триматися сві́дчення уст Твої́х! 89 Навіки, о Господи, слово Твоє в небеса́х пробува́є. 90 З роду в рід Твоя правда; Ти землю поставив — і стала вона, — 91 усі за Твоїми суда́ми сьогодні стоять, бо раби Твої всі. 92 Коли б не Зако́н Твій, розра́да моя, то я був би загинув в недо́лі свої́й! 93 Я повік не забу́ду нака́зів Твої́х, бо Ти ними мене оживля́єш. 94 Твій я, спаси Ти мене, бо нака́зів Твої́х я шукаю! 95 Чека́ють безбожні забити мене, а я про свідо́цтва Твої́ розважаю. 96 Я бачив кінець усього́ доскона́лого, але́ Твоя заповідь вельми широка! 97 Як я коха́ю Зако́на Твого́, цілий день він — розмова моя! 98 Твоя за́повідь робить мудрі́шим мене від мої́х ворогі́в, — вона бо навіки моя! 99 Я став розумні́ший за всіх своїх учителя́в, — бо свідо́цтва Твої́ — то розмова моя! 100 Став я мудрі́ший за ста́рших, — бо держу́ся нака́зів Твої́х! 101 Я від кожної́ злої́ дороги повстрі́мую но́ги свої́, щоб держáтися слова́ Твого. 102 Я не ухия́юся від Твої́х присуди́в, Ти бо навча́єш мене. 103 Яке то солодке слово Твоє для мого піднебі́ння, солодше від меду воно мої́м уста́м! 104 Від нака́зів Твої́х я мудрі́ший стаю, тому́ то нена́виджу всяку доро́гу неправди! 105 Для моєї́ ноги Твоє слово світи́льник, то сві́тло для сте́жки моєї́. 106 Я прися́г — і дотримаю, що́ буду держáтися присуди́в правди Твоєї́. 107 Перему́чений я аж за́надто, — за

словом Свої́м оживі́ мене, Господи! 108 Хай же бу́дуть приємні́ Тобі́ жертви́ уст мої́х, Господи, і навчи́ Ти мене Свої́х присуди́в! 109 У небезпе́ці душа́ моя за́вжди. але́ я Зако́ну Твого́ не забув. 110 Безбожні́ поставили па́стку на мене, та я не зблуди́в від нака́зів Твої́х. 111 Я навіки свідо́цтва Твої́ вспа́дкува́в, бо вони́ — раді́сть серця́ мого́. 112 Я серце́ своє нахили́в, щоб чини́ти Твої́ постано́ви, — повік, до кінця́. 113 Сумні́вне нена́виджу я, а Зако́на Твого́ покоха́в. 114 Ти моя охоро́на та щит мій, — чекаю́ я слова́ Твого́. 115 Відступі́ться від мене, злочі́нці, і я бу́ду держати́ся запові́дей мого́ Бога! 116 За словом Свої́м піді́прі́ Ти мене, і я житиму, і в наді́ї мої́й не завда́й мені́ со́рому! 117 Підкри́пи Ти мене — і спасу́ся, і я бу́ду дивитися за́вжди в Твої́ постано́ви! 118 Ти погóрджуєш усі́ма, хто від Твої́х постано́в відступа́є, бо хитро́ці їхні́ — неправда. 119 Всі́х безбожних землі́ відкида́єш, як жу́жель, тому́ покохав я свідо́цтва Твої́. 120 Зо стра́ху Твого́ моє ті́ло тремті́ть, й я бою́сь Твої́х присуди́в! 121 Я право та правду́ чиню́, щоб мене не відда́в Ти мої́м переслі́дникам. 122 Поручі́ Ти на добре Свого́ раба, щоб мене горду́ні не гно́били. 123 Гасну́ть очі мої́ за спасі́нням Твої́м та за словом правди Твоєї́. 124 Учини́ ж Ти Своєму́ рабові́ за Свої́м милосердя́м, і навчи́ Ти мене Свої́х постано́в! 125 Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і свідо́цтва Твої́ буду зна́ти! 126 Це для Господа́ час, щоб ді́яти: Зако́на Твого́ унева́жнили. 127 Тому́ я люблю́ Твої́ заповіді́ більш від золота́ й щі́рого золота. 128 Тому́ всі́ нака́зи Твої́ уважаю́ за слі́шні, а кожну́ доро́гу неправди́ нена́виджу! 129 Чудові́ свідо́цтва Твої́, тому́ то душа́ моя де́ржиться їх. 130 Вхі́д у слова́ Твої́ сві́тло дає, недосві́дчених мудрими́ робить. 131 Я уста́ свої́ розкриваю́ й пові́тря ковтаю́, бо чу́ю жадо́бу до Твої́х запові́дей. 132 Оберні́ся до мене та будь милості́вий мені́, Як чі́ниш Ти тим, хто кохає́ Іме́ння Твоє. 133 Свої́м словом змі́цни мої́ кро́ки, — і не дай панува́ти надо мною́ ні́якому про́гріхові́. 134 Від лю́дського утиску́ ви́зволь мене, — і нехай я держу́ся нака́зів Твої́х! 135 Хай зася́є лице́ Твоє на Твого́ раба, і навчи́ Ти мене уста́вів Свої́х! 136 Пливу́ть во́дні пото́ки з очей мої́х, бо Твого́ Зако́ну не доде́ржують. 137 Ти праведни́й, Господи, і пря́мі Твої́ присуди, 138 бо Ти наказáв справедливі́ свідо́цтва Свої́ й щиру́ правду! 139 Ніщи́ть мене моя́ ре́вність, бо

мої ворогі позабували слова Твої. **140** Вельми очищене слово Твоє, і Твій раб його любить. **141** Я малий і погорджений, та не забуваю наказів Твоїх. **142** Праведність Твоя — праведність вічна, а Закон Твій — то правда. **143** Недоля та ўтиск мене обгорнули, — але Твої заповіді — моя рзкші! **144** Правда свідощв Твоїх вічна, — подай мені розуму, й бду я жити! **145** Цілим серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я бду держатись уставів Твоїх! **146** Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я бду держатись свідощв Твоїх! **147** Світанок я випередив та й вже кличу, Твого слова чекаю. **148** Мої очі сторожі нічні випереджують, щоб про слово Твоє розмовляти. **149** Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти менé з Свого присуду! **150** Наближаться ті, що за чином ганéбним ганяють, від Закону Твого далекі, **151** та близький Ти, о Господи, а всі Твої заповіді — справедливост! **152** Віддавна я знаю свідощтва Твої, бо навіки Ти їх заклáв! **153** Подивись на недолю мою та мене порятуй, бо я не забуваю Закону Твого! **154** Вступіся за справу мою й мене вільо, за словом Своім оживи Ти мене! **155** Від безбожних спасіння далéке, бо вони не шукають Твоїх постанов. **156** Велике Твоє милосердя, о Господи, оживі Ти мене з Свого присуду! **157** Багато моїх переслédників та ворогів моїх, — але від свідощв Твоїх не відхиляюсь! **158** Бачив я зрадників й брідився ними, бо не дéржать вони Твого слóва. **159** Подивися: люблю я накази Твої, — за милосердям Своім оживі мене, Господи! **160** Правда — підвалина слова Твого, а присуди правди Твоєї — навіки. **161** Безневінно вельможі мене переслédують, та серце моє Твого слова боїться. **162** Радію я словом Твоїм, ніби здобич велику знайшов. **163** Я неправду ненавиджу й бріджуся нею, — покохав я Закóна Твого! **164** Сім раз денно я славлю Тебе через присуди правди Твоєї. **165** Мир великий для тих, хто кохає Закóна Твого, — і не мають вони спотикання. **166** На спасіння Твоє я надіюся, Господи, і Твої заповіді викóную. **167** Душа моя дéржить свідощтва Твої, і я сильно люблю їх. **168** Я держуся наказів Твоїх та свідощв Твоїх, бо перед Тобою мої всі дорóги! **169** Благання моє хай наблизиться перед лице Твоє, Господи, за словом Своім подай мені розуму! **170** Нехай прийде молитва моя перед лице Твоє, — за

словом Своім мене вільоль! **171** Нехай ўста мої вимовляють хвалу, бо устáвів Своїх Ти навчаєш мене. **172** Хай язик мій звїщатиме слово Твоє, бо всі Твої заповіді — справедливість. **173** Нехай буде рука Твоя в поміч мені, бо я вибрав накази Твої. **174** Я прагну спасіння Твого, о Господи, а Закон Твій — то рзкші моя! **175** Хай душа моя буде живá, і хай славить Тебе, а Твій присуд нехай допоможе мені! **176** Я блукаю, немов та овечка загублена, — пошукай же Свого раба, бо я не забув Твоїх заповідей!

120 Пісня прочán. 2 Господи, вільоль же душу мою від губи неправди́вої, від язика зрадливо́го! 3 Щó Тобі дасть, або щó для Тебе додасть лукавий язик? — 4 Загóстрені стріли потужного із ялівцевим ву́гльям! 5 Горе мені, що замéшкую в Мéшеху, що живу́ із шатра́ми Кеда́ру! 6 Довго душа моя перебува́ла собі разом з тими, хто нена́видить мир: 7 я — за мир, та коли говорю́, то вони — за вї́йну!

121 Пісня прочán. 2 мені допомóга від Господа, що вчинив небо й зéмлю! 3 Він не дасть захитáтись нозі тво́й, не здрімáє твій Стóрож: 4 оце не дримáє й не спить Стóрож Ізраї́лів! 5 Госпóдь — то твій Стóрож, Госпóдь — твоя тїнь при праві́ці тво́й, — 6 удень сонце не вдáрить тебе, ані мї́сяць вночі! 7 Госпóдь стерегтїме тебе від усякого зла, стерегтїме Він душу твою, — 8 Госпóдь стерегтїме твій вї́хід та вхід відтепéр аж наві́ки!

122 Пісня прочán. Давидова. 2 Ноги наші стояли в ворóтях Твоїх, Єрусали́ме. 3 Єрусали́ме, збудований ти як те місто, що злúчене рáзом, 4 куди сходять пле́мена, пле́мена Господні, — щоб свідчити Ізраї́леві, щоб Імéнню Господньому дякувати! 5 Бо то там на престóлах для суду сидять, на престóлах дому Давї́дового. 6 Миру бажайте для Єрусали́му: „Нехай бóдуть безпéчні, хто любить тебе!“ 7 Нехай буде мир у твої́х передму́р'ях, безпéка в пала́тах твої́х! 8 Ради бра́тті моє́ї та дру́зів мої́х я буду казáти: „Мир тобі!“ 9 Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добра!

123 Пісня прочán. 2 Ото бо, як очі рабів до рукі́ їх панів, як очі невї́льниць — до рукі́ її пані,

отак наші очі до Гбспода, нашого Бога, аж поки не змілується Він над нами! 3 Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо погорди ми дбсить насїтились! 4 Душа наша насїтилась дбсить собі: від безпечних — наруги, від пишних — погорди!

124 Пїсня прочан. Давидова. 3 то нас поковтали б живцём, коли розпаливсь на нас їхній гнів, 4 то нас позаливала б вода, душу нашу потїк перейшов би. 5 душу нашу тоді перейшла б та бурхлива вода! 6 Благословенний Господь, що не дав нас на здбич для їхніх зубів! 7 Душа наша, як птах, урятувалась із сїльць птахолбв, — сїльцє розірвалось, а ми врятувались! 8 Наша помїч — ув Іменї Господа, що вчинив небо й землю!

125 Пїсня прочан. 2 Єрусалим, — гори круг нього, а Господь круг народу Свого відтепер й аж навїки! 3 Не спочине бо берло нечестивих на долї праведних, щоб праведні не простягли своїх рук до неправди. 4 Зроби ж, Господи, дббре для добрих, та для простосердїх! 5 Тих же, що зббчуют на свої манївцї, — нехай їх провадить Господь разом із беззаконцями! Мир на Ізраїля!

126 2 Наші уста тоді були повні веселощів, а язик наш — співання! Казали тоді між народами: Велике вчинїв Господь з ними!“ 3 Велике вчинїв Господь з нами, — були радїсні ми! 4 Вернись ж із нашим полбном, о Господи, нембв ті джерела, на пївдень! 5 Хто сїє з слїзьми, зо спївом той жне: 6 все хбдить та плаче, хто нбсить торбїну насїння на пбсїв, — та вернеться з спївом, хто нбсить снопї свої!

127 Пїсня прочан. Соломонова. 2 Дарёмно вам рано вставати, допїзна сидїти, їсти хлїб загорбваний, — Він і в спаннї подасть друговї Своёму! 3 Дїти — спадщина Господне, плїд утроби — нагорбда! 4 Як стрїли в руках того вєлетня, так і синї молодї: 5 блаженний той муж, що сагайдака свого ними напбвнив, — не ббдуть такі посорбмлєні, коли в брамі вони говорїтимуть із ворогами!

128 Пїсня прочан. 2 Коли труд своїх рук будеш їсти, — блажєн ти, і дббре тобі! 3 Твоя жїнка в кутах твого дому — як та виноградаина плїдна, твої дїти навколо твого столá — нембв саджанцї ті олівковї! 4 Оце так буде поблагослбвлений муж,

що боїться він Господа! 5 Нехай поблагослбвить тебе Господь із Сїбну, — і побачиш дббрб Єрусалиму по всї днї свого життя, 6 і побачиш онўків своїх! Мир на Ізраїля!

129 Пїсня прочан. 2 Багато гнобїли мене від юнацтва мбго, та мене не подужали! 3 Орали були на хребтї моїм плугатарї, поклали вони довгї бброзни, 4 та Господь справедливий, — Він шнўри безбожних порвáv! 5 Нехай посорбмлєні ббдуть, і хай повїдступають назад усї ті, хто Сїона ненавидить! 6 Бодай стали вони, як трава на дахах, що всихає вона, поки вїросте, 7 що нею жменї своєї жнець не напбвнить, ані оберёмка свого в'язальник, 8 і не скаже прохбжий до них: „Благословєння Господне на вас, благословляємо вас Ім'ям Господа!“

130 Пїсня прочан. 2 Господи, ночуй же мїй голос! Нехай ушї Твої ббдуть чўлї на голос благання мбго! 3 Якщо, Господи, ббдеш зважати на беззаконня, — хто встбїть, Владїко? 4 Бо в Тебе пробачення, щоб боятись Тебе. 5 Я надїюсь на Господа, має надїю душа моя, і на слово Його я вповав. 6 Виглядає душа моя Господа бїльш, нїж поранку сторбжа, що до ранку вона стережє. 7 Хай надїю складає Ізраїль на Господа, бо з Господом милїсть, і велике визвблення з Ним, 8 і Ізраїля визволить Він від усїх його пробгрїхів!

131 Пїсня прочан. Давидова. 2 Таж я втихомїрював і заспокобвав душу свою, як дитя, від перс мами своєї відлўчене, як дитїна відлўчена в мене душа моя! 3 Хай надїю складає Ізраїль на Господа відтепер аж навїки!

132 Пїсня прочан. 2 що клявсь Господєві, присягавсь був Сильному Якова: 3 „Не ввїйдў я в намєт свого дому, не зїйдў я на ложе постелї своєї, 4 не дам сну своїм бчам, дрїмання повїкам своїм, 5 аж поки не знайдў я для Господа мїсця, мїсця перебування для Сильного Якова!“ 6 Ось ми чули про Нього в Ефрáfї, на Яарських полях ми знашли Його. 7 Увїйдїм же в мешкання Його, поклонїмось пїднїжковї нїг Його! 8 Встань же Господи, йди до Свого відпочїнку, Ти й ковчег сили Твоєї! 9 Священики Твої хай зодягнуться в правду, і ббдуть спївати Твої богобїйні! 10 Ради Давида, Свого раба, не вїдвертай лиця від Свого

помазанця. **11** Господь присягнув був Давидові правду, і не відступить від неї: „Від плоду утроби твоєї Я посаджу на престолі твоїм! **12** Якщо будуть синове твої пильнувати Мого заповіта й свідoctва Мого, що його Я навчати́му їх, то й сини їхні на вічні вікі будуть сидіти на троні твоїм!“ **13** Бо вибрав Сіона Господь, уподобав його на оселю Собі: **14** „То місце Мого відпочинку на вічні вікі, пробуватиму тут, бо його уподобав, — **15** поживу його щедро благословлю, і хлібом убогих його нагодую! **16** Священиків його зодягну́ у спасіння, а його богобійні співатимуть радісно. **17** Я там вірощу рога Давидового, для Свого помазанця вготую світильника, — **18** ворогів його соромом позодягаю, а на ньому корона його буде сяяти!“

133 Пісня прочан. Давидова. **2** Воно — як та добра олива на голову, що спливає на бороду, Ааронову бороду, що спливає на кінці одежі його! **3** Воно — як хермонська роса, що спадає на гори Сіону, бо там наказав Господь благословення, повіквічне життя!

134 Пісня прочан. **2** Ваші руки здійміть до святині, і Господа благословіть! **3** Нехай поблагословіть тебе із Сіону Господь, що вчинив небо й землю!

135 Алілу́я! **2** що стої́те в домі Господньому, на подвір'ях дому нашого Бога! **3** Хваліть Господа, — бо добрий Господь, співайте Іменню його, — бо приемне воно, **4** бо вибрав Господь собі Якова, Ізраїля — на власність Свою! **5** Знаю бо я, що Господь і Владика наш більший від богів усіх! **6** Все, що хоче Господь, те Він чинить на небі та на землі, на морях та по всяких глибинах! **7** Підіймає Він хмари від краю землі, блискавиці вчинив для дощу, випроваджує вітер з запасів Своїх. **8** Він позабивав перворідних Єгипту, від людини аж до скотини. **9** Він послав між Єгипет ознаки та чуда, — на фараона і на рабів всіх його. **10** Він уразив багато народів, і потужних царів повбивав: **11** Сигона, царя аморéян, і Ога, Башану царя, та всіх ханаанських царів. **12** І Він дав їхню землю спадщиною, на спадок Ізраїлеві, Своему народові. **13** Господи, Імення Твоє віковічне, Господи, — пам'ять Твоя з роду в рід! **14** Бо буде судити Господь Свій народ, та зми́лосердиться Він над

Своїми раба́ми. **15** Божки лю́дів — то срібло та золото, діло рук лю́дських: **16** вони мають уста́ — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, **17** мають уши́ — й не чують, в їхніх уста́х нема віддиху! **18** Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! **19** Доме Ізраїлів, — благословіть Господа! Аароновий доме, — благословіть Господа! **20** Доме Левіів, — благословіть Господа! Хто бої́ться Господа, — благословіть Господа! **21** Благословенний Господь від Сіону, що мешкає в Єрусалимі! Алілу́я!

136 Дякуйте Господу, — добрий бо Він, бо навіки його милосердя! **2** Дякуйте Богу бо́гів, бо навіки його милосердя! **3** Дякуйте Владіці владік, бо навіки його милосердя! **4** Тому, хто чуда великі Єдиний вчиняє, бо навіки його милосердя! **5** Хто розумом небо вчинив, бо навіки його милосердя! **6** Хто землю простяг над водою, бо навіки його милосердя! **7** Хто світила великі вчинив, бо навіки його милосердя! **8** сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки його милосердя! **9** місяця й зорі, щоб вони панували вночі, бо навіки його милосердя! **10** Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки його милосердя! **11** і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки його милосердя! **12** рукою міцною й раменом простягненим, бо навіки його милосердя! **13** Хто море Червоне розтяв на частини, бо навіки його милосердя! **14** і серед нього Ізраїля перепровадив, бо навіки його милосердя! **15** і фараона та військо його вкинув у море Червоне, бо навіки його милосердя! **16** Хто провадив народ Свій в пустині, бо навіки його милосердя! **17** Хто великих царів повбивав, бо навіки його милосердя! **18** і потужних царів перебів, бо навіки його милосердя! **19** Сигона, царя аморéян, бо навіки його милосердя! **20** і Ога, Башану царя, бо навіки його милосердя! **21** і Хто землю їхню дав на спадщину, бо навіки його милосердя! **22** на спадок Ізраїлеві, Своему рабові, бо навіки його милосердя! **23** Хто про нас пам'ятав у пониженні нашім, бо навіки його милосердя! **24** і від ворогів наших визволив нас, бо навіки його милосердя! **25** Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки його милосердя! **26** Дякуйте Богу небесному, бо навіки його милосердя!

137 Над річками Вавилонськими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! **2** На вербах у ньому повісили ми свої арфи, **3** співу бо пісні від нас там жадали були поневолювачі наші, а веселощів — наші мучителі: „Заспівайте но нам із Сіонських пісень!“ **4** Як же зможемо ми заспівати Господню пісню в землі чужинця? **5** Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, — хай забуде за мене правіця моя! **6** Нехай мій язик до мого піднебіння приліпне, якщо я не буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Єрусалима над радість найвищу свою! **7** Пам'ятай же, о Господи, едомським синам про день Єрусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до підвалін його!“ **8** Вавилонська дівочко, що маєш і ти ограбована бути, — блажен, хто заплатить тобі за твій чин, що ти нам заподіяла! **9** Блажен, хто ухопить та порозбиває об скелю і твої немовлята!

138 Давидів. **2** Вклоняюсь до храму святого Твого, і славлю Імення Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звеличив Ти був над усе Своє Імення та слово Своє! **3** Удень, як взиваю, почувеш мене, підбадьорюєш силою душу мою! **4** Усі земні царі прославлять Тебе, Господи, будуть, бо почують вони слово уст Твоїх, **5** і будуть співати про Господні дорogi, бо слава Господня велика, **6** бо високий Господь, — але бачить низького, а гордого Він пізнає іздалека! **7** Якщо серед тісноти піду, — Ти оживиш мене, на лютість моїх ворогів пошлеш руку Свою, і правіця Твоя допоможе мені, — **8** для мене Господь оце виконає! Твоя милість, о Господи, вічна, — чинів Своєї руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** Ти знаєш сидіння моє та вставання моє, думку мою розумієш здалека. **3** Дорогу мою та лежання моє виміряєш, і Ти всі путі мої знаєш, — **4** бо ще слова нема на моїм язиці, а вже, Господи, знаєш те все! **5** Оточив Ти мене заду й спереду, і руку Свою надо мною поклав. **6** Дивне знання над моє розуміння, високе воно, — я його не подолаю! **7** Куди я від Духа Твого піду, і куди я втечу від Твого лица? **8** Якщо я на небо зйду, — то Ти там, або постелюся в шеблі — ось Ти! (Sheol h7585) **9** Понесуся на крилах зірниць, спочину я на кінці моря, **10** — то рука Твоя й там попровадить мене, і мене буде

тримати правіця Твоя! **11** Коли б я сказав: „Тільки темрява вкриє мене, і ніч — світло для мене“, **12** то мене не закриє від Тебе і темрява, і ніч буде світити, як день, і темнота — як світло! **13** Бо Ти вчинив нирки мої, Ти виткав мене в утробі матері моєї, — **14** Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це! **15** І кості мої не сховались від Тебе, бо я вчинений був в укритті, я витканий був у глибинах землі! **16** Мого зародка бачили очі Твої, і до книги Твоєї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було... **17** Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, — **18** перелічую їх, — численніші вони від піску! Як пробуджуюся, — то я ще з Тобою. **19** Якби, Боже, вразив Ти безбожника, а ви, кровожерці, відступітьєс від мене! **20** Вони називають підступно Тебе, Твої вороги на марноту пускаються! **21** Отож, ненавиджу Твоїх ненавісників, Господи, і Твоїх заколотників бріджусь: **22** повною ненавистю я ненавиджу їх, вони стали мені ворогами! **23** Віпробуй, Боже, мене, — і пізнай моє серце, досліди Ти мене, — і пізнай мої задуми, **24** і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Візволь мене від людини лихого, о Господи, бережи мене від насильника, **2** що в серці своїм замишляють злі речі, що війни щодня викликають! **3** Вони гострять свого язика, як той вуж, отрута гадюча під їхніми устами! (Села) **4** Пильнуй мене, Господи, від рук нечестивого, бережи мене від насильника, що задумали стіпи мої захитати» **5** Чванливі сховали на мене тенета та шнурі, розтягли свою сітку при стезці, сільця розмістили на мене! (Села) **6** Я сказав Господеві: „Ти Бог мій, — почув же, о Господи, голос благання мого!“ **7** Господи, Владико мій, сило мого спасіння, що в день бою покрив мою голову, — **8** не виконай, Господи, бажань безбожного, не здійсни його задуму! (Села) **9** Бодай голові не піднесли всі ті, хто мене оточив, бодай зло їхніх уст їх покрило! **10** Хай прісок на них упаде, нехай кине Він їх до огню, до провалля, щоб не встали вони! **11** Злоязична людина — щоб міцною вона не була на землі, людина насильства — бодай лихо спіймало

її, щоб попхнути на погібіль! **12** Я знаю, що зробить Господь правосуддя убогому, присуд правдивий для бідних, — **13** тільки праведні дякувати будуть Іменню Твоєму, невинні сидітимуть перед обличчям Твоїм!

141 Псалом Давидів. **2** Нехай стане молитва моя як кадило перед лицем Твоїм, підношення рук моїх — як жертва вечірня! **3** Поклади, Господи, сторожу на уста мої, стережи двері губ моїх! **4** Не дай нахилитися серцю моему до речі лихобі, — щоб учинки робити безбожністю, із людьми, що чинять переступ, і щоб не ласувався я їхніми присмаками! **5** Як праведний вразить мене, — то це милість, а докорить мені, — це олива на голову, її не відкине моя голова, бо ще і молитва моя проти їхнього зла. **6** Їхні судді по скелі розкидані, та слова мої вчують, бо приємні вони. **7** Як дроба рубають й розколюють їх на землі, так розкидані наші кістки над отвором шеблі. (Sheol h7585) **8** Бо до Тебе, о Господи, Владико, мої очі, на Тебе надіюсь — не зруйновуй мого життя! **9** Бережи Ти від пастки мене, що на мене поставили, та від тенет переступників! **10** Хай безбожні попадають разом до сітки своєї, а я промину!

142 Псалом навчальний, Давида, коли він був у печері. Молитва. Мій голос до Господа, — я кличу, мій голос до Господа, — я благаю! **2** Перед обличчям Його виливаю я мову свою, про недолю свою я розказую перед обличчям Його, **3** коли омліває мій дух у мені. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозі, якою ходжу, пастку для мене сховали! **4** Праворуч поглянь і побач: немає нікого знайомого, загинув притулок від мене, ніхто не питає за душу мою. **5** Я кличу до Тебе, о Господи, я кажу: „Ти моє пристановище, доля моя у країні живих!“ **6** Прислухайся ж Ти до благання мого, бо зробився я зовсім нужденний! Визволь мене від моїх переслідників, бо стали сильніші від мене вони! **7** Виведи душу мою із в'язниці, щоб славити Імення Твоє! Праведні оточать мене, як учиниш добро надо мною!

143 Псалом Давидів. **2** І на суд не вступай із рабом Своїм, — бо жоден живий перед обличчям Твоїм справедливим не буде! **3** Бо неприятель переслідує душу мою, топче живу мою до землі. Посадив мене в темряву, як мерців

цього світу! **4** Омліває мій дух у мені, кам'яніє в нутрі моєму серце моє. **5** Я згадую дні стародавні, над усіми Твоїми чинами роздумую, говорю про діла Твоїх рук. **6** Я руки свої простягаю до Тебе, душа моя прагне Тебе, як пересохла земля! (Села) **7** Поспіши мене вислухати, Господи, — дух мій кінчається! Не ховай Ти від мене обличчя Свого, і нехай я не буду подібний до тих, хто сходить до гробу! **8** Об'яви мені вранці Своє милосердя, бо на Тебе надіюсь, повідом Ти мене про дорогу, якою я маю ходити, бо до Тебе підношу я душу свою! **9** Урятуй мене, Господи, від моїх ворогів, бо до Тебе вдаюся! **10** Навчи мене волю чинити Твою, бо Ти Бог мій, — добрий Дух Твій нехай попровідить мене по рівній землі! **11** Ради Ймення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою виведи душу мою від недолі! **12** А в Своєму милосерді понищ моїх ворогів, і вигуби всіх, хто ненавидить душу мою, бо я — раб Твій!

144 Давидів. **2** Він моє милосердя й твердиня моя, фортеця моя та моя охорона мені, Він мій щит, і я до Нього вдаюся, Він мій народ підбиває під мене! **3** Господи, що то людина, що знаєш її, що то син людський, що зважаєш на нього? **4** Людина стала до пари подібна, її дні — як та тень проминуша! **5** Господи, нахили Своє небо, — й зійди, доторкніся до гір, — і вони задимують! **6** Заблищі блискавицею, й їх розпорош, пошли Свої стріли, і їх побентеж! **7** Пошли з висоти Своєю руку, й мене порятуй, і визволь мене з вод великих, від руки чужинців, **8** що їхні уста промовляють неправду, а їхня правиця — правиця зрадлива! **9** Боже, я пісню нову заспіваю Тобі, на арфі десятиструнній заграю Тобі, **10** що Ти перемогу царям подаєш, що рятуєш Давида, Свого раба, від лихого мечя! **11** Порятуй же мене й збережи Ти мене від руки чужинців, що їхні уста промовляють марноту, а їхня правиця — правиця зрадлива, **12** щоб були сини наші, немов саджанці, виплекані в їхній молодості, наші дочки — немов ті наріжні стовпі, витесані на окрасу палати! **13** Повні наші комори, — вони видають найрізніше, кótяться тисячами наші вівці та кози, десятками тисяч по наших подвір'ях розплóджуються! **14** Ситі наші бики, немає пригód і немає хвороби, і на вулицях наших нема нарікань! **15** Блаженний

наро́д, що йому так ведётся, блаженний наро́д, що Господь — йому Бог!

145 Хвала́ Давидова. 2 Я кожного дня Тебе благословля́тиму, і хвалитиму Йме́ння Твоє повік-віку! 3 Великий Господь і просла́влений ве́льми, і недосліди́ме вели́ччя Його! 4 Рід родо́ві буде хвалити діла́ Івої, і будуть мо́гутність Твою виявляти! 5 Про пишну славу вели́ччя Твого, про справи чудо́вні Твої́ розпові́м! 6 Будуть казати про силу грізні́х Твої́х чині́в, а про ве́лич Твою — розпові́м я про неї́. 7 Па́м'ять про добро́сть велику Твою спові́щати́муть, і будуть співа́ти про правду Твою! 8 Ще́дрий і милосердний Господь, довготерпе́ливий й многомилости́вий, 9 Господь добрий до всіх, а Його милосердя́ — на всі Його твóрива! 10 Тебе, Господи, сла́вити будуть усі Твої́ твóрива, а святи́ Твої́ Тебе благословля́тиму́ть, 11 про славу Царства Твого зві́щати́муть, про мо́гутність Твою гово́ритиму́ть, 12 щоб лю́дським си́нам об'я́вити про мо́гутність Його́ та про славу вели́ччя Царства Його́! 13 Царство Твоє — царство всіх ві́ків, а вла́да Твоя́ — по всі роди! 14 Господь підпира́є всіх па́даючих, усі́х зігну́тих Він випро́стóвує! 15 Очі всіх упова́ють на Те́бе, і Ти їм по́живу даеш своєча́сно, 16 Ти руку Свою відкрива́єш, — і все, що живе, Ти зичли́во году́єш! 17 Господь справедливий на кожній дорозі Сво́йй, і милости́вий у всіх Сво́йх у́чинках, 18 Господь близький всі́м, хто звива́є до Нього, хто правдо́ю кличе Його́! 19 Волю тих, хто бо́їться Його, Він сповня́є, і бла́гання їх чує та їм помагає, — 20 Господь береже́ тих усі́х, хто любить Його, а безбожних усі́х Він пони́щить! 21 Славу Господню уста́ мої́ будуть зві́щати́, і благословля́тиме кожне ті́ло свя́те Його́ Йме́ння на ві́ки ві́ків!

146 Алілу́я! 2 хвалитиму Господа, поки живу́, співатиму Богу мо́єму, аж поки існу́ю! 3 Не наді́йтесь на князі́в, на лю́дського сина, бо в ньому́ спасі́ння нема: 4 ви́йде дух його́ — і він до своєї́ землі́ поверта́ється, — того́ дня його́ за́думи гинуть! 5 Блаженний, ко́му його́ помі́ч — Бог Якові́в, що надія́ його́ — на Господа, Бога його́, 6 що небо та землю́ вчинив, море́ й усе, що є в них, що правди́ пильнує́ наві́ки, 7 правосу́ддя вчиняє́ покривджені́м, що хлі́ба голо́дним дає! Господь в'язні́в розв'язує, 8 Господь очі́ слі́пим

відкриває́, Господь випро́стóвує зігну́тих, Господь милує́ праведних! 9 Господь оборо́няє приходо́вків, сирото́у та вдови́цю підтримує́, а доро́гу безбожних викривлює́! 10 Хай царю́є наві́ки Господь, Бог твій, Сіоне, із роду́ у рід! Алілу́я!

147 Хвалі́ть Господа, — добрий бо Він, виспівуйте́ нашому́ Богу, — приємний бо Він, — Йому́ подоба́є хвала́! 2 Господь Єрусали́ма буде́, збирає́ вигна́нців Ізраї́левих. 3 Він злама́носéрдих лікує́, і їхні́ рани болю́чі обв'язує́, 4 вирахо́вує Він число́ зоря́м, і кожній із них дає́ йме́ння. 5 Великий Господь наш, та дужи́й на си́лі, Його́ мудрости́ мі́ри нема! 6 Господь підійма́є слухня́них, безбожних пони́жує аж до землі́. 7 Дайте́ відпові́дь Госпо́ду нашому́ вдячно́ю пі́снею, заграйте́ для нашого́ Бога на гу́слах: 8 Він хмара́ми небо́ вкриває́, пригото́влює дощ для землі́, оборо́щує гори́ травою́, 9 худо́бі дає́ її́ корм, вороня́там — чо́го вони́ кличу́ть! 10 Не в си́лі коня́ уподо́ба Його́, і не в чле́нах лю́дини Його́ закоха́ння, — 11 Господь любить тих, хто бо́їться Його́, хто надію́ склада́є на милість Його́! 12 Хвали́ Господа, Єрусали́ме, прославля́й Сво́го Бога, Сіоне, 13 бо змі́цняє Він за́суви бра́м твої́х, сині́в твої́х благословля́є в то́бі, 14 чини́ть мир у грани́ці тво́йй, годує́ тебе́ пше́ницею́ шири́ю, 15 посла́є на землю́ нака́за Сво́го, — дуже́ швидко́ летить Його́ Слово́! 16 Дає́ сні́г, немов во́вну, розпоро́шує па́морозь, бу́ці́м то́ поро́х, 17 Він кида́є лід Сво́й, немов ті́ кришки́, — і перед морозом Його́ хто́ усто́їть? 18 Та Він пошле́ Своє́ слово́, — та й розто́пить його́, Сво́ім ві́тром пові́є, — вода́ потече́! 19 Своє́ слово́ звіщає́ Він Якову́, поста́нови Сво́й та Сво́й правосуддя́ — Ізраї́лю: 20 для жо́дного лю́ду Він так не зроби́в, — той не знаю́ть вони́ правосуддя́ Його́! Алілу́я!

148 Алілу́я! 2 Хвалі́те Його́, всі́ Його́ Анго́лі, хвалі́те Його́, усі́ війська́ Його́: 3 Хвалі́те Його́, сонце́ й міся́цю, хвалі́те Його́, усі́ зорі́ ясні́! 4 Хвалі́те Його́, небеса́ із небéс, та води́, що над небеса́ми! 5 Нехай́ Господа́ хваля́ть вони́, бо Він нака́зав, — і створи́лись вони́, 6 Він їх поста́вив на ві́чні ві́ки, дав нака́за, — і не пересту́плять його́! 7 Хвалі́ть Господа́ та́кож з землі́: ри́би великі́ й безо́дні усі́, 8 огонь́ та град, сні́г та туман, ві́тер бурхли́вий, що вико́нує́ слово́ Його́, 9 го́ри та па́гірки всі́, плідне́ дере́во та всі́ кедрі́ни, 10 зві́рина́

й вся худоба, все плазуюче та птаство крилате, **11**
земні царі й всі народи, князі та всі судді землі,
12 юнакі та дівиці, старі разом із дітьми, — **13**
нехай усі хвалять Господне Ім'я, бо Його тільки
Ймення звеличилось, величність Його на землі й
небесах! **14** Він рога народу Своєму підніс! Слава
всім богобійним Його, дітям Ізраїлевим, народові,
що до Нього близький! Алілуя!

149 Алілуя! **2** Хай Ізраїль радіє Творцем
своїм, хай Царем своїм тішаться діти
Сіону! **3** Нехай славлять Ім'я Його танцем, нехай
вигравають для Нього на бубні та гуслах, **4**
бо знаходить Господь уподобу в народі Своім,
прикрашає покірних спасінням! **5** Хай радіють
у славі святі, хай співають на лóжах своїх, **6**
прославлення Бога — на їхніх устах, а меч
обосічний — ув їхніх руках, **7** щоб чинити між
племéнами помсту, між народами — кáри, **8** щоб
їхніх царів пов'язати кайданами, а їхніх вельмож
— ланцюгами, **9** щоб між ними чинити суд
написаний! Він — величність для всіх богобійних!
Алілуя!

150 Алілуя! Хваліть Бога в святині Його, хваліте
Його на могутнім Його небозводі! **2** Хваліте
Його за чини могутні Його, хваліте Його за
могутню величність Його! **3** Хваліте Його звуком
трубним, хваліте Його на арфі та гуслах! **4** Хваліте
Його на бубні та танцем, хваліте Його на струнах
та флейті! **5** Хваліте Його на цимбáлах дзвінких,
хваліте Його на цимбáлах гучних! **6** Все, що дихає,
— хай Господа хвалить! Алілуя!

Приповісті

1 Приповісті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — **2** щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, **3** щоб прийняти напоумлення мудрости, праведности, і права й простоти, **4** щоб мудрости дати простодушним, юнакові — пізнання й розважність. **5** Хай послухає мудрий — і примножить науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, **6** щоб пізнати ту приповідь та загадкове говорення, слова мудреців та їхні загадки. **7** Страх Господній — початок премудрости, — нерозумні погорджують мудрістю та напучуванням. **8** Послухай, мій сину, напучення батька свого, і не відкидай науки матері своєї, — **9** вони бо хороший вінок для твоєї голови, і прикраса на шию твою. **10** Мій сину, як грішники будуть тебе намовляти, — то з ними не згоджуйся ти! **11** Якщо скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричинно засядьмо на неповинного, **12** живих поковтаймо ми їх, як шеол, та здорових, як тих, які сходять до гробу! (Sheol h7585) **13** Ми знайдемо всіляке багатство цінне, переповнимо здобиччю наші хаті. **14** Жеребок свій ти кинеш із нами, — буде саква одна для всіх нас“, — **15** сину мій, — не ходи ти дорогою з ними, спини ногу свою від їхньої стéжки, **16** бо біжать їхні ноги на зло, і поспішають, щоб кров проливати! **17** Бож надармо поставлена сітка на óчах усього крилатого: **18** то вони на кров власну чатують, засідають на душу свою! **19** Такі то дорóги усіх, хто зздрий чужого добра: воно бере душу свого власника! **20** Кличе мудрість на вулиці, на площях свій голос дає, **21** на шумливих місцях проповідує, у місті при входах до брам вона каже слова свої: **22** „Доки ви, нерозумні, глупóту любитимете? Аж доки насмішники будуть кохатись собі в глузуванні, а безглузді ненавидіти будуть знанія? **23** Зверніться но ви до картання мого, — ось я виллю вам духа свого, сповіщу вам слова свої! **24** Бо кликала я, та відмовились ви, простягла була руку свою, та ніхто не прислухувався! **25** І всю раду мою ви відкинули, картання ж мого не схотіли! **26** Тож у вашім нещасті сміятися буду і я, насміхатися буду, як прийде ваш страх. **27** Коли прийде ваш страх, немов вихор, і приваліться ваше нещастя, мов буря, як прийде недоля та

утиск на вас, **28** тоді кликати будуть мене, але не відповім, будуть шукати мене, та не знайдуть мене, — **29** за те, що науку зненавиділи, і не вибрали страху Господнього, **30** не хотіли поради моєї, погорджували всіма моїми докорами! **31** І тому хай їдять вони з плóду дороги своєї, а з порад своїх хай насищаються, — **32** бо відступство безумних заб'є їх, і безпéчність безтýмних їх вигубить! **33** А хто мене слухає, той буде жити безпéчно, і буде спокійний від страху перед злом!“

2 Сину мій, якщо приймеш слова мої ти, а накази мої при собі заховаєш, **2** щоб слухало мудрости вухо твоє, своє серце прихілиш до розуму, **3** якщо до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, **4** якщо будеш шукати його, немов срібла, і будеш його ти пошукувати, як тих схованих скáрбів, — **5** тоді зрозумієш страх Господній, і знайдеш ти Богопізнання, — **6** бо Господь дає мудрість, з Його уст — знання й розум! **7** Він спасіння ховає для щирих, мов щит той для тих, хто в невинності ходить, **8** щоб справедливих стежок стерегти, і береже Він дорогу Своїх богобійних! **9** Тоді ти збагнеш справедливість та право, і простоту, всіляку дорóгу добра, **10** бо мудрість увійде до серця твого, і буде приємне знання для твоєї душі! **11** розважність тоді тебе пильнуватиме, розум тебе стерегтиме, **12** щоб тебе врятувати від злої дороги, від людіни, що каже лукаве, **13** від тих, хто стежки простоті покидає, щоб ходити дорóгами тéмряви, **14** що тїшається, роблячи зло, що радіють крутїйствами злого, **15** що стежки їхні круті, і відходять своїми путями, — **16** щоб тебе врятувати від блудниці, від чужинки, що мовить м'якєнькі слова, **17** що покинула друга юнацтва свого, а про заповіт свого Бога забула, — **18** вона бо із домом своїм западється у смерть, а стежки її — до померлих, **19** ніхто, хто входить до неї, не вернеться, і стéжки життя не досягне, — **20** щоб ходив ти дорогою добрих, і стежки справедливих беріг! **21** Бо замешкають праведні землю, і невинні зостануться в ній, **22** а безбожні з землі будуть вигублені, і повириваються з неї невірні!

3 Сину мій, не забудь ти моєї науки, і нехай мої заповіді стережуть твоє серце, **2** бо примножать для тебе вони довготу твоїх днів, і років життя та

спокію! 3 Милість та правда нехай не залишать тебе, — прив'яжи їх до шиї своєї, напиши їх на таблиці серця свого, — 4 і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людини! 5 Надійся на Господа всім своїм серцем, а на розум свій не покладайся! 6 Пізнавай ти Його на всіх дорігах своїх, і Він випростує твої стежки. 7 Не будь мудрий у власних очах, — бійся Господа та ухилийся від злого! 8 Це буде ліком для тіла твого, напбєм для кістей твоїх. 9 Шануй Господа із маєтку свого, і з початку всіх плідів своїх, — 10 і будуть комори твої переповнені ситістю, а чавіла твої будуть переливатись вином молодім! 11 Мій сину, карання Господнього не відкидай, і картання Його не вважай тягарем, — 12 бо когo Господь любить, картáє того, і кохає, немов батько сина! 13 Блаженна людина, що мудрість знайшла, і людина, що розум одержала, 14 бо ліпше надбання її від надбання сріблá, і від щирого золота ліпший прибуток її, 15 дорожча за перли вона, і всіляке жадання твоє не зрівняється з нею. 16 Довгість днів — у правіці її, багатство та слава — в лівіці її. 17 Дороги її — то дороги приємности, всі стежки її — мир. 18 Вона дерево життя для тих, хто тримається міцно її, і блаженний, хто держить її! 19 Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. 20 Знанням Його порозкривались безодні, і кроплять росою ті хмари. 21 Мій сину, нехай від очей твоїх це не відходить, стережи добрий розум і розважність, 22 і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою шиї твоєї, — 23 Тоді підеш безпечно своєю дорогою, а нога твоя не спотикнеться! 24 Якщо покладешся — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приємний твій сон. 25 Не будеш боятись наглого страху, ні бурі безбожних, як прийде, — 26 бо твоєю надією буде Господь, і Він пильнуватиме ногу твою, щоб вона не зловилась у пастку! 27 Не стримуй добра потребуючому, коли в силі твоєї руки це вчинити, 28 не кажи своїм ближнім: „Іди, і знову прийди, а завтра я дам“, коли маєш з собою. 29 Не вибрюй лихого на свого ближнього, коли він безпечно з тобою сидить. 30 Не сварися з людиною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. 31 Не заздри насильникові, і ні однієї з доріг його не вибирай, 32 бо брідить Господь крутіями, а з праведними в Нього дружба. 33 Прокляття Господнє на домі безбожного, а

мешкання праведних Він благословить, — 34 з насмішників Він насміхається, а покiрливим милість дає. 35 Мудрі славу впадковують, а нерозумні носітимуть сором.

4 Послухайте, діти, напучення батькового, і прислухайтеся, щоб навчитися розуму, 2 бо даю я вам добру науку: закона мого не кидайте, 3 бо сином у батька свого я був, пешений й єдиний у ньки своєї. 4 І навчав він мене, і мені говорив: Нехай держиться серце твоє моїх слів, стережи мої заповіді та й живи! 5 Здобудь мудрість, здобудь собі розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — 6 не кидай її — й вона буде тебе стерегти! кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати! 7 Початок премудрости — мудрість здобудь, а за весь свій маєток здобудь собі розуму! 8 Тримай її високо — і підйме тебе, ушанує тебе, як її ти пригорнеш: 9 вона дасть голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! 10 Послухай, мій сину, й бери ти слова мої, і помножаться роки твого життя, — 11 дороги премудрости вчу я тебе, стежками прямими проваджу тебе: 12 коли підеш, то крок твій не буде тісний, а коли побіжиш — не спіткнешся! 13 Міцно тримайся напучування, не лишай, його стережи, — воно бо життя твоє! 14 На стéжку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — 15 покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мини, — 16 бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, відійметься сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнувся! 17 Бо вони хліб безбожжя їдять, і вино грабежy попивають. 18 А путь праведних — ніби те світло яснє, що світить все більше та більш аж до повного дня! 19 Дорога ж безбожних — як темність: не знають, об щo спотикнуться. 20 Мій сину, прислухайся до моїх слів, до речей моїх ухо своє нахили! 21 Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в середині серця свого! 22 Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. 23 Над усе, що лише стережеться, серце своє стережи, бо з нього походить життя. 24 Відкинь ти від себе лукавство уст, віддали ти від себе крутість губ. 25 Нехай дивляться очі твої уперед, а повіки твої нехай перед тобою простують. 26 Стежку ніг своїх вірівняй, і стануть міцні всі дороги твої: 27 не вступайся ні вправо, ні вліво, — усунь свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважай, нахили своє ухо до мого розуму, 2 щоб розважність ти міг стерегти, а пізнання — хай уста твої стережуть! 3 Бо крапають солодош губи блудниці, а уста її від оливи масніші, 4 та гіркий їй кінець, мов полін, гострий, як меч обосічний, — 5 її ноги до смерти спускаються, шеблу тримаються кроки її! (Sheol h7585) 6 Вона путь життя не урівнює, її стежки непевні, і цього не знає вона. 7 Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відходьте від слів моїх уст: 8 віддали ти від неї дорогу свою, і не зближайсь до дверей її дому, 9 щоб слави своєї ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, 10 щоб чужі не наситились сили твоєї й маєтку твого в чужім домі! 11 І будеш стогнати при своєму кінці, як знеможеться тіло твоє й твої сили, 12 і скажеш: „Як ненавідів я те напучування, а картання те серце моє відкидало! 13 І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схилив до наставників. 14 Троби не був я при кожному злому, в середині збору й громади!“ 15 Пий воду з криниці своєї, і текуче з свого колодязя: 16 чи ж мають на вулицю вилити бути джерела твої, а на площі — потоки твоєї води? — 17 Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! 18 Хай твоє джерело буде благословенне, і радій через жінку твоїх юних літ, — 19 вона ланя любовна та серна прекрасна, її перса напоять тебе кожноразно, — впивайся ж назавжди коханням її! 20 І нащо, мій сину, ти маєш впиватись блудницею, і нащо ти будеш пригортати груди чужинки? 21 Бож перед очима Господніми всі дороги людині, і стежки її всі Він рівняє: 22 власні провини безбожного схоплять його, і повороззям свого гріха буде зв'язаний він, 23 помиратиме він без напучування, і буде блукати в великій глупоті своїй!

6 Мій сину, якщо поручився ти за свого ближнього, дав руку свою за чужого, — 2 ти попався до пастки з-за слів своїх уст, схоплений ти із-за слів своїх уст! 3 Учини тоді це, сину мій, та рятуйся, бо впав ти до рук свого ближнього: іди, впади в порошок, і на ближніх своїх напірай, 4 не дай сну своїм очам, і дрімання повікам своїм, 5 рятуйся, як серна, з руки, і як птах із руки птахолова! 6 Іди до мурашки, лінюху, поглянь на дороги її — й помудрій: 7 нема в неї володаря,

ані урядника, ані правителя; 8 вона заготовлює літом свій хліб, збирає в жнив'я свою їжу. 9 Аж доки, лінюху, ти будеш вилежуватись, коли ти зо сну свого встанеш? 10 Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полέжати, — 11 і прийде, немов волоцюга, твоя неможність, і злидні твої, як озбробений муж! 12 Людина нікчемна, чоловік злочинний, він ходить з лукавими устами, 13 він моргає очима своїми, шургає своїми ногами, знакі подає пальцями своїми, 14 в його серці лукавство вибрює зло кожноразно, сваркі розсвіає, — 15 тому нагло приходить погибель його, буде раптом побитий — і ліку нема! 16 Оцих шість ненавидить Господь, а ці сім — то гідота душі Його: 17 очі пишні, брехливий язик, і руки, що кров неповінну ллють, 18 серце, що плéкає злочинні думки, ноги, що сквапно біжать на лихе, 19 свідок брехливий, що брехні роздмухує, і хто розсвіає сваркі між братів! 20 Стережи, сину мій, заповідь батька твого, і не відкидай науки матері своєї! 21 Прив'язи їх на серці своєму назавжди, повісь їх на шії своїй! 22 Вона буде провадити тебе у ході, стерегтиме тебе, коли будеш лежати, а пробудись — мовити буде до тебе! 23 Бо заповідь Божа — світильник, а наука — то світло, дороба ж життя — то навчальні картання, 24 щоб тебе стерегти від злослів'я жінки, від обіслівого язика чужинки. 25 Не жадай її вроби у серці своїм, і тебе хай не візьме своїми повіками, — 26 Бо вартість розпусної жінки — то боханець хліба, а жінка заміжня вловлює душу цінну... 27 Чи візьме людина огонь на лоно своє, — і одіж її не згорить? 28 Чи буде людина ходити по вугіллю розпаленому, і не попаляться ноги її? 29 Так і той, хто вчащає до жінки свого ближнього: не буде некараним кожен, хто доторкнеться до неї! 30 Не погорджують злодієм, якщо він украде, щоб рятувати життя своє, коли він голодує, 31 та як буде він знайдений, — всімеро він відшкодує, віддасть все майно свого дому! 32 Хто чинить перелюб, не має той розуму, — він знищує душу свою, — 33 побої та сором він знайде, а ганьба його не зітреться, 34 бо заздрощі — лютість мужчини, і не змилосердиться він у день помсти: 35 він не зверне уваги на жоден твій викуп, і не схоче, коли ти гостінця прибильши!

7 Сину мій, бережи ти слова мої, мої ж заповіді заховай при собі, **2** бережи мої заповіді — та й живи, а наука моя — немов в очах твоїх та знінця, **3** прив'яжи їх на пальцях своїх, напиши на таблиці тій серця свого! **4** На мудрість скажи: „Ти сестра моя!“ а розум назви: „Мій довірений!“ **5** щоб тебе стерегті від блудниці, від чужинки, що мовить м'якенькі слова. **6** Бо я визирав був в вікно свого дому, через ґрати мого вікна, **7** і приглядався до невіж, розглядався між молоддю. І юнак ось, позбавлений розуму, **8** проходив по ринку при розі його, і ступив по дорозі до дому її, **9** коли вітерець повівав був увечорі дня, у темряві ночі та моруку. **10** Аж ось жінка в убранні блудниці назустріч йому, із серцем підступним, **11** галаслива та непогамована, її ноги у домі своїм не бувають: **12** раз на вулиці, раз на майданах, і при кожному розі чатує вона. **13** І захопила вона його міцно та й поцілувала його, безсоромним зробила обличчя своє та й сказала йому: **14** „У мене тепер мирні жертви, — виповнила я сьогодні обіти свої! **15** Тому то я вийшла назустріч тобі, пошукати обличчя твого, — і знайшла я тебе! **16** Килимами я вистелила своє ложе, — тканинами різних кольорів з єгипетського полотна, **17** постілью свою я посіпала міррою, албєм та цинамоном. **18** Ходи ж, аж до ранку впиватися будем коханням, любов'ю натішимось ми! **19** Бо вдома нема чоловіка, — пішов у далеку дорогу: **20** вузлик срібля він узяв в свою руку, — хіба на день повні поверне до дому свого“. **21** Прихилила його велембством своїм, облєсливістю своїх губ його звбила, — **22** він раптом за нею пішов, немов віл, до зарізу проваджений, і немов пес, що ведуть його на ланцюгу до ув'язнення, **23** як той птах, поспішає до сітки, і не знає, що це на життя його пастка ... **24** А тепер, мої діти, мене ви послухайте, і на слова моїх уст уважайте: **25** Хай не збóчує серце твоє на дороги її, не блукай ти стежками її, **26** бо вона багатьох уже трупами кинула, і численні всі, нею забіті! **27** Її дім — до шебу дорóги, що провадять до смертних кімнат. (Sheol h7585)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? **2** На верхів'ях холмів, при дорозі та на перехрєстях стоїть он вона! **3** При брамах, при вході до міста, де входитьсь в двері, там голосно кличе вона: **4** „До вас, мужі, я кличу, а мій голос до

людських синів: **5** Зрозумійте но, нєуки, мудрість, зрозумійте ви розум, безглузді! **6** Послухайте, я бо шляхєтне кажу, і відкриття моїх губ — то простота. **7** Бо правду говорять уста мої, а лукавство — гідота для губ моїх. **8** Всі слова моїх уст справедливі, нема в них крутїйства й лукавства. **9** Усі вони прбсті, хто їх розуміє, і щирі для тих, хто знаходить знання. **10** Візьміть ви картання моє, а не срібло, і знання, добірніше від щирого золота: **11** ліпша бо мудрість за перли, і не рівняються їй всі клейноди! **12** Я, мудрість, живу разом з розумом, і знаходжу пізнання розважне. **13** Страх Господній — лихе все ненавидіти: я ненавиджу пїху та гордість, і дорогу лиху та лукаві уста! **14** В мене рада й оглядність, я розум, і сила у мене. **15** Мною царюють царі, а законодавці правді справедливі встановлюють. **16** Мною правлять владики й вельможні, всі праведні сўдді. **17** Я кохаю всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене знайде! **18** Зо мною багатство та слава, тривалий маєток та правда: **19** ліпший плід мій від щирого золота й золота чистого, а прибуток мій ліпший за срібло добірне! **20** Путтю праведною я ходжу, поміж правних стежок, **21** щоб дати багатство в спадщину для тих, хто кохає мене, — і я понаповню їхні скарбниці! **22** Господь мене мав на початку Своєї дороги, перше чинів Своїх, спервовіку, — **23** відвіку була я встановлена, від початку, від правіку землі. **24** Народжена я, як безодень іще не було, коли не було ще джерел, водою обтяжених. **25** Народжена я, поки гори поставлені ще не були, давніше за пагірки, **26** коли ще землі не вчинив Він, ні піль, ні початкового пороху всєсвіту. **27** Коли приправляв небеса — я була там, коли круга вставляв на повєрхні безодні, **28** коли хмари уміцнював Він нагорі, як джерела безодні зміцняв, **29** коли клав Він для моря устава його, щоб його берегів вода не переходила, коли ставив основи землі, — **30** то я майстром у Нього була, і була я весєлощами день-у-день, радіючи перед обличчям Його кожночасно, **31** радіючи на земнім крузі Його, а забава моя — із синами людськими! **32** Тепер же, послухайте, діти, мене, і блаженні, хто буде дороги мої стерегті! **33** Навчання послухайте й мудрими станьте, і не відступайте від нього! **34** Блаженна людина, яка мене слухає, щоб пильнувати при двєрях моїх день-у-день, щоб одвірки мої берегті! **35** Хто бо

знаходять мене, той знаходять життя, і одержує милість від Господа. **36** А хто проти мене грішить, ограбовує душу свою; всі, хто мене ненавидить, ті смерть покохали!“

9 Мудрість свій дім збудувала, сім стовпів своїх витесала. **2** Зарізала те, що було на заріз, змішала вино своє, і трапезу свою приготувала. **3** Дівчат своїх вислала, і кличе вона на висотах міських: **4** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, говорить йому: **5** „Ходіть, споживайте із хліба мого, та пийте з вина, що його я змішала! **6** Покиньте глупоту — і будете жити, і ходіте дорогою розуму!“ **7** Хто картась насмішника, той собі ганьбу бере, хто ж безбожникові виговорює, сором собі набуває. **8** Не дорікай пересмішникові, щоб тебе не зненавидів він, викартай мудрого — й він покохає тебе. **9** Дай мудрому — й він помудріє іще, навчи праведного — і приблизить він мудрости! **10** Страх Господній — початок премудрости, а пізнання Святого — це розум, — **11** бо мною помножаться дні твої, і додадуть тобі років життя. **12** Якщо ти змудрів — то для себе змудрів, а як станеш насмішником, сам понесеш! **13** Жінка безглузда криклива, нерозумна, і нічого не знає! **14** Сідає вона на сидінні при вході до дому свого, на високостях міста, **15** щоб кликати тих, хто дорогою йде, хто путтю своєю простує: **16** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, то каже йому: **17** „Вода крадена — солодка, і приємний прихований хліб“. **18** І не відає він, що самі там мерці, у глибинах шебу — запрошені нею! (Sheol h7585)

10 Син мудрий — потіха для батька, а син нерозумний — то смуток для ньки його. **2** Не допоможуть неправедні скарби, а справедливість від смерти визволює. **3** Не допустить Господь голодувати душу праведного, а набуток безбожників згине. **4** Ледача рука до убогства веде, рука ж роботяща збагачує. **5** Хто літом збирає — син мудрий, хто ж дримає в жнив'я — син безпутній. **6** Благословенства на голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство. **7** Пам'ять про праведного — на благословення, а ймення безбожних загине. **8** Заповіді мудросердий приймає, але дурногубий впаде. **9** Хто в невинності ходить, той ходить

безпечно, а хто кривить дороги свої, буде виявлений. **10** Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногубий впаде. **11** Уста праведного — то джерело життя, а уста безбожним прикриє насильство. **12** Ненависть побуджує сварки, а любов покриває всі віни. **13** В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спину безтямного. **14** Приховують мудрі знання, а уста нерозумного — близькі до загибелі. **15** Маєток багатого — місто твердинне його, погібиль убогих — їхні злидні. **16** Дорібок праведного — на життя, прибуток безбожного — в гріх. **17** Хто напучування стереже — той на стезці життя, а хто нехтує картання, той блудить. **18** Хто ненависть ховає, в того губи брехливі, а хто наклепи ширить, той дурновірхий. **19** Не бракує гріха в багатості, а хто стримує губи свої, той розумний. **20** Язык праведного — то добірне сріблo, а розум безбожних — мізерний. **21** Пасуть багатьох губи праведного, безглузді ж умирають з нерозуму. **22** Благословення Господнє — воно збагачає, і смутку воно не приносьить з собою. **23** Нешляхетне робити — забава невігласа, а мудрість — людині розумній. **24** Чого нечестивий боїться, те прийде на нього, а прагнення праведних сповняться. **25** Як буря, яка пронесеться, то й гине безбожний, а праведний має довічну основу. **26** Як оцет зубам, і як дим для очей, так лінивий для тих, хто його посилає. **27** Страх Господній примножує днів, а роки безбожних вкоротяться. **28** Сподівання для праведних — радість, а надія безбожних загине. **29** Дорога Господня — твердиня невинним, а загібиль — злочинцям. **30** Повік праведний не захитається, а безбожники не поживуть на землі. **31** Уста праведного дають мудрість, а лукавий язык буде втятий. **32** Уста праведного уподобання знають, а уста безбожних — лукавство.

11 Обманливі шальки — огіда для Господа, а повна вага — це його уподоба. **2** Прийде пишність, та прийде і ганьба, а з сумірними — мудрість. **3** Невинність простосердых веде їх, а лукавство зрадливих — їх вигубить. **4** Не допоможе багатство в день гніву, а справедливість від смерти визволює. **5** Справедливість невинного дорогу йому випростовує, безбожний же падає через безбожність свою. **6** Справедливість прямих їх рятує, а зрадливі захоплені будуть своєю

захланністю. 7 При смерті людини безбожної гине надія, зникає чекання людини нікчемної. 8 Виринається праведний з ўтиску, і замість нього безбожний іде. 9 Свого ближнього нищить лукавий устами, а знанням визволяються праведні. 10 Добром праведних місто радіє, а як гинуть безбожні — співає. 11 Благословенням чесних підноситься місто, а устами безбожних руйнується. 12 Хто погорджує ближнім своїм, той позбавлений розуму, а розумна людина мовчить. 13 Виявляє обмовник таємне, вірнодухий же справу ховає. 14 Народ падає з браку розумного проводу, при численності ж радників спасіння буває. 15 Зле робить, як хто за чужого поручується, хто ж поруку ненавидить, той безпечний. 16 Жінка чеснотна осягує слави, і пильні багатства здобудуть. 17 Людина ласкава душі своїй чинить добро, а жорстока замучує тіло своє. 18 Чинить діло безвартне безбожний, хто ж праведність сіє — заплату правдиву одержує. 19 Отак праведність є на життя, хто ж женється за злом, той до смерті зближається. 20 Серцем лукаві — огіда для Господа, а хто в неповинності ходить — Його уподоба. 21 Ручаюсь: не буде невинним лихий, а нащадок правдивих захований буде. 22 Золотая серезка в свині на ніздрі — це жінка гарна, позбавлена розуму. 23 Жадання у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. 24 Дехто щедро дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки бідніє. 25 Душа, яка благословляє, насичена буде, а хто поїть інших, — напобений буде і він. 26 Хто задержує збіжжя, того проклинає народ, хто ж поживу випродує, тому благословення на голову. 27 Хто прагне добра, той шукає вподобання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. 28 Хто надію кладе на багатство своє, той впаде, а праведники зеленіють, як листя. 29 Хто неряд уносить до дому свого, той вітер посяде, а дурноголовіи розумному стане рабом. 30 Плід праведного — дерево життя, і мудрий життя набуває. 31 Коли праведний ось надолужується на землі, то тим більше безбожний та грішний!

12 Хто любить навчання, той любить пізнання, а хто докір ненавидить, той нерозумний. 2 Добрий від Господа має вподобання, а людину

злих замірів осудить Господь. 3 Не зміцніться людина безбожністю, корінь же праведних не захитається. 4 Жінка чеснотна — корона для чоловіка свого, а засоромлююча — мов та гниль в його кістках. 5 Думки праведних — право, підступні заміри безбожних — омана. 6 Безбожних слова — чатування на кров, а уста невинних урятовують їх. 7 Перевернути безбожних — і вже їх нема, а дім праведних буде стояти. 8 Хвалять людину за розум її, а кривосердий стає на погорду. 9 Ліпше простий, але роботящий на себе, від того, хто поважним себе видає, та хліба позбавлений. 10 Піклується праведний життям худоби своєї, а серце безбожних жорстоке. 11 Хто оброблює землю свою, той хлібом насичується, хто ж за марницею гониться, той позбавлений розуму. 12 Безбожний жадає ловити у сітку лихих, а в праведних корень приносить плоди. 13 Пастка злого — в гріху його уст, а праведний з ўтиску вийде. 14 Людина насичується добром з плоду уст, і зроблене рук чоловіка до нього впаде. 15 Дорога безумця пряма в його очах, а мудрий послухає ради. 16 Нерозумного гнів пізнається відразу, розумний же мовчки ховає зневагу. 17 Хто правду говорить, той виявлює праведність, а свідок брехливий — оману. 18 Дехто говорить, мов коле мечем, язик же премудрих — то ліки. 19 Уста правдиві стоятимуть вічно, а брехливий язик — лиш на хвилю. 20 В серці тих, хто зло оре, — омана, а радість у тих, хто дораджує мир. 21 Жодна кривда не трапиться праведному, а безбожні напобвняться лихом. 22 Уста брехливі — огіда у Господа, а чинячі правду — Його уподоба. 23 Приховує мудра людина знання, а серце безумних глупоту викликає. 24 Роботяща рука пануватиме, а лінива даніною стане. 25 Туга на серці людини чавить її, добре ж слово її веселить. 26 Праведний вивідає свою путь, а дорога безбожних зведе їх саміх. 27 Не буде ледачий пекти свого полову, а людина трудяща набуде маєток цінний. 28 В путі праведності є життя, і на стежці її нема смерті.

13 Син мудрий приймає картання від батька, а насмішник докору не слухає. 2 З плоду уст чоловік споживає добро, а жадоба зрадливих — насильство. 3 Хто уста свої стереже, той душу свою береже, а хто губи свої розпускає, — на того

погібіль. **4** Пожадає душа ліноха́, та дарёмно, душа ж роботя́щих насититься. **5** Нена́видить праведний слово брехливе, безбожний же чинить лихе, і себе засоромлює. **6** Праведність оберігає невинного на дорозі його́, а безбожність погублює грішника. **7** Дехто вдає багача́, хоч нічо́го не має, а дехто вдає бідака́, хоч маєток великий у нього́. **8** Викуп за душу людини́ — багатство її́, а вбогий ї́ доко́ру не чує. **9** Світло праведних вєсело світить, а світильник безбожних погасне. **10** Тільки сварка пихо́ю зчиняється, а мудрість із тими, хто ра́диться. **11** Багатство, заско́ро здобу́те, — помєншується, хто ж збирає помалу́ — примно́жує. **12** Задовга надія́ — недуга́ для серця, а бажання́, що сповнюється, — це дерево життя. **13** Хто погорджує словом Господнім, той шкодить собі́, хто ж страх має до заповіді́, тому надолу́житься. **14** Наука премудрого — крини́ця життя, щоб віддалитися від пасток смє́рти. **15** Добрий розум прино́сить приємність, а дорога зрадливих — погуба́ для них. **16** Кожен розумний за мудрістю робить, а безумний глупо́ту показує. **17** Безбожний посол у нещастя впаде́, а вірний посол — немов лік. **18** Хто ламає поу́ку — убозтво та ганьба тому́, а хто береже осторо́гу — шанований він. **19** Віконане поба́жання приємне душі́, а вступітись від зла — то огі́да безумним. **20** Хто з мудрими ходить, той мудрим стає, а хто товаришує́ з безумним, той лиха набу́де. **21** Грішників зло доганяє́, а праведним Бог надолу́жить добром. **22** Добрий лишає́ спадок і ону́кам, маєток же грішника схований буде́ для праведного. **23** Убогому́ буде багато поживи́ і з поля неврального, та деякі́ гинуть з безпра́в'я. **24** Хто стримує́ різку свою́, той нена́видить сина свого́, хто ж кохає́ його́, той шукає́ для нього́ картання. **25** Праведний їсть, скільки́ схоче душа, живіт же безбожників за́всіди брак відчуває.

14 Мудра жінка́ будує свій дім, а безумна своєю́ рукою́ руйнує його́. **2** Хто ходить в простоті́ своїй, боїться́ той Господа, а в ко́го до́роги криві́, той погорджує́ Ним. **3** На устах безумця́ галу́зка пихи́, а губи премудрих ї́х стережу́ть. **4** Де немає биків, там я́сла порожні́, а щедрість врожа́ю — у силі вола́. **5** Сві́док правдивий не ле́же, а сві́док брехливий говорить́ неправду. **6** Насмі́шник шукає́ премудрости, — та надарёмно, пізнання́ легке́ для розумного. **7** Ходи́ зда́лека від людини́ безумної́, і

від того́, в ко́го мудрих уст ти не бачив. **8** Мудрість розумного — то розуміння́ доро́ги своєї́, а глупо́та дурних — то ома́на. **9** Нерозумні́ сміються́ з гріха́, а між праведними — уподо́бання. **10** Серце знає́ гірко́ту своєї́ душі́, і в радість його́ не втручається́ інший. **11** Буде́ вігублений дім безбожних, а намет безневінних розкві́тне. **12** Буває́, до́рога лю́дині здається́ простою, та кінець її́ — стежка до смє́рти. **13** Також іноді́ і від сміху́ болить серце, і закінчення́ радості — сму́ток. **14** Хто підступного́ серця́, насититься́ той із до́риг своїх, а добра лю́дина — із чинів своїх. **15** Вірить безглу́здий в кожнісі́ньке слово, а мудрий зважає́ на кро́ки свої́. **16** Мудрий боїться́ й від злого вступає́, нерозумний же гні́вається́ та смі́ливий. **17** Скорий на гнів учиняє́ глупо́ту, а лю́дина лукава знена́виджена. **18** Нерозумні́ глупо́ту впадко́вуюють, а мудрі́ знання́м коронуються́. **19** Покло́няться́ злі́ перед добрими, а безбожники — при бра́мах праведного. **20** Убогий знена́виджений навіть́ ближнім свої́м, а в багатого́ дру́зі численні́. **21** Хто погорджує́ ближнім свої́м, той гріши́ть, а ласка́вий до вбогих — блаже́нний. **22** Чи ж не блу́дять, хто оре́ лихе? А милість та правда́ для тих, хто оре́ добро́. **23** Кожна́ пра́ця прино́сить доста́ток, але́ пра́ця уст в недоста́ток веде́. **24** Корона́ премудрих — їхня му́дрість, а вінець нерозумних — глупо́та. **25** Сві́док правдивий визво́лює душі́, а сві́док обманливий — брє́хні́ торочить. **26** У Господньому́ стра́хові сильна́ надія́, і Він приста́новище ді́тям свої́м. **27** Страх Господній — крини́ця життя, щоб віддалитися́ від пасток смє́рти. **28** У численно́сті лю́ду вели́чність ца́ря, а в бра́ку народу́ — погибіль воло́даря. **29** Терпели́вий у гніві́ — багаторозумний, а гнівли́вий вчиняє́ глупо́ту. **30** Лагі́дне серце — життя́ то для тіла, а за́здристь — гнилізна́ косте́й. **31** Хто тисне́ нужде́нного, той ображає́ свого́ Творця́, а хто милості́вий до вбогого́, той поважає́ його́. **32** Безбожний у зло́ своє падає́, а праведний повний наді́ї й при смє́рті свої́й. **33** Мудрість має́ спочи́нок у серці́ розумного, а що́ в нутрі́ безумних, те вия́виться. **34** Праведність лю́д підіймає́, а беззако́ння — то сором наро́дів. **35** Ласка́ ца́ре́ва — рабви́ розумному, гнів же його́ — проти́ того́, хто соромить його́.

15 Лягідна відповідь гнів відвертає, а слово вразливе гнів підіймає. **2** Язык мудрих — то добре знання, а уста нерозумних глупоту висловлюють. **3** Очі Господні на кожному місці, — позирають на злих та на добрих. **4** Язык лягідний — то дерево життя, а лукавство його — заламання на дусі. **5** Зневажає безумний напучення батькове, а хто береже остророгу, стає розумніший. **6** Дім праведного — скарб великий, а в пліді безбожного — бєзлад. **7** Уста мудрих знання розсївають, а серце безглуздих не так. **8** Жертва безбожних — огїда для Господа, а молитва невинних — його уподоба. **9** Господєві огида — дорога безбожного, а того, хто женеться за праведністю, він кохає. **10** Люта кара на того, хто путь оставляє, а хто остророгу ненавидить, той умирає. **11** Шеол й Аваддон перед Господом, — тим більше серця синів людських! (Sheol h7585) **12** Насмїшник не любить картання собі, — він до мудрих не піде. **13** Радїсне серце лице веселить, а при смутку сердечному дух приголомшений. **14** Серце розумне шукає знання, а уста безумних глупоту пасуть. **15** Нездєнному всї дні лихі, кому ж добре на серці, у того гостїна постїйно. **16** Лїпше мале у Господньому страху, ані ж скарб великий, та тривога при тому. **17** Лїпша пожива ярїнна, і при тому любов, ані ж тучний вїл, та ненависть при тому. **18** Гнївлива людина роздражнює сварку, терпелива ж у гнїві впокоює за́колот. **19** Дорога лїнивого — то терновїння, а путь щирих — дорога гладка. **20** Мудрий син тишить батька свого, а людина безумна погорджує матір'ю своєю. **21** Глупота — то радїсть для нерозумного, а людина розумна дорогою простою ходить. **22** Ламаються задуми з браку поради, при численності ж радників сповняться. **23** Радїсть людині — у відповіді його уст, а слово на часі своєму — яке воно добре! **24** Путь життя для премудрого — угору, щоб віддалькуватись від шеолу вниз. (Sheol h7585) **25** Дім пишних руйнує Господь, але ставить межу для вдови. **26** Думки злого — огїда для Господа, але чисті для нього приємні слова. **27** Зажерливий робить нещасним свій дїм, хто ж дарунки ненавидить, той буде жити. **28** Серце праведного розмірковує про відповідь, а уста безбожних вибризкують зло. **29** Далекий Господь від безбожних, але справедливих молитву він чує. **30** Світло очей тишить серце, добра звістка

підкрїплює кості. **31** Ухо, що навчання життя вислуховує, буде перебувати між мудрими. **32** Хто напучування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається остророги, здобуде той розум. **33** Страх Господній — навчання премудрости, а перед славою — скромність іде.

16 Заміри серця належать людині, та від Господа — відповідь язика. **2** Всі дороги людини чисті в очах її, та зважає душі Господь. **3** Поклади свої чини на Господа, і будуть поставлені міцно думки твої. **4** Все Господь учинив ради цілей Своїх, — і безбожного на днину зла. **5** Огїда для Господа всякий бундючний, — ручуся: не буде такий без вини! **6** Провина викуплюється через милість та правду, і страх Господній відводить від злого. **7** Як дороги людини Господь уподобає, то й її ворогів він замїрює з нею. **8** Лїпше мале справедливе, ані ж великі прибутки з безправ'я. **9** Розум людини обдумує путь її, але кроки її наставляє Господь. **10** Виршальне слово в царя на губах, тому в суді уста його не спроневеряться. **11** Вага й шальки правдиві — від Господа, все каміння вагове в торбїнці — то діло його. **12** Чинити безбожне — огїда царям, бо трон зміцнюється справедливістю. **13** Уподоба царям — губи праведности, і він любить того, хто правдиве говорить. **14** Гнів царя — вісник смерти, та мудра людина злягднить його. **15** У світлі царського обличчя — життя, а його уподоба — мов хмара дощєва весною. **16** Набування премудрости — як же це лїпше від золота, набування ж розуму — добірніше від срібла! **17** Путь справедливих — ухилїтись від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охоронює. **18** Перед загибїллю гордїсть буває, а перед упадком — бундючність. **19** Лїпше бути покїрливим із лягідними, ніж здобич ділити з бундючними. **20** Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надїю складає на Господа — буде блаженний. **21** Мудросердного кличуть „розумний“, а солодош уст прибавляє науки. **22** Розум — джерело життя власникові його, а картання безумних — глупота. **23** Серце мудрого чинить розумними уста його, і на уста його прибавляє навчання. **24** Приємні слова — щїльниковий то мед, солодкий душі й лїк на кості. **25** Буває, дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерти. **26**

Людіна трудяща працює для себе, бо до того примушує рот її. 27 Нікчемна людина копає лихе, а на устах її — як палючий огонь. 28 Лукава людина сварки розсіває, а обмівник розділює друзів. 29 Насильник підмівлює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. 30 Хто прижмурує очі свої, той крутїства видумує, хто губами знаки подає, той виконує зло. 31 Сивїзна — то пишна корона, знаходять її на дорозі праведности. 32 Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста. 33 За пазуху жереб вкладається, та ввесь його вірок — від Господа.

17 Ліпший черствий кусок зо спокбєм, ніж дїм, повний ўчти м'ясної зо сваркою. 2 Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спадок. 3 Для срібла — топільна посудина, а горно — для золота, Господь же серця випробує. 4 Лиходїй слухається уст безбожних, слухає неправдомов̄в̄ языка лиходїйного. 5 Хто сміється з убогого, той ображає свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. 6 Корона для стар̄ших — онуки, а пишнота дїтей — їхні батькі. 7 Не пристойна безумному мова поважна, а тим більше шляхетному — мова брехлива. 8 Хабар в очах його власника — самоцвіт: до всього, до чого повернеться, буде щастити йому. 9 Хто шукає любови — провину ховає, хто ж про неї повторює, розбонює друзів. 10 На розумного більше впливає одне остереження, як на глупака сто ударів. 11 Злий шукає лише неслухняности, та вісник жорстокий на нього пошлеться. 12 Ліпше спіткати обездїтнену ведмедицю, що кидається на людину, аніж нерозумного в глупоті його. 13 Хто відплачує злом за добро, — не відступить лихе з його дому. 14 Почин сварки — то прорив води, тому перед вибухом сварки покинь ти її! 15 Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обидва вони Господеві огидні. 16 Нащо ті гроші в руці нерозумного, щоб мудрість купити, як мозку нема? 17 Правдивий друг любить за всякого часу, в недоли ж він робиться братом. 18 Людіна, позбавлена розуму, рўчиться, — порўку дає за друга свого. 19 Хто сварку кохає, той любить гріх; хто ж підвишує уста свої, той шукає нещастя. 20 Людіна лукавого серця не знайде добра, хто ж

лукавить своїм язиком, упаде в зло. 21 Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потїшиться батько безглузлого. 22 Серце радісне добре лікує, а пригноблений дух сушить кості. 23 Безбожний таємно бере хабарá, щоб зігнути путі правосуддя. 24 З обличчям розумного — мудрість, а очі глушчя — аж на кінці землі. 25 Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гїркість. 26 Не добре карати справедливого, бити шляхетних за щирість! 27 Хто слова свої стримує, той знає пізнання, і холонокрвний — розумна людина. 28 І глупак, як мовчить, уважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхливий шукає сваволі, стає проти всього розумного. 2 Нерозумний не хоче навчатися, а тільки свій ум показати. 3 З приходом безбожного й ганьба приходить, а з легковаженням — сором. 4 Слова уст людини — глибока вода, джерело премудрости — бризкотливий потїк. 5 Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на суді. 6 Уста нерозумного тягнуть до сварки, а слова його кличуть бійкі. 7 Язык нерозумного — загибель для нього, а уста його — то тенета на душу його. 8 Слова обмівника — мов ті присмаки, і вони сходять у нутро утроби. 9 Теж недбалий у праці своїй — то брат марнотратнику. 10 Господне Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. 11 Маєток багатому — місто твердїнне його, і немов міцний мур ув уяві його. 12 Перед загибїллю серце людини високо несеться, перед славою ж — скромність. 13 Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупота та сором йому! 14 Дух дійсного мужа виносить терпіння своє, а духа прибитого хто піднесе? 15 Серце розумне знання набуває, і вухо премудрих шукає знання. 16 Дарунок людини виводить із ўтиску, і провадить її до великих людей. 17 Перший у сварці своїй уважає себе справедливим, але прийде противник його та й дослідить його. 18 Жереб перериває сваркі, та відділює сильних один від одного. 19 Розлючений брат протиставиться більше за місто твердїнне, а сваркі, — немов засуви замку. 20 Із плоду уст людини насичується її шлунок, вона насичується плодом уст своїх. 21 Смерть та життя — у владі языка, хто ж кохає його, його плід поїдає. 22 Хто

жінку чеснотну знайшов, знайшов той добро́, і милість отримав від Господа. 23 Убогий говорить благально, багатий же відповідає зухвало. 24 Є товариші на розбиття, та є й приятель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж лукавий уста́ми та нерозумний. 2 Теж не добра душа без знання, а хто на́глити ногами, спіткне́ться. 3 Глупо́та лю́дини доро́гу її викривля́є, і на Господа гнівається її серце. 4 Маєток примно́жує друзів численних, а від бідака́ відпадає й товариш його́. 5 Свідо́к брехливий не буде без кари, а хто брехні́ говорить, не буде врятований. 6 Багато-хто го́дять тому, хто гостинці дає, і кожен товариш лю́дині, яка не скупі́ться на дари. 7 Біда́ря ненави́дять всі брата́я його́, а тимбі́льш його́ прия́тели відпадаю́ть від нього́; а коли за словами поради́ женеться, — нема́ їх! 8 Хто ума́ набува́є, коха́є той ду́шу свою, а хто розум сте́реже́, той знахо́дить добро́. 9 Свідо́к брехливий не буде без кари, хто ж неправду́ говорить, заги́не. 10 Не ли́цье́ пишно́та безумно́му, тим бі́льше рабові́ панувати́ над зве́рхником. 11 Розум лю́дини припиню́є гнів її́, а вели́чність її́ — пере́йти над провино́ю. 12 Гнів ца́ря — немов рик левчу́ка, а ласка́вість його́ — як роса на траву. 13 Син безумний — поги́бель для ба́тька свого́, а жінка́ сварлива́ — як ринва́, що з неї́ вода́ тече за́вжди. 14 Хата́ й маєток — спа́дщина ба́тьків, а жінка́ розумна́ — від Господа. 15 Ліно́щі сон накидаю́ть, і ліни́ва ду́ша — голоду́є. 16 Хто запо́відь охоро́няє, той ду́шу свою́ сте́реже́; хто доро́ги свої́ легкова́жить, — помре́. 17 Хто милості́вий до вбого́го, той пози́чає для Господа, і чин його́ Він надолу́жить йому́. 18 Карта́й свого́ сина, коли є на́дія навчити́, та забити́ його́ — не підно́сь свою́ ду́шу. 19 Лю́дина вели́кого гні́ву хай ка́ру несе, бо якщо́ ти вряту́єш її́, то вчи́ниш ще гірше́. 20 Слухай́ ради́ й карта́ння прийма́й, щоб мудрим ти став при своє́му кінці́. 21 У серці́ лю́дини багато́ думо́к, але ви́повниться́ тільки́ за́дум Господні́й. 22 Здобу́ток лю́дині — то милість її́, але ліпший біда́р за лю́дину брехли́ву. 23 Стра́х Господні́й веде́ до життя́, і хто його́ має, той ситим ноче́, і зло не дося́гне його́. 24 У миску́ стромля́є ліно́х свою́ руку, до уст же́ своїх не піді́ме її́. 25 Як битимеш нерозва́жного, то помудрі́є й немудрий, а будеш

розумного́ остере́гіати, то він зро́зуміє поу́ку. 26 Хто ба́тька грабу́є, хто ма́тір жене́? — Це син, що засти́джує та осоро́млює, — 27 перестань же́, мій сину, навчати́ся від нерозумних, щоб відступити́ся від слів зна́ння! 28 Свідо́к нікчемний висми́ює суд, а уста́ безбо́жних вибри́зкують кривду. 29 На насмі́шників ка́ри гото́ві пості́йно, і вдарі на спі́ну безумним.

20 Вино́ — то насмі́шник, напі́й п'янкíй — галасу́н, і кожен, хто блу́дить у ньому́, немудрий. 2 Стра́х ца́ря — як рик лева; хто до гні́ву дово́дить його́, — проти́ свого́ життя́ прогріша́є. 3 Слава́ лю́дині, що гнів поки́дає, а кожен глупа́к вибуха́є. 4 Ліни́вий не оре́ із о́сени, а захо́че в жнива́ — і нічо́го нема́. 5 Рада́ в серці́ лю́дини — глибо́ка вода́, і розумна́ лю́дина її́ повиче́рпує. 6 Багато́ людей себе́ звать ми́лосердними, та ві́рну лю́дину хто зна́йде? 7 У свої́й неповинно́сті праведний ходи́ть, — блаженні́ по ньому́ сини́ його́! 8 Цар сиди́ть на судде́вім престо́лі, вся́ке зло розга́няє свої́ми очима́. 9 Хто скаже́: „Очи́стив я серце́ своє́, очисти́вся я від свого́ гріха́?“ 10 Вага́ неодна́кова, неодна́кова мі́ра, — обо́є вони́ — то о́гіда для Господа. 11 Наві́ть юна́к буде́ пізнаний з чі́нів своїх, — чи чин його́ чисти́й й чи про́стий. 12 Ухо́, що слуха́є, й око́, що бачи́ть, — Госпо́дь учини́в їх обо́є. 13 Не кохай́ся в спанні́, щоб не збі́дніти; розплі́щ свої́ очі́ — та хлі́бом насі́ться! 14 „Зле́, зле́!“ ка́же той, хто купу́є, а як пі́де собі́, тоді́ хва́литься́ кúпно́м. 15 Є зо́лото й пе́рел багато́, та розумні́ уста́ — найці́нніший то́ по́суд. 16 Візьми́ його́ о́дїж, бо він поручи́вся за чужого́, і за чужинку́ візьми́ його́ за́став. 17 Хлі́б з неправди́ соло́дкий лю́дині, та пі́ском поті́м бу́дуть напóвнені́ уста́ її́. 18 Тримаю́ться за́міри радо́ю, і війну́ прова́дь мудрими́ ра́дами. 19 Ви́являє́ обмо́вник та́ємне, а ти не втру́чайся до того́, ле́гко хто розту́лює уста́ свої́. 20 Хто кля́не свого́ ба́тька та ма́тір свою́, — погасне́ світи́льник йому́ серед те́мряви! 21 Спа́док спо́чатку заскоро́ набу́тий, — не буде́ кі́нець його́ поблагосло́влений! 22 Не кажи́: „Надолу́жу я зло!“ — май на́дію на Господа, і Він допо́може то́бі. 23 Вага́ неодна́кова — то о́гіда для Господа, а омáнливі́ ша́льки не до́брі. 24 Від Господа́ — кро́ки лю́дини, а лю́дина — як вона́ зро́зуміє доро́гу свою́? 25 Тене́та́ лю́дині ка́зати „святé“ нерозва́жно, а

збóдом свої обітніці досліджувати. **26** Мудрий цар розпóрошить безбожних, і звéрне на них своє ко́ло для мук. **27** Дух лю́дини — світильник Господній, що все нýтро обшукує. **28** Милість та правда царя стережуть, і трона свого він підтримує милістю. **29** Окраса юна́цтва — їхня сила, а пишність старі́х — сивина́. **30** Синякі від побоїв — то масть лікува́льна на злого, та вдари нутру́ живота.

21 Вóдні потóки — царéве це серце в Господній рущі: куди тільки захоче, його Він скерóвує. **2** Всяка дорога лю́дини пряма́ в її óчах, та керує серцями Госпóдь. **3** Справедливість та правду чинити — для Господа це добі́рніше за жертву. **4** Муж гордого ока та серця надутого — несправедливий, а світильник безбожних — це гріх. **5** Думки пильного лиш на достаток ведуть, а всякий квапливий — на збиток. **6** Набува́ння майна язико́м неправдивим — це скоромину́ща марно́та шукаючих смерті. **7** Насильство безбожних прямує на них, бо пра́ва чинити не хóчуть. **8** Дорога злочинця крута́, а чистий — прямий його чин. **9** Ліпше жити в ку́ті на даху́, ніж з сварливою жінкою в спі́льному домі. **10** Лихого жадає душа нечестивого, і в óчах його ближній його не отримає милости. **11** Як карають глумлі́вця мудріє безумний, а як мудрого вчать, — знання́ набуває. **12** До дому свого пригляда́ється праведний, а безбожний доводить до зла. **13** Хто вухо своє затикає від зóйку убогого, то й він буде кликати, та не отримає відповіді. **14** Таємний дару́нок погáшує гнів, а неявний гості́нець — лють сильну. **15** Радість праведному — правосúддя чинити, а злочинцеві — страх. **16** Лю́дина, що зблуджує від путі розуму, у зборі померлих спочине. **17** Хто любить весéлощі, той немаю́чий, хто любить вино та оливу, той не збагатіє. **18** Безбожний — то купив за праведного, а лукавий — за щирого. **19** Ліпше сидіти в пустінній країні, ніж з сварливою та сердитою жінкою. **20** Скарб цінний та олива в мешка́нні премудрого, та нищить безумна лю́дина його. **21** Хто женéться за праведністю та за милістю, той знаходіть життя, справедливість та славу. **22** До міста хоробрих увійде премудрий, і тверді́ну надії його поруйнує. **23** Хто стереже свої уста й свого язика́, той душу свою зберігає від лиха. **24** Надутий пихо́ю — насмішник ім'я́ йому, він робить усе із бундю́чним

зухва́льством. **25** Пожада́ння лінивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, — **26** він кожного дня пожадли́во жадає, а справедливий дає та не жалує. **27** Жертва безбожних — о́гіда, а надто тоді, як за дї́ло безчесне принóситься. **28** Свідо́к брехливий загине, а лю́дина, що слухає Боже, говорі́тиме за́вжди. **29** Безбожна лю́дина жорстока обличчям своїм, а невинний зміцня́є дорогу свою. **30** Нема мудрости, ані розуму, ані ради насúпроти Господа. **31** Приготовлений кінь на день бóю, але перемога від Господа!

22 Ліпше добре ім'я́ за багатство велике, і ліпша милість за срі́бло та золото. **2** Багатий та вбогий стрі́чаються, — Госпóдь їх обох створив. **3** Мудрий бачить лихе — і хова́ється, а безумні йдуть і караю́ться. **4** Заплата покори і стра́ху Господнього, — це багатство, і слава, й життя. **5** Терні́на й пасткі на дорозі лукавого, а хто стереже́ свою душу, відійде далеко від них. **6** Привчай юнака́ до дороги його, і він, як постарі́ється, не усту́питься з неї. **7** Багатий панує над бідними, а боржні́к — раб позича́льника. **8** Хто сіє кривду, той жа́тиме лихо, а бич гні́ву його покінчи́ться. **9** Хто доброго ока, той поблагосло́влений буде, бо дає він убогому з хлі́ба свого. **10** Глумлі́вого вижени, — й ви́йде з ним сварка, і суперечка та га́ньба припи́няться. **11** Хто чисті́сть серця кохає, той має хороше на устах, і другом йому́ буде цар. **12** Очі Господа оберігаю́ть знання́, а лукаві слова́ Він відкине. **13** Лінивий говорить: „На вулиці лев, — серед майдáну я буду забитий!“ **14** Уста коха́нки — яма глибо́ка: на ко́го Госпóдь має гнів, той впадає туди. **15** До юнако́вого серця глупо́та прив'язана, та різка картáння відда́лить від нього її. **16** Хто тисне убогого, щоб собі збагаті́тись, і хто багаче́ві дає, — той певно збідніє. **17** Нахили своє вухо, і послухай слів мудрих, і серце зверни до мого знання́, **18** бо гарне воно, коли будеш ти їх у своєму нутрі́ стерегти, — хай стануть на устах твої́х вони ра́зом! **19** Щоб надія твоя була в Го́споді, я й сьогодні навчаю тебе. **20** Хіба ж не писав тобі трі́чі з порадами та із знання́м, **21** щоб тобі завідо́мити правду, правдиві слова́, щоб ти і́стину міг відпові́сти тому, хто тебе запитає. **22** Не грабу́й незамо́жного, бо він незамо́жний, і не тисни убогого в бра́мі, **23** бо Госпóдь за

їхню справу судитиметься, і грабіжникам їхнім ограбує Він душу. **24** Не дружись із чоловіком гнівливим, і не ходи із людиною лютою, **25** щоб доріг її ти не навчився, і тенета не взяв для своєї душі. **26** Не будь серед тих, хто поруку дає, серед тих, хто поручується за борги: **27** коли ти не матимеш чим заплатити, — нащо візьмуть з-під тебе постілю твою? **28** Не пересувай віковобі границі, яку встановили батькі твої. **29** Ти бачив людину, моторну в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не встоїть вона перед простими.

23 Коли сядеш хліб їсти з володарем, то пильно вважай, що́ перед тобою, — **2** і поклади собі в горло ножа, якщо ти ненажера: **3** не жадай його ласощів, бо вони — хліб обманливий! **4** Не мордуйся, щоб мати багатство, — відступіся від думки своєї про це, — **5** свої очі ти звернеш на нього, — й нема вже його: бо кнеч змайструє воно собі крила, і полетить, мов орел той, до неба. **6** не їж хліба в злоокого, і не пожадай лакомінок його, **7** бо як у душі своїй він обраховує, такий є. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — **8** той кавалок, якого ти з'їв, із себе викинеш, і свої гарні слова надаремно потратиш! **9** Не кажи до ушей нерозумному, бо погордить він мудрістю слів твоїх. **10** Не пересувай віковобі границі, і не входь на сирітські поля, **11** бо їхній Визволитель міцний, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! **12** Своє серце зверни до навчання, а уші свої — до розумних речей. **13** Не стримуй напучування юнака, — коли різкою виб'єш його, не помре: **14** ти різкою виб'єш його, — і душу його від шеолу врятуєш. (Sheol h7585) **15** Мій сину, якщо твоє серце змудріло, то буде радіти також моє серце, **16** і нутро моє буде тішитись, коли уста твої говоритимуть слішне. **17** Нехай серце твоє не завидує грішним, і повсякчас пильнуй тільки стра́ху Господнього, **18** бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. **19** Послухай, мій сину, та й помудрій, і нехай твоє серце ступає дорогою рівною. **20** Не будь поміж тими, що жлуктять вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирають, **21** бо п'яниця й жерун збіднюють, а сонливий одягне лахміття. **22** Слухай батька свого, — він тебе породив, і не гордуй, як постаріла мати твоя. **23** Купи собі й не продавай правду, мудрість,

і картання та розум. **24** Буде вельми радіти батько праведного, і родитель премудрого втішитись ним. **25** Хай радіє твій батько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. **26** Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дорogi мої. **27** Бо блудниця — то яма глибока, а криниця тісна — чужа жінка. **28** І вона, мов грабіжник, чатує, і примножує зрадників поміж людми. **29** В кого „ой“, в кого „ай“, в кого сварки, в кого клопіт, в кого рани даремні, в кого очі червоні? — **30** У тих, хто запізнюється над вином, у тих, хто приходить попробувати вина змішаного. **31** Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як виблискує в келиху й рівненько летиться, — **32** кінець його буде кусати, як гад, і вжалить, немов та гадюка, — **33** пантруватимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє говоритиме дурощі... **34** І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щогловім верху. **35** І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув, — коли я прокинусь, шукатиму далі того ж“.

24 Не завидуй злим людям, не бажай бути з ними, **2** бо їхнє серце говорить про здірство, а уста їхні мовлять про зло. **3** Дім будується мудрістю, і розумом ставиться міцно. **4** А через пізнання кімнати наповнюються усляким маётком цінним та приємним. **5** Мудрий сильніший від сильного, а людина розумна — від повносилого. **6** Тому́ то провадь війну мудрими радами, бо спасіння — в численності радників. **7** Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. **8** Хто чинити лихе заміряє, того звуть лукавим. **9** Замір глупоти — то гріх, а насмішник — огида людині. **10** Якщо ти в день недоли знесілився, то малá твоя сила. **11** Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на стра́чення хилиться, — хіба не підтримаєш їх? **12** Якщо скажеш: „Цього ми не знали!“ — чи ж Той, хто серця випробує, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і поверне людині за чином її. **13** Їж, сину мій, мед, бо він добрий, а мед щільниковий — солодкий він на піднебінні твоїм, — **14** отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не поніщиться! **15** Не чату́й на помешкання праведного, ти безбожнику,

не огр'аблюй мешкання його, **16** бо праведний сім раз впадє — та зведєтьс'я, а безбожний в погибїль впадє! **17** Не тїшся, як ворог твій падає, а коли він спїткнєтьс'я, — хай серце твоє не радїє, **18** щоб Господь не побачив, і це не було в Його бчax лихим, і щоб Він не звернув Свого гнїву від нього на тебе! **19** Не пались на злочинців, не заздри безбожним, **20** бо злomu не буде майбутности, світильник безбожних погасне. **21** Бійся, сину мій, Господа та царя, не водися з непевними, **22** бо погибїль їхня нагло постане, а бїду від обох тих хто знає? **23** І оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в судї на обличчя — не добре. **24** Хто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того проклинатимуть люди, і гнїватись будуть на того наро́ди. **25** А тим, хто картає його, буде миле оцє, і прийде на них благословєння добра! **26** Мов у губи цілує, хто відповідає правдиве. **27** Приготуй свою працю надвóри, й оброби собі поле, а потїм збудуєш свій дїм. **28** Не будь ложним свїдком на свого ближнього, і не підгóвóрюй устами своїми. **29** Не кажи: „Як зробив він мені, так зроблю я йому, — верну людині за чином її!“ **30** Я проходив край поля людини лїнивої, та край виноградника недоумкуватого, — **31** і ось все воно позарóстало тєрням, будяк'ами покрита поверхня його, камінний же мур його був поруйнований. **32** І бачив я те, і увагу звернув, і взяв я по́уку собі: **33** „Ще трóхи поспáти, подрімáти ще трóхи, руки трóхи зложїти, щоб полєжати, — **34** і приходить, немов мандрівник, незамóжність твоя, і нўжда твоя, як озбрóений муж!“

25 І оце Соломо́нові приповісті, що зїбрали люди Єзекїї, Юдиного царя. **2** Слава Божа — щоб справу сховáти, а слава царїв — щоб розвїдати справу. **3** Небо висóкїстю, і земля глибиною, і серце царїв — недослїдїмі. **4** Як відкинути жўжель від срібла, то золотарєві виходить посўдина, — **5** коли віддалити безбожного з-перед обличчя царєвого, то справедливїстю мїцно поставїтьс'я трон його. **6** Перед царем не пишáйся, а на мїсці великих не стїй, **7** бо лїпше, як скажуть тобі: „Ходи вище сюди!“ аніж тебе знїзити перед шляхєтним, що бачили очї твої. **8** Не спїшїся ставати до по́зову, бо щó будеш робити в кінці його, як тебе засорóмить твій ближній? **9** Судися за сварку свою з своїм ближнім, але не виявляй таємниці

їншого, **10** щоб тебе не обрáзив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмóва твоя. **11** Золотї яблука на срібнім тарєлі — це слово, прокáзане чáсу свого. **12** Золотая серєжка й оздоба зо щїрого золота — це мудрий картáч для уважного уха. **13** Немов снїговá прохóлда в день жнив — посол вїрний для тих, хто його посилає, і він душу пана свого оживляє. **14** Хмари та вїтер, а немає дощу це людина, що чвáниться дáром, та його не дає. **15** Волóдар зм'якшуєтьс'я терпелївїстю, а м'якєнький язик ломить кїстку. **16** Якщо мед ти знайшов, то спожий, скїльки дóсить тобі, щоб ним не пересїтитися та не звернути. **17** Здержуй нóгу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не пересїтивсь, і не зненавїдїв тебе. **18** Молот, і меч, і гостра стрїла — людина, що говорить на ближнього свого, як свїдок брехливий. **19** Гнилий зуб та кульгáва нога — це надїя на зрадлївого радника в день твого ўтїску. **20** Що здїяти одежу холодного дня, що лити óцет на со́ду, — це — спївати піснї серцю засмученому. **21** Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлїбом, а як спрáгнений він — водою напїй ти його, **22** бо цим пригортáєш ти жар на його гóлову, і Господь надолўжить тобі! **23** Вїтер півнїчний народжує дощ, а таємний язик — сердите обличчя. **24** Лїпше жити в куті на даху, нїж з сварливою жінкою в спільному домі. **25** Добра звїстка з далекого краю — це холодна водиця на спрáгнену душу. **26** Джерелó скаламўчене чи зїпсутий потїк — це праведний, що схиляєтьс'я перед безбожним. **27** Їсти меду багато — не добре, так дослїджувати власну славу — не слава. **28** Людина, що стрїму немає для духу свого, — це зруйноване мїсто без мўру.

26 Як лїтом той снїг, і як дощ у жнивá, — тák не лицїє глупцєві пошана. **2** Як пташка лїтає, як лáстівка лине, так невинне прокля́ття не спóвнитс'я. **3** Батїг на коня, обрóть на осла, а рїзка на спїну глупцїв. **4** Нерозумному вїдповідї не давáй за нерозум його, щоб і ти не став рївний йому. **5** Нерозумному вїдповідь дай за безумством його, щоб він в бчax своїх не став мудрим. **6** Хто через глупця посилає словá, той ноги собі обтинає, отрўту він п'є. **7** Як волóчатьс'я нóги в кульгáвого, так у безумних устах приповістка. **8** Як прив'язувати камїнь коштовний до прáщї,

так глупцёві пошану давати. 9 Як тэрен, що влізе у руку, отак приповістка в устах нерозумного. 10 Як стрілець, що все раниць, так і той, хто наймає глупця, і наймає усяких прохóжих. 11 Як вертається пес до своєї блювóтини, так глупóту свою повторяє глупáк. 12 Чи ти бачив лю́дину, що мудра в очах своїх? Більша надія глупцёві, ніж їй. 13 Лінивий говорить: „Лев на дорозі! Лев на майдáні!“ 14 Двері обертаються на своєму чопі, а лінивий — на ліжку своїм. 15 Свою руку лінивий стромля́є до миски, — та піднести до рота її йому тяжко. 16 Лінивий мудріший ув очах своїх за сімох, що відповідають розумно. 17 Пса за вуха хапає, хто, йдучи, устрява́є до сварки чужої. 18 Як той, хто вдає божевільного, кидає іскри, стріли та смерть, 19 так і лю́дина, що обманює друга свого та каже: „Таж це я жартую!“ 20 З браку дров огонь гасне, а без плиткаря мовкне сварка. 21 Вугілля для жару, а дрóва огнєві, а лю́дина сварли́ва — щоб сварку розпáлювати. 22 Слова́ обмóвника — мов ті присма́ки, й у нутрó живота вони схóдять. 23 Як срі́бло з жу́желицею, на горшкові накла́дене, так полум'яні уста, а серце лихе, — 24 устами своїми маску́ється ворог, і ховає оману в своєму нутр́і: 25 коли він говорить лагідно — не вір ти йому, бо в серці його сім огі́д! 26 Як нена́висть прикрита ома́ною, — її зло відкривається в зборі. 27 Хто яму копа́є, той в неї впаде́, а хто ко́тить ка́міння — на нього воно поверта́ється. 28 Брехливий язик нена́видить своїх утіскуваних, і уста гладє́нкі до губи прова́дять.

27 Не вихва́люйся за́втрашнім днем, бо не знаєш, що день той порóдить. 2 Нехай інший тебе вихва́ляє, а не уста твої, чужий, а не губи твої. 3 Ка́міння — тяга́р, і пісок — важка річ, та гнів нерозумного тяжчий від них від обох. 4 Лю́тість — жорстокість, а гнів — то за́топлення, та хто перед заздрістю всто́ить? 5 Ліпше відкрите карта́ння, ніж таємна любов. 6 Побо́ї коханого вірність показують, а в нена́висника поцілу́нки числє́нні. 7 Сита душа топче й мед щільникóвий, а голодній душі все гірке́ — то солодке. 8 Як птах, що гніздó своє кинув, так і лю́дина, що з місця свого мандру́є. 9 Олива й кадило поті́шують серце, і солодкий нам друг за душевну пораду. 10 Друга свого й друга батька свого не кидай, а в дім брата свого не

прихо́дь в день нещастя сво́го, — ліпший сусіда близький за далекого брата! 11 Будь мудрий, мій сину, й потіш моє серце, і я матиму що відповісти́, як мені докоря́тиме хто. 12 Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть — і караються. 13 Візьми його оді́ж, бо він поручивсь за чужого, і за чужинку заста́ву візьми. 14 Хто сильним голосом благословля́є із ра́ннього ранку свого товариша, — за прокля́ття залічується це йому. 15 Рінва, постійно текуча слотли́вого дня та жінка сварли́ва — одна́кове: 16 хто хоче сховати її — той вітра ховає, чи оливу паху́чу правиці своєї, що видасть себе. 17 Як гострить залізо залізо, так гострить лю́дина лице свого друга. 18 Сторож фігóвниці пло́ди її споживає, а хто пана свого стереже, той шанований. 19 Як лице до лица у воді, так серце лю́дини до серця лю́дини. 20 Ше́бл й Аваддо́н не наситя́ться, — не наситя́ться й очі лю́дини. (Sheol h7585) 21 Що для срі́бла топильна посу́дина, і го́рно — для золота, те для людини уста́, які хвалять її. 22 Хоч нерозумного будеш товкти́ товка́чем помі́ж зє́рнами в ступі́, — не віді́йде від нього глупóта його! 23 До́бре знай вигляд своєї отари, поклади своє серце на че́реди, 24 бо багатство твоє не навіки, і чи корона твоя з роду в рід? 25 Появилася зє́лень, і трава показала́сь, і збирається сіно із гір, — 26 будуть вівці́ тобі на вбрання́, і козли́ — ціна поля, 27 і молока твоїх кіз буде до́сити на їжу́ тобі, на їду́ твого дому, і на життя для служни́ць твоїх.

28 Безбожні вті́кають, коли й не жену́ться за ними, а справедливий безпечний, немов той левчу́к. 2 Коли край провини́ться, то має багато воло́дарів, коли ж є лю́дина розумна й знаю́ча, то дє́ржиться довго. 3 Лю́дина убога, що гно́бить нужде́нних, це зли́ва рвучка́, що хлі́ба по ній не буває. 4 Ті, хто Зако́н залиша́є, хвалять безбожних, а ті, хто Зако́н береже, на них бу́ряться. 5 Люди лихі правосу́ддя не розуміють, а шукаючі Господа все розуміють. 6 Ліпше убогий, що ходить в своїй неповинно́сті, ніж криводоро́гий, хоч він і бага́ч. 7 Хто Зако́н береже́, розумний той син, а хто во́диться із гультя́ями, засоро́млює ба́тька сво́го. 8 Хто мно́жить лихва́рським відсо́тком багатство своє, той для то́го грома́дить його, хто ласкавий для бідних. 9 Хто відхи́лює вухо своє, щоб не слухати Зако́на, то буде огі́дна й молитва того. 10

Хто прóстих доводить блудіти дорогою зла, сам до ями своєї впаде, а невинні посядуть добро. **11** Багата людина в очах своїх мудра, та розумний убогий розслідить її. **12** Велика пишнота, як тішаться праведні, коли ж несправедливі зростають, то треба шукати людину. **13** Хто ховає провини свої, тому не ведеться, а хто признається та кидає їх, той буде помилуваний. **14** Блаженна людина, що завжди обачна, а хто ожорсточе серце своє, той впадає в лихе. **15** Лев ричучий й ведмідь ненажерливий — це безбожний володар над людом убогим. **16** Володар, позбавлений розуму, тисне дошкульно, а ненавісник зажерливості буде мати дні довгі. **17** Людина, обтяжена за душогубство, втікає до гробу, — нехай її не підпірають! **18** Хто ходить невинний, той буде спасений, а кривдорогий впаде на одній із доріг. **19** Хто землю свою обробляє, той насититься хлібом, а хто за марнотним женється, насититься вбогістю. **20** Вірна людина багата на благословення, а хто спішно збагачується, непокараним той не залишиться. **21** Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хліба людина згрішить. **22** Завидюща людина спішить до багатства, і не знає, що прийде на неї нужда. **23** Хто напоумляє людину, той знаходить вкінці більшу ласку, ніж той, хто лестить язиком. **24** Хто батька свого й свою матір грабує і каже: „Це не гріх“, той розбійнику друг. **25** Захланний викликує сварку, хто ж має надію на Господа, буде насичений. **26** Хто надію кладе на свій розум, то він нерозумний, а хто мудрістю ходить, той буде врятований. **27** Хто дає немаючому, той недостатку не знатиме, хто ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато проклять. **28** Коли підіймаються люди безбожні, людина ховається, а як гинуть вони, то множаться праведні.

29 Чоловік остережуваний, та твердошій, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому. **2** Коли множаться праведні, радіє народ, як панує ж безбожний — то стогне народ. **3** Людина, що мудрість кохає, потішує батька свого, а хто попасає блудниць, той губить маєток. **4** Цар утримує край правосуддям, а людина хабарна руйнує його. **5** Людина, що друзів своєму підліщує, на стопах його пастку ставить. **6** У провині людини лихого знаходиться пастка, а справедливий

радіє та тішитися. **7** Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнання про це. **8** Люди глузливі підбурюють місто, а мудрі утишують гнів. **9** Мудра людина, що правується із нерозумним, то чи гнівається, чи сміється, — спокію не знає. **10** Кровожерці ненавидять праведного, справедливі ж шукають спасти його душу. **11** Глупак уесь свій гнів увиявляє, а мудрий назад його стримує. **12** Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! **13** Убогий й гнобитель стрічаються, — їм обом Господь очі освітлює. **14** Як цар правдою судить убогих, стоятиме трон його завжди. **15** Різка й поука премудрість дають, а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою. **16** Як множаться несправедливі — провинна розмножується, але праведні бачитимуть їхній упадок. **17** Карай сина свого — й він тебе заспокоїть, і приємності дасть для твоєї душі. **18** Без пророчих видінь люд розбещений, коли ж стереже він Закона — блаженний. **19** Раб словами не буде покараний, — хоч він розуміє, але не послухає. **20** Чи бачив людину, квапливу в словах своїх? — Більша надія глупцеві, ніж їй! **21** Хто розпещує змалку свого раба, то кінець його буде невдячний. **22** Гнівлива людина викликує сварку, а лютий вчиняє багато провин. **23** Гордіня людини її понижає, а чести набуває покірливий духом. **24** Хто ділиться з злодієм, той ненавидить душу свою, — він чує прокляття, та не виявляє. **25** Страх перед людиною пастку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний. **26** Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для людини. **27** Насильник — огида для праведних, а простодорогий — огида безбожному.

30 Слова Агура, Якеевого сина, массеянина:
„Слово мужчини: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! **2** Бо думую, що немудріший за кожного я, і не маю я людського розуму, **3** і не навчився я мудрости, і не знаю пізнання святих.... **4** Хто на небо ввійшов — і зійшов? Хто у жмені Свої зібрав вітер? Хто воду в одержав? Хто поставив усі кінці землі? Яке Ймення Його, і яке Ймення Сина Його, коли знаєш? **5** Кожне Боже слово очищене, щит Він для тих, хто в Нім пристановище має. **6** До слів Його не додавай, щоб

тебе не скартав Він, і щоб неправдомовцем не став ти. 7 Двох речей я від Тебе просив, — не відмов мені, поки помру: 8 віддали Ти від мене марноту та слово брехливе, убо́зтва й багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для мене призначеним, 9 щоб я не переситився та й не відкріся, і не сказав: „Хто Господь?“ і щоб я не збіднів і не крав, і не знева́жив Ім'я мого Бога. 10 Раба не обмовляй перед паном його, щоб тебе не прокляв він, і ти винуватим не став. 11 Оце покоління, що батька свого проклинає, і неньки своєї не благословляє, 12 покоління, що чисте в очах своїх, та від бруду свого не обмите, 13 покоління, — які гордісні очі його, а повіки його як підніслися! 14 Покоління, що в нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щелепи, щоб пожерти убогих із краю й нуждєнних з землі! 15 Дві дочкі в кровожєрця: „Дай, дай!“ Оці три не наситяться, чотири не скажуть „досить“: 16 шеоб та утроба неплідна, водою земля не насититься, і не скаже „досить“ огонь! (Sheol h7585) 17 Око, що з батька сміється й погбрджує по́слухом матері, — нехай відзьобають його кру́ки поточні, і нехай орленята його пожеруть! 18 Три речі оці дивовіжні для мене, і чотири, яких я не знаю: 19 дорога орліна в повітрі, дорога зміїна на скелі, корабельна дорога в середині моря, і дорога мужчини при дівчині! 20 Така ось дорога блудливої жінки: наїлась та витерла уста свої й повіла: „Не вчинила я злого!“ 21 Трясється земля під трьома, і під чотирма́, яких зне́сти не може вона: 22 під рабом, коли він зацарює, і під нерозумним, як хліба наїється, 23 під розпу́стницею, коли взята за жінку, і невілницею, коли вижене пані свою! 24 Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: 25 мурашки, — не сильний наро́д, та поживу свою заготовлюють літом; 26 борсу́кі, — люд не сильний, та в скелі свій дім вони ставлять; 27 немає царя в сарані, — але вся вона в стрі́й бойовім виходить; 28 паву́к тільки ла́пками пнеться, та він і в пала́тах царськїх! 29 Добре ступають ці троє, і добре ходять чотири: 30 лев, найсильніший поміж звірино́ю, який не вступається ні перед ким, 31 осідланий кінь, і козел, та той цар, що з ним військо! 32 Якщо ти допустився глупо́ти пихою, й якщо заміряєш лихе, — то руку на уста! 33 Бо збивання молока дає масло, і дає кров вдар по носі, тиск же на гнів дає сварку“.

31 Слова Лемуїла, царя Массї, що ними навчала його його мати: 2 „Що, сину мій, і що, сину утроби моєї, і що, сину обітниць моїх? 3 Не давай жінкам сили своєї, ні доріг своїх для руйнува́льниць царів! 4 Не царя́м, Лемуїле, вино, не царям, і на́пій той п'янкїй не князя́м, 5 щоб не впився він та не забув про Зако́на, і щоб не змінив для всіх гно́блених пра́ва! 6 Дайте напо́ю п'янкго́ тому, хто гине, а вина — гіркодухим: 7 він вип'є й забуде за бідність свою, і му́ки своєї вже не пам'ята́тиме! 8 Відкривай свої уста немові, для суда́ всім нещасним. 9 Відкрива́й свої уста, й суди справедливо, і правосуддя зроби для убогого та для нуждєнного. 10 Хто жінку чеснотну зна́йде? а ціна її більша від перел: 11 довіряє їй серце її чоловіка, і йому не забракне прибутку! 12 Вона чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя. 13 Шукає вона вовни й льону, і робить охоче своїми руками. 14 Вона, немов кораблі ті купецькі, здалека спроваджує хліб свій. 15 І встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а порядок служницям своїм. 16 Про поле вона намишляла, і його набула́, із пло́ду долоней своїх засадила вона виноградинка. 17 Вона підперізує силою стє́гна свої та зміцняє раме́на свої. 18 Вона розуміє, що добра робота її, і світильник її не погасне вночі. 19 Вона ру́ки свої простягає до прядки, а долоні її веретєно тримають. 20 Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. 21 Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одя́гнений весь її дім. 22 Килими поробила собі, віссон та кармазін — убра́ння її. 23 Чоловік її знаний при брамах, як сидить він із старшими краю. 24 Тонку ту́ніку робить вона й продає, і купцєві дає пояси́. 25 Сила та пішність — одежа її, і сміється вона до прийдєщнього дня. 26 Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостіва наука їй на язиці́. 27 Доглядає вона ходи́ дому свого, і хліба з лінівства не їсть. 28 Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її: 29 „Багато було тих чеснотних дочок, та ти їх усіх перевищила!“ 30 Краса — то ома́на, а врода — марно́та, жінка ж богобо́язна — вона буде хва́лена! 31 Дайте їй з пло́ду рук її, і нехай її вчїнки її вихваляють при брамах!“

Екклезіяст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. **2** Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота усе! **3** Яка користь людині в усім її труді, який вона робить під сонцем? **4** Покоління відходить, й покоління приходить, а земля віковічно стоїть! **5** І сонечко сходить, і сонце заходить, і поспішає до місця свого, де сходить воно. **6** Віє вітер на південь, і на північ вертається, крутиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. **7** Всі потоки до моря пливуть, але море — воно не наповнюється: до місця, ізвідки пливуть, ті потоки вони повертаються, щоб знову плисти! **8** Повні труду всі річі, — людина сказати всього не потрапить! Не насититься баченням око, і не наповниться слуханням ухо. **9** Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитись воно, — і немає нічого нового під сонцем! **10** Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це нове!“ Та воно вже було від віків, що були перед нами! **11** Нема згадки про перше, а також про наступне, що буде, — про них згадки не буде між тими, що будуть потому. **12** Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. **13** І поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрістю все, що робилось під небом. Це праця тяжка, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. **14** Я бачив усі справи, що чинились під сонцем: й ось усе це — марнота та лóвлення вітру! **15** Покривленого не направиш, а неіснуючого не полчиш! **16** Говорив я був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до мене над Єрусалимом були. І бачило серце моє всяку мудрість і знання. **17** І поклав я на серце своє, щоб пізнати премудрість, і пізнати безумство й глупоту, — і збагнув я, що й це все — то лóвлення вітру! **18** Бо при мно́гості мудрости мно́житьс я й кло́піт, хто ж пізнання побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своєму: Иди но, хай випробую тебе радістю, і придивись до добра, — та й воно ось марнота. **2** На сміх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Що робить вона?“ **3** Задумав я в серці своєму вином оживляти своє тіло, і провадити

мудрістю серце своє, і що буду держатись глупоти, аж поки побачу, що ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого часу свого життя. **4** Поробив я великі діла: поставив для себе домі, задля себе садив виноградники, **5** запровадив для себе садки та гаї, і понасаджував в них усіляких дерев овочевих. **6** Наробив я для себе ставів, щоб поливати із них ліс дерев, що виростили. **7** Набував я для себе рабів та невільниць, були в мене й домівники. А худоби великої та худоби дрібної було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до мене були! **8** Назбирав я собі також срібла та золота, і скарбів царів та провінцій, завів я собі співаків та співачок, і всякі приємності людських синів, жінок — наложниць. **9** І звеличувався я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене були, моя мудрість стояла також при мені. **10** І всього, чого очі мої пожадали, я їм не відмовлював: я не стримував серця свого від жодної втіхи, бо тішилось серце моє від усякого труду мого, — і це була частка моя від усякого труду свого! **11** Та коли я звернувся до всіх своїх чинів, що їх поробили були мої руки, і до труду, що я потрудився був, рóблячи, — й ось усе це марнота та лóвлення вітру, і немає під сонцем нічого корисного! **12** І звернувся я, щоб бачити мудрість, і безум, і дуроші. Бо що зробить людина, що прийде вона по царі? Тільки те, що вона вже зробила! **13** І побачив, що є перевага у мудрости над глупотою, як є перевага у світла над темрявою: **14** у мудрого очі його в голові його, а безглуздий у темряві ходить; та теж я пізнав, що доля одна всім їм трапиться! **15** І промовив я в серці своєму: Коли доля, яка нерозумному трапиться, трапиться також мені, то нащо тоді я мудрішим ставав? І я говорив був у серці своїм, що марнота й оце. **16** Не лишається пам'яти про мудрого, як і про нерозумного, на вічні віки, — в днях наступних зовсім все забудеться, і мудрий вмирає так само, як і нерозумний. **17** І життя я зненавидів, бо протівний мені кожен чин, що під сонцем він чиниться, — бо все це марнота та лóвлення вітру! **18** І зненавидів я весь свій труд, що під сонцем трудився я був, — бо його позоставлю людині, що буде вона по мені, **19** а хто знає, чи мудрий той буде чи нерозумний, хто запанує над цілим трудом моїм, над яким я трудився й змудрів був

під сонцем? Це марнота також. **20** І я обернувся чинити, щоб серце моє прийшло в розпач від усього труда, що чинив я під сонцем. **21** Бо буває людина, що трудиться з мудрістю, зо знанням та із хістом, та все полишає на долю людині, яка не трудилася в тому: Марнота й оце й зло велике! **22** Та й що має людина зо всього свого труда та із клопоту серця свого, що під сонцем працює вона? **23** Бо всі дні її — муки, а смуток — робота її, і навіть вночі її серце спокію не знає, — теж марнота й оце! **24** Нема ліпшого земній людині над те, щоб їсти та пити, і щоб душа її бачила добре із труду свого. Та й оце все, я бачив, воно з руки Бога! **25** Бо хто буде їсти, і хто споживати спроможе без Нього? **26** Бо людині, що перед лицем Його добра, дає Він премудрість, і пізнання, і радість; а грішникові Він роботу дає, щоб збирати й громадити, — щоб пізніше віддати тому, хто добрий перед Божим лицем. Марнота і це все та лóвлення вітру!

3 Для всього свій час, і година свої кожній справі під небом: **2** час родитись і час помирати, час садити і час виривати посáджене, **3** час вбивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, **4** час плакати й час реготати, час ридати і час танцювати, **5** час розкидати каміння і час каміння громадити, час обіймати і час ухилитись обіймів, **6** час шукати і час розгубити, час збирати і час розкидати, **7** час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, **8** час кохати і час ненавидіти, час війни і час миру! **9** Яка користь трудящому в тім, над чим трудиться він? **10** Я бачив роботу, що Бог був дав людським синам, щоб трудились над нею, **11** — усе Він прегарним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих діл, що Бог учинив, від початку та аж до кінця. **12** Я знаю, немає нічого в них кращого, як тільки радіти й робити добру у своєму житті. **13** І отож, як котрий чоловік їсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! **14** Я знаю, що все, що Бог робить, воно застається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! **15** Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! **16** І я бачив під сонцем іще: місце суду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. **17** Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого й

несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там діло. **18** Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звірі, **19** бо доля для людських синів і доля звірини — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один по́дих, і нема над твариною вищости людям, — марнота бо все! **20** Все до місця одного йде: все постало із поро́ху, і вернеться все знов до поро́ху. **21** Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вділ до землі дух скотини? **22** І я бачив, — нема чоловікові кращого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бо хто поведе його глянути, що́ буде по ньому?

4 І знов я побачив всі у́тиски, що чинились під сонцем, — і сльозá ось утіскуваних, та немає для них потішителя, і насилля з руки, що їх гно́блять, і немає для них потішителя. **2** І я похвалив тих померлих, що давно повмирили, більш від живих, що живуть дотепер. **3** А краще від них від обох тій людині, що досі іще не була, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! **4** І я бачив весь труд та весь успіх учінку, викликає заздрість одного до одного, — і це все марнота та лóвлення вітру! **5** Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жере своє тіло, — **6** краща повна долоня спокію за повні дві жмені кло́поту та за лóвлення вітру! **7** І зно́ву я бачив марноту під сонцем: **8** Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у нього нема, та немає кінця всьому зусиллю його, і не насититься око багатством його, і він не повість: „Та для кого дбаю і позбавляю добра свою душу?“ Марнота й оце, і даремна робота воно. **9** Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свій, **10** і якби вони впали, підійме одне свого друга! Та горе одному, як він упаде, й нема дру́гого, щоб підвести його. **11** Також коли вдвох покладуться, то тепло їм буде, а як же зогрітись одному? **12** А коли б хто напав на одного, то вдвох вони стануть на нього, — і нитка потрійна не скоро піврветься! **13** Ліпший убогий та мудрий юна́к, аніж цар старій та нерозумний, що вже осторо́г не приймає, **14** бо виходить юнак і з в'язниці, щоб зацарювати, хоч у царстві своїм народивсь він убогим! **15** Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнака, — цього дру́гого, що став він на місце його. **16** Немає кінця

всьому лю́дові, всьо́му, що був перед ним, та й наступні не втішаться ним, — бо й це теж марно́та та лóвлення вітру!

5 Пильну́й за ногою своєю, як до Божого дому йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглуздох, бо не знають нічо́го вони, окрім чінення зла! **2** Не квапся своїми уста́ми, і серце твоє нехай не поспішає казати слова́ перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому́ то нехай нечислі́нними будуть слова́ твої! **3** Бо як сон наступає через велику роботу, так багато слів має і голос безглуздо́го. **4** Коли зробиш обітницю Богові, то не зволю́кай її виповнити, бо в Нього нема уподо́бання до нерозумних, а що́ ти обітуєш, спóвни! **5** Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не спóвнити! **6** Не давай своїм уста́м впроваджувати своє тіло у гріх, і не говори перед Анголом Божим: „Це помилка!“ Пощо Бог буде гніватися на твоїй голос, і діла́ твоїх рук буде нищити? **7** Бо марно́та в числі́нності снів, як і в мно́гості слів, але ти бійся Бога! **8** Якщо ти побачиш у краї́ якому утіскування бідаря́ та порушення права та правди, не дивуйся тій речі, бо високий пильнує згорі́ над високим, а над ними Всеви́шній. **9** І пожі́ток землі є для всіх, бо поле й сам цар обробляє. **10** Хто срібло кохає, той не насі́титися сріблом, хто ж кохає багатство з прибúтком, це марно́та також! **11** Як маєток примно́жується, то мно́жаться й ті, що його поїдають, і яка ко́ристь його власникові, як тільки, щоб бачили очі його? **12** Сон солодкий в тру́дящого, чи багато, чи мало він їсть, а ситі́сть багатого спати йому не дає. **13** Є лихо болюче, я бачив під сонцем його: багатство, яке береже́ться його власникові на лихо йому, — **14** і гине багатство таке в нещасли́вім випадку, а родиться син — і немає нічо́го у нього в руці: **15** як він вийшов нагі́й із утрóби матері своєї, так відхо́дить ізнов, як прийшов, і нічо́го не винесе він з свого тру́ду, що можна б узяти своєю рукою! **16** І це те́ж зло болюче: так само, як він був прийшов, так віді́йде, — і яка йому ко́ристь, що трудився на вітер? **17** А до того всі дні свої́ їв у темно́ті, і багато мав смутку, й хвороби та лю́ті. **18** Оце, що я бачив, як добре та гарне: щоб і́ла лю́дина й пи́ла, і щоб бачила добре в усьо́му сво́єму тру́ді, що під сонцем ним тру́диться в час нечислі́нних тих днів свого віку,

які Бог їй дав, — бо це доля́ її! **19** Також кожна лю́дина, що Бог дав їй багатство й маєтки, і вла́ду їй дав спожива́ти із то́го, та брати свою частку та тішитися свої́м тру́дом, — то це Божий дару́нок! **20** Бо вона днів свого життя небагато на пам'я́ті матиме, — то Бог в її серце шле раді́сть!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і багато його між лю́дьми: **2** Ось лю́дина, що Бог їй багатство дає, і маєтки та славу, і недостатку ні в чо́му, чо́го зажадає, не чує вона для своєї душі́, але Бог не дав вла́ди їй те спожива́ти, — бо чужа лю́дина те пої́сть: Це марно́та й недúга тяжка́! **3** Якби сотню дітей напло́див чоловік, і прожив пречислі́нні літа́, і дні віку його були довгі, але не насі́тилась добрим душа́ його, а до того не мав би й належного по́хорону, то кажú: недонóскові краще від нього! **4** Бо в марно́ті прийшов він, і в те́мряву йде, і в те́мряві сховане буде іме́ння його, — **5** ані сонця не бачив він, ані пізнав: йому́ спокійніше від того! **6** А коли б він жив двічі по тисячі літ, та не бачив добра́, — то хіба не до місця одно́го все йде? **7** Увесь труд лю́дини — для рота́ її, і пожа́дання її не випóвнюються. **8** Бо що більшого має мудрець, ніж безглуздий, що має убогий над те, що перед живими уміє ходити? **9** Краще бачити очима, аніж мандрува́ти жада́ннями, — і також це марно́та та лóвлення вітру... **10** Що було́, тому йме́ння його вже надáне давно, і відóме, що він чоловік, і він не може правувáтися з сильнішим від нього, **11** бо багато речей, що марно́ту примно́жують, але яка ко́ристь від них для лю́дини? **12** Бо хто знає, що́ добре лю́дині в житті́, за небагатьох днів марно́го життя́ її, які пробуває вона, немов тінь? Та й що́ хто розкаже лю́дині, що́ буде під сонцем по ній?

7 Краще добре ім'я́ від оливи хорошо́ї, а день смерти лю́дини — від дня її вродження! **2** Краще ходити до дому жалóби, ніж ходити до дому бенке́ту, бо то — кінець кожній лю́дині, і живий те до серця свого бере! **3** Кра́щий смуток від смі́ху, бо при обличчі сумні́м добре серце! **4** Серце мудрих — у домі жалóби, а серце безглуздох — у домі весело́щів. **5** Краще слухати до́кір розумного, аніж слúхати пі́сні безумних, **6** бо як трі́скот терні́ни під горщиком, такий смі́х нерозу́много. Теж марно́та й оце! **7** Коли мудрий кого утискає, то й сам нерозумним стає, а хаба́р губить серце.

8 Кінець діла ліпший від початку його; ліпший терпеливий від чванькуватого! 9 Не спіши в своїм дусі, щоб гніватися, бо гнів спочиває у надрах глупців. 10 Не кажи: „Що це сталося, що перші дні були кращі за ці?“, бо не з мудрости ти запитався про це. 11 Добра мудрість з багатством, а прибуток для тих, хто ще сонечко бачить, 12 бо в тіні мудрости — як у тіні срібла, та користь пізнання у тому, що мудрість життя зберігає тому, хто має її. 13 Розваж Божий учинок, — бо хто може те випростати, що Він покривив? 14 За доброго дня користай із добра, за злого ж — розважай: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб людина нічого по собі не знайшла! 15 В днях марноти своєї я всього набачивсь: буває справедливий, що гине в своїй справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі. 16 Не будь справедливим занадто, і не роби себе мудрим над міру: пощо нищити маєш себе? 17 Не будь несправедливим занадто, і немудрим не будь: пощо маєш померти в нечасі своїм? 18 Добре, щоб ти ухопився за це, але й з того своєї руки не спускай, бо богобоязний втече від усього того. 19 Мудрість робить мудрого сильнішим за десятьох володарів, що в місті. 20 Немає людини праведної на землі, що робила б добро й не грішила, 21 тому не клади свого серця на всякі слова, що говорять, щоб не чути свого раба, коли він лихослівить тебе, 22 знає бо серце твоє, що багато разів також ти лихослівив на інших! 23 Усе це я в мудрості випробував, і сказав: „Стану мудрим!“ Та далєка від мене вона! 24 Далєке оте, що булò, і глибоке, глибоке, — хто знайде його? 25 Звернувся я серцем своїм, щоб пізнати й розвідати, та шукати премудрість і розум, та щоб пізнати, що безбожність — глупòта, а нерозум — безумство! 26 І знайшов я річ гіршу від смерти — то жінку, бо пástка вона, її ж серце — тенєта, а руки її — то кайдани! Хто добрий у Бога — врятований буде від неї, а грішного схопить вона! 27 Подивися, оце я знайшов, сказав Проповідник: рівняймо одне до одного, щоб знайти зрозуміння! 28 Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я людину знайшов одну з тисячі, але жінки між ними всіма не знайшов! 29 Крім того, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог людину, та вігадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і знáчення речі хто знає? Розсвітлює мудрість людини обличчя її, і суворість лица її змінюється. 2 Я раджу: Наказа царського виконуй, і то ради присяги перед Богом. 3 Не квапся від нього відходити, не стій при злій справі, бо все, що захоче, він зробить, 4 бо слово царєве — то влáда, і хто йому скаже: „Щò робиш?“ 5 Хто виконує заповідь, той не пізнає нічого лихого, серце ж мудрого знає час і право. 6 Бо для кожної речі час і право своє, бо лихо людини численне на ній, 7 бо не знає, що буде, і як саме буде, хто їй розповість? 8 Немає людини, яка панувала б над вітром, щоб стримати вітер, і влáди нема над днем смерти, і на війні нема звільнення, і пана свого не врятує безбожність. 9 Усе це я бачив, і серце своє прикладав я до кожного чину, що відбувався під сонцем. І був час, коли запанувала людина над людиною на лихо для неї. 10 І я бачив безбожних похованих, і до їхнього гробу приходили, а ті, що чинили добро, повикідані з місця святого, і в місті забуті. Марнòта й о це! 11 Що скоро не чиниться присуд за вчинок лихий, тому серце людських синів повне ними, щоб чинити лихє. 12 Хоч сто раз чинить грішний лихє, а Бог суд відкладає йому, однак я знаю, що тїм буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! 13 А безбожному добре не буде, і мов тїнь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем страху не має! 14 Є марнòта, яка на землі діється, — що є справедливі, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожні, що добро спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнòта й оце! 15 І радість я похваляв: що немає людині під сонцем добра, хїба тільки щоб їсти, та пити та тішитися, і оце супроводить її в її праці за часу життя її, що під сонцем Бог дав був їй. 16 Коли я поклав своє серце, щоб мудрість пізнати, і побачити чин, що діється він на землі, бо ні вдень ні вночі сну не бачить людина своїми очима, 17 і коли я побачив усякий чин Бога, тоді я пізнав, що не може людина збагнути чину, під сонцем учиненого! Тому скільки людина не трудиться, щоб дошукатись цього, то не знайде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Ото ж бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце моє все оце, що праведні й мудрі та

їхні учинки — у Божій руці, так само любов чи ненависть: Людина не знає нічого, що є перед нею! 2 Однакове всім випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грішникові, тому, хто клянеться, як і тому, хто клятви боїться! 3 Оце зле у всім, що під сонцем тим діється, — що однакове всім випадає, і серце людських синів повне зла, і за життя їхнього безумство в їхньому серці, а по тому до мертвих відходять. 4 Хто знаходиться поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж лівові мертвому! 5 Бо знають живі, що помруть, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, 6 і їхнє кохання, і їхня ненависть, та заздощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навіки ні в чому, що під сонцем тим діється! 7 Тож іди, їж із радістю хліб свій, та з серцем веселим вино своє пий, коли Бог уподобав Собі твої вчинки! 8 Нехай кожного часу одежа твоя буде біла, і нехай на твоїй голові не бракує оліви! 9 Заживай життя з жінкою, яку ти кохаєш, по всі дні марноти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всі дні марноти твоєї, — бо оце твоя доля в житті та в твоєму труді, що під сонцем ним трудишся ти! 10 Все, що вислі чинити рука твоя, теє роби, бо немає в шеблі, куди ти йдеш, ні роботи, ні роздуму, ані знання, ані мудрости! (Sheol h7585) 11 Знову я бачив під сонцем, що біг не у скоріх, і бій не в хоробріх, а хліб не в премудрих, і не в розумних багатство, ні ласка — у знавців, — а від часу й нагоди залежні вони! 12 Бо часу свого людина не знає, мов риби, полівлені в пагубну сітку, і мов птахи, захоплені в сільце, — так хапаються людські сини за час лиха, коли воно нагло спадає, на них! 13 Також оцю мудрість я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: 14 Було мале місто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточив, і побудував проти нього велику облогу. 15 Але в ньому знайшлася людина убога, та мудра, і вона врятувала те місто своєю премудрістю, — та пізніше ніхто не згадав про цю вбогу людину! 16 І я говорив: Краща мудрість за силу; однако погорджується мудрість бідного, і не слухаються його слів! 17 Слова мудрих, почуті в спокій, кращі від крику володаря поміж безглуздими.

18 Мудрість краща від зброї військрової, але один грішник погубить багато добра.

10 Мертві мухи псують та зашумовують оливу мироварника, — так трохи глупоти псує мудрість та славу. 2 Серце мудрого тягне праворуч, а серце безумного — ліворуч. 3 Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. 4 Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагідність доводить до прощення навіть великих провин. 5 Є зло, що я бачив під сонцем, мов помилка, що повстає від володаря: 6 на великих висотах глупота буває поставлена, а багаті сидять у низині! 7 Я бачив на конях рабів, князі ж пішки ходили, немов ті раби. 8 Хто яму копає, той в неї впаде, а хто валить мура, того гадина вкусить. 9 Хто зносить каміння, пораниться ним; хто дроба рубає, загрожений ними. 10 Як залізо ступіє, й хтось леза не вигострить, той мусить напружити свою силу, — та мудрість зарадить йому! 11 Коли вкусить гадюка перед закляттям, тоді ворожит не потрібний. 12 Слова з уст премудрого — милість, а губи безумного нищать його: 13 початок слів його уст — глупота, а кінець його уст — зле шаленство. 14 Нерозумний говорить багато, та не знає людини, що буде; а що буде по ньому, хто скаже йому? 15 Втомляє безумного праця його, бо не знає й дороги до міста. 16 Горе, краю, тобі, коли цар твій — хлопчина, а владіки твої спозаранку їдять! 17 Щасливий ти, краю, коли син шляхетних у тебе царем, а владіки твої своєчасно їдять, як ті мужі, а не як п'яниці! 18 Від лінощів вальються стеля, а з опущення рук тече дах. 19 Гостину справляють для радощів, і вином веселиться життя, а за срібло все це можна мати. 20 Навіть у думці своїй не злослов на царя, і в спальні своїй не кляни багача, — небесний бо птах віднесе твою мову, а крилатий розкаже про слово твоє.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його. 2 Давай частку на сім чи й на вісім, бо не знаєш, яке буде зло на землі. 3 Коли переповняться хмари дощем, то виллють на землю його. А коли деревина на південь впаде чи на північ, залишиться на місці, куди деревина впаде. 4 Хто вважає на вітер, не буде той сіяти, а хто споглядає на хмари, не буде той жати. 5 Як не

відаєш ти, яка то путь вітру, як кості зростають в утробі вагітної, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. **6** Сій ранком насіння своє, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре вийде на краще тобі, — оце чи оте, чи обое однаково добрі. **7** І світло солодке, і добре очам сонце бачити, **8** і коли б людина жилá й довгі роки, хай за всіх їх вона тішиться, і хай пам'ятає дні темряви, бо їх буде багато, — усе, що надійде, марно́та! **9** Тішся, юначе, своїм молодéцтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодóщів твоїх! І ходи ти дорóгами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впрова́дить тебе Бог до сýду! **10** Тому жени смуток від серця свогó, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря — то марно́та!

12 І пам'ятай в днях юна́цтва свогó про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літа, про які говорити ти будеш: „Для мене вони неприємні!“ **2** аж поки не стемніє сонце, і світло, і місяць, і зорі, і не вернуться хмари густі за дощém, **3** у день, коли затремтять ті, хто дім стереже, і зігнуться мужні, і спинять роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потемніють ті, хто в вікно визирає, **4** і двері подвійні на вулицю замкнені будуть, як зменшиться гуркіт млина, і голос пташини замовкне, і затихнуть всі дóчки співучі, **5** і будуть боятись високого місця, і жахи в дорозі їм будуть, і мигдаль зацвіте, й обтяжіє кобилка, і загине бажання, бо людина відходить до вічного дому свогó, а по вулиці будуть ходити довкóла голосільники, **6** аж поки не пірветься срібний шнурóк, і не зломиться кругла посúдина з золота, і при джерелі не розіб'ється глек, і не зламається ко́ло, й не рúне в крини́цю... **7** І вернеться порох у землю, як був, а дух вернеться зно́ву до Бога, що дав був його! **8** Наймарніша марно́та, — сказав Проповідник, — марно́та — усе! **9** Крім того, що Проповідник був мудрий, він навчав ще наро́д знання. Він важив та досліджував, склав багато рíповістей. **10** Проповідник пильнував знаходити потрібні слова, і вірно писав правдиві слова. **11** Слова мудрих — немов оті лéза в гірлізі, і мов позабівані цв'яхи, складачі ж таких слів, — вони да́ні від одного Па́стиря. **12** А понад те, сину мій, будь обере́жний: складати багато книжо́к —

не буде кінця, а багато навчатися — мука для тіла! **13** Підсумок усьогó почутого: Бога бійся, й чини Його за́повіді, бо належить це кожній людині! **14** Бо Бог приведе кожну справу на суд, і все потаємне, — чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. 2 „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпші кохання твої від вина! 3 На запах оливи твої запашні, твоє ймення — неначе олива розлита, тому діви кохають тебе! 4 Потягни ти мене за собою, біжим! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твої, від вина приємніші, — поправді кохають тебе! 5 Дочки ерусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедрівські, мов занавіси Соломонові! 6 Не дивіться на те, що смуглявенька я, бож сонце мене опалило, — сини неньки моєї на мене розгнівалися, настановили мене сторожити виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ 7 „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Ді ти пасеш? Де даєш ти спочити у спеку отарі? Пощо біля стад твоїх друзів я буду, немов та причинна?“ 8 „Якщо ти не знаєш цього, вродливіша посеред жінок, то вийди собі за слідами отари, і випасуй при шатрах пастуших козлятка свої“. 9 „Я тебе прирівняв до лошиці в возах фараонових, о моя ти подруженько! 10 Гарні щічки твої поміж шнурками перел, а шийка твоя — між разками намиста! 11 Ланцюжки золоті ми поробимо тобі разом із срібними кульками!“ 12 „Доки цар при своєму столі, то мій нарד видає свої пахощі. 13 Мій коханий для мене — мов кітиця мірри: спочиває між персами в мене! 14 Мій коханий для мене — мов кіпрове гроно в енгедських садах-виноградах!“ 15 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої очі немов голубині!“ 16 „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти приємний! а ложе нам — зелень! 17 Бруси наших домів — то кедріни, стелі в нас — кипаріси!“

2 „Я — саронська троянда, я долинна лілея! 2 Як лілея між тереном, так подруга моя поміж дівами!“ 3 „Як та яблуня між лісовими деревами, так мій коханий поміж юнаками, — його тіні жадала й сиділа я в ній, і його плід для мого піднебіння солодкий! 4 Він впровадив мене до винярні, а прапор його надо мною — любов! 5 Підкріпіте мене виноградним певичом, освіжіть мене яблуками, — бо я хвора з любови! 6 Ліва

рука його — під головою моєю, правийця ж його — пригортає мене! 7 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газелями чи польовими оленями, — щоб ви не споліхали, й щоб не збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ 8 „Голос мого коханого! Ось він іде, ось він скаче горами, по пагірках вистрібує. 9 Мій коханий подібний до сарни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стіною, зазирає у вікна, заглядає у ґрати. 10 Мій коханий озвався й промовив до мене: „Уставай же, подруго моя, моя красна, й до мене ходи! 11 Бо оце проминула пора дощова, дощ усух, перейшов собі він. 12 Показались квіткі на землі, пора соловейка настала, і голос горлиці в нашому краї лунає! 13 Фіґа випустила свої ранні плоди, і розцвілі виноградники пахощі віддали. Уставай же, подруго моя, моя красна, й до мене ходи!“ 14 „Голубко моя у розцілинах скельних, у бєскіднім схівку, — дай побачити мені твоє личко, дай почути мені голосок твій, бо голос твій милий, а личко твоє уродливе!“ 15 „Ловіть нам лисиці, лисинята маленькі, що ушкоджують нам виноградники, виноградники ж наші — у цвіті! 16 Мій коханий — він мій, я ж його, він пасе між лілеями! 17 Поки день прохолоду навіє, а тіні втечуть, — вернись, мій коханий, стань подібний до сарни чи до молодого оленя в пахучих горах!“

3 „По нощах на ложі своїм я шукала того, когь полюбила душа моя. Шукала його, — та його не знайшла. 2 Хай устану й нехай я пройдуся по місті, хай на вулицях та на майданах того пошукаю, кого полюбила душа моя! Шукала його, — та його не знайшла. 3 Спіткали мене сторожі, що по місті проходять. „Чи не бачили часом того, кого полюбила душа моя?“ 4 Небагато пройшла я від них, — та й знайшла я того, когь полюбила душа моя: схопила його, — й не пустила його, аж поки його не ввелá у дім неньки своєї, та в кімнату тієї, що в утробі носила мене! 5 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газелями чи польовими оленями, щоб ви не споліхали, щоб не збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ 6 „Хто вона, що виходить із пустині, немов стовпи диму, окурена міррою й ладаном, всілякими пахощами продавця?“ 7 „Ось ложе його, Соломонове, — шістдесят лицарів навколо нього, із лицарів славних Ізраїлевих! 8

Усі вони мають меча, усі вправні в бою, кожен має свого меча при своєму стегні проти страху нічного. **9** Нощі зробив собі цар Соломон із ліванських дерев: **10** стовпці їхні зробив він із срібла, а їхне опертя — золоте, пурпурове сидіння, їхня середина вистелена коханням дочок ерусалимських! **11** Підіть і побачте, о дочки сіонські, царя Соломона в вінку, що ним мати його увінчала його в день весілля його та в день радости серця його!“

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороща! Твої оченятка, немов ті голубки, глядять з-за серпанку твого! Твої коси — немов стадо кіз, що хвилями сходять з гори Гілеадської! **2** Твої зубки — немов та отара овець пообстриганих, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної, **3** Твої губки — немов кармазінова нитка, твої устонька красні, мов частина гранатного яблука — скроня твоя за серпанком твоім! **4** Твоя шия — немов та Давидова башта, на зброю збудована: тисяча щитів повішена в ній, усе щити лицарів! **5** Два перса твої — мов ті двоє близнят молодих у газелі, що випасуються між лілєями. **6** Поки день прохолόδю навіє, а тіні втечуть, підуй я собі на ту міррину гору й на пагірок ладану“. **7** „Уся ти прекрасна, моя ти подруженько, і плями нема на тобі! **8** Зо мною з Лівану, моя наречена, зо мною з Лівану ти підеш! Споглянеш з вершини Амани, з вершини Сеніру й Гермону, з леговища левів, з леопардових гір. **9** Забрала ти серце мені, моя сестро, моя наречена, забрала ти серце мені самим очком своїм, разбачком одненьким намиста свого! **10** Яке любе кохання твоє, о сестрице моя, наречена! Скільки ліпша любов твоя за вино, а запашність олив твоїх — за всі пахощі!“ **11** Уста твої крапають мед щільниковий, моя наречена, мед і молоко — під твоїм язичком, а пахощ одежі твоєї — як ліванські ті пахощі!“ **12** „Замкнений садок — то сестриця моя, наречена моя — замкнений садок, джерело запечатане. **13** Лоно твоє — сад гранатових яблук з плодом досконалим, кіпри із на́рдами, **14** нард і шафран, пахуча тростіна й кориця з усіма деревами ладану, мірра й албе зо всіма найзапашнішими пахощами, **15** ти джерело садковé, криниця живої води, та тієї, що пліне з Лівану!“ **16** „Прокинься, о вітре з півночі, і прилинь, вітре з полудня, — повій на садок

мій: нехай потечуть його пахощі! Хай коханий мій прийде до саду свого, і нехай споживé плід найкращий його!“

5 „Прийшов я до саду свого, о сестро моя, наречена! Збираю я мирру свою із бальзамом своїм, споживаю свого стільника разом із медом своїм, п'ю вино я своє зо своїм молоком! Споживайте, співдрузі, — пийте до схочу, кохані!“ **2** „Я сплю, — моє ж серце чуває. Ось голос мого коханого! Стукає. „Відчини мені, сестро моя, о моя ти подруженько, голубко моя, моя чиста, — бо росую покрилася вся моя голова, мої кучері — краплями ночі!“ **3** „Зняла я одежу свою, — як знову її надягну? Помила я ніжки свої, — як же їх занечіщу?“ **4** Мій коханий простяг свою руку крізь отвір, — і нутро моє схвилювалося від нього! **5** Встала я відчинити своєму коханому, — а з рук моїх капала мірра, і мірра текла на засівки замка з моїх пальців. **6** Відчинила своєму коханому, — а коханий мій зник, відійшов! Душі не ставало в мені, як він говорив. Я шукала його, та його не знайшла. Я гукала його, та він не відізвався до мене. **7** Стріли мене сторожі, що ходять по місті, — набили мене, завдали мені рани. Здерли з мене моє покривало, сторожі міських мурів!“ **8** „Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — як мого коханого стринете ви, що йому повісте? — Що я хвора з кохання!“ **9** „Чим коханий твій краший від інших коханих, вродливіша з жінок? Чим коханий твій краший від інших коханих, що так заклинаеш ти нас?“ **10** „Коханий мій білий й рум'яний, визначніший він від десяти тисяч інших. **11** Голова його — щирее золото, його кучері — пальмове віття, чорні, як ворон. **12** Його очі — немов голубки над джерелами водними, у молоці повимівані, що над повним струмком посідали! **13** Його личка — як грядка бальзаму, немов квітники запашні! Його губи — лілєї, з яких капає мірра текуча! **14** Його руки — стовпці золоті, повисаджувані хризолітом, а лоно його — твір мистецький з слонової кости, покритий сапфірами! **15** Його стегна — стовпи мармурові, поставлені на золоті підстави! Його вигляд — немов той Ліван, він юнак — як ті кедри! **16** Уста його — солодощі, і він увесь — пожадання. Оце мій коханий, й оце мій дружок, дочки ерусалимські!“

6 „Куди твій коханий пішов, о найвродливіша з жінок? Куди спрямував твій коханий? Бо ми пошукаємо його із тобою“. **2** „Мій коханий пішов до садочка свого, в квітничі запашні, щоб пасти в садках і збирати лілєї. **3** Я належу своєму коханому, а мені — мій коханий, що пасе між лілєями!“ **4** „Ти прекрасна, моя ти подруженько, мов та Тірца, ти хороша, як Єрусалим, ти грізна, як війська з прапорами! **5** Відверні ти свої оченята від мене, бо вони непокоять мене! Твої коси — немов стадо кіз, що хвилями сходять з тогò Гілеаду! **6** Твої зуби — немов та отара овець, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної! **7** Мов частина гранатного яблука — скроня твоя за серпанком твоім! **8** Шістдесят є цариць, і вісімдесят є наложниць, а дівчатам немає числа, — **9** та єдина вона — ця голубка моя, моя чиста! У неньки своєї вона одиначка, обрана вона у своєї родительки! Як бачили дочки Сіону її, то щасливою звали її, цариці й наложниці — то вихваляли її: **10** Хто це така, що вона виглядає, немов та досвітня зоря, прекрасна, як місяць, як сонце — ясна, як полкі з прапорами — грізна?“ **11** „Зійшла я в оріховий сад, щоб поглянути на пуп'яночки при поточі, щоб побачити там, чи зацвів виноград, чи гранатові яблуні порозцвітали? **12** І не зчулася я, як мене посадила душа моя між колесниці моєї дружини бояр“. **13** „Верніся, верніся, Суламітку! Верніся, верніся, — нехай ми на тебе надівимось!“ „Чого вам дивитися на Суламітку, немов би на танець військóвий?“

7 „Хороші які стали ноги твої в черевичках, князівно моя! Заокруглення стéгон твоїх — мов намисто, руками мистецькими віточене! **2** Твоє лоно — немов круглоточена чаша, в якій не забракне вина запашного! Твій живіт — сніп пшениці, оточений тими лілєями! **3** Два пέρса твої — немов двоє сарняток близнят! **4** Твоя шия — як башта із кости слонóвої, твої очі — озёрця в Хешбóні при брамі того Бат-Рабіму, в тебе ніс — немов башта ливанська, що дивиться все в бік Дамаску! **5** Голівка твоя на тобі — мов Кармел, а коса на голівці твоїй — немов пурпур, — полонений цар тими кучерями! **6** Як ти прекрасна й приємна яка, о любов в розкошах! **7** Став подібний до пальми твій стан, твої ж пέρса

— до грон виноградних! **8** Я подумав: виберуся на цю пальму, схоплюся за віття її, — і нехай стануть пέρса твої, немов виноградні ті грона, а пахощ дихання твого — як яблука!“ **9** „А уста твої — як найліпше вино: простує воно до мого коханого, чинить промóвистими й уста сплячих! **10** Я належу своєму коханому, а його пожадання — до мене! **11** Ходи ж, мій коханий, та вийдемо в поле, переночуємо в сéлах! **12** Устанемо рано, й ходім у сади - виногради, подівимося, чи зацвів виноград, чи квіткі розцвілись, чи гранатові яблуні порозцвітали? Там любов свою тобі дам! **13** Видадуть пах мандрагóри, при наших же входах — всліякі коштовні плоді, нові та старі, що я їх захавала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що пέρса ссав в нені моєї, коли б стріла тебе я на вулиці, цілувала б тебе, — і ніхто мені не докоряв би! **2** Повелá б я тебе й привелá б у дім нені своєї: ти навчав би мене, я б тебе напоїла вином запашнім, соком гранатових яблук своїх! **3** Ліва рука його — під головою моєю, правиця ж його — пригортáє мене! **4** Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, — нащо б сполóхали, й нащо б збудили любови, аж доки йому до вподóби!“ **5** „Хто вона, що виходить із пустині, спираючися на свого коханого? Під яблунею я збудила тебе, — там повилá тебе мати твоя, там тебе повилá твоя породителька!“ **6** „Поклади ти мене, як печатку на серце своє, як печать на раméно своє, бо сильна любов, як смерть, аздрóщи неперемóжні, немов той шеóл, — його жар — жар огню, воно пóлум'я Господа! (Sheol h7585) **7** Вóди великі не зможуть згасити кохання, ані ріки його не заллóють! Коли б хто давав за любов маєток увесь свого дому, то ним погордили б зовсім!“ **8** „Є сестра в нас мала, й перс у неї нема ще. Що зробимо нашій сестричці в той день, коли свáтати будуть її? — **9** Якщо вона мур, — заборóло із срібла збудуємо на ній, а якщо вона двері — обкладемо кедрóвою дóшкою їх“. **10** „Я мур, мої ж пέρса — як башти, — тоді я булá в його óчах мов та, яка спóкій провáдить“. **11** „Виноградинка мав Соломон у Баал-Гамóні, виноградника він віддавав сторожám, — щоб кожен принóсив за плід його тисячу срібла. **12** Але мій виноградник, що маю його, при мені! Тобі, Соломóне, хай буде та

тисяча, а сторожам його плóду — дві сотні! 13 О ти,
що сидиш у садка́х, — друзі твої прислуха́ються до
твого голосу: дай почути його і мені!“ 14 „Утікай,
мій коха́ний, і станься поді́бний до са́рни собі, чи
до молодого оленя у ба́льза́мових го́рах!“

Іса́я

1 Видіння Ісаї, Амósового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів. 2 Послухайте ви, небеса́, і ти, зе́мле, почуй, бо говорить Господь: Синів Собі ви́ховав й ви́кохав Я, а вони зняли́ бунт проти Мене! 3 Віл знає свого власника́, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Менé, не зверта́є уваги наро́д Мій на Ме́не. 4 О люду ти грішний, наро́де тяжко́ї провини, лиході́йське насіння, сини-шкі́дники, — ви покинули́ Господа, ви Святого Ізраї́левого понéхтували, — обернулись наза́д! 5 У що́ будете биті́ ще, коли неслухня́ними далі́ ви бу́дете? Хвора ваша́ вся голова, і все́ серце боля́ще. 6 Від підóшви ноги́ й аж до голо́ви нема́ цілого́ місця́ на ньому́: рани́ й гудзі́, та свіжі́ порáзи неві́чавлені, і не позав'язува́ні, і оливою́ не порозм'якшувана́. 7 Земля́ ваша́ спустóшена, огнем спáлені́ ваші́ міста́, поле́ ваше, — на ваших очáх по́дають чужинці́ його́, — з того́ всьóго пустиня́, немов з руйнува́ння чужинці́в! 8 І позоста́лась Сіо́нська дочка́, мов курі́нь в винограднику, мов шатро́ на ночлі́г в огі́рковому́ полі́, як місто́ обло́жене. 9 Коли́ б був Господь Савао́т не лишив нам останку́ малóго, ми були́ б як Содóм, до Гомóрри ми стали́ б поді́бні. 10 Послухайте́ слóва Господнього́, содо́мські́ князі́, почуйте́ Закóн Бога́ нашого́, наро́де гомóрський, — 11 на́що Мені́ многотá ваших жéртв? говорить́ Господь. Наситівся́ Я цілопáленнями́ баранів́ і жиром ситих теля́т, а крові́ биків́ та овець́ і козлів́ не жада́ю! 12 Як приходите́ ви, щоб явитися́ перед обличчям Мої́м, хто жада́є того́ з руки́ вашо́ї, щоб топта́ли подві́р'я Мої́? 13 Не принóсьте ви́ більше́ марно́тного да́ру, ваше кади́ло — о́гіда для́ Мене́ воно́; новоміся́ччя та ті́ суботи́ і склі́кання зборів́, — не могу́ знести́ Я марно́ти ціе́ї! 14 Новоміся́ччя ваші́ й усі́ ваші́ свята́ — ненавídить душа́ Моя́ їх: вони́ стали́ Мені́ тягарéм, — Я змучений зно́сити́ їх. 15 Коли́ ж руки́ свої́ простяга́єте, Я мру́жу від вас Сво́ї очі́! Наві́ть коли́ ви молитву́ примно́жуєте, Я не слухаю́ вас, — ваші́ руки́ напóвнені́ кро́в'ю. 16 Умийте́сь, очистьте́ себе! Відки́ньте́ зло́ ваших учі́нків із-перед очéй Мої́х, перестаньте́ чинити́ лихé! 17 Навчі́ться чинити́ добро́, правосúддя жадайте́, карайте́ грабі́жника, дайте́ суд сироті́,

за вдову́ заступáйтесь! 18 Прийді́ть, і бу́демо правува́тися, — говорить́ Господь: коли́ ваші́ гріхи́ будуть́ як кармази́н, — стануть́ білі́, мов сні́г; якщо́ будуть́ червоні́, немов багря́ниця, — то стануть́ мов вонна́ вони́! 19 Як захочете́ ви та послуха́етесь, то бу́дете до́бра землі́ споживáти. 20 А коли́ ви відмóвитесь́ й неслухня́ними бу́дете, — меч́ поже́ре вас, бо уста́ Господні́ сказали́ оце́! 21 Як стало́ розпúсницею́ ві́рне місто́: було́ повне́ воно́ правосúддя, справедливíсть у́ нім пробува́ла, тепер́ же — розбійники́! 22 Срі́бло твоє́ стало́ жўжели́цею, твоє́ питво́ водою́ розпúщене́. 23 Князі́ тво́ї впéрті́ і друзі́ злоді́ям вони́, хабара́ вони́ любля́ть усі́ та женуться́ за да́чкою, не судя́ть вони́ сироті́, удо́вина справа́ до них не дохо́дить. 24 Тому́ то говорить́ Господь, Господь Савао́т, Сі́льний Ізраї́лів: О, буду́ Я т́шитися́ над Сво́їми супроти́вниками́, і помщóсь на Сво́їх ворога́х! 25 І на тебе́ Я руку́ Свою́ оберну́, і твою́ жўжели́цю немов лу́гом ви́топлю, і все́ твоє́ óливо́ повідки́даю́! 26 І верну́ твої́х сúддів́, як перше́ було́, і твої́х радників́, як напочáтку. По цьóму тебе́ будуть́ звати́: місто́ справедливості́, місто́ ві́рне! 27 Правосúддям Сіо́н буде́ ви́куплений, а той, хто на́вернеться́ в нім, — справедли́вістю. 28 А зні́щення грі́шників́ та винуватці́в відбу́деться́ разóм, і ті́, що покинули́ Го́спода, будуть́ пони́жені. 29 І бу́дете ви́ посорóмлені́ за ті́ дубі́, що їх́ пожада́ли, і засти́да́єтеся́ за садкі́, які́ ви́брали ви́. 30 Бо станете́ ви, як той дуб, що́ листя́ всихáє́ йому́, і як сад, що́ не ма́є води́. 31 І ста́неться́ сильний́ кострі́цею, його́ ж ді́ло — за і́скру, і вони́ обо́є попáля́ться́ разóм, — і не бу́де ні́кого, хто́ б те́ погаси́в!

2 Слово, що́ його́ бачив Іса́я, син Амóсів, про Юдею́ та про Єрусалим: 2 І ста́неться́ на кінці́ днів́, мі́цно поста́влена́ буде́ гора́ дому́ Господнього́ на шпилі́ гір, і підня́та буде́ вона́ понад згі́р'я, — і поли́нуть до не́ї всі́ люди. 3 І підуть́ численні́ наро́ди та й скажуть́: „Ході́ть та збері́мось на́ гору́ Господню́, до́ дому́ Бога́ Якового́, і дорі́г Сво́їх Ві́н нас навчі́ть, і ми пі́демо сте́жками́ Його́! Бо вийде́ з Сіо́ну Закóн, і слово́ Господне́ — з Єрусалиму́“. 4 І Ві́н бу́де судити́ між́ лю́дьми, і буде́ численні́ наро́ди розсúджувати́. І мечі́ свої́ переку́ють вони́ на лемеші́, а списі́ свої́ — на

серпі. Не підійме меча народ проти народу, і більше не будуть навчатись війни! 5 Доме Яковів, — ідіть, і попростуємо в світлі Господньому! 6 Бо Ти був покинув народа Свого, дім Яковів, — бо півні безладдя зо сходу вони, та ворожбитів, немов филистимляни, і накладають із дїтьми чужинців. 7 І наповнився край його сріблом та золотом, — і немає кінця його скарбам. І наповнився край його кіньми, — і немає кінця колесницям його. 8 І наповнився край його ідолами, — він кланяється ділу рук своїх, тому, що зробили були Його пальці, — 9 і поклонилась людина, і чоловік упокорився. А Ти їм не даруй! 10 Іди в скелю, і сховайся у порох від страху Господнього, і від пишноти Його величі! 11 Горді очі людини поникнуть, і буде обніжена людська високість, — і буде високим Сам тільки Господь того дня! 12 Бо настане день Господа Саваота на все горде й високе, і на все вісунене, — і понижене буде воно, 13 і на всі кедри ливанські, високі та вісунені, і на всілякі башанські дуби, 14 і на всі гори високі, і на всі згір'я піднесені, 15 і на всі башти високі, і на всі мури стрімкі, 16 і на всі кораблі із Таршішу, і на все, на що дивимося пожадливо! 17 І понизиться гордість людини, й обніжена буде високість людей, — і буде високим Сам тільки Господь того дня, 18 а божича зовсім мінуться! 19 І вони підуть до скельних печер та до пороху в ями від страху Господнього і від пишноти Його величі, коли прийде Він острах збудити на землі! 20 Покине людина того дня божків своїх срібних і божків своїх золотих, що собі нароби́ла була, щоб вклонятись кротам і кажанам, 21 щоб піти у печери й розщілини скельні від страху Господнього і від слави величчя Його, коли прийде Він острах збудити на землі! 22 Відкинсья ж собі від людини, що віддих у носі її, бо защо її поважати?

3 Бо Господь ось, Господь Саваот візьме з Єрусалиму й з Юдеї підпору й опору: усяку підпору від хліба, і всяку підпору води, 2 лицаря та вояка, суддю та пророка, і чарівника та старого, 3 п'ятдесятника та родовитого, і радника, і в мистецтві премудрого, і в закляттях умілого, — 4 і за правителів дам юнаків, і дїтваки запанують над ними! 5 І буде чавіти народ один одного, і кожен свого ближнього! Повстане хлопчак на старого, а легковажений на поважаного. 6 Бо

схобить брат брата свого в домі батька свого та й скаже: „Ти маєш одѣжу, то будь нашим правителем, і під рукою твоєю хай буде руїна оця“! 7 Того дня він підійме свій голос та й скаже: „Не буду я рани обв'язувати вам, бо в домі моєму немає ні хліба, ні одягу, — не настановляйте мене за правителя люду“! 8 Бо рухнув Єрусалим, і впала Юдея, бо їхній язик та їхній чин — проти Господа, щоб упертими бути очам Його слави. 9 Проти них свідчить вираз лица їхнього, а гріх свій вони виявляють, немов той Содом, не перечать. Горе їхній душі, бо вчинили вони собі зло! 10 Скажіте про праведного: Буде добре йому, бо вони споживуть плід учинків своїх. 11 Та горе безбожному, зле, бо йому буде зроблений чин його рук! 12 Народ Мій, — дітиська його утискають, а жінки мають гору над ним... Народе ти Мій, — твої провідники вчинили блудячим тебе, і дорогу стежок твоїх сплутали! 13 Господь став на прю, і стоїть, щоб судити народи. 14 Господь іде на суд, щоб судитись з старшими народу Свого та з вождями його: „Ви виноградника знищили, грабунок з убогого — в ваших домах! 15 Що це сталося вам, що народ Мій ви гнобите та утискаєте вбогих?“ Так говорить Господь, Бог Саваот. 16 І промовив Господь: Зате, що дочкі Сіонські загорділи, і ходять витягнутою очима, і все ходять дрібними крочками, і дзвонять спряжками на ногах своїх, 17 тому вчинить Господь тім'я Сіонських дочок паршивим, і їхній сором обнажить Господь! 18 Того дня покидає Господь окрасу спряжок на їхніх ногах, і чільця, і місяці, 19 сережки, нарамінники, і серпанки, 20 і завобі, і ланцюжки на ногах, і пояскі, і пляшечки з пахощами, і чарівнічі привіски, 21 персні, і сережки носові, 22 чудові убрання, і окриття, і намітки та торби, 23 дзеркала й лянні хитони та турбани, і прозорі покривала. 24 І станеться, замість бальзamu — сморід буде, і замість пояса — шнур, а замість мистецько укладених кучерів — лїсина, і замість хитона цінного — верета з паском, а замість красі — спаленіна! 25 Попадають мужі твої від мечá, а лицарство твоє — на війні, — 26 і будуть стогнати та плакати ворота її, і буде спустошена, й сяде на землю Сіонська дочка.

4 І того дня сім жінок схоплять мужа одного, говорячи: „Ми будемо їсти свій хліб, і зодягатимем одіж свою, — тільки йменням твоїм хай нас кличуть, — забери ти наш сором!“ **2** Того дня буде парость Господня красою та славою, плід же зємний — величністю та пишнотою для врятованих із Ізраїля. **3** І буде zostали в Сіоні й полишений в Єрусалимі, — святим буде зватися він, кожен, хто жити записаний в Єрусалимі, **4** коли нечистоту Господь змие з сіонських дочок, а кров Єрусалиму споліще з-посеред його духом права та духом очищення. **5** І створить Господь над усяким житлом на Сіонській горі та над місцем зібрання — удень хмару, вночі ж дим і блиск огню полум'яного, бо над всякою славою буде покрова. **6** І буде шатро удень тінню від спеки, і захистом та укриттям від негоди й дощу!

5 Заспіваю ж я вам про Свогого Улюбленого пісню любовну про його виноградника! На плодючому версі гори виноградника мав був Мій Приятель. **2** І обкопав Він його, й від каміння очистив його, і виноградом добірним його засадив, і башту поставив посеред його, і вітесав у ньому чавило, і чекав, що родитиме він виноград, — та він уродив дикі ягоди! **3** Тепер же ти, ерусалимський мешканче та мужу юдейський, розсудить но між Мною й Моїм виноградником: **4** що ще можна вчинити було для Мого виноградника, але Я не зробив того в ньому? Чому Я чекав, що родитиме він виноград, а він уродив дикі ягоди? **5** А тепер завідо́млю Я вас, що зроблю для Свого виноградника: живопліт його викину, і він буде на знищення, горюжу його розвалю, і він на потоптання буде, **6** зроблю Я загубу йому, — він не буде обтінаний ані підсапуваний, — і виросте терня й будяччя на ньому, а хмара́м звелю, щоб дощу не давали на нього! **7** Бо виноградник Господа Саваота — то Ізраїлів дім, а муж Юди — коханий Його саджанець. Сподівався правосуддя, та ось кроволіття, сподівався справедливости Він, та ось зойк. **8** Горе тим, що долучують дома до дому, а поле до поля приточують, аж місця бракує для інших, так ніби самі сидите серед краю! **9** В мої уші сказав був Господь Саваот: Направду, — багато домів попустошені будуть, великі та добрі, і не буде мешканця для них. **10** Бо десять загонів

землі виноградника ба́та одного вродять, а насіння одного хомера породить ефу. **11** Горе тим, що встають рано вранці і женуть за напо́ем п'янким, і тривають при нім аж до в́ечора, щоб вином розпалитись! **12** І сталася цїтра та арфа, бубон та сопілка й вино — за їхню гулянку, а на діло Господне не дивляться, не вбачають Його чину рук. **13** Тому піде наро́д Мій на вигнання непередбачено, і вельможі його голодуватимуть, а на́товп його — висохне з пра́гнення. **14** Тому́ то розширив ше́л пожадливість свою і безмірно розкрив свою пашу, і зйде до нього його пишнота́, і його на́товп, і гуркіт його, й ті, що тішаються в ньому. (Sheol h7585) **15** І людина понижиться, і упоко́риться муж, а очі високих поникнуть, **16** а Господь Саваот возвеличиться в суді, і Бог Святий виявить святість Свою в справедливості! **17** І па́стися будуть овечки, немов би на лу́ці своїй, а зоста́влене з ситих чужі поїдять. **18** Горе тим, що вину притягають до себе шнура́ми марно́ти, а гріх — як моту́ззям від воза, **19** та кажуть: „Хай квáпиться Він, хай прина́глих Свій чин, щоб ми бачили, а постанова Святого Ізраїлевого хай наблизиться і нехай прийде — і пізна́ємо ми“! **20** Горе тим, що зло називають добром, а добро — злом, що ставлять темноту за світло, а світло — за те́мряву, що ставлять гірке за солодке, а солодке — за гірке! **21** Горе мудрим у власних о́чах та розумним перед собою са́мим! **22** Горе тим, що хороб́рі винце попива́ти, і силачі на міша́ння п'янкóго напо́ю, **23** що несправедливого чинять в суді за хабар справедливим, а праведність праведного усува́ють від нього. **24** Тому́, як огненний язик пожира́є стерню, а від полум'я нікне трава, — отак спорохня́віє корінь у них, і рознесеться їхній цвіт, немов ку́рява, бо від себе відкинули Зако́н Господа Саваота, і знéхтували вони слово Святого Ізраїлевого! **25** Тому́ запали́вся гнів Господа на наро́д Його, і на нього Він витягнув ру́ку Свою, — та й ура́зив його: і захиталися го́ри, і сталось їхнього тру́пу, як сміття́ серед вулиць! При цьому всьому́ не відверну́вся Його гнів, і витягнена ще рука Його! **26** І підійме прапо́ра наро́ду здале́ка, і засвище йому з кінця краю, і прийде він хутко та легко, — **27** немає між ними утóмленого та такого, який би спіткну́вся! Не дрімáє ніхто і не спить, а пояс із стéгон його не здіймається та не

зривається шнур при взутті його. 28 Його стріли погострені, і всі луки його понатягвані. Копита у коней його немов кремень вважаються, а колеса його — немов віхор. 29 Його рик — як левіці, і він заричить, немов ті левчуки, і він загарчить, і здобич ухопить, її понесє, — і ніхто не врятує! 30 І на нього ревітиме він того дня, як те море реве. І погляне на землю, а там густа тёмрява, і світло померкло у марах її.

6 Року смерти царя Озії бачив я Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі, а кінці одежі його переповнювали храм. 2 Серафіми стояли зверху його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. 3 І кликав один до одного й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави його!“ 4 І захиталися чопі порогів від голосу того, хто кликав, а храм переповнився димом! 5 Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занепачений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистоустого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ 6 І прилетів до мене один з Серафімів, а в руці його вугіль розпалений, якого він узяв щипцями з-над жертовника. 7 І він доторкнувся до уст моїх та й сказав: „Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззаконня твоє, і гріх твій окуплений“. 8 І почув я голос Господа, що говорив: „Кого Я пошлю, і хто піде для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ 9 А Він проказав: „Иди, і скажеш наро́дові цьому: Ви будете чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити завжди, але не пізнаєте. 10 Учині затужавилим серце наро́ду цього, і тяжкими зроби його уши, а очі йому позаклеюй, щоб не бачив очима своїми, й ушима своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не навернувся, і не був уздоровлений він!“ 11 І сказав я: „Аж доки, о Господи?“ А Він відказав: „Аж доки міста спустіють без мешканця, і домі без людей, а земля спустошена буде зовсім“. 12 І віддалить людину Господь, і буде велике опущення серед землі. 13 І коли позостанеться в ній ще десята частина, вона знову спустошена буде. Але мов з теребінту й мов з дубу, зостанеться в них пень по зрубі, насіння бо святости — пень їхній!

7 І сталося за днів Ахаза, сина Йотама, Уззійного сина, царя Юди, вийшов Рецін, цар сирійський,

і Пéках, син Ремаліін, цар Ізраїлів, до Єрусалиму на війну на нього, та не міг зновівати його. 2 І сповіщено Давидів дім, і сказано: „Став табором Арам у землі Єфремовій“. І захиталося серце його й серце наро́ду його, як хитаються лісові дерева від вітру! 3 І сказав Господь до Ісаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син Шеар-Яшув, до кінця водово́ду горішнього ставу, на биту дорогу Пóля-Валю́шників. 4 І скажеш до нього: Стережися й будь спокійний, не бійся, а серце твоє нехай не мякне через два залишки тих димлячих головешок, від полум'я гніву Реціна й Арама та сина Ремалііного, 5 за те, що Арам, Єфрем та син Ремаліін радили проти тебе лихе, говорячи: 6 Ходім на Юдею та її налякаємо, і здобудемо для себе, і настановимо царем серед нього Тавеїлового сина. 7 Так сказав Господь Бог: Цього не станеться й не буде! 8 Бо голова Араму — Дамаск, а голова Дамаску — Рецін, та ще шістдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Єфрем, так що перестане бути наро́дом! 9 А голова Єфрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремаліін. Якщо ви не повірите, то не встоїте“. 10 І Господь далі говорив до Ахаза й казав: **11** „Зажадай собі знака від Господа, Бога твого, і зійди глибоко до шеблу, або зійди високо догорі!“ (Sheol h7585) 12 А Ахаз відказав: „Не пожадаю я, і не буду спокуювати Господа“. 13 І він сказав: „Послухайте, доме Давидів, — чи мало вам трудити людей, що трудите також Бога мого? 14 Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Діва в утробі зачне, і Сина породить, і назвеш ім'я Йому: Еммануїл. 15 Масло та мед буде Він споживати, аж поки не пізнає того, як зло відкидати та добро вибирати. 16 Бо поки пізнає Та Дитина, як зло відкидати та добро вибирати, буде покинена та земля, що ти лякаєшся перед двомá царями її.“ 17 Спровадить Господь на тебе, і на наро́д твій, і на дім батька твого дні, які не приходили від дня відступлення Єфрема від Юди, — спровадить царя асирійського. 18 І станеться в день той, привабить Господь муху, що в кінці рік Єгипту, та бджолу, що в асирійському краї, 19 і вони прилетять, та усядуться всі по прова́ллях стрімких та по щілинах скельних, і в усіх терновіннях, та на луках усіх. 20 Дня то́го огобить Господь немов бритвою, найнятою по тім боці ріки, — царем асирійським, голову та волосься ніг, забере також бо́роду. 21 І буде дня

того, що хто прогодіє корівку та дві штуки худоби дрібної, 22 то станеться, що від многоті молока, що надійть, споживатиме масло, бо масло та мед буде їсти всякий, хто зостанеться серед землі. 23 І буде дня того: кожне місце, що в нім буде тисяча лоз винограду на тисячу срібла, стане терниною та будяком! 24 Зо стрілами й з луком він буде ходити туди, бо стане терниною та будяком уся земля. 25 А на всі гори, що заступом копано їх, ти не зійдеш туди, бо будеш боятись тернини й будяччя, — і стануться місцем вони, куди волів посилатимуть, і топтатимуть вівці його.

8 І промовив до мене Господь: „Візьми собі велику таблицю, і напиши на ній людським письмом: „Квápиться здобич, скорий грабіж“. 2 І взяв я за свідків собі свідків вірних, — священника Урю та Захарія, Єверехійного сина. 3 І зблизився я до пророциці, і вона зачала, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я йому: Квápиться здобич, скорий грабіж. 4 Бо поки юнак той умітиме кликати „Батьку мій“, та: „Мамо моя“, понесётся багатство Дамаску та здобич Самарії перед обличчя царя асирійського“. 5 І Господь ще далі говорив до мене й казав: 6 „За те, що народ цей знéхтував воду Сілоамську, яка тихо пливе, і має радість з Реціном і з сином Ремаліїним, 7 то тому ось Господь піднесе на них воду ріки, сильну й велику, — царя асирійського та всю славу його. І підійметься вона понад усі свої річища, і піде понад усі береги свої. 8 І перéйде по Юді вона, залé та затóпить, аж до шиї досягне, і розтягне вона свої крила на всю широчінь твого країю, о Еммануїле! 9 Озлобляйтесь народи, й збентéжені будете, почув, уся зéмле далéка! Озбрóйтесь, і збентéжені будете, озбрóйтесь, і збентéжені будете! 10 Радьте раду — і буде вона поруїнóвана, слово кажіть — і не збóдеться, бо з нами Бог!“ 11 Бо так говорив був до мене Господь у силі Своєї руки надо мною, й остерігав мене, щоб не ходити дорогою цього народу, і казав: 12 „Не кажіть „змова“ на все, на що каже „змова“ цей народ, і не бійтесь того, чо́г він боїтсья, і не лякайтесь! 13 Господа Саваота — Його свято шануйте, і Його вам боятись, Його вам лякатись! 14 І буде Він за святиню, і за камінь спотикання, і за скелю спокуси для двох домів Ізраїля, за сітку й за пástку для мешканця

Єрусалиму. 15 І спіткнóуться об них багато-хто, і попадають, і будуть полáмани, і заплóтаються, і будуть схóплені. 16 Зв'язи свідóцтво, запечатай Закóна між Моїми учнями“. 17 І я буду чекати Господа, що ховає лице Своє від Якового дому, і буду надіятись на Нього. 18 Ось я та ті діти, що дав мені Господь, вони на знакі та на чóда в Ізраїлі від Господа Саваота, що пробуває на горі Сіон. 19 А коли вам скажуть: „Запíтуйте дóхів померлих та чародіів, що цвірінькають та мóркають“, то відповістé: „Чи ж народ не звертається до свого Бога? За живих питатися мертвих?“ 20 До Закóну й свідóцтва! Як вони не так кажуть, як це, то немає для них зорі ранньої! 21 І буде блукати утіскуваний та голодний. І станеться, коли він зголодніє, то запíниться, і прокляне царя свого та Бога свого, і погляне догорі, 22 і подівитсья він на землю, аж ось тут горе та темнота, тёмрява ўтиску, — і він буде пхнутий у тёмність.

9 Бо не буде темноти для того, хто утіскуваний. Перша пора злегковáжила була край Завулóнів та край Нефталімів, а остання прослáвить дорогу примóрську, другий бiк Йордáну, окрúгу поганів. 2 Народ, який в тёмряві ходить, Світло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тіні смерти, Світло засяє над ними! 3 Ти помножиш народ цей, Ти збільшиш йому радість. Вони перед лицем Твоїм будуть радіти, як радіють в жнивá, як тішаться в час, коли ділять здобич! 4 Бо зламáв Ти ярмó тягару його, і кія з раméна його, жезло його пригнобителя, як за днів Мадіама. 5 Усякий бо чобіт військóвий, що гóпає гóчно, та одéжа, поплáмлена кров'ю, — стане все це пожежею, за їжу огню! 6 Бо Дитя народилося нам, даний нам Син, і влáда на раméнах Його, і кликнуть ім'я Йому: Дівний Порáдник, Бог сильний, Отець вiчности, Князь миру. 7 Без кінця буде мнóжитися панувáння та мир на троні Давида й у царстві його, щоб поставити міцно його й щоб підпёрти його правосóддям та правдою відтепéр й аж навiки, — рéвність Господа Саваóта це зробить! 8 Проти Якова слово послав був Господь, а впало воно на Ізраїля, 9 і пізнає народ, увесь він, Єфрém та мешканець Самарії, що говорять з пихою й надúтстю сэрця: 10 „Попáдали цегли, а ми побудóємо з каméня тéсаного, сікомóри позрúбувано, — та замiнимо їх кéдрами!“ 11 Та над ним Господь змiцнив

противників Реціна, а його ворогів нацькував: 12 Арама попереду, а филистимлян позаду, і поже́рли Ізраїля цілою па́щею. При цьому всьому не відвернувся Його гнів, і витягнена ще рука Його! 13 Та наро́д не зверну́вся до Того, Хто вразив його, і не шукали Господа Саваота. 14 Тому́ то Господь відсік від Ізраїля го́лову й хвіст, пальму й очеретину за одного дня. 15 Старий та поважаний — це та голова, а пророк, що навчає неправди, це хвіст. 16 І сталося, що поводитарі цього наро́ду зробилися звідниками, і гинуть прова́джені ними. 17 Тому́ то його юна́ками радіти не буде Господь, а до сиріт його й його вдів милосердя не матиме, бо кожен безбожний й злочинець, і злобне всі уста говорять. При цьому всьому не відверну́вся Його гнів, і витягнена ще рука Його! 18 Бо злоба горить, як огонь, пожирáє тернину й будя́ччя, і пала́є по за́пустах лісу, і кру́тяться вверх стовпи диму. 19 Від люто́сти Господа Саваота земля загорі́ться, і стане наро́д, як пожива огню, і не пощади́ть жоден брата свого! 20 І різати буде правору́ч, та бу́де голодний, і жёртима зліва, але не насити́ться, кожен жёртима тіло раме́на свого: 21 Манасія — Ефре́ма, а Ефре́м — Манасію, ра́зом обоє на Юду. При цьому всьому не відверну́вся Його гнів, і витягнена ще рука Його!

10 Горе законода́вцям несправедли́вим, та писаря́м, які пишуть на лихо, 2 щоб від правосу́ддя усну́ти бідних, і щоб відняти права́ від убогих наро́ду Мого, щоб стали вдови́ці здобі́чею їм, і пограбува́ти сирі́т. 3 А що́ ви чини́тимете в день наві́щення, і на́глої згу́би, що при́йде здале́ка, — до ко́го втече́те за по́міччю, і де́ позоста́вите славу́ свою? 4 Нічо́го не ли́шиться — тільки́ зігну́тися між полоне́ними, і попа́дати між позабиваними. При цьому всьому не відверну́вся Його гнів, і витягнена ще рука Його! 5 Біда асирі́йцеві, жезло́ві гніву Мого, а кий у руках його́ — це пересер́дя Мое! 6 На люд нечесті́вий пошлю́ Я його́, про наро́д Мого гніву йому́ накажу́, щоб набрати́ здобі́чі й вчинити грабу́нок, і щоб потопта́ти його́, як боло́то на ву́лицях. 7 Та не так він собі́ розумі́є, а серце його́ не так ми́сли́ть, бо в серці́ його́ — щоб немало́ наро́дів пони́щити та погуби́ти! 8 Бо говори́ть: Хіба мої́ провідники́ ра́зом усі́ не царі́? 9 Чи ж Кално́ не такий, як

Кархе́міш? Чи ж Хама́т не такий, як Арпа́д? Хіба ж не така Самарія́, як Дамаск? 10 Тому́ що рука́ моя́ ца́рства божки́в дося́гла, а в них більші́ бовва́ни, як в Єрусали́мі та в Самарі́ї, 11 то хіба́ не зроблю́ я так само́ для Єрусали́му й бовва́нів його́, як зробив я́ був для Самарі́ї й божки́в її́? 12 І стане́ться, як докона́є ввесь чин Сві́й Господь на Сіонські́й горі́ та в Єрусали́мі, то скаже́: Нави́щу я плоди́ гордо́висто́сти серця́ царя́ асирі́йського́ та пишно́ту чванли́вих оче́й його́! 13 Бо він ка́же: Вчинив я́ це ми́ццю своєї́ руки́ й свої́м розумом, я́ бо розумний, — і відми́няю границі́ наро́дів, а їхні́ ма́сток грабу́ю, й як сильний, скида́ю паню́ючих! 14 І дося́гла, мов кубло́ те, ба́гатства наро́дів рука́ моя́, й як збирають по́кінені́ яйця́, я́ всю зе́млю зібрав, — і ніхто́ не поруши́в крило́м, і дзю́бка не відкрив, і не зацві́ринькав. 15 Чи бу́де сокира́ пиша́тися понад сво́го рубача́? Чи понад сво́го пи́лува́льника́ буде горди́тися пи́лка? Ні́би же́зло пови́щує тих, хто його́ піді́ймає, ні́би підно́сить кий того́, хто не є́ дере́во! 16 Зате́ Господь, Бог Савао́т по́шле сухору́ля́вість на ситих його́, і під його́ славою́ — по́лум'я́ буде пала́ти, немов би́ пожар! 17 І Сві́тло Ізраї́ля́ стане́ огнем, а Свя́тий його́ — по́лум'ям, і запáлить воно́, й поже́ре́ його́ те́рня й будя́ччя його́ в один день! 18 І славу́ лісу́ його́ й його́ са́ду ви́губить Він від душі́ й аж до тіла́, і бу́де, що зні́діє він, мов той хворий, — 19 і бу́де оста́нок дере́в його́ лісу́ такий нечисле́нний, що й хлѐпець їх спи́ше! 20 І стане́ться в день той, оста́нок Ізраї́ля́ і врято́вані́ дому́ Якова́ не бу́дуть вже́ більш опи́ра́тись на то́го, хто б'є́ їх, — й оби́пру́ться у правді́ на Господа́, Свя́того Ізраї́левого. 21 Оста́нок на́верне́ться, оста́нок Якова́, до Сильного́ Бога. 22 Бо коли́ б́ був наро́д тво́й, Ізраї́ль, як мо́рський пісок, тільки́ оста́нок із нього́ на́верне́ться! Загі́бель при́значена́ є́, щоб ви́повнилась справедли́вість, 23 бо ви́конає́ Господь, Бог Савао́т постано́влену́ згу́бу посеред всі́єї землі́. 24 Тому́ так промовля́є́ Господь, Бог Савао́т: Мій наро́де, мешка́нче Сіону́, не бійсь асирі́йця́! Він па́лицею тебе́ вдарить, і кия́ свого́ піді́ме на тебе́, як ко́лись на доро́зі египетські́й. 25 Бо мало́ ще, трохи́ побу́де, — та й скінчи́ться лють, і зверне́ться гнів Мій на зни́щення їх! 26 І збу́дить на нього́ бича́́ Господь Савао́т, як ура́зив був Він Мади́яма при скелі́ Оре́в, і кий Його́ бу́де

на морі, і його Він простягне, як колись на Єгипет! 27 І станеться в день той, з твого рамена тягар його здійметься, а з-над шиї твоєї ярмо його, і через ситість ярмо буде знищене! 28 Він прийде навпроти Айяту, переїде в Мігрон, свої речі складе до Міхмашу. 29 Перейдуть провалля, Гева — ночліг нам, затремтіла Рама, утекла Саулова Гів'а. 30 Заголосі ти, о дочко Галліму, послухай, Лаїше, о бідний Анатоте! 31 Мадмена розбіглась, мешканці Гевіму втікають. 32 Ще сьогодні зостанеться він у Нові; своєю рукою грозить горі дочкі Сіону, пагірку Єрусалиму. 33 Ось Господь, Бог Саваот відтиніає галúzки застрашальною силою, — і найвищі поставою будуть постінані, а високі будуть понижені. 34 І буде обтята навколо залізом гуцáвина лісу, і Ліван упаде від Могутнього!

11 І вийде Пагінчик із пня Ессеевого, і Галúzка дасть плід із коріння його. 2 І спочине на Нім Дух Господній, — дух мудрости й розуму, дух поради й лицарства, дух пізнання та страху Господнього. 3 Його уподобання — в страху Господньому, і Він не на погляд очей своїх буде судити, і не на послух ушей Своїх буде рішати, 4 але буде судити убогих за правдою, і правосуддя чинитиме слушно сумірним землі. І вдарить Він землю жезлом Своїх уст, а віддихом губ Своїх смерть заподіє безбожному. 5 І станеться поясом клубів Його справедливість, вірність же — поясом стегон Його! 6 І замешкає вовк із вівцєю, і буде лежати пантера з козлям, і будуть разом телятко й левчук, та теля відгодоване, а дитина мала їх водитиме! 7 А корова й ведмідь будуть пástися разом, разом будуть лежати їхні діти, і лев буде їсти солому, немов та худоба! 8 І буде ба́витися немовлятко над діркою гада, і відніає від перс дитинча простягне свою руку над нору гадюки, — 9 не вчинять лихого та шкоди не зроблять на всій святій Моїй горі, бо земля буде повна пізнання Господнього так, як море вода покриває! 10 І станеться в день той: до Кореня Ессеевого, — що стане прапором народам, — погани звертатися будуть до Нього, і буде славою місце спочінку Його! 11 І станеться в день той, і знову подруге простягне Господь Свою руку, щоб набути остáнок наро́ду Свого, що полишиться з Ашшуру й з Єгипту, і з Патросу та з Етіопії, і з Еламу й з Шин'ару, і

з Хамату, та з морських островів. 12 І погáнам підійме Він пра́пора, і згромадить вигна́нців Ізраїля, і розпорóшення Юди збере з чотирьох країв світу! 13 І спіниться за́здристь Єфрема, і витягі будуть супротивники Юди, — не буде вже за́здрити Юді Єфрém, а Юда не бóде гно́бити Єфрема. 14 І вони полетять на плече филистíмлян до моря, пограбують гуртóm синів сходу, на Едóма й Моáва вони накладуть свою руку, і діти Аммо́на їх слухати будуть. 15 І вчинить заклýттям Господь зато́ку моря Єгипетського, і руку Свою простягне на ріку в сильнім вітрі Своім, і на сім потóків розділить її, й буде можна її в взутті переходити. 16 І буде широ́ка дорóга для рéшти наро́ду Його, що з Ашшу́ру зостанеться, як була для Ізраїля в день, коли він виходив із кра́ю єгíпетського.

12 І ти скажеш дня того: Хвалю́ Тебе, Господи, бо Ти гнівався на мене, та гнів Твій вщухає, й мене Ти порáдуеш, 2 оце, — Бог спасіння мое! Безпечний я, і не боюсь, бо Господь, — Господь сила моя та мій спів, і спасінням для мене Він став! 3 І ви в радості бóдете чéрпати воду з спасéнних джерéл! 4 І скажете ви того дня: „Дякуйте Господу, кличте Імéння Його́, сповістíть між наро́дів про вчинки Його, пригадайте, що Ймéння Його превеличне! 5 Співайте для Господа, Він бо величне вчинив, і хай це́ буде знáне по ці́лій землі! 6 Радій та співай, ти мешка́нко Сіону, бо серед тебе Великий, — Святий Ізраїлів!

13 Пророцтво про Вавилон, що бачив Іса́я, син Амóсів. 2 Підійміте прапора на лисую гóру, кличте їх голосніш, помаха́йте рукою, щоб ішли у ворóта! 3 Я звелів був Своім посвяченим, теж покликав лицарство Свое на Мій гнів, що зухва́ло радіють. 4 Чути га́мір у гора́х, як наро́ду числénного, чути гомін згрома́джених тут царств наро́дів: це переглядає Господь Саваот бойовé Свое військo! 5 Приходять з далекого кра́ю, із кінців небéс, Господь і знаряддя гніву Його, щоб усю землю поніщити! 6 Голосіть, бо близький день Господній, — він від Всемогúтного прийде, немов зруйнува́ння. 7 Тому то ослабнуть всі рúки, і кожне серце лю́дини зневіриться. 8 І вони налякаються, болі та муки їх схóплять, немов породілля та, будуть тремтіти. Остовпíють один перед óдним, полум'яні обличчя — то їхні обличчя. 9 Оце

день Господній приходить, сув́орий, і лютість, і полум'я гніву, щоб зéмлю зробити спустошенням, а грішних її пови́гублювати з неї! **10** Бо зóри небесні та їхні суз'я́р'я не дадуть свого світла, сонце затьміється при сході сво́єму, а місяць не буде вже сяяти світлом сво́ім. **11** „І Я покараю всесвіт за зло, а безбожних за їхню провину, бунд'ю́чність злочинця спиню́, а гордість насильників зніжу́! **12** Я зроблю́ люди́ну дорожчо́ю від щирого золота, і смертну люди́ну — від офі́рського золота“. **13** Тому́ небеса́ захитаю́, і рухне́ться земля з свого місця від лю́тости Господа Савао́та, у День, як пала́тиме гнів Йо́го. **14** І буде наро́д, як та са́рна споло́шена чи як отара, яко́ї зібрати немає кому́. До наро́ду свого кожен зве́рнеться, і кожен до кра́ю свого втікатиме. **15** Кожен зна́йдений буде зако́леним, і кожен узя́тий впаде́ від меча. **16** А їхні діти на їхніх оча́х порозби́вані будуть, їхні доми́ пограбо́вані будуть, а їхніх жінок побезче́стять! **17** Оце Я збуджу́ на них мідя́н, що срібла не лічать, а золото — не чують бажан́ня до нього, — **18** і будуть вбива́ти юнаків їхні лу́ки, і над пло́дом утроби вони милосердя не ма́тимуть, їхне око над дітьми не ма́тиме милости. **19** І стане тоді Вавило́н, краса царств, пишно́та халде́йської гордості, таким, як Бог зруйнува́в був Содом та Гомо́рру! **20** Не буде наза́вжди засе́лений він, ні замешка́лий з роду в рід, і араб там не стане наме́том, і там пастухи́ не спочинуть з своєю ота́рою. **21** Але бу́дуть барло́жити там звірі́ пустині, і будуть доми́ їхні со́вами по́вні, і там пробува́тимуть стру́сі, і волохаті де́мони там танцюва́тимуть. **22** І завію́ть шака́ли в порожніх хороба́х його, а гієни в веселих пала́цах! І близьке́ вже наступлен́ня ча́су його, і не забара́ються ці його́ дні!

14 Бо Господь зми́лосе́рдиться над Яковом, і вибере зно́ву Ізраї́ля, і на їхній землі́ їх посели́ть. І чужинець долучений́ буде до них, і прие́днані будуть до дому Якового. **2** І наро́ди їх візьму́ть, і їх попрова́дять до їхнього місця, а Ізраї́лів дим на Господній землі́ за рабів та за невільниць їх прийме́ собі на спа́дщину. І візьму́ть вони до неволі́ тих, хто їх понево́лив, і вони над свої́ми гноби́телями запану́ють! **3** І буде в той день, як Господь дасть тобі́ відпочінок із терпін́ня твого́ та з неспоко́ю твого́, та з праці́ тяжко́ї, яку

ти був мусі́в робити, **4** то ти заспіваш оцю́ пісню́ глумли́ву про царя́ Вавилону́ та й скажеш: Як гноби́тель минувся, — минуло́ся гно́блення! **5** Господь зламав кия́ безбожних і же́зла паню́чих, **6** що наро́ди постійним ударом у лю́тості бив, що в гніві́ гноби́в був людей́ переслідува́нням безупі́нним. **7** Спочі́ла була́, заспоко́лася вся земля, і виспіву́є го́лосно. **8** Кипарі́си та ке́дри лива́нські тобою́ втішаю́ться й кажу́ть: „Відко́ли ти ліг, не приходить на нас дровору́б!“ **9** Завору́шивсь тобою́ іздо́лу шео́л назу́стріч тво́єму приходу́; померлих то́бі побудив, усі́х проводи́рів на землі́, і підняв з їхніх троні́в всі́х лю́дських царі́в. (Sheol h7585) **10** Вони всі́ зачну́ть говорити та й скажу́ть то́бі: „І ти осла́бив, як і ми, став поді́бний до нас!“ **11** Зіпхну́та в шео́л твоя́ го́рдість та гра твої́х арф; вістелено́ під тобою́ черво́ю, і черв'я́к накрива́є тебе. (Sheol h7585) **12** Як спав ти з небес, о сину́ зірні́ці досві́тньої, ясна́я зóре, ти розбився об землю́, погро́мнику лю́дів! **13** Ти ж сказа́в був у серці́ сво́єму: „Зійду́ я на небо, пови́ще зі́р Божих поста́влю престо́ла сво́го, сяду́ я на го́рі збору́ богі́в, на кінця́х півні́чних, **14** підійму́ся понад го́ри хмар, уподі́бнось Всеви́шньому! **15** Та скінений ти до шео́лу, до найгли́бшого грóбу! (Sheol h7585) **16** Ти, що на тебе дивитися́ бу́дуть, пригляда́тися будуть до тебе, зве́рнути ува́гу на тебе: „Чи то той чолові́к, що змушува́в землю́ тремті́ти, що знево́лював царства́ трусу́їтись, **17** що він оберта́в у пустиню́ вселенну́, а міста́ її бу́рив, що в'язні́в своїх не пускав він додо́му? **18** Усі́ царі́ лю́дів, вони всі́ у славі́ лягли́, кожен у свої́й усипа́льні, **19** ти ж від грóбу свого́ відки́нений геть, мов га́лузка бри́дка, оточений́ вбитими́ та мечем переші́тими, що до грóбу між ка́мінь спуска́ються, як пото́птаний труп. **20** Ти не бу́деш поеднаний з ними́ у грóбі, бо землю́ свою́ зруйнува́в, свій наро́д повбивав. Насіння́ злочинці́в пові́к не згада́ється! **21** Йо́го дітя́м зготу́йте різну́ за вину́ їхніх батькі́в, щоб вони́ не повстали, і землі́ не вспа́дкува́ли, і не наповни́ли світу́ міста́ми. **22** І на них Я повста́ну, — говори́ть Господь Саваот, — і ві́тну ім'я́ Вавило́ну й оста́нок його́, і наща́дка й ону́ка, говори́ть Господь! **23** І вчині́ю Я його́ ї́жаківі оселе́ю та во́дним багно́м, і мітлю́ю вигу́блення́ позамі́таю́ його́, говори́ть Господь Саваот! **24** Присягав був Господь Саваот та ка́зав: Поправді́, — як ми́слив

собі Я, так станеться, й як Я був врадив — те сповниться, **25** щоб стовкть асирійця в країні Моїй, і на гóрах Моїх розтопчу Я його! І ярмо його здійметься з них, і тягáр його скинеться з їхніх рамен! **26** Це та рада, яка про всю землю урáджена, і це та рука, що простягнена на всі народи. **27** Бо врадив Господь Саваóт, і хто його раду відмінить? А рука його витягнена, — й хто відверне її? **28** У році смерти царя Ахáза було таке пророцтво: **29** Не тїшся, уся филистїмська зéмле, що зламане жéзло, яке тебе вдарило, бо з гадючого кóреня вїповзе люта змія, і огністий летючий дракóн буде плодом її! **30** І пástися будуть первóридні бідних, і вбогі безпечно лежатимуть, а твій корень Я голодом вїморю, і рештки твої він доб'є! **31** Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розпливлáся ти, вся филистїмська зéмле, бо приходить із півночі дим, і не буде нікого, хто відстав би з його вояків! **32** І щó відповісться народнім послáм? — Що Сїона Господь заложїв, і сховáються в ньому убогі з народу його!

15 Пророцтво про Моава. Справді вночі Ар-Моав пограбований був та понищений, справді вночі Кір-Моав пограбований був та понищений. **2** Він пішов до святині, а Дивóн на верхів'я, щоб плакати; на Невó й на Медéву голóсить Моав. На всіх головах його лїсина, обстрижена кожна його борода, **3** на всіх його вулицях підперезáлись верéтою, на дахáх його та на площах його всі голóсять, з плачу розпливáються. **4** І кричали Ешбон та Ел'але, аж до Ягáцу був чутий їхній голос, тому то голосять вояки Моава, і душа його в ньому тремтить. **5** Моє серце кричить про Моáва, втікачі його — аж до Цоару, до Еглат-Шелїшїї, бо з плачем ходять збїччям Лухїту, бо на Хоронаїмській дорозі встає крик загібелі, **6** бо вóди Нїмрїму спустóшенням бóдуть, бо посóхла трава, муравá позникáла, немає нічого зеленого. **7** Тому то набутий останок і маєток вони віднесуть за потік степовий. **8** Бо країну Моава той крик оточїв, по Еглаїм його голосіння, і по Беер-Елім голосіння його. **9** Бо наповнилась кров'ю димонська вода, бо Я покладу на Димóн додаткóве: лева для втікачів із Моава, і на останок землі.

16 Овечки пошлїть власникові землі, із Сели на пустиню, на гóру Сїонської дочкї. **2** І

станеться, мов те сполóшене птáство, з кублá повигóнене, будуть дóчки Моавські при брóдах Арнону: **3** „Подай раду, зроби присуд, учини нічну тїнь свою повного полудня, сховай вїгнаних, бїженця не видавай. **4** Нехай мéшкають в тебе вїгнáнци Моаву, стань їм зáхистом перед грабїжником, бо не стало насїльника, скінчївся грабунок, загинув топтáч із землі. **5** І буде утвérджений милїстю трон, і сяде на ньому у правді в наметі Давида суддя, що дбатиме за правосуддя та буде в справедливості вправний. **6** Ми чули про гордїсть Моава, що гордий він дуже, про свавóлю його й його гордїсть, про лóтїсть його, про неслухні його нїсенїтницї“. **7** Буде тому голосїти Моав над Моавом, увесь голосити він буде! За паляницями з грон Кір-Харесету плакати бóдуть насправді побиті, **8** бо посохли хешбóнські поля, і виноградник Сївми; володарі народів понищили грóзна добїрні, які до Язеру сягáли й зникали в пустині; галúзки ж його розтягáлися, і море вони перейшли. **9** Тому то язéрським плачем буду плакати за виногáдину Сївми. Сльозою своєю тебе орошу, о Хешбóне й Ел'але, бо крик бóю напав на твій збір та на жнїво твоє. **10** І буде зáбрана радїсть та втїха із сáду, а по виноградниках пісні не бóде й не здійметься окрик. Вина по чавїлах не буде топтáти чавїльник, — окрик радості Я припинїв! **11** Тому то в жалобі звучать про Моав мої нўтрощї, мов би та арфа, а нўтро моє — про Кір-Херес. **12** І буде, як вїявиться, що змучивсь на взгїр'ї Моав, і ввїде молитись у святиню свою, та він не осягне нічóго. **13** Оце слово, яке говорив був віддавна Господь про Моава. **14** А тепер Господь каже, говорячи: За три рóки, однáкові з лїтами нáймита, буде зневáжена слава Моава з усім велелóддям його, а позосталїсть — мала та дрїбна, невелика!

17 Пророцтво про Дамаск. Ось Дамáск вилучáється з мїст, і стається, як купа руїн. **2** Покїнені будуть мїста Ароеру, для черїд вони будуть, і ті будуть лежати, і не буде кому їх сполóшити. **3** Заникне твердїня з Ефрема, і царство з Дамаску, і решта Арáму — будуть, як слава синів Ізраїля, говорить Господь Саваóт! **4** І станеться в день той, слава Якова знїдїє, і вїхудне товщ його тіла. **5** І буде, немов би жнець збирає збїжжя, а раменó його жне колóсся; і буде, немов

би збирають колосся в долині Рефаїм. 6 І на ньому зостануться залишки з плодів, як при оббиванні оливки: дві-три ягідки на верхівтці, чотири-п'ять на галузках плідної деревини, говорить Господь, Бог Ізраїлів. 7 Того дня зверне людина зір до свого Творця, а очі її на Святого Ізраїлевого дивитися будуть. 8 І не буде звертатись людина до жергівників, чину рук своїх, і не буде дивитись на те, що зробили були її пальці, ні на ашери, ані на стовпи на честь сонця. 9 Того дня її сильні міста будуть, мов ті опустілі міста лісу та верхів'я гір, що їх позоставлено перед синами Ізраїля, і руїною станеться те. 10 Бо забула ти, дочко Ізраїля, Бога спасіння свого, і не пам'ятала про Скелю сили своєї. Тому то садиш розсадника приємного, і пересаджуеш туди чужу виноградину. 11 Того дня, як садила, ти обгородила його, і про посів свій подбала, щоб рано зацвіло. Але жніво минулося в день слабости та невивгійного болю! 12 Біда, рев численних народів, — гуркочуть, як гуркіт морів, і галас племён, — вони галасують, як гуркіт міцної води. 13 Галасують племёна, як гуркіт міцної води, та Він їм погрозить, і кожен далеко втече, і буде гнаний, немов та полова на горах за вітром, і мов перед вихром перекопитіпле. 14 Як вечір насуне — то й жах ось, поки ранок настане — не буде його. Це талан наших грабівників, і це доля дерілюдів наших!

18 Горе тобі, дзвіноккрилий ти краю, що з другого боку річок етіопських, 2 що морем послів посилаеш на човнах папірусових по поверхні води! Ідіть, скороходні посли, до народу високого й блискучезбройного, до народу страшного віддавна й аж досі, до люду пресильного, що топче усе, що річки його землю поперетинали. 3 Усі мешканці всесвіту, що на землі пробуваєте, — дивіться, коли піднесеться прапор на горах, слухайте, чи не затрублять у риг. 4 Бо Господь так промовив до мене: Я буду спокійний, і буду дивитися з місця Свого пробування, — як тепло те при світлі ясному, як та хмара роси в спеку живи! 5 Бо перед жививами, як скінчиться цвіт, незріле ж усе стане зрілими гробнами, то Він зріже серпами галуззя м'які, а галузки, що стеляться, повідкидає, повідруб'є Він. 6 Будуть вони позоставлені разом для хижого птаха гірського й звірина земної, — і літо над

ним проведе хижий птах, і вся зёмна звірина над ним Perezимує. 7 Того часу принесений буде дарунок для Господа Саваота від народу високого й блискучезбройного, і від народу страшного віддавна й аж досі, від люду пресильного, що топче усе, що річки його землю поперетинали, до місця Ймення Господа Саваота па Сіонській горі.

19 Пророцтво про Єгипет. Ось на хмарі легенькій несеться Господь і прибуде в Єгипет, — і затремтять перед лицем Його боввани Єгипту, і серце Єгипту розтане посеред нього. 2 І підбурю егіптянина на егіптянина, і будуть точити війну кожен з братом своїм, і кожен із ближнім своїм, місто з містом, а царство із царством. 3 І Єгипет на дусі поникне в своєму нутрі, а раду його Я поплутаю, і вони будуть питати бовванів своїх, і закликачів духів та духів померлих і своїх ворожбитів. 4 І віддам Я Єгипет у руку жорстокого пана, і цар лютий над ним запанує, говорить Господь, Господь Саваот! 5 І зникне із Моря вода, і висохне Річка, та й стане суха. 6 І засмердяться річки та нужденними стануть, і повисихають притоки Єгипту, пов'яне коміш та очерет. 7 Луги над рікою, над берегом річки, і все, що при річці посіяне, повисихає, розвіється все, і не буде його. 8 І заплачуть рибалки, і будуть ридати всі ті, що гачка закидають до річки, а ті, що розтігають нівід на воду, стратять надію. 9 А ті, що працюють при чесанім льоні та тчуть полотно, засоромляться. 10 І будуть основи Єгипту розбиті, всі ж працюючі за плату на дусі впадуть. 11 Дійсно, вельможі Цоану безумні, і нерозумною стала рада мудрих фараонових радників. І як фараонові скажете: Я син мудреців, я син давніх царів? 12 Де ж вони, де твої мудреці? І хай розкажуть тобі й хай пізнають, що порадив Господь Саваот на Єгипет. 13 Стали немудрі вельможі Цоану, вельможі Мемфісу обманені, учинили блудячим Єгипет головніші з племён його. 14 Господь влив у нього дух одуру, і вони вчинили блудячим Єгипет в усякому чині його, як блудить п'яниця в блювоті своїй. 15 І Єгипет не матиме діла, що вмилі б вчинити його голова або хвіст, пальмова галузка чи очеретина. 16 Того дня стане Єгипет, немов ті жінки, і тремтитиме, і буде лякатись помаху руки Господа Саваота, що Він нею над

ним помахає. 17 І стане юдейська земля для Єгипту за по́страх: кожен, кому пригадають про неї, злякається перед за́думом Господа Саваота, якого повзяв Він на нього. 18 Того дня буде п'ять міст в єгипетськім краї, що говоритимуть ханаанською мовою й присягатимуть Господом Саваотом. Одне буде зватися Ір-Гахерес. 19 Того дня серед краю єгипетського буде жер́твник Господу, і стовп при границі його Господеві. 20 І він буде в єгипетськім краї ознакою й свідком для Господа Саваота, — коли будуть взивати до Господа перед гно́бителями, то пошле їм спасителя та оборо́нця, який їх спасе. 21 І стане знаний Господь для Єгипту, і того дня позна́ють єгі́птяни Господа, і будуть служити жертвою й жертвою хлібною, і присягну́ть обітницю Господеві, і ви́повнять. 22 І вразить єгі́птян Господь, буде бити їх та лікувати, і до Господа зве́рнуться, і Він дасться їм ублагати Себе, і їх ви́ликує. 23 Того дня буде бита дорога з Єгипту в Асирію, і прийдуть асирійці до єгі́птян, а єгі́птяни до асирійців, і будуть служити єгі́птяни з асирійцями Господеві. 24 Того дня буде Ізраїль третім краєм побіч Єгипту й Асирії, благослове́нням серед землі, 25 бо Господь Саваот його поблагослови́в та й сказав: Благословенний наро́д мій Єгипет, і Ашшу́р, чин Моїх рук, та Ізраїль, спадщина Моя!

20 Того року, коли Тартан прийшов до Ашдоду, як його послав був Сарґон, цар асирійський, і він воював був з Ашдодом і здобув його, 2 того часу казав був Господь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Іди, і розв'яжеш верету з-над стегон своїх, і здіймеш взуття зо своєї ноги!“ І він зробив так, — ходив нагий та босий. 3 І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісая нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію, — 4 так поведе́ цар асирійський полонених Єгипту й вигнанців Етіопії, юнаків та старіх, нагих та босих, навіть з озадком відкритим. Сором Єгипту! 5 І будуть збентеже́ні та засоромлені за Етіопію, куди зве́рнений зір їхній, та за Єгипет, їхню пишноту. 6 І скаже того дня мешка́нець того побережжя: Оце таке місце, куди зве́рнений зір наш, куди ми втікали за поміччю, щоб урятуватися перед асирійським царем. І як ми втечемо?“

21 Пророцтво про пустиню надмо́рську. Як но́сяться бурі на півдні, так ворог іде із пустині, із краю страшного. 2 Видіння грізне мені явлене: Грабує грабіжник, пусто́шник пусто́шить. Прийди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зідханням зробив Я кінець“. 3 Тому́то наповнилися мої стегна тремтінням, і болі схопили мене, немов породільні ті болі. Я скривився від того, що чув, я від ба́ченого перестра́шивсь. 4 Забилося серце моє, тремтіння напало мене несподівано; вечір розкоші моєї змінився мені на страхи́ття. 5 Поставлений стіл, килима́ми накрито, їсться та п'ється. Уставайте, правітелі, щити намасти́ть! 6 Бо до мене сказав Господь так: „Іди, вартового постав, — що побачить, нехай донесе́“. 7 І коли він похода побачив, по парі їздців, поїзд ослів, поїзд верблюдів, — і прислу́хується він з увагою, із увагою пильною. 8 І він крикнув, як лев: „Я за́вжди стою вдень на ва́рті, о Господи, і стою на сторо́жі своїй усі но́чі!“ 9 Аж ось іще по́хід мужів, по двоє їздців. І він відповів та сказав: „Упав, упав Вавилон, а всі ста́туї бо́гів його порозбивані об землю!“ 10 О мій помоло́чений ти, сину то́ку мого! Я звістив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Ізраїлевого. 11 Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сеїру: „Сто́роже, яка пора но́чі? Сто́роже, яка пора но́чі?“ 12 А сторож сказав: „Настав ра́нок, а все ж іще ніч. Якщо ви пита́тимете, то пита́йте та зно́ву прийди́ть!“ 13 Пророцтво про Арабію. У лісі в степу́ ночува́ти, ви будете каравани деданів. 14 Мешканці Теманського краю, винесіть воду назустріч для спра́гненого, втікача зустрічайте із хлібом! 15 Бо втекли вони перед мечами, перед голим мечем, і перед натягненим луком, і перед тягото́ю війни. 16 Бо до мене Господь сказав так: Ще за рік, як рік наймита, і вся слава Кедару покінчиться. 17 А понадто полишиться невелике число лу́чників з лицарів кедарських синів, бо Господь, Бог Ізраїлів, це говорив.

22 Пророцтво про долину Видіння. Що це сталося тобі, що ти висипав увесь на дахї? 2 Місто сповнене галасом, місто гучне, місто веселе! Побиті твої — не побиті мечем, і не повмирили в війні. 3 Усі разом утекли твої проводирі, без вістрілу луку пов'язані; усі, хто з тобою знайшовся, пов'язані разом, — хоч вони повтікали

далеко. 4 Тому я сказав: Відверніться від мене, я гірко заплачу! Не силуйтеся потішати мене, що наро́ду мого дочка поруїно́вана, — 5 бо це день збенте́ження, і стопта́ння, і за́колоти, день Господа, Бога Саваота, у долині Виді́ння, день розва́лення муру та зойку на го́рах! 6 А Елам узяв сагайдака́, у поході мужів з верхівця́ми, Кір же витяг щита́. 7 І сталось, найкращі долини твої понапо́внювались колесни́цями, а при бра́мі їзди́ понаставлені. 8 І відкрив він засло́ну із Юди, і ти поглянув того дня на збро́ю дому лісу. 9 І побачили в Місті Давидовім щі́лини, що багато їх стало, і зібрали води з ставу до́лішнього; 10 і порахува́ли доми в Єрусалимі, і порозбивали доми́ ті на зміцнення муру; 11 і зробили ви між двома му́рами збір для старого ставка́, але ви не дивились на Того, Хто́ це зробив, Хто́ це віддавна створив, ви не бачили. 12 І Господь, Бог Саваот того дня був покликав на плач, і на голосі́ння, і на обстрига́ння во́лосся, і щоб опереза́тись вере́тою. 13 Та ось радість і вті́ха: забивають худобу велику та ріжуть худобу дрі́бну, їдять м'ясо й вино попива́ють, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо взавтра помре́м! 14 І відкрив Господь Саваот в мої́ уші: Напевно не прости́ться вам беззако́нство оце, аж поки ви не помрете́, промовив Господь, Бог Саваот. 15 Так промовив Господь, Бог Саваот: Иди, уві́йди до того управі́теля, до Шевни, що над домо́м, та й скажеш: 16 „Що́ ти тут маєш, і хто́ тут у тебе, що гроба́ для себе тут ви́дობав?“ Ти ви́рубав на висоті свого гроба́, ти ви́дობав в скелі оселю́ собі, 17 та Господь тебе з силою вики́не, лицарю, і хапа́ючи, схопить тебе, 18 звива́ючи, звине тебе на клубо́к, і кине, як ку́лю, у землю простору́, і там ти помре́ш, і пі́дуть туди й вози славні твої́, о га́ньбо ти дому свого господа́ря! 19 І попхну́ тебе з стану твого́, і скину тебе з того місця́, на якому стої́ш. 20 І станеться в день той, і покличу́ Свого раба Еліякі́ма, сина Хілкї́їного, 21 і на нього хі́тоне твого́ одягну́, і підпережу́ Я його твої́м по́ясом, панува́ння твоє дам у руку його́, і стане він ба́тьком для мешканця Єрусалиму та для Юдиного́ дому! 22 І дам ключа́ дому Давидового на раме́но його́, — і коли він відчи́нить, не буде кому́ замика́ти, коли ж він замкне́, то не буде кому́ відчи́няти. 23 І його́ Я заб'ю́, мов кілка́, в певне місце́, і стане він до́мові батька свого троном слави. 24 І повісять на ньому

всю славу отці́вського дому його́, наща́дки та дикі відростки, увесь по́суд малий від мисо́к й аж до всякого по́суду глиняного! 25 Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитне́ться кіло́к, що був в певне місце́ забитий, і буде відрубаний та й упаде́, — і знищений буде тяга́р, що на ньому, бо так каже Господь!

23 Пророцтво про Тир. Голосіть, кораблі Таршішу, бо Тир поруїно́ваний: без до́мів і без входу з кіттейського кра́ю. Так було́ їм відкрито. 2 За́мовчіте, мешка́нці надмо́р'я! Сидо́нські купці́, які́ морем пливають, тебе переповні́ли. 3 І насіння Ші́хору у водах великих, жни́во Ріки то набу́ток його́, і наро́дам він став за торго́вицю. 4 Соромся́, Сидо́не, сказало́ бо море, мо́рська тверді́ня, говорячи: я не терпіла з поро́ду та не породила, і не виховала юна́ків, і дівчат я не ви́кохала. 5 Коли до Єгипту ця зві́стка прибу́де, вони затремта́ть, як на зві́стку про Тир. 6 Переїди́ть до Таршішу, ридайте, мешка́нці надмо́р'я! 7 Чи це ваше місто веселе, що поча́ток його́ з да́вен-да́вна? Його́ но́ги несуть його́ в далечину́ оселі́тися. 8 Хто́ це постанові́в був про Тир, що корони да́вав, що князя́ми бували купці́ його́, а його́ торго́вці на землі́ були в ша́ні? 9 Господь Саваот це призна́чив, щоб збезче́стити пиху́ всякій славі́, щоб усі́х сла́вних землі́ злегкова́жити. 10 Переїди́ ти свій край, мов Ріка́, дочко Таршішу, — вже нема́ перепони́ — 11 Свою́ руку простя́г Ві́н на море, і царства́ затря́с! Господь про Ха́наан наказав, щоб тверді́ню його́ зруйнува́ти, 12 і сказав: Не будеш ти більше́ радіти, збезчещена́ дівчи́но, дочко Сидону́! Уставай, переїди́ до Кітти́му, але й там ти спочи́нку не ма́тимеш. 13 Це земля́ ханаанська; на нішо́ оберну́всь цей наро́д, — Ашшур для пустинних зві́рів влаштува́в був її́. Вони збудува́ли тут ба́шти варто́ві, і пала́ци її́ повалили, у руї́ну її́ оберну́ли. 14 Голосіть, кораблі Таршішу, бо спусто́шена ваша тверді́ня! 15 І станеться в день той, Тир буде забу́тий на сі́мдесят лі́т, як дні панува́ння одно́го царя́. По семиде́сяти лі́тах станеться Тирові́, як у тій пі́сні блудни́ці: 16 „Ві́зьми гу́сла, і пройди́ся по місті́, забу́та блудни́це! Приємно заграй, багато́ пісе́нь заспівай, щоб тебе пригада́ли!“ 17 І буде, як сі́мдесят лі́т покінчи́ться, згада́є про Ти́ра Господь, і зно́ву він

братиме плату за блудодійство, і чинитиме блуд з усіма царствами світу на поверхні землі. 18 І стане набуток його та прибуток його із торгівлі Господеві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатись, бо набуток його буде тим, хто сидітиме перед обличчям Господнім, щоб їсти досіта та мати розкішну одержу.

24 Ось Господь нищить землю й спустошить її, й обертає поверхню її, а мешканців її розпорює. 2 І стане священник як і народ, а пан — немов раб, пані, — як невілниця її, продавець — немов той покупець, боргувальник — немов винуватець, віритель — як довжник. 3 Земля буде дощенту зруйнована та пограбована вся, бо це слово Господь проказав, — 4 засує, зів'яне земля, ослабіє й зів'яне вселенна, ослабнуть вельможі народу землі. 5 Й осквернилась земля під своїми мешканцями, бо переступили закони, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного. 6 Тому землю прокляття поїло, й одержали кару мешканці її, тому то згоріли мешканці землі, і небагато людей позосталося. 7 Сумує вино молоде, виноградаина в'яне, усі радісносерді зідхають, 8 спинилися радіщі бубнів, галас веселунів перестав, затихла потіха від гусел! 9 При пісні вина вже не п'ють, став гірким п'янкий напій для тих, хто його попиває. 10 Зруйноване місто спустошене, всі доми позамікані, щоб не ввійти. 11 На вулицях крик за вином, усяка радість помёркла, веселість землі на вигнання пішла, — 12 позосталося в місті спустошення, і розбита на звалище брама. 13 Бо так буде посеред землі, посеред народів, як при оббиванні оливки, немов при визбируванні, коли збір винограду скінчився. 14 Свій голос підіймуть і будуть радіти, через величність Господню викрикувати голосно будуть від моря. 15 Тому Господа славете на сході, на морських островах Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! 16 Ми чуємо співи від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно! 17 Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! 18 І станеться, той, хто втікати від крику жаху, до ями впаде, хто ж із ями виходить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтвори згорі, а підстави землі

затремтіли. 19 Земля поруйнована зовсім, земля поторощена, вся земля захиталась. 20 Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане! 21 І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і зёмних царів на землі, — 22 і будуть зібрані разом, мов в'язні до ями, й у в'язницю вони будуть замкнені, а по днях багатьох будуть навіщені! 23 Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарював на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава його!

25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величати, хвалитиму Ймення Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні приречення, певну правду! 2 Бо Ти купою каменя місто вчинив, укріплене місто — руїною, чужинецький палац перестав бути містом, навки не буде воно відбудоване! 3 Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто людів насильників буде боятись Тебе, 4 бо твердинею став Ти нужденному, твердинею став для убогого в час його ўтиску, охороною від хуртовини, тінню від спеки, — і дух тих насильників був немов хуртовина на стіну! 5 Як спекоту в пустині, Ти крики чужинців приборкав; як тінню від хмари спекоту, спів насильників так Він приглушить. 6 І вчинить Господь Саваот на горі цій гостину з страв ситих, гостину із вин молодих, із шпикового товщу, із очищених вин молодих. 7 І Він на горі цій поніжить заслону, заслону над усіма народами, та покриття, що розтягнене над усіма людьми. 8 Смерть знищена буде назавжди, і витре сльозу Господь Бог із обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. 9 І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Нього ми мали надію, — тішмося ж ми та радіймо спасінням його! 10 Бо Господня рука на горі цій спочине, Моав же на місці своєму потоптаний буде, як солома витоптується у гноївці, 11 і простягне він руки свої серед неї, немов той пливак простягає, щоб плівати, і принизить пиху його Він разом з підступами його рук. 12 А високу твердиню цих мурів твоїх Він розвалить, понизить, на землю їх кине, у порох!

26 Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. 2 Відчиняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність хоронить! 3 Думку, оперту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокій, бо на Тебе надію вона покладає. 4 Надійтеся зівжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердіня! 5 Бо знизив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто — понизив його, Він понизив його до землі, повалив аж у порох його! 6 Його топче нога, — ноги вбогого, стопи нужденних. 7 Проста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнюєш. 8 І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тебе: За Ймення Твое та за пам'ять Твою пожадання моєї душі, — 9 за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаться правди! 10 Хоч буде безбожний помилуваний, то протє справедливости він не навчиться: у краю правоті він чинитиме лихо, а величности Господа він не побачить! 11 Господи, піднялася рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачать горлівість Твою до народу, і нехай посоромляться, хай огонь пожерє ворогів твоїх! 12 Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти доконав! 13 Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Тебе, та тільки Тобою ми згадуємо Ймення Твое. 14 Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому Ти навідав та вигубив їх, і затер всяку згадку про них. 15 Розмножив Ти, Господи, люд, розмножив Ти люд, і прославив Себе, всі границі землі Ти далєко посунув. 16 Господи, в гóрі шукали Тебе, шепіт прохання лилі, коли Ти їх картав. 17 Як жінка вагітна до поро́ду зближується, в своїх болях тремтіть та кричить, — так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоїм: 18 ми були вагітніми та корчилися з болю, немов би родили ми вітер, ми спасіння землі не вчинили, і мешканці всесвіту не народились. 19 Померлі твої оживуть, воскресне й моє мертве тіло. тому пробудиться й співайте, ви мешканці поро́ху, бо роса Твоя — це роса зцілень, і земля викине мертвих! 20 Иди, мій наро́де, ввійди до покóїв своїх, і свої двері замкни за собою, сховайся на хвилю малу, поки лютість перейде! 21 Бо Господь ось виходить із місця Свого, навідати провини мешканців землі, кожного з них, — і

відкриє земля свою кров, і вже не закриє забитих своїх!

27 У той день навідає Господь Своім твердим, і дужим та сильним мечем левіятана, змія прудкого, і левіятана, змія звивкого, і дракона, що в морі, заб'є. 2 У той день заспівайте про нього, про виноградник принадний: 3 Я Господь, його Стóрож, схохвилі його Я напоюю; щоб хто не навідав його, стережу його вдень та вночі, 4 Я гніву не маю. Хто Мені дасть тернину й будяччя, — на бій Я піду проти них, і спалю їх усіх! 5 Хіба буде держатися міцно Мого він захисту, щоб мир учинити зо Мною, зо Мною щоб мир учинити! 6 Як в майбутньому пустить коріння, розцвітється Ізраїль і пуп'янки пустить, і поверхню вселенної плодом наповнять. 7 Чи Він уразив його, як уразив того, хто бив був його? Чи він був забитий, як забиті були його вбивники? 8 Ти вигнав його, відіслав його й судишся з ним, вигнав його Своім подувом сильним у день східнього вітру. 9 Тому вина Якова буде окуплена цим, а це плід увесь: усунення з нього гріха, коли він учинить каміння все жертвника побитим, немов грудки крейди, і не стоятимуть більше Астарті, і стовпи на честь сонця. 10 Бо місто укрілене буде самотне, мешкання покинене та позоставлене, мов би пустиня, — там па́стися буде теля, і там буде лежати воно, та поніщить галузки його. 11 Коли висохнуть віття його, то поламане буде, — жінки прийдуть і спалять його. А що це нерозумний наро́д, тому милосердя до нього Творець його мати не буде, і не буде ласкавий до нього Створітьєс його. 12 І станеться в день той, плоді помолотить Господь від бігу ріки до потоку єгипетського, а ви по одному позбірані будете, синове Ізраїля! 13 І станеться в день той, і буде засурмлено в велику сурму, і прийдуть, хто гинув у краї асирійському, і вигнанці до краю єгипетського, і будуть вони на святій горі в Єрусалимі вклонятися Господєві.

28 Горе тобі, Самарії, короні пишноти Єфрємлян п'яних, квітці зів'ялій красі його гóрдости, що лежить на верхів'ї долини врожайної, від вина поп'янілих! 2 Ось потужний та сильний у Господа, — мов злива із градом, мов буря руїнна, мов повідь сильна, zalivna, його кине на землю із

силою! 3 Ногами потоптана буде корона пишноти Єфремлян п'яних, 4 і станеться квітка зів'яла краси його гордості, що на верхів'ї долини врожайної, немов передчасно дозріла та смівка, що її як побачить людина, ковтає її, як вона ще в долоні його! 5 Стане Господь Саваот того дня за прекрасну корону, і за пишний вінок для останку наро́ду його, 6 і духом права тому́, хто сидить у суді, і хоробрістю тим, хто до брами повертає бій! 7 І ось ці від вина позбивались з дороги, і від п'янокго напою хитаються: священник і пророк позбивались з дороги напобем п'янкім, від вина збаламутились, від напою п'янокго хитаються, блудять вони у видіннях, у постановках своїх спотикаються. 8 Бо всі столи повні блювотою калу, аж місця нема! 9 „Кого буде навчати пізнання, і кому́ вияснити об'явлення буде? Відставлених від молока чи від перс повідлучуваних? 10 Бо на заповідь заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там“. 11 Тому незрозумілими устами й іншою мовою буде казати наро́дові цьому 12 Отой, Хто до них говорив: „Це спочінок! Дайте змученому відпочити, — і це відпочинок“, — та вони не хотіли послухати. 13 І станеться їм слово Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там, щоб пішли та попадали на́взнак, і щоб були зламані й впали до па́стки й зловілися! 14 Тому то послухайте слова Господнього, ганьбітелі, що пануете над тим наро́дом, що в Єфусалимі! 15 Бо кажете ви: „Заповіта ми склали зо смертю і з шеблом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода заливна́, то не прийде до нас, бо брехню́ ми зробили притулком своїм, і в брехні ми сховались!“ (Sheol h7585) 16 Тому́ Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя ви́пробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного. Хто вірує в нього, не буде той засоромлений! 17 І право за мірило Я покладу́, а справедливість — вагою; і приту́лок брехні град понищить, а сховище во́ди заллють! 18 І заповіт ваш із смертю поламаний буде, а ваша умова з шеблом не втримається: як перейде нищівна́ кара, то вас вона сто́пче! (Sheol h7585) 19 Коли тільки перейде вона, вона вас забере, бо щоранку вона переходити буде, удень та вночі, — і ста́неться, — тільки з тремтінням ви б́удете

слухати звістку про це. 20 Бо буде постеля коротка, щоб на ній розтягну́тись, а покрива́ло вузьке, щоб накрітись ним, 21 Бо повстане Господь, немов на горі Перацім; затремтить Він у гніві, немов у долині в Гів'оні, щоб Свій чин учинити, предивний Свій чин, щоб зробити роботу Свою, незвичайну роботу Свою! 22 Тож не насміхайтесь тепер, щоб не стали міцнішими ваші кайдани, бо призначене знищення чув я від Господа, Бога Саваота, про всю землю. 23 Візьміть це до ушей і почувте мій голос, послушайте пильно й почувте мій голос! 24 Чи кожного дня оре́ рата́й на посів, ралить землю свою й боронує? 25 Чи ж, як рівною зробить поверхню її, він не сіє чорну́ху й не кидає кмин, не розвіає пшеницю та просо й ячмінь на означенім місці, а жито в ме́жах її? 26 І за правом напу́тив його, його Бог його вівчив цього́: 27 Бож не бороню́ чорну́ха молотиться, і ко́ло возо́ве не ходить по кмині, а палицею б'ють чорну́ху та кием — той кмин. 28 Розтирається збіжжя? Ні, бо його не наза́вжди молотиться ко́нче, і підганяють ко́ло возо́ве та коні на нього, а не розтирають його. 29 І це вийшло від Господа Саваота, — чудова порада його, і велика премудрість його!

29 Горе Аріїлу, Аріїлу, місту, що Давид у нім таборува́в! Рік до року додайте, хай свята закінчать свій круг! 2 І притісну Аріїла, і станеться ле́мент та плач, і він стане на мене, як о́гнище Боже. 3 І ота́борюся проти тебе навколо, і сторо́жею стісну тебе, і ба́шти поставлю на тебе. 4 І ти будеш понижений, і будеш з землі говорити, і приглу́шено буде звучати твоє слово. І стане твій голос з землі, мов померлого дух, і шепотітиме з поро́ху слово твоє. 5 І буде юрба ворогів твоїх, мов тонкий пил, юрба ж насильників — мов поло́ва зникліва, і це станеться нагло, рапто́вно. 6 Господь Саваот тебе громом та трусом навідає, і шумом великим, вихром та бурею, та огняні́м і́дким полум'ям. 7 І буде, як сон, як видіння нічне́ та юрба всіх народів, що на Аріїла воюють, і всі, хто во́єє на нього, і проти твердіні його, і хто йому докучає. 8 І буде, мов бачить голодний у сні, ніби їсть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спра́гнений бачить у сні, ніби п'є, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спра́гнена! Та́к буде на́товпові всіх наро́дів, що

підуть війною на гóру Сіон. **9** Одубійте й дивуйтесь, заліп'їть собі очі й осліпніть! Вони повпивалися, та не вином, захиталися, та не від п'янокóго напóю, **10** бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрив ваші очі, затьмáрив пророків і ваших голів та провіддцїв! **11** І буде вам кожне видіння, немов би слова запечáтаної книжки, що дають її томóу, хто вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відкаже той: „Не мóжу, — вона ж запечáтана“. **12** І дають оту книжку тому, хто не вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відкаже той: „Я не вмю читати“. **13** І промовив Господь: За те, що нарóд цей устáми своїми набліжується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх їхній до Мене — заучена заповідь лóдська, **14** тому Я ось ізнóву предивне вчиню з цим нарóдом, вчиню чудо й диво, і загине мудрість премудрих його, а розум розумних його заховається. **15** Горе тим, що глибоко зádум ховають від Господа, і чиняться в тёмряві їхні дїла, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ **16** О, ваша фальшивосте! Чи ганчáр уважається рівним до глини? Чи зрóблене скаже про майстра свого: „Він мене не зробив“, а твір про свого творцá говорить: „Він не розуміє цього“? **17** Хїба за короткого чáсу Лїван на садка не обернеться, а садок порохóваний буде за лїс? **18** І в той день слова книжки почують глухі, а очі слїпих із темнóти та з тёмряви бачити будуть, **19** і сумірні побільшать у Господі радість свою, а люди убогі в Святому Ізраїля тїшитись будуть! **20** Бо скінчївся насїльник, і минувся насмїшник, і понїщені всі ті, хто дбáє про кривду, **21** хто судить людину за слово одне, на того ж, хто судить у брамі, вони ставлять пáстку, і праведного випихáють обмáною. **22** Тому то Господь, що викупив Авраама, сказав домові Якова так: Не буде тепер засорóмлений Яків, й обличчя його не поблїдне тепер, **23** бо як він серед себе побачить дїтéй своїх, чин Моїх рук, вони будуть святїти Моє Ймення, і посвящать Святого Якового, і будуть боятися Бога Ізраїля! **24** Тоді то хто блудить у дусі, ті розум пізнають, а хто рёмствує, ті поўки навчáться!

30 Горе синам неслухняним, говорить Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати гріх на

гріх, **2** що йдуть, щоб зійти до Єгипту, але Моїх уст не питали, щоб зáхисту у фараона шукати, і щоб сховатися в тїні Єгипту! **3** І стане вам соромом зáхист отой фараонів, а ховáння у тїні Єгипту — за гáнбу, **4** бо в Цоані були його провідникї, і його посланцї до Ханесу прийшли. **5** Вони посорóмлени будуть усі за нарóд, що не буде корїсний для них, що не буде на поміч і не на пожиток, а на сором та гáнбу. **6** Пророцтво про Бегемота пївдня. В краю ўтиску та переслїдування, звїдки левїця та лев, гадюка й огністий летючий дракóн, носять багатство своє на хребтї молодих ослюків, і скарби свої на верблюжїм горбї до нарóду, який не допоможе. **7** А Єгипет, — його поміч марнá та пустá, тому то я кликнув на тее: Рагав, сидїти спокійно! **8** Тепер увїйди, напиши на таблїці для них, і в книжцї спиши це, і нехай на пізнїші часї воно буде і свїдком навіки. **9** Бо це неслухняний нарóд, це брехливі синї, синї, що не хочуть послухати науки Господньої, **10** що говорять провідцям: „Не бачте!“ а пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говорїть нам гладеньке, передбáчте омáнливе, **11** уступїться з дороги, збóчте з путі, заберїть з-перед нас Святого Ізраїлевого!“ **12** Тому промовляє Святий Ізраїлів так: За те, що ви нéхтуєте оцим словом, і надїю кладете на тиск та крутїйство, і на це опираєтеся, **13** тому буде для вас ця провїна, як вїлім, що має впасти, що зяє на мурі високім, що нагло, раптóвно приходить руїна його! **14** І він поруйнує його, як руйнується пóсуд ганчáрський, розбиваючи без милосердя його, і в улáмках його не знайдеться ані черепкá, щоб із óгнища взяти огню чи води зачерпнути з кринички. **15** Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли ви навёрнетесь та спочїнете, то врятовані будете, сила вам буде в утїшенні та в сподівáнні. Та ви не хотїли, **16** і казали: „О ні, бо на кóнях втечемо“, тому то втїкати ви будете, „На баскїх ми поїдемо“, тому стануть баскїми погóничі ваші! **17** Від крику однóго — поліне одна тисяча, від крику п'ятьох — дременéте ви всі, аж зостáнетесь, немов щóгла ота на вершéчку гори, і немов пра́пор на взгїр'ї! **18** І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він підїймється, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог правосóддя: блаженні всі ті, хто надїю на Нього кладé! **19** Бо ти, о

нарбе в Сіоні, що в Єрусалимі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостівим поправді Він буде до тебе на голос благання твого, і як почує його, відповідь Він тобі. 20 І дасть вам Господь хліба в úтиску і воду в гнобительстві, та твої вчителі вже не будуть ховатись, і очі твої вчителів твоїх бачити будуть. 21 А коли ви відхилитесь праворуч, чи підете ліворуч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — простуйте ви нею!“ 22 І нечистим учините ви поволоку бовванів своїх із сріблá й покриття на божка золотого свого, розпорбишиш ти їх, як нечисте, і „геть“ скажеш йому. 23 І Він пошле дощ на насіння твоє, яким будеш обсіювати землю, та хліб урожаю землі, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широкім пасовиську па́стися буде твоя чередá, 24 а воли й віслюкі, що обрóbлюють землю, будуть мiшанку їсти солону, лопáтою й віялкою перечищену. 25 І на кожній високій горі та на кожному взгiр'ї високому будуть струмки та потóки води в день великого бою, коли бáшти попадають. 26 І світло місяця стане, немов світло сонця, світло ж сонця усéмеро буде ясніше, як сімох днів, у той день, як Господь перев'яже зламання народу Свого та загоїть порánення вдару Свого! 27 Ось Імєння Господнє прихóдить здалєка, палахкотить Його гнів, і здійсáється тяжко: Його уста обурєння повні, язик же Його, як жерущий огонь, 28 Його ж подих, як потóп заливний, що до шиї сягає, щоб просіяти люди на ситі погибелі. І буде на щéлепах людів вуздéчка, що тягне до блóду. 29 Буде пісня для вас, як за нóчі освячення свята, і радість сердечна, мов у тóго, хто ходить з сопiлкою, щоб вийти на гóру Господню до Скелі Ізраїля. 30 І Господь дасть почути велич голосу Свого, опускання ж раméна Свого покаже у гніві бурхливому та в огняному жерущому пóлум'ї, у бурі й дощі, та в камiнному градi! 31 Бо від голосу Господа буде лякатись Ашшúр, що жезлом буде битий. 32 І станеться, кожне удáрення кия карання Його, що на нього Господь покладе, буде з бóбнами й áрфою, і Він рухом Своєї руки воюватиме з ним у бо́ях. 33 Бо давно приготóвлений Тóфет, — приготóвлений він і для царя, глибоким, широким учинений; на багатті огню його й дров багатєнно, — запалить його подих Господній, немов би потóка сiрчаного!

31 Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть, що на кóней спираються, і на колесниці надію свою покладають, — вони бо числєнні! та на верхівцiв, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не звертаються! 2 Та мудрий і Він, і спровáдить лихе, і Своiх слiв не відмінить, і підійметься Він проти дому безбожних, і проти помочі несправедливих. 3 А Єгипет — не Бог, а людина, а коні їхні — тіло, не дух: як простягне Господь Свою руку, то спiткнється помагач, впаде і підпомаганий, — і рáзом вони всі погинуть! 4 Бо до мене Господь сказав так: Як муркає лев чи левчúк над своєю здобiччю, хоч покликана буде на нього юрбá пастухiв, він голосу їхнього не лякається, та не боїться їхнього крику, — так зйiде Господь Саваот воювати на Сiонській горі та на взгiр'ї її! 5 Як птахи летючі пташат, так Єрусалима Господь Саваот охорóнить, охорóнить лiтаючи, та збереже, пощадить та врятує! 6 Верніться до Того, від Кого далеко відпáли, синóве Ізраїлеві! 7 Бо дня того обрiдить собі чоловік божкiв сiрбних своїх та бовванiв своїх золотих, що вам наробили на грiх руки ваші. 8 І Ашшúр упаде від меча не чоловіка, і його пожерé меч не людини; і він побiжить не перед мечем, і стануть його юнакi крiпакáми. 9 А скеля його проминється від стрáху, і владики його затривóжаться перед прапором. Так говорить Господь, що має огонь на Сіоні, а в Єрусалимі у Нього горнило.

32 Тож за праведністю царюватиме цар, а князi володiтимуть за правосúддям. 2 І станеться кожен, як захист від вітру, і немов та заслона від зливи, як потóки води на пустині, як тiнь скелі тяжкóї на спраглий землі. 3 І не будуть заплóщені очі видiющих, і слухатимуть вúха тих, якi слухають! 4 І знання розумiтиме серце нерозвáжних, а язик недорiкуватих поспiшить говорити вирáзно. 5 Не будуть вже кликати достойним глупцá, а на обмáнця не скажуть шляхэтний, 6 бо глупóту говорить безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облúдне, щоб душу голодного випорожнити й напою позбавити спраглого! 7 А лукавий — лихi його чини: він лихе замишляє, щоб нищити скрómних словами брехливиими,

як убогий говорить про право, 8 а шляхётний міркує шляхётне, і стоїть при шляхётному. 9 Устаньте, безжурні жінкі, почуйте мій голос, дочки безтурботні, послушайте слова мого! 10 Днів багато на рік ви, безтурботні, тремтітимете, бо збір винограду скінчився, а згромáдження плóду не прийде! 11 Тремтіть, ви безжурні, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, опережіться по стéгнах! 12 За прина́дні поля́ будуть битися в груди, за виноградник урожайний. 13 На землі́ цій наро́ду мого зйде те́рен й будя́ччя, по всіх домах радости спалені́на, на місті веселому. 14 Бо па́лац опу́щений буде, міський го́мін замóвкне, Óфел та ба́шта навік стануть я́мами, радістю диких ослів, пасові́ськом чері́д, 15 аж Дух з височини́ проллéться на нас, а пустиня в садо́к оберне́ться, а садок порахо́ваний буде за лі́с! 16 Тоді пробува́тиме право в пустині́, на ниві ж родю́чій сиді́тиме правда. 17 І буде робото́ю істини — мир, а праце́ю правди — спо́кійність й безпе́ка навіки. 18 І осяде наро́д мій у мешка́нні спо́кійнім, і в безпечних місця́х, і в спо́кійних місця́х відпочи́нку. 19 І буде па́дати град на повáлений лі́с, і зні́зиться місто в долину. 20 Блаженні ви, сівачі понад всякими во́дами, що відпуска́єте ногу волóві й ослóві на волю!

33 Горе тобі, що пусто́шиш, хоч сам не спусто́шений, тобі, що грабу́єш, хоч тебе й не грабо́вано! Коли ти пусто́шити скінчи́ш, — опусто́шений будеш, коли грабува́ти скінчи́ш, тебе пограбу́ють. 2 Господи, змилуйсь над нами, — на Тебе наді́ємось ми! Будь їхнім раме́ном щоранку та в час у́тиску нашим спасі́нням! 3 Від сильного голосу Твого наро́ди вті́катимуть, від Твого виві́щення розпорóшаться люди. 4 І ваша здобич збереться, як збирають тих ко́ніків, як літає ота сара́на, — так кидатись будуть на неї. 5 Величний Господь, бо на височині́ пробува́є; Він напов́нив Сіон правосúддям та правдою. 6 І буде безпе́ка за ча́су твого, щедро́та спасі́ння, мудрости та пізнáння. Страх Господній — бу́де він ска́рбом його́. 7 Тож по вулиця́х їхні хорóбрі кричать, гірко плачуть прові́сники миру. 8 Биті дороги порóжніми стали, нема мандрі́вця на доро́зі! Він зламав запові́та, знева́жив міста́, злегковажив лю́дину. 9 Сумує та сла́бне земля,

засорóбився й в'яне Ливáн, став Сарóн немов пу́ща, Башáн та Карме́л своє листя зроні́ли. 10 Нині воскресну, говорить Господь, нині просла́влюсь, нині буду возне́сений! 11 Заваго́їте сіном, стерню́ ви породите; дух ваш — огонь, який вас поже́ре. 12 І стануть наро́ди за місце палі́ння вапна́, за терні́ну потя́ту, і будуть огнем вони спáлені. 13 Почуйте, далекі, що Я був зробив, і пізна́йте, близькі, Мою силу! 14 Затривожи́лись грішні в Сіоні, і трéпет безбожних обняв. „Хто з нас мешка́тиме при жеру́щім огні? Хто з нас мешкати́ буде при ві́чному огни́щі?“ 15 Хто хóдить у правді́ й говорить правди́ве, хто брідиться зй́ском насилля, хто долоні́ свої випорóбнює, щоб хабара́ не тримати, хто ухо́ своє зати́кає, щоб не чути про кровопролі́ття, і зажму́рює очі свої, щоб не бачити зла, — 16 той перебува́тиме на високóстях, скéльні́ твердині́ — його́ недоступна оселя, його хлі́б буде да́ний йому, вода йому за́вжди запéвнена! 17 Твої́ очі побача́ть Царя́ в Його пишні́й красі́, будуть бачити землю́ далеку. 18 Твоє́ серце розду́мувати́ буде про страх: Де Той, Хто раху́є? Де Той, Хто все ва́жить? Де Той, Хто обчи́лює ба́шти? 19 Уже не побачи́ш наро́ду зухвало́го, наро́ду глибо́комóвного, якого́ не можна́ було б розі́брати, незрозумі́лоязы́кого, якого́ не можна́ було б зрозумі́ти. 20 Подивись на Сіон, на місто наших святкових зібра́нь, — очі твої́ вглядя́ть Єрусали́м, мешка́ння спо́кійне, скинію́ ту незру́шиму, — кі́лля її́ не поруша́ться вві́к, а всі шу́ри її́ не порвуться. 21 Бо вели́чний Господь для нас тільки́ ота́м, — місце пото́ків й простóрих річо́к, — не ходи́ть по ньому́ весло́вий байда́к, і міцні́й корабéль не пере́йде його́. 22 Бо Господь — наш суддя́, Господь законода́вець для нас, Господь то наш цар, і Він нас спасе́! 23 Опустили́ся шу́ри твої́, не зміцня́ють підва́лини що́гли своєї́, вітри́л не натягу́ють. Тоді́ будуть ді́лити награбо́вану здобич, і навіть криві́ грабува́тимуть. 24 І не скаже́ мешка́нець „Я хворий!“ І про́чені́ будуть провини́ наро́ду, що в ньому́ живе.

34 Набли́зьтеся, люди, щоб чути, наро́ди ж, послу́шайте! Хай почу́є земля́ та все те, що на ній, вселéнна й наща́дки її́! 2 Господній бо гні́в на всі́ люди, а лю́тість на все їхне вій́сько: Він їх учини́в за закля́ття, віддав їх на різь! 3

І їхні побиті розкидані будуть, а з трупів їхніх здійметься смбірід, розтóпляться гóри від їхньої крóви. 4 І небесні світіла усі позникають, а небо, як звій книжковий, буде звінене, і всі його зóри попадають, як спадає оте виноградове листя, й як спадає з фігóвниці плід недозрілий!. 5 Бо на небі напóбений меч Мій, — оце він на Едома спускається та на заклятий народ Мій на суд: 6 меч Господній напóбнвився кров'ю, став ситий від лою, від крові телят та козлів, від лою баранячих нїрок, бо Господу жертва в Боцрі й різанїна велика в едóмській землі. 7 І буйволи зйдуть із ними, і телиці з биками, і напóїться кров'ю їхній край і насититься тóком їхній порох, — 8 бо це буде день помсти Господньої, рік заплати за зáколот проти Сїону! 9 І переміняться в смóлу потóки його, його ж порох — у сїрку, і смолю палючою стане їхній край, 10 Не погасне вночі ані вдень, дим його підіймáтися буде повїк, з роду в рід опустóшений буде, на віки віків не перейде по ньому ніхто. 11 І посяде його пелікан та їжак, і перебувáтимуть в ньому совá та ворона, і над ним Він розтягне мїрїльного шнура спустóшення та виска зніщення. 12 Не буде шляхétних у ньому, щоб царство там проголосїти, і стануть нічим усі князі його. 13 І буде терніна рости по палáтах його, кропїва й будяччя в твердїнях його, і він стане мешкáнням шакалів, подвїр'ям для стрóсів. 14 І будуть стрічатися там дикі звїрі пустинні з гіенами, а польовїк буде кликати друга свого; Ліліт тільки там заспокоїться і знайде собі відпочїнок! 15 Там кóблїтись буде скакуча гадюка й складáтиме яйця, і висїджувати буде та вигрївáтиме яйця свої. Там теж яструби будуть збиратись один до однóго. 16 Пошукайте у книзі Господній й читайте: Із них не забракне ні óдного, не будуть шукати один óдного, бо ўста Його — то вони наказали, а Дух Його — Він їх зібрав! 17 І Він кинув для них жеребка, а рука Його шнуром мїрїльним його подїлила для них, і посядуть його аж повїк, з роду в рід будуть в нїм пробувáти!

35 Звеселїться пустиня та пуща, і радїтиме степ, і зацвітé, мов троянда, — 2 розцвітáючи, буде цвїсті та радїти, буде втїха також та співáння, бо дána йому буде слава Лївану, пишнóта Кармелу й Сарóну, — вони бачитимуть славу Господа,

велич нашого Бога! 3 Змїцнїть руки охлялі, і підкрїпїть спотиклїві колїна! 4 Скажїть тим, що вони боязлївого серця: „Будьте мїцні, не лякайтесь! Ось ваш Бог, помста прїйде, як Божа відплата, — Він прїйде й спасе вас! 5 Тодї то розплóщатся очї слїпим і відчїняться вуха глухїм, 6 тодї буде скакати кривий, немов óлень, і буде співати безмóвний язик, бо вóди в пустинї заб'ють джерелóм, і потоки в степу! 7 І місце сухе стане стáвом, а спрагнений край — збрїнком вод джерельних; леговїще шакалів, в яким спочивали, стане мїсцем тростїни й папїрусу. 8 І буде там бита дорога та путь, і будуть її називати: дорога свята, — не ходитиме неку нечистий, і вона буде належати наро́дові його; не заблúдить також нерозумний, як буде тїєю дорогою йти. 9 Не буде там лева, і дика звїрина не піде на неї, не знайде́ться там, а будуть ходити лиш вїкупленї. 10 І Господні вїкупленнї вёрнуться та до Сїону зо спївом увїйдуть, і радїсть довїчна на їхній головї! Веселїсть та радїсть осягнуть вони, а журба та зідхáння втечуть!

36 І сталося, чотирна́дцятого року царя Єзекїї прїйшов Санхерїв, цар асирїйський, на всі укрїпленї Юдинї міста, та й захопив їх. 2 І послав асирїйський цар великого чáшника з Лакїшу до Єрусалиму, до царя Єзекїї, з великим вїйськом, і він став при водовóді горїшнього ставу, на битїй дорозї поля Валюшників. 3 І вийшов до нього Еляким, син Хїлкїїн, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. 4 І сказав їм великий чáшник: „Скажїть Єзекїї: Отак сказав великий цар, цар асирїйський: Щó це за надїя, на яку ти надїєшся? 5 Чи думáєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до вїйни? На кóго тепер надїєшся, що збунтувався проти мене? 6 Ось ти надїявся опертися на оту полáману очеретїну, на Єгипет, що коли хто опира́ється на неї, то вона входить у долоню йому, і продїрявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надїється на нього! 7 А коли ти скажеш менї: Ми надїємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не той, що Єзекїя повсóбував пагїрки його та жéртвники його, і сказав Юдї та Єрусалимовї: перед оцим тїльки жéртвником будете вклонятися? 8 А тепер увїйдї но в союз з моїм паном, асирїйським

царем, і я дам тобі дві тисячі кóней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. 9 І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших рабів мого пана? А ти собі надіявся на Єгипет ради колесниць та верхівців! 10 Тепер же, чи без волі Господа прийшов я на цей край, щоб знищити його? Господь сказав був мені: „Піди на той край та й знищ його!“ 11 І сказав Еліяким, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори до нас но-юдейському в голос при тих людях, що на мурі“. 12 І сказав великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити: ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти свій кал та пити свою сечу?“ 13 І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і сказав: „Послухайте слів великого царя, царя асирійського! 14 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас! 15 І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. 16 Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: „Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї кóпанки, 17 аж поки я не прийду й не візьму вас до країю такого ж, як ваш край, до країю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників. 18 Щоб не намовив вас Єзекія, говорячи: Господь порятує нас! Чи врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? 19 Де боги Хамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму? І чи врятували вони Самарію від моєї руки? 20 Котрій з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ 21 І мовчали вони, і не відповіли ані слова, бо це був наказ царя, що сказав „Не відповідайте йому!“ 22 І прийшов Еліякім, син Хілкійїн, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, з роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

37 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздёр свої шати та накрився верётою, і ввійшов до Господнього дому, 2 І послав він Еліякіма, керівника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих верётами, до пророка

Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образу Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за решту, що ще знаходиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. 6 І сказав їм Ісаї „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя. 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вернеться до свого країю. І Я вражу його мечем у його краї!“ 8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лахішу. 9 І він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув вій, і послав послів до Єзекії, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: Нехай не зводить тебе Бог твій, на Якого ти надієшся, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. 11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? 12 Чи їх урятували боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ 14 І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. 15 І Єзекія молився перед Господнім лицем, говорячи: 16 „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! 17 Нахили, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй всі слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога. 18 Справді, Господи, асирійські царі попустошили всі народи та їхні краї. 19 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понищили їх. 20 А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 21 І послав Ісаїя, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог

Ізраїлів: Я почув те, про щб ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. 22 Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівиця, сіонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! 23 Кого лявяти та обража́в, і на ко́го пови́щив ти голос та вгору́ підніс свої́ очі? На Святого Ізраїлевого! 24 Через рабів своїх Господа ти обража́в та казав: Із безліччо своїх колесниць я вийшов на гори високі, на бо́ки Лівану, і позру́бую ке́дри високі його, добірні його кипаріси, і зберу́сь на вершо́к його височині, — в гушину́ його са́ду, 25 я копаю та п'ю́ чужу воду, і стопо́ю своєї но́ги повису́шую я всі египетські ріки! 26 Хіба ти не чув, що відда́вна зробив Я оце, що за днів старода́вніх Я це був створив? Тепер же спрова́див Я це, що ти нищи́ш міста́ поукріплюва́ні, на купу румо́вищ обертає́ш їх. 27 А мешканці́ їхні — безсилі, настра́шені та побенте́жені, вони стали, як зілля́ оте польове́, мов трава зеленіюча, як трава на даха́х, як попале́не збіжжя, яке не доспіло. 28 І сиді́ння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Ме́не обуре́ння. 29 За твоє проти Ме́не обуре́ння, що горді́ня твоя надійшла до вух Моїх, то на ніздрі твої Я сере́жку приві́шу, а ву́дило Моє — в твої́ уста, і тебе поверну́ Я тією доро́гою, якою прийшов ти! 30 А оце тобі знак: ї́жте цьо́го року збіжжя́ самосі́йне, а друго́го року́ саморо́сле, а третьо́го року — сі́йте та жніть, і садіть виноградники, та й ї́жте їхній плід. 31 А врято́ване Юдиного́ дому, що лиши́лося, пу́стить коріння додо́лу, і свого пло́да дасть угору́. 32 Бо з Єрусалиму вийде́ позостале́, а рештки́ — з гори Сіон. Ревні́сть Господа́ Саваота́ зробить це. 33 Тому́ так сказав Господь про асирійського́ царя: Він не ввійде́ до міста́ цьо́го, і туди він не кине́ стрілі́, і щито́м її́ не попере́дить, і ва́ла на нього́ не вісипле. 34 Якою доро́гою при́йде, то нею́ й поверне́ться, у місто́ ж оце він не ввійде́, — говорить́ Господь! 35 І це місто́ Я обороно́ю на спасі́ння його́ ради Себе́ та ради Давида, Мого раба!“ 36 І вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському́ таборі́ сто й вісімдеся́т і п'ять тисяч. І повставали́ рано́ вранці́, аж ось — усі́ тіла́ ме́ртві. 37 А Санхері́в, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся́, й осівся́ в Ніневі́ї. 38 І стало́ся, коли він молився́ в домі́ Нісхора, свого́ бога, то сини́ його́ Адраммелех та Шар'ецер убили́ його́ мечем,

а самі втекли до кра́ю Арарат. А замість нього́ зацарював син його́ Есар-Хаддон.

38 Тими днями смерте́льно захворі́в був Єзе́кія. І прийшов до нього́ Ісая, Амосів син, пророк, і сказав до нього́: „Так сказав Господь: Заряді́ своєму до́мові, бо ти вмирає́ш і не будеш жити“. 2 І відвернув Єзе́кія обличчя́ своє до стіни, і помолився́ до Господа, 3 та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твої́м правдою та цілим серцем, і робив я добре́ в оча́х Твоїх!“ І заплакав Єзе́кія ревним плачем! 4 І було́ Господне́ слово до Ісаї, говорячи: 5 „Іди́ й скажеш до Єзе́кії: Так сказав Господь, Бог батька́ твого́ Давида: Почув Я молитву́ твою́, побачив Я слюзо́у твою́! Ось Я додаю́ до днів твоїх п'ятнадцять літ, 6 і з руки асирійського́ царя́ врятую́ тебе та це місто́, й обороно́ю це місто́. 7 І оце тобі́ знак від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: 8 ось я вертаю́ тїнь ступе́ня, що від сонця зійшла на ступе́ні Ахазові, назад на десять ступе́нів“. І вернулося́ сонце на десять ступе́нів тими ступе́нями, якими зійшло́ було. 9 Ось писанна́ Єзе́кії, Юдиного́ царя, коли він був захворі́в та видужав з своєї́ хвороби: 10 „Я сказав був: Опі́вдні́ днів своїх віді́йду́ до ше́лових брам, решти́ ро́ків своїх я не ма́тиму. (Sheol h7585) 11 Я сказав: Не побачу́ я Господа, Господа́ в краї́ живих, уже́ між мешканцями́ царства́ померлих не побачу́ лю́дини. 12 Домі́вка моя́ вже́ розі́брана, і від мене́ віді́брана, немов той пасту́ший на́мет; я життя́ своє́ звину́в, мов ткач, — від осно́ви мене́ Він віді́рве, покінчи́ть мене́ з дня до но́чі. 13 Я кричав аж до ра́нку... Він, як лев, поторо́щить всі́ кості́ мої́, з дня до но́чі покінчи́ть зо мною́... 14 Пи́шу́ я, мов ла́стівка чи жураве́ль, воркочу́, мов той голуб; зані́діли́ очі́ мої́, визи́раючи́ до високос́ти. Господи́, прича́влений я, — поручи́ся за мене́! 15 Що́ маю́ сказа́ти? А що́ Він сказав був мені́, те й вчинив. Тихо́ змандру́ю всі́ лі́та свої́ через гі́ркість моєї́ душі́! 16 Господи́, на них, на слова́х Твоїх, жи́тимуть лю́ди, і в усьо́му цьо́му́ житт́я моєї́ душі́, — уздорів же мене́ й оживі́в Ти мене́! 17 Ось терпі́ння це вийшло́ мені́ на добро, Ти стрима́в від гробу́ гни́тт́я мою́ душу́, бо Ти кинув за спіну́ Свою́ всі́ грі́хи мої́, 18 бо не буде́ ж ше́л просла́вля́ти Тебе́, смерть не буде́ Тебе́ вихваля́ти. Не маю́ть

надії на правду Твою ті, хто сходить до гробу.
(Sheol h7585) 19 Живий, тільки живий — Тебе славити
буде, як я ось сьогодні, батько сином розголосою
про правду Твою! 20 Господь на спасіння мені, і ми
будем співати піснопіви свої у домі Господнім
по всі дні мого життя!“ 21 А Ісаї сказав: „Нехай
взьмуть грудку фіг, і нехай розітруть на тому
гнояку, — і видужає! 22 А Єзекія промовив: „Який
знак, що я ввійду до Господнього дому?“

39 Того часу послав Меродах-Бал'адан, син
Бал'аданів, вавилонський цар, листи та
дарунка до Єзекії, бо прочув був, що той захворів
та відужав. 2 І радів ними Єзекія, і показав їм
скарбницю свою, — срібло, і золото, і пахощі,
і добру оливу, і всю збройню свою, і все, що
знаходилося в його скарбницях. Не було речі,
якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в
усім володінні своїм. 3 І прийшов пророк Ісаї до
царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці
люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія
сказав: „Вони прийшли до мене з далікого краю,
з Вавилону“. 4 І той сказав: „Що вони бачили в
домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм,
вони бачили, — не було речі, якої не показав
би я їм у скарбницях своїх.“ 5 І сказав Ісаї до
Єзекії: „Послухай же слова Гбспода Саваота: 6 Ось
приходять дні, і все, що в домі твоєму, і що були
збрали батькі твої аж до цього дня, буде вінесене
аж до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорить
Господь... 7 А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких
ти породиш, заберуть, — і вони будуть євнухами
в палатах вавилонського царя!“ 8 І сказав Єзекія
до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І
подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх
днів!“

40 Утішайте, втішайте наро́да Мого, говорить
ваш Бог! 2 Промовляйте до серця Єрусалиму,
і заклічте до нього, що виповнилась його доля
тяжка, що вина йому вибачена, що він за свої
всі гріхи вдвоє взяв з руки Господа! 3 Голос
кліче: На пустині вгогүйте дорогу Господню, в
степу вірівняйте битий шлях Богу нашому! 4 Хай
підійметься всяка долина, і хай знизиться всяка
гора та підгірок, і хай стане круте за рівнину, а
паса́ма гірські — за долину! 5 І з'явиться слава
Господня, і разом побачить її кожне тіло, бо уста

Господні оце прореклі! 6 Голос кліче: „Звіщай!“ Я
ж спитав: „Про що буду звіщати? Всяке тіло —
трава, всяка ж слава — як цвіт польовий: 7 трава
засихає, а квітка зів'яне, як по́дих Господній
повіє на неї! Справді, наро́д — то трава: 8 Трава
засихає, а квітка зів'яне, Слово ж нашого Бога
повіки стоя́тими! 9 На го́ру високу зберися собі,
благовіснику Сіону, свого голоса сильно підвищ,
благовіснику Єрусалиму! Підвищ, не лякайся,
скажи містам Юди: Ось Бог ваш! 10 Ось прийде
Господь, Бог, як сильний, і буде раме́но Його
панувати для Нього! Ось із Ним нагоро́да Його,
а перед обличчям Його — відплата Його. 11 Він
ота́ру Свою буде па́сти, як Па́стир, раме́ном Своїм
позбирає ягня́та, і на лоні Своєму носітиме їх,
дійняків же прова́дити буде! 12 Хто во́ди поміряв
своєю долонею, а п'я́дею виміряв небо, і третіною
міри обняв пил землі, і гори ті зва́жив ваго́ю,
а взгір'я — шалька́ми? 13 Хто Господнього Духа
збагну́в, і де́ та люди́на, що ради свої подава́ла
Йому́? 14 З ким ра́дився Він, і той напоумив
Його, та навчав пу́ті пра́ва, і пізнання навчив
був Його, і Його напоумив дороги розумної? 15
Таж наро́ди — як кра́пля з відрá, а важать — як
порох на шалька́х! Таж Він острові підіймає,
немов ту пили́нку! 16 І Ливана не вістачить на
запаління жерто́вне, не стане й звір'я його на
цілопа́лення! 17 Насу́проти Нього всі люди —
немов би ніщо́, порахо́вані в Нього марно́тою
та порожне́чею. 18 І до ко́го вподо́бите Бога, і
подобу яку ви поста́вите поруч із Ним? 19 Май́стер
божжа́ відливає, золотар же його криє золотом, та
виливає йому срібляні ланцюжкі. 20 Убогий на
да́ра такого бере собі дерево, що не гниє, розшукує
впра́вного май́стра, щоб поставив божжа́, який не
захита́ється. 21 Хіба ви не знаєте, чи ви не чули, чи
вам не сповіщено зда́вна було́, чи ви не зрозуміли
підва́лин землі? 22 Він Той, Хто сидить понад
кру́гом землі, а мешка́нці її — немов та сарана́.
Він небо простя́г, мов ткани́ну тонку́, і розтягнув
Він його, мов наме́та на мешкання. 23 Він Той,
Хто князі́в обертає в ніщо́, робить су́ддів землі за
марно́ту: 24 вони не були ще поса́джені, і не були
ще посіяні, і пень їхній в землі ще не закоринівся,
та як тільки на них Він дмухну́в, вони повсихали,
і буря понéсла їх, мов ту солону́! 25 І до ко́го Мене́
прирівня́єте, і йому́ буду рівний? говорить Святий.

26 Підійміть у височину ваші очі й побачте, хто те все створів? Той, Хто зорі виводить за їхнім числом та кличе ім'ям їх усіх! І ніхто не загубиться через всесильність та всемогутність Його. 27 Пощо говориш ти, Якове, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита дорога моя перед Господом, і від Бога мого відійшло моє право“. 28 Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі Він створів? Він не змучується та не втомлюється, і не збагнєнний розум Його. 29 Він змученому дає силу, а безсилому — міць. 30 І помучаться хлопці й потомляться, і юнакі спотикнуться — спіткнуться, 31 а ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крила підіймуть, немов ті орли, будуть бігати — і не потомляться, будуть ходити — і не помучаться!

41 Послухайте мовчки Мене, острові, а народи, чекайте навчання Мого! Хай підійдуть і скажуть: Приступімо всі разом на суд! 2 Хто зо сходу того пробудив, що його супроводить в ході перемога? Він народи дає перед ним та царів на топтання, їхнього меча обертає на порох, його лука — в солону розвіяну. 3 Він жене їх, спокійно дорогою йде, якою він не переходив ногами своїми. 4 Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав віддавна: Я, Господь, перший, і з останніми Я той же Самий! 5 Бачили це острові та жахалися, кінці землі трипотіли, наближувались та приходили. 6 Один одному допомагає і говорить до брата свого: „Будь міцний!“ 7 І підбадьорує майстер золотаря, а той, хто молотом глэдить, того, хто б'є на ковадлі, і каже про спонення: Добре воно! і його зміцнює цвяхами, щоб не хиталось. 8 Та ти, о Ізраїлю, рабе Мій, Якове, що Я тебе вибрав, насіння Авраама, друга Мого, 9 ти, якого Я взяв був із кінців землі та покликав тебе із країни її, і сказав був до тебе: Ти раб Мій, Я вибрав тебе й не відкинув тебе, 10 не бійся, з тобою бо Я, і не озирайся, бо Я Бог твій! Зміцню Я тебе, і тобі поможу, і правцею правди Своєї тебе Я підтримаю. 11 Отож, засоромляться та зняковіють усі проти тебе запалені, стануть нічим та погинуть твої супротивники. 12 Шукатимеш їх, але їх ти не знайдеш, своїх супротивників; стануть нічим та марноту ти, хто провадить війну проти тебе. 13 Бо Я — Господь, Бог твій, що дєржить тебе за правіцю

й говорить до тебе: Не бійся, — Я тобі поможу! 14 Не бійся, ти Яковів черве, ти жменько Ізраїлева: Я тобі поможу, говорить Господь, і твій Викупитель — Святий Ізраїлів! 15 Ось зроблю Я тебе молотаркою гострою, новою, зубчатою, — помолотиш ти гори та їх поторочиш, а підгірки полобою вчиниш! 16 Перевієш їх ти, й вітер їх рознесе, і буря їх розпоробить, і ти будеш утішатися Господом, будеш хвалитися Святим Ізраїлевим. 17 Убогі та бідні шукають води, та нема, язик їхній від прагнення висох, — Я, Господь, і їх вислухаю, Бог Ізраїлів, не лишу їх! 18 Я ріки відкрию на лисих горах, а джерела — посеред долин, оберну Я пустиню на озеро водне, а землю суху — на джерела! 19 На пустиню дам кєдра, акацію, мїрта й масліну, поставлю Я разом в степу кипаріса та явора й бука, 20 щоб разом побачили й знали, і пересвідчились та зрозуміли, що Господня рука це зробила, і створив це Святий Ізраїлів! 21 Принесіть свою справу, говорить Господь, припровадьте Мені свої докази, каже Цар Яковів. 22 Хай підійдуть і хай нам розкажуть, що трапиться! Віясніть справи минулі, щоб вони є, а ми серце наше на те покладемо й пізнаємо їхній кінець, або сповістїть про майбутнє. 23 Розкажіть наперед про майбутнє, і пізнаємо ми, що ви бєги. Отож, учиніть ви добрє чи зробіть що лихє, щоб ми здивувались і разом побачили. 24 Та ви менш від нічого, і менший ваш чин від марноти, — гидєта, хто вас вибирає! 25 Я з півночі мужа збудив — і прийшов він, зо схід сонця в Ім'я Моє кличе, — і він буде чавити князів, мов ту грязюку, й як ганчар глину топче! 26 Хто сказав це віддавна, щоб знали те ми, і щоб наперед ми сказали: „Це правда?“ Та ніхто не сказав, і ніхто не повів, і ніхто не почув ваших слів. 27 Я перший сказав до Сїону: Оце, то вони! А Єрусалимові дам благовісника. 28 І Я дивлюсь, та нікого нема, і немає між ними порадника, щоб відповілі, коли їх запитаю. 29 Тож ніщо всі вони, їхні чини — марнєта, вітер та порожнєча — їхні їдоли!

42 Оце Слуга Мій, що Я підпіраю Його, Мій Обранець, що Його полюбила душа Моя. Я злив Свого Духа на Ньєго, і Він правосуддя народам подасть. 2 Він не буде кричати, і клікати не буде, і на вулицях чути не дасть Свого гєлосу. 3 Він очеретїни надломленої не долємить, і

гнота тліючого не погасить, буде суд видавати за правдою. **4** Не вт́омиться Він, і не знемóжеться, поки присуду не покладе на землі, і будуть чекати Закóна Його острові. **5** Говорить отак Бог, Господь, що створив небеса́ і їх розтягну́в, що землю простя́г та все те, що із неї вихо́дить, що наро́дові на ній Він диха́ння дає, і духа всім тим, хто ходить по ній. **6** Я, Господь, поклика́в Тебе в справедли́вості, і буду міцно трима́ти за ру́ки Тебе, і Тебе берегти́му, і дам Я Тебе заповітом наро́дові, за Сві́тло пога́нам, **7** щоб очі відкрити незрячим, щоб вивести в'язня з в'язни́ці, а з темни́ці — тих мешканці́в те́мряви! **8** Я Господь, — оце Йме́ння Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хва́ли Своєї божка́м. **9** Речі давні прийшли ось, нові ж Я пові́м, дам почу́ти вам про них, поки віросту́ть. **10** Заспівайте для Господа пісню но́ву, від кра́ю землі́ Йому хва́лу! Нехай шумить море, і все, що є в ньо́му, острові́ та їхні мешканці́! **11** Хай голосно кличу́ть пустиня́ й міста́ її, осе́лі, що в них проживав Кеда́р! Хай виспівують мешканці́ скелі́, хай кричать із верши́ни гірсько́ї! **12** Нехай Го́споду честь віддаду́ть, і на остро́вах Його славу звіща́ють! **13** Господь ви́йде, як лицар, розбу́дить завзя́ття Своє, як во́як, підійме́ Він окрик та буде кричати, — пере́може Свої́х ворогі́в! **14** Я відві́ку мовчав, мовчазни́й був та стрі́мувався, а тепер Я крича́тиму, мов поро́дїлля! Буду тяжко зідхати́ й хапа́ти пові́тря! **15** Спусто́шу Я го́ри й підгі́рки, і всі́ їхні зілля́ посушу́, і річки́ оберну́ в острові́, і стави́ повису́шую! **16** І Я попрове́джу незрячих дорогою, якої́ не знають, стежка́ми незна́ними їх пове́ду, оберну́ перед ними темно́ту на сві́тло, а нері́вне — в рівни́ну. Оце речі́, які́ Я зроблю́, і їх не поки́ну! **17** Відсту́плять наза́д, посоро́мляться со́ромом ті, хто надію скла́дав на божка́, хто бовва́нам ка́зав: Ви наші́ боги! **18** Почуйте, глухі́, а незря́чі, прозрі́те, щоб бачити! **19** Хто слі́пий, як не раб Мій, а глухий, як посол Мій, що́ Я поси́лаю його́? Хто слі́пий, як дові́рений, і слі́пий, як раб Господа? **20** Ти бачив ба́гато, але не збері́г, мав ву́ха відкриті́, але́ не почув. **21** Господь захо́тів був того́ ради́ правди Своєї́, збільши́в та просла́вив Закóна. **22** Але він наро́д попусто́шений та поплундро́ваний: усі́ вони по пече́рах пов'язані́ та по в'язни́цях похóвані; стали вони́ за грабі́ж, і немає́ визво́льника, за здобич, й немає́ того́, хто́ б ка́зав: Поверни́! **23** Хто з вас ві́зьме оце́ до

вух, на майбутне́ почує́ й послу́хає? **24** Хто Якова́ дав на здобич, а Ізраї́ля грабі́жника́м? Хіба́ ж не Господь, що́ ми проти́ Нього́ грі́шили були́ і не хоті́ли ходи́ти пу́тями Його́, а Закóна Його́ ми не слуха́ли? **25** І Він ви́лив на нього́ жар гні́ву Свого́ та наси́лля війни́, що палахкоті́ло навко́ло його́, — та він не пізна́в, і в ньому́ горі́ло воно́, — та не брав він до се́рця цьо́го!

43 А тепер отак ка́же Господь, що́ створив тебе́, Якове, і тебе́ вформува́в, о Ізраї́лю: Не́ бійся́, бо́ Я тебе́ ви́купив, Я поклика́в ім'я́ твоє́. Мій ти! **2** Коли́ пере́ходитимеш́ через во́ди, Я буду́ з тобою́, а через рі́чки — не за́топлять тебе́, коли́ будеш́ огонь́ пере́ходити, — не попече́шся, і не́ буде́ пали́ти тебе́ його́ по́лум'я. **3** Бо́ Я — Господь, Бог тво́й, Свя́тий Ізраї́лів, тво́й Спа́ситель! Дав Я на ви́куп за тебе́ Єгипта́, Єтіопію́ й Севу́ замість те́бе. **4** Через те́, що́ ти став доро́гий в Мої́х о́чах, шанóваний став, й Я тебе́ покоха́в, то́ людей замість тебе́ відда́м, а наро́ди — за ду́шу твою́. **5** Не́ бійся́, бо́ Я ж із тобою́! Зо́ сходу́ згрома́джу на́сіння твоє́, і з за́ходу тебе́ позби́раю. **6** Скажу́ півно́чі: Дай, а до́ півдня́: Не́ стрі́луй! Поприво́дь ти сині́в мої́х зда́лека, а до́чки мої́ — відokraї́н землі́, **7** і ко́жного, хто́ тільки́ зве́ться́ Іме́нням Мої́м, і ко́го Я на сла́ву Свою́ був створи́в, ко́го вформува́в та ко́го Я вчини́в. **8** Приведи́ ти наро́да слі́пого, хоч очі́ він має́, і глу́хих, хоч ву́ха в них є́! **9** Нехай́ ра́зом зберу́ться всі́ лю́ди і наро́ди згрома́дяться: хт́о помі́ж ними́ розка́же про́ це, і хт́о розпові́сть про́ минуле́? Нехай́ даду́ть сви́дків своїх́ — і опра́вдані́ бу́дуть, і хай́ вони́ чу́ють та скажу́ть: Це́ правда! **10** Ви́ сви́дки Мої́, говори́ть Господь, та раб Мій, яко́го Я ви́брав, щоб пізна́ли й Ме́ні ви пові́рили, та зрозумі́ли, що́ це́ Я. До́ Мене́ не зрòблено́ Бога́, і не́ буде́ цьо́го по́ Мені! **11** Я, Я Господь, і крíм Мене́ немає́ Спа́сителя! **12** Я розка́зав, і спо́міг, і зві́стїв, і́ Бога́ чужо́го немає́ між ва́ми, ви́ ж сви́дки Мої́, — говори́ть Господь, — а́ Я Бог! **13** І́ Я зда́вна Той́ Самий, і́ ніхто́ не врятує́ з Моєї́ руки́, — як що́ Я вчини́ю, то́ хто́ це́ пере́мінить? **14** Так говори́ть Господь, ваш́ Відку́питель, Свя́тий Ізраї́лів: Ра́ди вас́ Я посла́в у́ Вавило́н, і згана́ю усі́х вті́качів, а халде́їв — кора́блі́ їх уті́хи. **15** Я Господь, ваш́ Свя́тий, Твори́тель Ізраї́ля, Цар ваш́! **16** Так говори́ть Господь, що́ доро́гу на мо́рі дає́,

а стéжку — в могутній воді, 17 що випровадив колесницю й коня, військо та силу, що різом лягли і не встали, зотлили, як льон, — та погасли. 18 Не згадуйте вже про минуле, і про давнє не думайте! 19 Ось зроблю Я новé, тепер віросте. Чи ж про це ви не знаєте? Теж зроблю Я дорогу в степу́, а в пустині — річки. 20 Буде славити Мене польова́ звірина́, шака́ли та стру́сі, бо воду Я дам на степу́, а в пустині річки, щоб напува́ти наро́д Мій, виб́ранця Мо́го. 21 Цей наро́д Я Собі вформува́в, — він буде зв́щати про славу Мою. 22 Та Мене ти не клікав, о Якове, не змага́вся за Мене, Ізраїлю. 23 Ти Мені не приво́див ягня́т цілопа́лень своїх, і своїми жертвами не шанував ти Мене... Я тебе не сілував, щоб прино́сити жертву хлібну, і каділом не мучив тебе. 24 Очерéту запáшного не купував ти за срібло Мені, і не напува́в ти Мене лоем жертв своїх, — тільки своїми гріхами Мене ти турбува́в та своїми провинами му́чив Мене! 25 Я, Я є Той, Хто стира́є провини тво́ї ради Себе, а гріхів твоїх не пам'ята́є! 26 Пригадай ти Мені — і судімося різом, розкажі ти Мені, щоб тобі оправда́тись! 27 Твій ба́тько був перший згрішив, і відпа́ли від Мене тво́ї посередники, 28 тому́ Я позбавив священства священників, і Якова дав на прокля́ття, і на знева́гу — Ізраїля!

44 А тепер ось послухай, о Якове, рабе Мій, та Ізраїлю, якого Я ви́брав. 2 Так говорить Госпо́дь, що тебе учини́в і тебе вформував від ут́роби, і тобі помагає: Не бійся, рабе Мій, Якове, і Єшуру́не, якого Я ви́брав! 3 Бо ви́ллю Я воду на спра́гнене, а теку́чі пото́ки на суході́л, — ви́ллю Духа Свого на насіння твоє, а благослове́ння Моє на наща́дків твоїх, 4 і будуть вони вироста́ти, немов між траво́ю, немов ті тополі при во́дних пото́ках! 5 Цей буде казати: Я Госпо́дній, а той зватиметься йме́нням Якова, інший напише своєю рукою: для Господа я, і буде зватися йме́нням Ізраїля. 6 Так говорить Госпо́дь, Цар Ізраїлів та Викупі́тель його, Госпо́дь Савао́т: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Ме́не! 7 І хто зветься, як Я? Хай розкаже про те, й хай звісти́ть те Мені з того ча́су, коли Я закла́в у давні́ні наро́д, і хай нам розкаже майбу́тнє й прийдéшне. 8 Не бійтеся та не лякайтесь! Хіба зда́вна Я не розповів був тобі й не звісти́в? А ви свідки Мої! Чи є Бог, окрім Ме́не?

І Скелі немає, не знаю ні жо́дної! 9 Всі, що роблять бовва́нів, — марно́та вони, і їхні улю́бленці не помагають, а свідками того самі: не бачать вони та не знають, щоб застида́тись! 10 Хто бога зробив та ідола ви́лив, що він не помагає? 11 Тож дру́зі його посоро́млені будуть усі, майстри ж — вони тільки з людей. Хай вони всі зберу́ться та стануть: вони поляка́ються та посоро́мляться різом! 12 Коваль тне з заліза сокиру, і в горю́чим вугі́ллі працює, і формує божка́ молотка́ми та робить його своїм сильним раме́ном, а при тім той голодний й безсилий, не п'є води й му́читься. 13 А те́сля витя́гує шну́ра, визна́чує шти́фтом його, того ідола, ге́мблями робить його та окреслює цірку́лем це, і робить його на подо́бу люди́ни, як розкішний зразо́к чолові́ка, щоб у до́мі поста́вити. 14 Настинає кедрі́н він собі, і візьме гра́ба й дуба, і міцне собі ви́кохає між лісними дере́вами, я́сен поса́дить, а до́щик вирощує. 15 І стане люди́ні оце все на па́ливо, — і візьме частину із того й зоґри́ється, теж підпа́лить в пе́чі й спече хлі́б. Також ви́робить бога й йому поклоня́ється, ідо́лом зробить його́, — і перед ним на колі́на впада́є. 16 Половину його він попáлить в огні, на полові́ні його варить м'ясо та їсть, пече́ню пече́ й насича́ється, також гри́ється та приговорює: „Як добре, — нагрівся, відчу́в я огонь“. 17 А останок його він за бога вчинив, за бовва́на свого, перед ним на колі́на впада́є та кла́няється, йому молиться й каже: „Ряту́й же мене, бо ти бог мій!“ 18 Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажму́рені, щоб не побачити, і стверді́ли їхні серця, щоб не розуміти! 19 І не покладе́ він до серця свого́, і немає знання́ ані розуму, щоб проказати: „Половину його попáлив я в огні, і на вугі́ллі його я пік хлі́б, смажив м'ясо та їв. А решту його за о́гиду вчиню́, — буду кланятися дерев'я́нній колоді?“ 20 Він году́ється попелом! Звело́ його серце обма́нене, — і він не врятує своєї душі, та не скаже: „Хіба не брехня у прави́ці мо́йї?“ 21 Пам'ятай про це, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Мій! Я тебе вформував був для Себе рабом, Мій Ізраїлю, — ти не будеш забу́тий у Мене! 22 Провини тво́ї постира́в Я, мов хма́ру, і немов мря́ку — гріхи тво́ї, — наверні́ся ж до Мене, тебе бо Я ви́купив! 23 Раді́йте, небеса́, бо Госпо́дь це зробив; виклику́йте радісно, глиби́ни землі; втішайтеся співом, о го́ри та лісе, та в нім всяке дере́во, бо

Господь викупив Якова, і прославівся в Ізраїлі! 24 Так говорить Господь, твій Відкупитель, та Той, що тебе вформував від утроби: Я, Господь, Той, Хто чинить усе: Розтягнув Я Сам небо та землю втвердив, — хто при тім був зо Мною? 25 Хто ознаки ламає брехливим, і робить безглуздими чарівників, Хто з нічим мудреців відсилає, і їхні знання обертає в нерозум, 26 Хто сповнює слово Свого раба, і виконує раду Своїх посланців, Хто Єрусалимові каже: „Ти будеш заселений!“ а юдейським містам: „Забудовані будете ви, а руїни його відбудують!“ 27 Хто глибини проказує: „Висохни, а річки твої Я повисішущу“, 28 Хто до Кіра говорить: „Мій пастирю“, і всяке Мое пожадання він виконає та Єрусалимові скаже: „Збудований будеш!“ а храмові: „Будеш закладений!“

45 Так говорить Господь до Свого помазанця Кіра: Я міцно тримаю тебе за правіцю, щоб перед обличчям твоїм повалити народи, і з стегон царів розв'яжу пояси, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не будуть замікані. 2 Я перед тобою піду й повіривню висунене, двері мідні зламаю і порозбиваю залізні засуви. 3 І дам тобі скарби, що в темряві, та багатства заховані, щоб пізнав ти, що Я — то Господь, Який кличе тебе за йменням твоїм, Бог Ізраїлів, 4 ради раба Мого Якова й ради вибранця Мого Ізраїля, і кличу тебе твоїм іменням, тебе називаю, хоч ти не знаєш Мене. 5 Я — Господь, і нема вже нікого, нема іншого Бога, крім Мене. Я тебе підперізую, хоч ти не знаєш Мене, 6 щоб дізналися зо сходу сонця й з заходу, що крім Мене немає нічого; Я — Господь, і нема вже нікого, 7 Я, що світло формую та темність творю, чиню мир і долю творю, Я — Господь, Який робить це все! 8 Спустить росу згорі, небеса, а із смар хай спливе справедливості! Хай земля відкривається, і хай породить спасіння та правду, хай разом ростуть! Я, Господь, це вчинив! 9 Горе тому, хто з Творцем своїм свариться, черепок із земних черепків! Чи глина повість ганчареві своєму: „Що робиш?“ а діло його: „Ти без рук!“ 10 Горе тому, хто патякає батькові: „Пощо ти плодиш?“ а жінці: „Пощо ти родиш?“ 11 Так говорить Господь, Святий Ізраїлів, і Той, Хто його вформував: „Питайте Мене про майбутне, а долю синів Моїх й чин Моїх рук позоставете Мені!“ 12 Я землю вчинив і

створив людину на ній, небеса Я руками Своїми простяг і про їхні зорі звелів. 13 Я збудив його в правді, і зрівняю йому всі дороги. Він місто Мое побудує і відпустить вигнанців Моїх не за викуп і не за дарунка, — говорить Господь Саваот. 14 Так говорить Господь: Праця Єгипту й торгівля Етіопії та високі севаїтняни перейдуть до тебе та будуть твої. Підуть вони за тобою, у кайданах перейдуть, і будуть вклоняться тобі та благодіти тебе: „Тільки в тебе є Бог, і нема більш, нема іншого Бога!“ 15 Справді Ти Бог таємничий, Бог Ізраїлів, Спаситель! 16 Всі вони засоромляться й зніяковіють, майстри ідолів підуть у соромі разом, 17 Ізраїль же буде спасений від Господа вічним спасінням: не будете ви засоромлені ані знеславлені аж на вічні віки! 18 Бо так промовляє Господь, Творець неба. Він той Бог, що землю вформував та її вчинив, і міцно поставив її; не як порожнечу її створив, — на проживання на ній Він її вформував. Я — Господь, і нема більше іншого Бога! 19 Я не говорив в укритті, на темному місці землі. Я не говорив до насіння Якова: Шукаєте дармо Мене! Я — Господь, — говорю справедливість, звіщаю правдиве! 20 Зберіться й прийдіть, наблизьтеся разом, урятовані всі із поганів! Не знає нічого, хто дерево носить, боввана свого, та що моляться богам, який не допоможе. 21 Розкажіть та наблизьте, і хай разом нарадяться: Хто розповів це віддавна, із давніх часів це звістив? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає вже Бога, крім Мене, окрім Мене нема Бога праведного та Спасителя! 22 Зверніться до Мене й спасіться, всі кінці землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога! 23 Я Собою Самим присягав, справедливість із уст Моїх вийшла, те слово, яке не повернеться: усяке коліно вклоняться буде Мені, усякий язик присягне 24 й Мені скаже: Тільки в Господі правда та сила! Прийдуть до Нього та засоромляться всі, що на Нього запалюються. 25 Через Господа усправедливляться, і буде прославлене всяке насіння Ізраїля!

46 Бел упав на коліна, зігнувся Невб, — стали ідоли їхні для звірини й худоби. Те, що колись ви носили, накладене, мов той тягар на худобу помучену. 2 Зігнулися й разом упали вони на коліна; не могли врятувати тягара, і самі до полону пішли. 3 Почуйте Мене, доме Яковів, та

ввесь záлишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утроби, 4 і Я буду Той Самий до стáрости вашої, і до сивини вас носітиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двігатиму й порятую! 5 До ко́го Мене ви вподóбите та прирівня́єте, до кого подібним Менé ви учините, щоб схожому бути? 6 Ті, що золото сиплють з кисі, срібло ж важать вагою, вина́ймлюють золотаря́, щоб із того їм бога зробив, і перед ним вони падають та поклоня́ються, 7 носять його на плечі, підіймають його, і ставлять його на місці його. І стоїть, і з місця свого він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не відповість, і не врятує його від недолі. 8 Пам'ятайте про це та змужні́йте, візьміть це на розум, прові́нники! 9 Пам'ятайте про давнє, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я, 10 що звіщаю кінець від почáтку, і наперéд — що не сталося ще, і що говорю: „Мій зámір відбúдеться, і всяке жадáння Своє Я вчиню“, 11 що хижого птáха зо схóду прикли́кую, з кра́ю далекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спрова́джу, що Я задумав був — теє зроблю! 12 Почуйте Мене, твердосерді, далекі від справедливости! 13 Я Свою справедливість наблізив, — вона недалéко, а спасіння Моє не припізниться, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою вéлич!

47 Зійди й сядь у по́рох, о діво, дóчка Вавилону! Сядь на землю, без трону, о дóчка халдеїв! Бо кли́кати більше не будуть на тебе: тендітна та випечена! 2 Візьми жóрна — й муки́ намелі́, намітку свою відхили́, закача́й но подóлка та стéгна відкрий, і бреді́ через ріки, — 3 і буде твій сором відкритий, і стид твій покажеться! Я пом́сту вчиню, і не б́ду щадіти лю́дини! 4 Наш Відкупитель, Господь Сава́т Йому́ Йме́ння, Святий Ізраїлів. 5 Сиди мóвчки й ввійди́ до темнóти, о дóчка халдеїв, бо кли́кати більше не будуть тебе: Пані царств! 6 Розлю́тився Я на наро́д Свій, збезчéстив спáдщину Своєю, та й віддав їх у руку твою. Ти не вїявила милосердя до них: ти над стáрцем учинила ярмо́ своє дуже тяжкі́м, 7 та й сказала: „Навіки я пáнею б́ду!“ І до серця собі не взяла тих речéй, не подумала про свій кінець. 8 А тепер це послухай, розпéщена, що безпéчно сидиш, що гóвориш у серці свої́м: „Я, — і більше ніхто! Не буду сидіти вдовою, і не знатиму страти

дітей!“ 9 Та прийдуть на тебе несподівано те й те в один день, страта дітей та вді́вство, вони в повній мірі на тебе спадуть при усій многоті твоїх чáрів, при силі великій твоїх заклинáнь! 10 Ти ж бо надію складала на злóбу свою, говорила: „Ніхто не побачить мене!“ Звелá тебе мудрість твоя та знáння твоє, і сказала ти в серці свої́м: „Я, — і більше ніхто!“ 11 І прийде на тебе лихе, що відворожити його ти не зможеш, і на тебе нещастя впаде́, що не зможеш його окупити, і прийде на тебе рапто́вно спустóшення, про яке ти не знаєш. 12 Ставай же з свої́ми закля́ттями та з бéзліччю чáрів своїх, якими ти мучилася від юна́цтва свого, — може зможеш ти допомогти́, може ти настраха́єш! 13 Змучилася ти від великої́ кількості рад своїх, — хай же стануть і хай допомóжуть тобі ті, хто небо розрізує, хто до зір придивля́ється, хто провіщує кожного місяця, що має на тебе прийти! 14 Ось стали вони, мов солома: огонь їх попáлить, — не врятують своєї́ душі з руки по́лум'я, — це не жар, щоб погріти себе, ані по́лум'я, щоб сидіти біля нього. 15 Такими тобі стануть ті, що співпрацюва́ла ти з ними, ворожбіти твої від юна́цтва твого́, — кожен буде блудити на свій бік, немає нікого, хто б тебе врятував!

48 Послухайте це, доме Яковів, що звéтесь іме́нням Ізраїлевім, і що вийшли із Юдиних вод, що клянéтесь Йме́нням Господнім та Бога Ізраїля згадуєте, хоч не в правді та не в справедливості! 2 Бо від міста святого вони прозива́ються та на Бога Ізраїлевого спира́ються, — Йому́ Йме́ння Господь Сава́т! 3 Я віддавна звіщав про минуле, — із уст Моїх вийшло воно й розповів Я про нього, рапто́вно зробив, — і прийшло. 4 Тому́, що Я знав, що впéртий ти є, твоя ж шия — то м'я́зи залі́зні, а чо́ло твоє — мідяне́, 5 то звіщав Я віддавна тобі, іще поки прийшло, розповів Я тобі, щоб ти не говорив: „Мій божóк це зробив, а про це наказав мій бовва́н та мій ідол“. 6 Ти чув, — переглянь усе це; і ви хіба не визна́єте цьогó? Тепер розповів Я тобі новині́ й таємні́ці, яких ти не знав. 7 Тепéр вони створéні, а не віддавна, а пéред цим днем ти не чув був про них, щоб не сказати: „Оце я їх знав“. 8 Та не чув ти й не знав, і віддавна ти не відкривав свого в́уха, бо Я знав, що напéвно ти зра́диш, і

звано тебе від утроби: перевертень. **9** Ради Ймення Свого Я спиняю Свій гнів, і ради слави Своєї Я стрімуся проти тебе, щоб не знищити тебе. **10** Оце перетопів Я тебе, але не як те срібло, у горні не долі тебе дослідів. **11** Ради Себе, ради Себе роблю, бо як буде збезчещене Ймення Моє? А іншому слави Своєї не дам. **12** Почуй Мене, Якове та Ізраїлю, Мій покликаний: Це Я, Я перший, також Я останній! **13** Теж рука Моя землю заклала, і небо напнула правиця Моя, — Я закличу до них — і вони стануть разом. **14** Зберіться ви всі та й послухайте: Хто серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчинить волю Його в Вавилоні, рамено ж Його на халдеях. **15** Я, Я говорив і покликав його, спровадив його, і він на дорозі своїй буде мати поводження. **16** Наблизьтесь до Мене, послухайте це: Споконвіку Я не говорив потаємно; від часу, як діялось це, Я був там. А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. **17** Гак говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корисне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маеш ходити. **18** О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість, немов морські хвилі! **19** А насіння твого було б, як піску, а нащадків твого животá — немов зернят його, і вітять й вигублене не було б твоє ймення із-перед обличчя Мого! **20** Вірушіть із Вавилону, втечіть від халдеїв, радісним співом звістять, оце розголотять, аж до краю землі рознесить це, скажуть: Господь викупив раба Свого Якова! **21** І спраги не знали вони на пустинях, якими провадив Він їх: воду з скелі пустив їм, — Він скелю розбив — і вода потекла! **22** Для безбожних спокою немає, говорить Господь.

49 Почуйте Мене, острові, і народи здалека, і вважайте: Господь із утроби покликав Мене, Моє Ймення згадав з нутра неньки Моєї. **2** І Мої уста вчинив Він, як той гострий меч, заховав Мене в тіні Своєї руки, і Мене вчинив за добірну стрілу, в Своім сагайдаці заховав Він Мене. **3** І до Мене прорік: Ти раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прославлюсь! **4** І Я відповів: Надаремно трудивсь Я, на порожнечу й марноту зужив Свою силу: Справді ж з Господом право Моє, і нагорода Моя з Моїм Богом. **5** Тепер же промовив Господь, що Мене вформував Собі

від животá за раба, щоб навернути Собі Якова, і щоб Ізраїль для Нього був зібраний. І був Я шанований в очах Господніх, а Мій Бог стався міццю Моєю. **6** І Він сказав: Того мало, щоб був Ти Мені за раба, щоб відновити племена Якова, щоб вернути врятованих Ізраїля, але Я вчиню Тебе світлом народів, щоб був Ти спасінням Моїм аж до краю землі! **7** Так говорить Господь, Відкупитель Ізраїлів, Святий його, до погордженого на душі, до обридженого від людей, до раба тих володарів: Побачать царі, і князі повстають, — і поклоняться ради Господа, що вірний, ради Святого Ізраїлевого, що вибрав Тебе. **8** Так говорить Господь: За часу вподобання Я відповів Тобі, в день спасіння Тобі допоміг, і стерегтиму Тебе, і дам Я Тебе заповітом народів, щоб край обновити, щоб поділити спадки спустошені, **9** щоб в'язням сказати: „Виходьте“, а тим, хто в темноті: „З'явіться!“ При дорогах вони будуть пастися, і по всіх лісах горбівинах їхні пасовиська. **10** Не будуть голодні вони, ані спрагнені, і не вдарить їх спека, ні сонце, — бо Той, Хто їх милує, їх попровадить і до водних джерел поведе їх. **11** І вчиню Я всі гори Свої за дорogu, і підіймуться бити шляхи Мої. **12** Ось ці здалека прийдуть, а ці ось із півночі й з заходу, а ці з краю Сінім. **13** Радійте, небеса, звеселися ти, земле, ви ж, гори, втїшайтесь співом, бо Господь звеселив Свій народ, і змилювався над Своїми убогими! **14** І сказав був Сіон: Господь кинув мене, і Господь мій про мене забув. **15** Чи ж жінка забуде своє немовля, щоб не пожаліти їй сина утроби своєї? Та коли б вони позабували, то Я не забуду про тебе! **16** Отож на долонях Своїх тебе вірізьбив Я, твої мури позавсіди передо Мною. **17** Синове твої поспішаються до тебе, а ті, хто руйнує тебе й ті, хто нищить тебе, повідходять від тебе. **18** Здійми свої очі навколо й побач: всі вони позбиралися й йдуть ось до тебе! Як живий Я, говорить Господь: усіх їх, як оздобу, зодягнеш, та під'яжешся ними, немов наречена. **19** Бо руїни твої та пустині твої, і зруйнований край твій тепер справді стануть тісними для мешканців, і будуть віддалені ті, хто тебе руйнував. **20** Ще до вух твоїх скажуть синове сирітства твого: Тісне мені місце оце, посунься для мене, й я сяду! **21** І ти скажеш у серці своїм: Хто мені їх зродив, як була осирочена я та самотна, була вигнана та заблудила? І хто віховав їх? Я

зосталась сама, а ці, — звідки вони? **22** Так сказав Господь Бог: Ось Я підійму Свою руку до лю́дів, і піднесу́ до наро́дів прапора Свого́, — і позно́сять синів твої́х в па́зуси, а до́чок твої́х поприно́сять на плéчах. **23** І будуть ца́рі за твої́х вихова́телів, а їхні ца́риці — за ня́нок твої́х. Лицем до землі вони будуть вклоня́тись тобі та лиза́тимуть пил твої́х ніг, і ти пізна́єш, що Я — то Господь, що не посоромля́ться ті, хто на Мене наді́ється! **24** Чи ж від сильного буде відня́та здобич, і чи награ́боване гвалтівнико́м урято́ване буде? **25** Бо Господь каже так: Полонені відібра́ні будуть від сильного, і врято́вана буде здобич насильника, і Я стану на прю́ із твої́ми суперéчниками, синів же твої́х Я спасу́. **26** І зму́шу твої́х гнобі́телів їсти тіло своє, і вони повпива́ються власною кров'ю, немов би вином молоді́м. І пізна́є тоді́ кожне тіло, що Я — то Господь, твій Спаситель та твій Відкупі́тель, Поту́жний Якові́в!

50 Так говорить Господь: Де вашо́ї матері́ лист розводо́вий, з яким Я її́ відпусти́в? Або хто є з Мої́х боргува́льників, якому Я вас був прода́в? Тож за ваші прові́ни ви про́дані, і за ваші гріхі́ ваша мати́ відпу́щена. **2** Чому́ то нікого́ немає, коли Я прихо́джу, і не відпові́дає ніхто, коли клічу́? Чи рука́ Моя справді́ короткою́ стала, щоб викупля́ти, і хіба́ рятувати́ нема́ в Мені́ сили́? Таж докором Свої́м Я вису́шую море, обертаю́ рі́ки в пустиню́, їхня риба́ гни́є без води́ й умирає́ із пра́гнення! **3** Небеса́ зодягаю́ Я в те́мряву, і покриття́м їхнім верéту чиню́. **4** Господь Бог Мені́ дав мову́ впра́вну, щоб умі́ти зміцні́ти словом зму́ченого, Він щоранку́ пробуджу́є, збуджу́є ву́хо Мені́, щоб слухати́, мов учні́. **5** Господь Бог відкрив ву́хо Мені́, й Я не став неслухня́ним, назад не відступи́в. **6** Підставив Я спі́ну Свою́ тим, хто б'є, а що́ки Свої́ — щипа́чам, обличчя́ Свого́ не схова́в від га́ньби й плюва́ння. **7** Але Господь Бог допоможе́ Мені́, тому́ не соромлю́ся Я, тому́ Я зробив був обличчя́ Своє, немов кре́мінь, і знаю́, що не буду́ засти́джений Я. **8** Близько́ Той, Хто Мене́ всправедли́влює, — хто ж стане зо́ Мною́ на прю́? Станьмо́ ра́зом, — хто Мій супро́твник? Хай до Мене́ підйі́де! **9** Отож, Господь Бог допоможе́ Мені́, — хто ж отой, що призна́є Мене́ винува́тим? Вони́ всі розпаду́ться, немов та одежа́, — їх мі́ль поже́ре! **10** Хто між ва́ми ляка́ється Господа́ і голос

Його́ Слуги́ слуха́є? Хто ходи́ть у те́мряві, сві́тла ж нема́є йому́, — хай наді́ється він на Господне́ Ім'я́, і хай на Бога́ свого́ опира́ється! **11** Тож усі́, що огонь ви запáлюєте, що огне́нними стрі́лами ви поузбро́ювані, — ходи́ть у жа́рі свого́ огню́ та в стрі́лах огне́нних, які́ розпали́ли! **3** Моє́ї руки́ оце станеться́ вам, — і ви бу́дете в му́ках лежати́!

51 Почуйте́ Мене́, хто же́неться́ за праведні́стю, хто пошу́кує́ Господа́! Погля́ньте на скелю́, з яко́ї ви ві́тесані́, і на каменоло́мню, з яко́ї ви ви́дובбані́. **2** Гля́ньте на Авраа́ма, ба́тька́ свого́, та на Сарру́, що вас породила́, бо тільки́ одно́го його́ Я поклика́в, але благослови́в був його́ та розмно́жив його́. **3** Бо Сіона́ Господь потіша́є, всі ру́їни його́ потіша́є, й оберта́є пустині́ його́ на Еде́н, його́ ж степ — на Господні́ садо́к! Пробува́тимуть в ньому́ уті́ха та раді́сть, хвала́ й пісноспі́ви. **4** Послухай́ Мене́, Мій наро́де, і візьми́ до вух, ти племе́но Моє́, бо вийде́ від Мене́ Зако́н, а Своє́ правосуддя́ поставлю́ за сві́тло наро́дам! **5** Близька́ правда́ Моя: вийде́ спасі́ння Моє́, а раме́на Мої́ будуть суди́ти наро́дам. Острові́ будуть мати́ надію́ на Мене́ і сподіва́ння свої́ покладу́ть на раме́но Моє́. **6** Зді́йміть свої́ очі́ до неба́, і погля́ньте на землю́ додо́лу! Бо небо́, як дим, продерéться, а земля́ розпаде́ться, мов оді́ж, мешканці́ ж її́, як та во́ша, погіну́ть, — спасі́ння ж Моє́ буде ві́чне, а правда́ Моя не злама́ється! **7** Почуйте́ Мене́, знавці́ правди́, наро́де, що в серці́ його́ Мій Зако́н: Не бійте́ся лю́дської́ га́ньби та їхніх обра́з не лякайте́ся, **8** бо пото́чить їх мі́ль, мов одежу́, й як во́вну, черва́ їх зжерé, а правда́ Моя́ буде ві́чна, і спасі́ння моє́ з роду́ в рід! **9** Збудися́, збудися́, зодягні́ся у силу́, раме́но Господне́! Збудися́, як у давнину́, як за поколі́ння ві́ків! Хіба́ це не ти Рага́ва зрубáло, крокоди́ла зді́рало? **10** Хіба́ це не ти море́ ви́сушило, во́ди безодні́ великої́, що мо́рську глиби́ну вчини́ло доро́гою, щоб ви́куплені́ перейшли́? **11** Отак визволе́нці́ Господні́ поверну́ться та до Сіону́ зо́ співом уві́йдуть, — і на їхній́ голові́ буде раді́сть відві́чна, веселі́сть та вті́ху ося́гнуть вони́, а журба́ та зі́дхання́ втечуть! **12** Я, — Я ваш Той Уті́шитель! Хто ж то ти, що бо́їшся лю́дини смерте́льної́ й лю́дського́ сина́, що до трави́ він поді́бний? **13** І ти забува́єш про́ Господа́, що вчини́в був тебе́, що напну́в небеса́

Він та землю заклів, і завжди щоденно лякаєшся гніву гнобітеля, що готовий тебе погубити. Але де той гнобітелів гнів? **14** Закутий в кайдани небавом розв'язаний буде, і не помре він у ямі, і не забракне йому його хліба. **15** Бо Я — Господь, Бог твій, що збурює море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот Йому Ймення! **16** І кладу Я слова Свої в уста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напнути та землю закласти, і сказати Сіонові: Ти Мій народ! **17** Збудися, збудися, устань, дочко Єрусалиму, що з руки із Господньої випила ти келіх гніву Його, чашу-келіха одуру випила, віцидила. **18** Зо всіх тих синів, що вона породила, нікого нема, хто б провадив її; зо всіх тих синів, яких виховала, нікого нема, хто б підтримав її. **19** Ці дві речі спіткали тебе, — але хто пожаліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, — хто розважить тебе? **20** Синове твої повмлівали, лежали на розі всіх вулиць, мов олень у тенетах, повні гніву Господнього, крику Бога твого. **21** Тому то послухай оцього, убога й сп'яніла, але не з вина: **22** Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прою за народ Свій стає: Ось келіха одуру Я забираю з твоєї руки, чашу-келіха гніву Мого, — більше пити його вже не будеш! **23** І дам Я його в руку тих, що гнобили тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схились, і по тобі ми перейдемо!“ І поклала ти спину свою, немов землю, й як вулицю для перехожих.

52 Збудися, збудись, зодягніся, Сіоне, у силу свою, зодягніся у шати пишноти своєї, о Єрусалиме, о місто святе, бо вже необрізаний та занечищений більше не ввійде до тебе! **2** Обтрусі з себе порошок, устань та сідай, Єрусалиме! Розв'яжи пута шиї своєї, о бранко, о дочко Сіону! **3** Бо Господь каже так: Задармо були ви попродані, тому будете викуплені не за срібло. **4** Бо так Господь Бог промовляє: До Єгипту зійшов був народ Мій впочатку, щоб мешкати там, а Ашшур за ніщо його тиснув. **5** А тепер що Мені тут, — говорить Господь, — коли взятий даремно народ Мій? Шаліють володарі їхні, — говорить Господь, — і постійно весь день Моє Ймення зневажає. **6** Тому Моє Ймення пізнає народ Мій, тому того дня він пізнає, що Я — то Отой, що говорить: Ось Я! **7** Які гарні на горах ноги благовісника, що звіщає про мир, що

добро провіщає, що спасіння звіщає, що говорить Сіонові: „Царює твій Бог!“ **8** Слухай, — твої сторожі зняли голос, укупі співають, бо бачать вони око-воко, коли до Сіону Господь повертається. **9** Радійте, співайте сумісно, о єрусалимські руїни, бо народа Свого Господь звеселів, — викупив Єрусалима! **10** Господь обрадив на очах усіх народів святеє рамено Своє, — і спасіння від нашого Бога побачать всі кінці землі! **11** Уступіться, вступіться та вийдіть ізвідти, нечистого не доторкайтеся, вийдіть з середини його, очистьтеся ви, що носите посуд Господній! **12** Бо не в поспіху вийдете і не навтеки ви підете, бо піде Господь перед вами, за вами ж — Ізраїлів Бог. **13** Ось стане розумне робити Мій Слуга, підійметься й буде повищений, і височенним Він стане! **14** Як багато-хто Ним дивувались, — такий то був змінений образ Його, що й не був людиною, а вигляд Його, що й не був сином людським! **15** Отак Він здивує численних народів, царі свої уста замкнуть перед Ним, бо побачать, про що не говорено їм, і зрозуміють, чого не чували вони!

53 Хто нашій спасінній тій звістці повірив, і над ким відкривалось рамено Господнє? **2** Бо Він виріс перед Ним, мов галужка, і мов корінь з сухої землі, — не мав Він принади й не мав пишноти; і ми Його бачили, та красі не було, щоб Його пожадати! **3** Він погорджений був, Його люди покинули, страдник, знайомий з хворобами, і від Якого обличчя ховали, погорджений, і ми не цінували Його. **4** Направду ж Він немочі наші узяв і наші болі поніс, а ми уважали Його за пораненого, ніби Бог Його вдарив поразами й мучив. **5** А Він був ранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був, — кара на Ньому була за наш мир, Його ж ранами нас уздоровлено! **6** Усі ми блудили, немов ті овечки, розпорішилися кожен на власну дорогу, — і на Нього Господь поклав гріх усіх нас! **7** Він гноблений був та понижуваний, але уст Своїх не відкривав. Як ягня був проваджений Він на заклєння, й як овечка перед стрижами своїми мовчить, так і Він не відкривав Своїх уст. **8** Від утиску й суду Він забраний був, і хто збагне Його рід? Бо з краю живих Він відірваний був, за провини Мого народу на смерть Його дано. **9** Із злочинцями визначили Йому гроба Його, та Його поховали в багатого, хоч провини Він

не учинив, і не було в Його устах омани. 10 Та звів Господь, щоб побити Його, щоб муки завдано Йому. Якщо ж душу Свою покладє Він як жертву за гріх, то побачить насіння, і житиме довгі дні, і змір Господній рукою Його буде мати поводження! 11 Він через муки Своєї душі буде бачити плід, та й насититься. Справедливий, Мій Слуга, оправдає пізнанням Своім багатьох, і їхні гріхи понесє. 12 Тому то дам уділ Йому між великими, і з потужними буде ділити здобич за те, що на смерть віддав душу Свою, і з злочинцями був порохований, хоч гріх багатьох Сам носив і заступавсь за злочинців!

54 Веселися ж, неплодна, яка не родила, співанням утішайся й радій, що мук породільних не мала, бо в покиненій буде більше синів від синів заміжньої, говорить Господь! 2 Пошир місце намету свого, а завіси наметні помешкань твоїх повитягай, не затримуй! Свої шнури продовж, а кілочки свої позміцняй! 3 Бо праворуч і ліворуч поширишся ти, а насіння твоє одідичать народи, і заселять міста опустошені. 4 Не бійся, бо сорому ти не знаєш, і не соромся, бо не будеш застиджена, бо про сором свого юнацтва забудеш, а ганьби удівства свого ти не будеш уже пам'ятати! 5 Бо Муж твій, Творець твій, — Господь Саваот йому ймення, а твій Викупитель — Святий Ізраїлів, — Він Богом усієї землі буде званий! 6 Бо Господь був покликав тебе, як покинуту жінку й засмучену духом, й як жінку юнацтва Свого, як була ти відкинена, каже твій Бог. 7 На хвилику малу Я тебе був покинув, але з милосердям великим тебе позбираю. 8 У запалі гніву Я сховав був обличчя Своє на хвилину від тебе, та вічною милістю змілюся над тобою, каже твій Викупитель, Господь. 9 Бо для Мене оце — мов ті Ноеві води: як Я присягнув був, що Ноеві води не прийдуть уже над землею, так Я присягнув, щоб на тебе не гніватися й не картати тебе! 10 Бо зрушаться гори й холми захитаються, та милість Моя не відійде від тебе, і заповіт Мого миру не захитається, каже твій милістьвець, Господь. 11 Моя дочка убога та бурєю гнана, невітшна, — ось каміння твої покладу в малахіті, основи ж твої закладу із сапфірів! 12 І пороблю із рубіну карнізи твої, твої ж брами — з каміння карбункула, а

всю горбжу твою — з дорогого каміння. 13 Всі сини твої стануть за учнів Господніх, і спокій глибокий настане синам твоїм! 14 Будеш міцно поставлена праведністю, стань далеко від утиску, бо не боїтимешся, і від страху, бо до тебе не зблизиться він. 15 Коли хто чіпляється буде до тебе, то це не від Мене, хто чіпляється буде до тебе, той перед тобою впаде. 16 Отож, Я створив коваля, який дме на огонь із вугілля, і вироблює зброю свого ремесла; і вигубника теж Я створив, який нищить ту зброю. 17 Жодна зброя, що зроблена буде на тебе, не матиме успіху, і кожніського язика, який стане з тобою до суду, осудиш. Це спадщина Господніх рабів, а їхнє оправдання від Мене, говорить Господь!

55 О, всі спрагнені, — йдіть до води, а ви, що не маєте срібла, — ідіть, купіть живности — й їжте! І йдіть, без срібла купіть живности, і без платні вина й молока! 2 Навщо будете важити срібло за те, що не хліб, і працю вашу за те, що не ситить? Послухайте пильно Мене, й споживайте добро, — і нехай розкошує у насити ваша душа! 3 Нахилить своє вухо, й до Мене прийдіть, послушайте, й житиме ваша душа! І Я з вами складу заповіта навіки на незмінні Давидові милості. 4 Отож, Його дав Я за свідка народам, за проводиря та владика народам. 5 Тож покличеш народ, що не знаєш його, і той люд, що не знає тебе, і вони поспішаються до тебе, ради Господа, Бога твого, і ради Святого Ізраїлевого, що прославив тебе. 6 Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько! 7 Хай безбожний покине дорогу свою, а крутій — свої задуми, і хай до Господа звернеться, — і його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробає багато! 8 Бо ваші думки — не Мої це думки, а дороги Мої — то не ваші дороги, говорить Господь. 9 Бо наскільки небо вище за землю, настільки вищі дороги Мої за ваші дороги, а думки Мої — за ваші думки. 10 Бо як дощ чи то сніг сходить з неба й туди не вертається, аж поки землі не напоїть і родючою вчинить її, і насіння дає сівачеві, а хліб ідунові, — 11 так буде і Слово Моє, що виходить із уст Моїх: порожнім до Мене воно не вертається, але зробить, що Я пожадав, і буде мати поводження в тому, на що Я його посилав! 12 Бо з радістю

вийдете ви, і з миром прова́джені будете. Гори й холми будуть тішитися перед вами співанням, і всі польові дерева будуть плéскати в долóні. 13 На місце терніни зросте кипаріс, а замість кропиви — появиться мирт. І стане усе Господéві на славу, на вічну ознаку, яка не поніщиться!

56 Так говорить Господь: Бережіть правосúддя й чиніть справедливість, незаба́ром бо прийде спасіння Моє, і появиться пра́ведність Моя. 2 Блаженна людина, що робить такé, і син людський, що міцно тримається цього, що хорóнить субóту, щоб її не безчéстити, та береже свою рúку, щоб жодного зла не вчинити! 3 І нехай не повість чужинець, який прилучився до Господа, кажучи: „Насправді мене відділів від народу Свого Господь“, і скопéць хай не скаже: „Таж я сухе дерево!“ 4 Бо так каже Господь про скопців, що суботи Мої бережúть, і вибирають завгóдне Мені, і що тримаються міцно Мого заповіту: 5 Я їм дам у Своім домі та в мúрах Своїх місце і їмéння, що краще воно за синів та дочóк, — Я дам йому вічне ім'я, яке не поніщиться! 6 А тих чужинців, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господне Ім'я, щоб бути Йому за рабів, усіх, хто хорóнить суботу, щоб її не збезчéстити, і тих, що тримаються міцно Мого заповіту, — 7 їх спрова́джу на гóру святую Мою та потішу їх в домі молитви Моєї! Цілопáлення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподóби на Моїм жéртівнику, бо Мій дім буде нáзваний домом молитви для всіх наро́дів! 8 Слово Господа Бога, що збирає вигнанців Ізраїля: Я ще позбираю до нього, до його зібраних! 9 Польова́ вся звірино, прибудьте спожити, також лісова́ вся звірино! 10 Його вартівники всі сліпі, не знають нічо́го, всі вони пси німі, які гáвкати не можуть, мрїйники, лéжні, що люблять дримáти! 11 І це пси ненажéри, що не знають насичення, і це пáстирі ті, що не вмiють уважати: усі вони ходять своєю дорогою, кожен з свого кінця до своєї здобичі. 12 „Прийдіть но, говорять, візьму́ я вина, та напою п'янокóго нажлúктимось, — і буде і цей день, і зáвтришній день далéко щедріший!“

57 Праведний умирає, і немає нікого, хто б узяв це до серця, і мúжі побожні беруться зо світу, і немає такого, хто б те зрозумів, — що від зла забирається праведний з світу! 2 Він відходить із

ми́ром; на лóжах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. 3 Та наблизьтесь сюди, ви сини чарівниці, насіння чужолóжникове та блудниці, — 4 над ким розкошúєте ви, над ким розкриваєте рóта, висовуєте язика́? Хіба ви не діти перéступу, насіння брехні, 5 ви, що пáлитесь прістрастю серед дубів, під деревом кожним зеленим, що дітéй над потоками рiжете, під скéльними щілинами? 6 У гладéньких каміннях потоку твiй úдiл, — вони, вони доля твоя! І їм ти лила́ жертву літу, хлібну жертву принóсила! Чи цим Я заспоко́ений буду? 7 На горі на високій та вiсуненiй ти поставила ложе своє, і туди ти приходиш принóсити жертви. 8 І ти за дверима й одвірком кладеш свого пáм'ятника культовóго, бо ти відступила від Мене, обнажáєшся й входиш, поширюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце нагледиш. 9 І ти до Молóха з оливою ходиш, і намно́жуєш масті свої; і посилаєш далéко своїх посланців, і знижáєшся аж до шеóлу. (Sheol h7585) 10 Ти змучувалась на числénних дорóгах своїх, але не казала: „Зрiкаюсь!“Знайшла ти оживлення сили своєї, тому не ослабла. 11 І за ким побивáлася ти та лякалась, що невірною стала й Мене не згадала, не клала на серці своєму? Хіба не тому́, що мовчав Я від віку, то ти не боїшся Мене? 12 Я виявлю про справедливість твою та про вчiнки твої, — та вони не допоможуть тобі! 13 Як ти будеш кричати, нехай порятúє тебе твоя згрáя божків. Але вітер усіх їх розвіє, схопить пóдих; хто ж на Мене надіється, землю вспа́дкує й гóру святую Мою одідичити! 14 І Він каже: Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу, заберіть перешкóди з дороги наро́ду Мого! 15 Бо так промовляє Високий і Піднесений, повіки Живущий, і Святий Його Їмéння: Пробуваю́ Я на Височині та в святині, і з злámаним та з упокóреним, щоб оживляти духа скрómних, і щоб оживляти серця згнóблених! 16 Бож не вічно Я буду судитись, і не зáвжди Я гнiватись буду, бо дух з-вiд обличчя Мого зомлiв би, та й дúшi, якi Я вчинив. 17 Я гнiвався був за грiх користолóбства його, та й уразив його, заховав Я обличчя Своє й лютував, та пішов він, відступний, дорогою серця свогó. 18 Я бачив дорóги його, і вздорóвлю його, і його поведу́ й дам потiху для нього й для тих, що сумúють із ним. 19 Створю́ Я плід уст: „Спокій, спóкій далекому та

близькому!“ говорить Господь, і вздорівлю його. 20 А ті несправедливі — як море розбурхане, коли бути спокійним не може воно, і коли води його багно й мул викидають. 21 Для безбожних спокою немає, говорить Господь!

58 Кричи на все горло, не стримуйсь, свій голос повищ, мов у сурму, й об'яви ти народіві Моєму про їхній переступ, а домові Якова — їхні гріхи! 2 Вони бо щоденно шукають Мене та жадають пізнати дорogi Мої, мов народ той, що праведне чинить, і правá свого Бога не кидає. Питаються в Мене вони про правá справедливості, жадають наближення Бога: 3 „Нащо ми постимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою, Ти ж не знаєш тогo?“ Отак, — у день по́сту свого ви чините волю свою, і всіх ваших робітників тиснете! 4 Тож на свáрку та за́колот по́стите ви, та щоб кулаком бити наха́бно. Тепер ви не по́стите так, щоб ваш голос почу́тий був на височині! 5 Хіба ж оце піст, що Я вибрав його, — той день, коли мо́рить лю́дина душу свою, свою голову гне, як та очеретина, і стéлить верéту та по́піл? Чи ж оце називаєш ти по́стом та днем уподоби для Господа? 6 Чи ж ось це не той піст, що Я вибрав його: розв'язати кайдáни безбожності, пúта ярмá розв'язати й пустити на волю утиснених, і всяке ярмо розірвáти? 7 Чи ж не це, — щоб вламáти голодному хлiба свого, а вбогих бурлáків до дому впровáдити? Що як побачиш нагoго, — щоб вкрити його, і не сховáтися від свого рiдного? 8 Засяє тоді, мов досвітня зоря, твоє світло, і хутко шкiрою рана твоя заростé, і твоя справедливість ходiтиме перед тобою, а слава Господня сторо́жею за́дньою! 9 Тодi кликати будеш — і Господь вiдповiсть, будеш кликати — і Він скаже: Ось Я! Якщо вiддалиш з-помiж себе ярмо, не будеш пiдносити пальця й казати лихoго, 10 і будеш давати голодному хлiб свiй, і знедолену душу насiтиш, — тодi то засвiтить у тiмрявi світло твоє, і твоя тiмрява нiби як полудень стане, 11 і буде Господь тебе зáвжди провáдити, і душу твою нагодóує в посу́ху, кóсти твої позми́цняє, і ти станеш, немов той напóнений сад, і мов джерелo те, що води його не всихáють! 12 І руiни вiдвiчнi сини твої позабудóвують, поставиш оснóви довiчнi, і будуть тебе називати: „Замурóвник пролóму, напóрвник шляхiв для посéлення!“ 13 Якщо ради суботи ти стримаєш нóгу свою, щоб

не чинити своiх забáганок у день Мiй святий, і будеш звати суботу приéмністю, днем Господнiм святим та шанóваним, і її пошануєш, — не пiдеш своiми дорогами, дiла свого не шука́тимеш та не будеш казати дарéмнi слова, — 14 тодi в Гóсподi розкошувáти ти будеш, і Він посадо́вить тебе на висóтах землi, та зробить, що будеш ти споживáти спáдщину Якова, батька твoгo, — бо úста Господнi сказали оце!

59 Ото ж бо, Господня рука не скорóтшала, щоб не помагати, і Його вóху не стало тяжкiм, щоб не чути, 2 бо то тiльки перéступи вашi вiддiлювали вас вiд вашого Бога, і вашi провiни ховáли обличчя Його вiд вас, щоб Він не почув, — 3 бо вашi долонi заплáмленi кров'ю, вашi ж пальцi — беззаконням, уста вашi гoвóрять неправду, язик ваш белькóче лихе! 4 Немає нiкoго, хто б кликав на суд, і нiкого нема, хто судився б попráвдi, — кожен надiю кладе на марнóту й говорить неправду, вагiтнiє бiдою й порoджує злóчин! 5 Висiджують йiця гадóчi та тчуть павутiння: хто з'iсть з iхнiх яєць, помирає, а з розбитого — гáдина вийде. 6 Нитки iхнi не стануть оде́жею, і виробами своiми вони не покри́ються: iхнi дiлá — дiла кривди, і в iхнiх руках — чин насiльства. 7 Iхнi нóги бiжуть на лихе, і спiшать проливати невiнну кров, iхнi думкi — думки кривднi, руiна й погiбiль на iхнiх дорóгах! 8 Дорóги спокою не знають, і правосúддя немає на iхнiх стежкáх, — вони покрутили собi своi стéжки, і кожен, хто нею ступає, не знає спокою. 9 Тому́ вiддалилося право вiд нас, і не сягає до нас справедливiсть! чекаємо свiтла, — та ось темнотá, чекаємо сiйва — та й у тiмнощах ходимо! 10 Ми ма́цаємо, мов невидю́щi, за стiну, навпомацки ходимо, мов тi безóкi; спотика́ємося ми опiвднi, немов би смеркóм, мiж здоровими ми, як померлi! 11 Усi ми ревéмо, як ведмедi, і мов голубi тi постiйно воркóчемо, чекаємо права — й немає, спасiння — й вiд нас вiддалилось воно. 12 Бо помно́жились наші перéступи перед Тобою, і свiдкóють на нас грiхи наші, бо з нами перéступи наші, а наші провiни — ми знаемо iх! 13 Ми зраджували й говорили неправду на Господа, і повiдступáли вiд нашого Бога, казали про утиск та вiдступ, вагiтнiли й видóмували з свого серця слова неправдiвi. 14 І правосúддя наза́д вiдступилося, а справедливість здалéка стоiть,

бо на майдані спіткнулася правда, праведність ж не може прийти, — 15 і правда зникла, а той, хто від злого відходить, граббований. І це бачить Господь, — і лихе в Його очах, що права нема! 16 І Він бачив, що немає нікого, і дивувавсь, що немає заступника. Та рамено Його Йому допомогло, і Його праведність підперла Його, — 17 і Він зодягнув праведність, як панцер, а шолома спасіння — на Свою голову, і зодягнув шати помсти, як одяг, і покрився горливістю, мов би плащем! 18 Надолужить Він гнівом Своім ворогам згідно з учінками їхніми. Своім супротивним — заплатою, островам надолужить заплату. 19 І будуть боятися Ймення Господнього з заходу, а слави Його — зо схід сонця, бо прийде, як річка рвучка, — вітер Господній її пожене, — 20 і прийде Викупитель Сіонові й тим, хто вернувся із прогріху в Якові, каже Господь. 21 А Я — ось із ними умова Моя, говорить Господь: Мій Дух, який на тобі, та слова Мої, що поклав Я до уст твоїх, не уступлять вони з твоїх уст, і з уст нащадків твоїх, і з уст нащадків потімства твого, говорить Господь, відтепер й аж навіки!

60 У ставай, світися, Єрусалиме, бо прийшло твоє світло, а слава Господня над тобою засяла! 2 Бо темрява землю вкриває, а мрок — народи, та сяє Господь над тобою, і слава Його над тобою з'являється! 3 І підуть народи за світлом твоїм, а царі — за ясністю сйива твого. 4 Здійми свої очі навколо й побач: усі вони зібрані, і до тебе ідуть; сини твої йдуть іздалека, а дочок твоїх на руках он несуть! 5 Побачиш тоді — і роз'яснишся ти, сполохнеться й поширшає серце твоє, бо звернеться морське багатство до тебе, і прийде до тебе багатство народів! 6 Бєзліч верблюдів закрие тебе, молоді ті верблюди з Мідіану й Ефі, — усі вони прийдуть із Шєви, носитимуть золото й ладан та хвали Господні звіщатимуть. 7 Всі отари кеда́рські зберуться до тебе, барани невайотські послужать тобі, — вони підуть усі на Мій вівтар, як жертва приємна, і Я прославлю дім слави Своєї! 8 Хто вони, що летять, як та хмара, і немов голуби до своїх голубників? 9 Бо до Мене збираються морепла́вці, і найперше пливуть кораблі із Таршішу, щоб привести синів твоїх здалека, з ними їхнє сріблo та їхнє золото для Імені Господа, Бога твого, і

для Святого Ізраїля, Він бо просла́вив тебе. 10 І мури твої побудують чужинці, а їхні царі тобі будуть служити, бо в запалі гніву Свого Я був ура́зив тебе, а в Своїм уподобанні змилююся над тобою! 11 І будуть постійно відкритими брами твої, — ані вдень, ні вночі не замкнуться вони, щоб принести до тебе багатство народів, і їхні царі щоб були припроваджені. 12 Бо погинуть народ та те царство, що не схочуть служити тобі, — і ці народи понищені будуть зовсім! 13 Слава ліванська прибу́де до тебе, кипаріс, сосна й бук будуть разом, щоб приоздобити місце святині Моєї, і місце ніг Своїх Я пошаную. 14 І зігнуті прийдуть до тебе сини твоїх кривдників, і кланяться будуть до стіп твоїх ніг усі ненависники, і тебе будуть кликати: Місто Господнє, Сіон Святого Ізраїлевого! 15 За те, що була ти покинута та осоружна, о дочко Сіону, і через тебе ніхто не ходив, то вчиню тебе славою вічною, радістю з роду в рід! 16 І будеш ти ссати молоко із народів, і груди царів будеш ссати, і пізнаєш, що Я — то Господь, твій Спаситель, а твій Викупитель — Потужний Яковів! 17 Замість міді впроваджу Я золото, і замість заліза впроваджу сріблo, і замість дерева — мідь, а замість каміння — залізо, і дозбором твоїм зроблю мир, твоїми ж начальниками — справедливість! 18 В твоїм краї не буде вже чути насилля, руїна й спустошення в межах твоїх, і назвеш свої мури спасінням, а брами свої — похвалою! 19 Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде світити тобі місяць за сйиво, бо буде тобі вічним світлом Господь, а твій Бог — за окрасу твою! 20 Не зійде вже сонце твоє, і місяць твій вже не сховається, бо буде тобі вічним світлом Господь, і дні жалоби твоєї покінчатся! 21 А народ твій — усі справедливі вони, землю впадкують навіки, парость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прославлення! 22 Цей малий стане тисячею, і наймолодший — народом міцним! Я, Господь, цього часу оце приспішу!

61 Дух Господа Бога на мені, бо Господь помазав Мене благовістити сумірним, послав Мене перев'язати зламаних серцем, полоненим звіщати свободу, а в'язням — відчинити в'язницю, 2 щоб проголосити рік уподобання Господу, та день помсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, 3 щоб радість вчинити

сіонським жалобникам, щоб замість попелу дати їм оздобу, оливу радості замість жалоби, одержу хвали замість темного духа! І будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прославивсь Господь! 4 І вони забудуть руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустошені. 5 І встануть чужинці та й пастимуть ваші отари, і сини чужинця будуть вам рільниками та вам винарjami! 6 І будуть вас кликати: Господні, священники будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете їсти багатство народів, і їхньою славою будете славитись. 7 За ваш сором подвійний і за ганьбу та смуток, ваш уділ, — тому то посядуть вони в своїм краї подвійне, радість вічна їм буде! 8 Бо Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненавиджу розбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довічного! 9 І буде насіння їхнє знане між людьми, і між народами їхні нащадки, — усі, хто бачити їх буде, пізнають їх, що вони — те насіння, яке благословив був Господь! 10 Я радісно буду втішатися Господом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнув мене в шату спасіння, і в одержу праведности мене вбрав, немов молодому, поклав Він на мене вінця, і мов молоду, приоздобив красою мене! 11 Бо так як земля та виводить рослинність свою, й як насіння своє родить сад, так Господь Бог учинить, що віросте праведність, й хвала перед усіма народами!

62 Не буду мовчати я ради Сіону, і ради Єрусалиму не буду спокійний, аж поки не вийде, як сяйво, його праведність, а спасіння його — як горючий світильник! 2 І побачать народи твою праведність, а славу твою — всі царі, і йменням новим будуть звати тебе, що уста Господні докладно означають його. 3 І ти станеш короною слави в Господній руці й діядемоу царства в долоні Бога свого! 4 Вже не скажуть на тебе „покинута“, а на край твій не будуть казати вже „пустиня“, бо тебе будуть кликати „в ній моя втіха“, а край твій „заміжня“, бо Господь пожадає тебе, і твій край буде взятий за жінку! 5 Як юнак бере панну за жінку, так з тобою одружаться Сам Будівничий, і як тішиться той молодий нареченою, так радітиме Бог твій тобою! 6 На мурах твоїх,

Єрусалиме, Я поставив сторожу, — ніколи не буде мовчати вона цілий день та всю ніч. Ви, хто пригадає Господа, не замовкніть, — 7 і перед Ним не вмовкайте, аж поки не зміцнить, і аж поки не вчинить Він Єрусалима за славу Своєю на землі! 8 Господь присягнув був Своєю правцею й потужним раменом Своїм: Направду, не дам уже збіжжя твого ворогам твоїм, і пити не будуть чужинці твого виноградного соку, що ти працював біля нього! 9 Бо ті, хто збирає його, будуть їсти його та й хвалитимуть Господа, і ті, хто громадить його, будуть пити його на подвір'ях святині Моєї! 10 Проходьте, проходьте ви брамами, чистьте дорігу народів! Будуйте дорігу, будуйте дорогу, дорогу ту биту, очистьте від каменя, підійміть над народами прапора! 11 Ось звіщає Господь аж до краю землі: Розкажіте сіонській дочці: Ось приходить Спасіння твоє, ось із Ним нагорода Його, і заплата Його перед Ним! 12 І будуть їх звати народом святим, викупленцями Господа, а на тебе закличуть „жадана“, незалишене місто!

63 Хто це гряде із Едому, у шатах червоних із Боцрі? Хто Той пишний в убранні Своїм, що в величі сили Своєї вчисто гряде? — Це Я, що говорить у праведності, що владний спасати! 2 Чого то червона одержа Твоя, а шати Твої як у того, хто топче в чавілі? 3 „Сам один Я чавіло топтав, і не було із народів зо Мною нікого! І Я топтав їх у гніві Своїм, і чавів їх у люті Своїй, — і бризкав їх сік на одержу Мою, і Я поплямив всі шати Свої. 4 Бо день помсти — у серці Моїм, і надійшов рік Мого викуплення! 5 Я дививсь, але помічника не було, і дивувавсь, бо підпори Мені бракувало, та раменю Моє Мені допомогло, а Мій гнів — він підтримав Мене! 6 І топтав Я народи у гніві Своїм, і ламав їх у люті Своїй, і вилив на землю їхню кров!“ 7 Буду згадувати ласки Господні, Господні хвали за все те, що вчинив нам Господь, за велике добро те для дому Ізраїля, що вчинив Він для них у Своїм милосерді, і в ласці великій Своїй! 8 І сказав: „Вони справді народ Мій, сини, що неправди не кажуть, — і став Він для них за Спасителя. 9 В усякому утиску їхньому тісно було і Йому, і Ангол обличчя Його їх спасає. Любов'ю Своєю й Своїм милосердям Він викупив їх, і їх підніс і носив їх усі дні в давнину. 10 Та стали вони неслухняними

й Духа Святого Його засмутили, — і Він обернувся на вóрога їм, Він Сам воював проти них. **11** Тоді то народ Його згадає дні давні, Мойсея: Де Той, що їх вивів із моря із пастирем отари Своєї? Де Той, що в нього поклав Свого Духа Святого? **12** Що Він по правіці Мойсея провадив рамено величчя Свого, що Він перед ними розділював воду, щоб зробити Собі вічне Ім'я? **13** Що провадив безоднями їх, як коня на пустині, — і вони не спіткнулись? **14** Як сходить у долину худоба, так їх Дух Господній водив до спочінку, так і Ти вів народ Свій, щоб зробити Собі славне Ім'я! **15** Поглянь із небес і побач із мешкання святині Своєї та слави Своєї: Де горливість Твоя та Твої могутні чини? Де велике число милосердя Твого та ласки Твоєї, що супроти мене затрималися? **16** Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пізнає! Ти, Господи, Отець наш, від віку Ім'я Твоє: наш Викупитель! **17** Нащо, Господи, Ти попустів, що ми блудимо з доріг Твоїх, нащо робиш твердим наше серце, щоб ми не боялись Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради племён спадку Свого! **18** Спадщину займав час короткий святий Твій народ, — противники наші святиню Твою потоптали! **19** Ми стали такими, немов би відвіку Ти не панував був над нами, немов би не кликалося Твоє Ім'ення над нами!

64 О, коли б небеса Ти роздер і зійшов, — перед обличчям Твоїм розтопилися б гори, **2** як хворост горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я Твоє стало відоме Твоїм ворогам, щоб перед обличчям Твоїм затремтіли народи! **3** Коли Ти чинив страшні речі, ми їх не чекали, — коли б Ти зійшов, то перед обличчям Твоїм розтопилися б гори! **4** Відвіку не чули, до ушей не доходило, око не бачило Бога, крім Тебе, Який би зробив так тому, хто надію на Нього кладє! **5** Ти стрічаєш того, хто радіє та праведність чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ятають про Тебе. Та розгнівався Ти, бо ми в тому згрішили навіки та несправедливими стали! **6** І стали всі ми, як нечистий, а вся праведність наша — немов поплямівана місячним одіж, і в'янемо всі ми, мов листя, а наша провина, як вітер, несе нас. **7** І немає нікого, хто кликав би Ім'ення Твоє, хто збудився б триматися міцно за Тебе, бо від нас

заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас нідіти. **8** Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганчар, і ми всі — чин Твоєї руки! **9** Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ятай повсякчасно провини! Тож споглянь, — ми народ Твій усі! **10** Святі міста Твої стали пустинею, Сіон став пустелею, степом став — Єрусалім. **11** Дім святощі нашої й нашої слави, в яким батьки наші хвалили Тебе, погорлицем став, а все наше любе руїною стало. **12** Чи й на це ще Себе будеш стримувати, Гбсподи? Будеш мовчати, й занадто карати нас будеш?

65 Я прихилився до тих, що Мене не питали, Я знайдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до народу, що Ім'енням Моїм не був званий. **2** Я весь день простягав Свої руки до люду запеклого, що він, за своїми думками, дорогою ходить недоброю, **3** до народу, що в очі Мене прогніває постійно, що жертви приносить в садках та що палить кадило на цеглах, **4** що сидить у гробах та ночує по ямах, їсть свинину, і в їхньому посуди — юшка нечиста, **5** що говорить: „Спинись, не зближайся до мене, бо святий я для тебе!“ Оце дим в Моїй ніздрі, огонь, що палає весь день! **6** Ось написано перед обличчям Моїм: Я не буду мовчати, але відплачу, і надолужу на їхньому лоні! **7** Укупі переступи ваші й переступи ваших батьків, — говорить Господь, — що кадили на горах і на взгір'ях Мене зневажали, — і заплату їм виміряю Я найперше до їхнього лоня! **8** Так говорить Господь: Коли в гроні знаходиться сік виноградний, і хтось скаже: „Не псуй ти його, бо благословення у ньому“, — отак Я зроблю ради рабів Своїх, щоб усього не ніщити! **9** І насіння Я введу з Якова, а з Юди — спадкоємця гір Моїх, і вибранці Мої одідичать її, і раби Мої житимуть там. **10** І стане Шарон пасовиськом отари, а долина Ахор за ліжницю худоби великої, для народу Мого, що шукали Мене. **11** А ви, що Господа кидаєте, забуваєте гору святу Мою, що ставите Гаду трапезу, а для Мені виповнюєте жертву литу, **12** то вас відрахуюю Я для меча, й на коліна впадете ви всі на заріз, бо кликав Я вас, та ви відповіді не дали, говорив був, але ви не чули й робили лихе в Моїх óчах, і чого не хотів, вибирали собі! **13** Тому Господь Бог каже так: Ось

будуть раби Мої їсти, а ви будете голодувати, ось будуть раби Мої пити, а ви будете спрагнені, ось будуть раби Мої радіти, а ви посоромлені будете. 14 Ось раби Мої будуть співати від радости серця свого, ви ж кричатимете від сердечного болю, і від скрушення духа заводити будете. 15 І ви своє ймення дасте на прокляття вибранцям Моїм, — і Господь Бог тебе вб'є, а рабам Своїм дасть інше ймення, 16 так що хто на землі благословлений буде, буде поблагословлений він вірним Богом, а хто на землі присягає, вірним Богом присягне, бо забудуться ўтиски давні і заховані будуть вони від очей Моїх! 17 Бо ось Я створю нове небо та землю нову, і не згадаються речі колишні, і не прийдуть на серце! 18 Тож навіки радійте та тіштесь тим, що створю Я, бо ось Я створю Єрусалима на радість, а народа його — на веселість! 19 І буду Я Єрусалимом радіти, і втішатися буду народом Своїм, — і не почувється в ньому вже голос плачу й голос зойку! 20 З цього часу не буде вже юного днями й старого, який своїх днів не поповнить, бо сторокій помре як юнак, а грішник і в віці ста літ буде проклятий! 21 І домі побудують, і мешкати будуть, і засадять вони виноградники, і будуть їхній плід споживати. 22 Не будуть вони будувати, щоб інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив, дні бо народу Мого — як дні дєрева, і вибранці Мої жуживатимуть чин Своїх рук! 23 Не будуть вони працювати надармо, і не будуть родити на страх, вони бо насіння, благословлене Господом, і нащадки їхні з ними. 24 І станеться, поки покличуть, то Я відповім, — вони будуть іще говорити, а Я вже почую! 25 Вовк та вівця будуть пастися разом, і лев буде їсти соломі, немов та худоба, а гадіві хлібом його буде порошок! Вони не чинитимуть зла й вигубляти не будуть на всій святій Моїй горі, говорить Господь.

66 Так говорить Господь: Небеса — Мій престол, а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то храм, що для Мене збудуєте ви, і яке ото місце Його відпочинку? 2 Таж усе це створила рука Моя, і так все це сталося, говорить Господь! І при тому дивлюсь Я на вбогого та на розбитого духом, і на тремтячого над Моїм словом. 3 Інакше хто ріже вола — одночасно вбиває людину, приносьить у жертву ягня — переломлює шию собаці, дарунка приносьить — вживає свинячої крові, складає

з кадила частину пригадувальну, — одночасно божка благословить. Отак як дороги свої вони повибирали, і до гидот тих своїх уподобання чує душа їхня, 4 так виберу й Я їх на зведення, і предмета їхнього страху на них наведу, за те, що Я кликав — і ніхто відповіді не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх очах, і вибрали те, чого Я не жадав! 5 Послухайте слова Господнього ті, що на слово Його тремтять: Кажуть ваші брати, що ненавидять вас, що вас ради ймення Мого виганяють: „Хай прославлений буде Господь, і ми вашу радість побачимо!“ Та будуть вони посоромлені! 6 Голос гомону з міста, голос із храму, — це голос Господа, що заплату дає для Своїх ворогів! 7 Поки зазнала дрижання породу, вона породила, і поки прийшов її біль, то сина легенько вона привела. 8 Хто такє коли чув, і хто бачив такє? Чи зрджена буде земля в один день, чи народжений буде народ за одним разом? Бо як тільки зазнала Сіонська дочка породів дрижання, то синів своїх вже породила. 9 Чи Я допроваджу до пороку, — і не вчиню, щоб вона породила? говорить Господь. Чи Я, що чиню, щоб родила, — і стримаю? каже твій Бог. 10 Радійте із Єрусалимом і тіштесь всі ним, хто його покохав! Втішайтесь ним радістю всі, що з-за нього в жалобі були! 11 Щоб ви ссали й наситилися з перс потіхи його, щоб ви ссали та розкошували із перс його слави! 12 Бо Господь каже так: Ось керую до нього Я мир, немов річку, і славу народів, немов той потік zalivний: і ви будете ссати, і на руках вас носитимуть, і бавитимуть на колінах! 13 Як когось його ненька втішає, так вас Я потішу, і ви втішені будете Єрусалимом. 14 І побачите це, й серце ваше радітиме, й як трава молода, розцвітуть ваші кістки! І в рабах Його пізнана буде Господня рука, і буде Він гніватися на Своїх ворогів. 15 Бо ось прийде Господь у вогні, а Його колесниці — мов буря, щоб відплатити жаром гніву Свого, а погрози Свої — полум'яним огнем! 16 Бо огнем та мечем Своїм буде судитись Господь з кожним тілом, і буде багато побитих від Господа. 17 А ті, хто освячується й очищає себе у поганських садках, один по одному, всередині, їдять м'ясо свиняче й гидоти та мишу, — вони разом загинуть, говорить Господь! 18 І Я знаю їхні вчинки та їхні думки, і прийду, щоб зібрати всі народи й язики, — і

прийдуть вони й Мою славу побачать! 19 І зна́ка на них покладу́, і пошлю́ урято́ваних з них до наро́дів, у Тарші́ш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, в острові́ предале́кі, що зві́стки про Мене не чули й не бачили слави Моєї, — і зві́стять мою славу вони між наро́дами! 20 І вони приведу́ть усіх ваших братів із наро́дів усіх у дару́нок для Господа на ко́нях та на колесни́цях, і на фурах та мулах, та на верблю́дах, на го́ру святу Мою, до Єрусалиму, говорить Госпо́дь, як прино́сять синове́ Ізраїлеві дару́нка в посу́дині чистій до дому Господнього. 21 І візьму́ Я із них за священників та за Левитів, говорить Госпо́дь. 22 Бо як небо нове́ та нова́ та земля, що вчиню́, стану́ть перед обличчям Моїм, говорить Госпо́дь, так стоятимуть ваші наща́дки та ваше ім'я! 23 І стане́ся, кожного новомі́сяччя в ча́сі його, і щосуботи за ча́су її кожне тіло прихóдитиме, щоб вклоня́тися перед обличчям Моїм, говорить Госпо́дь. 24 І вийду́ть вони та й побачать ті трупи людей, що відпа́ли від Мене, бо їхня черва́ не помре й не пога́сне огонь їхній, — і стану́ть вони за гідоту для кожного тіла!

Єремія

1 Слова Єремії, сина Хілкійіного, з священників, що в Анатоті, у Веніяминовому краї, **2** що було до нього Господнє слово за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. **3** І було воно й за днів Єгоякіма, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до виходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. **4** „І прийшло мені слово Господнє, говорячи: **5** Ще поки тебе вформував в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутра, тебе посвятив, дав тебе за пророка народам! **6** А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмю, бо я ще юнак! **7** Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлю Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу. **8** Не лякайся перед ними, бо Я буду з тобою, щоб тебе рятувати, говорить Господь! **9** І простяг Господь руку Свою, і доторкнувсь моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої уста слова Мої! **10** Дивись, — Я сьогодні призначив тебе над народами й царствами, щоб виривати та бурити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! **11** І було мені слово Господнє, говорячи: Що ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалеву галузку. **12** І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную Свого слова, щоб справдилось воно. **13** І було мені слово Господнє подруге таке: Що ти бачиш? А я відказав: Я бачу кипляче горня, а перед його звернений з півночі на південь. **14** І сказав мені Господь: З півночі відкриється зло на всіх мешканців землі. **15** Бо ось Я покличу всі родини царств на півночі, — говорить Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах. **16** І буду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинам своїх рук. **17** А ти підпережеш стegna свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бійся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! **18** Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердинним, і залізним стовпом, і мідяними мурами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його князів, проти його

священиків та проти народу цієї землі. **19** І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: **2** „Іди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Я згадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречена була та за Мною ходила в пустині, в землі незасіянній. **3** Ізраїль — то святість для Господа, початок врожаю Його. Всі, що їли його, завинили, — зло прийде на них, говорить Господь. **4** Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі роди дому Ізраїля! **5** Так говорить Господь: яку кривду знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пішли за марнотою, і стали марніми? **6** І не спитали вони: де Господь, що нас вивів із краю єгипетського, що провадив Він нас по пустині, по землі степовій, повній ям, по краю сухому та темному, по краю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не осілась людина? **7** І впровадив Я вас до родючого Краю, щоб їсти плоди його й добра його. І ви прибули й занечистили землю Мою, і зробили гидотою спадщину Мою. **8** Священики не повіли: де Господь? А ті, хто тримає Закона, Мене не пізнали, і пастирі повідпадали від Мене, а пророки Ваалом пророкували, та за тими пішли, хто вам не допоможе, **9** Тому то судитися буду ще з вами, — говорить Господь, — і з синами синів ваших буду судитись! **10** Бо перейдїть острови хіттеян, і побачте, і до Кедару пошліть, та пригляньтесь добре й побачте, чи було там таке, як оце? **11** Чи змінив люд богів, хоч не Бог вони? А народ Мій змінив свою славу на те, що не помагає! **12** Здивуйтеся цим, небеса, і затремтіть, і злякайтесь над міру, говорить Господь! **13** Бо дві речі лихі Мій народ учинив: покинули Мене, джерело живої води, щоб собі подовбати водозбори, водозбори поламані, що води не тримають. **14** Чи Ізраїль Мій раб? Чи він теж кріпак, народжений вдома? Чому ж здобиччу він? **15** На нього ревають левчуки, видають голос свій, і його Край обернули в пустиню, спалили міста його, так що немає мешканця. **16** Також сини Мемфіса й Тахпенеса на черепі паслися в тебе. **17** Чи ж зробило тобі це не те, що покинув ти Господа, Бога свого, що провадив

тебе по дорозі? 18 І тепер що тобі до дороги в Єгипет? Щоб пити воду з Шіхору? І що тобі до дороги в Ашшур? Щоб пити воду з Рікі? 19 Хай карає тебе твоє зло, і відступства твої хай картаять тебе, і пізнай та побач, що лихе та гірке це, що кинув ти Господа, Бога свого, і страху Мого над тобою нема, говорить Господь, Бог Саваот. 20 Бо віддавна зламала ти, дочко Сіону, ярмо своє, пірвала свої поворózки й сказала: Не буду служити! Бо на кожному взір'ї високому, і під кожним зеленим деревом ти клалась блудницею. 21 А Я ж посадив був тебе виноградом добірним, увесь він — насіння правдіве! І як ти змінилась Мені на віродка винограду чужого? 22 Тому то хоч би ти й помілася лугом, і мила багато собі зажилá б, проте плямою буде вина твоя перед обличчям Моїм, говорить Господь Бог! 23 Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Ваалами я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чого ти наробила, пустотлива верблюдко, що крутиш дороги свої! 24 Ти — як дика ослиця, яка до пустині привикла, що вітер втягає в жадáнні своєї душі, — хто заверне її в час її похотливості? Усі, хто шукає її, не помучаться, — знайдуть її в її місяці! 25 Стримуй нóгу свою, щоб не бути їй бóсою, і від пра́гнення горло своє. А ти кажеш: „Пропало, вже ні, бо я покохала чужих — і за ними підú“. 26 Як для злódія сором, коли буде злóвлений, так себе осорóбив Ізраїлів дím, вони та царі їхні, їхні звérхники, й їхні священники, й їхні пророки, 27 що говорять до дерева: „Ти батько мій“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене вони повернулись плечíма, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ 28 А де ж твої бóги, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спасти тебе в час твого лиха, бож в тебе богів, скільки міст твоїх, Юдо! 29 Чого вам зо Мною змагáтися? Усі ви відпáли від Мене, говорить Господь. 30 Надáрмо Я бив синів ваших, — науки вони не взяли, а ваших пророків ваш меч поз'ídáv, немов лев той винищувач! 31 О ви, поколiння, — почуйте це слово Господне: Чи пустинею був для Ізраїля Я? Чи може землю великої тёмряви? Чому ж каже нарód Мій: „Ми вильно буяємо, — вже не прийдемо до Тебе?“ 32 Чи панна забуде оздóбу свою, наречéна — про стрічки свої? А нарód Мій про Мене забув

незчислénні вже дні! 33 Як ти вправно дорогу свою повелá, щоб шукати кохáння! Тому то дороги свої призвичаїла ти до злочiнства, 34 і навіть на пóлах одежі твоєї знаходiться кров душ убогих невинних, яких не зловила на вчинку гарячому, але понад усім тим 35 ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відверну́вся від мене на правду“. Ось Я буду змагáтися з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрішила!“ 36 Нáщо тиняєшся ти, і мiняєш дорогу свою? Таж ти посорóмлена будеш Єгиптом, як ти посорóмлена від Асирii! 37 І звiдти ти вийдеш, залáмуючи свої руки на своїй голові, бо повідкидáв Господь тих, на кого ти надiялася, і не будеш ти мати в них úспіху“.

3 І було мені слово Господне, гóворячи: „Як відпúстити хто жiнку свою, й вона пiде від нього, та стане за жiнку для iншого чоловіка, — чи вёрнеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсiм обезчéшеною оця жiнка? Ти ж перéлюб чинила з кохáнцями багатьомá, і тобі повертáтися до Мене? говорить Господь. 2 Зведi свої очi на гóри порожні й дивися, — де перéлубу ти не чинила? Ти для них по дорóгах сидiла, немов той араб на пустинi, — і безчéстився край твоiм блúдом та лихом твоiм! 3 І дощi були стрiмуванi, і не було дощу пiзнього, проте мала ти чóло блудниці, і стратила сором, 4 Чи ж кликати відни́ни не будеш до Мене: „Отче мiй, Ти юна́цтва мого Провiдник! 5 Чи Він пам'ятáтиме вiчно про гнів, чи назáвжди його стерегiтиме?“ Таке ти говориш, і безмéжно зло чиниш. 6 І сказав до мене Господь за днів царя Йосii: „Чи ти бачив, що зробила невiрна дочкá Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гóру, і під кожне зелене дерево, — і блудодiяла там. 7 Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повёрнеться; та вона не верну́лась, і бачила це сестра її зра́дниця, Юдея. 8 І побачила Юдея, що за все те, що перéлюб чинила невiрна дочка Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй листа розводóвого. Та зрадлива сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пішла, і блудливою стала й вона. 9 І сталось від рóзголосу про перéлюб її, збезчéстила вона землю, і перéлюб чинила з камiннiям та з деревом. 10 І також при всьому цьому не верну́лась до Мене зрадлива сестра її, дочка Юди, усiм своїм серцем, а тiльки вда́вала, говорить Господь“. 11 І промовив до мене Господь: „Невiрна дочкá Ізраїлева всправедливила душу

свою більш від зрадливої дочки Юди. 12 Піди, і проголосиш слова ці на північ та й скажеш: Вернися, відступна дочко Ізраїлева! говорить Господь. Не зверну Я Свого обличчя у гніві на вас, бо Я милостивий, — говорить Господь, і не буду повік стерегти Свого гніву. 13 Тільки пізнай же провіну свою, бо ти проти Господа, Бога свого повстала, і грішила з чужими під деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорить Господь. 14 Верніться, діти невірні, говорить Господь, бо Я вам Господар, та візьму вас по одному з міста, а з роду по два, і вас поведу до Сіону! 15 І дам пастирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пасти вас умінням та розумом. 16 І буде, коли ви розмножитесь та розплодитесь на землі за цих днів, — говорить Господь, — не скажуть уже: „ковчег заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і більше не буде він зроблений. 17 Того часу назвуть Єрусалима: Господній престол, і до нього, до Єрусалиму згромаджені будуть народи усі ради ймення Господнього, і більше не підуть вони за впертістю серця лихого свого, 18 Тими днями дим Юдин із домом Ізраїля підуть і разом прибудуть з північного краю до краю, що вашим батькам на спадок Я дав. 19 І Я був подумав: як поставлю тебе Я посеред синів і дам тобі край пожаданий, найкращу спадщину народів? І Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвернетесь ви від Мене. 20 Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зрадили, доме Ізраїлів! каже Господь. 21 Чути голос на лісих горах, плач благальний синів Ізраїлевих, вони бо скривили дорігу свою, забули про Господа, Бога свого: 22 „Верніться, невірні сини, усі ваші відступства Я вілікую!“ „Ось прийшли ми до Тебе, бо Ти Господь, Бог наш! 23 Справді, неправда ті пагірки, той гомін на горах, — справді, в Господі, Богові нашім, спасіння Ізраїлеве! 24 А той сором пожер працю наших батьків від нашої молодости, їхню худобу дрібну й їхню худобу велику, синів їхніх та їхніх дочок. 25 Лежимо ми у соромі нашому, і нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрішилися Господу, Богові нашому, ми й батьки наші, від нашої молодости й до сьогодні, і не слухали голосу Господа, нашого Бога!“

4 Якщо ти, Ізраїлю, вернешся, — каже Господь, — до Мене ти вернешся, і якщо ти відкинеш із-перед обличчя Мого гидоти свої, то не будеш тинятись! 2 І якщо ти присягнеш „Як живий Господь“ правдою й правом та справедливістю, то будуть Ним благословлятися народи, і хвалитись Ним будуть. 3 Бо так каже Господь мужам Юди та Єрусалиму: Орить собі на ціліні, і не сійте в тернину! 4 Обрізуйтеся Господеві, й усуньте із ваших сердець крайні плоти, юдеї та мешканці Єрусалиму, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лютість, — і буде палати вона, і не буде кому погасити через злі ваші вчинки! 5 Оповістіте в Юдеї та в Єрусалимі звістіть та й скажіть: Засурміте в сурму у краю! Кричіть гучним голосом та говоріть: Зберіться та підемо до міст до твердинних! 6 Підійміте прапор до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з півночі зло приведу, і велике нещастя. 7 Лев виходить із своєї гушавини, і той, хто нищить народи, вирушає із місця свого, щоб твій край обернути на руїну, і спустошені будуть міста твої, так що забракне і мешканця! 8 Отож, опережіться веретами, плачте та голосіть, бо лютість Господнього гніву від нас не відвернетесь! 9 І станеться в день той, — говорить Господь, — згине розум царя і розум князів, і остовпіють священники, а пророки здивуються 10 й скажуть: О Господи, Боже, справді обманений сильно народ цей та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнувся ось аж до душі! 11 Того часу народові цьому та Єрусалимові сказане буде: Ось вітер палкий з лисих гір на пустині, на дорозі дочки Мого люду, — не на віяння й не на очищення він! 12 Та вітер сильніший від цього прибуде Мені, — і над ними Я суд прокажу. 13 Ось він прийде, як хмари, й як буря — його колесниці, від орлів швидші коні його: Горе нам, бо спустошені будемо ми! 14 Обмий серце своє від лихого, о Єрусалиме, щоб був ти врятований! Аж доки в тобі пробуватимуть думки марної твоєї! 15 Бо голос доносить із Дану й звіщає погібіль з Єфрёмових гір. 16 Пригадайте народам оце, сповістіть ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його облягати, і здійсмають свій крик на юдейські міста! 17 Як сторожа полів, навколо оточать його, бо він Мені був неслухняний, говорить Господь! 18 Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо

твое: бо гіркé, бо торкнуло воно аж до серця твого.
19 Ой, утрóбо моя, ти утрóбо моя, — я тремчу! Біль серце стискає мені, і трепóче мені моє серце! Не мóжу мовчати, бо вчула душа моя голос сурми, гук війни!
20 Біда на біду прикликається, вся бо земля поруйнóвана буде, спустóшені будуть зненáцька намети мої, вмить — завіси мої.
21 Аж доки я бачити пра́пора буду, буду чути голос сурми?
22 Тому, що наро́д мій безглу́здий, він не знає Мене: вони нерозумні сини й нерозва́жні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вмюють чинити добра!
23 Дивлюся на землю, аж ось порожне́ча та пúстка, і на небо — й нема його світла!
24 Дивлюся на гóри, аж ось вони тру́сяться, і всі згір'я хитаються!
25 Дивлюся, аж ось вже немає лю́дини, і порозліта́лось все пта́ство небесне.
26 Дивлюся, аж ось край родю́чий пустинею став, а міста́ його знищені всі від обличчя Господнього, від пóлум'я гніву Його.
27 Бо Госпо́дь так прорік: Спустóшенням стане весь край, та кінця́ йому ще не вчиню!
28 І буде в жалобі земля через це, і затьма́риться небо вгорі, бо Я говорив, що задумав, — і не пожалую, і не відступлю́ся від того.
29 Від гуркотне́чі іздця́ та стрі́льця побіжить усе місто, повтікають в гу́шавини й злізуть на скелі. Всі міста́ покинуті, і немає нікого, хто мешкав би в них.
30 А ти, поруйнóвана, дочко Сіону, що бóдеш робити? Хоч ти зодяга́еш себе в кармази́н, хоч прикра́шуєшся золотою оздобою, хоч очі свої підмальбуєш фарбою, — та надарéмно прикра́шуєшся: обридїли тобою коха́нці твої, — на життя твоє ва́жать вони!
31 Бо чую Я крик, немов породі́ллі, чую стóгін, мов пéрвістки, голос Сіонської дочки, — вона стогне, залóмлює руки свої та голóсить: „Ой, горе мені, бо попало життя моє вбівникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розгляньтеся та розпізнайте, і на майданах його пошукайте: чи не знайдете там лю́дини, чи нема там такого, що чинить за правом, що правди шукає, — то Я їм пробáчу! **2** Коли ж вони кажуть: „Як живий Госпо́дь“, то справді клянуться неправдою. **3** Хіба ж óчі Твої не для правди, о Господи? Ура́зив Ти їх, але їм не бо́літь, понищив Ти їх, та відмовились узяти по́уку вони, обличчя свої поробили від скелі твердішими,

відмовилися наверну́тись! **4** А Я думав: Це прóсті лиш люди, безглу́зді, — вони бо не знають дороги Господньої, права Бога свого. **5** Піду но собі до вельмо́жних і з ними помóвлю, — бо знають до́рогу Господню вони, право Бога свого, — та й вони усі ра́зом зламали ярмо́, а шле́ї пiрва́ли! **6** Тому лев лісовий їх поб'є, погубить їх вовк степовий, панте́ра чига́є на їхні міста́: кожен, хто вийде із них, пошматóваний буде, бо помно́жились їхні гріхі́, їхні відстúпства численними стали!
7 Хіба через це Я пробáчу тобі: твої діти Мене полишили, і присяга́ються тим, хто не Бог. Я їх нагодува́в, а вони чужоло́жать і на́товпом ходять до дому блудниці, **8** волóчатся, мов жеребці́ відгодо́вані: кожен ірже́ до жони свого б́лижнього. **9** Чи ж о́цього Я не покараю? говорить Госпо́дь. І хіба над наро́дом, як цей, не помститься душа Моя?
10 Зберіться на мури його та й пони́щте, але не вчиняйте кінця́ їм! Усуньте підпóри його, бо вони не для Господа, **11** бо зра́джуючи, Мене зра́див Ізраї́лів дім та дім Юдин, говорить Госпо́дь. **12** Вони відцура́лися Господа та говорили: „Немає Його, й зло не прійде на нас, — ні меча, ані го́лоду ми не побачимо!“
13 А пророки порóбляться вітром, і немає в них слова Господнього, — отак їм порóблено буде!
14 Тому ви́рикає отак Госпо́дь Бог Савао́т: За те, що говóрите слово такé, ось Я в у́ста твої́ вкладаю слово Своє за огонь, а наро́д цей — то дрóва, — і він поже́ре їх!
15 Ось Я приведу́ іздалéка наро́да на вас, о доме Ізраї́лів, каже Госпо́дь, — це сильний наро́д, старода́вній це люд, люд, що мови його ти не знаєш, і не зрозумієш, що він говоритиме. **16** Його сагайда́к, як відч́инений грі́б, усі хорóбрі вони. **17** І він поже́ре твоє жні́во та хлі́б твій, поїсть він синів твої́х та дочок твої́х, худобу дрі́бну та худобу велику твою поже́ре, з'їсть твого́ виногра́дника й фі́гу твою́, понищить мечéм тверди́нні міста́ твої́, на які ти наді́єшся.
18 Та й за тих днів, — говорить Госпо́дь, — не зроблю́ Я із вами кінця́!
19 І буде, як скажуть: За́ що Госпо́дь, Бог наш зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Мене ви покинули, і служите в вашому кра́ї богáм чужозéмним, так чужинцям служити ви будете в кра́ї не вашому!
20 Спові́стїть в до́мі Якова це, та оголо́сїть це в Юде́ї, говорить Госпо́дь. **21** Почуй же оце, ти наро́де безумний й безсердий, який має очі — й не бачить, має

вуха — й не чує! **22** Чи Мене ви боятись не будете, — каже Господь, чи тремтіти не будете перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклав за границю для моря, за вічну межу, якої воно не перейде: хоч повстануть, та не переможуть, і шумітимуть хвилі його, але не переступлять її! **23** А серце в народа цього неслухняне та непокірне, відпали вони та й пішли. **24** І не сказали вони в своїм серці: Біймося ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній часу його, стереже нам устáвлені тижні для жнив. **25** Ваші провини оце відхилили, а ваші гріхи від вас стримали цеє добро́. **26** Бо в народі Моєму безбожники є, — чигають вони, немов той птахоло́в, вони сітки розстáвили, хапають людей. **27** Як клітка, наповнена пта́хами, так домі їхні повні омáни, — тому повирóстали та збагатілись вони! **28** Потовстїли вони та поглядшали, переступають також міру злого, справедливо вони не судили сирітського сáду, — і мають повóдження! — і не помагають убогим у їхній справі. **29** Чи ж оцьо́го Я не покараю? говорить Господь. І хіба над народом, як цей, не помстїться душа Моя? **30** Чудне та страшне стало в краї: **31** пророки віщують неправду, при помочі їхній панують священники, і народ Мій оце так кохає! І що зробите ви, як кінець тому прийде?

6 Утікайте, сини Венямїна, з середини Єрусалиму, і засурміте в сурму у Текої, і знак підійміть на Бет-Гаккерем, бо з півночі грізно підноситься зло та велике нещастя! **2** І викореню Я Сїонську дочку, вродливу та випещену. **3** Пастухи поприходять до неї з своїми стадами, понапинають намети навколо при ній, кожен місце своє випасатиме. **4** Приготуйте війну проти неї, вставайте та вдармо опівдні! Горе нам, бо минає вже день, бо вже тягнуться тіні вечірні! **5** Уставайте та підемо вночі і понїщмо палáти її! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Постинайте дере́ва та ва́ла насипте при Єрусалимі! Він те місто, що має зруйноване бути, в ньому повно насїльства: **7** як випріскує воду свою джерело́, так випріскує він своє зло. Насилля й грабіж чуті в ньому, перед обличчям Моїм безперестань хвороба та рана. **8** Будь навчений, Єрусалиме, щоб душа Моя не відверну́лась від тебе, щоб

тебе не вчинив Я спустóшенням, незаселеним краєм! **9** Так говорить Господь Саваот: Позбирають дорешти остáнки Ізраїля, мов виноградів рештки, — простягни свою руку, немов виноградар по грóна! **10** До ко́го я буду казати та свідчити буду, — і слухáтимуть? Необрізане ось їхнє вухо — і слухати уважно не можуть вони, ось слово Господнє для них стало посміхом — вони не жадають його! **11** І гніву Господнього повен я став, змучився я, його стримуючи, — на вулиці виллю його на дітей та на збір юнаків одночасно, бо схóплені будуть чоловік із жінкою, старий із віджілим літа́, **12** і дістануться іншим домі їхні, теж поля та жінкі. Бо Я руку Свою простягну́ на мешканців цієї землі, говорить Господь. **13** Бо вони від малóго свого й до великого, — усі пожадливі на зїски, і від пророка та аж до священника роблять неправду. **14** І рани народу Могó легковажно лікують, говорячи: „Мир, мир“, а миру нема! **15** Чи вони засоромилися, що гидóту робили? не засоромилися ані трóхи вони й застидáтись не вміють. Тому́ то впадуть між упáлими в часі, — коли їх навїщу Я, спіткнуться, говорить Господь. **16** Так говорить Господь: На дорогах спинїться та гляньте, і спитайте про давні стежки́, де то добра дорога, — то нею ідіть, і знайдете мир для своєї душі! Та вони відказали: „Не підемо!“ **17** І Я сторожів був поставив над вами, говорячи: Прислухáйтесь до голосу сурми! Та вони відказали: „Не будем прислухуватись! **18** Тому слухайте, люди, і пізнай, ти громадо, що станеться з ними. **19** Послухай, ти земле: Ось Я веду́ на народ цей лихе, плід їхніх думок, бо до слів Моїх не прислухáлись вони, а Законом Моїм погорділи! **20** Навїщо Мені те каділо, що з Шєви приходить, запашний очерет із далекого краю? Цілопáлення ваші не любі Мені, ваші ж жертви Мені не приємні! **21** Тому́ то Господь каже так: Ось Я дам спотикання́ оцьому народові, і спіткнуться об них разом ваші батькі та сині, сусід та приятель його, — і загинуть! **22** Так говорить Господь: Ось приходить народ із північного краю, і збóджується люд великий із кінців землі. **23** Лу́ка та рáтище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, їхній голос, як море реве, і гарцюють на кóнях вони. Ушикований, мов чоловік той до бо́ю, на тебе, о дóчко Сїону! **24** Як почувли ми звістку про ньóго, омліли нам руки, обня́ла нас

тривога та біль, немов в породіллі. **25** Не виходьте на поле й не йдіте дорогою, бо в ворога меч та страхіття навколо! **26** Дóчко наро́ду Мо́го, — верéтою підпережись та качайся у по́пелі! Справ жалобу собі, немов над однорóдженням, голосіння гиркé, — бо прийде зенáцька руї́нник на нас! **27** Я дав був тебе випробóвувачем у наро́ді Мої́м, за тверди́ню, щоб ти знав і випробóвував їхню доро́гу. **28** Вони всі відстúпники над відстúпниками, чинять на́клепи, усі вони мідь та залізо, вони згубни́ки! **29** Спали́лося дúхало, від огню́ зникло óливо, — надáрмо старáнно розто́плювано, бо злих не відді́лено. **30** Срі́блом відки́неним на́звано їх, бо Господь їх відкинув“.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там слово оце та промовиш: Послухайте слово Господне, весь Юдо, що хóдите бра́мами цими вклоняться Господу. **3** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Поправте дороги свої й свої вчинки, й Я зроблю́, що ви житимете на цім місці! **4** Не надійтеся собі на слова неправдіві, щоб казати: Храм Господній, храм Господній, храм Господній оту́т! **5** Бо якщо ви насправді поправите ваші доро́ги та ваші діла́, якщо один óдному́ бóдете справді чинити справедливо, **6** не бóдете тиснути чужинця, сироту та вдову́, не будете лити невинно́ї крові на місці́ цьому́, і за іншими богами вслéd не підéте собі на бідy, — **7** то зроблю́, що ви пробува́тимете на цім місці́, у краю́, що його дав Я вашим батька́м відвіку́ навіки! **8** Ось собі ви наді́єтеся на слова неправдіві, які не допомóжуть: **9** Чи ви будете крáсти, вбивати й перéлюб чинити, і присягати фальши́во, й кади́ти Ваáлові, і ходити за іншими богами, яких ви не знаєте, — **10** а потім ви прийде́те й станете перед обличчям Мої́м у цім домі́, що зве́ться Ім'я́м Мої́м, і скажете: „Урято́вані ми“, щоб чинити гидóти всі ці? **11** Чи верте́пом розбійників став оцей дiм, що Ім'я Моє кличеться в ньому́, на ваших оча́х? І Я оце бачу, говорить Господь. **12** Бо підіть но до місця́ Мо́го, що в Шіло́, де́ Я спочáтку вчинив був перебува́ння для Йме́ння Свого́, і побачите, що́ вчинив Я йому́ через лука́вство Мо́го наро́ду Ізраїлево́го. **13** Тепер же за те, що ви рóбите всі оці́ вчинки, — говорить Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пiльно, алé ви не слухали, і

кликав Я вас, та ви не відказáли, — **14** то зроблю́ цьому́ до́мові, що кли́калось в ньому́ Ім'я́ Моє, що на нього́ наді́етесь ви, і місцю́ цьому́, що Я дав його́ вам та вашим батька́м, так само, як Я був зробив для Шіло́, — **15** і відкину́ Я вас від обличчя Свого́, як відкинув усіх ваших братів, усе насiння Єфре́мове! **16** А ти не молись за наро́д цей, і блага́ння й моли́тви за них не зди́май, і Мене не проси, — бо не вислухаю́ Я тебе́! **17** Хiба ти не бачиш, що рóблять вони в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: **18** Дiти дрóва збирають, а батьки́ розклада́ють огонь, жiнки ж мiсять тiсто, щоб спекти́ калачів тих жертóвних „небесній цариці“, і ллють литі жертви для інших богiв, на досáду Мені. **19** Та хiба ображають Мене, говорить Господь? Хiба не себе́ самих, щоб сором покрив їхні обличчя? **20** Тому́ Господь Бог промовляе отак: Ось ллеться Мій гнiв і Моя лють на це місце, на людину́ й худóбу, і на польові́ дерева́ та на зéмні плоди́, — і пала́тиме він, і не згáсне! **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Додайте свої́ цілопа́лення до жертов ваших, і їжте м'ясо, **22** бо Я не говорив батька́м вашим, і не наказував їм того́ дня, як вивóдив їх із кра́ю египетського, про справи́ цілопа́лення й жертви. **23** Бо лиш справу́ оцю́ Я звелiв їм, говорячи: Слухайтеся Мо́го голосу, і Я буду́ вам Богом, а ви бóдете наро́дом Мої́м, і ходіть усiєю доро́гою, про яку накажу́ вам, щоб вам було́ дóбре. **24** Та не слухали й не нахили́ли вони сво́го вуха, а ходили за ра́дами та за упéртістю серця́ лихого́ сво́го, і стали до Мене плечі́ма, а не обличчям. **25** Від того́ дня, коли ваші́ батьки́ вийшли з кра́ю египетського, аж до дня цього́, посилав Я до вас усіх Свої́х рабiв пророкiв, посилав щодня́ пiльно. **26** Та вони не слухалися Мене, і вуха сво́го не схиля́ли, і показали себе́ твердошійними, зло чинили ще бiльш від батькiв своїх, **27** І ти будеш казати їм ці́ всі слова́, та не будуть вони тебе́ слухати, і будеш ти кли́кати до них, та вони то́бі відпові́ди не даду́ть. **28** І скажеш до них: Оце той наро́д, що не слухався́ голосу Господа, Бога сво́го, і поўки не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. **29** Обстрижи́ ти волóсся сво́е та й відкинь, на лiсних горáх зди́ми жа́лісний спiв, бо відкинув Господь і покинув плем'я Сво́го гнiву! **30** Бо Юдині сини́ чинять зло в Мої́х óчах, — говорить Господь, — покляли

гідоти свої в тому домі, що в нім клікалося Мое Ймення, щоб збезчестити його. 31 І побудували ті жертовні пагірки Тóфета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та дочок своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серце Мені не прихóдило. 32 Тому́ то приходять ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже кликатись „Тóфет“ місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбивства“, і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на по́греб. 33 І стане труп цього народу за стéрво небесному пта́вству та земній звірині, і не буде, хто б їх відстрашив! 34 І спиню́ в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодої, — бо руїною стане цей край!

8 Того часу, — говорить Господь, — повітя́гують кості царів Юди та кості його князів, і кості священників, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробів, 2 і порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма небесними світилами, яких вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверта́лися до них, і що вклоня́лися їм. Не будуть вони зібрані й не будуть похóвані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! 3 І смерть буде ліпша від життя для всієї решти позостáлих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позосталих, куди Я їх повиганя́в, говорить Господь Саваот. 4 І скажеш до них: Так говорить Господь: Хіба па́дають — і не встають? Хіба хто відступить, то вже не верта́ється? 5 Чому́ відступив оце́й єрусалимський наро́д усевічним відступленням? Міцно схопілись вони за ома́ну, не хочуть наверну́тись. 6 Прислуха́вся Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каювсь у сво́єму лукавстві, говорячи: Щó я зробив? Кожен з них обертáється до свого бігу, мов той кінь, що женеться у бій. 7 І відає бусел у повітрі умóвлений час свій, а гóрлиця й ла́стівка та журавель стережуть час прилёту свого, — а наро́д Мій не знає Господнього права! 8 Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Зако́н? Ось справді брехне́ю вчинило його брехли́ве писа́рське писа́льне! 9 Засорóблені ці мудреці, збентежи́лися й були схóплені. Ось вони слово Господне відки́нули, — що ж за мудрість ще мають вони? 10 Тому́ їхніх жіно́к відам іншим, а їхні поля́

— здобувця́м, бо вони від малóго та аж до великого — усі віддали́сь користоло́бству, від пророка та аж до священника чиня́ть неправду! 11 І легенько ліку́ють нещастя наро́ду Мого, говорячи: „Мир, мир“, — а миру нема! 12 Чи вони засорóбилися, що гідóту робили? Ні трóхи вони не засорóбилися, і застидáтись не вміють, — тому́ то впадуть між упáлими в часі навіщення їх, спіткнуться, говорить Господь. 13 Зберу їх дощэ́нту, говорить Господь: не буде я́гід у них на винограді, і не буде на фі́говім дереві фі́г, а їхнє листя пов'я́не, і пошлю́ їм таких, що їх пойдя́ть. 14 „Пощо ми сидимо́? Збирайтесь та підемо в тверди́нні міста та й погінемо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згінемо, і напоїв нас водою трійливою, бо ми Господéві згрішили“. 15 Ми миру чекали, — й немає добра́, часу ви́лікування — й ось жаж! 16 Чути фі́ркання ко́ней його аж від Дану, від гуку іржа́ння його жеребців уся земля затремтіла! І прийду́ть вони, й пожеру́ть усю землю та по́вню її, місто й тих, хто замешкує в ньому. 17 Бо ось Я пошлю́ проти вас тих вужів та гадю́к, що немає заклéття на них, і вони вас куса́тимуть, каже Господь! 18 Яка моя вти́ха у смúтку? Болить мені серце моє. 19 Ось голосіння дочкі́ Мого наро́ду з далекого кра́ю: „Чи Господь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“ Нашо Мене розгні́вили своїми бовва́нами, тими чужими марно́тами? 20 „Минули жнивá, покінчи́лося літо, а ми не спасéні“. 21 Через нещастя дочкі́ народу мого́ знещасли́влений я, і міцно страхі́ття мене обняло́. 22 Чи немає бальза́му в Гілеа́ді? Чи ж немає там лікаря? Чому нема ви́лікування для до́ньки наро́ду Мого́?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око моє — за джерело сльозі́, то я плакав би вдень та вночі над побитими до́ньки наро́ду мого́! 2 Ой, коли б на пустині нічлі́г подорожніх я мав, тоді б я покинув наро́да свого, і пішов би від них, бо вони перелю́бники всі, збори зра́дників! 3 Вони напина́ють свого язика́, немов лука свого́, для неправди, міцніють вони на землі не для правди, бо від злого до злого іду́ть і не знають Мене, говорить Господь! 4 Один óдного остеріга́йтесь, і не поклада́йтесь на жодного брата, — кожен бо брат обманіти — обманіть, і приятель кожен — обмóвник! 5 Один óдного звóдить, і правди не кажуть, привчили́ свого язика́ говорити неправду,

помучилися, лихо чинячи! **6** Серед омани твоє проживання, через омани не хочуть пізнати Мене, говорить Господь. **7** Тому так промовляв Господь Саваот: Ось Я їх перетоплюю та випробовую їх, бо що маю вчинити Я ради дочкі Свого люду? **8** Їхній язик — смертоносна стріла, він омани говорить: устами своїми говорить із ближнім про мир, а в нутрі своєму кладе свою засідку. **9** Чи ж за це Я їх не покараю? говорить Господь. Хіба ж над народом, як цей, непомститься душа Моя? **10** Я плач та ридання здійму над оцими горами, і спів жалобний — понад степовими лугами, вони бо попалені так, що ними не ходить ніхто, і реву худоби не чути: від птаства небесного й аж до худоби розбіглося все, відійшло! **11** І Єрусалим на руїни віддам, на мешкання шакалів, а юдські міста на спустошення дам, — і не буде мешканця у них! **12** Хто муж мудрий, який зрозумів би оце, і до кого Господні уста промовляли, щоб вияснить те, за що згинув цей край, за що спалений він, як пустиня, і що нею не ходить ніхто? **13** А Господь відказав: За те, що вони покинули Закона Мого, що Я дав перед ними, і не слухалися Мого голосу, і не ходили за ним, за Законом, **14** а ходили за впёртістю серця свого й за Ваалами, що навчили про них їхні батькі. **15** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я їх, цей народ, полином нагодую й водою отруйною їх напою! **16** І розпорощу Я їх серед народів, яких ні вони, ні батькі їхні не знали, і пошлю Я за ними меч, аж поки не вигублю їх! **17** Так говорить Господь Саваот: Розгляньтеся та голосільниць покличте, і нехай вони прийдуть, і пошліте до мудрих жінок, — і вони поприходять! **18** І хай поспішають, і хай спів жалоби над ними підіймуть, — і хай наші очі зайдуться сльозою, а з наших повіків вода хай течі! **19** Бо почувється голос жалобного співу з Сіону: „Як ми попустошені, як посоромлені дуже! Бо ми покинули свій край, бо покинули місце свого пробування“. **20** Тож почувте, жінкі, слово Господа, і хай ваше ухо візьмє слово уст Його, і навчіть дочок ваших жалобного співу, й одна одну — жалобної пісні! **21** Бо смерть увійшла в наші вікна, до наших палат увійшла, щоб вірзати дітей з вулиці, із площ — юнаків. **22** Кажі так: Говорить Господь: І нападає людського трупа, мов гною на полі, і мов тих снопів за женцем, і не буде

кому позбирати! **23** Так говорить Господь: Хай не хвалиться мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалиться лицар своєю хоробрістю, багатий багатством своїм хай не хвалиться! **24** Бо хто буде хвалитись, хай хвалиться тільки оцим: що він розуміє та знає Мене, що Я — то Господь, Який на землі чинить мільість, правосуддя та правду, бо в цьому Моє уподобання, каже Господь! **25** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і Я навіщу всіх обрізаних та необрізаних, **26** Єгипет та Юду, й Едома та Аммонових синів, і Моава та всіх, хто волосься довкбла стриже, хто сидить на пустині, бо всі оці люди — пообрізані, а весь дим Ізраїлів — необрізаносердий!

10 Послухайте слова того, що вам каже Господь, о доме Ізраїлів! **2** Так говорить Господь: Не навчайтесь доріг цих народів, і небесних ознак не лякайтесь, — бо тільки погани лякаються їх! **3** Бо устави народів — марнота вони, божок бо — це дерево, з лісу вірубане, і це діло рук майстра сокирою! **4** Сріблом та злотом його прикрашають, цвяхами та молотками прикріплюють їх, і він не захитається. **5** Вони, як опудало на огірковім городі, й безмовні, і конче їх носять, бо не ходять вони. Не бійтеся їх, бо не вчинять лихого, і також учинити добро — це не в їхній силі! **6** Такого, як Ти, нема, Господи: Ти великий й велике Ім'я Твоє могутністю! **7** Хто не буде боятись Тебе, Царю народів? Бо Тобі це належить, бо між усіма мудрецьями народів і в усьому їхньому царстві немає такого, як Ти! **8** Вони стали всі разом безумні й безглузді, — наука марна — оце дерево! **9** Срібна бляха з Таршішу привезена, злото ж з Офіру, праця майстра й руки золотарської, блакить та пурпура — їхня одіж, усі вони — праця мистців. **10** А Господь — Бог правдивий, Він — Бог Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясється земля, і не знесуть Його гніву народи. **11** Отак їм скажіть: боги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! **12** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо напнів Своім розумом. **13** Як голос Його забринить, — у небесах шумлять води, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли блискавки чинить дощем та вітер виводить з криївок Своїх, **14** тоді кожна людина дуріє в своєму знанні, усяк золотар посоромлений через боввана, бо відлив

його — це неправда, і немає в них духа! **15** Марно́та вони, вони праця на сміх, — в час наві́щення їх вони згинуть! **16** Не така, як оці, частка Яковова, бо Він все вформува́в, а Ізраїль — племе́но спáдку Його, Госпо́дь Савао́т — Його йме́ння! **17** Забери із землі свій това́р, ти, що сидиш ув облóзі! **18** Бо Госпо́дь каже так: Ось цим ра́зом Я кину мешка́нців цієї землі, мов із пра́ці, і прити́сну їх так, щоб пізна́ння знайшли. **19** Ой, горе мені з-за нещастя мого́, моя рана болю́ча! А я говорив: це хвороба моя, і знесу́ я її. **20** Наме́та мого́ попусто́шено і зірвані всі мої шну́ри. Розійшли́сь мої діти від мене й нема їх, нема вже ко́му розтягну́ти наме́та мого́ та повісити завіси мої. **21** Бо па́стирі стали безглу́зді, і вони не зверта́лись до Господа, — то́му не щасті́лося їм, і розпо́рошене все їхнє ста́до. **22** Голос звістки: Іде ось, і гу́ркіт великий з північного кра́ю, щоб ю́дські міста́ оберну́ти в спусто́шення, на мешка́ння шака́лів. **23** Знаю, Господи, я, що не в волі лю́дини доро́ги її, не в силі лю́дини, коли вона ходить, кермува́ти своїм кро́ком. **24** Кара́й мене, Господи, тільки ж за судо́м, не гнівом Свої́м, щоб не знищити мене́! **25** Ви́лий лю́тість Свою на наро́ди, що не знають Тебе, та на ро́ди, що йме́ння Твого не кликали, що Якова з'їли й поже́рли його, і погубили його, а мешка́ння його опусто́шили!“

11 Слово, що було до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Послухайте слів заповіту оцього, і будете їх говорити юдеям і мешканцям Єрусалиму, з і скажеш ти їм: Так говорить Госпо́дь, Бог Ізраї́лів: Прокля́та та лю́дина, що не слухає слів заповіту цього́, **4** що його наказав був Я вашим батька́м того́ дня, коли їх виво́див із кра́ю египетського, із залізного го́рна, говорячи: Слухайте́ся Мого голосу, і робіть усе те, що Я накажу́ вам, — і будете ви наро́дом Мої́м, а Я буду́ вам Богом, **5** щоб Я ви́повнив прі́сягу ту, якою Я вашим батька́м присяга́в дати їм Край, що тече молоком, як сьогодні! А я відповів та сказав: Амі́нь, Господи! **6** І промовив до мене Госпо́дь: Виго́лошуй оці́ всі слова́ по юдейських міста́х та на вулицях Єрусалиму, говорячи: Слухайте́ся слів заповіту цього́, і вико́нуйте їх! **7** Бо напращу́ засві́дчив Я вашим батька́м того́ дня, як виво́див їх з кра́ю египетського, і до сьогодні́ Я пильно засві́дчую, кажучи: Слу́хайтеся Мого голосу! **8** Та не слухали

й не прихили́ли вони свого́ вуха, і ко́жен ходив за упе́ртістю злісного серця́ свого. І Я спровадив на них усі́ слова заповіту цього́, що Я наказав був робити, вони ж не робили. **9** І промовив до мене Госпо́дь: Зна́йдений бунт між юдеями та між мешка́нцями Єрусалиму! **10** Повернулись вони до грі́хів своїх давніх батькі́в, що слухатися Мої́х слів не хотіли, і пішли за бо́гами чужими, щоб їм служити. Ді́м Ізраї́лів і ді́м Юдин зламали Мого запові́та, якого Я склав з їхніми батька́ми. **11** Тому так промовля́є Госпо́дь: Ось Я лихо на них наведу́, що вийти із нього́ не змо́жуть, і клі́кати бу́дуть до Мене, але не почую́ Я їх! **12** І підуть юдейські міста́ та ерусали́мські мешканці, і бу́дуть кричати до богів, що їм ка́дять вони, але ті помо́гті — не помо́жуть їм за ча́су їхнього́ лиха! **13** Бо богів твої́х — за число́м твої́х міст, Юдо, і за число́м вулиць Єрусалиму наста́влено же́ртвників для Моло́ха, же́ртвників, щоб ка́дити Ваалові. **14** А ти не моли́ся за цього́ наро́да, і блага́ння й молитви за них не зді́ймай, бо Я не почую́ за ча́су то́го, коли клі́кати бу́дуть до Мене з-за лиха́ свого́! **15** Пóщо Мо́єму коханому́ в до́мі Мо́єму чинити злі́ замі́ри? Чи то́всті куски́ і м'ясо́ посвя́тне відве́рнуть від тебе нещастя́ твоє? То́ді б ти раді́в! **16** „Олі́вка зелена, гарна пло́дом хороши́м“, — так кликнув Госпо́дь твоє́ йме́ння. Але з шумом великого ві́тру огонь запали́вся круг неї, і галу́зки її полама́ються! **17** А Госпо́дь Савао́т, що тебе посадив, говорив був на тебе лихе за зло́ дому Ізраї́ля та дому Юди, що робили собі, щоб гні́вити Мене, щоб ка́дити Ваалові. **18** А Госпо́дь дав пізна́ти мені — й я пізнав, і то́ді Ти вчинив, що побачив я їхні діла́. **19** А я був, мов ла́гідна вівця́, що прова́дять її на зако́лення, і не знав, що на мене вони вимишля́ли за́тїї: „Пони́щмо це дере́во з пло́дом його́, і з кра́ю живих його́ ві́тнім, і йме́ння його́ не згадається́ більше!“ **20** Але, Господи Савао́те, Ти Суддя́ справедливий, що дослі́джуєш ні́рки та серце, — хай над ними побачу́ я по́мсту Твою, бо справу́ свою́ я дові́рив Тобі! **21** Тому так промовля́є Госпо́дь на лю́дей Анато́ту, що пошу́кують ду́шу твою́ та говорять: „Не пророку́й Ім'я́м Господа, щоб не померти́ тобі від рук наших!“ **22** Тому так промовля́є Госпо́дь Савао́т: Ось Я наві́щу їх: від меча́ юнакі́ повмираю́ть, а сини́ їхні та їхні до́чки від голоду́

вмруть! 23 І останку не буде по них, бо спроваджу Я зло на людей Анатоту у році навіщення їх!

12 Справедливий Ти, Господи, будеш, коли б я судився з Тобою, проте правуватися буду з Тобою: чому то дорога безбожним щастіться, чому то спокійні всі зрадники? 2 Ти їх посадив — і вони вкоренілись, ростуть і приносять плоді. Ти близький в устах їхніх, та далекий від їхніх сердець. 3 А Ти, Господи, знаєш мене, Ти бачив мене й дослідив моє серце, що з Тобою воно. Відлучі їх, немов на заріз ту отару, і признач їх на день побиття! 4 Аж доки в жалобі земля пробуватиме, і сохнути буде трава всього поля за зло її мешканців? Гине худоба та птаство, бо сказали вони: кінця нашого Він не побачить! 5 Як ти з пішими бігав, і вони тебе змучили, то як будеш змагатися з кінями? Ти в спокійному краї безпечний, та що будеш робити в повідді Йордану? 6 Бо також твої браття та дім твого батька — і вони тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не вір їм, коли й добре тобі говоритимуть! 7 Покінув Я свій дім, залишив спадок свій; миле Моєї душі Я віддав у долоню її ворогів. 8 Спадок Мій Мені став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти Мене, тому то його Я зненавидив. 9 Чи для Мене спадок Мій, — хижий птах різнобарвний, що хижі птахі позлігались круг нього? Ідіть, позбирайте усю польову звірину, спровадьте, щоб жерли! 10 Численні пастирі попусували Мого виноградника, потоптали Мій уділ, Мій улюблений уділ вони обернули на голу пустиню! 11 Обернули його на спустошення, він при Мені у жалобі, спустошений, увесь Край опустілий, — бо нікого нема, хто б поклав це на серце собі! 12 Поприходять на всі лісі гори в пустині руїни, бо меч Господа все пожиріє від краю землі й аж до краю землі, миру не буде для всякого тіла! 13 Пшеницю посіяли, терня ж пожали, намучилися, та не мали користи. І буде вам сором за ваші плоді через лютість Господнього гніву! 14 Так говорить Господь про лихих усіх сусідів моїх, що вони дотикаються того спадку, що Я дав на спадщину народу Моему Ізраїлеві: Ось Я повіриваю їх з їхньої землі, і вирву дім Юдин з середини їхньої. 15 І станеться, як Я їх повіриваю, то вернуся й помилую їх, і кожного з них приверну до спадщини його, і кожного до краю

його. 16 І буде, якщо вони справді навчаться доріг народу Мого, щоб присягатися Йменням Моїм: „Як живий Господь“, — як вони присягати навчили народ Мій Ваалом, то збудуються серед народу Мого! 17 А якщо не послухають, то вірву народ цей, вириваючи та вигубляючи, каже Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи собі льняного пояса, і підпережи ним свої стегна, але в воду не кладі його“. 2 І купив я того пояса за Господнім словом, та й підперезав свої стегна. 3 І було мені слово Господнє удруге, говорячи: 4 „Візьми того пояса, якого купив, що на стегнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й сховай його там у розщілині скелі“. 5 І пішов я, і сховав його в Ефраті, як Господь наказав був мені. 6 І сталося по багатьох днях, і сказав мені Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти того пояса, що Я наказав був тобі сховати його там“. 7 І пішов я до Ефрату, і викопав, і взяв того пояса з місця, де я сховав був його, — аж ось той пояс нездатний! 8 І було мені слово Господнє, говорячи: 9 „Так говорить Господь: Отак знищу Я Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму, 10 цього злого народу, що не хоче він слухатися Моїх слів, що ходить за впертістю серця свого! І пішов він в сліди інших богів, щоб служити їм та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс, — до нічого нездатний! 11 Бо як прилягає цей пояс до стегон чоловіка, так притвердив Я до себе весь Ізраїлів дім та весь Юдин дім, — говорить Господь, — щоб стали народом Мені і йменням, і хвалою та пишнотою, — та вони не послухались! 12 І скажеш до них оце слово: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: усякий бурдюк вином наповняється. І відкажуть тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий бурдюк вином наповняється?“ 13 І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось наповню Я п'янством усіх мешканців краю цього, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священників, і пророків, і всіх мешканців Єрусалиму. 14 І розіб'ю їх одного об одного, разом батьків та синів, говорить Господь, — Не змилюся, і не змилосерджуся, і не пожалю, щоб їх не понижити! 15 Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивіщуйтеся, бо Господь це сказав! 16 Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не зробить Він темно, і покі на темних горах не

спіткнуться вам ноги! І будете ви сподіватися світла, а Він зробить це темрявою та вчинить імлою. 17 А коли ви цього не послухаєте, буде плакати таємно душа моя з вашої гордині, й око моє проливатиме сльози, і зайдеться сльозою, бо стадо Господнє займуть у полон! 18 Скажіть до царя й до царєвої матері: Сідайте додбу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! 19 Півднні міста позамікані будуть, і не буде, хто б їх відчинив, — вигнаний буде весь Юда, вигнаний буде цілком! 20 Зведіть ваші очі, й побачте отих, що приходять із півночі: де чередá та, що дана тобі, отара пишноти твоєї? 21 Що ти скажеш, о дочко Сіону, як Він над тобою панáми поставить отих, яких ти навчила була за довірених бути, — чи ж мýки не схоплять тебе, немов ту породіллю? 22 коли ж скажеш у серці своєму: „Чому такі речі спіткали мене?“ — за численні провини твої відкриті подóлки твої, огóлені ноги твої силоміць! 23 Чи мýрин відмінить коли свою шкіру, а пантєра — ті плями свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навчені чинити лихє! 24 Тому розпорóшу їх, мов ту полóву, що з вітром з пустині летить: 25 Оце жеребóк твій, це údіл, який Я відміряв тобі, — говорить Господь, — бо забула Мене та надіялася на неправду! 26 І закочу теж подóлки твої над обличчя твоє, — і покажуться гáньба твоя: 27 твої перелóбства й иржáння твої, сором блóду твого на полі на пагірках, — Я бачив гидóти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очистишся! Доки ж ище?“

14 Слово Господнє до Єремїї, що було в справі посухи. 2 „Упала в жалóбу Юдея, а брами її ослабили, насúпилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. 3 А вельмóжі її своїх слуг посилають по вóду, — вони йдуть до криниці — й води не знаходять, їхній пóсуд порожній вертається. Засорóмляться та зашаріють вони, і свої гóлови понакривáють. 4 Тому, що земля стала спрáгла, бо дощу не було на землі, засорóмилися рільники, свої гóлови понакривáли. 5 Навіть лáня на полі порóдить сарнятко та й кине, бо немає трави. 6 Навіть дикі осли поставали на голих горáх, вітер втягують, мов ті шака́ли, і мёркнуть їм очі, бо немає трави. 7 Якщо проти нас свідчать наші провини, о Господи, то зроби ради Ймєння Свого, бо намно́жились наші відстúпники, ми

Тобі нагрішили! 8 О надїє Ізраїлева, о Спасителю в часі недоли, — нащо будеш Ти в Краї, як той чужаниця, й як той подорóжній, що намета лише на ночліг розтягає? 9 Нащо будеш Ти, мов людина остовпіла, немов той силáч, що не може спасти? Таж Ти в нашій серєдині, Господи, Ймєння ж Твоє на нас кличється, — не залиша́й нас! 10 Так говорить Господь до наро́ду цього: Так люблять вони волочитись, а не стрімувати своїх ніг, тому то не має Господь уподóбання в них, — Він тепер їхню провину згадає, і їхній гріх покарає! 11 І промовив до мене Господь: Не молись за наро́д цей на добре йому: 12 Як вони будуть пóстити, Я не послухаю їхніх благáнь, а коли принесуть цілопáлення й дар, Я їх не прийму, — бо Я повигублюю всіх їх мечем, і голодом, і морови́цею! 13 А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки говорять до них: „Ви не будете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цьому місці вам дам!“ 14 Та промовив до мене Господь: Ці пророки неправду Імєнням Моїм пророкують: Я їх не посилав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують невірні видіння та чáри, нікчємність й омáну свого сєрця. 15 Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Імєнням Моїм, хоч Я не посилав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цім краї“: від мечá та від голоду згинуть пророки такі! 16 А наро́д, що таке пророку́ють йому, розкіданий буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому поховати йогó, — вони й їхні жінки, й їхні сини та їхні дóчки, і виллю на них їхне зло! 17 І ти скажеш до них оце слово: Хай заходять удень та вночі мої очі слізьми, і нехай не затіхнуть, бо дівчина, доня народу могó, буде побита великим нещастям, дуже болóчим удáром! 18 Якщо вийду на поле — ось побиті мечєм, й якщо вийду до міста — ось помлілі із гóлоду, і навіть пророк та священник шмигляють по краю, якого не знають. 19 Чи насправді покинув Ти Юду? Чи й Сіоном гидує душа Твоя? Чому вразив Ти нас — і немає нам ліку? Ми чекаємо миру — й немає добра, і часу вздорóвлення — та ось тільки жаж! 20 Знаємо, Господи, нашу безбожність, вину наших батьків, бо ми проти Тебе згрішили, — 21 та не відкида́й нас ради Ймєння Свого, не безчєсть трону слави Своєї, пам'ятай, не зламай заповіту Свого із нами!

22 Хіба є між марніми божками поганів такі, що спускають дощі? І чи небо саме дає зливу? Чи ж не Ти — Господь Бог наш? Тому то на Тебе надіємось ми, бо Ти це все чиниш!

15 І промовив до мене Господь: Якщо став би Мойсей й Самуїл перед лицем Моїм, — то душа Моя до народу цього не звернулася б! Віджени їх із-перед Мого лица, і нехай повиходять! 2 І буде, як скажуть до тебе вони: „Куди підемо?“ то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на смерть — ті на смерть, і хто на меч — на меч, і хто на голод — на голод, а хто до полону — в полон. 3 І Я навیشу їх чотирьомá способами, говорить Господь: мечем, щоб побити, і псами, щоб їх волочити, і птаством небесним, і земною звіриною, щоб жерли та нищили. 4 І Я дам їх на пострах усім царствам землі за Манасію, Єзекиїного сина, царя Юдиного, за те, що зробив був він в Єрусалимі. 5 Бо хто змилюється над тобою, о Єрусалиме? І хто співчуття тобі виявить? І хто зверне з путі, щоб тебе запитати про поводження? 6 Ти покинув Мене, — промовляє Господь, — відступився назад, тому Я простягнув Свою руку на тебе, і знищив тебе, — утомився Я жалувати! 7 І віячкою їх розвіяв по брамах землі, позбавив дітей, і погубив Свій народ, бо вони не вернулись з доріг неправдивих своїх, 8 — у Мене більше було його вдів, як морського піску! А на матір юнацтва, — спровадив опідні грабіжника їм, нагло кинув на неї страхіття та жах, — 9 зомліла вона, що сімох породила, відидхнула свою душу, зайшло сонце її, коли був ще день, засоромилася та збентежилася. А решту їх Я дам під меч перед їхніми ворогами, говорить Господь. 10 Горе мені, моя мати, що ти породила такого мені, чоловіка сварливого та чоловіка сутяжного для всієї землі! Нікому я не позичав, і ніхто мені не боргував, та всі проклінають мені. 11 Промовив Господь: Я справді підсилю на добре тебе, Я справді вчиню, що просітиме ворог тебе за час зла й за час утиску! 12 Чи можна зламати залізом залізо із півночі й мідь? 13 Багатство твоє й твої скарби на здобич віддам, і не за ціну, але за гріхи твої всі, у всіх границях твоїх. 14 І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалав в Моїм гніві, і над вами палатиме він! 15 Ти, Господи, знаєш

усе, — згадай же мене й заступися за мене, і помстися над тими, що гонять мене! На довгу Свою терпеливість до них мене не бери, знай, що сором носив я за Тебе! 16 Як тільки слова Твої знаходилися, то я їх поїдав, і було слово Твоє мені радістю і втіхою серця мого, бо кликалось Ймення Твоє надо мною, о Господи, Боже Саваоте! 17 Не сидів я на зборі веселому та не радів, — через руку Твою я самітний сидів, бо Ти гнівом наповнив мене. 18 Чому біль мій став вічний, а рана моя невивітна, що не хоче загоїтись? Чи справді Ти станеш мені як обманний потік, що води його висихають? 19 Тому Господь так відказав: Якщо ти навірнешся, то тебе приверну, і перед лицем Моїм станеш, а як здобудеш дорогоцінне з нікчемного, будеш як уста Мої: до тебе самі вони звернуться, а не ти до них звернешся! 20 І дам Я тебе для цього народу за мура міцного із міді, і будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе: бо Я буду з тобою, щоб спасати тебе й щоб тебе рятувати, говорить Господь! 21 І врятую тебе з руки злих, і з рук насильників тих тебе візволю!“

16 І було слово Господнє до мене, промовляючи: 2 „Не бери собі жінки, і хай у тебе не буде синів, ні дочок у цьому місці. 3 Бо так промовляє Господь про синів і про дочок, що народжені в місці цьому, і про їхніх матерів, що народжують їх, і про їхніх батьків, що їх родять у Краї цьому: 4 Від жакливих хворіб повмирають вони, не будуть оплакувані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі. Від мечів та від голоду згинуть вони, і стане їхній труп стервом птаству небесному й земній звірині. 5 Бо так промовляє Господь: Не заходь у дім смутку, і не ходи голосити, і не співчувай їм, бо від цього народу забрав Я Свій мир, — говорить Господь, — ласку та милість. 6 І повимірають великі й малі в цьому Краї, не будуть поховані, і голосити не будуть за ними, і не будуть робити нарзів, і не будуть робити собі лісини. 7 І не будуть ламати їм хліба в жалобі, щоб потішити їх над померлим, і не напоять їх келіхом втіхи над батьком його й його матір'ю. 8 І до дому бенкету не входить, щоб сидіти із ними, щоб їсти й щоб пити. 9 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я припиню в цьому місці на ваших очах і в днях ваших голос радісний й

голос веселий, голос молодого та голос молоді! 10 І буде, коли перекажеш наро́дові цьо́му ці слова́, то скажуть тобі: „За́ що Госпо́дь говорив проти нас все велике це лихо? І яка вина наша, й який то наш гріх, яким ми прогрішілися Госпо́ду, Богові нашому?“ 11 І відкажеш до них: За те, що Мене батьки ваші покинули, — каже Госпо́дь, — і пішли за іншими богами і служили їм та поклонялися їм, а Мене полишили й Зако́на Мого не виконували! 12 А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось іде за упе́ртістю лютого серця свого́, щоб Мені не служити, 13 Тому викину вас з цьо́го Кра́ю до кра́ю, якого не знали ні ви, ані ваші батькі́. І будете там бога́м іншим служити удень та вночі, бо не дам Я вам милости. 14 Тому́ наступають ось дні, — говорить Госпо́дь, — і не бу́дуть уже говорити: „Як живий Госпо́дь, що вивів синів Ізраїлевих із кра́ю єгипетського“, 15 а тільки: „Як живий Госпо́дь, що вивів синів Ізраїлевих із північного кра́ю, і зо всіх тих країв, куди був розігнав їх“. Та Я їх верну́ на їхню зе́млю, яку Я був дав батька́м їхнім. 16 Оце Я пошлю́ по численних рибало́к, — говорить Госпо́дь, — і віловлять їх, немов рибу, а пото́му пошлю́ по численних мисливців, і повіло́вляють їх з усіх гір, і з усякого взгі́р'я, і зо скельних розці́лин. 17 Бо очі Мої́ — на всі їхні до́роги: вони не сховалися з-перед Мого́ лица́, і з-перед ока́ Мого́ не закрилася їхня провина. 18 І найперше Я їм надолужу́ подвійно за їхню провину й за гріх їхній, за теє, що тру́пом обри́дженъ своїх збезчести́ли Край Мій, а їхні гидо́ти спа́док Мій переповнили. 19 О Господи́, сило́ моя та тверди́не моя, і за́хисте мій в день недо́лі! Поприхо́дять до тебе наро́ди від кінців землі та й промовлять: Одидічили наші́ батьки́ лиш неправду́ й марно́ту, пожитку́ ж від них не було́. 20 Чи зроби́ть лю́дина для себе бо́гів, а вони не бо́гі? 21 Тому́ то ось Я учиню́, що пізна́ють цим ра́зом вони, учиню́, що пізна́ють вони Мою́ руку́ та силу́ Мою, і пізна́ють, що йме́ння Моє́ — це Госпо́дь!

17 Гріх Юдин на́писаний ри́льцем залі́зним, дія́нтовым ві́стря́м він ві́ритий на та́блиці́ їхнього́ серця́, і на ро́гах жерто́вників їхніх. 2 Як про синів своїх, так пам'ятають про жерто́вники свої́ та своїх Аше́р при зеленому́ де́реві, на висо́ких підгі́рках, з про́ го́ру на полі́. Багати́тво твоє́ й твої́

ска́рби на здо́бич віддам, пагірки́ жерто́вні твої́ — за гріх по всіля́ких границя́х твої́х. 4 І опу́стиш ти руку́ свою́ спа́дку свого́, що Я дав був тобі́. І вчиню́, що ти бу́деш служити́ свої́м ворога́м у ті́м кра́ї, якого не знаєш, бо огонь запали́ли ви в гні́ві Мої́м, й аж наві́ки пала́тиме він! 5 Так говори́ть Госпо́дь: Прокля́тий той муж, що нади́ю кладе́ на лю́дину, і робить раме́ном свої́м слабу́ плоть, а від Господа́ серце́ його́ відступає́! 6 І він бу́де, як голий той ку́щ у степу́, і не побачи́ть, щоб добре́ прии́шло, і він пробува́тиме в кра́ї сухо́му в пу́стині, у кра́ї солоно́му та незаме́шканому. 7 Благо́словенний той муж, що поклада́ється на Господа́, що Госпо́дь — то нади́я його́! 8 І він бу́де, як дере́во те, над водо́ю поса́джене, що над пото́ком пускає́ корі́ння своє́, і не бої́ться, як при́йде спеко́та, — і його́ листя́ зелене́, і в році́ посу́хи не буде жури́тись, і не перестане́ прино́сити пло́ду! 9 Лю́дське серце́ найлу́кавіше над все́ та невиго́йне, хто пізнає́ його́? 10 Я Госпо́дь, що дослі́джує серце́, що випробу́є нирки́, щоб ко́жному дати́ згідно́ з пу́ттю його́, за пло́дом учинків його́. 11 Куропа́тва висиджу́є яйця́, яких не при́несла, — це той, хто багати́тво набу́в, та неправдо́ю: він покине́ його́ в полови́ні днів своїх, і стане́ безу́мним при своє́му кінці́. 12 Трон сла́ви, висо́кий від ві́ку, — це місце́ нашо́ї свя́тині! 13 Наді́є Ізраї́лева, Господи́, — посоро́млені́ будуть усі́, хто Тебе́ зали́шає́! Ті́, що Мене́ покида́ють, на піску́ будуть спи́сані, бо вони́ поки́нули Господа́, джерело́ живо́ї води. 14 Уздоров мене́, Господи́, і буду́ вздоровле́ний я, спаси́ Ти мене́, і я буду́ спасе́ний, — бо Ти сла́ва моя́! 15 Ось вони́ мені́ кажу́ть: „Де́ слово́ Госпо́дне? Нехай воно́ при́йде!“ 16 А я не відтя́гавсь бу́ти па́стирем в Тебе́, не жада́в злого́ дня, Ти це знаєш, — що вихо́дило з уст мої́х, те перед ли́цем Твої́м явне́ було́. 17 Не бу́дь Ти для мене́ страхи́ття́м, — на день зла́ Ти моє́ приста́новище! 18 Бода́й посоро́мились ті́, хто мене́ переслі́дує, а я щоб не був посоро́млени́й, нехай побенте́жені́ бу́дуть вони́, а я хай не буду́ збенте́жений, день злого́ на них наведи́ та зламай їх подвійним зламáнням! 19 Так промовив до мене́ Госпо́дь: Иди́, і станеш у бра́мі синів наро́ду, що ю́дські́ ца́рі входять нею́ та нею́ вихо́дять, та по всі́х бра́мах Єрусали́му. 20 І скажеш до них: Послу́хайте слова́ Госпо́днього, ца́рі ю́дські́ й уся́ Ю́деє, та всі́ ме́шканці́ Єрусали́му, що входите́ бра́мами тими́.

21 Так говорить Господь: Стережіться за душі свої, і не носіть тягару за суботнього дня, і не носіть його бра́мами Єрусалиму. 22 І не носіть тягару з домів ваших суботнього дня, і жодної праці робити не будете, і день суботній освятите, як Я вашим батька́м наказав був! 23 Та вони не послушали, й вуха свого не схилили, і вчинили себе тугоші́ми, щоб не слухатися та не брати навча́ння. 24 І буде, якщо Мене справді ви будете слухатись, — каже Господь, — щоб тягару не носити в брами міста цього за суботнього дня, і щоб освятити день суботній, і щоб жодної праці в цей день не робити, — 25 то ходітимуть бра́мами міста цього царі та князі, що будуть сидіти на троні Давидовім, що їздити будуть колесні́цями й кіньми, вони й їхні праві́телі, юдеї та мешканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно! 26 І будуть приходити з Юдиних міст та з околиць Єрусалиму, і з краю Веніяминового, і з рівнини, і з гір, і з півдня, і цілопалення й жертви приносити будуть, та жертву хлібну, і ла́дан, і будуть приносити жертву подяки до дому Господнього. 27 А якщо ви Мене не послухаєтесь, щоб святити день суботній і щоб тягару не носити, і щоб бра́мами Єрусалиму суботнього дня не ходити, то огонь підпалю в їхніх брамах, і він поїсть ерусалимські палати, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: 2 „Устань, і зійди́ до дому ганчара, і там почувеш слова Мої“. 3 І зійшов я до дому ганчара, аж ось він робить працю на кружалі. 4 І в руках ганчара попусулась посу́дина, яку він із глини робив. І він знову зробив з неї іншу посу́дину, як сподобалося ганчареві зробити. 5 І було мені слово Господне, говорячи: 6 „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганча́р цей, о доме Ізраїлів? каже Господь. Ось як глина в руці ганчара, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! 7 Я часом кажу́ про наро́д та про ца́рство, щоб вірвати його, і щоб розбити та вигубити, 8 та коли цей наро́д, що про нього казав Я, повернеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке ду́мав чинити йому́. 9 А часом кажу́ про наро́д та про царство, щоб його збудувати та щоб посадити, 10 та як він зробить зло в Моїх о́чах, щоб не слухатися Мого го́лосу, то пожалую щодо того добра́, про

яке говорив, що вчиню́ Я його. 11 А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готую лихе́ проти вас, і задумую́ задум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихобі, і поліпші́те доробги свої й свої вчинки! 12 Та вони відказали: „Пропало! бо ми бу́дем ходити за своїми думка́ми, і кожен робитиме згідно з упе́ртістю серця свого.“ 13 Тому так промовляє Господь: Поспитайте но ви між наро́дами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та діва Ізраїлева! 14 Хіба́ сніг Лівану зійде зо скелі на полі? Чи вісохнуть во́ди чужі та холодні, текучі? 15 Бо про Мене забув Мій наро́д: вони ка́дять марно́ті, а та ро́бить їм так, що вони на дорогах своїх спотикаю́ться, на давніх путя́х, щоб ходити стежка́ми, по дорозі невбі́тій, 16 щоб свій Край учинити страхі́ттям, посміхобищем вічним. Кожен, хто бу́де прохóдити ним, остовпі́е та буде хита́ти головою своєю. 17 Мов вітер зо сходу, розвію Я їх перед во́рогом; потілицю, а не обличчя Я їм покажу у день їхнього го́ря!“ 18 І сказали вони: „Ходіть, і обмірку́ємо за́міри на Єремію, бо не згинув Зако́н у священика, і рада в премудрого, а слово в пророка. Ходіть, і у́дармо його язиком його власним, і не зважаймо на жодні слова його!“ 19 Послухай мене, о мій Господи, і почуй го́лос моїх супроти́вників! 20 Хіба́ замість доброго злим надолу́жено буде? Бо яму копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед обличчям Твоїм я стояв, щоб до́бре про них говорити, щоб гнів Твій від них відверну́ти! 21 Тому їхніх синів віддай го́лодові, і мі́ццю меча́ викинь їх з Краю, і бодай жінки їхні діте́й погубили та вдо́вами стали, а їхні чоловіки хай смертю повбі́вані будуть, юнакі́ їхні хай будуть побі́ті мече́м на війні! 22 Нехай чується крик з їхніх до́мів, — бо орду́ Ти знена́цька спрова́диш на них, — бо яму копали вони, щоб схо́пити мене, і для ніг моїх па́стки поста́вили. 23 А Ти, Господи, знаєш увесь їхній за́мір на мене на смерть, — не прости їм провин, а гріха́ їхнього із-перед обличчя Свого не зі́трий, і хай перед Тобою спі́ткнуться вони, — зроби поміж ними оце під час гніву Свого́!

19 Господь сказав так: „Иди, і купиш ба́ньку в ганчара, і візьми собі з старші́х наро́ду та з старші́х священиків. 2 І вийдеш до долини

Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова, що до тебе Я їх говоритиму. 3 І скажеш: Послухайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу на це місце, так що всякому, хто почує про нього, задзвенить в його вухах! 4 Це за те, що вони залишили Мене, і вчинили чужим оце місце, і кадили у ньому для інших богів, що не знали їх ані вони, ні батьки їхні, ані юдейські царі, і кров'ю невинних наповнили місце оце, 5 і пагірки побудували Ваалові, щоб палити дітей своїх на огні цілопалення для Ваала, чого не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не приходило! 6 Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже зватися місце це „Тóфет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убійства“. 7 І знищу на місці цьому раду Юдину та Єрусалиму, і впадуть від меча перед їхніми ворогами та від руки тих, хто шукає їхньої душі, і дам падло їхне на стерво для птаства небесного та для земної звірини. 8 І вчиню оце місце страхіттям і посміхом, — кожен, хто буде проходити ним, остовпіє й засвище, побачивши всі його врази. 9 І вчиню, що вони будуть їсти тіло синів своїх й тіло дочок своїх, і тіло один одного їсти вони будуть в облозі та в ұтискові, яким будуть тиснути їх вороги їхні та ті, хто буде шукати їхню душу. 10 І розбі'єш баньку на очах тих людей, що ходять з тобою, 11 та й скажеш до них: Так говорить Господь Саваот: Отак розбі'ю Я народ цей та місто оце, як розбивається посуд ганчарський, що не може вже бути направленим, — і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погреб. 12 Так зроблю цьому місцю, говорить Господь, та мешканцям його, щоб зробити це місто, як Тóфет. 13 І стануть домі Єрусалиму та домі царів Юди, як місце те Тóфет, — нечисті усі ті домі, що кадили на їхніх дахах усім небесним світілам, та лили жертви лигі для інших богів! 14 І прийшов Єремія з Тóфету, куди посилав його Господь пророкувати, і став у дворі Господнього дому, і сказав до всього народу: 15 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось спроваджу до міста цього та до всіх його міст усе те лихо, що Я говорив був на нього, бо вчинили вони свою шию твердою, щоб не слухатися Моїх слів!

20 І почув Пашхур, — Іммерів син, священник, що був старшим наглядачем, начальник Господнього дому, — Єремію, що пророкував ці слова. 2 І Пашхур набив пророка Єремію, і посадив його у в'язницю, що була в горішній брамі Веняминовій, що в Господньому домі. 3 І сталося наступного дня, і вивів Пашхур Єремію з в'язниці, а Єремія промовив до нього: Не Пашхур Господь дав ім'я тобі, а тільки Магор-Миссавів. 4 Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю тебе жахом для тебе самого та для всіх твоїх приятелів, і вони попадають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. 5 І дам увесь скарб цього міста та весь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону. 6 А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до полону. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похований ти та всі твої приятелі, яким ти неправдиво пророкував. 7 Намовляв мене, Господи, — і був я намовлений, Ти взяв міцно мене — й перемі! Я став цілий день посміховищем, кожен глузує із мене. 8 Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабїж!“ і так сталося слово Господнє мені цілий день за ганьбу й посміховище. 9 І я був сказав: Не буду Його споминати, і не буду вже йменням Його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у кістках моїх, — і я змучивсь тримати його й більш не можу! 10 Бо чув я обмову численних, — ось острах навколо: Розкажіть, — донесемо на нього! Кожен муж, який в мирі зо мною, чатує мого упадку та каже: „Може буде обманий — і переможемо його, і помстимося над ним!“ 11 Та зо мною Господь, як потужний силач, тому ті, хто женеться за мною, спіткнуться та не переможуть! Будуть сильно вони посоромлені, бо робили без розуму, — вічний сором їм буде, який не забудеться! 12 А Господь Саваот випробує праведного, бачить нирки та серце. Хай над ними побачу я помсту Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! 13 Співайте пісні Господеві, усі хвалить Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходіїв! 14 Проклятий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя

мати, хай благословенний не буде! **15** Проклятий той муж, який сповістив мого батька, говорячи: „Народилось тобі дитя-хлопець“, а тим справді потішив його! **16** І бодай стався муж той, немов ті міста, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він уранці, а лемент військовий у часі полудня, **17** за те, що в утробі мене не забув, — і тоді була б стала мені моя мати за гріб мій, а утроба її вагітною навіки була б! **18** Чого́ то з утроби я вийшов, щоб бачити клопіт й скорботу, і нащо кінчаються в соромі ці мої дні?

21 Слово, що було до Єремії від Господа, коли цар Седекія послав був до нього Пашхура, сина Малкіїного, та священника Цефаню, сина Маасеїного, говорячи: **2** „Звернися за нас до Господа, бо Навуходонсор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробить з нами за всіма Своїми чұдами, і той відійде від нас!“ **3** І сказав Єремія до них: „Так скажіть до Седекії: **4** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад оберну військові знаряддя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдеями, які облягають вас, і позбираю їх до середини цього міста. **5** І буду Я воювати з вами рукою витягнуеною та сильним раменом, і в гніві, і в люті, і в великому пересерді! **6** І вражу мешканців цього міста, і чоловіка, і худобу, — від великої моровиці повмирають вони! **7** А потому — говорить Господь — Я віддам Седекію, Юдиного царя, і його рабів, і народ, і врятованих у цьому місті від моровиці, від меча та від голоду в руку Навуходонсора, царя вавилонського, та в руку ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить їх вістрам меча, — не змилюється над ними й не змилюється, і не матиме любови! **8** А цьому народові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю перед вами дорогу життя й дорогу смерті. **9** Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, і від голоду та від моровиці; а той, хто перейде і прийде до халдеїв, що вас облягають, буде жити, і стане йому душа його за здобич. **10** Бо Я оберну́в лице Своє на це місто на зле, а не на добре, — говорить Господь, — воно буде дане в руку царя вавилонського, а він спалить його огнем! **11** А домові царя Юди скажи так: Послухайте слова Господнього: **12** Доче Давидів, отак промовляє

Господь: Судить вранці суд і рятуйте грабованого від руки переслідника, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запалає за зло ваших учинків, і не буде кому погасити! **13** Ось Я проти тебе, мешканко долини, о скеле рівнини, — говорить Господь, — на вас, що говорите: „Хто прийде на нас і хто ввійде в помешкання наші?“ **14** Бо Я покараю вас згідно із плодом ваших учинків, — говорить Господь, — і огонь запалю в його лісі, і він пожере всі довкілля його!

22 Так говорить Господь: Зійди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, **2** та й промовиш: Послухай Господнього слова, о царю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й раби твої та народ твій, що входите в брами оці. **3** Так говорить Господь: Чиніть правосуддя та правду, і рятуйте грабованого від руки гнобителя, чужинця ж, сироту та вдову не гнобїть, не грабуйте, і крові невинної не проливайте на місці цьому! **4** Бо коли оце слово насправді ви виконаєте, то ходитимуть брамами дому оцього царі, що будуть сидіти на троні Давида, що іздити будуть колесніцями й кінями, він і раб його та народ його. **5** А якщо не послухаєтесь оцих слів, то клянуся Собою — говорить Господь: руїною станеться дім цей! **6** Бо так промовляє Господь про дім царя Юди: Ти для Мене Гілеад, щит Лівану, та поправді кажү Я, — тебе оберну на пустиню, на міста незаселені! **7** І приготую на тебе отих, що руйнують людину та зброю її, і вони твої кедри добірні зітнуть і їх повкидають в огонь! **8** І люди численні ходитимуть містом оцим і будуть казати один до одного: Защо Господь зробив так цьому місту великому? **9** І відкажуть: За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. **10** Не плачте за вмерлим, і не жалкуйте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полон, бо вже не повернеться, і не побачить землі, де він народився. **11** Бо так промовляє Господь до Шалүма, сина Йосїїного, царя Юдиного, що царював замість Йосїї, свого батька, що вийшов із місця цього: Він сюди вже не вернеться! **12** Бо помре він у місці, куди його полонїли, Краю ж цього не побачить уже. **13** Горе тому, хто несправедливістю дім свій буде, а верхні кімнати — безправ'ям, хто каже своєму

ближньому працювати даремно, і платні його йому не дає, **14** що говорить: Збудую собі дім великий, і верхні кімнати широкі!“І вікна собі повірúбує, й криє кедрíною, і малює червоною фарбою. **15** Чи ти зацарюєш томú, що в кédрах ти мéшкаєш? Чи ж твiй бáтько не їв та не пив? І коли правосúддя та правду чинив він, тоді було добре йому, — **16** він розсúджував справу нуждénного й бiдного, й тоді добре було! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. **17** Хiба твої очi та серце твоє не оберненi тiльки на кóристь свою, та щоб проливáти кров невинну, і щоб гнiт та насилля чинити? **18** Тому так промовляє Господь про Єгоякiма, Йосiїного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мiй брате!“ й „О сéстро!““Не будуть за ним голосити: „О пане" й „О величносте його!“ **19** Поховають його, немов того осла, волóчачи та викидаючи геть за брами Єрусалиму. **20** Зiйди на Ливáн та й кричи, і в Башáні свiй голос подай, і кричи з Аварiму, бо понiженi всi твої друзi. **21** Говорив Я тобі в час гарáзду твого, але ти казала: „Не слухатиму!““Це дорóга твоя від юнацтва твого, бо не слухалась ти Мого голосу. **22** Усiх твоїх пáстирiв буря розкидає, а кохáнци твої пiдуть до полону, — справдi, тоді посорóблена та побентéжена будеш за все своє зло! **23** О ти, що сидиш на Ливанi, що кúблишся в кédрах, — як ти бúдеш стогнáти, як болi й дрижáння на тебе спадúть, мов на ту породiлля! **24** Як живий Я, — говорить Господь, — коли б був Конiя, син Єгоякимiв, цар Юдин, печáткою-пéрснем на правiй руцi Моїй, — справдi Я й звiдти тебе зiрвú! **25** I дам Я тебе в руку тих, хто шукає твоєї душі, і в руку тих, що боiшся ти їх, і в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, і в руку халдéїв. **26** I кину тебе й твою матiр, яка породила тебе, до iншого крáю, де ви не зродiлись, — і там — ви повмираєте! **27** А до Крáю, куди вони прагнуть душею своєю вернúтись, — туди не повернуться! **28** Чи муж цей, Конiя, — це глiняний пóсуд, погóрджений та розпорóшений? Хiба він посúдина та непотрiбна? Чом відкиненi він та насiння його, та й закиненi в землю, якої не знають? **29** О Крáю, мiй Крáю, о Крáю, — послухай Господнього слóва: **30** Так говорить Господь: Запишiть людину оцю самiтною, мужем, якому не буде щастiтись у днях його, бо

никóму з насiння його не пощастiться сидiти на тронi Давидовiм та панувати ще в Юдi!

23 Горе пáстирям тим, що розгублюють та розганяють отáру Мого пасовiська, говорить Господь! **2** Тому так промовляє Господь, Бог Iзраiлiв, про пáстирiв тих, що пасуть Мiй нарóд: Ви отáру Мою розпорóшили й їх розiгна́ли, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихi вашi вчинки, говорить Господь! **3** А Я позбираю останок отáри Своєї зо всiх тих крáїв, куди Я їх повиганяв був, і їх поверну́ на пасови́ська їхнi, і вони порозплóджуються та розмно́жаться. **4** I над ними поставлю Я пáстирiв тих, якi пáстимуть їх, і не будуть боятись вже й не злякаються, і не будуть загубленi, каже Господь! **5** Ось днi наступають, — говорить Господь, — і поставлю Давидовi праведну Пáрость, і Цар зацарює, і буде Він мудрий, — і правосúддя та правду в Крáю запровадiть. **6** За днiв Його Юда спасéться, Iзраiль же буде безпечний. А це Його Ймéння, яким Його кликати будуть: „Господь — праведнiсть наша“. **7** Тому наступають ось днi, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивiв синiв Iзраiлевих iз крáю египетського“, **8** а тiльки: „Як живий Господь, що вивiв і вiпровадив насiння дому Iзраiлевого з пiвнiчного крáю, і зо всiх тих крáїв, куди їх був повиганяв!“ I осiдуть вони на своїй землi. **9** Про пророкiв. Розривається серце мое в моiм нутрi, трiпочуть всi кóсти мої, я став, як п'яний, як той муж, що по ньому вино перейшло, через Господа й ради святих Його слiв, **10** Бо земля перелюбниками стала пóвна, бо через проклáття потрапила в жалóбу земля, повисихáли в степáх пасови́ська, бо стався лихим їхнiй бiг, їхня сила — це кривда. **11** Бо й пророк та святик грiшáть, — їхнє зло Я знайшов теж у доми Своiм, говорить Господь. **12** Тому буде для них їхня дорóга, мов скóвзанка в тёмрявi, вони бúдуть попхнiні й впадúть через неї, бо зло Я спроваджу на них рóку нави́щення їх, говорить Господь. **13** А в тих самарiйських про рокiв Я бачив безглúздя, — вони пророкували Ваáлом собi, і вчинили блудячим нарóд Мiй, Iзраiля! **14** А в ерусалимських пророкiв Я бачив гидóту: перелюбство й ходiння в неправдi, і руки злочинцiв зми́цнили вони, щоб нiхто з свого зла не вернúвся. Всi вони Менi стали, немов той

Содом, а мешканці його, як Гомора. 15 Тому так промовляє Господь Саваот про пророків оцих: Ось Я їх полиню нагодую, і водою отруйною їх напою, бо від ерусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! 16 Так говорить Господь Саваот: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророкують, — вони роблять безглуздими вас, висловлюють привиди серця свого, а не слово з уст Господніх. 17 Вони справді говорять до тих, що Мене ображають: „Господь говорив: Мир вам буде!“ А кожному, хто ходить в упертості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ 18 А хто ж то стояв на таємній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухався й почув? 19 Ось буря Господня, як лютість, виходить, а вихор крутливий на голову несправедливих впаде. 20 Гнів Господній не вернеться, поки не зробить, і поки не виконає Він замірів серця Свого; наприкінці днів зрозумієте добре все це! 21 Цих пророків Я не посилав, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. 22 А якби в Моїй раді таємній стояли вони, то вони об'являли б наро́дові Моєму слова Мої, і їх відвертали б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учинків. 23 Чи Я Бог тільки зблизька, — говорить Господь, — а не Бог і здалека? 24 Якщо заховається хто у криївках, то Я не побачу Його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не наповнюю? каже Господь. 25 Я чув, що говорять пророки, що Йменням Моїм пророкують неправду й говорять: „Мені снилося, снилось мені!“ 26 Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують оману свого серця? 27 Вони замишляють зробити, щоб наро́д Мій забув Моє Ймення, їхніми снами, які один одному розповідають, як через Ваала забули були їхні батьки Моє Ймення. 28 Той пророк, що йому снився сон, нехай розповідає про сон, а з яким Моє слово, хай каже про слово правдиве Моє, — що солоні до збіжжя? говорить Господь. 29 Хіба слово Моє не таке, як огонь, — говорить Господь, — і як молот, що скелю розлупує? 30 Тому то ось Я на пророків, — говорить Господь, — що слова Мої крадуть один від одного. 31 Ось Я на пророків, — говорить Господь, — що вживають свого язика, але кажуть: Це мова Господня! 32 Оце Я на тих, що сни неправдиві звіщають, — говорить Господь, — вони розповідають про них та впроваджують

в блуд Мій наро́д своєю неправдою й глумом своїм, хоч Я не посилав їх і їм не наказував, і вони допомгті — не поміжуть наро́дові цьому, говорить Господь. 33 А коли запитає тебе цей наро́д, чи пророк, чи священник, говорячи: „Як то Господне пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тяга́р, — і Я вас покидаю“, говорить Господь. 34 А пророка й священника та той наро́д, який скаже: „Господній тяга́р“, — то Я мужа того й його дім покараю! 35 Отак скажете ви один одному й кожен до брата свого: „Що Господь відповів“, й „що Господь говорив?“ 36 А про „Господній тяга́р“ не згадуйте більш, бо кожному слово його стане за тягара́, і ви перекутіли б слова Бога Живого, Господа Саваота, нашого Бога. 37 Так пророкові скажеш: „Що Господь тобі відповів“, і „Що Господь говорив?“ 38 Якщо ж будете ви говорити: „Господній тяга́р“, тому так промовляє Господь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тяга́р“, хоч Я посилав до вас, кажучи: Не говоріте „Господній тяга́р“, 39 тому конче Я вас підйму́, немов тягара́, та й викину вас і те місто, що дав був Я вам та вашим батькам, від Свого лица. 40 І дам Я на вас сором вічний та вічну ганьбу, що не буде забута!

24 Господь показав мені, і ось два коші фіґи стояли перед храмом Господнім, потому, як Навуходоносор, цар вавилонський, вигнав Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юдиного, та правителів Юдських, і майстра, і слюсаря з Єрусалиму, та й привів їх до Вавилону. 2 Один кіш — фіґи дуже добрі, як фіґи першого врожаю, а один кіш — фіґи дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. 3 І промовив до мене Господь: Що ти бачиш, Єреміе? А я відказав: Фіґи. Фіґи добрі — дуже добрі, а злі — дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. 4 І було мені слово Господне, говорячи: 5 Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Як фіґи ці добрі, так оберну́ Я на добре вигнанців Юдиних, яких Я послав із цього місця до краю халдейського. 6 І зверну́ Я Своє око на них на добро, і поверну́ їх до цього краю, і збудую їх, а не розіб'ю, і засаджу їх, а не вірву. 7 І дам Я їм серце пізнати Мене, що Я — Господь. І вони Мені будуть наро́дом, а Я буду їм Богом, бо вони навернуться до Мене всім серцем своїм! 8 А як фіґи ті злі, яких не їдять через їхню

непридатність, то так говорить Господь: За такого Я дам Седекію, царя Юдиного, і його правителів та решту Єрусалиму, що залишилися в цьому краї та що сидять у краї єгипетському. 9 І дам їх за обстрах, на зло для всіх царств землі, на ганьбу та за прітччу, на глум та на прокляття в усіх тих місцях, куди віжену їх. 10 І пошлю на них меча, і голод та моровицю, аж поки не вигублені будуть на землі, яку Я був дав їм та їхнім батькам!“

25 Слово, що було до Єремії про весь нарід Юдин за четвертого року Егоякіма, сина Йосііного, царя Юдиного — це перший рік Навуходонóсора, царя вавилонського, 2 що його сказав пророк Єремія про весь Юдин нарід та до всіх мешканців Єрусалиму, говорячи: 3 „Від тринадцятого року Йосії, Амонового сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господне до мене. І говорив я до вас, говорячи пильно, та не слухали ви. 4 І послав Господь до вас усіх Своїх рабів пророків, рано та пізно, та не слухали ви, і не нахилили свого уха, щоб послухати. 5 А вони говорили: Верніться кожен зо своєї злої дороги та зо зла ваших учінків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим батькам відвіку й аж навіки. 6 І не ходіть за іншими богами, щоб служити їм та щоб вклонятися їм, і не гнівіть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню вам лихого. 7 Та ви не прислухалися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівити Мене чином рук своїх, на зло собі. 8 Тому так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх, 9 ось Я пошлю й позбираю всі північні рóди, — говорить Господь, — пошлю до Навуходонóсора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу їх на край цей, і на мешканців його та на всіх цих народів навколо, і вчиню їх закляттям, і оберну їх на страхіття, і на посміховище, і на вічні руїни. 10 І Я вигублю в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молодой, гуркіт жóрен та світло світильника... 11 І стане цей край руїною, спустошенням, а ці народи будуть служити вавилонському цареві сімдесят літ! 12 І станеться, як спóвниться сімдесят літ, покараю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — й оберну його на вічне спустошення. 13 І спровáджу на цей край всі Мої слова, що Я говорив

був проти нього, усе, що написано в цій книзі, що пророкував Єремія про всі народи. 14 Бо їх поневолять численні народи та великі царі, і Я надолóжу їм за їхнім чином та за ділом їхніх рук. 15 Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Візьми з Моєї руки кéліха вина цього гніву, і напоїш ним усі народи, до яких посилаю тебе. 16 І будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять розум через мечá, що Я посилаю між них...“ 17 І взяв я кéліха з Господньої руки, і напоїв усі народи, до яких Господь вислав мене: 18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правителів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміховище та на прокляття, як цього дня, 19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та весь його нарід, 20 і всю мішанину народів Єгипту, і всіх царів країу Уц, і всіх царів филистїмського країу, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, 21 Едома й Моава та синів Аммона, 22 і всіх царів Тиру, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря, 23 і Дедана, і Тему, і Буза, і всіх, що волóсся довкола стрижуть, 24 і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних народів, що пробувають у пустині, 25 і всіх царів Зімпрі, і всіх царів Еламу, і всіх царів Мідії, 26 і всіх царів півночі, близьких та далеких один від óдного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. 27 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваót, Бог Ізраїлів: Пийте й впивáйтеся, і вимéтуйте, і падайте та не вставайте перед мечém, що Я посилаю між вас. 28 І буде, коли не захóчуть вони взяти кéліха з твоеї руки на пиття, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваót: Конче бóдете пити! 29 Бо ось у місті, що там було кликане Ймéння Мое, зачинаю чинити лихе, а чи ви не покарані бóдете? Покарані бóдете, бо Я кличу меча на всіх мешканців країу, говорить Господь Саваót! 30 А ти пророкувати їм будеш усі ці слова, й до них скажеш: Господь загримить з височини, і з мешкання святого Свого Свій голос подасть! Загримить на оселю Свою, кликне Він, мов чавильники ті винограду, відповість усім мешканцям земним! 31 Дійде гóмін до країу землі, бо в Господа пря із народами, — Він буде судити кожне тіло і несправедливих віддасть їхньому мечéві, — говорить Господь. 32 Так говорить Господь Саваót: Ось лихо вихóдить від люду до

люду, і буря велика пробудиться з кінців землі, — 33 і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть позбірані, і не будуть поховані, — гноем стануть вони на поверхні землі! 34 Ридайте, о пастирі, та голосіть, і валяйтесь у попелі, проводирі ви отари, бо вїповнились ваші дні для зарізу, і вас розпорощу, і впадете, немов дорогá та посудина! 35 І не матимуть пастирі захисту, а проводирі череді — утікання. 36 І чути крик пастирів, і лемент тих поводитрів череді, бо пустощить Господь їхню череду, 37 і попустошені мирні пасовиська через палання Господнього гніву... 38 Він покинув, як лев свою пущу, бо стався страхіттям їхній край через мечá гнобителя, і через запал гніву Його“.

26 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосїїного, царя Юдиного, було оце слово від Господа, кажучи: 2 „Так говорить Господь: Стань на подвір'ї Господнього дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що приходять на поклін до Господнього дому, усі ті слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, — не вбав ані слóва. 3 Може почують вони, і вёрнуться кожен зо своєї злої дороги, й Я пожалую щодо зла, яке думаю вчинити їм через злі їхні вчинки! 4 І скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не будете прислухуватися до Мене, щоб ходити за Законом Моїм, якого Я дав вам, 5 щоб прислухуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилаю до вас рано та пізно, та не слухали ви, 6 то вчиню з оцим домом, як з Шіло, а місто це дам на прокляття для всіх народів землі“. 7 І чули священники, і пророки, і весь народ Єремію, що говорив ці слова в Господньому домі. 8 І сталося, як Єремія закінчив говорити все, що наказав був Господь сказати до всього народу, то схопили його священники, і пророки, і весь народ, говорячи: „Ти конче помреш! 9 Нáщо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шіло, буде дїм цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мешканця?“ І зібрався весь народ проти Єремії в Господньому домі. 10 І почули ці слова Юдині князі, і відійшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до новїї Господньої брами. 11 І сказали священники та пророки до

князів та до всього народу, говорячи: „Присуд смерти цьому чоловікові, бо він пророкував проти цього міста, як ви чули своїми вухами!“ 12 І сказав Єремія до всіх князів і до всього народу, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слóва, що ви чули. 13 А тепер поліпшіть ваші дорóги та ваші чини, і слухайтеся голосу Господа, вашого Бога, то пожалує Господь щодо зла, яке говорив був на вас. 14 А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очáх! 15 Тільки справді пізнаєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це місто та на мешканців його, бо Господь справді послав мене до вас говорити в ваші вуха всі ці слóва.“ 16 І сказали князі та весь народ до священників та до пророків: „Цей чоловік не підлягає присуду смерти, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“ 17 І встали люди зо старших краю, і сказали до всього збору народу, говорячи: 18 „Міхей з Мораші пророкував за днів Єзекїї, царя Юдиного, і сказав до всього юдейського народу, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Сїон, як те поле, забораний буде, а Єрусалим за румовища стане, а гора цього храму — підг'рками лісу. 19 Чи справді забив його Єзекія, цар Юдин, та весь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злáгодив Господнього лица? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душі? 20 І також пророкував був Господнім Ім'ям один чоловік, Урійя, син Шемаї, з Кір'ят-Єарїму, і пророкував проти цього міста та проти цього краю всі ті слóва, як Єремія. 21 І почув був слóва його цар Єгояким, і всі лицарі його та всі князі; і шукав цар способу забити його. І почув це Урійя, і злякався, й утік, і прийшов до Єгипту. 22 І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. 23 І вони вївели Урійю з Єгипту, і привелі його до царя Єгоякіма, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробів прóстих людей“. 24 Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку народу забити його.

27 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосїїного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Так сказав був до мене

Господь: Зроби собі поворóзки та я́рма, і надінь їх на шию свою. 3 І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що приходять до Єрусалиму до Седекії, царя Юдиного. 4 І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: 5 Я вчинив землю й людину, і скотину, що на поверхні землі, Своєю силою великою та витягненим раме́ном Своїм, і дав її тому́, хто сподобався в очах Моїх. 6 А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходоно́сора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову звірину́ дав Я йому, щоб служила йому. 7 І будуть служити всі наро́ди йому́ та синові його, і синові сина його, аж поки не прийде час також його власному кра́єві, — і понево́лять його численні наро́ди та великі царі. 8 І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносорові, цареві вавилонському, і того, хто не дасть шиї своєї в ярмо вавилонського царя, — покара́ю Я народ цей мечем, і голодом, і зара́зою, — говорить Господь, аж поки не зроблю́ їм кінця́ рукою його! 9 А ви не прислуха́йтеся до ваших пророків, і до ваших ворожбі́тів, і до ваших снові́дців, і до ваших знахарі́в, і до ваших чарівни́ків, що говорять до вас, ка́жучи: „Не служіть вавилонському цареві!“ 10 Бо вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас ви́жену, і ви погинете. 11 А наро́д, що вкладе свою шию в ярмо вавилонського царя й буде служити йому, — то залишу́ його на його землі, — говорить Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній. 12 І до Седекії, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма́ цими слова́ми, ка́жучи: Вкладіть ваші шиї в ярмо вавилонського царя, і служіть йому та його наро́дові, і будете жити. 13 По́що помрете ти та наро́д твій від меча, голоду та морові́ці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському цареві? 14 І не прислу́хуйтеся до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському цареві“, бо неправду вони вам пророкують. 15 Бо Я не послав їх, — говорить Господь, — і вони пророкують неправду в Ім'я́ Мое, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! 16 А до священників та до всього цього наро́ду говорив я, ка́жучи: Так говорить

Господь: Не прислу́хуйтеся до слів ваших пророків, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незаба́ром вертається з Вавилону по́суд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. 17 Не прислу́хуйтеся до них, служіть цареві вавилонському, то будете жити, — на́що буде це місто руїною? 18 А якщо вони пророки, і якщо слово Господне з ними, нехай же просять вони Господа Саваота, щоб не перейшов по́суд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. 19 Бо так промовляє Господь Саваот про стовпи, і про море, і про підста́ви, і про решту по́суду, позосталого в цьому місті, 20 що не забрав їх Навуходоно́сор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всіх шляхетних Юди та Єрусалиму. 21 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про по́суд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: 22 До Вавилону буде він спрова́джений, і там пробува́тиме аж до дня Моїх відві́дин їх, — говорить Господь, — тоді випрова́джу його, і верну́ його до цього місця“.

28 І сталося того року на початку царюва́ння Седекії, царя Юди, четвертого року, п'ятого місяця, сказав до мене Ананія, син Аззу́рів, пророк, що з Гів'ону, у Господньому домі, на очах священників та всього наро́ду, говорячи: 2 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, ка́жучи: Зламаю ярмо́ царя вавилонського! 3 За два роки ча́су Я верну́ до цього місця весь по́суд Господнього дому, що забрав був Навуходоно́сор, цар вавилонський, з цього місця, і спрова́див його до Вавилону. 4 І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигна́нців, що прийшли до Вавилону, Я верну́ до цього місця, — говорить Господь, — бо зламаю ярмо́ царя вавилонського!“ 5 І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на очах священників і на очах усього народу, що стояли в Господньому домі. 6 І сказав пророк Єремія: „А́минь! Нехай так зробить Господь, нехай вико́нає Господь слова́ твої, що ти пророкував про поворóт по́суду Господнього дому та всього вигна́ння в неволю з Вавилону до цього місця. 7 Тільки послухай це слово, що я говорю в в́уха твої та в в́уха всього наро́ду: 8 Ті пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про

численні краї та про царства великі, про війни, і про голод та про моровицю. 9 Пророк, що пророкує про мир, коли справдиться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його справді послав Господь“. 10 І взяв пророк Ананія ярмо з шиї пророка Єремії, і поламав його. 11 І сказав Ананія на очах усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо Навуходносора, царя вавилонського, за два роки часу, з шиї всіх народів!“ І пішов пророк Єремія своєю дорогою. 12 І було слово Господнє до Єремії по тому, як пророк Ананія поламав ярмо з шиї пророка Єремії, говорячи: 13 „Іди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблю замість нього ярмо залізне. 14 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих народів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходносорові, цареві вавилонському, — і вони будуть служити йому, і навіть польову звірину віддам Я йому!“ 15 І сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє: Не посилав тебе Господь, але ти доводиш, що народ цей довіряє неправді. 16 Тому так промовляє Господь: Ось Я викидаю тебе з поверхні землі, — цього року ти помреш, бо про відступство від Господа говорив ти!“ 17 І помер пророк Ананія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до залишку старших, і до священників, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходносор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, — 2 по виході царя Єхонії й матері царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слюсарів Єрусалиму, — 3 через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкійного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходносора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: 4 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, до всього вигнання в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону: 5 Будуйте дома, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід! 6 Поберіть жінок, — і зродіть синів та дочок, і візьміть для ваших синів жінок, а свої дочки віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочок, і помножтеся там, і не малійте! 7 І дбайте про спокій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в

спокій його буде і ваш спокій. 8 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нехай не зводять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислухуйтеся до ваших снів, що вам сняться. 9 Бо лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посилав, говорить Господь. 10 Бо так промовляє Господь: По співненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітаю, і справджу Своє добре слово про вас, щоб вернути вас до цього місця. 11 Бо Я знаю ті думки, які думаю про вас, — говорить Господь, — думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію. 12 І ви клікатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислуховуватися до вас. 13 І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем. 14 І Я дамся вам знайти Себе, — говорить Господь, — і верну вас, і зберу вас зо всіх народів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорить Господь, — верну вас до того місця, звідки вас Я був вигнав. 15 Якщо ви кажете: Господь поставив нам пророків і в Вавилоні, 16 то так говорить Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всього народу, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнання: 17 Так говорить Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меча, голод та моровицю, і дам їх, як обрідливі фіги, яких не їдять через їхню непридатність. 18 І буду гнатися за ними мечем, голодом та моровицею, і дам їх на пострах для всіх земних царств, на прокляття, і на остовпіння, і на посміховище, і на ганьбу серед усіх народів, куди Я їх був повиганяв, 19 за те, що не слухалися слів Моїх, — говорить Господь, — що посилав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорить Господь. 20 А ви, все вигнання, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послухайте слова Господнього: 21 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасеїного, що неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходносора, царя вавилонського, і він повбиває їх на ваших очах! 22 І візьметься від них прокляття для всього Юдиного вигнання, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учинить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні, 23 за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перелюб чинили з жінками своїх ближніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не

звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорить Господь. 24 А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи: 25 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: За те, що ти своїм ім'ям посилав листи до всього народу, що в Єрусалимі, і до священника Цефанії, Маасеїного сина, і до всіх священників, говорячи: 26 Господь тебе дав за священника замість священника Єгояди, щоб бути наглядачем у Господньому домі для кожного чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язниці, а на шию кайдани надінеш. 27 А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка? 28 Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнання! Будуйте доми, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід!“ 29 І священник Цефанія прочитав цього листа вголос пророкові Єремії. 30 І було слово Господнє до Єремії, говорячи: 31 „Пошли всьому вигнанню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемаю, хоч Я не посилав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду, 32 тому так промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього народу, і не побачить він добра, яке Я зроблю для народу Свого, говорить Господь, бо про відступство від Господа говорив він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: 2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши собі всі ті слова, що тобі говорив Я, до книги. 3 Бо приходять ось дні, — говорить Господь, — і Я верну народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і верну їх до Краю, що їхнім батькам Я був дав, і вони посядуть його. 4 А оце ті слова, що Господь говорив про Ізраїля й Юду: 5 Бо так промовляє Господь: Почули ми голос страху, переляку, й немає спокою. 6 Запитайте й побачте, чи родить мужчіна? Чому ж це Я бачу, що в кожного мужа он руки його — на стегнах його, немов у породіллі, і всяке обличчя поблідло? 7 Ой горе, бо це день великий, — немає такого, як він! А це час недолі для Якова, та з нього він буде врятований! 8 І буде в той день, — говорить Господь Саваот, — поламаю ярмо Я із шиї твоєї, а пуга твої розірву, — і не будуть чужі поневолювати більше його! 9 І будуть служити вони тільки

Господеві, Богові своєму, і цареві своєму Давидові, якого поставлю Я їм. 10 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — і не страшися, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе із далекого краю, і нащадків твоїх — з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив, 11 бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб спасати тебе! Бо зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпорішив, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полишу тебе непокараним! 12 Бо так промовляє Господь: Невилічальна поразка твоя, рана твоя неvigойна! 13 Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болячки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! 14 Забули про тебе всі друзі твої, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим ударом Я вразив тебе, жорстокою карою за численні провини твої, за те, що зміцнили гріхи твої. 15 Чого ти кричиш про поразку свою, про свій біль неvigойний? За численні твої беззаконства, за те, що зміцнили гріхи твої, Я зробив тобі це. 16 Тому всі, що тебе поїдають, поїджені будуть, а всі вороги твої — всі вони підуть в полон, і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунок віддам! 17 Бо вірошу шкурку на рані тобі, і з пораз тебе вилікую, — говорить Господь, — бо „відкинута“ звано тебе, ти, Сіонська дочка, „якої ніхто не шукає“. 18 Так говорить Господь: Ось Я поверну з полону шатра Яковові, і змілюся над місцями його пробування, — і на пагірку своїм побудується місто, а палац осядеться на відповідному місці своїм. 19 І вийде подяка із них та голос радіючих, і Я їх помножу, — і не буде їх мало, і прославлю Я їх — і не будуть принижені! 20 І сини його стануть, як перше, а збір його буде міцний перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслідує! 21 І буде із нього Потужний його, і стане Володар його з-поміж нього, й Я набліжу Його, — й Він підійде до Мене! Бо хто є такий, що наразить життя своє на небезпечу, щоб до Мене наблизитись? каже Господь. 22 І станете ви народом Мені, а Я буду вам Богом! 23 Ось буря Господня, лютисть виходить, а вихор крутливий на голову безбожних упаде. 24 Не спиниться полум 'я гніву Господнього, поки Свого не зробить, і поки

не виконає замірів серця Свого, — ви наприкінці днів зрозумієте це!

31 Того часу, — говорить Господь, — для всіх родів Ізраїля стану Я Богом, вони ж Мені стануть наро́дом! **2** Так говорить Господь: Знайшов милість в пустині наро́д, від меча врятований, Ізраїль іде на свій спочин. **3** Здалека Господь з'явився мені та й промовив: Я вічним коханням тебе покохав, тому милість тобі виявляю! **4** Ще буду тебе будувати — й збудована будеш, о діво Ізраїлева! Ти знов приоздобишся в бубни свої, та й підеш у танок тих, хто бавиться, **5** на горах самарійських ще будеш садити виноградники, виноградарі будуть садити й споживати законно собі! **6** Настане бо день, коли кликати буде сторожа на Єфремових горах: Уставайте, та підемо ми на Сіон, до Господа, нашого Бога! **7** Бо так промовляє Господь: Співайте для Якова з радістю, та головою наро́дів утішайтесь! Розголосо́ть, вихвалайте й скажіть: Спаси, Господи, наро́д Свій, останок Ізраїлів! **8** Ось Я їх приведу́ із північного краю, і зберу́ їх із кінців землі, з ними разом сліпий та кульгавий, важка́ й породілля, сюди повертаються збори великі! **9** Вони прийдуть з плачем, та Я їх попроваджу в утіхах. Я їх до потоків води попроваджу прямо́ю дорогою, — не спіткнуться на ній, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Єфрем, — перворідний він Мій! **10** Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістять аж на островах та скажіть: Хто розсіяв Ізраїля, Той позбирає його́, і стерегти́ме його, як па́стир отару свою! **11** Бо Господь викупив Якова, і визволив його́ від руки сильнішого від нього. **12** І вони поприходять, і будуть співати на вершині Сіону, і до добра до Господнього будуть горну́тись, — до збіжжя, і до виноградного соку, і до оливи, і до молодої дрібної худоби та до товару великого! І стане душа їхня, немов той напобений сад, і не відчують уже більше стомлення! **13** Тоді дівчина тішитись буде в танку́, і разом юна́цтво та ста́рші, — бо Я оберну́ їхню жалобу на радість, і Я їх потішу, і їх звеселю́ в їхнім смутку! **14** І душу священників ситістю Я напою́, а наро́д Мій добром Моїм буде насичений, каже Господь! **15** Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ридання гірке: Рахиль плаче за дітьми своїми, не хоче потішена бути за

діти свої, — бо нема їх. **16** Так говорить Господь: Стримай голос свій від голо́сіння, і від сльози́ свої́ очі, бо є нагорода для чину твого, — говорить Господь, — і вони вернуться з краю ворожого! **17** І для твого майбутнього є сподівання, — говорить Господь, — і до границь твоїх вернуться діти твої! **18** Добре Я чую Єфрема, як він головою похитує, плачучи: „Покарав Ти мене — і покараний я, мов теля те ненавчене! Наверні Ти мене — і вернуса́, бо Ти — Господь Бог мій! **19** Бо як я наверну́вся, то ка́явся, коли ж я пізнав, то вдарив по стéгнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я га́ньбу ношу́ молодощів своїх. **20** Чи Єфрем не Мій син дорогий, чи не люба дитина Моя? То скільки Я не говорю́ проти нього, завжди сильно його пам'ятаю! Тому́ то за нього хвилюється нутро Мое, змило́сérджуся справді над ним, говорить Господь! **21** Постав собі дороговкази, стовпи́ собі порозставляй, зверни своє серце на биту дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о діво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! **22** Аж доки тиняться́ будеш, о до́чка невірна? Господь бо новину створив на землі: жінка спаса́тиме мужа! **23** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажуть іще в краї́ Юдиному й по містах його́, коли Я верну́ їх: Хай Господь благословіть тебе, оселе́ ти правди, о гóро свята! **24** І осядуть на ній Юда та міста́ його́ разом усі, селяни та ті, хто ходить з ота́рою. **25** Бо напо́ю Я душу зму́чену, і кожну душу скорбо́тну насичую. **26** На це я збудився й побачив, — і був мені сон мій приємний. **27** Ось дні настають, — говорить Господь, — і засію́ Ізраїлів дім та дім Юдин насінням лю́дини й насінням скотини. **28** І буде, як Я пильнува́в був над ними, щоб їх виривати́ та бу́рити, і щоб руйнува́ти, і губити, і чинити лихе, так Я попилну́ю над ними, щоб їх будувати́ й садити, говорить Господь! **29** Тими днями не скажуть уже: „Батьки їли неспіле, а оско́ма в синів на зуба́х!“ **30** бо кожен за власну провину помре, і кожній лю́дині, що їсть недоспіле, оско́ма впаде́ їй на зуби! **31** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складу́ Я із домом Ізраїлевим і з Юдиним домом Новий Заповіт. **32** Не такий заповіт, що його́ з їхніми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку́ їх узяв, щоб їх вивести з краю́ єгипетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинув,

говорить Господь! **33** Бо це ось отой Заповіт, що його по цих днях складу з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Закону Свого в середину їхню, і на їхньому серці його напишу, і Я стану їм Богом, вони ж Мені будуть народом! **34** більше не будуть навчати вони один одного, і брат свого брата, говорячи: „Пізнайте Господа!“ Бо всі будуть знати Мене, від малого їхнього й аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провину прощу, і не буду вже згадувати їм гріха! **35** Так говорить Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяцеві й зорям на світло вночі, що порушує море — й шумлять його хвилі, Господь Саваот Йому Ймення! **36** Як відійдуть устави ці з-перед обличчя Мого, — говорить Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане народом бути перед обличчям Моїм по всі дні. **37** Так говорить Господь: Так як небо вгорі незміримо, і не будуть досліджені долі основи землі, то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорить Господь! **38** Ось дні настають, — говорить Господь, — і збудується місто оце Господеві від башти Хананеїла аж до брами Наріжної. **39** І піде мірничий шнурок той ще далі, прямо аж до Гареви, й обернеться він до Гої. **40** І долина вся трупів та попелу, і всі поля аж до долини Кедрону, аж до рогу Кінської брами на схід, — усе це буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіки вона!“

32 Слово, що було до Єремії від Господа за десятого року Седекії, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходоносора. **2** А тоді військо вавилонського царя облягало Єрусалим, а пророк Єремія був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного, з що ув'язнів його Седекія, цар Юдин, говорячи: „Нашо ти пророкуєш отак: Так говорить Господь: Ось Я відам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобуде його. **4** А Седекія, цар Юдин, не втече від руки халдеїв, бо конче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити уста його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. **5** І заведе він Седекію до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощастіть вам“. **6** А Єремія відказав: „Було мені слово Господнє таке: **7** Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, іде до тебе сказати: Купи собі моє поле, що в Анатоті,

бо ти маєш викупне право купити. **8** І прийшов до мене Ганамеїл, син дядька мого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи моє поле, що в Анатоті, що в Веняминовому краї, бо твоє право спадщини й твій викуп, — купи собі! І пізнав я, що це слово Господнє. **9** І купив я це поле від Ганамеїла, сина дядька мого, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шеклів срібла. **10** І написав я купчу, і запечатав, і засвідчив свідками, та й зважив срібло вагою. **11** І взяв я купчого листа запечатаного, за законом та уставами, і відкритого. **12** І дав я купчого листа Барухові, синові Нерейї, Махсеїного сина, на очах сина дядька мого Ганамеїла та на очах свідків, що написані в купчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці. **13** І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: **14** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього купчого листа, — і запечатаного, і того листа відкритого, — і даси його в гліняний посуд, щоб заховались на довгий час. **15** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домі та поля й виноградники в цьому Краї! **16** І молився я до Господа потому, як дав був купчого листа Барухові, Нерейїному синові, промовляючи: **17** О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Своєю потужною силою та Своїм витягненим раменом, — нічого для Тебе нема неможливого! **18** Милість Ти тисячам чиниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Саваот Йому Ймення! **19** Великий в пораді й могутній у чинах, що очі Твої відкриті на всі дороги людських синів, щоб кожному дати згідно з його дорогою та згідно з плодом його чинів, **20** що знаки та чуда чинив Ти в єгипетським краї, і чиниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між народом, і зробив Собі Ймення, як цього дня! **21** І Ти вивів народ Свій Ізраїля з краю єгипетського знаками та чудами, і рукою потужною, і раменом витягненим та страхом великим. **22** І дав Ти їм край цей, який їхнім батькам записяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоком він та медом. **23** І прийшли, і посіли його, та не слухалися Твого голосу, і Законом Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спіткало їх все оце лихо. **24** Ось доходять до міста валі, щоб здобути його, й місто віддане буде

у руку халдеїв, що воюють із ним, через меч, і голод, і моровицю. І що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. 25 А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засвідч купівлю свідками, ось місто віддане буде у руку халдеїв“. 26 І було Господнє слово до Єремії, говорячи: 27 „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щось неможливе? 28 Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдеїв і в руку Навуходно́сора, царя вавилонського, — і він здобуде його! 29 І придуть халдеї, що воюють з цим містом, і підпалять це місто огнем, та й спалять його й ті домї, що принесли жертви Ваалові на їхніх дахах, і лилися литі жертви для інших богів, щоб Мене прогнївити. 30 Бо сини Ізраїлеві та сини Юдині тільки зло учинили на очах Моїх від юна́цтва свого, сини бо Ізраїлеві лиш гнївили Мене чином рук своїх, ка́же Господь. 31 Бо місто це стало Мені на Мій гнів та на лю́тість Мою з того дня, як його збудували, та аж до дня цього, щоб відкинути його від Мого лица 32 за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке учинили, щоб гнївити Мене, — вони, їхні царі, князі, їхні священники й їхні пророки, і юде́яни й мешканці Єрусалиму. 33 І вони обернули́сь до Мене потїлицею, а не обличчям, хоч Я їх навчав рано й пізно, — та не слухалися, щоб прийняти науку. 34 І поклали гидоти свої в тому храмі, в якому Ім'я Моє клікалося, щоб його занечїстити. 35 І побудували жертвнї пагірки Ваалові, що в долині Бен-Гіннома, щоб через огонь перевідити синів своїх та своїх дочок Молохові, чого їм не наказував Я, й що не входило в серце Мені, щоб чинити ту гидоту, щоб уводити Юду у гріх. 36 Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, до міста цього, про яке ви говорите: Воно віддане буде у руку царя вавилонського мечем, і голодом, і моровицею: 37 Ось Я їх позбираю зо всіх тих країв, куди вигнав був їх Своїм гнівом та люттям Своєю й великим Своїм пересердям, і верну́ їх до місця цього, і посаджу́ їх безпечно, — 38 і вони Мені стануть наро́дом, а Я буду їм Богом! 39 І дам Я їм серце одне та дорогу одну, щоб боялись Мене по всі дні на добро́ собі й синам їхнім по них. 40 І складу́ з ними вічного заповіта, що не відверну́ся від них, щоб їм не чинити Свого добра, і дам їм у серце Свій страх, щоб не відступали від Мене! 41

І буду Я тішитись ними, щоб чинити їм добро, і їх посаджу́ на землі цій у правді усім Своїм серцем та всією душею Своєю. 42 Бо так промовляє Господь: Як спрова́див був Я все велике це зло на наро́д цей, так спрова́джу на них все добро, яке провіща́в Я про них! 43 І купуватимуть поле в цім краї, про якого ви кажете: „Він — спусто́шення, так що немає лю́дини й скотини, він відданий в руку халдеїв“. 44 І будуть вони купувати поля за срібло, і писати про це у листі, й запечатувати, і свідчити свідками, у краї Веніяминовому та в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних, і в містах гірських, і в містах до́лшніх, і в містах південних, — бо верну́ їх із полону, говорить Господь!“

33 І було Єремії Господнє слово вдру́ге, коли він ще за́мкнений був на подвір'ї в'язниці, говорячи: 2 „Так говорить Господь, що чинить оце, Господь, що вформо́ує це, щоб поставити міцно оце, — Господь Його йме́ння: 3 Покликуй до Мене — і тобі відповім, і тобі розповім про велике та незрозуміле, чого ти не знаєш! 4 Бо так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про домї цього міста й про домї царів Юди, що їх поруйновано на оборонні валі, — 5 приходять вони воювати з халдеями, щоб домї понапобнювати лю́дськими тру́пами, що вразив Я гнівом Своїм та люттям Своєю, і сховав Я від міста оцього обличчя Своє за все їхнє зло: 6 Ось Я йому віро́щу шкурку на рані, й дам ліки, та їх уздороблю, і відкрию багатство споко́ю та правди для них! 7 І Я поверну́ долю Юди, і долю Ізраїля, і їх розбудую, немов напоча́тку. 8 І очищу Я їх з їхньої провини всілякої, що нагрїшили Мені, і пробачу всі їхні провини, якими нагрїшили Мені, та відпали від Мене. 9 І Єрусалим Мені стане за радісне йме́ння, за хвалу́ та пишноту всім лю́дям землі, що почують про все те добро́, що зробив Я для них! І вони полякаються та затремтять через все те добро та весь спо́кій, який Я для нього вчинив! 10 Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцього́му, — про яке ви говорите: „Воно поруйноване, так що немає лю́дини й немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях Єрусалиму, спусто́шених так, що немає лю́дини, й немає мешка́нця, й немає скотини, — 11 радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молодї, голос тих, що говорять: „Хваліть Господа Саваота, бо добрий Господь,

бо навіки Його́ милосердя!“що жертву хвалі до Господнього дому приносять, бо Я поверну́ долю Краю цього, як було напоча́тку, говорить Господь! 12 Так говорить Господь Саваот: Ще буде на місці оцього́ спустошеному, що немає нічого воно від лю́дини та аж до скотини, та по містах його́ всіх — ще буде пасо́висько для пастухів, куди приведу́ть вони че́реду на відпочінок! 13 У містах у горішніх, у містах до́лішніх, і в півде́нних містах, і в Венямино́вому краї́, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще прохóдитиме череда через руки рахуючо́го, говорить Господь! 14 Ось дні настаю́ть, — говорить Господь, — і Я ви́повню добре те слово, що Я провіща́в про Ізраїлів дім і про дім Юдин: 15 тими дня́ми та ча́су того́ Я Давидові зро́щу Пагінця́ справедливости, — Він буде чині́ти на землі правосуддя та правду! 16 Юда буде спасе́ний в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його́ будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ 17 Бо так промовля́є Господь: Нема́ перево́ду Давидовим му́жам, що маю́ть сидіти на троні́ дому Ізраїлево́го, 18 і нема́ перево́ду в Левитів — священиків перед обличчям Мої́м тому́ му́жеві, що буде прино́сити цілопа́лення, і спалювати хлі́бну жертву, і прино́сити жертву всі́м дні!“ 19 І було́ слово Господа́ до Єремі́ї таке: 20 „Так говорить Господь: Якщо́ знищите ви заповіта́ Мого щодо́ дня та Мого заповіта́ щодо́ ночі, щоб не було́ дня та ночі в їхньому́ ча́сі, 21 то знищений буде також запові́т Мій з Давидом, рабом Мої́м, щоб він сина́ не мав, який не царюва́в би на троні́ його́, і з Левитами-священиками, слугами Мої́ми! 22 І як незчисле́нні ті зорі́ небесні, а мо́рський пісок незмі́рний, так помно́жу насіння́ Давида, Мого раба, та Левитів, що служать́ Мені!“ 23 І було́ слово Господа́ до Єремі́ї таке: 24 „Хіба́ ж ти не завва́жив, як наро́д цей ка́зав був, говорячи: „Оби́два ті ро́ди, яких Господь ви́брав, відкинув́ Він їх?“І наро́дом Мої́м вони не́хтують, наче́ б не був він уже́ перед ними наро́дом. 25 Так говорить Господь: Якщо́ заповіта́ Мого щодо́ дня та щодо́ ночі нема́, якщо́ Я уставі́в для неба́ й землі́ не поклав, 26 то відки́ну й насіння́ Якова́ та раба́ Мого Давида, щоб не брати волода́рів із насіння́ його́ для насіння́ Авраа́ма, Ісака́ та Якова. Та не́ буде того́, — бо верну́ їхню́ долю, й поми́лю їх!“

34 Слово, що́ було́ Єремі́ї від Господа́, коли́ Навуходно́сор, цар вавилонський, і все́ військó його́, і всі́ царства́ землі́, панува́ння руки́ його́, та всі́ наро́ди воюва́ли проти́ Єрусалиму́ та проти́ всіх міст його́, кажучи: 2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до́ Седекі́, царя́ Юдино́го, і звісти́ш йому́: Так говорить Господь: Ось́ Я відда́м оце́ місто́ в руку́ вавилонсько́го царя́, та й спалю́ його́ огнем. 3 А ти не втечеш із руки́ його́, бо справді́ будеш схóплений ти, і в руку́ його́ будеш відданий, і очі́ твої́ побачать очі́ вавилонсько́го царя́, і уста́ його́ говоритимуть з устами́ твої́ми, і до Вавилону́ ти при́йдеш. 4 Але послу́хай Господнього́ слова, Седекі́е, ца́рю Юдин: Так про тебе́ говорить Господь: Не помреш від мечá! 5 У мирі́ помреш ти; і як палили́ на по́гребі́ батька́м твої́м, першим ца́рям, що́ були́ перед тобою́, так будуть палити́ й тобі́, й „О пане“буду́ть голосити́ тобі́, бо Я говорив́ тобі́ слово, ка́же Господь“. 6 І говорив́ пророк Єремі́я до Седекі́, царя́ Юдино́го, всі́ оці́ слова́ в Єрусалимі́. 7 А військó вавилонсько́го царя́ воюва́ло з Єрусалимом та зо́ всіма́ позосталими́ містами́ Юдиними, з Лакі́шем та з Азекое́ю, бо вони́ залиши́лися серед Юдиних міст містами́ тверди́нними. 8 Слово, що́ було́ до Єремі́ї від Господа́ по́ тому, як цар Седекі́я склав́ був заповіта́ з усі́м наро́дом, що́ в Єрусалимі́, щоб оголо́сити́ їм волю́, 9 щоб ко́жен відпустив́ раба́ свого́, і ко́жен — свою́ неві́льницю́, єврея́ та єврейку́, вільними, щоб ні́хто не поневóлюва́в свого́ брата́ юдея́. 10 І послухали́ся всі́ князі́ та ввесь наро́д, що́ пристали́ до заповіту́, щоб ко́жен відпустив́ свого́ раба́, і ко́жен — свою́ неві́льницю́, вільними, щоб біль́ш не нево́лити їх. І вони́ послу́халися, і пові́дпу́скали. 11 Але по́тому́ вони́ зно́ву вернули́ тих рабів́ та тих неві́льниць, яких пові́дпу́скали́ були́ вільними, і примусили́ їх стати́ за рабів́ та неві́льниць. 12 І було́ слово Господне́ до Єремі́ї від Господа́, кажучи: 13 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я склав́ був заповіта́ з вашими́ батьками́ того́ дня, коли́ виводив́ їх із єгипетсько́го краю́, з дому́ ра́бства, кажучи: 14 „З кінцем семи́ ро́ків відпустите́ ко́жен свого́ брата́ єврея́, що́ буде про́даний тобі́ й послужить́ тобі́ шість́ ро́ків, і відпусти́ш його́ вільним від себе“. Та не́ слухали́ся Мене́ ваші́ батькі́, і не прихили́ли свого́ уха́ до цього́. 15 А сьогодні́ вернули́ся ви́ та й

зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму ближньому, і склали заповіта перед лицем Моїм у тому домі, в якому клікалось Ім'я Моє. **16** Та ви знову збезчестили Ім'я Моє, і вернули кожен раба свого й кожен невільницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невільницями. **17** Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого ближнього, тому то ось Я — говорить Господь — оголошу вам волю до меча, до моровиці й до голоду, і віддам вас на пострах для всіх царств землі! **18** І віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надвоє теля та перейшли між його кавалками, **19** також князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священників, та весь народ Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти, **20** то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, і стане падло їхнє стервом для птаства небесного та для земної звірини... **21** А Седекію, царя Юдиного, та його князів віддам у руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку війська вавилонського царя, що відходить від вас. **22** Ось Я накажу, — говорить Господь, — і верну їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й сплять його огнем, а Юдині міста віддам на спустошення, — і не буде в них мешканця!“

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Єгоякіма, сина Йосії, царя Юди, говорячи: **2** „Іди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімнат, і напоїш їх вином“. **3** І взяв я Яазанію, Єреміїного сина, сина Хавацініїного, і братів його, і всіх синів його та весь дім Рехавітів. **4** І ввів я їх до Господнього дому, до кімнати синів Ханана, сина Ігдаліїного, Божого чоловіка, що була при кімнаті князів, що над кімнатою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував порбга. **5** І поставив я перед синами дому Рехавітів келіхи, повні вина, та чаші, та й сказав до них: „Пийте вино!“ **6** А вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш батько Йонадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини

аж навіки! **7** І не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, але сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандруєте!“ **8** І послухалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все, що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі наші дні ми, наші жінки, наші сини та дочки наші, **9** і щоб не будувати домів для нашого пробування, а виноградник і поле та насіння не будуть наші. **10** І осіли ми в наметах, і послухалися, та й зробили все, що наказав нам наш батько Йонадав. **11** І сталося, коли Навуходонсор, цар вавилонський, прийшов був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом Араму. І осілися ми в Єрусалимі“. **12** І було слово Господа до Єремії таке: **13** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Іди, і скажеш до юдеянина та до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете науки, щоб слухатися Моїх слів? говорить Господь. **14** Додержано слова Єгонадава, Рехавового сина, що наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили вони аж до дня цього, бо послухалися наказу свого батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не слухалися ви Мене! **15** І послав Я до вас усіх своїх рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться но кожен зо своєї злої дороги, та виправте вчинки свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам! Та не схиляли ви свого уха, і не послухались Мене. **16** Бо додержали сини Єгонадава, сина Рехавового, наказу свого батька, що наказав був їм, а народ цей не послухався Мене. **17** Тому так промовляє Господь Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджую на Юду та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я провіщав був про них. Бо Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“. **18** А до дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказу вашого батька Єгонадава, та держитесь всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам, **19** тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема переводу в Йонадава, Рехавового сина, мұжеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36 І сталося четвертого року Єгоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Візьми собі книжкóвого звóя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі нарóди від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосії та аж до цього дня. **3** Може почує дím Юдин усе те зло, що Я дóмаю вчинити їм, щоб верну́лися кожен зо своєї злої дороги, а Я прошó їхню провину та їхній гріх“. **4** І покликав Єремія Бару́ха, Нерійїного сина, і Бару́х написав з уст Єремії всі Господні слова́, що Він говорив йому, на книжкóвий звій. **5** І наказав Єремія Барухові, кажучи: „Я задержаний, — не мóжу ввійти до Господнього дому. **6** Тому́ піди сам, прочитай зо звóю, що написав ти з моїх уст, Господні слова́ в вóха народу в Господньому домі в дні по́сту, а також в вóха всього Юди, що приходить зо своїх міст, відчитаеш їх. **7** Може впаде́ їхнє благáння перед Господне лице́, і вони верну́ться кожен зо своєї злої дороги, бо великий гнів та лютисть, що Господь говорив проти нарóду цього!“ **8** І зробив Бару́х, син Нерійїн, усе, що наказав був йому пророк Єремія, щоб прочитати з книги Господні слова́ в Господньому домі. **9** І сталося п'ятого року Єгоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили піст перед Господнім лицем для всього нарóду в Єрусалимі та для всóго того нарóду, що поприходив з Юдиних міст до Єрусалиму. **10** І прочитав Барух з книги Єремїїні слова́ в домі Господньому в кімнаті писаря Гемарії, Шафанового сина, на горішньому подвір'ї, при вході до новóї брами Господнього дому, в вóха всього нарóду. **11** І почув Михай, син Гемарії, Шафанового сина, всі Господні слова́ з книги, **12** і зійшов до царськóго дому, до кімнати писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елішама, і Делая, син Шемаїн, і Елнатан, син Ахборів, і Гемарія, син Шафанів, і Седекія, син Хананії, і всі зверхники. **13** І розповів їм Михай всі ті слова́, які він почув був, коли Барух читав із книги в вóха нарóду. **14** І всі зверхники послали до Баруха Єгудія, сина Нетанії, сина Шелемії, сина Кушіїного, говорячи: „Того звóя, що читав ти з нього в вóха народу, візьмі його в свою руку та й прийді!“ І взяв Барух, син Нерійїн, звоя в свою руку та й прийшов до них. **15** А ті сказали до нього: „Сідай

же, і прочитай його в наші вóха!“ І прочитав Барух в їхні вóха. **16** І сталося, коли вони почули всі ці слова, жажну́лися один перед óдним, та й сказали Барухові: „Конче перекажімо цареві всі ці слова́!“ **17** І запитали вони Баруха, говорячи: „Розкажи нам, як ти писав усі ці слова́ з його уст?“ **18** І сказав їм Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова́, а я писав у книзі чорнилом“. **19** І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сховайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, де ви!“ **20** І прийшли вони до царя на подвір'я, а звóя поклали в кімнаті писаря Елішами, і розповіли в вóха царя всі ті слова. **21** І послав цар Єгудія взяти звóя, і той узяв його з кімнати писаря Елішами. І Єгудій прочитав його в вóха царя та в вóха всіх зверхнків, що стояли при царі. **22** А цар сидів у зимóвому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розпáлений коминóк. **23** І сталося, коли Єгудій перечітував три чи чотири стовпці, то цар відрізував це писарським ножém та й кїдав до огню, що в коминку́, аж поки не згорів увесь звій на огні, що в коминку́. **24** Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова́. **25** І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того звóю, та не послухався він їх. **26** І наказав цар Єрахмеїлові, синові царевому, і Сераї, синові Азріїловому, і Шелемії, синові Авдіїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав. **27** І було Господне слово до Єремії потóму, як цар спалив був звóя та ті слова́, що Барух написав з Єремїїних уст, говорячи: **28** „Візьми собі зно́ву іншого звóя, і напиши на ньому всі перші слова́, що були на першому звóї, якого спалив Єгоякім, цар Юдин. **29** А про Єгоякіма, царя Юдиного, скажеш: Так говорить Господь: Ти спалив цього звóя, говорячи: Нащо написав ти на ньому таке: Конче прійде цар вавилонський і знищить оцей край, і вігубить в ньому людину й скотину. **30** Тому́ так говорить Господь про Єгоякіма, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кїнений на спекóту вдень та на холод вночі. **31** І навіщу́ його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спроваджу на них та на мешканців Єрусалиму й на юдеянина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послухали“. **32** І Єремія взяв іншого звóя, і дав його писареві Барухові, синові Нерійїному, і той написав на ньому з Єремїїних

уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгояким, цар Юдин, в огні, і до них було додано ще багато подібних слів.

37 І зацарював цар Седекія, син Йосійїн, замість Конії, сина Єгоякимового, якого зробив царем Навуходоносор, цар вавилонський, в Юдиному краї. 2 Та не послухався ані він, ані його раби, ані народ краю слів Господа, які Він говорив через пророка Єремію. 3 І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелеміїного, і священника Цефанію, сина Маасеїного, до пророка Єремії, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ 4 А Єремія тоді ще вільно ходив серед народу, бо не дали його ще до в'язниці. 5 А фараонове військо вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халдеї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. 6 І було слово Господнє до пророка Єремії, говорячи: 7 „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове військо, що вийшло вам на поміч, вернеться до свого краю, до Єгипту. 8 А халдеї знову вернуться, і будуть воювати з цим містом, і здобудуть його, та й сплять його огнем. 9 Так говорить Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халдеї конче підуть від нас“, бо не підуть вони. 10 Бо якщо б ви побили все халдейське військо, що з вами воює, а з них залишилися б тільки ранені, то встане кожен із намету свого, і сплять це місто огнем“... 11 І сталося, коли халдейське військо відступило від Єрусалиму перед фараоновим військом, 12 то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніяминового краю, і щоб сховатися там серед народу. 13 Та коли він був біля Веніяминової брами, то був там начальник сторожі, а ім'я йому Ірійя, син Шелемеї, сина Хананіїного. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти переходиш до халлеїв!“ 14 А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехожу до халдеїв!“ Та не послухав той його; і схопив Ірійя Єремію, і попровадив його до зверхників. 15 І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дім. 16 І зійшов Єремія до темничної ями та до підвалу, і сидів там Єремія багато днів. 17 І послав цар Седекія, і взяв його. І спитав його

цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя“. 18 І сказав Єремія до царя Седекії: „Щоб я згривив тобі й рабам твоїм та цьому народові, що ви віддали мене до в'язниці? 19 І де ваші пророки, що вам пророкували, говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“ 20 А тепер послухай, пане мій царю: хай упаде моє благання перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ 21 І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї в'язниці, і давали йому буханець хліба на день з вулиці пекарів, аж поки не скінчився весь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелемеїн, і Пашхур, син Малкійїн, ті слова, що Єремія говорив до всього народу, кажучи: 2 „Так говорить Господь: Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халдеїв, той буде жити, і стане йому душа його за здобич, — і він житиме! 3 Так говорить Господь: Напевно буде дане це місто в руку війська вавилонського царя, — і він здобуде його!“ 4 І сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослаблює руки вояків, позоставилих у цьому місті, та руки всього народу, говорячи їм слова, як оці. Бо цей чоловік не шукає для цього народу добра, а тільки зла!“ 5 І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічого не вдіє супроти вас“. 6 І взяли Єремію та й кинули його до ями Малкійї, царєвого сина, що в подвір'ї в'язниці, і спустили Єремію шнуром. А в ямі була не вода, а тільки багно, — і загруз Єремія в багні! 7 І почув мурин Евед-Мелех, євнух, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніяминової брамі. 8 І вийшов Евед-Мелех з царського дому, та й сказав цареві, говорячи: 9 „Пане мій царю, ці люди вчинили зло в усьому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. 10 І наказав цар муринові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси трое люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ 11 І взяв Евед-Мелех тих людей з собою,

і прийшов до царського дому під скарбницею, і набрав ізвідти подертого шмаття та непотрібних ляхів, і спустив їх до Єремії до ями шнурями. 12 І сказав мурін Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнури!“ І зробив Єремія так. 13 І потягнули Єремію шнурями, і витягли його з ями. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці. 14 І послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до себе, до третього входу, що в домі Господньому. І сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!“ 15 І сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщу тобі, то чи справді не вб'єш ти мене? А коли пораджу тобі, то мене не послухаєш“. 16 І присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!“ 17 І сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спалене огнем, і будеш жити ти та дім твій. 18 А якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дане в руку халдеїв, і вони спалять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. 19 І сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали мені в їхню руку, і щоб не насміялися з мене“. 20 І сказав Єремія: „Не дадуть! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! 21 А якщо ти не схочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: 22 І ось усі жінки, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відведені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багно твої ноги, та вони назад відійшли“. 23 А всі жінки твої та всі сини твої будуть відведені до халдеїв, і ти не втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схплений, а місто це буде спалене огнем“. 24 І сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. 25 Бо коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи нам, що говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'ємо тебе. І що ж говорив тобі цар?“ 26 то скажеш до них: „Я склав своє благання перед царське обличчя,

щоб не вертали мене до Єгонатанового дому, щоб там не помёрти“. 27 І прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно зо всіма тими словами, що звелів був цар. І вони мовчки відійшли від нього, бо не довідалися про обговорену річ. 28 І сидів Єремія на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. І сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, та все його військо до Єрусалиму та й облягли його. 2 Одинадцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий прілім до міста. 3 І поприходили всі зверхники вавилонського царя, і посідали в Середущій брамі: Нергал-Сар'ецер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший ёвнух, Нергал-Сар'ецер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. 4 І сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі вояки, то вони повтікали, і повиходили вночі з міста дорогою царського садка, брамою між обомá мурами, і вийшли дорогою в степ. 5 І погналося халдейське військо за ними, і догнали Седекію в ерихонських степáх. І взяли вони його, і завели його до Навуходоносора, царя вавилонського, до Рівли, в краю Хамат, і той засудив його. 6 І цар вавилонський порізав Седекієних синів в Рівлі на очáх його; і всіх шляхётних Юдиних порізав вавилонський цар. 7 А очі Седекії він вибрав, і скував його мідяними кайдáнами, щоб відвести його до Вавилону. 8 А дім царя та дому наро́ду халдеї попалили огнем, і порозбивали мури Єрусалиму. 9 А решту наро́ду, позоставили у місті, та перебіжців, що попереходили до нього, і решту народу, що позостáлися, вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, до Вавилону. 10 А з бідноті народу, що не мали нічого, Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля. 11 І наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царської сторожі, говорячи: 12 „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, тák з ним зроби!“ 13 І послав Невузар'адан, начальник

царській сторожі, і Невушазбан, старший євнух, і Нергал-Сар'ецер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, **14** і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед народу. **15** А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке: **16** „Іди, і скажеш до муріна Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я наводжу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня. **17** Але тебе врятую цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїшся. **18** Бо конче врятую тебе, і від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорить Господь“.

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамі, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. **2** І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог твій, говорив оце зло на це місце. **3** І навів, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. **4** А тепер ось я сьогодні розквітую тебе з кайданів, що на твоїх руках. Якщо в очах твоїх добре піти зо мною до Вавилону, іди, і зверну я своє око на тебе. А якщо зле в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залишись. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!“ **5** І коли той не на вертався на це, сказав далі: „То вернися до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містами, і живи з ним серед народу; або куди тобі подобається, туди йди“. І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. **6** І прийшов Єремія до Гедалії, сина Ахікамового, до Міцпі, й осівся з ним серед народу, позосталого в краї. **7** А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалію, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин і жінок та

дітей, і тих з бідних краї, що не були вигнані до Вавилону, **8** то поприходили до Гедалії до Міцпи: і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахеянина, вони та їхні люди. **9** І Гедалія, син Ахікама, сина Шафанового, заприсягнувся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтеся служити халдеям! Сидіть у краї й служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре! **10** А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прийдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плоди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! **11** І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. **12** І вернулися всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краї, до Гедалії до Міцпи, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато. **13** А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпи, **14** та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікама. **15** А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи: „Нехай я підую й уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Навщо мають забити тебе, і буде розпоршений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“ **16** І сказав Гедалія, син Ахікама, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжу ти говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпи, і їли там разом хліб у Міцпі. **2** І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановив був начальником над краєм. **3** І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там. **4** І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав,

— 5 і поприходили люди з Сихему, з Шіло та з Самарії, вісімдесят люда оголеноборідих, і в подертій одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та ладан, як принесення для Господнього дому. 6 І вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпи, ідучи та плачучи. І сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ 7 І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізав Ізмаїл, син Нетаніїн, і повкидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним. 8 Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скърби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. 9 А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баеші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трупами. 10 І Ізмаїл узяв у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та весь нарід, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетаніїн, і пішов, щоб перейти до Аммонових синів. 11 І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. 12 І взяли вони всіх тих людей, і пішли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великій воді, що в Гів'оні. 13 І сталося, як увесь нарід, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що були з ним, то зрадів. 14 І відвернувся весь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпи, і вернулися, і пішли до Йоханана, сина Кареахового. 15 А Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісьмомá людьмі від Йоханана, і пішов до Аммонових синів. 16 І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жінók, і дітей, і ёвнухів, що вернув з Гів'ону. 17 І пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеємі, щоб піти й утікти до Єгипту 18 від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїн, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого

вавилонський цар настановив був начальником над краём.

42 І підійшли всі військові зверхники та Йоханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та весь нарід від малóго й аж до великого, 2 та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. 3 І нехай виявить нам Господь, Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“. 4 І промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. І станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звіщу вам, — нічого не затаю від вас“. 5 А вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. 6 Чи добре й чи зле, ми послушаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли будемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. 7 І сталося з кінцем десятиох днів, і було Господнє слово до Єремії. 8 І він покликав Йоханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхників, що були з ним, та весь нарід від малóго й аж до великого, 9 та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лице: 10 Якщо ви будете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. 11 Не бійтеся вавилонського царя, якого ви боїтеся, не бійтеся його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! 12 І дам Я вам милість, і змилюся над вами, і він верне вас до вашої землі. 13 А якщо ви скажете: „Не будемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, 14 кажучи: „Ні, ми підемо до єгипетського краю, де не побачимо війни, і не почуємо звуку сурмі, і на хліб не будемо голодні, і там будемо сидіти“, 15 то тому послушайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і ввійдете, щоб чужинцями замешкати

там, 16 то станеться: той меч, що ви боїтеся його, досягне вас там, ув єгипетськім краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви повмираєте... 17 І станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, повмирають від меча, від голоду та від моровиці, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. 18 Бо так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лютість Моя на мешканців Єрусалиму, так вилеться лютість Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятьбу, і на застрашення, і на прокляття, і на ганьбу, і ви вже не побачите цього місця. 19 Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! 20 Бо ви зблудилися в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. 21 І переказав я вам сьогодні, та не послухалися ви голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. 22 А тепер знайте напевно, що повмираєте від меча, голоду та від зарази в тому місці, куди хочете йти, щоб жити там чужинцями“.

43 І сталося, як Єремія скінчив говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав його до них Господь, Бог їхній, 2 то сказав Азарія, син Гошаїн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундючні люди, кажучи до Єремії: „Брехню ти говориш! Не послав тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — 3 то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійїн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. 4 І не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та весь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. 5 І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були вигнані, щоб замешкати в Юдиному краї, 6 мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина

Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійїним, 7 і прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. 8 І було слово Господне до Єремії в Тахпанхесі таке: 9 „Візьми в свою руку великі каміння, і сховай їх у глині на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах юдейських людей. 10 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й візьму Навуходносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтягне над ними. 11 І він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначене на смерть — піде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — піде на меч. 12 І підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокій. 13 І він поламає посвячені стовпи Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а доми єгипетських богів попалить огнем“.

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краї Патрос, говорячи: 2 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив на Єрусалим та на всі Юдині міста, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешканця. 3 Це через їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнівити Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваші батькі. 4 І посилав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обридливої речі, яку Я зненавидив! 5 Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. 6 І вилилась лютість Моя та Мій гнів, і запалав він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустинею, як бачите цього дня. 7 А тепер так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Навщо ви робите велике зло своїм душам, вигублюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишилася вам решта? 8 Навщо ви робите, щоб гнівити Мене чинами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли

чужинцями замешкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокляттям та ганьбою серед усіх людей землі? **9** Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що наробили в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму? **10** Не були вони впокорені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Законом Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батькам. **11** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зверну обличчя Своє на вас вам на зло, щоб викоренити всього Юду! **12** І візьму Я залишок Юди, що звернули обличчя своє на мандрівку в єгипетський край, щоб чужинцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попадають від меча та від голоду, погинуть від малого й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьбою, застрашенням, і прокляттям та ганьбою. **13** І покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровіцею. **14** І не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужинцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного краю, куди вони бажать усією душею своєю вернутися й оселитися там. Але не вернуться вони, хіба тільки поодинокі втікачі!“ **15** І відповіли Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінки кадять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і весь народ, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: **16** „Щодо слова, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. **17** Бо напевно виконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, як робили ми та батьки наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насичувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. **18** А відколи перестали ми кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! **19** А коли ми кадимо небесній цариці й приносимо їй литі жертви, то хіба без відома наших чоловіків ми робимо для неї жертвні калачі з її зображенням, і ллемо їй литі жертви?“ **20** І сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говорячи: **21** „Хіба не кадило, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму в

та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? **22** І не зміг Господь більше знести зла ваших чинів, та ті гидоти, що ви наробили, — тому став ваш край руїною, і застрашенням та прокляттям, так що немає мешканця, як бачите цього дня“. **23** За те, що кадили ви, і що грішили Господеві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Законом Його й Його правом та свідощтвами Його, тому спіткало вас оце зло, як бачите цього дня“. **24** І сказав Єремія до всього народу та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, весь Юдо, що в єгипетському краї! **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінки говорили своїми устами й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, “тому напевно здійсніте ваші присяги, і конче виконайте обітниці ваші. **26** Тому то послушайте Господнього слова, весь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своїм Ім'ям, — говорить Господь, — що не буде вже Ім'я Мое кликатися устами жодного юдеянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у всьому єгипетському краї. **27** Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдеянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. **28** А врятовані від меча вернуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечисленими. І пізнає весь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чие слово виконається: Мое чи їхнє? **29** А оце вам той знак, — говорить Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче справдяться Мої слова на вас на зло. **30** Так говорить Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі його, як дав Я Седекю, Юдиного царя, у руку Навуходоносора, вавилонського царя, його ворога, що шукав душі його!“

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійіного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єремійних уст, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосііного, царя Юдиного, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху:

3 Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю мого! Я змучивсь зідханням своїм, і не знайшов відпочинку!“ 4 Так скажеш йому: Так говорить Господь: Ось Я поруйную, що Я збудував, а що Я насадів, те Я вирву, також усю землю Свою. 5 А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я наведу зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу твою за здобич на всіх тих місцях, де ти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що було пророкові Єремії про народи. 2 На Єгипет. На військо фараона Нехо, єгипетського царя, що був над річкою Ефратом у Каркеміші, якого побив Навуходоносор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосііного, царя Юдиного: 3 „Приготуйте щитка та щита, і приступіть до війни! 4 Запрягайте коні й сідайте, верхівці, і поставайте в шоломах! Вічистіть ратища та зодягніться в кольчуги! 5 Що то бачу: вони полякались й назад відступають? А лицарі їхні подолані та втікають і не оглядаються. Страхіття навколо, говорить Господь! 6 Швидкий не втече, і не врятується лицар, — на півночі, при річці Ефраті спіткнуться вони та й попадають! 7 Хто то такий підіймається, мов та Ріка, як річки, його води хвилюються? 8 Єгипет, немов та Ріка, підіймається він, — мов річки, його води хвилюються, — і каже: Підіймуся, покрию я землю, і вігублю місто й мешканців його! 9 Сідайте на коні й шалійте, колесниці! І хай лицарі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щита, та людіиці, що хапають, натягують лука! 10 А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помститися над ворогами своїми, і меч буде жерти — й насититься, і досить нап'ється їхньої кроби, бо це буде жертва для Господа, Бога Саваота, в північному краї при річці Ефраті! 11 Піди до Гілеаду, й бальзаму візьми, дівчино, дочко Єгипту! Надармо вживаєш ти ліків багато, — своїх ран не загбійш! 12 Почули народи про ганьбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткнулися лицар об лицаря, разом упали обоє вони!“ 13 Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихід Навуходоносора, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: 14 „Розкажіте в Єгипті, і розголовіте в Мігдолі, і розголовіте в Нофі й Тахпанхесі! Скажіть: стань, і собі приготуйся, бо меч пожире круг тебе! 15 Чому твої лицарі впали? Не втрималися, бо

пхнув їх Господь! 16 Стало багато таких, що спіткнулися, навіть падають один на одного й говорять: Уставай, і до свого народу вернімося, і до краю народження нашого, перед згубним мечем! 17 Назвіть ім'я фараону, цареві єгипетському: Загібіль, — пропустив він усталений час! 18 Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймення, — він прийде, немов би Фавор у горах, й як при морі Кармел! 19 Приготуй необхідне собі на мандрівки, мешканко, о дочко Єгипту, бо стане спустошенням Ноф, і він спалений буде, — і в ньому не буде мешканця! 20 Єгипет — теля гарноусте, та летить он із півночі гедзь! 21 Серед нього й його наймити, мов телята вгодовані, та й вони повернулись назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навіщення їх. 22 Розлягається голос його, як гадюче сичання, бо йдуть вони з військом, і прийдуть до нього з сокирами, мов дроворуби. 23 Вони ліс його витнуть, — говорить Господь, — хоч він непрохідний, бо стануть вони більш численні, як та сарана, — і не буде числа їм. 24 Засоромлена буде єгипетська донька, — буде видана в руку народу північного. 25 Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амона із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, що на нього надіються. 26 І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потому він буде заселений, як за днів давніх, говорить Господь! 27 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, і не страшися, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалека, і насіння твоє — з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив! 28 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблю Я кінець всім народам, куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, і тебе непокараним не полишу!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на филистимлян, перше як фараон побив Аззу. 2 „Так говорить Господь: Ось підіймаються води із півночі, і стануть вони за потік заливний, і заллють вони землю та все, що на ній, місто й замешкалих в ньому, — і буде кричати людина, і кожен мешканець землі заголовіть. 3 Через гук тупотіння

копіт баских ко́ней його, через гуркіт його колесниць, через скрип його кіл не звернулись батькі до синів, бо зомліли їм руки, **4** бо настав це той день, щоб понищити всіх филистимлян, щоб Тіру й Сидо́нові вігубити помічну всяку рештку. Бо понищить Господь филистимлян, рештку о́строва Кафтора, **5** шолудивою стане Азза́, згине Ашкелон, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарізи робити собі у жалобі? **6** О мечу Господній, аж доки ти не заспокоїшся? Вернися до піхви своєї, заспокойся й замобкни! **7** Але як заспокоїться він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призна́чив його!“

48 На Моава. Так каже Господь Саваот, Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно пору́йноване; Кір'ятаїм посоромлений, здобутий; посоромлений За́мок високий, заляканий. **2** Нема більше слави Мо́аву! У Хешбоні лихе вимишляють на нього: „Ходімо, і вітнім його із наро́ду!“ Теж, Мадмене, замобкнеш і ти: за тобою йде меч! **3** Чути крик із Горонаїму: Руїна й нещастя велике! **4** Моав пору́йнований, крик підняли аж до Цоару, **5** бо ходом в Лухіт підуть догорі з великим плачем, бо на збіччі Горонаїму чути крик боязкий про руїну. **6** Утікайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отой ві́рес в пустині! **7** Бо за те, що надіявся ти на вчинки свої та на скарби свої, ти також будеш узятий, і піде Кемош до полону, а разом із ним його священники та його зверхники. **8** І прийде руїна до кожного міста, і не буде врятоване жодне із них, і загине долина, й погублена буде рівнина, бо так говорив був Господь! **9** Дайте крила Моаву, — і він відлетить, і міста його стануть спустошенням, так що не буде мешканця у них. **10** Проклятий, хто робить роботу Господню недбало, і проклятий, хто від крові меча свого стримує! **11** Спокійний Моав від юна́цтва свого, і мирний на дріжджах своїх, і не лито із посуду в посуд його, і він на вигнання не йшов, тому в нім його смак позостався, а запах його не змінився. **12** Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і пошлю Я на нього розли́вачів, — і його розіллють, і посуд його опорожнять, і дзбанкі його порозбивають! **13** І за Кемоша Моав посоромлений буде, як Ізраїлів дім посоромлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. **14** Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні

до бою?“ **15** Попустошений буде Моав, і до міст його ворог підійметься, — і підуть добірні його юнакі на заріз, каже Цар, що Господь Саваот Йому ймення. **16** Близький похід нещастя Моава, а лихо його дуже ква́питься. **17** Співчуйте йому, всі докільля його, і всі, хто ім'я його знає, скажіть: „Як зламалося сильне це бёрло, ця па́лиця пішна!“ **18** Спустися зо слави своєї, і всядься в пустині, о мешканко, дочко Дівону, бо спустошник Моава до тебе прийшов, і понищив твердіні твої! **19** Стань на дорозі й чекай, мешканко Ароеру, питай втікача та врятовану, кажи: „Що́ це сталося?“ **20** Моав посоромлений, бо розтрощений він, ридайте та плачте, і звістіте в Арноні, що Моав попустошений! **21** І суд ось прийшов на рівнинний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, **22** і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатаїм, **23** і на Кір'ятаїм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, **24** і на Керіййот, і на Боцру, і на всі міста моавського краю, далекі й близькі. **25** І відтятий Моавові ріг, і ра́мено його розтрощене, говорить Господь. **26** Упійте його, — бо пишавсь проти Господа він, — і він з плю́скотом упаде до блюво́ти своєї, — і станеться й він посміховиськом! **27** І чи ж для тебе Ізраїль не був посміховиськом цим? Хіба серед злодіїв був знайдений він, що ти скільки говориш про нього, то все головою хитаєш? **28** Покиньте міста, й пробуйте на скелі, мешканці Моава, і будьте, немов та голубка, що над краєм безодні гніздиться! **29** Ми чули про гордість Моава, що чванливий він дуже, про надутість його і його гордування, про бундю́чність його та пиху́ його серця. **30** Я знаю, — говорить Господь, — про зухва́льство його, і про його балачкі безпідставні, — робили вони неслухня́не! **31** Ридаю тому над Моавом, і кричу за Моавом усім, зідхаю над лю́дьми Кір-Хересу. **32** Більш як за Язером Я плакав, Я плакатиму за тобою, винограднику Сівми! Галу́зки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спустошник напад на осінній твій плід, і на винобра́ння твоє, — **33** і за́брана буде поті́ха твоя та радість твоя з виноградника й з краю Моава, і вино із чавіла спиню́! Не буде топтати топта́ч, радісний крик при збиранні не буде вже радісним криком збирання. **34** Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягацу не́стися буде їхній голос, від Цоару аж до Горонаїму, до Еглат-Шелішійі, бо й вода із Німріму пустинею стане.

35 І вігублю Я із Моава, — говорить Господь, — того, хто для жёртов виходить на пагірок, і бо́гови ка́дить сво́му. 36 Тому́ стогне серце Моє за Моавом, немов та сопілка, і стогне серце Моє, як сопілка, за лю́дьми Кір-Хересу, бо погинули ті, хто бага́тство набув! 37 Тому́ кожна голова — облісіла, і кожна борода — обстри́жена, на руках у всіх — порізи жалоби, і на стéгнах — верéта. 38 На всіх даха́х Моава й на площа́х його́ — самий ле́мент, бо розбив Я Моава, мов по́суд, якого́ не люблять, говорить Господь. 39 „Як він розто́щений“ плачуть, „як ганéбно Моав утівав, і як він посоро́млений!“ І Моав став за по́сміх та по́страх для всього́ довкі́лля його́! 40 Бо так промовляє Господь: Ось він, як орел, прилеті́ть, і кри́ла свої́ над Моавом розго́рне, — 41 міста́ будуть взяті, й твердині захо́плені. І того́ дня стане серце лиця́рства Моава, як серце жони-породі́ллі! 42 Із наро́дів Моав буде вігублений, бо пишавсь проти Господа́ він. 43 Страх, та безо́дня, та па́стка на тебе, мешка́нче Моава! говорить Господь. 44 Хто від стра́ху втече, той в безо́дню впаде́, хто ж з безодні підійме́ться, той буде схо́плений в па́стку. Бо спрова́джу на нього́, на то́го Моава, рік їхньої́ кари, говорить Господь. 45 Втіка́чі знеси́лені будуть ставати у тіні Хешбону, бо ви́йде огонь із Хешбону, а по́лум'я з-помі́ж Сигону́, і пої́сть край волос́ся на скро́ні Моаву́ та череп синів галаслі́вих. 46 Горе, Моаве, тобі́! Загинув Кемо́шів наро́д, бо сини тво́ї взяті в по́лн, тво́ї ж до́чки — в неволю́! 47 І верну́ Я Моавові́ долю́ напри́кінці́ днів, говорить Господь. Аж до́сі — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорить Господь: Чи немає́ синів у Ізраї́ля? Чи немає́ спадко́ємця в нього́? Чому́ Гада́ Мілком оді́дичив й осівся наро́д його́ по міста́х його́? 2 Тому́ настаю́ть ось дні, — говорить Господь, — і Я розголо́шу́ крик військóвий на Раббу́ Аммонових синів, — і вона́ стане за купу́ руї́н, а підле́гли міста́ її́ спа́лені будуть огнем, і знов оді́дичить Ізраї́ль спа́док свій, говорить Господь. 3 Рида́й, о Хешбо́не, бо місто́ зруйно́ване! Кричі́ть, до́чки Рабби́, опережі́ться верéтою, лементу́йте й блука́йте по обійста́х, бо Мілком до по́лону́ іде, його́ священники́ й його́ зверхники́ ра́зом! 4 Чого́ ти доли́нами хва́лишся? Долина́ твоя́ розплива́ється кров'ю́, о до́чко неві́рна, що на ска́рби свої́ поклада́єш надію́

та кажеш: „Хто́ при́йде до мене?“ 5 Ось Я страх припровáджу на тебе, — говорить Господь, Бог Саваот, — із усьогó довкі́лля твого́, і ви повті́каєте кожен напе́ред себе, — і не буде кому́ вті́качів позби́рати! 6 А потім верну́ Я долю́ Аммонових синів, говорить Господь“. 7 На Едо́ма. „Так говорить Господь Саваот: Чи в Темані́ немає́ вже мудрости́? Чи згинула́ рада́ розумних? Хі́ба зі́псувалася́ їхня́ мудрість? 8 Уті́кайте, оберні́ться плечі́ма, сядьте гли́бше, мешка́нці́ Дедану́, бо приві́в Я нещастя́ Ісава́ на нього́, — той час, коли́ покара́ю його́! 9 Якщо́ при́йдуть до тебе зби́рачі́ винограду́, вони́ не поли́шать останків, якщо́ ж при́йдуть злоді́ї вночі́, напсу́ють, скільки́ схóчуть. 10 Бо обна́жив Я Ісава́, повідкривав усі́ кри́ївки його́, і він схватис́я не змо́же, — спусто́шене буде́ насіння́ його́, й його́ браття́, і сусі́ди його́, — і не буде́ його́! 11 Залиши́ свої́ сі́роти, — Я утрі́маю́ їх при́ житті́, а вдови́ твої́ хай надію́ на Мене́ кла́дуть! 12 Бо так промовляє́ Господь: Ось і ті, що́ не мали́ б пити́ чаші́ ціе́ї, пити́ будуть напе́вне, а ти непока́раним будеш? Не будеш без ка́ри, бо справді́ ти пі́тимеш чашу́! 13 Бо Со́бою́ присяг Я, — говорить Господь, — що́ Бо́цра́ за спусто́шення́ стане, за га́нбу́, пустиню́ й прокля́ття, і руї́нами ві́чними ста́нуть міста́ її́ всі́! 14 Я зві́стку від Господа́ чув, і відправлений ві́сник між лю́ди: Збері́ться й при́йдіть проти́ неї́, і встаньте́ на бі́й, 15 бо тебе́ Я зробив ось ма́лим між наро́дами, погорджени́м серед лю́дей! 16 Страхі́ття твоє́ обмани́ло тебе́ й горді́сть серця́ твого́, тебе́, що́ в розці́линах скелі́ живеш, що́ висо́ких підгі́рків трима́єшся. Та коли́ б ти кубло́ свое́ й ви́соко́ звив, мов орел, то́ й ізві́дти Я скину́ тебе́, промовляє́ Господь. 17 І стане́ Едо́м за страхі́ття, — ко́жен, хто́ буде́ прохóдити́ ним, осто́впі́є й засви́ще, як порáзи його́ всі́ побачи́ть. 18 Як Со́дом та Гомóрру́ й сусі́дів її́ пору́йно́вано, ка́же Господь, — так ніхто́ там не́ буде́ сиді́ти, і не́ буде́ в нім мéшкати́ чужинцем син лю́дський. 19 Ось підійме́ться він, немов лев, із темного́ лісу́ Йо́рдану́ на во́дяні́ луки́, і Я вмент зроблю́, що́ він побі́жить геть від них, а хто́ ви́браний бу́де, того́ Я поставлю́ над ними. Бо хто́ є́ поді́бний Мені́, і хто́ покличе́ Мене́ перед суд, і хто́ па́стир такий, що́ перед обличчям Мої́м усто́їть? 20 Тому́ то́ послухайте́ за́дум Господній, що́ Він на Едо́ма за́думав, і думкі́ його́ ті, які́ Він на мешка́нців

Теману замислив: Направду, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхнє при них! 21 Від гуку упадку їхнього буде тремтіти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос. 22 Ось підійметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Боцрєю розгórне: і стане серце хоробрих едóмлян в той день, немов серце жони-породіллі“. 23 На Дамаск. „Засорóмивсь Хамаш та Арпал, бо злу звістку почули; в неспокóї тривожнім вони, як те море, що не може вспокóбитись. 24 Дамáск сторопів, обернувся втікати, і страх його міцно охопів, біль та мýки його обгорну́ли, немов породіллю. 25 Як спорожніло славне це місто, місто втіхи Моєї! 26 Тому́ юнакі́ його падати будуть на площáа його, і всі військóві погинуть того дня, говорить Господь Саваот. 27 І під муром Дамáску огонь запалю́, і він пожере Бен-Гадáдські пала́ци!“ 28 На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходоносор, цар вавилонський. „Так говорить Господь: Уставайте, ідіть на Кедáр, і нехай попустошать військá синів сходу! 29 Заберуть їхні намéти та їхню отару, їхні покрóви та всі їхні речі, та їхніх верблюдів собі заберуть, і над ними кричатимуть: Жах звідусіль! 30 Утікайте, мандруйте скоріш, сховайтесь в глибоке, мешкáнці Хацору, — говорить Господь, — бо раду нарадив на вас Навуходоносор, цар вавилонський, і задум задумав на вас! 31 Уставайте, ідіть на наро́д, що спокійно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього засувів, самітно живуть. 32 І стануть верблуди їхні здóбиччю, а їхні чередá — грабежéм, і на всі вітри розвію Я їх, хто волóсся довкóла стриже, і зо всіх їхніх сторін припровáджу на них їхню погібі́ль, говорить Господь. 33 І стане Хацóр за мешкáння шака́лів, за вічне спустóшення, — не замéшкає там лю́дина, і син лю́дський не спіниться в нóбму!“ 34 Слово Господнє, що було пророкові Єремї́и на Елам на початку царюва́ння Седекї́, Юдиного царя, таке: 35 „Так говорить Господь Саваот: Ось Я злама́ю ела́мського лука, головну́ їхню силу! 36 І з чотирьóх кінців неба спровáджу чотири вітри до Еламу, і їх розпорóшу на всі ці вітри́, і не бóде такого наро́ду, куди б не прийшли ці вигнáнці з Ела́му. 37 І настра́шу Ела́м перед їхніми ворога́ми та перед всіма́, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведу́, лю́тість гніву Мого, говорить Господь, — і пошлю́ Я за

ними меча, аж поки не вігублю́ їх! 38 І поставлю́ Престо́ла Свого в Еламі, і вігублю́ звідти царя й його зверхників, каже Господь. 39 Але бóде наприкінці́ днів, поверну́ Я Ела́мові долю, говорить Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилóн, на землю халде́ів через пророка Єремїю: 2 „Звістїте́ між наро́дами й розголосїть, підїміте прапора та розголосїть, не затайте, скажїть: Здобутий уже Вавилóн, засорóмлений Бел, зламаний Меродах, бовва́ни його посорóмлені, порозбївані всі його бóжища! 3 Бо на нього із півночі вийшов наро́д, що оберне в спустóшення землю його, і не буде мешкáнця у нїм: від лю́дини та аж до скотини, усі помандрують та підуть! 4 За тих днів і того ча́су, — говорить Господь, — поприходять сини Ізраїлеві, разóм вони й сини Юди, — усе пла́чучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. 5 Вони будуть питати про Сїона, куди їхні обличчя повернені, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забудеться! 6 Мій наро́д — це отара загинула: па́стирі їхні вчинили блудя́чими їх, їх загнали на гóри, й ходили вони від гори до підгїр'я, забули про ложе свое. 7 Усі, що знахóдили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завїнимо за те, бо вони прогрїші́лися Господу, Пасóвиську правди й надїї батьків їхніх, — Господеві“. 8 Біжїть з Вавилóну, і виходьте із кра́ю халде́ів, і будьте, як козля́та ті перед отаро́ю! 9 Бо ось Я позбўджу́ю, і на Вавилóн наведу́ збір великих наро́дів з північного кра́ю, і вони проти нього шикую́ться, — звідти здобу́тий він бóде! Його стрїли, мов лицар, якому щастїть, — не верта́ються дармо, 10 і здóбиччю стане Халде́я, — наситяться всі, хто спустóшить її, промовляє Господь. 11 Бо радїєте ви, бо втішаєтесь ви, що спáдщину Мою розграбóуєте, бо ви скачете, мов те теля по траві, та іржéте, немов рума́кі. 12 Збентéжилася ваша мати занадто, застидалась родїтелька ваша. Оце для наро́дів кїнець: пустиня, сухóземля й степ! 13 Від Господнього гніву вона незамéшкана буде та стане спустóшенням уся. Кожен, хто буде прохóдити повз Вавилóн, остовпїє й засвїще, як побачить усі ці порáзи його! 14 Ушику́йтеся на Вавилон навкругї́, всі, хто лука натя́гує! Стрїляйте на нього, стрїлі не шкодїйте, бо він Господеві згрїшив! 15 Здїйміть крик проти

нього навколо! Він дав руку піддатись, стовпи його впали, зруйновані мури його, бо це помста Господня. Помститься над ним: як зробив він — зробить так йому! 16 Повигублюйте і сівача з Вавилону, і того, хто хапає серпа в часі жнив! Через меч переслідника вернуться всі до народу свого, і кожен до краю свого втече. 17 Ізраїль — вівця розпорощена, що леви погнали її: перший жер його цар асирійський, а останній — цей Навуходоносор, цар вавилонський, розтрощив йому кості. 18 Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю царя вавилонського й землю його, як Я покарав був царя асирійського. 19 І верну Я Ізраїля на пасовисько його, і він пастися буде на Кармелі й Башані, і на горі на Єфремовій та на Гілеаді душа його сітою буде. 20 За тих днів й того часу — говорить Господь — будуть шукати провини Ізраїлеву, та не буде її, і пробрїхи Юди, одначе не знайдени будуть вони, бо пробачу тому, кого Я позостаблю! 21 На край „Чварів подвійних“, — на нього піди й на мешканців „Покарання“! Поруйнуй і прокляттям вчини все за ними, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобі наказав! 22 Гуркіт бою в краї та велике спустошення! 23 Як побитий й поламаний мотот всієї землі! Яким жахом зробивсь Вавилон для народів! 24 Я пастку поставив на тебе, і схоплений ти, Вавилоне, хоча ти й не знав! Ти знайдений й схоплений був, бо ставав ти на прю проти Господа! 25 Господь відчинив Своє сховище, і вийняв ізвідти знаряддя гніву Свого, це бо зайняття для Господа, Бога Саваота в халдейському краї. 26 Ідїть ви на нього із краї землі, відчинїть його клуні, порозкладайте його, як снопи, і вчинїте заклїттям його, — хай не буде йому позосталого! 27 Його всіх волів повбивайте, — хай підуть вони на зарїз! Горе їм, бо настав їхній день, час навіщення їх! 28 Голос тих, що втікають і рятуються із вавилонського краю, щоб звістити на Сїоні про помсту Господа, нашого Бога, про помсту за храма Його. 29 Склїчте на Вавилону стрільців, усіх, хто лука натягує, табором станьте при ньому навколо, — нехай йому втечі не буде! Відплатїте йому згідно з чином його, як зробив він — зробить так йому, бо гордим він став проти Господа, проти Святого Ізраїлевого! 30 Тому то його юнакі всі поляжуть на площях його, а військові його того дня всі погинуть, говорить

Господь. 31 Ось Я проти тебе, о піхо, — говорить Господь, Бог Саваот, — бо день твій прийшов, час тебе покарати! 32 І спіткнеться пиха й упаде, і не буде того, хто б підніс її. І огонь по містах його Я запалю, — і він пожере всі довкілля його. 33 Так говорить Господь Саваот: Сини Ізраїлеві й сини Юдині — разом утіскувані, і всі, що в полон їх забрали, тримають їх міцно, не хочуть їх випустити. 34 Але Викупитель їх сильний, Господь Саваот — Йому Ймення! Він конче розсудить їхню справу, щоб землю впокоїти, а вавилонських мешканців стривожити. 35 Меч на халдеїв, — говорить Господь, — і на мешканців Вавилону, і на князів його, і на його мудреців! 36 Меч на ворожбитів — і безглуздими стануть, меч на лицарство його — і вони полякаються! 37 Меч на коні його й на його колесниці, та на всю мішанину народів, яка серед нього, — і стануть вони як жінки! Меч на скарби його — й пограбовані будуть! 38 Посуха на воді його, — й вони повисихають, бо це край божків, і шаліють вони від бовванів. 39 Тому звірі пустинні там будуть сидіти з шакалами, і струсі будуть у ньому сидіти, і не буде заселений він вже навіки, і не буде замешканий він з роду в рід. 40 Як Содом та Гоморру й сусідів її Бог був поруйнував, — говорить Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський! 41 Ось із півночі прийде народ, і люд великий, і численні царі, — вони збуджені будуть із кінців землі: 42 Лук та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, — їхній голос, як море реве, вони їдуть на конях, — на тебе вони вшикувались, як муж на війну, вавилонська дочко! 43 Почув цар вавилонський відомість про них, — й опустилися руки йому, обхопив його страх і тремтіння, немов породіллю! 44 Ось підіймається він, немов лев, із темного лісу Йордану на водяні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вибраний буде, того Я поставлю над ними! Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм він устоїть? 45 Тому то послухайте задум Господній, що на Вавилон Він задумав, і думки Його ті, що на землю халдейську замислив: Поправді кажу вам, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхне

при них! **46** Від різголосу про взяття Вавилону земля задрижить, і почуветься крик між народами!

51 Так говорить Господь: Ось Я бурю збуджу на отой Вавилон та на мешканців „серця повстанців на Мене“. **2** І на Вавилон Я пошлю віячі, і розвіють його, і випорожнять його край, бо отбачать його у день зла. **3** Нехай лука свого напинає стрілець проти того, хто й собі напинає, проти того, хто своїм панцерем чваниться! І не змилюйтеся над його юнаками, закляттям учинить усе військо його! **4** І попадають вбиті в халдейському краї, і попробівані на його вулицях. **5** Бо Ізраїль та Юда — не вдівець він по Бозі своєму, по Господу Саваоту, та наповнився край їхній гріхом проти Святого Ізраїлевого. **6** Утікайте зсеред Вавилону, і кожен урятувуйте душу свою! За провину його не погиньте, бо це Господеві час помсти, — Він дасть відповідну заплату йому! **7** Вавилон у Господній руці — золота це чаша, що всю землю напоювала: народи впивались вином тим його, тому пошались народи! **8** Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзому для болю його, — може буде загоєний він! **9** Вавилон лікували, та він не був вілікуваний, — покиньте його, і підемо кожен до краю свого, бо присуд його досягнув до небес, і дійшов аж до хмар! **10** Вивів Господь справедливості наші, — прийдіть, і розповідь на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! **11** Вігостріть стріли, візьміте щити! Збудив Господь духа мідійських царів, бо на Вавилон його задум, — понищити його, бо це помста Господня, помста за храма його! **12** Проти мурів Вавилону підійміте прапора, сторожу зміцніть, сторожів порозставляйте, і чати поставте, бо Господь і задумав, і зробив, що Він говорив був на мешканців Вавилону. **13** О ти, що живеш над великими водами, що маєш скарбів багатенно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захлапності! **14** Господь Саваот присягав був душею Своєю: наповню людми тебе, мов сараню, і на тебе вони крик військовий підіймуть! **15** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо розтяг своїм розумом. **16** Як голос його забринить, у небесах шумлять води, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли із дощем чинить блискавки та випроваджує

вітер зо сховищ своїх, **17** тоді кожна людина в знанні туманіе, усяк золотар посоромлений через боввана, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! **18** Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! **19** Не така, як оці, частка Якова, бо все це Він створив, і Ізраїль — племено спадщини його, Господь Саваот йому ймення! **20** Ти мій молот, знаряддя військове, — тобою поб'ю Я народи, і тобою Я вигублю царства! **21** І тобою поб'ю Я коня й верхівця, і тобою поб'ю колесницю й її візника! **22** І тобою поб'ю чоловіка та жінку, старого та хлопця тобою поб'ю, і тобою поб'ю юнака та дівчину! **23** І тобою поб'ю пастуха й його стадо, і тобою поб'ю селянина та запряг його, і тобою поб'ю Я намісників та їхніх заступників! **24** І я відплачу Вавилоні і всім мешканцям халдів усе їхнє зло, що зробили в Сіоні на ваших очах, промовляє Господь! **25** Оце я на тебе, о горо ти згубна, — говорить Господь, — що всю землю ти губиш! І руку свою простягну над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблю горою горючою! **26** І не братимуть з тебе наріжного каменя, ані каменя на підвалини, бо спустошенням вічним ти станеш, говорить Господь. **27** Підійміте прапор на землі, засурміть у сурму між народами, приготуйте народи на бій проти нього, покличте на нього царства Арарату, Мінні та Ашкеназу, призначте гетьмана над ними, коней спровадьте, немов ту шорстку сарану! **28** Приготуйте на бій проти нього народи, царів Мідії, намісників її та всіх її заступників, та весь край панування її! **29** І затряслася земля, і корчиться стала від болю, бо здійснилися задуми Господа на Вавилон, щоб край вавилонський вчинити жаклівим спустошенням та без мешканця. **30** Силачі вавилонські воювати перестали, — у твердінях осілись, загинула вся їхня сила, зробились, неначе жінки, оселі його попідпалювані, його засуви зламани. **31** Бігун бігуніві назустріч біжить, а посол назустріч посліві, щоб звістити царю вавилонському, що з кінця до кінця взяте місто його, **32** і броди захоплені, і фортеці огнем попалили, вояки перестрашені. **33** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Дочка вавилонська — мов тік в час топання його: іще трохи — й настане для неї час жнив! **34** Пожер мене й стер мене Навуходоносор, цар вавилонський, поставив мене, як той посуд

поробжній, ковтнув він мене, немов змії, моїми розкошами сповнив свого живота, випхнув мене... 35 Насилля моє й моє тіло — на Вавилон, говорить мешканка Сіону, кров же моя — на мешканців халдеїв, говорить Єрусалим! 36 Тому так промовляє Господь: Оце Я змагаюся за справу твою, і помічу твою помсту, і вісушу море його, і джерелю його вісушу. 37 І стане руїною цей Вавилон, мешканням шакалів, страхіттям та посміхом, — і в ньому мешканця не буде! 38 Заревуть вони разом, немов левчуки, загарчять, немов ті левенята. 39 Як вони порозп'ялюються, то зроблю їм бенкету та їх упою, щоб раділи й заснули сном вічним, — і вже не пробудяться, каже Господь! 40 Поспускаю Я їх, мов овець до зарізу, немов баранів із козлами. 41 Як здобутий Шешах, і як схоплена слава всієї землі! Яким ось зробивсь Вавилон посеред народів! 42 На Вавилон вийшло море, і вкрився він безліччю хвиль тих його. 43 Міста його стануть спустошенням, краєм пустині та степу, тим краєм, що в ньому сидіти не буде ніяка людина, і не буде ходити по ньому син людський! 44 І я навіщу Бела в Вавилоні, і вітягну з уст його те, що він був ковтнув, і вже народи до нього не будуть пливсти, немов ріки, і мур вавилонський впаде! 45 Мій народ, виходьте із нього й рятуйте від лютости гніву Господнього душу свою! 46 І щоб серце ваше не слабло, а ви не злякалися вістки, почутої в краї, бо прийде цього року ця звістка, а потім того року та звістка, і буде насилля в краї, і повстане пануючий проти пануючого. 47 Тому то ось дні настають, і навіщу Я божків Вавилону, і весь його край посоромлений буде, і всі його вбиті попадають в нього! 48 І над Вавилоном співатимуть небо й земля, і все, що є в них, бо на нього приходять спустошники з півночі, каже Господь. 49 Вавилон мусить упасти за вбитих Ізраїлевих, як за Вавилон впали вбиті всієї землі. 50 Хто втік від мечу, — ідіть, не ставайте! Пам'ятайте й зда́лека про Господа, а Єрусалим нехай буде на вашому серці! 51 Застидалися ми, як почули цю ганьбу, сором покрив нам обличчя, бо чужинці прийшли у святиню Господнього дому. 52 Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і бовванів його навіщу, і буде стогнати поранений по всім краї його! 53 Коли б Вавилон аж до неба піднісся, і коли б уміцнів свою силу

він на височині, то все таки прийдуть від Мене до нього спустошники, каже Господь! 54 Чується крик з Вавилону, і велике понищення з краю халдеїв, 55 бо спустошить Господь Вавилон і галас великий приглушує в ньому, і шумлять їхні хвилі, як води великі, і розлягається гуркіт їхнього голосу. 56 Бо прийде спустошник на нього, на Вавилон, і схоплене буде лицарство його, їхній лук поламається, бож Бог відплати — Господь, Він напевно заплатить! 57 І поюю його звérхників та мудреців його, намісників його та заступників його, і його лицарів, — і сном вічним заснуть, і не збудяться, каже Цар, Господь Саваот Йому Ймення. 58 Так говорить Господь Саваот: Товстий мур вавилонський аж до основ буде знищений, і брами високі його огнем будуть спалені, — і мучились дармо народи, і для огню мордувались племена! 59 Слово, яке пророк Єремія наказав був Сераї, сину Нерійї, сина Махсеїного, коли він ішов з Седекією, Юдиним царем, до Вавилону, за четвертого року царювання його. А Сераї був головним царським постельником. 60 І написав Єремія все те лихо, що прийде на Вавилон, до однієї книги, усі ті слова, що написані на Вавилон. 61 І сказав Єремія до Сераї: „Як прийде ти до Вавилону, то гляди, прочитай усі ці слова. 62 І скажи: Господи, Ти провіщав на це місце, щоб вигубити його так, що не буде в ньому мешканця від людини й аж до скотини, бо буде воно спустошенням вічним. 63 І станеться, як ти скінчиш читати цю книгу, прив'яжеш до неї каменя, і кинеш її до середини Ефрату, 64 та й скажеш: Так потоне Вавилон, і не встане через те лихо, що Я на нього наведу, — і вони попомучаться!“ Аж досі — слова Єремієні.

52 Седекія був віку двадцяти й одного року, коли зацарював. А царював він в Єрусалимі одинадцять років; ім'я ж його матері — Хамутал, дочка Єремії з Лівни. 2 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. 3 Бо через Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, аж поки Він не відкинув їх від Свого обличчя. А Седекія відпав від вавилонського царя. 4 І сталося за дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборилися проти

нього, і побудували проти нього ва́ла навколо. 5 І ввійшло місто в облогу аж до одинадцятого року царя Седекії. 6 Четвертого місяця, дев'ятого дня місяця настав великий голод у місті, і не було хліба для народу краю. 7 І пробитий був прілім у стіні міста, і всі воякі повтікали, і повиходили з міста вночі доробгою брами між двома мурами, що при царському садку́, бо халдеї були при місті навколо. І пішли вони дорогою в степ. 8 А халдейське військо погналося за царем, та й догнали Седекію в ерихонських степа́х, а все його військо розпоробшилося від нього. 9 І схопи́ли царя, і відвели́ його до царя вавилонського до Рівли в краю Хамата, і там його той засудив. 10 І цар вавилонський порі́зав Седекі́йних синів на оча́х його, а також Юдиних зверхників він порі́зав у Рівлі. 11 А очі Седекії він ви́брав, і зв'язав його ланцюга́ми. І відвів його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язниці аж до дня його смерти. 12 А п'ятого місяця, десятого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонóсора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя. 13 І він спалив Господнього дома та дома царéвого, і всі домі́ в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем. 14 І мури навколо Єрусалиму порозбива́ло все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. 15 А з біднóти народу та решту наро́ду, що позостався в місті, і перебіжників, що перебігли до вавилонського царя, і решту прóстого люду повиганя́в Невузар'адан, начальник царської сторожі. 16 А з біднóти краю начальник царської сторожі позоста́вив де́кого за вина́рів та за рі́льників. 17 А мідяні стовпі́, що в Господньому домі́, і підстави, і мідяне́ море, що в Господньому домі́, халдеї полама́ли, і понéсли всю їхню мідь до Вавилону. 18 І го́рнята, і лопаткі́, і но́жиці, і кропі́льніці, і ложкі́, і весь мідяний по́суд, що ним служать, позабирали. 19 І мискі́, і каді́льніці, і кропі́льніці, і го́рнята, і свічники́, і ложкі́, і жертóвні миски, і що було золоте — забрав золото, а що срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. 20 Два стовпі́, одне море, дванадцять мідяних волів, що під підста́вами, що цар Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для міді всіх цих речей!

21 А стовпі́ — вісімнадцять лі́ктів висо́кість одно́го стовпа́, і шнурóк на дванадцять лі́ктів оточував його, а гру́бина його — чо́тири пальці́, всере́дині поробнявий. 22 І ма́ковиця на ньому — мідяна́, а висо́кість одні́єї ма́ковиці — п'ять лі́ктів та мерéжка, і гранáтові я́блука на ма́ковиці навколо, усе мідь. І для друго́го стовпа́ — так само, і гранáтові я́блука. 23 І було гранáтових я́блук дев'ятдеся́т і шість на ко́жну сто́рону, усі́х гранáтових я́блук на мерéжці навколо — сто. 24 І начальник царської сторожі взяв Серау, головного священика, і Цефанію, друго́го священика, та трьох сторожі́в порóга. 25 А з міста взяв він одного е́внуха, що був начальником над військóвими, та се́меро чоло́віка з тих, що бачать царéве обличчя, що були зна́йдені в місті, і писаря, зверхника військóвого відді́лу, що записував наро́д краю до військóвого відді́лу, і ші́стдеся́т чоло́віка з наро́ду краю, що знахо́дилися в місті. 26 І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівли. 27 І вдарив їх вавилонський цар, і позабива́в їх у Рівлі, у хаматовому кра́ї. І пішов Юда на вигна́ння з своєї землі́! 28 Оце той наро́д, що вигнав Навуходонóср: у сьомому році — три тисячі́ й двадцять і три юде́ї. 29 У вісімнадцятому році Навуходонóсора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі́. 30 У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юде́їв. Усі́х душ — чо́тири тисячі́ й шість сотень. 31 І сталося за тридцятого й сьомого року вигна́ння Єгоякі́ма, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарюва́ння, змі́лувався над Єгоякі́мом, Юдиним царем, і вивів його з дому у в'язнення. 32 І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. 33 І змі́нив в'язничну оде́жу його, і він за́вжди їв хлі́б перед ним по всі́ дні свого життя. 34 А їжа його, їжа стала, видавалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерти, по всі́ дні його життя.

Плач Єремії

1 Як са́мітно сидить колись велелю́дне це місто, немов удовá воно стало! Могутнє посéред наро́дів, княгиня посеред країн — воно стало данни́цею! **2** Гірко плаче по но́чах вона, і слёзи гарячі на що́ках у неї. Нема поті́шителя в неї зо всіх, що кохали її, — її зрадили всі її дру́зі, вони ворогами їй стали! **3** Юдея пішла на вигна́ння з біди та з роботи тяжко́ї, вона оселилася поміж пога́нами, спочі́нку собі не знайшла! Догнали її всі її переслі́дники серед ті́снот. **4** Доро́ги сіонсько́ї до́ньки сумні́, бо немає на свято проча́н! Усі брами її попусти́ли, зідхає священство її, посумні́лі дівчата її, а вона — гірко їй! **5** Її грабі́вники взяли го́ру над нею, і добре веде́ться її ворогам, бо їй завдав смутку Госпо́дь за числе́нність у неї гріхів: Немовлята її до по́ло́ну пішли перед ворогом. **6** І відійшла від сіонсько́ї до́ньки вся вели́чність її. Її князі стали, немов о́лені ті, що па́ші собі не знахо́дять, — і йдуть у безси́ллі перед переслі́дником. **7** У дні лиха свого та стражда́ння свого дочка ерусали́мська спога́дує всі свої ска́рби, — що були від днів давніх, як наро́д її впав був у руку ворожу, і не було, хто б їй поміч подав. Вороги спогляда́ли на неї, і сміялись з руїни її. **8** Дочка ерусали́мська гріхом прогрі́шилась, то́му то нечистою стала, усі, що її шанували, погóрджують нею, наготу́ бо її вони бачили! І зідхає вона, й відверта́ється взад. **9** Нечисті́сть її на подóлках у неї. Вона не згадала свого кінця, та й упала преді́вно, і нікого́ нема, хто б поті́шив її. „Побач, Господи, горе моє, бо звели́чився ворог!“ **10** Гно́битель простяг свою руку на всі її ска́рби, і бачить вона, що в святиню її увіхо́дять пога́ни, про яких наказав Ти: „Не ввійдуть вони в твої збо́ри!“ **11** Увесь наро́д її сто́гне, шукаючи хліба, свої ска́рби ко́штóвні за їжу дають, аби тільки душу свою проживі́ти. „Зглянься, Господи, і подивися, яка стала погóрджена я!“ **12** Не вам ка́жучи, гляньте й побачте, усі, хто дорогою йде: чи є такий біль, як мій біль, що завда́ний мені, що Госпо́дь засмути́в ним мене у день лютого гніву Свого́? **13** Із височини́ Він послав в мої кости́ огонь, і над ними він запанува́в! Розтяг сі́тку на но́ги мої, повернув мене взад, учинив Він мене́ спусто́ши́лою, увесь день боля́щою. **14** Ярмо моїх

про́гріхів зв'язане міцно рукою Йо́го, плету́ться вони та прихо́дять на шию мою! Він зробив, що спіткну́лася сила моя, Госпо́дь передав мене в руки такого, що й зве́стись не мо́жу. **15** Усіх моїх сильних Госпо́дь поскида́в серед мене, мов на свято зібра́ння, Він скликав на мене, щоб моїх юнаків поторо́щити, як у ча́вилі, стоптав Госпо́дь дівчину, Юдину до́ньку. **16** За оцим плачу я, око моє, — моє око слізьми́ заплива́є! бо далеко́ від мене вті́шитель, що душу мою оживив би; мої діти понехту́вані, бо поси́лився ворог! **17** Сіонська дочка́ простягла свої руки, — немає розра́дника їй: Госпо́дь наказав проти Якова довкола ньо́го його ворогам, донька ерусали́мська нечистою стала між ними. **18** „Справедливий Госпо́дь, а я слову Йо́го неслухня́на була́. Послухайте но, всі наро́ди, і побачте мій біль: дівчата мої та мої юнакі у неволю пішли! **19** Взивала до дру́зів своїх, та вони обману́ли мене! Священство моє й мої ста́рші вмирають у місті, шукаючи їжі собі, щоб душу свою поживі́ти. **20** Зглянься, Господи, — тісно мені! Моє нутро бенте́житься, переверта́ється серце моє у мені, бо була́ зовсі́м неслухня́на. На вулиці меч осирóчував, а в до́мі — смерть. **21** Почули, що я ось стогну́, й немає мені поті́шителя, вчули про лихо моє всі мої ворогі, — та й зради́ли, що Ти це зробив. Спровадив Ти день, що його запові́в, — бодай ста́лося їм, як мені! **22** Бодай перед обличчя Твоє прийшло все їхнє лихо, — і вчини їм, як Ти учинив ось мені за гріхи мої всі, — бо численні стогна́ння мої, моє ж серце боля́ще“.

2 Як захма́рив Госпо́дь в Своїм гніві сіонську дочку́! Він кинув із неба на зе́млю пишно́ту Ізраїля, і не згадав у день гніву Свого́ про підні́жка нога́м Своїм, — **2** понищив Госпо́дь, не помилував житла всі Яковові. Він позбу́рював у гніві Своїм у дочкі́ Юди тверді́ні, на землю звали́в, збезчестив Він ца́рство й князі́в усіх його́. **3** В лю́ті гніву відтяв увесь Ізраї́лів рі́г, праві́цю Свою відверну́в Він від во́рога, та й запала́в проти Якова, мов той палю́чий огонь, що навко́ло жере́! **4** Він нап'яв Свого лу́ка, як ворог, проти́вником стала праві́ця Йо́го, і Він вибив усе, що для ока було пожа́дане, у шкіні́ до́ньки сіонсько́ї вилив запéклість Свою, як огонь. **5** Госпо́дь став, як той во́рог, понищив Ізраїля́ Він, всі пала́ти його́ зруйнува́в, тверді́ні

його попустошив, — і Юдиній доньці примножив
зідхання та стогін! **6** Понищив горобжу Свою, немов
у садка, місце зборів Своїх попустошив, Господь
учинив, що забули в Сіону про свято й суботу, і
відкинув царя та священника в лютої гніву Свого.
7 Покинув Господь Свого жертівника, допустив
побезчестити святиню Свою, передав в руку ворога
мури палаців її, — ворогі зашуміли в Господньому
домі, немов би святкового дня! **8** Задумав Господь
зруйнувати мур сіонської доньки, Він витягнув
шнура, Своєї руки не вернув, щоб не нищити,
сумніми вчинив передмур'я та мур, — вони
разом ослабли, **9** її брами запалися в землю,
понищив Він та поламав її засуви. Її цар і князі її
серед поганів. Немає навчання Закону, і пророки
її не знаходять видіння від Господа. **10** Сидять
на землі та мовчать старші доньки сіонської,
порох посипали на свою голову, підперезалися
веретами, аж до землі свою голову ерусалимські
дівчата схилили. **11** Повипливали від сліз мої
очі, моє нутро клекоче, на землю печінка моя
вливається через занепад дочкі мого люду,
коли немовля й сосунець умлівають голодні на
площах міських. **12** Вони квілять своїм матерям:
„Де пожива й вино?“ І скулуються, як ранений,
на площах міських, коли душі свої випускають
на лоні своїх матерів. **13** Що засвідчу тобі, що
вподоблю до тебе, о ерусалимська дочко? Що
вчиню тобі рівним, щоб тебе звеселити, о диво, о
дочко сіонська? Бо велика, як море, руїна твоя,
— хто тебе полікує? **14** Пророки твої провіщали
для тебе марноту й фальшиве, і не відкривали
твого гріха, щоб долю твою відвернути, — для
тебе вбачали пророцтва марноти й вигнання. **15**
Усі, що проходять дорогою, плещуть у долоні на
тебе, і посвістують та головою своєю хитають
над донькою Єрусалиму та кажуть: „Хіба це те
місто, що про нього казали: Корона пишноти,
розрада всієї землі?“ **16** Усі вороги твої пащу на
тебе роззявляють, свіщуть й зубами скреготуть
та кажуть: „Ми пожерли її. Оце справді той день,
що чекали його, — знайшли ми і бачимо його!“
17 Учинив Господь те, що задумав, Він виповнив
слово Своє, що його наказав від днів давніх: усе
зруйнував, і милосердя не мав, і ворога втішив
тобою, Він рога підійняв супротивних твоїх. **18** Їхне
серце до Господа крик підіймає, о муре, о дочко

Сіону! Проливай, як потік, сльози вдень та вночі,
не давай відпочинку собі, нехай не спочине зиниця
твоя! **19** Уставай, голоси уночі на початку сторожі!
Виливай своє серце, мов воду, навпроти обличчя
Господнього! Підійми ти до Нього долони свої за
душу своїх немовлят, що від голоду мліють на розі
всіх вулиць! **20** Споглянь, Господи, і подивися, кому
Ти зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінки
їли плід свій, своїх немовлят, яких виплекали?
Щоб був у святині Господній забитий священник
і пророк? **21** Лежать на землі на вулицях рядом
юнак та старій. Попадали діви мої та мої парубки
від мечя, — Ти побив їх в день гніву Свого, порізав,
не мав милосердя. **22** Ти викликував, мов на день
свята, жахоти мої із довкілля, — і врятованого не
було, і позостальця в день гніву Господнього, —
повигублював ворог мій тих, кого виплекала та
зростила була.

3 Я той муж, який бачив біду від жезла Його гніву,
— **2** Він провадив мене й допровадив до темряви,
а не до світла. **3** Лиш на мене все знову обертає
руку Своєю цілий день. **4** Він віснажив тіло моє й
мою шкіру, мої кості сторобчив, **5** обгородив Він
мене, і мене оточив гіркотю та мукою, **6** у темноті
мене посадив, мов померлих давнє. **7** Обгородив
Він мене — і не вийду, тяжкими вчинив Він
кайдани мої. **8** І коли я кричу й голошу, затикає Він
вуха Свої на молитву мою, **9** Камінням обтесаним
обгородив Він дороги мої, повикривлював стежки
мої. **10** Він для мене ведмідем чатуєчим став,
немов лев той у сховищі! **11** Поплував дороги мої та
розшарпав мене, учинив Він мене опустошеним!
12 Натягнув Свого лука й поставив мене, наче ціль
для стріли, — **13** пустив стріли до нірок моїх
з Свого сагайдака **14** Для всього народу свого я
став посміховиськом, глумливою піснею їхньою
цілий день. **15** Наситив мене гіркотю, мене напоїв
полинєм. **16** І стер мені зуби жорствою, до попелу
кинув мене, **17** і душа моя спокій згубила, забув я
добрє. **18** І сказав я: Загублена сила моя, та моє
сподівання на Господа. **19** Згадай про біду мою й
муку мою, про полінь та отруту, — **20** душа моя
згадає безперестанку про це, і гнеться в мені.
21 Оце я нагадую серцеві своєму, тому то я маю
надію: **22** Це милість Господня, що ми не погинули,
бо не нокінчилось Його милосердя, — **23** нове воно

кожного ранку, велика бо вірність Твоя! 24 Господь — це мій уділ, — говорить душа моя, — тому я надію на Нього складаю! 25 Господь добрий для тих, хто надію на Нього кладє, для душі, що шукає Його! 26 Добре, коли людина в мовчанні надію кладє на спасіння Господне. 27 Добре для мужа, як носить ярмо в своїй молодості, — 28 нехай він самотно сидить і мовчить, як поклав Він на нього його; 29 хай закриє він порохом уста свої, може є ще надія; 30 хай щόку тому підставляє, хто його б'є, своєю ганьбою насичується. 31 Бо Господь не навiки ж покине! 32 Бо хоч Він і засмутить кого, проте змилюється за Своєю великою милістю, — 33 бо не мучить Він з серця Свого, і не засмучє людських синів. 34 Щоб топтати під своїми ногами всіх в'язнів землі, 35 щоб перед обличчям Всевишнього право людини зігнути, 36 щоб гнобити людину у справі судовій його, — оцього не має на оці Господь! 37 Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не наказав? 38 Хіба не виходить усе з уст Всевишнього, — зле та добре? 39 Чого ж нарікає людина жива? Нехай скаржаться кожен на гріх свій. 40 Пошукаймо доріг своїх та дослідімо, і вернімось до Господа! 41 підіймімо своє серце та руки до Бога на небі! 42 Спроневірилися ми й неслухняними стали, тому не пробачив Ти нам, 43 закотився Ти гнівом і гнав нас, убивав, не помилював, 44 закотив Себе хмарою, щоб до Тебе молитва моя не дійшла. 45 Сміттям та огідою нас Ти вчинив між народами, 46 наші всі ворогі пороззявляли на нас свого рота, 47 страх та яма на нас поприходили, руїна й погибель. 48 Моє око спливає потоками водними через нещастя дочкі мого люду. 49 Виливається око моє безупинно, нема бо перерви, 50 аж поки не зглянеться та не побачить Господь із небес, — 51 моє око вчиняє журбу для моєї душі через дщок усіх мого міста. 52 Ловлячи, ловлять мене, немов птаха, мої вороги безпричинно, 53 життя моє в яму замкнули вони, і каміннями кинули в мене. 54 Пливають мені води на голову, я говорю: „Вже погублений я!“ 55 Кликав я, Господи, ймення Твоє із найглибшої ями, 56 Ти чуєш мій голос, — не заховуй же вуха Свого від збйку мого, від благання мого! 57 Ти близький того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бійся!“ 58 За душу мою Ти змагався, о Господи, життя моє викупив Ти. 59 Ти бачиш, о Господи, кривду

мою, — розсуди ж Ти мій суд! 60 Усю їхню помсту ти бачиш, всі задуми їхні на мене, 61 Ти чуєш, о Господи, їхні наруги, всі задуми їхні на мене, 62 мову повстанців на мене та їхнє буркотіння на мене весь день. 63 Побач їхнє сидіння та їхнє вставання, — як завжди глумлива їхня пісня! 64 Заплати їм, о Господи, згідно з чином їхніх рук! 65 Подай їм темноту на серце, прокляття Твоє нехай буде на них! 66 Своім гнівом жени їх, і вигуби їх з-під Господніх небес!

4 Як потемніло золото, як відмінилося щире те золото добре, як на розі всіх вулиць каміння святе порозкидане! 2 Коштовні сіонські сини, щирим золотом важені, як тепер ось за глиняний посуд полічені, за чин рук ганчарських! 3 Навіть шакали витягують перса, годують своїх молодят, а доня народу мого жорстока, мов струси в пустині: 4 язик сосунця до його піднебіння від спраги прилип. Хліба жадають собі немовлята, — й немає нікого, хто б їм відломив. 5 Ті, що їли присмаки, — на вулицях з голоду мліють; ті, що виплекані на пурпурі, — тепер смітників обіймають. 6 І більшою стала вина доньки люду мого за прогріх Содому, що був перевернений вміть, — і не торкалися руки до нього. 7 Її можновладці чистіші від снігу були, біліші від молока, їхнє тіло червоне, мов перли, їхній вигляд — сафїр, — 8 а тепер їхній вигляд чорніший за сажу, не розпізнають їх на вулицях, їхня шкіра стягнулась на їхній кості, зробилась сухою, як дерево. 9 Забитим мечем стало ліпше, ніж повбиваним голодом, що гинуть проколені, за браком плодів польових. 10 Руки жінок милосердних варили своїх діточок, які стали поживою їм під час руйнування дочкі мого люду. 11 Закінчив Господь лютість Свою, вилив жар Свого гніву, — і запалив на Сіоні огонь, і пожер він основи його! 12 Не вірили земні царі та всі мешканці цілого світу, що ввійде противник та ворог до брам Єрусалиму. 13 Усе сталося це за провини пророків його, за неправду священства його, що кров праведників серед нього лили. 14 По вулицях бродять, немов ті сліпці, поплямовані кров'ю, так що люди не можуть діткнутись до бдягу їхнього. 15 „Уступіться, нечисті!“ кричали до них, „уступіться, збчуйте, не доторкуйтеся!“ І повтікали вони й мандрували, і казали між людьми: „Мешкати в нас

більш не будуть!“ 16 Господнє лице розпоробило їх, не дивиться більше на них, — бо вони не звертали уваги на обличчя священників, до старіх вони ласки не мали. 17 Уже прогляділи ми очі свої, даремно чекавши на поміч собі, — на варті своїй ми чекали наро́ду, який нас не спас. 18 Чатують вони наші кро́ки, щоб ходіти не могли ми по плóщах своїх. Кінець наш наблизився, спóвнилися наші дні, бо прийшов нам кінець. 19 Гнобители наші скоріші були за орлів піднебесних, — вони уганялись за нами по гóрах, на нас чатували в пустині. 20 Попав в ями живу́щий наш Дух, Господній помáзанець, що ми говорили про нього: „Ми будемо жити в тіні його серед наро́дів“. 21 Веселися та тішся, о дóчко Едому, що сидиш в краю Уц, — також над тобою пере́йде злий келіх, уп'ешся й огóлишся й ти! 22 Скінчилася кара твоя, дóчко Сіону, — не буде Він більше тебе виганяти, — та твоє безакóння скарає Він, дóчко Едому, відкриє провини твої!

5 Згадай, Господи, що́ з нами сталося, — зглянься й побач нашу гáньбу, — 2 наша спáдщина дістáлась чужим, доми наші — чужинцям! 3 Поставали ми сиротами: нема ба́тька, а ма́тінки наші — неначе ті вдóви! 4 Свою воду за срібло ми п'ємо́, наші дрóва за гроші одержуємо. 5 У потилицю нас поганяють, помучені ми, і споко́ю не маємо! 6 До Єгипту й Асирії ру́ку витягуємо, — щоб насититись хлібом! 7 Батьки наші грішили, але їх нема, — а ми двигаємо їхні провіни! 8 Раби запанували над нами, і немає нікого, хто б вірятавав з їхньої руки. 9 Нарáжуючи свою душу на меч у пустині, достаємо свій хліб. 10 Шкіра наша, мов піч, — попалілась з пекучого голоду, 11 Жінок на Сіоні безчестили, дівчат — по Юдейських містах. 12 Князі їхньою рукою повішені, лица старіх не пошановані. 13 Юнакі носять камінь млинóвий, а хлопці під ношею дров спотикаються. 14 Перестали сидіти старші в брамі, юнакі — свою пісню співати, 15 втіха нашого серця спинілась, наш та́нець змінивсь на жалóбу. 16 Спа́ла корона у нас з голові, о горе, бо ми прогрішілись, — 17 тому́ наше серце боляще, тому́ наші очі потёмніли, 18 через гóру Сіон, що спустóшена, брóдять лисиці по ній. 19 Пробува́еш Ти, Господи, вічно, Твій престóл з роду в рід: 20 Нащо ж нас забуваєш

навік, покидаєш на довгі дні нас? 21 Приверни нас до Себе, о Господи, — і вернемось ми, віднові наші дні, як давніше було! 22 Хіба́ Ти цілком нас відкинув, прогнівавсь занадто на нас?

Езекіїль

1 І сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полонених над річкою Кевар, відкрилося небо, і побачив я Божі видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоакіма, — **3** сталося Господнє слово до Езекіїла, сина Бузі, священника, у халдейському краї над річкою Кевар, і була там над ним Господня рука. **4** І побачив я, аж ось бурхливий вітер насував із півночі, велика хмара та палючий огонь; а навколо неї — сяйво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** А з середини його — подоба чотирьох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людїни. **6** І кожна мала чотири обличчі, і кожна з них мала чотири крилі. **7** А їхня нога — нога проста, а стопі їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони сяяли, як ніби блискуча мідь. **8** А під їхніми крилами були людські руки на чотирьох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила прилягали одне до одного, не оберталися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** А подоба їхнього обличчя — обличчя людїни та обличчя лева мали вони четверо з правіці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалася одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло. **12** І кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході своїй. **13** А подоба тих істот була на вид вугілля з огню, вони палали на вигляд смолоскіпів; той огонь проходжувався поміж істотами. І огонь мав сяйво, і з огню виходила блискавка. **14** І ті живі істоти бігали й верталися, немов блискавка. **15** І придивився я до тих істот, аж ось по одному колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній віріб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній виріб — ніби колесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири боки, не оберталися в ході своїй. **18** А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкола в чотирьох їх було повне очей. **19** І коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-

над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, йшли, куди мав той дух йти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** А на головах тих живих істот була подоба небозводу, ніби грізний кришталь, розтягнений над їхніми головами згори. **23** А під цим небозводом були їхні прості крила, звернені одне до одного. У кожної було по двоє крил, що закривали їм їхні тіла. **24** А коли вони йшли, чув я шум їхніх крил, як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гамору, як табору. А коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** І розлягався голос з-над небозводу, що над їхньою головою. І коли вони ставали, опадали їхні крила. **26** А згори небозводу, що над їхньою головою, була подоба трону на вигляд каменя сапфіру; а на подобі трону була подоба на вигляд людїни, на ньому згори. **27** І бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в середині його навколо, від виду стегон його й вище, а від виду стегон його й до долу бачив я ніби огонь та сяйво навколо нього. **28** Як вигляд веселки, що буває в хмарі в дощовий день, такий був вигляд сяйва навколо. Це був вигляд подоби Господньої слави! І коли я це побачив, я впав на обличчя своє, і почув голос, що говорить.

2 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведіся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **2** І ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батькі відпали від Мене аж до цього дня! **4** А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. І ти скажеш до них: Так говорить Господь Бог! **5** А вони чи послухаються, чи занехають, — бо вони дім ворохобний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** А ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будяччя та терніна, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дім ворохобний. **7** І будеш говорити до них Мої слова, — чи вони послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні. **8**

А ти, сину людський, послухай, що кажу Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дім ворохобности, — відкрий свої уста та з'їж, що Я тобі дам". 9 І побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий. 10 І Він розгорнув його перед моїм обличчям, — а він пописаний спереду та ззаду. І було на ньому написано пісні плачу, стогін та горе.

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ 2 І відкрив я свої уста, і Він дав мені з'їсти цього звоя. 3 І сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і напівни своє нутро тим звозем, що даю Я тобі!“ І я з'їв. І був він в устах моїх солодкий, як мед. 4 І сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми словами. 5 Бо ти посланий не до народу чужої мови та тяжкого язика, але до Ізраїлевого дому, 6 не до численних народів чужої мови та тяжкого язика, що ти не розумієш їхніх слів. Та коли б і до них послав тебе, вони будуть слухати тебе! 7 Але Ізраїлів дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо ввесь Ізраїлів дім — твердолобі та жорстокосерді вони! 8 Ось Я зробив твоє обличчя твердим проти їхнього обличчя, і чолб твоє твердим проти лоба їхнього. 9 Як той діамант, твердішим від скелі, зробив Я чолб твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохобности!“ 10 І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова, які говорю Я до тебе, візьми в своє серце та слухай вухами своїми. 11 І йди, піди до вигнанців, до синів твого народу, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорить Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехають“. 12 І підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громового голосу: „Благословенна слава Господня!“ із свого місця, 13 і шум крил живих істот, що дотикались одне об одне, і цокіт коліс рівночасно з ними, і гуркіт громового голосу! 14 І Дух підійняв мене, і взяв мене, і йшов я огірчений в лютості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! 15 І прийшов я до вигнанців в Тел-Авіві, що сидять при річці Кевар, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день остовпівий. 16 І сталося в кінці семи день, і було

слово Господне до мене таке: 17 „Сину людський, Я настановив тебе вартовим для Ізраїлевого дому, — і як почувеш ти слово з уст Моїх, то остережі їх від Мене. 18 Коли Я скажу безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, то цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки! 19 Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не вернеться від своєї несправедливості та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував. 20 А коли праведний відвернеться від своєї справедливості та зробить кривду, то я покладу спотикання перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! 21 А ти, коли остережеш справедливого, щоб справедливий не грішив, і він не згрішив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“. 22 І була там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я буду говорити з тобою“. 23 І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кевар. І впав я на обличчя своє. 24 Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на ноги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкніся в середині свого дому! 25 А ти, сину людський, — ось дадуть на тебе шнүри, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них! 26 А язик твій приліплю до твого піднебіння, і ти занімієш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дім ворохобний. 27 А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорить Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занехати — нехай занехає, бо вони дім ворохобний!

4 А ти, сину людський, візьми собі цегліну, і поклади її перед собою, і накреслиш на ній місто Єрусалим. 2 І постав проти нього облбгу, і збудуй проти нього башту, і вісип вала навколо нього, і постав проти нього табори війська, і постав проти нього муроломи. 3 І візьми собі залізну сквороду, і постав її ніби залізною стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя

до нього, і буде воно в облóзі, і ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому! 4 А ти лягай на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. 5 І Я призна́чив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому. 6 А коли ти це скінчи́ш, то ляжеш удру́ге, на правий свій бік, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі призна́чив. 7 І на облóгу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкриті раме́но своє, і будеш пророкувати на нього. 8 І ось Я накладу́ на тебе шнури, і ти не повернешся з боку одно́го на інший бік, аж поки ти не закінчи́ш днів своєї облóги. 9 А ти візьми собі пшениці та ячме́ну, і бобів та сочеві́ці, і проса та ві́ки, і даси їх до одно́го по́суду, і зробиш із них собі хлі́б, за кількістю днів, що лежати́меш на боці своєму, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те їсти. 10 А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою двадцять шеклі́в на день, час від часу будеш це їсти. 11 І воду будеш пити мірою, шоста частина гна́, час від часу будеш пити. 12 І їстимеш це, як ячмінного калача́, і будеш пекти це на кавалках лю́дського калу, перед їхніми очі́ма“. 13 І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хлі́б серед тих наро́дів, куди Я їх ви́жену“. 14 А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не занечи́щена, і па́дла та розшматова́ного звірями я не їв від мо́лодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не вхо́дило в мої уста“. 15 І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі това́рчий гній замість лю́дського калу, — і ти зроби на ньому свій хлі́б!“ 16 І сказав Він до мене: „Сину лю́дський, ось Я поламаю підпо́ру хлі́ба в Єрусали́мі, і будуть їсти хлі́б за вагою та в страху́, а воду будуть пити за мірою та зо сму́тком, 17 щоб відчули вони брак хлі́ба та води, і жажну́лися один з одним, і вони знідію́ть за свій грі́х!

5 А ти, сину лю́дський, візьми собі го́стро́го меча, як бритву стри́жів; візьми його собі, і проведи ним по голо́ві своїй та по боро́ді своїй. І візьми собі вагові ша́льки, і поділи те волóсся. 2 Третину спали в огні посеред міста, коли ви́повня́ться дні облóги; і візьми другу третину, і посічи мечем

навколо нього, а третину розпоро́ши на вітер, і Я вітягну́ меча за ними. 3 І візьми звідти мале число волóсся, і зав'яжи його в своїх по́лах. 4 І візьми із нього ще, і кинь його до се́ре́дини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на весь Ізраї́лів дім“. 5 Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусали́м — Я поставив його в се́ре́дині наро́дів, а докві́лля його — краї́ни. 6 Та він став проти постанов Моїх більше від пога́нів, а проти устав Моїх — більше від тих країн, що навколо нього, бо права́ Мої вони відкинули, а уста́ви Мої — не ходили вони ними. 7 Тому́ так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохóбилися більше від тих поган, що навколо вас, й уста́вами Моїми не ходили, і постанов Моїх не викону́вали, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, 8 тому́ так говорить Господь Бог: Ось Я проти тебе, Сам Я, і зроблю́ серед тебе суді́ перед очі́ма тих поган! 9 І зроблю́ на тобі те, чого Я не робив, і нічого подібно́го вже не зроблю́, за гидо́ти твої. 10 Тому́ серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю́ над тобою́ при́суди, і розпорóшу весь останок твій на всі ві́три! 11 Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занечи́стив святи́ню Мою всіма́ гидо́тами своїми та всіма́ обри́дженнями своїми, то теж Я відкину тебе, й око Моє не матиме милосердя, і Сам Я не зми́лосе́рджуся! 12 Третина твоя помре від морові́ці й загине від голоду́ серед тебе, а третина попа́дає від меча в твоїх околицях, а третину розпорóшу на всі ві́три, і витягну́ за ними меча! 13 І докінчи́ться гнів Мій, і Я заспоко́ю Свою лють проти них, і задово́лю́ся. І пізнаю́ть вони, що Я, Господь, говорив у горлі́вості Сво́йї, коли докона́ю Свою люти́сть на них! 14 І зроблю́ тебе руїно́ю та га́ньбою серед лю́дів, що навколо тебе, перед очі́ма кожного, хто буде прохóдити. 15 І стане ш га́ньбою та посміхóвиськом, осторо́гою та осто́впінням для наро́дів, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі́ при́суди гнівом та лю́ттю, та лю́тими карта́ннями. Я, Господь, оце говорив! 16 Коли Я пошлю́ на них злі́ стрі́ли голоду́, що будуть нищівні́ми, що пошлю́ їх пони́щити вас та примно́жу голод на вас, то Я злама́ю вам підпо́ру хлі́ба, — 17 і пошлю́ на вас голод та злу зві́рину́, і позбавлю́ тебе ді́тей, і морові́ця та кров пере́йде

серед тебе, і спроваджу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!”

6 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гір, і пророкуй на них, **3** та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послухайте слова Господа Бога! Так говорить Господь Бог горам та підгіркам, і річищам та долинам: Ось Я спроваджу на вас меча, і вигублю ваші пагірки, — **4** і будуть опустошені ваші жертвники, і будуть розбиті ваші фігури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашими божками! **5** І дам трупи Ізраїлевих синів перед їхніми божками, і розпоршу ваші кості навколо ваших жертвників. **6** По всіх місцях вашого перебування міста будуть поруйновані, а пагірки попустошені, щоб ваші жертвники були поруйновані та позбечені, і щоб були розтрощені й перестали існувати ваші божки, і були розбиті ваші фігури сонця, і були стерті ваші діла, **7** І впаде забитий між вами, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **8** А Я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятованих від меча серед народів, коли ви будете розпоршені серед країн. **9** І ваші врятовані згадають про Мене серед народів, куди будуть забрані до полону, коли Я зламаю їхнє блуднє серце, що відпало від Мене, та їхні очі, що перелюб чинили з своїми божками, і вони самі будуть брідитися тих злих речей, що робили, щодо всіх їхніх гидот. **10** І пізнають вони, що Я — Господь, і що Я не надармо говорив, що вчиню їм оцю злу річ! **11** Так говорить Господь Бог: Удар своєю долонею й тупни ногою своєю, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попадають від меча, голоду та моровиці! **12** Той, хто далекий, помре від моровиці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятований — помре від голоду. І так Я викінчу Свою лютість на них! **13** І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли їхні забиті будуть лежати серед їхніх божків навколо їхніх жертвників на всякім високім підгір'ї, на всіх щитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони принесли приємні пахощі для всіх своїх божків. **14** І Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустошенням та пусткою, від пустині аж до Рівлі, по всіх місцях їхнього сидіння... І пізнають вони, що Я — Господь!”

7 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінець, надійшов той кінець на чотири окрайки землі! **3** На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів, і тебе розсуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої. **4** І око Моє над тобою не змилюється, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе зостануть, і пізнаєте ви, що Я — то Господь!” **5** Отак Господь Бог промовляє: „Ось приходить біда на бідую! **6** Приходить кінець, приходить кінець, — він збудівся на тебе, приходить ось він! **7** Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче краю, приходить цей час, близький той день заколоти, нема на горах крику радості. **8** Тепер лютість Свою незабаром Я виллю на тебе, і Свій гнів докінчу проти тебе, і тебе осуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої! **9** І око Моє над тобою не змилюється, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе залишаться, — і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карає! **10** Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, розцвітає пиха, **11** розвилось насильство для кия безбожності! Нічого із них не залишиться: ані з численности їхньої, ані з їхнього заворушення, ані з їхньої пишноти. **12** Надходить той час, наближається день. Хто купує, нехай не радіє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо сунеться лютість на все многолюддя його! **13** Бо до проданого не повернеться вже продавець, хоча б залишився при житті між живими, бо пророцтво про все многолюддя їхнє не відміниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнить свого життя. **14** Засурмлять у сурму та все приготують, — та не піде ніхто на війну, бо на все многолюддя його Моя лютість! **15** На вулиці — меч, моровиця ж та голод — у домі, хто на полі — помре від меча, а хто в місті — зжерé того голод та мор. **16** І врятовані з них повтікають, і будуть на горах, немов голуби із долин, — всі будуть стогнати, кожен за гріх свій. **17** Усі руки ослабнуть, затремтять, як вода, всі коліна, **18** і верéтами попідперізуються, і покріє їх страх, і на кожнім лиці буде сором, а на всіх головах їхніх — жалобна та лісіна. **19** Вони повикидають на вулицю срібло своє, і за нішó їхнє золото стане, — їхнє срібло та золото їхнє не

буде могті врятувати їх удень гніву Господнього, ним не наситять своєї душі й свого нутра вони не наповнять, бо їхня провина була перешкодою! 20 А гордість вчинили за славу оздобу свою, у ній нарobili бовванів гидоти своєї й обріджень своїх, тому їм оберну Я її на нечистість, — 21 і віддам її в руку чужих на грабунок, а нечестивим землі — на здобич. 22 І обличчя Своє відверну Я від них, і вони побезчестять Мій скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестять його. 23 Зроби ланцюга, бо земля переповнилась правом кривавим, а місто насильством наповнилось. 24 І наведу Я найзліших із народів, — і посядуть вони дома їхні, і гордість вельможних спиню, — і святощі їхні побезчещені будуть! 25 Загибель іде, й вони будуть шукати спокою — та не буде його. 26 Прийде біда до біди, й буде звістка до звістки, і будуть шукати пророцтва в пророка, та згине Закон у священників і рада — у старших. 27 Цар буде в жалобі, і страхом зодягнеться князь, а руки народу землі затремтять. За доробами їхніми їм учиню, і судитиму їх — їхніми судами, і пізнають, що Я — то Господь!“

8 І сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своєму домі, а Юдині старші сиділи передо мною, — то пала там на мене рука Господа Бога. 2 І побачив я, аж ось подоба, на вигляд чоловіка: від виду стегон його й дололу — огонь, а від стегон його й догори — на вигляд сйива, ніби палаюча мідь. 3 І витягнув Він подобу руки, і взяв мене за волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внутрішньої брами, зверненої на північ, де місце перебування ідола, що викликає заздрість. 4 І ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! 5 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на північ!“ І звів я очі свої в напрямі на північ, аж ось з півночі, від брами жертовника, був той ідол заздности при вході. 6 І сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, що вони роблять! Це великі гидоти, що Ізраїлів дім робить тут, щоб віддалитися від Моеї святині! Та ти знову побачиш ще більші гидоти“. 7 І привів мене до входу подвір'я, і побачив я, — аж ось дірка в стіні! 8 І сказав Він мені: „Сину людський, прокопай дірку в стіні!“ І прокопав я в

стіні, — аж ось вхід! 9 І сказав Він до мене: „Увійди, і побач ті злі гидоти, які вони роблять отут!“ 10 І ввійшов я й побачив, аж ось усякий вид плазунів та огидливої звірини, і всякі божки Ізраїлевого дому, накреслені на стіні навколо кругом. 11 А сімдесят чоловіка зо старших Ізраїлевого дому та Язаниа, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли перед ними, і кожен мав у своїй руці свою кадильницю, і підіймалися пахощі з хмари кадила. 12 І сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину людський, що роблять Ізраїлеві старші в темноті, кожен у кімнатах своїх ідолів? Бо говорять вони: Господь нас не бачить, Господь покинув цей край“. 13 І сказав Він до мене: „Ти знову побачиш ще більші гидоти, які вони роблять“. 14 І Він запровадив мене до входу до брами Господнього дому що на півночі, — аж ось там сидять жінки, що оплакували Таммуза. 15 І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Ти знову побачиш гидоти ще більші від цих!“ 16 І Він запровадив мене до внутрішнього подвір'я Господнього дому. Аж ось при вході до Господнього храму, між притвором та між жертовником, було біля двадцяти й п'яти чоловіка: спіни їхні — до Господнього храму, а їхні обличчя — на схід, і вони кланялися до сходу, до сонця. 17 І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щоб не робити тих гидот, які вони роблять отут? Бо вони наповнили Край насильством, і знову гнівають Мене, й ось вони держать зелені галузки при носі своїм. 18 Тому то й Я зроблю з лютістю: око Мое не змилюється, і милосердя не буду Я мати. І вони будуть клікати сильним голосом в вуха Мої, та Я їх не почую!“

9 І кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Наблизьте карателів міста, і кожен нехай має в своїй руці свої нищівні знаряддя“. 2 І ось прийшли шість чоловіка з дороги горішньої брами, що звернена на північ, і кожен мав у своїй руці свої знаряддя розбивання, а серед них один чоловік був одягнений в льняне, а писарський каламар був при стегнах його. І вони прийшли, і стали при мідяному жертовнику. 3 А слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувіма, що була над ним, до порога дому. І закликав Він чоловіка, одягненого в льняне, що писарський каламар був при стегнах його. 4 І сказав Господь до нього: „Перейди серединою міста, серединою

Єрусалиму, і зроби зна́ка на чо́лах людей, що зідхають та стогнуть над усіма́ тими гидо́тами, що робляться в його́ сере́дині“. 5 А до інших Він сказав при мені: „Ходіть за ним у місті, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не зми́луйтеся! 6 Старо́го, юнака, і дівчину, і дітей та жінок позабива́йте дощэ́нту, а до кожної лю́дини, що на ній цей знак, не підійдете; а зачне́те від Моє́ї святи́ні“. І зачали вони від тих старих людей, що були перед домом. 7 І сказав Він до них: „Занечисти́ть цей дім, і наповни́ть подві́р'я тру́пами, і вийдіть!“ І вони повихо́дили, і вбивали в місті. 8 І сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впав на своє обличчя, і клікав та казав: „О Господи, Боже, чи Ти вігубиш увесь останок Ізраїлів, виливаючи гнів Свій на Єрусалим?“ 9 І сказав Він до мене: „Провина дому Ізраїля й Юди дуже-дуже велика, і земля наповнена душогу́бствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить. 10 І також Я, — не зми́лосердиться око Моє, і не зми́лююсь Я, їхню до́ро́гу Я дам на їхню голову!“ 11 І ось чоловік, одя́гнений в льняне́, що калама́р був при стéгнах його́, приніс відпові́дь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

10 І побачив я, аж ось на небозво́ді, що на голові Херувимів, було щось, як ка́мінь сапфі́р, на вигляд подоби трону бачилося на них. 2 І Він промовив до того чоловіка, одя́гненого в льняне́, та й сказав: „Увійди помі́ж колéса під Херувимом, і наповни свої́ жмені вуглі́нами огню́ з-помі́ж Херувимів, і кинь на місто!“ І він увійшов перед моїми очима. 3 А Херувими стояли з правого боку́ дому, коли вхо́див чоловік, і хмара наповни́ла вну́трішнє подві́р'я. 4 І підняла́ся слава Господня́ з-над Херувима на порі́г дому, і наповни́вся дім хмаро́ю, а подві́р'я наповни́лося сяйвом Господньо́ї слави. 5 А шум крил Херувимів був чу́тий аж до зовнішнього подві́р'я, як голос Бога Всемо́гутнього, коли Він говорить. 6 І сталося, коли Він наказав чоловікові, одя́гненому в льняне́, кажучи: „Візьми огонь́ помі́ж колéсами з-під Херувимів“, то той прийшов і став при колéсі. 7 І Херувим простягнув свою́ руку з-помі́ж Херувимів до огню́, що помі́ж Херувимами, і взяв, і дав до жмені одя́гненого в льняне́, а той узав і вийшов. 8

І показала́ся в Херувимів подо́ба лю́дської руки́ під їхніми кри́лами. 9 І я побачив, аж ось чотири колéсі при Херувимах, по одні́му колéсі при кожному Херувимі, а вид тих колéс, ніби вигляд каменя хризолі́та. 10 А їхній вигляд — подо́ба одна чотирьо́м їм, як коли б колéсо було в колéсі. 11 В хо́ді свої́ вони йшли на чотири свої́ боки, не оберта́лися в хо́ді свої́, бо до того місця, куди оберне́ться голова, за нею йшли вони, не оберта́лися в хо́ді свої́. 12 А все їхнє тіло, і їхня спі́на, і їхні руки, і їхні кри́ла, і ті колéса були повні́ оче́й навколо, всі чотири мали колéса. 13 А ці колéса були клика́ні при мені „Галгал“. 14 А в кожного́ чотири обличчі: обличчя одні́го — обличчя Херувима, обличчя друго́го — обличчя лю́дини, а третій — обличчя ле́ва, а четвертий — обличчя орла. 15 І підняли́ся ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на рі́чці Кева́р. 16 А коли йшли ті Херувими, то йшли й ті колéса при них, а коли ті Херувими підіймають свої́ крила, щоб зня́тись із землі, не відверта́ються також ті колéса від них. 17 Коли ті ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися, підіймалися й вони, бо в них був дух живо́ї істоти. 18 І вийшла слава Господня́ і з-над поро́га дому, і стала над Херувимами. 19 І підняли́ Херувими свої́ кри́ла, і зня́лися з землі на моїх оча́х, коли вони йшли, а ті колéса побі́ч них, і стали при вхо́ді до схі́дньої брами Господнього́ дому, а слава Ізраїлевого́ Бога зверху над ними. 20 Це та жива істота, яку я бачив під Богом Ізраїлеві́м над рі́чкою Кева́р. І я пізнав, що це Херувими. 21 У кожного́ було по чотири обличчі, у кожного́ — чотири крилі́, а під їхніми кри́лами — подо́ба лю́дських рук. 22 А подо́ба їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив над рі́чкою Кева́р, їхній вигляд та вони са́мі. Кожен ішов просто вперед.

11 І підійняв мене́ Дух, і привів мене́ до схі́дньої брами Господнього́ дому, що обернена́ на схід. І ось при вхо́ді до брам двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив я Язани́ю, сина Аззу́рового, та Пелати́ю, сина Венаї́ного, князі́в народу. 2 І сказав Він до мене: „Сину лю́дський, оце́ ті люди, що задумують кривду, і радять злу раду́ в цьому́ місті, з що́ говорять: „Не скоро́ будувати домі́. Воно́ — казан, а ми — м'ясо“. 4 Тому́ пророку́й на них, пророку́й, сину лю́дський!“ 5 І зійшов на мене́

Дух Господній, та й до мене сказав: „Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете, доме Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх. 6 Ви намножили своїх забитих у цьому місті, і наповнили його вулиці трупами. 7 Тому так говорить Господь Бог: Ваші забиті, що ви їх поклали серед нього, вони те м'ясо, а воно — той казан. Та Я випроваджу вас із нього! 8 Ви боїтеся меча — і меча наведу Я на вас, говорить Господь Бог. 9 І випроваджу вас із нього, і дам вас у руку чужих, і зроблю між вами присуди! 10 Від меча ви попадаєте; на границі Ізраїля розсуджу вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь! 11 Воно не буде вам казаном, і ви не станете в ньому м'ясом. При границі Ізраїля розсуджу вас! 12 І пізнаєте ви, що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили, а постанов Моїх не виконували, але виконували за постановами тих народів, що навколо вас“. 13 І сталося, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенаніїн, помер. І впав я на своє обличчя, і закричав сильним голосом та й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш кінець з Ізраїлевим останком!“ 14 І було мені слово Господнє таке: 15 „Сину людський, брати твої, брати твої — мужі рідні тобі, а весь Ізраїлів дім — увесь той, що до них говорили мешканці Єрусалиму: Віддаліться від Господа, нам даний цей край на володіння, 16 тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддалив їх поміж народи, і хоч розпоробив їх по краях, проте буду для них хоч малою святинею в тих краях, куди вони ввійшли. 17 Тому скажи: Так говорить Господь Бог: І позбираю Я вас із народів, зберу з тих країв, серед яких ви розпоробені, і дам вам Ізраїлеву землю. 18 І вони ввійдуть туди, і викинуть з неї усі мерзоти її та всі гидоти її. 19 І дам їм одне серце, і нового духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце камінне, і дам їм серце із м'яса, 20 щоб вони ходили за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду їм Богом! 21 А щодо тих, що їхнє серце ходить за гидотами своїми та мерзотами своїми, то поверну їхню дорогу на їхню голову, говорить Господь Бог“. 22 І підіймали Херувими крила свої, а колеса при них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. 23 І піднялася слава Господня з над середини міста, і стала на горі, що зо сходу міста. 24 І дух підніс мене, і ввів мене в Халдею до

полонян у видінні, Духом Божим. І підійнялося від мене те видіння, яке я бачив. 25 І я говорив до полонян усі Господні слова, які Він наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, ти живеш серед дому ворохобного, — вони мають очі, щоб бачити, та не бачать, мають вуха, щоб слухати, та не чують, бо вони дім ворохобний. 3 А ти, сину людський, пороби собі речі для мандрівки, і йди на вигнання вдень на їхніх очах, і підеш на вигнання з свого місця до іншого місця на їхніх очах, може побачать вони, що вони дім ворохобности. 4 І повинісиш свої речі, як речі для мандрівки, удень на їхніх очах, а ти вийдеш увечорі на їхніх очах, як виходять вигнанці. 5 На їхніх очах пробий собі дірку в стіні, і повинісиш нею. 6 На їхніх очах на рамені повинісиш, винесеш потёмки, закриєш обличчя своє, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе знаком для Ізраїлевого дому“. 7 І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повинісив удень, а увечорі пробив собі рукою дірку в стіні, потёмки повинісив, — на рамені носив на їхніх очах. 8 А ранком було мені слово Господнє таке: 9 „Сину людський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохобности: Що ти робиш? 10 Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та весь Ізраїлів дім, що в ньому вони. 11 Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зроблено їм, — підуть на вигнання в полон! 12 А той начальник, що серед них, на рамені буде нести потёмки й вийде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя своє він закриє, щоб не бачити землі очима. 13 І розтягну на нього сітку Свою, і він буде схоплений в пастку Мою, і відведу його до Вавилону, до халдейського країю, та його він не побачить, і там помре. 14 А все, що навколо нього, його помічники та всі війська його, розпорощу на всі вітрі, і витягну за ними меча. 15 І пізнають вони, що Я — Господь, коли розвію їх поміж народами та розпорощу їх по країнах! 16 А нечислених з них людей збережу від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповідали про свої гидоти серед народів, куди поприходять. І вони пізнають, що Я — Господь!“ 17 І було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, їж свій хліб у

дрижання, а воду свою пий у тремтінні та в журбі. **19** І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остовпінні, бо спустошів їхній край від своєї півні за насилля всіх, що мешкають у ньому. **20** І поруйнуються населені міста, а край стане спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **21** І було мені слово Господнє таке: **22** „Сину людський, що це в вас за приповідка така в Ізраїлевій землі: „Продовжаться дні, — і зникне всіяке видіння“? **23** Тому скажи їм: Так говорить Господь Бог: Припиню Я цю приповідку, і більше не будуть її приповідкувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. **24** Бо не буде вже жодного марного видіння та підслівного чарування в Ізраїлевім домі. **25** Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтягнеться вже, бо за ваших днів, доме ворохобности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. **26** І було мені слово Господнє таке: **27** „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часи він пророкує. **28** Тому їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтягнуться вже всі слова Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте Господнього слова! **3** Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисиці в руїнах! **5** Не ввійшли ви в проломи, і не загородили загороди над Ізраїлевим домом, щоб стати на бій Господнього дня. **6** Вони бачать марноту та фальшиве чарування, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не посилав їх, та вони мають надію, що сповниться слово. **7** Хіба ж не марнє видіння ви бачили, і не фальшиве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а Я не говорив! **8** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите марноту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать

марноту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді народу Мого, і в перепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впровадили народ Мій у помилку, говорячи „мир“, а миру нема. І він буде мура, а вони тинкують його будьяким тінком. **11** Скажи до тих, що тинкують будьяким тінком, що мур упаде. Буде дощ zalivний, і ви, каміння великого граду, впадете, і вітер бурхливий розвалить мура. **12** І ось стіна впаде. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкували? **13** Тому так говорить Господь Бог: Я вчиню, що бурхливий вітер валитиме в лютості Моїй, і буде дощ zalivний в Моїм гніві, і каміння великого граду в лютості на вигублення. **14** І розіб'ю Я ту стіну, яку ви обтинкували будьяким тінком, і повалю її до землі, й огобиться підвалина її, і впаде, і ви загинете в середині його, Єрусалима, і пізнаєте, що Я — Господь! **15** І докінчу Я лютисть Свою на стіні та на тих, що тинкують її якимбудь тінком, і скажу вам: Немає стіни та її тинкувальників, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкували на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорить Господь! **17** А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочок свого народу, що пророкують з власного серця, і пророкуй на них, **18** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шують чародійні обв'язки на суглбви рук, і роблять хустки на голову всякого зросту, щоб ловити душі. Невже, лблячи душі Мого народу, ви свої душі спасете? **19** І ви безчестите Мене в Мого народу за жмені ячмєну та за кришки хліба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та лишаючи при житті душі, що не повинні б жити, своїми обманами Моєму народові, що слухають лжу. **20** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти ваших чародійних обв'язок, ув які ви ловите душі. І позриваю їх із ваших рамен, і повипускаю ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** І позриваю ваші хустки, і врятую народ Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здобич, і пізнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лжею заповдіяли біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміцнюєте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злої дороги, щоб спасти його при житті, **23** тому

більш не будете бачити марноти та не будете вішувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“

14 І прийшли до мене мужі з Ізраїлевих старшій, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, ці мужі допустили своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? **4** Тому говори з ними, та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що допустить своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї покладе перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господь, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його божків, **5** щоб схопити тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалилися від Мене через своїх божків! **6** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божків, і від усіх ваших гидот відверніть свої обличчя! **7** Бо кожен чоловік із Ізраїлевого дому або з чужинців, що мешкають серед Ізраїля, коли відступить від Мене, і допустить своїх божків у своє серце, і покладе спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе. **8** І зверну Я лице Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за знака та за приповідку, і вигублю його з-посеред Свого народу, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **9** А пророк, коли б був зведений, і говорив би слово, — Я, Господь, зведу цього пророка, і простягну руку Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого народу Ізраїлевого! **10** І понесуть вони свою провину, — яка провина того, хто питається, така буде провина пророка, **11** щоб не блудив уже Ізраїлів дім від Мене, і не занечищувався вже всіма своїми гріхами. І будуть вони Мені народом, а Я буду їм Богом, говорить Господь Бог!“ **12** І було мені слово Господнє таке: **13** „Сину людський, коли згрішить проти Мене земля, спроневірюючи, то Я простягну Свою руку на неї, і зламаю їй хлібну підпору, і пошлю на неї голод, і вигублю з неї людину й скотину. **14** А коли б серед неї були три мужі: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй справедливості врятували б лише свою власну душу, говорить Господь Бог. **15**

Коли б Я перепровадив по землі люту звірину, й обезлюдніла б вона, і стала б вона спустошенням, так що ніхто не проходив би нею через ту звірину, **16** то й ці три мужі серед неї, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — не врятують вони ні синів, ні дочок! Самі вони будуть врятовані, а край стане спустошенням. **17** Або коли б Я спровадив на цю землю меча, та й мечеві сказав: „Пройди по краю, і вигуби з нього людину й скотину“, **18** то ці три мужі серед нього, як живий Я! — говорить Господь Бог, — не врятують синів, ні дочок, бо врятуються самі тільки вони! **19** Або коли б Я моровицю послав до цієї землі, і вилив би на неї свою лютість у крові, щоб вигубити з неї людину й скотину, **20** а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочкі не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятують тільки свою власну душу. **21** Бо так говорить Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі присуди: меча, і голод, і люту звірину та моровицю, щоб вигубити з нього людину та скотину, **22** то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть випроваджені, сини та дочки. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішені за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. **23** І потішать вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорить Господь Бог“.

15 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, чим краще виноградове дерево від усякого дерева, та виноградна галузка, що була серед дерев лісових? **3** Чи візьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи візьмуть із нього кілкі, щоб повісити на ньому всяку річ? **4** Ось воно дане огневі на пожертя. Обидва кінці його пожер огонь, а середина його надгоріла, — чи надається воно до роботи? **5** Як було воно непорушним воно не надавалося на роботу, що ж тепер, коли огонь пожер його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу? **6** Тому так говорить Господь Бог: Як виноградове дерево між лісними деревами, що Я дав його огневі на пожертя, так дам Я мешканців Єрусалиму! **7** І оберну Я лице Своє проти них, — з одного огню вони вийшли,

та пожере їх другий огонь. І пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверну Своє лице проти них! 8 І віддам цей Край на спустошення, за те, що вони спроневірилися, говорить Господь Бог“.

16 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, повідом Єрусалим про його гидоти, 3 та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочкї Єрусалиму: Походження твоє й народження твоє — з краї ханаанського, твій батько — амореець, а мати твоя — хиттянка. 4 При твоєму народженні, того дня, як ти народилася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищення, ані не була ти посолена, ані не була ти сповита. 5 Не змілювалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, але була ти викинена на відкрите поле, — так мало цінвано душу твою в день твого народження! 6 І проходив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валялася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тобі: Живи в своїй крові! 7 Рости ж, — зробив Я тебе, як польову рости́ну, і ти зростла та стала велика, і дійшла ти до найвродливішої вроди: перса віпростались, волос твій виріс, а ти була зовсім нага! 8 І проходив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій наспів, — час кохання. І простягнув Я полу Свою над тобою, і закрив твою наготу, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорить Господь Бог, — і стала ти Моєю. 9 І обмив Я тебе водою, і сполоскав Я кров твою з тебе, і натёр тебе оливою. 10 І зодягнув тебе різнокольоровим, взув тебе в та́хаш, і сповів тебе в віссон, і покрив тебе шовком. 11 І приоздобив тебе оздобою, і дав нарамінники на руки твої, а ланцюга — на шию твою. 12 І дав Я носову сережку до носа твого, і сережки на вуха твої, а пишну корону на твою голову. 13 І приоздобилась ти золотом та сріблом, а одіж твоя — віссон та шовк, і різнокольорове; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалося тобі досягти царської гідности! 14 І розійшлося ім'я твоє поміж наро́дами за твою красу, бо доскона́ла вона, через пишноту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорить Господь Бог! 15 І покладалася ти на красу свою, і стала розпусною через славу свою, і виливала ти розпусу свою на кожного перехожого, — його ти була. 16 І брала ти з шат своїх, і робила собі

різнокольорові па́гірки, і чинила розпусту на них, як не бувало й не буде. 17 І брала ти речі з пишноти своєї, з Мого золота та зо срібла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпусту із ними. 18 І брала ти свою різнокольорову одіж, і покривала їх, а оливу Мою та Моє кадило клала перед ними. 19 А Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхне обличчя на любі па́хощі. І сталося це, говорить Господь Бог. 20 І брала ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і принісила їх на їжу їм. Чи мало було розпустити твоєї, 21 що ти різала дітей Моїх і давала їм, перепроваджуючи через огонь для них? 22 І при всіх гидотах твоїх та розпустах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї молодости, коли була нагю-пренагю, коли валялася в крові своїй. 23 І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі! говорить Господь Бог, — 24 і побудувала ти собі місця розпусти, і поробила собі підвищення на кожному майдані. 25 На кожному роздоріжжі побудувала ти свої підвищення, і знеславила красу свою, і розхилила ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпусту. 26 І чинила ти розпусту з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелесими, і побільшувала свою розпусту, щоб гнівити Мене. 27 І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненависниць, филистїмських дочок, засоромлених твоєю нечистою дорогою. 28 Бо чинила ти розпусту з синами Ашшуровими, і не могла насититись, і блудила з ними, і теж не наситилась. 29 І побільшила ти свою розпусту до купецького краї халдеїв, та теж цим не наситилася. 30 Як змучилося серце твоє, — говорить Господь Бог, — коли ти робила всі оці вчинки свавільної розпусної жінки! 31 Коли ти будувала місця своєї розпусти на кожному роздоріжжі, а підвищення своє робила на кожному майдані, то не була ти, як блудниця, щоб збирати заплату за розпусту, 32 але як перелюбна жінка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. 33 Усім блудницям дають дарунка, а ти сама давала дарунки свої всім коханням своїм, і підкуповувала їх, щоб приходили до тебе звідусіль на розпусту з тобою. 34 І було тобі при твоїй розпусті навпаки від

інших жінок, бо не волочились за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалась тобі, то сталося тобі навпаки. 35 Тому то, розпуснице, послухай Господнього слова: 36 Так говорить Господь Бог: За те, що виливалася твоя розпуста, і відкривалася твоя наготá в блудодійстві твоїм з твоїми кохánцями та зо всіма божками гидоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, 37 тому ось Я позбираю всіх кохánців твоїх, яким була ти приємна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавиділа, і зберу їх коло тебе знавкóла, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать увесь твій сором! 38 І засуджу тебе присудом на перелюбниць та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров люто́сти та за́здности. 39 І віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твоє місце розпусти, і порозва́люють підвищення твої, і постяга́ють з тебе шати твої, і позабирають пишні вбрання твої, і покладуть тебе зовсім наго́ю. 40 І зберуть проти тебе збори, і закидають тебе ка́мінням, і порубають тебе своїми мечами. 41 І попáлять домі твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очáх багатòх жінок. І зроблю́ Я кінець, щоб не була ти розпусницею, і ти вже не будеш давати дару́нка за розпусту! 42 І заспоко́їться Моя люти́сть на тебе, і відійде від тебе Моя за́здність, і Я заспоко́юся, і не буду вже гніватися. 43 За те, що ти не пам'ятала про дні своєї мóлодости, і гнів́ила Мене всім тим, то й Я ось поверну́ дорогу твою на твою гóлову, — говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусти після всіх гидóт своїх! 44 Ось кожен припові́стник говоритиме про тебе припові́стку, кажучи: „Яка мати — така її дóнька!“ 45 Ти дочка своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сестёр, що покидали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хитгéйка, а ваш батько — аморéець! 46 А старша сестра твоя — Самарія та дóчки її, що сидять по лів́иці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по прав́иці твоїй — це Содóма та дóчки її. 47 А ти х́іба не ходила їхніми доро́гами й не робила за їхніми гидóтами? Мало бракувало, — і зіпсу́лася б ти більше від них на всіх своїх доро́гах! 48 Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Содóма, сестра твоя, вона та дóчки її, як зробила ти та твої дóчки! 49 Ось оце була провина твоєї сестри Содóми: пихá,

сити́сть ї́жі та преспокі́йний спо́кій були в неї та в її дочóк, а руки вбогого та бідного вона не зміцн́яла. 50 І запишáлись вони, і робили гидóти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив оце. 51 А Самарія не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільши́ла гидóти свої́ більш від них, і оправдала сестёр своїх усіма́ своїми гидóтами, які ти зробила. 52 Тож носи свою га́нбу ти, що чинила її для своїх сестёр, через твої гріхи, якими гидоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливі́ші за тебе! І також посоромся, і носи свій сором за твоє в́справедли́влення своїх сестёр! 53 І поверну́ Я їхню долю, долю Содóми та дочóк її, і Самарію та дочóк її, і поверну́ долю твою серед них, 54 щоб носила ти свій сором, і сорóмилася всього того, що ти наробила, потіша́ючи їх. 55 А твої сестри, Содóма та дóчки її, вёрнуться до свого попереднього ста́ну, і Самарія та дóчки її вёрнуться до свого попереднього стану, і ти та дóчки твої вёрнетесь до свого попереднього ста́ну. 56 І не була сестра твоя Содóма згадувана в устах твоїх за днів твоїх гóрдощів, 57 поки не відкрилося зло твоє, коли ганьби́ли тебе дóчки Сирі́ї та всіх околиць його, і дóчки филисти́мські погóрджува́ли тебе звиду́сьль. 58 Свою розпусту та гидóти свої́, — ти їх понесéш, говорить Господь. 59 Бо так говорить Господь Бог: І зроблю́ Я з тобою, як робила ти, що погорди́ла прися́гою, щоб зламати заповіта. 60 І згадаю́ Я Свого заповіта з тобою за днів твоєї мóлодости, і поставлю́ тобі заповіта вічного. 61 І ти згадаеш про свої доро́ги й засорóмишся, коли ти візьмеш сестёр своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дочóк, але́ не з твого заповіту. 62 І відновлю́ Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаеш, що Я — Господь, 63 щоб згадала ти й засорóмилася, і не могла́ більше відкривати уста перед га́нбою своєю, коли прошу́ тобі все, що ти наробила, говорить Господь Бог“.

17 І бу́ло мені слово Господнє таке: 2 „Сину лю́дський, загадай зага́дку, і склади притчу Ізраї́левому домові, 3 та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великокрі́лий, з широко розгóрненими кр́їлами, повний різноко́льорового пі́р'я, прилетів до Ливану, і взяв верхові́ття ке́дру. 4 Чубка́ галу́зок його обі́рвав, і приніс його до купецького кра́ю, у місті гандля́рів

поклів його. 5 І взяв він з насіння тієї землі, і посіяв його до насіннєвого поля, узяв і засадив його над великими водами, немов ту вербу. 6 І воно виросло, і стало гіллястим виноградом, низькорослим, що обертав свої галузки до нього, а його коріння були під ним. І стало воно виноградом, і вигнало віття, і пустило галузки. 7 Та був ще один великий орел, великокрилий та густоперий. І ось той виноград витягнув пожадливо своє коріння на нього, і свої галузки пустив до нього, щоб він напоїв його з грядок свого засадження. 8 Він був посаджений на доброму полі при великих водах, щоб пустив галузки та приніс плід, щоб став пишним виноградом. 9 Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведеться йому? Чи не вірнуть коріння його, і не позривають пліду його, так що він засохне? Усе зелене галуззя його посохне, і не треба великого рамена та численного наробу, щоб вирвати його з його коріння. 10 І ось хоч він засаджений, — чи поведеться йому? Чи всихаючи, не всохне він, як тільки доторкнеться його східній вітер? Він усохне на грядках, де посаджений“. 11 І було мені слово Господнє таке: 12 „Скажи ж домові ворохобному: чи ви не пізнали, що це? Скажи: Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його князів, і відвів їх до себе до Вавилону. 13 І взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів його в присягу, і забрав потужних землі, 14 щоб це було царство низьке, щоб воно не підіймалося, щоб дотримувало його умову, і було їй вірним. 15 Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому коней та багато наробу. Чи йому поведеться? Чи втечє той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він? 16 Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордив його присягою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! 17 І фараон не допоможе йому на війні великим військом та численним народом, коли насиплють вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ. 18 І погордив він присягою, щоб зламати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому він не врятується. 19 Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присягу Мою, якою він погордив, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову! 20 І розтягну над ним Свою сітку, і буде

він схоплений в пастку Мою, і спроваджу його до Вавилону, і розсуджуся з ним там за його спроневірення, яке він спроневірив проти Мене. 21 І всі втікачі його з усіх його полків попадають від меча, а позосталі будуть розпорошені на всі вітри. І пізнаєте ви, що Я, Господь, говорив! 22 Так говорить Господь Бог: І візьму Я з верховіття високого кедру, і дам до землі. З чубка галузок його вирву тендітну, і Сам посаджу на високій та стрімкій горі. 23 На високій горі Ізраїлеві посаджу її, і вона випустить галузку й принесе плід, і стане сильною кедриною. І буде пробувати під ним усяке птаство, усяке крилате буде перебувати в тіні його галузок. 24 І пізнають усі польові дерева, що Я, Господь, понизив високе дерево, повищив дерево низьке, висушив дерево зелене, і дав розцвістися дереву сухому. Я, Господь, говорив — і вчинив!“

18 І було мені слово Господнє таке: 2 „Що це вам, що ви складаєте приповідку на Ізраїлеву землю, говорячи: „Батьки їли неспіле, а оскоба в синів на зубах!“ 3 Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не будете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі! 4 Тож усі душі Мої: як душа батькова, так і душа синова — Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре. 5 А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість, 6 на горах жертвенного не їсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого ближнього не занечищує, а до жінки в часі її нечистоти не наближується, 7 і нікого не тисне, боржників заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває одежею, 8 на ліхву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертає руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком, 9 уставами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, — справедливий такий конче буде жити, говорить Господь Бог! 10 А як породить він сина насильника, що кров проливає, і робить хоч тільки одне з того, 11 чого він усього того не робив, а також на горах жертвенне їв, і жінку свого ближнього занечищував, 12 убогого й бідаря утискав, грабунки чинив, застави боржників не звертав, і до божків зводив свої очі, гідоту робив, 13 на ліхву давав, і відсоток брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гідоти чинив,

— він мусить конче померти, кров його буде на ньому! 14 А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: 15 на горах жертвеного не їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не зводив, жінки свого ближнього не занечіщував, 16 і нікого не утискав, застави у застав не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одежею покривав, 17 від кривди свою руку відвертав, ліхви та відсотків не брав, права Мої чинив, уставами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого батька, — він конче буде жити! 18 Батько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед народу свого, то ось він помре за провину свою! 19 А скажете ви: „Чому той син не поніс провину за батька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! 20 Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за батькову провину, а батько не понесе за провину синову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. 21 А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробив, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче він жити, не помре! 22 Усі його гріхи, які наробив він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! 23 Чи Я маю вподобання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? 24 А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й став робити кривду, — усі ті гидоти, які робить несправедливий, то чи такий буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневірення, що він спроневірив, і за гріх свій, що згрішив, за них він помре! 25 А ви кажете: „Неправа Господня дорога!“ Послухайте но, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваші дороги неправі? 26 Коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. 27 А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливості, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті

збереже. 28 І коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! 29 А Ізраїлів дім каже: „Неправа Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправі, доме Ізраїлів? Чи ж то не ваші дороги неправі? 30 Тому́ буду судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтеся, і відверніться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на спотикання! 31 Поскидайте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі нове серце та нового духа! І нащо маєте померти, Ізраїлів доме? 32 Бо не жадаю Я смерти помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих, 2 та й скажи: Яка твоя мати левіця: Лягла поміж левів, серед левчуків вона викохала левенят! 3 І одне із своїх левенят вона вигодувала, левчуком воно стало, і здобич ловити навчився, людину він жер! 4 І побіх розголосили народу на нього, в їхню яму він схплений був, і його в ланцюгах до краю єгипетського відвели. 5 Як левіця побачила, що надаремно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левенят, і вчинила його левчуком. 6 І ходив він між левами й став левчуком, і здобич ловити навчився, людину він жер! 7 І він розбивав їхні палати, і руйнував їхні міста, і від голосу рику його остовпіла земля й що на ній! 8 Та пастку на нього поставили люди знавкбла з округ, і свою сітку на нього розкінули, — і він схплений був в їхню яму! 9 І кинули в клітку його в ланцюгах, і його відвели до царя вавилонського, і в твердиню його запротобрили, щоб голос його вже не чувся на горах Ізраїлевих. 10 Твоя мати, як той виноград у винограднику, посадженому над водою, плодюча й гілляста була через води великі. 11 І вирости пруття міцні, й надавались на берла володарів, і височів між гушавинами його зріст, — і він показався в своїй висоті, у численних галузках своїх! 12 Та була вона вірвана в лютості, об землю кінена, і вітер зо сходу зсушив її плід, — поламалися й повисихали вони, а її міцний прут — огонь його зжер. 13 А тепер посадили її на пустині, у краї сухому й безвідному, — 14 і вийшов огонь із прута її вітки та й пожер її плід, і немає у

неї міцного прута, бёрла на панування. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 І сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприходили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посідали передо мною. **21** Було мені слово Господне таке: **3** „Сину людський, говори з Ізраїлевими старшими та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говорить Господь Бог! **4** Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину людський? Завідом їх про гидоти їхніх батьків, **5** та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я був вибрав Ізраїля, і підніс Свою руку до насіння Якового дому, і відкрився їм в єгипетському краї, і підніс Свою руку до них, говорячи: „Я Господь, Бог ваш“, **6** того дня Я підніс Свою руку до них, щоб вивести їх з єгипетського краю до Краю, що Я вислідив для них, що тече молоком та медом, що він окраса для всіх країв. **7** І сказав Я до них: Відкидайте кожен гидоти від очей своїх, і не занечишуйтеся божками Єгипту. Я — Господь, Бог ваш! **8** Та були вони ворохобні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкидали кожен гидот від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. І подумав Я, що виллю на них Свою Лютість, що докінчу на них Свій гнів посеред єгипетського краю. **9** І зробив Я ради Свого Ймення, щоб воно не безчестилося на очах тих народів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх очах, щоб вивести їх з єгипетського краю. **10** І вивів Я їх з єгипетського краю, і спровадив їх до пустині. **11** І дав їм постанови Свої, і познайомив їх з постановами Моїми, які коли чинитиме людина, то житиме ними. **12** І також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господь, що освячує їх. **13** Та став ворохобним проти мене Ізраїлів дім на пустині, — уставами Моїми не ходили вони, і повідкидали Мої постанови, які коли чинить людина, то житиме ними, а суботи Мої дуже зневажали. Тому Я сказав був, що виллю лютість Свою на них на пустині, щоб вигубити їх. **14** Та зробив Я ради Ймення Свого, щоб воно не зневажалося на очах тих народів, що на їхніх очах Я вивів їх. **15** Але й Я, прирікаючи,

підніс їм Свою руку на пустині, що не впроваджу їх до краю, якого Я дав, що тече молоком та медом, що окраса він для всіх країв, **16** за те, що постанови Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними, і суботи Мої зневажали, бо за своїми божками ходило їхнє серце. **17** І змілювалось Моє око над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з ними кінця на пустині. **18** І сказав Я їхнім синам на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть, і постанов їхніх не перестерігайте, і божками їхніми не занечишуйтеся! **19** Я — Господь, Бог ваш, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої перестерігайте й виконуйте їх. **20** І святіть суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною та між вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш! **21** Та стали ворохобні ті сини проти Мене, — уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли робить людина, то житиме ними, і суботи Мої зневажали. І подумав Я був, що виллю лютість Свою на них, щоб заспокоїти гнів Мій на них на пустині. **22** І відвернув Я Свою руку, і зробив ради Ймення Свого, щоб не зневажати його на очах тих народів, що на їхніх очах Я їх вивів. **23** Та й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб розпорозити їх серед народів і порозсипати їх по краях, **24** за те, що постанов Моїх не чинили, і устави Мої відкинули, а суботи Мої зневажали, і до божків своїх батьків були їхні очі. **25** І тому Я дав їм мати устави недобрі, і постанови, що не будуть вони жити ними. **26** І занечистив Я їх їхніми дарунками, перепровадженням через огонь кожного, хто відкриває утробу, щоб спустошити їх, щоб пізнали вони, що Я — Господь! **27** Тому говори до Ізраїлевого дому, сину людський, і скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ще оцим зневажали Мене батьки ваші, коли спроневірилися проти Мене: **28** коли Я ввів їх до краю, що про нього, прирікаючи, піднісв Я Свою руку дати його їм, то коли вони бачили всякий високий пагірок і всяке густе дерево, то принесли там свої жертви, і давали там свої дари, що гнівили Мене, і складали там свої любі пахощі, і принесли там свої литі жертви. **29** І сказав Я до них: Що це за висота, що ви ходите туди? І зветься вона Бамá аж до цього дня. **30** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете

занечішуватися дорогою своїх батьків і будете ходити в розпусті за гидотами їхніми? 31 А приношенням ваших дарів, перепроводженням ваших синів через огонь ви занечішуетесь при всіх ваших божках аж до сьогодні. А ви хочете питати Мене, Ізраїлів доме? Як живий Я, говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді! 32 А що входить вам на серце, зовсім не станеться те, що ви говорите: „Будемо, як інші народи, як племена краю, служити дереву та каменю“. 33 Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою потужною й витягненим раменом та виліваною лютістю буду царювати над вами! 34 І введу вас із тих народів, і позбираю вас із тих країв, де ви розпоршені рукою потужною й витягненим раменом та виліваною лютістю. 35 І заведу вас до пустині народів, і буду там судитися з вами лицем до лица, — 36 як судився Я з вашими батьками на пустині єгипетського краю, так буду судитися з вами, говорить Господь Бог! 37 І проведу вас під палицею, і введу вас у зв'язок заповіту. 38 І повибираю з вас бунтівників та тих, що грішать проти Мене, повипроводжую їх з краю їхнього пробування, і до Ізраїлевої землі вже не ввійдуть вони! І пізнаєте ви, що Я — Господь! 39 А ви, Ізраїлів доме, так говорить Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божкам! Але потім ви напевно будете слухатися Мене, і святого Ймення Мого ви вже не зневажите своїми дарунками та своїми божками. 40 Бо на Моїй святій горі, на високій Ізраїлеві горі, — говорить Господь Бог, — там буде служити Мені весь Ізраїлів дім, увесь він, що в краю, там Я їх уподобаю Собі, і там жадаю ваших приношень і первоплодів ваших приношень у всіх ваших святощах! 41 Любими пахощами вподобаю Собі вас, коли вас введу з народів, і зберу вас із тих країв, де ви розпоршені, і буду Я святитися між вами на очах усіх поган. 42 І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли впроваджу вас до Ізраїлевої землі, до того краю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його вашим батькам. 43 І згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими ви занечістилися, і почувете огидження перед самими собою за всі ваші ліха, які наробили. 44 І пізнаєте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими дорогами та за вашими зіпсутими вчинками, доме

Ізраїлів, говорить Господь Бог“. 45 І було мені слово Господнє таке: 46 „Сину людський, зверни обличчя своє в напрямі на південь, і крапай словами на полудень, і пророкуй на ліс південного поля. 47 І скажи до південного лісу: Послухай Господнього слова: Так говорить Господь Бог: Ось у тобі запалю Я огонь, і поїсть він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево сухе; полум'яний огонь не погасне, і будуть попалені ним всі простори від півдня до півночі. 48 І побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив його, і він не погасне!“ 49 І сказав я: „О Господи, Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі тільки притчі?“

21 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. 3 І скажи Ізраїлеві землі: Так говорить Господь: Ото Я проти тебе, і меча Свого витягну з пихви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. 4 Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. 5 І кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з пихви його, — уже не вернеться він! 6 А ти, сину людський, стогні, ніби мав би ти зламани стегна, і гірко стогні на їхніх очах! 7 І буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стогнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Оце прийде та станеться, каже Господь Бог“. 8 І було мені слово Господнє таке: 9 „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: Скажи: Меч, меч, — нагострений він та блискучий! 10 Щоб принести жертву — нагострений він, щоб блищати — він був полірований. Хіба будемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковажить усяке дерево? 11 І дал і його виполірувати, щоб узяти в долоню. Це нагострений меч, і він полірований, щоб дати його в руку вбивця. 12 Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — їх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стегнах! 13 Та він уже випробований. Та що ж тепер, коли йому жезло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. 14 А ти, сину людський, пророкуй, і вдар

долонею об долоню, і нехай меч подвоїться та потрощиться! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружляє довкола них. **15** Щоб стопилося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різанину меча. О горе, — він справді зроблений блискучим, виполіруваним на різанину! **16** Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звернене буде вістря твоє. **17** І Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лють заспокою. Я, Господь, це прорік!“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „А ти, сину людський, признач собі дві дорозі, якими прибуде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю одного, а ти вистругай дороговказну руку, на початку дороги до міста її вистругай. **20** Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонових синів та до Юди в укріпленій Єрусалим. **21** Бо цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чарами, трясє він стрілами, питає домашніх божків, розглядає печінку. **22** У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муроломи, щоб відкрити уста на крик, щоб підняти голос окриком, щоб поставити муроломи на брами, щоб насипати вала, щоб збудувати башту. **23** Але буде це їм в їхніх очах, як чарування марнотне, буде для них записяження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схоплені. **24** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваші гріхи, щоб бачені були ваші гріхи ваших учинків, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схоплені будете! **25** А ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінцевої, **26** так говорить Господь Бог: Зняти завдя й скинути корону! Це не зостанеться так, — піднесеться низьке, а високе понизиться! **27** Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я Йому дам! **28** А ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню ганьбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різанину, блискучий, щоб блищав, як та блискавка, — **29** для тебе бачили обманні видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прийде в час кари кінцевої. **30** Верни ж меча до піхви його! У

місці, де створений ти, у краю походження твого осуджу Я тебе! **31** І вилю на тебе Свій гнів, в огні пересердя Свого на тебе дмухну, і дам тебе в руку людей зухвалих, які знищення замишляють! **32** Ти станеш огневі на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судитимеш ти місто крові? І завідом його про всі гідоти його, **3** та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй середині, щоб прийшов його час, і робить божків собі, щоб занечишуватися! **4** Кров'ю, що ти проливала, о дочко Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занечистилася, і наблизилася свої дні, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе народам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв! **5** Близькі та далекі від тебе насміхаються з тебе, нечистоймenna, багатозаколотна! **6** Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом своїм, були в тебе, щоб кров проливати. **7** Батька та матір у тебе легковажать, чужинцеві роблять утиск серед тебе, сироту та вдову пригнічують у тебе. **8** Моїми святощами ти погорджуеш, а суботи Мої зневажаєш. **9** У тебе є наклєпники, щоб кров проливати, і на пагірках ідять у тебе, розпусту чинять серед тебе. **10** Наготу батька в тебе відкривають, жінку, у часі її місячної нечистоти, безчестять у тебе. **11** І один робить гідоту з жінкою свого ближнього, а той занечищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку батька свого. **12** Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, ліхву та відсотка береш ти й ошукуєш утиском ближніх своїх. А Мене ти забуваєш, говорить Господь Бог. **13** І ось сплеснув Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе. **14** Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив! **15** І розпорощу тебе серед народів, і розсіплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. **16** І станеш ти збезчещеною через себе на очах народів, і пізнаєш, що Я — Господь!“ **17** І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, дїм Ізраїлів став мені за жужелицю; усі вони мідь, і цїна, і залїзо, і обливо в середині

гórна, жўжелицею срiбла сталися. **19** Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жўжелицею, тому ось Я позбираю вас до серéдини Єрусалиму. **20** Як збирають срiбло, і мiдь, і залiзо, і бiливо, і цину до серéдини гóрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопiти, — так зберу́ у Своiм гнiвi та в лютi Своiй, і покладу́, і розтоплю́ вас! **21** І позбираю вас, і дмухну́ на вас огнем Свого гнiву, і ви будете розто́пленi в серéдинi його. **22** Як розто́плюється срiбло в серéдинi гóрна, так бiдете розто́пленi ви в серéдинi його, і пiзна́єте, що Я, Господь, вилив гнiв Свiй на вас!“ **23** І було менi слово Господнє таке: **24** „Сину лóдський, скажи до неi: Ти земля неочiщена, у днi гнiву дощém не полiтая! **25** Змóва її пророкiв серед нього, як ревучий лев, що здóбич шматує: жеру́ть душу, маєток та багатство забирають, прибiльшують удiв її в серéдинi її. **26** Священики її ламають Закóна Мого, і зневажаю́ть Мої святощi, не розрiзняють мiж святим та несвятим, і не оголошують рiзницi мiж нечистим та чистим, і вiд субiт Моiх закривають свої очi. І був Я зневажений серед них. **27** Князi її в серéдинi її, немов тi вовки, що здóбич шмату́ють, щоб розливати кров, щоб губити дiшу ради кóристи. **28** А пророки її все замазують болотом, бачать марнóту, і чарують собi неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорив. **29** Нарóди Краю тиснуть úтиском та грабують грабунком, а вбогого та бiдака гнóблять, а чужiнца тиснуть у безправ'ї. **30** І шукав Я мiж ними чоловiка, що поставив би загорóду, і став би в вiломи перед Моiм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив його, — та Я не знайшов! **31** І Я вилив на них Свiй гнiв, огнем пересердя Свого повигублював їх, їхню дорогу Я дав на їхню гóлову, каже Господь Бог“.

23 І було менi слово Господнє таке: **2** „Сину лóдський, були собi двi жiнки, дóчки однiєї матерi. **3** І чинили вони в Египтi розпусту, у своїй мóлодостi чинили розпусту, — там почавленi їхнi грóди, там замáцанi їхнi пёрса дiвочi. **4** А їхнi iмéна: Огóла — старша та Оголи́ва — сестра її. І стали вони Мої, і породили синiв та дочóк. А їхнi iмéна: Самарiя — Огола, а Єрусалим — Оголи́ва. **5** І стала розпусною Огола, будши Моею, і кохалася з своїми кохáнцями, з асирiянами, хто був iй

близькiй, **6** що їхне убáрння — блакiть, наiсники та заступники вони, усi вони — юнакi вродливи, вёршники, що гарцюють на кóнях. **7** І дала вона свою розпусту iм, що всi вони добiрнi Ашшурóви сини, і всiмá, яких кохала, і всiмá своїми божкáми була вона занечищена. **8** Та не вiдкидала вона своєї розпусти й вiд егiптян, бо вони лежали з нею в її мóлодостi, і вони стискали дiвочi її пёрса, і виливали свою розпусту на неi. **9** Тому й дав Я її в руку її кохáнкiв, у руку Ашшурóвих синiв, що з ними кохалася вона. **10** Вони вiдкрили її наготу, позабирали синiв її та дочóк її, а її забили мечем, і стала вона неславним iм'ям для жiнок, і прiсудили зробили на нiй. **11** А сестра її Оголи́ва бачила це, але вчинила любов свою гiршою вiд неi, а розпусту свою — бiльшою вiд розпусти своєї сестри. **12** Вона кохалася з синами Ашшурóвими, з близькiми iй наiсниками та заступниками, досконало зодягненими, з верхiвцями, що гарцюють на кóнях, усi вони — юнакi вродливи. **13** І побачив Я, що вона обезчещена, що дорóга одна iм обóm. **14** Та вона ще додала до розпусти своєї, бо коли побачила мiжiв, вiрiзьблених на стiнi, зображення халдеiв, крiслених і запущених червонiлом, **15** пiдперезаних поясом по стéгнах своїх, вони з опадаючим завóем на голóвi їхнiй, усi вони на вигляд вiйськóви старшiни, подоба синiв вавилонських, Халдея — край нарóдження їхнього, **16** то пожадала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланцiв по них, до Халдеi. **17** І прийшли до неi сини Вавилону на ложе любовне, і занечiстили її своєю розпустою, і вона занечiстилася ними, — і вiдверну́лася душа її вiд них. **18** І вiдкрила вона розпусту свою, і вiдкрила свою наготу́, тому вiдверну́лася душа Моя вiд неi, як вiдверну́лася душа Моя вiд її сестри. **19** І побiльши́ла вона розпусту свою на згадку днiв своєї мóлодостi, коли чинила розпусту в египетському краi. **20** І жадала вона собi на кохáнцiв тих, що їхня плоть — плоть ослина, а їхня пóхiть — похiть жеребця. **21** І згадала ти розпусту своєї мóлодостi, коли егiптjани стискали груди твої ради перс твоєї мóлодостi. **22** Тому, Оголи́во, так говорить Господь Бог: Ось Я збуджу кохáнцiв твоiх на тебе, що вiд них вiдверну́лася душа твоя, і спровáджу їх на тебе з довкiлля, — **23** синiв Вавилону, і всiх халдеiв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всiх

синів Ашшурових з ними, уродливі то юнакі, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гарцюють на конях. 24 І прийдуть на тебе з півночі, з колесницями та з колéсами, та зо збором народів; щитá великого й щитá малóго та шолóми покладуть проти тебе навкóло. І дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. 25 І зверну́ Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твогó та вóха твої, а що полиши́ться в тебе, від меча упаде́. Вони позабирають синів твоїх та дочóк твоїх, а що залиши́ться в тебе, буде пожертве огнем. 26 І постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишнóти твоєї. 27 І спиню́ Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського кра́ю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. 28 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавиділа, у руку тих, що від них відверну́лася душа твоя. 29 І зроблять з тобою в ненави́сті, і візьмуть здобуток твій, і поставлять тебе нагóю та голою, і буде відкрита наготá перелюбу твогo, і розпуста твоя та твій блуд. 30 Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з наро́дами, за те, що ти збезчестилась їхніми божкáми. 31 Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її кéліха в твою Руку. 32 Так говорить Господь Бог: Кéліха своєї сестри ти вип'єш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміхóвисько, — це багатомісткий кéліх. 33 П'янством та смутком будеш напóвнена, — буде це кéліх спустóшення й рóзруху, кéліх твоєї сестри Самарії. 34 І ти вип'єш його, і витягнеш усе, а черéп'я його порозбиваєш, і пéрса свої порозривáєш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. 35 Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спину свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд! 36 І сказав Господь до мене: „Сину лóдський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То викажи їм їхні гидóти! 37 Бо вони перелюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божкáми своїми перелюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепровáджували через огонь для них на їжу. 38 Ще оце чинили Мені: Занечістили святиню Мою того дня, і суботи Мої зневажили. 39 А коли вони різали синів своїх для своїх божків, то приходили до Моєї святині того дня, щоб збезчестити її, і оце так робили

вони в серéдині Мого дому. 40 А що бiльше, — посилали до мужів, що здалека приходять, що до них був посланий посланець, і ось поприходили ті, що для них ти вмилася, нафарбувала блакітом очі свої й оздобою приоздóбилася. 41 І сіла ти на дорогоцінному ліжку, а перед ним накритий стіл, і поклала на ньому кадило Моє та оливу Мою. 42 І голос заспоко́еної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спровáджували ще п'яних з пустині, і давали нарамéнники на їхні руки та пишні корони на їхні гóлови. 43 І сказав Я до тієї, що в'янула від перелюбу: Буде тепер вона ще далі чинити розпусту? 44 І прийшли до неї, як приходять до блудниці, так приходили до Оголи та Оголиви, розпóсних жінóк. 45 А люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перелюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перелюб, і кров на їхніх руках. 46 Бо так говорить Господь Бог: Склікати б на них збори, і дати їх на страх та на здбич! 47 І збори закидають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечáми, синів їхніх та їхніх дочóк повбивають, а їхні доми попáлять огнем. 48 І спиню́ Я розпусту в Краю́, і буде наука всім жінкáм, і вони не будуть робити такого, як ваша розпуста! 49 І покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божків. І ви визнаєте, що Я — Господь Бог!“

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господне таке: 2 „Сину лóдський, напиши собі ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. 3 І розкажі притчу на дiм ворохóбности, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котлá, пристав та й налий води в нього. 4 Повкладай його кóсні до нього, усякий добрий кусóк, стегно́ та лопáтку, напóвни кісткáми добірними. 5 Візьми добірніше з отари, розклади під ним дрóва, звари його кóсні, і щоб у ньому зварилися кості його. 6 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душо́губному, котлóві, що іржá його в ньому, і що його іржа не схóдить із нього! Кусок за куском повитягу́й це з нього; на нього нехай не впаде́ жеребóк! 7 Кров бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив, не вилив на землю її, щоб порохом вкрити її. 8 Щоб лютість підійняти, щоб помститися, Я дам

його кров на голу скелю, щоб вона непокрита бу́ла. **9** Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душо́губному, — збільшу́ о́гнище й Я! **10** Підкладі́ дров, розпали́ цей огонь, довари́ м'ясо, і вилий росі́л, а кості хай спáлені́ бу́дуть. **11** І постав його́ порожні́м на вугілля його́, щоб він розі́грівся, і щоб мідь його́ розпали́лась, і щоб розтопи́лась у ньому́ нечисті́сть його́, щоб іржа його́ зникла. **12** Увесь труд надáрмо пішов, і не зійшла з нього́ його́ велика іржа́, — в огонь його́ з його́ іржею́! **13** У твої́й нечистоті́ є розпу́ста. За те, що Я чистив тебе, а́ле чистим не став ти, ти з своєї́ нечистоти́ вже не відчи́стишся, аж по́ки Я не заспоко́ю Свою́ лю́тість на тобі. **14** Я, Господь, це ка́зав, — і наді́йде воно́! І зроблю́, не звільню́, і не змилю́ся, — за твої́ми доро́гами та за твої́ми діла́ми засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ **15** І було́ мені́ слово Госпо́дне таке: **16** „Сину́ лю́дський, ось Я візьму́ від тебе несподі́ваним уда́ром уті́ху очей твої́х, а ти не голоси́ й не плач, і нехай не виступи́ть слю́за́ твоя. **17** Стогні́ собі́ тихо, жалобі́ по померли́х не роби, прикра́су голови́ своєї́ обви́й на себе, а взуття́ своє́ взуй на ноги́ свої́, і не закривай вусі́в, і не їж жалобно́го хліба́“. **18** І говорив я до наро́ду рано, а ввече́рі поме́рла мені́ жінка... І зробив я рано, як наказано́ мені́. **19** І ка́зав мені́ той наро́д: Чи не розпо́веси́ нам, що́ це нам таке, що ти роби́ш? **20** І я їм ка́зав: Було́ мені́ слово Госпо́дне таке: **21** Скажи́ Ізраї́левому́ дому́: Так говори́ть Госпо́дь Бог: Ось Я збезче́щу́ свя́тиню Мою́, опору́ вашої́ сили, уті́ху ваших очей́ та лю́бе ваші́й душі́. А ваші́ сини́ та ваші́ дочкі́, що ви покинули́ їх, попада́ють від меча. **22** І ви зробі́те, як зробив я: вусі́в не закри́єте, і хліба́ жалобно́го не буде́те їсти. **23** А прикра́си ваші́ буди́ть на ваших голо́вах, і взуття́ ваше — на ваших нога́х, не буде́те голоси́ти, і не буде́те плакати, а бу́дете со́хнути́ через свої́ грі́хи, і буде́те стогна́ти́ один до о́дного. **24** І стане́ Єзе́кіїл вам за зна́ка: усе, що робив він, бу́дете робити́ і ви. І коли́ те при́йде, то пізна́єте ви, що Я — Госпо́дь Бог. **25** А ти, сину́ лю́дський, — того́ дня, коли́ візьму́ від них їхню́ силу, раді́сть пи́шноти́ їхньої́, уті́ху очей́ їхніх, пра́гнення́ їхньої́ душі́, їхніх сині́в та дочо́к їхніх, — **26** того́ дня при́йде до тебе врято́ваний, щоб спові́стити́ про це в твої́ вуха. **27** Цього́ дня відкри́ються твої́ уста́ разом з

цим урятовани́м, і бу́деш говори́ти, і не бу́деш уже́ німі́й, і станеш для́ них зна́ком. І пізна́ють, що Я — Госпо́дь!“

25 І було́ мені́ слово Госпо́дне таке: **2** „Сину́ лю́дський, зверні́ своє́ обличчя́ до Аммо́нових сині́в, і пророку́й на них. **3** І скажеш Аммо́новим синам: Послу́хайте слова́ Господа́ Бога: Так говори́ть Госпо́дь Бог: За те, що ти говори́ш „Ага!“ про Мою́ свя́тиню, бо вона́ збезче́щена, і про Ізраї́леву землю́, бо спусто́шена, і про Ю́дин ді́м, бо пішов у полон, **4** тому́ ось Я дам тебе́ синам сходу́ на спа́док, і поставля́ть вони́ в тебе́ ша́тра своєї́, і зробля́ть у тебе́ місця́ свого́ пробува́ння. Вони́ буди́ть їсти твій плід, і вони́ буди́ть пи́ти твоє́ молоко. **5** І дам я Ра́ббу на ста́йню для́ верблуди́в, а Аммо́нових сині́в на лі́гво отари, і ви пізна́єте, що Я — Госпо́дь! **6** Бо так Госпо́дь Бог промовляє: За твоє́ плі́скання́ рукою́, і твоє́ тупоті́ння ного́ю, і що́ в душі́ ті́шишся ти всією́ своєю́ погору́дою до Ізраї́левої́ землі́, **7** тому́ ось Я витягну́ Свою́ руку́ на тебе, і дам тебе́ на здобич́ для́ наро́дів, і витну́ тебе́ з наро́дів, і вігублю́ тебе́ з краї́в, знищу́ тебе, і пізна́єш, що Я — Госпо́дь! **8** Так ка́зав Госпо́дь Бог: За те, що Моа́в та Сеї́р говори́ть: „Ось Ю́дин ді́м — як усі́ наро́ди“, **9** тому́ ось Я відкри́ю Моа́вове узбі́ччя від мі́ст, від його́ мі́ст, від його́ кінця́, пи́шноту́ землі́: Бен-Гае́шімот, Баал-Меон аж до Кір'ятаї́му. **10** Я дам його́ на спа́док для́ сині́в сходу́ ра́зом з синами́ Аммо́новими, щоб не згадува́лись Аммо́нові сини́ серед наро́дів. **11** А над Моавом зроблю́ при́суди, і пізна́ють вони́, що Я — Госпо́дь! **12** Так говори́ть Госпо́дь Бог: За те, що Едо́м мстився́ мстою́ над Ю́диним домо́м, і тяжко́ грі́шили́, через те, що мсти́лися́ над ними́, **13** тому́ так говори́ть Госпо́дь Бог: І витягну́ Я руку́ Свою́ на Едо́ма, і витну́ з нього́ лю́дину́ й скоти́ну, і вчині́ю його́ руїно́ю, — від Теману́ й аж до Дедану́ вони́ попада́ють від меча! **14** І дам Я Свою́ по́мсту над Едомом у руку́ Мого́ наро́ду Ізраї́ля, і вчині́ю в Едомі́ за гні́вом Свої́м, за лю́тістю Своєю́, і зазна́ють вони́ Моєї́ по́мсти, говори́ть Госпо́дь Бог! **15** Так говори́ть Госпо́дь Бог: За те, що фили́стимляни́ чинили́ в по́мсті, і мсти́лися́ мстою́ через погору́ду в душі́, щоб ни́щити в ві́чній не́наві́сті, **16** тому́ так говори́ть Госпо́дь Бог: Ось Я витягну́ Свою́ руку́ на фили́стимлян, і витну́ керета́н, і вигублю́ останок

морського берега, 17 і вчиню над ними жорстокі помсти лютими кáрами. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я вчиню Свою помсту серед них!“

26 І сталося одинадцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке: 2 „Сину людський, за те, що Тир говорить на Єрусалим: „Ага! зламалися це двері народів, він звертається до мене, і я насичуся, бо він знищений“, 3 тому так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Тире, і підійму на тебе багато народів, як море підіймає свої хвилі. 4 І понищать вони мури Тиру, і повалять бáшти його, і вімету з нього порох його, і оберну його на голу скелю. 5 Він буде серед моря місцем розтягнення неводу, бо Я сказав це, — говорить Господь Бог, — і стане він за здобич для народів, 6 а його дóчки, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь! 7 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я спроваджу до Тиру Навуходоносора, вавилонського царя, з півночі, царя над царями, з конем і колесницею та з верхівцями, і з ними нáтовп, і числénний нарóд. 8 Він позабиває на полі дочок твоїх мечем, і зробить на тебе бáшту, і насипле на тебе вáла, і поставить проти тебе щитá. 9 І дасть муролома на мури твої, і порозбиває мечами своїми він бáшти твої! 10 Від нáдміру кóней його закриє тебе їхня кúрява, від цóкоту вёршника, кóлеса та колесниці затремтять твої мури, як буде він вхóдити в брами твої, як входять до міста з розлáманим муром. 11 Копíтами кóней своїх він потóпче усі твої вулиці, позабиває мечем твій нарóд, і на землю попадають пам'ятники твоєї могутности. 12 І вони розграбують багатство твоє, і пограбують товáри твої, і порозвáлюють мури твої, і порозбивають домí твої пишні, а каміння твоє, і дерéва твої, і навіть твій порох вони поскидають у воду! 13 І Я припиню розлягáння пісень твоїх, і брénькіт гúсел твоїх більше чутих не бóде. 14 І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтягнення сítки, і більше не бóдеш збудований, бо я, Господь, це сказав, Господь Бог промовляє! 15 Отак Господь Бог промовляє до Тиру: Чи ж від шóму падіння твого, коли бóдуть стогнати ранені, коли забивáтимуть посеред тебе, не затремтять острові? 16 І всі князі моря посхóдять із трóнів своїх, і поздіймають вони свої мáнтті, і постягають свої кольорóві одежі, — і

зодягнуться стрáхом, посідають на землю, і будуть тремтíти щохвилі, і стовпóм постають над тобою. 17 І пісню жалóбну про тебе вони заспíвають, і скажуть тобі: Як загинуло ти, як одірване ти від морів, славне місто, що сільним на морі було, воно й його мéшканці, що навóдили страх свій на всіх його мéшканців! 18 Тепер затремтять острові в дні упадку твого, і жахнуться всі ті острові, що на морі, твоєю загубою. 19 Бо так Господь Бог промовляє: Коли Я тебе оберну на спустóшене місто, немов ті містá, що вони не замéшкані, коли підійму Я безодню на тебе, і велика вода тебе вкриє, 20 то знижу тебе рáзом з тими, що сходять в могилу, до предáвнього люду, і в підзёмній землі осаджу я тебе, як руїни відвiчні, із тими, що сходять в могилу, щоб ізно́ву ти не заселівся, і в країні живих бiльш не жив! 21 За пострах тебе учиню, — і не буде тебе, і будуть шукати тебе, — та вже бiльше не знайдуть навіки, говорить оцé Господь Бог!“

27 І було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину людський, здійми пісню жалóбну про Тир! 3 І скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробува́еш, що торгуєш з народами на числénних островáх: Так говорить Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона красі! 4 У серці морів границі твої; будівнічі твої довершили твою красу! 5 З кипарісу з Сеніру вони збудували для тебе всі дóшки подвійні, взяли кéдра з Ливáну, щоб щóглу зробіти на тобі. 6 З башáнських дубів твої весла зробили, твій пóклад зробили із кости слонóвої, із смерéки з островів тих Кíттійських. 7 Сорокáтий з Єгипту віссóн був вітрилом твоїм, щоб за пра́пора бути тобі; блакiть та пурпúра з островів Елiші стали твоїм покритт́ям. 8 Мешкáнци Сидóну й Арвáду були весляра́ми тобі, мудреці твої, Тире, у тебе були, вони — мореплáвці твої. 9 Старші із Гевáлу й його мудреці були в тебе за тих, що латали пролóми твої. Всі морські кораблі й мореплáвці їхні в тебе були, щоб мiняти крам твій. 10 Перс, і Луд, і Пут були в вiйську твоїм воякáми твоїми, вiшали в тебе щитá та шолóма, — вони то давали тобі пишноту. 11 Синóве Арвáду та вiйсько твоє — навкóло на мурах твоїх, а Гáммадеї на бáштах твоїх пробувáли, щитi свої вiшали навколо на мурах твоїх, — вони довершили окрасу твою.

12 Таршіш був для тебе купцем через многоту багатства усякого; сріблом, залізом, циною й оливом платили вони за крам твоїй. 13 Яван, Тувал та Мешех — це купці твої, — людську душу та мідяні речі давали вони за замінний крам твоїй. 14 З дому Тогарми давали коні, і верхівців, і мулів за крам твоїй. 15 Синове Дедану — твої покупці; численні острові — торгували з тобою, — рогами слонової кости й гебановим деревом звертали данину твою. 16 Арам — твій купець через многість виробів твоїх; рубін, пурпур, і квітчасту тканину, і віссон, і корали та дорогоцінний камінь давали тобі за крам твоїй. 17 Юда й Ізраїлів Край — це купці твої; пшеницю з Мінніту, солодощі, і мед, і оліву й бальзам давали вони за замінний крам твоїй. 18 Дамаск — твій купець через многість виробів твоїх, через многість багатства усякого, вином із Хелбону та білою вовною. 19 Ведан та Яван із Уззалу давали тобі за крам залізо оброблене, бальзам та очерет, — було це замінним крамом твоїм. 20 Дедан — твій купець килимками до сідел при їдженні. 21 Арабія та всі кедарські князі — покупці це твоєї руки; ягнятами, і баранами, і козлами, — ними торгівля твоя. 22 Купці Шеві й Рами — покупці це твої, — коштовним бальзамом, і дорогим усіляким камінням та злотом давали вони за товар твоїй. 23 Харан, і Ханне, і Еден, купці Шеві, Ашшур та Кілмад — це твої покупці. 24 Це твої покупці коштовним убранням: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими тканими виробами, міцними шнурами пов'язаними за крам твоїй. 25 Кораблі із Таршішу — твої каравани, для краму твого замінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. 26 На воду велику тебе завели твої веслярі, і в серці морів східній вітер розіб'є тебе. 27 Багатство твоє та крам твоїй, і вироби твої замінні, мореплавці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробіи твої, і ті, що міняють замінний крам твоїй, і всі твої воякі, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попадають в серці морів в дні упадку твого! 28 На лément твоїх щоглярів затремтять вали морські, 29 і посходять з своїх кораблів усі веслярі, мореплавці, всі морські щоглярі, — на землі постають. 30 І заголосять за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гірко, і свої голови порохом пообсипають, у попелі будуть качатись! 31 І зроблять собі ради тебе жалобну

лісину, і себе опережуть веретами, і плакатимуть за тобою в гіркоті душі гірким голосінням. 32 І пісню жалоби сини їхні здіймуть про тебе, і над тобою співатимуть жалібно: „Хто інший, як Тир, — посередіні моря зруйнований? 33 Коли припливали вироби твої із морів, насичав ти численні народи; многотою багатства твого та виробів замінних твоїх ти збагачував земських царів! 34 Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то замінний віріб твоїй і всі збори твої серед тебе попадали. 35 Над тобою стовпіють усі остров'яни, а їхні царі затремтіли від жаху, засльозилися їхні обличчя! 36 Купці серед народів глузливо свистять над тобою, — ти пострахом став, і не буде навіки тебе!“

28 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, скажи князеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що повишилось серце твоє й ти сказав: „Я Бог, сиджу на Божому престолі в серці морів“, а ти тільки людина, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим. 3 Ось ти мудріший від Даниїла, — кожен мудрець не прилучиться до тебе. 4 Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгромадив золота та срібла в скарбниціях своїх. 5 Великою своєю мудрістю та торгівлею своєю помножив ти багатство своє, і повишилось твоє серце багатством своїм! 6 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, 7 тому ось Я спроваджу на тебе чужих, насильників поміж народами, і вони повитягають мечі свої на красу твоєї мудрости, і зневажать красу твою. 8 Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів. 9 Чи справді ти скажеш: „Я бог!“ перед убивником своїм, а ти ж тільки людина, а не Бог, у руці тих, що зневажають тебе? 10 Ти помреш смертю необрізанців, від руки чужих, бо Я це сказав, говорить Господь Бог!“ 11 І було мені слово Господнє таке: 12 „Сину людський, здійми жалобну пісню на тирського царя, та й скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать досконалости, повен мудрости, і корона краси. 13 Ти пробував ув Едені, садку Божому: усякий дорогий камінь — на одержі твоїй: карнеоль, топáz і яспіс, хризоліт, согам, і онікс, сапфір, рубін і смарагд, і золото; зняряддя бубнів

твоїх та сопілок твоїх були в тебе ще дня, коли був ти створений, були вони наготовлені. **14** Ти помазаний Херувим хоронитель, і Я дав тебе на святу гору Божу, ти ходив посеред огністого каміння. **15** Ти був бездоганий у своїх дорогах від дня твого створення, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість. **16** Через велику торгівлю твою твоє нутро переповнилось насиллям, і ти прогрішив. Тому Я зневажив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хоронителю Херувіме, з середини огністого каміння. **17** Стало високим твоє серце через красу твою, ти занастив свою мудрість через свою красу. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе. **18** Многотою провин своїх, через кривду торгівлі своєї зневажив ти святині свої. І вивів Я огонь з твоєї середини, і він пожер тебе, і Я зробив тебе попелом на землі на очах усіх, хто бачить тебе. **19** Усі, хто знає тебе серед народів, остовпіють над тобою; ти пострахом станеш, і не буде тебе аж навіки!" **20** І було мені слово Господне таке: **21** „Сину людський, зверни своє обличчя до Сидону, і пророкуй на нього, **22** та й скажеш: так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидоне, і буду шанований серед тебе, і пізнають, що Я — Господь, коли робитиму на нього присуди, і коли покажучу Свою святість серед нього. **23** І пошлю на нього моровицю та кров на його вулиці, і впадє серед нього пробитий, що прийде на нього знавкола, і пізнають, що Я — Господь. **24** І не буде вже для Ізраїлевого дому колючої терніни та будяччя, що приносить біль зо всіх їхніх околиць, що погорджують ними, і пізнають вони, що Я — Господь Бог. **25** Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із народів, між якими вони розпоробшені, то Я покажучу на ньому Свою святість на очах народів, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своему рабові Якову. **26** І осядуть вони на ній безпечно, і будуватимуть домі та садитимуть виноградники, і будуть сидіти безпечно, коли Я чинитиму присуди на всіх тих, що погорджують ними з їхнього довкілля. І пізнають вони, що Я — Господь, їхній Бог!"

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господне таке: **2** „Сину людський, зверни

своє обличчя до фараона, єгипетського царя, і пророкуй на нього та на весь Єгипет. **3** Говори та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, фараоне, царю єгипетський, крокодиле великий, що лежиш серед своїх рік, що говориш: „Моя річка — моя, і я утворив її для себе!“ **4** І вкладу гачки в щелепи твої, і поприліплюю рибу твоїх річок до твоєї луски, і підійму тебе з середини твоїх річок, і всі риби твоїх річок поприліплюються до твоєї луски! **5** І вирву тебе й кину в пустиню, тебе та всі риби річок твоїх; ти впадєш на поверхні поля, не будеш згромаджений і не будеш позбіраний, — для зємної звірини та для птаства небесного дам Я на їжу тебе. **6** І пізнають усі мешканці Єгипту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очеретяною палицею. **7** Коли вони хапались за тебе долонею, ти ламався й роздирав їм усе рамено; а коли вони опиралися на тебе, ти ламався й чинив, що їм тряслися всі стегна. **8** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і витну з-між тебе людину й скотину. **9** І стане єгипетський край спустошенням та руїною, і пізнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Річка — моя, і то я її утворив!“ **10** Тому ось Я проти тебе та проти річок твоїх, і оберну єгипетський край на поруйновані руїни, на спустошення від Мігдолу аж до Севене, і аж до границі Етіопії, — **11** не перейде по ньому нога людська, і нога звірини не перейде по ньому, і не буде він замешканий сорок років. **12** І оберну Я єгипетський край на спустошення серед спустошених країв, а його міста серед поруйнованих міст будуть спустошенням сорок років, і розпоробшу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. **13** Бо так говорить Господь Бог: Наприкінці сорока років позбираю Єгипет з-між народів, де вони були розпоробшені. **14** І верну долю Єгипту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього походження, і вони будуть там царством слабим. **15** З-поміж царств воно буде найнижче, і не підійметься вже понад народами, і поменшу їх, щоб не панували над народами. **16** І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надією, яка пригадувала б беззаконня, коли вони зверталися до нього. І пізнають вони що Я — Господь Бог!" **17** І сталося за двадцятого й сьомого року, першого місяця, першого дня

місяця, було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, — Навуходонсор, цар вавилонський, змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова вилісила, і всяке рамено витерте, та нема нагороди ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього. **19** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходонсорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він забере багатство її, і ограбує грабунком її, і забере її здобичку, і вона стане нагородою для війська його. **20** За працю його, яку він робив у ній, Я даю йому єгипетську землю, бо вони це зробили Мені, говорить Господь Бог. **21** Того дня вірошу рога Ізраїлевому домові, а тобі відкрию уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть „Ой!“ цього дня! **3** Бо близький день, і близький день Господній, день хмарний, настає час народів! **4** І прийде меч на Єгипет, і буде тремтіння в Етіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберуть багатство його, і будуть розбиті основи його. **5** Куш, і Пут, і Луд, і весь помішаний народ, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча. **6** Так говорить Господь: І попадають підпори Єгипту, і так упаде гординя сили його, від Мігдолу аж до Севене, від меча попадають у нього, говорить Господь Бог. **7** І буде він спустошений серед порустошених країв, а міста його будуть серед міст поруйнованих. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть поторощені всі, хто йому помагає. **9** Того дня повиходять посланці з-перед Мого лица на кораблях, щоб налякати безпечну Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надходить! **10** Так говорить Господь Бог: І Я зроблю кінець єгипетському многолюдству рукою Навуходонсора, вавилонського царя. **11** Він та народ його з ним, насильники людів, будуть спровіджені зніщити землю, і вони повитягують мечі свої на Єгипет, — і наповнять край побитими! **12** І оберну Я річки на суходіл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повиублюю божків,

і зроблю кінець бовванам з Нофу, і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам пострах на єгипетську землю. **14** І Пятрос спустошу, і дам огонь у Цоан, і буду виконувати присуди в Но. **15** І виллю Я гнів Свій на Сіна, твердиню єгипетську, і вітну многолюдство Но. **16** І пошлю Я огонь на Єгипет, сильно буде корчитись Сін, а Но буде проламаний, а на Ноф нападуть вороги вдень. **17** Юнакі Авену та Пі-Весету попадають від меча, а інші підуть у полон. **18** А в Тахпанхесі потемніє день, коли Я ламатиму там єгипетські ярма, і скінчиться в ньому пиха сили його. Самого його хмара закриє, а його дочки підуть у полон... **19** І буду виконувати присуди над Єгиптом, і вони пізнають, що Я — Господь!“ **20** І сталося, за одинадцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **21** „Сину людський, Я зламав рамено фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвинити його, і щоб зміцнити його вхопитися за меч. **22** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю рамена його, те дуже та те зламане, і викину меч з його руки. **23** І розпорошу Єгипет серед народів, і порозсіпаю їх по краях. **24** І зміцню рамена вавилонського царя, і дам меч Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові рамена, і він буде стогнати стогоном прокленого перед ним. **25** І зміцню Я рамена вавилонського царя, а фараонові рамена опадуть. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам Свого меча в руку вавилонського царя, і простягну його на єгипетську землю. **26** І розпорошу Єгипет серед народів, і порозсіпаю їх по краях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

31 І сталося за одинадцятого року, третього місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, скажи фараонові, цареві єгипетському, та до його многолюдства: До кого ти вподоблюєшся в своїй величч? **3** Ось Ашшур, кедр на Ливані, з прекрасними галузками, з тиністою гущавиною, і високорослий, і аж між хмарами буде верховіття його. **4** Води його виховали, безодня його вікохала, — він річки свої попровадив навколо свого насадження, а канали свої посилав до всіх дерев польових. **5** Тому

його зріст став вищий від усіх польових дерев, і помножилися галузки його, і від великої води його віття повидовжувалося, коли вигнався він. 6 В його віттях кубрилися все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польова звірина, а в його тіні сиділи всі численні народи. 7 І був він уродливий висотою свого зросту, довготою галузок своїх, бо його корінь був при великих водах. 8 Кедри в Божому садку не були рівні йому, кипариси не були подібні до галузок його, а платани не були, як його віття. Жодне дерево в Божому садку не було подібне до нього красою своєю! 9 Я оздобив його ряснотою галузок його, і йому заздрили всі еденські дерева, що в Божому садку. 10 Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти підвищився зростом, і дав верховіття своє аж між хмари, і підвищилося серце його, коли він став високим, 11 то дай його в руку сильного з народів, — він конче зробить йому за його беззаконня, за це Я вигнав його! 12 І вітяли його чужі, насильники народів, і повідкидали його. На гори й на всі долини попадали галузки його, і було поламане віття його по всіх потоках землі, а всі народи землі повиходили з тіні його й покинули його. 13 Над його руїнами пробувало все небесне птаство, а при галуззях його була всяка польова звірина, 14 щоб не підвищувалися своїм зростом усі дерева при воді, і не давали свого верховіття поміж хмари, і не ставали у своїй величчї сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони віддані смерті до підземного краю серед людських синів, до тих, хто сходять до могили. 15 Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зійшов до шеблу, учинив Я жалобу, закрив над ними безодню, затримав його річки, і була стримана велика вода, і затемнив над ним Лівана, а всі польові дерева помліли над ним. (Sheol h7585) 16 Від гуку упадку його Я вчинив тремтjачими народи, коли Я знизив його до шеблу з тими, що сходять до гробу. І потішилися в підземному краї всі еденські дерева, добірне та добре Ливанське, всі, що п'ють воду. (Sheol h7585) 17 Також вони зійшли з ними до шеблу, до побитих мечем, що сиділи, як його помічники, в його тіні серед народів. (Sheol h7585) 18 До кого став ти так подібний у славі та в великості серед еденських дерев? І будеш ти знижений з еденськими деревами до підземного краю, посеред необрізанців будеш

лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолюдство його, говорить Господь Бог“.

32 І сталося за дванадцятого року, дванадцятого місяця, третього дня місяця, було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, здійми пісню жалобну на фараона, єгипетського царя, та й скажеш йому: Левчуків з народів подібний ти був, а тепер ти мов морська потвора, — випрїскуєш воду по ріках своїх, і скаламучуєш воду ногами своїми, болотиш ти їхні річки! 3 Отак Господь Бог промовляє: Але сітку Свою розтягну Я на тебе через збори численних народів, — і тебе своїм неводом вітягну! 4 І викину зразу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широке, і над тобою спочине всяке птаство небесне, і тобою насичу звірину всієї землі. 5 І дам твоє м'ясо на гори, а трупом твоїм Я долини наповню. 6 І землю, де пливаєш ти, аж до гір напою її кров'ю твоєю, тобою наповняться річища. 7 А коли Я тебе погашу, то небо закрию, а зорі його позатемню, сонце — хмарою вкрию його, а місяць не буде світити свого світла. 8 Всі світила, що світять на небі, — позатемню їх над тобою, і дам темноту понад краєм твоїм, говорить Господь Бог! 9 І занепокою Я серце численних народів, коли вість рознесу про руїну твою між народами аж до країв, яких ти не знав. 10 І остовпїють численні народи з-за тебе, а їхні царі затремтять через тебе в страху, як буду махати мечем своїм Я перед їхнім обличчям, і тремтітиме кожен сохвилі за душу свою в дні упадку твого. 11 Бо так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прийде на тебе! 12 Мечами хоробрих Я порозкидаю твоє многолюдство. Усі вони — насильники народів, і гордість Єгипту понищать вони, і все многолюдство його буде вігублене. 13 І вігублю весь його скот при водах великих, і не буде вже їх каламутити людська нога, і копіто скотини не буде вже їх каламутити. 14 Тоді їхні води очіщу, а їхні річки попроваджу, неначе оливу, говорить Господь Бог. 15 Коли оберну Я єгипетський край на спустошення, і край опустошений буде від усього, що в нім, коли Я поб'ю всіх тих, що замешкують в ньому, то пізнають вони, що Я — то Господь! 16 Оце пісня жалобна, і будуть жалобно співати її, дочки народів будуть співати жалобно її, про Єгипет

та про все многолюдство його будуть жалбно співати її, говорить Господь Бог“. 17 І сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, — жалбно заголоси про многолюдство Єгипту, і скинь його, його та дочок потужних народів до підземного краю із тими, хто сходить в могилу! 19 Від кого ти став приємніший? Зійди й покладись з необрізанцями! 20 Попадають серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжуть його всі народи. 21 Будуть йому говорити сильніші з хоробрих з-посеред шеолу із помічників: Посходили, полягали ці необрізанці, побиті мечем: (Sheol h7585) 22 Там Ашшур і всі збори його, навколо нього — гроби його, всі побиті вони, від меча всі попадали, 23 що були його гроби найглибше в могилі, і був його полк біля гробу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що шірили жах по краю живих. 24 Там Елам та весь натовп його коло гробу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що зійшли необрізанцями до підземного краю, що шірили жах свій по краю живих, і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу. 25 Дали йому ложе посеред побитих зо всім многолюдством його, гроби його коло нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо шірили жах свій по краю живих і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покладений він. 26 Там Мешех, Тувал та все многолюдство його, гроби його коло нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо шірили жах свій по краю живих. 27 І не будуть лежати із лицарями, що попадали із необрізанців, що зійшли до шеолу з військовим знаряддям своїм, і поклали свої мечі під свої голови, і їхня провина — на їхніх костях, бо жах перед лицарями був у краї живих, (Sheol h7585) 28 а ти розпорошений між необрізанцями, і полягеш із тими, хто побитий мечем. 29 Там Едом, і царі його, і князі всі його, що при всій своїй силі були зложені з побитими мечами, — вони ляжуть з необрізанцями та з тими, хто сходить в могилу 30 Там північні князі, всі вони й всі сидоняни, що посходили разом з побитими, хоч був жах від їхньої, міці, були посоромлені, і полягали вони, необрізанці, з побитими мечем, і свою ганьбу понесли із тими, хто сходить в могилу. 31 Фараон їх побачить, і

потішитися всім многолюдством своїм, мечем побитий фараон та все його військо, говорить Господь Бог! 32 Бо поширю Я жах Свій на землю живих, і буде покладений серед необрізанців з побитими мечем фараон та усе многолюдство його, говорить Господь Бог“!

33 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, говори синам свого народу, та й скажеш до них: Коли б Я спровадив на який край меча, і взяв би народ цього краю одного чоловіка з-поміж себе, і поставив би його собі вартовим, 3 і коли б він побачив меча, що йде на цей край, і засурмів би в сурму, й остеріг народ, 4 і почув би хто голос сурми, та не був би обережний, і прийшов би меч та й захопив би його, то кров його на голові його буде! 5 Голос сурми він чув, та не був обережний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був обережний, урятував би свою душу. 6 А той вартовий, коли б побачив меча, що йде, і не засурмів би в сурму, а народ не був би обережний, і прийшов би меч, і захопив би одного з них, то він був би узятий за гріх свій, а його кров Я жадаю з руки вартового. 7 А ти, сину людський, — Я дав тебе вартовим для Ізраїлевого дому, і ти почувеш з уст Моїх слово, й остережеш їх від Мене. 8 Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерегти безбожного від дороги його, то він, несправедливий, помре за свій гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. 9 А ти, коли остережеш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вернеться з своєї дороги, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятував. 10 А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гинемо, то як будемо жити?“ 11 Скажи їм Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерті несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нащо вам умирати, доме Ізраїлів? 12 А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні гріха його, а несправедливість несправедливого — не спіткнеться він об неї в дні навернення від своєї несправедливості, а

справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха. 13 Коли Я скажучи справедливому: Буде конче він жити, а він надіявся б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде згадана, і за кривду свою, що зробив, він помре! 14 А коли Я скажучи до несправедливого: Конче помреш ти, а він навёрнеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість: 15 заставу поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! 16 Усі гріхи його, які він нагрівив, не будуть йому згадані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! 17 І кажуть сини твого народу: „Несправедлива Господня дорога!“тоді як несправедлива їхня власна дорога. 18 Коли справедливий відвёрнеться від своєї справедливости, і робитиме кривду, то помре він за те! 19 А коли несправедливий відвёрнеться від своєї несправедливости, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! 20 А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраїлів доме, за його дорóгами!“ 21 І сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигнання, прийшов був до мене втікач з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ 22 А Господня рука була прийшла до мене ввечері перед приходом цього втікача, і Він відкрив мої уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої уста, і не був уже я більше німий! 23 І було мені слово Господнє таке: 24 „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протé посів цей край, а нас багато, — нам даний цей край на спадщину! 25 Тому скажи їм: Так сказав Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі зводите до бовванів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посядете ви? 26 Ви спираєтесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого ближнього, — і цей край посядете ви? 27 Так скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попадають від меча, а той, хто на широкім полі, того віддам звірині, щоб пожерла його, а ті, хто в твердинях та в печерах, помруть від моровиці! 28 І оберну Я цей край на спустошення та на сплюндрування, і скінчиться пиха сили його,

і опустошіють Ізраїлеві гóри, так що не буде й перехожого. 29 І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я оберну цей край на спустошення та на сплюндрування за всі їхні гидоти, що зробили вони. 30 А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стінах і в дверях домів, і говорять один з óдним, кожен зо своїм братом, кажучи: Увійдіть та послухайте, що це за слово, що виходить від Господа? 31 І прийдуть до тебе, як приходять народ, і сядуть перед тобою як Мій народ, і послухають твоїх слів, але їх не виконають, бо що приємне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхнє ходить за захланністю їхньою. 32 І ось ти для них, як пісня кохання, красногосий і добрий грач, і вони слухають слова твої, але їх не виконують! 33 А коли оце прийде, — ось воно вже приходять! — то пізнають вони, що серед них був пророк“.

34 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих пастирів, пророкуй та й скажеш до них, до тих пастирів: Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хіба ж не отáру повинні пасти пастирі? 3 Жир ви їсте, та вовну вдягаєте, ситу вівцю ріжете, але отари не пасете! 4 Слабих не зміцняєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'язуєте, сполóшеної не вертаєте, і загинулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю! 5 І порозпорóшувалися вони з браку пастиря, і стали за їжу для всякої польової звірини, і порозбігáлися. 6 Булає отáра Моя по всіх гóрах та по всіх високих згір'ях, і по всій широкій землі розпорóшена отáра Моя, і немає нікого, хто турбувався б про них, і немає нікого, хто б їх шукав! 7 Тому, пастирі, послухайте слова Господнього: 8 Як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що отáра Моя полишена на здóбич, і стала отáра Моя за їжу для всякої польової звірини через брак пастиря, і пастирі Мої не шукають Моєї отари, а себе самих пасуть пастирі Мої, а отари Моєї не пасуть, 9 тому, пастирі, послухайте слова Господнього: 10 Так говорить Господь Бог: Ось Я на тих пастирів, і зажадаю з їхньої руки отари Моєї, і відірву їх від пасіння отари, і ті пастирі не будуть уже пасти самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. 11 Бо так

Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Мою, і перегляну їх. **12** Як пастух переглядає своє стадо того дня, коли він серед своєї розпорощеної отари, так Я перегляну отару Свою, і вирятую їх зо всіх тих місць, куди вони були розпорощені за хмárного та імлістого дня. **13** І вівпроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і буду їх пасти на Ізраїлевих горах, при річищах та по всіх оселях країю. **14** На пасовищі доброду пастиму їх, і на високих Ізраїлевих горах буде їхній випас, — там вони будуть лежати на випасі доброду, і випасатимуть сите пасовище на Ізраїлевих горах! **15** Я буду пасти отару Свою, і Я їх покладу на спочинок, говорить Господь Бог. **16** Загинулу вівцю відшукаю, а сполошену поверну, а поранену перев'яжу, а хвору зміцню, а ситу та сильну погублю, — буду пасти її правосуддям! **17** А ви, отáро Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я буду судити між вівцею й вівцею, між бараном і козлами. **18** Чи мало вам того, що ви спасаєте хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви топчете своїми ногами? І воду чисту ви п'єте, а позосталу ногами своїми каламúтите? **19** І отара Моя мусить випасати потóпане вашими ногами, і пити скаламúчене вашими ногами! **20** Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу між вівцею ситою й між вівцею худою. **21** За те, що ви боком і раменом попихáете, і рогами вашими кóлете всіх слабiх, аж поки не порозпорощуєте їх геть, **22** то Я спасу отару Свою, і вона не буде вже за здóбич, і Я розсуджу між вівцею та вівцею! **23** І поставлю над ними одного пастиря, і він буде їх пасти, — раба Мого Давида, він їх буде пасти, і він їм буде за пастиря! **24** А Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — князем серед них. Я, Господь, це сказав! **25** І складу Я з ними заповіта миру, і прикінчу на землі злу звірину, і вони пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах. **26** І вчиню їх та довкiлля Мого взгiр'я благословéнням, і спущу дощ в його часi, — будуть це дощi благословéнні. **27** І польовé дéрево видасть свій плiд, а земля видасть свій урожай, і будуть вони безпечні на своїй землі, і пізнають, що Я — Господь, коли зламаю занóзи їхнього ярмá, і врятую їх від руки тих, хто їх поневолив. **28** І не будуть уже вони за здóбич для народiв, і звірина зéмна не жéртиме їх, і будуть

вони сидiти безпéчно, і не буде нiкого, хто б їх настрашiв. **29** І викохаю їм саджанця на славу, і не будуть вони вже зáбранi голодом із землі, і не понесуть уже гáньби народiв. **30** І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхний, з ними, а вони — нарóд Мій, дiм Ізраїлів, говорить Господь Бог. **31** А ви — отáра Моя, отара Мого пасовiська, ви — люди, а Я — Бог ваш, говорить Господь Бог“.

35 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до гори Сеїр, і пророкуй на неї **3** та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, гóро Сеїре, і вiтягну руку Свою на тебе, й оберну тебе на спустóшення та на сплюндрувáння. **4** Мiста твої оберну на руїну, а ти будеш спустóшенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **5** За те, що ти маєш вiчну ворожнéчу, і валила Ізраїлевих синiв через мечá в часi їхнього нещастя, в часi загибелi кiнцевої, **6** тому — як живий Я, — говорить Господь Бог, — на кров оберну тебе, і кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненáвидiла, то кров буде гнати тебе! **7** Оберну Я гóру Сеїр на спустóшення та на сплюндрувáння, і вiтну з неї тогó, хто йде та вертáється. **8** І наповню його гóри трупáми його! Згiр'я твої й долини твої та всi твої рiчища, — побитi мечем попáдають у них! **9** На вiчні руїни оберну Я тебе, а мiста твої не засéляться, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **10** За те, що ти кажеш: „Два цi народи, і два цi краї будуть мої, і ми посýдемо те, де Господь був“, **11** тому, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — зроблю Я за гнiвом твоїм та за зáздрiстю твоєю, якi ти робив із своєї ненáвисти до них, і вони пізнають Мене, коли буду судити тебе. **12** І пізнаєш ти, що Я — Господь, чув усi обрáзи твої, якi ти казав на Ізраїлеві гóри, говорячи: „Вони опустошiли, дáні нам на їжу!“ **13** І ви величáлися проти Мене своїми устами, і збiльшували проти Мене словá свої, — Я це чув! **14** Так говорить Господь Бог: Коли буде радiти вся земля, тодi вчиню її тобi спустóшенням! **15** Як радiєш ти зо спáдку Ізраїлевого дому через те, що опустошiло воно, так зроблю Я й тобi. Спустóшенням станеш, гóро Сеїре, та весь Едóм, увесь він, і пізнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві гóри, та й скажеш: Ізраїлеві гóри, послушайте словá Господнього! **2** Так говорить Господь Бог:

За те, що ворог говорить на вас „Ага!“ і вічні п'ягірки стали вам за спадщину, 3 тому пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог: За те, що пустошено й топтано вас знавкола, щоб були ви спадком для останку народів, і були ви взяті на кінчик язика й на балаканину народу, 4 тому, Ізраїлеві гори, послушайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог до гір та до згір'їв, до річищ та до долин, і до спустошених руїн, і до опущених міст, що стали за здобич та за посміховисько для решти тих народів, що навколо. 5 Так говорить Господь Бог: Поправді кажу, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих народів та на весь Едом, що взяли собі Мій Край за спадок у радості всього серця, у погорді душі, щоб вигнати його на здобич. 6 Тому пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до гір, до згір'їв, до річищ та до долин: Так говорить Господь Бог: Ось Я говорив у ревності Своїй та в гніві Своїм за те, що ви носили ганьбу народів. 7 Тому так говорить Господь Бог: Прирікаючи, Я підняв Свою руку, що ті люди, які навколо вас, — вони понесуть свою ганьбу! 8 А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше віття, і будете приносити плід свій для Мого народу Ізраїля, бо вони зблизилися, щоб прийти. 9 Бо ось Я прийду до вас, і звернуся до вас, — і ви будете оброблені та обсіяні. 10 І розмножу на вас людину, увесь Ізраїлів дім, усього його, — і будуть заселені ці міста, а руїни будуть забудовані. 11 І розмножу на вас людину та скотину, і вони помножаться та розплодяться, і позаселю вас, як за вашої давнини, і буду чинити вам краще, як за ваших початків, і ви пізнаєте, що Я — Господь! 12 І попровіджу на вас людину, мій народ Ізраїлів, і вони посядуть тебе, і станеш ти їм на спадок, і не будеш уже більше позбавляти їх дітей. 13 Так говорить Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти їси людину, і позбавляєш народ свій дітей, 14 тому ти не будеш уже їсти людини, і більше не позбавиш свій народ дітей, говорить Господь Бог! 15 І не почувеш уже ти більше ганьби від поган, і наруги народів не будеш більше носити, і не вчиниш більше, щоб народ твій спотикався, говорить Господь Бог!“ 16 І було мені слово Господнє таке: 17 „Сину людський, Ізраїлів дім — вони жили на землі своїй, та й занеїстили її своєю дорогою та своїми вчинками,

— як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! 18 І вилив Я гнів Свій на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та бовванами своїми занеїстили її. 19 І розсіяв Я їх серед народів, і вони були розпоробшені по країнах. За їхньою дорогою та за їхніми вчинками розсудив Я їх. 20 І коли прийшли вони до тих народів, куди поприходили, то зневажили святе Мое Ймення, коли стали до них говорити: „Вони — народ Господа, та з землі Його повиходили!“ 21 І змілювався Я над Своїм святим Ім'ям, що його зневажив Ізраїлів дім серед народів, куди вони поприходили. 22 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю це, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ймення, яке ви зневажили серед народів, куди ви поприходили. 23 І освячу Я велике Ім'я Своє, зневажене серед народів, що ви зневажили серед них, і пізнають ті люди, що Я — Господь, — говорить Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очах. 24 І візьму вас із тих народів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведу вас до вашої землі. 25 І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовванів очіщу вас. 26 І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутро, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. 27 І духа Свого дам Я до вашого нутра, і зроблю Я те, що уставами Моїми будете ходити, а постанови Мої будете стереті та виконувати. 28 І ви будете сидіти в краю, якого Я дав вашим батькам, і будете Мені народом, а Я буду вам Богом! 29 І спасу вас від усіх ваших нечистот, і покличу збіжжя, і помножу його, і не дам на вас голоду. 30 І намножу плід д'єрева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сорому через голод між народами. 31 І згадаєте ви про ваші дорбги лихі та про ваші вчинки, що не добрі, і будете б'їдитися самих себе за свої провини та за гидоти свої. 32 Не для вас Я це робитиму, — говорить Господь Бог, — нехай буде це вам відоме! Зашарїйтеся та посоромтеся ваших доріг, Ізраїлів доме! 33 Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я очіщу вас зо всіх ваших провин, то позаселю ці міста, і будуть забудовані руїни. 34 А спустошена земля буде оброблювана за те, що була спустошенням на очах кожного

перехожого. **35** І скажуть: Цей опустошений край став як той едєнський садок, а ці міста, повалені й попустошені та поруйновані, тепер укріплені та замешкані! **36** І пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, забудував поруйноване, засадив спустошені. Я, Господь, говорив це — і зробив! **37** Так говорить Господь Бог: Ще на це прихилюся до Ізраїлевого дому, щоб зробити їм: помножу їх, як людську отару! **38** Як освячена отара, як отара Єрусалиму в його свята, такі будуть ці поруйновані міста, повні отари людської, — і пізнають вони, що Я — Господь!“

37 Була́ надо мною Господня рука, і Дух Господній вівпровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона — повна кісток! **2** Він обвів мене біля них навколо, аж ось їх дуже багато на поверхні долини, і ось вони стали дуже сухі! **3** І сказав Він мені: „Сину людський, чи оживуть оці кістки?“ А я відказав: „Господи Боже, — Ти знаєш!“ **4** І сказав Він мені: „Пророкуй про ці кістки, та й скажеш до них: Сухі кістки, послушайте слова Господнього! **5** Так говорить Господь Бог до цих кісток: Ось Я введу́ у вас духа — і ви оживете! **6** І дам на вас жили, і виросте на вас тіло, і простягну́ на вас шкіру, і дам у вас духа, — і ви оживете. І пізнаєте ви, що Я — Господь!“ **7** І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кістки зближалися, кістка до кістки своєї. **8** І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра зверху, та духа не було в них. **9** І сказав Він мені: „Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дихні на цих забитих, — і нехай оживуть!“ **10** І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставали на ноги свої, — війсьکو дуже-дуже велике! **11** І сказав Він мені: „Сину людський, ці кістки — вони весь Ізраїлів дїм. Ось вони кажуть: Повисихали наші кістки, і загинула наша надія, нам кінець! **12** Тому пророкуй та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиняю ваші гроби, і позвóджу вас із ваших гробів, мій народе, і введу́ вас до Ізраїлевої землі! **13** І пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повідчиняю ваші гроби, і коли позвóджу вас із ваших гробів, мій народе! **14** І дам

Я в вас Свого Духа, — і ви оживете, і вміщу́ вас на вашій землі, і пізнаєте ви, що Я, Господь, сказав це й зробив, говорить Господь!“ **15** І було мені слово Господнє таке: **16** „А ти, сину людський, візьми собі один кусок дєрева, і напиши на ньому: „Юді та синам Ізраїля, його друзям“. І візьми ще один кусок дєрева, і напиши на ньому: „Йосипові дєрево Єфрема та всьому домові Ізраїля, друзям його“. **17** І зблизь їх собі одне до одного на один кусок дєрева, — і вони стануть за одне в твоїй руці! **18** І як скажуть до тебе сини твого народу, говорячи: Чи не оголосиш нам, що́ це в тебе таке? **19** то скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму́ дєрево Йосипа, що в Єфремовій руці, та племена Ізраїлеві, його друзів, і дам на нього дєрево Юди, і вчиню́ їх за одне дєрево, — і стануть вони одним у Моїй руці! **20** І будуть ці дєрева, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очах. **21** І скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму́ Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони пішли, і позбираю́ їх знавкола, і введу́ їх до їхньої землі. **22** І зроблю́ їх за один народ у краї на Ізраїлевих горах, і буде́ для всіх них один цар за царя, і не будуть уже двома народами, і не будуть уже більш поділені на двоє царств. **23** І більш не будуть вони занечичуватися своїми бовванами й гидотами своїми та всіма своїми переступами, спасу́ їх зо всіх їхніх осель, де вони грішили, й очіщу́ їх. І будуть вони мені народом, а Я буду́ їм Богом! **24** А раб Мій Давид буде царем над ними, і один пастир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устами Мої будуть стерегти й виконувати їх. **25** І осядуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батькі, і осядуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навіки, а Мій раб Давид буде їм князем навіки! **26** І складу́ з ними заповіта миру, — це буде вічний заповіт із ними. І зміцню́ їх, і намножу́ їх, і дам Свою святиню серед них на віки! **27** І буде місце Мого пробування над ними, і Я буду́ їм Богом, а вони Мені будуть народом. **28** І пізнають ці народи, що Я — Господь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навіки!“

38 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверні своє обличчя до Гоґа, краю

Магога, князя Рошу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на нього **3** та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Гогу, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! **4** І заверну тебе, і вкладу гачки в щелепи твої, і віведу тебе та все військо твоє, коней та верхівців, усі вони досконало озброєні, велике зборище, зо щитами та щитками, усі озброєні мечами. **5** Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щитом та з шоломом. **6** Гомер і всі орди його, дім Тогарми, кінці північні та всі відділи його, численні народи з тобою. **7** Приготуйся, і приготуй собі ти та все зборище твоє, зібрані при тобі, і будеш для них сторожею. **8** По багатьох днях ти будеш потрібний, у кінці років прийдеш до Краю, що повернений від меча, що зібраний від численних народів, на Ізраїлеві гори, що завжди були руїною, а він був виведений від народів, і всі вони сидять безпечно. **9** І вийдеш, прийдеш як буря, будеш як хмара, щоб покрити землю, ти та всі відділи твої, та численні народи з тобою. **10** Так говорить Господь Бог: І станеться того дня, увійдуть слова на твоє серце, і ти будеш думати злу думку, **11** та й скажеш: Піду на неукріплений край, знайду спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в осадах без муру, і нема в них засува та воріт, **12** щоб набрати здобичі, і чинити грабунок, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на народ, зібраний з народів, що набувають добуток та маєток, що сидять посеред землі. **13** Шева та Дедан, і купці Таршішу, і всі левчуки його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здобичі, чи ти зібрав своє зборище, щоб чинити грабунок, щоб винести срібло та золото, щоб набрати добутку та маєтку, щоб набрати великої здобичі? **14** Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гога: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли народ Мій сидітиме безпечно, ти не довідаєшся про це? **15** І прийдеш із свого місця, із північних кінців, ти та численні народи з тобою, — всі вони гарцюють на конях, зборище велике й військо численне! **16** І здіймешся на народ Мій Ізраїлів, як хмара, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і віведу тебе на Мій Край, щоб народи пізнали Мене, коли Я покажу Свою святість тобі, Гогу, на їхніх очах. **17** Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів

про роки, щоб привести тебе на них? **18** І станеться того дня, у дні приходу Гога на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увійде ревність Моя в ніздрі Мої. **19** І в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. **20** І затремтять перед Моїм лицем морські риби та птаство небесне, і польова звірина, всяке гаддя, що плазує по землі, і всяка людина, що на поверхні землі, і будуть поруйновані гори, і поваляться ўрвища, і всякий мур на землю впаде. **21** І покличу проти нього меча на всіх горах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його! **22** І буду судитися з ними моровицею та кров'ю, і пушу заливний дощ та камінний град, огонь та сірку на нього та на відділи його, та на численні народи, що з ним. **23** І звелічуся, і покажу Свою святість, і буду пізнаний на очах численних народів, і вони пізнають, що Я — Господь!

39 А ти, сину людський, пророкуй на Гога та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ото Я на тебе, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! **2** І верну тебе, і попроваджу тебе, і підійму тебе з північних кінців, і впроваджу тебе на Ізраїлеві гори. **3** І виб'ю лука твого з твоєї лівіці, а твої стріли кину з твоєї правіці. **4** Упадеш на Ізраїлевих горах ти й усі відділи твої та народи, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хижому птаству, усякому крилатому та польовій звірині. **5** На відкритому полі впадеш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! **6** І пошлю Я огонь на Магога та на тих, що безпечно замешкують острові, і пізнають вони, що Я — Господь! **7** А Своє святе Ім'я розголошу посеред Мого народу Ізраїля, і більше не дам зневажити святе Мое Ім'ення, і народи пізнають, що Я — Господь, Святий Ізраїлів! **8** Ось прийде і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. **9** І повиходять мешканці Ізраїлевих міст, і накладуть огонь, і палитимуть зброю та щитка й щита, лука та стріли, і ручного кия та ратище, і будуть ними палити огонь сім років. **10** І не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо зброєю будуть палити огонь, і візьмуть здобич із тих, хто брав здобич із них, і пограбують тих, хто їх грабував, говорить Господь Бог. **11** І станеться того дня, дам Я там Гогові місце гробу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що

замикає дорогу перехожим. І поховують там Гоґа й усе його многолюдство, та й назвуть: Долина Многолюдства Гоґа. 12 І буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очістити землю, сім місяців. 13 І буде ховати увесь нарід краї, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прославлю Себе, говорить Господь Бог. 14 І відділять людей, які без перерви ходитимуть по краї й ховатимуть з перехожими позосталих ще на поверхні землі, щоб її очістити. По семи місяцях вони ще будуть вишукувати. 15 І перейдуть ті обхідники по краї, і коли хто побачить людську кістку, то поставить при ній знака, аж поки не поховують її похоронники в Долині Многолюдства Гоґа. 16 А ім'я міста — Гамона. І очистять землю. 17 А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птахові, усякому крилатому, та всій польовій звірині: Згромадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горах, і ви будете їсти м'ясо, і будете пити кров. 18 Ви будете їсти тіло лицарів, а кров князів землі будете пити, — барані, і вівці, і козлі, бики, — ситі башанські бики всі вони. 19 І будете їсти лій аж до ситости, і будете пити кров аж до впобення з Моєї жертви, яку Я приніс для вас, — 20 і насититесь при Моему столі кіннями та верхівцями, лицарями та всякими вояками, говорить Господь Бог! 21 І дам Свою славу між народами, і побачать усі народи Мій суд, що зроблю Я, та Мою руку, що на них покладу. 22 І пізнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхній Бог, від цього дня й далі. 23 І пізнають народи, що Ізраїлів дім пішов на вигнання за провини свої, за те, що спроневірилися Мені, а Я сховав був від них лице Своє, і віддав їх у руку їхніх неприятелих, і всі вони попадали від меча. 24 За їхньою нечистістю та за їхне беззаконня зробив Я це з ними, і сховав від них лице Своє. 25 Тому так говорить Господь Бог: Тепер поверну долю Якова, і змилюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Ймення. 26 І відчують вони свою ганьбу та все своє спроневірення, яким спроневірилися Мені, коли сядуть безпечно на своїй землі, і не буде вже нікого, хто б їх страшив, 27 коли поверну їх з народів, і позбираю їх із країв їхніх ворогів, і покажу Свою святість у них на очах численних народів. 28 І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, коли віжену їх у полон

до народів, а потому позбираю їх на їхню землю, і більш не позоставлю там нікого з них. 29 І не сховаю вже від них Свого лица, бо виллю Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!“

40 Двадцятого й п'ятого року нашого вигнання, на початку року, десятого дня місяця, чотирнадцятого року по тому, як було зруйноване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упровадив мене туди. 2 У Божих видіннях упровадив Він мене до Ізраїлевого краї, і дав спочити мені на дуже високій горі, а на ній була ніби будова міста, з полудня. 3 І привів мене туди, і ось чоловік, що його вид, ніби вид блискучої міді, а в його руці — льняна нитка та мірніча палиця, і він стояв у брамі. 4 І сказав мені цей чоловік: „Сину людський, дивися своїми очима й слухай своїми вухами, і зверни своє серце на все, що я покажу тобі, бо ти приведений сюди, щоб показати тобі. Усе, що ти побачиш, об'яви Ізраїлевому домові“. 5 І ось мур назовні храму навколо, а в руці того чоловіка мірніча палиця на шість ліктів, на міру ліктем та долонею. І зміряв він ширину тієї будівлі — одна палиця, і заввишки — одна палиця. 6 І прийшов він до брами, що її перед у напрямі до сходу, і ввійшов її сходами, і зміряв порога тієї брами — одна палиця завширшки, і другий поріг — одна палиця завширшки. 7 А вартівня — одна палиця завдовжки й одна палиця завширшки, а поміж вартівнями — п'ять ліктів; а поріг брами з боку сінечок тієї брами, зсередини — одна палиця. 8 І зміряв він сїни тієї брами зсередини — одна палиця. 9 І зміряв сїни брами — вісім ліктів, а стовпі її — два лікті, а сїни брами — зсередини. 10 А брамні вартівні в напрямі на схід — три звідси й три звідти, і міра одна їм трьома, і міра одна стовпам звідси та звідти. 11 І зміряв він ширину входу до брами — десять ліктів, довжина брами — тринадцять ліктів. 12 А розмежування перед вартівнями — один лікоть, і один лікоть звідти, а вартівня — шість ліктів звідси й шість ліктів звідти. 13 І зміряв браму з даху вартівні до даху її, завширшки — двадцять і п'ять ліктів, двері навпроти дверей. 14 І поробив стовпі, шістдесят ліктів, і до стовпів підходить подвір'я, навколо брами. 15 А від переду брамного входу аж до переду сїней внутрішньої брами —

п'ятдесят ліктів. 16 І були вікна, широкі знадвору й вузькі в середині, до вартівень та до їхніх стовпів у середині брами навколо, і так до сіней, і вікна навколо до середини, а на стовпах вірізьблені пальми. 17 І він впровадив мене до зовнішнього подвір'я. І ось комори та підлога, викладена з каміння, зрблена для подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. 18 А ця підлога була позад брам, по довжині брам, долішня підлога. 19 І зміряв він ширину від переду долішньої брами до переду внутрішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. 20 А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. 21 І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпі її, і сіни її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжині її, а ширині — двадцять і п'ять на міру ліктем. 22 А вікна її, і сіни її та вірізьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сімома східцями входять у неї, а її сіни перед ними. 23 І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. 24 І він попровадив мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовпі її та сіни її за тими мірами. 25 А в неї вікна та сіни її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 26 А семеро східців — вхід до неї, і сіни її перед ними, а вірізьблені пальми її одна звідси, а одна звідти при стовпах її. 27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він зміряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів. 28 І впровадив мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами. 29 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, і вікна її, і в сінях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 30 А сіни її навколо — завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завширшки п'ять ліктів. 31 І сіни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. 32 І він упровадив мене до внутрішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами. 33 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сінях навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 34 А її сіни

були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. 35 І впровадив мене до північної брами, і зміряв тими мірами. 36 Вартівні її, стовпі її, і її сіни та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 37 А стовпі її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. 38 І комора, і її вхід — у стовпах брам, там полбощуть цілопалення. 39 А в сінях брами — два столи звідси й два столи звідти, щоб різати на них цілопалення й жертви за гріх та жертви за провину. 40 А при зовнішньому боці, що підіймається до входу північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сінях брами, два столи. 41 Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть. 42 І чотири столи на цілопалення, каміння тесане, завдовжки — лікоть один і пів, а завширшки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними ріжуть цілопалення та жертву. 43 І гаки, на одну долоню, були приготвлені в домі навколо, а на столах — жертвоне м'ясо. 44 А назовні внутрішньої брами були дві кімнати у внутрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній перед — у напрямі на південь, одна при боці східньої брами, перед її — у напрямі на північ. 45 І сказав він до мене: „Ця кімната, що перед її в напрямі на південь, для священників, що стережуть сторожу храму. 46 А та кімната, що перед її в напрямі на північ, для священників, що виконують сторожу жертовника. Це Садоківі сини, що з Левієвих синів наближуються до Господа, щоб служити Йому. 47 І зміряв подвір'я — завдовжки сто ліктів, і завширшки сто ліктів, чотирикутне, а жертовник був перед храмом. 48 І впровадив мене до сіней храму, і зміряв стовпа сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширині брами — три лікті звідси й три лікті звідти. 49 Довжині сіней двадцять ліктів, а завширшки — одинадцять ліктів, а десятьма сходами ходять до нього; а стовпі при стовпах, один звідси, а один звідти.

41 І впровадив мене до храму, і він зміряв стовпи, — шість ліктів завширшки звідси, і шість ліктів завширшки звідти, ширині скинії. 2 А ширині входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину

його — сорок ліктів, а завширшки двадцять ліктів. 3 І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпа — два лікті, а вхід — шість ліктів, а ширина входу — сім ліктів. 4 І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завширшки — двадцять ліктів на переді храму. І сказав він мені: „Це Святе Святих!“ 5 І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширина бічної кімнати — чотири лікті кругом навколо храму. 6 А кімнати бічні, кімната при кімнаті, тридцять в трьох поверхах, і входили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися, і не держалися в стіні того храму. 7 І він ставав ширший, і обертався все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обернений більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так долішній поверх входить на горішній через середній. 8 І бачив я вишину храму навколо, підвалини бічних кімнат — повна палиця, шість ліктів. 9 Ширина стіни, що в бічній кімнаті назовні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму. 10 І поміж коморами — завширшки двадцять ліктів кругом навколо храму. 11 А вхід з бічної кімнати до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на південь, а ширина вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо. 12 А будівля, що перед відгородженим майданом у напрямі на захід, завширшки сімдесят ліктів, а стіна будівлі п'ять ліктів, ширина кругом навколо, а довжина її — дев'яносто ліктів. 13 І він зміряв той храм, завдовжки — сто ліктів, а відгороджений майдан і будівля та стіни її, завдовжки — сто ліктів. 14 А ширина передньої частини храму та відгородженого майдану на схід — сто ліктів. 15 І зміряв він довжину будівлі до переду відгородженого майдану, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сінечки подвір'я. 16 Пороги та вікна, широкі знадвору, і вузькі всередині, галерія навколо них трьох, навпроти порогу дерев'яний обклад навколо й земля до вікон, а вікна зачинені. 17 Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назовні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й у зовнішньому, віризьблене, 18 і було зроблене херувимами та пальмами, і пальма була між херувимом та херувимом, два обличчя в херувима. 19 І людське обличчя — мали пальми

звідси, а обличчя левчукі — мали пальми звідти, пороблені при всьому домі навколо. 20 Від землі аж понад вхід — пороблені херувими та пальми на стіні храму. 21 Храм мав чотирикутні одвірки, а перед святині мав такий самий вигляд. 22 Жертвник був із дерева, — три лікті високий, а довжина його — два лікті, а в нього його куті й підніжжя його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ 23 А в храмі та в святині було двоє дверей. 24 І в тих дверях було по дві дошки, обидві дошки оберталися, дві в одних дверях, і дві в інших дверях. 25 І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як пороблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіней назовні. 26 І вікна, широкі знадвору й вузькі всередині, і пальми звідси та звідти при боках сіней, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

42 І він вивів мене до зовнішнього подвір'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене до кімнат, що навпроти відгородженої площі, і що навпроти будівлі на північ. 2 Навпроти завдовжки — сто ліктів, вхід північний, а завширшки — п'ятдесят ліктів. 3 Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти викладеної підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три поверхи. 4 А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширині до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а виходи їхні — на північ. 5 А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з долішніх та з середніх тієї будівлі. 6 Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпи подвір'я, тому вони були вужчі від долішніх та від середніх на землі. 7 А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжина його п'ятдесят ліктів. 8 Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів. 9 А під тими кімнатами — хід від сходу, коли входить до них з зовнішнього подвір'я. 10 По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі — кімнати. 11 А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ; яка довжина, така ширина їхня, а всі виходи були за їхніми способами та

за їхніми виходами. 12 І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муром у напрямі на схід, коли йти до них. 13 І сказав він мені: Кімнати північні і кімнати південні, що на переді вільного місця, це кімнати священні, де їдять священники, що наближуються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. 14 Коли священники ввійдуть, то не сміють виходити зо святині до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої шати, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить народіві“. 15 І скінчив він вимірювання внутрішнього храму, і вівпровадив мене в напрямі брами, що перед її в напрямі на схід, і зміряв те кругом навколо. 16 Він зміряв мірничою палицею східній бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. 17 Зміряв північний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. 18 Зміряв південний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею. 19 Обернувся до західного боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірничою палицею. 20 На чотири сторони відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдовжки — п'ять сотень, і завширшки п'ять сотень, щоб відділити між святим та звичайним.

43 І попровадив мене до брами, до брами, що звернена в напрямі сходу. 2 І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос його був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави його! 3 І вид був такий же, як я бачив: як те видиво, що я бачив, коли я приходив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевар. І впав я на обличчя своє! 4 І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що перед її в напрямі сходу! 5 І підняв мене Дух, і впровадив мене до внутрішнього подвір'я, і ось слава Господня наповнила храм! 6 І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. 7 І сказав він мені: „Сину людський, це місце престолу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебувати навіки посеред Ізраїлевих синів, — не занечістять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Моє, вони та їхні царі розпустою своєю та трупами їхніх царів при їхньому вмиранні! 8 Вони ставили

свого порога при Моєму порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони занечістили святе Ім'я Моє своїми гидотами, яких наробили, і Я вигубив їх у Своїм гніві... 9 Тепер нехай вони віддалять від Мене розпусту свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувати між ними навіки. 10 Ти, сину людський, об'яви Ізраїлевому домові про цей храм, і вони посоромляться від своїх провин, і зміряють міру. 11 А якщо вони засоромляться від усього, чого наробили, то віясни їм вигляд храму, і план його, і виходи його та його входи, і всі устави його, і всі начерки його, і всі закони його, і напиши це на очах їх, і нехай вони стережуть усякий начерк його, і всі устави його, і нехай вони роблять їх!“ 12 Оце закон храму: на вершині гори вся границя його кругом навколо має бути Святеє Святих. Ось це закон храму. 13 А оце міри жертовника ліктями, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жертовника — лікоть, і лікоть — завширшки, а його границя до його краю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жертовника. 14 А від основи на землі аж до долішнього обкладу жертовника — два лікті, а завширшки — один лікоть, а від малого відступу жертовника аж до великого — чотири лікті, а завширшки — лікоть. 15 А жертовник — чотири лікті високий, а від жертовника й вище — чотири роги. 16 А огнище — дванадцять ліктів завдовжки на дванадцять завширшки, чотирикутне при чотирьох своїх боках. 17 А долішній обклад — чотирнадцять ліктів завдовжки на чотирнадцять завширшки при чотирьох боках її, а границя навколо нього півліктя, а основа його — лікоть навколо, а сходи його звернені на схід. 18 І сказав він мені: „Сину людський, так говорить Господь Бог: Оце устави жертовника на день, коли він буде зроблений, щоб приносити на ньому цілопалення, і кропити на нього кров. 19 І даси священникам-Левитам, що вони з Садового насіння, що наближуються до Мене, — говорить Господь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. 20 І візьмеш з його крові, і покропи на чотири його роги й до чотирьох кутів оправи та до границі навколо, — і очисти його та освяти його. 21 І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і сплять його на означеному місці храму назовні святині. 22 А другого дня

принесеш у жертву козла безвадного на жертву за гріх, і очистять жертівника, як очистили биком. **23** А коли покінчиш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безвадного, і безвадного барана з отари. **24** І приведи їх перед Господнє лице, і кинуть священники на них сіль, і принесуть їх цілопаленням для Господа. **25** Сім день будеш приготівляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безвадних приготівлять. **26** Сім день будуть очищати того жертівника, і очистять його, і освятять його. **27** І скінчаться ті дні, і станеться, восьмого дня й далі приготівлять священники на жертівнику ваші цілопалення та ваші жертви мирні, — і вподобаю Собі вас, говорить Господь Бог!“

44 І вернув мене в напрямі брами зовнішньої святині, що обернена на схід, а вона замкнена. **2** І сказав мені Господь: „Брама ця буде замкнена, не буде відчинена, і ніхто не ввійде в неї, бо в неї ввійшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде замкнена. **3** Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Господнім лицем; сіними брами він увійде, і сіними вийде“. **4** І випровадив мене в напрямі північної брами до переду храму, і побачив я, аж ось слава Господня наповнила Господній дім! І впав я на обличчя своє. **5** І сказав мені Господь: „Сину людський, зверни своє серце, і побач своїми очима, а своїми вухами послухай усе, що Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких законів його, і звернеш своє серце до входу того храму в усіх виходах святині. **6** І скажеш до ворохобників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Дбайте вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме, **7** що ви вводили чужинців, необрізаносердих та необрізанотілих, щоб були в Моїй святині, щоб зневажити його, Мій храм, коли приносили Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого заповіта. **8** І ви не несли сторожі святощів Моїх, але поставили їх собі за сторожів Моєї варті в Моїй святині. **9** Так говорить Господь Бог: Кожен чужинець, необрізаносердий та необрізанотілий, не ввійде до Моєї святині; це і про всякого чужинця, що живе серед Ізраїлевих синів. **10** І навіть Левити, що були віддалилися від Мене,

коли блукав Ізраїль, що були зблудили від Мене за своїми божками, і вони понесуть кару за свою вину, — **11** і будуть вони в святині Моїй служити сторожами при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть приносити цілопалення й жертву народові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм. **12** За те, що вони служили їм перед їхніми бовванами, і стали для Ізраїлевого дому за спотикання на провину, тому підняв Я Свою руку на них, — говорить Господь Бог, — і вони понесуть провину свою! **13** І вони не підйдуть до Мене, щоб бути священниками Мені, і щоб підходити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть носити ганьбу свою та гидоти свої, які наробили. **14** І дам Я їх сторожами варті храму щодо всієї його праці, і щодо всього, що робиться в ньому. **15** А священники-Левити, Садокові сини, що несли сторожу Моєї святині, коли Ізраїлеві сини зблудили були від Мене, вони наблизяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Моїм лицем, щоб приносити Мені лій та кров, говорить Господь Бог. **16** Вони ввійдуть до Моєї святині, і вони наблизяться до Мого столу на службу Мені, і будуть нести Мої сторожі. **17** І станеться, коли вони входитимуть до брами внутрішнього подвір'я, то зодягатимуть льняну одіж, і не ввійде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подвір'я та назовні. **18** Льняні завой будуть на їхній голові, а льняна спідня одежа буде на їхніх стегнах; не будуть оперізуватися тим, що викликає піт. **19** А коли вони будуть виходити до зовнішнього подвір'я, до народу, здійматимуть шати свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кімнатах, і зодягнуть іншу одежу, щоб своїми священними шатами не торкатися народу. **20** А голові своєї вони не будуть голити, і волосься не запустять, — конче будуть стрігти волосся своє. **21** І вина не будуть пити кожен із священників, коли мають входити до внутрішнього подвір'я. **22** А вдів та розвідок не братимуть собі за жінок, а братимуть тільки дівчат із насіння Ізраїлевого дому, та вдову, що буде вдовою по священникові. **23** А народ Мій будуть вони навчати розрізняти між святим та звичайним, і зроблять їх знаючими різницю між нечистим та чистим. **24** А в суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддям Моїм розсудять її, і будуть стерегти Закони Мої, і устави

Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! **25** І до мертвої людини не підійдуть, щоб не занечістити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочкі, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечістяться. **26** А по його очищенні прирахують йому ще сім день. **27** А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. **28** І оце буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дасте їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! **29** Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все заклає в Ізраїлі буде їхнє. **30** І перше з усяких первонароджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священикам, і початок ваших діж дасте священикові, щоб він поклав благословення на вашому домі. **31** Усякого падла та пошматованого з птаства та скотіни священики не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребка про землю в спадщину, то дасте приношення Господеві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктів завдóвжки, а десять тисяч завшіршки йому. Це буде святе в усій його границі навкóло. **3** А з цієї міри відміряеш двадцять і п'ять тисяч ліктів завдóвж та десять тисяч завшір, і в цьому буде святиня, Святеє Святіх. **4** Це святість із землі; вона буде для священиків, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господеві, і буде їм місцем для домів і святим місцем. **5** А двадцять і п'ять тисяч ліктів завдóвж і десять тисяч завшір буде для Левитів, що служать храмові, їм на володіння, міста на сидіння. **6** А на володіння місту дасте п'ять тисяч завшір і двадцять і п'ять тисяч завдóвж, навпроти святого приношення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. **7** А для князя буде з того й з того боку святого приношення й володіння міста, навпроти святого приношення й на переді володіння міста від західного краю на захід, і від східного краю на схід, а завдóвж відповідно одній частині племена від західної границі до границі східної **8** землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути наро́ду Мого, а Край дадуть Ізраїлевому домові, їхнім племенам. **9** Так говорить Господь Бог: Дóсить вам, Ізраїлеві князі! Насильство та ўтиски відсуньте, а робіть правосуддя та правду,

перестаньте випихати наро́д Мій з його землі, говорить Господь Бог! **10** Майте справедливу вагу, і справедливу ефу́ та справедливого ба́та. **11** Ефа́ й бат буде однакова міра, щоб бат вино́сив десяту частину хо́меру, а десята частина хо́меру — ефа́; згідно з хо́мером буде міра його. **12** А ше́кель — двадцять ге́рів; двадцять шеклів, двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам міна. **13** Оце те приношення, що ви принесете: шоста частина ефі́ з хо́меру пшениці й шоста частина ефи з хо́меру ячме́ну. **14** А поста́нова про оливу з ба́та оливи: десята частина ба́та з ко́ру, десять батів — хо́мер, бо десять батів — хо́мер. **15** І одна штука з отари з двохсот штук з доброго пасови́ська Ізраїлевого на жертву хлібну, і на цілопа́лення, і на жертви мирні, щоб очістити їх, говорить Господь Бог. **16** Увесь наро́д цього Краю повинен давати приношення для кня́зя в Ізраїлі. **17** А на обов'язку кня́зя буде: цілопа́лення, і жертва хлібна та жертва лита в свята, і в новомісяччя та в суботи, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приготу́є жертву за гріх, і жертву хлібну, і цілопа́лення, і жертви мирні на очищення за Ізраїлів дім. **18** Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня місяця візьмеш молодого бика́ з великої худóби, безва́дного, й очистиш святиню. **19** І візьме священик з крові жертви за гріх, і покро́пить на одвірок храму та на чотири ку́ти відступу же́ртвіника, і на одвірок брами внутрішнього подвір'я. **20** І так зробиш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрі́шиться через по́милку або з глупо́ти, і очистите храма. **21** У першому місяці, чотирна́дцятого дня місяця буде вам Па́сха, свято семиде́нне; будете їсти опрісноки. **22** І приготу́є того дня князь за себе та за весь наро́д краю бика на жертву за гріх. **23** І сім день свята буде він приготóвлювати цілопа́лення для Господа, сім биків і сім баранів безва́дних на день, сім день, і жертву за гріх, — козла на день. **24** І приготóвить жертву хлібну, ефу́ на бика й ефу́ на барана́, а оливи — гін на ефу́. **25** Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня місяця в свято буде він приготóвлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як цілопа́лення, так і жертву хлібну, так і оливу.

46 Так говорить Господь Бог: Брама внутрішнього подвір'я, що звёрнена на схід, буде замкнена шість день праці, а субóтного дня буде відчинена, і в день новомісяччя буде відчинена. 2 І вийде князь ходом синей брами ззóвні, і стане при одвірку брами, а священники приготують його цілопáлення та його мирну жертву, і він поклóниться на порозі брами. А брама не буде замкнена аж до вечора. 3 І буде вклоняться нарóд краю при вході цієї брами в суботи та в новомісяччя перед Господнім лицём. 4 А те цілопáлення, що князь принесе́ Господе́ві субóтного дня, це шість безва́дних овець та безва́дний баран. 5 А жертва мучна́ — ефа́ на барана́, а на овець жертва хлібна, — скільки дасть рука ного, а оливи — гін на ефу́. 6 А в день новомісяччя — молодий бик з великої худóби, безва́дний, і шéстеро овець та баран будуть безва́дні. 7 І ефу на бика, і ефу на барана приготує він хлібну жертву, а на овець — як сягне́ рука його, а оливи — гін на ефу́. 8 А коли приходитиме князь, то він увійде ходом синей брами, і тим же ходом своїм вийде. 9 А коли нарóд краю буде приходити перед Господне́ лице в свята, то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами південної, а хто входить ходом брами південної, вийде ходом брами північної, — не вёрнеться ходом тієї брами, яким увійшов, але́ вийде протилéглою йому́. 10 А князь буде серед них: при вході їх ввійде, і при виході їх вийде. 11 А в свята та в урочісті дні буде хлібна жертва, — ефа́ на бика й ефа́ на барана́, а на вівці — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефу́. 12 А коли князь приготує добровільного дара, цілопáлення або мирні жертви, дар для Господа, то відчинять йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цілопáлення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і вийде, і замкnúть браму по його виході. 13 А вівцю однорічну, безва́дну, приготóвиш на цілопáлення кожен день для Господа, щорáнку приготóвиш його. 14 А жертву хлібну приготóвиш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а оливи — третину гіна, щоб покрóпити пшеничну муку, — це хлібна жертва для Господа, постанови вічні назáвжди. 15 І приготують вівцю й жертву хлібну та оливу щорáнку на стале цілопáлення. 16 Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть кому́ зо

своїх синів дáра зо спáдку сво́го, це буде належати його синам, як їхне володіння в спáдщині. 17 А коли він дасть дáра з свого спáдку одному́ з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вёрнеться князеві, бо це його спáдок, тільки синам його він налéжатиме. 18 А князь не візьме зо спáдку нарóду, витискаючи їх з їхнього володіння, — із свого володіння дасть своїм сина́м спáдок, щоб ніхто з нарóду Мого не розпорóшився зо свого володіння. 19 І впрова́див мене входом, що при боці брами, до священних кімна́т для священників, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому за́дньому боці на за́хід. 20 І сказав він мені: Оце місце, де священники б́дуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть пекті́ жертву хлібну, щоб не вино́сити до зóвнішнього подвір'я, і не посвятити народа. 21 І він вивів мене до зóвнішнього подвір'я, і провів мене по чотирьóх рóгах подвір'я, — і ось ще подвір'я на кожному розі́ подвір'я. 22 На чотирьóх рóгах подвір'я були малі подвір'я, — сорок ліктів завдовж і тридцять завши́р, міра одна для них чотирьóх, простокúтні. 23 І був ряд каміння навкóло них, навколо них чотирьóх, і порóблені кúхні під горожею навколо. 24 І сказав він мені: Оце дім кухарів, що там ва́рять слуги храму жертву нарóдові.

47 І він вернув мене до дверей храму, аж ось вихóдить вода з-під порога храму на схід, бо пéред того храму на схід. А вода схóдила здолу, з правого боку храму, з півдня від жéртвника. 2 І він випрова́див мене в напрямі брами на північ, і провів мене навкóло зóвнішньою дорогою до зóвнішньої брами, дорогою, звёрненою на схід; і ось вода випр́скувала з правого бóку. 3 І вийшов цей чоловік на схід, а шнур був у його руці, і він відміряв тисячу ліктів, і перепрова́див мене водою, водою по кістки. 4 І відміряв ще тисячу, і перепрова́див мене водою, водою по коліна; і відміряв ще тисячу, і перепрова́див мене водою по стéгна. 5 І відміряв він ще тисячу, і був потік, якого я не міг перейти́, бо стала великою та вода на плівання, потік, що був непере́хідний. 6 І сказав він мені: „Чи ти бачив це, сину лю́дський?“ І повів мене, і вернув мене на берег цього потóку. 7 А коли я вернувся, то ось на бéрезі потóку дуже багато

дерев з цього й з того боку. 8 І сказав він до мене: „Ця вода виходить до східної округи, і східить на степ, і східить до моря, до води солоні, — і вздоровиться вода. 9 І станеться, всяка жива душа, що роїться скрізь, куди приходить той потік, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввійшла туди та вода, і буде вздоровлена, і буде жити все, куди пройде той потік. 10 І станеться, стануть при ньому рибаки від Ен-Геді й аж до Ен-Еглаїму; вода буде місцем розтягнення неводу, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря, дуже численна. 11 Його ж багна та калюжі його не будуть уздоровлені, — на сіль вони дані. 12 А над потоком виросте на його березі з цього й з того боку всяке дерево їстівне; не опадє його листя, і не перестанє плід його, — кожного місяця буде давати первопліди, бо вода його — вона зо святині виходить, і буде плід його на їжу, а його листя на лік. 13 Так говорить Господь Бог: Оце границя, що ви посядете собі цю землю для дванадцяти Ізраїлевих племін; Йосип матиме два уділи. 14 І посядете її як один, так і другий, бо, прирікаючи, підняв Я був руку Свою дати її вашим батькам, і припадє цей край вам у спадщину. 15 А оце границя краю: на північному кінці від Великого моря напрямєць до Хетлону, як іти до Цедаду, 16 Хамат, Берота, Сівраїм, що між границею Дамаску та між границею Хамату, середущий Хацар, що при границі Хаврану. 17 І будє границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на північ, і границя Хамату. Це північний кінець. 18 А східній кінець, з-між Хаврану та з-між Дамаску, і з-між Гілеаду та з-між Ізраїлевого краю — Йордан; від границі аж до східного моря відміряєте. Це східній кінець. 19 А півдєнний кінець, на півдєнь: від Тамару аж до води Мерівот-Кадешу, потоку, до Великого моря. Це півдєнний кінець, на півдєнь. 20 А західній кінець — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це західній кінець. 21 І поділите цю зємлю собі, Ізраїлевим племенам. 22 І станеться, поділите її жеребком на спадок собі та чужинцям, що мешкають серед вас, що породили синів серед вас, і стануть вам, як тубільці між синами Ізраїлевими; з вами вони кинуть жеребка про спадок серед Ізраїлевих племін. 23 І станеться, у тому плємені, де мешкатиме з ним

той чужинець, там дастє його спадок, говорить Господь Бог.

48 А оце імена племін: Від північного кінця по боці дороги до Хетлону, де йти до Хамату, Хацар-Енан, на границі Дамаску на північ, по боці Хамату, і будуть вони йому від східного кінця аж до моря, — один уділ Данові. 2 А при границі Дана від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Ассірові. 3 А при границі Ассіра від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Нефталімові. 4 А при границі Нефталима від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Манасії. 5 А при границі Манасії від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Єфремові. 6 А при границі Єфрема від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Рувімові. 7 А при границі Рувима від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Юді. 8 А при границі Юди від східного кінця аж до кінця західного буде те приношення, що ви принесєте, ділянка на двадцять і п'ять тисяч завшір, а завдєвж — як одна з частин племін зо східного кінця аж до кінця західного, і буде в ній святиня. 9 Те приношення, що принесєте Господєві, ділянка буде завдєвж двадцять і п'ять тисяч, а завшір — двадцять тисяч. 10 А святе приношення буде для оцих: ділянка священикам на північ двадцять і п'ять тисяч, а на захід завшір десять тисяч, а на схід завшір десять тисяч, а на півдєнь завдєвж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святиня буде серед того. 11 Священикам, посвяченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканіною Ізраїлевих синів, як блукали Левити, 12 то буде їм приношення з приношення цієї землі, найсвятіша святість, при границі Левитів. 13 А Левити відповідно границі священиків, ділянка їм на двадцять і п'ять тисяч завдєвж, а завшір — десять тисяч, уся довжиня — двадцять і п'ять тисяч, а шириня — десять тисяч. 14 І вони не продадуть із цього, і не виміняють, і первоплід землі ні до кого не перєйде, бо це святість для Господа. 15 А ділянка на п'ять тисяч завшіршки й на двадцять і п'ять тисяч завдєвжки признаєтьсє на оселєння й на пасовісьска, а самє те місто буде всерєдині. 16 А оце розміри його: північний край — чотири тисячі й п'ять сотєнь, і півдєнний край — чотири тисячі

й п'ять сотень, і від східнього краю — чотири тисячі й п'ять сотень, а західній край — чотири тисячі й п'ять сотень. 17 І буде пасовійсько для міста, — на північ двісті й п'ятдесят, і на південь двісті й п'ятдесят, і на схід двісті й п'ятдесят, і на захід двісті й п'ятдесят. 18 А позостале на довжину навпроти святого приношення — десять тисяч на схід і десять тисяч на захід, і буде воно навпроти святого приношення, і буде плід його на хліб робітникам міста. 19 А робітників міста — будуть оброблювати його зо всіх Ізраїлевих племён. 20 Усе приношення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдовж і на двадцять і п'ять тисяч завшир, чотирикútне, піднесене святе приношення понад володіння міста. 21 А позостале — для князя, з цього й з того боку святого приношення та володіння міста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами приношення аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до границі на захід, навпроти частин племён, — це князеві, і буде святе приношення, а святиня дому — серед них. 22 А з володіння Левитів і з володіння міста серед того, що буде князеві, між границею Юди й між границею Веніяміна, буде це князеві. 23 А решта племён від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Венямінові. 24 А при границі Веняміна від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Симеонові. 25 А при границі Симеона від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Іссахарові. 26 А при границі Іссахара від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Завулонові. 27 А при границі Завулону від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Гадові. 28 А при границі Гада до границі південної, на півдні, то буде границя від Тамару до води Меріват-Кадешу, потóку, до Великого моря. 29 Оце Край, що поділите жеребком у спáдок Ізраїлевим племенám, і це їхні уділи, говорить Господь Бог. 30 А оце виходи міста: з північного кінця — чотири тисячі й п'ять сотень міри. 31 А міські брами — на іменá Ізраїлевих племён, три брами на північ: одна брама Рувімова, одна брама Юдина, одна брама Левієва. 32 А при східньому кінці — чотири тисячі й п'ять сотень, а брам трое: одна брама Йóсипова, одна брама Венямінова, одна брама Дáнова. 33 І південний край — чотири тисячі й п'ять сотень міри, а

брам трое: одна брама Симеóнова, одна брама Іссахарова, одна брама Завулонова. 34 Західній кінець — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брами: одна брама Гадова, одна брама Ассірова, одна брама Нефталімова. 35 Навколо — вісімнадцять тисяч. А ім'я міста з того дня: „Тут Господь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його́. **2** І дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину посуду Божого дому, і він відправив їх до країю вавилонського, до дому свого бога, а посуд відправив до скарбничного дому свого бога. **3** І сказав цар до Ашпеназа, начальника його євнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царського, і з шляхетського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної вади, і вони вродливого вигляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання, і розуміють науку, і щоб у них була мотóрність служити в царському палаці, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** І призначив їм цар щоденну поживу, з царської їжі та з вина, що сам його пив, а на їхнє виховання — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царським обличчям. **6** І були серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. **7** А начальник євнухів дав їм інші імена, і дав Даниїлові ім'я Валтасар, а Ананії — Шадрáх, а Мисаїлові — Мешáх, а Азарії — Авед-Нéго. **8** І поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверниться їжею царя та питвóм, що той сам його пив, і просив від начальника євнухів, щоб не осквернитися. **9** І дав Бог Даниїлові ласку та милість перед начальником євнухів. **10** І сказав начальник євнухів до Даниїла: „Боюся я свого пана царя, бо він визначив вашу їжу та ваше питвó. Бо коли б він побачив ваше обличчя худішим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** І сказав Даниїл до старшого, якого начальник євнухів призначив над Даниїлом, Ананією, Мисаїлом та Азарією: **12** „Випробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярини́, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** І нехай з'являться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо своїми рабами“. **14** І той послухався їх у цьому, і випробóвував їх десять день. **15** А по десяти днях їхній вигляд виявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнаки, що їли царську їжу. **16** І цей старший відно́сив їхню їжу та вино їхнього пиття́, а давав їм ярину́. **17** А ці чéтверо

юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах. **18** А на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник євнухів привів їх перед обличчя Навуходонóсорове. **19** І цар розмовляв з ними, і зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. І вони ставали перед царським обличчям. **20** А всяку справу мудрости та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удéсятеро мудрішими від усіх чарівників та заклиначів, що були в усьому його царстві. **21** І був Даниїл там аж до першого року царя Кіра.

2 А за другого року Навуходонóсорового царювання приснілися Навуходонóсорові сні. І занепокóївся дух його, і сон його утік від нього. **2** І сказав цар покликати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдеїв, щоб розповіли царéві його сні. І вони поприходили, і поставали перед царським обличчям. **3** І сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокóївся дух мій, щоб пізнати той сон.“ **4** А халдеї говорили царéві по-арамéйському: „Цáрю, живи навіки! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо рóзв'язку“. **5** Цар відповів та й сказав до халдеїв: „Мое слово невідкличне: якщо ви не розповісте мені сна та його рóзв'язку, будете почетвертóвані, а ваші дома обéрнуться в руїни. **6** А якщо ви розповісте сон та його рóзв'язку, одéржите від мене дáри й нагорóду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його рóзв'язку“. **7** Вони відповіли вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо рóзв'язку“. **8** Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово мое невідкличне. **9** Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас зádум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж по́ки зміниться час. Тому́ розкажіть мені сон, і я пізнаю, щó ви об'явите мені, і його рóзв'язку“. **10** Халдеї відповіли перед царем та й сказали: „Нема на суходóлі людини, що могла б об'явити царе́ву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника́ й заклинача́ та халде́я. **11** А справа, про яку питається цар, тяжка́, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх мешкань рáзом із тілом“. **12** За

це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців. 13 І вийшов наказ, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб повбивати. 14 Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Аріохові, начальникові царської сторожі, що вийшов був побивати вавилонських мудреців. 15 Він заговорив та й сказав Аріохові, царському владиці: „Чому такий жорстокий наказ від царя?“ Тоді Аріох розповів Даниїлові справу. 16 І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві розв'язку сна. 17 Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідомив про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію, 18 щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців. 19 Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога. 20 Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже ім'я від віку й аж до віку, бо його мудрість та сила. 21 І він змінє часи та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним. 22 Він відкриває глибоке та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з ним. 23 Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу цареву“. 24 Потому Даниїл пішов до Аріоха, якого цар призначив вигубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я об'явлю цареві розв'язку сна“. 25 Тоді Аріох негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві розв'язку сна“. 26 Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ім'я Валтасар: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?“ 27 Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємниці, про яку питається цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані вішуні. 28 Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходоносора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: 29 Тобі, царю, приходили на ложе

твоє думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде. 30 А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця. 31 Ти, царю, бачив, аж ось один великий бовван, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний. 32 Цей бовван такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамена його — з срібла, нутро його та стегно його — з міді, 33 голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини. 34 Ти бачив, аж ось одірвався камінь сам, не через руки, і вдарив боввана по ногах його, що з заліза та з глини, — і розторощив їх. 35 Того часу розторощилося, як одне, — залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полба з току жнив, а вітер їх розвіяв, і не знайшлося по них жодного сліду; а камінь, що вдарив того боввана, став великою горою, і наповнив усю землю. 36 Оце той сон, а його розв'язку зараз скажемо перед царем. 37 Ти, царю, цар над царями, якому Небесний Бог дав царство, владу й міць та славу. 38 І скрізь, де мешкають людські сини, польова звірина та птаство небесне, Він дав їх у твою руку, та вчинив тебе пануючим над усіма ними. Ти — голова, що з золота. 39 А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство третє, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею. 40 А царство четверте буде сильне, як залізо, бо залізо товчє й розбиває все, так і воно стовчє й розіб'є, як залізо, що все розбиває. 41 А що ти бачив ноги та пальці частинно з ганчарської глини, частинно з заліза, то це буде поділене царство, і в ньому буде трохи залізної міці, бо ти бачив залізо, змішане з глейкою глиною. 42 А пальці ніг частинно з заліза, а частинно з глини, то й частина царства буде сильна, а частина буде ламлива. 43 А що бачив ти залізо, змішане з глейкою глиною, то вони змішані будуть людським насінням, а не будуть прилягати одне до одного, як залізо не змішується з глиною. 44 А за днів тих царів Небесний Бог поставить царство, що навіки не зруйнується, і те царство не буде віддане іншому народові. Воно потовчє й покінчить усі ті царства, а само буде

стояти навіки. 45 Бо ти бачив, що з гори відірвався камінь сам, не руками, і потіток залізо, мідь, глину, срібло та золото. Великий Бог об'явив цареві те, що станеться потім. А сон цей певний, і певна його розв'язка!“ 46 Тоді цар Навуходонсор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав принести йому хлібну жертву та любі пахощі! 47 Цар відповів Даниїлові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над богами та Пан над царями, і Він відкриває таємниці, коли міг ти відкрити оцю таємницю!“ 48 Тоді цар звеличив Даниїла, і дав йому численні дарунки, і вчинив його паном над усім вавилонським краєм, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецьми. 49 А Даниїл просив від царя, і він призначив над справами вавилонського краю Шадраха, Мешаха та Авед-Него, а Даниїл був при царському дворі.

3 Цар Навуходонсор зробив був золотого боввана, — заввишки йому шістдесят ліктів, завширшки йому шість ліктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окрузі. 2 І цар Навуходонсор послав зібрати сатрапів, заступників, підсатрапів, радників, суддів, вищих урядників та всіх округових володарів, щоб прийшли на посвячення боввана, якого поставив цар Навуходонсор. 3 Того часу зібралися сатрапи, заступники, підсатрапи, радники, скарбники, судді, вищі урядники та всі округові володарі, щоб посвятити боввана, якого поставив цар Навуходонсор, і поставали навпроти боввана, якого поставив Навуходонсор. 4 А оповісник закликав лунким голосом: „До вас говориться, народи, люди та язика! 5 Того часу, коли ви почуете голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря, флейти та всього роду музику, падайте й поклоніться золотому бовванові, якого поставив цар Навуходонсор. 6 А той, хто не впаде й не поклоніться, тієї хвили буде кинений до середини палахкотючої огненної печі. 7 Тому того часу, як усі народи почують голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря та всього роду музику, падають всі народи, люди та язика, і поклоняться золотому бовванові, якого поставив цар Навуходонсор“. 8 А цього часу наблизилися халдейські мужі, і донесли на юдеїв. 9 Вони заговорили та й сказали цареві Навуходонсорові: „Царю, живи навіки! 10

Ти, царю, видав наказ, щоб кожен чоловік, хто почує голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всього музики, упав і поклонився золотому бовванові. 11 А той, хто не впаде й не поклоніться, буде кинений до середини палахкотючої огненної печі. 12 Є юдейські мужі, яких ти призначив над справами вавилонської округи, Шадрах, Мешах та Авед-Него, — ці мужі не звернули на тебе, царю, уваги: богам твоїм не служать, і золотому бовванові, якого ти поставив, не вклоняються“. 13 Тоді Навуходонсор у гніві та в лютості наказав привести Шадраха, Мешаха та Авед-Него, і того часу цих людей привели перед царя. 14 Навуходонсор заговорив та й сказав їм: Шадраха, Мешаха та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богам не служите, а золотому бовванові, якого я поставив, не вклоняєтесь? 15 Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуете голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всього родів музику, падали й кланялися бовванові, якого я зробив. А якщо ви не поклоніться, тієї години будете кинені до середини палахкотючої огненної печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“ 16 Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходонсорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. 17 Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огненної печі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю! 18 А якщо ні, нехай буде тобі, о царю, знане, що богам твоїм ми не служимо, а золотому бовванові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!“ 19 Тоді Навуходонсор переповнився лютістю, і вигляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усю меру понад те, як повинно було напалити її. 20 І він наказав хоробрим військовим мужам, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огненної печі. 21 Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плащах, у своїх сорочках і в своїх шапках, і в своїх убраннях, і були повкідані до середини палахкотючої огненної печі. 22 А що слово царя було гостре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих мужів, що підіймали, щоб укинути Шадраха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огняне полум'я. 23 А ці три мужі, Шадрах, Мешах

та Авед-Него, упали до середини палахкотючої огнєнної печі пов'язані. 24 Тоді цар Навуходонóсор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужів ми кинули до середини огню?“ Ті відповіли та й сказали цареві: „Певне, царю!“ 25 Він відповів та й сказав: „Таж я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вигляд того четвертого подібний до Божого сина!“ 26 Тоді Навуходонóсор наблизився до чєлюстів палахкотючої огнєнної печі, заговорив та й сказав: „Шадраха, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“ Тоді Шадраха, Мешах та Авед-Него вийшли з середини огню. 27 І зібралися сатрапи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужів, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалився вóлос їхньої голови, і їхні плащі не змінилися, і záпах огню не ввійшов у них. 28 Навуходонóсор заговорив та й сказав: „Благословєнний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангола, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царськóго слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не клáняться іншому бóгові, крім Бога свогó. 29 А тепер від мене видається наказ, що кожен з нарóду, люду та язика, який скаже що згíрдливе на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде почетвертований, а дím його обєрнений буде на сміттá, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“. 30 Того чáсу цар зробив, щоб добре велóся Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській окрúзі.

4 „Цар Навуходонóсор, до всіх нарóдів, племен та язиків, що мєшкають на всій землі: Нехай вам примножиться мир! 2 Знáки та чúда, які зробив зо мною Всевишній Бог, уважаю за відповідне об'явити. 3 Які великі Його знáки, й які потужні Його чúда! Царство Його — царство вичне, а Його панувáння — з покоління в покоління!“ 4 „Я, Навуходонóсор, був спокійний в своєму домі, і щасливий у палáті своїй. 5 Я бачив сон, і він настрашив мене, а думкí на моєму ложі та видіння моєї голови налякали мене. 6 І був виданий від мене наказ привести перед мене всіх вавилонських мудреців, щоб вони об'явили мені рóзв'язку сна. 7 Того чáсу поприходили чарівникí, заклíначі, халдєї та віщунí, і я розповів перед

ними сон, та вони не об'явили мені його рóзв'язки. 8 І аж останній прийшов перед мене Даниїл, якому ім'я Валтасár, як ім'я мого бога, і що в ньому дух Святого Бога. І я розповів йому сон та й сказав: 9 „Валтасáре, начальнику чарівників, я знаю, що в тобі дух Святого Бога, і всяка таємниця не тяжкá тобі. Скажи видіння мого сну, що я бачив, та його рóзв'язку. 10 А видіння моєї голови на моєму ложі такі. Я бачив, аж ось дерево серед землі, а вишина його велика. 11 Це дерево стало велике та сільне, і вишина його сягáла до Неба, а його обвід — до кінця всєєї землі. 12 Вíття його гарне, плід його великий, а в ньому пожива — для всіх. Під ним знахóдила собі тíнь польова звірина, а на його галúззях мєшкали птáхи небесні, і з нього живíлося кожне тіло. 13 Бачив я у видіннях своєї голови на моєму ложі, аж ось зійшов з неба Сторож Божий та Святий. 14 І він кликнув із силою, і так проказав: „Зрубáйте це дерево, і повідрубуйте галúззя його, позривайте вíття його, і порозипáйте його плід. Нехай розíдеться з-під нього звірина, а птáхи — з галúззя його! 15 Та позоставте в землі пня його кóрєня, але в пúтах залізних та мідяних, на зеленій польовій траві. І небесною росою нехай він зрóшується, а його чáстка — зо звіриною на польовій траві. 16 Його лóдське серце змінять, і буде дáне йому серце звірине, і сím часів перєйдуть над ним. 17 Через постанову Сторожів Божих це слово, а повíдженням Святих — ця рíч, аж прійде до того, що пізнають живі, що над лóдським царством панує Всевишній, і кому схоче, дає його, і низькóго з людей ставить над ним“. 18 Оцей сон бачив я, цар Навуходонóсор, а ти, Валтасáре, скажи його рóзв'язку, бо всі мудреці мого царства не можуть сказати мені рóзв'язки, а ти можеш, бо в тобі Дух Святого Бога“. 19 Тоді Даниїл, що ім'я йому Валтасár, остовпів на одну годину, і думкí його перестрашили його. Цар заговорив та й сказав: „Валтасáре, нехай не страшить тебе цей сон та його рóзв'язка!“ Валтасár відповів та й сказав: „Мій пане, на ворогів би твоїх цей сон, а його рóзв'язка — на твоїх би нєприятелів! 20 Дерево, яке ти бачив, що було велике та мичне, і вишина його сягáла до неба, а обвід його — на всю землю, 21 а вíття його гарне, і плід його великий, і в ньому пожива — для всіх, під ним мєшкала польовá звірина, а на

його галуззях перебували птахи небесні, — 22 ти, царю, той, що став великий та потужний, і твоя великість побільшилася, і сягнула аж до небес, а панування твоє — до кінців землі. 23 А що цар бачив Божого Сторожа та Святого, який сходив із небес, і сказав: Зрубайте це дерево, і знищте його, та позоставте в землі пня його кореня, але в путях залізних та мідяних, на зеленій польовій траві; і небесною росю нехай він зрощується, а його частка — з польовою звіриною, аж поки переїдуть над ним сім часів, 24 то ось розв'язка, царю, і це постанова Всевишнього, що сягає на мого пана царя: 25 І тебе виженуть від людей, і з польовою звіриною буде пробування твоє, і дадуть тобі їсти траву, як волам, і з небесної роси тебе зрощать, і сім часів переїдуть над тобою, аж поки пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче. 26 А що сказали позоставити пня кореня дерева, — твоє царство позостанеться тобі, якщо ти пізнаєш, що панує небо. 27 Тому, царю, нехай буде до впадоби моя рада тобі, — зламай же свої гріхи справедливістю, а свої провини — милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривалий“. 28 Усе це сталося над царем Навуходонсором. 29 На кінці дванадцяти місяців проходжувався він по царському палацу в Вавилоні. 30 Цар заговорив та й сказав: „Чи ж це не величний Вавилон, що я збудував його на дім царства міццю потуги своєї та на славу моєї пишноти?“ 31 Ще це слово було в устах царських, коли з неба впав голос: „Тобі говорять, царю Навуходонсоре: Оце царство відходить від тебе! 32 І від людей тебе відлучать, і з польовою звіриною буде пробування твоє, тобі дадуть на їжу траву, як волам, і сім часів переїдуть над тобою, — аж поки не пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче.“ 33 Тієї хвилини виконалося це слово над Навуходонсором, і він був відлучений від людей, і їв траву, як воли, і його тіло зрощувалося з небесної роси, аж його волос став великий, як пір'я орліне, а його пазурі — як у птахів. 34 „А на кінці тих днів я, Навуходонсор, звів свої очі до неба, і мій розум вернувся до мене, й я поблагословив Всевишнього, і вічно Живого хвалив я та славив, що Його панування — панування вічне, а царство Його — з покоління в покоління. 35 А всі мешканці

землі пораховані за ніщо, і Він чинить за Своєю Волею серед небесного війська та мешканців землі, і немає нікого, хто спротивився б Його руці та й сказав би Йому: Що Ти робиш? 36 Того часу вернувся мій розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя вернулася на мене. І шукали мене мої радники та вельможі мої, і над царством своїм я був поставлений знову, і мені була додана дуже велика величність. 37 Тепер я, Навуходонсор, хвалю й звеличую та славлю Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога Його — правосуддя, а тих, хто ходить у гординях, Він може понизити“.

5 Цар Валтасар справив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очах тієї тисячі пив вино. 2 Коли вино опанувало розум, Валтасар наказав принести золотий та срібний посуд, який виніс був його батько Навуходонсор із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пили цар та вельможі його, його жінки та його наложниці. 3 Тоді принесли золотий посуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пили з них цар та вельможі його, жінки його та його наложниці. 4 Пили вони вино й славили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. 5 Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської руки, і писали навпроти свічника на вапні стіни царського палацу, і цар бачив зарис руки, що писала. 6 Тоді змінилася ясність царя, і думки його настрашили його, ослабили суглоби крижів його, і билися коліна його одне об одне. 7 Цар сильно закричав привести заклиначів, халдів та вішунів. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецьям: „Кожен муж, що прочитає це писання й об'явить мені його розв'язку, той зодягне пурпур і золотого ланцюга на свою шию, і буде панувати третім у царстві“. 8 Тоді поприходили всі царські мудреці, та не могли прочитати писання й об'явити цареві його розв'язку. 9 Тоді цар Валтасар сильно перестрашився, а його ясність змінилася на ньому, і його вельможі були безраді. 10 На слова царя та вельмож його ввійшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Царю, живи навіки! Нехай не страшать тебе думки твої, а ясність твоя нехай не міняється! 11 Є в твоєму царстві муж, що

в ньому дух святих богів, а за днів твого батька в ньому знаходилась ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богів. І цар Навуходонóсор, твій батько, настановив його начальником чарівників, закліначів, халдéїв, вішунів, бáтько твій цар, 12 бо в ньому, в Даниїлові, якому цар дав ім'я Валтасáр, знаходився надмірний дух, і знання та розум розв'язувати сни, і вислóвлювати загадки та розплóтувати вузли. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, і нехай він оголосить рóзв'язку!“ 13 Того часу Даниїл був привéдений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синів вигнáння, яких вивів цар, мій бáтько, з Юдеї? 14 І чув я про тебе, що в тобі дух богів, і що в тобі знаходиться ясність, і розум та надмірна мудрість. 15 А тепер були привéдені перед мене мудреці, закліначі, щоб прочитали оце писáння, і розповіли мені його рóзв'язку, та не могли вони вísловити рóзв'язки цієї речі. 16 А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати недовідóме, і розплóтувати вузли. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писáння, і розповісти мені його рóзв'язку, то зодягнеш пурпóру, а золотий ланцóг — на твою шию, і ти будеш панувати третім у царстві“. 17 Тоді Даниїл вiдповiв та й сказав перед царем: „Твої дáри нехай бóдуть тобі, а дарóнки свої давай iншим. Це писáння я прочитаю царевi, i розповiм тобі його рóзв'язку. 18 Ти, цáрю, — Всевишній Бог дав твоєму бáтьковi Навуходонóсоровi царство, i вéлич, i славу та пишнотóу. 19 А через вéлич, яку Вiн дав був йому, всi нарóди, племéна та язiки тремтiли та лякалися перед ним, бо кого вiн хотiв — забивав, а кого хотiв — лишав при життi, i кого хотiв — пiдiймав, а кого хотiв — понiжував. 20 А коли загордiлося його серце, а дух його ще бiльше запишнiв, вiн був скинений з трóну свого царства, i його слава була взята вiд нього. 21 I вiн був вигнаний з-помiж людських синiв, i серце його було зрiвняне зо звiриним, а пробувáння його було з дикими ослами. Годували його травою, як волiв, а небесною росою зрóшувалося його тiло, аж поки вiн не пiзнав, що в людськóму царствi панує Всевишній Бог, i Вiн ставить над ним того, кого хоче. 22 А ти, сину його Валтасáре, не смири в свого серця, хоч усе це знав. 23 I ти пiднiсся понад Небесного Господа, i пóсуд храму його принесли

перед тебе, а ти та вельмóжi твої, жiнкi твої та налóбжницi твої пили з них вино, i ти хвалив богiв сiбiнних та золотих, мiдйáних, залiзних, дерев'яних та камiнних, що не бачать, i не чують та не знають, а Бога, що в руцi його душа твоя й що його всi дороги твої, ти не прославляв. 24 Того часу вiд нього пóсланий зáрис руки, i написане оце писáння. 25 А оце писáння, що написане: Менé, менé, текéл упарсiн. 26 Ось розв'язка цієї речі: „Менé“ — порахував Бог царство твое, i покiнчив його. 27 „Текéл“ — ти звáжений на вазi, i знайдений легéньким. 28 „Перéс“ — подiлене царство твое, i вiддане мiдьянам та персам“. 29 Тодi наказав Валтасáр, i надягли на Даниїла пурпóру, а золотого ланцóга — на шию його, i розголосили про нього, що вiн бóде третiм пануючим у царствi. 30 Тiєї ж ночi був забитий Валтасáр, цар халдейський. 31 А мiдьянин Дáрий одéржав царство в вiцi шостидесятi й двох рóкiв.

6 Сподобалося Дарiевi, i вiн поставив над царством сто й двадцять сатрáпiв, щоб були над усiм царством. 2 А вище вiд них — три найвищi урядники, що одним iз них був Даниїл, яким цi сатрáпи здавали звіт, а цар щоб не був пошкодований. 3 Тодi цей Даниїл блищав над найвищими урядниками та сатрáпами, бо в ньому був високий дух, i цар задóмував поставити його над усiм царством. 4 Тодi найвищi урядники та сатрáпи стали шукати причини оскáржити Даниїла в справi царства, але жодної причини чи вáди знайти не могли, бо той був вiрний, i жодна пóмилка чи вада не була знáйдена на нього. 5 Тодi цi люди сказали: „Ми не знáйдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знáйдемо проти нього в закóнi його Бога“. 6 Тодi найвищi урядники та тi сатрáпи поспiшили до царя, i так йому говорили: „Цáрю Дáриє, живи навiки! 7 Нарáдилися всi найвищi урядники царства, заступники та сатрáпи, радники та пiдсатрáпи встановити царськóу постанову та видати заборóну, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохáння вiд якогобудь бога чи людiни, крiм вiд тебе, о цáрю, був укiнений до лéв'ячої ями. 8 Тепер, цáрю, затвердi цю заборону, i напиши це писáння, яке не могло б бути змiнене за закóном мiдьян та персiв, що не мiг би бути вiдмiнений“. 9 Тому цар Дáрий написав це писáння та заборóну.

10 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його гóрниць були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три устáлені порі на день він падав на свої коліна, і молився та славив свого Бога, бо робив так і перед тим. 11 Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. 12 Тоді вони підійшли й розповіли перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогобудь бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лев'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. 13 Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на заборону, яку написав ти, і в три устáлені порі на день приносить свою молитву“. 14 Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до заходу сонця силувався визволити його. 15 Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар устанóвить, не може бути змінена“. 16 Тоді цар звелів, і привелі Даниїла, та й кинули до лев'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти йому служиш, Він завжди врятує тебе!“ 17 І принесений був один камінь, і був покладений на óтвір ями, а цар запечáтав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмóж, що не буде змінена Даниїлова справа. 18 Тоді цар пішов до свого палацу, і провів ніч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього. 19 Того часу цар устав за зірниць на світáнку, і в поспіху пішов до лев'ячої ями. 20 А як цар наближався до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти завжди служиш, міг урятувати тебе від левів?“ 21 Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи! 22 Мій Бог послав Свого Ангола, і позамикав па́щі левів, і вони не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“. 23 Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної

шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. 24 І сказав цар, і привелі тих мужів, що донесли на Даниїла, і повкидали до лев'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. І вони не сягнули ще до дна ями, як леви вже похапали їх, і поторóчили всі їхні кості. 25 Того часу цар Дарій написав до всіх наро́дів, племён та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам примно́житься! 26 Від мене виданий на́каз, щоб у всьому панува́нні мого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повіки, і царство Його не буде зруйно́ване, а панува́ння Його — аж до кінця. 27 Він рятує та визволя́є, і чинить зна́ки та чу́да на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лев'ячої сили“. 28 І той Даниїл мав повóдження за царюва́ння Дарія та за царюва́ння Кіра перського.

7 За першого року Валтасара, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння голови своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головне. 2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив я в своєму видінні вночі, аж ось чотири небесні вітри вдарили на Велике море. 3 І чотири великі звірі піднялися з моря, різні один від óдного. 4 Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вірвані йому крила, і він був піднятий від землі, і поставлений на ноги, як людина, і серце людське було йому да́не. 5 А ось звір інший, другий, подібний до ведме́дя, і був поставлений на одному боці, і було три ребра в його па́щі між зубами його. І йому сказали так: „Уставай, — їж багато м'яса!“ 6 Потому я бачив, аж ось звір інший, мов панте́ра, а в нього на спіні чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому да́на вла́да. 7 Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього великі залісні зуби. Він жер та торóщив, а решту нога́ми своїми топта́в, і він різни́вся від усіх звірів, що були перед ним, і мав десять ро́гів. 8 Я приглядався до тих ро́гів, аж ось поміж ними піднісся ріг інший, малий, а три з тих передніх ро́гів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі. 9 Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старий днями.

Одежа Його — біла, як сніг, а волóсся голови Його — немов чиста вóвна, а престол Його — огняне пóлум'я, колéса Його — палахкотючий огонь. 10 Огнénна рíчка пливла й вихóдила з-перед Нього; тисяча тисяч служили Йому́, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорну́лися книги. 11 Я бачив того чáсу, що від голосу великих слів, які цей рíг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звíр, і було погублене тіло його, і було віддане на спáлення огню́. 12 А решті тих звíрів відняли́ їхнє панува́ння, а довготá в житті була́ їм дána аж до устáленого чáсу та години. 13 Я бачив у видіннях но́чі, аж ось рáзом з небесними хмарами йшов нíби Син Лю́дський, і прийшов аж до Старóго днями, і Його підвели́ перед Нього. 14 Йому́ було дане панува́ння й слава та царство, і всі наро́ди, пле́мена та язýки будуть служити Йому. Панува́ння Його — панува́ння вічне, яке не спíниться, а царство Його не буде зруйно́ване. 15 Дух мій, Даниї́лів, був засумо́ваний через це, і видіння голови моєї́ стурбува́ли мене. 16 Я наблізвився до одно́го з тих, що стояли, і поспита́вся від нього про істо́ту всього того. І він сказав мені, і познайо́мив мене з рóзв'язкою цих речей. 17 Ці великі звíрі, що їх чотири, — це чотири царі́ встануть з землі. 18 І прийму́ть царство свята́ Всевишнього, і будуть міцно держати царюва́ння аж навіки, і аж на віки віків. 19 Тоді хотів я знати певне про четвертого звíра, що різни́вся від їх усіх, — він страшний, надмірний, зуби його залі́зні, а пазурі його мідяні́, він жер та торóбив, а решту ногами свої́ми топтав, 20 і про десять рóгів, що на його́ голові, і про іншого, що підні́сся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а ўста говорили про великі речі, а вид його́ більший від його́ друзів. 21 Я бачив, що цей рíг учинив бій зо святими, — і перемі́г їх. 22 Аж ось прийшов Старий́ днями, і даний́ був суд святим Всевишнього, і надійшов умóвлений час, — і царство взяли́ свята́. 23 Він так сказав: „Четвертий звíр — четверте царство́ буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожерé всю землю, і вимолотить її́ та розторóчить її́. 24 А десять рогів визначають, що з того царства́ встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. 25 І він буде говорити слова́ проти Всевишнього, і пригно́бить святих Всевишнього, і

буде думати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його́ руку аж до одно́го чáсу, і часів і половини чáсу. 26 Та зася́де суд, і скинуть його́ панува́ння, щоб його́ знищити та вигубити аж до кінця. 27 А царство, і панува́ння, і велич царств під усім небом буде дáne наро́дові святих Всевишнього. Його́ царство́ буде царство вічне, а всі панува́ння — Йому́ будуть служити й будуть слухняні́“. 28 Аж по́ти кінець цього слова. Мене, Даниї́ла, сильно лякали думки мої́, і зміни́лася ясність моя, але це слово я заховав у свої́м серці́.

8 За третього року царюва́ння царя Валтасáра з'явилося мені, Даниї́лові, видіння по то́му, що з'явилося мені перше. 2 І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у тверди́ні Шушані, що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, нíби я був над потоком Ула́й. 3 І звів я очі свої́ та й побачив, аж ось один барáн стоїть перед потоком, і в нього́ два ро́ги. А обі́два ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку. 4 Я бачив баранá, що колов на záхід, і на північ, і на південь, і жоден звíр не міг стати проти нього, і не було ніко́го, хто б урятував від його́ руки. І він робив за свої́м уподо́банням, і став величний. 5 І я придивля́вся, аж ось козел з кіз прихóдить із záходу по поверхні всієї́ землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між свої́ми очима. 6 І прийшов він до того баранá, що мав ті два ро́ги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчáв на нього в лютості своєї́ сили. 7 І я бачив його, що він добіг аж до баранá, і роз'яри́вся на нього, та й ударив того баранá, і зламав йому́ ті два ро́ги, а в баранá не було сили стати проти нього. І той кинув його́ на землю, і потоптав його, і не було ніко́го, хто б вірятував баранá від його́ руки. 8 А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцни́вся, то був зламаний той великий рíг, а замість нього вирости́ли чотири подóби рога на чотири вітри́ неба. 9 А з одно́го з них вийшов один мали́й рíг, і з малóго став дуже великий до півдня, і до схóду, і до Пишнóти. 10 І він побільши́вся аж до вйсь́ка небесного, і скинув на землю декого з вйсь́ка, із зір, і потопта́в їх. 11 І він побільши́вся аж до Вождя́ того вйсь́ка, і від Нього́ була́ віднята стала жертва, і покинене місце святи́ні Його́. 12 І буде віддане йому́ вйсь́ко

враз із щоденною службою через гріхі, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх. 13 І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до того, що говорив: „Аж доки це видіння про сталу жертву та про нищівний гріх, доки святиня й військо віддані на топтання?“ 14 І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорі-вранків, — тоді буде визнана очищеною святиня“. 15 І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. 16 І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавриїле, виясни йому це видіння!“ 17 І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настрашився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ 18 А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він діткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, 19 та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що́ буде в кінці гніву, бо на кінець призначеного часу це видіння. 20 Той баран, якого ти бачив, що мав ті два роги, — це царі мідян та персів. 21 А козел, той волохатий, це цар Греції, а той великий ріг, що між очима його, це перший цар. 22 А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього народу, але вже не в його силі. 23 А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахабний та вправний у підступах. 24 І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно віннищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і народ святих. 25 А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звеличиться в своєму серці. І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владіку над владиками, але без руки буде зламаний. 26 А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це правда, та ти сховай це видіння, бо воно відноситься на далекі часі. 27 А я, Даниїл, знемігся й заслаб на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і остовпів з того видіння, але ніхто того не завважив.“

9 За першого року Дарія, Ахашверошового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, 2 за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих років, про які було Господнє слово до пророка Єремії, — що

сповниться для руїн Єрусалиму сімдесят років. 3 І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохати з молитвою та з благаннями, у пості, у веретинці та в попелі. 4 І молився я Господеві, Богові своєму, і сповідався й казав: „О мій Господи, Боже великий і грізний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає Тебе, та для тих, хто виконує Твої заповіді! 5 Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх заповідей та від постанов Твоїх. 6 І не прислухалися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоім Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього народу землі. 7 Тобі, Господи, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мешканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих краях, куди Ти їх вигнав за їхнє спроневірення, що допустилися його перед Тобою. 8 Господи, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що згрішили перед Тобою! 9 А Господеві, нашому Богові, — милість та прощення, бо ми бунтувалися проти Нього, 10 і не слухалися голосу Господа, нашого Бога, щоб ходити законами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків. 11 І весь Ізраїль переступив Закону Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас те прокляття й та присяга, що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися Йому. 12 І Він сповнив Своє слово, яке говорив на нас та на наших суддів, що судили нас, щоб спровадити на нас велике зло, — такого не було вчинено під цілим небом, яке було вчинене в Єрусалимі! 13 Як написано в Мойсеєвому Законі, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щоб вернутися нам від свого гріха, і щоб порозумнішати в Твоїй правді. 14 І Господь пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чинах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. 15 А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій народ потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! 16 Господи, у міру всієї Твоєї справедливості нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму,

Твоєї святої горі, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та народ Твій відданий на ганьбу для всіх наших околиць. 17 І нині прислухайся, Боже наш, до молитви Твого раба та до його благань, і нехай засвітиться Твоє лице над Твою спустошеною святинею, ради Господа! 18 Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий свої очі й побач наші спустошення та те місто, де кликалося Ім'я Твоє в ньому, бо ми кладемо свої благання перед Твоім лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість. 19 Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізняйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твоє кличеться над Твоім містом і над Твоім народом!“ 20 А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та народу мого Ізраїля, і клав свою молитву перед лице Господа, мого Бога, за святу гору мого Бога, 21 і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібної жертви. 22 І він напучував мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. 23 На початку молитов твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянься до цього слова, і придивися до видіння. 24 Сімдесят років -тижнів призначено для твого народу та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокітувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть потверджені видіння й пророк, і щоб помазати Святеє Святих. 25 Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістдесят і два тижні. І вернеться народ, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. 26 І по тих шостидесятьох і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде, а кінець його — у повідді. І аж до кінця буде війна, гострі спустошення. 27 І він зміцнить заповіта для багатьох на один тиждень, а на півтижня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гідота спустошення, поки знищення й рішучий суд кари не вилетється на спустошителя“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що звався ім'ям Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав розуміння того видіння. 2 „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі три тижні часу. 3 Любої страви я не їв, а м'ясо й вино не входило до моїх уст, і намащуватися — не намащувався я аж до виповнення цих трьох тижнів часу. 4 А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, — це Хіддékел. 5 І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одягнений у льняну одіж, а стéгна його оперéзані золотом з Уфазу. 6 А тіло його — як топáz, а обличчя його — як вид блискавки, а очі його — як огняне полум'я, а рамена його та ноги його — ніби блискуча мідь, а звук слів його — як гук на́товпу. 7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були разом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття. 8 А я zostався сам, і бачив це велике видіння, — і не зосталося в мені сили, а красá обличчя мого змінилася й знищилася, і я не задёржав у собі сили. 9 І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. 10 І ось рука доторкнулася до мене, і звелá мене на коліна мої та на долоні моїх рук. 11 І сказав він до мене: „Даниїле, мýжу любий, зрозумій ті слова, що я скажý тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я по́сланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів. 12 А він промовив до мене: „Не бійся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокорітися перед лицем твого Бога, були почуті слова твої, і я прийшов ради твоїх слів. 13 Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських царів. 14 І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоему народові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. 15 А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів. 16 І ось хтось, як подоба до людських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні

оберну́лися на мене бо́лі мої, і я не заде́ржав сили в собі. 17 І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ 18 І знов доторкнувся до мене хтось, як вид людини, і зміцнів мене, 19 та й сказав: „Не бійся, любий му́жу, — мир тобі! Будь міцний і будь си́льний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцнівся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцнівся!“ 20 І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я вертаю́сь, щоб воювати з пе́рським кня́зем, а коли вийду, то ось при́йде грецький князь. 21 Але об'являю тобі записане в книзі правди. І немає нікого, хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого князя Михаїла.

11 А я в першому році мідянина Дарія стояв, щоб зміцнити й посилити його. 2 А тепер об'явлю́ тобі правду. Ось іще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагаті́ться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбу́рить усе проти грецького царства. 3 І повстане хоробрий цар, і запанує великим панува́нням, і робитиме за своїм уподо́банням. 4 Та коли він повстане, бу́де зруйно́ване його царство, і буде розділене на чотири небесні вітри, а не на його наща́дків, і не за його панува́нням, яким він панував, бо царство його буде вірване й да́не іншим, а не їм. 5 І зміцні́ться півде́нний цар, але один з його князів пересі́лить його й запанує, його панува́ння — панува́ння велике. 6 Але по ро́ках вони поєдна́ються, і дочка́ південного царя при́йде до царя північного, щоб зробити мир. Але не затри́має він сили свого раме́на, і не встане потомство його, але буде ви́дана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. 7 І повстане один із га́лузки її ко́рменя на його місце, і він вийде проти війська, і ввійде в тверди́ню північного царя, і буде діяти проти них, і опанує їх. 8 І їхніх богів з їхніми литими бовва́нами, ра́зом з їхнім улю́бленим по́судом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від північного царя. 9 І він увійде в царство південного царя, але ве́рнеться до своєї землі. 10 А сини його озбро́ються, і зберуть на́товп числе́нних войовників, і один із них конче піде, і все позаливає, і пере́йде край,

і ве́рнеться, і воюватиме аж до його тверди́ні. 11 І розлу́титься південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолю́дство, і цей на́товп буде відда́ний у його руку. 12 І буде знищений той на́товп, і пови́щиться його серце, і він кине десяти́тисячки, та не буде си́льний. 13 І ве́рнеться північний цар, і виставить на́товп, більший від першого, а на кінець часів та років він конче при́йде з великим військом та з числе́нним маєтком. 14 І за того ча́су багато-хто повстануть на південного царя, а сини насі́льників твого наро́ду підіймуться, щоб спра́вилось виді́ння, і вони спіткну́ться. 15 І при́йде північний цар, і насі́пле вала, і здобуде тверди́нне місто, і не встоять раме́на півдня та його до́бірний наро́д, і не буде сили встояти. 16 І робитиме той, хто при́йде на нього, за своєю вподо́бою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Кра́ї, і буде погибель у його руці. 17 І зверне він своє обличчя, щоб при́йти з поту́гою всього свого царства, і складе договора́ з ним. І дасть йому молоду дочку́ за жінку, щоб знищити землю, та це не вда́сться, і не стане́ся йому. 18 І зверне́ він обличчя своє на острові́, і здобуде багато. Але вождь спинить йому на́ругу його, все́меро заплатить йому за наруги його. 19 І зверне він своє обличчя до тверди́нь свого кра́ю, і спіткне́ться й упаде́, і не буде зна́йдений. 20 А на його місці́ стане той, що скаже побі́рникові податків перейти пишно́ту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бо́ю. 21 І стане на його місці́ погорджува́ний, та не дадуть йому царської поша́ни, але він при́йде непомітно, й опанує царство ле́стощами. 22 А війська́, що затоплювали, він затопить і знищить, і навіть самого воло́даря, що з ним поєднався. 23 А від ча́су поєдна́ння з ним він робитиме ома́ну, і підійметься, і зміцні́ться мали́м наро́дом. 24 Він увійде непомітно в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки його батьків. Він порозкида́є їм награбо́ване, і здо́бич, і маєток, і на тверди́ні буде замишляти свої за́думи, але до ча́су. 25 І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим військом. А південний цар підгото́виться до війни з військом великим та дуже міцним, та не всто́їть, бо замишляють на нього за́думи. 26 А ті, що їдять його поживу,

поб'ють його, і його військо позаливає край, і попадають численні забиті. 27 А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони будуть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час. 28 І він вернеться до свого краю з великим маєтком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і вернеться до свого краю. 29 На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останнє не буде, як перше. 30 І прийдуть на нього киттейські кораблі, і він налякається, і вернеться, і буде чинити опір святому заповітові, і зробить своє. І він вернеться, і погодиться з тими, хто покинув святий заповіт. 31 І повстануть його війська та й зневажать святиню, твердиню, і спинять стали жертву, і поставлять гідоту спустошення. 32 А тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестоці. А народ, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме. 33 А розумні з народу навчать багатьох, але спіткнуться об меча та полум'я, об полон та грабїж якийсь час. 34 А коли вони спіткнуться, будуть споможені малюю поміччю, хоч до них прилучаться багато-хто лестощами. 35 А дехто з тих розумних спіткнуться, щоб очистити себе, і щоб вибрати, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу. 36 І буде робити той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і підвищиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішене. 37 І він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажання жінок, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звелічить себе понад кожного. 38 Але він буде віддавати честь богам твердинь на його місці, та богам, якого не знали батьки його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речами коштовними. 39 І він посадить у твердині народу чужого бога. Тому, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панам над багатьма, і поділить землю на заплату. 40 А в кінці часу зудариться з ним південний цар. І кинеться на нього північний цар колесницями, і верхівцями, і численними кораблями, і прийде на краї, і позаливає та перейде їх. 41 І він прийде до Пишного Краю, і багато-хто спіткнуться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів.

42 І він простягне свою руку на краї, і не втече єгипетський край. 43 І він запанує над скарбами золота й срібла, та над усіма коштовними речами Єгипту. А лівійці та етіопляни підуть за ним. 44 Але його налякають вістки зо сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити закляттям. 45 І поставить намети свого палацу між морями та горою пишної святині. Та він прийде до свого кінця, але не буде йому помічника.

12 І повстане того часу Михаїл, великий той князь, що стоїть при синах твого народу, і буде час утиску, якого не було від існування люду аж до цього часу. І того часу буде врятований із народу твого кожен, хто буде знайдений записаним у книзі. 2 І багато-хто з тих, що сплять у земному поросі, збудяться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. 3 А розумні будуть сяяти, як світила небозводу, а ті, хто привів багатьох до праведности, немов зорі, навіки віків. 4 А ти, Даниїле, заховай ці слова, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмножиться знання". 5 І побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші анголі, — один тут при цьому березі річки, а один там при тому березі річки. 6 І сказав він до мужа, одягненого в льняну одіж, що був над водою річки: „Коли буде кінець цим дивним речам?“ 7 І почув я того мужа, одягненого в льняну одіж, що був над водою річки. І звів він до неба свою правіцю та свою лівіцю, і присягнув вічно Живим: це буде за час, за часі і за пів часу, і коли скінчиться розбивання сили святого народу, все це сповниться. 8 А я це слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“ 9 І він сказав: „Дди, Даниїле, бо заховані й запечатані ці слова аж до часу кінця. 10 Багато-хто будуть очищені, і вибіляться, і будуть перетоплені; і будуть несправедливі несправедливими, і цього не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють. 11 А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гідота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. 12 Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти день! 13 А ти йди до кінця, і

відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець
тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що було до Осії, Беерового сина, за днів Уззійї, Йотама, Ахаза, Єзекії, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Гóмер, дочку Дівлаїма, і вона зачала, і породила йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Їзреел, бо ще трохи, і покараю кров Їзреелу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому. **5** І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Їзреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилююся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прощу Я їм. **7** А над Юдиним домом Я змилююся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війною, кіньми чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знову, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі, бо ви не народ Мій, і Я не буду ваш! **10** І буде число Ізраїлевих синів, як морський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говориться їм: „Ви не народ Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одного голову, і повиходять з землі, бо великий день Їзреелу.

2 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилувана“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а Я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перелюб, **3** щоб Я не роздягнув її до нага, і не поставив її такою, як у день її народження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрагою. **4** Над синами ж її Я не змилююся, бо вони сини блуду, **5** бо їхня мати блудлива була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я піду за своїми полюбівниками, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та льон мій, оливу мою

та напóї мої. **6** Тому то ось Я вкрию твою дорогу тернями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми полюбівниками, але не дожене їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Піду я, і вернуся до мого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер. **8** А вона не знає, що то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив їй срібло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збіжжя в його часі, а Мій сік виноградний в його умовленому часі, і заберу Свою вовну та Свій льон, що був на покриття її наготі. **10** А тепер відкрию її наготу на очах її кохánців, і ніхто не врятує її від Моєї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісяччю її, і суботі її, та всякому святковому часові. **12** І спустошу її виноградника та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що дали мені мої полюбівники“. А Я оберну їх на ліс, — і їх пожерé польовá звірина! **13** І навіщу її за дні Ваалів, коли вона кадила. І приоздбóлювалася ти своєю носовóю серéжкою та своїм нашійником, і ходила за своїми полюбівниками, а Мене забувала, говорить Господь. **14** Тому то ось Я намóвлю її, і попровáджу її до пустині, і буду говорити до серця її. **15** І дам їй виноградники звідти та долину Ахор за двері надії, і вона буде там співати, як за днів своєї мóлодості, як за дня виходу її з єгипетського краю. **16** І станеться, того дня — говорить Господь — ти кликатимеш: „Чоловіче мій“, і не будеш більше кликати Мене: „Мій ваале“. **17** І усуну імена Ваалів з її уст, і вони не будуть більше згадувані своїм іменем. **18** І складу їм заповіта того дня з польовóю звіринею, і з птаством небесним, та з плазуючим по землі, і лука й меча та війну знищу з землі, і покладу їх безпечно. **19** І заручуся з тобою навіки, і заручуся з тобою справедливiстю, і правосуддям, і милiстю та любов'ю. **20** І заручуся з тобою вiрнiстю, і ти пізнаєш Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорить Господь, — почую небо, а воно почує землю, **22** а земля задоволить збіжжя, і виноградний сік, і оливу, а вони задовольнять Їзреела. **23** І обсію її Собі на землі, і змилююся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі: Ти народ Мій, а він скаже: Мій Боже!“

3 І сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку, кохану приятелем, але перелюбну, подібно, як любить Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до інших богів, і кохаються у виноградних кóржиках“. **2** І я купив її собі за п'ятнадцять шéклів срібла й хóмер ячмéню та лéтех ячменю. **3** І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудлива, і не будь нічия, також і я буду такий до тебе. **4** Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без князя, і без жертви та без камінного стовпа, і без ефóда та без домашніх божків. **5** Потóму Ізраїлеві сини навérнуться, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з тремтінням обéрнуться до Господа та до Його добра.

4 Послухайте слова Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має прю із мешкáнцями зéмними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопизнáння. **2** Клянуть та неправду говорять, і вбивають та крадуть, і чинять перелюб, поставали насильниками, а кров доторкаéться крóви. **3** Тому то в жалóбу земля упаде, і стане нещасним усякий мешкáнець на ній з польовóю звіриною й з птáством небесним, і також морські риби погинуть. **4** Та тільки ніхто хай не свáриться, і хай не плямує ніхто! А нарóд Мій — як суперéчник з священиком. **5** І спіткне́шся ти вдень, і спіткне́ться з тобою й пророк уночі, і знищу Я матір твою! **6** Погине нарóд Мій за те, що не має знáння: томóу, що знáння ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священиком. А томóу, що забув ти Закóн свого Бога, забóду синів твоїх й Я! **7** Що бiльше розмнóжуються, то бiльше грішать проти Мене. Їхню славу змíню Я на гáньбу! **8** Вони жертву за прóгріх народу Мого їдять, і до провини його свою душу схиляють. **9** І буде священикові, як і нарóдові, і дорóги його навiщу Я на нiм, і йому відплачу́ згiдно вчинків його. **10** І вони будуть їсти, але не наситяться, чинитимуть блуд, та не розмнóжаться, бо покинули дбати про Господа. **11** Блуд і вино та сiк виноградний володiють їхнім серцем. **12** Нарóд Мій допитується в свого дéрева, і об'являє йому його пáлиця, бо дух блудодiйства заводить до блóду, і вони заблудили від Бога свого. **13** На верховiнах гiрських вони

жертви принóсять, і кадять на взгiр'ях під дубом, і тополею та теребiнтом, бо хороша їхня тiнь, — томóу вашi дóчки блудливими стали, а вашi невiстки вчиняють перелюб. **14** Та не покараю ще ваших дочóк, що вони блудодiють, та ваших невiсток, що чинять перелюб, як відходять вони з блудодiйками і жертви приносять з розпúсницями. А нарóд без знáння загибає! **15** Якщо ти блудливий, Ізраїлю, нехай Юда не буде провинний! І не ходiть до Гiлгалу, і не приходьте до Бет-Авену, і не присягайте: Як живий Господь! **16** Бо Ізраїль зробився упérтий, немов та упérта корова. Та тепер Господь пástиме їх, як вiвцю на привiллі! **17** Прилучивсь до боввáнів Ефрем, — покiнь ти його! **18** Збiр п'яниць звироднiлих учинився розпúсним, їхнi провiдникi покохали нечiстiсть. **19** Вiтер їх похапáє на крила свої, і вони посорóбляться жéртв своїх.

5 Послухайте цього, священики, і почуйте, Ізраїлів дóме, а ви, царський доме, вiзьмiть до вух, бо вам буде суд, бо ви для Мiцпi були пástкою й сiткою, розтiягнуеною на Фавóр. **2** І глiбоко вгрúзли в розпустi вони, та Я поплямóю всiх їх. **3** Я знаю Ефрема, а Ізраїль не схóваний передо Мною, бо тепер блудодiйним, Ефреме, ти став, занечiстивсь Ізраїль. **4** Не дають їхнi вчинки вернутись до Бога, бо дух блудодiйства в серéдинi їхнiй, і не вiдають Господа. **5** І гордiсть Ізраїлева засвiдчиться перед обличчям його. А Ізраїль й Ефрем упадуть за провину свою, також Юда із ними впадé. **6** З своєю отарою та з своєю худобою вони Господа пiдуть шукати, але не знайдуть, — Вiн від них віддалiвся. **7** Вони зрадили Господа, бо породили стороннiх дiтéй, — тепер їх пожерé молодiк разом із частками їхнього поля. **8** Засурмiте у рога в Гiв'ї, сурмою в Рамi, закричiть у Бет-Авенi за тобою, Венiямине! **9** В день картáння Ефрем за спустóшення стане; помiж племенáми Ізраїля Я завiдомив про певне. **10** Стали зверхники Юди, мов тi, що межóу перенóсять, — на них виллю, як воду, Свiй гнiв! **11** Ефрем став пригнóблений, сúдом розбитий, бо він намагався ходiти за марнóтою. **12** І я буду, як мiль, для Ефрема, і мов та гнилiзна для дому Юди. **13** І побачив Ефрем свою хворiсть, а Юда — свого чирякá, і Ефрем вiдiйшов до Ашшúра і послав до царя до великого. Та він вилiкувати вас

не зможе, і не вигоїть вам чиряка! **14** Бо Я — немов лев для Єфрема, і немов той левчук дому Юди. Я, Я розшматую й піду, — і ніхто не врятує! **15** Піду, повернися до місця Свого, аж поки провини своєї вони не признають, і не стануть шукати Мого лица. Та в утиску будуть шукати Мене!

6 Ходіть, і вернімось до Господа, бо Він пошматував — і нас вилікує, ударив — і нас перев'яже! **2** Оживить він нас до двох день, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. **3** І пізнаймо, намагаймось пізнати ми Господа! Міцно поставлений прихід Його, мов зірниця, і Він прийде до нас, немов дощ, немов дощ весняний, що напоєє землю. **4** Що, Єфреме, зроблю Я тобі, що зроблю тобі, Юдо? І Бо ваша любов, немов хмара поранку, і мов та роса, що зникає уранці, — **5** тому Я тесав їх пророками, позабивав їх прореченням уст Своїх, і суд Мій, як світло те, вийде. **6** Бо Я милости хочу, а не жертви, і Богопізнання — більше від цілопалень. **7** Вони заповіта Мого порушили, мов той Адам, вони там Мене зрадили. **8** Гілеад, місто злочинців, повне кривавих слідів. **9** І як той розбишака чигає, так ватага священників на дорозі в Сихем — учиняють розбій, бо злочин учиняють вони. **10** У домі Ізраїля бачу жакливе, — там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. **11** Також, Юдо, для тебе жнив'я приготівлені, як Я долю народу Свого поверну!

7 Коли Я лікую Ізраїля, то виявляю гріх Єфремів та зло Самарії, бо роблять вони неправдиве, і злодій приходить, грабує на вулиці банда. **2** І не думають в серці своєму, що Я пам'ятаю про все їхнє зло. тепер їхні вчинки ось їх оточили і перед обличчям Моїм поставали. **3** Вони злістю своєю втішають царя, а своїми обманами — зверхників. **4** Усі вони чинять перелюб, мов піч, яку пекар розпалює, що напалювати перестає, як тісто замісить та вкисне воно. **5** У святковий день нашого царя похворіли князі від жару вина, і він простяг до насмішників руку свою. **6** Бо їхнє нутро, як піч, у них палає їхнє серце: всю ніч спить їхній гнів, а на ранок горить, як палючий огонь. **7** Вони всі гарячі, як піч, і суддів своїх пожирють. Усі царі їхні попадали, між ними нікого нема, хто б клікав до Мене. **8** Змішався Єфрем із народами, Єфрем

став млинцем, що печеться неперевернений. **9** Його силу чужі пожирають, та про те він не знає, вже й волосься посивіло в нього, а тогò він не знає. **10** І гордість Ізраїля свідчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертаються, і не шукують Його у всім цім. **11** А Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрий: закликають в Єгипет, а йдуть в Асирію. **12** Як підуть вони, розтягну Свою сітку над ними, — стягну їх додолу, мов птаство небесне, — за злобою їхньою Я їх караю. **13** Горє їм, бо від Мене вони відійшли, погуба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч Я викупив їх, та вони проти Мене говорять неправду. **14** І вони в своїм серці не кличуть до Мене, як виють на лóжах своїх, точать сварку за хліб та вино, і відступають від Мене. **15** А Я їх картав, їхні рамена зміцняв, а вони зло на Мене задумують. **16** Вони наворачтаються, та не до Всевишнього, стали, немов той обманливий лук. Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язика, — це їхня наруга в єгипетськім краї!

8 Рога до уст своїх, та й засурмі: на дім Божий спадає неначе орел, бо переступили вони заповіта Могò, і на Закòна Мого повстали. **2** До Мене звивають вони: „Мій Боже, познали Тебе ми, Ізраїлю!“ **3** Покинув Ізраїль добрò, — ворог його пожене! **4** Вони ставлять царя, алє не від Мене, вони князя ставлять, алє Я не знаю! Вони з срібла свого та із золòта свого божків наробили собі, щоб загинути, — **5** відкинув теля твоє Я, Самаріє! Мій гнів запалівся на них, — аж доки не можуть вони від провини очіститись? **6** Бо й воно від Ізраїля. Зробив його майстер, і воно — то не Бог, бо теля самарійське на кавалки обернеться. **7** А що вітер вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колòсся, а зерно не видасть мукі, коли ж видасть, чужі поковтають її. **8** Ізраїль проковтнений, — став між народами він як та річ, що до неї немає замілування. **9** Бо вони відійшли до Ашшúру, як дикий осел, що самітний собі, а Єфрем за любов дає дари любовні. **10** І хоч вони здобувають прихильників серед поганів, Я їх позбираю тепер, і незабаром вони перестануть помазувати царя, і князів. **11** Бо жéртвників був намножив Єфрем, щоб грішити, — на провину йому стали ці жéртвники! **12** Я могу йому написати Закòн Свій хоч тисячу разів, — як

чуже пораховане буде! 13 Вони ж жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподобує їх. Тепер Він згадає про їхню провину та їхні гріхі покарає, — вони до Єгипту повернуться! 14 Ізраїль забув про свого Творця та й буде палати, а Юда намножив твердинні міста, та пошлю Я огонь на його ці міста, — і пожерє він палати його!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті народи, бо ти чиниш блуд, відступаючи від свого Бога, дар блудодійний кохаєш на всіх токах збіжжєвих. 2 Годувати не буде їх тік та чавило, а сік виноградний зведе їх. 3 Не будуть сидіти в Господньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту повернеться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. 4 Господєві вина вони лити не будуть, і жертви не будуть приємні Йому; це буде для них, немов хліб похоронний, — усі, що будуть його споживати, занечистяться, бо їхній хліб — для насичення їх, — не для дому Господнього. 5 Що зробите ви на день урочистий та на день свята Господнього? 6 Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфіс їх ховає, коштовність їхнього срібла посяде кропіва, будяччя по їхніх наметах. 7 Прийшли дні навіщення, прийшли дні заплати, — Ізраїль пізнає оце: „Нерозумний пророк цей, шалений муж духа“, — за численність провін твоїх і велике зненавидження! 8 Єфрем — сторож із Богом моїм, пророк — пастка птахолова на всіх дорóгах його, ненависть у домі Бога його. 9 Глибоко зіпсулись вони, як за днів тих Гів'ї, Він згадає за їхні провини, Він їхні гріхи покарає! 10 Немов виноград на пустині, знайшов Я Ізраїля, як фігу поранню на фіговім дереві, Я бачив був ваших батьків на початку його, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвятили для Бошета, і стали гидотою, як полóблене ними. 11 Єфремова слава, як птах, відлетить: не буде народження, ані зачаття, ані вагітності. 12 Бо якщо вони вікохають свої діти, то їх повбиваю, так що не буде людини, бо горе їм, як відступлю Я від них. 13 Єфрем, як Я бачу, — для вловів йому подали його власних дітей, і Єфрем поведе своїх власних дітей на заріз... 14 Дай їм, Господи, — що ж Ти даси? — дай їм утробу неплідну та висохлі груди! 15 Усе їхнє зло у Гілгалі, бо там Я зненавидів їх; за зло їхніх учинків Я віжену їх з Свого дому. Не буду їх більше любити, — всі їхні князі ворохóбники! 16

Побитий Єфрем, їхній корень посóх, — він плóду не зродить. А коли вони зродять, то Я повбиваю улюблених їхнього лóна. 17 Відкине їх Бог мій, бо вони неслухняні для Ньóго були, і будуть вони мандрувати між народами.

10 Ізраїль — буйний виноград, що родить подібне собі. Та за многістю плóду свого він намножує жéртівники, за добрістю краю свого боввáнські стовпі прикрашає. 2 Облúдне їхнє серце, тому винні тепер вони будуть, Він їхні жéртівники поніжить поруйнує стовпі їхні. 3 Бо тепер вони кажуть: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар що нам зробить? 4 Говорять порожні слова, клянуться фальшиво, коли заповіта складають, і на грядках польових цвіте їхнє правосúддя, немов той полінь. 5 За телят Бет-Авену бояться мешканці Самарії, бо в жалобі опинився через нього народ його, а жерці будуть плакати над ним, за славу його, що пішла на вигнання від нього. 6 Запровáджений буде і він в Асирію царєві великому в дар. Прийме сором Єфрем, і посорóмлений буде Ізраїль за раду свою. 7 Самарія загине; її цар — немов тріска отá на поверхні води! 8 І поруйновані будуть висóти Авена, Ізраїлів гріх, терніна й будяччя зросте на їхніх жéртівниках, і до гір вони скажуть: „Накрийте ви нас!“ а до взгíр'їв: „На нас упадiть!“ 9 Від днів Гів'ї грішив ти, Ізраїлю! Там вони полишились були, — чи ж їх не досягне в Гів'ї війна проти синів беззакóнних? 10 За жаданням Своїм покараю Я їх, і зберуться народи на них, і покарані будуть вони за подвійні провини свої. 11 А Єфрем — це привчена телиця, що звикла вона молотити, Сам ярмо накладу на її товсту шию, запряжу Я Єфрема, Юда буде орати, Яків буде собі скородити. 12 Сійте собі на справедливість, за милістю жніть, орiте собі переліг, бо час навернутись до Господа, ще поки Він прийде і правду лине вам дощєм. 13 Ви беззакóннiя орали, — пожалі ви кривду, плід брехні споживали, бо надiявся ти на дорогу свою, на многість лицáрства свого. 14 І станеться шум по народах твоїх, і всі твердині твої поруйновані будуть, як Шалман зруйнував Вет-Арбєл в час війни, — була мати з синами убита. 15 Отак вам учинить Бет-Ел за зло вашого зла, — конче згине Ізраїлів цар на світáнку!

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свого. 2 Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — принесли жертви Ваалам, і кадили бовванам. 3 Я ж Єфрема ходити навчав, Я їх брав на рамена Свої, та не знали вони, що Я їх лікував. 4 Я тягнув їх шнурками, що людям лицюють, шнурками любови, і був Я для них немов ті, що здійснюють ярмо з-над їхньої шиї, і Я їх годував. 5 До краю єгипетського він не вернеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернутись до Мене. 6 А містами його грасуватиме меч, і засуви його повиламлює він та й пожерє їх за задуми їхні. 7 А народ Мій схильний відпадати від Мене, і хоч кличуть його догори, він не підіймається разом. 8 Як тебе Я, Єфреме, віддам, як відам тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віддам, як Адму, учиню тебе, мов Цевоїм? У Мені перевернулося серце Моє, розпалілася разом і жалість Моя! 9 Не вчиню жару гніву Свого, більше нищити Єфрема не буду, бо Бог Я, а не людина, серед тебе — Святий, і не прийду в люті гніву. 10 За Господом підуть вони, а Він заричить, немов лев, і Він заричить, і від заходу прийдуть в тремтінні сині. 11 Вони прийдуть в тремтінні, як птах із Єгипту, і як голуб із краю Ашшура, і Я посаджу їх по їхніх домах, говорить Господь. 12 Єфрем оточив Мене лежю, лукавством — Ізраїлів дім, а Юда держався ще з Богом і з святими був вірний.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром із сходу. Неправду й руїну розмножує він кожного дня, умову складають з Ашшуром, олива ж несеться в Єгипет. 2 Та в Господа з Юдою пря, і Якова Він навістить за путями його, за ділами його йому зверне. 3 Він в утробі тримав за п'яту свого брата, а в силі своїй він боровся із Богом, — 4 і боровся він з Анголом, — та й переміг. Плакав він, і благав він його, у Бет-Елі знайшов Він його, і там з нами говорить. 5 А Господь — Бог Саваот, його ймення — Господь. 6 А ти через Бога свого наввернешся, стережи милість та суд, і завжди надійся на Бога свого! 7 Немов Ханаан, — у нього в руці неправдива вага, любить він кривду чинити. 8 І каже Єфрем: Справді я збагатівся, знайшов я маєток собі! У всіх моїх чинах не знайдуть провини мені, що гріхом би була. 9 А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, — ще в наметах тебе посаджу, немов за днів свята. 10 І Я говорив

до пророків, і видіння розмножив, і через пророків Я притчі казав. 11 Хіба беззаконня лишив Гілеад, і марною стались лиш там? У Гілгалі принесли в жертву волів, а їхні жертівники — мов ті купи каміння на борознах пільних. 12 І втік Яків на поле Арама, а Ізраїль за жінку робив, і за жінку отару стеріг. 13 І через пророка Господь із Єгипту Ізраїля вивів, і пророком стерезений був він. 14 Єфрем Господа гірко розгнівав, і тому його вчинки криваві Він лишить на ньому, і поверне йому його сором.

13 Як Єфрем говорив, то тремтіли, — він піднесений був ув Ізраїлі, та через Ваала згрішив і помер. 2 А тепер іще більше грішать, бо зробили собі вони відлива з срібла свого, божків за своєю подобою; робота майстрів усе те, розмовляють із ними вони; ті люди, що жертву приносять, цілують телят. 3 Тому вони стануть, як хмара поранку, і мов та роса, що зникає вранці, немов та полова, що з току виноситься бурею, і наче із комина дим. 4 А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, і Бога, крім Мене, не будеш ти знати, і крім Мене немає Спасителя. 5 Я тебе на пустині пізнав, у пересохлому краї. 6 Мали добрі пасовиська й ситі були, наситилися — і загорділось їхнє серце, тому то забули про Мене вони! 7 І став Я для них, немов лев, на дорозі чигаю, немов та пантєра. 8 Нападуть Я на них, немов та ведмедія, що дітей загубила, і те розірву, у що серце їхнє замкнене, і їх, як левчук, пожеру там, шматуватиме їх польова звірина. 9 Погубив ти себе, о Ізраїлю, бо ти був проти Мене, спасіння свого. 10 Де цар твій тоді? Нехай він поможе тобі по містах твоїх усіх! А де судді твої, що про них ти сказав: Дай нам царя та князів? 11 Я тобі дав царя в своїм гніві, і забрав у своїй ревності. 12 Провина Єфремова зв'язана, схований прогріх його. 13 Болі, немов породілля, надійдуть на нього. Не мудрий він син, бо інакше не був би так довго у матерінім нутрі. 14 З рук шеолу Я викуплю їх, від смерти їх вибавлю. Де, смерте, жало твоє? Де, шебле, твоя перемога? Жаль сховається перед очима Моїми! (Sheol h7585) 15 Хоч він дає плід між братами, але прийде вітер зо сходу, вітер Господній, що зійде з пустині, і всохне його джерело, і пересохне криничка його,

— понищить він скарб всіх коштовних речей! 16
Завинить Самарія, бо стала уперта до Бога свого,
— поляжуть вони від меча! Порозбивані будуть
їхні діти, вагітні їхні розпóроті будуть!

14 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого, бо
спіткнўвся ти через провину свою! 2 Візьміть
із собою слова, та й зверніться до Господа, до
Нього промовте: „Прости нам усяку провину,
та добре прийми, і ми принесемо у жертву
плода своїх уст! 3 Ашшур не спасе нас, не
будемо їздити ми на коні, і не скажемо вже
чийові рук наших: боже наш, бо тільки Тобою
помилуваний сиротá“. 4 „Ворохóбність їхню
вилікую, добровільно любитиму їх, бо Мій гнів
відвернўвся від нього. 5 Я буду Ізраїлеві, як росá,
розцвіте він, неначе лілєя, і пустить коріння своє,
мов Лівán. 6 Розійдўться його пагінці, і буде його
пишнотá, мов олівне те дерево, а пáхощ його —
мов Лівán. 7 Навёрнуться ті, що сиділи під тінню
його, збіжжя оживлять вони й зацвітуть, немов
той виноград, будуть згадки про нього, немов про
ліванське винó. 8 Єфрем, — що йому до бовв́анів
їще? Я вислухав вже та побачив його, Я для нього
немов кипаріс той зелений: з Мене знайдений
буде твій плід“. 9 Хто мудрий, то це зрозуміє,
розумний — і пізнає, бо прóсті Господні дорóги, і
праведні ходять по них, а грішні спіткнўться на
них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи бувало такє за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це сином вашим, а ваші сини — своїм дітям, а їхні сини — поколінню наступному. **4** „Що лишилось по гусені, — жерла те все саранá, що ж зосталося по сарані — пожер конік, а решту по коніку зжерла червá“. **5** Пробудіться, п'яніці, і плачте й ридайте за виноградовим соком усі, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислєнний, його зуби — як лєв'ячі зуби, а пáща його — як в лєвіці. **7** Виноград Мій зробив він спустошенням, Моє ж фігове дерево геть поламав, дощєнту його оголів та й покинув, галúзки його побіліли. **8** Голосі, як та дівчина, верєтою оперєзана, за наречєним юнацтва свогó. **9** Жертва хлїбна й жертва лита спинїлася в домі Господньому, впали в жалóбу священники, слуги Господні. **10** Спустóшене поле, упала в жалóбу земля, бо спустóшене збіжжя, вино молоде пересóхло, зів'яла оливка. **11** Засорóмилися рільникі, голосили були виноградарі за пшеницю й ячмінь, бо вигинуло жниво поля. **12** Усох виноград, а фіга зів'яла, гранáтове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихáли всі пільні дєрєва, бо Він висушив радїсть від людських синів. **13** Оперєжіться верєтою, — і ридайте, священники, голосіть, слуги жєртівника, входьте, ночуйте в верєтах, служителі Бога могó, — бо хлїбна жертва і жертва та лита затрїмана бóде від дому вашого Бога! **14** Оголосіть святий піст, скличте збори, позбирайте старших, всіх мешканців землі до дому Господа, вашого Бога, і клічте до Господа. **15** Горе днєві томú! Бо близький дєнь Господній, і прїйде він від Всемогúтного, мов те спустóшення! **16** Чи ж з-перед очєй наших не відїймається їжа, з дому нашого Бога веселїсть та втїха? **17** Покóрчилися зєрна під своїми грúдами, спорожніли комóри, поруйновані клúні, бо висохло збіжжя. **18** Як стогне товáр, поголомшені чєреди, — бо немає їм пáші, отáри спустóшені! **19** До тебе я клічу, о Господи, пожер бо огонь пасовїща пустині, а жар попалїв усі дєрєва на полі. **20** Навіть пільна худóба прáгне

до Тебе, бо водні джерєла посóхли, огонь же пожер пасовїща пустині!

2 Засурміть на Сіоні в сурмú, здійміть крик на святій горі Моїй! Затремтіть, всі мешканці землі, бо прийшов дєнь Господній, бо близько вже він, **2** дєнь темнóти та тємряви, дєнь хмари й імлі! Як несеться досвітня зоря по горáх, так нарód цей великий й міцний. Такого, як він, не бувало відвіку, і по ньому не бóде вже бїльш аж до лїт з роду в рід! **3** Перед ним пожирає огонь, і палахкотїть за ним пóлум'я! Земля перед ним, як едєнський садóк, а за ним — опусти́ла пустиня, і рятúnку від нього нема! **4** Його віглад — ніби коні, гарцóють вони, наче ті верхівці! **5** Як гуркіт військових возів, вони скáчуть гірськими верхів'ями, як верєск огністого пóлум'я, що солому жерє, наче потúжний нарód, що до бóю постáвлений. **6** Нарóди тремтять перед ним, всі обличчя поблїдли. **7** Як лицарі, мчаться вони, немов воякі вибїгають на мур, і кожен своєю дорóгою їдуть, і з стежók своїх не позбиваються, — **8** не пхають вони один óдного, ходять своєю дорóгою битою, а коли на списá упадúть, то не зрánяться. **9** По місті хурчáть, по мурі бїжать, увїходьтá в домі, через вікна пролázьтá, як злóдій. **10** Трясеться земля перед ним, тремтить небо, сонце та місяць темніють, а зорі загúблюють сáйво своє. **11** І голос Свій видасть Госпóдь перед військом Своїм, бо тáбір Його величєзний, бо міцний виконáвець слóва Його, бо великий дєнь Господа й вєльми страшний, і хто зможе його перенєсти? **12** Томú то тепер промовляє Госпóдь: Верніться до Мене всім серцем своїм, і пóстом святим, і плачєм та ридáнням! **13** І дерїть своє серце, а не свою одїж, і навернітьсá до Господа, вашого Бога, бо ласкáвий Він та милосєрдний, довготерпєливий та многомилостївий, і жалкúє за зло! **14** Хто знає, чи Він не повєрнеться та не пожа́лує, і по Собі не залишїть благословєння, жертву хлїбну та жертву ту литу для Господа, вашого Бога. **15** Засурміть на Сіоні в сурмú, оголосіть святий піст, скличте збрáння! **16** Зберїте нарód, оголосіть святі збóри, старців згромáдьте, позбирайте дїтей та грудних немовлят, нехай вийде з кїмнати своєї такóж молодий, молодá ж з-під свого накрїття! **17** Між притвóром та жєртівником нехай плачуть священники, слуги Господні, хай мóлять вони:

Змилуйся, Господи, над наро́дом Своїм, і не видай на га́ньбу спадку Свого, щоб над ним панували пога́ни. Нащо будуть казати між наро́дами: Де́ їхній Бог? **18** І за́здрісним стане Госпо́дь за Свій край, і зми́лується над наро́дом Своїм“. **19** І Госпо́дь відповів і сказав до наро́ду Свого: „Ось Я поси́лаю вам збіжжя́ й вино молоде та оливу, і насі́титесь нею, і більше не дам вас на на́ругу наро́дам. **20** А цього́ північного ворога відда́лю Я від вас, і його́ в край сухий та спусто́шений ви́жену, — його́ пе́ред до східнього моря, його́ ж край — до того́ моря за́днього. І ви́йде злий за́пах його́, і підійметься смóрід його́, бо він лихо велике чинив. **21** Не бійся ти, зе́мле, а ти́шся й радій, — бо велике Госпо́дь учинив! **22** Не бі́йтеся, ти пільна худо́бо, бо пустинні пасо́виська зазелені́ють, бо дере́во видасть свій плід, фіго́вниця та виноград свою́ силу да́дуть. **23** А ви, сіонські сини, ра́дійте та ти́штеся Го́сподом, Богом свої́м, бо вам ї́жі Він дасть на спа́сіння, і найперше зі́шле вам дощу́, дощу́ ра́ннього й пі́знього. **24** І то́ки наповня́ться збіжжя́м, ча́вильні ж ка́дки будуть перелива́тись вином молодим та оливою. **25** І надолу́жу Я вам за ті роки, що поже́рла була сара́на, коник і черва́ та гуси́нь, Моє́ вї́йсько велике, що Я поси́лав проти вас. **26** А їсти — ви будете ї́сти й насі́чуватись, і хвалитиме́те Ім'я́ Господа, вашого́ Бога, що з вами на по́див зробив, і посоро́млений більше́ не буде наро́д Мій наві́ки! **27** І пізна́єте ви, що Я серед Ізраї́ля, і що Я — Госпо́дь, Бог ваш, і немає́ вже іншого́, — і посоро́млений більше́ не буде наро́д Мій наві́ки! **28** І бу́де тому́, — ви́ллю Я Ду́ха Свого́ на кожне ті́ло, і пророкува́тимуть ваші сині́ й ваші до́чки, а вашим старі́м будуть сні́тись сни, юна́кі ваші бачити будуть ви́діння. **29** І також на ра́бів та неві́льниць за тих днів ви́ллю Ду́ха Свого́. **30** І дам Я озна́ки на не́бі й зе́млі, — кров та о́гонь, та стовпі́ диму. **31** За́мініться сонце на те́мність, а міся́ць — на кров пе́ред прихо́дом Госпо́днього дня, великого́ та стра́шного! **32** І стане́ться, — ко́жен, хто клі́кати́ буде Госпо́дне Ім'я́, той спа́сється, бо на Сіонській го́рі та в Єрусали́мі́ буде спа́сіння, як Госпо́дь говори́в, та для тих позоста́лих, що Госпо́дь їх покличе́.

3 Бо ось тими днями та ча́су того́, коли долю́ Юди́ та Єрусали́му верну́, **2** то зберу́ всі наро́ди,

зведу́ їх у долину́ Йо́сафа́тову, і там буду́ суди́тись з ними́ за наро́д Мій́ й спа́дщину Мою́, за Ізраї́ля, що його́ розпоро́шили помі́ж наро́дами, а Мій́ край поді́лили. **3** І за наро́д Мій́ вони́ ки́дали же́реба, і юна́ка́ за блудни́цю давали, а дівчину́ — за вино продавали, і пи́ли. **4** І що́ вам до Мене́, Ти́ре й Сидо́не, та всі́ филисти́мські до́вкілля? Чи свій́ чин на Мені́ надолу́жите? Може́ хочете що́сь учини́ти Мені́, то легко́ та скоро́ зверну́ Я ваш чин вам на го́лову, **5** що срі́бло Моє́ й Моє́ золото́ позабирали, а ко́штóвні кле́йно́ди Мої́ в свої́ хра́ми повно́сили. **6** А синів Юди́ та Єрусали́му ви гре́цьким си́нам прода́ли, щоб їх відда́лити від їхніх гра́ниць. **7** Ось Я їх позбу́джую з місця́ того́, куди́ їх прода́ли, — ваш чин поверну́ вам на го́лову! **8** І попродо́ю ваших синів та ваших до́чок в руку́ Юдських синів, а вони́ відда́дуть їх шев'я́нам, до лю́ду далекого́, бо Госпо́дь так сказа́в. **9** Кличте́ про́це між наро́дами, оголо́сіте святу́ю вї́йну, збуді́те лицарство́, хай схо́дяться, нехай підійма́ються всі́ воякі́. **10** Переку́йте свої́ лемеші́ на мечі́, а ваші́ серпі́ на списі́, хай наві́ть безси́лий говори́ть: „Я́ лицар!“ **11** Поспі́шіть і прийді́ть, всі́ наро́ди з до́вкілля, й збері́ться, — туди́, Господи́, спу́стиш лицарство́ Своє́. **12** Нехай збу́дяться́ й зї́дуть наро́ди в долину́ Йо́сафа́тову, бо ся́ду Я там, щоб суди́ти всі́ наро́ди з до́вкілля. **13** Пошлі́ть на роботу́ серпа́, бо жні́во дозрі́ло, приході́ть, зї́дїть, бо ча́вило наповне́не, ка́дки перелива́ються, — бо зло́ їхне розмно́жилось! **14** На́товпи, на́товпи у ви́рїша́льній доли́ні, бо бли́зький де́нь Госпо́дній у ви́рїша́льній доли́ні. **15** Сонце́ та міся́ць стемні́ють, а зорі́ загубля́ть свій бли́ск, **16** і Госпо́дь за́гримить із Сіо́ну, та з Єрусали́му Свій́ го́лос пода́сть, і небо́ й зе́мля затре́мтя́ть, та Госпо́дь — охоро́на Своє́му наро́дові, і тверди́ня си́нам Ізраї́левим! **17** І пізна́єте ви, що Я — Госпо́дь, Бог ваш, Який́ пробува́є в Сіо́ні, на свя́тій Сво́йй го́рі. І стане́ться Єрусали́м за́ свя́тиню, і чу́жі вже́ не бу́дуть ходи́ти по ньо́му. **18** І стане́ться в де́нь той, го́ри будуть кро́пити́ виноградо́вий сі́к, а підгі́рки сто́ятимуть у мо́лоці, і всі́ Юдські́ пото́ки водою́ заб'ю́ть, а з до́му Госпо́днього́ ви́йде дже́рело, і на́поїть долину́ Ши́тті́м. **19** Єгипет спусто́шенням ста́не, і пу́стиною голою́ ста́не Едо́м за́ насильство́ си́нам Юди́, за те, що́ ли́ли кров неві́нну у їхньому́ краї́. **20** А Юде́я жити́ буде по́віки, і Єрусали́м — з ро́ду

в рід, 21 і помщу́ за їхню кров, що за неї Я ще не помстив, і буде Господь пробува́ти на Сіоні!“

АМОС

1 Слова Амóса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїля за днів Уззійї, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед земле трусом. **2** І він проказав: „Загримить із Сіону Господь, і з Єрусалиму Свій голос подасть, і впадуть пасовища пастуші в жалобу та всохне вершіна Кармелу! **3** Так говорить Господь: За три переступи Дамаску й за чотири цього не прощу: за те, що вони молотили Гілеада ціпáми залізними. **4** І пошлю Я огонь на дiм Хазаїла, — і пожерé він палáти Вен-Гадада. **5** І зламаю засу́ва Дамаску, і мешканця витну з долини Авен, і того, хто держáтиме бérло з Бет-Едене, і арáмський нарóд піде в Кір на вигнáння, говорить Господь. **6** Так говорить Господь: За три переступи Аззи й за чотири цього не прощу: що всіх гнали в полóн, щоб віддати Едóмові. **7** І пошлю Я огонь на мур Гази, — і поїсть він палáти її. **8** І мешканця витну з Ашдóду, і берлодérжця з Ашкелону, і зверну́ Свою руку на Екрон, — і вигинуть рештки филистiмлян, говорить Господь. **9** Так говорить Господь: За три переступи Тиру й за чотири цього не прощу: за те, що він видав усіх на вигнáння в Едóм, і не пам'ятав заповіту братів. **10** І пошлю Я огонь на мур Тиру, — і пожерé він палáти його! **11** Так говорить Господь: За три переступи Едому й за чотири цього не прощу: за те, що мечéм він гнав брата свого, і знищив своє милосérдя, свій гнів зáвжди стерiг, а лютiсть свою пильнував повсякчáсно. **12** І пошлю Я огонь до Темáну і пожерé він палáти Боцрi! **13** Так говорить Господь: За три переступи Аммо́нових синів й за чотири цього не прощу: за те, що пороли гілеа́дських вагітних, щоб поширити границі свої! **14** І огонь запалó Я на мури Раббi, — і пожерé він палáти її, із криком в день бóю, із вiхром в день бурi. **15** І піде їхній цар на вигнáння, він і князi його рáзом, говорить Господь.

2 Так говорить Господь: За три переступи Моáва й за чотири цього не прощу: за те, що спалив на вапно кóсти едóмського царя! **2** І пошлю Я огонь на Моава, і пожерé він палáти Керiййоту, і загине Моав серед гáласу, серед крiку, при голосi рóга. **3** І витну суддiю з-серед нього, а з ним позабиваю

князiв його всіх, говорить Господь. **4** Так говорить Господь: За три прóгрiхи Юди й за чотири цього не прощу: за те, що повідкидáли Господній Закóн, і постановóв Його не стерегли, і що на манiвцi їх звели́ їхнi лжебóги, за якими пішли їхнi батькi. **5** І пошлю Я на Юду огонь, — і пожерé він палáти Єрусалиму! **6** Так говорить Господь: За три переступи Ізраїлеві й за чотири цього не прощу: за те, що за срiбло вони продають справедливого, а за чоботи — вбогого! **7** Вони тóпчуть у зéмному пóросi гóлову бiдних, а дорóгу сумiрних викрiвлюють. А син й його батько вчащають до однієї блудниці, щоб святе Мое Ймéння знева́жити. **8** І вони стелять одiж застáвлену, щоб пiвлежати при кожному жéртвнику, і п'ють в домі Бога свого вино від покáраних. **9** І вигубив був з-перед них Аморéя, що його височiнь, як високий той кедр, і він мiцний, як дуб. Та Я плiд його знищив згорi, а здóлу — корiння його. **10** А вас Я був вивiв із краю египетського, і сорок рокiв провáдив пустинею вас, щоб ви край аморéйський успадкувáли. **11** І пророкiв Я збúджував з ваших синiв, а з ваших юнцiв назорéв. Хiба ж то не так, синóве Ізраїлеві? говорить Господь. **12** А ви назорéв поiли вином, а пророкам наказували й говорили: „Не пророкуйте!“ **13** Отож Я потiсну на вас, як тисне снопáми наповненим вiз, — **14** і згине й в мотóрного втéча, і потужний не втримає сили своєї, а лицар свого життя не врятує. **15** І не встóбiть із лука стрiлець, і своїми ногами прудкий не втечé, і верхiвeць не врятує свого життя. **16** І наймужнiший з лицáрства нагiм утече того дня, говорить Господь.

3 Послухайте слóва тогó, що Господь говорив проти вас, синóве Ізраїлеві, на весь оцей рiд, що його Я пiднiс був із краю египетського, промовляючи: **2** Тiльки вас Я пiзнав зо всіх рóдiв землi, тому вас навищу́ за всi вашi провини! **3** Чи йдуть двоє рáзом, якщо не умóвились? **4** Чи ревé в лiсі лев, як нема йому здóбичi? Чи левчúк видає голос свiй із своєї норi, якщо він не зловив? **5** Чи впадé на землi пташка в сiтку, як немає сiльця? Чи пiдiймeться сiтка з землi, як нiчого не злóвить? **6** Чи в мiстi засурмлять у сурму, а нарóд не тремтiтиме? Чи станeться в мiстi нещастя, що його́ не Господь допустiв? **7** Бо не чинить нiчого Господь Бог, не вiявивши таємнiци Своєї

Своїм рабам пророкам. 8 Лев заревé, — хто тогó не злякається? Господь Бог заговорить, — хто пророкувати не бóде? 9 Розголосить над пала́цами в Ашдо́ді, і над пала́тами в краї́ египетському, та й скажіть: Позбирайтеся на гора́х Самарії, і побачте велике збентéження в ній, та ўтиск у ній! 10 І правдиво не вміють робити вони, — говорить Господь, — насільство грома́дять та грабунок в пала́тах своїх. 11 Тому́ так Господь Бог промовляє: Ворог обля́же навколо цієї землі, і скине із тебе він силу твою́, і пограбо́вані бóдуть пала́ти твої. 12 Так говорить Господь: Як ча́сом рятує пастух з пащі лéв'ячої дві коліни, або піпку вуха, так будуть врятовані діти Ізраїлеві, що сидять в Самарії в заку́точку ліжка, та на адама́шку постелі. 13 Послухайте ви та й засві́дчіть ув Якововім домі, говорить Господь Бог, Бог Савао́т. 14 Бо в той день, коли Я покараю Ізраїля за провини його, то Я покараю за жéртівники Бет-Елу, — і будуть відрубані роги жéртівника, і на землю попада́ють. 15 І Я розі́б'ю дім зимобий разом з домом літнім, і загинуть домі́ із слонóвої кости, і не стане багато домі́в, говорить Господь.

4 Послухайте слóва оцього, корóви баша́нські, які на горі самарі́йській, що тиснете бідних, торощите вбогих, що своїм хазя́ям ви говорите: „Принеси, і ми бóдемо пити!“ 2 Присягав Господь Бог Своєю́ святістю, що ось дні наста́ють на вас, і будуть тягти вас гака́ми, а ваших наща́дків — гачка́ми для лóвлення риби! 3 І ви повиходите віломами, кожна окремо собі, і кінетесь до Хермо́ну, говорить Господь. 4 Прийдіть до Бет-Елу й грішіть, до Гі́лгалу — примно́жете грішити. І свої́ жертви приносьте щора́нку, на три дні — ваші десятини. 5 І з димом пустіть жертву вдячну квасну́, і спові́тять добровільні дару́нки, розголосить, бо ви любите так, синóве Ізраїлеві, говорить Господь Бог. 6 І тому́ Я вам дав чистоту́ зубів по всіх ваших міста́х, і брак хліба по всіх ваших місця́х, та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. 7 І Я стримав вам дощ за три місяці́ перед жнивáми, і дощ поси́лав на одне місто, а на друге місто не поси́лав; одна діля́нка була побита дощем, а діля́нка, на яку не пустив Я дощу, висихáла. 8 І два-три міста́ рушали до міста́ одного́ напитись води, але́ не насичувались, — та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. 9 Я бив

вас посу́хою та зеленя́чкою, сарана́ жерла бéзліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фіго́вниць та ваших олив, — та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. 10 Я на вас поси́лав морови́цю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлóпців, полóнячи ра́зом і ко́ней у вас, підймав до ніздéр сморід ваших табóрів, — та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. 11 Я вина́щив вас, як Содóм та Гомóрру Бог вина́щив, і ви стали, немов головéшка, з пожа́ру врятована, — та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. 12 Тому́ то зроблю́ тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблю́ тобі це, приготу́йся, Ізраїлю, до зу́стрічі Бога свогó! 13 Бо це Той, що вформóвує гори, і що ствóрює вітра, що лю́дині показує за́дум її, що робить зірні́цю темното́ю, і ступає по згі́р'ях землі, — Господь Бог Савао́т Йому́ Йме́ння!

5 Послухайте слова́ цього́, що я ним голо́сіння підно́шу за вас, о доме́ Ізраї́лів! 2 Упала, і більше не встане та діва́ Ізраї́лева! Вона кинена на свою́ землю, — немає, хто звів би її! 3 Бо так Господь Бог промовляє: Місто, що вихóдило тисячею, позоста́вить лиш сотню, а те, що вихóдило сотнею, позоста́вить десятку́ для дому́ Ізраї́ля. 4 Бо так промовляє Господь до дому́ Ізраї́левого: Наверні́ться до Мене́ її живіть! 5 І не зверта́йтеся до Бет-Елу, і до Гі́лгалу не прихóдьте, а через Беер-Шеву́ не перехóдьте, бо на вигна́ння Гі́лгал конче пі́де, і марно́тою стане Бет-Ел. 6 Наверні́ться до Господа́, і будете жити, щоб Ві́й не ввійшов, як огонь до Йо́сипового дому́, — і буде він жéрти, та не бóде кому́ погаси́ти в Бет-Елі, — 7 вони зміню́ють суд на полі́н, і кидають правду на землю. 8 Той, хто Волосожа́ра й Оріо́на створив, Хто смéртну темно́ту зміняє на ра́нок, а день затемняє на ніч, хто прикликує воду морську́ й виливає́ її на пове́рхню землі, — Господь Йме́ння Йому́! 9 Він наводить поги́бель на сильного, — і прійде поги́бель тверди́ні! 10 Вони ненаві́дять тогó, хто у бра́мі картає, і обри́джують тим, хто говорить правдиве. 11 Тому́, що нужде́нного то́пчете ви, і дару́нки збіже́ві берете від нього́, що ви набуду́вали будинків із ка́меня те́саного, то сидіти не будете в них; понаса́джували винограду́ улю́бленого, та не будете пити із нього́ вина! 12 Бо Я знаю́ про ваші числе́нні провини і про ваші

великі гріхі: тіснете ви справедливого, берете ви підкупа та викривляєте право убогих у брамі. **13** Тому то розуміний мовчить цього часу, бо це час лихий. **14** Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Господь, Бог Саваот, так, як кажете ви. **15** Ненавидьте зло й покохайте добро, і правосуддя поставте у брамі, — може змилюється Господь, Бог Саваот над решткою Йосипа. **16** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот, Вседержитель: На майданах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! І покличуть хліборобів на жалобу, і голосільниці, що вміють плачливі пісні, **17** і стане ридання по всіх виноградниках, бо Я перейду серед тебе, говорить Господь! **18** Горе тим, що жадають Господнього дня, — нащо це вам день Господній? Він не світло, а темрява! **19** Це так, коли хто утікає від ліва, — і ведмідь спотикає його! І він убігає до дому, і оперся своєю рукою об стіну, — аж гадюка кусає його... **20** Чи ж не є день Господній темнота, а не світло, і хіба він не темний, і сїйва немає у ньому? **21** Зненавидів Я, обрідив Собі ваші свята, і не нюхаю жертов ваших зборів. **22** І коли принесете Мені цілопалення та хлібні жертви свої, Я Собі не вподобаю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не погляну. **23** Усунь же від Мене пісень своїх гук, і не почую Я рокоту гусел твоїх, **24** і хай течє правосуддя, немов та вода, а справедливість — як сильний потік! **25** Чи ж жертви та хлібні приноси за тих сорок літ на пустині Мені ви приносили, доме Ізраїлів? **26** Ви ж носили Саккута, свого царя, та Кевана, свої виображення, зорю ваших богів, що собі поробили. **27** Тому Я вас вижену геть за Дамаск, говорить Господь, що Бог Саваот Йому Ймення!

6 Горе безпечним на Сіоні, тим, хто надіється на самарійську гору, тим шляхетним „першого з народів“, до яких прибуває Ізраїлів дім! **2** Перейдіть до Калне та й побачте, і звіди підіть до Гамату великого, і зйдіть до Гату филистимлян! Чи ліпші вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу границю? **3** День нещастя вважаєте ви за далекий, а час насильства зближаєте! **4** Ви вилежуетесь на лóжах з слонóвої кости і вивалюєтесь на постелях своїх, і їсте баранів із отари та ситих телят

із обóри. **5** Під гóсла співаєте ви, мов Давид, ви музичні знаряддя собі видумляєте. **6** Ви вино попиваєте чашами, і намащуєтесь добірною оливою, і над спустошенням Йосипа не вболіваєте. **7** Тому вони підуть тепер на вигнання на чолі полонених, і перестане крик випещених. **8** Господь присягнув був Своєю душею, говорить Господь, Бог Саваот: Пишнотою Якова бриджу, і палати його Я ненавиджу, і видам те місто та все, що є в ньому. **9** І буде, якщо десять люда zostaną уся в домі одному, то й вони повмирають. **10** І його візьме родич та й спалить його, щоб вінести кості із дому, і скаже до того, хто буде в середині дому: „Чи ще є хто з тобою?“ А той відповість: „Вже немає нікого!“ і скаже той: „Тихше, бо не згадується Ймення Господа!“ **11** Бо Господь ось накаже, — і ворог розіб'є великий той дім на відлámки, а дім малий — на тріскі. **12** Чи бігають коні по скелі? Чи хто виоре море худобою? Таж ви суд обернули на гіркість, а плід справедливости — на поліні! **13** Ви марнотою тішитесь та говорите: Хіба ж ми не власною силою набули собі роги? **14** Бо ось Я поставлю народ проти вас, доме Ізраїлів, — каже Господь, Бог Саваот, — і вони вас потиснуть ізвідти, де йдуть до Гамату, аж до степового потоку!

7 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану, коли почала виростати отава, — і ось отава як по сінокосі царському! **2** І сталося, як вона вже пожерла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, прости! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **3** І Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Господь. **4** Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Господь Бог покликав судитись огнем, і пожер той велику безодню, і частку пожер. **5** І сказав я: О, Господи, Боже, спини! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **6** І Господь пожалів був про те. „Не станеться й це!“ сказав Господь Бог! **7** І Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на мурі стрімкому стоїть Господь Бог, а в руці Його висок. **8** І промовив до мене Господь: „Що ти бачиш, Амóсе?“ А я відказав: „Вискá“. І промовив Господь: „Ось Я цього вискá покладу посеред народу Мого, Ізраїля, — уже більше йому не прощу! **9** І спустошіють жертóвні підгірки Ісакові, і поруйновані будуть святині

Ізраїлеві, і Я ста́ну з мечем на дім Єровоамів“. 10 І послав Амація, священник Бет-Елу, до Єровоама, царя Ізраїлевого, кажучи: „Амос змóвлюється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змістити всіх його слів! 11 Бо так говорить Амос: Єровоам помре від меча, а Ізраїль конче піде на вигна́ння з своєї землі!“ 12 І сказав Амація до Амоса: „Яснові́дче, іди, утікай собі до Юдиного кра́ю, і їж там хліб, і там пророкуй. 13 А в Бет-Елі вже більше не будеш пророкува́ти, бо він святи́ня царя та дім царства“. 14 І відповів Амос і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророків, — я пастух та обрóблювач диких фігóвниць. 15 І взяв мене Госпо́дь від отари, і промовив до мене Госпо́дь: Іди, пророкуй Моєму наро́дові Ізраїлеві! 16 А тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкува́ти на Ізраїля, і не будеш пропові́дувати на Ісаків дім. 17 Тому так промовляє Госпо́дь: Твоя жінка в місті буде блудли́ва, і сини твої та дочка твої попада́ють від меча, а земля твоя буде поділена шнуром, і ти помреш на нечистій землі, а Ізраїль конче піде на вигна́ння з своєї землі!“

8 Госпо́дь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кіш доспілих плоді́в. 2 І сказав Він: „Що́ бачиш, Амосе?“ А я відказав: „Кіш доспілих плоді́в“. І промовив до мене Госпо́дь: „Доспі́в кінець Мо́єму наро́дові Ізраїлеві, — уже більше йому не прощу́! 3 І оберну́ться пісні в пала́тах на зойк того дня, — говорить Госпо́дь Бог: буде тру́пів багато, — бо во́рог на кожному місці накі́дає їх! 4 Послухайте це, ви, що то́пчете бідного, і що пра́гнете віни́щити всіх убогих з землі, 5 кажучи: Коли то мине новомі́сяччя, — щоб нам збі́жжя продáти? і субота, — щоб нам відчині́ти збі́жєві комо́ри! Щоб зменши́ти ефу, і щоб ше́кля побільшити, і щоб викривля́ти обманну ва́гу, 6 щоб купува́ти за срі́бло нужде́нних, а вбогого за взуття́, і попрóдати по́слід збі́жєвий? 7 Госпо́дь присягну́в славою Якова: Не забуду ніко́ли усіх їхніх вчинків! 8 Чи не затрясе́ться від цього земля, і всі мешка́нці її не впадуть у жалóбу? Вся вона захви́люється, мов та Ріка́, і бурхливо попли́не й обні́зиться знов, немов річка Єгипту. 9 І стане́ться в день той, — говорить Госпо́дь Бог, — і вчині́ть захід сонця опі́вдні, і для землі серед світлого дня воно стéмніє. 10 І оберну́ ваші свята в жалóбу, а всі ваші пісні — в голосі́ння,

і на всі стéгна спрова́джу верéту, а на всякую гóлову лісину, і вчині́ть це, немов та жалóба по одинако́ві, кінець же отого, — немов гіркий день! 11 Ось дні настаю́ть, — говорить Госпо́дь Бог, — і голод пошлю Я на землю, — не голод на хліб, і не спра́гу на во́ду, але спрагу почути Господні слова́! 12 І бу́дуть ходити від моря до моря, і з півночі до сходу блукáтимуть, щоб знайти слово Господа, — та не знайдуть його́! 13 Того дня будуть млі́ти від спра́ги вродли́ві дівчата та хлопці, 14 що кляну́ться гріхом самарі́йським та кажуть: Як живий твій Бог, Дане, і як жива дорога до Беер-Шеви! Та вони всі попада́ють, і більше не встануть

9 Я бачив Господа, що стояв над же́ртвником, і Він сказав: Удар но по ма́ковиці цих ворі́т, щоб затрясли́ся поро́ги, і порозбивай їх на всіх їхніх гóловах, а їхній останок заб'ю́ Я мечем. Не втече їм вті́кач, і гонéць не врятується в них! 2 Якщо б закопа́лись вони до ше́бу, то й звідти рука Моя їх забере́, і якщо б підня́лися на небо, то й звідти їх ски́ну! (Sheol h7585) 3 А якщо б похова́лись вони на верхові́ні Карме́лу, — звідти ви́шукаю й заберу́ їх, а якщо на дні моря вони похова́ються з-перед очей Моїх, то й там Я гадю́ці звелю́, — і вона їх покусáє! 4 А якщо вони пі́дуть в полі́н перед своїми ворогами, то й там накажу́ Я мече́ві — і він їх повбиває, і на них Я зверну́ Своє око на зле, а не на добре. 5 Бо коли Госпо́дь Бог Савао́т доторкне́ться землі, то розта́не вона, і в жалóбу впадуть всі мешка́нці її. І вся вона вийде, немов та Ріка́, і мов річка Єгипту обні́зиться. 6 Він буде на небі черто́ги Свої, а Свій небозві́д закла́в над землею, воду мо́рську Він кличе, і виливає її на пове́рхню землі, — Госпо́дь Йому йме́ння! 7 Хіба ж ви, Ізраїлеві сини, Мені не такі, як сини етіопля́н? говорить Госпо́дь. Хіба ж не Ізраїля вивів Я з кра́ю єгипетського, а филисти́млян з Кафто́ру, а Ара́ма із Кіру? 8 Ось очі Господа Бога на грішне це царство, — і з пове́рхні землі його́ вигублю, та вигублюючи, не погублю́ дому Якового, говорить Госпо́дь. 9 Бо ось Я звелі́в, і серед наро́дів усіх пересію́ Ізраїлів дім, як пересіва́ється ре́шетом, — і жодне зерéнце на землю не віпаде! 10 Упадуть усі грішні наро́ду Мого від меча, що говорять: Не дося́гне до нас і не стріне о́це нас нещастя! 11 Того дня Я поставлю упáлу Давидову ски́нню і проло́ми

в ній загородж́у, і поставлю руїни йогó, і відбудую
йогó, як за днів стародавніх, 12 щоб решту Едо́му
посіли вони, і всі ті наро́ди, що в них клікалося
Моє Йме́ння, говорить Госпо́дь, Який чинить оце.
13 Ось дні настають, говорить Госпо́дь, і ора́ч із
женце́м зустрінеться, а топта́ч винограду — із
сіяче́м, і го́ри закра́пають виногра́довим соком, а
всі взгі́р'я добром потечу́ть. 14 І долю наро́ду Свого,
Ізраї́ля, Я поверну́, і побудую міста́ попусто́шені, і
осядуть вони, і заса́дять вони виноградники, й
питимуть їхне вино, і порозвóдять садкі́, і будуть
їсти їхній óвоч. 15 І Я посадж́у їх на їхній землі, і
не бу́дуть їх більш виривати з своєї землі, яку Я їм
дав, говорить Госпо́дь, Бог твій!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едом: „Почули ми вістку від Господа, і посланий був між народів посол, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бою! **2** Оце Я малим тебе дав між народи, ти дуже погорджений. **3** Гордість серця твого обманяла тебе, який перебуваєш по шілинах скельних, у високім сидінні своїм, що говориш у серці своєму: Хто скине на землю мене? **4** Якщо б ти піднісся, немов той орел, і якщо б ти кубло своє склав поміж зорями, — то й звідти Я скину тебе, промовляє Господь! **5** Чи ж до тебе злодії приходили, чи нічні ті грабіжники, — такий ти понижений! — чи ж вони не накрали б собі скільки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч вибірків? **6** Як Ісав перешуканий, як криївки його переглянені! **7** Аж до границі прогнали тебе, обманяють тебе твої всі союзники, переможуть тебе твої приятелі! Ті, що хліб твій їдять, пастку розставляють на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не станеться це того дня, — промовляє Господь, — і вигублю Я мудреців із Едому, а розум з гори Ісавової? **9** І настрашене буде лицарство твоє, о Темане, щоб був витятий кожен з Ісава убійством. **10** Через насилля на Якова на брата твого сором покриє тебе, і ти витятий будеш навкі. **11** Того дня, коли став ти навпроти, того дня, як чужі полонили були його військо, і коли чужинці в його брами ввійшли і жереба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** І тому не дивися на день свого брата, на день лиха його, і не тішся з Юдиних синів у день їхньої згуби, і не розкривай своїх уст у день ўтиску. **13** І не входи ти до брами народу Мого у день лиха його, і не приглядайся до зла його й ти в день нещастя його, і не простягайте своєї руки до багатства його в день нещастя його! **14** І на роздоріжжі не стій, щоб витинати його втікачів, і в день ўтиску не видавай його решток! **15** Бо близький день Господній над усіма народами, — як зробив ти, то так і тобі буде зроблено: вернеться на твою голову чин твій! **16** Бо як ви пили на святій Моїй горі, так народи усі завжди питимуть! І будуть пити вони, і будуть хлептати, і стануть вони, немов їх не було. **17** А на Сіонській горі буде спасіння, і буде святою вона, і спадки свої вже

посяде дім Яковів. **18** І дім Якова стане огнем, і дім Йібсипа — полум'ям, а дім Ісава — соломою, — і будуть палати вони проти них, і їх пожеруть, і останку не буде із дому Ісава, бо Господь це сказав. **19** І посядуть південні Ісавову гору, а мешканці долин — филистимлян, і посядуть Єфремове поле та поле самарійське, а Венямін — Гілеад. **20** А полонені війська Ізраїлевих синів заволодіють тим, що хананейське аж до Цорфату, а єрусалимські вигнанці в неволі, що в Сефараді, посядуть міста полудневі. **21** І спасітелі прийдуть на гору Сіон, щоб гору Ісава судити, — і царство Господнє настане!

Йона

1 І було слово Господнє до Йони, Амїттаєвого сина, таке: **2** „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй проти нього, бо їхнє зло прийшло перед лице Мое“. **3** І встав Йона, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лица. І зійшов він до Яфи, і знайшов корабля, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відплисти з ними до Таршішу з-перед Господнього лица. **4** А Господь кинув сильного вітра на море, — і знялася на морі велика буря, і вже думали, що корабель буде розбитий. **5** І налякалися морякї, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. А Йона зійшов до споду корабля, і ліг, і заснув. **6** І приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згинемо“. **7** І сказали вони один до одного: „Ідїть, і киньмо жеребкї, та й пізнаємо, через кого нам оце лихо“. І кинули вони жеребкї, — і впав жеребок на Йону. **8** І сказали до нього: „Об'яви ж нам, через що́ нам це лихо? Яке твоє зайняття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти наро́ду?“ **9** І сказав він до них: „Я єврїй, і боюся я Ѓспода, Небесного Бога, що вчинив море та суходіл“. **10** І налякалися ті люди великим стра́хом, і сказали до нього: „Що́ це ти наробив?“ Бо ці люди довідалися, що він утікає з-перед Господнього лица, бо він це їм об'явив. **11** І вони сказали до нього: „Що́ ми зробимо тобі, щоб утихомірилось море, щоб не заливало нас?“ Бо море бушувало все більше. **12** І сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихоміриться море перед вами; бо я знаю, що через мене оця велика буря на вас“. **13** І міцно греблі ці люди, щоб дістатися до суходо́лу, та не могли, бо море бушувало все більш проти них. **14** І вони клікнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловіка, і не давай на нас неповинної́ крови, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** І підняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинилося море від своєї лютости. **16** І налякалися ці люди Господа великим стра́хом, і приносили Господеві жертви, і складали обітницї. **17** І призна́чив Господь велику

рибу, щоб вона проковтнула́ Йону. І був Йона в середині цієї риби три дні та три ночі.

2 І молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби тієї риби, **2** та й казав: „Я клікав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він мені, із нутра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** І Ти кинув мене в глибо́чїнь, у серце моря, і потік оточив був мене. Усі хвилі Твої та бурю́ни Твої надо мною пройшли. **4** І сказав я: Я вигнаний з-перед очей Твоїх, протє ще побачу я храм Твій святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнула, безодня мене оточила, очерет обвиває кругом мою го́лову! **6** Я зійшов аж до споду гори, а земля — її засуви стали за мною навіки! Та підїмеш із ями життя моє, Господи, Боже Ти мій! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогада́в, — і молитва моя ця до Тебе долинула, до храму святого Твого! **8** Ті, що тримаються ма́рних божкїв, — свого Милосердного кидають. **9** А я голосно́ю подякою принесу́ Тобі жертву, про що присягав я, те виконаю. Спасіння — у Господа!“ **10** І Господь звелів риби, — і вона викинула Йону на суходіл.

3 І було Господнє слово до Йони вдрүге таке: **2** „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобі!“ **3** І Йона встав, і пішов до Ніневїї за Господнім словом. А Ніневїя була місто велике-превелике, на три дні ходи́. **4** І зачав Йона ходити по місті, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневїя буде зруйнована!“ **5** І ніневїтяни ввірували в Бога, і оголосили піст, і позодягали верети, від найбільшого з них аж до найменшого. **6** І дійшло це слово до царя Ніневїї, і він устав зо свого трону, і скинув плащ́ свого з себе, і покрився верето́ю, та й сів на по́пелі. **7** І він звелів клікнути й сказати в Ніневїї з на́казу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічо́го ані людина, ані худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасуться, і нехай не п'ють води! **8** І нехай покриваються верета́ми та людина й та худоба, і нехай сильно́ клічуть до Бога, і нехай кожен зверне з своєї дороги та від насильства, що в їхніх руках. **9** Хто знає, може Бог обернеться й пожа́лує, і відвернеться з жару гніву Свого́, — і ми не погинемо!“ **10** І побачив Бог їхні вчинки, що звернули зо своєї злої дороги, і

пожалував Бог щодо того лиха, про яке говорив, що їм учинить, і не вчинив.

4 І було це для Йони на досаду, досаду велику, і він запалівся. **2** І молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це моє слово, поки я ще був на своїй землі? Тому́ я перед тим утік до Таршішу, бо я знав, що Ти Бог милостівий та милосердий, довготерпелівий та многомилостівий, і Ти жалкуєш за зло. **3** А тепер, Господи, візьми мою душу від мене, бо краще мені смерть від мого життя!“ **4** А Господь відказав: „Чи слушно ти запалівся?“ **5** І вийшов Йона з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі там куреня́, і сів під ним у тіні, аж поки побачить, що́ буде в місті. **6** І віростив Бог рици́нового куща, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню над його головою, щоб урятувати його від його досади. І втішився Йона від цього рици́нового куща́ великою радістю. **7** А при сході зірніці другого дня призна́чив Бог червяка́, і він підточив рици́нового куща́, і той усох. **8** І сталося, як сонце зійшло, то призна́чив Бог східнього гарячого вітра, — і вдарило сонце на Йо́нину го́лову, — і він зомлів. І він жадав, щоб йому померти, і казав: „Краще мені смерть від мого життя!“ **9** І промовив Бог до Йони: „Чи слушно запалівся ти за рици́новий кущ?“ А той відказав: „Дуже розлю́тився я, — аж на смерть!“ **10** І сказав Господь: „Ти змилювався над рици́новим куще́м, над яким не трудився, і не плéкав його, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув. **11** А Я не змилювався б над Ніневією, — цим великим містом, що в ньому більше дванадцяті десятисячок люда, які не вміють розрізнити правіці своєї від своєї лівіці, та численна худоба?“

Михей

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михея за днів Йотама, Ахаза та Езекії, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. **2** „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свого! **3** Бо Господь ось виходить із місця Свого, і Він сходить і ступає по висотах землі. **4** І тóпляться гори під Ним, і тануть долини, мов віск від огню, мов ті води, що ллються з узбіччя. **5** Усе це за провинення Якова, за гріхі дому Ізраїля. Хто провинення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалим? **6** І зроблю Самарію руїною в полі, за місце садити виноград, і повикидаю в долину каміння її, і відкрию основи її. **7** І потóвчені будуть усі її ідоли, всі ж дарунки її за розпусту попалені будуть в огні, і всіх бовванів її Я віддам на спустошення. Бо збрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться. **8** Над оцим голоситиму я та ридатиму, ходитиму босий й нагий, заводити буду, немов ті шакалі, і буду тужити, як струсі! **9** Бо рани її невивойні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами народу Мого, аж до Єрусалиму. **10** Цього не оголошуйте в Гаті, і плакати — не плачте, качайтесь по поросі в Бет-Леафрі. **11** Переходь собі ти, о мешканко Шафіру, нага, осоромлена, — вже бо не вийде мешканка Цаанану, голосіння Бет-Гаецелу не дасть вам спинітися в ньому. **12** Бо мешканка Мароту чекала добра, та до єрусалимської брами зійшло оце лихо від Господа. **13** Запряжи баскі коні до воза, мешканко Лахішу! Ти початок гріха для сїонської дóньки, бо знайшлись серед тебе провини Ізраїлеві, **14** тому то даси розводóві листи на Морешет-Гат. Доми Ахзіва — омана для Ізраїлевих царів. **15** Спровáджу тобі те спадкоёмця Я, о мешканко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. **16** Зроби собі лисину та острижися за синів своїх любих, пошир свою лисину, мов ув орла, бо пішли на вигнання від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на лóжах своїх учиняють лихе! За світла порáнку виконують це, бо їхня рука має силу. **2** Якщо піль жадáють, то грабують вони, а домів — то хапають. І вони

переслідують мужа та дома його, і чоловіка й спáдки його. **3** Тому так промовляє Господь: Ось Я замишляю на цей рід лихє, що ший своїх з нього не визволите, і ходити не будете гордо, бо це час лихий. **4** Того дня проголóсять на вас приповідку, і співатимуть пісню жалóбну, говорячи: „Сталось! До пня опустóшені ми, уділ народу мого змінився, — як це дїткнуло мене! Наше поле поділене буде чужинцями, **5** тому в тебе не буде нікого, хто кидав би шнура мїрничого, як жеребка на Господнім зібранні. **6** „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досягне нас гáньба“. **7** О ти, що звешся „Яковів дїм“, — чи змалїв Дух Господній? Чи ці чини Його? Хїба добре не роблять слова Мої тому, хто ходить правдиво? **8** Ще вчóра були ви народом Моїм, тепер же стаєте за ворога, з одежі верхньої плащá ви стягаєте з тих, хто проходить безпечно, як здóбич війни. **9** Жїнок Мого народу — з приемного дому її виганяєте кожну, з дїтей славу Мою ви берете навїки. **10** Устаньте й ідїть, бо тут не спочїнок, — це за занечїщення ваше, що заглáду для вас принесє, вирїшáльну заглáду. **11** Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про náпїй п'янкий, то був би він лóбим пророком оцьому народові. **12** Невідмінно зберу тебе всього, о Якове, невідмінно згромáджу останок Ізраїлів, — рáзом поставлю його, як отару в Боцрї, як ту чéреду на пасовїщі, — і будуть гомонїти вони від много людства! **13** Перед ними вилáмувач пїде, вони продеруться та браму переїдуть і вийдуть із неї. І пїде їхній цар перед ними, а Господь — на чолї їх!

3 А я відказав: Послухайте ж, гóлови Якова та начальники дому Ізраїля, — чи ж не вам знати право? **2** Добро ви ненавидите та кохаєте зло, шкіру їхню здираєте з них, а їхне тіло — з костей їхніх. **3** Ви остáнок народу Мого їсте та стягаєте з них їхню шкіру, а їхні кості ламаєте, і сїчете, немов до горняти, і мов м'ясо в котел. **4** Вони тоді клікати будуть до Господа, та Він відповіді їм не дасть, і заховає обличчя Своє того чáсу від них, коли будуть робити лихі свої вчинки. **5** Так говорить Господь на пророків, що вводять народ Мій у блуд, що зубами своїми гризуть та поклікують:

„Мир!“ А на того, хто їм не дає що до рота, на нього святу ю війну оголошують. 6 Тому буде вам ніч, щоб не стало видіння, і стемніє вам, щоб не чарувати. І над тими пророками сонце закотиться, і над ними потемніє день. 7 І посоромлені будуть такі прозорливіці, і будуть застіджені чарівники, і всі вони свої уста закриють, бо не буде їм Божої відповіді. 8 А я повний сили й Господнього Духа, і правди й відваги, щоб представити Якову проргіх його, а Ізраїлеві — його гріх. 9 Почуйте ж це, голови дому Якового та начальники дому Ізраїля, які нехтують справедливість, а все пророче викривляють, 10 вони кров'ю будують Сіона, а кривдою — Єрусалима. 11 Його голови судять за хабаря, і навчають за плату його ті священники, і за срібло ворожать пророки його, хоч на Господа вони опираються, кажучи: „Хіба не Господь серед нас? Зло не прийде на нас!“ 12 О так, — через вас Сіон буде на поле забраний, а Єрусалим на руїни обернеться, а гора храмова стане взгір'ями лісу.

4 Та буде наприкінці днів, гора дому Господнього міцно поставлена буде вершиною гір, і піднесена буде вона понад узгір'я, і будуть народи до неї пливсті. 2 І підуть численні народи та й скажуть: Ходімо, і вийдім на гору Господню та до дому Якового, і Він буде навчати доріг Своїх нас, і ми будемо ходити стежками Його. Бо вийде Закон із Сіону, а слово Господнє — із Єрусалиму. 3 І Він буде судити численні племена, і розсуджувати буде народи міцні аж у далечині. І вони перекують мечі свої на лемеші, а списи свої — на серпи. Не підійме меча народ на народ, і більше не будуть навчатись війни! 4 І буде кожен сидіти під своїм виноградником, і під своєю фіговницею, і не буде того, хто б страшив, бо уста Господа Саваота оце прорекли. 5 Усі бо народи ходитимуть кожен ім'ям свого бога, а ми будемо ходити ім'ям Господа, нашого Бога, на віки віків! 6 Того дня — промовляє Господь — позбираю кульгаве й згромаджу розігнане, і те, що на нього навів коли лихо. 7 І зроблю Я кульгаве останком, а віддалене — потужним народом, і зацарює над ними Господь на Сіонській горі відтепер й аж навіки! 8 А ти, башто Черідна, підгірку Сіонської доньки, прийде до тебе і дійде старе панування, царювання для донечки Єрусалиму. 9 Тепер нащо здійсмаєш ти

обкрик? Чи в тебе немає царя? Чи ж загинув твій радник, що ти корчися, мов породілля? 10 Вийся та корчя, о дочко Сіону, немов породілля, бо тепер вийдеш із міста та перебуватимеш у полі, і прийдеш аж до Вавилону. Та будеш ти там урятована, там Господь тебе вікупить з рук твоїх ворогів! 11 А зараз зібрались на тебе численні народи, говорячи: Нехай він зневажений буде, і нехай наше око побачить нещастя Сіону! 12 Та не знають вони Господніх думок, і не розуміють поради Його, бо Він їх позбирав, як до клуні снопів. 13 Ставай та молоти, дочко Сіону, бо Я ріг твій залізом учиню, а копита твої вчиню міддю, і ти розпорочиш численні народи та вчиниш закляттям для Господа несправедливий їхній зиск, а їхнє багатство — Владиці всієї землі.

5 І згромаджуйся тепер, дочко товпиці! Облогу вчинили на нас, тростиною б'ють по щці Ізраїлевого суддю... 2 А ти, Віфлеєме-Єфрате, хоч малий ти у тисячах Юди, — із тебе Мені вийде Той, що буде Владика в Ізраїлі, і віддавна постання Його, від днів віковичних. 3 Тому Він їх видасть до часу, аж поки ота не породить, що має родити, а останок братів Його вернеться до Ізраїлевих синів. 4 І стане, і буде Він пасти Господньою силою, величністю Ймення Господа Бога Свого. І осядуть вони, бо Він стане великий тепер аж до кінців землі! 5 І Він буде миром. Як прийде до нашого краю Ашшур, і буде топтатись по наших палахах, то поставимо на нього сім пастирів та восьмеро людських княжат. 6 І вони будуть пасти мечем край Ашшура, край же Німрода — у воротях його. Та Він від Ашшура врятує, як той прийде в наш край, і коли буде топтатись по наших границях. 7 І Яковів залишок буде посеред численних народів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і він надії не кластиме на чоловіка, і не буде надії складати на людських синів. 8 І Яковів залишок буде між людьми, серед численних народів, як лев між лісною худобою, як левчук між отарами овець, — що як він переходить, то топче й шмаує, і немає нікого, хто б зміг урятувати. 9 Хай зведеться рука твоя на твоїх ненавісників, і хай всі вороги твої вітяти будуть! 10 І станеться в день той, говорить Господь, — і вітну Я коні твої з-серед тебе, і колесниці твої повигулюю. 11 І понішу

міста твого краю, і всі твердіни твої порозвалюю. 12 І повипо́люю ча́ри з твоєї руки, і ворожбітів у тебе не буде. 13 І понишу бовва́ни твої та жертóвні стовпи́ твої з-посеред тебе, і ти чо́нові рук своїх більше не будеш вклоня́тися. 14 І повитина́ю дере́ва жертóвні твої з-серед тебе, і міста́ твої вигублю. 15 І в гніві та в люто́сті по́мсту вчиню над наро́дами, що Мене не послу́хались!

6 Послухайте, що промовляє Господь: Устань, спереча́йся перед го́рами, і хай узгі́р'я почують твій голос! 2 Послухайте, гори, Господнього су́ду, і візьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря із народом Своїм, і з Ізраїлем буде судитися Він! 3 „Наро́де ти Мій, що́ тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свідчи на Ме́не! 4 Бо Я з краю́ єгипетського тебе вивів, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Мойсея, Ааро́на та Марі́ям. 5 Мій наро́де, згадай, що Бала́к, цар моавський, задумува́в був, і що йому́ відповів Валаа́м, син Бео́рів, від Шіттїму аж по Гїлгал, щоб пізнати тобі справедливості Господа“. 6 „З чим піду́ перед Господа, схилю́сь перед Богом Високóсти? Чи піду́ перед Нього з цілопа́леннями, з річними теля́тами? 7 Чи Господь уподо́бає тисячі баранів, десяти́тисячки потоків оливи? Чи дам за свій гріх свого пе́рвенця, плід утроби моєї́ за гріх моєї́ душі?“ 8 „Було тобі виявлено, о люди́но, що́ добре, і чо́го пожадає від тебе Господь, — нічо́го, а тільки чинити правосу́ддя, і милосе́рдя любити, і з твоїм Богом ходити сумі́рно“. 9 Голос Господній клі́че до міста́, — а хто мудрий, бої́ться той йме́ння Твого: „Послухайте же́зла й Того, Хто призначив його́: 10 Чи є ще у до́мі безбожного коштóвності несправедливі, та неповна й непра́вна ефа́? 11 Чи Я всправедлі́влю вагу́ неправдиву, і калі́тку з важка́ми обма́нними? 12 Що повні насильства́ його́ багачі́, мешка́нці ж його́ говорили неправду, а їхній язик в їхніх уста́х — ома́на, 13 то теж бити зачну́ Я тебе, спусто́шити тебе за гріхи́ твої. 14 Будеш ти їсти, але не насі́тишся, і буде голод у ну́трі твоїм, і станеш ховати, але не врятуєш, а що ти врятуєш — мече́ві відда́м. 15 Ти сі́яти будеш, але не пожне́ш, ти будеш оли́вку топта́ти, та не будеш масті́тись оли́вою, і молодий виноград, та вина ти не пі́тимеш! 16 Бо ще перехо́вуються всі уста́ви Омрі́ та всі вчинки́ дому Аха́ва, і за

їхніми радами ходите ви, тому́ то Я видам тебе на спусто́шення, і на по́сміх — мешка́нців його́, і ви га́ньбу наро́ду Мого понесе́те!

7 Горе мені, бо я став, мов недобі́рки лі́тні, як за́лишки по винобра́нні; нема грóна на їжу, немає доспілої фі́ги, яко́ї жадає душа моя! 2 Згинув побожний з землі, і нема помі́ж людьми правдивого. Вони всі ча́тують на кров, один о́дного ловлять у сі́тку. 3 Наставлені ру́ки на зло, щоб вправно чинити його́, начальник жадає дару́нків, суддя ж судить за плату, а великий говорить жада́ння своєї́ душі, і викривлюють все. 4 Найлі́пший із них — як будя́к, найправдиві́ший — гірший від те́рену. Настає день Твої́х сторожі́в, Твої́х відві́дин, — тепер буде збенте́ження їхне! 5 І дру́гові не довіря́йте, не наді́йтесь на прія́теля, від тіе́ї, що при лоні́ твоєму́ лежить, пильну́й двері́ уст своїх! 6 Бо горду́є син ба́тьком свої́м, дочка́ повстає проти не́ньки своєї́, неві́стка — проти свекру́хи своєї́, вороги чолові́ку — дома́шні його́! 7 А я виглядаю на Господа, надію́сь на Бога спасі́ння мого, — Бог мій почує мене́! 8 Не ті́шся, моя супроти́внице, з ме́не, — хоч я впала, Сіо́нська дочка́, проте вста́ну, хоч сиджу́ в темно́ті, та Господь мені́ сві́тло! 9 Буду зно́сити я гнів Господній, бо згрішила́ Йому́, аж по́ки не вирі́шить справи моєї́, та су́ду не вчинить мені́. Він на сві́тло мене попрове́дить, — побачу́ Його́ справедли́вість! 10 І побачить оце́ все моя супроти́вниця, і сором покриє́ її, бо казала́ мені́: „Де Він, Господь, Бог твій?“ Пригледати́муться мої́ очі до неї́, — її́ то́пчуть тепер, як болото́ на вулиця́х. 11 Настане той день, щоб мури́ твої́ будувати, — тоді́ відда́літься границя́ твоя́ цього́ дня! 12 Це той день, коли прійду́ть до те́бе з Асирі́ї та але до Єгипту, і від Єгипту та аж до Рі́кі, і від моря́ до моря́, і від гори́ до гори́. 13 І спусто́шенням стане земля́ на мешка́нців її́, через плід їхніх учинків. 14 Паси́ Мій наро́д свої́м бе́рлом, отару́ спа́дку Твого́; що пробува́є в лісі́ самотньо́, у се́редині саду́, хай пасу́ться вони на Баша́ні й Гїлеа́ді, як за днів старода́вніх. 15 Як за днів твого́ ви́ходу з краю́ єгипетського, покажу́ йому́ чу́да. 16 Наро́ди побачать оце́, і посоро́млені́ будуть при всій свої́й силі́, ру́ку покладу́ть на уста́, їхні́ ву́ха оглу́хнуть. 17 Будуть

пóрох лизати вони, як той гад, як плазю́че землі, повилáзять з дрижа́нням з укрі́плень своїх, вони бóдуть тремтіти перед Господом, Богом нашим, і бóдуть боятись Тебе! **18** Хто Бог інший, як Ти, що прощає провіну і пробачує про́гріх останку спáдку Свого́, Свого́ гніву не де́ржить назáвжди, бо кохається в милості? **19** Знов над нами Він зми́лується, наші провини потóпче, — Ти кинеш у морську́ глибочінь усі наші гріхи. **20** Ти даси правду Яковові, Авраа́мові милість, яку присягнув Він для наших батьків від днів старода́вніх“.

Нау́м

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елкошейця Наума. **2** „Палкій Бог, і мстивий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпеливий і великої потуги, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дороба Його, а хмара — від стіп Його курява. **4** Як загнівається Він на море, то сушить його, і всі ріки висушує, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Лівану. **5** Гори тремтять перед Ним, а підгірки топніють, перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці. **6** Хто встоїть перед гнівом Його, і хто стане у полум'ї люті Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадаються скелі від Нього! **7** Добрий Господь, пристановище Він у день útиску, і знає Він тих, хто на Нього надіється! **8** Але в зливі навальній Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаете проти Господа? Бо Він зробить кінця, — не постане два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той терен, і повпивались, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** **3** тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчемний. **12** Так говорить Господь: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постінані будуть вони, та й минуться! І хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо його, яке на тобі, і пуга твої позриваю. **14** І накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твого ймення! З дому бога твого Я боввана та ідола вітну, зроблю тобі гроба із них, бо ти став легковажений. **15** Ось на горах ногі благовісника, що звіщає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчемний ходити по тобі, — він витятий весь!

2 На тебе йде розпоршувач, — твердині свої стережи, виглядай на дорогу, зміцняй свої стегна, міцно скріпи свою потугу, **2** бо верне Господь велич Якова, як велич Ізраїля, що їхні спустошители поруйнували, і понищили їхні виноградні галузки. **3** Щит хоробрих його

зачервонений, воякі в кармазині; блищить сталь у день зброєння їхнього на колесніцях, хвилюються ратища. **4** Колесниці шалено по вулицях мчать, по майданах гуркочуть, їхній вид — немов полум'я те смолоскіпів, літають вони, як ті блискавки. **5** Він згадає шляхетних своїх, та спіткнуться вони у ході своїй; вони поспішають на мури її, і поставлена міцно будівля облуги. **6** Брами річок відчиняються, а палата руйнується. **7** І постановлено: буде оголена, відведеться в полон, а рабині її голоситимуть, мов ті голубки, що воркують на персах своїх. **8** І Ніневія — як сáджавка водна, що води її відпливають. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернув! **9** Розграбуйте срібло, розграбуйте золото, — немає кінця наготовленому, багатству коштовних речей. **10** Знищення та зруйнування й спустошення буде. І серце розтопиться, і ноги дрижатимуть, і корчі по крижах усіх, а обличчя їх всіх на червоно розпаляться. **11** Де леговище левів, і для левчуків пасовище, що там ходив лев та левіця, та левеня, — і ніхто не лякав? **12** Лев грабував для своїх молодят і душив для левіць своїх він, і печери свої переповнював здобиччю, а лігва свої — награбованим. **13** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і попалю серед диму твої колесниці, а твоїх левчуків поїсть меч, і повитинаю з землі грабування твої, і вже не почуветься голос твого посла.

3 Горе місту цьому кровожерному, воно все неправда, воно повне насилля, грабіж не виходить із нього! **2** Чути свист батога, гуркіт колеса, і чвал коней, і колеснична гуркотнява, **3** і гін верхівця, і полум'я мечá, і блиск ратища, і багато побитих, і мертвих велике число, і трупу немає кінця, і спотикатимуться об їхній труп, — **4** це за многоту блудодійства розпусниці, привабно ласкавої, вправної в чарах, що народи за блуд свій вона продавала, а роди — за чари свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і подолка твого підйому на обличчя твоє, і покажу Я твій сором народам, а царствам — твій стид! **6** І кину на тебе огіди, і погордженою вчиню Я тебе, і зроблю Я тебе, мов позорище! **7** І станеться, — кожен, хто вглядить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Пограбована Ніневія!“ Хто висловить їй

співчуття? Звідки буду шукати тобі потішителей?
8 Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рік,
— вода коло нього, що вал його — море, від моря
— його мур? **9** Етіопія — сила його, і Єгипет, і не
має кінця. Пут та лівійці були тобі в поміч, — **10**
та й він на вигнання пішов, у полон. А діти його
порозбівані на роздоріжжі всіх вулиць, і кидали
жереб про славних його, й всі вельможі його у
кайдани закуті. **11** Уп'єшся і ти, будеш схована,
твердині від ворога будеш шукати і ти! **12** Всі
фортці твої, — мов ті фігі з доспілими овочами:
коли затрясуться, то падають в уста того, хто їх
їсть. **13** Ось народ твій — немов ті жінки серед тебе:
вони повідчиняють твоїм ворогам брами краю
того, огонь пожерé твої засуви. **14** Воді на облогу
собі набері, твердині свої позміцняй, увійди до
болота та в глині топчись, форму на цеглу візьми
міцно в руку. **15** Там огонь тебе з'їсть, посічé
тебе меч, пожеруть тебе, наче та гусінь. Стань
численна, як гусінь, стань численна, немов сарана,
— **16** понамножуй купців своїх більше від зірок
небесних, — але гусінь та знищить тебе й полетить!
17 Вельможні твої — немов та сарана, гетьмани
твої — мов мошва, що гніздиться по стінах в день
холоду, але сонце засвітить — і вони помандрують,
і не пізнане буде те місце, де вони пробували. **18**
Твої пастирі, царю асирійський, поснули, лежать
вельможі твої, твій народ розпорішивсь по горах,
— і немає комú позбирати його. **19** Нема ліку для
лиха твого, рана твоя неvigйна! Всі, що звістку
про тебе почують, заплещуть у долоні на тебе, —
бо над ким твое зло не ходило постійно?"

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Аваку́м. **2** Аж доки я, Господи, клікати буду, а Ти не почувеш? До тебе я клічу: „Насильство!“ та Ти не спасаєш!
3 Для чого неправість мені Ти показуєш та позираєш на му́ку? А передо мною грабіж та насильство, і суперечка стається, і но́ситься сва́рка.
4 Тому то Зако́н припиняється, і не виходить до чину наза́всіди право, бо несправедливий вигу́блює праведного, тому правосуддя виходить покрівленим. **5** Пригля́ньтесь ви до наро́дів, і диві́ться, і ду́же здиву́йтесь, бо вчиню́ Я за ваших днів діло, про яке не повірите ви, коли буде розка́зане. **6** Бо оце Я поставлю халде́їв, народ лютий та скорий, що грасу́є по широ́кій землі, щоб захо́пити оселі, які не його́. **7** Страшний та грізний він, — від нього само́го вихо́дить і право його́, і великі́сть його́. **8** І від панте́р його́ коні швидші, і від вовків вечеро́вих лютіші. І розлетя́ться його́ верхівці́, а їзди́ці його́ зда́лека прийдуть, — вони будуть легі́ти, неначе орел, що на їжу поспіша́є. **9** Він прихо́дить увесь на насильство, а ці́ль їх обличчя — вперед, і набере́ полонéних, як то́го піску́. **10** І він глузу́є з царів, а князі́ — сміх для нього́. Він сміється з тверді́ні усякої, бо на вал насипа́є землі, і її здобува́є! **11** Тоді він несеться, як вітер, і пере́йде, і згріши́ть, бо зроби́ть за бога свого́ оцю́ силу свою́. **12** Хіба ж Ти не відда́вна, о Господи? Боже Ти мій, мій Святий, — не помре́мо! Господи, Ти для суду поставив його́, і, о Скеле, призначив його́ на кара́ння! **13** Твої́ очі за́надто пречисті́, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насильство дивитись не можеш. Чому ж диви́шся Ти на грабіжників, мовчиш, коли несправедливий вини́щує справедливішого від се́бе? **14** Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту черву́, що пана над нею нема. **15** Усе́ це грабіжник витя́гує вудкою, свої́м неводом тя́гне оце́, та збирає оце́ в свою сітку, тому ті́шитися він та радіє. **16** Тому жертву прино́сить він неводо́ві, — і ка́дить для сітки своєї́, бо від них ситий у́діл його́ та до́бірна пожива його́! **17** Чи на це випоро́жнює він свого́ не́вода, і за́вжди готів убивати наро́ди без милости?

2 Нехай я стою́ на сторо́жі свої́й, і нехай на облóзі я стану, і хай вигляда́ю, щоб бачити, що він

буде казати мені, і що́ відповість на жалобу́ мою. **2** А Господь відповів та й сказав: Напиши це видіння і поясни на таблицях, щоб читач його́ легко́ читав. **3** Бо ще на умо́влений час це видіння, і приспішає кінець, і не обма́не. Якщо б протягну́лось, чекай ти його́, бо воно конче при́йде, не спізниться. **4** Ось надута, не про́ста душа його́ в ньому, а праведний житиме вірою своєю́. **5** І що́ ж, — як зрадли́ве вино, так го́рда люди́на споко́ю не знає: він роззя́влює па́щу свою, як ше́л, і не насичується, як та смерть, і всіх людей він до се́бе збирає, і всі наро́ди до себе згрома́джує. (Sheol h7585) **6** Чи ж усі вони не складуть приповістки на нього́ та зага́дки насмішливо́ї йому́ не прока́жуть: „Горе то́му, хто для себе розмно́жує те, що не його́! Аж доки́ це бу́де? Горе то́му, хто чини́ть тяжко́ю заста́ву на се́бе!“ **7** Хіба на́гло не встануть о́ті, хто тебе́ буде грі́зти, і збудя́ться ті, хто тебе́ попи́хає, і за здо́бич ти станеш для них? **8** За те, що ти грабува́в був багато наро́дів, вся ре́шта наро́дів тебе́ пограбу́є за ту людську кров, і за насильство над краєм, над містом та над усіма́, хто ме́шкає в ньому. **9** Горе то́му, хто неправедний зиск побирає́ для дому́ свого́, щоб покласти́ гніздо́ своє на висоті́, і тим із рук злого́ врятованим бути! **10** Нарáдив ти сором для дому́ свого́, щоб кінець учинити численним наро́дам, і ти прогрі́шився за душу́ свою́. **11** Бо ка́мінь з стіни́ буде клікати, і йому́ відповість сволок із де́рева. **12** Горе то́му, хто кров'ю́ місто́ будує, хто беззако́нним встановлює́ го́род! **13** Чи ж оце́ не від Господа́ Саваота, що наро́ди тру́дяться для огню́, і му́чаться люди на ма́рність? **14** Бо пізнáнням Господньо́ї слави наповнена́ буде земля, як море вода покрива́є. **15** Горе то́му, хто́ свого́ бли́жнього напо́ює з келі́ху гніву́ свого́, і по́ить, щоб ба́чити со́ром його́! **16** ти насі́тишся га́ньбою́ більше, як славою́. Пий також ти, та показуй свій сором! На тебе́ оберне́ться келі́х прави́ці Господньо́ї, га́ньба ж на славу́ твою́! **17** Бо насі́лля твоє́ над Лівáном на тебе́ спаде́, а грабу́нок худоби́ зламає тебе́ за кров лю́дську, та за насі́лля над кра́єм, над містом та над усіма́, хто ме́шкає в ньому. **18** Якій дасть пожиток бовва́н, що його́ віри́збив творець його́, і відлив, і вчитель неправди, що творець його́ мав охоту́ чинити богів цих німих? **19** Горе то́му, хто дере́ву каже: „Збуди́сь“, мовчазли́вому каменю: „Зру́шся!“ Чи він буде навчати? Ось він срі́блом та

золотом вікладений, але жодного духу в ньому нема! 20 А Господь у Своім храмі святим, — мовчи перед обличчям Його, уся зéмле!“

но́ги мої, як у ла́ні, і вóдить мене по висóтах!“ Для диригента хору на моїх стру́нних знаря́ддях.

3 Молитва пророка Авакума, для співу на струнному при́ладі: 2 „Господи, звістку Твою я почув та й злякався! Господи, оживи Своє діло в серéдині років, у серéдині літ об'яві, у гніві про милість згада́й! 3 Бог іде від Теману, і Святий від Парану гори. (Сéла) Вéлич Його вкрила небо, і слави Його стала повна земля! 4 А сяйво бу́ло, наче со́няшне світло, промі́ння при боці у Нього, і там укриття́ Його поту́ги. 5 Перед обличчям Його морови́ця іде, а по сто́пах Його пнеться по́лум'я. 6 Став, — і землю Він зміряв, поглянув — і наро́ди затряс, — і попада́ли го́ри дові́чні, вікові похили́лись узгі́р'я. Пу́ті Його ві́чні. 7 Я бачив на́мети Куша́на під кривдою, тремтять покрива́ла мідія́нського кра́ю. 8 Чи на рі́ки, о Господи, Ти запала́в, чи на рі́ки Твій гні́в? Чи Твоє пересéрдя на море, що їздиш на ко́нях Свої́х, на спасéнних Свої́х колесни́цях? 9 Лук твій голий, нагій, напóвнений стрі́л сагайда́к. (Сéла) Ти рі́чками землю розсі́к. 10 Тебе вгледі́вши, го́ри дрижали, водяна́ течія́ потекла́, безодня́ свій голос да́ла, зняла ви́соко руки свої́. 11 Сонце й місяць спини́лися в мешка́нні сво́єму при сві́тлі Твої́х стрі́л, що літають при ся́йві блискучого спі́са Твогó. 12 У лю́ті ступав Ти землею, у гні́ві людей молоті́в. 13 Ти вийшов спасти́ свій наро́д, спасти́ Помазанця́ Свогó. Ти з дому безбожного го́лову збив, обна́жив Ти основу́ по шию. (Сéла) 14 Ти пробив його спі́сами го́лову кня́зя його́, як вони підня́лись, щоб мене розпорóшити; вони ті́шилися, немов мали поже́рти та́ємно убогого. 15 Ти кіньми Сво́їми по мо́рью топта́в, по во́дній вели́кій грома́ді. 16 Я почув — і затремті́ла утрóба моя, задзвені́ли на голос цей гу́би мої, гнилі́зна ввійшла́ в мої ко́сті, і тремчу́ я на місці́ свої́м, бо маю́ чекати в споко́ї день у́тиску, коли при́йде наро́д, який ма́є на вас наступа́ти. 17 Коли б фі́гове дере́во не зацві́ло, і не бу́ло б урожа́ю в виноградниках, обмані́ло зайня́ття оливкою, а поле́ ї́жі не вродило б, позника́ла отара з коша́ри і не стало б в обо́рах худоби, — 18 то я Го́сподом ті́шитись буду́ й тоді́, раді́тиму Богом спасі́ння свогó! 19 Бог Госпо́дь — моя́ сила, і чини́ть Він

Софонія

1 Слово Господнє, що було до Софонії, сина Куші, сина Гедалії, сина Амарії, сина Єзекії, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя. **2** „Забираючи, все заберу з-над повёрхні землі, промовляє Господь. **3** Заберу Я людину й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людину з повёрхні землі, промовляє Господь. **4** І руку Свою простягну Я на Юду і на всіх мешканців Єрусалиму, — і вигублю з місця оцього остáнок Ваáла, імєння жерців зо священниками, **5** і тих, хто вклоняється на дахах світілам небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Господом, і хто присягає царем своїм, **6** і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього. **7** Замовчй перед Господом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготóвив, посвятив Своїх покликаних. **8** І станеться в день Господньої жертви, і навішу Я князів, і синів царя, і всіх, хто зодягає одєжу чужинну. **9** І навішу Я кожного, хто перескакує через поріг того дня, тих, хто наповнює дім свого пана насиллям й оманою. **10** І буде в дні тóму, — говорить Господь, — голос крику із Рибної брами, і завивáння із Міста Новóго, і велика руїна із пагірків. **11** Ридайте, мешканці Махтєшу, бо понищений буде ввесь купецький народ, будуть вигублені всі, хто важить сріблò. **12** І станеться часу того, і перешукаю Я з лямпами Єрусалим, і навішу Я тих мўжів, які задубили на дрїжджах своїх, що говорять у серці своєму: „Господь не вчинить добра, і лиха не зробить.“ **13** І здобиччю стане все їхнє багатство, а їхні домї — за спустóшення, — І будуть вони будувати домї, але в них не сидїтимуть, і виноградники будуть садити, та вина їхнього не питимуть. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тоді гїрко кричатиме навіть хоробрий! **15** День гнїву цей день, день смутку й насїлля, день збўрення та зруйнувáння, день темнóти та тємряви, день хмари й імлі, **16** день сўрмлення й окрику проти укріплених мїст та проти високих мїських заборóлів. **17** І буду чинити Я ўтиск людині, і будуть ходити вони, як слїпї, бо згрїшили вони проти Гóспода. І виллється кров їхня, немов той пїсок, а їхнє тїло, — як гнїй.

18 Спасти їх не зможе в день гнїву Господнього ні їхнє сріблò, ані золото їхнє, — і огнем Його зáздросців буде поїджена ціла земля, бо скінчення тїльки приспїшене зробить зо всіми мешканцями краю цьогò.

2 Посорóмтеся та застидáйтеся, народе без сорому, **2** поки народиться устанóвлене, — мине день, як полóва! — поки не прїйде на вас лютість гнїву Господнього, поки не прїйде на вас день Господнього гнїву! **3** Шукайте Господа, всі покїрні землі, хто викóнує право Його! Шукайте правди, шукайте смирення, — може будете схóвані ви в день Господнього гнїву! **4** Бо покїнута буде Аззá, а Ашкелóн онустóшенням стане, Ашдóд — опївдня його виженуть, а Екрóн буде вїрваний. **5** Горе мешканцям довкїлля морськóго, народóві критському! Слово Господнє на вас, хананєї, краю филистїмлян, — Я тебе вигублю так, що не буде мешканця! **6** І буде довкїлля морськє пасовїщами, пóвними ям пастухів та кошár для отари, **7** і буде оце побережжя останковї дому Юдиного, на них пасти бóдуть, у домáх Ашкелóну ввечорї бóдуть лягати, бо їх вїдвїдає Господь, їхній Бог, і Він їхню долю привєрне. **8** Чув Я гáньбу Моавову й образи Аммонових синів, які ображали народ Мїй і чванїлися над границею їхньою. **9** Тому — як живий Я! — говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, — стане Моáv як Содóm, а Аммоновї сини — як Гомóрра: землею тернїни, і солончакóm, і навїки спустóшенням! Пограбує їх решта народу Мого, а зáлишок люду Могò їх посяде. **10** Оце їм за їхню пиху, бо вони ображали й чванїлися проти народу Господа Саваота. **11** Господь бóде грізний проти них, бо Він знищить всіх бóгів землі, і вклонятися будуть Йому кожен з місця свогò, усі островї тих народів. **12** Також ви, етїопляни, побиті мечем Моїм бóдете. **13** І на північ простягне Він руку Свою, та й погубить Ашшўра, і Нїневїю учинить спустóшенням, суходóлом, мов ту пустелю. **14** І будуть лежати серед неї стада, усяка польовá звїрина, і пелїкан, і їжак будуть ночувати на мистецьких прикрáсах її, сова бóде кричати в вікні, на порóзі ворóна, бо вїддєрто кедрїну його. **15** Оце оте радїсне мїсто, що безпечно живе, що говорить у серці своєму: „Я, — і немає вже бїльше нїкого!“ Як стало воно опустóшенням, легóвищем

для звірині! Кожен, хто буде прохóдить повз нього, засвище, своєю рукою махне!

3 Горе місту тому ворохóбному та занечіщеному, місту — насильникові! **2** Не слухається воно голосу, не приймає картáння, не складає надії на Господа, до Бога свого не зближається. **3** Його звёрхники посеред нього — то лéви ревучі, його сóдді — вечірні вовкí, які не лишають до рáнку нічо́го. **4** Пророки його — чванькува́ті, зрадливí, його священники зневажа́ють святи́ню, ламають Зако́на. **5** Серед нього Госпо́дь справедливий, — Він кривди не чинить, щорáнку дає Своє право на со́няшне сві́тло, не бра́кне його, але кривдник не відає со́рому. **6** Народи Я ви́губив, попусто́шені їхні заборóла, Я вулиці їхні зруйнува́в, — і нема перехóжого, їхні міста поруйно́вані, так що немає й лю́дини, немає й мешка́нця! **7** Я йому́ говорив: „Тільки бóдеш боя́тись Мене, тільки приймеш картáння“, — і не ві́тате буде мешка́ння його, усе, що про нього Я постанови́в, та вони ревно псу́ли всі чі́ни свої! **8** Тому́ то чекайте Мене, — промовляє Госпо́дь, — на той день, коли встану, як сві́док, бо право Моє — позбирати наро́ди, згрома́дити царства, щоб ві́лити на них Своєю лю́тю, увесь жар Свого гніву, бо огнем Мої́х за́здросці́в бóде погли́нута ці́ла земля! **9** Бо тоді уста чисті наро́дам Я дам, щоб усі вони кликали Йме́ння Господне, щоб раме́ном одним послужити Йому́. **10** З другого боку річо́к Етіо́пії Мої́х поклóнників, Мої́х розпорóшених дару́нком Мені принесу́ть. **11** Того дня ти не бóдеш сорóмитись всі́ма свої́ми діла́ми, якими грішив проти Мене, бо тоді Я відки́ну з твоє́ї серéдини тих, хто радіє твоєю́ пишно́тою, і ти ви́соко більш не стоя́тимеш вже на свята́й Мо́й горі. **12** І серед тебе зоста́влю убогий й нужде́нний наро́д, і бóдуть шукати приста́новища в Іме́нні Господні́м вони. **13** Останок Ізраї́лів кривди не буде робити, і не бóдуть казати неправди, і облудний язик в їхніх уста́х не зна́йдеться, бо па́стися будуть вони та вилéжуватись, і не буде такого, хто б їх настра́шив. **14** Співай, дóчко Сіону! Втіша́йся, Ізраї́лю! Радíй та втіша́йся всі́м серцем, дóчко Єрусалиму! **15** Відкинув Госпо́дь тво́ї прі́суди, усунув у кут твого ворога! Серед тебе Госпо́дь, ца́рь Ізраї́лів, — уже ти не бóдеш боя́тись зла! **16** Того дня буде сказане Єрусалимові: „Не бійся!“ Сіонові:

„Нехай не опу́стяться руки тво́ї!“ **17** Госпо́дь, Бог тво́й, серед тебе, — Вéлет спасе́! Він у радості́ буде втіша́тися тобою, обно́вить любов Свою, зо співо́м втіша́тися буде тобою! **18** Тих, що сумують за свята́ми, Я позбираю́, — від тебе вони, тяга́рем над ними був сором. **19** Ось Я вчиню́ зо всі́ма мучі́телями тво́їми кі́нець того ча́су, і спасу́ кульга́ве, і позбираю розі́гнане, і зроблю́ їх хвало́ю та йме́нням у ці́лому Кра́ї їхнього со́рому. **20** Того ча́су спрова́джу Я вас, і того ча́су Я вас позбираю, бо на йме́ння й на славу віддам вас помі́ж усі́х наро́дів землі, коли долю́ верну́ вам на ваших оча́х, промовляє Госпо́дь“.

Огія

1 Другого року царя Дарія, шостого місяця, першого дня місяця, було Господне слово через пророка Огія до Зоровавеля, Шеалтіілового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика, кажучи: **2** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Народ цей говорить: Не прийшов тепер час дому Господнього, щоб бути збудованим!“ **3** І було Господне слово через пророка Огія, говорячи: **4** „Чи час вам сидіти по ваших домах, покритих кафлями, хоч дім цей збурений? **5** А тепер отак промовляє Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **6** Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуєтеся, п'єте — та не напиваєтеся, зодягаєтеся — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дірявого гаманця. **7** Так говорить Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **8** Виходьте на гору, і спроваджуйте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдю Я впадбу, та буду шанований, каже Господь. **9** Звертаєтесь до численного, та виходить ось мало, і що принесите в дім, то розвію те. Защо? питає Господь Саваот. — За храм Мій, що збурений він, а ви кожен женете до дому свого. **10** Тому то над вами затрималось небо давати росу, а земля урожай свій задержала. **11** І Я кликав посуху на край, і на гори, і на збіжжя, і на сік виноградний, і на молоду оливку, і на те, що земля видає, і на людину, і на худобу, і на всю працю рук“. **12** І Зоровавель, син Шалтіелів, та Ісус, син Єгосадака, великого священика, та вся решта народу послушалися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огія, як послав його Господь, їхній Бог. І боявся народ лица Господнього. **13** І сказав Огія, посол Господній, від Господа посланий до народу, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“ **14** І збудив Господь духа Зоровавеля, сина Шалтіілового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єгосадака, великого священика, і духа всієї решти народу, і вони поприходили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога, **15** двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дарія.

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господне через пророка

Огія таке: **2** „Скажи но до Зоровавеля, сина Шалтіілового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єгосадакового, великого священика, та до решти народу, говорячи. **3** Хто серед вас позостався, що бачив цей дім у першій його славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщо в ваших очах? **4** А тепер будь мужній, Зоровавелю, говорить Господь, і зміцнися, Ісусе, сину Єгосадаків, священику великий, і зміцнися, весь народ землі, говорить Господь, і робіть, бо Я з вами, говорить Господь Саваот. **5** Слова, якими Я склав з вами заповіта, коли ви виходили з Єгипту, а дух Мій пробуває серед вас, не бійтеся! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Ще раз, — а станеться це незабаром, — і Я затрясу небо та землю, і море та суходіл! **7** І затрясу всіма народами, і прийдуть коштбвности всіх народів, і напбвню цей дім славою, говорить Господь Саваот. **8** Мое срббло й Мое золото, говорить Господь Саваот. **9** Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Господь Саваот, і на цьому місці Я дам мир, говорить Господь Саваот“. **10** Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дарія було слово Господне через пророка Огія таке: **11** „Так говорить Господь Саваот: Запитай но священиків про Закона, говорячи: **12** Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одбжи, і доторкнеться полою своєю до хлба, чи до потрбви, чи до вина, чи до оливи, чи до якої поживи, — чи стане те освяченим? І священики вбдповблї та й сказали: „Нї!“ **13** Тодї Огія сказав: Якщо б нечистий через мертвого доторкнўвся до всього цього, чи стане воно нечистим? І вбдповблї священики та й сказали: „Стане нечистим!“ **14** І вбдповбв Огія та й сказав: „Отакий народ цей, і такий цей люд перед Моїм лицем, — говорить Господь, — і такий усякий чин їхнїх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! **15** А тепер звернїть но своє серце на час вбд цього дня й далї, ще покі не був покладений камїнь до каменя в Господньому храмі. **16** Вбдкблї то було, що прихбдїв бувало до копїці набирати двадцять мїр, а було тїльки десять, прихбдїв до чавїла набрати п'ятдесят мїр, а було двадцять. **17** Бив Я вас посухою й зеленячкою та градом, усї чїни ваших рук, та не клїкали ви до Мене, говорить Господь. **18** Звернїть вашї серця на час вбд цього дня й далї, вбд дня

двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був заснований Господній храм, зверніть ваше серце на це. **19** Чи є ще насіння в коморі? Бо ще виноград, і фіґове дерево, і дерево гранátове, і дерево олівкове, — ніщо не принóсило плóду. Від цього дня Я поблагословлю їх“. **20** І було слово Господнє до Оґія вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровáвелю, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрясу́ небо та землю, **22** і поперевертаю трóни царств, і повигублюю силу поганських царств, і поперевертаю колесни́ці та тих, хто їздить у них, і попадають коні та їхні верхівці, один мечем óдного. **23** Того дня, — говорить Госпóдь Саваóт, — візьму́ Я тебе, Зоровáвелю, сину Шеалтіїлів, Мій ра́бе, — говорить Господь, — і покладу́ тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибрав, говорить Госпóдь Саваóт“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дарія було Господнє слово до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **2** „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом. **3** І скажи їм: Так говорить Господь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і вернуса до вас, говорить Господь Саваот. **4** Не будьте, як ваші батькі, що до них клікали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться з доріг ваших злих і з чинів ваших лихих! Та не слухали ви й не прислухались до Мене, говорить Господь. **5** Де вони, батьки ваші? А пророки — чи ж навкі живуть? **6** Та слова Мої й постанови Мої, що Я наказав рабам Моїм пророкам, чи ж не досягли вони до ваших батьків? І вернулись вони та й сказали: Як задумав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Він із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дарія було слово Господнє до пророка Захарія, сина Берехії сина Іддового, таке: **8** „Бачив я цієї ночі, аж ось на червоному коні їде муж, і він стоїть між міртами, що в глибині, а за ним коні червоні, руді та білі. **9** І сказав я: „Що це, мій пане?“ І відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажу, що це таке“. **10** І відповів той муж, що стояв між міртами, та й сказав: „Це ті, що Господь їх послав обійти землю“. **11** І відповіли вони Господньому анголові, що стояв між міртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і ось уся земля сидить спокійно“. **12** І відповів ангол Господній та й сказав: „Господи Саваоте, аж доки Ти не змилосо́рдишся над Єрусалимом та над Юдиними містами, на які Ти гніваєшся оце сімдесят літ?“ **13** І відповів Господь анголові, що говорив зо мною, слова добрі, слова втішливі. **14** І сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Піклуюся Я про Єрусалим та про Сіон великим піклуванням. **15** І гнівом великим Я гніваюся на ті спокійні народи, на яких Я мало гнівався, а вони допомогли злому. **16** Тому так промовляє Господь: Вернуса Я до Єрусалиму з милосердям, храм Мій буде збудований у ньому, — говорить Господь Саваот, — а мірничий шнур буде розтягнений над

Єрусалимом. **17** Ще клич та й скажи: Так говорить Господь Саваот: Знов добром переповняться міста Мої, і Господь ще потішить Сіона, і ще вибере Єрусалима!“ **18** І звів я очі свої, та й побачив, аж ось чотири ро́ги. **19** І запитав я ангола, що говорив зо мною: „Що це?“ А він відказав мені: „Це ті ро́ги, що розпорішили Юду й Ізраїля та Єрусалим“. **20** І Господь показав мені чотирьох майстрів. **21** І запитав я: „Що вони приходять зробити?“ А Він відказав, говорячи: „Це ті ро́ги, що розпорішили Юду, так що ніхто не підвів голови. А ці прийшли настрашити їх, щоб скинути ро́ги тих народів, що підносять ро́га проти Юдиного краї, щоб його розпорішити“.

2 І звів я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руці мірничий шнур. **2** І сказав я: „Куди ти йдеш?“ А він відказав мені: „Щоб зміряти Єрусалим, щоб побачити, яка ширина його та яка довжина його“. **3** Аж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а навпроти нього виходить Ангол інший. **4** І сказав він до нього: „Біжи, говори цьому юнакові, кажучи: Невкріплений буде Єрусалим через многість людей та худоби в середині його. **5** А Я стану для нього, — говорить Господь, — огнянім муром навколо, і стану славою в середині його. **6** „Горе, горе, — втікайте з північного краї, — говорить Господь, — бо на чотири небесні вітри розпорішу Я вас, промовляє Господь. **7** Горе, — втікай до Сіону, мешканко дочкі Вавилону! **8** Бо так промовляє Господь Саваот: Для слави послав Він мене до народів, що вас грабували, бо хто вас доторкується, той доторкується до зірця Його ока. **9** Бо ось тільки махну Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здобиччю стануть, і пізнаєте ви, що Господь Саваот мене вислав. **10** Співай же та тішся, о дочко Сіону, бо ось Я приходжу та перебуватиму посеред тебе, говорить Господь! **11** І дня того прилучаться люди численні до Господа, „і стануть народом Мені, а Я перебуватиму посеред тебе“, і довідаєшся, що Господь Саваот мене вислав до тебе. **12** І Юду, спадок Свій, посяде Господь на святій землі, і вибере Єрусалима Він ще! **13** Замовчи ж, всяке тіло, перед Господнім лицем, бо Він пробудився з мешкання святого Свого!“

3 І показав Він мені Ісуса, великого священника, що стояв перед лицем Господнього ангола, а сатаня

стояв по правіці його, щоб противитися йому. 2 І сказав Господь сатані: „Господь буде картати тебе, сатано, і буде картати тебе Господь, Який вибрав Собі Єрусалима! Чи ж він не головошка, що вціліла від огню?“ 3 А Ісус одягнений був у брудну одержу, і стояв перед лицем ангола. 4 І він заговорив та й сказав до тих, що стояли перед його лицем, говорячи: „Здійміть з нього цю брудну одержу!“ І сказав він йому: „Я зняв з тебе провину твою, і зодягну тебе в шати коштовні“. 5 І він сказав: „Нехай покладуть чистого завоя на його голову!“ І поклали чистого завоя на його голову, і зодягли його в шати, а ангол Господній стояв. 6 І освідчив ангол Господній Ісусові, промовляючи: 7 Так говорить Господь Саваот: Якщо ти будеш ходити Моїми дорогами, і якщо стерегтимеш сторожу Мою, тоді й ти будеш судити Мій дім, і також будеш стерегті Мої подвір'я, і дам тобі ходити поміж тими, що стоять тут. 8 Послухай но, Ісусе, великий священику, ти та ближні твої, що сидять перед тобою, бо вони мужі знаменні, бо ось Я приведу Свого раба Пагінця. 9 Бо оце той камінь, що його Я поклав перед Ісусом. На одном камені сім очей. Ось Я віризблю на ньому різьбу його, — говорить Господь Саваот, — і відкину вину цієї землі за один день. 10 Того дня, — говорить Господь Саваот, — ви будете кликати один одного під виноград і під фігове дерево“.

4 І вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять зо сну його. 2 І сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав: „Бачу я, — ось світильник, увесь із золота, і чаша на верху його, і сім лямпад його на ньому, і по сім рурочок для лямпад, що на верху його. 3 І дві оливки на ньому, — одна з правіці чаші, а одна на лівіці її“. 4 І говорив я й сказав до ангола, що говорив зо мною, кажучи: „Що це, мій пане?“ 5 І відповів ангол, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знаєш, що це таке?“ А я відказав: „Ні, пане!“ 6 І відповів він, і сказав мені, говорячи: „Оце таке Господнє слово до Зоровавеля: Не силою й не міццю, але тільки Моїм Духом, говорить Господь Саваот. 7 Хто ти, гóро велика? Перед Зоровавелем ти станеш рівниною. І він винесе наріжного каменя при криках: Милість, милість йому!“ 8 І було мені слово Господнє таке: 9 „Зоровавелеві руки заклали цей дім, і руки

його вікінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас. 10 Бо хто буде погòрджувати днем малих речей? Але будуть тішитися, і будуть дивитись на теслярського виска в руді Зоровавеля ті сémero, — Господні очі, що ходять по всій землі“. 11 І заговорив я та й до нього сказав: „Що це за дві оливки правóруч свічника й лівóруч його?“ 12 І заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що це за дві галúzки оливок, що через дві золоті рурки виливають з себе золото? 13 І сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?“ А я відказав: „Ні, пане!“ 14 І він сказав: „Це два Помáзанці, що стоять перед Господом всієї землі“.

5 І знову підніс я свої очі, та й побачив, аж ось летить звій. 2 І сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав: „Я бачу летючого звоя. Довжинá його — двадцять мірою ліктем, а ширинá його — десять ліктів.“ 3 І сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен злòдій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звою написано, і кожен, хто присягає ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звою написано. 4 І привів Я його, прокляття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому злòдія, і до дому того, хто ложно присягає Йменням Моїм, і воно міцно осядеться в середині дому його, і вигубить його, і дерева його та каміння його“. 5 І вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведі но свої очі й побач, що це виходить?“ 6 І сказав я: „Що це таке?“ А він відказав: „Це ефа, що виходить“. І ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї“. 7 Аж ось піднялася олив'яна покришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефі. 8 І він сказав: „Це та несправедливість“. І кинув її до середини ефі, і кинув олив'яного куска до її отвору. 9 І звів я очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів в їхніх крилах, а їхні крила — як крила чорногуза. І підняли вони ефу між землею та між небом. 10 І сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Куди вони несуть цю ефу?“ 11 І сказав він до мене: „Щоб збудувати їй дім у краю Шин'ар. А коли він буде поставлений, то буде покладена там на місці своєму“.

6 І знову звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесниці виходять з-між двох гір, а

ті гори — гори з міді. 2 В колесніці першій — коні червоні, а в колесніці другій — коні чорні, 3 а в колесніці третій — коні білі, а в колесніці четвертій — коні пасасті, міцні. 4 І відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Що це таке, мій пане?“ 5 І а́нгол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітри, що виходять після стояннтя перед Господом усієї землі. 6 У котрім коні чорні, ті виходять до північного кра́ю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасті вийшли до південного кра́ю, 7 а ті сильні вийшли й шукали ходи, щоб перейти по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ І ходили вони по землі. 8 І кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного кра́ю, заспоко́били духа мого в північному кра́ї“. 9 І було́ мені слово Господне́ таке: 10 „Візьми від вигна́ння, від Хелдая, і від Товійї, і від Єдаї, і прийде́ш ти того́ дня, і ввійде́ш до дому Йошії, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону. 11 І візьмеш срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на го́лову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священника. 12 І скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Савао́т, промовляючи: Оце муж, Пагонець ім'я́ йому, і зо свого місця ві́росте він, і збудує храма Господнього. 13 І він збудує храма Господнього, і він буде носити вели́чність, і сяде, і буде панувати на троні сво́єму, і він стане священником на троні сво́єму, і рада миру буде поміж ними обомá. 14 А ті корони будуть Хелдаєві, і Товійї, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. 15 І далекі́ прийду́ть, і побудую́ть у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 І сталося, у четвертому році царя Дарія́ було Господне́ слово до Заха́рія четвертого дня дев'ятого місяця, кіслева. 2 І послав Бет-Ел Сар'ецера й Регем-Мéлеха та людей його, щоб Господа вблагáти, 3 щоб сказати священникам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та по́стити, як я робив це багато ро́ків?“ 4 І було́ слово Господа Саваота таке: 5 „Говори до всього наро́ду землі й до священників, кажучи: Якщо ви по́стили та лементува́ли п'ятого й сьомого місяця, і то

сімдеся́т років чи то ви по́стили для Мене? 6 А коли ви їсте та коли ви п'єте́, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте́? 7 Чи ж це не ті слова́, які Господь виголо́шував через да́вніх пророків, коли Єрусалим був насéлений та спокійний, і його́ міста́ навколо нього, і південь, і рівни́на були насéлені?“ 8 І було до Заха́рія слово Господне́ таке: 9 „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один о́дному милосердя та милість. 10 А вдові́ й сироті́, чужинця́ та вбогого не гно́біть, і не ду́майте зла один о́дному в серці́ сво́єму!“ 11 Та вони не хотіли слухати, і відверну́ли своє раме́но від Мене, а ву́ха сво́ї вчинили тяжкі́ми, щоб не слухати, 12 і серце сво́є зробили кременем, щоб не слухати Зако́ну, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм Духом через да́вніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. 13 „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Савао́т. 14 І розві́яв Я їх по всіх наро́дах, які не знали їх, а край був спусто́шений по них, так що не було́ такого, хто б перехо́див чи верта́вся, і вони зробили улю́блений край спусто́шенням“.

8 І було мені слово Господне́ таке: 2 „Так говорить Господь Саваот: За́здрю Я за Сіон великою за́здністю, і великою ревністю́ Я за́здрю за нього. 3 Так говорить Господь: Верну́ся Я до Сіону, і буду пробува́ти в се́редині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. 4 Так говорить Господь Савао́т: Ще́ бу́дуть сидіти на ерусалимських майдáнах ді́ді та ба́бі, і кожен з па́лицею в свої́й руці́ через довгий вік. 5 А міські майдáни бу́дуть переповнені хлòпцями та дівча́тами, що бу́дуть ба́витися на майдáнах його́. 6 Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в очáх останку наро́ду цьогó за цих днів, чи ж воно бу́де дивне в очáх Моїх? промовляє Господь Савао́т. 7 Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу́ Свій наро́д із східнього кра́ю та з кра́ю за́ходу сонця. 8 І спрова́джу Я їх, і вони бу́дуть пробува́ти в се́редині Єрусалиму, і стану́ть наро́дом Моїм, а Я стану́ їм Богом у правді́ та в праведності́. 9 Так говорить Господь Савао́т: Нехай стану́ть сильними ваші́ руки, ви, що слуха́єте цими днями слова́ ці з уст пророків, що були в

день закладін дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований. **10** Бо перед цими днями не було нагороди для людини, ані нагороди для худоби, і для того, хто виходив, і для того, хто входив не було спокою від ворога, і пускав Я всіх людей одного проти одного. **11** Тому Я тепер для останку оцього народу не буду такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот. **12** Бо буде насіння миру: виноград дасть свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дасть росу свою, і вчиню Я, що решта оцього народу це все посіде. **13** І станеться, як були ви прокляттям серед народів, доме Юдин та доме Ізраїлів, так Я вас спасу, і ви станете благословенням. Не бійтесь, — хай зміцніють ваші руки! **14** Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити вам зле, коли ваші батьки прогнівлили Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жалував Я, **15** так знову задумав Я днями очіми вчинити добро Єрусалимові та Юдиному домові. Не бійтесь! **16** Оце речі, які будете робити: Говоріть правду один одному, правду та суд миру судіть у ваших брамах. **17** І не думайте зла в своїм серці один проти одного, і не любіть неправдивої присяги, бо це все оте, що зненавидив Я, промовляє Господь.“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на вітху, та на веселі свята, але правду та мир любіте! **20** Так говорить Господь Саваот: Ще прийдуть народи та мешканці численних міст. **21** І прийдуть мешканці одного міста до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підуй також я. **22** І поприходять численні народи та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і вблагати Господа. **23** Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що схоплять десять мужів з усіх язиків тих народів, і схоплять за полу юдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слова на землю Хадра́х та Дамаск, місця спочинку його, бо око Господнє на Ара́м та на всі Ізраїлеві племена, **2** а також на Гамат, що межує із ним, на Тир та Сидон, бо він став дуже мудрий. **3** І Тир твердіню собі збудував, і сріблa нагромадив, як поро́ху, а щіро́го золота — як багна́ на вулицях. **4** Ось Господь зробить

бідним його, і на морі поб'є його поту́гу, і він сам буде пожертвий огнем. **5** Побачить це Ашкелон, та й злякається, і Азза́, і дуже настрашиться, і Екрон, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззі́, а Ашкелон не буде заселений. **6** І буде в Ашдоді сидіти байстри́к, і Я вигублю гордість филисти́млян. **7** І викину кров його з його уст, а гидоту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді, а Екрон — як евусе́й. **8** І стану таборо́м біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертається; і вже не пере́йде гнобітель повз них, бо тепер Я це бачив Своїми очіма. **9** Радій вельми, о дочко Сіону, веселись, дочко Єрусалиму! Ось Цар твій до тебе гряде́, справедливий і повний спасіння, покірний, і їде на ослі, і на молодім віслюкові, сині ослиці. **10** І вигублю Я колесни́ці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військóвий лук знищений буде. І наро́дам Він мир сповістить, а Його панування́ — від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі. **11** Також ти, — за кров заповіту твого́ Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. **12** До тверди́ни верніться, о в'язні надії! І сьогодні звіщаю: Подві́йно тобі поверну́! **13** Бо Юду собі натягну́, немов лу́ка, наповню Єфремом його́, і збуджу́ твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню́ Я тебе за меча́ для лицарства. **14** А Господь з'явиться над ними, і стріла́ Його вийде, як блискавка, і Господь Бог засурмить у сурму́, і піде півд́енними бурями. **15** І Господь Саваот берегти́ме всіх їх, і вони пойдя́ть та потопчуть каміння, що кидаеться, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як чаша жертóвна, неначе ті ро́ги жертовника. **16** І спасе їх Господь, їхній Бог, того дня, Свій наро́д, як ота́ру, бо вони, як каміння корони, засяють у Кра́ї Його. **17** І що́ за добро Його буде, і що́ за краса́ Його! Збіжжя́ помóже рости юнака́м, а дівчатам — вино молодé.

10 Просіть від Господа дощу́ ча́су весняно́го пізнього дощу́, — Господь чинить блискавки, і зливний дощ посилає їм, кожному траву на полі. **2** Бо говорять марно́ту домо́ві божки́, і віщуні бачать лжу, і розказують сні неправдиві, потішають марно́тою. Тому́ вони бродять, немов та ота́ра, мандру́ють вони, бо без па́стиря. **3** На

па́стирів гнів Мій палає, а козлів наві́щу, бо ста́до Своє, Юдин дім покарає Господь Саваот, і вчинить Він їх, немов Своїм славним конём на війні. 4 З нього буде нарі́жник, із нього кіло́к, з нього лук бойовий, з нього вийдуть керма́ничі ра́зом усі, 5 І будуть, немов те лицарство, що то́пче воно на війні, як болото на вулицях, і бу́дуть вони воювати, бо з ними Господь, і кінно́тних їздців засоромлять. 6 І вчиню́ Я лицарським дім Юдин, а дім Йо́сипів спасу́, і верну́ їх, бо зми́лосердивсь над ними, і стану́ть вони, ніби Я їх не кидав, Бо Я — Господь Бог їхній, і буду́ Я їх вислухо́увати. 7 І стане лицарським Ефрем, і звеселі́е їхне серце, немов від вина, а їхні сини це побачать та бу́дуть радіти, поті́шиться серце їхне Госпо́дом. 8 Я їм дам зна́ка та їх позбираю, бо Я ви́купив їх, і мно́житись будуть, як мно́жились. 9 І розсію́ Я їх між наро́дами, і в далеких кра́ях вони будуть Мене зга́дувати, і жи́тимуть з дітьми своїми, і верну́ться. 10 І верну́ їх із кра́ю єгипетського, і позгрома́джую їх із Ашшу́ру, і введу́ їх до кра́ю Гілеа́ду й Лівана́у, і місця не виста́чить їм. 11 І при́йде по морі нещастя́, і хвилі на морі ударить, і повисиха́ють усі глиби́ни Ріки́, — і буде пони́жена гордість Ашшу́ру, і від Єгипту відійме́ться бе́рло. 12 І зміцню́ їх у Господі́, і Йо́мненням Йо́го вони будуть ходити, говорити́ Госпо́дь!

11 Лівана́е, відкрий свої́ двері́, — і огонь поже́ре з твої́х ке́дрів! 2 Голоси́, кипарі́се, бо ке́др он упав, пограбо́вані пи́шні! Голосі́те, баша́нські дуби́, бо ліс неприступний звалився! 3 Чути́ голос виття́ пастухів, бо го́рдощі їхні пограбо́вані! Чути́ рик левчу́ків, бо йорда́нська краса́ попусто́шена. 4 Так говорить́ Госпо́дь, мій Бог: Паси́ ти отару́, яка на зарі́з, 5 що ріжу́ть їх їхні купці́ — і не винні́, а їхні прода́вці промовляю́ть: Благослове́нний Госпо́дь, що я збага́тїв! А їхні пастухи́ не поми́люють їх! 6 Бо Я не поми́люю більше́ вже ме́шканців це́ї землі́, промовля́є Госпо́дь. І ось переда́м Я люди́ну, одно́го одно́му до рук, та до рук ца́ря їхнього́, — і землю́ вони потовчу́ть, і Я з їхніх рук не вряту́ю ніко́го! 7 І пас Я отару́, яка на зарі́з тим, хто торго́ує отарою́. І взяв Я Со́бі два ки́ї, і одно́го назвав: „Милі́сть“, а одного́ назвав: „Зго́да“, і пас Я отару́. 8 І знищив Я трьох пастухів за один міся́ць. І Я втратив терпіння́ до них, бо душа́ їхня

обрі́дила Мене. 9 Тому́ Я сказа́в: Не па́стиму вас! Та ві́вця, що ма́є померти́, нехай умре́, а що ма́є погу́блена бути́ — хай буде́ погу́блена, а позоста́лі хай тіло́ одна одні́єї з'ї́дять! 10 І Я взяв Сво́го кия́ „Милі́сть“, і його́ полама́в, щоб зламати́ Сво́го запові́та, якого́ Я склав був зо всі́ма наро́дами. 11 І він зла́маний був того́ дня, і пізна́ли поку́пці отари́, які на Мене́ вважаю́ть, що це слово́ Госпо́дне. 12 І сказа́в Я до них: Якщо́ добре́ це в ваших о́чах, дайте́ платню́ Мою́, а як ні́, перестаньте́! І вони́ Мою́ платню́ відва́жили — тридцять срі́бняків. 13 І промовив до мене́ Госпо́дь: Кинь ти́ ганча́реві, ту сла́вну ціну́, що вони́ оці́нили Мене́! І Я взяв оті́ тридцять срі́бняків, і те кинув до́ дому Госпо́днього́, до ганча́ря. 14 І зла́мав Я Сво́го кия́ друго́го, „Зго́ду“, щоб зламати́ брате́рство між Юдо́ю та між Ізраї́лем. 15 І промовив до мене́ Госпо́дь: Ще́ візьми́ со́бі зна́ряддя́ пастуха́ нерозумно́го. 16 Бо ось Я настановлю́ па́стиря на землі́, — він загу́блених не відві́дає, розпоро́шеного не буде́ шукати́, і зла́маної не ви́лікує, стоячо́ї не годува́тиме, а м'ясо́ ситої́ їсти́ме, і ра́тиці їхні́ полама́є. 17 Горе́ негідно́му па́стиреві́, який покида́є ота́ру! Меч на раме́но його́ та в його́ праве око́: конче́ всохне́ раме́но його́, і конче́ стемні́е його́ праве око́!“

12 Проро́цтво Госпо́днього́ слова́ на Ізраї́ля. „Говорить́ Госпо́дь, що небо́ напну́в та землю́ закла́в, і вформува́в дух люди́ні у ну́трі її́: 2 Ось Я Єрусали́м учиню́ за ке́ліха оп'яні́ння всі́м наро́дам навко́ло, і на Юду́ також, коли́ буде́ в обло́зі на Єрусали́м. 3 І буде́ в той день, Я зроблю́ Єрусали́ма за ка́мінь тяжкий́ всі́м наро́дам: усі́, хто буде́ його́ поруша́ти, будуть конче́ поране́ні, і зберу́ться на нього́ всі́ наро́ди землі́. 4 Того́ дня, — промовля́є Госпо́дь, — у́дарю́ всіх ко́ней споло́шенням, і шале́нством — його́ верхівця́, а над Юди́ним домо́м відкрию́ Я о́чі Сво́ї, і всіх ко́ней наро́дів поб'ю́ сліпотю́. 5 І скажу́ть тоді́ князі́ Юди́ні в серці́ сво́єму: Моя́ поту́га — то ме́шканці́ Єрусали́му у Господі́ Саваоті́, їхньому́ Бо́зі! 6 Того́ дня Я вчиню́ князі́в Юди́, немов ту жа́рбвню́ з огнем між дрова́ми, і як пала́ючий смо́лоскі́п між снопа́ми, і будуть вони́ пожира́ти право́руч і ліво́руч всі́ довкі́льні наро́ди. І зно́ву ося́де на місці́ сво́єму́ Єрусали́м, — у Єрусали́мі. 7

І Господь допоможе найперше Юдиним наметам, щоб не збільшилась слава Давидового дому та єрусалимського мешканця понад Юду. 8 Того дня оборонить Господь єрусалимського мешканця, — і буде того дня той, хто спотикається серед них, як Давид, а дім Давидів — як Бог, як Ангел Господній перед ними. 9 І станеться в день той, і Я буду шукати, щоб понищити всі ті народи, що приходять на Єрусалим. 10 А на Давидів дім та на єрусалимського мешканця Я виллю Духа милости та молитви. І будуть дивитись на Мене, Кого проколѳли, і будуть за Ним голосити, як голѳситься за одинцем, і гѳрко заплачуть за Ним, як плачуть за первенцем. 11 Того дня здѳийметься велике голосіння в Єрусалимі, як голосіння Гададриммона в Мегїддѳнській долині. 12 І буде земля голосити, кожен рїд окремо: окремо рїд дому Давида, і окремо жїнкї їх, окремо рїд дому Натана, й окремо жїнкї їх, 13 окремо рїд дому Левїя, і окремо жїнкї їх, окремо рїд Шїм'ї, і окремо жїнкї їх. 14 Усі роди, якї позостали, — кожен рїд окремо, і окремо жїнкї їх.

13 Того дня відкриється джерелѳ для Давидового дому та для єрусалимських мешканцїв для жертви за грїх і за нечистоту. 2 І станеться в день той, говорить Господь Саваѳт, повигублюю ймення бовванів з землі, і не будуть вони бїльше згадуватись, бо й пророків та духа нечистого вїведу Я із землі! 3 І станеться, коли буде хто пророкувати ще, то скажуть йому його батько та мати його, що його породили: Не будеш ти жити, бо лѳжне говориш Господнім Ім'ям! І заклѳють його його батько та мати його, що його породили, за те, що неправду він пророкував. 4 І станеться в день той, посорѳмленї будѳти пророки отї, кожен видїнням своїм, коли пророкував він, і волосянїці не будуть вони зодягати, щоб обманювати. 5 І скаже він: Я не пророк, — я людина, що пореає землю, бо земля — мїй набуток з юнацтва мѳго. 6 А коли йому скаже хто: „Щѳ це за рани на твоїх руках?“ то відкаже: „Побито мене в домі тих, хто кохає мене“. 7 О мѳчу, збудися на Мого пастиря та на мужа, Мого товариша, каже Господь Саваѳт! Удар пастиря — і розпорѳшаться вївці, і Я оберну на малїх Свою руку. 8 І станеться в цїлому краї, — говорить Господь, — двї частинї в нїм вїтати

будуть, помруть, а третя частина зоставлена буде у ньому. 9 І цю третю частину введу на огонь, і очїшу їх, як очищається срїбло, і їх вїпробую, як вїпробѳвуеться оте золото. Він кликати буде Ймення Мое, і Я йому вїдповїм і скажу: „Це народ Мїй“, а він скаже: „Господь — то мїй Бог!“

14 Ось день настає для Гѳспода, і серед тебе подїлена буде здѳобич. 2 І зберу всі народи до Єрусалиму на бїй, і буде здѳобує це мїсто, і пограбѳванї будѳть домї, а жїнкї побезчещенї. І вїйде пївмїста в полѳн на вигнання, а решта народу не буде погублена з мїста. 3 І вїйде Господь, — і стане на проу із народами цими, як дня боротьбї Його, за дня бѳю. 4 І того дня стануть ноги Його на Оливнїй горї, що перед Єрусалимом зо сходу, а Оливна гора на свої половини роздѳвѳїться, на схїд і на захїд, на дуже велику долину. І на пївнїч осунеться половина гори, а половина її — на пївдень. 5 І втїкати ви будете в долину Моїх гїр, бо долина гїрська сягатиме по Ацал. І втїкати ви будете, як утїкали перед землетрусом за днїв Уззїї, царя Юдиного. І прїйде Господь, Бог мїй, і з Ним усї святї. 6 І станеться в день той, — свїтла не буде, і буде холод та замерзання. 7 І буде єдиний то день, Гѳсподу знанїй, — то буде не день, і не нїч, і буде, — на час вечора станеться свїтло. 8 І станеться в день той, вїйде з Єрусалиму живая вода, — половина її до схїдного моря, а половина її до моря захїдного. Лїтом і зимою це буде. 9 І стане Господь за царя над землею всїєю, — Господь буде один того дня, і одне Ймення Йогѳ. 10 Уся ця земля стане стѳпом від Геви до Рїммону, на пївдень Єрусалиму, який стане високим, і пробуватиме на мїсці своѳму від брами Венїямїна аж до мїсця Першѳї брами, аж до брами Нарїжинкїв, і від башти Хананеїла аж до царського чавїла. 11 І осядуть у ньому, і заклѳття вже бїльше не буде, і безпечно сидїтиме Єрусалим. 12 А оце буде поразка, що нею поразить Господь всі народи, хто пїде вївною на Єрусалим: згниє тїло його, хоч він на ногах своїх буде стояти, і очї йому погниють в своїх ямках, і язик його погниє в своїх устѳх. 13 І станеться в день той, мїж ними настане велике збентѳження, — і схѳопить один руку ѳдного, і пїдїйметься рука його понад руку свого бїлїжного. 14 І навіть Юда воюватиме

в Єрусалимі, і буде згромаджений маєток всіх навкільних народів, золото й срібло та одіж, дуже багато. 15 І буде така са́ма порáзка на коня́, мула, верблю́да й осла́, та на всяку худóбу, що буде в табóрах у них, як порáзка оця́. 16 І станеться, що позосталі з усіх тих народів, що приходили на Єрусалим, то б́удуть приходити з року на рік, щоб вклоня́тись Цареві, Гóсподу Саваоту, і щоб святкува́ти свято Кúчок. 17 І станеться, хто від зéмних племéн до Єрусалиму не прийде, щоб вклоня́тись Цареві, Господу Саваоту, то не буде дощу́ в них. 18 А якщо не прийде племéно єгипетське, і не ввійде всере́дину, то буде на них та порáзка, якою народи ударить Госпóдь, хто святкува́ти свято Кúчок не прийде. 19 Оце гріх Єгиптові б́уде, і гріх всім народам, хто святкува́ти свято Кúчок не прийде. 20 Буде тогó дня на кінських дзвінка́х: Святе Господéві, і будуть горня́та в Господньому домі, немов ті кропíльніці перед жертівником. 21 І буде усяке горня́ в Єрусалимі та в Юді святістю для Господа Саваота, і будуть приходити всі, хто жертву принóсить, і будуть з них брати й варітимуть в них. І тогó дня не буде вже більше купця́ в домі Гóспода Саваота.

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. **2** „Я вас полюбив, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?“ Чи ж не брат Ісав Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, **3** а Ісав зненавидів, і зробив його гори спустошенням, а спадок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та знову збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! І звати їх будуть: Країна безбожности, і народ, на якого навіки розгнівався Господь! **5** І ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син батька, а раб — свого пана; та якщо Я вам батько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорить Господь Саваот вам, священники, що погорджуєте Моїм Іменням та й кажете: „Чим ми погордили Іменням Твоїм?“ **7** На жертовник Мій ви приносите хліб занечиснений і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“ Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“ **8** І коли ви приносите в жертву сліпе, це не зле? І як кульгаве та хворе приносите, чи ж це не зле? Принеси но подібне своєму намісникові, чи тебе він вподобає, чи підійме обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** А тепер ублажайте ви Боже лице, і хай стане для нас милостивим, з ваших рук це було, то хіба кому з вас Він обличчя підійме? говорить Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святині, і не буде надармо освічувати Мого жертовника! Я не маю вподоби до вас, говорить Господь Саваот, і з ваших рук не вподобаю дару! **11** Бо від сходу сонця й аж по захід його звеличиться Імення Мое між народами, і кадиться в кожному місці для Імення Мого дар чистий, бо звеличиться Імення Мое між народами, каже Господь Саваот. **12** Ви ж його зневажаєте, кажучи: „Трапеза Господня — вона занечиснена, й дохід її, обриджена страва її“. **13** І до того говорите: „Ось стільки праці!“ і ним нехтуєте, — говорить Господь Саваот, — і приносите крадене, і кульгаве та хворе, і таку жертву хлібну приносите. Чи буде воно Мені миле з рук ваших? говорить Господь. **14** І проклятий обманець, що в стаді його є самець, а він обіцяє та в жертву дає Господеві зіпсуте, А Я Цар великий,

— говорить Господь, — і серед народів грізнé Моє Імення!

2 А тепер до вас заповідь ця, священники! **2** Якщо ви не послухаетесь, і не покладете на серце собі, щоб Іменню Моему давати хвалу, — говорить Господь Саваот, — то пошлю Я прокляття на вас, і проклянú благословення ваші, і вже проклинаю, бо ви не берете до серця цього! **3** Ось Я обітну́ вам рамено, і розпорóшу нечистіть на ваших обличчях, нечистіть свят ваших, і до неї вас вінесуть. **4** І пізнаєте ви, що Я заповідь вам цю послав, щоб був заповіт Мій з Левієм, каже Господь Саваот. **5** Заповіт Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та боявся перед Іменням Моїм. **6** Закон правди в устах його був, і не знайшлася на губах його кривда, — у мирі й простоті ходив він зо Мною, і багато-кого відверну́в від вини. **7** Бо уста священникові знання стережуть та Закóна шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. **8** А ви відхилились з дороги, вчинили таке, що багато спіткнулись в Закóні, Левієвого заповіта поніжили, говорить Господь Саваот. **9** Тому то і Я вас зробив погорджуваними й низькими для всього народу, бо не стережете доріг Моїх ви, та не безсторонні в Закóні. **10** Чи Отець нам усім не один? Хіба Бог не один нас створів? Чому ж один óдного зраджуємо ми, щоб нам зневажати заповіт батьків наших? **11** Зраджує Юда, і робиться нечисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святиню Господню, яку покохав був, і дочку бога чужого за жінку узяв. **12** Нехай Господь вігубить кожного, хто таке робить, того, хто чуає та відповідає з наметів Якова, і хто дар приносить Господу Саваоту. **13** І робите й друге таке: Господнього жертовника ви слізьми покриваєте, плачем та стогнанням, бо до дарів уже Він не звернеться більше, і милої жертви з рук ваших не візьме. **14** А ви ще й говорите: „Зашчо?“ — За те, що засвідчив Господь між тобою й жоною юнацтва твого, якій ти невірність вчинив, а вона ж твоя подруга, і дружина умови твоєї! **15** Хіба Бог не один нас учинив? І злишок духу — його. А що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому свого духа пильнуйте, і дружину юнацтва свого не зраджуйте! **16** Бо ненавиджу рóзвід,

— говорить Господь, Бог Ізраїлів, — і того, хто вкриває насильством одержу свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильнуйте, — і не зраджуйте! 17 Словами своїми ви мучите Господа, та й питаєте ще: „Чим ми мучимо?“— Говоренням вашими: „Кожен, хто чинить ліхе, той добрий у Господніх очах, і Він у них уподобання має“, або: „Де Бог правосуддя?“

3 Ось Я посилаю Свого ангола, і він перед обличчям Моїм приготує доріжку. І нагло прибуде до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангол заповіту, Якого жадаете. Ось іде Він, говорить Господь Саваот! 2 І хто витерпить день Його прибуття, і хто встоїть, коли Він з'явиться? Бо Він, як огонь той у золотаря, і як у пральників луг. 3 І Він сяде топити та чистити срібло, і очистить синів Левія, і їх перечистить, як золото й срібло, і будуть для Господа жертву принести в правді. 4 Тоді буде дар Юди та Єрусалиму приємний для Господа, як за днів віковичних і за років стародавніх. 5 І прибуду до вас Я на суд, і буду свідком швидким проти чарівників, і на перелюбників, і проти тих, хто присягу складає на лжу, і проти тих, хто заплатою наймита тисне, вдову й сироту, хто відхилює право чужинця, Мене ж не боїться, говорить Господь Саваот. 6 Бо Я, Господь, не змінююся, тому ви, сини Яковові, не будете знищені. 7 Від уст Моїх ви відступили з днів ваших батьків, і їх не стерегли. Верніться ж до Мене, і вернусь Я до вас! промовляє Господь Саваот. Та говорите ви: „У чому повернемося?“ 8 Чи Бога людина обманить? Мене ж ви обманюєте, ще й говорите: „Чим ми Тебе обманіли?“— Десятиною та принісши! 9 Прокляттям ви прокляті, а Мене обманіли, о люду ти весь! 10 Принесіть же ви всю десятину до дому скарбниці, щоб страва була в Моїм храмі, і тим Мене випробуйте, — промовляє Господь Саваот: чи небесних отворів вам не відчиню, та не виллю вам благословення аж надмір? 11 І ради вас насварю Я все те, що жері, і воно не поніщить вам земного плоду, і не заб'є винограду вам на полі, говорить Господь Саваот. 12 І будуть всі люди вважати вас блаженними, бо будете ви любим краєм, говорить Господь Саваот. 13 Жорстокі ваші слова проти Мене, — говорить Господь, — а ви кажете: „Що ми на

Тебе сказали?“ 14 Ви кажете: „Мірність служити для Бога! І що за користь, що ми стережемо Його службу, та ходимо в жалобі перед лицем Господа Саваота? 15 А тепер ми вважаємо пишних щасливими, і ті, хто вчиняє безбожне, будуються та випробовують Бога, і втікають“. 16 Змовлялись тоді один з одним і ті, хто страх перед Господом має, — і прислухавсь Господь, і почув, і перед обличчям Його була писана пам'ятна книга про тих, хто страх перед Господом має, і хто поважає Ім'ення Його. 17 І будуть Мені вони власністю, — каже Господь Саваот, — на той день, що вчиню, і змилюсь над ними, як змилюється чоловік над синами своїми, що служать йому. 18 І ви знову побачите різницю між праведним та нечестивим, між тим, хто Богові служить, та тим, хто не служить йому.

4 Бо ось наступає той день, що палає, як піч, і стануть всі пишні та кожен, хто чинить безбожне, соломою, — і спалить їх день той, який наступає, говорить Господь Саваот, Який не позоставить їм кореня, ані галузки. 2 А для вас, хто Ім'ення Мойого боїться, зійде Сонце Праведности та лікування в промінях Його, — і ви вийдете та поскакаєте, мов ті ситі телята! 3 І безбожних топтати ви будете, бо стануть за попіл вони під п'ятами ніг ваших у той день, що його Я вчиню, промовляє Господь Саваот. 4 Згадайте Закона Мойсея, Мого раба, що йому наказав на Хоріві устами й права щодо всього Ізраїля. 5 Ось Я пошлю вам пророка Іллію, перше ніж день Господній настане, великий й страшний! 6 І приверне він серце батьків до синів, і серце синівське до їхніх батьків, щоб Я не прийшов, і не вразив цей край прокляттям!

НОВИЙ ЗАВІТ

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“

А як Його одіж ділили, то кидали жéреба.

Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родовбду Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авраам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есрома, а Есром породив Арама. **4** А Арам породив Амінадава, Амінадав же породив Наассона, а Наассон породив Салмона. **5** Салмон же породив Воо́за від Раха́ви, а Воо́з породив Йови́да від Рути, Йови́д же породив Ессе́я. **6** А Ессе́й породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Уріевої. **7** Соломо́н же породив Ровоама, а Ровоа́м породив Авію, а Аві́я породив Асафа. **8** Аса́ф же породив Йосафата, а Йосафа́т породив Йорама, Йора́м же породив Озію. **9** Озі́я ж породив Йоатама, а Йоата́м породив Ахаза, Аха́з же породив Езекію. **10** А Езе́кія породив Манасію, Манасі́я ж породив Амоса, а Амо́с породив Йосію. **11** Йосі́я ж породив Йоакі́ма, Йоакі́м породив Ехонію й братів його за вавилонського переселення. **12** А по вавилонським переселенні Ехоні́я породив Салаті́їля, а Салаті́їль породив Зороваве́ля. **13** Зороваве́ль же породив Авію́да, а Авію́д породив Еліякіма, а Еліякі́м породив Азора. **14** Азо́р же породив Садока, а Садо́к породив Ахіма, а Ахі́м породив Елію́да. **15** Елію́д же породив Елеазара, а Елеаза́р породив Маттана, а Матта́н породив Якова. **16** А Яків породив Йо́сипа, мужа Марі́ї, що з неї родився Ісус, зва́ний Хри́сто́с. **17** А всіх поколінь від Авраама аж до Давида — чотирна́дцять поколінь, і від Давида аж до вавилонського переселення — чотирна́дцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирна́дцять. **18** Наро́дження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Йо́го ма́тір Марію заручено з Йо́сипом, то перш, ніж зішлись вони, виявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. **19** А Йо́сип, муж її, бувши праведний, і не бажавши ославити її, хотів тайкома́ відпустити її. **20** Коли ж він те подумав, ось з'явивсь йому а́нгол Госпо́дній у сні, промовляючи: „Йо́сипе, сину Дави́дів, не бійся прийняти Марію, дружи́ну свою, бо зача́те в ній — то від Духа Святого. **21** І вона вродить Сина, ти ж даси Йо́му йме́ння Ісус, бо спасе Він людей Свої́х від їхніх гріхів. **22** А все оце сталося, щоб збуло́ся сказа́не пророком від Господа, який провіщає: **23** „Ось діва в утробі зачне́, і Сина

породить, і назвуть Йо́му йме́ння Еммануї́л“, що в перекладі є: **3** нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йо́сип зо сну, то зробив, як звелів Йо́му а́нгол Госпо́дній, — і прийняв він дружи́ну свою. **25** І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йо́му йме́ння Ісус.

2 Коли ж народився Ісус у Вифлеємі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули до Єрусалиму зо сходу, і питали: „Де наро́джений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зорю Йо́го, і прибули поклонитись Йо́му“. **3** І, як зачув це цар Ірод, занепокі́вся, і з ним увесь Єрусалим. **4** І, зібравши всіх первосвящеників і книжників лю́дських, він випитував у них, де має Христос народитись? **5** Вони ж відказали Йо́му: „У Вифлеємі Юдейським, бо в пророка написано так: **6** „І ти, Вифле́еме, земле Юдина, не менший нічим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він па́сти наро́д Мій израїльський“. **7** Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випітував їх про час, коли з'явилась зоря. **8** І він відіслав їх до Вифлеєму, говорячи: „Ідіть, і пильно розвідайтесь про Дитя́тко; а як зна́йдете, спові́стіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись Йо́му“. **9** Вони ж царя вислухали й відійшли. І ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала зверху, де Дитя́тко було́. **10** А бачивши зорю, вони надзвичайно зраділи. **11** І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитя́тко з Марією, Йо́го ма́тір'ю. І вони впали ницьма, і вклонились Йо́му. І, відчині́вши скарбниці свої, підне́сли Йо́му свої да́ри: золото, ладан та смирну. **12** А вві сні остережені, щоб не верта́тись до Ірода, відійшли вони іншим шляхо́м до своєї землі. **13** Як вони ж відійшли, ось а́нгол Госпо́дній з'явивсь у сні Йо́сипові та й сказав: „Уставай, візьми Дитя́тко та ма́тір Йо́го, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу́ тобі, бо Дитя́тка шукатиме Ірод, щоб Йо́го погубити“. **14** І він устав, узяв Дитя́тко та ма́тір Йо́го вночі, та й пішов до Єгипту. **15** І він там зоставався аж до смерти Іродової, щоб збуло́ся сказа́не від Господа пророком, який провіщає: „Із Єгипту покликав Я Сина Свого́“. **16** Спостері́г тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав повбивати в Вифлеємі й по всій тій околиці всіх дітей від двох ро́ків

і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав. 17 Тоді справділось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи: 18 „Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахиль плаче за дітьми своїми, і не дається розважити себе, бо нема їх“. 19 Коли ж Ірод умер, ось ангол Господній з'явився в Єгипті вві сні Йосипові, та й промовив: 20 „Уставай, візьми Дитятко та матір Його, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шукав душу Дитини“. 21 І він устав, узяв Дитятко та матір Його, і прийшов у землю Ізраїлеву. 22 Та прочувши, що царює в Юдеї Архелай, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. А вві сні остережений, відійшов до країв галілейських. 23 А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарет, щоб збулося пророками сказане, що Він Назарянин буде званий.

3 Тими ж днями приходить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, 2 та й каже: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ 3 Бо він той, що про нього сказав Ісая пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ 4 Сам же Іван мав одержу собі з верблюжого вблосу, і пояс ремінний на стегнах своїх; а пожива для нього була сарана та мед польовий. 5 Тоді до нього виходив Єрусалим, і вся Юдея, і вся йорданська околиця, 6 і в річці Йордані христились від нього, і визнавали гріхи свої. 7 Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрищення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надуумів утікати від гніву майбутнього? 8 Отож, — учиніть гідний плід покайння! 9 І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! 10 Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. 11 Я хрищу вас водою на покайння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. 12 У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а полу попалить ув огні невгасимім“. 13 Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йордан до Івана,

щоб христитись від нього. 14 Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ 15 А Ісус відповів і сказав йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. 16 І охристиншись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сходив на Нього. 17 І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“

4 Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав. 2 І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. 3 І ось приступив до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами!“ 4 А Він відповів і промовив: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих“. 5 Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на наріжника храму, 6 та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебе Своім Ангелам, і вони на руках понесуть Тебе, щоб об камінь коли не спіткнув Ти Своєї ноги“. 7 Ісус відказав йому: „Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого!“ 8 Знов диявол бере Його на височезную гору, і покаже Йому всі царства на світі та їхню славу, 9 та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся!“ 10 Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ 11 Тоді позоставив диявол Його. І ось анголі приступили, і служили Йому. 12 Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. 13 І, покинувши Він Назарета, прийшов й оселився в Капернаумі приморським, на границі країн Завулонової й Нефталімової, 14 щоб справділось те, що сказав Ісая пророк, промовляючи: 15 „Завулонова земле, і Нефталімова земле, за Йорданом при морській дорозі, Галілеє поганська! 16 Нарід, що в темноті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смертельної тіні, засяло світло“. 17 Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ 18 Як проходив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Сімона, що зветься

Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, — бо рибалки були. 19 І він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“ 20 І вони зараз покинули сіті, та й пішли вслід за ним. 21 І, далі пішовши звідти, він побачив двох інших братів, — Зеведеєвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведеєм, їхнім батьком, що лагодили свого невода в човні, — і покликав він їх. 22 Вони зараз залишили човна та батька свого, — та й пішли вслід за ним. 23 І ходив він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздорюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. 24 А чутка про нього пішла по всій Сирії. І водили до нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених, — і він їх уздоровляв. 25 І багато людей ішло за ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайорданья.

5 І, побачивши натовп, він вийшов на гору. А як сів, підійшли його учні до нього. 2 І, відкривши уста свої, він навчати їх став, промовляючи: 3 „Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне. 4 Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені. 5 Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони. 6 Блаженні голодні та спрагнені праведности, бо вони нагородвані будуть. 7 Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть. 8 Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. 9 Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть. 10 Блаженні вигнані за праведність, бо їхнє Царство Небесне. 11 Блаженні ви, як ганьбіти та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. 12 Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами. 13 Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. 14 Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. 15 І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світильник, — і світить воно всім у домі. 16 Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі. 17 Не подумайте, ніби я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не

руйнувати прийшов, але виконати. 18 Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. 19 Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. 20 Кажу бо я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! 21 Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові“. 22 А я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: „рака“, підпадає верховному судові, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огненній. (Geenna g1067) 23 Тому, коли принесеш ти до жертовника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — 24 залиши отут дара свого перед жертовником, і піди, примирись перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і принось свого дара. 25 Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не вкинули. 26 Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси ти й останнього шеляга! 27 Ви чули, що сказано: „Не чини перелюбу“. 28 А я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюбу у серці своїм. 29 Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. (Geenna g1067) 30 І як правіця твоя спокушає тебе, — відітни її й кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. (Geenna g1067) 31 Також сказано: „Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа розводного“. 32 А я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпустити, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перелюбу. 33 Ще ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „виконуй клятви свої перед Господом“. 34 А я вам кажу не клястися зовсім: ані небом, бо воно престол Божий; 35 ні землю, бо підніжок

для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; 36 не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосінки ти не можеш учинити білою чи чорною. 37 Ваше ж слово хай буде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. 38 Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“. 39 А Я вам кажу не протівитись злому. І коли вдарить тебе хто у праву щокую твою, — підстав йому й другу. 40 А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. 41 А хто силувати тебе буде відбути подорожне на мило одну, — іди з ним навіть дві. 42 Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвертайся від нього. 43 Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога“. 44 А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, 45 щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. 46 Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники роблять? 47 І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погани не чинять отак? 48 Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. 2 Отож, коли чиниш ти милостиню, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 3 А як ти чиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правіця твоя, 4 щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 5 А як моліться, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 6 А ти, коли молишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“ Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 7 А як молитеся, не проказуйте зайвого, як ті погани, — бо думають, ніби вони будуть вислухані

за своє велемівство. 8 Отож, не вподобляйтесь їм, бо знає Отець ваш, чого потребуйте, ще раніше за ваше прохання! 9 Ви ж моліться отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, 10 нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 11 Хліба нашого щоденного дай нам сьогодні. 12 І прости нам довгі наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. 13 І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь “. 14 Бо як людям ви простите прогріхи їхні, то прости́ть і вам ваш Небесний Отець. 15 А коли ви не будете людям прощати, то й Отець ваш не простить вам прогріхів ваших. 16 А як по́стите, то не будьте сумні, як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що по́стять вони. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! 17 А ти, коли по́стиш, намасті свою голову, і лице своє вмий, 18 щоб ти по́сту свого не виявив людям, а Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 19 Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. 20 Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть. 21 Бо де скарб твій, — там буде й серце твоє! 22 Око — то світільник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. 23 А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є темрява, — то яка ж то велика та темрява! 24 Ніхто двом панам служити не може, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові служити й мамоні. 25 Через те вам кажу: Не журіться про життя своє — що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, — у що зодягнетесь. Чи ж не більше від їжі життя, а від одягу тіло? 26 Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? 27 Хто ж із вас, коли журиться, зможе додати до зросту свого бодай ліктя одного? 28 І про одяг чого ви клопочетесь? Погляньте на польові лілеї, як зростають вони, — не працюють, ані не прядуть. 29 А Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався

отак, як одна з них. 30 І коли польову́ ту траву, що сьогодні ось є, а взавтра до пѣчи вкидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! 31 Отож, не журіться, кажучи: Щоб ми будемо їсти, чи: Щоб будемо пити, або: У щоб ми зодягнемось? 32 Бож усього того́ погани шукають; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. 33 Шукайте ж найперш Царства Божого й праведности Його́, — а все це вам додасться. 34 Отож, не журіться про за́втрашний день, — бо завтра за себе само́ поклопочеться. Кожний день має до́сить своєї турбо́ти!

7 Не судіть, щоб і вас не судили; 2 бо яким судом судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам. 3 І чого́ в оці брата свого́ ти за́скалку бачиш, коліди ж у власному оці не чуєш? 4 Або як ти скажеш до брата свого́: „Давай вийму я за́скалку з ока твого́“, коли он колода у власному оці? 5 Лицеміре, — вийми перше коліду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти за́скалку з ока брата твого. 6 Не давайте святого псам, і не розсипайте пѣрел своїх перед свиньми, щоб вони не потоптали їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматували й вас... 7 Просіть — і буде вам да́но, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам; 8 бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а хто стукає — відчинять йому́. 9 Чи ж то серед вас є людина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? 10 Або коли риби проситиме, то подасть йому́ гадину? 11 Тож як ви, будши злі, потра́пите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра́ тим, хто проситиме в Нього! 12 Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Зако́н і Пророки. 13 Увійходьте тісними ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погібелі, — і нею багато-хто ходять. 14 Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя́, — і мало таких, що знаходять її! 15 Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а всере́дині — хижі вовкі. 16 По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на терніні збирають, або фіги — із будяків? 17 Так ото родить добрі плоди́ кожне дерево добре,

а дерево зле плоди родить лихі. 18 Не може родить добре дерево плоду лихого, ані дерево зле плодів добрих родити. 19 Усяке ж дерево, що доброго плоду не родить, — зрубується та в огонь укидається. 20 Ото ж бо, — по їхніх плодах ви пізнаєте їх! 21 Не кожен, хто каже до Мене: „Господи, Господи!“ увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. 22 Багато-хто скажуть Мені того дня: „Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм дѣмонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили?“ 23 І їм оголошу́ Я тоді: „Я ніколи не знав вас. Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!“ 24 Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені. 25 І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, — та не впав, бо на камені був він заснований. 26 А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, — подібний до чоловіка того необачного, що свій дім збудував на піску́. 27 І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася й на дім отой кинулась, — і він упав. І велика була та руїна його́!“ 28 І ото, як Ісус закінчив ці слова, то наро́д дивувався з науки Його. 29 Бо навчав Він їх, як можновла́дний, а не як ті книжники їхні.

8 А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов натовп великий. 2 І ось підійшов прокажений, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ 3 А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: „Хочу, — будь чистий!“ І тієї хвилини очистився той від своєї прокази. 4 І говорить до нього Ісус: „Гляди, — не розповідай нікому. Але йди, покажися священникові, та дар принеси́, якого Мойсей заповів, їм на свідо́цтво “. 5 А коли Він до Каперна́уму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благи зачав Його, 6 кажучи: „Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає“. 7 Він говорить йому: „Я прийдú й уздоровлю його́“. 8 А сотник Йому відповів: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою. Та промов тільки слово, — і відужає мій слуга! 9 Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди — то йде він, а тому: прийдí — і приходить, або рабові своєму:

зроби те — і він зробить“.

10 Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри! **11** Кажу ж вам, що багато-хто прийдуть від сходу та заходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. **12** Сини ж Царства — повкидані будуть до темряви зовнішньої — буде там плач і скрегіт зубів“!

13 І сказав Ісус сотникові: „Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!“ І тієї ж години одужав слуга його.

14 Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячці. **15** І Він доторкнувся руки її, — і гарячка покинула ту... І встала вона, та й Йому прислугувувала! **16** А коли настав вечір, привели багатьох біснுவатих до Нього, — і Він словом Своім вигнав дуків, а недужих усіх уздоровів, **17** щоб справділося, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: „Він узяв наші немочі, і недуги поніс“.

18 А як угледів Ісус навколо Себе багато народу, наказав переплінути на той бік. **19** І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я піду за Тобою, хоч би куди ти пішов!“

20 Промовляє до нього Ісус: „Мають нори лисиці, а гнізда небесні пташкі, — Син же Людський не має де й голови прихилити“.

21 А інший із учнів промовив до Нього: „Дозволь мені, Господи, перше піти та батька свого поховати“.

22 А Ісус йому каже: „Іди за Мною, і зостав мертвим ховати мерців своїх!“

23 І коли Він до човна вступив, за Ним увійшли Його учні. **24** І ось буря велика зірвалась на морі, аж човен зачав заливатися хвилями. А Він спав. **25** І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — гинемо!“

26 А Він відповів їм: „Чого полохливі ви, маловірні?“ Тоді встав, наказав бурі й морю, — і тиша велика настала. **27** А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вітри та море слухняні Йому?“

28 І, як прибув Він на той бік, до землі Гадаринської, перестріли Його два біснуваті, що вийшли з могильних печер, дуже люті, так що ніхто не міг переходити тією дорогою. **29** І ось, вони стали кричати, говорячи: „Що Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“

30 А оподаль від них пася гурт великий свиней. **31** І просилися демони, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней“.

32 А Він відповів їм: „Ідїть“. І вийшли вони, і пішли

в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря весь гурт, — і потопівся в воді. **33** Пастухи ж повтікали; а коли прибули вони в місто, то про все розповіли, і про біснуватих. **34** І ось, усе місто вийшло назустріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього краю!

9 І, сівши до човна, Він переплінув, і до міста Свого прибув. **2** І ото, принесли до Нього розслабленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розслабленому: „Будь бадьорий, сину! Прощаються тобі гріхи твої!“

3 І ось, дехто із книжників стали казати про себе: „Він богозневажає“.

4 Ісус же думки їхні знав і сказав: „Чого думаєте ви лукаве в серцях своїх?“

5 Щоб легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи“?

6 Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Вій розслабленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“

7 Той устав і пішов у свій дім. **8** А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що людям Він дав таку владу!

9 А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **10** І сталось, як Ісус сидів при столі у домі, ось зішлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. **11** Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками?“

12 А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабї! **13** Ідїть же, і навчіться, що то є: „Милости хочу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покайння“.

14 Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять?“

15 Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть вони. **16** До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збіжїться воно, і дірка стане ще гірша. **17** І не вливають вина молодого в старі бурдюкі, а то бурдюкі розірвуться, і вино розлілється, і бурдюкі пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге збережене буде“.

18 Коли Він говорив це до них,

підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. 19 І підвіся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. 20 І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотечу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його. 21 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю“. 22 Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дівчко, — твоя віра спасла тебе!“ І одужала жінка з тієї години. 23 А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу голосільників, 24 то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівчá, але спить“. І насміхалися з Нього. 25 А коли народ випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала! 26 І вістка про це розійшлася по всій тій країні. 27 Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ 28 І коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. 29 Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ 30 І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідався про це!“ 31 А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. 32 Коли ж ті виходили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснுவатий. 33 І як демон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався народ і казав: „Ніколи таке не траплялося серед Ізраїля!“ 34 Фарисеї ж казали: „Виганяє Він демонів силою князя демонів“. 35 І обходив Ісус всі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євangelію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу та неміч усяку. 36 А як бачив людей, змилосерджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорошені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. 37 Тоді Він казав Своїм учням: „Жніво справді велике, та робітників мало; 38 тож благайте Господаря жніва, щоб на жніво Своє Він робітників вислав“.

10 І закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і владу їм дав над нечистими дүхами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляли всіляку

недугу та неміч всіляку. 2 А ймення апостолів дванадцятьох отакі: перший Сімон, що Петром прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведів, та Іван, брат його; 3 Пилип і Вартоломей, Хомá й мйтник Матвій; Яків, син Алфеев, і Тадей; 4 Сімон Кананит, та Юда Іскаріотський, що й видав Його. 5 Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, 6 але йдіть радніш до овечок загинулих дому Ізраїлевого. 7 А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилось Царство Небесне. 8 Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажених, виганяйте демони. Ви дармо дістали, дармо й давайте. 9 Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, 10 ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандаль, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. 11 А як зійдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, — і там перебувайте, аж поки не вийдете. 12 А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому!“ 13 І коли буде достойний той дім, — нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. 14 А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порох із ніг своїх. 15 Поправді кажу вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому! 16 Оце посилаю Я вас, як овець між вовки. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. 17 Стережіться ж людей, бо вони на суді видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. 18 І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. 19 А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години буде вам дане, що маєте ви говорити, 20 бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. 21 І видасть на смерть брата брата, а батько — дитину. І „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. 22 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений. 23 А коли будуть вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, — не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. 24 Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого. 25 Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб

— як госпóдар його. Коли Вельзевúлом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! **26** Але не лякайтеся їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться. **27** Щó кажу Я вам пóтемки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахáх. **28** І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занастіти в геєнні. **(Geenna g1067)** **29** Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впадє без волі Отця вашого. **30** А вам і волосся все на голові пораховано. **31** Отож, не лякайтеся, — бо вартніші ви за багатьох горобців. **32** Отже, кожного, хто Мене визнає перед людьмі, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. **33** Хто ж Мене відцурається перед людьмі, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. **34** Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принести прийшов, а меча. **35** Я ж прийшов „порізніти чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекрухою її“. **36** І: „ворогі чоловікові — домашні його!“ **37** Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. **38** І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. **39** Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, — той знайде її. **40** Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене. **41** Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду прорóчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведничу. **42** І хто напóбїть, як учня, кого з малих цих бодай кúхлем водиці холодної, поправді кажú вам, — той не згубить нагороди своєї“.

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. **2** Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, **3** щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, щó ви чуєте й бачите: **5** „Сліпі прозрівáють“, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається

Добра Новіна“. **6** І блаженний, хто через Мене спокуси не мáтиме!“ **7** Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити нарóдові: „На щó ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдáє його? **8** Та на щó ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто носить м'якє, — по палатах царських. **9** По щó ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. **10** Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **11** Поправді кажу вам: Між народженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім — той більший від нього! **12** Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапáють його. **13** Усі бо Пророки й Закóн до Івана провіщували. **14** Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. **15** Хтó має вúха, — нехай слухає! **16** До кого ж цей рід прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, **17** і кажуть: „Ми вам грали, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. **18** Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: „Він дємона має“. **19** Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласún і п'яниця, Він пріятель мйтників і грішників“. І виправдалася мудрість своїми ділами“. **20** Ісус тоді став докоряти містам, дє відбулось найбільш Його чуд, що вони не покались: **21** „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Вefсаїдо! Бо коли б то в Тірі й Сидоні були відбулись ті чúда, що сталися в вас, то давно б вони кáялися в волосяниці та в пóпелі. **22** Але кажú вам: Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! **23** А ти, Капернаúме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зйдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулись ті чúда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по сьогóдншній день. **(Hadēs g86)**

24 Але кажú вам, що содóмській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“ **25** Того чáсу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. **26** Так, Отче, — бо Тобі так було до впадóби! **27** Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому

Син захоче відкрити. 28 Прийдіть до Мене, усі струджені та обтяжені, — і Я вас заспокою! 29 Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і „знайдете спокій душам своїм“. 30 Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!“

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу.

А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. 2 Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. 3 А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? 5 Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, — і невинні вони? 6 А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! 7 Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. 8 Бо Син Людський Господь і суботі!“ 9 І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. 10 І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ 11 А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? 12 А скільки ж людина вартніша за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“ 13 І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. 14 Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? 15 А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. 16 А Він наказав їм суворо Його не виявляти, 17 щоб справдилось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: 18 „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. 19 Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. 20 Він очеретіни надломленої не доломить, і гнота догасаючого не погасить, поки не допровадить присуду до перемоги. 21 І погани надіялись будуть на Ймення Його!“ 22 Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснуватий, — і Він

уздорівив його, так що німий став говорити та бачити. 23 І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ 24 Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він дэмонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем дэмонів“. 25 А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. 26 І коли сатана сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його? 27 І коли Вельзевулом виганяю Я дэмонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. 28 А коли ж Духом Божим вигоню Я дэмонів, то настало для вас Царство Боже. 29 Або як то хто може вдертися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господа його пограбує. 30 Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. 31 Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, прбститься людям, але богозневага на Духа не прбститься! 32 І як скаже хто слово на Людського Сина, то йому проститься те; а коли скаже проти Духа Святого, — не прбститься того йому ані в цім віці, ані в майбутнім! (аіпн г165) 33 Або віростіть дерево добре, то й плід його добрий, або віростіть дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з плоду! 34 Ріде зміїний! Як ви можете мовити добре, будши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. 35 Добра людина з доброго скарбу добре виносить, а лукава людина зо скарбу лихого виносить лихе. 36 Кажу ж вам, що за кожне слово пuste, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! 37 Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засуджений“. 38 Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й сказали: „Учителю, — хочемо побачити ознаку від Тебе“. 39 А Ісус відповів їм: „Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, — та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йіони. 40 Як Йіона перебув у середині китовій три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі й Син Людський у серці землі. 41 Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і осудять його, вони бо покаялися через Йіонину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йіона! 42 Цариця з півдня на суд стане з родом оцим, — і засудить його, бо вона з кінця

світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ото Більший, аніж Соломон! **43** А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. **44** Тоді він говорить: „Вернуся до дому свого, звідки вийшов“. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твоя й Твої браття стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хто мати Моя? І хто браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь náтовп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх притчами, кажучи: **4** І як сів він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, — і негайно посходили, бо земля неглибока була; **6** а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посохли. **7** А інші попадали в терен, — і вигнався терен, і їх поглушив. **8** Інші ж упали на добрую землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцятеро. **9** Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!“ **10** І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому притчами Ти промовляєш до них?“ **11** А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, — їм же не дано. **12** Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. **13** Я тому говорю до них притчами, що вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. **14** І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися будете оком, — і не побачите. **15** Затовстіло бо серце людей цих, тяжко

чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив!“ **16** Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. **17** Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. **18** Послухайте ж притчу про сіяча. **19** До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходиться лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. **20** А посіяне на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; **21** але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж утиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокушується. **22** А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але клопоти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно зостається без плоду. (аїѠн 9165) **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він приносить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцятеро“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. **26** А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукіль. **27** І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сів на полі своїм? Звідки ж узявся кукіль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супротивник наків оце“. А раби відказали йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повиполювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, виполюючи той кукіль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю. **30** Залишіть, — хай разом обоє ростуть аж до жнив; а в жнив'я накажу я женцям: Зберіть перше кукіль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зёрна гірчичного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрібніше з усього насіння, алé, коли віросте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кублиться в віттях його“. **33** Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рóзчини, що її бере жінка, і кладе на три міри

муки, аж поки все вкїсне“. 34 Це все в прїтчах Ісус говорив до людей, і без прїтчі нічого Він їм не казав, 35 щоб справділось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у прїтчах уста Свої, розповім таємніці від почину світу!“ 36 Тоді відпустив Він нарід і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясни нам прїтчу про кукіль польовий“. 37 А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Людський, 38 а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукіль — сини лукавого; 39 а ворог, що всіяв його — це диявол, жнивá — кінець віку, а женці — анголі. (аїѠн g165) 40 І як збирають кукіль, і як пáлять в огні, так буде й наприкінці віку цього. (аїѠн g165) 41 Пошле Людський Син Своїх анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, 42 і їх повкидають до пéчі огнénної, — буде там плач і скрэгїт зубів! 43 Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає! 44 Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скáрбу, що людіна, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. 45 Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошúкує пéрел добрих, 46 а як знайде одну дорогоцінну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її. 47 Подібне ще Царство Небесне до нéвода, у море закіненого, що зібрав він усячину. 48 Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до пóсуду добре, непóтріб же геть викидають. 49 Так буде й наприкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, (аїѠн g165) 50 і їх повкидають до пéчі огнénної, — буде там плач і скрэгїт зубів! 51 Чи ви зрозуміли це все?“ — „Так!“ відказали Йому. 52 І Він їм сказав: „Тому кожен книжник, що навчénий про Царство Небесне, подібний до того госпóдаря, що з скарбниці своєї виносить новé та старе“. 53 І сталось, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. 54 І прийшов Він до Своєї бáтьківщини, і навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сїли чудодійні? 55 Чи ж Він не син тéслі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його — Яків, і Йóсип, і Симон та Юда? 56 І чи ж сéстри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?“ 57 І вони спокунáлися Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка

нема без пошани, — хїба тільки в вітчїзні своїй та в домі своїм!“ 58 І Він не вчинив тут чуд багатьóх через їхню невїру.

14 Того часу прочув Ірод чотиривлáсник чуткї про Ісуса, 2 і сказав своїм слúгам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда твóряться ним“. 3 Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродїяду, дружїну брата свого Пилипа. 4 Бо до нього Іван говорив: „Не годїться тобі її мати!“ 5 І хотів Ірод смерть заподїяти йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. 6 А як був день народження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродїядина, та й Іродові догодїла. 7 Тому під присягою він обцїявся їй дати, чого тільки попросить вона. 8 А вона, за намовою матерї своєї: „Дай мені — проказала — тут на полумиску голову Івана Христителя!“ 9 І цар засмутився, алé через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. 10 І послав стяти Івана в в'язницї. 11 І принéсли на полумисковї його голову, та й дали дівчинї, а та віднéсла її своїй матерї. 12 А учні його прибулі, взяли тїло, і поховали його, та прийшли й сповїстили Ісуса. 13 Як Ісус те почув, Він відплив звідти чóвном у місце пустинне й самотнé. І, прочувши, нарід із мїст пішов пїшки за Ним. 14 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змилосérдивсь над ними, і їхніх слабїх уздоровив. 15 А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пїзня; відпусти нарід, — хай по селах розїйдуться, і куплять поживи собі“. 16 А Ісус їм сказав: „Непотрібно відхóдити їм, — нагодуйте їх ви!“ 17 Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хлїба й двї риби“. 18 А Він відказав: „Принесїть Мені їх сюди“. 19 І, звелївши нáтовповї посідати на травї, Він узяв п'ятеро хлїба й двї риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хлїбї, і дав учням, а учні нарóдові. 20 І всі їли й насїтились, а з кусків позосталих назбирали дванáдцятро повних кошів. 21 Їдцїв же було мужа тисяч із п'ять, крім жінóк і дїтей. 22 І зараз звелів Ісус учням до чóвна сідати, і переплісти на той бїк ранїше Його, аж поки нарід Він відпúстить. 23 Відпустївши ж народ, Він на гóру пішов помолитися насамотї; і як вечір настав,

був там Сам. 24 А човен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвався супротивний. 25 А о четвертій сторожі нічний Ісус підійшов до них, іду́чи по морю. 26 Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настра́шилися та й казали: „Марá!“ І від стра́ху вони закричали... 27 А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!“ 28 Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи, Ті́ це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді“. 29 А Він відказав йому: „Іди“. І, вилізши з човна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса. 30 Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопáти, і скричав: „Ряту́ мене, Господи!“ 31 І зараз Ісус простяг руку й схопів його, і каже до нього: „Маловірний, чо́го усумнівся?“ 32 Як до човна ж вони ввійшли, буря вщухнула. 33 А приявні в човні вклонились йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“ 34 Перепливши ж вони, прибу́ли в землю Генісарéтську. 35 А люди тієї місцевости, пізнавши його, сповістили по всій тій око́лиці, і до нього принесли всіх хворих. 36 І благали його, щоб бода́й доторкнутися кра́ю одежі його. А хто доторкався, — уздорóвлений був.

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисе́ї та книжники з Єрусалиму н сказали: 2 „Чо́го Твої учні ламають передáння старших? Бо не микють вони своїх рук, коли хліб споживають“. 3 А Він відповів і промовив до них: „А чо́го й ви порушуєте Божу заповідь ради передáння вашого? 4 Бо Бог заповів: „Шану́й ба́тька та ма́тір“, та: „Хто злорі́чить на ба́тька чи ма́тір, — хай смертю помре“. 5 А ви кажете: Коли скаже хто ба́тьку чи матері: „Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові“, 6 то може вже й не шанувати той ба́тька свого або ма́тір свою. Так ви ради передáння вашого знівечили Боже Слово. 7 Лице́міри! Про вас добре Ісая пророкував, говорячи: 8 „Оці́ люди устáми шанують Мене, серце ж їхнє далéко від Мене! 9 Та однак надарéмне шанують Мене, бо навчають наук — лю́дських заповідей“. 10 І Він покликав наро́д, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумі́йте! 11 Не те, що вхо́дить до уст, лю́дину скверни́ть, але те, що вихо́дить із уст, те лю́дину скверни́ть“. 12 Тоді учні його приступили й сказали йому: „Чи Ти знаєш, що фарисе́ї, почувши це слово,

спокусі́лися?“ 13 А Він відповів і сказав: „Усяка рослі́на, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. 14 Залишіть ви їх: це сліпі поводáтарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — обé до ями впадуть“. 15 А Петро відповів і до нього сказав: „Поясни нам цю притчу“. 16 А Він відказав: „Чи ж і ви розумі́ння не маєте? 17 Чи ж ви не розумі́єте, що все те, що́ входить до уст, вступає в живіт, та й назовні вихо́дить? 18 Що́ ж вихо́дить із уст, те походить із серця, — і воно опогáнює лю́дину. 19 Бо з серця вихо́дять лихі думкі́, душо́губства, перéлюби, розпуста, краді́ж, неправдиві засвідчення, богознева́ги. 20 Оце те, що лю́дину опогáнює. А їсти руками невмитими, — не опогáнює це лю́дини!“ 21 І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі́ тірські́ й сидо́нські́. 22 І ось жінка одна ханане́янка, із тих околиць прийшовши, заголосила до нього й сказала: „Зми́луйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — де́мон тяжко дочку́ мою мучить!“ 23 А Він їй не казав ані слова. Тоді учні його, підійшовши, благали його та казали: „Відпусти її́, бо кричить услід за нами!“ 24 А Він відповів і сказав: „Я по́сланий тільки до ове́чок загинулих дому́ Ізраї́левого“. 25 А вона, підійшовши, уклонилась йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ 26 А Він відповів і сказав: „Не годі́ться взяти хлі́б у дітей, і кинути щеня́там“. 27 Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щеня́та ї́дять ті кришки́, що спадають зо сто́лу їхніх панів“. 28 Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі́, як ти хочеш!“ І тієї години дочка́ її́ відужала. 29 І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галі́ле́йського моря, і, зійшовши на го́ру, сів там. 30 І приступило до нього багато наро́ду, що мали з собою кривих, калі́к, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздорóвлював їх. 31 А наро́д не вихо́див із дива, бо бачив, що говорять німі, калі́ки стаю́ть здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і сла́вив він Бога Ізраї́левого! 32 А Ісус Свої́х учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три́ дні зо Мною знахо́дяться, але їсти не мають чо́го; відпустити їх без їжі не хóчу, щоб вони не ослабли в доро́зі“. 33 А учні йому відказали: „Де́ нам узяти сті́льки хлі́ба в пустині́, щоб нагодувати сті́льки наро́ду?“ 34 А Ісус запитав їх: „Скі́льки маєте хлі́ба?“ Вони ж відказали: „Се́меро, та трохи

рибок“. 35 І Він ізвелів на землі посідати наро́дові. 36 І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні наро́дові. 37 І всі їли й насітилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків по́вних... 38 Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. 39 І, відпустивши наро́д, усів Він до чо́вна, і прибув до землі Магдалинської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. 2 А Він відповів і промовив до них: „Ви звéчора кажете: „Буде погóда, — червоніє бо небо“. 3 А ранком: „Сьогодні негóда, — червоніє бо небо похму́ре“. Розпізна́ти небесне обличчя ви вмієте, ознак ча́су ж не можете! 4 Рід лукавий і перелю́бний шукає озна́ки, та ознаки йому не дадуть, окрім озна́ки пророка Йони“. І, їх полишивши, Він відійшов. 5 А учні Його, перейшовши на то́й бік, забули взяти хліба. 6 Ісус же промовив до них: „Стережі́ться ува́жливо фарисе́йської та саддуке́йської ро́зчини!“ 7 Вони ж міркува́ли собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли“. 8 А Ісус, знавши те, запита́в: „Чого між собою міркуєте ви, малові́рні, що хлібів не взяли? 9 Чи ж ви ще не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки кошів ви зібрали? 10 Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? 11 Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережі́ться но ро́зчини фарисе́йської та саддуке́йської!“ 12 Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм ро́зчини хлібно́ї, але фарисе́йської та саддуке́йської науки. 13 Прийшовши ж Ісус до землі Кесарі́ї Пили́пової, пита́в Своїх учнів і казав: „За ко́го наро́д уважає Мене́, Сина Лю́дського?“ 14 Вони ж відповіли: „Одні за Івана Христителя, одні за Іллі́ю, інші ж за Єремі́ю або за одного з пророків“. 15 Він каже до них: „А ви за ко́го Мене маєте?“ 16 А Сімон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 17 А Ісус відповів і до ньóго промовив: „Блаженний ти, Сімоне, сину Йо́нин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець. 18 І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оці́й побудую Я Церкву Свою, — і сили а́дові не переможуть її. (Hades g86) 19 І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що́ на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на

небі, а що́ на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!“ 20 Тоді наказав Своїм учням, щоб ні́кому не казали, що Він — Христóс. 21 Із того ча́су Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. 22 І, на́бік відвівши Йо́го, Петро став Йо́му докоря́ти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не бу́де!“ 23 А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступи́ся від Мене, сатано́, — ти спокуса Мені, бо ду́маєш не про Боже, а про лю́дське!“ 24 Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслі́д за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай ві́зьме свого хреста, та й іде вслі́д за Мною. 25 Бо хто хоче спасти́ свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той зна́йде її. 26 Яка ж ко́ристь лю́дині, що здобуде весь сві́т, але душу свою занапа́стить? Або що́ дасть лю́дина вза́мін за душу свою? 27 Бо при́йде Син Лю́дський у славі Свого Отця з анго́лами Своїми, і тоді „віддасть ко́жному згідно з діла́ми його“. 28 Поправді́ кажу́ вам, що деякі з тут-о при́йвних не скушту́ють смерти, аж поки не побачать Сина Лю́дського, що йде в Царстві Сво́ім“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх о́сбно на го́ру високу. 2 І Він перед ними переобрази́вся: обличчя Йо́го, як те сонце, зася́ло, а одежа Йо́го стала біла, як сві́тло. 3 І ось з'явили́ся до них Мойсей та Іллі́я, і розмовляли із Ним. 4 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, до́бре бути нам тут! Коли хочеш, поста́влю оту́т три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі́“. 5 Як він ще говорив, ось хмара ясна заслоні́ла їх, і ось голос із хмари почувсь, що казав: „Це Син Мій Улю́блений, що Йо́го Я вподо́бав. Йо́го слухайте́ся!“ 6 А почувши, попада́ли учні до́лілиць, і полякали́ся сильно. 7 А Ісус підійшов, доторкну́вся до них і промовив: „Уставайте й не бійте́ся!“ 8 Звівши ж очі свої́, ні́кого вони не побачили, окрім Самóго Ісуса. 9 А коли з гори схóдили, запові́в їм Ісус і сказав: „Не кажі́ть ні́кому про це виді́ння, аж поки Син Лю́дський із мертвих воскресне“. 10 І запитали Йо́го учні, говорячи: „Що́ це книжники кажуть, ні́би треба Іллі́ перш прийти?“ 11 А Він відповів і

сказав: „Ілля, правда, прийде, і все приготує. 12 Але кажу вам, що Ілля вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Людський має страждати від них“. 13 Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя. 14 І як вони до нарόδку прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навкóлишки впав перед Ним, 15 і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасти падає він ув огонь, і почасти в воду. 16 Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровіти його“. 17 А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розбещений, доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене сюди його!“ 18 Потóму Ісус погрозів йому, і дéмон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! 19 Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: „Чому ми не могли його вигнати?“ 20 А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажу вам: коли будете ви мати віру, хоч як зерно гірчичне, і горі оцій скажете: „Перейди звідси туди“, то й перейде вона, і нічого не матимете неможливого! 21 Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й постом“. 22 Коли пробували вони в Галілії, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде віданий лóдьям до рук, 23 і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскресне“. І тяжко вони зажурились. 24 Як прийшли ж вони в Капернаум, до Петра підійшли збирачі дидра́хм на храм, та й сказали: „Чи не заплátить ваш Учитель дидра́хми?“ 25 Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: „Як ти думаєш, Сімоне: царі зéмні з кого беруть мито або подáтки: від синів своїх, чи чужих?“ 26 А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тож вільні сини! 27 Та щоб їх не спокусіти, піди над море, та вудку закинь, і яку першу рибу ізловиш, візьми, і рота відкрий їй, — і знайдеш статі́ра; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе“.

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: „Хто найбільший у Царстві Небеснім?“ 2 Він же дитину покликав, і поставив її серед них, 3 та й сказав: „Поправді кажу вам: коли не навérнетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне! 4 Отже, хто впоко́риться, як дитина оця,

той найбільший у Царстві Небеснім. 5 І хто прийме таку дитину одну в Моє Ймення, той приймає Мене. 6 Хто ж спокусить одне з цих малі́х, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепіти, — і його потопіти в морській глибині. 7 Від споку́с горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людині, що від неї приходить споку́са! 8 Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушає тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. (aiónios g166) 9 І коли твоє око тебé спокушає — його ви́бери й кинь від себе: краще тобі однооком ввійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огнєнної. (Geenna g1067)

10 Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малі́х цих; кажу бо Я вам, що їхні Анголі повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. 11 Син бо Людський прийшов, щоб спасти́ загинуле. 12 Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'ятдесятьо́х і дев'ятьо́х у гора́х, і не піде шукати заблудлої? 13 І коли пощастить відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'ятдесятьо́х і дев'ятьо́х незаблудлих. 14 Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малі́х. 15 А коли прогріші́ться твій брат проти тебе, іди й йому ви́кажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. 16 А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всіяка стверділась уста́ми двох чи трьох свідків.“ 17 А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як погáнин і мітник! 18 Поправді кажу вам: Щó тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. 19 Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погоділись про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі! 20 Бо де двоє чи трое в Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них“. 21 Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ 22 Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи

раз, але аж до сьмидесяти раз по семи! 23 Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. 24 Коли ж він почав обраховувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів. 25 А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. 26 Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ 27 І змилосердився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. 28 А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ 29 А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ 30 Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. 31 Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. 32 Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. 33 Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався?“ 34 І прогнівався пан його, — і катам його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. 35 Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не прости́ть своєму братові з серця свого їхніх про́гріхів “.

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вірушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. 2 А за Ним ішла безліч народу, — і Він уздоровів їх тут. 3 І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої?“ 4 А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ 5 І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть об'є вони одним тілом“, 6 тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!“ 7 Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводобового, та й відпускати?“ 8 Він говорить до них: „То за

ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружін ваших, спочатку ж так не було. 9 А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб“. 10 Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись“. 11 А Він їм відказав: „Це слово вміщають не всі, але ті, кому дано. 12 Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопили, і є скопці, що самі оскопили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“. 13 Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолився, учні ж їм докоряли. 14 Ісус же сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм приходити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“. 15 І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля. 16 І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (aĩnĩos g166) 17 Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“. 18 Той питає Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво. 19 Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самого себе“. 20 Говорить до Нього юнак: „Це я виконав все. Чого ще бракує мені?“ 21 Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потому приходь та й іди вслід за Мною“. 22 Почувши ж юнак таке слово, відійшов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав. 23 Ісус же сказав своїм учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне. 24 Іще вам кажу: Верблюдіві легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ 25 Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хто ж тоді може спастись?“ 26 А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це людям, та можливе все Богові“. 27 Тоді відізався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; що ж нам буде за це?“ 28 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам, що коли, при відновленні світу, Син Людський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядете й ви,

що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племён Ізраїлевих. **29** І кожен, хто за Ймення Моє кине дім, чи братів, чи сестёр, або батька, чи матір, чи діти, чи зёмлі, — той багатократно одержить і успадкує вічне життя. **(aiōnios g166)** **30** І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне одному господа́реві, що вдосвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. **2** Згодившись ж він із робітниками по дина́рію за день, послав їх до свого виноградника. **3** А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, **4** та й каже до них: „Ідіть і ви до мого виноградника, і щó буде належати, дам вам“. **5** Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив. **6** А вийшовши коло години одина́дцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїте цілий день безробітні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник“. **8** Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“. **9** І прийшли ті, що з години одинадцятої, і взяли по дина́рію. **10** Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. **11** А взявши, вони почали нарікати на господаря, **12** кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спекоту“. **13** А він відповів і сказав до одного із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динаря згодився зо мною? **14** Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому́ ось останньому, як і тобі. **15** Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє за́здре від того, що я добрий?“ **16** Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ **17** Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв осібно Дванадцятьо́х, і на дорозі їм сповістив: **18** „Оце в Єрусалим ми йдемо, — і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Людський, — і засудять на смерть Його. **19** І поганам Його вони видадуть — на на́ругу та на катува́ння, і на розп'яття́, — але третього дня Він воскресне!“ **20** Тоді приступила до Нього мати

синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. **21** А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому́: „Скажи, щоб обі́два сини мої ці сили в Царстві Твоім — правору́ч один, і лівору́ч від Тебе один“. **22** А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христїтися хрищенням, що я ним хрищу́ся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“. **23** Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і будете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти правору́ч Мене та лівору́ч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вгото́вано“. **24** Як почули це деса́теро, стали гніватися на обох тих братів. **25** А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі наро́дів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. **26** Не так буде між вами, але хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. **27** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. **28** Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! **29** Як вони ж з Єрихо́ну виходили, за Ним ішов на́товп великий. **30** І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **31** Наро́д же сварився на них, щоб мовчали, вони ж іще більше кричали, благаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **32** Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Щó хочете, щоб Я вам зробив?“ **33** Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ **34** І змило́сёрдивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблізились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфа́гії, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, **2** до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і зна́йдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля́; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. **3** А як хто вам щó скаже, відкажіть, що їх потребує Госпо́дь, — і він зараз пошле їх“. **4** А це сталося, щоб спра́вдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: **5** „Скажіте Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покі́рливий, і свів на осла, — на ослия, під'яре́мною сина“. **6** А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. **7** Вони привели до Ісуса

ослицю й осла, і одержу покладали на них, — і Він сів на них. 8 І багато народу стелили одержу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорогою. 9 А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Осанна на висоті!“ 10 А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвинулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?“ 11 А народ говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!“ 12 Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослобні — продавцям голубів. 13 І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“. 14 І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздоровив. 15 А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися, 16 та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу?“ 17 І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув. 18 А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. 19 І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай плóду із тебе не буде ніколи повіки!“ І фігове дерево зараз усохло. (аіѳn 165) 20 А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“ 21 Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сумніву, то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те! 22 І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. 23 А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященики й старші народу до Нього й сказали: „Якою Ти владою чиниш оце? І хто Тобі владу цю дав?“ 24 Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню. 25 Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“ 26 А як скажемо: „Від

людей“, — боїмося народу, бо Івана вважають усі за пророка“. 27 І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню. 28 А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працю у винограднику!“ 29 А той відповів і сказав: „Готовий, панотче“, — і не пішов. 30 І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покаявся, і пішов. 31 Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що митники та блудодійки випереджують вас у Боже Царство. 32 Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялися й опісля, щоб повірити йому. 33 Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, відовбав у ньому чавіло, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. 34 Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої. 35 Винарі ж рабів його похалили, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували. 36 Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме. 37 Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посоромляться сина мого“. 38 Але винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спадщину!“ 39 І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. 40 Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винар'ям?“ 41 Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорстоко, виноградника ж віддасть іншим винар'ям, що будуть плоди віддавати йому своєчасно“. 42 Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніколи в Писанні: Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ 43 Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться наро́дові, що плоди його буде принести. 44 І хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде — то розчавить його“. 45 А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. 46 І

намагались схопити Його, але побоювались людей, бо вважали Його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: **2** „Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого. **3** І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Знову послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодіване, — і все готове. Ідьте на весілля!“ **5** Та вони злегковажили та порозходились, — той на поле своє, а той на свій торг. **6** А останні, похапавши рабів його, знущалися, та й повбивали їх. **7** І розгнівався цар, і послав своє військо, — і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. **8** Тоді каже рабам своїм: „Весілля готове, але недостойні були ті покликані. **9** Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткаєте, — кличте їх на весілля“. **10** І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спітали, — злих і добрих. І весільна кімната гістьми переповнилась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одержу весільну не вбраного, **12** та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не маючи одержу весільної?“ Той же мовчав. **13** Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів“. **14** Бо багато покликаних, — та вибраних мало“. **15** Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові Його. **16** І послають до Нього своїх учнів із іродіями, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. **17** Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ **18** А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? **19** Покажіть Мені гріш податковий“. І принесли динарія Йому. **20** А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ **21** Ті відказують: „Кесарів“. Тоді каже Він їм: „Тож віддайте кесареви — кесареві, а Богові — Боже“. **22** А почувши таке, вони дивувалися. І, лишивши Його, відійшли. **23** Того дня приступили до Нього саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його, **24** та й сказали:

„Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не маючи дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“. **25** Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не маючи насіння, залишив дружину свою братові своєму. **26** Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. **27** А по всіх вмерла й жінка. **28** Отож, у воскресінні котрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її“. **29** Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не знаючи Писання, ні Божої сили. **30** Бо в воскресінні ні женяться, ані заміж виходять, але як Ангелі ті на небі. **31** А про воскресіння померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже: **32** „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. **33** А народ, чувши це, дивувався науці Його. **34** Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібралися разом. **35** І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: **36** „Учителю, котра заповідь найбільша в Законі?“ **37** Він же промовив йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою“. **38** Це найбільша й найперша заповідь. **39** А друга однакова з нею: „Люби свого ближнього, як самого себе“. **40** На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять“. **41** Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, **42** і сказав: „Що ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони йому кажуть: „Давидів“. **43** Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже: **44** „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“. **45** Тож, коли Давид зве Його Господом, — як же Він йому син?“ **46** І ніхто не спромігся відповісти йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів своїх, **2** і сказав: „На сидінні Мойсеевим усілися книжники та фарисеї. **3** Тож усе, що вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять того! **4** Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хочуть їх порушити. **5** Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомільля свої розширяють, і здовжують кітиці.

6 І люблять вони передніші місця на бенкетіах, і передніші лавки в синагогах, 7 і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! 8 А ви вчителями не звїться, — бо один вам Учитель, а ви всі братї. 9 І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небї. 10 І не звїться наставниками, — бо один вам Наставник, — Христос. 11 Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! 12 Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. 13 Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицемїри, що перед людми зачинаєте Царство Небесне, — бо й самї ви не входите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! 14 (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицемїри, що вдовїні хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!) 15 Горе вам, книжники та фарисеї, лицемїри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця однобого; а коли те стається, то робите його сином геїнни, вдвоє гіршим від вас! (Geenna g1067) 16 Горе вам, проводирї ви слїпі, що говорите: „Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий“. 17 Нерозумні й слїпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? 18 І: „Коли хто поклянеться жертвником, — то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нїм, то він винуватий“. 19 Нерозумні й слїпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жертвник, що освячує жертву? 20 Отож, хто клянеться жертвником, — клянеться нїм та всїм, що на ньому. 21 І хто храмом клянеться, — клянеться нїм та Тим, Хто живе в нїм. 22 І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. 23 Горе вам, книжники та фарисеї, лицемїри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмїну, але найважливіше в Законї покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кїдати. 24 Проводирї ви слїпі, що відцїджуєте комаря, а верблюдїа ковтаєте! 25 Горе вам, книжники та фарисеї, лицемїри, що чистите зовнїшнїсть кўхля та миски, а всерїдинї повні вони здирства й кривди! 26 Фарисею слїпий, — очисти перше серїдину кўхля, щоб чистий він був і назвнї! 27 Горе вам, книжники та фарисеї, лицемїри, що подібнї до гробів побїлених, якї гарними зверху здаються, а всерїдинї повні трупних кїсток

та всякої нечїстости! 28 Так і ви, — назвнї здається людям за праведних, а всерїдинї повні лицемїрства та беззаконня! 29 Горе вам, книжники та фарисеї, лицемїри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, 30 та говорите: „Якби ми жили за днїв наших батьків, то ми не були б спїльниками їхнїми в кровї пророків“. 31 Тим самим на себе свїдуєте, що сини ви убивцїв пророків. 32 Доповнїть і ви мїру провини ваших батьків! 33 О змїї, о рїде гадїючий, — як ви втечете від засуду до геїнни? (Geenna g1067) 34 І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розїпнїте, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з мїста до мїста. 35 Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від кровї Авеля праведного, аж до кровї Захарїя, Варахїїного сина, що ви замордували його між храмом і жертвником! 36 Поправдї кажу вам: Оце все спаде на рїд цей! 37 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скїльки разів Я хотїв зїбрати дїти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотїли! 38 Ось ваш дїм залишається порожнїй для вас! 39 Говорю бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господнє ім'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підїшли його учнї, щоб йому показати будинки храмовї. 2 Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправдї кажу вам: Не залишиться тут навіть камїнь на каменї, який не зруїнується!“ 3 Коли ж він сидїв на Олівнїй горї, підїшли його учнї до нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кїнця вїку?“ (aiōn g165) 4 Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звїв! 5 Бо багато хто прийде в ім'я Моє, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. 6 Ви ж про вїйни почувете, і про военнї чуткї, — глядїть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кїнець ще. 7 Бо „повстане нарїд на нарїд, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть мїсцїями. 8 А все це — початок терпїнь породїльних. 9 На муки тодї видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидїти всї

народи за Ймення Моє. **10** І багато-хто в той час спокусяться, і видавати один óдного будуть, і один óдного будуть ненавiдити. **11** Постане багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. **12** І через розрiст беззаконства любов багатьох охолóне. **13** А хто витерпить аж до кiнця, — той буде спасéний! **14** I проповiдана буде ця Євангелiя Царства по цiлому свiтовi, на свiдоцтво народам усiм. I тодi прийде кiнець! **15** Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустóшення“, що про неї звiщав був пророк Даниiл, на мiсцi святому, — хто читає, нехай розумiє, — **16** тодi тi, хто в Юдеї, нехай в гóри втiкають. **17** Хто на покрiвлi, нехай той не сходить узяти речi з дому свого. **18** І хто на полi, — хай назад не вертається взяти одeжу свою. **19** Горе ж вагiтним i тим, хто годує грудьми, за днiв тих! **20** Молiться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ани в суботу. **21** Бо скорбóта велика настане тодi, „якої не булó з первoпóчину свiту аж досi“ i не бóде. **22** І коли б не вкоротiлись тi днi, не спаслася б нiяка людина; але через вибраних днi тi вкорóтяться. **23** Тодi, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не ймiть вiри. **24** Бо постануть христi неправдивi, i неправдивi пророки, i будуть чинити великi ознаки та чуда, що звели б, коли б можна, i вибраних. **25** Оце Я наперед вам сказав. **26** А коли скажуть вам: „Ось Вiн у пустинi“ — не виходьте, „Ось Вiн у криiвках“ — не вiрте! **27** Бо як блискавка та вибiгає зо схóду, i з'являється аж до заходу, так буде i прихiд Сина Лiудського. **28** Бо де труп, — там зберуться орлi. **29** І зараз, по скорботi тих днiв, „сонце затьмiється, i мiсяць не дасть свого свiтла“, i зорi попадають з неба, i сили небеснi порушаться. **30** І того чáсу на небi з'явиться знак Сина Лiудського, i тодi „заголосять всi зéмнi племéна“, i побачать вони „Сина Лiудського, що йтиме на хмарах небесних“ iз великою потúгою й славою. **31** І пошле анголiв Своїх Вiн iз голосним сурмовим гуком, i зберуть Його вибраних — „вiд вiтрiв чотирьох, вiд кiнцiв неба аж до кiнцiв його“. **32** Вiд дерева ж фiгового навчiться прикладу: коли вiття його вже розпукується, i кинеться листя, то ви знаєте, що близько вже лiто. **33** Так i ви: коли все це побачите, знайте, що блiзько, — пiд дверима! **34** Поправдi кажi вам: не перéйде цей рiд, аж усе оце станеться. **35** Небо й земля проминéться, але не минуться слова Мої! **36** А

про день той й годину не знає нiхто: ани анголi небеснi, ани Син, — лишé Сам Отець. **37** Як було за днiв Нóевих, так буде i прихiд Сина Лiудського. **38** Бо так само, як за днiв до потóпу всi iли й пили, женилися й замiж вихóдили, аж до дня, „коли Ной увiйшов до ковчéгу“, **39** i не знали, аж поки потóп прийшов та й усiх забрав, — так буде i прихiд Сина Лiудського. **40** Будуть двоє на полi тодi, — один вiзьметься, а другий полишиться. **41** Двi будуть молоти на жóрнах, — одна вiзьметься, а друга полишиться. **42** Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш. **43** Знайте ж це, що коли б знав господáр, о котрiй сторожi прийде злóдiй, то вiн пильнував би, i пiдкoпáти свого дому не дав би. **44** Тому бóдьте готовi й ви, — бо прийде Син Лiудський тiєї години, коли ви не думаете! **45** Хто ж вiрний i мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них? **46** Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить вiн так! **47** Поправдi кажi вам, що над цiлим маєтком своїм вiн поставить його. **48** А як той злий раб скаже у серцi своїм: „Забáриться пан мiй прийти“, **49** i зачне бити товаришiв своїх, а їсти та пити з п'яницями, **50** то пан того раба прийде дня, якого вiн не сподiвається, i о годинi, якої не знає. **51** І вiн пополовинi розiтне його, i визначить долю йому з лицемiрами, — буде плач там i скрэгiт зубiв!

25 Тодi Царство Небесне буде подiбне до десяти дiв, що побрали каганцi свої, та й пiшли зустрiчати молодого. **2** П'ять же з них нерозумнi були, а п'ять мудрi. **3** Нерозумнi ж, узявши каганцi, не взяли iз собою оливи. **4** А мудрi набрали оливи в посудинки рáзом iз своїми каганцями. **5** А коли забарiвсь молодий, то всi задрiмали й послули. **6** А опiвночi крик залунáв: „Ось молодий, — виходьте назустрiч!“ **7** Схопились тодi всi тi дiви, i каганцi свої наготувáли. **8** Нерозумнi ж сказали до мудрих: „Дайте нам iз своєї оливи, бо наші каганцi ось гаснуть“. **9** Мудрi ж вiдповiли та сказали: „Щоб, бува, нам i вам не забракло, — краще вдайтеся до продавцiв, i купiть собi“. **10** І як вони купувати пiшли, то прибув молодий; i готовi ввiйшли на весiлля з ним, — i замкненi дверi були. **11** А пóтим прийшла й решта дiв i казала: „Пане, пане, — вiдчини нам!“ **12** Вiн же в вiдповiдь їм проказав: „Поправдi кажi вам, — не

знаю я вас!“ 13 Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! 14 Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. 15 І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відійшов. 16 А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. 17 Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. 18 А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. 19 По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. 20 І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“. 21 Сказав же йому його пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ 22 Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“. 23 Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ 24 Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: „Я знав тебе, пане, що тверда ти людина, — ти жнеш, де не сів, і збираєш, де не розсіпав. 25 І я побоявся, — пішов і таланта твого сховав у землю. Ото маєш своє“. 26 І відповів його пан і сказав йому: „Рабе лукавий і лінивий! Ти знав, що я жну, де не сів, і збираю, де не розсіпав? 27 Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. 28 Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. 29 Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. 30 А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів! 31 Коли ж прийде Син Людський у славі Своєї, і всі анголі з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. 32 І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. 33 І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. 34 Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: „Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладин світу. 35 Бо Я

голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. 36 Був нагій — і Мене зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“. 37 Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? 38 Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагим — і зодягли? 39 Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“ 40 Цар відповідь і промовить до них: „Поправді кажу вам: щоби тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені вчинили“. 41 Тоді скаже й тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготіваний. (aiōnios g166) 42 Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене, 43 мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагій — і не зодягли ви Мене, слабкий і в в'язниці — і Мене не відвідали ви“. 44 Тоді відповідять і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи набого, чи недужого, чи в в'язниці — і не послужили Тобі?“ 45 Тоді Він відповідь їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ 46 І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“.

(aiōnios g166)

26 І сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своім учням: 2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Людський Син буде виданий на розп'яття“. 3 Тоді первосвященники, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященника, званого Кайяфою, 4 і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. 5 І вони говорили: „Та не в свято, щоб була колотнеча в народі не сталась“. 6 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона прокаженого, 7 підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. 8 Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: „Нащо таке марнотратство? 9 Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим“. 10 Зрозумівши Ісус, промовив до них: „Чого прикрість ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила

Мені. **11** Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. **12** Бо, виливши миро оце на тіло Моє, вона те вчинила на похорон Мій. **13** Поправді кажіть вам: де тільки оця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ **14** Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, **15** і сказав: „Щоб хочете дати мені, — і я вам його видам?“ І вони йому виплатили тридцять срібняків. **16** І він відтоді шукав слухного часу, щоб видати його. **17** А першого дня Опрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали йому: „Ді хочеш, щоб ми приготували пасху спожити Тобі? **18** А Він відказав: „Ідіть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. **19** І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готувати. **20** А коли настав вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. **21** І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“. **22** А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати його: „Чи не я то, о Господи?“ **23** А Він відповів і промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. **24** Людський Син справді йде, як про нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ **25** Юда ж, зрадник його, відповів і сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Відказав Він йому: „Ти сказав“. **26** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав своїм учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє“. **27** А взявши чашу, і подяку вчинивши, Він подав їм і сказав: „Пийте з неї всі, **28** бо це — кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів! **29** Кажіть ж вам, що віднині не питиму Я від цього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новим питиму в Царстві Мого Отця“. **30** А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. **31** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокусіться ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пастиря, — і розпорошаться вівці отари“. **32** По воскресінні ж своїм Я вас випереджу в Галілею“. **33** А Петро відповів і сказав йому: „Якби й усі спокусились про Тебе, — я не спокуюсь ніколи“. **34** Промовив до нього Ісус: „Поправді кажіть тобі, що ночі цієї, перше ніж

заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. **35** Говорить до нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали й усі учні. **36** Тоді з ними приходив Ісус до місцевости, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки підіть і помолюся отам“. **37** І, взявши Петра й двох синів Зеведеєвих, зачав сумувати й тужити. **38** Тоді промовляє до них: „Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут, і попильуйте зо Мною“. **39** І, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хочу, а як Ти“. **40** І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильувати зо Мною? **41** Пильуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — бадьбрий бо дух, але немічне тіло“. **42** Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“ **43** І, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. **44** І, залишивши їх, знов пішов, і помолвився втретє, те саме слово промовивши. **45** Потому приходив до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблизилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський. **46** Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зрадник!“ **47** І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших народу з мечами та киями. **48** А зрадник його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілую, то Він, — беріть його“. **49** І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю!“ І поцілував його. **50** Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопили його. **51** А ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меча свого віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. **52** Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть. **53** Чи ти думаєш, що не можу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легіонів анголів? **54** Але як має збутись Писання, що так статися мусить?“ **55** Тієї години промовив Ісус до народу: „Немов на розбійника вийшли з

мечами та кійями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви. 56 Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повтікали. 57 А вони схопили Ісуса, і повелі до первосвященника Кайяфи, де зібралися книжники й старші. 58 Петро ж здалека йшов услід за Ним аж до двору первосвященника, і, ввійшовши всередину, сів із службою, щоб бачити кінець. 59 А первосвященники та увесь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заповідати Йому, 60 і не знаходили, хоч кривосвідків багато підходило. Аж ось накінець з'явилися двоє, 61 і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. 62 Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать супроти Тебе?“ 63 Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“ 64 Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних приходитьиме!“ 65 Тоді первосвященик роздёр одержу свою та й сказав: „Він богозневажив! Навщо нам ще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Його богозневагу! 66 Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ 67 Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по щоках Його, інші ж кійями били, 68 і казали: „Пророкуй нам, Христе, хто то вдарив Тебе?“ 69 А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до Нього служниця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“ 70 А він перед всіма відрікся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. 71 А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала привяним там людям: „Оцей був з Ісусом Назаряніном!“ 72 І він знову відрікся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ 73 Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе“. 74 Тоді він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ І заспівав півень хвилі тієї. 75 І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав ранок, усі первосвященики й старші народу зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заповідати смерть. 2 І, зв'язавши Його, повелі, та й Понтію Пилату намісникові віддали. 3 Тоді Юда, що видав Його, як побачив, що Його засудили, розкався, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, 4 та й сказав: „Я згрішив, невинну кров видавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. 5 І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. 6 А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годиться покласти до сховку церковного, — це ж бо заплата за кров“. 7 А порадившись, купили на них поле ганчарське, щоб мандрівників ховати, 8 чому й зветься те поле „полем крові“ аж до сьогодні. 9 Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, 10 і дали їх за поле ганчарське, як Господь наказав був мені“. 11 Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же йому відказав: „Ти кажеш“. 12 Коли ж первосвященики й старші Його винували, Він нічого на те не відказував. 13 Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідкують?“ 14 А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. 15 Мав же намісник звичай відпускати на свято народові в'язня одного, котрого хотіли вони. 16 Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва. 17 І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?“ 18 Бо він знав, що Його через заздрощі видали. 19 Коли ж він сидів на суддівім сидінні, його дружина прислала сказати йому: „Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього“. 20 А первосвященики й старші попідмовляли народ, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заповідати. 21 Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“ Вони ж відказали: „Варавву“. 22 Пилат каже до них: „А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?“ Усі закричали: „Нехай розп'ятий буде!“ 23 А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“ Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай розп'ятий

буде!“ 24 І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його! Самі ви побачите“. 25 А весь наро́д відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“ 26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був. 27 Тоді то намісникові воякі, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. 28 І, роздягнувши Його, багрянлицю наділи на Нього. 29 І, сплівши з терніни вінка, поклáli Йому на голову, а тростину в правицю Його. І, навко́лішки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ 30 І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. 31 А коли назнущалися з Нього, зняли з Нього плаща́, і зодягнули в одержу Його. І повелі́ Його на розп'яття́. 32 А виходячи, стріли одного кіринеянина, — Сімон на ймення, — його змусили нести для Нього хреста. 33 І, прибувши на місце, що зветься Голго́фа, цебто сказати „Череповище“, 34 дали́ Йому пити вина, із гірко́тою змішаного, — та, покуштувавши, Він пити не схотів. 35 А розп'явши Його, вони поділили одержу Його, кинувши жереба. 36 І, поса́давши, стерегли́ Його там. 37 І напис провину Його помістили над Його головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. 38 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників: одного правору́ч, а одного лівору́ч. 39 А хто побіч проходив, Його лихосло́вили та головами своїми хитали, 40 і казали: „Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — спаси Само́го Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!“ 41 Так само ж і первосвященники з книжниками та старші́ми, насміхаючися, говорили: 42 „Він інших спасає, — а Само́го Себе не може спасти́! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому! 43 Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому́. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“. 44 Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. 45 А від години шостої аж до години дев'ятої — те́мрява сталась по ці́лій землі! 46 А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучні́м голосом, кажучи: „Елі, Елі, ламá савахта́ні?“ цебто: „Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?“ 47 Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Іллію. 48 А один із них

зараз побіг і взяв губку та, оцтом її напóвнивши, настромив на тростину́ й давав Йому пити. 49 Інші казали: „Чекай но, побачмо, — чи прийде Ілля визволити Його“. 50 А Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. 51 І ось завіса у храмі роздерлась надво́є — від ве́рху аж додолу, і земля потрясла́ся, і зачали́ розпада́тися скелі, 52 і повідкривались гробі́, і повставало багато тіл спочилих святих, 53 а з гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьо́м з'явилися. 54 А сотник та ті, що Ісуса з ним стерегли́, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже́ й казали: „Він був справді Син Божий!“ 55 Було там багато й жінок, що дивилися здалека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислугóвували. 56 Між ними була́ Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йо́сипа, і мати синів Зеведе́євих. 57 А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Аримате́ї, на ім'я Йо́сип, що й сам був навчався в Ісуса. 58 Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. 59 І взяв Йо́сип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотно́, 60 і поклав його в гробі́ ново́му свої́м, що був висік у скелі. До дверей гробови́х привалив він великого каменя, та й відійшов. 61 Була́ ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. 62 А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященники та фарисеї́, 63 і казали: „Пригадали ми, пане, собі, що обмáнець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскресну“. 64 Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні́ Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не казали наро́дові: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу“. 65 Відказав їм Пилат: „Сторо́жу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. 66 І вони відійшли, і, запеча́тавши каменя, біля гробу сторо́жу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в ти́жні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. 2 І великий ось ставсь землетру́с, бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу ка́меня, та й сів на ньому. 3 Його ж постать була́, як та бли́скавка, а шати його були білі, як сніг. 4 І від стра́ху перед ним затряслася сторо́жа, та й стала, як мертва. 5 А

ангол озвався й промовив жінкам: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. 6 Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він. 7 Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“ 8 І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. 9 Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Радійте!“ Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. 10 Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“ 11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященикам розповіли все, що сталося. 12 І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і дали сторожі чимало срібняків, 13 і сказали: „Розповідайте: Його учні вночі прибулі, — і вкрали Його, як ми спали. 14 Як почує ж намісник про це, то його ми переконаємо, і від клопоту визволимо вас“. 15 І, взявши вони срібнякі, зробили, як наведено їх. І пронеслося слово оце між юдеями, і тримається аж до сьогодні. 16 Одинадцять же учнів пішли в Галілею на гору, куди звелів їм Ісус. 17 І як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався. 18 А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дана Мені всяка влада на небі й на землі. 19 Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, 20 навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку“! Амїнь. (aiōn g165)

Від Марка

1 Початок Єв'ангелії Ісуса Христа, Сина Божого.
2 Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ — **4** виступив був так Іван, що в пустині христив та проповідував хрищення на покаїння — для прощення гріхів.
5 І до нього приходила вся країна Юдейська та всі ерусалімляни, і в річці Йордані від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одержу з верблюжого в'олосу, і мав пояс ремінний на стегна своїх, а їв сарану та мед польовий. **7** І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінець від узуття Його. **8** Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“. **9** І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордані. **10** І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сходив на Нього. **11** І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** І зараз повів Його Дух у пустиню. **13** І Він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатані, і перебував зо звіринню. І служили Йому анголі. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Єв'ангелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Єв'ангелію!“ **16** А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Сімона та Андрія, брата Симонового, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **17** І сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблю, що станете ви ловцями людей“. **18** І зараз вони свого невода кинули, — та й пішли вслід за Ним. **19** А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведеевого та брата його Івана, що й вони в човні невода лагодили. **20** І зараз покликав Він їх. І вони залишили батька свого Зеведєя в човні з робітниками, — і пішли вслід за Ним. **21** І приходять вони в Капернаум. І негайно в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчати зачав. **22** І дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники. **23** І зараз у

їхній синагозі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, **24** і сказав: „Що Тобі до нас, Ісусе Назаряніне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **25** Ісус же йому наказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ **26** І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього. **27** І жахнулися всі, — аж питали вони один одного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть духам нечистим наказує Він, — і вони Його слухають“. **28** І чутка про Нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні. **29** І вийшли вони із синагоги небавом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Симонового й Андрієвого. **30** А теща Симонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї Йому. **31** І Він підійшов і підвів її, узявши за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала прислужувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали принести до Нього недужих усіх та біснуватих. **33** І все місто зібралося перед дверима. **34** І Він уздоровив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох дємонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** А над ранком, як дуже ще темно було, уставши, Він вийшов і пішов у місце самотнє, і там молився. **36** А Сімон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. **37** І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“. **38** А Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та околиць міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“. **39** І пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв. **40** І приходив до Нього прокажений, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очістити мене!“ **41** І змилосердився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хочу, — будь чистий!“ **42** І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. **43** А Він, погрозивши йому, зараз вислав його, **44** і йому наказав: „Гляди, — не оповідай нічого нікому. Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, їм на свідцтво“. **45** А він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебував віддалік по самотніх місцях. І сходилися звідусюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернаґу, то чутка пішла, що Він удома. **2** І зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при двєрях. А Він їм виголошував слово. **3** І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. **4** А що через нарѳд до Ньѳго наблизитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звисили ложе, що на ньому лежав розслаблений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: **7** „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самѳго?“ **8** І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Щѳ таке ви в серцях своїх думаете? **9** Щѳ легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи“? **10** Але щѳб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі“, — каже розслабленому: **11** „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **12** І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: „Ніколи такого не бачили ми!“ **13** І вийшов над море Він знов. А весь натовп до Нього приходив, — і Він їх навчав. **14** А коли Він проходив, то побачив Левія Алфієвого, що сидів на митниці, і каже йому: „Иди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **15** Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним. **16** Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“ **17** А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лїкаря не потребують здорові, а слабї. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покаяння).“ **18** А учні Іванові та фарисейські пѳстили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські пѳстять, а учні Твої не пѳстять?“ **19** Ісус же промовив до них: „Хїба пѳстити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодїй? Доки мають вони молодѳго з собою, то пѳстити не можуть. **20** Але прїйдуть ті дні, коли заберуть молодѳго від них, — то й пѳстити бѳдуть вони за тих днів. **21** І не пришиває ніхто до старої одежі

лѳтки з сукна сировѳго, а як ні, то край лѳтки нової одірветься там від старої, — і дірка стане ще гірша. **22** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попрориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до новїх бурдюків“. **23** І сталось, як Він перехѳдив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колѳсся зривати. **24** Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годїться?“ **25** А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? **26** Як він увїйшов був до Божого дому — за первосвященника Авїятара, — і спожив хлїби показні, яких їсти не можна булѳ, — тільки священникам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ **27** І сказав Він до них: „Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи, **28** а тому то Син Людський Господь і суботї“.

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. **2** І, щѳб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздорѳвить. **3** І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посередїні!“ **4** А до них промовляє: „У суботу годїться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали. **5** І споглянув Він із гнївом на них, засмѳчений закам'янілїстю їхніх сердець, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова! **6** Фарисеї ж негайно пішли та з іродїянами раду зробили на Нього, — як Його погубити. **7** А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І натовп великий ішов вслїд за Ним із Галїлеї й з Юдеї, **8** і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йорданнї, і з Тїру й Сидѳну. Натовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. **9** І сказав Він до учнів Своїх наготовити чѳвна Йому, через натовп, щѳб до Нього не тїснулись. **10** Бо Він багатьѳх уздоровив, так що хто тільки нѳмочї мав, то тїслися до Нього, щѳб Його доторкнутися. **11** І дѳхи нечистї, як тільки вбачали Його, то падали ницѳма перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ **12** А Він їм сувѳро наказував, щѳб вони Його не виявляли. **13** І Він вийшов на гѳру, і покликав, кого Сам хотїв; вони ж приступили до Нього. **14** І визначив Дванадцятьѳх, щѳб із Ним перебували, і

щоб послати на проповідь їх, 15 і щоб мали вони владу вздоровляти недуги й вигонити дємонів. 16 І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сїмона, і дав йому ймення Петро, 17 і Якова Зеведєєвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергєс, цебто „сини грóмові“, 18 і Андрїя, і Пилипа, і Вартоломїя, і Матвія, і Хому́, і Якова Алфїєвого, і Тадєя, і Сїмона Кананїта 19 та Юду Іскарїотського, що й видав Його. 20 І приходять до дому вони. І знову зібралось наро́ду, що вони не могли навіть хліба з'їсти. 21 І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовїтий. 22 А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзеву́ла, і виганяє дємонів силою князя дємонів. 23 І, закликавши їх, Він у прїтчах до них промовляв: „Як може сатанá сатану виганяти? 24 І коли царство поділиться супроти себе, — не може всто́яти те царство. 25 І коли дїм поділиться супроти себе, — не може всто́яти той дїм. 26 І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе всто́яти він, але згине. 27 Ніхто бо не може вдєртись у дїм дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує госпóду його. 28 Поправді кажу вам, що прóбстяться людським синам усі прóгрїхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. 29 Але, хто богознева́жить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, алє грїху вічному він підпадає“. (аїѠп g165, аїѠnios g166) 30 Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. 31 І поприходили мати Його та брати Його, і, óсторонь ставши, послали до Нього і Його виклика́ли. 32 А наро́д кругом Нього сидів. І казали Йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сєстри Твої он про Тебе питаються óсторонь“. 33 А Він їм відповів і сказав: „Хтó Моя мати й брати?“ 34 І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та брáття Мої! 35 Бо хто Божу волю чинитиме, тóй Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато наро́ду, так що Сам Він до чóвна на морі ввійшов і сидів, а наро́д увесь був на землі покрай моря. 2 І багато навчав Він їх прїтчами, і в науці Своїй їм казав: 3 „Слухайте, — вийшов сіяч ось, щоб сіяти. 4 І як сіяв, упало зєрно одне край дороги, — і налетіли пташкі, і

його повідзьобували. 5 Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, де не мало багато землі, — і негайно зійшло, бо земля неглибока була; 6 а як сонце зійшло — то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. 7 А інше впало між тєрен, і вигнався терен, і його поглиу́шив, — і плóду воно не далó. 8 Інше ж упало на добрую землю, — і дало плід, що посхóдив і ріс; і видало втрїдцятєро, у шїстдєсят і в сто раз “. 9 І сказав: „Хто має в́уха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 10 І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма́ про цю прїтччу. 11 І Він їм відповів: „Вам да́но пізнати таємніці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в прїтчах, 12 щоб „оком дивились вони — і не бачили, в́ухом слухали — і не зрозуміли, щоб коли вони не наверну́лися, і відпу́щені б́удуть грїхи їм!“ 13 І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! 14 Сїяч сїє слово. 15 А котрі край дороги, де сїється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посїяне в них. 16 Так само й посїяні на кам'яністому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радїстю зараз приймають його, 17 та коріння не мають у собі й непостїйні; а збóдом, як ўтиск або переслїдування наступає за слово, вони спокушаються зараз. 18 А між терен посїяне, — це ті, що слухають слово, 19 але клóпоти цьогосвітні й омана багатства та різні бажáння ввіходять, та й заглушують слово, — і плóду воно не дає. (аїѠп g165) 20 А посїяне в добрую землю — це ті, що слухають слово й приймають, — і родять утрїдцятєро, у шїстдєсят і в сто раз “. 21 І сказав Він до них: „Чи світло принóсять на те, щоб поставити його під пос́удину, чи може під ліжку? А не щоб поставити на свїтільнику? 22 Бо немає нічого захованого, що не вїявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. 23 Хто має в́уха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 24 І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете мїряти, такою відмїряють вам, і додадуть вам. 25 Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. 26 І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, 27 і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає пáростки та росте, хоч не знає він, як. 28 Бо родить земля сама з себе: перше вру́на, потім кóлос, а тоді повне збїжжа на

колосі. 29 А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпá, бо настали жнивá“. 30 І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі предстáвим його? 31 Воно — як те зёрно гíрчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі зёмні насіння. 32 Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зілля́ більше, і віття пускає велике такé, що кублитись може в тіні його птаство небесне“. 33 І такими притчами багатьома́ Він їм слово звiщав, поскільки вони могли слухати. 34 І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснявав усе. 35 І сказав Він до них того дня, коли вечір настав: „Переплиньмо на той бiк“. 36 І, лишивши наро́д, узяти із собою Його, як у чóвні Він був; і інші човні́ були з Ним. 37 І зняла́ся ось буря велика, а хвилі вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнився! 38 А Він спав на кормі́ на подушці... І вони розбудили Його та й сказали Йому: „Учителю, чи Тобі байдуже́, що ми гинемо?“ 39 Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вітер, — і тиша велика настала. 40 І сказав Він до них: „Чо́го ви такі полохливі? Чому віри не маєте?“ 41 А вони налякалися стра́хом великим, і говорили один до одно́го: „Хто ж це такий, що вітер і море слухняні́ Йому?“

5 І на другий бiк моря вони прибули́, до землі Гада́рінської. 2 І як вийшов Він із чóвна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних пече́р, що мав духа нечистого. 3 Він мешкання мав у гроба́х, і ніхто й ланцюга́ми зв'язати не міг його, 4 бо часто кайдана́ми та ланцюга́ми в'язали його, але він розривав ланцюги́ та кайдани́ торóщив, — і ніхто не міг угамува́ти його. 5 І він повсякчас перебува́в день і ніч у гроба́х та в гора́х, — і кричав, і бився об ка́мiння. 6 А коли він Ісуса побачив здале́ка, то прибіг, і вклонився Йому, 7 і закричав гучни́м голосом, кажучи: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину́ Бога Всеви́шнього? Богом Тебе заклинаю, — не муч Ти мене!“ 8 Бо сказав Він йому: „Вийди, ду́ше нечистий, із лю́дини!“ 9 І запитав Він його: „Як тобі на ім'я?“ А той відповiв: „Леги́он мені йме́ння — багато бо нас“. 10 І він Його дуже́ просив, щоб їх не висилав із тієї землі. 11 Пасся ж там на горі́ гурт великий свине́й. 12 І просилися де́мони, кажучи: „Пошли нас у свине́й,

щоб у них ми ввійшли“. 13 І дозволив Він їм. І повихóдили духи нечисті, і в свине́й увійшли. І гурт кинувся з кручі́ до моря, — а було зо дві тисячі́ їх — і вони потопилися в морі. 14 А їхні пастухи повтікали та в місті́ й по селах звiстали. І повихóдили люди побачити, що́ сталося. 15 І прийшли до Ісуса й побачили, що той бiснுவатий, що мав леги́она, убрáний сидів, і при умі, — і полякались вони. 16 Самовiдці ж їм розповiли, що́ сталося з тим бiснуватим, також про свине́й. 17 І вони стали благати́ Його, щоб пішов Собі́ з їхнього кра́ю. 18 А як Він сів до чóвна, то бiснуватий став просити́ Його, щоб залиши́тися з Ним. 19 Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Иди до дому свого, до своїх, і їм розповiж, які речі великі́ Госпо́дь учинив тобі, і як змилювався над тобою!“ 20 І пішов він та в Десятимісті́ зачав проповiдувати, які речі великі́ Ісус учинив йому. І всі́ дивувались! 21 І коли переплив Ісус чóвном на той бiк iзнов, то до Нього зiбралось багато наро́ду. І був Він над морем. 22 І приходить один із старших синагоги, на йме́ння Яі́р, і, як побачив Його, припадає до ніг Йому, 23 і дуже́ благає Його та говорить: „Моя дочка́ кiнчається. Прийди ж, поклади Свої́ руки на неї́, щоб видужала та жилá!“ 24 І пішов Він із ним. За Ним на́товп великий ішов, і тиснувся до Нього. 25 А жiнка одна, що дванадцять ро́ків хворою на кровоте́чу була́, 26 що чимало натерпи́лася від багатьох ліка́рів, і витратила все добро́ своє, та ніякої́ помочі́ з того не мала, а прийшла ще до гiршого, 27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через на́товп iзза́ду, і доторкну́лась до одежі́ Його. 28 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнусь до одежі́ Його, то одужаю“. 29 І висохло хвилі́ тієї́ джерело́ кровотечі́ її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги́! 30 І в ту мить Ісус вичув у Собі́, що вийшла з Нього сила. І Він до наро́ду звернувся й спитав: „Хто́ доторкнусь до Моєї́ одежі́?“ 31 І відказали Йому Його учні́: „Ти бачиш, що тисне на Тебе наро́д, а питається: Хто́ доторкнусь до Мене?“ 32 А Він навкру́ги поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 І жiнка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду́ Йому розповiла. 34 А Він їй сказав: „Твоя віра, о дóчко, спасла тебе; іди з миром, і здоровою будь від своєї́ недуги́!“ 35

Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?“ 36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайся, — тільки віруй! 37 І Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 І приходять у дім старшини синагоги, і Він бачить метушню та людей, що плакали та голосили. 39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви метушитеся та плачете? Не вмерло дівчá, але спить!“ 40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх випровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівчá. 41 І взяв Він за руку дівчá та й промовив до нього: „Таліта, кумі“ що значить: „Дівчáтко, кажú тобі — встань!“ 42 І в ту мить підвелося й ходило дівчá; а років мало з дванадцять. І всі зараз жажнулися з дива великого! 43 А Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї батьківщини, а за Ним ішли учні Його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синагозі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що дана Йому? І що за чуда, що стаються руками Його? 3 Хіба ж Він не тєсля, син Маріїн, брат же Якову, і Йібсипу, і Юді та Сімонові? А сестри Його хіба тут не між нами?“ І вони спокушáлися Ним. 4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровів. 6 І Він дивувався їх невірству. І ходив Він по сєлах навкрúг та навчав. 7 І, закликавши Дванадцятьо́х, зачав їх по двох посилати, і владу їм дав над нечистими дúхами. 8 І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім пáлиці тільки самої: ні тóрби, ні хліба, ані мідяків у свій чєрес, 9 а ходити в сандáлях, „і двох убрань не носити“. 10 І промовив до них: „Коли ви де ввійдете в дім, залишáйтеся там, аж поки не вийдете звідти. 11 А як місто яке вас не прийме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусіть порошок, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажú вам, — легше бúде Содóму й Гомóррі дня судного, аніж місту тому!“ 12 І вийшли вони, і проповідували, щоб кáялися. 13 І багато вигóнили дємонів, і оливою хворих багато

намáщували — і вздоровляли. 14 І прочув про Ісуса цар Ірод, — бо ім'я́ Його стало загáльно відоме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому твóряться чúда від нього. 15 Інші впевнáли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. 16 А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ 17 Той бо Ірод, пославши, схопив був Івана, і в в'язниці закув його, через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею. 18 Бо Іван казав Іродові: „Не годітьсá тобі мати за дружину жінку брата свого!“ 19 А Іродійда лúтилась на нього, і хотіла йому смерть заподіяти, та не могла. 20 Бо Ірод боявся Івана, знаючи, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бентєжився, але слухав його залюбки. 21 Та настав день догідний, коли дня народження Ірод справляв був бенкетá вельмóжам своїм, і тисячникам, і галілейській старшині, 22 і коли прийшла дочка тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ 23 І поклявся він їй: „Чого тільки від мєне попросиш, то дам я тобі, — хоча б і півцарства могó!“ 24 Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відказала: „Голови Івана Христителя“. 25 І зараз квапливо вернулась вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полумиску голову Івана Христителя!“ 26 І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були при столі, не схотів їй відмовити. 27 І цар зараз послав воякá, і звелів принєсти Іванову голову. 28 І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його гóлову на полумискові, і дівчати віддав, а дівчá віддалó їй своїй матері. 29 А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до грóбу поклали його. 30 І посхóдилися до Ісуса апóстоли, і розповіли Йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. 31 І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу приходило та відбувало, аж навіть не мали коли й поживитись. 32 І відпливли вони чóвном окремо до місця безлюдного. 33 І побачили їх, коли плінули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. 34 І, як вийшов

Ісус, Він побачив багато наро́ду, — і змілювався над ними, бо були, „немов вівці, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. **35** І, як минуло вже ча́су доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „ Це місце безлю́дне, а година вже пізня. **36** Відпусти їх, — нехай пі́дуть в оса́ди та се́ла близькі, і куплять собі чого їсти“. **37** А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали Йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті дина́ріїв, і дати їм їсти?“ **38** А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розізнавши, сказали: „П'ять хлібів та дві риби“. **39** І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля о́дного. **40** І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдесят. **41** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби́, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. **42** І всі їли й наїлися! **43** А з кусків позосталих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. **44** А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! **45** І зараз звелів Своїм учням до чо́вна сідати, і на то́й бік поплинути до Ві́фсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить наро́д. **46** І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на го́ру. **47** А як вечір настав, чо́вен був серед моря, а Він Сам один на землі. **48** Коли ж Він побачив, як вони веслува́нням мордуються, — бо вітер їм був супро́твний, — о четвертій сторо́жі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи́, і хотів їх минувати. **49** А вони, як побачили, що йде Він по морю, поду́мали, що то ма́ра, та й стали кричати, **50** бо Його всі побачили та налякались. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ **51** І ввійшов Він у чо́вен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, **52** бо не зрозуміли чуда про хліби́, бо серце їхнє було затверділе. **53** Перепливши ж вони, прибули́ в землю Генісарéтську й прича́лили. **54** І, як вони повиходили з чо́вна, люди зараз пізнали Його, **55** і порозбігались по всій тій околиці́, і стали на ложах недужих прино́сити, де тільки прочули були, що Він є. **56** І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осе́ль, — клали недужих на майда́нах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього доторкувався, той був уздорóвлений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули́ із Єрусалиму, **2** і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. **3** Бо фарисеї й усі юдеї́, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не виміють рук; **4** а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони прийняли́, щоб доде́ржувати: миття чаш, і глеків, і мідяно́го посуду. **5** І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“ **6** А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Іса́я, як написано: „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене. **7** Та однак надарéмне шанують Мене, бо навчають наук — лю́дських за́повідей“. **8** Занеха́вши заповідь Божу, переда́нь лю́дських ви трима́єтесь: обмиваєте глеки та чаші, і багато такого подібно́го й іншого робите ви“. **9** І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. **10** Бо Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“. **11** А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корва́н, чи дар Богові те, чим би ти скориста́ти́сь від мене хотів, **12** то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, **13** порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. **14** І Він зно́ву покликав наро́д і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! **15** Немає нічого назóвні лю́дини, що, увиходячи в неї́, могло б опога́нити її́; що ж із неї́ виходить, — те лю́дину опога́нює. **16** Коли має хто ву́ха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **17** А коли від наро́ду ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про прі́тччу. **18** І Він їм відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззо́вні в лю́дину, — не може опога́нити її́? **19** Бо не входить до серця йому́, але до животá, і виходить назóвні, очищуючи всяку їжу“. **20** А далі сказав Він: „Що з лю́дини виходить, — те лю́дину опога́нює. **21** Бо зсерéдини, із лю́дського серця виходять лихі думки́, розпу́ста, краді́ж, душогу́бства, **22** перéлюби, зди́рства, лукавства, підступ, безсти́дства, завидю́ще око, богозневага,

гóрдощі, бéзум. 23 Усе эле це виходить зсерéдини, — і людíну опогáнюе!“ 24 І встав Він, і звідти пішов у землю тírську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідався, та не міг утаїтись. 25 Негайно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 А ця жінка грекіня булá, родом сирофінікіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочкí її дéмона вигнав. 27 А Він їй сказав: „Дай, щоб перше наїлися діти, — не годиться бо хлiб забирати в дітей, і кинути щенятам!“ 28 А вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щеня́та їдять під столом від дитячих кришо́к“. 29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — дéмон вийшов із твоєї дочкí!“ 30 А коли вона в дiм свiй верну́лась, то знайшла, що дочка́ на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 І вийшов Він знов із краiв тírських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через окóлиці Десятимiстя. 32 І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 І взяв Він його від народу самóго, і вклав пальці Свої йому в вóха, і, сплюнувши, доторкнувся його язика́. 34 І, на небо споглянувши, Він зiдхнув і промовив до нього: „Еффатá“; цебо: „Вiдкрийся!“ 35 І відкрилися вóха йому, і путо його язика розв'язало́сь негайно, — і він став говорити вира́зно! 36 А Він їм звелiв, щоб нікому цього не розповідáли. Та що бiльше наказував їм, то ще бiльш розго́лошували. 37 І дóже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а нiмим — говорити!“

8 Тими днями, коли було зно́ву багато наро́ду, а їсти не мали чо́го, покликав Він учнів Своiх та й промовив до них: 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, та їсти не мають чо́го. 3 А коли відпу́щу їх голодних до їхніх доми́вок, то осла́бнуть у дорозі, бо деякі з них поприхо́дили здалека“. 4 І відказали Йому Його учні: „Звiдки зможе хто нагодувати їх хлiбом отут у пустині? 5 А Він їх запитав: „Скільки маєте хлiба?“ Вони ж повiдомили: „Сéмеро“. 6 Тоді Він народу звелiв на землі посiдати. І, взявши сéмеро хлiба, вiддавши подяку, Він поламав і дав учням Своiм, щоб роздати. А вони роздавали наро́довi, 7 І мали вони трохи рiбок; і Він їх поблагословив, і роздати звелiв також їх. 8 І всі їли й наїлися,

а з позосталих кусків сiм кошiв назбирали. 9 А їдцiв було тисяч з чотири! 10 І всiв Він негайно до чо́вна з Своiми учнями, та й прибув до землі далману́тської. 11 І вийшли фарисеi, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробóвуючи, хотiли вiд Нього озна́ки із неба. 12 А Він тяжко зiдхнув у Своiм дусi й промовив: „Яко́ї ознаки цей рiд вимагае? Поправдi кажú вам, що родовi цьому ознака не буде дана!“ 13 І покинув Він їх, усiв знову до чо́вна, і на то́й бiк вiдбу́в. 14 І забули вони взяти хлiба, і крiм одно́го буханця́, у чо́вні не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейско́ї розчiни й розчiни Iродово́ї!“ 16 Вони ж мiркували й казали один до одного, що хлiба не мають вони. 17 А Исус, знавши те, промовляе до них: „Чо́го ви мiркуете, що хлiба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумiєте? Чи ще маєте серце своє затвердiлим? 18 „Мавши очi — не бачите, і мавши вóха — не чуєте?“ І не пам'ятаєте, 19 коли п'ять хлiбiв Я ламав на п'ять тисяч, — скiльки повних кошiв із кускiв ви зiбрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сiм на чотири тисячi, — скiльки кошикiв повних з кускiв ви зiбрали?“ І вiдказують: „Сiм“. 21 І сказав Він до них: „Ви ще не розумiєте?“ 22 І приходять вони в Вiфса́йду. І приводять до Нього слiпого, і благають Його, щоб доторкну́вся до нього. 23 І взяв Він слiпого за руку, та й вивiв його за село. І послiнивши очi йому, поклав руки на нього, і питався його, чи що бачить. 24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, якi ходять, немов би дере́ва“. 25 Потiм знов Він поклав Своi руки на очi йому, — і прозрiв той, і одужав, і вира́зно став бачити все! 26 І послав Він додому його й наказав: „До села й не заходь, і нікому в селi не розповідáй!“ 27 Потому пішов Исус й учні Його до сiл Кесарiї Пилипово́ї, а в дорозі питав Своiх учнiв, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“ 28 Вони ж вiдповiли Йому, кажучи: „За Івана Христителя, другi — за Іллю́, а iншi — за одно́го з пророкiв“. 29 І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро йому в вiдповідь каже: „Ти — Христос!“ 30 І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали! 31 І почав їх навчати, що Сино́вi Лю́дському треба багато страждати, і Його вiдчураються старшi, і первосвященики, і книжники, і Він буде вбитий, —

але третього дня Він воскресне. 32 І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв набік Його, і Йому став перечити. 33 А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорів і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!“ 34 І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде! 35 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євangelії, той її збереже. 36 Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапа́стить? 37 Або що наза́мін дасть людина за душу свою? 38 Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелю́бнім та грішнім, того посоромітьс́я також Син Лю́дський, як прийде у славі Свого Отця з ангола́ми святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді кажу вам, що деякі з тут-о при́вних не скушту́ють смерти, аж поки не ба́читимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“. 2 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на го́ру високу самих. І Він переобрази́вся перед ними. 3 І стала одежа Його осяйна́, дуже біла, як сніг, якої білі́льник не зміг би так вибілити на землі! 4 І з'явивсь їм Ілля́ та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. 5 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, до́бре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. 6 Бо не знав, що́ казати, бо були́ перелякані. 7 Та хмара ось їх заслоні́ла, і голос почувся із хмари: „Це Син Мій Улю́блений, — Його слухайтеся!“ 8 І зараз, звівши очі свої, вони вже ніко́го з собою не бачили, крім Самого Ісуса. 9 А коли з гори схóдили, Він їм наказав, щоб ніко́му того не казали, що́ бачили, аж поки Син Лю́дський із мертвих воскресне. 10 І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що́ то є: „воскреснути з мертвих“. 11 І вони запитали Його та сказали: „Що́ це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ 12 А Він відказав їм: „Тож Ілля́, коли прийде по́переду, усе приготу́є. Та як же про Лю́дського Сина написано, що́ мусить багато Він вітерпіти, і буде знева́жений? 13 Але вам кажу́, що́ й Ілля́ був прийшов, — та зробили йому, що́

тільки хотіли, як про нього написано“. 14 А коли поверну́лись до учнів, коло них вони вгледі́ли безліч наро́ду та книжників, що сперечалися з ними. 15 І негайно весь на́товп, як побачив Його, сполохну́вся із дива, і назустрі́ч побіг, і став вітати Його. 16 І запитався Він їх: „Про що́ спереча́єтесь з ними?“ 17 І Йому відповів один із на́товпу: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого́, що́ духа німого він має. 18 А як він де схóпить його, то об землю кидає ним, — і він піну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм учням, щоб прогнали його, — та вони не змогли“. 19 А Він їм у відповідь каже: „О, роде невірний, — доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене його!“ 20 І до Нього того привелі́. І як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися піною. 21 І Він запитав його ба́тька: „Як давно́ йому сталося це?“ Той сказав: „Із дити́нства. 22 І по́часту кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити. Але коли можеш що́ Ти, то змилуйсь над нами, і нам поможи!“ 23 Ісус же йому відказав: „Щодо того твого „коли можеш“, — то тому́, хто вірує, все можливе!“ 24 Зараз ба́тько хлоп'я́ти з слізьми закричав і сказав: „Вірую, Господи, — поможи недові́рству мо́єму!“ 25 А Ісус, як побачив, що на́товп збігається, то нечистому духові наказав, і сказав йому: „Ду́ше німий і глухий, тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входь!“ 26 І, закричавши та мі́цно затрясши, той вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багато-хто стали казати, що помер він. 27 А Ісус узяв за руку його та й підвів його, — і той устав. 28 Ко́ли ж Він до дому прийшов, то учні питали Його самото́ю: „Чому ми́ не могли його вигнати?“ 29 А Він їм сказав: „Цей рід не вихо́дить інакше, як тільки від молитви та по́сту“. 30 І вони вийшли звідти, і прохóдили по Галілеї. А Він не хотів, щоб довідався хто. 31 Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Лю́дський Син буде віданий лю́дям до рук, і вони Його вб'ю́ть, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“ 32 Вони ж не зрозумі́ли цьо́го сло́ва, та боялись Його запитати. 33 І прибу́ли вони в Каперна́ум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про що́ міркува́ли в дорозі?“ 34 І мовчали вони, — сперечалися бо промі́ж себе в дорозі, хто найбільший. 35 А як сів, то покликав Він

Дванадцятьо́х, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ 36 І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: 37 „Коли хто в Ім'я Моє прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ 38 Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм демонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. 39 А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би небаром лихословити Мене“. 40 Хто бо не супроти нас, — той за нас! 41 І коли хто напоїть вас кұхлем води в Ім'я Моє ради того, що ви Христові, поправді кажу вам: той не згубить своєї нагороді! 42 Хто ж споку́сить одного з малих цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, та й кинути в море! 43 І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однорұким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасімого, (Geenna g1067) 44 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 45 І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноногим, ніж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню негасімого], (Geenna g1067) 46 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 47 І коли твоє око тебе спокушає, — вибери його: краще тобі одноо́ким ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної, (Geenna g1067) 48 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь!“ 49 Бо посóлється кожен огнем, і кожна жертва посóлється сіллю. 50 Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, — чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юдейську, на той бік Йордану. І знову зібралися юрби до Нього, і знов Він навчав їх, звичаєм Своїм. 2 І підійшли фарисеї й спитали, Його випробовуючи: „Чи дозволено чоловікові дружину свою відпустити?“ 3 А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“ 4 Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа розводо́вого, та й відпустити“. 5 Ісус же промовив до них: „То за ваше жорстокосердя він вам написав оцю заповідь.“

6 Бог же з початку творіння „створив чоловіком і жінкою їх. 7 Покине тому́ чоловік свого батька та матір, 8 і стануть обє вони одним тілом“, — тим то немає вже двох, але одне тіло. 9 Тож, що Бог спарува́в, — людина нехай не розлұчує!“ 10 А вдома про це учні знов запитали Його. 11 І Він їм відказав: „Хто дружину відпустить свою, та й одружиться з іншою, той чинить перелюб із нею. 12 І коли дружина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перелюб вона“. 13 Тоді попринóсили діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоря́ли. 14 А коли спостеріг це Ісус, то обұрився, та й промовив до них: „Пустіть діток до Мене прихóдити, і не бороніть їм, — бо таких Царство Боже! 15 Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. 16 І Він їх пригорну́в, і поблагословив, на них руки поклавши. 17 І коли вирушав Він у путь, то швидко наблизивсь один, упав перед Ним на коліна, і спитався Його: „Учителю Добрий, — що робити мені, щоб вічне життя вспа́дкува́ти?“ (aiñnos g166) 18 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. 19 Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво“, не кривді, „шануй свого батька та матір“. 20 А він відказав Йому: „Учителю, — це все виконав я ще змалку“. 21 Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: „Одного бракує тобі: іди, розпрóдай, що маєш, та вбогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому приходи́ та й іди вслїд за Мною, узявши хреста“. 22 А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав! 23 І поглянув довкóла Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має багатство, увійти в Царство Боже!“ 24 І учні жажнулись від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! 25 Верблюдові легше пройти через гóлчине вұшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ 26 А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“ 27 Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це лю́дям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ 28 А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“. 29 Ісус відказав: „Поправді кажу вам:

Немає такого, щоб дім полишив, чи братів, чи сестёр, або матір, чи ба́тька, або діти, чи поля ради Мене та ради Єв́ангелії, **30** і не одержав би в сто раз більше тепер, цього ча́су, серед переслідувань, — домів, і братів, і сестёр, і матерів, і дітей, і піль, а в віці насту́пному — вічне життя. (аіѠн g165, аіѠnios g166) **31** І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими“. **32** Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусали́м. А Ісус ішов по́переду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслі́д за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьо́х, почав їм розповідати, що́ з Ним статися має: **33** „Оце в Єрусали́м ми йдемо́, і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Лю́дський, і засудять на смерть Йо́го, і поганам Йо́го видадуть, **34** і насміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Йо́го бичувати, і вб'ють, — але третього́ дня Він воскресне!“ **35** І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведе́єві, та й кажуть Йо́му: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що́ будемо просити Тебе“. **36** А Він їх поспитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“ **37** Вони ж відказали Йо́му: „Дай нам, щоб у славі Твої́й ми сиділи правору́ч від Тебе один, і лівору́ч один!“ **38** А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрищенням, що Я ним хрищуся?“ **39** Вони відказали Йо́му: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрищенням, що Я ним хрищусь, ви охриститесь. **40** А сидіти правору́ч Мене та лівору́ч — не Моє це давати, а кому́ угото́вано“. **41** Як почули ж це Де́сятеро, то обурились на Якова та на Івана. **42** А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. **43** Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. **44** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. **45** Бо Син Лю́дський прийшов не на те, щоб служили Йо́му, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох“. **46** І приходять вони в Єрихо́н. А коли з Єрихо́ну виходив Він ра́зом із своїми учнями й з безліччю люду, сидів і просив при дорозі сліпий Вартиме́й, син Тиме́їв. **47** І, прочувши, що то Ісус Назаряні́н, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо

мною!“ **48** І сварились на нього багато-хто, щоб мовча́в, а він ще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **49** І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть сліпого та й кажуть йо́му: „Будь бадьо́рий, устань, — Він кличе тебе“. **50** А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. **51** А Ісус відповів і сказав йо́му: „Що́ ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ Сліпий же Йо́му відказав: „Учителю, — нехай я прозрю!“ **52** Ісус же до нього промовив: „Иди, — твоя віра спасла тебе!“ І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблізились до Єрусалиму, до Вітфагі́й й Віфа́нії, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, **2** і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля́, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. **3** Коли ж скаже хто вам: „Що́ це ви робите?“ відкажіть: „Господь потребує його, — і відішле його сюди зараз“. **4** І вони відійшли, і знайшли те осля́, що прив'язане коло воріт ізнадвору́ було при дорозі, — і відв'язали його. **5** А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Що́ ви робите? По́що осля́ ви відв'язуєте?“ **6** Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх. **7** І вони привели до Ісуса осля́, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. **8** Багато ж наро́ду стелили одержу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зе́лень, натяту в полях. **9** А ті, що йшли перед Ним і поза́ду, викрикували: „Оса́нна! Благослове́нний, хто йде у Господне Ім'я́! **10** Благословенне Царство, що надходить, Отця́ нашого Давида! Оса́нна на висоті!“ **11** Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфа́нію з Дванадцятьма́. **12** А назавтра, коли вони вийшли з Віфа́нії, Він зголоднів. **13** І, побачивши зда́лека фіго́ве дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не зна́йде на ньому чо́го. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя са́мого, — не пора бо на фі́ги була́. **14** І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого пло́ду не з'їв аж повіки!“ А учні Йо́го все те чули. (аіѠн g165) **15** І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і поку́пців

у храмі, і поперевертав столи грошомінам та осло́ни — продавцям голубів. 16 І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. 17 І Він їх навчав і казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мій — буде домом молитви в наро́дів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбійників!“ 18 І почули це первосвященики й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо наро́д дивувався науці Його. 19 А як пізно ставало, вони поза місто виходили. 20 А проходячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня. 21 І, згадавши, Петро го́ворить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“ 22 А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! 23 Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме віру, що станеться так, як го́ворить, — то буде йому! 24 Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповниться вам. 25 І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам про́гріхи ваші. 26 Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам про́гріхів ваших“. 27 І зно́ву прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприходили первосвященики й книжники, і старшіни до Нього, 28 і сказали Йому: „Якою Ти вла́дою все оце чиниш? І хто Тобі вла́ду цю дав, щоб Ти це робив? 29 А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу́ вам, якою Я вла́дою це все чиню. 30 Іванове хрищення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ 31 Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 32 А як скажемо: „Від людей“, — то боялись наро́ду, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. 33 І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажу́ вам, якою Я вла́дою це все чиню“.

12 І почав Він у прітчях до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, відовбав у ньому чавіло, башту поставив, — і віддав його винаря́м, та й пішов. 2 А певного ча́су послав він раба до своїх винарів, щоб прийняти частину плоду з виноградинка в тих винарів. 3 Та вони схопи́ли його та й побили,

і відіслали ні з чим. 4 І зно́ву послав він до них раба іншого, — та й того вони зранили в голову та знева́жили. 5 Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьо́х іще інших, — набили одні́х, а одні́х повбивали. 6 І він мав ще одного, — сина улю́бленого. Наоста́нок послав і тогó він до них і сказав: „Посоромля́ться сина мого́!“ 7 А ті винарі міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, заморду́ймо його, — і нашою спа́дщина буде!“ 8 І вони схопи́ли його та й убили, і викинули його за виноградник. 9 Отож, що́ пан виноградинка зробить? — Він прибу́де та й вигубить тих винарів, і віддасть виноградинка іншим. 10 Чи ви не читали в Писа́нні: „Ка́мінь, що його будівні́чі відкинули, — той нарі́жним став ка́менем! 11 Від Господа стало́ся це, — і дивне воно в оча́х наших“. 12 І шукали Його, щоб схопи́ти, але побоялись наро́ду. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю прітчю сказав. І, лишивши Його, відійшли. 13 І вони вислали деяких із фарисеї́в та іроді́янів до Нього, щоб зловити на слові Його. 14 Ті ж прийшли та й го́ворять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсім ні на ко́го, бо на лю́дське обличчя не диви́шся, а наста́вляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годі́ться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ 15 А Ісус, знавши їх лицемі́рство, сказав їм: „Чого ви Мене випробу́єте? Принесіть Мені грі́ш податковий, щоб бачити“. 16 І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йому відказали: „Кесарі́в“. 17 Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесаре́ве — кесаре́ві, а Бого́ві — Боже!“ І дивувалися з Нього вони. 18 І прийшли до Нього ті саддукеї́, що твердять, ніби нема воскресі́ння, і запитали Його та сказали: 19 „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дру́жину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дру́жину його́, та й відновить насі́ння для брата свого́“. 20 Було сім братів. І перший взяв дру́жину й умер, не лишивши дітей. 21 Другий теж її взяв та й помер, — і він не лишив дітей. Так само і третій. 22 І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. 23 А в воскресі́нні, як воскреснуть вони, то котро́му із них вона дру́жиною буде? Бо семеро мали за дру́жину її“. 24 Ісус їм відказав: „Чи ви не то́му поми́ляєтесь, що не знаєте ані Писа́ння, ані

Божої сили? **25** Бо як із мертвих воскреснуть, то не будуть женитись, ані заміж виходити, але будуть, немов анголі ті на небі. **26** Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеевій книзі, як — при кущі — сказав йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів“, **27** Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь дуже“. **28** А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: „Котра заповідь перша з усіх?“ **29** Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. **30** І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це заповідь перша!) **31** А друга (однакова з нею): „Люби свого ближнього, як самого себе!“ Нема іншої більшої заповіді над цією!“ **32** І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“, **33** і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили“, і що „Любити свого ближнього, як самого себе“, — це важливіше за всі цілопалення й жертви!“ **34** Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не наслідуювався вже питати Його. **35** Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжники кажуть, що ніби Христос — син Давидів? **36** Адже той Давид Святим Духом сказав: „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **37** Сам Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **38** Він же казав у науці Своїй: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах прохажуватись, і привіти на ринках, **39** і перші лавкі в синагогах, і перші місця на прийняттях, **40** що вдовині хати поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осудження приймуть!“ **41** І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як народ мідякі до скарбниці вкидає. І багато заможних укидали багато. **42** І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лепти, цебто гріш. **43** І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. **44** Бо всі клали від

лишка свого, а вона поклала з убогства свого все, що мала, — свій прожиток увесь“.

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — якé то каміння та щó за будівлі!“ **2** Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оці? — Не залишитесь тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: **4** „Скажи нам, коли станеться це? І яка буде ознака, коли все те виконатись має?“ **5** Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів. **6** Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“. І зведуть багатьох. **7** І як про війни почуете ви, і про воєнні чуткі, — не лякайтесь, бо статись належить тому“. Та це ще не кінець. **8** „Бо повстане народ на народ, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпінь породільних. **9** Пильуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. **10** Але перше Євангелія мусить бути народам усім проповідувана. **11** Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся задалегідь, щó вам говорити, — а щó дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. **12** І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. **13** І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! **14** Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. **15** І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. **16** І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одягу свою. **17** Горé ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! **18** Моліться ж, щоб не трапилося це зимою! **19** Будуть бо ті дні такою „скорботою, що її не було з первopочину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. **20** І коли б Господь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради вибраних, кого вибрав, укоротів Він ті дні. **21** Тоді ж, як хто

скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. **22** Бо повстануть христї неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознаки та чуда, щоб спокусити, як можна, і ви́браних. **23** Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперёд. **24** Але за тих днів, по скорбóті отій, „сонце затьміється, і місяць не дасть свого світла. **25** і зóрі спадáтимуть з неба, і сили небесні пору́шаться. **26** І побачать тоді „Сина Лю́дського, що йтиме на хмарах“ із великою поту́гою й славою. **27** І тоді Він пошле Анголів і зберуть Його ви́браних „від вітрів чотирьóх, від кра́ю землі до крайнеба“. **28** Від дерева ж фігового навчїться при́кладу: коли віття його вже розпу́кується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо. **29** Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. **30** Поправді кажу́ вам: не пере́йде цей рід, аж усе оце станеться! **31** Небо й земля проминуться, але не минуться слова́ Мої! **32** Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анголі на небі, ні Син, — тільки Отець. **33** Уважайте, чува́йте й мо́літься: бо не знаєте, коли час той настане! **34** Як той чоловік, що від'їхав, і зали́шив свій дім, і дав рабам своїм вла́ду й кожному працю свою, а воротарéві звелів пильнувати. **35** Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли при́йде пан дому: увéчорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. **36** Щоб вас не застав, що спите́, коли вéрнеться він несподівано. **37** А що вам Я кажу́, те всім Я кажу́: Пильнуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрісноки. А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. **2** Вони говорили: „Та не в свято, щоб бува́ колотнеча в народі не сталась“. **3** Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сїмона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, аляба́строву пляшечку маючи широго на́рдowego дуже цінного мира. І розбила вона аляба́строву пляшечку, і вилила миро на голову Йому! **4** А дехто обурювались між собою й ка́зали: „Нащо таке марнотра́тство на миро? **5** Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати“. І нарікали на неї. **6** Ісус же сказав: „Зали́штє їй Чого при́крість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. **7** Бо вбогих ви маєте за́вжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро,

— Мене ж не постійно ви маєте. **8** Що могла, те зробила вона: заздале́гдь намасти́ла Моє тіло на по́хорон. **9** Поправді кажу́ вам: де тільки ця Єва́нгелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ **10** Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьóх, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. **11** А вони, як почули, зраділи, і обіцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного ча́су їм видати Його. **12** А першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготува́ли ми Тобі пасху спожити?“ **13** І посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підїть до міста, і стріне вас чоловік, що не́стиме в гле́кові воду, — то йдїть за ним. **14** І там, куди він уві́йде, скажіть до господа́ря дому: „Учитель питає: „Де кімна́та Моя, в якій Я споживу́ зо Своїми учнями пасху?“ **15** І він вам покаже велику го́рницю, вістелену та готову: там приготуйте для нас“. **16** І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готува́ти. **17** А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма́. **18** І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу́ вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видасть Мене“. **19** Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“ **20** А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьóх, що в миску ма́чає зо Мною. **21** Лю́дський Син справді йде, як про Нього написано; та горе то́му чоловікові, що видасть він Лю́дського Сина! Було б краще то́му чоловікові, коли б він не родився!“ **22** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Мое!“ **23** І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі. **24** І промовив до них: „Це — кров Моя Ново́го Заповіту, що за багатьох проливається. **25** Поправді кажу́ вам, що віднині не пітиму Я від плоду виноградного до того дня, як новім буду пити його в Царстві Божім!“ **26** А коли відспівали вони, на го́ру Оливну пішли. **27** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви споку́ситесь ночі цієї, як написано: „Уражу́ Па́стиря, — і розпорóшаться вівці!“ **28** По воскресінні ж Своім Я вас віпереджу в Галілеї“. **29** І відізався до Нього Петро: „Хоч споку́сяться й усі, — та не я!“ **30** Ісус же йому відказав: „Поправді кажу́

тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трічі від Мене!“ 31 А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречуся Тебе!“ Так же само сказали й усі. 32 І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своїм: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. 33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити. 34 І сказав Він до них: „Обг'орнена сумом смертєльним душа Моя! Залишіться тут і пильнуйте!“ 35 І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. 36 І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. 37 І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попилнувати? 38 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в спокусу, — бадьобрий бо дух, але нємічне тіло!“ 39 І знову пішов і молився, те саме промовивши слово. 40 А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. І не знали вони, щб Йому відказати. 41 І вернувся Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спитє й спочиваєте? Скінчено, — надійшла та година: у руки грїшникам ось видається Син Людський! 42 Уставайте, ходім, — ось наблизивсь Мій зрадник“. 43 І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьобх, а з ним люди з мечами та кїями від первосвящеників, і книжників, і старших. 44 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілюю, то Він, — беріть Його, і оберєжно ведіть“. 45 І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. 46 Вони ж руки свої наклали на Нього, — і схопили Його. 47 А один із тих, що стояли навкóло, меча віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. 48 А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кїями, щоб узяти Мене. 49 Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. 50 Тоді всі полишили Його й повтікали. 51 Один же юнак, по нагóму загóрнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають його. 52 Але він, покривало покинувши, утік нагій. 53 А Ісуса вони повелі до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. 54 Петро ж здáлека йшов услід за Ним до середини

двору первосвященика; і сидів він із службою, і грівсь при огні. 55 А первосвященики та весь синедріон шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заподїяти смерть, — і не знаходили. 56 Бо багатьохто свідчив фальшіво на Нього, алє не було згідних свідчень. 57 Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: 58 „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні збудую інший, нерукотворний“. 59 Але й так не було їхнє свідчення згідне. 60 Тоді встав насерєдині первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічóго не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“ 61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословєнного?“ 62 А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Людського, що сидітиме по правіці сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“ 63 Роздер тоді первосвященик одєжу свою та й сказав: „На щб нам ще свідки потрібні? 64 Ви чули цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. 65 Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його била по щóках. 66 А коли Петро був на подвір'ї надóлі, приходить одна із служниць первосвященика, 67 і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилась на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ 68 Він же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, щб кажеш“. І вийшов назóвні, на нереддвір'я. І заспівав тоді півень. 69 Служниця ж, коли його вгледіла, стала знов говорити приївним: „Цей із них!“ 70 І він знову відрікся. Незабáром же знов говорили приївні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мóва твоя така сáма“. 71 А він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ 72 І заспівав півень хвилі тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив йому: „Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трічі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та весь синедріон, зараз уранці, нараду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. 2 А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він йому в відповідь

каже: „Сам ти кажеш“. 3 А первосвященики міцно Його винуватили. 4 Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідкують!“ 5 А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. 6 На свято ж він їм відпускав був одніого із в'язнів, котрого просили вони. 7 Був же один, що звався Варавва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душогубство. 8 Коли ж нагоп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. 9 Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпушу вам Царя Юдейського?“ 10 Бо він знав, що Його через заздрощі видали первосвященики. 11 А первосвященики нагоп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. 12 Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ 13 Вони ж стали кричати знов: „Розіпні Його!“ 14 Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розіпні Його!“ 15 Пилат же хотів догодити наро́дові, — і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб розп'ятий був. 16 Вояки ж повелі Його до середини двору, цебто в преторій, і цілий відділ скликають. 17 І вони зодягли Його в багрянцю і, сплівши з терніни вінка, поклали на Нього. 18 І вітати Його зачали: „Радій, Царю Юдейський!“ 19 І тростиною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколішки кидалися та вклонялись Йому. 20 І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багрянцю, і наділи на Нього одержу Його. І Його повелі, щоб розп'ясти Його. 21 І одного перехожого, що з поля вертався, Сімона Кірінéянина, батька Олександра та Ру́фа, змусили, щоб хреста Йому ніс. 22 І Його привелі на місце Голго́фу, що значить „Череповище“. 23 І давали Йому пити вина, із міррою змішаного, але Він не прийняв. 24 І Його розп'ялі, і „поділили одержу Його, кинувши жéреб про неї“, хто що візьме. 25 Була ж третя година, як Його розп'ялі. 26 І був написаний на́пис провини Його: „Цар Юдейський“. 27 Тоді розп'ято з Ним двох розбіяників, — одніого праворуч, і одніого ліворуч Його. 28 І збулося Писання, що каже: „До злочинців Його зараховано!“ 29 А хто побіч проходив, то Його лихосло́вили, „головáми своїми хитали“ й

казали: „Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — 30 зійди із хреста, та спаси Самого Себе!“ 31 Теж і первосвященики з книжниками глузува́ли й один до одного казали: „Він інших спасає, — а Самого Себе не може спасти! 32 Христос, Цар Ізраїлів, — нехай зійде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували“. Навіть ті, що разом із Ним були розп'яті, насміхалися з Нього. 33 А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої те́мрява стала по цілій землі. 34 О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучнім та й вимовив: „Елої, Елої, — ламá савахта́ні“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — нащо Мене Ти покинув?“ 35 Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Іллю!“ 36 А один із них побіг, намочив губку о́цтом, настромів на тростину, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його зняти!“ 37 А Ісус скрикнув голосом гучнім, — і духа віддав! 38 І в храмі завіса роздёрлась надво́е, — від ве́рху аж додолу. 39 А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ 40 Були ж і жінкі, що дивились здалека, між ними Марія Магдаліна, і Марія, мати Якова Молодшого та Йосі́ї, і Саломі́я, 41 що вони, як Він був у Галіле́ї, ходили за Ним та Йому прислужували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. 42 А коли настав вечір, — через те, що було Приготóвлення, цебто перед суботою, — 43 прийшов Йосип із Ариматéї, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. 44 А Пилат здивувався, щоб Він міг уже вмерти. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'я́тий помер. 45 І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йосипові. 46 А Йосип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й поклав Його в гробі, що в скелі був вісичений. І каменя привалив до могільних дверей. 47 Марія ж Магдаліна й Марія, мати Йосі́єва, дивилися, де ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Яковова, і Саломія накупили па́хощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибу́лі, 3 і говорили одна одній: „Хто

відвалить нам каменя від могильних дверей?“ 4 А зиркнўвши, побачили, що камінь відв́алений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до грóбу, побачили там юнака́, що правóруч сидів, і був одя́гнений в білу одежу, — і жахнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'я́того, Ісуса Назаря́нина. Він воскрес, — нема́ Його тут! Ось місце, де Його поховали були́. 7 Але йдіть, скажіть уч́ням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від грóбу, бо їх трéпет та страх обгорнув. І не сказали ні́кому ні́чого, — бо боялись. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Як воскрес Він уранці́ дня першого в тижні́, то з'явився найперше Марії́ Магдалі́ні, із якої́ був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли́ тому віри. 12 По цьому́ з'явився Він двом із них у по́статі іншій в дорозі́, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулись, інших про те сповістили, але не повірено́ ї́м. 14 Нарéшті, Він з'явився Одинадцятьо́м, як сиділи вони при столі́, і докоряв ї́м за недові́рство ї́хне та твердосе́рдя, що вони не йняли́ віри тим, хто воскреслого бачив Його. 15 І казав Він до них: „Ідіть по ці́лому світові́, та всьому́ створінню́ Єва́нгелію проповідуйте! 16 Хто увірує́ й охри́ститься, — буде спасе́ний, а хто не ввірує́ — засу́джений буде. 17 А тих, хто ввірує́, супровóдити будуть озна́ки такі: у Ім'я́ Моє́ де́монів будуть вигóнити, говоритимуть мовами нові́ми, 18 братимуть змі́й; а коли смертоді́йне що вип'ють, — не буде ї́м шко́дити; кластимуть руки на хворих, — і добре ї́м буде!“ 19 Господь же Ісус, по розмові́ із ними, возні́сся на небо, — і сів по Божій праві́ці. 20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав ї́м, і стве́рджував слово озна́ками, що́ його супровóдили. Амінь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовідцями й слугами Слѡва, **3** тому й я, все від першої хвили докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостѡйний Теѡфіле, **4** щоб пізнав ти істѡту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлисавета. **6** І обѡе вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплідна була, — та й віку старого обѡе були. **8** І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, **9** за звичаєм священства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадіти. **10** Під час же кадіння вся бѡзліч народу молилась знадѡру. **11** І з'явивсь йому ангол Господній, ставши праворуч кадильного жѡртівника. **12** І стривѡживсь Захарій, побачивши, і ѡстрах на нього напав. **13** А ангол до нього промовив: „Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому ймѡння Іван. **14** І він буде на радість та втіху тобі, і з його нарѡдження багато-хто втішаться. **15** Бо він бѡде великий у Господа, „ні вина, ні п'янкѡго напѡю не питиме“, і наповниться Духом Святим ще з утрѡби своєї матері. **16** І багато синів із Ізраїля він навѡрне до їхнього Господа Бога. **17** І він сам перед Ним буде йти в духу й силі Іллі, „щоб серця батьків привернути до дітей“, і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“. **18** І промовив Захарій до Ангола: „Із чѡго пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похилого віку“. **19** А ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене послано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину. **20** І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свѡго!“ **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чѡго забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння

він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишивсь німий. **23** І як дні його служби скінчились, він вернувся до дому свѡго. **24** А після тих днів зачала його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглѡнувся Він, щоб зняти наругу мою між людми!“ **26** А шостого місяця від Бога був посланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарѡт, **27** до діви, що заручена з мужем булѡ, на ім'я йому Йѡсип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марія. **28** І, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодѡтна, Господь із тобою! Ти благословѡнна між жѡнами!“ **29** Вона ж затривѡжилась словом, та й стала роздѡмувати, щѡ б то значило це привітання. **30** А ангол промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодѡть ти знайшла! **31** І ось ти в утрѡбі зачнеш, і Сина породиш, і даси йому ймѡння Ісус. **32** Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть йому престола його батька Давида. **33** І повік царюватиме він у домі Якова, і царюванню його не буде кінця“. (aiōn g165) **34** А Марія озвалась до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ **35** І ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всевишнього сила обгѡрне тебе, через те то й Святе, що нарѡдиться, бѡде Син Божий! **36** А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звать неплідною. **37** Бо „для Бога нема неможливої жодної речі!“ **38** А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов ангол від неї. **39** Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську оклицю, у місто Юдине. **40** І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздорѡвила Єлисавету. **41** Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затрѡпотѡла дитина в утрѡбі її. І Єлисавета наповнилась Духом Святим, **42** і скрикнула голосом гучним, та й прореклѡ: „Благословѡнна Ти між жѡнами, і благословѡнний Плід утрѡби твоеї! **43** І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? **44** Бо як тільки в вѡхах моїх голос привіту твого забринів, — від радѡщів затрѡпотѡла дитина в утрѡбі моїй! **45** Блаженна ж та, що повірила, бо спѡвниться прорѡчене їй від Господа!“ **46** А Марія промовила: „Величѡе душа моя Господа, **47** і радіє мій дух у Бѡзі, Спасі моїм, **48** що зглѡнувся Він

на покóбу Своєї раби, бо ось від ча́су цього всі ро́ди мене за блаженну вважатимуть, **49** бо велике вчинив мені Поту́жний! Йо́го ж Іме́ння святе, **50** і милість Йо́го з роду в рід на тих, хто бої́ться Йо́го! **51** Він показує міць Сво́го раме́на, розпорошує тих, хто пиша́ється думкою серця сво́го! **52** Він могутні́х скидає з престолі́в, підймає покі́рливих, **53** удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чі́м! **54** Пригорну́в Він Ізраї́ля, Сво́го слугу, щоб ми́лість згадати, **55** як прорі́к був Він нашим отця́м, — Авраа́му й насінню йо́го аж пові́ки!“ (аіо́н **g165**) **56** І залиша́лась у неї́ Марія щось міся́ців зо́ три, та й вернула́сь до дому сво́го. **57** А Елисаветі́ настав час родити, — і сина вона породила. **58** І почули́ сусі́ди й роді́на її́, що Госпо́дь Сво́ю милість велику на неї́ послав, — та й утішали́ся ра́зом із нею. **59** І стало́ся во́сьмого дня, прийшли́, щоб обрі́зати дитя, і хоті́ли назвати́ йо́го йме́нням ба́тька йо́го — Заха́рій. **60** І озвала́ся мати́ йо́го та й сказала: „Ні, — нехай на́званий буде Іва́н!“ **61** А до неї́ сказали: „Таж у ро́дині тво́їй нема жо́дного, який на́званий був тим ім'я́м!“ **62** І кива́ли до ба́тька йо́го, — як хоті́в би назвати́ йо́го? **63** Попро́сивши ж табличку, написав він слова́: „Іва́н іме́ння йо́му“. І всі́ дивува́лись. **64** І в ті́й хвилі уста́ та язик розв'язали́сь йо́му, — і він став говори́ти, благословля́ючи Бога! **65** І страх обгорну́в усі́х їхніх сусі́дів, і по всі́х верхові́нах юде́йських пронéслася чу́тка про це все. **66** А всі́, що почули́, розважали́ у серці́ свої́м та казали́: „Чим то́ буде дитина оця́?“ І Госпо́дня рука́ була́ з нею. **67** Йо́го ж ба́тько Заха́рій напов́нився Ду́хом Свя́тим, та й став пророкува́ти й казати: **68** „Благослове́нний Госпо́дь, Бог Ізраї́лів, що згляну́вся й визволив лю́д Сві́й! **69** Він рі́г спасі́ння підні́с нам у до́мі Дави́да, Сво́го слуги, **70** як був запові́в відві́ку уста́ми́ свя́тих проро́ків Своі́х, (аіо́н **g165**) **71** що від воро́гів наших визво́лить нас, та з руки́ всі́х наших ненависни́ків, **72** що вчинить́ Він милість́ нашим отця́м, і буде́ пригадува́ти Сві́й свя́тий запові́т, **73** що дотрима́є й нам ту́ прися́гу, яко́ю Він прися́гавсь Авраа́мові, отця́ нашому, **74** щоб ми, ви́зволивши́сь із руки́ воро́гів, служи́ли безстра́шно Йо́му **75** у свя́тості́ й праведно́сті́ перед Ним по всі́ дні́ життя́ нашого. **76** Ти ж, дитино, станеш проро́ком Всеви́шнього, бо будеш ходи́ти перед Госпо́дом, щоб доро́гу Йо́му приготува́ти, **77** щоб наро́ду Йо́го дати́ пізнати́

спасі́ння у відпу́щенні́ їхніх грі́хів, **78** через вели́ке милосердя́ нашого́ Бога, що ним Схі́д із висоти́ нас відві́дав, **79** щоб сві́тити всі́м тим, хто перебува́є в те́мряві́ й ті́ні смерте́льної, щоб спрямува́ти наші́ ноги́ на доро́гу споко́ю!“ **80** А дитина́ росла, і скрі́плялась на ду́сі, і перебува́ла в пу́стинях до дня́ сво́го з'я́влення́ перед Ізраї́лем.

2 І трапи́лося́ тими́ дня́ми, — вийшов на́каз ца́ря Августа́ переписа́ти́ всю́ землю́. **2** Цей́ пе́репис перши́й відбу́вся то́ді, коли́ вла́ду над Си́рією́ мав Кві́рїній. **3** І всі́ йшли́ записа́тися, ко́жен у мі́сто сво́є. **4** Пішов те́ж і Йо́сип із Га́лілеї́, із мі́ста Назаре́ту, до Юде́ї, до мі́ста Дави́дового, що зве́ться Ви́фле́єм, бо по́ходив із до́му та з роду Дави́дового, **5** щоб йо́му записа́тися́ із Мари́єю, із ним зару́ченою, що була́ вагі́тна. **6** І стало́ся, як бу́ли́ вони́ там, то настав і́й день́ породити. **7** І породила́ вона́ сво́го Пе́рвенця́ Сина, і Йо́го спови́ла, і до́ я́сел покля́ла Йо́го, — бо в за́їзді́ міся́ця не стало́ для́ них. **8** А в ті́й сторо́ні́ бу́ли́ пастухи́, які́ пильну́вали на полі́, і ні́чної́ пори́ варту́вали ота́ру сво́ю. **9** Аж ось а́нгол Госпо́дній з'я́вивсь коло́ них, і сла́ва Госпо́дня ося́яла́ їх. І вони́ перестра́шили́сь стра́хом вели́ким, **10** Та а́нгол промови́в до них: „Не ляка́йтесь, бо я ось благо́вішу́ вам раді́сть вели́ку, що стане́ться лю́дям усі́м. **11** Бо сьо́годні́ в Дави́довім мі́сті наро́дився́ для́ вас Спа́ситель, Який́ є́ Христос Госпо́дь. **12** А ось вам озна́ка: Дитину́ спови́ту ви зна́йдете, що в я́слах лежатиме́“. **13** І ось ра́птом з'я́вилася́ з а́нголом си́ла вели́ка не́бесного́ війська́, що́ Бога хвали́ли й казали́: **14** „Сла́ва Бо́гу на висоті́, і на землі́ спо́кій, у лю́дях добра́ воля́!“ **15** І стало́ся, коли́ а́нголі́ віді́йшли́ від них в не́бо, пастухи́ зачали́ говори́ти́ один́ одно́му: „Ходи́м до Ви́фле́єму́ й побачмо́, що́ стало́ся там, про що́ спові́стив нас Госпо́дь“. **16** І прийшли́, поспіша́ючи, і зна́йшли там Мари́ю та Йо́сипа, та Дитинку́, що́ в я́слах лежала. **17** А побачи́вши, розпо́віли́ про́ все те, що́ про́ Цю́ Дитину́ бу́ло́ ї́м зві́щено. **18** І всі́, хто́ почув, дивува́лись то́му, що́ ї́м пастухи́ говори́ли. **19** А Мари́я оці́ всі́ слова́ збері́гала, розважа́ючи, у серці́ свої́м. **20** Пастухи́ ж поверну́лись, прославля́ючи й хваля́чи́ Бога́ за́ все, що́ почули́ й побачи́ли, так як ї́м бу́ло́ сказа́но. **21** Коли́ ж ви́повнили́сь ві́сім де́нь, щоб обрі́зати́ Йо́го, то Ісусом назва́ли Йо́го, як

був ́ангол назвав, перше ніж Він в утрóбї зачався. 22 А коли — за Зако́ном Мойсея — минулися дні їхнього очи́щення, то до Єрусалиму принесли Його, щоб поставити Його перед Господом, 23 як у Зако́ні Господнім написано: „Кожне дитя чоловічої ста́ті, що розкриває утрóбу, має бути посвя́чене Господу“, 24 і щоб жертву скла́сти, як у Зако́ні Господньому сказано, — „пару горлича́т або двоє голубе́нчат“. 25 І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення Семён, — лю́дина праведна та благоче́стива, — що потіхи чекав для Ізраїля. І Свя́тий Дух був на ньому. 26 І від Духа Святого йому було звіщено смерті не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. 27 І Дух у храм припровáдив його. І як внесли Дитину Ісуса батькі́, щоб за Нього вчинити звича́ем зако́нним, 28 тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддав та й промовив: 29 „Нині відпускаєш раба Свого́, Владико, за словом Твоїм із мїром, 30 бо побачили очі мої Спасіння Твое, 31 яке Ти приготува́в перед всіма наро́дами, 32 Сві́тло на просві́ту поганам і на славу наро́ду Твого Ізраїля!“ 33 І дивувалися ба́тько Його й мати тим, що про Нього було розповіджене. 34 А Семен їх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багачо́м на па́діння й устава́ння в Ізраїлі, і на знак спереча́ння, — 35 і меч душу проше́ самій же тобі, — щоб відкрились думкі́ сердець багатьох!“ 36 Була й Анна пророчи́ця, дочка́ Фануїлова з племені Асі́рового, — вона дожила́ до глибокої старости, живши з мужем сім ро́ків від свого дївува́ння, 37 удова ро́ків вісімдесяти й чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі поста́ми й моли́твами. 38 І години тієї вона надїйшла, Бога сла́вила та говорила про Нього всім, хто визво́лення Єрусалиму чекав. 39 А як виконали за Зако́ном Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету. 40 А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрости. І благодать Божа на Ній пробува́ла. 41 А батькі́ Його щорі́чно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. 42 І коли мав Він дванадцять ро́ків, вони за звича́ем на свято пішли. 43 Як дні ж свята скінчили́сь були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишї́вся, а Йо́сип та мати Його не знали того. 44 Вони думали, що Він із подорожні́ми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати

Його поміж ро́дичами та знайо́мими. 45 Але, не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та й шукали Його. 46 І стало́сь, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислу́хував їх, і запитував їх. 47 Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відпові́дям. 48 І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій ба́тько та я із журбо́ю шукали Тебе“. 49 А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені́ бути в тому, що належить Моєму Отцеві?“ 50 Та не зрозуміли вони того сло́ва, що Він їм говорив. 51 І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухня́ний. А мати Його зберігала оці́ всі сло́ва в свої́м серці. 52 А Ісус зростав мудрі́стю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панува́ння Тиве́рія кесаря, коли Пóнтій Пилáт панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетра́рхом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетра́рхом Ітуре́ї й землі Трахоні́тської, за тетра́рха Ліса́нія в Авіліні, 2 за первосвящеників Ани й Кайя́фи було Боже сло́во в пустині Іванові, сину Захарія. 3 І він перейшов усю землю Йо́рдáнську, проповідуючи хрищення пока́яння для про́щення гріхів, 4 як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте́ дорогу для Господа, рівняйте стежки́ Йо́му! 5 Нехай кожна долина наповниться, гора ж кожна та при́горок знизиться, що нерівне, нехай випросто́вується, а до́роги вибо́їсті стануть гладе́нькі, — 6 і кожна лю́дина побачить Боже спасіння!“ 7 А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Ро́де зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбу́тнього? 8 Отож, учиніть гідний плід пока́яння. І не починайте казати в собі: „Маємо ба́тька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може підне́сти ді́тей Авраамові з цього ка́міння. 9 Бо вже он до коріння дере́в і сокира прикла́дена: кожне ж дере́во, що добро́го пло́ду не родить, буде зрубане та до огню́ буде вкинене“. 10 А люди питали його й говорили: „Що́ ж нам робити?“ 11 І сказав він у відпові́дь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаю́чому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. 12 І приходили й мї́тники, щоб христитись від нього, і питали

його: „Учителю, що ми маємо робити?“ **13** А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звéлено“.

14 Питали ж його й воякі й говорили: „А нам що робити?“ І він їм відповів: „Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольнійтесь платнею своєю“.

15 Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, **16** Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що йому розв'язати ремінь від його взуття я негідний, — Він хреститиме вас Святим Духом й огнем! **17** У руці Своїй має Він віячку, — і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засків Своїх, а половину попалить ув огні негасимім“.

18 Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новину народів.

19 А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродіяду, дружину брата свого, і за все зло, яке заподіяв був Ірод, **20** до всього додав ще й те, що Івана замкнув до в'язниці.

21 І сталося, як хрестились усі люди, і як Ісус, охрестившись, молився, розкрилося небо, **22** і Дух Святий злінув на нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“

23 А Сам Ісус, розпочинаючи, мав років із тридцять, бувши, як думано, сином Йбсипа, Ілія, **24** сина Маттатового, сина Левїїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йбсипового, **25** сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Нагеевого, **26** сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового, сина Йодаєвого, **27** сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатїїлового, сина Нирієвого, **28** сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, **29** сина Ісуєвого, сина Еліезерового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, **30** сина Семенового, сина Юдиного, сина Йбсипового, сина Йонамового, сина Елякимового, **31** сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, **32** сина Ессеевого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, **33** сина Амінадавого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, **34** сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового,

35 сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, **36** сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нбєвого, сина Ламехового, **37** сина Матусалового, сина Енбхового, сина Яретового, сина Малелеїлового, сина Каїнамового, **38** сина Еносового, сина Ситового, сина Адамового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню його попровадив. **2** Сорок день там диавол його спокушав, і за тих днів він нічого не їв, а коли закінчились вони, то вкінці зголоднів. **3** І диавол до нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“

4 А Ісус відповів йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“

5 І він вивів його на гору високу, і за хвилину часу показав йому всі царства на світі. **6** І диавол сказав йому: „Я дам тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. **7** Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“

8 І промовив Ісус йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному йому!“

9 І повів його в Єрусалим, і на наріжнику храму поставив, та й каже йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! **10** Бо написано: „Він накаже про тебе своїм Ангелам, щоб тебе берегли!“

11 і: „Вони на руках понесуть тебе, щоб коли не спіткнув ти об камінь своєї ноги!“

12 А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“

13 І диавол, скінчивши все цеє спокушування, відійшов від нього до часу. **14** А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про нього рознеслась по всій тій країні. **15** І він їх навчав по їхніх синагогах, і всі його славили. **16** І прибув він до Назарету, де був вихований. І звичаєм своїм він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. **17** І подали йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж він книгу, знайшов місце, де було так написано: **18** „На Мені Дух Господній, бо Мене він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав він Мене проповідувати полоніним визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, **19** щоб проповідувати рік Господнього змилювання“.

20 І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі

всіх у синагозі звернулись на Нього. 21 І почав Він до них говорити: „Сьогодні збулось Писання, яке ви почули!“ 22 І всі Йому стверджували й дивувались словам благодаті, що лінули з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йосипів?“ 23 Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете при́казку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні Своїй, що́ сталося — чули ми — у Каперна́умі“. 24 І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває приймний у вітчизні своїй. 25 Та правдиво кажу́ вам: Багато вдовиць перебува́ло за днів Іллі́ серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було́ зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, 26 а Ілля́ не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарéпту Сидо́нську до овдово́ї жінки. 27 І багато було́ прокаже́них за Єлїсе́я пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очістився, крім Неема́на сиріянїна“. 28 І всі в синагозі, почувши оце, переповнілись гнівом. 29 І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повелі аж до кра́ю гори, на якій їхнє місто було побудо́ване, щоб скинути додолу Його. 30 Але Він перейшов серед них, і відда́лився. 31 І прийшов Він у Каперна́ум, галїлейське місто, і там їх навчав по суботах. 32 І дивувались науці Його, бо слово Його було владне. 33 І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого де́мона, і він закричав гучні́м голосом: 34 „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назаря́нїне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. 35 А Ісус заборонїв йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши де́мон того насере́дину, вийшов із нього, нічо́го йому не пошко́дивши. 36 І всіх жах обгорнув, і питали вони один о́дного, кажучи: „Що́ то за наука, що ду́хам нечистим наказує з владою й силою, — і виходять вони?“ 37 І неслася чутка про Нього по всіх місцях кра́ю. 38 А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сїмона. Теща ж Сїмонова в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. 39 І, ставши над нею, Він заборонїв тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислуго́вувала. 40 Коли ж сонце захо́дило, то всі, хто мав яких хворих на різні недуги, до Нього приво́дили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровля́в. 41 Із багатьох же вихо́дили й де́мони, кричачі та гово́рячи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороня́в, і

не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. 42 Коли ж настав день, Він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відхо́див. 43 Він же промовив до них: „І іншим містам Я повинен звїцати Добру Новїну про Боже Царство, — бо на те Мене по́слано“. 44 І Він проповїдував по синагогах Галїлеї.

5 І сталося, як тіснувся на́товп до Нього, щоб чути Слово Боже, Він стояв біля озера Генїсарéтського. 2 І Він побачив два чо́вни, що стояли край озера. А рибалки, відїйшовши від них, поло́ска́ли не́вода. 3 І Він увійшов до о́дного з чо́внів, що був Сїмонів, і просив, щоб він тро́хи відплив від землі. І Він сїв, та й навчав наро́д із чо́вна. 4 А коли перестав Він навчати, промовив до Сїмона: „Попливи на глиби́нь, — і закинтьте на по́лов свій не́від“. 5 А Сїмон сказав Йому в відпові́дь: „Наставнику, — цілу ніч ми працюва́ли, і не вловили нічо́го, — та за словом Твоїм укину не́вода“. 6 А зробивши оце, вони бе́зліч риби набрали — і їхній не́від почав прорива́тись... 7 І кива́ли вони до товаришів, що були в другім чо́вні, щоб прийшли допомогти їм. Ті прийшли, та й наповніли обїдва чо́вни, — аж стали вони потопа́ти. 8 А як Сїмон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грїшна лю́дина!“ 9 Бо від по́лову риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був, 10 також Якова й Івана, синів Зеведе́євих, що були спілньика́ми Сїмона. І сказав Ісус Сїмонові: „Не ляка́йся, — від цього ча́су ти будеш ловити лю́дей!“ 11 І вони повитяга́ли на землю чо́вни, покинули все, — та й пішли вслїд за Ним. 12 А як Він перебува́в в о́дному з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказо́ю, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й блага́в Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очістити мене!“ 13 А Він руку простяг, доторкну́вся до нього й сказав: „Хо́чу, — будь чистий!“ І зараз із нього прока́за зїйшла. 14 І звелїв Він йому не казати ніко́му про це. „Але йди, покажися священикови́, і принеси за своє очіщення, як Мойсей наказав, на свїдчення їм“. 15 А чутка про Нього ще більше пішла, і багато наро́ду приходило слухати та вздоровля́тись від Нього з недугів своїх. 16 Він

же відходив на місце самотнє й молився. 17 І сталося одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що посхóдилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, 18 і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним поклáсти. 19 Не знайшовши ж кудю пронести його з-за нарóду, злізли на дiм, і кризь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісуса. 20 І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“ 21 А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богозневáгу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ 22 Відчувши ж Ісус думки їхні, промовив у відповідь їм: „Щó міркуєте ви в серцях ваших? 23 Щó легше: сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? 24 Алé щоб ви знали, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дiм!“ 25 І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дiм, прославляючи Бога. 26 І всіх жах обгорнув, — і слáвили Бога вони. І перепóвнилися стрáхом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ 27 Після цього ж Він вийшов, і побачив мiтника, на ймєння Левія, що сидів на мiтниці, та й промовив йому: „Иди за Мною!“ 28 І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. 29 І справив Левій у своїм домі велику гостiну для Нього. І був нáтовп великий мiтників й інших, що сиділи з Ним при столі. 30 Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому з мiтниками та із грiшниками ви їстé та п'єтé?“ 31 А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабi. 32 Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покаяння, а грiшних“. 33 Вони ж відказали до Нього: „Чому учні Іванові часто постятъ та молятьсá, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють?“ 34 Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб постили гості весільні, поки з ними ще є молодий? 35 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть тих днів“. 36 Розповів же і приказку їм: „Нiхто лáтки з одежі новóї в одежу стару не вставляє, а то подерé й нову, а латка з новóї старій не надастьсá. 37 І

нiхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попроривáє вино молоде бурдюкі, — і вино розлiлétьсá, і бурдюкі пропадуть. 38 Але треба вливати вино молоде до новiх бурдюків. 39 І нiхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе лiпше!“

6 І сталося, як Він перехóдив ланáми, у суботу, Його учні зривали колóсся та їли, розтерши руками. 2 А деякі з фарисеїв сказали: „Нáщо робите те, чого не годiтьсá робити в суботу?“ 3 І промовив Ісус їм у відповідь: „Хiба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднiв, також ті, хто був із ним? 4 Як він увiйшов був до Божого дому, і, взявши хлiбi показні, яких їсти не можна булó, тiльки самим священикам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“ 5 І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботи!“ 6 І сталося, як в iншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знахóдивсá там чоловік, що правиця йому була всохла. 7 А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскáрження. 8 А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Пiдведися, і стань посерединi!“ Той пiдвiвсá — і став. 9 Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годiтьсá в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти, чи згубити?“ 10 І, позирнувши на всіх них, сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова! 11 А вони перепóвнилися лютiстю, і один з óдним змовлялись, щó робити з Ісусом? 12 І сталося, що чáсу того Він вийшов на гóру молитися, і перебув цілу ніч на молитви до Бога. 13 А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьóх, яких і апóстолами Він назвав: 14 Сiмона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломiя, 15 Матвія й Хому, Якова Алфiєвого й Сiмона, звáного Зилóтом, 16 Юду Якового, й Юду Іскаріótського, що й зрадником став. 17 Як зiйшов Він із ними, то спинивсá на рiвному мiсці, також нáтовп густий Його учнів, і бeзлiч людей з усієї Юдеї та з Єрусалиму, і з примóрського Тиру й Сидóну, 18 що посхóдилися, щоб послухати Його та вздоровитисá із недугiв своїх, також ті, хто від дóхів нечистих страждáв, — і вони вздоровлялись.

19 Увесь же наро́д намагався бода́й доторкну́тись до Ньо́го, бо від Ньо́го вихо́дила сила, і всіх вздоровляла. 20 А Він, звівши о́чі на учні́в Свої́х, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо ваше. 21 Блаженні голо́дні тепер, бо ви нагодо́вані бу́дете. Блаженні засму́чені зараз, бо вті́шитесь ви. 22 Блаженні ви бу́дете, коли люди зне́навлять вас, і коли прожену́ть вас, і ганьби́тимуть, і знесла́влять, як зле, ім'я́ ваше за Лю́дського Сина. 23 Ра́дійте того́ дня й веселі́ться, нагоро́да бо ваша велика на небеса́х. Бо так само чинили пророкам батькі́ їхні. 24 Горе ж вам, багаті́ям, бо вті́ху свою ви вже маєте. 25 Горе вам, тепер ситим, бо зазна́єте го́лоду ви. Горе вам, що тепер потіша́єтеся, бо бу́дете ви сумувати та плакати. 26 Горе вам, як усі́ люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батькі́ їхні! 27 А вам, хто слуха́є, Я кажу́: „Люби́ть своїх ворогі́в, добро робі́ть тим, хто не́навидить вас. 28 Благословля́йте тих, хто вас проклина́є, і мо́літься за тих, хто кривду вам чини́ть. 29 Хто вдарить тебе по що́ці, підстав йому́ й другу, а хто хоче плаща твого́ взяти, — не забороня́й і сорочки. 30 І кожному, хто в тебе проси́ть — пода́й, а від того, хто тво́є забира́є, — назад не жада́й. 31 І як бажа́єте, щоб вам люди чинили, так само чини́ть їм і ви. 32 А коли люби́те тих, хто люби́ть вас, — яка вам за те ла́ска? Люби́ть бо й грішники тих, хто їх люби́ть. 33 І коли добре чините тим, хто добро чини́ть вам, — яка вам за те ла́ска? Бо те саме і грішники робля́ть. 34 А коли позича́єте тим, що й від них сподіва́ється взяти, — яка вам за те ла́ска? Позича́ють бо й грішники грішникам, щоб одержати́ стільки ж. 35 Тож люби́ть своїх ворогі́в, робі́ть добро, позича́йте, не ждучи нічого́ назад, — і ваша за це нагоро́да великою́ буде, і синами́ Всеви́шнього станете ви, — добрий бо Він до невдячних і злих! 36 Бу́дьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! 37 Також не суди́ть, щоб не су́джено й вас; і не осуджу́йте, щоб і вас не осу́джено; проща́йте, то прося́ть і вам. 38 Дава́йте — і даду́ть вам; мірою́ доброю, на́то́птаную, стру́снutoю й переповне́ною вам у подо́лок даду́ть. Бо яко́ю ви мірою́ міря́єте, тако́ю відміря́ють вам“. 39 Розпові́в також при́казку їм: „Чи ж може водити сліпо́го сліпий? Хіба не обі́два в яму́ впаду́ть? 40 Учень не більши́й за вчителя́; але, удоскона́лившись, кожен буде, як учитель

його. 41 Чо́го ж в о́ці брата свого́ ти за́скалку бачи́ш, коло́ди ж у вла́сному о́ці не чу́єш? 42 Як ти може́ш сказа́ти до брата свого́: Дава́й, брате, я за́скалку вийму́ із ока тво́го, сам коло́ди, що в о́ці твої́м, не вбача́ючи? Лице́міре, — вийми перше коло́ду із вла́сного ока, а поті́м побачи́ш, як вийня́ти за́скалку з ока брата тво́го! 43 Нема́ добро́го дере́ва, що родило́ б злий плі́д, ані́ дере́ва злого́, що родило́ б плі́д добрий. 44 Ко́жне ж дере́во з пло́ду сво́го пізна́ється. Не збира́ють бо фі́г із терні́ни, виногра́ду ж на гло́ду не рву́ть. 45 Добра лю́дина із добро́ї ска́рбниці́ серця́ добре вино́сить, а ли́ха із ли́хої вино́сить ли́хе. Бо чим серце́ на́повнене, те говорять уста́ його́! 46 Що́ зве́тє ви Мене́: „Господи́, Господи́“, та не робите́ того, що Я говорю́? 47 Скажу́ вам, до ко́го поді́бний усякий, хто до Мене́ приходи́ть та слів Мої́х слуха́є, і викону́є їх: 48 Той поді́бний тому́ чолові́кові, що, будуючи́ ді́м, він глі́боко ви́копав, і осно́ву на ка́мінь поклав. Коли́ ж злі́ва наста́ла, вода́ кинула́ся на той ді́м, — та одна́к не змо́гла захитати́ його́, бо збудова́ний добре́ він був! 49 А хто слуха́є та не викону́є, той поді́бний тому́ чолові́кові, що свій ді́м збудова́в на землі́ без осно́ви. І напе́рла на нього́ рі́ка, — і зараз упав він, і вели́ка бу́ла́ того́ дому́ руї́на!“

7 А коли Він скінчи́в усі́ слова́ Свої́ до наро́ду, що́ слухав Йо́го, то ввійшов у Каперна́ум. 2 У одного́ ж сотника́ тяжко́ раб занедужав, що́ був дорогий Йо́му, і вмирати́ вже́ мав. 3 А коли про Ісуса́ почув, то посла́в він до Ньо́го юде́йських старши́х, і блага́в Йо́го, щоб при́йшов, і вздорови́в раба́ його́. 4 Вони́ ж прибу́ли до Ісуса́, та й ревно́ блага́ли Йо́го й говори́ли: „Він досто́йний, щоб Ти це зроби́в йому́. 5 Бо він люби́ть наро́д наш, та й для́ нас синаго́гу постави́в“. 6 І пішов Ісус із ними. І коли́ недалёко́ від дому́ вже́ був, сотник друзі́в посла́в, щоб сказа́ти Йо́му: „Не турбу́йся, о Господи́, бо я недосто́йний, щоб зайшов Ти під стрі́ху мою́. 7 Тому́ то й себе́ не вважа́в я за гідно́го, щоб до Тебе́ при́йти. Та промови́ тільки́ слово, — і раб мій одужа́є. 8 Бо й я — лю́дина підвладна, і воя́ків під собою́ я маю́; і одному́ кажу́: піди, — то йде́ він, а тому́: при́йди, — і приходи́ть, а своє́му рабо́ві: зроби́ тее́ — і зроби́ть“. 9 Почувши́ ж таке, Ісус здивува́вся йому́, і, зверну́вшись до на́товпу, що́ йшов слідо́м за Ним, промови́в: „Кажу́ вам:

навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ 10 А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! 11 І сталося, — наступного дня Він відправився у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато нарóду. 12 І ось, як до брами міської наблизився Він, винóсили вмерлого, одинака́ в своєї матері, що вдовою була. І з нею був нáтовп великий із міста. 13 Як Господь же побачив її, то змилосёрдивсь над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ 14 І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: „Юначе, кажú тобі: встань!“ 15 І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. 16 А всіх óстрах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над нарóдом Своїм!“ 17 І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. 18 Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, 19 і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 20 А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ 21 А саме тоді багатьох уздорóвив був Він від недúгів і мук, і від дúхів злих, і сліпим багатьом вернув зір. 22 І промовив Ісус їм у відповідь: „Ідть, і перекажіть Іванові, щó ви бачили й чули: „Сліпі прозирають“, криві ходять, очищуються слабi на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звiщається Добра Новiна“. 23 І блаженний, хто через Мене спокúси не матиме!“ 24 А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана нарóдові: „На щó ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерёт, що вітер гойдає його? 25 Та на щó ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягнутого? Аджжеж ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палатах царських. 26 На щó ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. 27 Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ 28 Кажу вам: Між нарóдженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. 29 І всі люди, що слухали, і мiтники визнали Божу волю за слушну, — і охристились Івановим хрищенням.

30 А фарисеї й закóнники відкинули Божу волю про себе, — і не христились від нього. 31 І промовив Господь: „До кого ж уподóблю людей цього роду? І до кóго подiбні вони? 32 Подiбні вони до дітей, що на ринку сидять й один óдного кличуть та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жáлібно, та не плакали ви“. 33 Бо прийшов Іван Христитель, що хлiба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він дéмона“. 34 Прийшов же Син Лúдський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласún і п'яниця, Він прiятель мiтників і грiшників“. 35 І вiправдалася мудрiсть усiма своїми дiлами“. 36 А один із фарисеїв просив Його, щóб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сiв при столі. 37 І ось жiнка одна, що була в місті, грiшниця, як дiзналась, що, Він у фарисеевiм домі засiв при столі, алябáстрову пляшечку мира принесла, 38 і, припавши до нiг Його ззáду, плачучi, почала обливати слiзьми Йому ноги, і волóссям своїм витирала, нóги Йому цiлувала та миром мастила. 39 Побачивши це, фарисей, що покликав Його, мiркував собі, кáжучи: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хтó ото й яка жiнка до Нього торкається, — бож то грiшниця!“ 40 І озвався Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сiмоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажи, Учителю“. 41 І промовив Ісус: „Були два боржники в однóго вiрiтеля; один був винен п'ятсóт динарiїв, а другий — п'ятдесят. 42 Як вони ж не могли заплатити, простив він обóm. Скажи ж, котрiй із них бiльше полюбить його?“ 43 Відповiв Сiмон, говорячи: „Дúмаю, — той, кому бiльше простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. 44 І, обернувшись до жiнки, Він промовив до Сiмона: „Чи ти бачиш цю жiнку? Я прибув у твiй дiм, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слiзьми Мої ноги й обтерла волóссям своїм. 45 Поцiлунку не дав ти Мені, — а вона, відкóли ввiйшов Я, Мої нóги цiлує невпинно. 46 Голови ти Моєї оливою не намастив, — а вона миром нóги мої намастила. 47 Ось тому говорю Я тобі: „Числénні грiхи її прóщенi, бо багато вона полюбила. Кому ж мало прощається, такий мало любить“. 48 А до неї промовив: „Прощаються тобі грiхи!“ 49 А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хтó ж це Такий, що прощає й

гріхи?“ 50 А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з миром собі!“

8 І сталося, що Він після того проходив містами та сёлами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, 2 та дехто з жінок, що були вздорівлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдаліною звана, що з неї сім дёмонів вийшло, з і Ів'анна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. 4 І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. 5 „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зёрно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повидзьобували. 6 Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо во́гкості. 7 А інше упало між терен, — і вигнався терен, і його поглушив. 8 Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стокрótно“. Це сказавши, закликав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 9 Запитали ж Його Його учні, говорячи: „Що визначає ця притча?“ 10 А Він відказав: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. 11 Ось що означає ця притча: Зёрно — це Боже Слово. 12 А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але потім приходять диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не вірували й не спаслися вони. 13 А що на кам'янистому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують дочасно, — і за час випробовування відпадають. 14 А що впало між терен, — це ті, хто слухає слово, але, ходячи, бувають придушені клопотами, та багатством, та життєвими розкошами, — і плоду вони не дають. 15 А те, що на добрій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в щирому й доброму серці, — і плід приносять вони в терпеливості. 16 А світла засвіченого ніхто не покриває посу́диною, і не ставить під ліжку, але ставить його на світильник, щоб бачили світло, хто входить. 17 Немає нічого захованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. 18 Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дасться йому́, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому́,

ніби має“. 19 До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через нарód не могли доступитись до Нього. 20 І сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять осторонь, і бажають побачити Тебе“. 21 А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ 22 І сталося, одного з тих днів увійшов Він до чóвна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: „Переплиньмо на другий бік озера“. І відчалили. 23 А коли вони плівли, Він заснув. І знялася на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпéці вони. 24 І вони підійшли, і розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщóхнули, і тиша настала! 25 А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестрашені, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітра́м і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ 26 І вони припливли до землі Гадаринської, що навпроти Галілеї. 27 І, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі ро́ки мав він дёмонів, не вдягався в одягу, і мешкав не в домі, а в гроба́х. 28 А коли він Ісуса побачив, то закричав, повалився перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всеви́шнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ 29 Бо звелів Він нечистому духові вийти з лю́дини. Довгий час він хапа́в був його́, — і в'язали його ланцюга́ми й кайдана́ми, і стерегли його, але він розривав ланцюги́, — і демон гнав по пустині його. 30 А Ісус запитався його: „Як тобі на ім'я́?“ І той відказав: „Леги́он“, бо багато ввійшло в нього дёмонів. 31 І благали Його, щоб Він їм не звелів іти в безо́дню. (Abyssos g12) 32 Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. 33 А як дёмони вийшли з того́ чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, — і потопілась. 34 Пастухи ж, як побачили теє, що сталося, повтікали, та в місті й по сёлах звістили. 35 І вийшли побачити, що́ сталося. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що дёмони вийшли із нього, сидів при нога́х Ісусових вдя́гнений та при умі, — і полякались. 36 Самовидці ж їм розповіли, як видужав той біснуватий. 37 І весь нарód Гадаринського кра́ю став благи́ти Його, щоб пішов Він від них, —

великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввійшов і вернувся. 38 А той чоловік, що дѣмони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при Ньому. Та Він відпустив його, кажучи: 39 „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! 40 А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. 41 Аж ось прийшов муж, Яр на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому його. 42 Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, нарід тиснув Його. 43 А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотѣчу була, що ніхто вздоровити не міг її, 44 підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася їй кровотѣча. 45 А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, нарід коло Тебе он тѣпиться й тисне“. 46 Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. 47 А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людсьми, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. 48 Він же промовив до неї: „Дѣчко, твоя віра спасла тебе; іди з миром собі!“ 49 Як Він це промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ 50 Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“. 51 Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. 52 А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ 53 І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. 54 А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ 55 І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожилá. І звелів дати їй їсти. 56 І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, щѣ сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дѣмонами, і вздоровляти недуги. 2 І послав їх проповідувати Царство Боже

та вздоровляти недужих. 3 І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані палиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрáнь. 4 І в який дѣм увійдете, — зоставайтесь там, і звідти відходьте. 5 А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусіть від ніг ваших бѣрох на свѣдчення супроти них“. 6 І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи. 7 А Ірод тетрáрх прочув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, 8 а інші, що Ілля то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. 9 Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі?“ І він намагався побачити Його. 10 А коли повернулись апѣстоли, вони розповіли Йому, щѣ зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотѣю на місце безлюдне, біля міста, що зветься Віфсаїда. 11 А як люди довідалися, то пішли вслѣд за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребував уздоровлення. 12 А день став схилятися. І Дванадцятѣро підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довкілишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ 13 А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо поживи для всього наро́ду цього“. 14 Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяти“. 15 І зробили отак, і всіх їх розсадили. 16 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали наро́дові. 17 І всі їли й наситились! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів. 18 І сталося, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“ 19 Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Ілля, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“. 20 А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ 21 Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це. 22 І сказав Він: „Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ 23 А

до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде. 24 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збереже. 25 Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але занепасть чи згубить себе? 26 Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Своїй, і Отчій, і святих анголів. 27 Правдиво ж кажу вам, що деякі з тут-о приєвних не скуштують смерти, аж поки не побачать Царства Божого“. 28 І сталось після оцих слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на гору. 29 І коли Він молився, то вигляд лица Його переобразився, а одежа Його стала біла й блискуча. 30 І ось два мужі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Ілля, 31 що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчити. 32 А Петро та приєвні з ним були зморені сном, але, пробудившись, бачили славу Його й обох мужів, що стояли при Ньому. 33 І сталось, як із Ним розлучались вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорить... 34 А як він говорив це, насунула хмара та їх заслоніла. І вони полякались, як стали ті вхідити в хмару. 35 І почувся ось голос із хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ 36 А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів не казали, що бачили. 37 А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його на́товп великий. 38 І закричав ось один чоловік із наро́ду й сказав: Учителю, благаю Тебе, — зглянься над сином моїм, бо одина́к він у мене! 39 А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясе ним, аж той піну пускає. І, вимучивши він його, насилу відходить. 40 І учнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. 41 А Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розбещений, — доки буду Я з вами, і терпітиму вас? Приведи свого сина сюди!“ 42 А як той іще йшов, дэмон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, — і вздоровив дитину, і віддав її батькові її. 43 І всі дивувалися вéличі Божій! 44 „Вкладіть до вух своїх

ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. 45 Протé не зрозуміли вони цього слова, було бо закритé від них, щоб його не збагнули, та боялись Його запитати про це слово. 46 І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? 47 А Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. 48 І промовив до них: „Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма, — той великий!“ 49 А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм дэмонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. 50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ 51 І сталось, коли дні вознесіння Його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. 52 І Він посланців вислав перед Собою. І пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночівлю Йому приготувити. 53 А ті не прийняли Його, бо йшов Він у на́прямі Єрусалиму. 54 Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищив“ їх, як і Ілля був зробив“. 55 А Він обернувся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. 56 Бо Син Людський прийшов не губить душі людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село. 57 І сталось, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я піду за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. 58 Ісус же йому відказав: „Мають нори лисиці, а гнізда — небесні пташки, — Син же Людський не має ніде й голови прихилити!“ 59 І промовив до другого Він: „Йди за Мною“. А той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати“. 60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже“. 61 А інший сказав був: „Господи, я піду за Тобою, та дозволь мені перш попрощатись із своїми домашніми“. 62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладé свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призна́чив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. 2 І промовив до них: „Хоч жні́во велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жні́ва,

щоб робітників вислав на жниво Своє. 3 Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовки. 4 Не носіть ні калітки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в дорозі нікого. 5 Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“ 6 І коли син миру там буде, то спочине на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вернеться. 7 Зоставайтеся ж у домі тім самім, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім. 8 А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. 9 Уздорівлюйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблізилося Царство Боже до вас!“ 10 А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть: 11 „Ми обтрушуємо вам навіть порох, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблизилося Царство Боже!“ 12 Кажу вам: того дня легше буде содомлянам, аніж місту тому!“ 13 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то у Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покаялися в волосяніці та в попелі! 14 Але на суді вірадрніш буде Тиру й Сидону, як вам. 15 А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“ (Hades g86) 16 Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“. 17 А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть дємони коряться нам у Ім'я Твоє!“ 18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. 19 Ось Я владу вам дав наступати на змій та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкодить. 20 Та не тіштеся тим, що вам коряться духи, але тіштесь, що ваші ймення записані в небі!“ 21 Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! 22 Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. 23 І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, щó бачите ви! 24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути,

щó чуєте ви — і не чули!“ 25 І підвівсь ось закóнник один, і сказав, Його випробóвуючи: „Учителю, щó робити мені, щóб вічне життя осягнути?“ (aiōnios g166) 26 Він же йому відказав: „Щó в Законі написано, як ти читаєш?“ 27 А той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого ближнього, як самого себе“. 28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. 29 А той бажав сам себе виправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?“ 30 А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши лєдве живого його. 31 Проходив випадком тією дорогою священик один, побачив його, — і проминув. 32 Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. 33 Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосо́рдився. 34 І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього. 35 А другого дня, відїжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх госпóдареві й проказав: „Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як вернуся“. 36 Котрій же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ 37 А він відказав: „Той, хто вчинив йому милість“. Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!“ 38 І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла Його в дім свій. 39 Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова Його. 40 А Марта великою послугою клопоталась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щóб мені помогла“. 41 Госпóдь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й жу́ришся ти про багато чогó, 42 а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталося, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван

навчив своїх учнів.“ 2 Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 3 Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. 4 І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржниківі нашому. І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого!“ 5 І сказав Він до них: „Хто з вас матиме приятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хлібі, 6 бо прийшов із дороги до мене мій приятель, я ж не маю, щоб дати йому“. 7 А той із середини в відповідь скаже: „Не роби мені клопоту, — уже замкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. 8 Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. 9 І Я вам кажу: просіть, — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! 10 Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчинять. 11 І котрій з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому гадину? 12 Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? 13 Отож, коли ви, будши злі, потрапите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ 14 Раз вигонив Він демона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А народ дивувався. 15 А деякі з них гомоніли: „Виганяє Він демонів силою Вельзевула, князя демонів“. 16 А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 17 Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упаде. 18 А коли й сатана поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів. 19 Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. 20 А коли пальцем Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. 21 Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. 22 Коли ж дужчий від нього його нападе й переможе, то всю збрóю йому забере, на яку покладався був той,

і роздасть свою здóбич. 23 Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! 24 Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Верну́ся до хати своєї, звідки я вийшов“. 25 А як вернеться він, то хату знаходить замéтену й прибрану. 26 Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє людині тій гірше за перше!“ 27 І сталося, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднесла й сказала до Нього: „Блаженна утрóба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ 28 А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже!“ 29 А як люди збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йóни. 30 Бо як Йóна ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього. 31 Цариця південна на суд стане з мужами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломон! 32 Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покáялися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! 33 Засвіченого світла ніхто в схóвок не ставить, ані під посúдину, але на світільника, щоб бачили світло, хто входить. 34 Око твоє — то світільник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. 35 Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! 36 Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осяяв блиском тебе“. 37 Коли Він говорив, то один фарисей став благати Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. 38 Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. 39 Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зóвнішність кúхля та миски, а ваше нутрó повне здірства та кривди! 40 Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зóвнішне, не створив Він і внутрішнє? 41 Тож милостиню подавайте з унутрішнього, — і ось все буде вам чисте. 42 Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але

обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і того не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавкі в синагогах та привіти на рінках! **44** Горе вам, — бо ви як гроби непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того“. **45** Озвася ж один із законників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, законникам, бо ви на людей тягарі накладаете, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не доторкуєтесь тягарів! **47** Горе вам, бо надгробки пророкам ви ставите, — ваші ж батькі були їх повбивали. **48** Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгробки будете! **49** Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апостолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого віженуть, **50** щоб на роді оцім відомстилася кров усіх пророків, що пролита від створення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жертвником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомститься це все на цім роді! **52** Горе вам, законникам, бо взяли ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронили!“ **53** А коли Він виходив ізвідти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони чатували на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оскаржити Його).

12 Того часу, як зібралися десятитисячні натовпи народу, — аж топтали вони один одного, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться різчини фарисейської, що є лицемірство! **2** Бо немає нічого захованого, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться. **3** Тому все, що казали ви потемки, — при світлі почувється, що ж шептали на вухо в коморах, — на дахах проповідане буде. **4** Кажу ж вам, Своім друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! **5** Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтеся того, хто має владу, убивши, укинути в геєнну. Так, кажу вам: Того бійтеся! (Geenna g1067) **6** Чи ж не п'ять горобців продають за два гроби? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. **7** Але навіть волбсся вам на голові порохване все. Не бійтеся: вартніші ви за багатьох горобців! **8** Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьми Мене визнає, того визнає й Син

Людський перед Анголами Божими. **9** Хто ж Мене відцурається перед людьми, того відцураються перед анголами Божими. **10** І кожному, хто скаже слово на Людського Сина, йому прбститься; а хто зневажатиме Духа Святого, — не прбститься. **11** А коли вас водитимуть до синагог, і до урядів, і до влад, — не турбуйтеся, як або що відповідати чи що говорити, — **12** Дух бо Святий вас навчить тієї години, що потрібно казати!“ **13** І озвася до Нього один із народу: „Учителю, скажи братові моему, щоб він спадщиною поділився зо мною“. **14** А Він відказав йому: „Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника?“ **15** І промовив до них: „Глядіть, остерігайтеся всякої зажерливості, — бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його“. **16** І Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача гойно нива вродила була. **17** І міркував він про себе й казав: „Що робити, що не маю куди зібрати плбдів своїх?“ **18** І казав: „Оце я зроблю, — порозв'ялю клуні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню свою всю та свій достаток. **19** І скажу я душі свої: „Душе, маєш багато добра, на багато років скл'аденого. Спочивай, їж та пий, і веселися!“ **20** Бог же до нього прорік: „Нерозумний, — нчі цієї ось душу твою зажадають від тебе, і кому позостанеться те, що ти був наготовив?“ **21** Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога“. **22** І промовив Він учням Своім: „Через це кажу вам: Не журіться про життя, — що ви будете їсти, і ні про тіло, — у що ви зодягнетесь. **23** Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу. **24** Погляньте на гайвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! **25** Хто ж із вас, коли журіться, додати зможе до зросту свого бодай ліктя одного? **26** Тож коли ви й найменшого не подолаете, то чого ж ви про інше клопочетесь? **27** Погляньте на ті он лілїї, як вони не прядуть, ані тчуть. Але говорю вам, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них! **28** І коли он траву, що сьогодні на полі, а зватра до пїчі викидається, Бог так зодягає, скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! **29** І не шукайте, що будете їсти, чи що будете пити, і не клопочіться. **30** Бо всього цього й люди світу оцього шукають, Отець же ваш знає, що того вам потрібно. **31**

Шукайте отожд його Царства, а це вам додасться!
32 Не лякайся, черідко малá, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство. **33** Продавайте достатки свої та милостиню подавайте. Робіть калітки собі не старіючи, — невичерпний скарб той у небі, куди не закрадається злодій, і міль де не тóчить. **34** Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше! **35** Нехай підперезані будуть вам стéгна, а світла ручні позасвічувані! **36** І будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли вёрнеться він із весілля, щоб, як прийде й застукає, відчинити негайно йому. **37** Блаженні раби ті, що пан, коли прийде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажú вам: підперезється він і їх посадовить, і, підійшовши, буде їм послуговувати. **38** І коли прийде о другій чи прийде о третій сторóжі, та знайде так само, — блаженні вони! **39** Знайте ж це, що коли б знав госпóдар, о котрій то годині підкрадётся злодій, то він пильнував би, і свого б дому не дав підкопати. **40** Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Лúдський тієї години, коли ви не дúмаєте!“
41 Озвася ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш притчу оцю, чи до всіх?“ **42** А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправитель, що пан настанóвить його над своїми челя́дниками, щоб давати харч визначену своєчасно? **43** Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! **44** Поправді кажú вам, що над всім маетком своїм він поставить його. **45** А коли раб той скаже у серці своїм: „Забáриться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, **46** то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розітне його пополювині, і визначить долю йому з невірними! **47** А раб той, що знав волю свого госпóдаря, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. **48** Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. **49** Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я пра́гну, щоб він уже запалав! **50** Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те спóвниться! **51** Чи ви дúмаєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поділ! **52** Віднині бо п'ятеро в домі одному поділені бúдуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох. **53** Стане

бáтько на сина, а син проти батька, мати проти дочкі, а дочка́ проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ **54** Промовив же Він і до наро́ду: „Як побачите хмару, що з за́ходу суне, то кажете за́раз: Зближається дощ“, — і так і буває. **55** А коли віє вітер півдénний, то кажете: „Буде спекóта“, — і буває. **56** Лицеміри, — лице неба й землі розпізнáти ви вмієте, чому ж не розпізна́єте часу цього? **57** Чого ж і самі по собі ви не судите, що́ справедливе? **58** Бо коли до уря́ду ти йдеш зо своїм супротивником, попилньуй з ним зала́годити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. **59** Поправді кажú тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шéляга!“

13 Того часу прийшли були дехто, та й розповіли йому про галілеян, що їхню кров Пилáт змішав був із їхніми жертвами. **2** Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви дúмаєте, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? **3** Ні, кажú вам; та коли не покається, то загинете всі так! **4** Або ті вісімнадцять, що бáшта на них завалилась була́ в Сілоáмі й побила їх, — чи дúмаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусали́мі живуть? **5** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так!“ **6** Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав поса́джене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. **7** І сказав винаре́ві: „Оце́ третій рік, відко́ли приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нащо й землю марну́є воно?“ **8** А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопа́ю довко́ла, і обкладу його гноєм, — **9** чи року наступного плóду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаеш його“. **10** І навчав Він в одній з синагог у суботу. **11** І ось там була́ одна жінка, що вісімнадцять ро́ків мала духа нéмочі, і була скорчена, і не могла ніяк випростатись. **12** А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недúги своєї“. **13** І Він руки на неї поклав, — і вона зараз випросталась, — і стала сла́вити Бога! **14** Озвася ж старший синагоги, обúрений, що Ісус уздорóвив у суботу, і сказав до наро́ду: „Є шість

день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього“. 15 А Господь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? 16 Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось років, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ 17 А як Він говорив це, — засоромилися всі Його супротивники. І тішився весь народ всіма славними вчинками, які Він чинив! 18 Він же промовив: „До чого подібне Царство Боже, і до чого його прирівняю? 19 Подібне воно до гірчичного зёрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм саді. І воно виросло, і деревом стало, і „күблилось птаство небесне на віттях його“. 20 І знову сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? 21 Подібне до рózчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкїсне“. 22 І проходив містами та сёлами Він і навчав, до Єрусалиму простуючи. 23 І озвався до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасёних?“ А Він відказав їм: 24 „Силкүйтеся ввійти тісними ворітьми, бо кажү вам, — багато-хто будуть намагáтися ввійти, — та не зможуть! 25 Як устане Господар та двері замкне, ви зачнёте вистоювати ізнадвору, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, звідки ви!“ 26 Тоді станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“. 27 А Він вам відкаже: „Говорю вам, — не знаю Я, звідки ви. „Видійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ 28 Буде плач там і скрэгїт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж — вигнаних геть. 29 І прийдуть інші від сходу й заходу, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть! 30 І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“ 31 Тієї години підійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і піди звідси, — хоче бо Ірод убити Тебе“. 32 А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лїсові: Ось дёмонів Я виганяю, і чиню вздоровлення, — сьгодні та завтра, а третього дня закінчу. 33 Однак, Мені треба ходити сьгодні та завтра, і часу найближчого, бо згинути не може пророк поза Єрусалимом. 34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменюєш послáних до тебе!

Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курчáток своїх, — та ви не захотіли! 35 Ось „ваш дїм зостається порожній для вас!“ Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настáне, що скажете: „Благословённый, Хто йде в Господне Ім'я!“

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони назирáли за Ним. 2 І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на водянку. 3 Ісус же озвався й сказав до закóнників та фарисеїв: „Чи вздоровляти в суботу годїться чи ні?“ 4 Вони ж мовчали. А Він, доторкнүвшись, уздоровив його та відпустив. 5 І сказав Він до них: „Коли осел або віл котрогось із вас упаде до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ 6 І вони не могли відповісти на це. 7 А як Він спостерїг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрошених притчу: 8 „Коли хто покличе тебе на весілля, не сїдай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаних, 9 і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступїся цьому місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. 10 Але як ти будеш запрошений, то приходи, і сїдай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Прїятелю, — сїдай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. 11 Хтó бо підноситься — буде впокóрений, а хто впокоряється — той піднесётся“. 12 А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обїд чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх рóдичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаёмна відплата тобі. 13 Але, як справляєш гостїну, клич убогих, калїк, кривих та слїпих, 14 і будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних!“ 15 Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ 16 Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядїв був велику вечерю, і запросив багатьох. 17 І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: „Ідіть, бо вже все наготóвано“. 18 І зараз усі почали відмовлятися.

Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“
19 А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“
20 І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прийти“. **21** І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався господар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. **22** І згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. **23** І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на загороди, та й сілуй прийти, щоб наповнився дім мій. **24** Кажу бо я вам, що жоден із запрошених мужів тих не покуштує моєї вечері. Бо багато покликаних, та вибраних мало!“ **25** Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: **26** „Коли хто прихобдить до Мене, і не зненавидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестер, а до того й своєї душі, — той не може бути учнем Моїм! **27** І хто свого хреста не несе, і не йде вслід за Мною, — той не може бути учнем Моїм! **28** Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видатків не віражує, — чи має потрібне на виконання, **29** щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, **30** говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг“. **31** Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможен він із десятьма тисячами стріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього? **32** Коли ж ні, то, як той ще даліко, шле посольство до нього та й просить про мир. **33** Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм. **34** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? **35** Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15 Наближались до Нього всі митники й грішники, щоб послухати Його. **2** Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грішників та з ними їсть“. **3** А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: **4** „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине

в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? **5** А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. **6** І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радійте зо мною, бо знайшов я вівцю свою тую загублену“. **7** Говорю вам, що так само на небі радітимуть більш за одного грішника, що кається, аніж за дев'яностою й дев'ятьма праведників, що не потребують покайння!... **8** Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? **9** А знайшовши, кличе приятельок та сусідок та каже: „Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ **10** Так само, кажу вам, радість буває в Божих ангелів за одного грішника, який кається“. **11** І Він оповів: „У чоловіка одного було два сини. **12** І молодший із них сказав батькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той поділив поміж ними маєток. **13** А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого країю, і розтратив маєток свій там, живучи марнотратно. **14** А як він усе прожив, настав голод великий у тім краї, — і він став бідувати. **15** І пішов він тоді і пристав до одного з мешканців тієї землі, а той вислав його на поля свої пасти свиней. **16** І бажав він наповнити шлунка свого хоч стручками, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. **17** Тоді він спам'ятався й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж надмір, а я отут з голоду гину! **18** Устану, і піду я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе. **19** Недостойний я вже зватися сином твоїм; прийми ж мене, як одного з своїх наймитів“. **20** І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його батько вгледів його, — і переповнився жалем: і побіг він, і кинувся на шию йому, і зачав цілувати його! **21** І озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“. **22** А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одягу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандалі на ноги. **23** Приведіть теля відгодоване та заколіть, — будемо їсти й радіти, **24** бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони. **25** А син старший його

був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. 26 І покликав одного зо слуг, та й спитав: „Що це таке?“ 27 А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколоти теля відгодіване, — бож здоровим його він прийняв“. 28 І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. 29 А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я. 30 Коли ж син твій вернувся оцей, що проїв твій маєток із блудницями, — ти для нього звелів заколоти теля відгодіване“. 31 І сказав він йому: „Ти завжди з мною, дитино, і все моє — то твоє! 32 Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням Своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. 2 І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про тебе? Дай звіт про своє управління, бо більше не зможеш рядити“. 3 І управитель почав міркувати собі: „Що я маю робити, коли пан управління відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. 4 Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скінений із управління“. 5 І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та її питається першого: „Скільки винен ти панові моему?“ 6 А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. 7 А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. 8 І пан похвалив управителя цього невірнього, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, аніж сини світла. (αἰὼν g165) 9 І Я вам кажу: „Набувайте друзів собі від багатства неправедного, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. (αἰῶnios g166) 10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. 11 Отож, коли в несправедливим багатстві ви не були вірні,

— хто вам правдиве довірять? 12 І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть? 13 Жаден раб не може служити двом панам, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ 14 Чули все це й фарисеї, що були сріблολюбці, та й стали сміятися з Нього. 15 Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людсьми, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидота. 16 Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовіститься, і кожен силкується втиснутись в нього. 17 Легше небо й земля проминеться, аніж одна риса з Закону загине. 18 Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб. 19 Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссон, і щоденно розкішно бенкетував. 20 Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, струпами вкритий, 21 і бажав годуватися кришками, що со стóлу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому. 22 Та ось сталося, що вбогий умер, — і на Авраамове лóно віднесли його анголі. Умер же й багатий, — і його поховали. 23 І, терплячи муки в аді, звів він очі свої, та й побачив здала Авраама та Лазаря на лоні його. (Hadēs g86) 24 І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучуся в полум'ї цім!“ 25 Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. 26 А крім того всього, поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас“. 27 А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька мого, 28 бо п'ятьох братів маю, — хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждання!“ 29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ 30 А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покаються“. 31 Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не

слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йнятимуть віри!“

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому, через кого приходять вони! 2 Краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одного з малих цих! 3 Уважайте на себе! Коли провиниться твій брат, докорі йому, а коли він покається, то вибач йому. 4 І хоча б сім раз денно він провинився проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому!“ 5 І сказали апостоли Господу: „Додай Ти нам віри!“ 6 А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зерно гірчичне, і сказали шовкволиці цій: „Вірвися з коренем і посадися до моря“, — то й послухала б вас! 7 Хто ж із вас, мавши раба, що оре чи пасе, скаже йому, як він вернеться з поля: „Негайно йди та сідай до столу“? 8 Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вечєряти, і підпережись, і мені прислугбуй, аж поки я їстиму й питиму, а потому ти сам будеш їсти та пити“? 9 Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав? 10 Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажіть: „Ми — нікчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“ 11 І сталося, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю. 12 І, коли входив до одного села, перестріли його десять мужів, слабих на проказу, що стали здалека. 13 І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, — змилуйсь над нами!“ 14 І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажіться священникам!“ І сталося, коли вони йшли, то очістились. 15 Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучнім голосом славити Бога. 16 І припав він обличчям до ніг його, складаючи дяку йому. А то самарянин був... 17 Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очістилось, — а дев'ять же дє? 18 Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ 19 І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“ 20 А як фарисеї спитали його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, 21 і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всередині вас!“ 22 І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити

один з днів Сина Людського, — та не побачите. 23 І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! 24 Бо як блискавка, блиснувши, світить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. 25 А перше належить багато страждати йому, і відцурається рід цей від нього. 26 І, як було за днів Ноевих, то буде так само й за днів Сина Людського: 27 їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчєгу“; прийшов же потоп, — і всіх вигубив. 28 Так само, як було за днів Лотоуних: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; 29 того ж дня, як Лот вийшов із Содому, — огонь із сіркою з неба линув, і всіх погубив. 30 Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! 31 Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злázить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертається, — 32 пам'ятайте про Лотоу дружини! 33 Хто дбáтиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. 34 Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на одному ліжкові: один візьметься, а другий полишиться. 35 Дві молотимуть разом, — одна візьметься, а друга полишиться. 36 Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!“ 37 І казали вони йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися зáвжди, і не занепаdáти духом, 2 говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не сорóмився. 3 У тому ж місті вдова перебувала, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротивника!“ 4 Але він довгий час не хотів. А згодом сказав сам до себе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не сорóмлюся, 5 але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені“. 6 І промовив Господь: „Чи чуєте, що говорить суддя цей несправедний? 7 А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до нього день і ніч, хоч і бáриться Він щодо них? 8 Кажу вам, що Він їм незабаром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?“ 9 А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів. 10 „Два чоловіки до храму

ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був мїтник. **11** Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здїрщики, неправедні, перелюбні, або як цей мїтник. **12** Я пощу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю!“ **13** А мїтник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостивий до мене грїшного!“ **14** Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж понижається, — той піднесеться“. **15** До нього ж принесли й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. **16** А Ісус їх покликав та й каже: „Пустїте дїтей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже. **17** Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде!“ **18** І запитався Його один із начальників, говорячи: „Учителю Добрий, що робити мені, щоб впадувати вічне життя?“ (αἰθῖνος g166) **19** Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог! **20** Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свїдкуй неправдиво, шануй свого батька та матір“. **21** А він відказав: „Усе це я виконав від юнацтва свого!“ **22** Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпродай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й їди вслїд за Мною!“ **23** А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. **24** Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! **25** Бо верблюдові легше пройти через глчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти“. **26** Ті ж, що чули, спитали: „Хтї ж тоді може спастїся?“ **27** А Він відповів: „Неможливе людяма — можливе для Бога!“ **28** І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слїдом“. **29** А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб покинув свій дїм, або дружїну, чи братів, чи батьків, чи дїтей ради Божого Царства, **30** і не одержав би значно більш цього часу, а в віці наступнім — життя вічне“. (αἰθῖν g165, αἰθῖνος g166) **31** І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Єрусалим ми їдемо, і все здїйснїться, що писали Пророки про Людського

Сина. **32** Бо Він віданий буде поганам, і буде осміяний, і покривджений, і опльований. **33** І, збичувавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ **34** Та з цього нічого вони не збагнули, і ця річ перед ними закрита була, і скáзаного вони не розуміли. **35** І сталося, як Він наближався був до Єрихону, один невидючий сидів при дорозі й просив. **36** А коли він прочув, що проходить нарід, то спитався: „Що це таке?“ **37** А йому відказали, що проходить Ісус Назарянїн. **38** І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **39** А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **40** І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизився до нього, то Він запитався його: **41** „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видючим!“ **42** Ісус же до нього сказав. „Стань видючий! Твоя віра спасла тебе!“ **43** І зараз видючим той став, і пішов вслїд за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихон. **2** І ось чоловік, що звався Закхей, — він був старший над мїтниками, і був багатий, — **3** бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, — бо малий був на зріст. **4** І, забїгши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити. **5** А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угору до нього й промовив: „Закхей, — зійди зараз додолу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“ **6** І той зараз додолу ізліз, і прийняв Його з радістю. **7** А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грїшного мужа в гостїну зайшов!“ **8** Став же Закхей та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скрївдив був чим, — верну вчетверо“. **9** Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дїм цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. **10** Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“ **11** Коли ж вони слухали це, розповів Він іще одну прїтччу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер. **12** Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного, відправлявся в далеку країну, щоб

царство прийняти й вернутись. 13 І покликав він десятиох своїх рабів, дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки верну́ся“. 14 Та його громадяни його ненавиділи, і послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“. 15 І сталося, коли він верну́вся, як царство прийняв, то звелів покликати рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принесла́ десять мін“. 17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, — володів десятима містами“. 18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла́“. 19 Він же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьма містами“. 20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав її сховану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Устами твоїми, злий рабе, суджу́ я тебе! Ти знав, що я — жорстока людина, беру́, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. 23 Чому ж не віддав ти мініальникам срібла мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибутком?“ 24 І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте тому, хто десять мін має“. 25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. 26 Говорю́ бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. 27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіть сюди, — і на очах моїх їх повбивайте“. 28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. 29 І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Олівною зветься, Він двох учнів послав, 30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, що на нього ніколи ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 31 Коли ж вас хто спитає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Господь потребує його“. 32 Посланці ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. 33 А коли осля стали відв'язувати, хазяї його їх запитали: „Нащо осля ви відв'язуєте?“ 34 Вони ж відказали: „Господь потребує його“. 35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одягу свою на осля, посадили Ісуса. 36 Коли ж Він їхав, вони простилали одягу свою по дорозі. 37 А як Він наближався вже до сходу з гори Олівної, то весь

на́товп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, 38 кажучи: „Благословенний Цар, що йде у Господне Ім'я! Мир на небеса́х, і слава на висоті!“ 39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учителю, — заборони Своім учням!“ 40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме!“ 41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, 42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. 43 Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе в'ялом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. 44 І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх“. 45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, 46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печеру розбійників“. 47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященники й книжники й найважливіші з народу шукали, щоб Його погубити, 48 але не знаходили, що вчинити йому, бо весь народ горнувся до Нього та слухав Його.

20 І сталося одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новину звіщав, прийшли первосвященники й книжники з старшими, 2 та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу цю дав?“ 3 І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені: 4 Іванове хрищення з неба було, чи від людей?“ 5 Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 6 А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу́ вам, якою владою Я це чиню́“. 9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винаря́м, та й відбув на час довший. 10 А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили

й зневажили, — та й відіслали ні з чим. 12 І послав він ще третього, а вони й того зрарили й вигнали. 13 Сказав тоді пан виноградника: „Що маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посоромляться“. 14 Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, щоб спадщина наша була“. 15 І вони його вивели за виноградника, та й убили... Що ж зробить їм пан виноградника? 16 Він прийде та й вигубить цих винарів, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж повілі: „Нехай цього не станеться!“ 17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написано: „Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем! 18 Кожен, хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде, — то розчавить його“. 19 А книжники й первосвященики руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись народу. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. 20 І вони слідували за Ним, і підіслали підглядачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. 21 І вони запитали Його та сказали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на обліччя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. 22 Чи годітьс'я давати податок для кесаря, чи ні?“ 23 Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? 24 Покажіте динарія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. 25 А Він їм відказав: „Тож віддайте кесареви — кесареви, а Богові — Боже!“ 26 І не могли вони перед людсьмі зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. 27 І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, 28 та сказали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому брат, який має дружину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого“. 29 Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер. 30 І другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний. 31 І третій узяв був її, так само й усі семеро, — і вони дітей не позоставили, та й повмирали. 32 А по всіх умерла й жінка. 33 А в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. 34 Ісус же промовив

у відповідь їм: „Женяться й заміж виходять сини цього віку. (аїѠn g165) 35 А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити, (аїѠn g165) 36 ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анголам, і вони сини Божі, синами воскресіння будши. 37 А що мертві встають, то й Мойсей показав — при куці, — коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. 38 Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“ 39 Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ 40 І вже не насмілювалися питати Його ні про що. 41 І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? 42 Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господеві моєму: сядь праворуч Мене, 43 поки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ 44 Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ 45 І, як увесь народ слухав, Він промовив до учнів Своїх: 46 „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавкі в синагогах, і перші місця на бенкетах, 47 що вдовині хаті поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осудження приймуть!“

21 І поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали дари свої до скарбниці. 2 Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лєпти туди вона вкїнула. 3 І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! 4 Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убозтва свого весь прожиток, що мала“. 5 Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: 6 „Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується“. 7 І запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“ 8 Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдїть! 9 І, як про війни та рбзрухи почувте ви, — не лякайтесь, бо перш „статись належить тому“. Але це не кінець ще“. 10 Тоді промовляв Він до них: „Повстане народ на народ, і царство на царство“. 11 І будуть

землетруси великі та голод, та по́мір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. 12 Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Моє. 13 Але це стане вам на свідóцтво. 14 Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадáти, щó будете відповідати, 15 бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. 16 І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і друзі, а декому з вас заподіють і смерть. 17 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. 18 Але й волосина вам із голови не загине! 19 Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете. 20 А коли ви побачите Єрусалим, військом отóчений, тоді знайте, що до нього наблизилось спустóшення. 21 Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гóри втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! 22 Бо то будуть дні помсти, щоб вико́налося все написане. 23 Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нуждá на землі та гнів над цим лю́дом! 24 І поляжуть під гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі наро́ди, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. 25 І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збенте́ження від шуму моря та хвиль, 26 коли люди будуть мертвіти від стра́ху й чекáння того, що йде на весь світ, бо сили небесні пору́шаться. 27 І побачать тоді „Сина Лю́дського, що йтиме на хмарах “із си́лою й великою славою! 28 Коли ж стане збуватися це, то віпростуйтесь, і підійміть свої голови, — бо зближається ваше визво́лення!“ 29 І розповів Він їм притчу: „Погляньте на фі́гове дерево, і на всілякі дере́ва: 30 як вони вже розпу́куються, то, бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. 31 Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько! 32 Поправді кажу вам: Не пере́йде цей рід, аж усе оце станеться. 33 Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! 34 Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненаже́рством та п'янством, і життєвими кло́потами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, 35 немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на пове́рхні всієї землі.

36 Тож пильнуйте, і кожного ча́су моліться, щоб змогли ви унікнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Лю́дським!“ 37 За дня ж Він у храмі навчав, а на́ ніч виходив та перебува́в на гóрі, що зветься Олівна. 38 А зра́нку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наближа́лося ж свято Опрісно́ків, що Па́схою зветься. 2 А первосвященники й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись наро́ду. 3 Сатана ж увійшов у Юду, зва́ного Іскаріо́т, одно́го з Дванадцятьо́х. 4 І він пішов, і почав умовлятися з первосвященниками та начальниками, як він видасть Його. 5 Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібня́ків. 6 І він обіцяв, і шукав відповідного ча́су, щоб їм видати Його без наро́ду. 7 І настав день Опрісно́ків, коли пасху принóсити в жертву налэжало. 8 І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожили ми“. 9 А вони запитали Його: „Де Ти хочеш, щоб ми приготувáли?“ 10 А Він їм відказав: „Ось, як будете вхóдити в місто, стріне вас чоловік, воду несучи у глекові, — ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. 11 І скажіть до господа́ря дому: Учитель питає тебе: „Де кімна́та, в якій споживу́ зо Своїми учнями пасху?“ 12 І він вам покаже велику гóрницю вистелену: там приготуйте“. 13 І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали там готувáти пасху. 14 А коли настав час, сів до стóлу, і апóстоли з Ним. 15 І промовив до них: „Я дуже бажав спожіти цю пасху із вами, перш ніж муки прийму́. 16 Бо кажу́ вам, що вже споживати не буду її, поки спóвниться в Божому Царстві вона“. 17 Узнявши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою. 18 Кажу́ ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плóду виноградного, доки Боже Царство не прийде“. 19 Узнявши ж хліб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чиніть на спóмин про Мене!“ 20 По вечéрі так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. 21 Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зра́дника. 22 Бо Син Лю́дський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“ 23 А вони почали між собою питати, котрій з них мав би це вчинити? 24

І сталося між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. 25 Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчінцями зуться. 26 Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, 27 Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислугує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як слуга. 28 Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокусах Моїх, 29 і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, 30 щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племён Ізраїлевих“. 31 І промовив Господь: „Симоне, Симоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. 32 Я ж молився за тебе, щоб не змінилась віра твоя; ти ж колись, як навірнешся, зміцни браттю свою!“ 33 А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ 34 Він же прорік: „Говорю тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... 35 І Він їм сказав: „Як Я вас посилав без калітки, і без торби, і без сандаль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічого“. 36 „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж свою та й купить меча. 37 Говорю бо Я вам, що виконатися на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його зараховано“. Бо те, що про Мене, виконується“. 38 І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Досить!“ 39 І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гору Оливну. А за Ним пішли учні Його. 40 А прийшовши на місце, сказав їм: „Моліться, щоб не впасти в спокусу“. 41 А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився, 42 благаючи: „Отче, як волієш, — пронеси мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ 43 І Ангол із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. 44 А як був у смертельній тривозі, ще пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. 45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журби. 46 І промовив до них: „Чого ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу! 47 І, коли Він іще говорив, ось народ з'явився, і один

із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!]. 48 Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунок ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“ 49 А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечём нам не вдарити?“ 50 І, один із них рубонув раба первосвященикового, — та й відтяв праве вухо йому. 51 Та Ісус відізвася й сказав: „Лишіть, — уже досить!“ І, доторкнувшись до вуха його, у здоровив його. 52 А до первосвящеників і влади сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кіями. 53 Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднесли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада темряви“. 54 А схопівши Його, повелі й привелі у дім первосвященика. Петро ж здалека йшов слідком. 55 Як розклали ж огонь серед двору, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. 56 А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ 57 І відрікся від Нього він, твёрдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ 58 Незабаром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чоловіче!“ 59 І як часу минуло з годину, хтось інший твердив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілеянин“. 60 А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про що ти говориш“... І зараз, як іще говорив він, півень заспівав. 61 І Господь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 62 І, вийшовши звідти, він гірко заплакав! 63 А люди, які ув'язнили Ісуса, знущалися з Нього та били. 64 І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хтó то вдарив Тебе?“ 65 І багато інших богозневіг говорили на Нього вони... 66 А коли настав день, то зібралися старші народу, первосвященики й книжники, і повелі Його в синедріон свій, 67 і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу, — не повірите ви. 68 А коли й попитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. 69 Незабаром Син Людський сидітиме по правіці сили Божої!“ 70 Тоді всі запитали: „То Ти Божий

Син? А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“.
71 А вони відказали: „Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І знялися всі їхні збори, і повели до Пилата Його. 2 І зачали оскаржати Його й говорити: „Ми ствердили, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареви, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. 3 І Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“... 4 І Пилат сказав первосвященникам та до народу: „Я не знаходжу жодної провини в Цій Людині“. 5 А вони намагались, говорячи: „Він бунтує нарід, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж посі“. 6 А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галілеянин?“ 7 І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перебував тими днями. 8 Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, — багато за Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Нього. 9 І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. 10 І стояли тут первосвященники й книжники, та завзято Його оскаржували. 11 Тоді Ірод із військом своїм ізневажив Його й насміявся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. 12 І того дня стали Ірод із Пилатом за приятелів між собою, бо давніш ворожнеча між ними була. 13 А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і нарід, 14 і промовив до них: „Привелі ви мені Чоловіка Цьогó, як тогó, що бунтує нарід. А ось я перед вами розвідав, — і не знаходжу в Людині Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржуєте. 15 Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслугóувало б, Він не вчинив. 16 Отже я покараю Його й відпущу“.
17 Бо повинен був їм відпустити одного на свято. 18 А нарід став кричати й казати: Візьми Цьогó, — відпусти ж нам Варавву!“ 19 А той за повстання одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. 20 І знову сказав їм Пилат, хочачи відпустити Ісуса. 21 Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Його!“ 22 Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслугóувало б, на Нім не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу“. 23 А вони сильним

криком свого домагалися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв гóру крик їхній та первосвящеників. 24 І Пилат присудив, щоб було, як просили вони: 25 відпустив їм Варавву, посадженого за повстання та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... 26 І як Його повелі, то схопили якогось Сімона із Кіриней, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! 27 А за Ним ішов натовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. 28 А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! 29 Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утрóби, які не родили, і груди, що не годували“. 30 Тоді стануть казати горám: „Поспадайте на нас“, а узг'ір'ям: „Покрийте нас!“ 31 Бо коли таке роблять зеленому дереву, то щó буде сухому?“ 32 І велі з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибулі на те місце, що звуть „Черепóвище“, розп'яли тут Його та злочинників, — одного правóруч, а одного лівóруч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“ А як Його одіж ділили, то кидали жéреба. 35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшіни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе визволить, коли Він Христос, Божий Обрáнець!“ 36 І воякі глузували з Нього: приступаючи, óцет Йому подавали, 37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ 38 Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрéйським написаний: „Це — Цар Юдейський“. 39 А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ 40 Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? 41 Але ми справедливо засóджені, і належну заплату за вчинки свої беремо, — Цей же жодного зла не вчинив“. 42 І сказав до Ісуса: „Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!“ 43 І промовив до нього Ісус: „Поправди кажú тобі: ти будеш зо Мною сьогóдні в раю!“ 44 Наближалася шоста година, — і тёмрява стала по цїлій землі аж до години дев'ятої. 45 І сонце затьмилось, і в храмі завіса роздерлась надвóе. 46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю

Свого духа!“ І це прорікши, Він духа віддав. **47** Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога прославив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“ **48** І ввесь натовп, який зійшовсь на видовище це, як побачив, що сталося, — бив у груди себе та вертався. **49** Усі ж знайо́мі Його й ті жінкі, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це. **50** І ось муж, на ім'я Йому Йбсип, що був радником синедріону, людина шановна і праведна, — **51** не пристав він до ради та чину їх, — із Ариматеї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — **52** цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. **53** І Йбсип, знявши Його, обгорнув у полотно, і поклав Його в гробі, що в скелі був вісічений, і що в ньому ніко́ли ніхто не лежав. **54** День той був Приготування, і наставала субота. **55** А жінкі, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідом, і вони бачили гроба, і як покладене тіло Його. **56** Повернувшись, вони наготували па́хощі і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали.

24 А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучі наготовані па́хощі, **2** та й застали, що камінь від гробу відв́алений був. **3** А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. **4** І сталося, як безраді були вони в цім, ось два мужі в одежах блискучих з'явились при них. **5** А коли налякались вони й посхиляли обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? **6** Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам говорив, коли ще перебува́в в Галілеї. **7** Він казав: „Сину Людському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня“. **8** І згадали вони ті слова Його! **9** А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. **10** То були: Марія Магдаліна, і Іванна, і Марія, мати Яковова, і інші з ними, — і вони розповіли апóстолам це. **11** Та слова їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм. **12** Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. І вернувся він до себе, і дивувався, що сталося. **13** І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммау́с, що від Єрусалиму лежало на стадій із шістдесят. **14** І розмовляли вони між собою про все те, що сталося.

15 І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. **16** Очі ж їхні були стрімані, щоб Його не пізнали. **17** І спитався Він їх: „Що за речі такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“ **18** І озвався один, йому ймення Клеопа, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нім цими днями?“ **19** І спитався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назаряніна, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім наро́дом. **20** Як первосвященики й наша старшіна Його віддали на суд смертний, — і Його розп'яли. **21** А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля візволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося. **22** А дехто з наших жінок, що рано були коло гробу, нас здивували: **23** вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголів, які кажуть, що живий Він. **24** І пішли дехто з наших до гробу, і знайшли так, як казали й жінкі; та Його не побачили“. **25** Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що сповіщали Пророки! **26** Чи ж Христові не це перетерпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ **27** І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і вияснював їм зо всього Писання, що про Нього було. **28** І наблизились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. **29** А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. **30** І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. **31** Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Його. Але Він став для них невидимий... **32** І говорили вони один одному: „Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вияснював нам Писання?“ **33** І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і і тих, що з ними були, **34** які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Симонові. **35** А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. **36** І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ **37** А вони налякались та перестра́шилися, і думали, що бачать духа. **38** Він же промовив до них: „Чогó

ви стривóжились? І пощó ті думки до сердéць ваших входять? 39 Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костéй, а Я, бачите, маю“. 40 І, промовивши це, показав Він їм руки та нóги. 41 І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“ 42 Вони ж подали Йому кúсника риби печеної та стільника медовóго. 43 І, взявши, Він їв перед ними. 44 І промовив до них: „Це словá, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Закóні Мойсеєвим, та в Пророків, і в Псáлмах написане“. 45 Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писáння. 46 І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно булó постраждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього, 47 і щоб у Ймéння Його проповідувалось пока́ння, і прóщення гріхів між наро́дів усіх, від Єрусалиму почавши. 48 А ви свідки тогó. 49 І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостáньтеся в місті, аж поки зодя́гнетесь силою з висоти“. 50 І Він вивів за місто їх аж до Віфа́нії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. 51 І сталось, як Він благословляв їх, то зачав відступáти від них, і на небо возно́ситись. 52 А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. 53 І постійно вони перебува́ли в храмі, переславля́ючи й хва́лячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога було́, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. **4** І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймення Іван. **7** Він прийшов на свідощтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. **11** До свого Воно прибуло́, — та свої відцурались Його. **12** А всім, що Його прийняли́, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його, **13** що не з крови, ані з пожадливости тіла, ані з пожадливости мужа, але народились від Бога. **14** І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однородженого від Отця. **15** Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повноті ми одержали всі, — а то благодать на благодать. **17** Закон бо через Мойсея був даний, а благодать та правда з'явилися через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свідощтво Іванове, як юдеї послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: „Хто́ ти такий?“ **20** І він визнав, і не зрікся, а визнав: „Я — не Христос“. **21** І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ І відкажує: „Ні!“ „Чи пророк?“ І дав відповідь: „Ні!“ **22** Сказали ж йому: „Хто́ ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Що́ ти кажеш про себе самого?“ **23** Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“, як Іса́я пророк заповів“. **24** Посланці ж із фарисеїв були. **25** І вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ **26** Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хришу́, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. **27** Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінця від

узуття Його я негідний“. **28** Це в Віфанії діялося, на тім боці Йордану, де хрестив був Іван. **29** Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнець Божий, що на Себе гріх світу бере! **30** Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. **31** І не знав я Його́; та для того прийшов я, хрестивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. **32** І свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходить, як голуб, із неба, та залишався на Ньому. **33** І не знав я Його, але Той, Хто хрестити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і залишається на Ньому, — це Той, Хто хреститиме Духом Святим“. **34** І я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!“ **35** Наступного дня стояв знову Іван та двоє з учнів його. **36** І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнець Божий!“ **37** І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого́ ви шукаєте?“ А вони відказали йому: „Равві́ — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в Нього той день перебули. Було ж коло години десятої. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сімона Петра. **41** Він знайшов перше Сімона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сімон, син Йонин; будеш званий ти Кі́фа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Йди за Мною!“ **44** А Пилип із Віфсаїди походив, із міста Андрія й Петра. **45** Пилип Натанаїла знаходить та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йосипового, із Назарету“. **46** І сказав йому Натанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарету що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, угледівши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немає в нім підступу!“ **48** Говорить йому Натанаїл: „Звідки знаєш мене?“ Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був ти“.

49 Відповів Йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлів!“ 50 Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ 51 І Він каже йому: „Поправді, поправді кажú вам: Відтепер ви побачите небо відкрите та анголів Божих, що на Людського Сина підіймаються та спускаються“.

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. 2 На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. 3 Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ 4 Ісус же відказує їй: „Що тобі, жόно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ 5 А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе те, щό Він вам скаже!“ 6 Було тут шість камінних посúдин на воду, що стояли для очіщення юдейського, що відер по дві чи по три вмщали. 7 Ісус каже до слуг: „Напóвнїть водою посúдини“. І їх поналивáли вщёрть. 8 І Він каже до них: „Тепер зачерпнїть, і занесїть до весільного стáрости“. І занесли. 9 Як весільний же стáроста скуштувáв воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, — знали ж слúги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодόго 10 та й каже йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понапивáються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досї зберїг“. 11 Такий почáток чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. І ввірували в Нього учні Його. 12 Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернаúму, і там перебули небагато днів. 13 А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. 14 І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи міняльники. 15 І, зробивши бичá з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вївці й воли, а міняльникам гроші розсїпав, і поперевертáв їм столї. 16 І сказав продавцям голубів: „Заберїть оце звідси, і не робїть із дому Отця Мого дому торгóвого! 17 Тодї учні Його згадали, що написано: „Ревнїсть до дому Твого з'їдає Мене!“ 18 І обїзвáлись юдеї й сказали Йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“ 19 Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнують цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ 20 Відказали ж юдеї: „Сорок шість лїт будувався цей храм, а Ти за трї дні поставиш

його?“ 21 А Він говорив про храм тіла Свого. 22 Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. 23 А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його Ймєння, побачивши чуда Його, що чинив. 24 Але Сам Ісус їм не звїр'явся, бо Сам знав усіх, 25 і потреби не мав, щόб хто свідчив Йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодїм на ім'я, начальник юдейський. 2 Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“. 3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли хто не нарóдиться згорї, то не може побачити Божого Царства“. 4 Никодїм Йому каже: „Як може людина родитися, будвши старою? Хїба може вона ввійти до утрóби своєї матерї знову й родитись?“ 5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли хто не рóдиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся томú, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорї. 8 Вїтер вїє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкїля він приходить, і куди він їде. Так буває і з кожним, хто від Духа нарóджений“. 9 Відповів Никодїм і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажú Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, щό ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про зёмне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не схóдив на небо ніхто, тїльки Той, Хто з неба зїйшов, — Людський Син, що на небї. 14 І, як Мойсей піднїс змїя в пустинї, так мусить піднесений бути й Син Людський, 15 щόб кожен, хто вірує в Нього, мав вїчне життя. (аїпніос г166) 16 Так бо Бог полюбив свїт, що дав Сина Свого Однорóдженного, щόб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вїчне. (аїпніос г166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на свїт, щόб Він свїт засудїв, але щόб через Нього свїт спасся. 18 Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не

вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. 19 Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! 20 Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходять до світла, щоб не зганено вчинків його. 21 А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“. 22 По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив. 23 А Іван теж христив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й христивались, 24 бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. 25 І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. 26 І прийшли до Івана вони та й сказали йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото христить і Він, і до Нього всі йдуть“. 27 Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. 28 Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. 29 Хто має заручену, той молодий. А дружко молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! 30 Він має рости, я ж — маліти. 31 Хто звérху приходять, — Той над усіма. Хто походить із землі, то той зёмний, і говорить по-зёмному. Хто приходять із неба, Той над усіма, 32 і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідóцтва Його не приймає ніхто. 33 Хто ж прийняв свідóцтво Його, той ствердів тим, що Бог правдивий. 34 Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. 35 Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. 36 Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“. (aіḡnіos g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та христить, як Іван, 2 хоч Ісус не христив Сам, а учні Його, 3 Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. 4 І потрібно було Самарію йому переходити. 5 Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхár, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йсипові. 6 Там же була Яковава криниця. І Ісус, дорогою змóрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. 7 Надходить ось

жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!“ 8 Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. 9 Тоді каже Йому самарянка: „Як же Ти, юдеянин будши, та просиш напитись від мене, самарянки?“ Бо юдеї не сходяться із самарянами. 10 Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. 11 Каже жінка до Нього: „І черпакá в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? 12 Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?“ 13 Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути знову.

14 А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече в життя вічне“. (aіḡnіos g166) 15 Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати“. 16 Говорить до неї Ісус: „Іди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди“. 17 Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. 18 Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. 19 Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. 20 Отці наші вклонялися Богу на цій ось горі, а ви твёрдите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклоняться“. 21 Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надходить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоняться Отцеві не будете ви. 22 Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. 23 Але наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклоняться будуть Отцеві в душі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. 24 Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в душі та в правді вклоняться“. 25 Відказує жінка Йому: „Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христос, — як Він прийде, то все розповість нам“. 26 Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою“. 27 І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жоден із них не спитав: „Чого хочеш?“ або: „Про що з нею говориш?“ 28 Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла

до міста, та й людям гові́рить: **29** „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що́ я вчинила. Чи Він не Христос?“ **30** І вони повиходили з міста, і до Нього прийшли. **31** Тим ча́сом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ **32** А Він їм відказав: „Я маю поживу на їдженнтя, якої не знаєте ви“. **33** Питали тоді один одного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?“ **34** Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити. **35** Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настануть жнивá?“ А Я вам кажú: Підійміть свої очі, та гляньте на ніви, — як для жнив уже пополовіли вони! **36** А хто жне, той запла́ту бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — разо́м раділи. (aiðnios 9166) **37** Бо про це погові́рка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. **38** Я вас жати послав, де ви не працюва́ли: працюва́ли інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. **39** З того ж міста багато-хто із самаря́н в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила була́!“ **40** А коли самаря́ни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. **41** Значно ж більш вони ввірували через слово Його. **42** А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізна́ли, що справді Спасі́тель Він світу!“ **43** Як минуло ж два дні, Він ізвідти пішов в Галілею. **44** Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. **45** А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли́ галілея́ни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусали́мі на святі, бо ходили на свято й вони. **46** Тоді зно́ву прийшов Ісус у Кана́ Галілейську, де пере́мінив був Він воду на вино. І був там один царедво́рець, що син його хво́рів у Каперна́умі. **47** Він, почувши, що Ісус із Юде́ї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти. **48** Ісус же промовив до нього: „Як знаме́н тих та чуд не побачите, — не ввіруете!“ **49** Царедво́рець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ **50** Промовляє до нього Ісус: „Иди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. **51** А коли ще в дорозі він був, то раби́ його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. **52** А він їх запитав про годину, о котрій стало

легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. **53** Зрозумів тоді ба́тько, що була́ то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і ввесь його дім. **54** Це знов друге знаме́но Ісус учинив, як вернувся до Галіле́ї з Юде́ї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. **2** А в Єрусали́мі, біля брами Овечо́ї, є купальня, Віфесда́ по-єврейському зветься, що мала п'ять га́нків. **3** У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду пору́шено. **4** Бо ангол Господній часами спускавсь до купальні, і порушував воду, і хто перший ула́зив, як воду пору́шено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. **5** А був там один чоловік, що тридцять і вісім ро́ків був недужим. **6** Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він ча́су слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ **7** Відповів Йому хворий: „Пане, я не маю лю́дини, щоб вона, як порушено воду, до купа́льні всадила мене. А коли я прихо́джу, то передо мною вже інший ула́зить“. **8** Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ **9** І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота була́, **10** то́му то сказали юде́ї вздорóвленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. **11** А він відповів їм: „Хто мене вздорóвив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. **12** А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ **13** Та не знав уздорóвлений, Хто то Він, бо Ісус ухиливсь від наро́ду, що був на тім місці. **14** Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталось тобі чого гіршого!“ **15** Чоловік же пішов і юде́ям звістив, що Той, Хто вздорóвив його, то Ісус. **16** І то́му зачали́ юде́ї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. **17** А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“. **18** І то́му то юде́ї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу пору́шував Він, але й Бога Отцем Сво́ім звав, тим ро́блячись Богові рівним. **19** Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажú вам: Син нічо́го робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що ро́бить Отець;

бо що робить Він, те так само й Син рóбити. 20 Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувáлись. 21 Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. 22 Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, 23 щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав Його. 24 Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слóва Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. (aiōnios g166) 25 Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. 26 Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. 27 Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. 28 Не дивуйтесь цьому, бо надхóдить година, коли всі, хто в гробáх, — Його голос почують, 29 і повихóдять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Сýду. 30 Я нічого не мóжу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. 31 Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідóцтво Моє неправдиве. 32 Є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідóцтво, яким свідчить про Мене. 33 Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. 34 Та Я не від людини свідóцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. 35 Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. 36 Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! 37 Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили. 38 Навіть слóва Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Тóго, Кого Він послав. 39 Дослідіть но Писáння, бо ви дóмаєте, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aiōnios g166) 40 Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. 41 Від людей не приймаю Я слави, 42 але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. 43 Я прийшов у Ймєння Свого Отця, та Мене не приймає ви. Коли ж прийде

інший у ймєння своє, того приймете ви. 44 Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? 45 Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надістесь ви! 46 Коли б ви Мойсеєві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. 47 Якщо писáнням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?*

6 Після того Ісус перейшов на той бiк Галілейського чи Тiверiйдського моря. 2 А за Ним iшла бєзлiч народу, бо бачили чуда Його, що чинив над недужими. 3 Ісус же на гóру зiйшов, і сидiв там зо Своiми учнями. 4 Наближалася ж Пасха, свято юдейське. 5 А Ісус, звiвши очi Своi та побачивши, яка бєзлiч народу до Нього йде, говорить Пилиповi: „Де ми купимо хлiба, щоб вони поживiлись?“ 6 Він же це говорив, його випробóвуючи, бо знав Сам, що Він має робити. 7 Пилип Йому вiдповiдь дав: „I за двiстi динáриiв iм хлiба не стане, щоб кожен iз них бодай трóхи дiстав“. 8 Говорить до Нього Андрiй, один з учнiв Його, брат Сiмона Петра: 9 „Є тут хлопчiна один, що має п'ять ячних хлiбiв та двi риби, але що то на бєзлiч таку!“ 10 А Ісус вiдкавав: „Скажiть людяm сiдати!“ А була на тiм мiсцi велика трава. I засiло чоловiка числом iз п'ять тисяч. 11 А Ісус узав хлiбi, i, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидiв. Так само i з риб, скiльки хотiли вони. 12 I, як наiлись вони, Він говорить до учнiв Своiх: „Позбирайте куски позостáли, щоб нищо не загинуло“. 13 I зiбрали вони. I дванадцять повних кошiв наклали кускiв, що лишились iдцям iз п'яти ячних хлiбiв. 14 А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомонiли: „Це Той справдi Пророк, що повинен прибути на свiт!“ 15 Спостерiгши ж Ісус, що вони мають зáмiр прийти та забрати Його, щоб настановiти царем, знов на гóру пiшов Сам один. 16 А як вечiр настав, то зiйшли Його учнi над море. 17 I, ввiйшовши до чóвна, на другий бiк моря вони попливлi, до Капернауму. I тємрява вже наступила булá, а Ісус ще до них не прихóдив. 18 Від великого ж вiтру, що вiяв, хвилювалося море. 19 Як вони ж пропливлi стадiй iз двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, i до чóвна зближається, — i їх страх обгорнуv. 20 Він же каже до них: „Це Я, — не

лякайтесь!“ 21 І хотіли вони взяти до човна Його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливлі. 22 А наступного дня той нарід, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того, що до нього ввійшли були учні Його, не було, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні. 23 А тим часом із Тіверіяди припливли човні інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку. 24 Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Його там нема, то в човні посідали самі й прибули до Капернауму, — і шукали Ісуса. 25 І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ 26 Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажу вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і насїтились. 27 Пильуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дасть вам Син Людський, бо запечатав Його Бог Отець“. (aiōnios g166) 28 Сказали ж до Нього вони: „Що ми маємо почати, щоб робити діла Божі?“ 29 Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. 30 А вони відказали Йому: „Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми й поняли Тобі віри? Що Ти робиш?“ 31 Наші отці їли мánну в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на поживу“. 32 А Ісус їм сказав: „Поправді, поправці кажу вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба. 33 Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. 34 А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам завжди!“ 35 Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — ніколи не прáгнутиме. 36 Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруете. 37 Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть. 38 Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. 39 Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів те останнього дня. 40 Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскресу́ Я останнього дня“. (aiōnios g166) 41 Тоді стали юдеї рёмствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“.

42 І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йóсипів, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“ 43 А Ісус відповів і промовив до них: „Не рёмствуйте ви між собою! 44 Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне Його, — і того воскресу́ Я останнього дня. 45 У Пророків написано: „І всі б́дуть від Бога навчені.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. 46 Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога. 47 Поправді, поправці кажу Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (aiōnios g166) 48 Я — хліб життя! 49 Отці ваші в пустині їли манну, — і померли. 50 То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. 51 Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Моє, яке Я за життя світу дам“. (aiōn g165) 52 Тоді між собою змагалися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ 53 І сказав їм Ісус: „Поправді, поправці кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. 54 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскресу́ Я останнього дня. (aiōnios g166) 55 Бо тіло Моє — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. 56 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в ньому. 57 Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. 58 То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли мánну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повік!“ (aiōn g165) 59 Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. 60 А багато-хто з учнів Його, як почули оце, гомоніли: „Жорстока це мова! Хто́ слухати може її?“ 61 А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рёмствують, промовив до них: „Чи оце вас спокóшує? 62 А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? 63 То Дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова́, що їх Я говорив вам, то дух і життя. 64 Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав спочáтку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. 65 І сказав Він: „Я тому й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде йому від Отця да́не те“. 66 Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили

вже з Ним. 67 І сказав Ісус Дванадцятьом: „Чи не хочете й ви відійти?“ 68 Відповів Йому Сімон Петро: „До кого ми підемо, Господи? Ти маєш слова життя вічного. (aiōnios g166) 69 Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 70 Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьох Я вас вибрав? Та один із вас диявол“. 71 Це сказав Він про Юду, сина Сімонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьох.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагоди, щоб убити Його. 2 А надходило свято юдейське — Кучки. 3 І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. 4 Тайкомá бо не робить нічого ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти таке чиниш, то з'яві Себе світові“. 5 Бо не вірували в Нього навіть брати Його! 6 А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але завжди готовий час ваш. 7 Вас ненавидіти світ не може, а Мене він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його злі. 8 Ідіть на це свято, Я ж іще не піду на це свято, бо не віповнився ще Мій час“. 9 Це сказавши до них, Він зоставсь у Галілеї. 10 Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби по́тай. 11 А юдеї за свята шукали Його та питали: „Де Він?“ 12 І поголósка велика про Нього в народі була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги народ“. 13 Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. 14 У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. 15 І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писання, не вчившись?“ 16 Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. 17 Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажú Я. 18 Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедности нема. 19 Чи ж Закóна вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закóна того не виконує. Нáщо хочете вбити Мене?“ 20 Народ відповів: „Чи Ти дéмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ 21 Ісус відповів і сказав їм: „Одне діло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. 22 Через це Мойсей дав обрiзання вам, — не тому, що воно від Мойсея, але від отців, — та ви й у суботу

обрiзуєте чоловіка. 23 Коли ж чоловік у суботу приймає обрiзання, щоб Закóну Мойсеевого не порушити, чого ж рéмствуєте ви на Мене, що Я всю людину в суботу вздорóвив? 24 Не судить за обличчям, але суд справедливий чинить!“ 25 Дехто ж з ерусалимлян казали: „Хіба це не Той, що Його шукають убити? 26 Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дізналися старші, що Він дійсно Христос? 27 Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли прийде, ніхто знати не буде, звідки Він“. 28 І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. 29 Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ 30 Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то ще не настала година Йогó. 31 А багато з народу в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чúда чинитиме більші, як чинить Оцей?“ 32 Фарисеї прочули такі поголósки про Нього в народі. Тоді первосвященики та фарисеї послали свою службу, щоб схопити Його. 33 Ісус же сказав: „Ще недовго побúду Я з вами, та й до Того піду, Хто послав Мене. 34 Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. 35 Тоді говорили юдеї між собою: „Жуди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселéнців між греки, та й греків навчати? 36 Що за слово, яке Він сказав: „Ви бúдете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“ 37 А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є! 38 Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утрóби його́“. 39 Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввірував у Нього. Не булó бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прослáвлений. 40 А багато з народу, почувши слова ті, казали: „Він справді пророк!“ 41 Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із Галілеї? 42 Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифле́му, звідкіля́ був Давид?“ 43 Так повстала незгода в народі з-за Нього. 44 А дéкотрі з них мали замір схопити Йогó, — та ніхто не поклав рук на Нього. 45 І вернулася слúжба до первосвящеників

та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привели ви Його?“ 46 Відказала та служба: „Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік“. 47 А їм відповіли фарисеї: „Чи й вас із дороги не звédено? 48 Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? 49 Та проклятий народ, що не знає Закону!“ 50 Говорить до них Никодїм, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: 51 „Хіба судить Закон наш людину, як перше її не вислухає, і не дізнається, що вона робить?“ 52 Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“. 53 І до дому свого пішов кожен.

8 Ісус же на гору Олівну пішов. 2 А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх. 3 І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелюбі схóплєну жінку, і посередині ставлять її, 4 та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, злòвлено на гарячому вчинку перелюбу. 5 Мойсей же в Законі звелів нам таких побивати камінням. А Ти що говориш?“ 6 Це ж казали вони, Його спокóшуючи, та щоб мати на Нього оскарження. А Ісус, нахилившись додóлу, по землі писав пальцем. 7 А коли ті не переставали питати Його, Він підвівся й промовив до них: „Хто з вас без гріхá, — нехай перший на неї той каменем кине!“ 8 І Він знов нахилився додóлу, і писав по землі. 9 А вони, це почувши й сумлінням докóрені, стали один по одному вихóдити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зоставсь Сам Ісус і та жінка, що стояла всередині. 10 І підвівся Ісус, і нікого, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Дé ж ті, жінко, що тебе оскаржали? Чи ніхто тебе не засудив?“ 11 А вона відказала: „Ніхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджую й Я тебе. Иди собі, але більш не гріши!“ 12 І знову Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Світло для світу. Хто йде вслїд за Мною, не бóде ходити у тёмряві той, алé матиме світло життя“. 13 Фарисеї ж Йому відказали: „Ти Сам свідчиш про Себе, — тим свідóцтво Твоє неправдиве“. 14 Відповів і сказав їм Ісус: „Хоч і свідчу про Себе Я Сам, — та правдиве свідóцтво Моє, бо Я знаю, звідкіля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, звідкіля Я приходжу, і куди Я йду. 15 Ви за тілом судите, — Я не суджу нікого. 16 А коли Я суджу, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я,

а Я та Отець, що послав Він Мене! 17 Та й у вашім Законі написано, що свідчення двох чоловіків правдиве. 18 Я Сам свідчу про Себе Самого, і свідчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. 19 І сказали до Нього вони: „Де Отець Твій?“ Ісус відповів: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. 20 Ці словá Він казав при скарбниці, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. 21 І сказав Він їм знову: „Я відхóджу, ви ж шукати Мене бóдете, і помрете в гріху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. 22 А юдеї казали: „Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ 23 І сказав Він до них: „Ви — від дóлу, Я — звисóка, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. 24 Тому Я сказав вам, що помрете в своїх гріхах. Бо коли не ввіруєте, що то Я, то помрете в своїх гріхах“. 25 А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ І Ісус відказав їм: „Той, Хто спочáтку, як і говорю Я до вас. 26 Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю, що від Нього почув“. 27 Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. 28 Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підіймете Людського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дїю, але те говорю, як Отець Мій Мене був навчив. 29 А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не зоставив Самого Мене, бо Я зóвжди чиню, що Йому до вподóби“. 30 Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. 31 Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позостáнетесь, тоді справді Моїми учнями бóдете, 32 і пізнаєте правду, — а правда вас вільними зробить!“ 33 Вони відказали Йому: „Авраамів ми рід, і нічиїми невільниками не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріхá. 35 І не зостається раб у домі повік, але Син зостається повік. (аїѠн g165) 36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. 37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заподїяти Мені, бо наука Моя не вмщається в вас. 38 Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в бáтька свого“. 39 Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Ісус: „Коли б ви

Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. 40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. 41 Ви робите діла батька свого“. Вони ж відказали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маєм Отця — то Бога“. 42 А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. 43 Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. 44 Ваш батько — диявол, і пожадливісті батька свого ви виконувати хочете. Він був душогуб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, — бо він неправдомовець і батько неправді. 45 А Мені ви не вірите, бо Я правду кажу. 46 Хто з вас може Мені докоріти за гріх? Коли ж правду кажу, чом Мені ви не вірите? 47 Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. 48 Відізвались юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянин і дёмона маєш?“ 49 Ісус відповів: „Не маю Я дёмона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. 50 Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить. 51 Поправді, поправді кажу вам: Хто слово Моє берегтиме, не побачить той смерти повік! (аіѳn g165) 52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізнались, що дёмона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегтиме, не скуштує той смерти повік. (аіѳn g165) 53 Чи ж Ти більший, аніж отець наш Авраам, що помер? Та повмирили й пророки. Ким Ти робиш Само́го Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я сла́влю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу, що не знаю Його, — буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тішився“. 57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяти років не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажу вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопи́ли каміння вони, щоб кинути на Нього. Та схова́вся Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він проходив, побачив чоловіка, що сліпим був з народження. 2 І спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що сліпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явилися на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надходить он ніч, коли жоден нічого не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Світло для світу“. 6 Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з сліни грязіво зробив, і очі сліпому пома́зав грязівом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку́ Сілоа́м“ (визначає це „Побланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видю́щим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він сліпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 А той оповіда́в: „Чоловік, що Його звуть Ісусом, грязіво зробив, і очі пома́зав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоа́м та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязіво Ісус учинив і відкрив йому очі. 15 І знов запитали його й фарисеї, як видю́щим він став. А він розповів їм: „Грязіво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не дёржить“. А інші казали: „Як же чу́да такі може грішна людина чинити?“ І незгода між ними була. 17 Тому зно́ву говорять сліпому: „Що ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протé йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А батьки його відповілі та сказали: „Ми знаєм, що цей — то наш син, і що він народився сліпим. 21 Але як тепер бачить, — не знаємо, або хто йому очі відкрив, — ми не відаємо. Поспитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змóвились, — як хто за Христа Його визнає, щоб той був

відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його поспитайте“. 24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Щоб бажаєте знову почути? Може й ви Його учнями хочете стати?“ 28 А вони його вилаяли та й сказали: „То ти Його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узявся Оцей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тó ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (аїѠн г165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповіли та й сказали йому: „Ти весь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ І геть його вигнали. 35 Дізнався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруеш ти в Сина Божого?“ 36 Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ 37 Промовив до нього Ісус: „І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ 38 А він відказав: „Я вірую, Господи!“ І вклонився йому. 39 І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видючі щоб стали незрячі“. 40 І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали йому: „Чи ж і ми невидючі?“ 41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх зостається при вас!

10 Поправді, поправді кажú вам: Хто не входить дверима в кошáру, але перелáзить деінде, — той злódий і розбійник. 2 А хто входить дверима, — той вівцям пастух. 3 Воротáр відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по ймéнню, і випровáджує їх. 4 А як вижене всі свої вівці, він íде перед ними, і вівці слéдóм за ним íдуть, бо знають голос його. 5 За чужим же не пíдуть вони, а будуть утíкати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. 6 Оцю прítчу

повів їм Ісус, але не зрозуміли вони, про що їм говорив. 7 І зно́ву промовив Ісус: „Поправді, поправді кажú вам, що Я — двері вівцям. 8 Усі, скільки їх перше Мене приходило, — то злódий й розбійники, але вівці не слухали їх. 9 Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасóвисько знайде. 10 Злódий тільки на те закрадáється, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостáтком щоб мали. 11 Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладé життя власне за вівці. 12 А наймит, і той, хто не вівчáр, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближа́ється, то кídaє вівці й тíкає, а вовк їх хапає й полóшить. 13 А наймит утíкає то́му, що він наймит, і не дбає про вівці. 14 Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. 15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладú. 16 Також маю Я інших овець, які не з цієї кошáри, — Я повинен і їх припровáдити. І Мій голос почують вони, — і бóде отáра одна й Один Пáстир! 17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб зно́ву прийняти його. 18 Нíхто в Мене його не берé, але Я Сам від Себе кладú його. Маю влáду віддати його, і маю влáду прийняти його зно́ву, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. 19 3-за цих слів між юдеями зно́ву незгода зня́лася. 20 І багато-хто з них говорили: „Він дéмона має, і несамовітний. Чого слухаєте ви Його?“ 21 Інші казали: „Ці слова́ не того, хто демона має. Хíба дéмон може очі сліпим відкривати?“ 22 Було тоді свято Відно́влення в Єрусалимі. Стояла зима. 23 А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім гáнку. 24 Юдеї тоді обступили Його та й казали йому: „Доки будеш тримати в непéвності нас? Якщó Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ 25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Ті дíла, що чиню́ їх у ймéння Свого Отця, — вони свíдчать про Мене. 26 Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слéдкóм вони íдуть. 28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повíк, і нíхто їх не вíхопить із Моєї руки. (аїѠн г165, аїѠніос г166) 29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він бíльший за всіх, — і вíхопити нíхто їх не може Отцеві з руки. 30 Я й Отець — Ми одне!“ 31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменува́ти Його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків

багато, — за котрій же з тих учинків хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї Йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, будши людиною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хіба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги“? 35 Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже булб, — а Писання не може порушене бути, 36 то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? 37 Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. 38 А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ 39 Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. 40 І Він знову на той бік Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христин, та й там перебував. 41 І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве булб. 42 І багато-хто ввірували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лазар у Віфанії, із села Марії й сестри її Марти. 2 А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волбсьям своїм Йому нбги обтерла. 3 Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиш його!“ 4 Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. 5 А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. 6 А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. 7 Після ж того говорить до учнів: „Ходімо знову в Юдею“. 8 Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ 9 Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, — цьогосвітне бо світло він бачить. 10 А хто ходить нічної пори, той спіткнеться, — бо немає в нім світла“. 11 Оце Він сказав, а по тому говорить до них: „Друг наш Лазар заснув, — та підү розбудити Його“. 12 А учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. 13 Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочінок Він каже. 14 Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. 15 І Я

тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. 16 Сказав же Хома, називаний Близнюк, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати“. 17 Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у грббі. 18 А Віфанія поблизу Єрусалиму булб, яких стадій з п'ятнадцять. 19 І багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх. 20 Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа. 21 І Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. 22 Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дасть Тобі Бог!“ 23 Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ 24 Відказує Марта Йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. 25 Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в мене, — хоч і вмере, буде жити. 26 І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмере. Чи ти віруєш в це?“ (аїѠп г165) 27 Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. 28 І промовивши це, відійшла, та й покликкала нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ 29 А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. 30 А Ісус не ввійшов був іще до села, а знаходивсь на місці, де Марта зустріла Його. 31 Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подались за нею, гадаючи, що до грббу пішла вона, — плакати там. 32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ 33 А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в дусі розжалобився та й зворушився Сам, 34 і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ 35 І заплакав Ісус. 36 А юдеї казали: „Дивись, як любив Він його!“ 37 А з них дехто казали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ 38 Ісус же розжалобивсь знову в Собі, і до грббу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. 39 Промовляє Ісус: „Відвалить цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у грббі“. 40 Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти

вірувати, — славу Божу побачиш?“ 41 І зняли тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку приношу Тобі, що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. 43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лазарю, — вийди сюди!“ 44 І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний п'асами, а обличчя у нього було перев'язане хусткою. Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. 45 І багато з юдеїв, що посходилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. 46 А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. 47 Тоді первосвященики та фарисеї скликали раду й казали: „Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і народ!“ 49 А один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року того, промовив до них: „Ви нічого не знаєте, 50 і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аніж щоб увесь народ мав загинути!“ 51 А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником будучи в тім році, пророкував, що Ісус за народ мав умерти, 52 і не лише за народ, але й щоб сполучити в одне розпорощених Божих дітей. 53 Отож, від того дня вони змовилися, щоб убити Його. 54 І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфр'ем, — і тут залишався з своїми учнями. 55 Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з краю вдалися перед Пасхою в Єрусалим, щоб очістити себе. 56 І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“ 57 А первосвященики та фарисеї наказали: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, — щоб схопити Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфанії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. 2 І для Нього веч'ерю там справили, а Марта прислугувувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. 3 А Марія взяла літру мира, — з найдорощого на́рду пахучого, і намастила Ісусові но́ги, і волóссям своїм Йому

но́ги обтерла. І пахощі мира наповнили дім! 4 І говорить один з Його учнів, Юда Іскаріотський, що мав Його видати: 5 „Чому мира оцього за триста дина́рів не продано, та й не роздано вбогим?“ 6 А це він сказав не тому́, що про вбогих журився, а тому́, що був злоді́й: він мав скриньку на гроші, — і крав те, що вкида́ли. 7 І промовив Ісус: „Позостав її ти, — це вона на день по́хорону заховала Мені. 8 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ 9 А на́товп великий юдеїв довідався, що Він там, та й поприходи́ли не з-за Ісуса Само́го, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. 10 А первосвященики змовилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, 11 бо багато з юдеїв з-за нього відходи́ли, та в Ісуса ввірували. 12 А другого дня, коли б'езліч народу, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, 13 то взяли вони па́льмове віття, і вийшли назустріч Йому та й кричали: „Оса́нна! Благослове́нний, хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраї́лів!“ 14 Ісус же, знайшовши ося, сів на нього, як написано: 15 „Не бійся, дóчка Сионська! Ото Цар твій йде, сидячі на осли молодому!“ 16 А учні Його спочатку́ того не зрозуміли були́, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому́. 17 Тоді свідчив наро́д, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з грóбу, і воскресив його з мертвих. 18 Через це й зустрів на́товп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. 19 Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічого не вдієте: ось пішов увесь світ услід за Ним!“ 20 А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі ге́ллени. 21 І вони підійшли до Пилипа, що з Віфса́їди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. 22 Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. 23 Ісус же їм відповідає, говорячи: „Надійшла година, щоб Син Лю́дський просла́вивсь. 24 Поправді, поправді кажú вам: коли з'єрно пшеничне, як у землю впаде́, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе́. 25 Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж нена́видить душу свою на цім світі, — збереже її в вічне життя. (aiōnios g166) 26 Як хто служить Мені, хай йде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошану́є Отець. 27 Затривожена зараз душа Моя. І

що Я повім? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцб... 28 Прослав, Отче, Ім'я Своє!“Залунав тоді голос із неба: „І прославив, — і зно́ву прославлю!“ 29 А наро́д, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йо́му говорив!“ 30 Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос луна́в, а для вас. 31 Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде вигнаний звідси тепер. 32 І, як буду піднесений з землі, то до Себе Я всіх притягну́“. 33 А Він це говорив, щоб зазначити, якою то смертю Він має померти. 34 А наро́д відповів Йо́му: „Ми чули з Зако́ну, що Христос перебуває повік, то чого ж Ти говориш, що Лю́дському Сину потрібно піднесеному бути? Хто такий Цей Син Лю́дський?“ (аіѠн g165) 35 І сказав їм Ісус: „Короткий ще час світло з вами. Ходіть, поки маєте світло, щоб вас те́мрява не обгорну́ла. А хто в те́мряві ходить, не знає, куди він іде. 36 Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло, щоб синами світла ви стали“. Промовивши це, Ісус відійшов, і схова́вся від них. 37 І хоч Він стільки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не ввірували, 38 щоб справділось слово пророка Ісаї, який провіща́в: „Хто повірив то́му, що ми, Господи, чули, а Господне раме́но ко́му обя́вилось?“ 39 То́му не могли вони вірити, що зно́ву Ісяя прорік: 40 „Засліпив їхні очі, і скам'янив їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не наверну́лись, щоб Я їх уздорóвив!“ 41 Це Ісяя сказав, коли бачив славу Йо́го, і про Нього звіща́в. 42 Проте́ багато-хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавались через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. 43 Бо любили вони славу лю́дську більше, аніж славу Бо́жу. 44 А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. 45 А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. 46 Я, Сві́тло, на сві́т прийшов, щоб ко́жен, хто вірує в Мене, у те́мряві не зоставався. 47 Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджу́, бо Я не прийшов сві́т судити, але щоб спасти сві́т. 48 Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю́: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно бу́де судити його! 49 Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, що́ Я маю казати та що́ говорити. 50 І відаю Я, що Йо́го ота заповідь

— то вічне життя. Тож що́ Я говорю́, то так говорю́, як Отець Мені розповіда́в. (аіѠnios g166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знавши, що настала го́дина Йо́му перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були́, до кінця полюбив їх. 2 Під час же вечє́рі, як диявол уже був укинун у серце синові Сімона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Йо́го, 3 то Ісус, знавши те, що Отець віддав все Йо́му в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, 4 устає від вечері, і здійсмає оде́жу, бере рушника́ й підперізується. 5 Потóму налив Він води до вмива́льниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушникóм, що ним був підперезаний. 6 І підходить до Сімона Петра, а той ка́же Йо́му: „Ти, Господи, митимеш но́ги мені?“ 7 Ісус відказав і промовив йо́му: „Щó Я роблю́, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш“. 8 Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йо́му: „Ко́ли Я не вмю тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. (аіѠн g165) 9 До Нього проказує Сімон Петро: „Господи, — не самі мої но́ги, а й руки та го́лову!“ 10 Ісус ка́же йо́му: „Хто обмитий, тільки но́ги обмити потребу́є, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всі“. 11 Бо Він знав Свого зра́дника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“. 12 Коли ж пообмива́в їхні но́ги, і оде́жу Свою Він надів, засів зно́ву за сті́л і промовив до них: „Чи знаєте ви, що́ Я зробив вам? 13 Ви Мене називаєте: Учитель і Госпо́дь, — і добре ви кажете, бо Я є. 14 А коли обмив ноги вам Я, Госпо́дь і Вчитель, то повинні й ви один óдному ноги вмивати. 15 Бо то Я вам при́клада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. 16 Поправді, поправді кажу́ вам: Раб не більший за пана свого́, послане́ць же не більший від того, хто вислав його́. 17 Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! 18 Не про всіх вас кажу́. Знаю Я, кого ви́брав, але щоб збуло́ся Писа́ння: „Хто хлі́б споживає зо Мною, підняв той на Мене п'яту́ свою!“ 19 Уже тепер вам кажу́, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я. 20 Поправді, поправді кажу́ вам: Хто приймає Мого посланця́, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ 21 Промовивши це, затривожився духом Ісус, і о́свідчив, говорячи: „Поправді, поправді

кажу вам, що один із вас видасть Мене!“ 22 І озиралися учні один на одного, непевними буди, про кого Він каже. 23 При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. 24 От цьому кивну́в Сімон Петро та й шепну́в: „Запита́й, — хто б то був, що про нього Він каже?“ 25 І, пригорну́вшись до лоня Ісусового, той говорить до Нього: „Хт́о це, Господи?“ 26 Ісус же відка́зує: „Це той, кому, умочивши, подам Я куска́“. І, вмочивши куска́, подав синові Сімона, — Юді Іскаріотському! 27 За тим же куско́м тоді в нього ввійшов сатана́. А Ісус йому каже: „Що́ ти робиш — роби швидше“. 28 Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чо́го сказав Він йому. 29 А тому́, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. 30 А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. 31 Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось просла́вивсь Син Лю́дський, і в Ньому просла́вився Бог. 32 Коли в Ньому просла́вився Бог, то і Його Бог просла́вить у Собі, і зараз просла́вить Його! 33 Мої дітоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, але́ — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прийти не можете“, — те й вам говорю́ Я тепер. 34 Нову́ заповідь Я вам даю: Любіть один о́дного! Як Я вас полюбив, так любіть один о́дного й ви! 35 По́тому пізнають усі, що ви учні Мої, як бу́дете мати любов між собою“. 36 А Симон Петро йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відпові́в: „Куди Я йду, туди ти́ тепер іти за Мною не можеш, але́ по́тім ти підеш за Мною“. 37 Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не мо́жу? За Те́бе я душу свою́ покладу́!“ 38 Ісус відповідає: За Ме́не покладеш ти душу свою́? Поправді, поправді кажу́ Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене́.

14 Нехай́ серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! 2 Багато осе́ль у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготува́ти місце для вас? 3 А коли відійду́ й приготу́ю вам місце, Я зно́ву прийду́ й заберу́ вас до Себе, щоб де Я — були й ви. 4 А куди Я йду — дорогу ви знаєте“. 5 Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ 6 Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не

приходить ніхто, якщо не через Мене. 7 Коли б то були ви пізна́ли Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепе́р Його знаєте ви, і Його бачили“. 8 Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і ві́стачить нам!“ 9 Промовляє до нього Ісус: „Сті́льки ча́су Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ 10 Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова́, що Я вам говорю́, говорю не від Се́бе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. 11 Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. 12 Поправді, поправді кажу́ вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню́ Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. 13 І коли що просити ви бу́дете в Іме́ння Мое, те вчиню́, щоб у Сині просла́вивсь Отець. 14 Коли бу́дете в Мене просити чо́го в Моє Іме́ння, то вчиню́. 15 Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! 16 І вблагаю́ Отця Я, — і Вті́шителя́ іншого дасть вам, щоб із вами повік перебува́в, — (aiōn g165) 17 Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебува́є, і в вас буде Він. 18 Я не кину вас сі́ротами, — Я прибу́ду до вас! 19 Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але́ ви Мене бачити бу́дете, бо живу́ Я — і ви жити бу́дете! 20 Того дня пізна́єте ви, що в Своім Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. 21 Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його́ Мій Отець, і Я полюблю́ Його, і обя́влюсь йому́ Сам“. 22 Запита́є Юда, не Іскаріотський, Його: „Що́ то, Господи, що Ти нам обя́витися маєш, а не світові?“ 23 Ісус відпові́в і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Моє берегти́ме, і Отець Мій полюбить його́, і Ми прийдемо до нього, і осе́лю закладе́мо в нього. 24 Хто не любить Мене, той не береже́ Моїх слів. А слово, що чує ви, не Моє, а Отця, що послав Мене. 25 Говорив це Я вам, буди з вами. 26 Уті́шитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я́ Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. 27 Зоставляю́ вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! 28 Чули ви, що Я вам говорив: „Я відходжу́, і верну́ся до вас“. Якби ви любили Мене, то ви б тішилися,

що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. 29 І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. 30 Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, 31 та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідсіля!

15 Я правдива Виноградина, а Отець Мій — Виноградар. 2 Усяку галузку в Мене, що плоду не приніс, Він відтинає, але всяку, що плід родить, обчищає її, щоб рясніше родила. 3 Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. 4 Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградині, так і ви, як в Мені перебувати не будете. 5 Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. 6 Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять їх, і кладуть на огонь, — і згорять. 7 Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просить, чого хочете, — і станеться вам! 8 Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої. 9 Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! 10 Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. 11 Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! 12 Оце Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! 13 Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. 14 Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. 15 Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. 16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й принісли плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імення Моє. 17 Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви! 18 Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. 19 Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ

вас ненавидить. 20 Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть; як слово Моє зберігали, — берегтимуть і ваше. 21 Але все це робитимуть вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене. 22 Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха, а тепер вимówki не мають вони за свій гріх. 23 Хто Мене ненавидить, — і Мого Отця той ненавидить. 24 Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха. Та тепер вони бачили, — і зненавиділи і Мене, і Мого Отця. 25 Та щоб справділось слово, що в їхнім Законі написано: „Мене безпідставно зненавиділи!“ 26 А коли Втїшитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. 27 Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусілись. 2 Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заповіді, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! 3 А це вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. 4 Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я спочатку, бо з вами Я був. 5 Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ 6 Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповнилось смутком. 7 Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не піду, Утішитель не прийде до вас. А коли Я піду, то пошлю вам Його. 8 А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд: 9 тож про гріх, — що не вірують у Мене; 10 а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже; 11 а про суд, — що засуджений князь цього світу. 12 Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. 13 А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровідить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, — звістить вам. 14 Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. 15 Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. 16 Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо

Я йду до Отця“. 17 А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? 18 Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“. 19 Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? 20 Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! 21 Журиться жінка, що рідить, — бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радощів, що людина зродилась на світ. 22 Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не відійме! 23 Ні про що ж того дня ви Мене не питаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ймення, — Він дасть вам. 24 Не просили ви досі нічого в Ім'я Моє. Просіть — і отримаєте, щоб повна була ваша радість. 25 Оце все Я в притчах до вас говорив. Настає година, коли притчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам. 26 Того дня ви проситимете в Моє Ймення, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас, — 27 бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. 28 Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця“. 29 Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної притчі не кажеш. 30 Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ 31 Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? 32 Ото настає година, і вже настала, що ви розпорозитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете. Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! 33 Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ перемиг!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, 2 бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (aiōnios g166) 3

Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (aiōnios g166) 4 Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те діло, що Ти дав Мені виконати. 5 І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. 6 Я Ім'я Твоє виявив людям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. 7 Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, 8 бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене. 9 Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! 10 Усе бо Моє — то Твоє, а Твоє — то Моє, і прославивсь Я в них. 11 І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! 12 Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ймення Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибель, щоб збулось Писання. 13 Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. 14 Я їм дав Твоє слово, але світ їх зненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. 15 Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. 16 Не від світу вони, як і Я не від світу. 17 Освяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. 18 Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. 19 А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освячені правдою стали й вони. 20 Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова ввірують у Мене, 21 щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одні були в Нас і вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав. 22 А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. 23 Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. 24 Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закладин світу. 25 Отче Праведний! Хоча не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. 26 Я ж

Ім'я Твоє їм об'явив й об'являтиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них, а Я в них!“

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. **2** Але й Юда, що видав Його, знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. **3** Отож Юда, узявши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. **4** А Ісус, усе відавши, що з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Кого ви шукаєте?“ **5** Йому відповіли: „Ісуса Назарянина“. Він говорить до них: „Це Я!“ А стояв із ними й Юда, що видав Його. **6** І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подаліся назад, та й на землю попадали. **7** І Він знов запитав їх: „Кого ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назарянина“. **8** Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — **9** щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікого із тих, кого дав Ти Мені“. **10** Тоді Сімон Петро, мечавши, його вихопив, і рубонув раба первосвященика, — і відт'яв правé вухо йому. А рабу на ім'я було Малх. **11** Та промовив Ісус до Петра: Всунь у п'яву меч! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ **12** Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, **13** і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвящеником був того року. **14** Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за народ. **15** А Сімон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. **16** А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященикові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. **17** І питає Петра воротарка служниця: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“ **18** А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. **19** А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. **20** Ісус йому відповідь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив. **21** Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що

чули, що Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“. **22** А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щокі, говорячи: „То так відповідаєш первосвященикові?“ **23** Ісус йому відповідь дав: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то зле; коли ж добре, — за що Мене б'єш?“ **24** І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. **25** А Сімон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“ **26** Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у саду з Ним?“ **27** І знову відрікся Петро, — і заспівав півень хвилі тієї. **28** А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб їсти пасху. **29** Тоді вийшов Пилат назобні до них і сказав: „Яку скáргу приносите ви на Цього Чоловіка?“ **30** Вони відповіли та й сказали йому: „Коли б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі не видавали“. **31** А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — **32** щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. **33** Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ **34** Ісус відповів: „Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ **35** Пилат відповів: „Чи ж юде́янин я? Твій народ та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?“ **36** Ісус відповів: „Моє Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Моє Царство, то служба Моя воювала б, щоб не віданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси“. **37** Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. **38** Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?“ І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої. **39** Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпушу вам Царя Юдейського?“ **40** Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варавву!“ А Варавва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. **2** Воякі ж, сплівши з терну вінка, Йому поклали на голову, та багрянлицю наділи на Нього, **3** і приступали до Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ І били по щоках Його. **4** Тоді вийшов назобні ізнову Пилат та й говорить до них: „Ось Його я виводжу назобні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу“. **5** І вийшов назобні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!“ **6** Як зобачили ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: „Розіпній, розіпній!“ Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розіпніть, — бо провини я в Нім не знаходжу!“ **7** Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!“ **8** Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, **9** і вернувся в преторій ізнову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?“ Та Ісус йому відповіді не подав. **10** І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?“ **11** Ісус відповів: „Надо Мною ти жодної влади не мав би, коли б тобі зверху не дано було; тому більший гріх має той, хто Мене тобі видав“. **12** Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Його пустиш, то не кесарів приятель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кесареві“. **13** Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назобні Ісуса, і засів на суддєве сидіння, на місці, що зветься лігостротон, по-гебрейському ж гаввата. **14** Був то ж день Приготівлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!“ **15** Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розіпній Його!“ Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп'ясти?“ Первосвященики відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кесаря!“ **16** Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти. **17** І, нісши Свого хреста, Він вийшов на місце, Череповищем зване, по-гебрейському Голгофа. **18** Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з одного та з другого боку, а Ісуса всередині. **19** А Пилат написав і написав, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянин, Цар Юдейський“. **20** І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятий, було близько від міста. А було

по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. **21** Тож сказали Пилатові юдейські первосвященики: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський. **22** Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ **23** Розп'явши ж Ісуса, воякі взяли одіж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного вояка, теж і хітона. А хітон був не шитий, а витканий цілий відверху. **24** Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти його, але жереба киньмо на нього, — кому припадє“. Щоб збулось Писання: „Поділили одіжу Мою між собою, і метнули про шату Мою жеребкя“. Вояки ж це й зробили. **25** Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матері, Марія Клеопова, і Марія Магдаліна. **26** Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!“ **27** Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ І з тієї години той учень узяв її до себе. **28** Потім, знавши Ісус, що вже все завершилось, щоб збулось Писання, проказує: „Прагну!“ **29** Тут стояла посудина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом наповнивши, і на трости́ну її настромивши, піднесли до уст Його. **30** А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ І, голову схиливши, віддав Свого духа. **31** Був же день Приготівлення, тож юдеї, щоб тіла на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки розп'ятим, і зняти. **32** Тож прийшли воякі й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був. **33** Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали, **34** та один з вояків списом бока Йому проколов, — і зараз витекла звідти кров та вода. **35** І самовидець засвідчив, і правдиве свідцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви. **36** Бо це сталось тому, щоб збулось Писання: „Йому кості ламати не будуть!“ **37** І знов друге Писання говорить: „Дивитися будуть на Того, Кого проколють“. **38** Потім Йосип із Ариматєї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. **39** Прибув також і Никодім, — що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смірну приніс, із албєм помішану, щось літрів із сто. **40** Отож, узяли вони тіло Ісусове, та

й обгорнули його у полотно із пахощами, як є звичай ховати в юдеїв. 41 На тім місці, де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саду новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав. 42 Тож отут, — з-за юдейського дня Приготівлення — вони покліли Ісуса, бо поблизу був гріб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно було, прийшла Марія Магдаліна до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений. 2 Тож біжить вона та й прибуває до Сімона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з гробу, і ми не знаємо, де покліли Його!“ 3 Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли. 4 Вони ж бігли обидва укупі, але другий той учень попéреду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. 5 І, нахилившись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. 6 Прибуває і Сімон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і полотно оглядає, що лежало, 7 і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащаницею, але осторонь, згóрнена, в іншому місці. 8 Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, — і ввірував. 9 Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. 10 І учні вернулися знову до себе. 11 А Марія стояла при гробі назóвні та й плакала. Плачучи, нахилилась до гробу. 12 І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головáх, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. 13 І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відказує їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де Його покліли. 14 І, сказавши оце, обернула́сь назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. 15 Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, де поклáв ти Його, — і Його я візьму!“ 16 Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та по-єврейському каже Йому: „Раббуні!“ цебо: „Учителю мій!“ 17 Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ 18 Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. 19 Того ж дня — дня першого в тижні, —

коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були́, були за́мкнені, — бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посере́дині, та й промовляє до них: „Мир вам!“ 20 І, сказавши оце, показав Він їм руки та бо́ка. А учні зраділи, побачивши Господа. 21 Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ 22 Сказавши оце, Він дихну́в, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! 23 Кому гріхи прóстите, — прóстяться їм, а кому затримаєте, — то затримаються!“ 24 А Хомá, один з Дванадцятьох, званий Близню́к, із ними не був, як приходив Ісус. 25 Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його зна́ку відцв́яшного я не побачу, і пальця свого не вкляду́ до відцв́яшної рани, і своєї руки не вкляду́ до боку Його, — не ввірую!“ 26 За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хомá. І, як за́мкнені двері були́, прийшов Ісус, і став посере́дині та й проказав: „Мир вам!“ 27 Потім каже Хомі: „Простягни свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вкляди до бо́ку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий!“ 28 А Хома відповів і сказав Йому: „Господь мій і Бог мій!“ 29 Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ 30 Багато ж і інших озна́к учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі о́цій не записані. 31 Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я́ Його!

21 Після цього з'явивсь Ісус знов Своім учням над морем Тівері́дським. А з'явився отак. 2 Укупі були Сімон Петро, і Хомá, званий Близню́к, і Натанаїл, із Кані Галілейської, і обидва сини Зеведе́єві, і двоє інших із учнів Його. 3 Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловіти“. Вони кажуть до нього: „І ми підемо з тобою“. І пішли вони, і всіли до чо́вна. Та ночі тієї нічого вони не влови́ли. 4 А як ра́нок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то́ був Ісус. 5 Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали. 6 А Він їм сказав: „Закиньте не́вода правóруч від чо́вна, то й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. 7 Тоді учень, якого любив був

Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ А Сімон Петро, як зачув, що Господь то, накинув на себе одѣжину, — бо він був нагий, — та й кинувся в море. 8 Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктів з двісті — припливли чобвником, тягнучи невода з рибою. 9 А коли вони вийшли на землю, то бачать розлōжений жар, а на нїм рибу й хлїб. 10 Ісус каже до них: „Принесїть тїєї риби, що оце ви вловили!“ 11 Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стїльки було її, — не продерся проте невід. 12 Ісус каже до учнів: „Ідїть, снїдайте!“ А з учнів нїхто не наважився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Господь то. 13 Тож підходить Ісус, бере хлїб і дає їм, так само ж і рибу. 14 Це вже втретє з'явився Ісус Своїм учням, як із мертвих воскрес. 15 Як вони вже поснїдали, то Ісус промовляє до Сїмона Петра: „Сїмоне, сину Йїонин, — чи ти любиш менє бїльше цих?“ Той каже Йому: „Так, Гїсподи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята Мої!“ 16 І говорить йому Він удруге: „Сїмоне, сину Йїонин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже Йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси вївці Мої!“ 17 Утретє Він каже йому: „Сїмоне, сину Йїонин, — чи кохаєш Мене?“ Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаєш Мене?“ І він каже Йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє до нього Ісус: „Паси вївці Мої! 18 Поправді, поправді кажў Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперїзувався, і ходив, кудї ти бажав. А коли постарїєш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперєже, і поведє, куди не захочеш“. 19 А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прослāvить. Сказавши таке, Він говорить йому: „Іди за Мною!“ 20 Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слїдкомā йде той учень, якого любив Ісус, який на вечерї до лōня Йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ 21 Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ 22 Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотїв, щоб він позостāvся, аж поки прийдў, — що до тїго тобі? Ти йди за Мною!“ 23 І це слово рознєслось булї між братāми, що той учень не вмере. Протє Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотїв, щоб він позостāvся, аж

поки прийдў, — що до тїго тобі?“ 24 Це той учень, що свїдчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свїдоцтво його! 25 Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але дўмаю, що коли б написати про все те зокрєма про кожне, то й сам свїт не вмїстив би написаних книг! Амінь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Теобфіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він накази апостолам, що їх вибрав, і вознісся. **3** А по муці Своєї Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравшись з ними, Він звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітницї Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христин, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не часу цього відбудуєш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклав у владі Своєї. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угору возноситись став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться поблизько Єрусалиму, на віддаль дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфєїв та Сїмон Зилóт, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а наро́ду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писáнню тому́, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопів, **17** бо він був зарахований з нами, і же́реб служіння оцього прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчма, він тріснув надво́е, і все нутро́ його вилилось. **19** І стало відо́ме це

всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те назване їхнього мовою Акелдама́, що є: Поле крові. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пустою стане мешка́ння його, і нехай пожилця́ в нім не бу́де“, а також: „А служіння його забере́ нехай інший“. **21** Отже треба, щоб один із тих мужів, що сходились з нами повсякчас, як Господь Ісус вхóдив і вихóдив між нами, **22** зачавши від хрищення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той разом із нами був свідком Його воскресіння“. **23** І поставили двох: Йóсипа, що Варса́вою зветься, і що Юстом був названий, та Маттія. **24** А молившись, казали: „Ти, Господи, знавче всіх сердець, покажи з двох одно́го, котро́го Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апóстольства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце“. **26** І дали жеребки їм, — і впав жеребок на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьо́х апóстолів.

2 Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходилися вкупі. **2** І на́гло зчинився шум із неба, ніби буря рапто́ва зірва́лася, і перепóвнила ввесь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язїки подлені, немов би огненні, та й на кожному з них по одно́му осів. **4** Усі ж вони спóвнилися Духом Святим, і почали говорити іншими мо́вами, як їм Дух промовляти давав. **5** Перебува́ли ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого наро́ду під небом. **6** А коли оцей го́мін зчинився, збралася бéзліч наро́ду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побенте́жилися та дивувалися, та й казали один до одно́го: „Хіба ж не галілеяни всі ці, що говорять? **8** Як же кожен із нас чує свою́ власну мову, що ми в ній народи́лись? **9** Парфяни та мідяни та еламіти, також мешканці Месопотамії, Юдеї та Каппадокії, Понту та Азії, **10** і Фрі́гії та Памфілії, Єгипту й лівійських земель край Кіре́ни, і захожі римляни, **11** юдеї й новові́рці, крі́тяни й араби, — усі чуюмо ми, що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими!“ **12** І всі не виходили з дива, і безра́дні були, і говорили один до одно́го: „Що ж то статися має?“ **13** А інші казали глузу́ючи: „Вони повпива́лись вином молодим!“ **14** Ставши ж Петро із одинадцятьма́, свій голос підніс та й промовив до них: „Мужі юдейські та

мешканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме, і послухайте слів моїх! **15** Бо не п'яні вони, як ви думаєте, — бо третя година дня, **16** а це те, що пророк Йоїл передрік: **17** „І буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть пророкувати сини ваші та ваші доньки, юнакі ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим сни будуть снитися. **18** І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, — і пророкувати вони будуть! **19** І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знамена: кров, і огонь, і куряву диму. **20** Перемініться сонце на темряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та славний! **21** І станеться, що кожен, хто покличе Господне Ім'я, той спасеться“. **22** Мужі ізраїльські, послухайте ви оцих слів: Ісуса Назаряніна, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знаменами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, **23** Того, що був віданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. **24** Та Бог воскресив Його, пута смерти усунувши, — вона бо тримати Його не могла. **25** Бо каже про Нього Давид: „Мав я Господа зівсиди перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. **26** Тому серце мое звеселилося, і зрадів мій язик, і тіло мое відпочіне в надії. **27** Бо не позоставши Ти в аді моєї душі, і не даси Ти Своєму Святому побачити тління! (Hadēs g86) **28** Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своім!“ **29** Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знаходиться гріб його в нас аж до цього дня. **30** А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стегон“, **31** у передбаченні він говорив про Христове воскресення, що „не буде зоставлений в аді“, ані тіло його „не зазнає зотління“. (Hadēs g86) **32** Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! **33** А отож, як правницею Божою був Він вознесений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. **34** Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Господь Господеві моему: Сядь праворуч Мене, **35** доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **36** Ото ж, нехай весь Ізраїлів дім твердо

знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, Того Ісуса, що Його розп'яли ви!“ **37** Як почули ж оце, вони серцем розжалобилися, та й сказали Петрові та іншим апостолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“ **38** А Петро до них каже: „Покайтеся, і нехай же охреститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете! **39** Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш“. **40** І іншими багатьомá словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого роду!“ **41** Отож ті, хто прийняв його слово, охрестилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! **42** І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. **43** І був острах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен. **44** А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. **45** І вони продавали маетки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було. **46** І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті, **47** вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. **2** І несено там чоловіка одного, що кривий був з утроби своєї матері. Його садовили щоденно в воротях храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. **3** Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. **4** Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ **5** І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. **6** Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назаряніна — устань та й ходи!“ **7** І, узявши його за правіцю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися ноги й суглбці його! **8** І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! **9** Народ же весь бачив, як ходив він та Бога хвалив. **10** І пізнали його, що це той, що при Красних воротях храму сидів ради милостині. І вони переповнилися жахом та подивом із того,

що сталося йому! 11 А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь нарід зачудований збігся до них на той ганок, який Соломоновим зветься. 12 І, побачивши це, промовив Петро до народу: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуетесь цим, та чого ви на нас позираєте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочестям? 13 „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви видали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Його. 14 Але ви відцуралися Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця. 15 Начальника ж життя ви забили, та Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! 16 І через віру в Ім'я Його вздоровило Ім'я Його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від Нього, принесла йому вздоровлення це перед вами всіма. 17 А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з несвідомости, як і ваші начальники. 18 А Бог учинив так, як Він провіщав був устами Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. 19 Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змилювався над вашими гріхами, 20 щоб часі відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, 21 що Його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх! (aiōn g165) 22 Бо Мойсей провіщав: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім Його слухайтеся, про що тільки Він вам говоритиме!“ 23 „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з народу“. 24 Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. 25 Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“ 26 Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

4 А коли промовляли вони до народу оцё, до них приступили священники, і влада сторожі храму й саддукеї, 2 обурюючись, що навчають нарід та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. 3 І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був. 4 І багато-

хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. 5 І сталося, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, 6 і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. 7 І, поставивши їх посередіні, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'ям те робили?“ 8 Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшини Ізраїлеві! 9 Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людині, як вона вздоровлена, - 10 нехай буде відомо всім вам, і всім людям Ізраїлевим, що Ім'ям Ісуса Христа Назаряніна, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих, — Ним поставлений він перед вами здоровий! 11 Він „камінь, що ви, будівничі, відкинули, але каменем став Він наріжним!“ 12 І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ім'ення, даного людям, що ним би спастись ми мали“. 13 А бачивши сміливість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обидва невчені та прости, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. 14 Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли. 15 І, звелівши їм вийти із синадріону, зачали радитися між собою, 16 говорячи: „Що робити нам із цими людьми? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити. 17 Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я“. 18 І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Ім'ення. 19 І відповіли їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? 20 Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“ 21 А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славили Бога за те, що сталося. 22 Бо років більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздоровлення. 23 Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили. 24 Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили: „Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! 25 Ти

устами Давида, Свого слугі, отця нашого, сказав Духом Святим: „Чого люди бунтуються, а народи задумують марне? 26 Повстають царі зёмні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Його“. 27 Бо справді зібралися в місці оцім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ірод та Пóнтій Пилат із поганями та з наро́дом Ізраїлевим, 28 учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збу́лося. 29 І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своїм рабам із повною сміливістю слово Твое повідати, 30 коли руку Свою простягатимеш Ти на вздорóвлення, і щоб знаме́на та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Ісуса“. 31 Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібралися були, і перепóвнилися всі Святим Духом, — і зачали говорити Слово Боже з сміливістю! 32 А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку сво́го за своє, але в них усе спільним бу́ло. 33 І апóстоли з великою силою свідчили про воскресіння Ісуса Господа, і благодать велика на всіх них була! 34 Бо жоден із них не терпів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за прóдаж принóсили, 35 та й клали в ногах у апóстолів, — і роздавалося кожному, хто потребу в чім мав. 36 Так, Йо́сип, що Варна́вою — що в перекладі є „син потіхи“ — був прóзваний від апóстолів, Левит, родом кіпрянин, 37 мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апóстолів.

5 А один чоловік, на йме́ння Ана́ній, із своєю дружиною Сапфірою, продав маєток, 2 та й з відома дружини своєї присво́їв частину з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апóстолів. 3 І промовив Петро: „Ана́нію, чого сатана́ твоє серце напóвнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присво́їв із заплати за землю? 4 Хіба те, що́ ти мав, не твоє все було, а прóдане не в твоїй владі було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не лю́дям неправду сказав, але Богові!“ 5 Як Ана́ній зачу́в ці слова́, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! 6 Юнакі́ ж повставали, обгорну́ли його, і винесли та й поховали. 7 І сталось, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічо́го не знавши. 8 І промовив до неї Петро: „Скажи

мені, чи за стільки ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. 9 До неї ж Петро: „Чому це ви змо́вилися спокóшувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. 10 І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакі́, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. 11 І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. 12 А руками апóстолів стались знаме́на та чуда великі в наро́ді. І були однодушно всі в Соломоновім ганку. 13 А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. 14 І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, бéзліч чоловіків і жінок, 15 так що хворих стали винóсити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітима Петро, то хоч тінь його впала б на ко́го із них. 16 І бéзліч люду збиралась до Єрусалиму з довко́лишніх міст, і несли недужих та хворих від дóхів нечистих, — і були вони всі вздорóвлювані! 17 А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукéйської ересі, перепóвнилися за́здощами, 18 і руки наклали вони на апóстолів, і до в'язниці громадської кинули їх. 19 Але Ангол Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: 20 „Ідіть, і, ставши, говоріть до наро́ду у храмі всі слова́ цього життя“. 21 Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріо́н і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели́. 22 А служба, прийшовши, не знайшла́ їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, 23 говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю за́мкнену, і сторо́жу, що при двéрях стояла; а коли відчинили, то ніко́го всере́дині ми не знайшли!“ 24 Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, що́ б то сталося. 25 Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають наро́д“. 26 Пішов тоді старший сторожі зо службою, та й привів їх без насильства, бо боялись наро́ду, щоб їх не побили камінням. 27 Припровадивши ж їх, поставили перед синедріо́ном. І спитався їх первосвященик, говорячи: 28 „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І

ото, ви своєю наукою перепóвнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровáдити на нас“. 29 Відповів же Петро та сказали апóстоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! 30 Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заподіяли, повісивши на дереві. 31 Його Бог підвищив Своєю правіцею — на Начальника й Спаси, щоб дати Ізраїлеві покаєння і прощення гріхів. 32 А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому“. 33 Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й ráдилися, як їм смерть заподіяти? 34 І встав у синагóгні один фарисей, Гамалііл на ймення, учитель Закóну, поважаний від усього наро́ду, та й звелів на часінку апóстолів вівести. 35 І промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що́ з ними робити ви маєте. 36 Бо перед цими днями повстав був Тévда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотирьох людей. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпорóшилися та оберну́лись в ніщо́. 37 Після нього повстав, під час пéрепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпорóшилися. 38 І тепер кажу́ вам: Відступіться від цих людей, і занеха́йте їх! Бо коли від людей оця́ рада чи справа ця́ буде, — розпаде́ться вона. 39 А коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богобóрцями!“ І послухались ради його. 40 І, покликавши зно́в апóстолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове йме́ння, та й їх відпустили. 41 А вони поверта́лися з синагóгні, радіючи, що сподобілись прийняти знева́гу за йме́ння Го́спода Ісуса. 42 І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Єва́нгелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намно́жилось, зачали нарікати на євреїв о́грені, що в щоденному служінні їхні вдовиці занéдані. 2 Тоді ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: „Нам не лічить покинути Боже Слово, і служити при стола́х. 3 Отож, браття, ви́глядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу оцю. 4 А ми перебува́тимемо за́вжди в молитві та в служінні слову“. 5 І всім лю́дям сподóбалось оце слово,

і обрали Степа́на, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прóхора та Никано́ра, і Тімона та Парме́на, і нововірця Миколу з Антіохії, — 6 їх поставили перед апóстолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. 7 І росло Слово Боже, і дуже мно́жилось число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священиків були слухняні вірі. 8 А Степан, повний віри та сили, чинив між наро́дом великі знаме́на та чуда. 9 Тому дехто повстав із синагоги, що зветься ліберті́нська, і кірінейська, і олександрійська, та з тих, хто походить із Кілікії та з Азії, і зачали сперечатись із Степа́ном. 10 Але всто́яти вони не могли проти мудрости й Духа, що він ним говорив. 11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богознева́жні слова́ говорив на Мойсея та Бога. 12 І людей поідбу́рювали, і старших та книжників, і, напавши, схопи́ли його, і припровáдили в синагóгні. 13 Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловік оцей богознева́жні слова́ безперéстань говорить на це святе місце та проти Закóну. 14 Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назаря́нин зруйнує це місце та змінить звича́ї, які передав нам Мойсей“. 15 Коли всі, хто в синагóгні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангола!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ 2 Степан же промовив: „Послухайте, мужи-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, 3 і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажу́“. 4 Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. А звідти, як умер йому ба́тько, він переселив його в землю оцю, що на ній ви живете́ тепер. 5 Та спáдщини на ній він не дав йому навіть на крок, але обіцяв „дати її на володі́ння йому й його́ ро́дові по нім“, хоч дитини не мав він. 6 І сказав Бог отак, що насіння його́ буде прихóдьком у кра́ї чужому, і понево́лять його́, і будуть гно́бити чотирьох ро́ків. 7 „Але Я — сказав Бог — буду судити наро́д, що його́ понево́лить. Опісля ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“. 8 І дав він йому заповіта́ обрі́зання. І породив так Ісака, і вóсьмого дня він обрі́зав його́. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьох патріархів. 9 А ті

патріярхи позаздрили Йібсипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, 10 і його визволив від усіх його ўтисків, і дав йому благодать та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. 11 А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили наші батькі. 12 Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших уперше. 13 А як удруге послав, то був пізнаний Йібсип братами своїми, і фараонові знаний став Йібсипів рід. 14 Тоді Йібсип послав, щоб покликати Якова, ба́тька свого, та всю родину свою — сімдесят і п'ять душ. 15 І подався Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. 16 І їх перенесли в Сихем, і поклали до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. 17 А коли наближавсь час обітниці, що нею Бог клявсь Авраамові, розрісся наро́д і намножився в Єгипті, 18 аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знав уже Йібсипа. 19 Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. 20 Того часу родився Мойсей, і гáрний він був перед Богом. Він годіваний був у домі батька свого́ три місяці. 21 А коли він був вікинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його вихокала. 22 І Мойсей був навчений всієї премудрости єгипетської, і був міцний у словах та в ділах своїх. 23 А коли йому сповнилося сорок років, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. 24 Як угледів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відомстив за окривдженого, убивши єгїптянина. 25 Він же думав, що браті розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони. 26 А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один óдного кривдите?“ 27 А той, що ближнього кривдив, його відіпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю? 28 Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгїптянина?“ 29 І втік Мойсей через слово оце, і стався прихóдьком у землі мадіямській, де зродив двох синів. 30 А коли сорок років проминуло, то з'явивсь йому Ангол Господній у полум'ї куща́ огняно́го в пустині Сінайської гори. 31 А Мойсей,

як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: 32 „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів!“ І затрусився Мойсей, і не відваживсь поглянути... 33 І промовив до нього Господь: „Скинь взуття з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то святая земля! 34 Добре бачив Я ўтиск наро́ду Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось іди, — Я пошлю до Єгипту тебе“. 35 Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в кущі, послав за старшого й визво́льника. 36 Він їх вивів, чуда й знаме́на вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. 37 Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ 38 Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; 39 що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, 40 промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що́ сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краї́ єгипетського“. 41 І зробили вони тими днями теля, — і бовва́нові жертви приносили та веселилися з діл своїх рук. 42 Але Бог відвернувся від них, і попустів їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи зако́лення й жертви Мені ви приносили сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? 43 Ви ж носили намета́ Молóхового, і зорю вашого бога Ромфа́на, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запрова́джу вас аж за Вавилон!“ 44 У наших отців на пустині була скинія свідóцтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. 45 Її наші отці й узяли, і внесли з Ісусом у землю наро́дів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. 46 Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. 47 І Соломон збудував Йому дім. 48 Але не в рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: 49 „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого

відпочинку? 50 Хіба не рука Моя все це створила?“ 51 О ви, твердошії, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди протівитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! 52 Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих повбивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, 53 ви, що Закона одержали через зарядження Анголів, та не зберігали його!“ 54 Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього. 55 А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, 56 і промовив: „Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!“ 57 Та вони гучним голосом стали кричати та вуха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... 58 І за місто вони його вівели, і зачали побивати камінням його. А свідки плащі свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. 59 І побивали камінням Степана, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа мого!“ 60 Упавши ж навколішки, скрикнув голосом гучним: „Не залічи їм, о Господи, цього гріха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбивство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апостолів, розпорішилися по краях юдейських та самарійських. 2 І поховали Степана мужі побожні, і плакали ревно за ним. 3 А Савл нищив Церкву, — вдирався в домі, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці. 4 Ходили тоді розпорішенці, та Боже Слово благовістило. 5 Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. 6 А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив. 7 Із багатьох бо, що мали їх, душі нечисті виходили з криком великим, і багато розслаблених та кривих уздоровилися. 8 І радість велика в тім місті була! 9 Був один чоловік, на ім'я йому Сімон, що до того в цім місті займався ворожбінством та дурив самарійський народ, видаючи себе за якогось великого. 10 Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Бога, що зветься велика!“ 11 Його ж слухалися, бо він їх довший час дивував ворожбінством. 12 Та коли йняли віри Пилипові,

що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристілися. 13 Увірував навіть сам Сімон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знамена великі, він дуже дивувався. 14 Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. 15 А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли, 16 бо ще ні на одного з них Він не сходив, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса. 17 Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! 18 Як побачив же Сімон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, 19 і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когось покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ 20 Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думав набути дар Божий за гроші! 21 У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце твоє перед Богом не слушне. 22 Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі замір серця твого! 23 Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовчї гіркій та в путях неправди“. 24 А Сімон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. 25 А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях. 26 А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. 27 І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопéць, вельможа Кандаки, цариці етіопської, що був над усима її скарбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, 28 вертався, і, сидючи на повозі своїм, читав пророка Ісаю. 29 А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього повозу“. 30 Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розумієш, що ти читаєш?“ 31 А той відказав: „Як же міжу, як ніхто не напутьить мене?“ І впросив він Пилипа піднятися та сісти з ним. 32 А слово Писання, що його він читав, було це: „Як візцю на заріз Його введено, і як ягня супроти стрижія безголосо, так Він не відкрив Своїх уст! 33 У приниженні суд Йому віднятий був, а про рід Його хто розповість? Бо життя Його із землі забирається“. 34 Відізвався

ж скопéць до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про кóго говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого кого?“ 35 А Пилип відкрив úста свої, і, зачавши від цього Писáння, благовістив про Ісуса йому. 36 І, як шляхóм вони їхали, прибули до якоїсь води. І озвався скопéць: „Ось вода. Що мені заважає христитись?“ 37 А Пилип відказав: „Якщо віруеш із повного серця свого, то можна“. А той відповів і сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син Божий!“ 38 І звелів, щоб пóвиз спинився. І обидва — Пилип та скопéць — увійшли до води, і охристив він його. 39 А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопéць уже більше не бачив його. І він їхав, радіючи, шляхом своїм. 40 А Пилип опинився в Азоті, і, переходячи, звіщає Євáнгелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

9 А Савл, іще дишучи грізьбою й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященика, 2 попросив від нього листі у Дамáск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, то зв'язати й привести до Єрусалиму. 3 А коли він ішов й наближáвся до Дамаску, то ось нагло осяяло світло із неба його, 4 а він повалівся на землю, і голос почув, що йому говорить: „Сáвле, Сáвле, — чомú ти Мене переслідуюєш?“ 5 А він запитав: „Хто Ти, Пане?“ А Той: „Я Ісус, що Його переслідуюєш ти. Трудно тобі бити ногою колючку!“ 6 А він, затрусившись та налякавшись, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“ А до нього Господь: „Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, щó маєш робити!“ 7 А люди, що йшли з ним, онімилі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. 8 Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплóщені мав, нікого не бачив... І за руку його повелі й привелі до Дамаску. 9 І три дні невидючий він був, і не їв, і не пив. 10 А в Дамáску був учень один, на ймéння Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: „Ананію!“ А він відказав: „Ось я, Господи!“ 11 Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Прóстою зветься, і пошукай в домі Юдовім Сáвла на ймéння, тарсянина, ось бо він мóлиться, 12 і мужа в видінні він бачив, на ймéння Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видючий“. 13

Відповів же Ананій: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святим Твоїм! 14 І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто кличе Ім'я Твое“. 15 І промовив до нього Господь: „Іди, бо для Мене — посúдина вибрана він, щоб носити Ім'я Моє перед народами, і царями, і синами Ізраїля. 16 Бо Я покажú йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Моє“. 17 І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Сáвле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видючий, і напóвнився Духа Святого!“ 18 І хвилі тієї відпала з очей йому ніби луска, і зараз видючий він став... І, вставши, охристився, 19 і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. 20 І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син, 21 І дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідуював в Єрусалимі визнáвців оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвящеників?“ 22 А Савл іще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удовóднюючи, що Той — то Христос. 23 А як чáсу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, 24 та Сáвлові стала відóма їхня змова. А вони день і ніч чатувáли в ворóтях, щоб убити його. 25 Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші. 26 А коли він до Єрусалиму прибув, то силкувáвся пристати до учнів, та його всі лякáлися, не вірячи, що він учень. 27 Варнава тоді взяв його та й привів до апóстолів, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску в Ісусове ймéння. 28 І він із ними входив і вихóдив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа. 29 Він також розмовляв й сперечався з грéченими, а вони намагалися вбити його. 30 Тому браття, довідавшись, відвели його до Кесарії, і до Тáрсу його відіслали. 31 А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в стрáсі Господньому, і сповнялася втіхою Духа Святого. 32 І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мешкали в Лідді. 33 Знайшов же він там чоловіка одного, на ймéння Ене́й, що на ліжку лежав вісім років, — він розслаблений був. 34 І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос.

Уставай, і постелі собі сам!“ І той зараз устав. 35 І його оглядали усі, хто мешкав у Лідді й Сароні, які навернулися до Господа. 36 А в Йоппії була одна учениця, на ймення Тавіта, що в перекладі Сárною зветься. Вона повна була добрих вчинків та мiлостині, що чинила. 37 І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклáли в гóрниці. 38 А що Лідда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в ній пробуває Петро, послали до нього двох мiжв, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ 39 І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в гóрницю. І обступили його всі вдовиці, плачучи та показуючи йому сiкни й плащі, що їх Сарна робила, як із ними булá. 40 Петро ж із кiмнáти всіх вiпровадив, і, ставши навкóлiшки, помолився, і, звернувшись до тiла, промовив: „Тавіто, вставай!“ А вона свої очі розплiбiчила, і сіла, уздрiвши Петра. 41 Він же руку подав їй, і пiдвiв її, і закликáв святих і вдовиць, та й поставив живою її. 42 А це стало вiдóме по цiлій Йоппії, і багато-хто в Господа ввiрували. 43 І сталось, що він багато днiв пробув у Йоппії, в однóго гарбарника Сiмона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймення Корнілій, сотник пiлку, що звався Італійським. 2 З усім домом своїм він побожний був та богобiйний, подавав людям щедру мiлостиню, і зáвжди Богові молився. 3 Явно він у видiннi, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола Божого, що до нього зiйшов і промовив йому: „Корнілію!“ 4 Він поглянув на нього й жახнувся, й сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Молiтви твої й твоя мiлостиня перед Богом згадалися. 5 Тепер же пошли до Йоппії людей, та й приклич Сiмона, що зветься Петром. 6 Він гостює в однóго гарбарника Сiмона, що дiм має при морі. Він скаже тобі, щó ти маєш робити“. 7 Коли ж Ангол, що йому говорив, вiдiйшов, той закликáв двох із своїх слуг домiвих, і воякá богобiйного з тих, що служили при ньому, 8 і розповiв їм усе та й послав їх в Йоппiю. 9 А наступного дня, як у дорозі були вони та наближáлись до мiста, Петро вийшов на гóрницю, щоб помолитись, о годинi десь шостiй. 10 І став він голодний, і їсти схотiв. Як йому

ж готували, захiплення на нього найшло, 11 і бачить він небо відкрите, і якуось посiдину, що схóдила, немов простира́ло велике, яка, за чотири кiнці прив'язана, спускалась додолу. 12 У ній же знахóдились чотириногi всiлякi, і зéмне гаддя, і небесні пташки. 13 І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ 14 А Петро відказав: „Жáдним способом, Господи, — бо нiкóли не їв я нiчого огiдного чи то нечистого!“ 15 І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очiщене, не вважай за огiдне тогó!“ 16 І це сталося тричі, і посiдина знов була взята на небо. 17 Як Петро ж у собі бентéжився, щó б то значило те видiння, що бачив, то ось посланцi від Корнилія, розпитавши про Сiмонiв дiм, спинилися перед ворiтьми, 18 і спиталися, крикнувши: „Чи то тут сидить Сiмон, що зветься Петро?“ 19 Як Петро ж над видiнням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе. 20 Але встань і зiйди, і пiди з ними без жодного сiмнiву, бо то Я їх послав!“ 21 І зiйшовши Петро до тих мiжв, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“ 22 А вони відказали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богобiйний, слави доброї в усього люду юдейського, святим áнголом був у видiннi наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та послухати слiв твоїх“. 23 Тодi він покликáв й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братiв із Йоппії пішли з ним. 24 І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнилій чекав їх, рiдно й близьких друзiв покликáвши. 25 А як увiходив Петро, Корнилій зустрiнув його, і до нiг йому впав і вклонився. 26 Та Петро його пiдвiв, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ 27 І, розмовляючи з ним, увiйшов, і знайшов багатьох, що зiбралися, 28 і промовив до них: „Ви знаєте, що не вiльно юдеєвi приставати й приходити до чужаниці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людину не мав за огидну чи то за нечисту. 29 Тому я без вагáння прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“ 30 А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я пiстив, а о дев'ятiй годинi молився я в домi своїм. І ото, перед мене став муж у блискучiй одeжі 31 й сказав: „Корнилію, почута молитва твоя, і твої мiлостині перед Богом згадалися. 32 Тож пошли до Йоппії, і

приклич Сїмона, що зветься Петром. Він гостює в гарбярника Сїмона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“. 33 Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“. 34 А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, 35 але в кожному народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. 36 Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. 37 Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, 38 Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздороблюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. 39 І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. 40 Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, 41 не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. 42 І Він нам звелів, щоб народові ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. 43 Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Йменням“. 44 Як Петро говорив ще слова ці, злінув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. 45 А обрїзані віруючі, що з Петром прибулі, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на поган! 46 Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звелічували... Петро тоді відповів: 47 „Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми?“ 48 І звелів охриститися їм у Ймення Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже. 2 І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрїзання, 3 кажучи: „Чого ти ходив до людей необрїзаних та споживав із ними?“ 4 Петро ж розпочав і їм розповів за порядком, говорячи: 5 „Був я в місті йоппійським і молився, і бачив в захопленні видіння: якась посудина

сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. 6 Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. 7 І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ 8 А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніколи нічого огідного чи то нечистого в уста мої не входило!“ 9 І відповів мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огідне того!“ 10 І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. 11 І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зразу. 12 І сказав мені Дух їти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. 13 І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппії, та приклич того Сїмона, що зветься Петром, 14 він слова тобі скаже, якими спасешся і ти, і весь дім твій“. 15 А як я промовляв, злінув на них Святий Дух, як спочатку й на нас. 16 І я згадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою христив, ви ж охрищені будете Духом Святим“. 17 Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ 18 І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав покаїння в життя!“ 19 А ті, хто розпоробився від переслідування, що знялось було через Степана, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова нікому, крім юдеїв. 20 А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінеї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. 21 І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! 22 І вістка про них досягла до вух єрусалимської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. 23 А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. 24 Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато народу до Господа! 25 Після того подався Варнава до Тарсу, щоб Савла шукати. 26 А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів. 27 Прибулі ж тими днями пророки

від Єрусалиму до Антіохії. 28 І встав один з них, на ймєння Агáв, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клáвдія був. 29 Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. 30 Що й зробили, через руки Варнави та Сáвла, пославши до старших.

12 А Цар Їрод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити. 2 І мечем він стяв Якова, брата Іванового. 3 А бачивши, що подобалося це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрісноків. 4 І, схопивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Пáсці. 5 Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква рєвно молилася Богові за нього. 6 А як Їрод хотів його вівести, Петро спав тієї ночі між двомá воякáми, закутий у два ланцюгї, і сторóжа пильнувала в'язницю при двєрях. 7 І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло світло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій вставáй!“ І ланцюгї йому з рук поспадáли. 8 А ангол до нього промовив: „Підпережїся, і взуй сандáли свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. 9 І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо думав, що видіння він бачить. 10 Як сторóжу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, — і вона відчинилася сама ім. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від нього. 11 Сказав же Петро, опритóмнівши: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Їродових та від усього чекáння народу юдейського“. 12 А зміркувавши, він прийшов до садїби Марії, матері Івана, званого Мáрком, де багато зібралося й молилося. 13 І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служни́ця, що звалася Рóда, 14 та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при ворóтях стоїть! 15 А вони їй сказали: „Чи ти нависна?“ Та вона запевняла своє, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ 16 А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися.

17 Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістїть про це Якова й браттю“. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. 18 Коли ж настав день, поміж воякáми зчинилася велика тривога, щó то сталось з Петром. 19 А Їрод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стрáтити. А сам із Юдеї відбуд в Кесарїю, і там перебува́в. 20 А Їрод розгніваний був на тиря́н та сидо́нтян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царськóго постельника Влáста, та й миру просили, бо їхня земля годувалася з царськóї. 21 Дня ж призначеного Їрод убрався в одєжу царськú, і на підвищенні сів та й до нїх говорив. 22 А нáтовп кричав: „Голос Божий, а не лю́дський!“ 23 І ангол Господній ура́звив зненáцька його, бо він не віддав слави Богові. І червá його з'їла, і він умер. 24 Слово ж Боже росло та помно́жувалося. 25 А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що прóзваний Мáрком.

13 А в Антіохії, у тáмошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нїгер, і кіринєянин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрáрхом Їродом, та ще Савл. 2 Як служили ж вони Господєві та пóстили, прорік Святий Дух: „Відділіть Варнаву та Сáвла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ 3 Тоді, попóстивши та помолившись, вони руки поклали на них, і відпустили. 4 Вони ж, послані будши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кїпру відплїнули. 5 Як були ж в Саламіні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до пóслуг же мали й Івана. 6 А коли перейшли аж до Пáфи ввесь óстрів, то знайшли ворожбіта однóго, лжепророка юдеянина, йому на ім'я Варісúс. 7 Він був при прокóнсулі Сергїї Пáвлї, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Сáвла, і прагнув послухати Божого Слова. 8 Але їм опирався Елїма ворожбіт той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри прокóнсула. 9 Але Савл, що й Павло він, перепóвнився Духом Святим і на нього споглянув, 10 і промовив: „О сину дияволів, повний всякого підступу та всїякóї злости, ти вóрогу всякóї правди! Чи не перестанеш ти плутати прóбстих

Господніх доріг? 11 І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу!“ І миттю обняв того мóрок та темрява, і став він ходити навпомацки та шукати поводáтора. 12 Тоді той прокóнсул, як побачив, щó сталося, увірував, і дивувався науці Господній! 13 І, як від Пáфа Павло й ті, хто з ним був, відпливли, то вони прибули в Памфілійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. 14 А вони, пішовши з Пергії, прийшли до Писідійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали. 15 А по відчитанні Закóну й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для люду, промовте!“ 16 Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні! 17 Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвищив нарóд, як він перебува́в у єгипетськім краї, і рукою потужною вивів їх із нього, 18 і літ із сорок Він їх годував у пустині, 19 а вигубивши сім нарóдів в землі ханаанській, поділив жеребкóм їхню землю між ними, 20 майже що по чотиреста й п'ятидесяти роках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддів дава́в. 21 А потім забажали царя, і Бог дав їм Саула, сина Кісового, мужа з Веніямінового племені, на чотири десятки років. 22 А його віддаливши, поставив царем їм Дави́да, про якого й сказав, засвідчуючи: „Знайшов Я Дави́да, сина Ессеевого, чоловіка за серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати бóде“. 23 За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві, 24 як Іван — перед самим приходом Його — усьóму нарóдові Ізраїлево́му проповідував хрищення на пока́ння. 25 А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Когó ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінця́ від узуття́ Його я недостойний“. 26 Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобоя́зний із вас! Для вас було по́слане слово спасіння цього́. 27 Бо мешканці Єрусалиму та їхня старші́на Його не пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються — вони спóвнили присудом, 28 і хоч жáдної провини смертєльно́ї в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата вбити Його. 29 Коли ж усе вiповнилось, що про Нього написано, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. 30 Але Бог

воскресив Його з мертвих! 31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед людьми. 32 І ми благовістимо́ вам ту обітницю, що да́на була нашим отцям, 33 що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ 34 А що Він воскресив Його з мертвих, щоб бiльш не вернувся в зотлі́ння, те так заповів: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду були!“ 35 Тому́ то й деінде говорить: „Не даси Ти Своєму Святому побачити тлі́ння!“ 36 Бо Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями своїми, і тлі́ння побачив. 37 Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тлі́ння не побачив. 38 Отже, мужі-браття, хай відóмо вам буде, що прóщення гріхів через Нього звiщається вам. 39 І в усім, у чому ви не могли виправдатись Закóном Мойсеевим, через Нього виправдується кожен віруючий. 40 Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщене: 41 „Дивіться, погордю́чі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я дiло роблю́ за днів ваших, те дiло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ 42 А як стали виходити вони, то їх прóшено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. 43 А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із новові́рців побожних пішли за Павло́м та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. 44 А в наступну суботу зiбралося майже все місто послухати Божого Сло́ва. 45 Як юдеї ж побачили на́товп, то напóвнилися за́здросців, і стали перечити мові Павла та богозневажати. 46 Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорить Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми зверта́ємось. (aiōnios g166) 47 Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до кра́ю землі!“ 48 А погани, почувши таке, раділи та Слово Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений був в життя вічне, увірували. (aiōnios g166) 49 І ширилось Слово Господнє по цілій країні. 50 Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. 51 Вони ж, обтрусивши із

ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. 52 А учні сповнілися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеїв й огречених увірували. 2 Невірні ж юдеї підбурили та роз'ятрили душі поган на братів. 3 Та проте довгий час пробули вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідцтво давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знамена та чуда чинились їхніми руками. 4 А в місті народ поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апостолів. 5 Коли ж кинулися ті погани й юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, 6 то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікабнських, до Лістри та Дєрвії, та в околиці їхні, 7 і Єв'ангелію там звіщали. 8 А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. 9 Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровленим бути, 10 то голосом гучним промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. 11 А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікабнському: „Боги людям вподібнилися, та до нас ось зійшли!“ 12 І Варнаву вони звали Зєвсом, а Гермєсом Павла, бо він провід мав у слові. 13 А жрець Зєвса, що святиня його перед містом була, припровадив бики та вінки до воріт, та й з народом приносить жертву хотів. 14 Та коли про це почули апостоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між народ, кричачи 15 та говорячи: „Що це робите, люди? Таж і ми такі самі смертельні, подібні вам люди, і благовістимо вам, — від оцих ось марнот навернутись до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є. 16 За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежками своїми, 17 алє не оставив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часи, та наповнював їжею й радощами серця наші“. 18 І, говорячи це, залєдвє спинили народ не приносити їм жєртв. 19 А з Антіохії та з Іконії посходились юдеї, і, підбуривши натовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. 20 Коли ж учні його

оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дєрвію. 21 І, як звістили Єв'ангелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, 22 душі учнів зміцняючи, просячи перебувати в вірі, та навчаючи, що через великі ўтиски треба нам входити у Боже Царство. 23 І рукопоклали їм пресвітерів по Церквах, і помолилися з постом та й їх передали Господєві, в Якого ввірували. 24 Як вони ж перейшли Писидію, прибули в Памфілію; 25 і, звістивши Господне Слово в Пергії, вони в Атталію ввійшли, 26 а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Божій віддані на діло, що його й закінчили. 27 А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. 28 І перебували вони немалий час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обрїжетеся за звичаєм Мойсеєвим, то спаситися не можете“. 2 Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павла та в Варнави з ними, то постановили, щоб Павло та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апостолів й старших у Єрусалим. 3 Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навернення, і радість велику чинили всім браттям. 4 Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийняті Церквою, та апостолами, та старшими, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. 5 Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрїзувати й наказати, щоб Закона Мойсеєвого берегли. 6 І зібрались апостоли й старші, щоб розглянути справу оцю. 7 Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами менє, щоб погани почули слово Єв'ангелії через ўста мої, та й увірували. 8 І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, 9 і між нами та ними різниці Він жодної не вчинив, очистивши вірою їхні серця. 10 Отож, чого Бога тепер спокўшуєте, щоб учням на шию покласти ярмо, якого ані наші отці, ані ми не здолали понєсти? 11 Та ми віруємо, що спасємося благодаттю Господа Ісуса так само,

як і вони“. 12 І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знаме́на та чу́да вчинив через них Бог між поганами! 13 Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте також мене. 14 Сімон ось розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб вибрати люд із поганів для Йме́ння Свого. 15 І пророчі слова́ з цим погоджуються, як написано: 16 „Потому́ вернуся, і відбуду́ю Давидову скінію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, 17 щоб шукали Господа люди zostали та всі наро́ди, над якими Ім'я́ Мое кликано, — говорить Господь, що чинить це все! 18 Господе́ві відвіку відомі всі вчинки Йо́го“.

(aіōn g165) 19 Тому ду́маю я, щоб не турбувати поган, що до Бога наверта́ються, 20 але написати до них, щоб стрімувались від занечіщення їдо́льського, та від блу́ду, і задушеніни, і від крѳви. 21 Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавенда́вна, і щосуботи читають його в синагогах“. 22 Тоді постановили апѳостоли й старші з цілою Церквою вибрати му́жів із них, і послати до Антіохії з Павло́м та Варна́вою Юду, що зветься Варса́ва, і Силу, му́жів проводирів між братами, 23 написавши своїми руками оце́: „Апѳостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сїрії, і Кілікії: Вітаємо вас! 24 Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, 25 то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павло́м, 26 людьми́ тими, що душі свої віддали за Ім'я́ Господа нашого Ісуса Христа. 27 Тож ми Юду та Силу послали, що вияснять усно те саме. 28 Бо звѳилилось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: 29 стрімуватися від ідо́льських жертв та крові, і задушеніни, та від блу́ду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ 30 Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши наро́д, доручили листа. 31 А перечитавши, раділи з потішення того. 32 А Юда та Сила, самі бувши пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів. 33 А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. 34 Але Сила схотів лишітиса там, а Юда вернувся

до Єрусалиму. 35 А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьома́ Слово Господне. 36 А по декількох днях промовив Павло́ до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господне, — як вони пробувають“. 37 А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що зва́ний був Ма́рком. 38 Та Павло́ вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов. 39 І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Ма́рка, і поплинув до Кіпру. 40 А Павло́ вибрав Силу й пішов, Божій благодати́ братами доручений. 41 І проходив він Сїрію та Кілікію, Церкви зміцнюючи.

16 І прибув він у Дѳрвію й Лістру. І ото був там один учень, на ім'я́ Тимофі́й, син наведе́неної однієї юде́янки, а ба́тько був ге́ллен. 2 Добре свѳдо́цтво про нього давали брати, що були в Лістрі та в Іконії. 3 Павло́ захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про ба́тька його, що був ге́ллен. 4 Як міста ж перехѳдили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанови, які видали в Єрусалимі апѳостоли та старші. 5 А Церкви зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кі́лькістю. 6 А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну гала́тську. 7 Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітінії, та їм не дозволив Дух Ісусів. 8 Обминувши ж Мізію, прибули до Троа́ди. 9 І Павлові з'явилося видіння вночі: якийсь македо́нянин став перед ним і благов його, кажучи: „Прийди в Македо́нію, і нам поможи!“ 10 Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македо́нію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати їм Ева́нгелію. 11 Тож відпливши з Троа́ди, прибули ми навпрост у Самотра́кію, а другого дня до Неа́поля, 12 звідтіля ж у Філіппи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробули ми в цім місті днів кілька. 13 Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звича́ем, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що посхѳдились. 14 Прислуха́лася й жінка одна, що звалася Лді́я, купчиха кармазі́ном з міста Тіяті́р, що Бога вона шанувала. Господь же їй

серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. **15** А коли охристилась вона й її дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господеві, то прийдіть до господи моєї й живіть“. І змусила нас. **16** І сталося, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбитством давала великий прибуток панам своїм. **17** Вона йшла слідкомá за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всевишнього Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ **18** І багато днів вона це робила. І обурився Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того часу той вийшов. **19** А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших. **20** Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, **21** і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. **22** І натовп піднявся на них. А начальники здерли одержу із них, та звелили їх різками сікти. **23** І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозорцеві, щоб їх пильно стеріг. **24** Одержавши такого наказу, той їх повкидав до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. **25** А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. **26** І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали. **27** Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. **28** А Павло скрикнув голосом гучнім, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ **29** Загадавши ж той світла, ускочив, і тремтячий припав до Павла та до Сили. **30** І вивів їх звідти й спитав: „Добродії! Що треба робити мені, щоб спастися?“ **31** А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім“. **32** І Слово Господнє звіщали йому та й усім, хто був у домі його. **33** І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно він сам та його всі домашні. **34** І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім

домом своїм, що вірував у Бога. **35** А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ **36** І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з миром ідіть!“ **37** А Павло відказав їм: „Нас, римлян, незасуджених, різками сікли прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“ **38** Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякались, почувши, що римляни вони. **39** І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. **40** І, вийшовши з в'язниці, прибули вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіпіль й Аполлонію, то прийшли до Солуня, де була синагога юдейська. **2** І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагався три суботи з Писання, з виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. **4** І вірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. **5** А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясонову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. **6** А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясона та декого з братті, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! **7** А Ясон їх до себе приймав. Вони всі проти наказів кесаря чинять, говорячи, ніби інший є цар — Ісус“. **8** І вони зворохобили народ та начальників міста, що слухали це. **9** Але, узявши поруку з Ясона та з інших, вони їх відпустили. **10** А брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вєрії. І, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. **11** Ці були шляхетніші за солунян, — і слова прийняли з повним запалом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є. **12** Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із мужів. **13** Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вєрії, прибули вони, і там баламутили та бунтували народ. **14**

Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позосталися там. 15 А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Атén, а прийнявши наказу про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбулі. 16 Як Павло ж їх чекав у в Атéнах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. 17 Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. 18 А дехто з філософів епікурéів та стоїків сперечалися з ним. Одні говорили: „Що то хоче сказати оцеї пустомóв?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звіщав Евángелію про Ісуса й воскресення. 19 І, взявши його, повели в ареопáг та й казали: „Чи можемо знати, що то є ця наука новá, яку проповідуєш ти? 20 Бо чудне щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, що то значити має?“ 21 А всі атéняни та заходжі чужійнци нічим іншим радніш не займалися, як аби щось новé говорити чи слухати. 22 Тоді Павло став посéредині ареопáгу й промовив: „Мужі атéнські! Із усьóго я бачу, що ви дуже побожні. 23 Бо, проходячи та оглядаючи святощі ваші, я знайшов також жéртвника, що на ньому написано: „Незнаному Богові“. Ось Того, Кого навмання ви шануєте, Того я проповідую вам. 24 Бог, що створив світ і все, що в ньому, бувши Господом неба й землі, проживає не в храмах, рукою збудовáних, 25 і Він не вимагає служіння рук людських, ніби в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. 26 І весь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені дóби й границі замéшкання їх, 27 щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. 28 Бо ми в Нім живемо́, і рухаємо́сь, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рід ми Його!“ 29 Отож, будши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору мистецтва чи людської вігадки. 30 Не зважаючи ж Бог на часи невідомости, ось тепер усім лю́дям наказує, щоб скрізь кáялися, 31 бо Він візначив день, коли хоче судити поправді весь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав дóказа всім, із мертвих Його воскресивши“. 32 Як почули ж вони про воскресення мертвих, то одні насміхатися

стали, а інші казали: „Про це будемо слухати тебе іншим разом“. 33 Так вийшов Павло з-поміж них. 34 А деякі мужі пристали до нього й увірували, серед них і Діонисій Ареопáгит, і жінка, Дамáра ім'ям, та інші із ними.

18 Після цього він вийшов з Атén і прибув до Корінту. 2 І знайшов він одного юде́я, на ймéння Акілу, родом із Пóнту, що недавно прибув із Італії, та Прискіллу, його дружинну, — бо Клáвдій звелів усім юдеям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, 3 а що був він того ж ремесла, то в них позостався та працював; ремесло ж їхнє було — виробляти намети. 4 І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та гéлленів. 5 А коли прибулі Сила та Тимофій з Македонії, Павло слову віддався, і він свідчив юдеям, що Ісус — то Христос. 6 Як вони ж спротивлялися та богозневажали, то він обтрисив одержу свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепер я піду до поган“. 7 І, вийшовши звідти, він прибув до госпóди одного, на ім'я Тита Юста, що був богобійний, його ж дім межувáв із синагогою. 8 А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з корінтян, почувши, увірували й охристились. 9 Сказав же Павлові Госпóдь у видінні вночі: „Не бійся, але говори й не мовчи, 10 бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накине́ться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цім місті багато людей“. 11 І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слóва Божого. 12 А коли Галліон був в Аха́ї прокóнсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привелі його, 13 кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Зако́ном!“ 14 Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. 15 Та коли спір іде про слово та ймéння й Зако́н ваш, то самі доглядайте, — я суддею цього бути не хóчу“. 16 І прогнав їх від сýду. 17 Тоді всі схопили Состéна, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. 18 А Павло, перебувши доволі ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сірію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхрéях обстриг собі голову, бо обітницю дав був. 19 І прибув він в Ефёс, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями.

20 Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, 21 але попрошався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І відплив із Ефёсу. 22 І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохію. 23 І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходячи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміцняючи. 24 Один же юдей, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефёсу. 25 Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрищення. 26 І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніш розповіли йому про дорогу Господню. 27 А коли він схотів перейти до Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодаттю, 28 бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно доводячи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефёсу, і деяких учнів знайшов, 2 та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ 3 І він запитав: „Тож у що ви христились?“ Вони ж відказали: В Іванове хрищення“. 4 І промовив Павло: „Таж Іван христив хрищенням на покайння, говорячи лю́дям, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цебто в Ісуса“. 5 Як почули ж, то христились вони в Ім'я Господа Ісуса. 6 А коли Павло руки на них поклав, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! 7 А всіх їх було чоловіка з двана́дцять. 8 А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. 9 А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихословили перед наро́дом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Тира́на. 10 Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. 11 І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, 12 так що навіть

хустки й пояси з його тіла принесли хворим, — і хвороби їх кидали, і ду́хи лукаві виходили з них. 13 Дехто ж із мандрівних ворожбитів юдейських зачали закликати Ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло проповідує!“ 14 Це ж робили якісь сім синів юдейського первосвященника Скёви. 15 Відповів же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ 16 І скочив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подужав їх так, що втекли вони з дому нагі та поранені. 17 І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і острах напав на всіх їх, і славилось Ім'я Господа Ісуса. 18 І багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаваючи та відкриваючи вчинки свої. 19 І багато-хто з тих, що займалися чарами, позносили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили ціну їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм. 20 Так могуче росло та зміцнялось Вожеє Слово! 21 А як сповнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побуду я там, то треба мені й Рим побачити“. 22 Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофія й Ера́ста, а сам позостався якийсь час у Азії. 23 І рбзрух чималий був стався там часу того за Господню дорогу. 24 Бо один золотар, Дмитро на ім'я, що робив срібляні Артемі́дині храмки, та ремісникам заробіток чималий давав, 25 згромадив він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо. 26 І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії — цей Павло збаламу́тив і відвернув багатенно наро́ду, говорячи, ніби то не боги, що руками пороблені. 27 І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артемі́ди в ніщо зарахується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ“. 28 Почувши ж оце, вони переповнились гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артемі́да ефёська велика!“ 29 І місто наповнилось заколотом. І кинулися однодушно до видобища, схопивши Павлових супутників — Гая та Аристарха, македонян. 30 Як Павло ж хотів у наро́д увійти, то учні його не пустили. 31 Також дехто з азійських начальників,

що були йому приятелі, послали до нього й просили, щоб він не вдавався на видовище. 32 І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради зібралися. 33 А з нарбоду взяли Олександра, бо юдеї його висували. І Олександр дав знака рукою, і хотів виправдатися перед нарбодом. 34 А коли розпізнали, що юдеєнин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ 35 А як писар міський заспокоїв нарбд, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмівий доглядач Артеміди великої й її образу, упалого з неба? 36 Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робіти необачно нічого. 37 А ви ж привелі цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не зневажили. 38 Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на ко́го, то суди є на ринку й проконсули, — один о́дного хай позивають. 39 А коли чогось іншого допомінаєтеся, то те вирішиться на законнім зібранні. 40 Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній рбзрух оскаржити можуть, і немає жадної причини, якою могли б виправдати це збирище“. 41 І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшись із ними, вибрався йти в Македонію. 2 Перейшовши ж ті стброни та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Гелла́ди, 3 і прожив там три місяці. А як він захотів був відплинути в Сірію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македонію. 4 Ра́зом із ним пішов Сопатер Піррив із Верії, Аристарх та Секунд із Солу́ня, і Гай дерв'янін, і Тимофій, а з азійців — Тихик та Трохим. 5 Вони відбули наперёд, і нас дожидали в Троаді. 6 А ми відпливлі із Филипіп по святах Опрісноків, і прибулі днів за п'ять у Троа́ду до них, де сім день прожили. 7 А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і затагнув своє слово до півночі. 8 А в го́рниці, де зібралися ми, було багато світел. 9 Юнак же один, Євтіх на ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитнувся, і додолу упав із

третього поверху, — і підняли його мертвого. 10 Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“ 11 А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бєсїду довго точив, — аж до дбсвітку, потім відбув. 12 А хлопця живим привелі, — і зраділи немало. 13 А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попливлі, щоб звідти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. 14 А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибулі в Мітілену. 15 І, відплинувши звідти, ми назавтра пристали навпроти Хібсу, а другого дня припливлі до Самбсу, наступного ж ми прибулі до Мілету. 16 Бо Павло захотів поминути Ефєс, щоб йому не барїтиса в Азії, бо він квáпився, коли буде можливе, бути в Єрусалимі на день П'ятдесятниці. 17 А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресвітерів Церкви. 18 І, як до нього вони прибулі, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами ввесь час перебува́в, 19 і служив Господєві з усією покорою, і з рясніми слїзьми та напáстями, що спїткали мене від юдейської змови, 20 як нічого корисного я не минув, щоб його вам звістити й навчити вас прилюдно і в домáх. 21 І я свідчив юдеям та гелленам, щоб вони перед Богом покаялись, та ввірували в Господа нашого Ісуса Христа. 22 І ось тепер, побуджений Духом, подаюсь я в Єрусалим, не відаючи, що там трапитиса має мені, 23 тільки Дух Святий в кожному місті засвідчує, кажучи, що кайдани та муки чекають мене. 24 Але я ні про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби но скінчіти дорбгу свою та служіння, яке я одєржав від Господа Ісуса, — щоб засвідчити Євáнгелію благодáти Божої. 25 І ось я знаю тепер, що обличчя мо́го більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже. 26 Тому́ дня сьогоднішнього вам свідкую, що я чистий від крови всіх, 27 бо я не вхилився об'являти вам усю волю Божу! 28 Пильнуйте себе та всієї отáри, в якій Святий Дух вас поставив єпіскопами, щоб па́сті Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Він. 29 Бо я знаю, що як я відїйду, то ввійдуть між вас вовки люті, що отáри щадити не б́дуть. 30 Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перекру́чене, аби тільки учнів тягну́ти за собою.

31 Тому то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безперестань навчав зо слізьми ось три роки. 32 А тепер доручаю вас Богові та слову благодаті Його, Який має силу будувати та дати спадщину, серед усіх освячених. 33 Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєїс я не побажав. 34 Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. 35 Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабім, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блаженніше давати, ніж брати!“ 36 Проказавши ж оце, він навкóлішки впав, та й із ними всіма помолівся. 37 І знявсь між усіма плач великий, і вони припадали на Пáвлову шию, і його цілували. 38 А найтяжче вони сумували з-за слóва, яке він прорік, що не бачитимуть більш обличчя його. І вони провели його до корабля.

21 А як ми розлучилися з ними й відплинули, то дорогою прóстою в Кос прибулі, а другого дня до Родóсу, а звідти в Патáру. 2 І знайшли корабля, що плив у Фінікію, увійшли та й поплинули. 3 А коли показався нам Кіпр, ми лишили лівóруч його та й попливли в Сірію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажá мав скласти. 4 І, учнів знайшовши, перебулі тут сім день. Вони через Духа казали Павлові, щоб до Єрусалиму не йшов. 5 І, як дні побуту скінчилися, то ми вийшли й пішли, а всі нас провóдили з друзінами й дїтьми аж за місто. І, ставши навкóлішки, помолились на березі. 6 І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому. 7 А ми, закінчивши від Тиру плавбу, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебулі в них. 8 А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до госпóди благовісника Пилипа, одно́го з семи, і позосталися в нього. 9 Він мав чотири панні дочкі, що пророкували. 10 І коли ми багато днів у них зоставались, то прибув із Юдеї якийсь пророк, Агáв на ім'я. 11 І прийшов він до нас, і взяв пояса Пáвлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусалимі юдеї того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган“... 12 Як почули ж оце, то благами ми та тамтешні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов. 13 А Павло відповів: „Щó

робите ви, плачучі та серце мені розривáючи? Бо за Ім'я Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі!“ 14 І не могли ми його вмóвити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божа воля!“ 15 А після оцих днів приготувáлись ми, та до Єрусалиму вірушили. 16 А з нами пішли й деякі учні із Кесарії, ведучі якогось кіпрянина Мнасóна, давнього учня, що ми в нього спинитися мали. 17 А коли ми прийшли в Єрусалим, то браті прийняли нас гостінно. 18 А другого дня Павло з нами подáвся до Якова. І всі старші посхóдилися. 19 Поздорóвивши ж їх, розповів він докладно, щó Бог через служіння його вчинив між поганами. 20 Як вони ж це почули, то славили Бога, а до нього промовили: „Бачиш, брате, скільки тисяч серед юдеїв увірувало, і всі вони — ревні оборонці Закóну! 21 Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юдеїв, що живуть між поганами, навчаєш відступлення від Мойсея, говорячи, щóб дітей не обрїзували й не тримались звичáїв. 22 Що ж почати? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти. 23 Отже, зроби це, що поради́мо тобі. Ми маємо чотирьох мўжів, що обїтницю склали на себе. 24 Візьми їх, та й із ними очисться, і видáтки за них заплаті, щóб постригли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе їм сказане, та й що сам ти Закóна пильнуєш. 25 А про тих із поган, що ввірували, ми писали, розсудивши, щóб вони береглися від ідольських жертв та крові й задушенїни, та від блóду“. 26 Тоді взяв Павло мужів отих, і назавтра очїстився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про виконання днів очїщення, так, аж за кожного з них булá жертва принéсена. 27 А коли ті сім день закінчїтися мали, то азійські юдеї, як побачили в храмі його, підбўрили весь нарóд, та руки на нього наклали, 28 кричачі: „Ізраїльські мужі, рятуйте! Це людина ота, що проти народу й Закóну та місця цього всіх усюди навчає! А до того у храм упровадив і гелленів, — і занечїстив це місце святе!“ 29 Бо перед тим вони бачили в місті з ним рáзом Трохима ефёсянина, і гадали про нього, що Павло то його ввів у храм. 30 І порушилося ціле місто, і повстало збїгóвисько люду. І, схопівши Павла, потягли його поза храм, а двері негайно зачинено. 31 Як хотіли ж забити його, то вістка досталась до полковóго тисяцього, що весь Єфусалим збунтувався! 32 І він зараз

узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцького й вояків, то бити Павла перестали. **33** Приступив тоді тисяцький, та й ухопів його, і двома ланцюгами зв'язати звелів, і допитувати став: хто такий він і щό він зробив? **34** Але кожен що інше викрикував у натόвпі. І, не мігши довідатись певного через за́колот, він звелів відпровадити його до фортеці. **35** А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що мусіли нести його вояки із-за натовпу людського, **36** бо безліч народу йшла слідкомá та кричала: „Геть із ним!“ **37** А коли Павло входив до фортеці, то тисяцького поспитався: „Чи можна мені щось сказати тобі?“ А той відказав: „То ти вмєш по-грецькому? **38** Чи не той ти єгїптянин, що перед цими днями призвів був до бунту, і вїпровадив до пустині чотири тисячі потаємних убійників?“ **39** А Павло відказав: „Я юде́янин із Тарсу, громадянин відомого міста в Кілікії. Благаю тебе, — дозволь мені до наро́ду промовити!“ **40** А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою наро́дові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, ка́жучи:

22 „Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер вїправдан́ня мого перед вами!“ **2** Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша ще більша настала. А він промовляв: **3** „Я юде́янин, що родився в кілікійському Тарсі, а вїхований у цім місті, у ніг Гамалїїла докладно навчений Зако́ну отцїв; горлівець я Божий, як і всі ви сьогодні. **4** Переслідував я аж до смерти цю путь, і в'язав, і до в'язниці вкидав чоловіків і жінок, **5** як засвідчить про мене первосвященик та вся старшіна. Я від них був узяв навіть листї на братїв, і пішов до Дамаску, щоб тамтєшніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару. **6** І сталося, як у дорозі я був, і наближавсь до Дамаску опївдня, то ось мене нагло осяяло світло велике з неба! **7** І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш?“ **8** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назарянин, що Його переслідуєш ти“. **9** А ті, що зо мною були, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. **10** А я запитав: „Щό я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й їди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що

тобі призначено робити“. **11** А від ясности світла того невидючим я став. І присутні зо мною за руку мене повелї, і до Дамаску прибув я. **12** А один муж Ана́ній, у Зако́ні побожний, що добре свідόцтво про нього дають усі юдеї в Дамаску, **13** до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видючий!“ І я хвилі тієї побачив його. **14** І озвався він до мене: „Бог отцїв наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його. **15** Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людьми про оте, що ти бачив та чув! **16** А тепер чого гаєшся? Уставай й охристися, і обмий грїхи свої, прикликавши Ймення Його!“ **17** І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захо́плення впав я, **18** і побачив Його, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчі́й з Єрусалиму, бо не приймуть свідόцтва твого про Мене“. **19** А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садовїв та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. **20** А коли лилась кров Твого свідка Степа́на, то сам я стояв та вбивство його похваляв, і одєжу вбивцїв його сторожїв“. **21** Але Він до мене промовив: „Їди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“ **22** І аж до слова цього його слухали. Аж ось підне́сли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити йому не годїться!“ **23** І як вони верещали, і одєжу шпурля́ли, і кидали порох у повітря, **24** то звелів тисяцький у фортецю його відвести, і звелів бичува́нням його допитати, щоб довідатися, з якої причини на нього вони так кричали. **25** І як його розтягли для ремінних бичїв, то Павло сказав сотникові, що стояв: „Хїба бичува́ти дозволено вам громадянина римського та ще й незасудженого?“ **26** Якже сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідомив, говорячи: „Щό хочеш робити? Бож рїмлянин цей чоловік!“ **27** Підїйшов тоді тисяцький, та й поспитався його: „Скажи мені, чи ти рїмлянин?“ А він: „Так!“ відказав. **28** Відповів на те тисяцький: „За великі грόші громадянство оце я набув“. А Павло відказав: „А я в нїм і родився!“ **29** І відступили негайно від нього отї, що хотїли допїтувати його. І злякався тисяцький, довідавшись, що той рїмлянин, і що він ізв'язав був його. **30** А другого дня, бажавши довідатись правди, у чо́му юдеї його оскаржають, він звільнив його та звелів, щоб

зібралися первосвященики та весь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогоднішній день жив для Бога всім добрим сумлінням!“ **2** Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах. **3** Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш бити мене проти Закону?“ **4** А присутні сказали: „То ти Божому первосвященикові лихословіш?“ **5** І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника люду твого не лихослов“. **6** І Павло, спостерігши, що частина одна — саддукеї, а друга — фарисеї, покликнув у синедріоні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“ **7** Якже він це промовив, колотнеча постала поміж саддукеями та фарисеями, — і розділилась юрба. **8** Саддукеї бо твердять, що немає воскресіння, ані ангола, ані духа, фарисеї ж оце визнають. **9** І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У чоловікові цьому ми жодного ліха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи ангол, не противмося Богові“. **10** А коли колотнеча велика зчинилась, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю. **11** А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ **12** А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! **13** А тих, що закляття таке поклали, було більш сорока. **14** І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла! **15** Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розізнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його“. **16** Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. **17** Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й

сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“. **18** Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“. **19** І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: „Що ти маєш звістити мені?“ **20** А той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти зватра до синедріону Павла припровадив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. **21** Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. **22** Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти це в'явив.“ **23** І він закликав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. **24** Приготуйте також в'ючаків і Павла посадить, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. **25** І листа написав він такого ось змісту: **26** „Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові — поздоровлення! **27** Цього мужа, що його юдеї схопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавшись, що він римлянин. **28** І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. **29** Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерти або ланцюгів. **30** Як донесли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ **31** Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попровадили в Антипатрїду. **32** А другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. **33** А ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. **34** Намісник листа прочитав і спитав, із якого він краю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: **35** „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старšíми, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скържилися на Павла. **2** Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для наро́ду цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — **3** це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою широко, вседостойний наш Фелікс! **4** Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. **5** Ми переконались, що цей чоловік — то зара́за, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. **6** Він відважився навіть збезчестити храм, і його ми схопи́ли були, і судити хотіли за нашим Зако́ном. **7** Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, **8** а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чо́му його ми винуємо“. **9** Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так. **10** І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для наро́ду цього, — тому буду сміліш боронитись. **11** Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму вклонитися. **12** І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здібали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в наро́ді здіймав. **13** І не можуть вони довести тобі того, у чо́му тепер оскаржають мене. **14** Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звуть вони ерессю, я Богові отців служу́ так, що вірую всьому, що в Зако́ні й у Пророків написане. **15** І маю надію я в Бозі, — чо́го й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. **16** І я пильно дбаю про те, щоб за́всіди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. **17** А по довгих роках я прибув, щоб подати моему наро́дові милостинку та приноси. **18** Ось при чо́му знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з на́товпом чи з колотнечю. **19** Їм належало б ось перед тебе прибути й казати, коли мають вони що на мене. **20** Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, **21** крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячий серед них: „За воскресіння мертвих приймаю

від вас суд сьогодні!“ **22** Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрочив їм справу, говорячи: „Розсуджу́ вашу справу, коли тисяцький Лісій прибу́де“. **23** І він сотникові наказав сторожити Павла́, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. **24** А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юде́нка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. **25** І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж ча́су покличу тебе!“ **26** Разом із тим і сподіва́вся він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його приклика́в і розмову з ним вів. **27** Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Порція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Павла́ залиши́в.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму. **2** І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, **3** і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. **4** А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається. **5** „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржають його“. **6** І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він поверну́вся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. **7** Як його ж привели́, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, **8** бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Зако́ну юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“. **9** Тоді Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ **10** Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, як і ти дуже добре те знаєш. **11** Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як

нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюся до кесаря!“ 12 Тоді Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: „Ти відкликався до кесаря, — до кесаря підеш!“ 13 Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. 14 А що там багато днів вони пробулі, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, 15 на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його о́суду. 16 Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можности для оборони від закидів. 17 І як зійшлись вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння судд́е, і звелів привести цього мужа. 18 І винувальники стали круг нього, прот́е не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподівався. 19 Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марнові́рство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. 20 І я був непевний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? 21 Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів р́озсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. 22 А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього м́ужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почуєш його“. 23 А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю суд́ову ввійшли разом з тисяцькими та значнішими м́ужами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. 24 І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі м́ужі! Ви бачите того, що за нього весь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачі, що йому не повинно більш жити. 25 Я ж дізнався, що нічого, ва́ртого смерти, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його. 26 Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслу́хання мав що писати. 27 Бо здається мені нерозва́жливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувачень на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе само́го“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: 2 „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чім мене винуватять юдеї, 3 особливо ж тому́, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперечки. Тому я прошу́ мене вислухати терпляче. 4 А життя моє зма́лку, що споча́тку точилося в Єрусалимі серед наро́ду мого, знають усі юдеї, 5 які відають зда́вна мене, аби тільки схотіли засві́дчити, — що я жив фарисеєм за найдокладнішою сектою нашої віри. 6 І тепер я стою отут су́джений за надію обітницї, що Бог дав її нашим отцям, 7 а її викона́ння чекають побачити наші дванадцять племен, служачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! 8 Чому ви вважаєте за неймовірне, що Бог воскрешає померлих? 9 Правда, ду́мав був я, що мені нале́жить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назаряніна, 10 що я в Єрусалимі й робив, і багато кого зо святих до в'язниць я замкнув, як отримав був вла́ду від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. 11 І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. 12 Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо вла́дою та припорученням первосвящеників, 13 то опі́вдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлости сонця, що ося́яло мене та тих, хто разом зо мною йшов! 14 І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колю́чку!“ 15 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. 16 Але підведі́ся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. 17 Визволяю тебе від твого наро́ду та від поган, до яких Я тебе посилаю, — 18 відкрити їм очі, щоб вони наверну́лись від те́мряви в світло та від сатаніно́ї вла́ди до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарува́ння гріхів і насліддя з освяченими“. 19 Через це я, о царю Агріппо, не був супротивний видінню небесному, 20 але м́ешканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого кра́ю юдейського

та поганам я проповідував, щоб пока́ялися й наверну́лись до Бога, і чинили діла, гідні пока́яння. 21 Через це юдеї в святині схопи́ли мене та й хотіли роздерти. 22 Але, поміч від Бога одержавши, я стою́ аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому́ й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки й Мойсей, що статися має, — 23 що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народові й поганам!“ 24 Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“ 25 А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. 26 Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь схова́лось від нього, — бо не в за́кутку діялось це. 27 Чи віруєш, ца́рю Агріппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш“. 28 Агріппа ж Павлові: „Ти малощо не намовляєш мене, щоб я став християни́ном“. 29 А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. 30 І встав цар та намісник, і Верні́ка та ті, хто з ними сидів. 31 І на́бік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, ва́ртого смерти або ланцюгів, чоловік цей не робить!“ 32 Агріппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликавсь був до кесаря“

27 А коли постановлено, щоб відпли́нули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа. 2 І посідали ми на корабля адрамітського, що пливти́ мав біля місць азійських, та й відча́лили. Із нами був Аріста́рх македо́нець із Солу́ня. 3 А другого дня ми пристали в Сидо́ні. До Павла ж Юлій ставивсь по-людському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнати. 4 А вірушивши звідти, приплив́ли ми до Кіпру, бо вітри́ супроти́вні були́. 5 Коли ж перепли́нули море, що біля Кілікі́ї й Памфілі́ї, то ми прибу́ли до Лікійської Міри. 6 І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плів в Італію, і всадив нас на нього. 7 І днів багато помалу плив́ли ми, і насилу насупроти Кніду припли́нули, а що вітер

нас не допускав, поплив́ли ми додолу на Кріт при Салмо́ні. 8 І коли ми насилу минули його, то приплив́ли до одного́ місця, що зветься Доброю Приста́нню, недалеко якого знаходиться місто Ласе́я. 9 А як ча́су минуло багато, і була вже плавба́ небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, 10 говорячи їм: „О мужі! Я бачу, що буде плавба́ з перешкодами та з великим ущербком не лиш для вантажу́ й корабля, але й для наших душ“. 11 Та сотник довір'яв більше стерні́чому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив. 12 А що приста́нь була на зимівлю невігідна, то більшість давала пораду відпли́нути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фіні́ка, і перезимувати в пристані крітській, неприступній західнім вітра́м із півдня та з півночі. 13 А як вітер південний пов'яв, то поду́мали, що бажання вони досягли́, тому витягли кітви й поплив́ли покрай Кріту. 14 Але незаба́ром ударив на них рвучкий вітер, що зветься евроклідон. 15 А коли корабель був підхо́плений, і не міг противитись вітрові, то йому віддали́сь ми й понеслі́ся. 16 І наїхали ми на один острівце́ць, що Кла́вдою зветься, і чо́вна насилу затримати змогли. 17 Коли ж його витягли, то за́собів допомі́чних добирали й корабля підв'язали. А боявшись, щоб не впасти на Сірт, попускали вітри́ла, і носили́ся так. 18 А коли зачала́ буря міцно нас кидати, то другого дня стали ми розванта́жуватись, 19 а третього дня корабельне знаря́ддя ми повикидали власно́руч. 20 А коли довгі дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись. 21 А як довго не їли вони, то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі, тож треба було мене слухатися та не відпливати від Кріту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди. 22 А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні одна душа з вас не згине, окрім корабля. 23 Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу́, 24 та і прорік: „Не бійся, Па́вле, бо треба тобі перед кесарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. 25 Тому́ то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. 26 І ми мусимо наткнутись на о́стрів якийсь“. 27 А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріати́цькому

морю, то десь коло півночі стали домислюватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. 28 І, запустивши олівницю, двадцять сяннів знайшли. А від 'їхавши трохи, запустити олівницю знову, — і знайшли сяннів п'ятнадцять. 29 І боявшись, щоб не натрапити нам на скелясті місця, ми закинули чотири кітві з кормі, і благали, щоб настав день. 30 А коли моряки намагались утекти з корабля, і човна спускали до моря, вдаючи, ніби кітви закинути з носа хочуть, 31 то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостануться, то спастись ви не зможете!“ 32 Тоді воякі перерізали мотузи в човна, і дали йому впасти. 33 А коли розвиднятися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і кавав: „Чотирнадцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. 34 Тому то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосіна!“ 35 А промовивши це, узяв хліб та подякував Богові перед усіма, і, поламавши, став їсти. 36 Тоді всі піднесли на душі, і, стали поживу приймати. 37 А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. 38 І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. 39 А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затоку якусь там угледіли, що берега плаского мала, до якого й вирішили, як можна, приплисти з кораблем. 40 Підняли тоді кітви, і повкидали до моря, і порозв'язували поворозки в стерну, і вітрило мале за вітром поставили, — та й покерували до берега. 41 Та ось ми натрапили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мілкому: ніс загруз й позоставсь нерухомий, а корма розбивалася силою хвиль. 42 Воякі ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрийсь не поплив і не втік. 43 Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній намір, і звелів усім тим, хто плівати вміє, щоб скакали та перші на берег виходили, 44 а інші — хто на дошках, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталося, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувались ми, то довідалися, що острів той зветься Меліта. 2 Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. 3 Як Павло ж назбирав купу хмизу та й

поклів на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилась на руку йому. 4 Як тубільці ж угледіли, що змія почепилась на руку йому, зачали говорити один одному: „Либонь цей чоловік душоуб, що йому, від моря врятованому, Пómста жити не дозволила!“ 5 Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! 6 А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий умить. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. 7 Навкруги ж того місця знаходились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостив. 8 І сталося, що Публіїв батько лежав, слабкий на пропáсницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздоровив його. 9 Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. 10 Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понакладали, чого було треба. 11 А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на острові він Perezімував. 12 І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. 13 А звідти, пливучи понад берегом, прибули ми до Рerії, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путeолі, 14 де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. 15 А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфору та до Тритавérни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. 16 А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити осібно, ураз із вояком, що його сторожив. 17 І сталося, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та протé мене відано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. 18 Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не булó. 19 Та юдеї противилися, тому змушений був я відкликатися на суд кесарів, але не для того, щоб нарóд свій у чомусь оскаржити. 20 Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обкутий цими кайданами“. 21 А вони відказали йому: „Не одержали ми ні

листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. **22** Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються“ **23** А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в госпóду. А він їм від рáнку до вечора розповідав, та про Божее Царство свідóцтва давав, і переконував їх про Ісуса Закóном Мойсея й Пророками. **24** І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. **25** Вони між собою незгідні були й повихóдили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, **26** промовляючи: „Піди до нарóду цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не бóдете, дивитися бóдете оком, але не побачите! **27** Затовстíло бо серце людей цих, тяжко чують на вóха вони, і зажмурили очі свої, щоб якось не побачити очима, і не почути вóхами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорóвив!“ **28** Тож нехай для вас буде відóме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“ **29** Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. **30** І цíлих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто прихóдив до нього, **31** і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборóнно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святости, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровідила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** щобто потішитись разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. **14** А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржник. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь Євангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Бо Його невидіме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видіме. Так що нема їм виправдання, **(aidios g126)** **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але знікчемніли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і

славу нетлінного Бога змінили на подобу образу тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, **амінь. (aiōn g165)** **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганебну, — бо їхні жінки замінили природне еднання на протиприродне. **27** Так само й чоловіки, позоставивши природне еднання з жіночою статтю, розпалилися своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками сором чинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевёрнений, — щоб чинили непристойне. **29** Вони повні всякої неправедности, лукавства, зажерливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві. **32** Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погорджуєш багатством Його добрости, лагідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покайння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалість у добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, **(aiōnios g166)** **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Недоля та ұтиск на всяку душу людини, хто чинить зле, юдея ж перше та геллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто

чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові. **11** Бо не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом. **13** Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон, **15** що виявляють діло Закону, написано в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну, **16** дня, коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. **17** Ось ти звешся юдеєм, і спираєшся на Закона, і хвалишся Богом, **18** і знаєш волю Його, і розумієш, що краще, навчившись із Закону, **19** і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві, **20** виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі. **21** Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуєш не красти, а сам крадеш! **22** Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидуючи ідолами, чиниш святокрадство! **23** Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону! **24** Бо „через вас зневажається Боже ймення в поган“, як написано. **25** Обрізання корисне, коли виконуєш Закона; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стало необрізанням. **26** Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порахується його необрізання за обрізання? **27** І необрізаний з природи, виконуючи Закона, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? **28** Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, **29** але той, що є юдей потаємно, духово, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвала не від людей, а від Бога.

3 Отож, що має більшого юдей, або яка користь від обрізання? **2** Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були Слова Божі. **3** Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? **4** Збвсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: „Щоб був Ти виправданий у словах своїх, і переміг, коли будеш судитися“. **5** А коли наша неправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли

гнів виявляє? Говорю по-людському. **6** Збвсім ні! Бож як Бог судитиме світ? **7** Бо коли Божа правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грішника? **8** І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зле, щоб вийшло добре?“ Справедливий бсуд на таких! **9** То що ж? Маємо перевагу? Анітрохі! Бож ми перед тим довели, що юдеї й геллени — усі під гріхом, **10** як написано: „Нема праведного ані одного; **11** нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — **12** усі повідступали, разом стали непотрібні, нема доброчинця, нема ні одного! **13** Гріб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губах, **14** уста їхні повні прокляття й гіркоти! **15** Швидкі їхні ноги, щоб кров проливати, **16** руїна та злидні на їхніх дорогах, **17** а дороги миру вони не пізнали! **18** Нема страху Божого перед очима їхніми“. **19** А ми знаємо, що скільки говорить Закон, він говорить до тих, хто під Законом, щоб замкнути всякі уста, і щоб став увесь світ винний Богові. **20** Бо жодне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, — Законом бо гріх пізнається. **21** А тепер, без Закону, праведність Божа з'вилась, про яку свідчать Закон і Пророки. **22** А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, **23** бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, **24** але дарма виправдуються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, **25** що Його Бог дав у жертву примірення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпущення давніше вчинених гріхів, **26** за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і виправдувати того, хто вірує в Ісуса. **27** Тож де похвальба? Виключена. Яким законом? Законом діл? Ні, але законом віри. **28** Отож, ми визнаємо, що людина виправдується вірою, — без діл Закону. **29** Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, **30** бо є один тільки Бог, що виправдає обрізання з віри й необрізання через віру. **31** Тож чи не нищимо ми Закона вірою? Збвсім ні, — але зміцнюємо Закона.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраам, наш отець за тілом? **2** Бо коли Авраам виправдався ділами, то він має похвалу, та не в Бога. **3** Що бо Писання

говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. 4 А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. 5 А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його порохується в праведність. 6 Як і Давид називає блаженною людину, якій рахує Бог праведність без діл: 7 „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. 8 Блаженна людина, якій Господь не порохує гріха!“ 9 Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. 10 Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! 11 І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, 12 і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. 13 Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. 14 Бо коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й знівечилась обітниця. 15 Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. 16 Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, 17 як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе,“ — перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. 18 Він — проти надії — увірував у надію, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численне буде насіння твоє!“ 19 І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будучи майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, 20 і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віддав славу Богові, 21 і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. 22 Тому й „залічено це йому в праведність“. 23 Та не написано за нього одного, що залічено йому, 24 а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, 25 що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5 Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, 2 через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалімося надією слави Божої. 3 І не тільки нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, 4 а терпеливість — досвід, а досвід — надію, 5 а надія не засоромить, бо любов Божа вилася в наші серця Святим Духом, даним нам. 6 Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. 7 Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважитися вмерти. 8 А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. 9 Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми виправдані. 10 Бо коли ми, будучи ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. 11 І не тільки це, але й хвалімося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примирення. 12 Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. 13 Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. 14 Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. 15 Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більш благодать Божа й дар через благодать однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливли на багатьох. 16 І дар не такий, як те, що сталося від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх — на обсуд, а дар благодаті — на виправдання від багатьох прогріхів. 17 Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. 18 Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов обсуд, так і через праведність Одного прийшло виправдання для життя на всіх людей. 19 Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними. 20 Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А де збільшився гріх, там

зарясніла благодать, **21** щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позостанемося в гріху, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! **2** Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? **3** Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христилися? **4** Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обнóвленні життя. **5** Бо коли ми з'єдналися подобою смерті Його, то з'єднаємось і подобою воскресення, **6** знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб зніщилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, **7** бо хто вмер, той звільнився від гріха! **8** А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, **9** знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! **10** Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. **11** Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. **12** Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадливістей, **13** і не віддавайте членів своїх гріхові за знаряддя неправедности, але віддайте себе Богові, як ожилих із мертвих, а члени ваші — Богові за знаряддя праведности. **14** Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю. **15** Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на по́слух, то ви й раби того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? **17** Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддали. **18** А звільнившись від гріха, стали рабами праведности. **19** Говорю я по-людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення. **20** Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. **21** Який же плід ви мали тоді?

Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть. **22** А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (aiōnios g166) **23** Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (aiōnios g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? **2** Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. **3** Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому чоловікові. **4** Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскрéслому з мертвих, щоб принóсити плід Богові. **5** Бо коли ми жили за тілом, то прістрасті гріховні, що походять від Закону, діяли в наших членах, щоб принóсити плід смерті. **6** А тепер ми звільнилися від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам обнóвленням духа, а не старістю букви. **7** Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливости, коли б Закон не наказував: „Не пожадай“. **8** Але гріх, узявши прівід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. **9** А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, **10** а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, **11** бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею мертвів. **12** Тому́ то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. **13** Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. **14** Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, прódаний під гріх. **15** Бо щó я виконую, не розумію; я бо чиню не те, щó хочу, але щó ненавиджу, те я роблю. **16** А коли роблю те, чого я не хóчу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, **17** а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **18** Знаю бо, що не живе в мені, цєбто в тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб

виконати добре, того не знаходжу. **19** Бо не роблю́ я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. **20** Коли ж я роблю́ те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **21** Тож знаходжу зако́на, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. **22** Бо маю задово́лення в Законі Божому за вну́трішнім чолові́ком, **23** та бачу інший зако́н у членах своїх, що воєе проти закону мого розуму, і полоніть мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх. **24** Нещасна я людина! Хто мене візволить від тіла цієї смерті? **25** Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому́ то я сам служу́ розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного о́суду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, **2** бо зако́н Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від зако́ну гріха й смерті. **3** Бо що було неможливе для Закону, у чо́му був він безсилий тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, **4** щоб виконалось ви́правдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. **5** Бо ті, хто ходить за тілом, думают про тілесне, а хто за Духом — про духовне. **6** Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, **7** думка бо тілесна — ворожнеча на Бога, бо не ко́ряться Законові Божому, та й не може. **8** І ті, хто ходить за тілом, не можуть догодити Богові. **9** А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. **10** А коли Христос у вас, то хоч тіло мертво через гріх, але дух живий через праведність. **11** А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. **12** Тому́ то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом; **13** бо коли живете за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. **14** Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; **15** бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ **16** Сам Цей Дух свідчить ра́зом із духом нашим, що ми — діти Божі. **17** А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки ра́зом із Ним ми терпимо́, щоб разом із Ним і просла́витись. **18** Бо я думаю, що страждання

тепе́рішнього ча́су нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покори́лось марно́ті не добровільно, але через того, хто скорі́в його, в надії, **21** що й саме створіння візволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння ра́зом зідхає й ра́зом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зача́ток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надією бо ми спаслі́ся. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що́ бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподіва́ємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух допомагає нам у наших не́мочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця́, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передба́чив, тих і призначив, щоб були подібні до о́бразу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма́ братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і ви́правдав, а кого ви́правдав, тих і просла́вив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. **34** Хто ж той, що засу́джує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він правору́ч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречених на зако́лення“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересві́дчився, що ні смерть, ні життя, ні анголі, ні вла́ди, ні тепе́рішне, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишина́, ні глибина́, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорботу й невпинну муку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; **4** вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіді, і законодавство, і богослужба, і обітниця, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навіки, амінь. (аїѳn g165) **6** Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в Ісаку буде насіння тобі“. **8** Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниця признаються за насіння. **9** А слово обітниця таке: „На той час прийду, і буде син у Сарі“. **10** І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, **11** бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Божа у вибранні **12** не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано їй: „Більший служитиме меншому“, **13** як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів“. **14** Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! **15** Бо Він каже Мойсеєві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилюсь над ким хочу змилюсь“. **16** Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. **17** Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Моє Ймення“. **18** Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожорсточує. **19** А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може протівитись волі Його?“ **20** Отже, хто ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твориво творцеві: Пощо ти зробив мене так? **21** Чи ганчар не має влади над глиною, щоб із того самого місива зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть? **22** Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадив із великим терпінням посудини гніву, що готові були на погибіль, **23** і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготував на славу, **24** на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. **25** Як і в Осії Він говорить: „Назву Своім народом не людей Моїх, і не улюблену — улюбленою, **26** і на місці, де сказано

їм: Ви не Мій народ, там названі будуть синами Бога Живого!“ **27** А Ісаїя ззиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок, то тільки останок спасеться, **28** бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Господь на землі!“ **29** І як Ісаїя віщував: „Коли б Господь Саваот не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содом, і подібні були б до Гоморри!“ **30** Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри, **31** а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. **32** Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спіткнулись об камінь спотикання, **33** як написано: „Ось Я кладу на Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоромиться!“

10 Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. **2** Бо я свідчу їм, що вони мають ревноість про Бога, але не за розумом. **3** Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. **4** Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує. **5** Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людина, яка його виконує, буде ним жити“. **6** А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо?“цебто звісти додолу Христа, **7** або: „Хто зійде в безодню?“цебто вивести з мертвих Христа. (Abyssos g12) **8** Але що каже ще? „Близько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. **9** Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, **10** бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. **11** Каже бо Писання: „Кожен, хто вірує в Нього, не буде засоромлений“. **12** Бо нема різниці поміж юдеєм та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. **13** Бо „кожен, хто покличе Господне Ім'я, буде спасений“. **14** Але як покличуть Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? **15** І як будуть проповідувати, коли не будуть послані? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. **16**

Але не всі послухались Євангелії. Бо Ісає каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ 17 Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове. 18 Та кажуть: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ 19 Але кажуть: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненародом, — роздражню вас нерозумним народом“. 20 А Ісає сміливо говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ 21 А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухняних і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув наро́да Свого́? Зовсім ні! Бо й я ізраїльтянин, із насіння Авраамового, Веніямінового племені. 2 Не відкинув Бог наро́да Свого́, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говорить Писання „про Іллю“, як він ска́ржитья Богові на Ізраїля, кажучи: 3 „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жер́твники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. 4 Та що каже йому Божа відповідь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ва́алом колін не схилили“. 5 Також і тепе́рiшнього ча́су залиши́вся останок за вибором благодаті. 6 А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не була б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчинок не є вже вчинок. 7 Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не одержав, та одержали ви́брані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і вуха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давід каже: „Нехай станеться сті́л їхній за сітку й за па́стку, і на спокусу, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назавжди зігне́ться хребет їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткну́лись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього занепа́ду — спасіння поганам, щоб викликати за́здрість у них. 12 А коли їхній занепа́д — багатство для світу, а їхнє упоко́рення — багатство поганам, — скільки ж більш повнота́ їхня? 13 Кажуть бо я вам, поганам: через те, що я апостол поганів, я хвалю́ свою службу, 14 може як викличу за́здрість у своїх за тілом, і спасу́ декого з них. 15 Коли ж відкі́нення їх — то примі́рення світу, то що́ їхнє прийня́ття,

як не життя з мертвих? 16 А коли святий пе́рвісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й ві́ття святе. 17 Коли ж деякі з галу́зок відломи́лися, а ти, будвши дике оливне дерево, прище́пився між них і став спі́льником то́вщу оливного ко́рени, 18 то не вихваля́йся перед галу́зками; а коли вихваля́єшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. 19 Отже скажеш: „Галу́зки відломи́лися, щоб я прище́пився“. 20 Добре. Вони відломи́лися неві́рством, а ти тримає́шся вірою; не велича́йся, але бійся. 21 Бо коли Бог природних галу́зок не пожалував, то Він і тебе не пожа́лує! 22 Отже, бач до́брість і суворо́сть Божу, — на відпалих суворо́сть, а на тебе до́брість Божа, коли перебу́деш у до́брості, коли ж ні, то й ти бу́деш відтя́тий. 23 Та й вони, коли не зоста́нуться в неві́рстві, прище́пляться, бо має Бог силу їх знов прище́піти. 24 Бо коли ти відтя́тий з оливки, дикої з природи, і проти природи заще́плений до доброї оливки, то скільки ж більше ті, що природні, прище́пляться до своєї власної оливки? 25 Бо не хочу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість ста́лась Ізраїлеві поча́сти, аж поки не вві́де повне число поган, 26 і так увесь Ізраїль спасе́ться, як написано: „При́йде з Сіону Спаситель, і відве́рне безбожність від Якова, 27 і це запові́т їм від Мене, коли відійму́ гріхи їхні!“ 28 Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором — улюблені ради отців. 29 Бо да́ри й поклі́кання Божі невідмінні. 30 Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер поми́лувані через їхній непо́слух, 31 так і вони тепер спроти́вились для поми́лування вас, щоб і самі були поми́лувані. 32 Бо замкнув Бог усіх у непо́слух, щоб поми́лувати всіх. (eieese g1653) 33 О глиби́но багатства, і премудрости, і знання Божого! Які недові́домі прі́суди Його, і недослі́жені дороги Його! 34 „Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дора́дник Йому? 35 Або хто давніш Йому дав, і йому бу́де відда́но?“ 36 Бо все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амінь. (aiōn g165)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приемну Богові, як розумну службу вашу, 2 і не стосуйтесь до віку цього, але переміні́ться відновою вашого розуму, щоб пізнати

вам, що́ то є воля Божа, — добро, приємність та досконалість. (аіѠп g165) **3** Через да́ну мені благода́ть кажú кожному з вас не думати про себе більш, ніж належить думати, але думати скромно, у міру віри, як кожному Бог наділів. **4** Бо як в однім тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове діяння, **5** так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один одному члени. **6** І ми маємо різні дари, згідно з благода́ттю, да́ною нам: коли пророцтво — то виконуй його в міру віри, **7** а коли служіння — будь на служіння, коли вчитель — на навчання, **8** коли втішитель — на потішання, хто подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто милосердствує — то з привітністю! **9** Любов нехай буде нелицемірна; ненавидьте зло та туліться до доброго! **10** Любіть один одного братньою любов'ю; випереджайте один одного пошаною! **11** У ревності не лінуйтеся, духом палайте, служіть Господеві, **12** тіштеся надією, утиски терпіть, перебувайте в молитві, **13** беріть у́діл у потребах святих, будьте гостинні до чужинців! **14** Благословляйте тих, хто вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте! **15** Тіштеся з тими, хто тішиться, і плаче з отими, хто плаче! **16** Думайте між собою однаково; не величайтеся, але наслідуйте слухняних; „не вважайте за мудрих себе!“ **17** Не платіть нікому́ злом за зло, дбайте про добре перед усіма́ людьмі! **18** Коли можливо, якщо це залежить від вас — живіть у мирі зо всіма́ людьмі! **19** Не мстіться самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. **20** Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прагне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову. **21** Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина кóриться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога. **2** Тому той, хто противиться владі, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть óсуд на себе. **3** Бо володарі — пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, **4** бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зле, то бійся, бо недармо він носить мечá, він бо Божий слуга, месник у

гніві злочинцеві! **5** Тому треба корітися не тільки ради стра́ху кари, але й ради сумління. **6** Через це ви й подáтки даєте, бо вони служителі Божі, саме тим за́вжди зайняті. **7** Тож віддайте належне усім: кому́ податок — податок, кому́ мито — мито, кому́ страх — страх, кому́ честь — честь. **8** Не будьте винні нікому́ нічо́го, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Зако́на. **9** Бо заповіді: „Не чини перелюбу“, „Не вбивай“, „Не краді“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожада́й“ і які інші, вони містяться всі в цьому слові: „Люби свого б́лижнього, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла ближньому, тож любов — виконання Зако́ну. **11** І це тому́, що знаєте час, що пора нам уже пробудітись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. **12** Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки те́мряви й зодягнімось у зброю світла. **13** Як удень, поступаймо доброчесно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та за́здросках, **14** але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догóдження тілу не обертайте на пожадливість!

14 Слабо́го в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. **2** Один бо вірує, що можна їсти все, а немічний споживає ярину́. **3** Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог бо прийняв його. **4** Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. **5** Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. **6** Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові. **7** Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. **8** Бо коли живемо́ — для Господа живемо́, і коли вмираємо́ — для Господа вмираємо. І чи живемо́, чи вмираємо́ — ми Господні! **9** Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. **10** А ти на́що осуджуєш брата свого́? Чи чого ти погóрджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. **11** Бо написано: „Я живу, каже Господь, і схилиться кожне коліно

передо Мною, і візнає Бога кожен язик!“ 12 Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. 13 Отож, не будемо більше осуджувати один одного, але краще судить про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. 14 Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. 15 Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю поводишся ти, — не губи своєю поживою того, за кого Христос був умер. 16 Нехай ваше добре не зневажається. 17 Бо Царство Боже не пожива й питвó, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святим. 18 Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанований поміж людьмі. 19 Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один одного! 20 Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людині, що їсть на спотикання. 21 Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гіршіться, або спокушується, або слабне. 22 Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробується! 23 А хто має сумнів, коли їсть, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні нести слабості безсилим, а не собі догоджати. 2 Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування. 3 Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. 4 А все, що давніше написане, написане нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. 5 А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, 6 щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. 7 Приймайте тому один одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. 8 Кажу ж, що Христос для обрізаних став за службу ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітницю, 9 а для поган — щоб славили Бога за милосердя, як написано: „Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспівувати!“ 10 І ще каже: „Тіштесь, погани, з наро́дом Його!“ 11 І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ 12 І ще каже Ісая: „Буде корінь Єссéїв,

що постане, щоб панувати над поганами, — погани на Нього надіяться будуть!“ 13 Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатились надією, силою Духа Святого! 14 І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні доброти, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати. 15 А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога, 16 щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євangelі́ї Божої, щоб приношення поган стало приемне й освячене Духом Святим. 17 Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, 18 бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином, 19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поширив Євangelі́ю Христову від Єрусалиму й околиць аж до Іллі́рика. 20 При тому пильнував я звіщати Євangelі́ю не там, де Христове Ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужій, 21 але як написано: „Кому не звіщалося про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ 22 Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. 23 А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, 24 коли тільки підю до Еспа́нії, прибуду до вас. Бо маю надію, як буду прохóдити, побачити вас, і що ви проведете мене туди, коли перше почасти матиму я задоволення з вами побути. 25 А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим, 26 бо Македонія й Аха́я визнали за добре подати деяку поміч незаможним святим, що в Єрусалимі живуть. 27 Бо визнали за добре, та й боржники вони їхні. Бо коли погани стали спільниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. 28 Як це докінчу та достачу їм плід цей, тоді через ваше місто я підю до Еспа́нії. 29 І знаю, що коли прийду до вас, то прийду в повноті Христового благословення. 30 Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в молитвах за мене до Бога, 31 щоб мені визволитися від неслухняних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі була приемна святим, 32 щоб із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами! 33 А Бог миру нехай буде зо всіма вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, службницю Церкви в Кенхрѣях, 2 щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. 3 Вітайте Прискілли й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — 4 що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкві з поган, — і їхню домашню Церкву. 5 Вітайте улюбленого мого Епенета, — він первісток Азії для Христа. 6 Вітайте Марію, що напрацювалася багато для вас. 7 Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і співв'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. 8 Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. 9 Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія. 10 Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. 11 Вітайте мого родича Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі. 12 Вітайте Трифену й Трифосу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. 13 Вітайте вибраного в Господі Руфа, і матір його та мою. 14 Вітайте Асинкрита, Флегонта, Ерма, Патрובה, Ермія і братів, що з ними. 15 Вітайте Філолога та Юлію, Нирея й сестру його, і Олімпіяна, і всіх святих, що з ними. 16 Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові! 17 Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, 18 бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. 19 Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прости в злому. 20 А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь. 21 Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. 22 Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. 23 Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт. 25 А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, (aiōnios g166) 26 а тепер виявлена, і

через пророцькі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, — (aiōnios g166) 27 єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь. (aiōn g165)

1 до коринтян

1 Павло, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен, **2** Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую моєму Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатилися в Ньому, — словом усяким і всяким знанням, **6** бо свідощтво Христове між вами утвердилось, **7** так що не маєте недостачі в жоднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликани до спільноті Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлоїних, що між вами суперечки. **12** А кажу я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлив, а я Аполлосів, а я Кіфін, а я Христів. **13** Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлові ім'я ви христились? **14** Дякую Богові, що я ані одного з вас не христив, окрім Кріспа та Гаїа, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охристив був у ймення своє. **16** Охристив же був я й дім Степанів; більш не знаю, чи христив кого іншого я. **17** Бо Христос не послав мене, щоб христити, а звіщати Євангелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. **18** Бож слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божал! **19** Бо написано: „Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкину!“ **20** Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог мудрість світу цього не змінив на глупоту? (аїѠн г165) **21** Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурість проповіді. **22** Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудрости, **23** а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство, **24** а

для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! **25** Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже нємічне — сильніше воно від людей! **26** Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхєтні. **27** Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і нємічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, **28** і простих світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значне знівечити. **29** так щоб не хвалилося перед Богом жодне тіло. **30** А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудрістю від Бога, — праведністю ж, і освяченням, і відкупленням, **31** щоб було, як написано: „Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідощтво з добірною мовою або мудрістю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово моє й моя проповідь — не в словах переконливих людської мудрости, але в доказі Духа та сили, **5** щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, (аїѠн г165) **7** але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, (аїѠн г165) **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! (аїѠн г165) **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своїм Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говоримо не вивченими словами людської мудрости, але вивченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. **14** А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона

зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. 15 Духовна ж людина судить усе, а її судити не може ніхто. 16 Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати?“ А ми маємо розум Христів!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. 2 Я вас годував молоком, а не твердою їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, 3 бо ви ще тілесні. Бо коли заздрість та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? 4 Бо коли хто каже: „Я ж Павлів“, а інший: „Я Аполлосів“, то чи ж ви не тілесні? 5 Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки служителі, що ви ввірували через них, і то скільки комусь дав Господь. 6 Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростає, 7 тому ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що рідить! 8 І хто садить, і хто поливає — одне, і кожен одержить свою нагороду за працю своєю! 9 Бо ми співробітники Божі, а ви — Боже поле, Божа будівля. 10 Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший будує на ній; але нехай кожен пильнує, як він будує на ній! 11 Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос. 12 А коли хто на цій основі будує з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, 13 то буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного випробує, яке воно є. 14 І коли чие діло, яке збудував хто, устоїть, то той нагороду одержить; 15 коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасеться, але так, як через огонь. 16 Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? 17 Як хто нівечить Божого храму, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! 18 Хай не зводять ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (aiōn g165) 19 Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“ 20 І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ 21 Тож нехай ніхто не хвалиться людсьмй, бо все ваше: 22 чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ,

чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше, 23 ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служителів Христових і доморядників Божих таємниць; 2 а щоб ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним. 3 А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. 4 Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. 5 Тому не судить передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й висвітлить таємниці темряви та виявить задуми серцець, і тоді кожному буде похвала від Бога. 6 Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чванились один за одним перед іншим. 7 Хто бо тебе вирізняє? Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чванішся, ніби не взяв? 8 Ви вже нагородані, ви вже збагатілися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! 9 Бо я думаю, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, — і анголам, і людям. 10 Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабкі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! 11 Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось, 12 і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо; 13 як лають, ми молимося; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як ті викидки! 14 Не пишу це для того, щоб вас осоромити, але остерігаю, як своїх любих дітей. 15 Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію. 16 Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене! 17 Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. 18 Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. 19 Та небавам прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово згорділих, але силу. 20 Бо Царство Боже не в слові, а в силі. 21 Чого

хочете? Чи прийти до вас з києм, чи з любов'ю та з духом лагідности?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганамі незнаній, — що хтось має за дружину собі дружину батькову. **2** І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибіль тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала різчина все тісто заквашує? **7** Отож, очистьте стару різчину, щоб стати вам новім тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. **8** Тому святкуймо не в давній різчині, ані в різчині злобі й лукавства, але в опрісноках чистоти та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не взагалі з цюгосвітніми перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижакіми, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яніця, чи хижак, — із такими навіть не їсти! **12** Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вілучіть лукавого з-поміж себе саміх!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, судитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат судиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суді між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадуть Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні

ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яніці, ні злоріки, ні хижакі — Царства Божого не впадуть вони! **11** І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожіток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** Їжа для чєрева, і чєрево для їжі, але Бог одне й друге поніщить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниці? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розпусницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обидва ви будете тілом одним“. **17** А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним. **18** Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. **19** Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? **20** Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. **2** Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. **3** Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружина. **4** Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. **5** Не вхляйтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й сходьтеся знову до купи, щоб вас сатані не спокішував вашим нестриманням. **6** А це говорю вам як раду, а не як наказу. **7** Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. **8** Говорю ж неодруженим і вдовам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. **9** Коли ж не втримаються, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалятися. **10** А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина

з своїм чоловіком! **11** А коли ж і розлучитися, хай застається незаміжня, або з чоловіком своїм хай поміряться, — і не відпускати чоловікові дружини! **12** Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. **13** І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. **14** Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. **15** А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлучиться, — не неволиться брат чи сестра в таких разі, бо покликав нас Бог до миру. **16** Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини? **17** Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквám я наказую. **18** Хто покликаний був в обрзанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрзанні, — нехай не обрзується. **19** Обрзаннє ніщо, і ніщо необрзаннє, а важливе — дотримування Божих заповідей. **20** Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. **21** Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. **22** Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. **23** Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! **24** Браття, кожен із вас, в яким стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! **25** Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. **26** Отож за сучасного утиску добрим вважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. **27** Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. **28** А коли ти й ожєнишся, то не згрішив; і як дівчина замїж пїде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. **29** А це, браття, кажў я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, **30** а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — як би не набулі, **31** а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу

цьогó. **32** А я хóчу, щоб ви безклопїтні були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господєві, **33** а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, **34** і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А замїжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. **35** А це я кажў вам самим на пожиток, а не щоб сильцє вам накинути, але щоб пристойно й горливо держались ви Господа. **36** А як дўмає хто про дівчину свою, що сóромно, як вона переростє, і так мала б лишатися, нехай робить, що хоче, — не згрішить: нехай замїж вихóдять. **37** А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре. **38** Томў й той, хто віддає свою дівчину замїж, добре робить, а хто не віддає — робить краще. **39** Дружина законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмре, вона вільна вихóдити замїж, за кого захоче, аби тільки в Господі. **40** Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркўю, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо їдольських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання. Знання ж надимає, любов же буде! **2** Коли хто дўмає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. **3** Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. **4** Тож про споживання їдольських жєртв ми знаємо, що їдол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. **5** Бо хоч і існують так звані „боги“чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, **6** та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. **7** Та не всі таке мають знання, бо дєякі мають призвичаєння до ідола й досі, і їдять, як їдольську жертву, — і їхнє сумління, будши недуже, споганюється. **8** Їжа ж нас до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. **9** Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання слабїм! **10** Коли бо хто бачить тебе, маючого знання, як ти в їдольській божниці сидиш за столом, чи ж сумління його, будши слабє, не буде спонўканє їсти їдольські жертви? **11** І через

знання твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! 12 Грішачи так проти братів та вражаючи їхнє слабе сумління, ви проти Христа грішитё. 13 Ось тому, коли їжа спокушує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (аїѳn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апóстол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? 2 Коли я не апóстол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апóстольства в Господі. 3 Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. 4 Чи ми права не маємо їсти та пити? 5 Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апóстолы, і Господні брати, і Кіфа? 6 Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? 7 Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградинка садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отáру пасе, — і не їсть молока від отáри? 8 Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закóн не говорить цього? 9 Бо в Закóні Мойсеевм писано: „Не в'яжи рота волóв, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? 10 Чи говорить Він зóвсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орач, а молóтник — молотити з надією мати частку в своїм сподівáнні. 11 Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне? 12 Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христовій Євáнгелії ми не вчинили. 13 Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? 14 Так і Господь наказав проповідникам Євáнгелії жити з Євáнгелії. 15 Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! 16 Бо коли я звіщаю Євáнгелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Євáнгелії! 17 Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. 18 Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячи, я безкорисливо проповідував Христову Євáнгелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. 19 Від усіх будши вільний, я зробився

рабом для всіх, щоб найбільше придбати. 20 Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати; для підзакóнних — був, як підзакóнний, хоч сам підзакóнним не будши, щоб придбати підзакóнних. 21 Для тих, хто без Закóну, — я був беззакóнний, не будши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. 22 Для слабїх, — як слабїй, щоб придбати слабих. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких. 23 А це я роблю для Євáнгелії, щоб стати її спільником. 24 Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжіть так, щоб одержали ви! 25 І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняти вінок, але ми — щоб нетлінний. 26 Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. 27 Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати самóму негідним.

10 Не хочó я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були, — і всі перейшли через море, 2 і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, 3 і всі їли ту саму поживу духовну, 4 і пили всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! 5 Але їх багатьох не вподóбав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. 6 А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були, як були пожадливі й вони. 7 Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. 8 Не станьмо чинити блóду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. 9 Ані не випробóвуймо Христа, як деякі з них випробóвували, — та й від зміїв загинули. 10 Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. 11 Усе це трапилось з ними, як приклади, а написане нам на науку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. (аїѳn g165) 12 Тому то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! 13 Досягла вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробóвувалися більше, ніж можете, але при спробі й полéгшення дасть, щоб знести могли ви її. 14 Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. 15 Кажу, як розумним; судіть самі, що кажу я. 16 Чаша благословення, яку благословляємо, —

чи не спільнота то крові Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового? 17 Тому що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільники хліба одного. 18 Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники вівтаря? 19 Тож що́ я кажу́? Що їдольська жертва є щось? Чи що́ ідол є щось? 20 Ні, але те, що в жертву приносять, „демонам, а не Богові в жертву приносять“. Я ж не хочу, щоб ви спільниками для дємонів стали. 21 Бо не можете пити чаші Господньої та чаші дємонської; не можете бути спільниками Господнього стóлу й столу дємонського. 22 Чи ми драгуватимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього? 23 Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та будує не все! 24 Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! 25 Їжте все, що на їтках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, — 26 Бо „Господня земля, і все, що на ній!“ 27 Як покличте вас хтось із невіруючих, і ви захочете піти, — їжте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. 28 Коли ж скаже вам хтось: „Це їдольська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! 29 Говорю́ ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим? 30 Коли я стаю спільником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що́ дякую я? 31 Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! 32 Не робіть спокуси юдеям та гелленам, та Церкві Божій, 33 як догóджую й я всім у всьóму, не шукаючи в тому пожитку свогó, але пожитку для багатьох, щоб спасліся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! 2 Похваляю ж вас, браття, що ви все мое пам'ятаєте, і захóвуете так передáння, як я вам передав. 3 Хóчу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. 4 Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою гóлову. 5 І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою гóлову, бо це є те саме, як булá б вона виголена. 6 Бо коли жінка не покривається, хай стрижеється вона; коли ж жінці

сором стрігтися чи голитися, нехай покривається! 7 Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. 8 Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, 9 не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. 10 Тому жінка повинна мати на голові знака влáди над нею, ради анголів. 11 Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. 12 Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. 13 Поміркуйте самі між собою, чи пристóйне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? 14 Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волóсся, то безчестя для нього? 15 Коли ж жінка кóсу запускає, — це слава для неї, бо замість покривáла дáна косá їй. 16 Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичáю не маємо, ані Церкві Божі. 17 Пропонуючи це вам, я не хвалю́, що збираєтесь ви не на лїпше, а на гірше. 18 Бо найперше, я чую, що як схóдитесь ви на збóри, то між вами бувають подїлення, у що́ почасти я й вірю. 19 Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. 20 А далі, коли ви збираєтесь рáзом, то не на те, щоб їсти Господню Вечерю. 21 Бо кожен спішить з'їсти власну вечерю, і один голодує, а другий впивається. 22 Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаючих? Що́ маю сказати вам? Чи за це похваляю вас? Не похваляю! 23 Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як віданий був, узяв хліб, 24 подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Моє, що за вас ломáється. Це робіть на спомин про Мене!“ 25 Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки бóдете пити, на спомин про Мене!“ 26 Бо кожного рáзу, як бóдете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звїщаєте, аж доки Він прийде. 27 Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негїдно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! 28 Нехай же лю́дина випробóвує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п'є. 29 Бо хто їсть і п'є негїдно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! 30 Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто засну́ли. 31 Бо коли б ми самі судили себе, то засóджені ми не булі б.

32 Та засуджені від Господа, караємося, щоб нас не засуджено з світом. 33 Ось тому, мої браття, сходячись на поживу, чекайте один одного. 34 А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не сходилися ви на о́суд. А про інше, як прийду́, заряджу́.

12 А щодо духовних да́рів, то не хóчу я, браття, щоб не відали ви. 2 Знаєте, що коли ви поганами були́, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. 3 Тому́ то кажу́ вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай ана́тема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим. 4 Є різниця між да́рами мило́сти, Дух же той Самий. 5 Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий. 6 Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. 7 І кожному дається виявлення Духа на ко́ристь. 8 Одному́ бо Духом дається слово мудрости, а дру́гому слово знання́ тим же Духом, 9 а іншому віра тим же Духом, а іншому да́ри вздорóвлення тим же Духом, 10 а іншому ро́блення чуд, а іншому пророкува́ння, а іншому розпізнава́ння ду́хів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов. 11 А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному осібно, як Він хоче. 12 Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. 13 Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми на́рбени Духом одним. 14 Бо тіло не є один член, а багато. 15 Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? 16 І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не око, — то хіба через це не від тіла воно? 17 Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? 18 Та нині Бог розкла́в члени в тілі, кожного з них, як хотів. 19 Якби всі одним членом були́, — то де тіло було б? 20 Отож, тепер членів багато, — та тіло одне. 21 Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрі́бна“; або голова знов нога́м: „Ви мені непотрі́бні“. 22 Але члени тіла, що здаються слабші, значно більше потрі́бні. 23 А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бри́дкі наші члени отримують пристойність найбільшу,

24 а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, 25 щоб поділення в тілі не було, а щоб члени одна́ково дбали один про одного. 26 І коли те́рпить один член, то всі члени з ним те́рплять; і коли один член пошано́ваний, то всі члени з ним тіша́ться. 27 І ви — тіло Христове, а зо́сібна — ви члени! 28 А інших поставив Бог у Церкві поперше — апóстолами, подруге — проро́ками, потрете — учителя́ми, потім дав сили, також да́ри вздорóвлення, допомо́ги, управлі́ння, різні мови. 29 Чи ж усі апóстоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудоді́йні? 30 Чи ж усі мають да́ри вздорóвлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі виясню́ють? 31 Тож дбайте ре́вно про ліпші да́ри, а я вам покажу́ путь іще кра́щу!

13 Коли я говорю мовами лю́дськими й а́нгольськими, та любови не маю, — то став я як мідь та дзвінка́ або бубон гудя́чий! 2 І коли маю дара пророкува́ти, і знаю всі таємні́ці й усе знання́, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставля́ти, та любови не маю, — то я ніщо! 3 І коли я роздам усі маетки свої́, і коли я відда́м своє тіло на спáлення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жа́дного! 4 Лю́бов довготе́рпить, лю́бов милосе́рдствує, не за́дрить, лю́бов не величається, не надимається, 5 не повóдиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не ду́має лихо́го, 6 не радіє з неправди, але тішиться правдою, 7 усе зно́сить, вірить у все, сподівається всього, усе те́рпить! 8 Ніко́ли лю́бов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припи́ня́ться, хоч мови існують, — замóвкнуть, хоч існує знання́, — та скасується. 9 Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; 10 коли ж доскона́ле настане, тоді зупиниться те, що частинне. 11 Коли я дити́ною був, то я говорив, як дити́на, як дити́на я ду́мав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитя́че. 12 Отож, тепер бачимо ми ніби у дзе́ркалі, у за́гадці, але по́тім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а по́тім пізнаю́, як і пізнаний я. 13 А тепер залиша́ються віра, надія, лю́бов, — оці три. А найбільша між ними — лю́бов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкувати. **2** Як говорить хто чужою мовою, той не лю́дям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. **3** А хто пророкує, той лю́дям говорить на збудування, і на умовлений, і на розраду. **4** Як говорить хто чужою мовою, той буде тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву буде. **5** Я ж х́чу, щоб мовами говорили всі, а ліпше — щоб пророкували: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорить мовами, хібащо пояснює, щоб будувалася Церква. **6** А тепер, як прийду́ я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам пожіток зроблю́, коли не поясню́ вам чи то відкриттям, чи знанням, чи пророцтвом, чи наукою? **7** Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лю́тня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, що́ бринить або грає? **8** Бо коли сурма́ звук невір'язний дає, — хто до бою готівитись бу́де? **9** Так і ви, коли мовою не подасте́ зрозумілого слова, — як пізнати, що́ кажете? Ви говоритимете на вітер! **10** Як багато, наприклад, різних мов є на світі, — і жадна з них не без значення! **11** І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промовець чужинцем мені. **12** Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збудування Церкви! **13** Ось тому́, хто говорить чужою мовою, нехай молиться, щоб умів вияснити. **14** Бо коли я молюся чужою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плóду! **15** Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. **16** Бо коли благословлятимеш духом, то як той, що займає місце прóстої людини, промовить „амінь“ на подяку твою? Не знає бо він, що́ ти кажеш. **17** Ти дякуєш добре, але не будується інший. **18** Дякую Богові моему, — розмовляю я мовами більше всіх вас. **19** Але в Церкві волю́ п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою! **20** Браття, не будьте дитя́ми своїм розумом, — будьте в лихóму дитя́ми, а в розумі доскона́лими будьте! **21** У Зако́ні написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму лю́дям оцим, та Мене вони й так не послухають“, каже Господь. **22** Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для

невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. **23** А як зійдеться Церква вся разом, і всі говоритимуть чужими мовами, і ввійдуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснуєтесь ви? **24** Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють йому, усі судять його, **25** і так таємніці серця його виявляються, і так він падає ницьма́ і вклоняється Богові й каже: „Бог справді між вами!“ **26** То що ж, браття? Коли сходитесь ви, то кожен із вас псалóм має, має науку, має мову, об'явлення має, має ви́яснення, — нехай буде все це на збудування! **27** Як говорить хто чужою мовою, говоріть по двох, чи найбільше по трьох, і то за чергою, а один нехай перекладає! **28** А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорить нехай собі й Богові! **29** А пророки нехай промовляють по двох чи по трьох, а інші нехай розпізнають. **30** Коли ж відкриття́ буде іншому з тих, хто сидить, — нехай перший замовкне! **31** Бо можете пророкувати ви всі по одному́, — щоб училися всі й усі тішилися! **32** І ко́ряться духи пророчі пророкам, **33** бо Бог не є Богом бéзладу, але миру. **34** нехай у Церкві мовчать жінки ваші! Бо їм говорити не позволено, — тільки корітись, як каже й Зако́н. **35** Коли ж вони хочуть навчитись чогось, нехай вдома питають своїх чоловіків, — непристойно бо жінці говорити в Церкві! **36** Хіба вийшло від вас Слово Боже? Чи прийшло воно тільки до вас? **37** Коли хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, що́ я пишу́ вам, — бо Господня це заповідь! **38** Коли б же хто не розумів, — нехай не розуміє! **39** Отож, браття мої, майте ревність пророкувати, та не бороніть говорити й мовами! **40** Але все нехай буде добропристойно і статечно!

15 Звіщаю ж вам, браття, Єва́нгелію, яку я вам благовістив, і яку прийняли́ ви, в якій і стоїте. **2** Якою й спасаетесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістив вам, якщо тільки ви ввірували не наобліп. **3** Бо я передав вам найперш, що й прийняв, — що Христос був умер ради наших гріхів за Писанням, **4** і що Він був похований, і що третього дня Він воскрес за Писанням, **5** і що з'явився Він Кіфі, потім Дванадцятьом. **6** А потім з'явився нараз більше як п'ятистам

браттям, що більшість із них живе й досі, а дехто й спочіли. 7 Потому з'явився Він Якову, опісля - усім апостолам. 8 А по всіх Він з'явився й мені, мов якому недородкові. 9 Я бо найменший з апостолів, що негідний зватись апостолом, бо я переслідував був Божу Церкву. 10 Та благодаттю Божою я те, що є, і благодать Його, що в мені, не даремна була, але я працював більше всіх їх, правда - не я, але Божа благодать, що зо мною вона. 11 Тож чи я, чи вони, - ми так проповідуємо, і так ви ввірували. 12 Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, - як же дехто між вами говорять, що немає воскресіння мертвих? 13 Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес! 14 Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша! 15 Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресів Він Христа, Якого Він не воскресив, якщо не воскресають померлі. 16 Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес! 17 Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, - ви в своїх ще гріхах, 18 тоді то загинули й ті, що в Христі упокоїлись! 19 Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей! 20 Та нині Христос воскрес із мертвих, - первісток серед покійних. 21 Смерть бо через людину, і через Людину воскресіння мертвих. 22 Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, 23 кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що Христові, під час Його приходу. 24 А потому кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. 25 Бо належить Йому царювати, аж доки Він не „покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!“ 26 Як ворог останній - смерть зніщиться, 27 бо „під ноги Його Він усе впокорив“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорив Йому все. 28 А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все. 29 Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? 30 Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпечку? 31 Я щодень умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що

маю її в Христі Ісусі, Господі нашім. 32 Коли я зо звірами боровся в Ефесі, яка мені по-людському користь, коли мертві не воскресають? „Будем їсти та пити, бо ми завтра вмерем!“ 33 Не дайте себе звісти, — товариство лихе псує добрі звичаї! 34 Протверезіться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю вам на сором! 35 Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в яким тілі прийдуть?“ 36 Нерозумний, — що ти сієш, те не оживе, як не вмере. 37 І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зёрно, яке трапиться, — пшениці або чого іншого, 38 і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зёрняті тіло його. 39 Не кожне тіло однакове тіло, але ж інше в людій, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташок, та інше у риб. 40 Є небесні тіла й тіла зёмні, але ж інша слава небесним, а інша зёмним. 41 Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зор'я від зорі відрізняється славою! 42 Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління, — в нетління встає, 43 сіється в неславу, — у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, 44 сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є й тіло духовне. 45 Так і написано: „Перша людина Адам став душею живою“, а останній Адам — то дух оживляючий. 46 Та не перше духовне, але звичайне, а потім духовне. 47 Перша людина — з землі, зёмна, друга Людина — із неба Господь. 48 Який зёмний, такі й земні, і Який небесний, такі й небесні. 49 І, як носили ми образ зёмного, так і образ небесного будемо носити. 50 І це скажу, браття, що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде. 51 Ось кажу я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось, — 52 раптом, як оком змигнути, при останній сурмі: бо засурміть вона — і мертві воскреснуть, а ми перемінимось! 53 Мусить бо тлінне оце зодягнути в нетління, а смертне оце зодягтися в безсмертя. 54 А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написане: „Поглинута смерть перемогою!“ 55 Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалоб? (Hadēs 986) 56 Жалоб ж смерти — то гріх, а сила гріха — то Закон. 57 А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав. 58 Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь

завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. **2** А першого дня в тиждні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду. **3** А коли я прийду, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду Македонію, бо проходжу через Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу або й перезімую, щоб мене провели ви, куди я піду. **7** Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. **11** Тому то нехай ним ніхто не погорджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благов був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкви; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святим поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та! **23** Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святими в цілій Ахаї, — 2 благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! 3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, 4 що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. 5 Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше множується. 6 Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. 7 А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. 8 Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. 9 Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскрешує мертвих, 10 що від смерти такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємося, що й ще визволить Він, 11 як допоможете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. 12 Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. 13 Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, 14 як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвала, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. 15 І з певністю цієї хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодать удруге, 16 і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прибути до вас, а ви щоб в Юдею мене відпровідали. 17 Маючи задум такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ 18 Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. 19 Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, а й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в

Нім було „Так“. 20 Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амін“, — Богові на славу через нас. 21 А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастив, — то Бог, 22 Який і запечатав нас, і в наші серця дав завдаток Духа. 23 А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас, не прийшов у Коринт дотепер, 24 не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встояли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. 2 Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутив? 3 І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися налєжало, про всіх вас будши певний, що радість моя — то радість усіх вас! 4 Бо з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясними слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! 5 А як хто засмутив, не мене засмутив, а почасті — щоб не пригнітити — і всіх вас. 6 Досить такому карання того, що від багатьох, 7 через те навпаки, — краще простити й потішити, щоб смутку великий його не пожер. 8 Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! 9 Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви слухняні. 10 А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, 11 щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми! 12 А коли я прийшов до Троади звіщати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі, 13 не мав я спокою для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію. 14 А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! 15 Ми бо для Бога Христова запашність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, 16 для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життєва в життя. І хто здатен на це? 17 Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати доручувати самих себе?

Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас? **2** Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають!

3 Виявляєте ви, що ви — лист Христов, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. **4** Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, **5** не тому, що ми здібні поміслити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. **6** І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. **7** Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу минушу обличчя його, **8** скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! **9** Бо як служіння осуду — слава, то служіння праведности тим більше багате на славу! **10** Не прославілося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, **11** бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! **12** Тож, мавши надію таку, ми живимо великої сміливости, **13** а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. **14** Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навернуться до Господа, тоді покривало здіймається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердя Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, **2** але ми відреклися тайного сорому, не хідючи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. **3** Коли ж наша Євangelія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невірних, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засіяло світло Євangelії слави Христа, а Він — образ Божий. (aiōn g165) **5** Бо

ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. **6** Бо Бог, що звелів був світлу засіяти з темряви, у серцях наших засіяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій. **7** А ми маємо скарб цей у посудинах глиняних, щоб велич сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснуть, та не потиснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в рзпач. **9** Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. **10** Ми завсіди носимо в тілі мёртвiсть Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Бо завсіди нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. **12** Тому то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знаючи, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатіла подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч ніщиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, (aiōnios g166) **18** коли ми не дивимось на видіме, а на невидіме. Бо видіме - дочасне, невидіме ж - вічне! (aiōnios g166)

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, - дiм нерукотворний та вічний. (aiōnios g166) **2** Тому то й зiдхаємо, бажаючи приодягтiся будiвлюю нашою, що з неба, **3** коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагi! **4** Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зiдхаємо під тягарём, бо не хочемо роздягтiся, але одягтiся, щоб смертне пожёрлось життjам. **5** А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завдаток Духа. **6** Отож, будши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дiм у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, **7** бо ходимо вірою, а не видінням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дiм тіла й мати дiм у Господа. **9** Тому ми й пильнуємо, - чи зостаємося в домі тіла, чи виходимо з дому, - бути Йому любими. **10** Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, - чи

добре, чи лихє. 11 Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконаємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумліннях ми явні. 12 Бо не знову себе ми доручуємо вам, але даємо вам привід хвалитися нами, щоб мали ви що проти тих, що хв'яляться обличчям, а не серцем. 13 Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. 14 Бо Христова любов спонукує нас, що думаютъ так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. 15 А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. 16 Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! 17 Тому то, коли хто в Христі, той створіння новє, - стародавнє минуло, ото сталось новє! 18 Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примирення, 19 бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважаючи на їхні провини, і поклав у нас слово примирення. 20 Оце ми як послали замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примиріться з Богом! 21 Бо Того, Хто не видав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нім!

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодати не брали надармо. 2 Бо каже: „Приємного часу почув Я тебе, - і поміг Я тобі в день спасіння!“ Ось тепер час прийнятний, ось тепер день спасіння! 3 Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне, 4 а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великім терпінні, у скорботах, у бідах, у тіснотах, 5 у вдарах, у в'язницях, у рбзрухах, у працях, у недосипаннях, у постах, 6 у чистості, у розумі, у лагідності, у добрості, у Дусі Святім, у нелицемірній любові, 7 у слові правди, у силі Божій, зо зброєю праведности в правиці й лівіці, 8 через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; 9 як незнані, та познані, як умираючі, та ось ми живі; як карані, та не забиті; 10 як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо. 11 Уста наші відкрились до вас, коринтяни, серце наше розширене! 12 У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! 13 Такою ж

відплатою — говорю, немов дітям — розширені будьте й ви! 14 До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою? 15 Яка згода в Христа з белійяаром? Або яка частка вірного з невірним? 16 Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік: „Поселюсь серед них і ходитиму, і буду їм Богом, — а вони будуть наро́дом Моїм! 17 Вийдіть тому з-поміж них та й відлучіться, — каже Господь, — і не торкайтесь нечистого, — і Я вас прийму, 18 і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете, — говорить Господь Вседержитель!“

7 Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистьмо себе від усякої нечисти тіла та духа, — і творімо святину у Божім страху! 2 Дайте місце для нас! Ми нікого не скривдили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали! 3 Говорю не на óсуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. 4 У мене велика сміливість до вас, велика мені похвала з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. 5 Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всерєдині. 6 Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тита, 7 і не тільки його прибуттям, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горливість до мене, так що я більше тішився. 8 Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. 9 Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутилися на покаєння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. 10 Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть. 11 Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горливість, яку помсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. 12 А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. 13 Тому то потіхою вашою втішились ми, а ще більше зраділи

ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його. **14** Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала перед Титом правдива була! **15** І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийняли ви були зо страхом і тремтінням. **16** Отож, тишуся я, що міжку покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дана Церквám македонським, **2** що серед великого досвіду горя вони мають радість рясну, і глибоке їхнє убозтво збагатилось багатством їхньої щирости; **3** бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, — **4** із ревним благанням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільність служіння святим. **5** І не так, як надіялись ми, але віддали себе перш Господéві та нам із волі Божої, **6** щоб ми блатали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре діло. **7** А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. **8** Не кажү це, як наказá, алé пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. **9** Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, будши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убозтвом. **10** І раду даю вам про це, бо це вам на пожиток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого року. **11** А тепер закінчїть роботу, щоб ви, як горліво бажали, так і виконали б у міру можности. **12** Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, що́ хто має, а не з тим, чого хто не має. **13** Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. **14** Чáсу тепéришнього ваш достаток нехай нестáткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестáток, щоб рівність була, **15** як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвинї, а хто мало, — не мав недостачі“. **16** Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Титове серце, **17** бо благання прийняв він, алé, будши горлівий, удався до вас добровільно. **18** А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквáх хвалять за Євángелію, **19** і не тільки оце, але вибраний був від Церквóв бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо

ми на хвалу Самóго Господа, **20** остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, **21** дбáючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьмі. **22** А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. **23** Щодо Тита, то він мій товáриш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церквóв, вони слава Христова! **24** Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквáми!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас, **2** бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македонянам, що Ахáя готова з минулого року, а ваша ре́вність заохóтила багатьох. **3** А я послав братів, щоб моя похвала, щодо вас, не даремна була в цім випадковї, але, як казав, щоб були ви приготóвані, **4** щоб, коли македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цїй речі. **5** Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготóвали заздалегїд оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготóваний, як щедрий дар, а не річ примусова. **6** А до цього кажү: Хто скупó сїє, — той скупó й жатиме, а хто сїє щедро, — той щедро й жатиме! **7** Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! **8** А Бог має силу всякою благодáттю вас збагатїти, щоб ви, мавши зáвжди в усьому всїлякий достаток, збагачувались всяким добрим учинком, **9** як написано: „Розсіпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навїки!“ (aiōn g165) **10** А Той, Хто насіння дає сіячéві та хлїб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди праведности вашої, **11** щоб усїм ви збагачувались на всїляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо діло служіння цього не тільки випóвнює недостачі святих, але й багатіє багатьма́ подяками Богові. **13** Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за по́слух Христовїй Євángелїї, що ви визнаєте її, та за щирість учасництва з ними й усїма, **14** вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. **15** Дяка Богові за невимóвний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами, а не бувши між вами — сміливий я супроти вас. **2** І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що нею я думую сміливим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємось за тілом. **3** Бо ходячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4** зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми, **5** і всяке вінесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, **6** і покарати ми готові всякий непослух, коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви дивитесь? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. **8** Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осороблюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. **10** „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова його незначна“, **11** такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми бувши, такі ми й на ділі, присутніми бувши. **12** Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру міри́ла, що його Бог призна́чив на міру для нас, щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією Христовою. **15** Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим міри́лом сильно звеличимось ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звіщати Євангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твердять. **17** А „хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалить Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й терпите ви мене. **2** Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як змій звів був Єву

лукавством своїм, щоб так не попусувався ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та думаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Євангелію благовістив для вас дармо? **8** Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. **9** Бо мій нестаток поповнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу. **10** Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! **12** А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показалися такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітничі, що підроблюються на Христових апостолів. **14** І не дивно, бо сам сатана прикидається анголом світла! **15** Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведности. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Знову кажучи: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажу, не кажу того в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвалі. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похвалюся. **19** Бо ви терпите радо безумних, самі мудрими бувши. **20** Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щокх вас б'є. **21** На безчестя кажучи, що ми ніби стратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажу нерозумно — відважуюся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слуги Христові вони? — Говорю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без одного, **25** тричі кіями бито

мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибині морській; 26 у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, 27 у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в пості, у холоді та в наготі. 28 Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви. 29 Хто слабує, а я не слабую? Хто спокушується, а я не палюся? 30 Коли треба хвалитись, то немічю я похвалюся. 31 Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не говорю неправди. (аіѠн џ165) 32 У Дамаску намісник царя Арєти стеріг місто Дамаск, щоб схопити мене. 33 алє по мурі мене спущено в кошї вікѠнцем, — і я з рук його втік!

12 Не корісно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явлень Господніх. 2 Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнадцять років тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. 3 І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — 4 що до раю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людині їх висловити. 5 Отаким похвалюся, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми нємочами. 6 Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене. 7 А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то дано мені в тіло колючку, — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. 8 Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене. 9 І сказав Він мені: „Досить тобі Моєї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми нємочами, щоб сила Христова вселилася в мене. 10 Тому люблю мені перебувати в недугах, у прикростях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабій, тоді я сильній. 11 Хвалючися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо ні в чому я не залишився позад від найперших апѠстолів, хоч я й ніщо. 12 А ознаки

апѠстола виявилися між вами в усякім терпінні, у знамєнах і чудах та в силах. 13 Що бо є, що ним ви понїзилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тягарєм вам не був? Даруйте мені цю провину! 14 Ось утрєте готовий прийти я до вас, і не буду для вас тягарєм, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батькам, але дітям батькі. 15 Я ж з охотою витрачуся й себе витрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений. 16 Та нехай буде так, — тягаря я на вас не поклав, але, будши хитрий, я лукавством від вас брав. 17 Чи я використѠвував вас через когось із тих, когѠ до вас посилав? 18 Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в однѠму дусі? Хіба не одними стопами? 19 Чи ви знову не думаете, що виправдуємось перед вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову! 20 Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хочу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гнєви, обмани, свари, нашепти, пихі, безладдя, 21 щоб знову, коли я прийду, не принїзив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечїстості, і в перєлюбї, і в розпусті, що коїли їх.

13 Оце втрєте до вас я йду. „Кожна справа хай станеться вироком двох чи трьох свідків“. 2 Попереджував я й попереджую, — як у вас був удруге, так тепер неприсутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, 3 через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. 4 Бо хоч Він був і розп'ятий в нємочі, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча нємічні в Нїм, та з Ним будемо жити з Божої сили у вас. 5 ВипробѠуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. 6 Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. 7 І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого ліха, не для тѠго, щоб виявились ми досвідчені, а щоб учинили ви добре, а ми будєм немов негїдні. 8 Бо нічого не можемо ми проти правди, а за правду.

9 Ми тішимося, коли ми слабі, а ви сильні. Про це й мо́лимось — щоб були досконалими ви! **10** Ось тому́ то, відсутній, пишу́ це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суворо за вла́дою, якої Господь мені дав на будувáння, а не на руйнува́ння. **11** А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштеся, будьте однодумні, майте мир, — і Бог любови та мі́ру буде з вами! **12** Вітайте один одного святим поцілунком! **13** Усі святі вас вітають! **14** Благодáть Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і спільність Святого Духа нехай буде зо всіма́ вами! Амінь.

До галатів

1 Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся браття, до Церкв галатійських: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волю Бога й Отця нашого, — (αἰὼν γ165) **5** Йому слава на віки вічні, амінь! (αἰὼν γ165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхілюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євангелю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Євангелю. **8** Але якби й ми або ангол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде проклятий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістить, що ви прийняли, — нехай буде проклятий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю признання чи в Бога? Чи людям дбаю я догоджати? Бо коли б догоджав я ще людям, я не був би рабom Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Євангелія, яку я благовістив, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від людини, але об'явленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про моє поступовання перше в юдействі, що Божу Церкву жорстко я переслідував та руйнував її. **14** І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, будши запеклим прихильником моїх отцівських передань. **15** Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знову вернувся в Дамаск. **18** По трьох роках потім пішов я в Єрусалим побачити Кіфу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. **20** А що вам пишу, ось кажу перед Богом, що я не обманюю! **21** Потім пішов я до сирських та кілійських країн. **22** Церквám же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. **24** І славили Бога вони через мене!

2 Потому, по чотирнадцяті роках, я знову ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. **2** А пішов я за об'явленням. І подав їм Євангелію, що її проповідую між поганями, особливо знатнішим, чи не дарма змагаюся я чи змагався. **3** Але й Тит, що зо мною, будши греком, не був до обрізання змушений. **4** А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневолити, **5** то ми їх не послушали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Євангелії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чому різниці для мене нема, — не дивиться Бог на особу людини! Бо ті, що за щось уважають себе, нічого мені не додали, **7** але навпаки, — побачивши, що мені припоручена Євангелія для необрізаних, як Петрові для обрізаних, — **8** бо Той, хто помагав Петрові в апостольстві між обрізаними, помагав і мені між поганями, — **9** і, пізнавши ту благодать, що дана мені, Яків, і Кифа, і Іван, що стовпами вважаються, подали мені та Варнаві правіці спільноти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрізаних, **10** тільки щоб ми пам'ятали про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. **11** Коли ж Кіфа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслугував бо він на óсуд. **12** Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганями. А коли прибули, став ховатися та відлучатися, боячися обрізаних. **13** А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варнава пристав був до їхнього лицемірства. **14** А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за євангельською правдою, то перед усіма сказав Кифі: „Коли ти, будши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нащо поган ти примушуєш жити по-юдейському?“ **15** Ми юдеї природою, а не грішники з поган... **16** А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону. Бо жодна людина ділами Закону не буде виправдана! **17** Коли ж, шукаючи виправдання в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні! **18** Бо коли я буду знов те, що був зруйнував, то самого себе роблю злочинцем.

19 Бо Зако́ном я вмер для Зако́ну, щоб жити для Бога. Я розп'я́тий з Хри́стом. 20 І живу вже не я, а Хри́стос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Само́го Себе. 21 Божо́ї благодати я не відкидаю. Бо коли набувається праведність Зако́ном, то Хри́стос надра́мо умер!

3 О, ви нерозумні гала́ти! Хто вас звів не корі́тися правді, вас, яким перед очима Ісус Хри́стос переднакреслений був, як ніби між вами розп'я́тий? 2 Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли́ Духа ділами Зако́ну, чи із про́повіді про віру? 3 Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите́ тепер тілом? 4 Чи ви так багато терпіли надра́мо? Коли б тільки надармо! 5 Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить ділами Зако́ну, чи із про́повіді про віру? 6 Так як Авраа́м „був увірував в Бога, — і це за́лічено за праведність йому“. 7 Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраа́мові. 8 І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовісти́ло Авраа́мові: „Благосло́вляється в тобі всі наро́ди!“ 9 Тому́ ті, хто від віри, бу́дуть поблагосло́влені з вірним Авраа́мом. 10 А всі ті, хто на діла Зако́ну покладається, — вони під прокля́ттям. Бо написано: „Прокля́тий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Зако́ну, щоб чинити оте!“ 11 А що перед Богом Зако́ном ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. 12 А Зако́н не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. 13 Хри́стос відкупив нас від прокля́ття Зако́ну, ставши прокля́ттям за нас, бо написано: „Прокля́тий усякий, хто вісить на дереві“, 14 щоб Авраа́мове благосло́вення в Ісусі Хри́сті поширилося на поган, щоб обі́тницю Духа прийняти нам вірою. 15 Браття, кажу́ я по-лю́дському: навіть лю́дського затве́рдженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. 16 А обі́тниці да́ні були Авраа́мові й насінню його. Не говориться: „і насінням“, як про багатьох, але як про одно́го: „і Насінню твоєму“, яке є Хри́стос. 17 А я кажу́ це, що заповіту, від Бога затве́рдженого, Зако́н, що прийшов по чотириста тридцяти роках, не відкидає, щоб обі́тницю він зруйнував. 18 Бо коли від Зако́ну спадщина, то вже не з обі́тници; Авраа́мові ж Бог дарував із обі́тници. 19 Що ж

Зако́н? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обі́тниця да́на була; він учинений був анголами рукою посередника. 20 Але посередник не є для одно́го, Бог же один. 21 Отож, чи ж Зако́н проти Божих обі́тниць? Зовсім ні! Якби бо був да́ний Зако́н, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Зако́ну! 22 Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була да́на обі́тниця з віри в Ісуса Христа. 23 Але поки прийшла віра, під Зако́ном стерезено нас, за́мкнених до приходу віри, що мала об'я́витись. 24 Тому то Зако́н виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. 25 А як віра прийшла, то вже ми не під виховником. 26 Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! 27 Бо ви всі, що в Христа охри́стилися, у Христа зодягну́лися! 28 Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічо́ї статі, ані жіночо́ї, — бо всі ви один у Хри́сті Ісусі! 29 А коли ви Хри́стові, то ви Авраа́мове насіння й за обі́тницею спадкоємці.

4 Тож кажу́ я: поки спадко́ємець дитина, — він нічим від раба не різні́ться, хоч він пан над усім, 2 але під опіку́нами та керівника́ми знаходиться він аж до ча́су, що визначив ба́тько. 3 Так і ми, — поки дітьми́ були, то були поневолені стихі́ями світу. 4 Як настало ж ві́повнення ча́су, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Зако́ном, 5 щоб викупити підзако́нних, щоб усино́влення ми прийняли́. 6 А що ви сині, Бог послав у ваші серця́ Духа Сина Свого, що викликує: „Авва, Отче!“ 7 Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадко́ємець Божий через Христа. 8 Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти бога́ми вони не були. 9 А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слабі́х та вбогих стихі́й, яким хочете знов, як давніше, служити? 10 Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на поро́ та ро́ки. 11 Я боюся за вас, чи не да́рмо я працював коло вас?. 12 Прошу́ я вас, браття, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покрі́вдили! 13 І знаєте ви, що в не́мочі тіла я перше звіщав вам Єва́нгелію, 14 ви ж моєю спокусою в тілі моїм не погору́вали, і мене не відкинули, але, немов а́нгола Божого, ви прийняли́ мене, як Христа Ісуса! 15 Тож де ваше тоді́шне блаже́нство? Свідкую

бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! **16** Чи ж я став для вас ворогом, правду гово́рячи вам? **17** Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. **18** То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як приходжу до вас. **19** Дітки мої, — я зно́ву для вас терплю муки поро́ду, поки образ Христа не віді́б'ється в вас! **20** Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я су́мнів за вас. **21** Скажіть мені ви, що хочете бути під Зако́ном: чи не слухаєтесь ви Зако́ну? **22** Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одно́го від рабині, а друго́го від вільної“. **23** Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею. **24** Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори Сіна́й, що в ра́бство народжує, а він — то Ага́р. **25** Бо Ага́р — то гора Сіна́й в Ара́бії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у ра́бстві з своїми дітьми. **26** А ви́шній Єрусали́м — вільний, він мати всім нам! **27** Бо написано: „Звеселися, неплідна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй ти, що в породі не мучилась, бо в полишені значно більше дітей, ніж у тебе, що має вона чоловіка!“ **28** А ви, браття, діти обітниці за Ісаком! **29** Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. **30** Та що каже Писа́ння? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкува́ти син рабині ра́зом із сином вільної“. **31** Тому́, браття, не сини ми рабині, але вільної!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь зно́ву в ярмо ра́бства! **2** Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуєтесь, — то нема вам тоді жодної ко́ристи від Христа. **3** І свідкую я зно́ву всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати весь Зако́н. **4** Ви, що Зако́ном виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! **5** Бо ми в Дусі з віри чекаємо надії пра́ведности. **6** Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, — але віра, що чинна любов'ю. **7** Бігли ви добре. Хто заборонив вам корітиса правді? **8** Таке переконання не від Того, Хто вас покликав. **9** Трохи ро́зчини квасить усе тісто! **10** Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непоко́ить, осуджений буде,

хоч би він хто був! **11** Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді споку́са хреста в ніщо оберта́ється! **12** О, коли б були навіть відсічені ті, хто підбурює вас! **13** Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служи́ти один одному! **14** Бо весь Зако́н в однім слові місти́ться: „Люби свого ближнього, як само́го себе!“ **15** Коли ж ви гризете́ та їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного! **16** І кажу́: ходіть у Дусі, — і не вчиніте пожадли́вости тіла, **17** бо тіло бажає противного Духові, а Дух противного тілу, і супротивні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хочете. **18** Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Зако́ном. **19** Учинки тіла явні, то є: перелю́б, нечистість, розпу́ста, **20** ідолослуження, ча́ри, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, **21** за́видки, п'я́нство, гу́лянки й поді́бне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадку́ють вони Царства Божого! **22** А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, ла́гідність, до́брість, вірність, **23** тихість, здержли́вість: — Зако́ну нема на таких! **24** А ті, що Христові Ісусові, розп'я́ли вони тіло з пожадли́востями та з по́хотями. **25** Коли Духом живемо, то й Духом ходімо! **26** Не будьмо чванли́ві, не дражни́мо один одного, не за́видуймо один одному!

6 Браття, як людина й упаде́ в якій про́гріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом ла́гідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! **2** Носіть тяга́рі один одного, і так виконаєте зако́на Христового. **3** Коли бо хто ду́має, що він щось, бувши ніщо́, сам себе той обманює. **4** Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу́, а не в іншому! **5** Бо кожен нести́ме свій власний тяга́р! **6** А хто сло́ва навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. **7** Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посе́, те саме й погне! **8** Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тлі́ння погне. А хто сіє для Духа, той від Духа погне життя вічне. (aiōnios g166) **9** А роблячи добре, не зну́джуймося, бо ча́су свого пождемо́, коли не ослабнемо. **10** Тож тому́, поки маємо час,

усім робімо добро, а найбільш одновірним! **11** Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. **13** Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закона, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом. **14** А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове. **16** А всі ті, хто піде за цим правилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу я Ісусові рани на тілі своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Амінь.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — 2 нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, **4** так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, **5** призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за вподобанням волі Своєї, **6** на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, **7** що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, **8** яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, **9** об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своїм уподобанням, яке постановив у Самому Собі, **10** для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. **11** У Ним, що в Ним стали ми й спадкоємцями, будши призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, **12** щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. **13** У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниці, **14** Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! **15** Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, **16** не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую, **17** щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та об'явлення для пізнання Його, **18** просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, **19** і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, **20** яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе, **21** вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) **22** І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за

Голову Церкви, **23** а вона — Його тіло, півня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, **2** в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних, (aiōn g165) **3** між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дитьми гніву, як і інші, — **4** Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, **5** і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, — **6** і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, **7** щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в добрості до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) **8** Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, **9** не від діл, щоб ніхто не хвалився. **10** Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. **11** Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі звать „необрізаними“, **12** що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниці, не мавши надії й без Бога на світі. **13** А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. **14** Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував середінну перегороду, ворожнечу, Своім тілом, — **15** Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, **16** і хрестом примирити із Богом обох в однім тілі, ворожнечу на ньому забувши. **17** І, прийшовши, „Він благовістив мир вам, далеким, і мир близьким“, **18** бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі однім до Отця. **19** Отже, ви вже не чужі й не прихоськи, а співгорожани святим, і домашні для Бога, **20** збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, **21** що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, **22** що на ньому і ви разом будете Духом на оселю Божу.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — **2** якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана. **3** Бо

мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я вам коротко вище, 4 з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової. 5 А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — 6 що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітниць в Христі Ісусі через Євангелію, 7 якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. 8 Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове, 9 та висвітлити, що́ то є за́рядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (аїѠн g165) 10 щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, 11 за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (аїѠн g165) 12 в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. 13 Тому́ то благаю я вас не занепа́дати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава. 14 Для того схиляю коліна свої перед Отцем, 15 що від Нього має ймення кожен рід на небі й на землі, — 16 щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, 17 щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, 18 змогли зрозуміти зо всіма святими, що́ то ширинá й довжинá, і глибинá й вишинá, 19 і пізнати Христову любов, яка перевищує знання́, щоб були ви наповнені всякою повното́ю Божою. 20 А Тому́, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що́ діє в нас, 21 Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (аїѠн g165)

4 Отож, благаю вас я, в'я́зень у Господі, щоб ви поводилися гідно покликання, що до нього покликано вас, 2 зо всякою покорою та лагідністю, з довготерпінням, у любові те́рплячи один одного, 3 пильнючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. 4 Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. 5 Один Господь, одна віра, одне хрищення, 6 один Бог і Отець усіх, що Він над усіма́, і через усіх, і в усіх. 7 А кожному з нас дана благодать у міру дару

Христового. 8 Тому́ й сказано: „Піднявшись на висоту́, Ти полонених набрав і лю́дям дав да́ри!“ 9 А те, що „піднявся був“, що́ то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? 10 Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса́, щоб наповнити все. 11 І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за па́стирів та вчителів, 12 щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, 13 аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти́, 14 щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською ома́ною та за лукавством до хитрого блу́ду, 15 щоб були ми правдомовні в любові, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос. 16 А з Нього все тіло, скла́дене й зв'язане всяким допоміжним сугло́бом, у міру чинности кожного окремого члена, чинить зріст тіла на будування самого себе любов'ю. 17 Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не поводилися, як поводяться погани в марно́ті свого розуму, — 18 вони запаморочені розумом, відчужені від життя Божого за не́уцтво, що в них, за стверділість їхніх сердець, 19 вони отупіли й віддалися розпусті, щоб чинити всяку не́чисть із заже́рливістю. 20 Але ви не так пізнали Христа, 21 якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, 22 щоб відкинути, за першим поступованням, старо́го чоловіка, який зотліває в зваблливих пожадливістях, 23 та відновлятися духом вашого розуму, 24 і зодягнутися в ново́го чоловіка, створеного за Богом у праведності й святості правди. 25 Тому́ то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для одного. 26 Гнівайтеся, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, 27 і місця дияволові не давайте! 28 Хто крав, нехай більше не кра́де, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нужде́нному. 29 Нехай жодне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує. 30 І не засмучуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день ви́купу. 31 Усяке подратування́, і гнів, і лютість, і крик, і

лайка нехай буде взята від вас разом із усякою злобою. 32 А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, 2 і поведьтєся в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приємні пахоші. 3 А розпушта та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуютьсє поміж вами, як лічить святим, 4 і гидота, і марнословство або жарти, що непристойні вам, але краще дякування. 5 Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! 6 Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, — 7 тож не будьте їм спільниками! 8 Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, — поведьтєся, як діти світла, 9 бо плід світла знаходиться в кожній доброті, і праведності, і правді. 10 Допевняйтєся, що приємне для Господа, 11 і не беріть участі в неплідних ділах темряви, а краще й докоряйте. 12 Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! 13 Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. 14 Через це то й говорить: „Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, — і Христос освітлить тебе!“ 15 Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, 16 використовуючи час, — дні бо лукаві! 17 Через це не будьте нерозумні, але розумійте, щб є воля Господня. 18 І не впивайтєся вином, в якому розпушта, але краще наповняйтєся Духом, 19 розмовляючи поміж собою псалма́ми, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, 20 дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, 21 корячися один одному у Христовім страху. 22 Дружини, — корітьсє своїм чоловікам, як Господеві, — 23 бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! 24 І як корітьсє Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. 25 Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, 26 щоб її освятити, очистивши

водяним купелем у слові, 27 щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна! 28 Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. 29 Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, 30 бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його! 31 „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і будуть обоє вони одним тілом“. 32 Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! 33 Отже, нехай кожен зокре́ма із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїтьсє свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтєся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! 2 „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — 3 „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ 4 А батьки, — не драгуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напамінанні й остерезенні Божому! 5 Раби, — слухайтєся тілесних панів зо страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! 6 Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгодники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, 7 служіть із зичливістю, немов Господеві, а не людям! 8 Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний. 9 А пани, — чиніть їм те саме, занехаютьє погрози, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться! 10 Нарешті, мої брати, зміцняйтєся Господом та могутністю сили Його! 11 Зодягнітьсє в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. 12 Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби. (aiōn g165) 13 Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати опір дня злого, і, все виконавши, витримати. 14 Отже, стійте, підперезавши стєгна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, 15 і взувши ноги в готовість Євангелії миру. 16 А найбільш над усе візьміть щитá віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. 17 Візьміть і шолбо́ма спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. 18 Усякою

молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб доне було мені слово відкрити уста свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, **20** для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та щоб я роблю, то все вам розповість Тихійк, улюблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благодать зо всіма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До филип'ян

1 Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Філіпах, з єпископами та дияконами: **2** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з радіщами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвєрженні Євангелії — спільники мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножалась ще більше та більше в пізнанні й усякім дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Божу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посмілилися та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно. **15** Одні, правда, і через заздрощі та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші через підступ звіщають Христа нещиро, думаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібні ради вас.

25 І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радість в вірі, **26** щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, борючись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячись противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, бувши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, **8** Він упокорив Себе, бувши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної. **9** Тому й Бог повищив Його, та дав Йому ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і земних, і підземних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішуся разом із вами всіма. **18** Тіштеся тим самим і ви, і тіштеся разом зо мною!

19 Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. 20 Бо я однодүмця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. 21 Усі бо шукають сво́го, а не Христового Ісусового. 22 Та ви знаєте до́свід його, бо він, немов ба́тькові син, зо мною служив для Єва́нгелії. 23 Отже, маю надію негайно послати цьо́го, як тільки довідаюся, що бу́де зо мною. 24 Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибу́ду до вас. 25 Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродіта, свого співробітника та співбойовника, вашого апо́стола й служителя в потребі моїй, 26 бо він побивався за вами всіма́, і сумував через те, що ви чули, що він хворува́в. 27 Бо смертельно він був хворував. Але змилювався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. 28 Отож, тим швидше послав я його, щоб тишились ви, його зно́ву побачивши, і щоб без смутку я був. 29 Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, 30 бо за діло Христове наблизився був аж до смерті, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш неста́ток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навча́льне. 2 Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! 3 Бо обрізання — то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, 4 хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіється дүмає, то тим більше я, — 5 обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веніяминового, єврей із євреїв, фарисей за Законом. 6 Через горлівість я був переслідував Церкву, бувши невинний, щодо праведности в Законі. 7 Але те, що́ для мене було́ за надба́ння, те ради Христа я за втрату вважав. 8 Тож усе я вважаю за втрату ради переважного позна́ння Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всьо́го, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, 9 щоб знайти́ся в Нім не з власною праведністю, яка від Зако́ну, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, 10 щоб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у му́ках Його, уподоблюючись Його смерті,

11 аби досягнути яко́сь воскресіння з мертвих. 12 Не тому́, що я вже досягнув, або вже вдоскона́лився, але пра́гну, чи не досягну́ я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. 13 Браття, я себе не вважаю, що я досягну́в. Та тільки, забуваючи те, що поза́ду, і спішачі до того, що попе́реду, 14 я жену́сь до мети за нагородою високого по́клику Божого в Христі Ісусі. 15 Тож усі, хто досконалий, дүмаймо це; коли ж дүмаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. 16 Та до чо́го дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. 17 Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводиться так, як маєте ви за взір нас. 18 Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть пла́чучи, поводяться, як вороги хреста Христового. 19 Їхній кінець — то загибель, шу́нок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони дүмають тільки про зёмне! 20 Життя ж наше на небі, звідки ждемо́ й Спасителя, Господа Ісуса Христа, 21 Який перемінить тіло нашого поні́ження, щоб стало поді́бне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно ту́жу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені! 2 Благаю Евдо́ю, благаю й Синтіхію — дүмати однаково в Господі. 3 Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Єва́нгелію помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких іме́ння записані в Книзі Життя. 4 Радійте в Господі за́всиди, і зно́ву кажү: радійте! 5 Ваша ла́гідність хай буде відо́ма всім лю́дям. Господь близько! 6 Ні про що не турбуйте́сь, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання́ молитвою й проха́нням з подякою. 7 І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думкі у Христі Ісусі. 8 Наоста́нку, браття, що́ тільки правдиве, що́ тільки чесне, що́ тільки праведне, що́ тільки чисте, що́ тільки любе, що́ тільки гідне хвалі, коли яка чесно́та, коли яка похвала́, — дүмайте про це! 9 Чого ви від мене й навчилися, і прийняли́, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! 10 Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нові́х сил набу́ли піклува́тись про мене; ви й давні́ш піклува́лись, та ча́су сприя́тливого ви не мали. 11 Не за нестатком кажү, бо навчився я бути задово́леним із то́го, що маю. 12 Умію я

й бути в упоко́ренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насича́тися й голод терпіти, мати достаток і бути в недостатчі. **13** Я все мо́жу в Тім, Хто мене підкрі́пляє, — в Ісусі Христі. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моїм горі. **15** І знаєте й ви, филип'яни, що на початку благові́стя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилась бу́ла жо́дна Церква до справи дава́ння й прийма́ння для мене, самі тільки ви, **16** що і раз, і вдруге мені на потреби мої посилали й до Солу́ня. **17** Кажу́ це не тому́, щоб шукав я дава́ння, — я шукаю плоду, що примно́жується на річ вашу. **18** Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафроді́та, що́ ви послали, як па́хощі запа́шні, жертву приємну, Богові вгодну. **19** А мій Бог нехай ви́повнить вашу всяку потребу за Своїм багатством у Славі, у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашому Отцеві слава на віки віків. Амінь. (аіѠп q165) **21** Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною. **22** Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кесаревого дому. **23** Благодать Господа Ісуса Христа зо всіма́ вами! Амінь.

До колоссян

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготовану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епáfра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, **10** щоб ви поводилися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі приносячи плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидімого Бога, роджений перш усякого творива. **16** Бо то Ним створено все на небі й на землі, видіме й невидіме, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, первороджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першенство. **19** Бо вгодно було, щоб у Нім перебувала вся повнота, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зёмне, чи то небесне. **21** І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смертю в людським тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробуваєте в вірі тверді та сталі, і не

відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служителем. **24** Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорботи Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служителем за Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, (аїѠп г165) **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганями, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. **29** У тому й працюю я, борючись силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хочу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. **2** Хай потішаться їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудрости й пізнання заховані. **4** А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при суперечці. **5** Бо хоч тілом я й неprisутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** будши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас навчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманю за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. **10** І ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріховне в Христовім обрізанні. **12** Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописання на нас, що наказами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибив його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства,

сміливо їх вивів на посміхóвисько, — перемігши їх на хресті! **16** Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питвó, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи, — **17** бо це — тінь майбóтнього, а тіло — Христове. **18** Нехай вас не зводить ніхто удаваною покурою та службою анголám, вдаючися до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, **19** а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглóбами й зв'язями з'édнане й зміцнене, росте зростом Божим. **20** Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: **21** не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо то все зніщиться, як уживати його, — за приказами та наукою лóдською. **23** Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесилюванні тіла, та не має якогось знáчення, хіба щодо насичення тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2** Дóмайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3** Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. **4** Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитеся з Ним у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, нéчисть, прістрасть, лиху пожадливість та зажерливість, що вона ідолослуження, **6** бо гнів Божий приходить за них на неслухняних. **7** І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. **8** Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. **9** Не кажіть неправди один на óдного, якщо скинули з себе людину стародавню з її вчинками, **10** та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнáння за образом Створителя її, **11** де нема ані гéллена, ані юдея, обрízання та необрízання, вáрвара, скіта, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! **12** Отож, зодягніться, як Божі вибранці, святі та улóблені, у щире милосердя, добротливість, покуру, лáгідність, довготерпіння. **13** Терпіть один óдного, і прощайте собі, коли б мав хто на ко́го оскáрження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! **14** А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз досконáлости! **15** І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в однóму тілі. І вдячними будьте!

16 Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господéві псалмі, гíмни, духовні пісні! **17** І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. **18** Дружини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі! **19** Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте сувóрі до них! **20** Діти, — будьте слухняні в усьому батькám, бо це Господéві приемне! **21** Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на душі не впали вони! **22** Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про лóдське око, немов підлéщуючись, але в простоті серця, боячись Бога! **23** І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господéві, а не лóдям! **24** Знайте, що від Господа приймете в нагороду спáдщину, бо служите ви Господéві Христові. **25** А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особóу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Госпóдь! **2** Будьте тривалі в молитві, і пильуйте з подякою в ній! **3** Моліться рáзом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, **4** щоб звістив я її, як звіщати належить мені. **5** Повóдьтеся мудро з чужими, використовуючи час. **6** Слово ваше нехай буде зáвжди ласкаве, приправлене сілля, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. **7** Щó зо мною, то все вам розповість Тихійк, улóблений брат, і вірний служітель і співробітник у Господі. **8** Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, **9** із Онісимом, вірним та улóбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, щó діється тут. **10** Поздоровлює вас Аристáрх, ув'язнений рáзом зо мною, і Мáрко, небіж Варна́вин, — що про нього ви дістали на́кази; як прийде до вас, то прийміть його, — **11** теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрízаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. **12** Поздоровлює вас Епафра́с, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він зáвжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконáлі були та наповнені всякою Божою волею. **13** І я свідчу за нього, що він має велику горливість

про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гієрапóлі. **14** Вітає вас Лукá, улюблений лікар, та Димáс. **15** Привітайте братів, що в Лаодикії, і Нимфáна, і Церкву домашню його́. **16** І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. **17** Та скажіть Архіпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його виконав!“ **18** Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пúта мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амíнь.

1 до солунян

1 Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир! **2** Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. **3** Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. **5** Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святим, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас. **6** І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, **7** так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї. **8** Бо проніслося Слово Господнє від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіпах, як знаєте, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. **3** Бо покликання наше було не з обмани, ані з нечистоти, ані від лукавства, **4** але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не людяно догоджуючи, але Богові, що випробує наші серця. **5** Ми слова підслівного не вживали ніколи, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок тому! **6** Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так будучи ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам. **9** Бо ви пам'ятаєте, браття, наше струднення й утому: день і ніч ми робили, щоб

ждного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію. **10** Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно поводилися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намовлювали та показували, щоб ви гідно поводилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. **13** Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийняли ви не як слово людське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Бо стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були витерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв, **15** що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджають, і супротивні всім людяно. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповнити їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! **17** А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувалися побачити ваше лице. **18** Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана перешкодив був нам. **19** Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його приході? **20** Бо ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стерпівши більше, ми схотіли зостатися в Атенах самі, **2** і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Бо коли ми були в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і сталося, і знаєте ви. **5** Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокусник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний. **6** А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішилися, браття, за вас, у всякому горі та в нашій нуді, ради вашої віри. **8** Бо тепер ми живемо, якщо в Господі ви стоїте! **9** Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимся ради вас

перед нашим Богом? **10** Ми вдень та вночі ревно молимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. **11** Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівняє нашу дорогу до вас! **12** А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! **13** Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4 А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли ви від нас, як належить поводитися вам та догоджувати Богові, — як ви й поводитися, — щоб у тому ще більше зростали! **2** Бо ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом. **3** Бо це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглися від розпусти, **4** щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, **5** а не в пристрасній похоті, як і „логани, що Бога не знають“. **6** Щоб ніхто не кривдив і не визіскував брата свого в якійбудь справі, бо месник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. **7** Бо покликав нас Бог не на нечистість, але на освячення. **8** Отож, хто оце відкидає, зневажає не людину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. **9** А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога навчені любити один одного, **10** бо чините те всім братам у всій Македонії. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, **11** і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, **12** щоб ви перед чужими пристойно поводилися, і щоб ні від кого не залежали! **13** Не хочу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. **14** Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе Бог із Ним. **15** Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу Господнього, — ми не попередимо покійних. **16** Сам бо Господь із наказом, при голосі архангола та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, **17** потім ми, що живемо й зостались, будемо схоплені разом із ними на хмарах на зустріч Господню на повітрі, і так завсіди будемо з

Господом. **18** Отож, потішайте один одного цими словами!

5 А про часі та про піри, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що прийде день Господній так, як злодій вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прийде загибіль на них, як мука тієї, що носить в утробі, — і вони не втечуть! **4** А ви, браття, не в темряві, щоб той день захопив вас, як злодій. **5** Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні темряві. **6** Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! **7** Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню віри й любови, та в шолом надії спасіння, **9** бо Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимо, укупі з Ним ми жили. **11** Утішайте тому один одного, і збудуйте один одного, — як і чините ви! **12** Благаємо ж, браття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинують у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою захуйте мир! **14** Благаємо ж, браття, ми вас: напоумляйте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слабих, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але завжди дбайте про добро один для одного й для всіх! **16** Завжди радійте! **17** Безперестанку моліться! **18** Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вгашайте! **20** Не гордуйте пророцтвами! **21** Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! **22** Стережіться лихого в усякому вигляді! **23** А Сам Бог миру нехай освятить вас цілком досконало, а непорушений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збережені будуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Браття, моліться за нас! **26** Привітайте всю браттву святим поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма братами! **28** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амінь!

2 до солунян

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: 2 благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! 3 Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, бр'яття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. 4 Так що ми самі хвалімося вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утісках, що їх переносите ви. 5 А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! 6 Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, 7 а вам, хто утиски терпить, відпочінок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з ангелами сили Своєї, — 8 „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Евангелії Господа нашого Ісуса. 9 Вони кару приймуть, — вічну погібіль від лица Господнього та від слави потуги Його, (aĩōnios g166) 10 як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. 11 За це ми й молимося завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю добрости й діло віри, 12 щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодать Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, бр'яття, ми вас, щодо приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, 2 щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахались ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. 3 Хай ніхто жодним способом вас не зведе! Бо той день не настане, аж перше прийде відступлення, і виявиться беззаконник, призначений на погібіль, 4 що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. 5 Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? 6 І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно. 7 Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки Той, Хто

тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений Він із середини. 8 І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. 9 Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знаками та з неправдивими ч'удами, 10 і з усякою обманою неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. 11 І за це Бог пошле їм дію обмани, щоб у неправду повірили, 12 щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправедність. 13 А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом бр'яття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, 14 до чого покликав Він вас через нашу Евангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. 15 Отже, бр'яття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчилися чи то словом, чи нашим посланням. 16 Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, — (aĩōnios g166) 17 нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Наостанку, моліться, бр'яття, за нас, щоб ширілось Слово Господне та славилось, як і в вас, 2 і щоб ми визволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. 3 І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. 4 А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам. 5 Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! 6 А ми вам наказуємо, бр'яття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цуралися кожного брата, що живе по-ледачому, а не за переданням, яке прийняли ви від нас. 7 Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сидні справляли, 8 і хліба не їли ні в кого даремно, але в перевтомі й напруженні день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарем, 9 не тому, щоб ми влади не мали, але щоб себе за взірця дати вам, щоб нас ви наслідували. 10 Бо коли ми в вас перебували, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не їсть! 11 Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледачому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. 12 Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом

Христом, щоб мовчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, брátтя, не втómлюйтеся, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, заува́жте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприяте́ля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Госпóдь миру нехай зáвжди дасть вам мир усяким способом. Госпóдь з вами всіма́! **17** Привіт вам моєю рукою Павловою, — це править за знака в усякім листі. Так пишу́ я. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всіма́! Амінь.

1 Тимофію

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, **2** до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, **4** і не звертати уваги на вигадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. **5** Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. **6** Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — **7** вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. **8** А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно живає його, **9** та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душоубців, **10** розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, **11** за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. **12** Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, **13** мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. **14** І багато збільшилася у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. **15** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я. **16** Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першій мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (аїѳnios g166) **17** А Цареві віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь. (аїѳn g165) **18** Цього наказу я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, **19** маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. **20**

Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, **2** за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистості. **3** Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, **4** що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. **5** Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людьми, — людина Христос Ісус, **6** що дав Самого Себе на викуп за всіх. Таке було свідчення часу свого, **7** на що я поставлений був за проповідника та за апостола, — правду кажу, не обманюю, — за учителя поганів у вірі та в правді. **8** Отож, хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. **9** Так само й жінки, — у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю, — нехай прикрашають себе не плетінням волосься, не коштовними шатами, **10** але добрими вчинками, як то лічить жінкам, що присвячуються на побожність. **11** Нехай жінка навчається мовчки в повній покорі. **12** А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчанні. **13** Адам бо був створений перше, а Сва потому. **14** І Адам не був зведений, але, зведена будши, жінка попала в переступ. **15** Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто єпископства хоче, — доброго діла він прагне. **2** А єпископ має бути бездоганний, муж однієї дружини, тверезий, невинний, чесний, гостинний до приходнів, здібний навчати, **3** не п'яниця, не заводіяка, але тихий, несварливий, не срібллюбець, **4** щоб добре рядів власним домом, що має дітей у слухняності з повною чесністю, — **5** бо хто власним домом рядити не вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву? — **6** не новонавернений, щоб він не записався, і не впав у ворожий осуд. **7** Треба, щоб мав він і добре засвідчення від чужинців, щоб не впасти в догану та в сітку диявольську. **8** Так само дияконі мають бути поважні, не двомовці, не багато віддані вину, не соромнозахланні, **9** такі, що мають таємницю віри при чистім сумлінні. **10** Отже, і вони нехай перш випробовуються, а потому

хай служать, якщо будуть бездоганні. **11** Так само жінкі нехай будуть поважні, не обмовливі, тверезі та вірні в усьому. **12** Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дітьми й своїми домами. **13** Бо хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. **14** Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. **15** А коли я спізнюся, то щоб знав ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина правди. **16** Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, анголом показався, проповіданий був між народами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часі, ті, хто слухає духів підступних і наук дэмонів, **2** хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, **3** хто одружуватися забороняє, наказує стримуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. **4** Кожне бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, **5** воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. **6** Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. **7** Цурайся нечистих та бábських байок, а вправляйся в благочесті. **8** Бо вправа тілесна мало корисна, а благочестя корисне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього. **9** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття! **10** Бо на це ми й працюємо і зносимо гáньбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усім лю́дям Спаситель, найбільше ж для вірних. **11** Наказуй оце та навчай! **12** Нехай молодим твоїм віком ніхто не гордує, але будь зразком для вірних у слові, у житті, у любові, у душі, у вірі, у чистості! **13** Поки прийду я, пильний читання, нагадування та науки! **14** Не занéдбуй благодáтного дара в собі, що був даний тобі за пророцтвом із поклада́нням рук пресвітерів. **15** Про це піклуйся, у цім пробувай, щоб успіх твій був явний для всіх! **16** Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чинячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

5 Старшого не докоря́й, але вмовляй, немов ба́тька, а молодших — як братів, **2** старших жіно́к — немов матіро́к, молодших — як сесте́р, зо всякою чистістю. **3** Шануй вдів, удів правдивих. **4** А як має вдовіця яка дітей чи внучат, нехай у́чається перше побожно шанувати ро́дину свою, і віддячуватися батькам, бо це Богові вгодно. **5** А вдовіця правдива й самотня надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у молитвах і благáннях. **6** А котра́ у розкошах живе, — та живою померла. **7** І це наказуй, щоб були непорочні. **8** Коли ж хто про своїх, особливо ж про домашніх не дбає, той вирікся віри, і він гірший від невірного. **9** А вдову вно́сити до спіску не менше, як шістдеся́тлітню, що була́ за дру́жину одно́му чоловікові, **10** засвідчену в добрих ділах, якщо дітей ви́ховала, якщо подорожніх приймала, якщо но́ги святим умивала, якщо помагала обездо́леним, якщо всякий добрий учинок виконувала. **11** Але вдів молодих не приймай, бо вони, розпалившись, хóчуть, наперекі́р Христові, замі́ж вихо́дити, **12** через що мають óсуд, бо від першої віри відкинулись. **13** А разо́м із тим неробі́тні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробі́тні, але й лепетли́ві, і занадто цікаві, і говорять, чо́го не годі́ться. **14** Отож бо, я хочу, щоб молодші замі́ж вихо́дили, родили дітей, домо́м ря́дили, не давали противникові́ ані жо́дного по́воду для лихомовства. **15** Бо вже дехто пішли слідо́м за сатано́ю. **16** А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдів правдивих. **17** А пресвітери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною че́стю, а надто ті, хто працює у слові й науці. **18** Бо ка́же Писáння: „Не в'яжи рота воліві, що молотить“, та: „Вартий праці́вник своєї́ нагоро́ди. **19** Не приймай скарги проти пресві́тера, хі́бащо при двох чи трьох свідках. **20** А тих, хто грі́шить, картай перед усіма́, щоб і інші́ страх мали. **21** Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та ви́браними а́нголами, щоб ти заховав це без лицемірства, нічо́го не роблячи з уперéдження́м. **22** Не рукопокла́дай скоро ні́кого, і не приставай до чужих грі́хів. Бережи себе чистим! **23** Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлу́нка твого́ та частих недугів твої́х. **24** У інших людей грі́хи явні і йдуть перед ними на óсуд, а за іншими

йдуть слідкомá. 25 Явні так само й добрі діла, а ті, що інші, схватись не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої чести, щоб не зневажалися Боже Ім'я та наука. 2 А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати про них через те, що бр'аття вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улюблені, що вони добродійства Божі приймають. Оцього навчай та нагадуй! 3 А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, — 4 той згордів, нічого не знає, але захворів на суперечки й змагання, що від них повстають заздрість, сварки, богозневаги, лукаві здогади, 5 постійні сварні між людми зіпсутого розуму й позбавлених правди, які думают, ніби благочестя — то зиск. Цурайся таких! 6 Великий же зиск — то благочестя із задоволенням. 7 Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й вінести. 8 А як маєм поживу та одяг, то ми задоволені будьмо з того. 9 А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні нерозумні й шкідливі пожадливісті, що втручають людей на загладу й загибель. 10 Бо корень усього лихого — то грошолоубство, якому віддавшись, дехто відбились від віри й поклали на себе великі страждання. 11 Але ти, о Божа людіно, утікай від такого, а женися за праведністю, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, л'ягідністю! 12 Змагай добрим змагом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнав був добре визнання перед свідками багатьма. (aiōnios g166) 13 Наказую перед Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Пóнтія Пилáта, 14 щоб додérжав ти заповідь чистою та бездогáнною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, 15 що його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, 16 Єдиний, що має безсмертя, і живе в неприступному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! (aiōnios g166) 17 Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не нєслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожіток, (aiōn g165) 18

щоб робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедрі та пильні, 19 щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя. 20 О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так. 21 Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодать з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи слів твоїх, щоб наповнитись радістю. **5** Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселилася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Евнікії; певен же я, що й у тобі вона оселилася. **6** З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. (aiōnios g166) **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. **12** З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я вірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день заставу мою. **13** Май же за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене стережи Святим Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисифоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи

лихо, як добрий воїк Христа Ісуса! **4** Бо жоден воїк не в'яжеться в справи життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належить першому покуштувати з плоду. **7** Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слова Божого не ув'язнити! **10** Через це переносу я все ради вібраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною. (aiōnios g166) **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! **13** А коли ми невірні, зостається Він вірним, бо не може зректись Самого Себе! **14** Нагадуй про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінащо воно, хіба слухачам на руїну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде шіритися. Від таких Гіменей і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однако стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господне Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливістей, тримайся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змагань ухилийся, знаючи, що вони родять сварки. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до ліха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покаяння, щоб

правду пізнати, **26** щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для рблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часі. **2** Будуть бо люди тоді самолюбні, грошлюбні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, **3** нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненáвисники добра, **4** зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — **5** вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайсь від таких! **6** До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадливістями, **7** що вони зàвжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. **8** Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсеєві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, неуки щодо віри. **9** Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній бєзум, як і з тими булò. **10** Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, зámіром, вірою, витривáлістю, любов'ю, терпеливістю, **11** переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. **12** Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані. **13** А люди лихі та дурісвіті матимуть успіх у злomu, звòдячи й звéдені бувши. **14** А ти в тім пробувай, чо́б тебе нáвчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від ко́го навчився був ти. **15** І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса. **16** Усе Писання Богом нáдхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, **17** щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. **2** Проповідуй Слово, допоминайся вчáсно-невчáсно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою. **3** Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливістями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні в́уха влєшували. **4** Вони слух свій від правди відвернуть

та до байòк нахíляться. **5** Але ти будь пильний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповняй свою службу. **6** Бо я вже за жертву стаю, і час відходу мого вже настав. **7** Я змагався добрим змáгом, свій бiг закінчив, віру зберіг. **8** Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто прійхид Його полюбив. **9** Подбáй незабаром прибути до мене. **10** Бо Димáс мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солу́ня, Крискент до Галатії, Тит до Далмáтії. (aiōn g165) **11** Зомною сам тільки Лукá. Візьми Мáрка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. **12** А Тихіка послав я в Еф́ес. **13** Як будеш іти, то плащá принеси, що його я в Троáді залишив у Кáрпа, і книжки, особливо пергаменòви. **14** Колтя́р Олександр нако́їв був лиха чимало мені... Нехай Господь йому віддасть за його вчинками! **15** Стережись його й ти, бо він мiцно противився нашим словам! **16** При першій мо́й обороні жоден не був при мені, але всі покинули мене... Хай Господь їм того не полiчить! **17** Але Господь став при мені та й мене підкрiпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я визволився з пащі лéв'ячої. **18** А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, а́мiнь! (aiōn g165) **19** Поздоров Прискі́ллу й Акі́лу та дiм Онисифора. **20** Ера́ст позоставси в Коринті, а Трохiма лишив я слабòго в Мiлети. **21** Попильну́й прийти до зимі. Вітає тебе Евв́ул, і Пуд, і Лин, і Клáвдія, і вся брáття. **22** Господь з твоїм духом! Благодáть з вами! А́мiнь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необманивий Бог, (aiōnios g166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухняність. **7** Бо єпископ мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до прихіднів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стріманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухняних, марнослівців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** їм треба устá затуляти: вони цілі дома баламуться, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Критяни завжди брехливі, люті звірі, черевані ліниві!“ **13** Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються. **15** Для чистих все чисте, а для занечистених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будши бридкі й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, — не обмовниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жінок молодих любити своїх

чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалось Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушеність, повагу, **8** слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перечили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожності та світських пожадливістей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці, (aiōn g165) **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спасителя нашого Христа Ісуса, **14** що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картаї. Хай тобою ніхто не погордує!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влади верховної та корилися їй, і до всякого доброго діла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім лю́дям. **3** Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадливістям та розкошам, жили в злобі та в заздросах, бридкими були, ненавиділи один одного. **4** А коли з'явилась благодать та людянолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відродження й обновлення Духом Святим, **6** Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми виправдалися Його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя. (aiōnios g166) **8** Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! **9** Вистерігайся нерозумних змагань, і родоводів, і спорів, і суперечок про Закон, — бо вони некорисні й марні. **10** Людїни еретика, по першим та другим наставленні, відрікайся, **11** знаючи, що зіпсувся такий та грішить, і він сам

себе засудив. 12 Як пришлю я до тебе Артёма або Тихійка, покв́а́пся прибути до мене в Нікопóль, бо думаю там перезі́мувати. 13 Закóнника Зі́ну та Аполлóса вишли квáпливо вперед, щоб для них не забракло нічо́го. 14 Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при кóнечних потребах, щоб безплóдні вони не булі́. 15 Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодáть з вами всіма́! Амінь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимоні й співробітникові нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашому Архипові, і Церкві домашній твоєї: **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завсіди дякую Богові моєму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, **9** але більше з любови благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого, про Онісима, що його породив я в кайданах своїх. **11** Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. **13** Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо може для того він був розлучився на час, щоб навіки прийняв ти його, (aiōnios g166) **16** і вже не як раба, але вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Господі. **17** Отож, коли маєш за друга мене, то приймай його, як мене. **18** Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, — полічи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Господі. Заспокой моє серце в Христі! **21** Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. **22** А разом мені приготуй і помешкання, бо надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафрас, мій спів'язень у Христі Ісусі, **24** Марко, Аристарх, Димас, Лука, — мої співробітники. **25** Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амінь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і вікі Він створив. (aiōn g165) **3** Він був сявем слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“! І знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина“! **6** І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі“. **7** А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навек віку; бérло Твого царювання — бérло праведности. (aiōn g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радости більше, ніж друзів Твоїх“. **10** І: „Ти, Господи, землю колись заклав, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постаріють. **12** Як одягу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Самий, і роки Твої не закінчатся“! **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“! **14** Чи не всі вони ду́хи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння впадкувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголі, було певне, а всякий переступ та непóслух прийняли справедливу заплату, **3** то як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Гóспода, ствérдилося нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засвiдчив ознаками й чúдами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. **5** Бо Він не піддав анголам світ майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось десь засвiдчив був, кажучи: „Що є чоловік,

що Ти пам'ятáєш про нього, і син лю́дський, якого відвідуєш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголів, і честю й величністю Ти вінчаєш його, і поставив його над ділами рук Своїх, **8** усе піддав Ти під ноги йому“! А коли Він піддав йому все, то не залишив нічого йому непiдданого. А тепер ще не бачимо, щоб піддане було йому все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетерплення смерті Він увiнчаний честю й величністю, щоб за благодаттю Божою смерть скуштувати за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, Хто до слави привів багато синів, Провiдника їхнього спасіння вчинив досконалим через страждання. **11** Бо Хто освячує, і ті, хто освячується — усі від Одного. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: **12** „Сповіду про Ім'я Твоє братам Своїм, буду хвалити Тебе серед Церкви“! **13** І ще: „На Нього я бóду надiятися“! І ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спiльниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерті, щоб диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя страхом смерті тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подiбний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвященником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чóму був Сам постраждав, випробований, у тому Він може й випробовуваним допомгти.

3 Отож, святі браті, учасники небесного покликання, уважайте на Апóстола й Первосвященника нашого iсповiдання, Ісуса, **2** що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, **3** бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, поскільки будiвничий має бiльшу честь, аніж дiм. **4** Усякий бо дiм хтось буде, а Той, хто все збудував, — то Бог. **5** І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свiдоцтво того, що сказати повинно булó. **6** Христос же, як Син, у Його домі. А дiм Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надiї додérжимо певними аж до кінця. **7** Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, **8** не робіть затвердiлими ваших сердeць, як під час нарикáнь, за дня випробовування на пустині, **9** де Мене

випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років. **10** Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, **11** тому Я присягнув у гніві Своїм, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть!“ **12** Стережіться, браті, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! **13** Але кожного дня заохочуйте один одного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрій з вас через підступ гріха. **14** Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затримаємо певним аж до кінця, **15** аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почувете, не робіть затверділими ваших серцець, як під час нарікань“! **16** Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? **17** На ко́го ж Він „гнівався був сорок ро́ків?“ Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ **18** Проти ко́го Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? **19** І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли застається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнився. **2** Бо Євангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку входимо ми, що ввірували, як Він провівистив: „Я присяг був у гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були чинені від закладін світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї“. **5** А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони“! **6** Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщена, не ввійшли за неслух, **7** то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по таким довгим часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почувете, не робіть затверділими ваших серцець“! **8** Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не кавав би по цьому. **9** Отож, людові Божому залишається суботство, спочінок. **10** Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх. **11** Отож, попилнуймо ввійти

до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у неслух за прикладом тим. **12** Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мозків, і спосібне судити думки та наміри серця. **13** І немає створіння, щоб схвалось перед Ним, але все нагє та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт! **14** Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаймося визнання нашого! **15** Бо ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але випробованого в усьому, подібно до нас, окрім гріха. **16** Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб принести дари та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабістю. **3** І тому він повинен як за людей, так само й за себе самого принести жертви за гріхи. **4** А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон. **5** Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив“. **6** Як і на іншому місці говорить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (аіѠп g165) **7** Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слізьми приніс був блаґання й молитви до Того, Хто від смерти Його міг спасти, — і був вислуханий за побожність Свою. **8** І хоч Сином Він був, протє навчився послуху з того, що вистраждав був. **9** А вдосконалившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричинився для вічного спасіння, (аіѠnios g166) **10** і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседековим. **11** Про це нам би треба багато казати, та висловити важко його, бо нездібні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні б бути вчителіми, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слова. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не страва тверда. **13** Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведности, — бо він немовля. **14** А страва тверда — для дорослих, що

мають чуття, привчені звичкою розрізняти добро й зло.

6 Тому полишімо початки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо знову засади покайння від мертвих учинків та про віру в Бога, **2** Науки про хрищення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (aīōnios g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвітились були, і скуштували небесного дару, і стали учасниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слова та сили майбутнього віку, (aīōn g165) **6** та й відпали, знов відновляти покайнням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирощує, — вона благословення від Бога приймає. **8** Але та, що приносить терня й будячця, — непотрібна вона та близька до прокляття, а кінець її — спалення. **9** Та ми сподіваємось, любі, кращого про вас, що спасіння тримається, хоч говоримо й так. **10** Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любови, яку показали в Ім'я Його ви, що святим послужили та служите. **11** Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, **12** щоб ви не розлінились, але переймали від тих, хто обітницю впадковує вірою та терпеливістю. **13** Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою, **14** говорячи: „Благословити — Я кінче тебе благословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ **15** І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. **16** Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. **17** Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітницю незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, **18** щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, **19** що вони для душі як котвиця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, **20** куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседековим. (aīōn g165)

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму, священник Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив. **2** Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведности“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“. **3** Він без батька, без матері, без родоводу, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, — пробуває священником завжди. **4** Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріарх Авраам! **5** Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з народу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. **6** Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обітницю мав. **7** І без усякої суперечки більший меншого благословляє. **8** І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. **9** І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. **10** Бо ще в батькових стегнах він був, коли стрів його Мелхиседек. **11** Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закону одержали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседековим, а не зватися за чином Аароновим? **12** Коли бо священство змінюється, то з потреби буває переміна й Закону. **13** Бо Той, що про Нього говорить це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жертьвіника. **14** Бож відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. **15** І ще більше відомо, коли повстає на подобу Мелхиседека Інший Священик, **16** що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. **17** Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (aīōn g165) **18** Попередня бо заповідь відкладається через неміч її та некорисність. **19** Бо не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємось до Бога. **20** І поскільки воно не без клятви, — **21** вони бо без клятви були священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Господь — і не буде Він каятися: Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“, — (aīōn g165) **22** то постільки Ісус

став запорукою кращого Заповіту! **23** І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм, **24** але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має. (aiōn g165) **25** Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходять, бо Він завжди живий, щоб за них заступитись. **26** Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобивий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса, **27** що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше приносять жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назавжди вчинив, принісши Самого Себе. **28** Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіки! (aiōn g165)

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небесах, по правіці престолу величності, **2** що Він Священнослужитель святині й правдивої скинії, що її збудував був Господь, а не людина. **3** Усякий бо первосвященик настановляється, щоб приносити дари та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. **4** Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священником, бо тут пробувають священники, що дари приносять за Законом. **5** Вони служать образіві й тіні небесного, як Мойсеєві сказано, коли мав докінчити скинію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ **6** А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. **7** Бо коли б отой перший був бездоганий, не шукалося б місця для другого. **8** Бо їм докоряючи, каже: „Ото дні надходять, говорить Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу Заповіта Нового, **9** не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то й Я їх покинув, говорить Господь! **10** Оце Заповіт, що його Я складу по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки, і на їхніх серцях напишу їх, і буду їм Богом, вони ж будуть народом Моїм!“ **11** І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата

свого, промовляючи: „Пізнай Господа!“ Усі бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них! **12** Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш!“ **13** Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старім. А що порохнявіє й старіє, те близьке до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. **2** Була бо уряджена перша скинія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертвні хліби. **3** А за другою заслоною скинія, що зветься „Святé Святих“. **4** Мала вона золоту кадильницю й ковчега заповіту, усюди обкутого золотом, а в ній золота посудина з манною, і розцвіле жезло Ааронове та таблиці заповіту. **5** А над ним херувіми слави, що затінювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. **6** При такому ж урядженні до першої скинії входили завжди священники, правлячи служби Богові, **7** а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він приносить за себе й за людські провини. **8** Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія. **9** Вона образ для часу теперішнього, за якого приносяться дари та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, **10** що тільки в потравах та в напоях, та в різних обмиваннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до часу направи. **11** Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотворною, цебто не цього втворення, **12** і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набув вічне відкуплення. (aiōnios g166) **13** Бо коли кров козлів та телят та попіл із ялівок, як покρόпить нечистих, освячує їх на очищення тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистити наше сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому! (aiōnios g166) **15** Тому Він — Посередник Нового Заповіту, щоб через смерть, — що була для відкуплення від переступів, учинених за першого заповіту, — покликани прийняли обітницю вічного спадку. (aiōnios g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, **17** заповіт бо важливий по

мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник. **18** Тому й перший заповіт освячений був не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усі заповіді за Законом усьому наро́дові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скинію, і весь по́суд служебний покропив він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття́ крові немає відпущення. **23** Отож, треба було, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від оцих жéртвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому́, щоб часто принóсити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від заклáдин світу, а тепер Він з'явився один раз на схилку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (aiōn g165) **27** І як лю́дям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принéсений, щоб „понéсти гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 Бо Закон, мавши тільки тінь майбутнього добра́, а не самий óбраз речей, тими самими жертвами, що зáвжди щороку принóсяться, не може ні́коли вдоско́нелити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б принóситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жодної свідомости гріхів. **3** Але в них спóмин про гріхи буває щороку, **4** бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів здйímала гріхи! **5** Тому́ то, вхóдячи в світ, Він говорить: „Жертви й принóшення Ти не схотів, але тіло Мені приготува́в. **6** Цілопáлення й жертви по́кутної Ти не жадав. **7** Тоді Я сказав: Ось іду́, — в звої книжки про Мене написано, щоб волю чинити Твою, Боже!“ **8** Він вище сказав, що „жертви й при́носу, та цілопáлення й жертви по́кутної, — які за Законом принóсяться, — Ти не жадав і Собі не вподóбав“. **9** Потóму сказав: „Ось іду, щоб волю Твою чинити, Боже“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. **10** У цій волі ми освячені жертвопринóшенням тіла Ісуса Христа

один раз. **11** І кожен священик щоденно стоїть, слóжачи, і часто приносить жертви ті самі, що ні́коли не можуть зняти гріхів. **12** А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і наза́вжди „по Божій прави́ці засів“, **13** далі чекаючи, „аж вороги Його бóдуть покладені за підні́жка Його ніг“. **14** Бо жертвопринóшенням одним вдоско́налив Він тих, хто освячується. **15** Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: **16** „Оце заповіт, що його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони Свої Я дам в їхні серця́, і в їхніх думка́х напишу́ їх. **17** А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю!“ **18** А де їхнє відпущення, там нема вже жертвопринóшення за гріхи. **19** Отож, браття, ми маємо відвагу вхóдити до святині кров'ю Ісусовою, **20** ново́ю й живою дорогою, яку нам обнови́в Він через завісу, це́бто через тіло Своє, **21** маємо й Великого Священика над домом Божим, — **22** то приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця́ від сумління лукавого та обмивши тіла́ чистою водою! **23** Тримáймо непохíтне визна́ння надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. **24** І уважаймо один за одним для заохóти до любови й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грішимó самовільно, одержавши пізнáння правди, то вже за гріхи не знахóдиться жертви, **27** а страшливе якесь сподівáння сóду та гнів палючий, що має пожерти противників. **28** Хто відкидає Закона́ Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж більшої мóки, — додóмуєтеся? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити наро́да Свого!“ **31** Страшна́ річ — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу страждáнь. **33** Ви були́ то видóвищем зневаги й знуцáння, то були́ учасниками тих, що жили́ так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майна́ прийняли́ з потіхою, відаючи, що маєте в небі́ для себе майно немину́ще та краще.

35 Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагороду вона. 36 Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. 37 Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й барітись не буде!“ 38 А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не вподобає“. 39 Ми ж не з тих, хто хитається на загібіль, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого. 2 Бо нею засвідчені старші були.

3 Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталося видиме.

(aíōn g165) 4 Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дари його; нею, і вмерши, він ще промовляє. 5 Вірою Енох був перенесений на небо, щоб не бачити смерті; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодів“.

6 Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. 7 Вірою Ной, як дістав об'явлення про те, чого ще не бачив, побоявшись, зробив ковчега, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона. 8 Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. 9 Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, 10 бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець. 11 Вірою й Сара сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. 12 Тому й від одного, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчислений край моря. 13 Усі вони повмирали за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніці й прихоськи“.

14 Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. 15 І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. 16 Та бажають вони тепер кращої, щєбто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе

їхнім Богом, бо Він приготував їм місто. 17 Вірою Авраам, випробовуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однородженого, 18 що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“.

19 Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на прообраз. 20 Вірою в майбутнє поблагословив Ісак Якова та Ісава. 21 Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йосипового, і „схилився на верх свого жезла.“ 22 Вірою Йосип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів.

23 Вірою Мойсєй, як родився, переховувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царєвого. 24 Вірою Мойсєй, коли виріс, відрікся зватися сином дочкї фараонової. 25 Він хотів краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну грїховну потїху. 26 Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скарби єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду. 27 Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гнїву царєвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидимого бачить. 28 Вірою справив він Пасху й покрóплення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. 29 Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходóлом, на що спокусившись єгїптяни, потопились. 30 Вірою впали ерихóнські мурї по семиденнім обхóдженні їх. 31 Вірою блудниця Рахав не згинула з невірними, коли з миром прийняла вивїдувачів. 32 І що ще скажў? Бо не стане часу мені, щоб оповідати про Гедеона, Варакá, Самсо́на, Ефтáя, Давїда й Самуїла та про пророків, 33 що вірою царства побивали, правду чинили, одержували обітницї, пащі левам загороджували, 34 силу огнєнну гасили, утікали від вістря меча, зміцнялись від слабости, хоробрї були на війні, обертали в розтїч полкї чужоземцїв; 35 жінки діставали помєрлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визво́лення, щоб отримати краще воскресіння; 36 а інші дізнали наруги та рани, а також кайдани й в'язниці. 37 Камінням побиті бували, допитувані, перепїлювані, умирали, зарубані мечєм, тинялися в овечих та козячих шкурах, збїдовані, засумовані, витерпілі. 38 Тї, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та гóрах, і по печерах та провáллях зємних. 39 І всі вони, одержавши засвідчення

вірою, обітниці не прийняли, **40** бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалість одержали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тягар та гріх, що облутує нас, та й біжим з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, **2** дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радости, яка була перед Ним, перетёрпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. **3** Тож подумайте про Того, хто перетёрпів такий перекір проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх. **4** Ви ще не змагались до крові, борючись проти гріха, **5** і забули нагад, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої кари, і не знемагай, коли Він докоряє тобі. **6** Бо Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає!“ **7** Коли терпите кару, то робить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що батько його не карає? **8** А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перелюбу, а не сини. **9** А до того, ми мали батьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корітисся ми Отцеві духів, щоб жити? **10** Ті нас за короткого часу карали, як їм до вподоби було, Цей же на користь, щоб ми стали учасниками Його святости. **11** Усяка кара в теперішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для навчених нею приносить мирний плід праведности! **12** Тому то „опущені руки й коліна знеможені випростуйте“, **13** і „чиніть прості стежки ногам вашим“, щоб кульгаве не збóчило, але краще виправилось. **14** Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа. **15** Дивіться, щоб хто не зостався без Божої благодаті, щоб „не виріс який гіркий корінь і не наробив непокою“, і щоб багато-хто не опоганились тим. **16** Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворідство віддав за поживу саму. **17** Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкувати благословення, відкинутий був, — не знайшов бо був можливости до покайння, хоч його з слізьми шукав. **18** Бо ви не приступили до гори дотикальної та до палючого огню, і до хмари, і до темряви, та до бурі, **19** і до сурмóвого звуку, і

до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. **20** Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звиріна до гори доторкнётся, то буде камінням побита“. **21** І таке страшне те видіння було, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчу!“ **22** Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч анголів, **23** і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників, **24** і до Посередника Новóго Заповіту — до Ісуса, і до покрóплення крові, що краще промовляє, як Авелева. **25** Глядіть, не відвертайтесь від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємся Того, Хто з неба звіщає, **26** що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки землю, але й небом“. **27** А „ще раз“ визначає заміну захитаного, як створеного, щоб zostалися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо страхом. **29** Бо наш Бог — то „палючий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробуває між вами! **2** Не забувайте любови до приходнів, бо деякі нею, навіть не відаючи, гостинно прийняли анголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитеся в тілі. **4** Нехай буде в усіх чéсний шлюб та ложе непорóчне, а блудників та перелюбів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолюбні, задовольняйтеся тим, що маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!“ **6** Тому то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помічник, і я не злякаюся нікого: що зробить людина мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячись на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки Той Самиий! (аїѳн g165) **9** Не захоплюйтеся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцняти серця благодаттю, а не стравами, що користі від них не одержали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жéртівника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить, — **11** бо котрих звирят

кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо палиться поза табóром, — 12 тому то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. 13 Тож виходьмо до Нього поза табір, і наругу Його понесімо, 14 бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо майбутнього! 15 Отож, завжди приносьмо Богові жертву хвалі, цебто плід уст, що Ім'я Його славлять. 16 Не забувайте ж і про добротинність та спільність, бо жертви такі вгодні Богові. 17 Слухайтеся ваших наставників та коріться їм, — вони бо пильнують душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони роблять це з радістю, а не зідхаючи, — бо це для вас не корисне. 18 Моліться за нас, бо надіємося, що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в усьому поводитись. 19 А надто прошу́ це робити, щоб швидше до вас мене вернено. 20 Бог же миру, що з мертвих підняв великого Пастиря вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, (aiōnios g166) 21 нехай вас удоскона́лить у кожному доброму ділі, щоб волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні. Амїнь. (aiōn g165) 22 Благаю ж вас, браття, прийміть слово потіхи, бо коротко я написав вам. 23 Знайте, що наш брат Тимофій вже віпущений, і я з ним; коли незабаром він прийде, я вас побачу. 24 Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії. 25 Благодать зо всіма́ вами! Амїнь.

Якова

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорощенні, — вітаю я вас! **2** Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробовування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконали та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стачає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щось від Господа. **8** Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю, **10** а багатий — пониженням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, будши випробована, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Випробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокішуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. **14** Але кожен спокушується, як надіється й зводиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потібно, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обманюйтесь, брати мої любі! **17** Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первоплідом творів Його. **19** Отож, мої брати любі, нехай буде кожна людина швидка послухати, забарна говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому то відкиньте всіляку нечисть та залишок злоби, і прийміть із лагідністю всяєне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона

є. **25** А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробуває, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у діянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує, та своє серце обманює, — марна побожність того! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовіцями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Брати мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогім вбранні, **3** і ви поглянете на того, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідареві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моім“, **4** то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодумними суддями? **5** Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? **6** А ви бідаря зневажили! Хіба не багаті переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди? **7** Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаєтесь? **8** Коли ви Закона Царського виконуєте, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. **9** Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуватці. **10** Бо хто всього Закону виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. **11** Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону. **12** Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені законом волі. **13** Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. **14** Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? **15** Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного поїлку, **16** а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то pomoже? **17** Так само й віра, коли діл не має, — мертва в собі! **18** Але скаже хтонебудь: „Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“. **19** Чи віруєш ти, що

Бог один? Добре робиш! Та й дѣмони вірують, — і тремтять. 20 Чи хочеш ти знати, о марна людина, що віра без діл — мѣртва? 21 Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жѣртівника свого сина Ісака? 22 Чи ти бачиш, що віра помогла його ділам, і вдосконалілась віра із діл? 23 І здійснилося Писання, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому зараховане в праведність, і був названий він другом Божим“. 24 Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри? 25 Чи так само і блудниця Рахав не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? 26 Бо як тіло без духа мѣртва, так і віра без діл — мертва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший о́суд приймемо. 2 Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло. 3 От і конам вкладаєм уздѣчки до рота, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. 4 От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітрами жорстокими, проте найменшим стѣрном скервуються, куди хоче стерничий. 5 Так само й язик, — малий член, але хвалиться вельми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! 6 І язик — то огонь. Як світ неправости, поставлений так поміж нашими членами, язик сквернить усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. (Geenna g1067) 7 Бо всяка природа звірів і пташок, гадів і морських потвор приборкується, і приборкана буде природою людською, 8 та не може ніхто із людей язика вгамувати, — він зло безупинне, він повний отрути смертѣльної! 9 Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. 10 Із тих самих уст виходить благословѣння й прокляття. Не повинно, браті мої, щоб так це було! 11 Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гіркá? 12 Хіба може, брáти мої, фігове дерево родити оливки, або виноград — фіги? Солодка вода не тече з солонця. 13 Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже діла свої в лагідній мудрості добрим поведженням! 14 Коли ж гіркú заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть

неправди на правду, — 15 це не мудрість, що ніби звѣрху походить вона, але земна, тілесна та дѣмонська. 16 Бо де заздрість та сварка, там бѣзлад та всяка зла річ! 17 А мудрість, що звѣрху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, лагідна, покірлива, повна милосердя та добрих плідів, безстороння та нелукава. 18 А плід праведности сіється творцями миру.

4 Звідки війни та сvari між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадливоростей, які в ваших членах воюють? 2 Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й заздрите — та досягнути не можете, свáритесь та воюєте — та не маєте, бо не прохаєте, 3 прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зле, щоб ужити на розкоші свої. 4 Перелюбники та перелюбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові пріятеlem, той ворогом Божим стається. 5 Чи ви думаєте, що даремно Писання говорить: „Жадає аж до заздрости Дух, що в нас пробуває“? 6 Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать“. 7 Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, — то й утече він від вас. 8 Наблізьтесь до Бога, то й Бог наблізиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! 9 Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! 10 У покоріться перед Господнім лицем, — і Він вас підійме! 11 Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закóна обмовляє та судить Закóна. А коли ти Закóна осуджуєш, то ти не виконавець Закóна, але суддя. 12 Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш ближнього? 13 А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи ввaтра ми підем у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти“, 14 ви, що не відаєте, що трапиться ввaтра, — яке ваше життя? Бо це пара, що на хвильку з'являється, а потім зникає! 15 Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“. 16 А тепер ви хвалитесь в своїх гóрдошах, — лихá всяка подібна хвальба! 17 Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спіткати: **2** ваше багатство згнило, а ваші вбрання міль поїла! **3** Золото ваше та срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні! **4** Ось голосить заплата, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, — і голосіння женців досягли вух Господа Саваота! **5** Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вигодували, немов би на день заклчення. **6** Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не протівився! **7** Отож, браття, довготерпїть аж до приходу Господа! Ось чекає рільник дорогоцінного плóду землі, довготерпїть за нього, аж поки одержить дощ ранній та пізній. **8** Довготерпїть же й ви, зміцніть серця ваші, бо наблизився прїхід Господній! **9** Не нарікайте один на óдного, браття, щоб вас не засóджено, — он Суддя стоїть перед дверима! **10** Візьміть, браття, пророків за прїклад страждання та довготерпіння, — вони промовляли Господнім Ім'ям! **11** Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йо́вове терпіння та бачили Господній кінець його́, що „вельми Господь милостивий та щедрий“. **12** А найперше, браття мої, не кляніться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“ та „Ні, ні“, щоб не впасти вам в óсуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішитесь хтось? Хай співає псалмі! **14** Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастївши його оливою в Господне Ім'я, **15** і молитва віри вздорóвить недужого, і Господь його підїме, а коли він грїхи був учинив, то вони йому простяться. **16** Отже, признаваїтесь один перед óдним у своїх про́грїхах, і молїться один за óдного, щоб вам уздорóвитись. Бо дуже могутня ре́вна молитва праведного! **17** Ілля́ був людіна, подібна до нас прїстрастями, і він помолився молитвою, щоб дощу́ не було, — і дощу́ не було на землі аж три роки й шість місяців... **18** І він знов помолився, — і дощу́ далó небо, а земля вродила свій плід! **19** Бра́ття мої, — коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто наверне, **20** хай знає, що той, хто грїшника навернув від його блóдної дороги,

той душу його спасає від смерти та безліч грїхів покриває!

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, захожанам Розпорощення: Понту, Галатії, Каппадокії, Азії й Віфінії, вибраним **2** із передбачення Бога Отця, посвяченням Духа, на покору й окроплення кров'ю Ісуса Христа: нехай примножиться вам благодать та мир! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, **4** на спадщину нетлінну й непорочну та нев'янучу, заховану в небі для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу. **6** Тіштеся з того, засмучені тріхи тепер, якщо треба, всілякими випробовуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимовною й славною радістю, **9** бо досягаєте меті віри вашої — спасіння душам. **10** Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благодать, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христов, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждання та славу, що прийдуть по них. **12** Їм відкрито було, що вони не для себе самих, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святим, із неба посланим, на що бажають дивитися анголи. **13** Тому то, підперезавши стігна свого розуму та будвши тверезі, майте досконалу надію на благодать, що приноситься вам в з'явленні Ісуса Христа. **14** Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадливістей вашого невідання, **15** але за Святим, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашім поводженні, **16** бо написано: „Будьте святі, — Я бо святий“! **17** І коли ви Отцем звете Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху провадьте час вашого тимчасового замешкання. **18** І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були від марного вашого життя, що передане вам від батьків, **19** але дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти, **20** що призначений був іще перед закладинами світу,

але був з'явлений вам за останнього часу. **21** Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. **22** Послухом правді очистьте душі свої через Духа на нелицемірну братерську любов, і ревно від щирого серця любіть один одного, **23** бо народжені ви не з тлінного насіння, але з нетлінного, — Словом Божим живим та тривалим. (aiōn g165) **24** Бо „кожне тіло — немов та трава, і всяка слава людини — як цвіт трав'яний: засохне трава — то й цвіт опаде, **25** а Слово Господне повік пробуває“! А це те Слово, яке звіщено вам у Євангелії. (aiōn g165)

2 Отож, відкладіть усяку злобу, і всякий підступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови, **2** і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, **3** якщо ви спробували, що добрий Господь. **4** Приступайте до Нього, до Каменя живого, дорогоцінного, що відкинули люди Його, але вибрав Бог. **5** І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб приносити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. **6** Бо стоїть у Писанні: „Ось кладу Я на Сіоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осоромлений“! **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він кошовність, а для тих, хто не вірує — „камінь, що його занедбали були будівничі, той наріжним став каменем“, **8** і „камінь спотикання, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотикаються, не вірячи слову, на що й призначені були. **9** Але ви — вибраний рід, священство царське, народ святий, люд власности Божої, щоб звіщали чесноти Того, Хто покликав вас із темряви до дивного світла Свого, **10** колись „ненарод,“ а тепер народ Божий, колись „непомилувані,“ а тепер ви помилувані! **11** Благаю вас, любі, як прихоськів та подорожніх, щоб ви здержувались від тілесних пожадливістей, що воюють проти душі. **12** Поводьтеся поміж поганями добре, щоб за те, за що вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, славили Бога в день відвідання. **13** Отож, коріться кожному людському творінню ради Господа, — чи то цареві, як найвищому, **14** чи то володарям, як від нього посланим для карання злочинців та для похвали

доброчинців. **15** Бо така Божа воля, щоб доброчинці гамували неўцтво нерозумних людей, — **16** як вільні, а не як ті, що мають волю на прикриття лихого, але як раби Божі. **17** Шануйте всіх, братство любіть, Бога бійтеся, царя поважайте. **18** Раби, — коріться панам із повним стра́хом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим. **19** Бо то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом, терпить недолю, непоправді страждаючи. **20** Бо яка похвала, коли терпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з му́кою терпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові! **21** Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам при́клада, щоб пішли ми слідáми Його. **22** „Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!“ **23** Коли був лихослòвлений, Він не лихословив взаємно, а коли Він страждав, не погрожував, але передав Тому, Хто судить справедливо. **24** Він тілом Своїм Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його „ранами ви вздорòвилися“. **25** Ви бо були як ті вівці заблòкані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3 Так само дружини, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не коріться слову, були приєднані без слова повòдженням дружин, **2** як побачать ваше повòдження чисте в страху́. **3** А окрасою їм нехай буде не зовнішне, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одерж, **4** але захòвана людина серця в нетлінні ла́гідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. **5** Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам. **6** Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху́. **7** Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодати життя, щоб не спинялися ваші молітви. **8** Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. **9** Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знаюши, що на це вас покликано, щоб ви вспадували благословення. **10** „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від

говóрення підступу. **11** Ухиляйся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! **12** Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!“ **13** І хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? **14** А коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього страху́ не бійтеся, і не тривожтеся!“ **15** А Господа Христа освятить у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із ла́гідністю та зо страхом. **16** Майте добре сумління, щоб тим, за що вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихослòвники вашого повòдження в Христі. **17** Бо ліпше страждати за добрі діла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. **18** Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвєлений тілом, але Духом оживлений, **19** Яким Він і духам, що в в'язниці були, зійшовши, звіщає; **20** вони колись непокірливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Нòвєвих днів, коли будувався ковчєг, що в ньому мало, цєбто вісім душ, спаслось від води. **21** Того образ, хрищення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, **22** що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правиці, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, **2** щоб решту часу в тілі жити вже не для пожадливість людських, а для Божої волі. **3** Бо до́сить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливістях, у пияцтві, у гулянках, у пиятиках, у беззаконних ідолослужбах. **4** Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. **5** Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! **6** Бо на те й мертвим звіщувано Євàngелію, щоб вони прийняли́ суд по-людському тілом, але жили по-Бòжому духом. **7** Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильнуйте в молитвах! **8** Найперше майте щирю любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! **9** Будьте

гостинні один до одного без нехоті! **10** Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. **11** Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. (аіѠп g165) **12** Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випроббування, немов би чужому випадку для вас. **13** Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. **14** Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. **15** Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, **16** а коли — як християнін, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. **17** Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? **18** А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ **19** Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродіє Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: **2** пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, **3** не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір. **4** А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. **5** Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать!“ **6** Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повищив. **7** Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! **8** Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучі, як лев, що шукає пожерти когось. **9** Противтесь йому, тверді в вірі, знаючи, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світу. **10** А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, уґрунтує. (аіѠnios g166) **11**

Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (аіѠп g165) **12** Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. **13** Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син. **14** Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подала нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниця, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стрімання, а в стріманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним своє покликання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнётесь. **11** Бо щедро відкритесь вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. (аіѳіос г166) **12** Тому то ніколи я не занедбую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням, **14** знаючи, що я незабаром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході завжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими байками, але будучи самовідцями Його велічч. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“ **18** І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світільника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про

те, що жодне пророчтво в Писанні від власного в'яснення не залежить. **21** Бо пророчтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі м'ужі, проваджені Духом Святим.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впровадять згубні ересі, відречуться від Владіки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибіль. **21** багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дорога правдива зневажиться. **31** в зажерливості вони будуть ловити вас словами облесними. Суд на них віддавна не б'ариться, а їхня загибіль не дримає! **4** Бо як Бог анголів, що згрішили, не помилював був, а в кайданах темряви вкинув до аду, і передав зберігати на суд; (Tartarob g5020) **5** і Він не помилював першого світу, а зберіг само восьмого Н'оя, проповідника праведности, і навів потоп на світ безбожних; **6** і міста Содом і Гоморру спопелів, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Лота, змученого поведженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бачачи й чуючи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливостями тіла та погорджує владою; зухвали свавільці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголі, будучи міццю та силою більші за них, не несуть до Господа зневажливого суду на них. **12** Вони, немов звірина нерозумна, зроджена природою на зловлення та загибіль, зважають те, чого не розуміють, і в тлінні своїм будуть знищені, **13** і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за розкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. **14** Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони зв'аблюють душі незміцнені; вони, діти прокляття, мають серце, привчене до зажерливості. **15** Вони покинули прбсту дорогу та й заблудили, і пішли слідом за Валаамом Беоровим, що полюбив нагороду несправедливості, **16** але був докорений у своїм беззаконні: німа під'ярёмна ослиця проговорила людським голосом, та й безум

пророка спинила. 17 Вони — джерела безводні, хмари, бурєю гнані; для них приготіваний мórок тёмряви! 18 Бо, висловлюючи марне базікання, вони зваблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. 19 Вони волю обіцюють їм, самі будши рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. 20 Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потóму знов заплутуються ними та перемагаються, — то останне буває для них гірше першого. 21 Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! 22 Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається пес до своєї блювóтини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишу́ я до вас, улюблені.

У них нагадуванням я буджу́ вашу чисту думку, 2 щоб ви пам'ятали слова́, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одержали через ваших апóстолів. 3 Насамперед знайте оце, що в останні дні прійдуть із на́смішками глузи́, що ходитимуть за своїми пожадливістями, 4 та й скажуть: „Де обітниця Його приходу́? Бо від того часу́, як позасинали наші батьки, усе залиша́ється так від почáтку творіння“. 5 Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочáтку, а земля із води та водою склáдена словом Божим, 6 тому́ тодішній світ, водою потóплений, згинув. 7 А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. 8 Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча ро́ків, а тисяча ро́ків — немов один день! 9 Не ба́ряться Господь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі наверну́лися до каяття. 10 День же Господній прибу́де, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпéчені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять. 11 А коли все оце пору́йнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, 12 що чекаєте й прагнете скорого приходу́ Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпáлені стихії розтопляться? 13 Але

за Його обітницею ми чекаємо неба новóго й новóї землі, що праведність на них пробуває. 14 Тож, улюблені, чекаючи цього, попилньуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. 15 А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, 16 як і по всіх послáннях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що не́уки та незміцнені перекручують, як і інші Писáння, на власну загибель свою. 17 Тож ви, улюблені, знаючи це наперед, стережіться, щоб не були ви звéдені блóдом безбожних і не відпали від свого вгрунтува́ння, 18 але щоб зростали в благодáті й пізнáнні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амінь. (аїѳ g165)

1 Івана

1 Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам, — (aiōnios g166) **3** що ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. **4** Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідей, той неправдомовець, і немає в нім правди! **5** А хто додержує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалилась. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуваємо. **6** А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен поводитись так, як поведився Він. **7** Улюблені, — не пишу я для вас нову заповідь, але заповідь давню, яку мали від початку: заповідь давня, — то слово, що чули його від початку. **8** Але нову заповідь я вам пишу, що справді вона в Нім та в вас, — що минається темрява, і світло правдиве вже світить. **9** Хто говорить, що він пробуває у світлі, та ненавидить брата свого, той у темряві досі. **10** А хто любить брата свого, той пробуває

у світлі, і в ньому спотикання немає. **11** Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у темряві й ходить у темряві, і не знає, куди він іде, бо темрява очі йому осліпила. **12** Пишу я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймення Його. **13** Пишу вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Пишу вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишу, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життява, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробуває! (aiōn g165) **18** Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилося, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. **24** Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. **25** А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. (aiōnios g166) **26** Це я написав вам про тих, хто обманює вас. **27** А помазання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве и нехибне, — то як вас навчило воно, у тім пробуйте. **28** А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. **2** Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будемо подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. **7** Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! **8** Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб знищити справи диявола. **9** Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в ній пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. **10** Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто нраведности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! **11** Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один одного, **12** не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. **13** Не дивуйтеся, браття мої, коли світ вас ненавидить! **14** Ми знаємо, що ми перейшли від смерті в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. **15** Кожен, хто ненавидить брата свого, той душоуб. А ви знаєте, що жоден душоуб не має вічного життя, що в ній перебувало б. (aiōnios g166) **16** Ми з того пізнали любов, що душу Своєю Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів! **17** А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостатчі, та серце своє зачинає від нього, то як Божа любов пробуває в такому? **18** Діточки, — любимо не словом, ані язиком, але ділом та правдою! **19** Із цього довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, **20** бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! **21** Улюблені, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, **22** і чогб тільки попросимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. **23** І оце Його заповідь, щоб ми вірували

в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один одного, як Він нам заповідь дав! **24** А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але випробуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилося в світ. **2** Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. **3** А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. **4** Ви від Бога, дітки, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. **5** Вони від світу, тому то говорять від світу, а світ слухає їх. **6** Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обману. **7** Улюблені, — любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! **8** Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! **9** Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Своєю Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. **10** Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Своєю Сина вблаганням за наші гріхи. **11** Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного! **12** Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалилась. **13** Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. **14** І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу. **15** Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в ній Бог пробуває, а він у Бозі. **16** Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в ній Бог пробуває! **17** Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цій світі. **18** Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. **19** Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. **20** Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не

бачить? 21 І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. 2 Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. 3 Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. 4 Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша. 5 А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? 6 То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда. 7 Бо троє свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. 8 І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє — в одно. 9 Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. 10 Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого. 11 А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aīōnios g166) 12 Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. 13 Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aīōnios g166) 14 І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно волі Його, то Він слухає нас. 15 А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. 16 Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молиться за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажуть, щоб молився. 17 Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. 18 Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. 19 Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі. 20 Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог

правдивий і вічне життя! (aīōnios g166) 21 Дітоньки, — бережіться від ідолів! Аміль.

2 Івана

1 Стáрець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: (аїѠп g165) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христа, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишу тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від початку, — щоб ми любили один óдного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від початку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обманців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антихрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагоро́ду. **9** Кожен, хто робить переступ та не пробує в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробує в науці Його́, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому його́, і не вітайте його́! **11** Хто бо вітає його́, той участь бере в лихих учинках його́. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію побути до вас, і говорити устами до уст, щоб повна була ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амїнь.

3 Івана

1 Стáрець — улюбленому Гаєві, якого я на правду люблю. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велóся в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведéться душі твоїй. **3** Бо я дуже зрадив, як прийшли були браття, і засвídчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшої радости від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чíниш, як що робиш для братті та для чужінців, — **6** вони про любов твою свídчили Церкві; добре ти зробиш, як їх вiпроведиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймéння Його, нічого не взявши від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрэф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому́ то, коли я прийду́, то згадаю про вчинки його, що їх рóбить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовóльнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигóнить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихóго, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свídчили всі й сама правда. І свídчимо й ми, а ви знаєте, що свídчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретiнкою, **14** але маю надію побачити тебе незабаром, і говорити устами до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів поименно! Амiнь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: **2** милість вам, і мир, і любов хай примножиться! **3** Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротись за віру, раз дану святим. **4** Бо крадькомá повхóдили деякі люди, на цей óсуд віддавна призначені, безбожні, що благодáть нашого Бога обертáють у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого — Ісуса Христа. **5** А я хóчу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Господь вівзволів людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули жítло своє, Він зберіг у вічних кайдáнах під тёмрявою на суд великого дня. (aĩdios g126) **7** Як Содóm і Гомóрра та містá коло них, що таким самим способом чинили перёлуб та ходили за іншим тілом, понéсли кару вічного огню, і поставлені в при́клад, — (aĩõnios g166) **8** так само буде й цим нові́дам, що опоганюють тіло, погóрджують влáдами, зневажають слави. **9** І сам архáнгол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсеєве тіло, не нава́жився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Господь докóрить тобі!“ **10** А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звірина, то й у тому псуються. **11** Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаáмової заплати, і загинули в бунті Корéя! **12** Вони скелі підводні на ваших вечéрях любови, бо з вами без стра́ху ідять та себе попаса́ють; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дере́ва безплідні, двічі померлі, вікорінені; **13** лю́ті хвилі мо́рські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок тёмряви бережётся повік. (aĩõn g165) **14** Про них же звіщав був Ено́х, сьомий від Ада́ма, і казав: „Ось іде Господь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усіма́, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно нако́или, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Нього безбожні грішники“.
16 Це ре́мствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливістьях, а уста їхні говорять

чванли́ве; вони вихваляють особи для зйску! **17** А ви, улюблені, згадуйте слова́, що їх давніше казали апóстоли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього ча́су будуть глузі́, що ходитимуть за своїми пожадливістьями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлу́чується від єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться у Дусі Святім, **21** бережіть себе самі́х у Божій любові, і чекайте милости Господа на́шого Ісуса Христа для вічного життя. (aĩõnios g166) **22** І до одних, хто вагається, будьте милості́ві, **23** спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо стра́хом, і нена́видьте навіть одєжу, опоганену від тіла! **24** Тому́, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, **25** Єдиному премудрому Богові, Спасителеві нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та влáда перше всього віку, і тепер, і на всі віки! Амінь. (aĩõn g165)

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм анголом рабові Своему Іванові, **2** який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. **3** Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додержує написане в ньому, — час бо близький! **4** Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Духів, що перед престолом Його, **5** та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владика зёмних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своею обмив нас від наших гріхів, **6** що вчинив нас „царями, священиками Богів“ і Отцеві Своему, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (aiōn g165) **7** „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племена землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! **8** Я Альфа й Омега, говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! **9** Я, Іван, ваш брат і спілник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа. **10** Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурми, **11** який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефесу, і до Смирни, і до Пергаму, і до Тіятірів, і до Сард, і до Філядельфії і до Лаодикії“. **12** І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись, я побачив сім світильників золотих; **13** а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в добгу одѣжу і підперезаного“ по грудях золотим поясом. **14** А „Його голова та волосся — білі, немов біла вівна, як сніг; а очі Його — немов полум'я огняне. **15** А ноги Його подібні до міді“, розпалені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. **16** І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. **17** І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, **18** і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від

смерти й від аду. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! **20** Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефесі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: **2** Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. **3** І ти маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. **4** Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. **5** Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і зрушу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся. **6** Але маєш оце, що ненавидиш учинки Николаїтів, яких і Я ненавиджу. **7** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раб Божім“. **8** А до ангола Церкви в Смирні напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: **9** Я знаю діла твої, і біду, і убозтво, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. **10** Не бійся того, що маєш страждати! Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас випробувати. І будете мати біду десять день. Будь вірний до смерти, і Я тобі дам вінця життя! **11** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможець не буде пошкоджений від другої смерти“. **12** А до ангола Церкви в Пергамі напиши: „Оце каже Той, що має меч обосічного: **13** Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І тримаєш ти Ймення Моє, і ти не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли в вас, де живе сатана, був убитий Антипа, свідок Мій вірний. **14** Але трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто тримається науки Валаама, що навчав був Балака покласти спотикання перед синами Ізраїля, щоб їли ідолоські жертви й розпуста чинили. **15** Так маєш і ти таких, що тримаються науки Николаїтської так само. **16** Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і воюватиму з

ними мечем Своїх уст. 17 Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення новé, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“. 18 І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, щó має очі Свої, як пóлум'я огнянé, а ноги Його подібні до міді: 19 Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, щó більші за перші. 20 Але маю на тебе, щó жінці Єзавелі, яка каже, ніби вона пророкіня, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти їдольські жертви. 21 І Я дав був їй чáсу, щóб пока́ялася, — та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. 22 Ось Я кину її на ложе, а тих, щó чинять із нею розпусту, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, 23 а діти її поб'ю́ смертю. І пізнають усі Церкви, щó Я Той, Хто нирки й серця вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. 24 А вам, та іншим, щó в Тіятірах, щó не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так звáних глибін сатані, кажú: не накладу́ на вас іншого тягара, 25 тільки те, щó ви маєте, тримáйте, аж поки прийду́. 26 А переможцеві, і тому́, хто аж до кінця додérжує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганами, 27 і буде пасти́ їх залізним жезлом; вони, немов глиняний пóсуд, покрусáться“, як і Я одérжав владу від Свогó Отця, 28 і дам Я йому зóрю досвітню. 29 Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“

3 А до ангола Церкви в Сárдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Дúхів і сім зір: Я знаю діла твої, щó маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. 2 Будь чуйний та решту зміцняй, щó мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. 3 Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду́, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду́. 4 Та ти маєш і в Сárдах кілька імен, щó одежі своєї вони не опогáнили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. 5 Переможець зодягнеться в білу одержу, а ймення його Я не змию із книги життя, і ймення його візнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголами. 6 Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“ 7 І до ангола Церкви в Філядэльфії напиши: „Оце каже

Святий, Правдивий, щó має „ключа Давидового, щó Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, щó Він зачиняє, — і ніхто не відчинить“. 8 Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Моє ти зберіг, і від Ймення Мого не відкинувся. 9 Ось Я зроблю́, щó декого з зборища сатани, із тих, щó себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю́, щó вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, щó „Я полюбив тебе“. 10 А щó ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу́ від години випробóвування, щó має прийти на весь світ, щóб випробувати мешканців землі. 11 Я прийду́ незабаром. Тримай, щó ти маєш, щóб твого вінця ніхто не забрав. 12 Переможця зроблю́ Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу́ Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Новóго, щó з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Своє. 13 Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“ 14 І до ангола Церкви в Лаодикії напиши: „Оце каже Амíнь, Свідок вірний і правдивий, почáток Божого твóрива: 15 Я знаю діла твої, щó ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! 16 А щó ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплюну тебе з Своїх уст. 17 Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребу́ю нічого“. А не знаєш, щó ти нуждєнний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! 18 Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перочищеного, щóб збагатитись, і білу одержу, щóб зодягтись, і щóб гáньба наготі твоєї не видна була, а ма́стю на очі намасті свої очі, щóб бачити. 19 Кого Я люблю́, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! 20 Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду́, і буду вечєрати з ним, а він зо Мною. 21 Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. 22 Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, щó я чув його, як сурму́, щó зо мною говорив, сказав: „Иди сюди, і Я тобі покажу́, щó статися має по цьому!“ 2 І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі

Сидячий. 3 А Сидячий подібний був з вигляду до каменя яспіса й сардіса, а весёлка навколо престолу видом подібна була до смарагду. 4 А навколо престолу — двадцять чотири престоли, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох старців, що сиділи, у шати білі одягнені, а на головах своїх мали вінці золоті. 5 А від престолу виходили блискавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім світильників огняних, а вони — сім Духів Божих. 6 І перед престолом — як море скляне, до криштáлю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спéреду й ззаду. 7 І перша тварина подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як людина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. 8 І ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всерéдині повна очей. І спокóю не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержитель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ 9 І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віки вічні, (аїѠн g165) 10 тоді падають двадцять чотири старці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці свої перед престолом та кажуть: (аїѠн g165) 11 „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї існує та створене все!“

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всерéдині й назóвні, і запечатану сімомá печатками. 2 І бачив я потужного ангола, який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорну́ти книгу, і зламати печатки її?“ 3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. 4 І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. 5 А один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корінь Давидів, переми́г так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. 6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнець, як заклений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Духів, посланих на всю землю. 7 І Він підійшов, і взяв книгу з

правиці Того, Хто сидить на престолі. 8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гúсла й золоті чаші, повні пахощів, а вони — молитви святих. 9 І нову́ пісню співають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заклений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого плéмени, і язика, і наро́ду, і люду. 10 І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священниками, — і вони на землі царюватимуть!“ 11 І я бачив, і чув голос багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. 12 І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заклений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословéння!“ 13 І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословéння, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (аїѠн g165) 14 А чотири тварини казали: „Аміни!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ 2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І вінця йому да́но, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. 3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ 4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було да́но взяти мир із землі та щоб убивали один óдного. І меч великий був да́ний йому. 5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу́ в своїй руці. 6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ 7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ 8 І я глянув, — і ось кінь ча́лий. А той, хто на ньому сидів, на ім'я́ йому Смерть, за ним же слéдом ішов Ад. І да́на їм вла́да була на четвертій частині землі

забивати мечем, і голодом, і мором, і земніми звірми. (Hadēs g86) 9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертовником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. 10 І клікнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“ 11 І кожному з них дано білу одежу, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслуги, і брати їхні, що будуть побиті, як і вони. 12 І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталось велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і ввесь місяць зробився, як кров. 13 І на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої незрілі плоди, коли потрясе сильний вітер. 14 І небо сховалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць. 15 І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, 16 та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лица Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнца! 17 Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

7 А по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не віяв на землю, ані на море, ані на жодне дерево. 2 І бачив я іншого ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дано пошкодити землі та морю, 3 говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо печатки рабам Бога нашого на їхніх чолах!“ 4 І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: 5 з племені Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племені Рувімового — дванадцять тисяч, з племені Г'адового — дванадцять тисяч, 6 з племені Асірового — дванадцять тисяч, з племені Нефталімового — дванадцять тисяч, з племені Манасіного — дванадцять тисяч, 7 з племені Симеєнового — дванадцять тисяч, з племені Левіного — дванадцять тисяч, з племені Іссахарового — дванадцять тисяч, 8 з племені

Завул'онового — дванадцять тисяч, з племені Й'осипового — дванадцять тисяч, з племені Венямінового — дванадцять тисяч попечатаних. 9 Потому я глянув, — і ось натовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племін, і народів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одежу, а в їхніх руках було пальмове віття. 10 І взивали вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ 11 А всі анголі стояли навколо престолу та старців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, 12 кажучи: „Амінь! Благословення, і слава, і мудрість, і хвала, і честь, і сила, і міць — нашому Богу на вічні віки! Амінь!“ (aiōn g165) 13 І відповів один із старців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одежу, — хто вони й звідкіля поприходили?“ 14 І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнца. 15 Тому то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розтягне намета над ними“. 16 „Вони голоду й спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. 17 Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожному сльозу з очей їхніх зітре!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа тиша настала на небі десь на півгодини. 2 І я бачив сімох анголів, що стояли перед Богом. І дано було їм сім сурем. 3 І прийшов другий ангол, та й став перед жертовником із золотою кадильницею. І було йому дано багато кадила, щоб до молитів усіх святих додав на золотого жертовника, що перед престолом. 4 І знявся дим кадильний з молитвами святих від руки ангола перед Бога. 5 А ангол кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жертовника, та й кинув на землю. І зчинилися гроби, і гуркотнява, і блискавиці та трясіння землі. 6 І сім анголів, що мали сім сурем, приготувалися, щоб сурмити. 7 І засурмів перший ангол, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всіляка зелена трава погоріла. 8 І засурмів другий ангол, — і немов би велика гора, розпалена огнем, була вкинена в

море. І третина м'ор'я зробилася кров'ю, 9 і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів. 10 І засурмів третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскіп. І спала вона на третину річок та на водні джерела. 11 А ймення зорі тій Полін. І стала третина води, як полін, і багато з людей повмирали з води, бо зг'ркла вона. 12 І засурмів ангол четвертий, — і вд'арено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьм'їлася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч. 13 І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмовіх позосталих трьох анголів, що мають сурмити!“

9 І засурмив п'ятий ангол, — і я бачив зорю, що спала із неба додолу. І їй даний був ключ від криниці безодньої. (Abyssos g12) 2 І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьм'їлося сонце й повітря від криничного диму. (Abyssos g12) 3 А з диму на землю вийшла саранá, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні. 4 І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жадному зіллу, ані жадному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. 5 І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а м'ука від неї, як м'ука від скорпіона, коли вкусить людину. 6 І в ті дні люди смерті шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! 7 А вигляд сарані був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінки, подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя. 8 І мала волосся — як волосся жіноче, а її зуби були — немов лів'ячі. 9 І мала вона панцери, немов панцери залізні; а шум її крил — немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну. 10 І мала хвосту, подібні до скорпіонових, та жала, а в неї в хвостах її влада — п'ять місяців шкодити людям. 11 І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддон, а по-грецькому звався він Аполліон! (Abyssos g12) 12 Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! 13 І засурмів шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох рогів золотого жергівника, який перед Богом,

14 що казав шостому Анголові, який мав сурму: „Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефраті“. 15 І були порозв'язувані чотири Анголі, приготовані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убили третину людей. 16 А число кінного війська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. 17 І так бачив я коней в видінні, а на них верхівців, що панцери мали огняні, і гіяцінтови, і сірчані. А голови в коней — немов голови лів'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. 18 І побита була третина людей від цих трьох поразок, — від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. 19 Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвостах. А хвості їхні подібні до вужів, що мають голови, і ними вони шкоду чинять. 20 А решта людей, що не вбита була цими поразками, не покалася за діла своїх рук, щоб не кланялись демонам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'яним, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. 21 І вони не покалися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого потужного Ангола, що сховався із неба. Був одягнений в хмару, і над його головою веселка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпі огняні, 2 і мав у руці своїй книжку розгорнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву — на землю, 3 і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговорили сім гробів голосами своїми. 4 А як заговорили сім гробів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатуй оте, що сім гробів казали, і того не пиши!“ 5 А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правіцю свою 6 та й поклявся Живучим по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в нім, — що вже часу не буде. (aiōn g165) 7 а дня голосу сьомого Ангола, коли він засурмить, довершиться Божо таємниця, як Він благовістив був Своім рабам пророкам. 8 І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Піди, та візьми розгорнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі“. 9 І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже:

„Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка, як мед“. 10 І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І була вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... 11 І сказали мені: „Ти мусиш знову пророкувати про народи, і поган, і язйки, і про багато царів“.

11 І дано тростину мені, подібну до палиці, і сказано: „Устань, і змиряй храма Божого й жертівника, і тих, хто вклоняється в ньому. 2 А двір, що за храмом, лиши та не міряй його, бо він даний поганам, — і сорок два місяці будуть топтати вони святе місто. 3 І звелю Я двом свідкам Своїм, і будуть вони пророкувати тисячу двісті й шістдесят день, зодягнені в волосняцію. 4 Вони — дві оливки і два світильники, що стоять перед Богом землі. 5 І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, — і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, — той отак мусить бути забитий. 6 Вони мають владу небо замкнути, щоб за днів їхнього пророцтва не йшов дощ. І мають владу вони над водою, — у кров обертати її, і вдарити землю всліякою карою, скільки разів вони схочуть. 7 А коли вони скінчать свідцтво своє, то звірина, що з безодні виходить, із ними війну поведе, — і вона їх перемаже та їх повбиває. (Abyssos g12) 8 І їхні трупи полишить на майдані великого міста, що зветься духовно Содом і Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. 9 І багато з народів, і з племен, і з язиків, і з поган будуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволять покласти в гроби їхніх трупів. 10 А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. 11 А по півчверта днях дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напад жак великий на тих, хто дивився на них! 12 І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зійдіть сюди!“ І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. 13 І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч людських імен, а решта обгорнена жахом була, — і вони віддали славу Богу Небесному! 14 Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє

горе!“ 15 І засурмив сьбмий ангол, — і на небі зчинились гучні голоси, що казали: „Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні віки!“ (aibn g165) 16 І двадцять чотири старці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, 17 кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! 18 А погани розлютілися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святым, і тим, хто Ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю“. 19 І розкрився храм Божий на небі, — і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися блискавки, і гуркіт, і гроби, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяти зір. 2 І вона мала в утробі, і кричала від болю, та муки терпіла від пороку. 3 І з'явилася інша ознака на небі, — ось змії червоноогняний, великий, що мав сім голів та десять рогів, а на його головах сім вінців. 4 Його хвіст змів третину зір із неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить. 5 І дитину вродила вона чоловічої статі, що всі народи має пасти залізним жезлом. І дитина її була взята до Бога, і до престолу Його. 6 А жінка втекла на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вготоване, щоб там годували її тисячу двісті шістдесят день. 7 І сталась на небі війна: Михаїл та його анголі вчинили зо змієм війну. І змії воював та його анголі, 8 та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. 9 І скінений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана, що зводить світ, і скінений був він додолу, а з ним і його анголі були скинені. 10 І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і влада Христа Його, бо скинений той, хто братів наших скаржив, хто перед нашим Богом оскаржував їх день і ніч! 11 І вони його перемогли кров'ю Агнця та словом свого засвідчення, і не полюбили життя свого навіть до смерті! 12 Через

це звеселіся ти, небо, та ті, хто на нім пробуває! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лютість велику, знаючи, що короткий час має!“ 13 А коли змій побачив, що додолу він скіннений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. 14 І жінці дані були два крила великого орла, щоб від змія летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі, і півчасу. 15 І пустив змій за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. 16 Та жінці земля допомогла, — і розкрила земля свої уста, та й випила річку, яку змій пустив із своїх уст. 17 І змій розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідіцтво Ісусове.

13 І я став на морському піску. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рогів та сім голів, а на рогах її було десять вінців, а на її головах богозневажні іменá. 2 А звіріна, що я її бачив, подібна до ри́ся бу́ла, а но́ги її — як ведме́жі, а па́ща її — немов лев'яча па́ща. І змі́й дав їй свою силу, і престо́ла сво́го, і в́ла́ду велику. 3 А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смерте́льна її вздо́рвілась. І вся земля дивувалась, сліду́ючи за звіріно́ю! 4 І вкло́нилися змі́єві, що дав в́ла́ду звірі́ні. І вкло́нилися зві́рині, говорячи: „Хто до зві́рини поді́бний, і хто воюва́ти з нею може?“ 5 І їй да́но уста, що говори́ли зухва́ле та богознева́жне. І їй да́но в́ла́ду ді́яти сорок два місяці. 6 І відкри́ла вона свої́ уста на знева́гу проти Бога, щоб богозневажа́ти Ім'я́ Його́ й осе́лю Його́, та тих, хто на не́бі живе. 7 І їй да́но прова́дити війну зо святи́ми, та їх пере́могти. І їй да́на в́ла́да над ко́жним пле́менем, і наро́дом, і язико́м, і людо́м. 8 І їй вкло́няться всі, хто живе на землі, що їхні і́мена не написа́ні в кни́гах життя́ Агнця́, за́кло́неного від за́кла́дин світу. 9 Коли має́ хто вухо, нехай слуха́є: 10 Коли хто до по́ло́ну веде́, — сам пі́де в по́ло́н. Коли хто мече́м убива́є, — та́кий муси́ть сам бу́ти вбитий мече́м! Отут терпели́вість та віра́ святи́х! 11 І бачи́в я іншу́ звірі́ну, що вихо́дила з землі. І вона мала́ два ро́ги, поді́бні я́гнчачим, та говори́ла, як змі́й. 12 І вона вико́нувала́ всю в́ла́ду першо́ї зві́рини перед нею, і робила́, щоб земля́ та ті, хто живе́ на ній, вкло́нилися́ першо́ї зві́рині, що в не́ї вздо́рвілена́ була́ її рана́

смерте́льна. 13 І чини́ть вона великі́ ознаки, так що й о́гонь зводи́ть з неба́ додолу́ перед лю́дьми. 14 І зводи́ть вона ме́шканців землі́ через ознаки, що їх да́но їй чини́ти перед зві́рино́ю, намовля́ючи ме́шканців землі́ зроби́ти о́браза зві́рини, що має́ рана́ від меча́, та живе́. 15 І да́но їй вкля́сти́ духа́ о́бразові́ зві́рини, щоб загово́рив о́браз зві́рини, і зроби́ти, щоб усі́, хто не покло́ниться́ о́бразові́ зві́рини, побиті́ бу́ли. 16 І зроби́ть вона, щоб усі́м — мали́м і вели́ким, багати́м і вбо́гим, вільни́м і раба́м — бу́ло да́но знаме́но на їхню́ прави́цю або на їхні́ чо́ла, 17 щоб ні́хто не міг ані́ купити́, ані́ прода́ти, якщо́ він не має́ знаме́на́ ймення́ зві́рини, або́ числа́ ймення́ його́. 18 Тут мудрі́сть! Хто має́ розум, нехай пора́хує́ число́ зві́рини, бо воно́ число́ лю́дське. А число́ її́ — ші́стсот ші́стдеся́т шість.

14 І я гляну́в, — і ось Агне́ць сто́їть на Сіо́нській го́рі, а з Ни́м сто сорок чо́тири тися́чі, що маю́ть Ім'я́ Його́́ й Ім'я́́ Отця́́ Його́́, написа́не на свої́х чо́лах. 2 І почу́в я го́лос із неба́, немов шум вели́кої води, і немов гу́к ми́цно́го грому. І почу́в я го́лос гу́слярів, що гра́ли на гу́слах свої́х, 3 і співа́ли, як пі́сню но́ву́ перед престо́лом і перед чо́тирьома́ твари́нами́ й ста́рцями. І ні́хто не міг на́вчи́тися пі́сні, окрім цих ста́ сорока чо́тирьох тися́ч, ви́куплени́х від землі́. 4 Це́ ті, хто не оскверни́вся з жі́нками, бо чи́сті вони. Вони́ йду́ть за Агнцем, куди́ Він і́де. Вони́ ви́куплені́ від люде́й, пе́рвістки́ Бого́ві́ й Агнцеві́, 5 не знайшло́ся бо́ підсту́пу в їхні́ уста́х, бо вони́ непо́рочні! 6 І побачи́в я іншо́го анго́ла, що леті́в серед неба́, і мав благові́стити́ ві́чну Єва́нгелію́ ме́шканцям землі́, і ко́жному людо́ві, і пле́мені, і язико́м, і наро́дові. (aiōnios g166) 7 І він говори́в гучни́м го́лосом: „Побі́йтеся́ Бога́ та сла́ву відда́йте́ Йому́, бо наста́ла година́ суду́ Його́, і вкло́ніться́ Тому́, Хто створи́в небо́, і землю́, і море́, і водні́ дже́рела!“ 8 А інши́й, други́й анго́л леті́в слідо́м і ка́зав: „Упа́в, упа́в Вавило́н, мі́сто вели́кий, бо лю́тим ви́ном розпо́сти сво́єї він напо́їв усі́ наро́ди!“ 9 А інши́й, тре́тій анго́л леті́в услі́д за ним, гучни́м го́лосом ка́жучи: „Ко́ли хто вкло́ня́ється́ зві́рині́ та о́бразу́ її́, і прийма́є знаме́но́ на чо́лі́ свої́м чи́ на руці́ свої́й, 10 то той пи́тиме з вина́ Божого́ гні́ву, вина́ незмі́шаного́ в ча́ші гні́ву Його́, і бу́де

мучений в огні й сірці перед анголами святими та перед Агнцем. **11** А дим їхніх мук підійматиметься вічні вікі. І не мають спокою день і ніч усі ті, хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено ймення його“. (аіѠн g165) **12** Тут терпеливість святих, що додérжують заповіді Божі та Ісусову віру! **13** І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспоко́яться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. **14** І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його гострий серп. **15** І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жніво землі!“ **16** І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. **17** І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. **18** І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жéртівника. І він гучним голосом клікнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона зéмної виноградини, бо грона її вже доспіли“. **19** І ангол кинув додóлу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і кинув в велике чавіло Божого гніву. **20** І потóвчене було чавіло за містом, і потекла кров із чавіла аж до кінських вуздéчок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий. **2** І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звірину та óбразу його, і знамено його, і число його ймення, — стояли на морі склянím, та мали гóсла Божі. **3** І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнца, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Цáрю святих! **4** Хтó Тебе, Господи, не побоїться, та ймення Твого не прослáвить? Бо один Ти святий, бо наро́ди всі прійдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися сóди Твої!“ **5** А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скінíи свідчення в небі, **6** і сім анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали.

Вони були вдягнені в шáти льняні, чисті й яснí, і підперéзані довкола грудей золотими пояса́ми. **7** І одна з чотирьох тих тварин дала сімом ангола́м сім чаш золотих, напóвнених гніву Бога, що живе повік віку. (аіѠн g165) **8** І храм перепóвнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчілися ті сім кар сімох áнголів.

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи анголів: „Ідіть, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого!“ **2** І пішов перший ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звірини й вклонявся її óбразу. **3** А другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, — і кожна істота жива вмерла в морі. **4** Третій же ангол вилив чашу свою на річкі та на водні джерéла, — і сталася кров. **5** І почув я ангола вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! **6** Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крові. Вони варті того!“ **7** І я чув, як жéртівник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ **8** А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І да́но йому палити людей огнем. **9** І спека велика палила людей, і зневажали вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покаялися, щоб славу віддати Йому́. **10** А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звірини. І затьмíлося царство її, і люди від болю кусали свої язикí, **11** і Бога Небесного вони зневажали від болю свого й від своїх болячо́к, — та в учинках своїх не пока́ялись! **12** Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрáт, — і вода її висохла, щоб приготóвити дорогу царям, які від схід сонця. **13** І я бачив, що вихóдили з уст змія, і з уст звірини, і з уст неправдивого пророка три дóухи нечисті, як жаби, — **14** це духи дéмонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. **15** Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одержу свою береже, щоб нагím не ходити, і щоб не бачили гáньби його! **16** І зібрав їх на місце, яке по-еврейському зветься Армагеддóн. **17** Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний

залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталось!“ 18 І сталися блискавки й гуркіт та грóми, і сталось велике трясіння землі, якого не було, відко́ли лю́дина живе на землі. Великий такий землетру́с, такий мі́цний! 19 І місто велике розпа́лося на три частини, і попадали лю́дські міста. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина його лютого гніву. 20 І зник кожен о́стрів, і не зна́йдено гір! 21 І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покара́ння градом, — бо кара його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анго́лів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, ка́жучи: „Пі́дйди, — я покажу́ тобі засу́дження великої розпусниці, що сидить над багата́ма во́дами. 23 Нею розпусти чинили зе́мні ца́рі, і вином розпусти її впивались ме́шканці землі“. 3 І в ду́сі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на черво́ній звірі́ні, переповненій іме́нами богознева́жними, яка мала сім голів і десять ро́гів. 4 А жінка була одягнена в порфі́ру й карма́зін, і приоздо́блена золотом і дорогоці́нним ка́мінням та пе́рлами. У руці сво́йї мала вона золоту чашу, повну гидо́ти та не́чести розпусти її. 5 А на чо́лі її було написане і́м'я, тає́мниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидо́ти землі“. 6 І бачив я жінку, п'яну́ від крові святих і від крові мучени́ків Ісусових, і, бачивши її, дивува́вся я дивом великим. 7 А ангол промовив до мене: „Чого ти диву́єшся? Я скажу́ тобі тає́мницю жінки й зві́рини, яка носить її, яка має сім голів і десять ро́гів. 8 Зві́рі́на, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безо́дні — і пі́де вона на поги́бель. А ме́шканці землі, що і́хні імена не записані в кни́гу життя від закла́дин світу, дивувати́ся будуть, як побачать, що зві́рі́на була — і нема, і з'я́виться. (Abyssos g12) 9 Тут розум, що має він мудрі́сть. Сім голів — це сім гір, що на них сидить жінка. І сім ца́рів, — 10 п'ять їх упало, один є, дру́гий іще не прийшов, а як при́йде, то мусить він трохи пробути. 11 І зві́рі́на, що була — і нема, і вона — сама во́сьма й з сімох, і йде на поги́бель. 12 А десять тих ро́гів, що бачив ти їх, — то десять ца́рів, що ще не прийняли́ царства, але при́ймуть вла́ду ца́рську із зві́ріною на одну годину. 13 Вони мають одну думку, а

силу та вла́ду свою відда́дуть зві́ріні. 14 Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець пере́може їх, бо Він — „Госпо́дь над панами та Цар над ца́рями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і ві́рні“. 15 І говорить до мене: „Во́ди, що бачив ти їх, де сидить та розпу́сниця, то наро́ди та люди, і пле́мена та язýки. 16 А десять ро́гів, що ти бачив їх, та зві́рі́на, — вони зне́навидять розпусни́цю, спусто́шать її й обнажа́ть, і з'ї́дять її тіло, і огнем її спалять. 17 Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили його, маючи одну думку, і щоб ца́рство своє віддали́ зві́ріні, аж поки не ви́повняться слова́ Божі. 18 А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над ца́рями земними“.

18 Після цього побачив я іншого анго́ла, що схо́див із неба, і що вла́ду велику він мав. І земля осві́тилась від слави його. 2 І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею де́монів, і схо́вищем усякому ду́хові нечистому, і схо́вищем усіх пта́хів нечистих та нена́видних, 3 бо лю́тим вином розпусти своє́ї він напо́їв всі наро́ди! І зе́мні ца́рі з ним розпусти чинили, а зе́мні купці́ збагатіли від сили розко́ші його!“ 4 І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийді́ть із нього, люди мо́ї, щоб не сталися ви спільника́ми грі́хів його, і щоб не потра́пили в кара́ння його. 5 Грїхи бо його дося́гли аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплаті́ть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє́ подво́йте йому за вчинки його! Удвоє́ налійте до ча́ші, що нею він вам налива́в! 7 Скільки він сла́вив себе та розкошувáв, сті́льки му́ки та смутку завда́йте йому! Бо в серці сво́єму гово́рить: „Сиджу́, як ца́риця, і я не вдова, і бачити смутку не́ буду!“ 8 Через це одного́ дня при́йдуть ка́ри його, смерть, і плач, і голод, і спáлений буде огнем, бо мі́цний Госпо́дь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним ца́рі зе́мні, що з ним розпусти чинили та розкошувáли, коли побачать дим поже́жі його. 10 Вони через страх його мук стоятимуть здале́ка та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутне, бо суд твій прийшов одні́єї години!“ 11 І зе́мні купці́ будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже і́хнього вантаж́у, — 12 вантаж́у золота, і срі́бла, і ка́міння дорогоці́нного, і пе́рел, і віссóну, і порфі́ри, і шовку, і карма́зину, і всякого дере́ва

запашного, і всякого посуду з слонів'юю кости, і всякого посуду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурового, 13 і кориці, і шафрану, і пахоців, і мирри, і ливану, і вина, і оливи, і тонкої муки, і пшениці, і товару, і овець, і коней, і возів, і рабів, і душ людських. 14 І плоди пожадлиности душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, — і вже їх ти не знайдеш! 15 Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, 16 і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, 17 бо за одну годину згинуло таке велике багатство“. І кожен стерник, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, 18 і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ 19 І вони посіпали порохом голови свої, і закричали, плачучи та голосючи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! 20 Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ 21 І один сильний ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! 22 І голос гусяр'ів, і співаків, і сопільників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жодного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! 23 І світло свічника вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожб'ітством були зведені всі народи! 24 Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я на́че гучний голос великого на́товпу в небі, який говорив: „Алілу́я! Спасіння, і слава, і сила Господеві нашому, 2 правдиві бо та справедливі суди Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпущою, і помстив за кров Своїх рабів з її рук!“ 3 І вдруге сказали вони: „Алілу́я! І з неї дим виступає на вічні віки!“ (аіѠn g165) 4 І попадали

двадцять чотири старці й чотири тваріни, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амін, алілу́я!“ 5 А від престолу вийшов голос, що клікав: „Хваліть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто боїться Його, і малі, і великі!“ 6 І почув я ніби голос великого на́товпу, і на́че шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілу́я, бо запанував Господь, наш Бог Вседержитель! 7 Радіймо та тішмося, і даймо славу Йому, бо весілля Агнця настало, і жона Його себе приготувала!“ 8 І їй дано було зодягнутися в чистий та світлий віссон, бо віссон — то праведність святих. 9 І сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весілля вечерю Агнця!“ І сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ 10 І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо засвідчення Ісусове, — то дух пророцтва. 11 І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Вірний і Правдивий, і Він праведно судить і воює. 12 Очі Його — немов полум'я огняне, а на голові Його — багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. 13 І зодягнений був Він у шату, покрашену кров'ю. А Йому на ім'я: Слово Боже. 14 А війська небесні, зодягнені в білий та чистий віссон, їхали вслід за Ним на білих конях. 15 А з Його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. І Він пастиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавило вина лютого гніву Бога Вседержителя! 16 І Він має на шаті й на стегнах Своїх написане ймення: „Цар над царями, і Господь над панами“. 17 І бачив я одного ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом клікнув, кажучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, 18 щоб ви їли тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і малих, і великих“. 19 І я побачив звіріну, і земних царів, і війська їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом Його. 20 І схоплена була звіріна, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними зв'їтих, хто знамено звіріни прийняв і поклонився був образів'ї її. Обое вони були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло. (Limnē Pyr g3041

g4442 21 А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все птаство наїлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що схōдив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй. **(Abyssos g12)** 2 І схопив вій змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатана, і зв'язав його на тисячу рōків, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб нарōди не звōдив уже, аж поки не скінчиться тисяча рōків. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. **(Abyssos g12)** 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд їм був даний, — і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звірині, ані образів їй, і не прийняли знамєна на чōла свої та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу рōків. 5 А інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча рōків. Це перше воскресіння. 6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу рōків. 7 Коли ж скінчиться тисяча рōків, сатана буде випущений із в'язниці своєї. 8 І вийде він звōдити нарōди, що вони на чотирьох краях землі, Гōга й Магōга, щоб зібрати їх до бōю, а число їхнє — як мōрський пісок. 9 І вийшли вони на ширину землі, і оточили табір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожер їх. 10 А диявол, що звōдив їх, був укинений в озеро огняне та сірчане, де звірина й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні вікі. **(aīōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442)** 11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лиця Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлось. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулися книги, і розгорнулась інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. 13 І далō море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками. **(Hadēs g86)** 14 Смерть же та ад були вкинені в озеро огняне. Це друга смерть, — озеро огняне. **(Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442)** 15 А хто не знайшовся написаний

в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне. **(Limnē Pyr g3041 g4442)**

21 І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не булō. 2 І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що схōдив із неба від Бога, що був приготōваний, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. 3 І почув я гучний голос із престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людми, і Він житиме з ними! Вони бōдуть нарōдом Його, і Сам Бог буде з ними“, 4 „і Бог кожду сльозу з очей їхніх зитрє“, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не бōде, бо перше минулося!“ 5 І сказав Той, Хто сидить на престоли: „Ось нове все творі!“ І говорить: „Напиши, що слова ці правдиві та вірні!“ 6 І сказав Він мені: „Сталося! Я Альфа й Омєга, Початок і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерєла живої води. 7 Переможець наслідить усе, і Я бōду Богом для нього, а він Мені буде за сина! 8 А лякливим, і невірним, і мерзким, і душогубам, і розпусникам, і чарівникам, і ідолїянам, і всім неправдомовцям, — їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою“, а це — друга смерть! **(Limnē Pyr g3041 g4442)** 9 І прийшов до мене один із семи анголїв, що мають сїм чаш, наповнених сїмомá останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покажў я тобі невісту, жону Агнця“. 10 І заніс мене духом на гору велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусалим, що сходив із неба від Бога. 11 Славу Божу він має. А свїтлість його подібна до каменя дорогоцїнного, як каменя ясписа, що блищить, як кришталь. 12 Мур воно мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анголїв та ймення написані, а вони — ймення дванадцятьōх племєн синїв Ізраїля. 13 Від сходу три брами, і від півночі три брами, і від півдня три брами, і від заходу три брами. 14 І мїський мур мав дванадцять пїдвалин, а на них дванадцять ймен дванадцяти апōстолїв Агнця. 15 А той, хто зо мною говорив, мав мїру, — золоту тростїну, щоб змїряти місто, і брами його і його мур. 16 А місто чотирикутне, а довжинá його така, як і ширинá. І він змїряв місто тростїною на дванадцять тисяч стадїй; довжинá, і ширинá, і вишинá його рївні. 17 І змїряв він мура його на

сто сорок чотири лікті міри людської, яка й міра ангола. 18 Його мур був збудований з яспису, а місто було — щире золото, подібне до чистого скла. 19 Підвалини муру міського прикрашені були всяким дорогоцінним камінням. Перша підвалина — яспис, друга — сапфір, третя — халкидон, четверта — смарагд, 20 п'ята — сардонікс, шоста — сардій, сьома — хризоліт, восьма — беріл, дев'ята — топáz, десята — хрисопрас, одинадцята — якінт, дванадцята — аметіст. 21 А дванадцять брам — то дванадцять перлін, і кожна брама зокрема була з однієї перліни. А вулиці міста — щире золото, прозорі, як скло. 22 А храму не бачив я в ньому, бо Господь, Бог Вседержитель — то йому храм і Агнець. 23 І місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо Божа його освітила, а світильник для нього — Агнець. 24 І народи ходитимуть у світлі його, а земні царі принесуть свою славу до нього. 25 А брами його зачиняться не будуть удень, бо там ночі не буде. 26 І принесуть до нього славу й честь народів. 27 І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гидоту й неправду, але тільки ті, хто записаний у книзі життя Агнца”.

22 І показав він мені чисту ріку живої води, ясну, мов кристаль, що випливала з престолу Бога й Агнца. 2 Посеред його вулиці, і по цей бік і по той бік ріки — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця приносьячи плід свій. А листя дерев — на вздоровлення народів. 3 І жодного прокляття більше не буде. І буде в ньому престол Бога та Агнца, а раби Його будуть служити йому, 4 і побачать лице Його, а ймення Його — на їхніх чолах. 5 А ночі вже більше не буде, і не буде потреби в світлі світильника, ані в світлі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні вікі. (aiōn g165) 6 І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Господь, Бог духів пророчих, послав Свого ангола, щоб він показав своїм рабам, що незабаром статися мусить. 7 Ото, незабаром приходжу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги!“ 8 І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола, що мені це показував, щоб вклонитись йому. 9 І сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твій і братів твоїх пророків, і тих,

хто зберігає слова цієї книги. Богові вклонися!“ 10 І сказав він до мене: „Не запечатуй слів пророцтва цієї книги. Час бо близький! 11 Неправедний — хай чинить неправдність ще, і поганий — хай ще опоганюється. А праведний — хай ще чинить праведність, а святий — нехай ще освячується! 12 Ото, незабаром приходжу, і зо Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його. 13 Я Альфа й Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець. 14 Блаженні, хто випере шати свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти брамами в місто! 15 А поза ним будуть пси, і чарівники, і розпусники, і душогуби, і ідоліяни, і кожен, хто любить та чинить неправду. 16 Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церквах. Я корінь і рід Давідів, зоря ясна і досвітня! 17 А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І хто прагне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дармо!“ 18 Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть що, та накладе на нього Бог кари, що написані в книзі оцій. 19 А коли хто що відійме від слів книги пророцтва цього, то відійме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написано в книзі оцій. 20 Той, Хто свідкує, говорить оце: „Так, — незабаром прийду!“ Амінь. Прийди, Господи Ісусе! 21 Благодать Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

*І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалім, що сходить із неба від Бога, що був
приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із
престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними!
Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними“,
Об'явлення 21:2-3*

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogjenko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

aidios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aion

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До филип'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aionios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до солунян 1:9
2 до солунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Филимона 1:15
До євреїв 5:9
До євреїв 6:2
До євреїв 9:12
До євреїв 9:14
До євреїв 9:15
До євреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

eleēsē

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43

Від Марка 9:45
Від Марка 9:47
Від Луки 12:5
Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6

Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48

Псалми 116:3
Псалми 139:8
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Екклезіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6

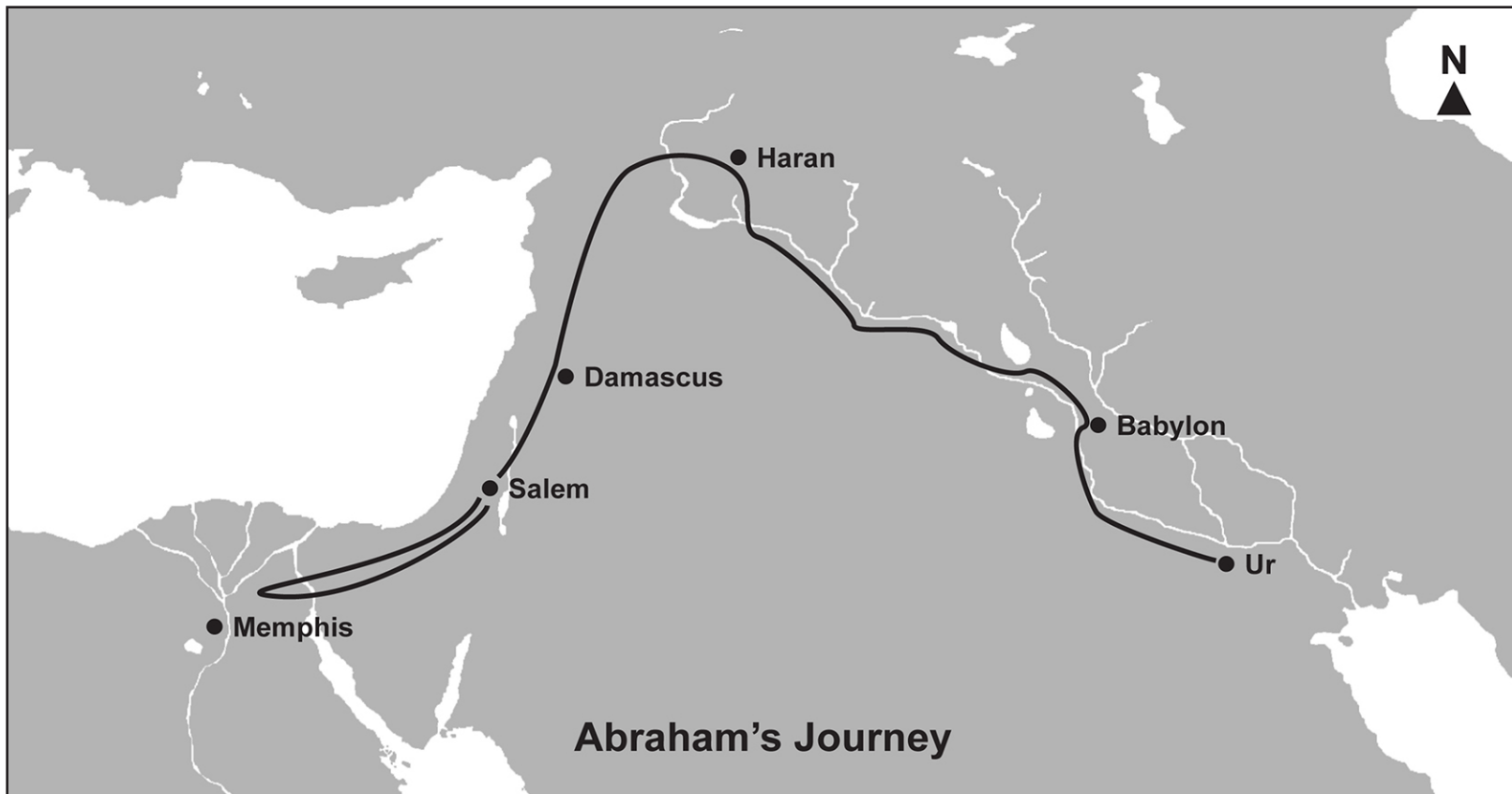
Ісаїя 5:14
Ісаїя 7:11
Ісаїя 14:9
Ісаїя 14:11
Ісаїя 14:15
Ісаїя 28:15
Ісаїя 28:18
Ісаїя 38:10
Ісаїя 38:18
Ісаїя 57:9
Єзекіїль 31:15
Єзекіїль 31:16
Єзекіїль 31:17
Єзекіїль 32:21
Єзекіїль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

2 Петра 2:4

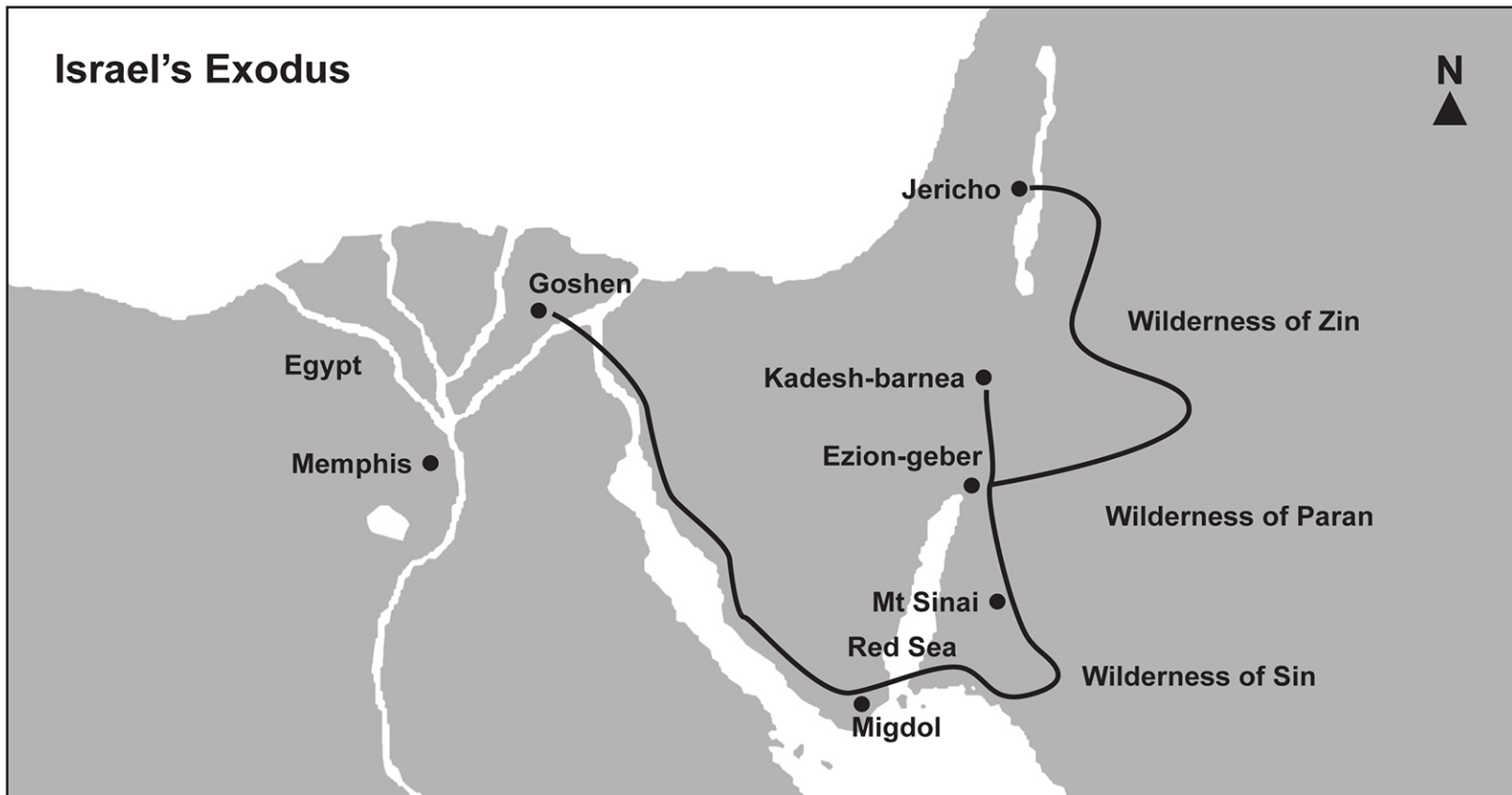
Questioned

Буття 36:2
Ісус Навин 15:22
Ісус Навин 19:26
1 хроніки 7:21

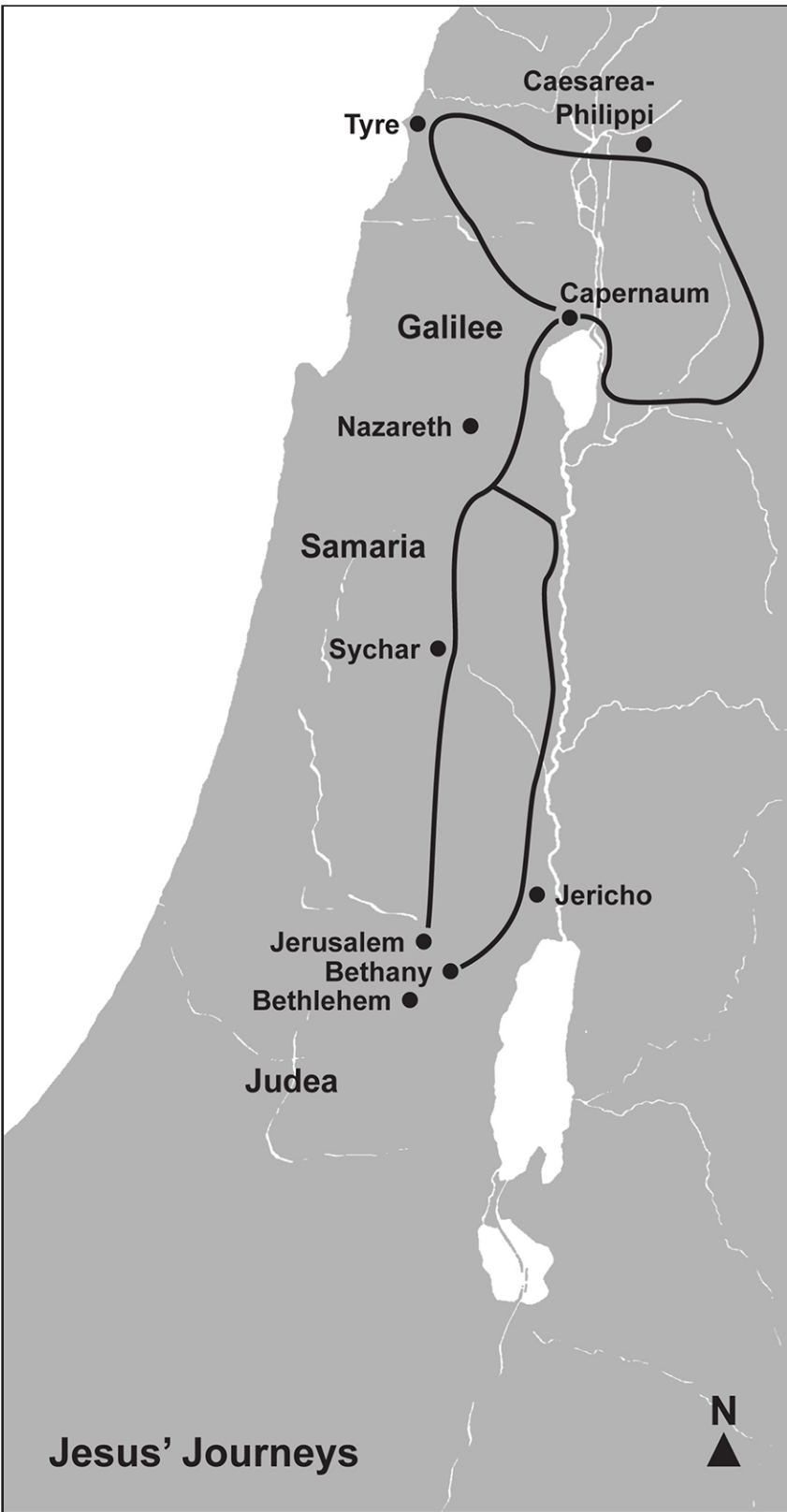

Вірою Авра́ам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. - До євреїв 11:8

Israel's Exodus

І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. - Вихід 13:17

Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служити Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох. - Від Марка 10:45

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіцання Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us						
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin						
Where are we? ▶			When are we? ▼								
			Innocence		Fallen			Glory			
Who are we? ▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth		
			God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City	
				Son	God's perfect fellowship		John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate		Luke 23:43 Paradise
				Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
			Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
				Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise				
				Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
			Angels	Holy		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command					
				Imprisoned		2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus					
				Fugitive		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Revelation 20:13 Thalaasa		Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels		
First Beast	1 Peter 5:8, Revelation 12:10										
False Prophet	Rebelling against Christ Accusing mankind										
Satan		Revelation 19:20 Lake of Fire		Revelation 20:2 Abbyss							
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all						

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Тож ідіть, і навчіть всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19